Coll. compl.
S. Martini

E

DUKE
UNIVERSITY
LIBRARY

Treasure Room

Digitized by the Internet Archive
in 2012 with funding from
Duke University Libraries

http://archive.org/details/omniaandreaeand00alci

OMNIA ANDREAE ALCIATI V. C. EMBLEMATA,

Cum commentariis, quibus Emblematum aperta origine mens auctoris explicatur, & obſcura omnia, dubiáque illuſtrantur.

Adiectæ ad calcem Notæ poſteriores.

Per CLAVD. MINOEM Iuriſc.

PARISIIS,
Apud Ioannem Richeriũ via D. Ioannis Lateranenſis ſub Arbore Vireſc.

CVM PRIVILEGIO.

M. D. LXXXIX.

D6 EMBLEM 12mo
RBR
A352EM

CLAVD. MINOS IVRISC. LECTORI, S.

QVOD ſolet iis liberis contingere, qui extra nuptias nati non ſic audenter patrem ciere poſſunt, ne pudorem eius onerent, ſi tamen ea ſint indole & iis moribus vt non indigni ſuorum conditione videantur, poſtmodum à patre vel agnoſcuntur, vel adoptionis iure aliquo eos liberorum in numerum aggregant, nec naturales modo, ſed & legitimi aut certè ciuiles appellantur: Idem de meo hoc quaicunque libello non temerè dixerim, quem cum primis meæ pubertatis annis inchoaſſem, & ex amicorum arbitratu edi eſſem paſſus, volitare ita ſæpe per manus hominum cœpit, & famam neſcio quam auctori ſuo ac parenti quærere, vt iam ſepties vel eo plus Antuerpiæ primum apud Chriſtophorum Plantinum nobilem Typographum, tum Lutetiæ cuſus ac recuſus, & aliquoties per me illuſtratus, nondum tamen ſuis omnibus numeris abſolutus (quod non niſi homini otio abundanti licuit) ſi non placere omnino ſaltem non diſplicere primum viſus ſit, nec alio ſanè nomine quã quod eruditis viris non plane improbaretur. Sic itaque tandem ex communis famæ calculis me eo pellexit ac flexit vt ſe agnoſcerem haberemque liberorum iure ac numero, quaſi qui paterno nomine ſe non prorſus indignum præſtaret. In quo tamen ne me communis decipiat φιλαυτία, velim ex fide bona hoc

temperamentum & quaſi cautionem adiici vt quandiu ſtudioſis literarum proderit habeatur pro meo, meiſque in ſacris maneat: ſin autem vilitate ſua vel (quod ita dixerim) inertia videbitur ad piper vel ſcombros amandandus, aut conquieſcat aut lateat, vel quod de ſuo Aiace olim Cæſar Auguſtus ſub ſpongia hæreat, nequid hac mea ſcriptione horis ſtudioſorum melioribus præiudicium afferatur. Licet enim, ſi conſultis credimus quod noceat nemini & aliis proſit, facile condonandum videatur ſi quid tamen vel incuria vel humana parum cauit natura hac vel ſuperioribus editionibus, quas ego quidem polire melius nondum contigit aliis atque aliis negotiis auocatus, ſpero me breui nouam & poſtremam editionem adornaturum cum multis forteque non pœnitendis acceſſionibus quas ad vmbilicum pene iam perduxiſſem, ſi vacui temporis vſura paulo benignior mihi permiſſa eſſet. Cuius rei fidem ſum tibi propediem facturus Lector, ſi modo ea quam non ſemel pro tuo candore ſum expertus tua æquanimitas mihi, ad perficiendum quod incœpi augeat induſtriam. Vale.

VIRI DOCTISS.

NICOLAI GVLONII LITERARVM GRÆCARVM LVTETIÆ PROFESSORIS Regij, de his in Alciati Emblemata commentariis.

Εννέωρος μεγάλου Διὸς ἦν Μίνως ὀαριστὴς, Odyſſ. τ.
Τῆς κνώσσου βασιλεὺς, ὥσπερ Ομηρος ἔφη,
Τοῦ περὶ καὶ μῆτιν δεδαὼς καὶ ἐπίφρονα βουλὴν,
Ἀρχομένοις ὁσίοις Κρησὶν ἔθηκε νόμους.
Τὸν δ' ἡμὸν Μίνω μοῦσαι θρέψαντο, καὶ αὐταὶ
Δῶκαν ἑοὶ δάφνης ἱερὸν ὄζον ἔδειν,
Εκ δὲ πιεῖν κρήνης ἑλικωνίδος ἔνθεον ὕδωρ,
Τοῦ δὲ κορεσσάμενος μοῖραν ἄειρε θεῶν·
Οὕνεκα ῥητήρων εἴτ' ἐνθυμήματα φαίνει,
Ἐκ χρυσέου στόματος νάματα λαμπρὰ ῥέει·
Εἴτε παλαιοτέρων ὑπομνήματα φθέγγεται ἀνδρῶν,
Οὐ νέος, ἀλλὰ νόος γηραλέος φρονέει·
Εἴτε σαφηνίζει κρυφίων αἰνίγματα μύθων,
Μάντις ἀληθείης Οἰδίποδος κρατέει·
Αἱ δὲ παρεκβολαὶ Αλκιατοῦ εἰς δαίδαλα ἔργα,
Ἀτρεκέως τὸν ἐμὸν μαρτυρέουσι λόγον.

D. GVLONII EPIGRAMMA LATINIS EXPRESSVM NVMERIS.

TER ternos Iouis auditor rex Gnoſsius annos,
Mæonidæ vt cecinit Muſa verenda, fuit:
A quo conſilium, ſacros mentiſque receſſus
Percipiens, leges Cretibus ille tulit.
At noſtrum Muſæ Minoem aluere benignæ,
Cuius Apollinea tempora fronde tegunt.
Dantque Heliconiadum ſacros haurire liquores;
Inde ſatur retulit munera læta Deûm.
Oratorum igitur ſiue enthymemata torquet,
Aureus ex ſacro defluit ore lepos:
Seu reſerat nobis veterum monimenta virorum,
Mens cana illius nil puerile ſapit:
Siue etiam abſtruſas res prorſum ænigmata pandat,
Oedipodem vates veridicus ſuperat.
Explanata quidem Alciati hæc Emblemata, paſsim
Teſtantur me nunc omnia vera loqui.

Vertebat P. Pinellus Vindocinenſis.

Stephani Paſquier, in ſupremo Senatu Pariſienſi Patroni.

QVÆSITOR Minos vrnam mouet: hoc tibi, Claudi,
Emblema in prima fronte notato libri.
Atque hic auguſta ſedeat ſub imagine Minos,
Omnia qui iuſto temperet imperio.
Hoc autem cur te ſortiri ſchema velimus,
Si petis, in promptu plurima cauſa ſubeſt.
Nam ſi Lethæo reuocas Emblemata ab Orco,
Alciatum campis reddis & Elyſiis:
Si veterum laudas laudanda, errata repurgas,
Pro merito tribuens præmia cuique ſuo,
An tu non iſto es Minos Emblemate dignus,
Qui cum Minois nomine, nomen habes?

Germani Andeberti, Aurelij Indict. Reg. Præſidis.

An tibi, an Alciato plus, Minos docte, pararis
Nominis & famæ, quis neget ambiguum?
Sic ænigma facis, nodoſa Emblemata ſoluens:
Vis ſolum hoc? tu te vincis, & Alciatum.

Nicolai Quaterſolidi præfecturæ Columerienſis Vicelegati.

TE ſemel vt vidi, facilem doctúmque repentè
Agnoui, verbis melliſluumque tuis.
Vt vidi, haud deceptus ego, neque me abſtulit error,
Nam bene conueniens tu tibi nomen habes.
Nimirum (ignoſcant Charites, Muſæque politæ,
Et, ſi quid peccem, parcat Apollo mihi.)
Nominis hoc anagramma tui & cognominis è re eſt,
O ANIMVS DVLCIS, quem tua ſcripta probant.

CLAVD. MINOS DIVIONENSIS.

LECTORI STVDIOSO ET CANDIDO.

PROTOGENEM *pictorem ſua ætate nobilem, tam improbo fuiſſe ſtudio, tamque indefeſſa pingendi cura diligentiaque memoriæ proditum eſt, vt Apelli parem in omnibus futurum dicerent, ſi manum de tabula tollere potuiſſet: adeò vtile in omni vita humanæ inſtituto vulgatum illud,* μηδὲν ἄγαν, *vt Iſocratea in compoſitione cura diligentior à plerìſque reprehendatur. Quod ideò à me dictum volo, amice Lector, vt planum tibi faciam, quis meæ commentationis in hæc Emblemata modus à me ſit adhibitus: in quo nimirùm è multis quæ facilè cogere citra negotium poteram, ea duntaxat in ſuos locos contuli, quæ ad rem præſentem magis accommodata viderentur. In quo malui, breuiùs omnia perſequi, & leuiter attingere, quæ nemini eſſe ignota ſuſpicabar, quam quaſi* ἐξαψῳδεῖν, *perque locos communes identidem exſpatiari. Sed ne te pluribus morer, non erit alienum, ſi re ab ouo ducta, quod aiunt, huius meæ lucubrationis conſilium explicem, vt eadem via compertum habeas, quid quantumque in literis contenderim, quóſque labores hactenus incredibili facultatum penè omnium inopia laborans in ipſis pueritiæ meæ rudimentis ſum perpeſſus. Quo tempore cùm ſperarem me liberatum iri difficultatibus &, pæne dicam, miſeriis, quibus exerceri & interdum ebrui pupillus ſolet omni parentum ope deſtitutus, manendum quaſi aliqua in vigilia mihi ſtatuebam,*

neque animum ita deiiciebam, vt à liberalium artium ſtudio penitùs auocarer: tametſi neque fortuna, neque alia melior occaſio hunc mihi fructum, quem Dei beneficio videor conſecutus, haud quaquam polliceri videretur. Nam me (anno ætatis duodecimo) per ſeptennium fermè ad inferiores relegatum ſcholas, & nodis, quibus me expedire non niſi ſerò admodum potui, detentum conſtrinxit inimica & certè moleſta ſortis conditio, quæ ſtudia mea neſcio quo veterno quaſi ſopita & fermè extincta reddidit. Quibus tamen in ærumnis ſic animus occalluit, vt ſeptem anni citiùs elapſi ſint, quàm meum me otium tam malè collocaſſe ſenſerim. Quæ quanquam vera ſint, tamen cùm exantlatos à me labores in memoriam reuoco, & certè quod ſummo & præpotenti Deo immortales habeam gratias, qui me hoc veluti gyro includi primùm voluerit: atque me, quanquam ea ætate nimium rudem, nec dum ſatis confirmatum, prouinciam ſuſcipere conceſsit, ad quam partim ætatis imbecillitate, partim etiam ingenioli modulo ac captu omninò eram ineptus. Poſtquam enim linguæ Latinæ & Græcæ, Mathematum & Philoſophiæ peripateticæ rudimenta delibaſſem, earumque diſciplinarum cognitionem aliquam certè mediocrem percepiſſem in palæſtra viri literatiſsimi L. Baezæ, Hiſpani hominis (cuius in Logicis & Arithmeticis commentationes in lucem editæ à doctis commendantur) opportunitatem aliquam ſum nactus ea omnia recoquendi ſedulius, quæ per triennium & eò plus in Philoſophico ſtadio primùm hauſeram. In quo quidem diuturna certè, parumque vtili meditatione retexendo, hærendum mihi diutius fuit quàm vnquam cogitaſſem, vt quaſi ſcopulum Siſyphium toto fermè ſeptennio effractis penè viribus voluerem. Quæ tamen à me dicta, nolim à quoquam ſic accipi, ac ſi quas in ſtudiis ærumnas pertuli, tam moleſtè ferre debeam: nihil enim eſt quod tanti faciam labores neſcio quos, aut ſpontaneas illas moleſtias, quæ ſtudioſos comitari ſolent: quanquam tamen (vt id ingenuè ac liberè) dubius ſim

an ratione aliqua conqueri mihi liceat, quòd fortunam non tam iniquam habuerim, quàm ingenium inani admodum & ruſticano quodam pudore præpeditum. Dei enim optimi maximi beneficio (cuius munere ac dono ſum id quod ſum) recreari paululum occepit ingenij mei languor: & ita hucuſque perueni, vt nunquam me pœnituerit tantillis laboribus adeptum ſtudiorum fructus vberiores quàm vnquam cogitaſſem: non quòd ingenio me valere iactem (quod in me quàm ſit exiguum, planè ſentio) ſed quòd mihi naſci contigerit tempore feliciore, quo inciderim in præceptorem cordatiſsimum, multiplici rerum cognitione locupletem, &, quod in maximis duco, cui meũ ſtudium probari haud dubiè perciperem. Ex eo itaque cùm exceſsi, quantum in me fuit, bonorum auctorum Græcorum Latinorumque pomœria libero, & quieto animo peruolutaui, erat enim mihi otij ſatis: bibliothecas virorum aliquot eruditorum adij, quantum mihi conceſſum fuit, & eruditionis alicuius cõparandæ inſtrumenta quamplurima perquiſiui, eaque auidè arripui, quaſi diuturnam ſitim explere cupiens, vt ea mihi nota eſſent, quorum poſtea vſum aliquem, quanquam admodum mediocrem, ſum diligentia & ſtudio conſectatus. In his itaque cùm mihi viderer aliquantò implicatus, deque multis multa conſultarem, commodè incidit in manus meas Alciati liber Emblematum, quem recens nobis Lugduno aduectum, & aliquot annis antè, Pariſiis excuſum, noueram à philologis omnibus non nimiùm commendari. Quem cùm de manibus ferè non deponerem, & multa in eo perobſcura deprehenderem, in quibus hærebam diutiùs, & in multis nitendo ſudans, quòd tunc quos vellem imprimis libros non habem, ſciſcitabar ex Leodegario Agathochthonio, Benedictino Diuionenſi, homine verè pio, & in Hebræa, Græca, Latinaque lingua non mediocriter verſato, vnde mihi omnes nodi & ſcrupi diſſolui poſſent. Ille quidem de nonnullis me liberè admonuit, ſed hoc maximè, vt fontem ipſum, ſi fieri poſſet, adirem, ex quo nimirùm

Emblema quodque ſumptum eſſe conſtaret: & Alciatum Alciato interprete, quoad eius maximè fieri poſſet, enarrarem: id eſt, Alciati ſcripta alia, quò id præſtarem commodiùs, ſedulò & accuratè voluerem: vtque ingenij vires periclitari paterer, meque nihilo ſegniùs exercerem, cùm ſtudia mihi alia grauiora non ſuppeterent, ipſa omnia Emblemata ſcholiis & cõmentariis illuſtrarem. Cuius viri conſilio primùm non leuiter inflammatus, primas lineas (quantum per ætatem certè tenellam & conſilij inopem licebat) ducere incepi: in quo primo impetu ſatis mihi ſum conſcius, me non ſecus atque vrſinum fœtum inconditum planè & informem peperiſſe. Quòd enim mihi hic auctor impenſiſſimè placeret, eum ſumma perlegi auiditate: cuius opes admirabiles vt accuratiùs & meliùs aperirem mihi, alios pleroſque qui ad hoc argumentum tam plauſibile facere videbantur, deuoraui: perque multas Philologiæ areas locupletiſſimas ſumma cum voluptate exſpatiatus, ad extremum id mihi lucrifeci, quod numquam fuiſſem conſecutus, niſi animum ad hanc rerum explicandam difficultatem applicuiſſem. Et quidem non potuit hic liber vel ob argumenti ſplendorem varietatemque vel auctoris nomen clariſſimum apud omnes qui non ſunt alieni à Muſarum amœniorum choro, non gratiſſimus eſſe: cuius lepores & concinnitatem eò pluris facio, quò video maiorem cum voluptate vtilitatem in eo coniunctam, quàm aliis penè innumerabilibus qui quotidie manibus teri conſueuerunt. Quis igitur mihi iure ſuccenſeat, aut paulò etiam iniquiùs frontem corruget, quòd aliquas horas in eo explanando collocarim? Non enim meam qualemcunque induſtriam & ſtudium ab hoc genere ſcriptionis putaui vnquam alienum eſſe debere, quanquam non parum in eo eſſe difficultatis agnoſcerem, quæ niſi ab homine & otio & litteris abundãte, vix ſolui poſſe videretur. Quod ſi quis, vt ſunt varia & iniqua ferè hominum iudicia, animo reputet commentarium nullo labore à nobis abſolutum, cenſeatque id operis

quibuſlibet aut etiam Grammaticulis committi non minus quàm mihi potuiſſe, vehementer errat. Quotus enim quiſque eſt (abſit arrogantia dicto) qui vel Ethicæ diſciplinæ aut phyſiologiæ ignarus, ne dicam hiſtoriæ aut linguæ Græcæ prorſus inſcium, qui vnum aut alterum Emblema pro dignitate enarrarit? At vt iſt hæc miſſa faciam: quis noſter in eo explicando & illuſtrando libello conatus fuerit & induſtria, vt eruditos non latuerit, ita imperitis non poteſt non eſſe perobſcurum & valde ignotum, qui non plus ea de re quàm cæci de coloribus iudicent. In quo ſi non ingenij dexteritas aliqua vel rerum peritia melior eluceſcat, certè diligentia quædam obſeruari non obſcurè ab iis poteſt qui ſunt æqui rerum æſtimatores. Id verò maximè, niſi fallor, perſpicuum erit in obſeruando fonte & origine cuiuſcunque Emblematis, in comparandis vtriuſque linguæ auctoribus, qui magnum videbantur adferre adiumentum ad ſingulas notas & explicationes, vt denique in cumulandis iis locis, qui ſparſim apud Alciatum in ſcriptis aliis prolixiſsimis habeantur. Quæ cùm dico, ſcio equidem quid mihi obiici hoc loco poſsit: quaſi qui velim diligentiam ab omnibus approbari meam, vt nihil omninò cõcedam iis qui in eo libello primùm enarrando elaborarunt, ſuamque nobis induſtriam probauerunt. Certè, vt verum fatear, modeſtiùs de me ſentio, quàm vt velim incidere in minimam arrogantiæ ſuſpicionem: ſed vt aliorum ingeniorum ſum candidus æſtimator, ita velim hoc mihi tribui concedique, vt de me non falſa iactanti mihi credatur. Ne enim diſsimulare videar, ſcio ante annos octodecim, Sebaſtianum Stokamerum Germanum in aliquot Alciati Emblemata ſcripſiſſe commentariola (ſic enim appellat) familiariter admodum & ſtudio facili concinnata: ſed an fuerit auctoris mentem, & argumenti ſplendorem ſecutus, aliorum eſto iudicium. Loquor de Torneſij Lugdunenſis Typographi editione, non de alia quadam quam ante aliquot annos adornauit Plantinus hac noſtra ætate dili-

gentiſsimus Typographus: ea enim aliquot acceſsionibus longè alia eſt quàm prior: quod non erit obſcurum ei qui editionem vtramque conferre volet. at vel poſterior, vtut ſit, ea eſt tamen, vt eruditorum oculis non ſatis digna videatur. Sed eſto: ſcripſit Stokamerus ille in aliquot Emblemata, non tamen attigit omnia: ſiquidem fortè diuinare non potuit quid in aliis auctor ſibi vellet: ita quædam perobſcura ſunt, vt vel multa rerum cognitione, vel Delio natatore ſit opus ei qui ea commodè velit explicare. Adhæc, etiamſi Bartholomæus Anulus, vir eruditus, breuibus verbis, omnium ferè Emblematum ſententiam complexus ſit, eum tamen non puduit aliquot intacta omninò prætermiſiſſe, quam ob cauſam neſcio, niſi quod veriſsimũ eſſe video quod vulgò dicitur, Docti eſt etiam quædam ignorare: vel, vt cum Poeta, Non omnia poſſumus omnes. Nihil enim moror Ieſuitanæ familiæ ſodalem aliquem, quem accipio ante annos ſex in hac Academia publicè interpretatum hæc eadem Emblemata: ſed tamen quædam, non omnia attigit: quámnam ob cauſam neſcio, nec vt ſciam ſum admodum ſollicitus: me tamen non fugit, ſi perſecuturus eſſet quod inceperat, aliorum quorundam induſtria ei fuiſſe vtẽdum, aut certè vigilias maximas eum impenſurum in explanandis rebus tam variis, tãque ingenioſè ab ingenioſiſsimo Iureconſulto excogitatis aut efformatis. Quod tamen dictum nolim, vt Ieſuitæ illi quicquam detrahi velim (quandoquidem lubens faueam literatis omnibus, cuiuſcunque profeſsionis & inſtituti habeantur) non hoc dico, inquam, vt mihi canere videar, qui nihil aliud poſsim de me aſſerere, quàm quod ingenio pænè nullo ſim: & ſi quid ſit, illud diligentiæ cupiã velim tribui potius quàm acumini aut dexteritati. At ſi ad iuſtã carminũ tam lepidorũ explicationẽ multa deeſſe obiecerit aliquis, dico, nihil eſſe quod omnib' numeris abſolutũ dici & perfectũ poſsit. Sũ equidẽ, vt verè dicã, quod potui, conſecutus, nullũque vnquã laborẽ in bonis auctoribus euoluẽdis, qui in hoc mihi poſsẽt eſſe cõmodiores, effugi, vt ipſam

auctoris mentem elicerem: quam ſi nondum aſſecutus omni parte videar, tamen quantum à me fieri potuit, conatus ſum, vt eo nomine noſtram qualemcunque diligentiam doctis non nimium moroſis probatum iri confidam. Quam ſi gratam ſtudioſis, vt vtilem ſpero, & aliqua dignam approbatione intellexero, efficient profectò, vt qualiſcunque noſtra induſtria excitetur ad eam commentationem non modo illuſtrandam, ſed etiam locnpletandam. Quid enim deſperem ſtudium eiuſmodi gratum fore, cùm res per ſe iucunda & fructuoſa mirabiles amores in animis eorum qui ſunt ingenui & liberales, excitet? Laudatur à nobis Orator, Poeta, Hiſtoricus, Philoſophus, aut aliquis alius ſcriptor, ſi γνώμαις inſignioribus tanquam ſtellulis effulgeat & ſplendeſcat: quæ cùm alicubi leguntur, digito aut tranſuerſo calamo notari ſolent, vt memoriæ commodiùs infigantur, & citiùs occurrant, cùm iis opus erit. Atqui has ſententias non paſſim, nec ſemper, nec vbiuis reperire eſt facile, cùm nullum ſit Emblema, quod præter ſententiam non afficiat animum rei nouitate, & egregia quadam antiquitatis cognitione. Adhæc γνῶμαι ſunt interdum obſcuriores, neque omnibus peruiæ eſſe poſſunt: Emblema aut ſubiectæ picturæ cauſa, aut carminis ἑρμηνείᾳ aut ἐπιγραφῇ, aliquam facilitatem habet, in qua poſſit animus conquieſcere. Proinde non mirum videri debet, ſi hoc ſcribendi genus & Alciato, & viris pleriſque grauibus admodum placuerit, vt aliquid eiuſmodi ludis eruditis conſequi poſſent, quod ſtudia grauiora dulci (vt ita dicam) lenimento reficeret. Id enim ſimile præſtitere poſt Alciatum Gulielmus Perrerius Tholoſas, qui Moroſophiam centum Latinis & totidem Gallicis tetraſtichis conſcripſit. Hinc pegma Coſtalij habuimus, hinc Bartholomæi Anuli pictam Poeſim egregiè & ſollerter elaboratam: mitto enim Bocchij laudatum ingenium, qui in hoc genere ſummum ſe artificem præſtitit: poſtremoque omnium optimè poſt Alciatum; ſi quid mihi credendum ſit, Ioannes Sambucus, & Adrianus

Iunius, ſua nobis Emblemata cuderunt, quibus nihil ingenioſiùs aut accuratiùs adinuentum, nihil diligentiùs elucubratum aut abſolutum eſſe conſtat. Sed vt ſuperior ætate Alciatus fuit, ita, ni fallor, ſe priorem & ingenij ſolertia, & doctrinæ laude præſtitit: quem cùm hoc in genere primas tenere dicam, quas ſuo iure mihi repetere videatur, non eſt quòd quis ſuſpicetur me nonnihil famæ doctiſsimorum huius ſeculi virorum Iunij Sambuci, Achillis Bocchij detraxiſſe. Id verò ſtudij genus niſi fuiſſet liberale cenſendum & docto homine dignum, noluiſſent ipſi profectò viri tanti ſuam induſtriam contuliſſe, aut bonas interdum horas collocaſſe in iis quæ nihili facienda eſſe duxiſſent. Sed de his iam ſatis.

Intereſt vt breuiter totam noſtræ commentationis rationẽ explicem, iisque reſpondeam quos ad obtrectãdum citiùs quàm imitandum paratos fore præſentio. In hac tota ineunda ratione nihil magis obſeruandum eſſe duxi, quàm ſcrupos omnes & mæandros difficiliores, vt locos etiam obſcuros enarrare, & Emblematum penè omnium origenem ex ſuo fonte ductam repetere, poſtremoque vſum cuiuſque loci & ſententiæ facilem pro virili parte adiicere. Quàm verò perſpicuè & commodè id à nobis tentatum ſit, non dico perfectum, alij viderint: aliquid certè laboris & diligentiæ obſeruari non obſcurè poteſt, doctrinæ nullam mihi tribui dariue laudem poſtulo: in quo tamen ab iis qui seriò docti ſunt & literis politioribus exculti, faciliùs aliquam gratiam impetrare mihi videbor, quàm imperitis & quibuſdam nebulonibus, qui omnia non modò temerè vellicãt, ſed, quod ait Comicus, niſi quod ipſi faciunt, nihil rectum putãt. Nullum adhuc ſcriptorem legi, qui cuilibet in omnibus ſatisfecerit. Nam in multis cura aut labor deſideratur, in aliis ingenij dexteritas, aut Græcæ linguæ peritia, vel Latinæ proprietas: in aliis denique multorum auctorum lectio, aut hiſtoriarũ cognitio: quaſi verò virtutes hæ omnes ſingulæ in ſingulis tam facilè deprehendi poſſent. Non enim me latet in Virgilij poe-

Conſilium & methodus horũ Commentariorum.

mate, Seruij Grammatici diligentis & accurati operam ſæpenumerò deſiderari: quemadmodum nec deſunt, qui itidem in Porphyrionis & Acronis commentariis in Horatium obſeruent: ſed certè hi mihi videntur moleſtiſsimi cenſores, qui cùm nihil faciant, nulloque ſe labore nobis commendent, importunè tamen de aliorum ſcriptis conqueruntur. Non tamen vt mea qualicunque commentatione præiudicatum alicui velim, quaſi mea tam vnicè probem, vt nolim aliquando vel emendari, vel caſtigari. A qua ſuſpicione quantum abhorream, qui me propiùs agnouerunt, facilè liberabunt: qui nihil aliud à doctis requiram, quàm vt haſce minutias ſua reprehenſione in quibus erratum fuerit, aliquando dignentur: vt in iis recognoſcendis parem diligentiam atque operam impertiam. Non enim noſtros errores emendari feremus impatienter, neque nos vllo modo piguerit audire potiora ſuggerentem & meliora: vt nec moleſtum erit priorem ſententiam commutare, ſi quid minùs accuratè tractatum aut expenſum à nobis quiſpiã conqueratur. Quod dum facio, videri nolim in publica literarũ cauſa præuaricari, & ea docere quæ aliquando putem dedocenda. Quod tamen nec ſine exemplis nec rationibus me præſtaturũ intelligent, ſi modò adſit aliqua in iudicando æquitas, cùm nemini dubiũ ſit, poſteriores cogitationes meliores eſſe: & in monumentis veterũ legamus, Hippocratẽ artis medicæ principem quædam à ſe non ſatis diligenter tradita, primùm emendaſſe, ne cæteri etiã in idẽ impingerent. Idẽ factũ à M. Tullio meminimus, qui cùm Rhetorici libri, quos adoleſcens ſcripſerat, non ſatis placerent, vt minus elucubratos dãnare magna parte maluit, quàm corrigere, ſcripſitque accuratiùs libros alios oratorios, quos tanti fieri à doctis agnoſcimus. Sed & Fabius duos libros à ſe primùm De arte dicendi ſcriptos, quòd non ſatis probarentur, expunxit, & duodecim illos vtiliſsimos nobis magno ſtudioſorum omnium applauſu dedit, in quibus videtur & priores emendaſſe, & perfectius aliquid reliquiſſe. Quod illis

igitur

igitur tantis viris laudi datum eſt in ſuis retractandis, non debet nobis eſſe damno vel fraudi, vt meminerint quorum maximè intereſt, doctiores permulta ſcire, non tamen omnia. Itaque vt ſeueriorem omnem obiurgandi anſam præcludam, ſubinde Horatianum iſtuc apud eum qui ſit reprehenſurus, oppono, vt & ſeipſum norit, & errata mea me non deprecantem ſuſtineat:

Si quid nouiſti rectius iſtis,
Candidus imparti: ſi non, his vtere mecum.

Lutetiæ CIↃ. IↃ. LXXX.

IVLII CÆSARIS SCALIGERII EX LIB. POETICES VI. DE ALCIATI Emblematis IVDICIVM.

ALCIATI, præter Emblemata, nihil mihi videre contigit. ea verò talia ſunt, vt cum quouis ingenio certare poſſint. Dulcia ſunt, pura ſunt, elegantia ſunt: ſed non ſine neruis. ſententiæ verò tales, vt etiam ad vſum ciuilis vitæ conferant.

LILIVS GYRALDVS LIB. II. DE POETIS NOSTRORVM temporum.

ALCIATVS poteſt inter poetarum collegium & conſortium reponi, eo quòd eius extant carmina plurima diuerſis in vrbibus iam impreſſa, vt ſunt epigrammata & Emblemata. De hoc enim illud veriſſimè dici poteſt quod eſt apud Ciceronem de Scæuola, Iuriſperitorum eloquentiſſimus, eloquentium Iuriſperitiſſimus: addam ego, & polyhiſtor, bonúſque poeta. Sed noſtra commendatione non indiget Alciatus, qui ſuis ſcriptis iam toti orbi illuſtris & clarus habetur.

BARTHOLOMÆVS ANVLVS, libello cui nomen fecit de Iuriſprudentia à primo ſui ortu ad Academiam Biturigum deducta.

ALciatus tandem Alcides velut alter, & Alce,
Μηδὲν ἔϕλω ἀναϐαλλόμϑνος, καὶ πάντα διέλθων.
Ad Gallos venit tanto eius nomine motos,
Apperuitque viam ruptas per vt Annibal alpes,
Qua ſua fida comes Iuriſprudentia, rerum
Regina, ad regni tranſcenderet intima Franci,
Hunc Biturix, mediam quam totam amplectitur vrbem
Françia, Metropolis gremio felice recepit,
Hinc Biturix magnis excepit honoribus, ampla
Et mercede, prius quantam non cœperat vllus,
Ac Saluatori (qui munere functus honeſto,
Iamque ſenex erat emeritus) ſuccedere fecit,
Primus ab Auſoniis leges regionibus ille
Tranſtulit ad Gallas doctor clariſsimus aras,
Doctrinæ humanæ pariter, Iuriſque peritus,
Eloquio pollens, lingua & polyhiſtor vtraque,
Primus & ille tuba veluti clangente vocauit
Militiam ad iuris ſtudioſos vndique mundi
Partibus ex variis turba coeunte frequentes,
Auribus appenſos dicentis ab ore diſerto,
Mirantesque virum tantum ſua verba ſonantem.

IO. M. TOSCANVS SVO
Italiæ peplo, lib. 3.

CHara mihi ante alias vrbs noſtræ gentis origo,
Et cui debentur teneris documenta ſub annis
Prima meis, quam natali præponimus oræ,
Inſubrum regina tibi quo munere grates
Vberius referam, quàm ſi quo ſidera adibas
Alciati æternis intexam nomina chartis?
Clarius hoc non priſca tibi, non vltima ſecla
Conceſſere decus: princeps polluta negando
Barbariæ ſancta heu legum myſteria monſtro
Herculea purgauit ope, & viuacia ferro
Colla renaſcentis ſuperauit & ignibus Hydræ.
Hic quam compedibus miſerè conſtrinxerat audax,
In ſcelus omne dolis fucans violentia rectum,
Iuſtitiam cæco produxit carcere in auras,
Fallendique artes ſublata ambage retexit.
Margine qua Siculo tellus ad littus Iberum
Porrigitur, quaque Aemonias declinat ad Arctos
In Scythicum pelagus, ripamque binominis Iſtri,
Noſſe quibus labor eſt veterum decreta Quiritum,
Hoc duce ſacra petunt priſci penetralia iuris:
Hoc ſine tuta via eſt nulli, veſtigia ſi quis
Alterius premat, in præceps huc deuius error
Tranſuerſum trahit, & ſperato fruſtrat honore.

Andræas in Alciato, Mediolanenſi pago natus, ſexcentos ante annos à barbaris hominibus captiuam detentam Iuriſprudentiam primus in libertatem aſſeruit. Ab illis enim elegantiſſima veterum Iureconſultorum reſponſa, fœdis, & ineptis commentariis deturpata, locis etiam innumeris ob inſcitiam deprauа-

ta reſtituit,& priſtino nitori reddidit, ſuis ea doctiſſimis æquè ac elegantiſsimis notis illuſtrans. Teruntur quotidie doctorum manibus numeroſa eius de Iure Ciuili volumina,quibus magiſtris apud Tranſalpinas nationes illuſtres emerſerunt Iuriſconſulti, Duareni, Cuiacij,Zazij,Hottomanni,vel alij quorum fama peruulgata eſt.Poeticam fœliciſsimè eum attigiſſe argumento ſunt Emblemata toties Typis recuſa, atque in Italicam,Gallicam, & Hiſpanicam linguam conuerſa.

EXTRAIT DV PRIVILEGE.

PAr Priuilege du Roy, donné à Paris le 14. iour de Ianuier 1589. il eſt permis à M. Claude Minos Iuriſconſulte, de faire imprimer, ou choiſir & cõmettre tel Imprimeur qu'il verra eſtre ſuffiſant, pour fidelement imprimer, ou faire imprimer vn liure intitulé *Omnia Andreæ Alciati, Iuriſc. celeberrimi, Emblemata, cum commentariis Cl. Minois, Notiſque eiuſdem poſterioribus.* Inhibant ledit ſieur à tous Imprimeurs, Libraires, & autres quelconques, n'imprimer, ou faire imprimer, ny expoſer en vente ledit liure, ſinon par ſa permiſſion, licence ou congé, ou de l'Imprimeur par luy choiſi & commis à l'impreſſion d'iceluy: & ce ſur peine de confiſcation des liures ia imprimez, & d'amende arbitraire, tant enuers le Roy, que ledit Minos, & des dommages & interreſts de l'Imprimeur par luy choiſi; comme plus à plein eſt cõtenu eſdites lettres de Priuilege.

Par le Roy en ſon Conſeil.

Signé HABERT.

Ledit Minos a permis & permet à Iean Richer, Eſtiennne Valet, & François Gueffier marchans Libraires demeurans en ceſte ville de Paris, d'imprimer ou faire imprimer le ſuſdit liure, iuſques au temps & terme de ſix ans finis & accomplis, à commencer du iour que ledit liure ſera acheué d'imprimer.

V. C.

ANDREÆ ALCIATI I. C. MEDIOLANENSIS VITA,

PER CLAVDIVM MINOEM IVRISC. CONSCRIPTA.

ANDREAS ALCIATVS in pago Alciato ſeu Alzato Mediolanenſi natus, è nobili Alciatorum familia, Iuriſcōſultorum & politorū hominum gloriam incredibili ſtudio ac virtute longo poſt ſe reliquit interuallo. Is adoleſcens cùm primū ingenij cultum caperet, non pœnitendos inſtitutores à quibus edoceretur, nactus eſt, ſed maximè Ianum Parrhaſium, quo Romæ ac Mediolani litteras humaniores ſummo omniū applauſu docuit. Eas primas artes Alciatus auidè arripuit, ſéque iis non leuiter tinxit, earum tamen vſum omnem ad peritiam iuris, cui ſe totum addicebat, optimè referendum eſſe duxit, vt ea ſtudia, in quibus alij, tanquam apud Syrenios ſcopulos conſeneſcunt, huic vni ancillarentur. Ille itaque quòd ſeriò & percupidè eam iuris ſciētiam perſequeretur, breui admodū ſpatio temporis ita promouit, vt dignus exiſtimaretur, qui Doctoris inſignibus cohoneſtaretur. Eò primùm honore donatus ſic ab omnibus ſuſpiciebatur, tantámque de ſe admirationem concitabat, vt de rebus etiam grauiſſimis, & quæ non niſi veteranis, & longo vſu exercitatis viris proponi ſolitæ eſſent, argutè politéque reſponderet. Rogatus enim à Quæſitore, quem appellant, hæreticæ prauitatis de re admodum perplexa & dubia, quæque iam antè multos ſanè doctos, tum Theologicæ rei peritos, tum iuris profeſſores exercuerat, ita ſatisfecit, vt Quæſtor ille non tam ab homine, quàm ab ipſo edoctus oraculo abierit: agebatur de ſupplicio Lamiarum, & earum mulierum quæ veneficæ aut ſortilegæ vulgato vocabulo nominantur: ſed cùm Lamiarum ſeu ſtrigum non eſſet vna ſpecies, ex iiſque aliæ dicerentur in Crucem imminxiſſe, CHRISTVM Deum abnegaſſe, præſentes ipſas & vigilantes, veneficiis atque deuotio-

nibus infantes extinxiſſe: aliæ nonnullæ aliquando matribus interminatæ, noctu ad earum filios, quamuis foribus obſeratis, valuiſque occluſis irrepſiſſe, eos faſcino preſſiſſe: quos pueros conſtabat morbo repentino captos & medicis non cognito deceſſiſſe. Reſpondit in has illáſque Quæſtorem debere ſuo fungi munere. Quanquam enim (dicebat) ex iis aliæ reuera, & vt vulgus loquitur, perſonaliter non acceſſiſſent, tamen id Lemuribus ſuis videri mandaſſe. Quædam etiam nihil vltrà egiſſe arguebantur, niſi quòd ſub arbore Tellina choreas duxiſſent, quod tamen hæ negabant. Et ea quidem vna ſuſpicione, quamquam ſolo vulgi rumore vagaretur, eas tamen volebat Quæſtor tormentis ſubiici, eo quòd in fauorem fidei, conſciorum & conſceleratorum teſtimonium admitteretur. Alciatus, contrà, id verum de iis quæ vigilantes vidiſſent, non quæ dormientes & in ſomnis: multáque alia preclarè, quibus totam hanc quæſtionem ſoluit, vt nihil ad eam dubitationis relinqueret. Ergo Mediolani per triennium moratus, ſeſe foro parabat, munúſque aduocationis cum aliqua laude, certè magna fide ac religione ſuſtinebat, cùm nomen cœpit eius apud cæteras nationes, nedum ſuos Italos propagari. Accitus enim eſt ad publicum profitendi munus ab Auenionenſibus, propoſito ei ſtupendio ſexcentorum cùm nunquam ad eum diem cathedram, quod ipſe ait, conſcendiſſet. qua in vrbe per aliquot annos ita ingenium ſuum & induſtriam probauit, vt vnus penè inter laudatos iuris interpretes, ſolúſque egregiè doctus prædicaretur. Ea hominis fama excitatus FRANCISCVS I, ingeniorum ſollers & munificus æſtimator, Alciatum ad Biturigum Academiam vocauit, anno Chriſtiano 1529. honorario illi duplicato, adeò vt pro ſexcentis, ſecundo ſui aduentus anno, mille & ducenti præſtarentur. Qua in vrbe Galliæ celebri, & qua nobilium auditorum frequentia, quantum ille laborum ſumma ſua laude pertulerit, idque quinquennium explerit quo fuit in Gallia, ſuperſunt etiam hodie teſtes longè multi, laudati viri, qui Alciatum docentem audiuerunt: teſtes etiam libri editi æterna digni memoria, quos ille ſuccifiuis horis ſummo ſtudio, paríque ingenio reliquit. Cùm enim ad laborem, non ad ocium ſe vocatum à magno principe, & in Academia Galliarum florentiſſima intelligeret, ne quid de ea laude, quam multis magníſque vigiliis conſecutus erat, imminui pateretur, initium duxit ab ea Conſtitutione, quæ eſt De quinque pedum præſcriptione, magna omnium, ſanéque doctorum hominum admiratione, eóque ſucceſſu laudis, vt is

labor, vel potius indefeſſi animi contentio, ianuam famæ nunquam intermorituræ aperuerit. Non eſt mihi animus ſingula percurrere quæ magna doctrinæ laude, paríque dignitate toto eo quinquennio perfecit. eius orationem vix poſſum tanſilire quam ille habuit ex tempore cùm FRANCISCVS Rex auditorium eius ingreſſus, præſens intereſſet. Eam vnam laudem è multis non vltimam fuiſſe cenſemus, tanto principi placuiſſe, eius auditoris animum demulſiſſe, vt quaſi Regia illa maieſtas Iuriſprudentiæ in ſuo ſedenti ſolio faſces ſubmittere videretur. Ea viri ad publicam vtilitatem nati virtus, cùm in dies incrementum caperet, FRANCISCVS SFORTIA Mediolanenſium Dux, ſui popularis amore ac gloria captus, eum moras nectentem, penéque tergiuerſantem ad patriam reuocauit: vtque omnem excuſationis remoram interciperet, ſenatoria dignitate ornauit, & vt Ticini docendi partes ſuſtineret ab eo impetrauit. Oratione ea quam publicè Ticini habuit fatetur ipſemet ſe de longinquis regionibus à principe Sfortia ſola virtutis commendatione agnitum, fuiſſe reuocatum, & ſummæ dignitatis codicillis ornatum, amplo etiam donatum honorario vt profeſſionis munus obiret. Paulò poſt certis de cauſis Bononiam, ſtudiorum omnium altricem petiit, in qua totos quatuor annos ea celebritate ius ciuile docuit, vt nullus ſatis doctus è ſcholis redire putaretur, niſi qui Alciatum audiuiſſet. Quod quoties animo complector, ſuccurrit illud Homericum de Tireſia,

Οἷος πέπνυται, τοὶ δὲ σκιαὶ ἀΐσσουσι.

Nam præter eloquentiam, qua ille vnus ſua ætate prudentiam iuris illuſtrabat, linguæ vtriuſque cognitionem, qua ſuos æquales omnes anteibat, ingenio adeò felici & vbere hiſtoriam omnem vetuſtatis hauſerat & expreſſerat, vt nihil penitus ignorare videretur: iuris labyrinthos ita ingenioſè penetrabat, ea myſteria purè diſertéque tractabat, vt veterum laudẽ penè adæquaret, recentium induſtriam facilè ſuperaret. Ticinum reuocatus, ita iubente CAROLO IMPERATORE, per annos aliquot illic reſedit, nihil de incæptis laboribus remiſit, gloriam quam tot vigiliarum impenſis mercatus erat, auxit, vt putaret ſibi exemplar propoſitum Herculis, cui apud Tragicum, finis vnius laboris, ad ſequentem gradus pararetur. Ferrariam deinde inuiſit, Ducis HERCVLIS honorificis adductus conditionibus, & proſtratam Academiã ea ſollertia extulit, qua cæteras euexerat, penéque excitarat. Ea in vrbe, vt in aliis

quas incoluerat, non modò viua voce profitendo, ſed & permulta variáque ſcribendo id effecit, ne viuis & præſentibus modò conſuleret, ſed & poſteris idem multò cumulatius præſtaret. Poſt multos tandem peregrinationum labores, Ticinum repetiit, in eáque vrbe ſuarum fortunarum tabulas poſtremò collocauit; docuit tres, quatuórue ad ſummum annos, vir qui nullis ætatis difficultatibus, neque quietis alicuius, quam capere poterat, blanditiis delinitus, à cæpto opere ac ſtudio ceſſauit. De qua tamen adeò frequenti concurſatione, quam pleriſque ſuſpectam præſentiebat, ſeipſum publicè ita purgauit, vt non temerè rationem probabilem reddiderit. Quid enim ſi Auenione primùm, quid ſi Ticini, Bononiæ, Biturigibus profeſſus ſit, tanquam qui nuſquam poſſet conſiſtere? prompta enim excuſatio hæc illi fuit: nam dum bellicos furores ſubterfugeret, tutámque ſuis quietem ſtudiis perquireret, diutiſſimè peregrinatum, principumque iuſſionibus huc atque illuc agitatum certam ſedem tenere non potuiſſe dicit. enimuero meminerat Plautini verbi, Di nos tanquam pilas, homines habent: ita ſe raptum inſtar lignorum, quæ pro fluctuum impetu feruntur, variéque agitatum: quicquid tamen erroris hoc fuerit, in publicam ſemper vtilitatem ceſſiſſe. Aliis etiam rationibus inconſtantiæ huius culpam deprecabatur neminem eſſe dicebat qui Solem vituperaret, quòd dum radiis & calore ſuo cuncta viuificet, ambitum terræ omnem circumquaque percurreret, nec quemquam, qui eo animo fixas ſtellas laudaret, vt errantes improbaret. Celebratum Homeri carminibus Vlyſſem, quod mores hominum multorum & vrbes viderit, ſed & philoſophos veteres, vt Pythagoram, Platonem, Apollonium, alióſque multos, doctrinæ cauſa, peregrinationes maximas ſuſcepiſſe Dionem Pruſienſem, quod ad Celtas & Sarmatas ſe cōtuliſſet, tanti à Traiano Imperatore factum, vt reuertentem aureo curru exceperit: & Ariſtotelem, ei qui ciuilis adminiſtrationis ſtudia profiteretur, admodum cōuenire peregrinationē, exiſtimaſſe, idque Hippodami Mileſij exemplo, qui diu per multas vrbes errarit, priuſquam aliquid ſcribere ſit aggreſſus, idem de Lycurgo, Solone, Zaleuco, Philolao, multíſque præterea aliis proditum. hinc illud Sophoclem, οἴκοι μένειν δεῖ τὸν καλῶς εὐδαίμονα, domi manendum cuncta cui ſunt proſpera, ſapientes de iis intelligere dūtaxat, qui priuatam vitā agerent, quiq́; domi & in ocio marceſcere citra publicum incommodū poſſent: alioqui publico litterarum profeſſori, qui verſaretur

in hominum luce & frequentia, haudquaquam conuenire, linguam quæ plurimis Academiis prodeſſe poſſit, intra vnius loci cancellos, in quo propter bellorum ſtrepitus & horrores gymnaſium nullum ſit, concludere multùm profeciſſe hac ratione profeſſores alios: ſibi peregrè agẽti firmiſſimum ſemper fuiſſe in doctrina præſidium: legalem hanc profeſſionem ſibi tanquã Palladis ægiferæ clypeum, quo ſuperatas Gorgones, id eſt monſtra omnia fabulæ prodiderunt. Et hæc quidem ille, vt paſſim multa de ſua peregrinatione: quam tamen tam crebram locorum mutationem nihil moramur, quin potius eximiam hominis ſollertiam admiramur. Ille diſciplinarum liberalium, hiſtoriæ omnis, Græcæ & Romanæ linguæ fretus ſubſidiis, iuris ſtudia nitori priſtino fæliciter reſtituit, æmulatus veteres quoſdam magni nominis Iuriſconſultos, Herennium, Modeſtium, Antiſtium Labeonem, Atteium Capitonem, alióſque, qui pares fuere in vtriuſque linguæ cognitione, artiumque meliorum facultate. Iam verò ſiquid aliquando inter diſputandum pronunciarit aduerſus receptas à maioribus opiniones, hoc nõ eo animo fecit, vt lectorem etiam reluctantem in ſuam ſententiam pertraheret, ſicuti obiectum illi fuit à quibuſdam maleuolis], qui omnia eius conſilia ſiniſtrè acciperent. Multa enim dum doceret, varia quaſi fercula, vt in apparatiſſimo conuiuio ſolitus erat apponere, ex quibus quod magis ſaperet, vocati conuiuæ pro ſuo arbitratu eligerent. In qua tentanda iudiciorum alea, quàm ſe prudenter & circumſpectè geſſerit, id argumento eſt, quod ſe ad vtrunque compararit: vt ſi fortè populari aura exciperetur, non ideò tamen exſultaret: didicerat enim ex Biante plures eſſe malos, & non quicquid continuò multis placeret, id ſapientibus arridere: contra ſi paucis probaretur, non ideò remittendum animum, cùm, deſerto ab omnibus auditoribus diſcipulo, Antigenides, mihi cane & Muſis, dixerit. Sic enim aduerſus inſanam hominum quorundam petulãtiam, adeóque caninam facũdam ſeſe obfirmabat, vt neque cauillis moueretur, neque conuiciis ab incœpto curſu reuocaretur. Qua de re tamen maturiùs paulo poſt. Duodecim poſt annos, cùm ciuilis & Pontificij iuris profeſſoriis inſignibus donatus eſſet, Paradoxa & diſpunctiones in publicum emiſit, opus, vt ipſe dicit, elaboratum horis ſucciſiuis, & à candidato adhuc & tirone. Quoties enim ea quę à ſuis doctoribus acceperat, ſtudio ipſe ſecum perpẽderet, ſi quà eſſent quæ probabilibus argumẽtis digna refutatione viderentur, ne quod occurrebat memoria

protinus excideret, quibuſdam quaſi aduerſariis deſcribere cõſueuerat: quę omnia tũ in manus accepta, cũ paulò accuratius expoliſſet, in codicẽ veraſque tabulas referenda duxit, tandẽq; ſtudioſis omnibus communicauit. Quod opus non tam vt gloriam, cuius illa ætas ſolet eſſe auidiſſima, captaret, à ſe fatetur editum, quàm vt ratione aliqua Doctorũ, qui tum ſtudia iuris profitebantur, iudicium conuelleret, qui bonarum litterarum cognitionem non modò Iureconſulto non neceſſariam vbique aſſeuerabant, ſed contrariã potiùs, & ſeriis omnibus ſtudiis blãda quadã & illici voluptate repugnantem: quapropter non ſecus quàm à nauigantibus Homericas illas Sirenes, euitandam, Vlyſſiſque ſequẽdum exemplũ, qui ſe malo nauis illigaſſet, ſociiſque aures cera illeuiſſet, ne vocum modulatione capti à cœpto curſu aberrarent. Quę tamen quia dici fierique hominũ more agnoſcebat, qui ea facilè aſpernarentur quę aſſequi ipſi non poſſent, à ſuo propoſito non diſcedebat, nihiloque ſecius induſtriam ſuam excitabat. Interdum tamen eorũ conuicia non ferebat, qui quòd elegãtiùs quàm cœteri diſputaret, pro obſcuro inceſſebatur vulgò, adeò vt imperiti auditores ceu noctuæ ad Solem caligarent: quinetiam aliquando inclamarent, *Indoctiùs loquare, ſed apertiùs.* Quod tamen non tam auditorum, quâm Profeſſorum iudicium fuit, qui creſcenti gloriæ Alciati apertè inuiderent. Ex iis Doctoribus neminem in precio fuiſſe habitũ conſtat (vno aut altero exceptis) qui non omnium aliarum artium rudis eſſet. Satis igitur ſibi factum eo tempore arbitrabatur, ſi ſuum litteris humanioribus honorem ſeruaſſet, iungique eas ſua ætate ſapientię ſtudiis poſſe docuiſſet. Quod dum viua voce, & ſcriptis conatur, iuris Doctores tanquam transfugã eũ inſectabantur, iidemque libris editis laceſſere non deſinebant. apud humanitatis verò profeſſores, tanquam omninò alienus eſſet, nec ſibi locus, nec ratio vlla conſtabat: quorum alij eum tanto æri ſoluendo non eſſe, alij pręd iis prædibuſque non ſatis idoneum: alij alia comminiſcebantur, quo factum, vt maximam apud omnes inuidiam, gloriæ loco, adeptus ſibi videretur, & huius incaſſum cœpti conatus tęderet, vel potiùs malo edoctus laboris eum pœniteret, donec paullatim libri quos emiſerat in publicùm, & docẽdi ratio quam ſequebatur, in multis gymnaſiis ſeſe inſinuarint. Nec verò ipſe, quoties occaſio fert, diſſimulat ſe reiecta ſeculorũ aliquot ante lapſorũ conſuetudine, quã iuuenis erat amplexatus, ad imitationem & præſcriptum veterum iuris explicandi rationem omni conatu ſtudioque reuocaſſe. Sed quod obſeruaret eſſe qui barbaras & impolitas inter-

pretationes elegantioribus pręferrent, & tritico neglecto cum atauis veſci mallent glandibus, cumprimùm hanc diſciplinam profiteri cœpit,eo quod nondum ſibi tantùm auctoritatis comparaſſet,ſeruire ſcenæ ac tempori cogebatur,quantumque fieri poterat,ſtudia ſua diſcipulorum auribus accommodabat.Interea tamen de trita vulgataque docendi ratione identidē querebatur,ſuoſque monebat,ad vtilitatem publicam valdè pertinuiſſe Iuſtiniani edictum obſeruari, & eam ſtudiorum ſequi methodum,quam ipſe præmio Digeſtorum pręfixiſſet.Humana quadam curioſitate deceptos longè multos modum non tenuiſſe,& eò planè deuentum,vt Alciatus ipſe, quique in eodē ſtudio verſarentur, dare manus conſuetudini pridem receptæ cogerentur,non enim æquales,non auditores,non gymnaſiorū præfectos omninò permiſſuros antiquatum & obſoletum morem in vſum reuocari, pluris eos facere cœptam ducentis ab hinc annis docendi viam,quàm legiſlatoris ipſius iuſſum. itaq; ſe ea de re ſecurum fore poſthac, neque moturum eo nomine controuerſiam, id nihil eſſe aliud quam aduerſus torrentem natare,eique ſe diſcrimini permittere,vt qui.

Fertur equis auriga,neque audit currus habenas.

In quo cùm diutiùs hęſiſſet, non deſtitit tamen quin ſe totum componeret ad veterū imitationē:non tamē,in tanta opinionū varietate ac diſſenſione,alicui ſectę nomē dedit,aut in alicuius magiſtri verba iurauit,quòd optimè cēſeret,vt in omnibus aliis artibus,ſic in ea maximè quā profitebatur, primas partes tenere ſanū iudiciū,vixq; fieri poſſe,qui natura dubię ſanitatis eſſet, idē legalis ſapientię certus doctor euaderet. Nec verò eſt quod quis exiſtimet αὐθαδίας aut etiā φιλαυτίας eū ſtudio captū quędā ſuo tēpore innouaſſe, aut ſecus docuiſſe quā qui ſuperiore ſeculo floruiſsēt,ſi quibus locis erraſſe veteres doctores animaduerteret,eorū nominibus parcebat,ſed tāquā aliud agēs oſtēdebat quatenus eis ſtādū eſſet,in quo ſuū cādorē certè laudādū exhibuit. nouerat enim tributū fuiſſe vitio Ariſtoteli, quod quæ cōpilaſſet,eis accepta nō referret à quibus acceperat: cōtrà vbi eos peccaſſe animaduertiſſet,nominatim carperet atq; inſectaretur.ſibi Iuris interpreti agendū eſſe modeſtiùs, quia moralis quam profitebatur ſapientia, hoc ceu inhumanum & inciuile non admitteret, altercandi ſtudium eiuſmodi ad nihil cōferre aliud quàm artis opprobriū, nec cedere in laudem altercantis. Eo conſilio Alciatus ſua ſtudia publicæ vtilitati prædeſſe voluit, & citra omnem ambitionem bona fide ſuos auditores

docuit. Videbat hominum varia eſſe iudicia,& quot capita tot ſenſus: eſſe qui breuitatem eam affectarent quam veteres Dynus, Oldradus, Rainerius ætate ſua ſecuti ſunt, alios qui copiam maiorem vellent, etiam citra acumen vllum, qualis in Barbatio, Felino, aliiſque nonnullis agnoſcitur, quoſdam ſubtilia perquirere,& cum Aretino, Socino, Ruino imaginari malle,vel ἀεροβατεῖν καὶ περιφρονεῖν τὸν ἥλιον, per aëra incidere,& citra Solem ſatagere, quod de Socrate Ariſtophanes ait. Sed ipſe longo vſu didicerat,neminem vnum ſequendum eſſe, at optima quæque de ſingulis decerpenda: quod prudentiæ opus planè ſingulare ab eodem perſecutum, nedum tentatum, quo ſuum Iuriſprudentiæ lumen redderet. De elegantia verò & polito genere dicendi, quam in iux Doctore non ferebant moroſi quidam veterani, vt qui à ſuis magiſtris perſuaſi errorem vſu confirmatum mordicùs tenebant, ille quædam diſputauit, idque ſuis vigiliis conſecutus eſt vt vincta barbaries à philoſophiæ iuris latifundiis ablegaretur. Quod cùm faceret, non tamen veterum, doctorum ſane hominum, auctoritatem eleuauit:de iis ſemper candidè ſenſit:eorum doctrinam magni fecit,quanquam ſermonis elegantia caruerint: id enim vitium non hominum,ſed tẽporum fuiſſe perſpicebat.Conuenire quidem Iuriſconſulto oratoriæ artis facultatem cenſebat: faciliorẽ enim aditum ad ius Quiritium præſtare, non tamen corpus efficere, ſolam eius ſuperficiem colorare, maximos fuiſſe Iuriſconſultos Bartolum, Baldum, Caſtrenſem, Accurſium, quos conſtat ne ſummis quidem labiis politiores artes attigiſſe,eorũ non ferendam cenſuram qui ſupercilio grauiſſimo in eos iuuehuntur eo vno nomine quod bonarum litterarum rudes extiterint: id enim perinde eſſe ac ſiquis minoris Aſtrologum faciat,quod Muſicam ignoret: Galenum præſtantiſſimum medicum nullo habeat in numero,quod Euclidis geometræ nunquã circinum in manus sũſperit.Eos itaque ſummos iuris Doctores euoluebat,quos propter inſignem peritiam colebat imprimis, neque ob linguæ minus politæ horrorem dedignabatur: interea tamen quicquid ex eorum fertilibus areis ad ſuum excolẽdum ſtudium colligebat,puræ Latinæque locutionis fluuiis irrigabat. Quod apertius quàm anteà ſibi faciundum cenſuit accitus in ſcholam Biturigum, cum tertius Pandectarum tomus pro lege Academiæ eſſet explicandus: titulum enim de verborum obligationibus ad explicandum eſt aggreſſus, in quo non prætermittebat,quæ à Bartolo & recẽtioribus copioſius & acu-

tiùs ob materiæ ſubtilitatẽ explanata fuerant, qualia ſunt quæ ad moræ purgationem, quæ ad pœnalis ſtipulationis commiſſionem, quæ ad renunciationem fideicommiſſorum pertinẽt. Et profitẽti frequentes aderant nobiliſſimi ex Gallia, Germaniaque adoleſcentes, qui eius doctrinæ illicio capti, eaque Suadæ medulla non leuiter allecti, vna cum viris doctiſſimis, qui ei frequentes aderant, mirati tamen eum tritã in ſcholis & nimium patienter approbatam docendi rationem conſectari, ſtimulos illi admouerunt, ne id quod ſciret meliùs & politiùs eos ita celaret, vt inuidere videretur. Cum ergo incuſabant illi, vt qui ceu Plautinus Euclio, quos in pectoris penu theſauros haberet, occluderet, nec in apertum referret, dicebant nihil abſurdius, quàm qui optima quæque haberet in manibus, ad imitandum ea non proponere, obſeruabant eum aduerſus legum ſcita quæ tractaret ipſe, non ſolùm facere, ſed & recentiores alios iuſſiſſe Iuſtinianũ κατὰ πόδα interpretationes fieri, nihilque magis ſemotũ ab antiquorũ vſu & cõſuetudine, quàm toto anno decẽ leges magno apparatu explicare, verboſeq; cõmentarios conficere, cœpiſſe quidẽ Pyleum, Acurtium, Azonem, & gloſſematum ſcriptores alios, quod in ſe fuit, leges ad litteram explicare, nec id eis infeliciter ceſſiſſe negociũ: ſubſecutos Bartolum, & qui didaſcalici rectè nominantur, vt ſunt Caſtrenſis, Alexander, Iaſon, qui certis doctrinæ limitibus & cancellis ius concluſere, hos non parua laude dignos, ſuoque ſeculo principes habitos, non putabant eſſe ſequendam nouiſſimam opinioſorum ſectam non multis antè annis enatam, quæ modum omnem exceſſiſſet, queque iam in ſtudiorum perniciem retineretur hos eſſe vt viperinos fœtus parentibus exitiales, vt qui ætate poſteriores ſeniorum ſententiis aduerſarentur, omnemque horam quàm doctrinæ impendiſſe debuerant, contradicendo inſumere, de Bartoli verbis, aiebant, non debere Doctorem ita anxiè ſollicitum in multis & a propoſito alienis immorari, ſatis eſſe quod ſentiret intelligi, & breuiter admoneri, clarioreque ordine quam feciſſet ipſe: non illius tantum, ſed cæterorum ſententias, ſi quæ ad rem faceret, adducendas videri, ſe minimè probare fatebantur Doctores eos qui ſuggeſtus paſſim occuparent, quatuor aut ſex ad ſummum leges toto anno interpretari ſolitos. Alciatum centum poſſe: & quot illi conſtitutiones, cum totidem integros cum ſuis titulis tractatus illos, viros quidem bonos, ſed non ſatis eruditos, ſola in rubrica tres menſes inſudare: qua ex lectionum pompa neminem ferè doctiorem redire

domum: multos ſed ignaros Doctorum laborem admirari paucos qui inde aliquid preficerent. Et ea quidem ſanè vehementi & acuta auditorum oratione permotus Alciatus, vt qui ſe omnibus vtilem & morigerum doctoré præſtare cuperet, poſtea non niſi perſpicua & luculenta oratione docuit, non niſi quæ optuna eſſent propoſuit, immò iudicio & ratione ſuis ea conuiuis apponi voluit quæ conferrent ad valetudinem, non quę cuique facerent ad ſtomachũ. Iam verò cùm ipſe ſuo munere defungi poſſet vnius horę ſpatio, maluit tamen clepſydras duplicare: nẽpe vt viua voce, integra hora doceret: altera verò dictaret, quò qui poſſent aut etiam vellent exſcribere, id ceu auctarium ab eo conſequerentur. Opportune id quidem & ingeniosè cogitatum ab erudito homine, qui citra fucum omnẽ doceret. intelligebat enim Iuriſconſulto memoriam eſſe maximè neceſſariam, quam non parum obtunderet aut etiam imminueret auxia illa cogitatio, quæ circa iuris ſubtiles quęſtiones implicaretur. Poſt auditionem ideo aſſiduam & diligentem non poſſe leuari meliùs, quàm ſcriptione obſeruabat: quãquam enim eſſent aliqui qui valerent excellenti illo naturæ bono, memoria, tamen & temporis interuallo, & curis interdũ hebetari quędã in ipſo orationis curſu minus ab auditore percipi, quæ ex commentario facilè intelligeret. Quam pręclaram ſanè & commodam docendi rationem plerique poſtea ſunt omni conatu perſecuti, ſed neſcio an ex multis pauci ſint aſſecuti. Ex hoc flagranti ſtudio ſummaque animi contentione ad id glorię peruenit quam nunquam antè ſperauerat, id non ſemel faſſus eſt, vt ad idem ſtudiorum iter ingrediundum adoleſcentes excitaret. Bellica primùm clade, afflicto cenſu, cùm nuſquam in patria pedem figere tutò poſſet, ad profeſſionem iuris, quam ſacram anchoram vocat, ſe confugiſſe ait: ab ea ſalutem, honorem, opes, ſummum denique decus eſſe conſecutũ. vtque Zenonem dixiſſe ferunt, cùm naufragus enataſſet, ſe nunquam feliciùs nauigaſſe, quàm cùm rebus amiſſis vacare philoſophię cæpiſſet: ſic Alciatũ, cùm in patria nimio ocio marceſſeret, atrocitate bellorum tandem excitatum cœpiſſe peregrinari, & ad diſciplinam confugiſſe, quæ illi fuerit vt Myrtili clypeus. fuiſſe illum ingentis animi militem, ſcuto dimicare ſolitum, quem, cùm ad expeditionem maritimam nauigaſſet, ſubmerſa fortè, naui, eidem clypeo innixum, in tutum ſe recepiſſe. De hoc legitur epigrãma Græcum, quod ipſe retulit in claſſem Emblematum. Id eiuſmodi eſt. — *Bina pericla vnis effugi Myrtilus armis,*

Cùm premererque ſolo, cùm premererque ſalo.
Incolumem ex acie clypeus me præſtitit, idem
Nauifragum apprenſus, littus ad vſque tulit.

Profectionis autē ad alias nationes occaſio quanquam non vna eſſet, eam tamen à multis exteris approbari voluit, non ſe vltrò, vt omnis egentem opis, erronem, & ignotum obtrudere. hîc ne quidem poſſum tranſilire ſanè lepidum ea de re carmen Albutij Aurelianenſis ad Alciatum, quo eum monuit, vt de tumultibus Italicis ſe ſubduceret, in Galliam concederet, illícque profiteretur in, quo materiam ſumpſit à pomi Perſici tralatione, quod ſuo in ſolo noxium, in exteris conſitum tandem haberi cœpit in precio, Sic ergo ille:

Quæ dedit hos fructus arbor, cælo aduena noſtro,
Venit ab Eoo Perſidis axe priùs:
Tranſlatu facta eſt melior, quæ noxia quondam
In patria, hîc nobis dulcia poma gerit
Fert folium linguæ, fert poma ſimillima cordi,
Alciate; hinc vitam degere diſce tuam
Tu procul à patria, in precio es maiore futurus;
Multùm corde ſapis, nec minus ore vales.

Sua quædam correxit ætate maturior quæ ſibi adoleſcenti fatetur excidiſſe, ex eo à quibuſdam reprehenſus, id ſe feciſſe maxima ratione nec ſine exemplis innuit. Cùm enim famæ ſuæ conſuleret, noluit in publica ſtudiorum cauſa preuaricari. idem factum ab Hippocrate, Medicorum Principe, qui ne poſteri errarent, quædam malè à ſe tradita primus correxerit. fecit M. Tullius, qui cum libri Rhetorici, quos adoleſcens emiſerat, parum probarentur, alios oratorios adornauit, & à ſe antè tradita damnauit, & earum rerum occaſione in quibus lapſus eſſet, nouis libris editis ſuam gloriam permultum auxit. Eodem etiam modo Fab. Quintalianus qui duobus à ſe ſcriptis libris de Rhetorica, quod nec ſibi, nec aliis placerent, duodecim illos magna cura elaboratos, ſingulari doctrinæ laude confectos edidit. Quod ergo aliis gloriæ datum eſt, fraudi non debuit eſſe Alciato, dandam hanc ſcriptoribus veniam, hócque præmio ad ſtudia illuſtranda, vel etiam quoquo modo eſſe alliciendos, in quibus emendatio ſit erranti conceſſa, & noua, quod dicitur, permittenda lima, qua niteant & poliantur ea quæ aut incuria fuderit, aut humana natura parum cauerit, vt ait Flaccus. Nec verò inficiatus eſt rectè ab eodem ſuaſum, vt in nonum annum

ſcripta premantur, quæ diutius durare velimus: ſed ferè nullum eſſe ex omnibus, qui ſit præceptum hoc ad vnguem ſeruaturus, quoſdam enim, qui ex tempore, quàm à cura præſtantiores habeantur, alios qui ſic ingenio ſuo indulgeant vt compeſcere nimiam licentiam non poſſunt, nonnullos etiam reperiri qui à ſe conſcripta ſemel approbent, corrigendi tædium non ferant dixiſſe Ouidium decentiorem eſſe faciem cui næuus ineſſet aliquis.

Hac celebritate famæ notus Alciatus, vt à viris ſolidè doctis cultus eſt (miſſos lubens facio exteros) imprimíſque Iacobo Minutio, Ioanne Selua, Petro à Stella, multíſque aliis qui verè ſanéque de ingeniis iudicare poterant, ſic quibuſdam certè maleuolis & inuidis obtrectatoribus malè acceptus, & numquam exagitatus eſt. Longouallium infeſtum habuit, hominem interdum ſine mente ac ſine iure tumultuantem, Alciato detrahentem, alios etiam in eam contentionis rabiem velis remiſque pertrahentem. Fuit etiam illi æmulus, & σύνδρομος in Italicis academiis, doctor quidam iuris, nomine Alexandrinus, à quo non ſemel prouocatus, ſæpéque conuiciis impetitus nihil reſpondit: vt tamen interdum ſolet eſſe acrior viri boni iracundia, indignè tulit eum quaſi ſibi opponi, & in eodem ſuggeſtu ſucceſſorem nominari, quod oſtendit hoc carmen

Altiuolam miluus comitatur degener harpam
Et prædæ partem ſæpe cadentis habet,
Mullum proſequitur, qui ſpretas Sargus ab illo
Præteritáſque auidus deuorat ore dapes:
Sic mecum Oenocrates agit, at deſerta ſtudentum
Vtitur hoc lippo curia tanquam oculo.

Ita læſus ſibi temperabat, ſed tamen ne foro cedere prorſus videretur, iniuriam acceptam interdum vlciſcebatur: quod idẽ fecit prouocatus intolerabili planeque indigna Franciſci Floridi maledicentia, qui Zazium, Budæum, Alciatum, viros incomparabiles fuerat auſus laceſſere. poſtquam enim hominis inſaniam, petulantiam, oriſque duritiam pertuliſſet, ipſe qui ſtili acumine facile confodere Floridum poterat, ſatis habuit hoc vibrare ſatyricon, nomine paululum immutato, verſóque in Ranciſcum Olidum.

Audent flagriferi matulæ, ſtupidíque magiſtri
Bilem in nos olidi pectoris euomere,
Reddemúſne vicem opprobriis? ſed nonne cicadam
Ala vna obſtreperam corripere iſtud erit

Quid prodeſt muſcas operoſis pellere flagris?
Negligere eſt ſatius quod nequeas regere.

Relictis Biturigibus Italiam repetens, vrbem eam in ſe veneficam, hoc tetraſticho, grati animi teſte donauit.

Vrbs Biturix inuitus amans, te deſero amantem,
Quinque per æſtates terra habitata mihi:
Nunc opus ad vitulos eſt à veruecibus ire,
Ergo vale, & felix ſit tibi Janicium.

Quod tamen ab homine cendido candidè ſcriptum carmen maledicus quidam nugator, Alciati nomini neſcio qua cauſa infenſus, ita ſuggilauit, vt totidem numeris ei calumnioſè occineret.

Non nos, ſed noſtros nummos Alzatus amabat,
Qui tacitus ſpretis vanuit hoſpitibus,
Ille ergo valeat vitulos paſturus: at illum
Noſtra vel horrentem frigore lana teget.

Ex quo illud verum intelligimus vſurpatum iam olim, felicitatem omnem inuidiæ obnoxiam: ſolam miſeriam carere inuidia: Qua tamen nugacitate minimè deterritus Alciatus, perinde ſe geſſit vt Hercules ille in ruſticum Lyndium, cuius inſanas voces contumeliarum plenas non magis curabat ac muſcas: aut vt Hecate, quę canum latratus nihilmoratur. Ea ratione facilè coniicimus ſcriptum Emblema aduerſus inanem quorundam impetum.

Lunarem noctu vt ſpeculum canis inſpicit orbem,
Sèque videns, alium credidit eſſe canem
Et latrat: ſed fruſtrà agitur vox irrita ventis,
Et peragit curſus ſurda Diana ſuos.

Sed & Doctor quidam nouus, & Ciſalpinus profectus in vniuerſitatem Tectoſagum (ea eſt Tholoſſa) in ea peregrinatione non ſolùm Italorum vitia, qui quorumdam mos, ſed & virtutes ſe addidiciſſe gloriatus, cuiuſdam legis aggreſſus explicationẽ in eum ſermonem incidit, vt diceret aliter à ſe legum nodos intelligi quam ab Alciato, qui nihil apud nos inquit, facit, quã quod florettat iura, docti tum quidã aderant, qui his auditis, ſeu hominis arrogantiam peroſi, ſeu riſus captandi cauſa, dixerunt, quæ Alciatus florettat iura, iſte oletat. Ea fuit magnæ & præſtantis ſanè virtutis comes inuida, quæ virum omni genere laudis admirabilem toto profeſſionis tempore continenter exercuit. Is quanquam ſano, viuidóque habitu corporis à natura conformatus, quo tempore de minuendis laboribus, quos mul-

tos grauéſque pertulerat,ob ætatem ingraueſcentem cogitaret neque dum excederet annum ætatis octauum & quinquageſimum dolore pedum primùm leuiter correptus, deinde paulò grauiùs &crebriùs adeo vt continuæ febris ſymptonia illi morbo adiungeretur, paulatim confectus intra decem & quatuor dies, integris ſenſibus,animam Deo reddidit, ineunte anno Chriſtiano,ad Romanæ curiæ calculũ,1559.Ticini ſepultus honorificè in baſilica vrbis, vir cui(auſim dicere) plus ſua patria, quam ipſe patriæ debeat: vnus qui multis annis obſitam & occupatam quibuſdam quaſi opinionum ſenticetis, & vinctam barbariæ laqueis Iuriſprudentiam aſſeruit,vindicauit, perpurgauit,quem qui perſtrinxerunt,aut inuidi aut etiam maleuoli: qui parcus laudarunt,parum candidi;qui pro dignitate coluerunt,eiuſque doctrinam ſanè vtilem ſunt amplexati gratos ſe & probos nec leuiter eruditos præſtiterunt.

Hîc ſymbola hominis omni laude poſteritatis digniſſimi non prętermittam,quę ad raram illius doctrinam virtutémque prędicandam non parum pertineant, vnum fuit gentilitium, vt ipſe in Emblematis teſtatus eſt,ad nomen Alciatorum familiæ alludens,in ſcuti planitie depicta conſpicitur Alce, fera Germanica,quæ vnguibus tenet epigramma,μηδὲν ἀναβαλλόμενος cuius ſymboli explicationem ipſemet edidit Emblemate, ad hunc modum.

Alciatæ gentis inſignia ſuſtinet Alce,
Vnguibus & μηδὲν fert ἀναβαλλόμενος,
Conſtat Alexandrum ſic reſpondiſſe roganti
Qui tot obiuiſſet tempore geſta breui?
Nunquam,inquit, differre volens:quod & indicat Alce:
Fortior hæc dubites,ocyor anne ſiet

Alterum ſymbolum ſibi ipſe proprium & præclare fecit, vti me pridem Paulus Iouius me docuit, eo libello ſanè venuſto quem de ſymbolis armorum & amoris lingua patria ſcripſit. caduceus eſt Mercurij inter duo Amaltheæ cornua, cum inſcriptione hac, ἀνδρὸς δικαίου καρπὸς οὐκ ἀπόλλυται, huius hæc ſententia:

Vnguibus implicitis geminis caduceus alis
Inter Amaltheæ cornua rectus adeſt.
Pollentes ſic mente viros,fandique peritos
Indicat,vt rerum copia multa beet:

Icea tamen eicone Alciati, ad viuum expreſſa,qua me nuper donauit ANDRÆAS THEVETIVS,Coſmographus Regius

vir lectiſſimus, ſubtus expreſſa oſtẽduntur inſignia familię Alciatorum: quorum alterum gentilitium eſt, cuius ſic ſe planities habet à læua, turricula, qui erecta ſtans aquila corona inſignita ſummo in apice conſpicitur: à dextra, repagula quatuor, ſupra ſicuti planitiem, galea (ſignum dignitatis equeſtris) ſuperius etiam ceruinum caput, porrectis & eminentibus anterioribus animalis pedibus. in apice, ſententia eſt de qua dixi, μηδὲν ἀναβαλλόμενος: Quæ ſingula ſi quis attendat accuratè facilè percipiet, ab ingenioſo & ſolerti homine nihil aut cogitatum aut prætermiſſum quod ad illuſtrandum nomen ſuum (vt optimi cuiuſque gloria ducitur) aut augendam rei literariæ dignitatem conduceret.

SYNTAGMA DE SYMBOLIS: STEMMATVM ET SCHEMATum ratione, quæ inſignia ſeu arma gentilitia vulgò nominantur: Déque Emblematis.

DE SYMBOLIS & rerum notis nonnulla plerique ſcripſerunt: eorum tamen nemo eſt adhuc, quod ſciam, qui eam rationem & argumentum ſit accurata diſputatione perſecutus. Id vt præſtare quodammodò poſſim, quòd videam eas partes hoc loco mihi demandatas, de inuentione ſymbolorum, eorumque vſu & fine quædam, ſi non accuratè, at certè breuiter dicenda mihi videntur, ne ſubinde cogar anxiè repetere quæ ſemel dixiſſe ſatis erit.

Quæ fuerit inuentio prima Symbolorum.

COMPERTVM quidem nobis eſt vel ſola coniectura, primos illos homines, ſed potiſſimùm Ægyptios & Chaldæos, qui in ſchola Memphitica philoſophati ſunt, imò ante expreſſam notarum aut characterum inuentionem & ſcripturæ vſum, reperiſſe ſymbola quædam rudia, vt animalium, vel ſiderum, vel rerum aliarum, quæ ἱερογλυφικὰ, id eſt, ſculpturas ſacras appellarunt: quod primùm ab his factum eſſe conſtat, ne ab imperita multitudine myſteria & arcana ſapientiæ, quam colebant puris animis ac manibus, facilè profanarentur, ſed ab iis duntaxat intelligerentur, qui ſacris iiſdem initiati eſſent. Quarum rerum initia prima fuiſſe admodum rudia & ſimplicia nemo ambigit, qualia ſolent eſſe rerum pænè omnium principia, quæ à rebus minimis orta tandem progreſſum ampliorem, & certè maiorem conſequuntur. Quod nobis planum eſſe poterit, ſi eam inuentionem, quam Ægyptiis & Chaldæis acceptam tribuimus, conferamus cum ornatu, & accurata expolitione, quam huic præclaræ inuentioni Græci adiecerunt, tanta profectò cum venuſtate & apparatu, vt poſteriores Græcorum cogitationes prioribus his, & fermè incultis Ægyptiorum ſignis præferre non dubitemus. Eo enim factum eſſe crediderim, quod

etiam inuento ſcripturæ vſu à curioſis quibuſque ingeniis, ſed maximè philologis, Imperatoribus, ducibus, & aliis etiam, quibus politior quædam literarum cognitio, rerumque meliorum elegans & culta natura placuit, auctus ſit & aſſeruatus non ſine litterarum politiorum ornatu is *ἱερογλυφικῶν* vſus. Ad quam philologiæ partem quodam modo hoc Syntagmate declarandam (non enim mei pudoris eſt magnum quidpiam de me polliceri. quicquid ſit, velim ſtudioſi æqui conſulant: nam aliis fortaſſe trado lampada, qui perficient quod hîc à me inchoatum potiùs quàm perfectum) fingamus primum nobis aliquem ordinem familiarem, vt eruditos homines, & maximè rerum antiquarum ſtudioſos hac qualicunque; ſed tamen familiari commentatione iuuemus.

Quid Symbolum & quotuplex ſit huius vocis acceptio.

SYMBOLVM ita Græci definiunt: *σύμβολον ἐστὶν ἐξ οὗ ἐστὶν ἡμᾶς συμβάλλειν καὶ γνῶναι*; eſt id quo aliquid coniectamus & cognoſcimus. Vocabuli huius multæ ſignificationes occurrunt: ex quibus hæ ſunt in primis. Symbolum accipi vulgare eſt pro ſigno quod epiſtolæ, vel vaſi, aut dolio, aut ceteris eiuſdem generis imprimitur, ne reſignentur à quibus minimè oporteat: idque nos vulgari lingua Marquam nominamus. Deinde pro bellico ſigno, quam Teſſeram vocant, Gallis *Mot du guet*. Tertiò idem ſonat ac collatio vel pecunia, qua plures in vnum conferunt ad epulas & conuiuia celebranda: quo ſenſu plerique viri eruditi etiam Symbolum, & Symbolam, vſurpãt neutro & feminino generibus, & quibuſdam rationibus confirmant, Symbolam dedi, apud Terentium, non Symbolum dedi, eſſe legendum. Quartò, Symbolum nuptiarum annulum ſignificat. Quintò, coniecturam ſeu indicium, quo prænoſcimus aliquid, vel coniicimus, vel obſeruatione dignum putamus, quo ſenſu ad res varias transferri teſtantur auctorum monimenta. Sextò, pro Principis numiſmate ſumitur. Septimò, pro argumento, ſeu etymo, ſeu denique vaticinio aut nota quadam qua quidpiam occultatur, ſed tamen doctis auribus intelligendum proponitur; quo ſenſu poſtremo nos Symbolum ad Emblematis naturam accommodamus, & veluti ad finem noſtri huius Syntagmatis explanare conamur.

De Symbolis Aegyptiacis.

OBSERVAMVS itaque à ſapientibus Ægyptiis Symbola

bola primùm fuiſſe vſurpata illa, quæ *ἱερογλυφικὰ* nuncupabant; quibus ſuam raram illam quidem & reconditam ſapientiam ſolis iis agnitam eſſe volebãt, qui ea ſe dignos præſtarent. Ab ea enim conſultò & prudenter hiſce ingenioſis & eruditis Symbolis, vti iam admonui, profanum vulgus arcebant: eoque modo arcana illa doctrinæ reuera primæ & arduæ, caſtis beneque rotundis auribus & præparatis animis excipi volebant. Inſignis eſt apud Clementem Alexandrinum locus 5. Strom. quò loco ait, Ægyptios & Hebræos Symbolis vſos fuiſſe reconditis, vt ſapientiæ diuinæ eos participes efficerent, qui rebus ſacris initiati eſſent. Addit etiam nefas exiſtimatum Platoni, eum qui minimè purus eſſet, ad purum quidpiam attrectandum accedere: quam ob cauſam ſacra vaticinia ænigmatis reddita olim fuiſſe conſtat, nec vera myſteria oſtendi iis ſolita, qui temerè & impudenter accederent, ſed qui primùm purgati eſſent, ſeſeque diligenter præpararent. Obſeruat idem eos, qui ab Ægyptiis docerentur, primùm quidem arripuiſſe viam & rationem, quæ vocabatur *ἐπιστολογραφικὴ*, id eſt ad epiſtolas ſcribendas comparata methodus: alteram, qua ſacerdotes vtebantur, id eſt *ἱερογραμματεῖς*: tertiam & poſtremam *ἱερογλυφικὴν* nominabant, id eſt ſacram quandam ſculpturam vel cælaturam: ex quibus maximè celebris fuit ea quæ *συμβολικὴ* dicebatur. Longior eſſem, ſi exempla Clementis vſurparem, quæ eadem penè ſunt apud Orum Niliacum. Sed vnum id duntaxat. Omnes quotquot vetuſtis temporibus de rebus diuinis aliquid ſcriptis mandarunt, tam Barbari quàm Græci, rerum principia occulta eſſe voluerunt, & ipſum verum (*τ' ἀληθὲς*) ænigmatis, ſignis, ſymbolis, & allegoricis quibuſdam figuris tradiderunt. Eadem fuere celebrata illa Græcorum oracula: quæ cauſa eſt cur Apollo Pythius cognomen *λοξίας* habuerit, eò quòd obſcurè ac obliquè reſponderet. Cum Clemente illo polyhiſtore vnà coniungam Plutarchum, qui diſputatione *περὶ Ἴσιδος καὶ Ὀσίριδος* idem omninò docet, interque alia oſtendit hoc veterum Ægyptiorum inſtitutum fuiſſe, vt ab iis legerentur reges, vel ex ordine ſacerdotum, aut eorum qui militiæ nomen darent: eò quòd illi ob fortitudinem, hi verò ob ſapientiam magni ac celebres haberentur. Si quis è bellicoſis rex crearetur, ſtatim ſe ſacerdotibus erudiendum dabat, idemque ſapientiæ particeps efficiebatur, eius inquam ſapientiæ quæ fabulis pleraque occultabat,

& obſcuro quodam verborum inuolucro veritatem complectebatur. Hæc eius verba: ἀυθὺς ἐγίνετο τῶν ἱερέων, καὶ μετεῖχε τῆς φιλοσοφίας ἀποκεκρυμμένης τὰ πολλὰ μύθοις καὶ λόγοις, ἀμυδρὰς ἐμφάσεις τῆς ἀληθείας καὶ διαφάσεις ἐχούσης. Quod certè ipſi notant, cùm Sphinges ad templorum limina locant: innuunt enim eam, quam de rebus ſacris doctrinam profitentur, ea ſapientia conſtare, quæ obſcura ſit, & inuolucris quibuſdam lateat.

De Pythagoræ ſymbolis.

CERTE antiqua illa Pythagoræ ſymbola huius Philoſophiæ vſum non minimum præbuere; quæ cùm à Tyrrheniis (apud quos fuit educatus, teſte Plutarcho) aut ab Ægyptiis, vt relatum eſt ab Iamblicho nobili Philoſopho, accepiſſet, ita excoluit, vt magnam ſuæ doctrinæ partem hiſce myſteriis occluſam eſſe voluerit. Tradit enim idem Iamblichus, eos olim deſignaſſe per nauis gubernatorem, ſupremum Deum, primum motorem, & primam illam cauſam rerum omnium; vt oſtenderent omnia Dei prouidentia curaque adminiſtrari: vt per mundi lutum, materiam aptam ad generandum, ipſumque corpus intelligi volebant. Atqui & interdum non alio ſymbolo Deum deſignabant, quàm oculo depicto, cui & baculum ſeu ſceptrum ſubſtituebant: quandoquidem Deus vnus eſt, qui omnia videat, & penes quem ſit præcellens & regia dignitas. Nonnulli tamen ſtantem baculum ad aliud referunt, nempè ad naturam diuinam ἄφθαρτον καὶ ἀκίνητον, id eſt mutationi minimè obnoxiam, & quæ nunquam labefactari aut imminui vllo vnquam pacto poſſit. Hanc Ægyptiorum Philoſophiam Chæremon complexus eſt, vt & Orus Apollo Niliacus: auxit Pythagoras, illuſtrarunt excellentes quidam Philoſophi & ſcriptores nobiles Athenæus, Clemens & Cyrillus Alexandrini, Pauſanias, Porphyrius, Plinius, Apuleius, Plutarchus: quamque noſtra ætate pænè intermortuam magno labore ac induſtria, imò verò admirabili pæneque diuino ingenio excitauit, ſuiſque perfecit numeris Pierius Valerianus, magnis illis Hieroglyphicôn Commentariis. Cuius primæ ſapientię vſum, ne id diſſimulare videar, retinuerunt multò ante Pythagoram Moſes, Salomon, aliique Hebræorum ſapientes: ſunt & qui de Chaldæorum ſymbolis ex Pſelli commentariis, quibus magica oracula ſeu Chaldaica Zoroaſtres exequitur, nonnulla poſteris reliquerunt. Sic enim ex figura plantarum, florum,

rum, animalium, ſtellarum, rerúmque aliarum pleraque inuoluebant; vt minimè putem commodius ſapientiæ veterum quaſdam reliquias ad noſtra vſque tempora tranſmitti potuiſſe. Id verò ſi quis velit oſtenſum eſſe aliqua exemplorum farragine, ſtatim colliget, pro fertilitatis ſymbolo Papauer vſurpatum, Cupreſſum pro morte, Oliuam ſignum pacis, Laurum & Hederam ingenij ſemper virentis, Malum cotoneum connubij, notam iiſdem habitam fuiſſe, vt Satyrum vel Capram libidinis, Leonem terroris, iracundiæ, dominatus: Solem anni, Lunam menſis, & cetera alia longè multa, quæ immenſo labore paríque doctrina idem Pierius executus eſt.

Vnde profectus Stemmatum vſus.

EX QVO factum eſſe conſtat, vt ſapientes quique poſteri inuentioni huic tam ingenioſæ multum ornamenti adiecerint ſuis tum libris, tum diſputationibus: ſic etiam permulti nobiles & generoſi, viríque principes, qui bellicis olim negotiis præfecti ſunt, vt etiam hodie, qui eundem dignitatis gradum obtinent, quò ſui nominis atque familiæ ſplendorem quamlatiſſimè propagarent, ſtemmata quædam & ſymbola ſibi vſurparunt. Et certè omnibus pænè gentibus in more poſitum fuit, vt ſpeciale aliquod ſignum militare haberent, quo faciliùs cogi poſſent, & in vnum conuocari locum milites, qui vel ſparſi vel fuſi extra caſtra eſſent. Occurrit mihi quod Diodorus Siculus I. Βιβλιοθ. retulit, quo loco initium eiuſmodi ſchematum videtur repetere à temporibus Oſiris, his planè verbis: τὸ δ᾽ οὖν Ὀσίριδι συνεστρατευκέναι δύο λέγουσιν υἱοὺς Ἄνουβίν τε καὶ Μακεδόνα, διαφέροντας ἀνδρείᾳ, ἀμφοτέρους χρήσασθαι τοῖς ἐπισημοτάτοις ὅπλοις ἀπό τινων ζώων οὐκ ἀνοικείων τῇ περὶ αὐτοὺς εὐτολμίᾳ. Pindarus enim teſtis eſt Amphiaraum in expeditione Thebana pictum draconem in clypeo circumtuliſſe: Statius Capaneum hydræ: Polynicem Sphingis imagine, vſos in ſcutis fuiſſe. In bello Troiano Agamemnon pictum habebat in ſcuto Leonem vnà cum epigrammate, οὗτος μὲν φόβος ἐστὶ βροτῶν: Vlyſſes delphinem: Typhonem Hippomedon ore fumos efflantem: Perſeus Meduſæ vel Gorgonis caput. Neque enim dubium poteſt eſſe quin & ceteri Nobiles ſuæ inſignia familiæ, ſeu ſymbola quædam propria ſibi vendicarint. Homerus alter 8. Æneid. id minimè ſibi prætermittendum putauit, cùm Turni auxiliares copias memorat, quorum hominum arma ſignáque

diligenter & ſtudioſè perſecutus eſt. Cimbrorum & Teutonum bello illo horribili, quod in Mario Plutarchus deſcribit, id memoria dignum notat, eos populos, quanquam immanitate barbaros, ſuis in peltis, ſcutis, aliiſque id genus bellicis inſtrumentis, non modo nitorem armorum fuiſſe, ſed & depictas ferarum imagines. Nonnulli putant Marium primum Aquila pro ſchemate vſum, vt præter ceteros teſtis occurrit Val. Maxim. Primis enim imperij Romani temporibus, in expeditionibus bellicis cùm educenda eſſet acies, aut etiam manus conſerendæ, pro ſigno, fœni manipulis vtebantur: vnde legiones manipulares primò appellatas eſſe conſtat. Sed cùm incrementum aliquod cepiſſet imperium, ſigna alia ſibi finxerunt, qualia fuere Lupi, Equi, Capri, Minotauri, pro vario Principum arbitrio, qui militibus præficiebantur. Sed vt ea demùm Aquila vſurpari cœpta eſt pro publico & perpetuo imperij Romani ſymbolo; ſic vſus inualuit, vt quæcunque legio diſtinctas inſignium notas haberet. quod poſteris ita tranſmiſſum eſt, vt eius rei memoria, quanquam longa temporum intercapedine, longoque ſpatio, & pænè vetuſtatis obliuione demerſa, ſcriptorum beneficio, tamen nondum intermori potuerit. Dio tradit in Pompeij Magni annulo expreſſa fuiſſe tropæa tria, vt antè idem Sylla dictator fieri ſibi curarat. Plutarchus verò ait in eo ſummi pretij lapillo, qui Pompeij fuit, quíque poſt mortem eius, Cæſarem coëgit ad lacrymas, Leonis conſpicuam fuiſſe imaginem enſem tenentis. Quod genus doctrinæ reconditioris quanquam plerique ludicrum eſſe cenſeant, auſim tamen dicere id ſapientibus olim hominibus familiare habitum pro certo conſtare: quod declarant erudita & literata illa ſympoſia: quo maximè nomine Principibus digna videri debet ea exercitatio, quos ſi verè Principes agant, literatis colloquiis ſuas epulas condire par eſt: non vt inertes quidam aulici, & (quod dicebat ille) arietes in aureo vellere, qui lapillis & teſſeris, qui cubis & foliorũ luſu non modò totos dies terunt, in quibus luditur quidem, ſed interea permultum otij & pecuniarum impenditur, multóque plus temporis inſumitur, quàm neceſſe eſſet; cùm in ea ſymbolorum doctrina exercẽda, & liberis hominibus digna cognitione, non mediocris vtilitas capiatur, ingenium intendatur, iudicium augeatur, exerceatur memoria, mirifica oblectatio capiatur. Sed hæc miſſa faciamus. Quàm enim ſuperioribus anteactis ſeculis

culis hic ſymbolorum vſus magnis quibuſdam viris arriſerit, exemplis innumerabilibus teſtatum habemus: Quin id antiquarij & ſtudioſi longè antè, & hoc noſtro ſeculo diligenter obſeruarunt in quibuſdam priſcorum temporum numiſmatis æreis & argenteis, tum ſaxis & ædificiis, longa ſeculorum caligine, & quaſi ſenio ferè omninò collapſis, ex quibus illorum veterum hominum ſtudium agnoſcunt in obſeruandis familiis, vel gentis alicuius ſtemmatis, aut effingendis iis quę ipſi ſuo arbitratu conceperant, quæque vel multis, vel certè paucis, & quidem eruditis atque ingenioſis propoſita eſſe cupiebant. Siquidem, vt è multis pauca ſublegam, Alexander Magnus Serpentis imagine vſus eſt, quòd ſe à Ioue Ammone patre ſub forma ſerpentis eſſe natum credi vellet. Auguſtus Cæſar magnam ſui animi moderationem, alienúmque ab omni temeritate iudicium, id eſt maturitatem in rebus gerendis oſtenſurus, in altera numi aurei parte, quod cudendum ea maximè cauſa iuſſerat, Papilionem vnà cum fluuiatili Cancro cælàri voluit; altero quidem tarditatem, altero verò celeritatem intelligebat. Eundem & Sphingis imagine in ſigillo ſeu ſphragidio ſumpſiſſe memoi nt: quo plerique coniiciunt eum deſignaſſe ſuam in rebus obſcuris illuſtrandis, & conficiendis negotiis alioqui perplexis admirabilem ſolertiam, quod tamen ſignum commutauit Repub. primùm compoſita, & imagine Alexandri Magni poſtea fertur vſus, [illegible]aſſe vt Monarchiam, qua ſe dignum putabat, intelligeret: quam vbi magna, planéque inaudita felicitate conſecutus eſt, non alia delectatus eſt imagine quàm ſua. Mæcenas eques Auguſto familiariſſimus, Ranam vſurpauit, fortaſſe Seriphiam, vt quibuſdam placet, ad arcani fidem, quam vnicè obſeruabat ille, deſignandam. Titus Veſpaſianus Auguſtum æmulatus, proprium ſibi ac peculiare ſchema vel ſymbolum habuit, quo maturandùm eſſe præcipiebat, Delphinum anchoræ alligatum. Narratur hiſtoriis Eccleſiaſticis, & D. Hieronymi Commentariis, literam Hebraicam TAV, ſalutis fuiſſe olim ſignum etiam Paganis ipſis habitum, quod parietibus templi Serapidis paſſim viſum fuit. Nullus eſt ex noſtris, quin audierit aut legerit memorabilem illam Conſtantini Magni expeditionem aduerſus Maxentium, qua maximè ſignis militaribus ſignum Dominicę Crucis tum primùm cœpit. Et certè Crux meritò pro ſalutis nota vſurpari cœpta eſt, quòd T literæ, quod fuit olim abſolutionis ſi-

gnum, videatur reſpondere, ſi picturam & lineas ſpectes.

Quid enim vt externa illa quę innumerabilia ſunt, tranſiliam, vt quæ leguntur de Athenienſium Noctua, Perſarum Aquila aurea, vel Solis effigie, aut igni ſacro, Thebanorum Sphinge, Oſiridis cane, Cyri Gallo aureo, & aliis etiam pluribus, de quibus fidem ſcriptores faciunt? Sed neſcio quo modo nos magis delectant & afficiunt domeſtica, vt eſt Nauis illa, quam pro ſtemmate habuerunt Franci veteres; ſicuti Sidonius Apollinaris & Panegyriſtes ille Pacatus teſtantur: quod idem ſignum Pariſiorum eſſe adhuc apertè videmus: vt tria illa Repagula rubea ſeu vectes, quibus in publico ſtemmate Burgundiones vſi ſunt; vt Vrſi, quibus Heluetij: vt Leones, quibus Germani quidam duces: vt Igniarium vnà cum ſilice, quo equites illi torquati, qui à Burgundo duce primùm inſtituti ſunt? longum enim eſſet in ſingulis immorari, & ad ea omnia explicationes adiicere. Quid, inquam, nunc memorem veterum illorum Gallorum ſtemmata & inſignia, quæ ſibi vel ingenioſi finxerunt, aut aliqua nacti ſunt occaſione, vel tanquam hæreditario iure poſteri vſurparunt? Quia tamen multus eſſem, imò verò fortaſſe nimius in ea rerum veterum commemoratione, quas ſubinde fateri cogimur longa vetuſtatis obliuione nobis pęnè deletas & obliteratas: facilius videtur, meo quidem iudicio, in iis pedem, vt ita loquar, figere, quæ non tam priſcorum hominum libris, quàm ipſo noſtrorum patrum, & quidem huius ætatis hominum exemplo, planè attinguntur. Itaque præter publicum & ſolenne imperij Germanici ſtemma, quod Carolus quintus ſuperioribus annis pro imperatorio iure habuit, ſymbolum etiam peculiare ſibi vendicauit, duas Herculis Columnas, vnà cum ſymboli anima VLTERIVS: Lodoicus XII. antequàm ad regnum euectus eſſet, aliqua ratione Hiſtricem, quem Porcum ſpiceum vulgus appellat: Franciſcus I. felicis memorię Princeps, tria lilia, quibus alij Reges regio nomine fuerunt vſi ad hęc noſtra vſque tempora, & Salamandram aliqua cauſa propriam ſibi fecit: Henricus II. eius filius, creſcentem Lunam, vnà cum hemiſtichio, DONEC TOTVM IMPLEAT ORBEM: Margaris Nauarręa Regina, magni Franciſci ſoror, heroïna verè illuſtris, Heliotropium non ſine cauſa ſibi legit: Carolus IX. duas Columnas in ſe complicatas vnà cum, PIETATE ET IVSTITIA, deſcripto epigrammate: Catharina Medicea,

dicea, Regum mater, Iridem ſeu cæleſtem arcum, adiecto ſymboli argumento, φῶς φέρει ἤδε γαλήνην: Annas Mommorancius, militum magiſter, nudum Enſem, vnà cum verbo ΑΠΛΑΝΟΣ: Mareſcallus Santandreus nodum Gordium: Plerique idem tribuunt Regi Catholico, vt Iouius ipſe: Cardinalis Borbonius, paſtoriciæ dignitatis notam, Enſem ſeu gladium flammeum habuit, quo verbi diuini vim intelligi aiunt: Carolus Lotharenus Cardinalis Hederam altę pyramidi hærentem, vnà cum verſiculi parte altera TE STANTE VIREBO: Franciſcus Turnonius Cardinalis cæleſte Manna: Chriſtophorus Madrucius Cardinalis Tridentinus, Phœnicem ſe in igni comburentem, vnà cum ſententia, PERIT VT VIVAT: Ferrarienſis denique Cardinalis Heſperidum mala ab inſomni non cuſtodita dracone, quo virtutes ſignificari conſtat. Alphonſus Arragonum rex libro aperto, ad libertatem deſignandam, vti maluit. Franciſcus Sforcia cùm ducatum Mediolanēſem obtineret, Canis ſibi ſymbolum pingi fingíque curauit, vnà cum epigrāmate, NEMO QVIETVM IMPVNE LACESSET. Duo inter cetera Principum Italorum ſymbola, eruditis hominibus placuerunt, nempe vnum Laurentis illius Medicei, & alterum Proſperi Columnæ: Ille quidem tres plumas habuit colore triplici diſtinctas, albo, viridi, rubeo, vnà cum SEMPER adiecto vocabulo, quod eruditi homines ad virtutem triplicem, Fidem, Spem, Charitatem, retulerunt: Hic verò Columna, quo tempore Rauennati Reipub. prę fectus, vrbem obſeſſam defendebat, duplicem ramum complicatum pro ſymbolo circumtulit, alterum è Cupreſſo, è Palma verò alterum, vnà cum ſententia adiecta ab eloquenti homine Antonio à Caſanoua, ERIT ALTERA MERCES. Illum quidem ramum, mortis; victoriæ, hunc eſſe notam volebat: vt ſignificaret in ea expeditione ſibi certiſſimū eſſe mori, vel vincere. Quibus profectò notis & ſignis illuſtribus magni illi heroës ac Principes excellētem aliquam ſuorum animorum cogitationem non obſcurè oſtendi voluerunt.

De qua quidem philologiæ parte, ne cogar ſingula perceníere, cùm quoſdam viros excellenti doctrina, & antiquitatis vel maximè ſtudioſos aliquando diſputare audiebam, memini vltrò citróque habitos ea de re ſermones eruditos, ex quibus tamen ad extremum, vt vno dicam verbo, nihil ferè præter coniectanea mihi comparaui. Nam vt priſca illa

& externa prætercam, quidam auctores ſunt non omninò mali, à quibus accepimus priorum Galliæ Regum, qui à Pharamundo profecti ſunt, inſignia fuiſſe tres Bufones aut Rubetas: nonnulli tres Coronas malunt: alij Leonem qui Aquilam ad caudam habeat. In quo illi boni ſcriptores temerè interdum & ſine iudicio caligant: quippè qui quod Regum quorundam peculiare ſymbolum fuerit, ad alios etiam tanquam commune omnium referant. Videri autem certius poteſt, tribus Liliis primũ Clodoueum fuiſſe vſum, cùm primùm ſuadente Clotilde vxore lectiſſima, religioni Chriſtianæ nomen dedit: quod liliorum trium ſtemma poſteri etiam Reges ad noſtra vſque tempora retinuerunt.

Polydorus Virgilius in Anglica hiſtoria, quo loco vitam Gulielmi Nothi perſequitur, auctor eſt Reges Anglos ad eam vſque regis illius ætatem certas inſignium notas minimè habuiſſe: ſed pro regum varia ſucceſſione, etiam ſigna illa fuiſſe varia. In quibus omnibus primò excogitandis, effingendis, exornandis, aliqua ratione pingendis vel ſculpendis, non video quid veri certíque ſtatui certò poſſit: niſi dicamus pro animorum & opinionum varietate miram ſemper pænéque incredibilem ſymbolorum eiuſmodi varietatem extitiſſe. Eſſet quidem imperiti hominis, parúmque in rerum veterum hiſtoria exercitati, qui auderet affirmare nullam ſubeſſe ſententiam in ea ingenioſa inuentione ſtemmatum, ſchematum, inſignium & ſymbolorum, quæ veteres ipſi non tam ſtudioſè affectaſſent, niſi ſuæ doctrinæ ſolertioris, ſuæ laudis & gloriæ, ſuarúmque cogitationum aliquam non minimam partem aliis notam eſſe voluiſſent.

Symbolorum tria genera.

CETERVM ne hoc quidem prætermiſſum velim ſymbola & Emblemata, de quibus hoc agitur libro, multiplicia eſſe & varia: quorum tamẽ rationem multiplicem ad quoſdam quaſi cancellos reuocare poſſumus. Quædam enim hiſtorica ſunt, alia phyſica, alia ethica, & certè allegorica, quibus aliquid petitum à fabulis aut rerum natura, ingenioſè ad mores vt plurimùm traducitur. Hiſtorica ſunt ea, quæ ducuntur ex hiſtoriis, vt Leænæ ſtatua ærea in acropoli Athenienſi poſita, de qua 13. Emblem. Triumphus M. Antonij triumuiri de M. Tullio interfecto, 29. Emblem. Hunni Scythici deſcriptio, 37. &c. Phyſica verò, vt Bacchi & Palladis ſimulacris eadem ara erectis, 23. vt de Ciconiæ ἀντιπε-

λαργία,

λογγία, 30. quæ tamen ad mores omnia mihi reduci poſſe facilè videntur, quia ex iis omnibus, quanquam non ſemper ita perſpicuè, moralis ſententia eliciatur.

Differre inter ſe ſchemata, imagines, ſeu inſignia, ſymbola.

QVOD cùm fortaſſe pluribus oſtendo, nolo mihi quiſpiám ſuccenſeat, vt qui nullum planè diſcrimen conſtituam inter ſchemata illa ſeu inſignia vel arma, quę vocãtur gentilitia, imagines, & peculiaria hominum vel publica nationúm aut ciuitatum ſymbola. Scio equidem vt primò de ſchematis, id facilè vel tacente me intelligi ab iis qui omninò non ſunt obtuſi: nullum ſtemma eſſe puto, quod ſymbolo & nota non conſtet: ſed tamen non omnia ſymbola ſtemmata eſſe poſſunt. Alterum enim, nempè ſymbolum, latiùs: ſtrictiùs verò & ſpecialiùs alterum accipi compertiſſimum eſt.

Alia verò imaginum ratio, quamquam ad eundem fortaſsè finem olim Romani ſumpſiſſe videantur imagines, vt poſteri, & hodie Nobiles ſua illa ſtemmata. Ij certè nobiles erant, qui ſui generis imagines poterant oſtendere, teſte M. Tullio; quæ cauſa fuit, vt ſæpè imagines pro nobilitate vſurpari familiare ſit auctoribus. Eas Romę patricij in primis ſibi tribuerunt, & qui ſoli maiores magiſtratus, nempè Ædilitatem maiorem, Præturam, Cenſuram, Cõnſulatum obtinebant. Quæ imagines quales fuerint, lib. 6. Polybius me docuit, Plinius 35. vt etiam M. Tullius permultis locis. Erãt enim ſimulacra quędam oris ſimilitudinem artificioſè fictam, coloribus & pigmentis adumbrãtam referentia, quas in inſigniore domus parte poſitas armaria lignea includebant. Eas autem imagines diebus feſtis exornabant apertis armariis: cúmque aliquis è propinquis aut affinibus mortuus elatus eſſet, in funere circum ferebantur, addito, vt magnitudine quamſimillimi apparerent, reliquo corporis trunco. Eas demum cereas fuiſſe me locus admonet Plinianus, quem citaui proximè: vt indè appareat maiorum imagines poſteris etiam temporibus nominatas: ſed non ita tamen vſurpatas. Nam inſignia Nobilium imagines habent illas quidem, ſed non humani vultus, vt fuere olim Romanorum. Pro quibus certè imaginibus poſteriora ſecula cœperunt habere ſua illa, quæ vulgò Arma vocitantur, id eſt inſignia gentilitia: quę vt ad honorem & gloriam veteribus vſurpata ſunt, ſic certè vti credibile eſt, fuere poſtea virtutis

præmia,& rerum præclarè geſtarum aperta teſtimonia.

Quæ ſpectentur in ſymbolis.

AD extremum itaque quid ad conficienda ſymbola inprimis obſeruandum ſit, adiiciam, vt tandem (eorum gratia maximè, qui hanc liberalem & ingenioſam cognitionem colunt) formulam quandam apponam ſymbolorum conficiendorum, expeditam illam quidem & facilem iuxta Iouij doctrinam, qui non modò notas heroicas Principibus multis excogitauit, ſed & artem quandam apertam & compendiariam admodum inchoauit potiùs quàm perfecit.

Symbolorum id proprium & peculiare eſt, vt gyris quibuſdam & mæandris, nempè obſcuris ſententiarum inuolucris obtegantur. Si enim tam aperta & popularis eſſet inuentio, nihil doctrinæ aut gratiæ in iis eſſe videretur, quod ſymbolis Ægyptiorũ, Chaldæorum, Pythagoreorum, Græcorum, & aliorum iam antè quadam ex parte demonſtratum eſt.

Deinde, in eo vel maximè ſita eſt Symbolorum ratio, vt cum grauitate breuitatéque quadam plurimum ſententiæ contineant: quod obſeruandum notat auctor grauis & acutus Demetrius Phalereus.

Id præterea obſeruatur vt plurimùm, vt ſymbolum habeat aliquam cum adagio ſeu parœmia ſimilitudinem. Et quidem ſæpenumerò fit, vt ſymbolorum & adagiorum eadem natura eſſe appareat, quanquam inter ſe ratione quadam differant. Quod Plutarchus diligenter obſeruauit in quibuſdam: & præter eum Apuleius, qui etiam exemplum apponit, vt cùm olim diceretur, Ex quocunque ligno Mercurium non fieri, ſignificabant omnia & quæuis ingenia minimè ad doctrinam capeſſendam idonea; neque cuiuſque animum ita eſſe à natura informatum, vt ingenij cultum tam commodè capere poſſit.

Quæ tamen fortaſſe magis attinent ad ea ſymbola, quæ oratione viuáque voce vſurpantur, non ea quæ *ἐπίσημα* & *ἄφωνα σύμβολα* nominantur. Certè inter vtraque magna poteſt intercedere ſimilitudo, vt nuſquam eſſe non poſſit inter res & verba non minima cognatio: aut ſi magis placeat, vt ænigmata, ſic ſymbola ſunt alia in verbis, in ſententiis alia; quædam etiam in vtroque, imò interdum literis atque ſyllabis. Quod pluribus illuſtrarem, ſi putarem id ſtudioſos aliquo tandem modo remorari.

Ars

Ars quædam inueniendorum & excogitandorum ſymbolorum.

Ei itaque, qui ſymbolum aliquod vel ſchema commodè volet effingere, ſpectanda hæc primùm proponuntur, vt iuſta ſit animi & corporis analogia (per animum, ſententiam vno, altero, vel certè paucis comprehenſum verbis intelligo: nomine corporis, ſymbolum ipſum deſignari placet.) Deinde, ne ita tenebricoſum ſit & obſcurum, vt Delio natatore opus habeat. Tertiò, vt facilè conſpici & diiudicari poſſit, ſi fortè aliquid interiectum habeat: vt interdum ſunt ſidera, ſtellæ, luna, ſol, ignis, vnda, nubes, ſiluæ, rupes, ſpeluncæ, & alia innumerabilia. Quartò, ne qua humana forma, niſi admodum raròò, depingatur. Poſtremò, adhibeatur interdum anima illa ſymboli lingua quadam nobili minimèque vulgari, vt id ἐπίσημον καὶ ἄγαλμα, ingenioſáque inuentio, quæ cogitationem requirat, & eam quidem eruditam, multò plus dignitatis habeat & grauitatis. Id autem fieri ab eruditis, vel iis qui à liberali & polita literarum cognitione auerſum animum non habeant, Græcè aut Latinè commodè ſolet: aut denique, ſi magis placeat extera quadam lingua, ídque ſententia breui, arguta, graui, vel adagio, aut etiam hemiſtichio, integro verſu nonnunquam, qui vel recens natus, vel aliundè petitus ſit, dummodò argutiarum aliquid & ſalis contineat. De ſymbolis, ſchematis, & ſtemmatum ratione iam ſatis: nunc tandem de Emblemate quædam commentemur.

De Emblemate.

Plerique ſunt non ſatis acuti, qui Emblema cum Symbolo, cum Ænigmate, cum Sententia, cum Adagio temerè & imperitè cõfundant. Fatemur Emblematis quidem vim in ſymbolo ſitam eſſe: ſed differunt, inquam, vt Homo & Animal: alterum enim hîc maximè generaliùs accipi, ſpecialiùs verò alterum norunt omnes qui aliquid iudicij habeant. Emblema ænigma non eſt, quanquam interdum cum ęgnigmate aliquam ſimilitudinem habeat: Ratio enim quædã eſt apertior in Emblemate, propter notas quę apertæ & perſpicuæ ſunt: Ænigma verò in verbis ambiguum eſt & obſcurum, vt etiam viros alioqui ſolertes & ingenioſos interdum longua mora teneat. At Symbolorum & Emble-

matum, de quibus maximè hîc agimus, ratio debet eſſe clarior & apertior: vt quemadmodum ab iis imperiti arceantur, ſic docti homines aliquid habeant in quo ingenium exerceant. Neque Emblema eſt γνώμη ſeu ſententia, quanquam ſæpè Emblemata ſententias in ſe contineant: niſi fortaſſe qua ratione Emblema ſumitur μετωνυμικῶς pro epigrammate ſeu explicatione Emblematis. γνώμη enim verbis exprimitur: & niſi fallor, aliter γνώμη eſſe minimè poteſt, niſi pro eo vſurpetur, quod ἐνθύμημα diceremus. Emblema enim ſæpenumerò eſt ἄφωνον, nec ſemper neceſſe eſt in Emblemate eſſe adiectum epigramma. Denique, vt vno verbo, Sententia & Emblema videntur mihi differre vt verba & res, ſeu ſigna quædam rerum, & res ſignatæ. Denique non eſt adagium vel parœmia: quia Emblema eſt aliquid ingenioſè ab ingenioſis excogitatum, vt ita dicam: adagium vero ſermo ſit in ore omnium verſans. In quo aduertendum an ij acutè viderint, & non potius aberrarint, qui quaſcunque ſententias, adagia, ſimilia, apophthegmata, hiſtorias ad Emblemata poſſe reuocari cenſuerunt, quaſi ex re quauis Emblema cudi & confici deberet.

Supereſt itaque Emblematis nomen explicemus, ſi priùs Alciati verba ex Commentario in tit. De rer. & verborum ſignific. appoſuerimus. Verba ſignificant, inquit, res ſignificantur: tametſi & res quandoque ſignificent, vt Hieroglyphica apud Orum & Chæremonem, cuius argumenti & nos carmine libellum compoſuimus, cui titulus eſt Emblemata. Hæc ille.

Emblema quid, vnde dicatur, & quomodo id nomen propriè, quomodo figuratè accipiatur.

DICITVR Emblema, quicquid interſeritur ornatus cauſa, non modò parietibus & pauimentis, ſed & rebus aliis permultis, vt vaſis, pateris, veſtibus: cuiuſmodi ſunt clauiculi, aut imagines aureæ vel argenteæ, vniones & gemmæ, ceteráque generis eiuſdem. ζωωτὸν vel δαίδαλμα dicitur Euſtatio, nempè ornamentum exemptile quod innoxiè demi poteſt vaſis aureis vel argenteis, idémque reponi. Id enim nominis deductum eſſe conſtat παρὰ τῦ ἐμβάλλειν, aut ἐπεμβλῆναι, quod eſt inſerere, interponere, vel inijcere: Antiquitùs enim lapillis quibuſdam quadratis & minutè ſectis politiſque, in quibus eicones quædam intertextæ eſſent, ædes magnatum & Principum regiæ vt plurimùm orna-

ornabantur, vt colligere eſt ex Pauſania, Plutarcho, Apuleio, Philoſtrato, & aliis pleriſque: cuius etiam rei vſum aliquem videmus in quibuſdam templis,tum ædibus publicis & priuatis, vt noſtra hæc ætas antiquitatis æmula pridem eſſe cœpit. Itaque μεταφορικῶς hîc Emblemata vocantur carmina, quibus imagines, agalmata, pegmata, & id genus alia ſcitè adinuenta, variè & eruditè explicantur. Sed & oratio variis verborum rerúmque pigmentis & lenociniis Rhetoricæ artis elaborata, Emblematis referta dici figuratè poteſt. Notum enim illud M.Tullij ex Lucilio;

Quàm lepidè lexeis compoſta vt teſſerulæ omnes
Arte, pauimento atque Emblemate vermiculato.

Verba ſunt Lucilij Poëtæ Comici, apud quem Scæuola exagitabat Albutium, qui nimius eſſet in ornatu & ſtructura verborum: in quo non vitabat affectatum dicẽdi genus doctis auribus odioſum. Non poſſum ſubticere à M. Tullio Verrem reprehẽdi acerrimè, quòd Emblematum vim, quæ eſſet in Siculorum vaſis, abſtuliſſet: quódque Suetonius ait Tiberium elegantiæ verborum ſtudioſiorem, emblematis vocem aſpernatum in quodam patrum decreto: commutãdum enim verbum cenſuiſſe, & pro peregrino Romanum conquirendum.

Ceterùm plerique vel ſuſpicari vel obiicere poterunt hîc ab Alciato Emblemata impropriè dici. cùm ea carmina videantur potiùs expoſitiones eſſe & explicationes Emblematum, id eſt eorum ſymbolorum vel ſimulacrorum, quæ ab antiquis petita hîc magna parte repræſentat, & horum rationem tradit. Sed dicimus adiuncta non temerè aliquando ſubiectorum habere rationem metonymicῶs, & ſententiam vel epigramma dici poſſe, quod Emblema in ſe complectatur.

GLA-

CLARISS. VIRI ANDR. ALCIATI IN LIBRVM Emblematum Præfatio, ad Chōradum Peutingerum Auguſtanum.

DVM pueros iuglans, iuuenes dum teſſera fallit,
Detinet & ſegnes chartula picta viros,
Hæc nos feſtiuis Emblemata cudimus horis,
Artificum illuſtri ſignáque facta manu:
Veſtibus vt torulos, petaſis vt figere parmas,
Et valeat tacitis ſcribere quiſque notis.
At tibi ſupremus pretioſa nomiſmata Cæſar,
Et veterum eximias donet habere manus.
Ipſe dabo vati chartacea munera vates,
Quæ, Chonrade, mei pignus amoris habe.

Ad Chonradum.] De Chonrado illo Peutingero, cui hoc opuſculum dicatum conſtat, tantùm ea dicam & huc referã, quæ ſcriptorum noſtri temporis lectione conſequi potui. Andreas Cratander in Epiſtola quadam, quam editioni omnium Ciceronis operum præfixit, hæc habet: *Chonradus Peutinger.* Chonradus Peutingerus, eximium illud Auguſtanorum Vindelicorum decus & ſpecimen, qui cũ incomparabili auctoritate, quam in gnauiter ſuſtinẽdis molibus Reipubl. magna nominis celebritate adeptus eſt, egregiam humanorum ſtudiorum peritiam cõiunxit. Pro quibus quo animo depugnet, vel inde ſatis apparet, quòd mihi aliquot Ciceronianarum orationũ reliquias, & venerandæ vetuſtatis exemplaria tranſmiſit, tãquam auxiliatrices copias, &c. Hæc quidem ille. Sed expreſſiùs Henricus Pantaleon Proſopographiæ parte 3. eiuſdem Chonradi vitam, laudéſque perſtrinxit. Sic autẽ: Chõradus ille Auguſtæ Vindelicorum ex honeſta familia natus, & in omni genere virtutum ibidem educatus eſt. Is cùm felici ingenio eſſet præditus, à teneris annis literis incubuit, & in primis legum lectioni diligentem operam impendit. Hinc factum,

factum, vt iuris doctor omnium acclamatione creatus fuerit. Accedebant multæ heroicæ virtutes, & rerum agẽdarũ dexteritas. Itaque patriæ vtilis ciuis & ſingulare ornamentum extitit, atque à Maximiliano Cæſare inter ſuos conſiliarios cooptatus fuit. Quinetiam hunc Eraſmus Roterod. plurimùm ob eruditionem dilexit, & inter ſummos amicos habuit. Scripſit is anno 1506. Sermones conuiuales, in quibus multa de mirandis Germaniæ antiquitatibus referuntur: præterea de gentium quarundam emigratione Epitomen, quæ Procopio, & aliis hiſtoricis in editione adiecta. Erat enim Chonradus rerum antiquarum ſingularis æſtimator, qui eiuſmodi indagare, & poſteris proponere magna delectatione erat ſolitus: tandem ætate confectus obiit, & apud ſuos honorificè ſepultus eſt. Hactenus Pantaleon, quæ omnia pęnè mihi videntur ſumpta ex 18. Epiſt. Eraſmi.

Dum pueros.] Diſſimilitudine ſuum negotium cum aliorum otio conferens, tria luſorum genera ponit, ex adiuncto tempore quo hoc opuſculum ſcripſerit. Pueri nucibus delectantur: hincque vulgò trita prouerbia, Relinquere nuces; &, Ad nuces redire. Adoleſcentes & iuniores teſſera delectantur, quod eſt aleatorum. Segnes autem, quíque corporis motum refugiunt, chartulis pictis oblectantur.

Iuglans.] Nux.

Teſſera.] Dicitur teſſera, quicquid ex omni parte quadratum eſt. Gel. lib. 1. c. 20. & Cæl. Rhodig. lib. 20. ca. 14. & 27. Cubus à Græcis dicitur: eſtque corpus ex ſex lateribus æquali latitudine planitierum per quadratum. Is cùm eſt iactus, quam in partem incubuit, immotam habet ſtabilitatem, vt ſunt etiam teſſeræ, quas in alueum ludẽtes iaciunt. Budæus 5. De aſſe.

Emblemata cudimus.] A fabris aurificibus, vel aliis ſculptoribus ἀλληγορία.

Feſtiuis horis.] Diebus genialibus, quibus animum remittebam à ſeuerioribus ſtudiis. vel, feſtiuis horis, id eſt, ſubciſiuo tempore. Sic enim Mar. Tullius, cùm dies aliqui dabãtur ad ruſticandum, vt etiamnum dantur iuſtitiorum dies noſtris Senatorib. ad eorum numerum accommodabat quę ſcribebat. teſtis eſt ipſe 1. de Legibus.

Artificum illuſtri.] Hic verſiculus deſcriptionem continet τῶν ἐμβλημάτων. qua de re iam ſatis. ſed hîc aduerte materialem cauſam.

Veſtibus vt torulos.] Finalis cauſa, & vſus Emblematων. Torulos autem appellat eminentias quaſdam in veſtibus, corollis, & aliis ſimilibus. Cicero in Oratore perfecto, de mediocri genere dicendi loquens, Addit, inquit, aliquos vt in corona toros, omnémque orationem ornamentis modicis verborum ſententiarúmque diſtinguit. Sunt itaque toruli, ornamenta ex auro vel argento, quæ petaſis, id eſt, pileis, aut penulis veſtibúſque adiici ſolent. Palam eſt illud ex Amphitruone Plauti: Tum meo patri autem torulus inerit aureus ſub petaſo.

Petaſis.] pileis, galeris, &c. Petaſum, Arcadicum pileum ſignificatione primaria eſſe, didici ex Heſychio. πέτασος τῶ τῶν ἐφήβων φόρημα. ſic enim legendum in Heſychio, non φρόνημα, vt in vulgatis. Suetonius ait, Auguſtum non niſi petaſatum, hoc eſt velato capite ſub dio ſpatiari ſolitum. Certè & Poëtæ & petaſatum Mercurium faciunt. Id nominis à πετάννυσθαι, pandere, vel extendere deflectitur: quod pilei genus galero non abſimile volunt. Prudentius 2. in Symmachum:

Nec petaſo inſignis poterat Lacedæmone capta
Mercurius ſeruare ſuas de clade palæſtras.

Parmas.] Parma, ſcutum breue peditum, pelta etiam dicta à Plinio. Nonius in dictionibus Parma, & Veles. Martialis:

Hæc quæ ſæpè ſolet vinci, quæ vincere rarò,
Parma tibi ſcutum pumilionis erat.

Varro De lingua Latina, & Alexander ab Alex. 6. cap. 22.

Tacitis notis.] Sic ſe habent Ægyptiorum Hieroglyphica, vt etiamnum hodie ſymbola ea, quæ armis, ſcutis, ſignis militaribus, & ceteris id genus apponi ſolent. De quibus lepidum & eruditum ſcripſit Dialogum Paulus Iouius. nos in noſtro ſyntagmate quædam adduximus.

At tibi ſupremus.] Optatio ex diſſimilibus. Idem ferè diſſimilium locus eſt apud Horat. ode 8. lib. 4. Carmin.

Donarem pateras gratáque commodus,
Cenſorine, meus æra ſodalibus:
Donarem tripodas, præmia fortium
Graiorum: neque tu peſſima munerum
Ferres, diuite me ſcilicet artium,
Quas aut Parrhaſius protulit, aut Scopas.
Sed non hæc mihi vis: non tibi talium

Res eſt, aut animus deliciarum egens
Gaudes carminibus: carmina poſſumus
Donare, &c.

Huius autem diſſimilitudinis hæc mihi videtur germana ententia: Poſſum ego tibi, Chonrade, Emblematum quoundam ſiluam & cumulum ex veterum auctorum biblioecis aggregare: at magnus Imperator (cui ſis à conſiliis) oteſt tibi commodè & munificè ſuppeditare veterum arficum manupretia, ſtatuas, imagines ingenioſè pictas, ſoerter expreſſas, ſculptas, efformatas: ipſiſſimas inquam imaines, non picturam quandam nudam aut deſcriptionem, ualis mea hæc eſt chartacea.

Supremus Cæſar.] Maximilianus Imperator, cuius conſiarium fuiſſe Peutingerum paulò antè meminimus ex raſmo.

Ipſe dabo.] Τὸ πρέπον in libro Poëtico Poëtæ conſecrato. Ion enim modò videndum quid, ſed & cui des. Seneca De eneficiis: Vide ne mittas munera ſuperuacanea, vt femiæ arma, ruſtico libros, & ſtudioſo retia. Id enim eſt ac ſi ani des paleas, & oſſa aſino. Sic Martialis 14. lib. ſed non odem tamen ſenſu:

Non ſunt munera quæ putas puella,
Cùm donat vacuas poëta chartas.

AD ILLVSTRISS. MAXIMIL. DV-CEM MEDIOLAN. SVPER INSI-gni Ducatus Mediolanenſis.

EMBLEMA I.

EXILIENS *infans ſinuoſi è faucibus anguis,*
Eſt gentilitiis nobile ſtemma tuis.
Talia Pellæum geßiſſe nomiſmata regem
Vidimus, hiſque ſuum concelebraſſe genus:
Dum ſe Ammone ſatum, matrē anguis imagine luſ
Diuini & ſobolem ſeminis eſſe docet:
Ore exit. tradunt ſic quoſdam enitier angues.
An quia ſic Pallas de capite orta Iouis?

PRoponit ſchema gentilitium ſiue inſigne Ducatus M
diolanenſis, in quo ſerpens cæruleus in aureo æqu

nfantem, vel anniculum puerum rubore tinctum euomens, onſpicitur. Cuius quidem ſchematis rationem adferam, ſi riùs huc trãſtulero, quod idem noſter auctor ea de re ſcriſit c. 43. De ſingulari certamine, vt Alciatus ipſe Alciatum narret hac in parte. Sic enim ille: Celebre eſt in Annalibus)thonis Vicecomitis cum quodam Sarraceno in Aſia certanen, quem ille manu captũ confoſſúmque galeæ ornamen- Alciati locus.
priuauit, idque gentilitiis inſignibus ſuis addidit, hoc eſt, ipera vix natum, & adhuc manantem ſanguine infantẽ ore uomens: nimirum ab Alexãdro Magno acceptum Emblena. Siquidem in eius antiquis nomiſmatis idem ſigillum eperire eſt, quo Ioue ſe natum rex ille per ambages oſtenebat. Etenim ſerpentis forma pluribus Græciæ locis Iupier colebatur. Suntque in Aſia genera ſerpentum, quos ore arere hominum opinione receptũ eſt. Hactenus ille. Celeratur itaque ſtemma eiuſmodi à diuina & antiqua origine, erennique nobilitate, è ſano Sapientiæ capite, promanãte. ed inſtituẽri mihi commentaria integra, quoad eius maxiiè fieri poteſt, occurrit præter alia, quæ de hoc ſtemmate)ucum Mediolanenſium retulit Franciſcus Petrarcha, Re- Franc. Petrarcha.
im memorabilium libro 4. ad finem: cuius hæc pænè verba int: Azo Vicecomes, qui deinde Mediolani Principatũ obnuit, magni animi iuuenis, patris iuſſu cum copiis trãſmit Apéninum. In ea expeditione cùm fortè deſcẽdens equo quieſcit, ingens vipera, nullo aduertẽte comite, in galeam rincipis iuxtà poſitam irrepſit: quam cùm mox capiti repoeret, famoſo quidem & horrifico, ſed prorſus innocuo laſu, per genas Ducis interriti fluxit. Eam à nemine lædi paſs adoleſcens ille animoſus, ad omen geminę victoriæ trat. hincque factum tandem, vt ipſe pro ſigno bellico vipera eretur. Et hæc quidem Petrarcha, magni nominis rarẹque uditionis auctor: quam narrationem, cùm adoleſcens Boniæ ſtudiis operam daret, ſe ſæpè audiuiſſe ſcribit. Idem ænè Gabriel Simeon Italus retulit, eo Compendio, quod Gabriel Simeon.
ngua patria edidit de Ducibus Mediolanenſibus: cuius taen verba huc conferre minimè attinet. Paulus autem Io- Paul. Iouius.
ius, noſtra patrúmque memoria hiſtoriæ ſcriptor inſignis, im Alciato conuenit, eo nempè libro, quo Mediolanenſ. rincipum Vicecomitum vitam eſt complexus. Ait enim)thonem (ſacro in bello contra Turcos & Sarracenos, Buonio Godofredo duce) inſigni pietate & magnitudine

animi virum, nihil territum Volucis Sarraceni ferocitate qui medio in campo ad ſingulare certamen fortiſſimun quemque ex acie Chriſtiana prouocabat,cum eo fuiſſe congreſſum,tandémque eum non minore fortitudine quàm felicitate deuiciſſe: déque confoſſi hoſtis galea opimum plenúmque immortali gloria ſpolium retuliſſe, auritam ſcilicet, viperam inexplicatis ſpiris minaciter à cono caſſidi erectam,& puerum paſſis manibus deuorantem. quod vnum auſpicatæ virtutis argumentum, non modò gẽtilitiæ laudi geſtamen fuit, ſed & poſteris id inſigne audacter vſurpantibus,& imperia, & opes, & latè gloriam portendit. Fuere qui exiſtiment Volucem ex ſtirpe Alexandri Magni progenitum, tuliſſe pro inſigni viperam, ex Olympiadis fabula puerum parturientem, quòd ea à dracone ſe compreſſam fuiſſe, Iouis imagine, prædicaret. Sic Iouius. Ceterum id ſtemma nobile & antiquum video. Si quis enim veterum Ægyptiorum notas,quas Hieroglyphicôn nomine appellabant, obſeruarit ex Oro maximè Niliaco, facilè diſcet eos imagine ſerpẽtis, Imperatorem regémque deſignaſſe. Quid enim dominium orbis, quid prouinciæ Principem,quid regem optimum & tutelarem ſiue cuſtodem, quid heroem, quid nominis & famæ amplitudinem figura ſerpentis exprimebant, niſi quòd ſpectato huius animalis admirabili genio, conditionem & dignitatem Principum eo ſchemate ingenioſo eruditis hominum oculis proponi volebant? Iactatum enim fuit olim Græca libertate in potentiores, qui populi diſpendio ſuas opes adaugerent Anguem, niſi anguem deglutierit,draconem non fieri. Sed & proditum memoriæ eſt, ſerpentes olim adiunctos leonibus, qui Opis Deæ ſimulacris apponi erant ſoliti, quo ſignificabant orbis Principatum. Anguis enim circularis orbem, Leo verò fortitudinem viréſque repræſentabat. Quòd autem ſerpens ita ſæpè depictus conſpiceretur, qui ſibi caudam mordicùs ore retineret, pauci ſunt qui explicuerint. Ea verò mihi perplacet eruditorum quorundam hominum coniectura, qui aiunt eo intellectum, & quaſi ob oculos poſitum fuiſſe Regem eum, qui finem ſibi actionum omnium & conſiliorum prudenter & accuratè proponeret, cuíque vltima, imò verò minima etiam curæ eſſent. Eo enim nomine Auguſtus, Antoninus Pius, Traianus, Hadrianus, Pertinax, Seuerus Alexander ad cælum euecti ſunt: contrà malè

Quid per ſerpentem Ægyptij deſignabant.

Quid per ſerpentem qui caudã mordicus teneat.

:eſſit Heliogabalo, Caracallæ, Commodo, Domitiano & lliis permultis Reipub. Romanæ peſtibus, quòd ſimul atque ad ſummum illum Principatum conſcenderunt, abiecta cura publica, ſibi tantùm ſeruire, ſuáſque perſequi cupiditates, quo iure, qua iniuria, voluerunt. Ceterùm Anguis magine, Rex cuſtos & tutelaris indicabatur: nam in bono'ùm Principum monumentis, populus ſuum in Regem ſtulium (cuius beneficétiã grato animo agnoſcebat) non alio nodo poſteris commendabant, quàm ſerpente vigili, ſurrecto vertice, & elato pectore. quod Homericum illud declaat, Οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα: Non decet irum conſultorem, qualis Princeps eſſe debet, tota nocte lormire. Apud Horatium eo quidem ſenſu, ſerpens Epidau- *Serpes Epidaurius.* ius appellatur, vt apud Græcos ὄφεως ὄμμα, ad vigilãtiam leſignandam. Denique tam fuit inſigne & celebre id Hieoglyphicum ſerpentis, vt non temerè Imperator clariſſinus Epaminondas vſurparit extremo ad Mantineam conecto bello: cuius memores poſteri columnam erexerunt, ppenſo clypeo, in quo ſculptus draco eſſet. Eius monuméi rationem affert Pauſanias, quia is Imperator laudatiſſinus ex Spartiatarum genere, quod Thebis antiquiſſimum uit, ortum duxiſſe putabatur, quorum id gentilitiũ inſigne ſſet, vt qui ab anguineis illis dentibus à Cadmo telluri nandatis eſſent oriundi. Nondum mihi tempero, quin alia uædam ad huius magnifici ſtemmatis arcanum illuſtranlum adiiciam. In oſtentis enim & præſagiis, Angue ſumma *Anguis quid ſignificabat.* ominis dignitas & amplitudo portendebatur, non modò is, qui ad regij dominatus, aut etiam regni faſtigium expetabantur, ſed & iis, qui arte quadam vel ingenio celebritaem quandam ſibi compararunt. Vt enim retulit 1. De diuiiatione M. Tullius: Cùm Roſcius in cunabulis eſſet, educa- *Roſcius.* etúrque in Selonio, qui eſt campus agri Lanuuini, noctu umine appoſito experrecta nutrix animaduertit puerum lormientem circumplicatum ſerpentis amplexu, quo aſpetu exterrita clamorem ſuſtulit. Pater autem Roſcij ad arupices retulit: qui reſponderunt, nihil illo puero clarius, niil nobilius fore. Atque hanc ſpeciem Praxiteles cælauit arento, & Archias expreſſit verſibus. hæc Cicero. Spartianus uctor eſt, Seuero imperium præmonſtratum: ei enim in *Seuerus Imp.* tabulo dormienti ſerpens caput cinxit, & ſine noxa experefactis atque acclamantibus familiaribus, abiit. Ferunt &

Aurelia. Imp. Anguem portendiſſe imperium Aureliano, quanquam ille mediocrium fortunarum & parentum eſſet. Nam cùm eius pueri peluim ſerpens cinxiſſet, neque vnquam potuiſſet interfici, poſtremò mater eius anguem occidi noluit. Mulier hęc templi Solis ſacerdos erat, diuinationum minimè ignara, quippè quæ familiarem hunc ſerpentem, tanquam genium agnoſceret. *Tyberius Cæſar.* Tyberius Cæſar ſerpentem draconem in deliciis habuit, eíque ſua manu cibum miniſtrauit: quem cùm is corroſum à formicis obſeruaſſet, monitus eſt cauendam eſſe ſibi vim multitudinis: formicis enim populum ſignificari. *Maximinus Iunior.* Maximini Iunioris, qui à patre regni particeps factus eſt, dormientis caput ſerpens circundedit, futurę dignitatis pręſagium. Idem pænè, quod de Alexandro Magno, refertur de Pomponia Africani Scipionis matre, & Actia matre Auguſti Octauij, *Auguſti mater.* quæ in templo Apollinis ſomniauit ſe cum Draconc congreſſam, indéque factum, vt macula picti Draconis in corpore conſtanter hæreret, quæ nunquam poſtea eximi potuit. Sed hæc ſatis.

Fauces. Sinuoſus anguis. *Sinuoſi è faucibus anguis.*] Fauces ſunt gulæ partes interiores. Plinius: Summum gulę fauces vocantur, poſtremùm ſtomachus. Sinuoſus autem epitheton ſerpenti cōueniens: ſinuoſum enim dicimus à longo ſinu, & μεταφορικῶς apud eundem noſtrum auctorem poſtea, ſinuoſi in faucibus antri.

Stemma: *Stemma*] Nobiliores erant, qui ſui generis imagines & ſtemmata proferre poterant. Budæus Annotat. in Pandectas. Vſurpatur plerunque pro corona: deductum enim eſt id nominis à ϛέφειν, vt illud Homericum,

ϛέμματ᾽ ἔχων ἐν χερσὶν ἑκηβόλου Απόλλωνος.

Alciat. refert 2. Parerg. c.30. Lege 6. Miſcellan. P. Nannij.

Gentilitia ſtemmata. *Gentilitiis.*] Pro imaginibus poſteriora tempora inſignia gentilitia habuerunt, quæ arma vel armaria vulgò dicuntur: quę ipſa quoque primùm, vt ſimile eſt veri, virtutis fuere præmia ac rerum præclarè geſtarum decora. Budæus.

Pellæus Alexander. *Pellæum regem*] περιφραστικῶς pro Alexandro, vt apud Iuuenal. 10. Sat.

Vnus Pellæo iuueni non ſufficit orbis. Auſonius Paulino:

Ocyus illa iugi fatalis ſoluere lora

Pellæum potuiſſe deum reor.

Sic autem dictus à Pella vrbe Macedoniæ. Pompon. Mela *Præclarus Alexandri ortus.* lib. 2. quam etiam Plin. Alexandri patriam appellat, 35. lib.

Summ genus.] Iuſtinus lib. 12. ait Alexandrum, virum ſupra humanam potentiam magnitudine animi fuiſſe præditum.

Qua nocte eum mater Olympias concepit, viſa per quietem eſt cum ingenti ſerpente volutari, nec Dei decepta ſomnio. Nam profectò maius humana mortalitate opus vtero tulit, quàm cùm Æacidarum gens ab vltima ſæculorum memoria, & regnum patris, fratris, mariti, & deinceps maiorum omnium illuſtrauerit: nullius tamen nomine quàm filij clarior fuit. Plutarchus auctor eſt, quòd cùm Ammonis ſacerdos Alexādrum ſalutaturus, linguæ vitio præpeditus, pro παιδίον, filiole, dixiſſet παῖ διὸς, id eſt, Iouis fili, hinc cęleſtis originis gratiam captatam, cui initia dediſſet error. Apud Lucianum in Mortuorum dialogis, Alexander fatetur vtile ſibi fuiſſe ad res gerendas, quòd Iouis Ammonis filius crederetur. Formidandum enim erat, ne aliquis ſibi repugnaret. Id cur factum ſit, lege Auguſtin. De ciuit. lib. 3. cap. 4. Pręclara extat Alexandri laudatio apud Apuleium primo Floridorum.

Dum ſe Ammone ſatum.] Iupiter Ammon ab arena dictus, quòd ſub arietis forma coleretur in templo à Libero patre in arena condito. qua de re multa Lilius Gyrald. Syntagmate 2. hiſt. Deor. Politian. cap. 52. Miſcellan. Lege & Hygin. lib. 2. De ſignorum cæleſt. hiſtoriis. *Iupiter Ammon.*

Tradunt ſic quoſdam enitier angues.] Plinius lib. 8. cap. 23. & Solinus cap. 30. Polyhiſt. Amphiſbænas ore parere tradunt: his enim caput eſt geminum, hoc eſt, & ad caput & ad caudam. Neminem quidem ſtudioſorum latêre velim, id commodè atque perſpicuè relatum ſcriptis à Pierio 15. Hieroglyph. ne quis me ingrati animi arguat, qui ex tam fœcundo ac copioſo rerum ſelectiſſimarum pomœrio tot flores & fructus collegerim. *Amphiſbæna.*

Enitier.] pro eniti παραγωγὴ. Enixæ dicuntur feminę, nitendi, hoc eſt conandi & dolendi labore perfunctæ. Nexum enim dicimus arctum & colligatum. Nonius. Id quidem ad zonę ſolutionem referri non inconcinnè poteſt, qua partus deſcribitur à poëtis, nempe quòd omni nexu oportet mulier ſoluatur, vt commodiùs enitatur & pariat. Callimachus Hymno in Iouem: *Eniti.*

ἐπεὶ τῆμος δὲ † ῥέει ὅτ᾽ ἐλύσατο μήτρην, id eſt, quando peperit. quod & admonet Græcus ſcholiaſtes Alcimedę apud Apollonium Argonaut. 1. filij diſceſſum lugens, † ῥέη.

-- ᾧ ἐπὶ μούνῳ

μήτρην πρῶτον ἔλυσα καὶ ὕστατον. quo loco ſcholiaſtes ab altęro nō diſſidet, quin & adiicit, ὅθεν καὶ λυσιζώνης ἀρτέμι-

δος ἱερὸν ἐν ἀθήναις. Quorum locorum mihi copiam pro ſua humanitate fecit Ioannes Frater, Baiocenſium gymnaſij hac in Pariſiorum Academia primarius, vir vtriuſque linguæ peritiſſimus, & cum quo, literarum nomine, mihi nuper amicitia interceſſit.

Cur Pallas è Iouis nata cerebro.

An quia ſic Pallas. &c.] Teſtis eſt Pindarus Olymp. ode 7. cuius rei rationem (ſed aliam atque aliam) reddunt Fulgētius Mythologic. 2. Phornutus De natura deorum, Gyraldus Syntagm. 11. Ouid. Faſtor. 3. epimythia etiam ſua tradit, ſed longè aliis diuerſa. Ex his enim alij ſpeculationem Phyſicam, alij ethicen, alij alia conſiderant. Themiſtius oratione 10. σὺ δὲ προσκαλεῖς τοὺς φιλοσόφους (alloquitur Imperatorem Valētem) κἂν ἀποκνῶσι· καὶ ὁπόσον σὺ χρόνον τοῦ ἔτους ἐπὶ χώρας μένεις, ἀνάγκης καταμερίζεις τῶν λόγων. τοῖς στρατηγοῦσι δὲ οἱ φιλοσοφοῦντες ἐν ἴσῃ προεδρείᾳ, γνώμης ἅμα καὶ δυνάμεως σε θεραπευούσης. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ τὴν Ἀθηνᾶν ἐκ τῆς κεφαλῆς γεννῶσιν οἱ ποιηταὶ τοῦ Διός, ἐνδεικνύμενοι καλῶς ὅτι προσήκει τῶν βασιλείων μήτε λόγον ἄπρακτον, μήτε πρᾶξιν ἄλογον ἐκφοιτᾶν, ἀλλὰ καὶ τὸ νοοῦν ἔνεργον εἶναι, καὶ γέμειν νοῦ τὸ δραστήριον. Exiſtimo autem cum Pindari ſcholiaſte ad 7. Olympior. figmentum id eſſe referendum eò, vt dicamus omnes artes & diſciplinas, è Iouis cerebro, id eſt ſummi & præpotentis Dei mente & ſapientia prodiiſſe. Perſpicuum enim nobis eſſe debet, vt alia omnia bona, ſic ipſas quoque ingenuas artes à Deo nobis eſſe communicatas. Et quanquam Dei beneficio nobis hæc Minerua generetur, ductore tamē & magiſtro primùm opus eſt. Nemo enim eſt, qui doctrinę laudatiſſimam ἕξιν comparare ſibi queat, qui non bonis præceptoribus ſeſe tradiderit inſtituendum. Hinc enim à minuendo quod neruos minuat, Mineruam dictam putant. Pallas autem vel ἀπὸ τοῦ πάλλειν τὸ δόρυ, ab haſta vibranda, vel à Pallante occiſo: qua de re poſtea fuſiùs.

De capite orta Iouis.] Imitatus videtur illud Propert. è lib. 3.

Semina curarum de capite orta tuo.

Martianus Capella initio libri VI. de Pallade,

Hinc de patre ferunt ſine matris fœdere natam,
Prouida conſilia quòd neſcit curia matrum.

Poſtremum hunc verſum (quod obiter moneam) vna voce corruptum, Beroaldus emendat annotat. in Caligulam Suetonij, ac pro, conſilia, legi mauult, conſilium. Ego cum meo Iureto ita meliùs & commodiùs, niſi me coniectura fallit:

Prouida conſilij quòd non ſit curia matrum.

MEDIOLANVM.

EMBLEMA II.

BITVRICIS veruex, Heduis dat ſucula ſignum:
His populis patriæ debita origo meæ eſt.
Quam Mediolanum ſacram dixere puellæ
Terram: nam vetus hoc Gallica lingua ſonat.
Culta Minerua fuit, nunc eſt vbi numine Tecla
Mutato, Matris virginis ante domum.
Laniger huic ſignum ſus eſt, animalq́ biforme,
Acribus hinc ſetis, lanitio inde leui.

NIhil mihi videtur hîc affingere, quàm quòd Mediolani, vrbis Inſubrum notiſſimæ, notationem eliciat ex duarũ Galliæ ciuitatũ ſchematibus publicis. Ait enim Heduos porci, Bituriges arietis habuiſſe ſignum, Memineram

Heduorum & Biturigũ ſchemata.

quidem Alciatum Parerg. iuris 5. c. 13. alterius meminiſſe. Huius hæc verba: Habebant & ciuitates ſua ſigna, quibus originem aut cultum teſtarentur. Hinc in nomiſmatis Atheniensium plerunque vidimus noctuas. Sic Claudian.

— ad mœnia Gallis
Condita lanigeræ ſuis oſtendentia pellem.

Quò fortaſſe pertinet quæ de Mediolani iactis fundamẽtis refert Liuius 5. ab vrb. cond. Ex Heduorum itaque & Biturigum ſchematibus publicis hîc conſtituit Mediolani ἔτυμον. Mediolanum autem à ſue mediatim lanato denominationem ſumpſit. Dum enim prima vrbis huius fundamẽta iacerentur (vt præter alios retulit D. Ambroſius) aper eſt repertus media parte lanatus: Alij à Medo Inſubrum duce nominatum Mediolanũ malunt. Vrbs eſt metropolis Galliæ Ciſalpinæ, à Gallis Inſubribus cõdita 359. annis ante Chriſtum natum: quanquam Olanum ducem Túſciæ primùm eandem excitaſſe teſtetur Cato fragmento 7. Origin. Hinc docti plerique prodiêre, inter quos non infimum, ſed merita gloria certè inſignem Alciatum iure adſcripſerim, qui hoc emblemate Mediolanum natale ſolum non illepidè celebrat. Hoc obiter aduertendum. Imperio in Orientẽ tranſlato, veteri quaſi ſeneſcente Roma, Imperatores, Mediolano capi & delectari cœperunt, vnde in tantum excreuit ea vrbs, vt à Procopio 2. Gotthici belli, prima inter Occidentis vrbes poſt Romam dicatur, & facilè ceteris anteire, vt magnitudine, ita & hominum frequentia, reliquiſque fortunæ bonis. Auſonius Catalogo illuſtrium vrbium:

Mediolani vnde nominatum.

Et Mediolani mira omnia, copia rerum,
Innumeræ cultæque domus, facunda virorum
Ingenia, antiqui mores: tum duplice muro
Amplificata loci ſpecies, populíque voluptas
Circus, & incluſi moles cuneata theatri:
Templa, palatinæque arces, opulensque moneta,
Et regio Herculei celebris ſub honore lauacri,
Cunctaque marmoreis ornata periſtyla ſignis,
Mœniaque in valli formam circundata limbo:
Omnia quæ magnis operum velut æmula formis
Excellunt, nec iuncta premit vicinia Romæ.

Ad id illuſtrandum multa ſuppeditabũt Geographica Volaterrani & Mũſteri: ille quidem lib. 4. hic verò 2. longè plura retulit. Quædam etiam petenda ex hiſtoria Liuiana lib.

5.ab v.c.vt iam admonui.

Bituricis veruex] Veruecem hîc pro ariete fortaſſe poſuit κα-ταχρηστικῶς, ſed parum refert. Bituriges autem (quorum ciuitas metropolis eſt Biturix) Aquitaniæ populi ſunt, quorũ fines ab Heduis Ligeris diuidit fluuius, de qua lib. 8. belli Gallici Cæſar. Vrbs eſt Academiâ florentiſſimâ celebris, in qua per quinquennium magna cum laude ius ciuile docuit Alciatus; quod ex aliquot ſuorum operũ locis colligere eſt facile, tum vel maximè his verſibus (quorum mihi copiam fecit ante aliquot annos, vir eruditus, qui Alciatũ doctorẽ illic audiuit) quibus Biturigẽ donauit, cùm Italiã repeteret: *Bituriges.* *In Academia Biturigum profeſſus eſt Alciatus.*

Vrbs Biturix inuitus, amans te deſero amantem,
Quinque per æſtates terra habitata mihi.
Nunc opus ad vitulos eſt à veruecibus ire.
Ergo vale, & felix ſit tibi lanicium.

His autem alludit ad Biturigum ſtemma, quod nonnihil adiuuat huius loci enarrationem. Quibus Alciati verſibus cõtumelioſè reſpondit neſcio quis: quo iure, qua iniuria, non eſt meum diſquirere, niſi quòd exiſtimem nihil tam bellè fieri dici ve poſſe, quin malè interpretando poſſit deprauarier. Huius anonymi hoc eſt maledicum tetraſtichon,

Non nos, ſed noſtros nummos Alzatus amabat,
Qui tacitus ſpretis vanuit hoſpitibus.
Ille ergo valeat vitulos paſturus: at illum
Noſtra vel horrentem frigore lana teget.

Ceterùm cùm ait vitulos, porrò Italos intelligit: cuius rei cauſam ex Gellio petas licet, lib. nempè 11. cap. 1. quæ tamẽ à me obiter dicta ſint.

Heduis dat ſucula ſignum.] Hedui, qui & Auguſtodunenſes, Galliæ populi, in Ducatu Burgundiæ & Francorum regno ſiti, olim fratres & cõſanguinei à Romanis appellati. Cæſar Comment. belli Gall. lib. 1. *Sucula.*] pro ſue, diminutiuum. *Hedui.*

Vetus hoc Gallica lingua ſonat.] Nimirum Gallicè, Milã, dicimus, à mediatim lanato ſue. Sidonius Apollinaris lib. 7. epi. 1. *Et quæ lanigero de ſue nomen habet.* Veterem linguam Gallicã ait, vel propter Gallos Inſubres à quibus Mediolanum excitatum iam docuimus: vel propter veterem linguam, quam longè aliam fuiſſe quàm quæ nunc nobis eſt vulgaris, & veriſimile eſt, & docti plerique autumant. *Vetus lingua Gallica.*

Culta Minerua, &c.] Ait olim cultam illic Mineruam fuiſſe, nũc autem D. Teclam à populo Chriſtiano coli. Hæc virgo & martyr ſub Nerone apud Iconium, Pauli diſcipula. *D. Tecla Martyr.*

Nunquam procraſtinandum.

EMBLEMA III.

ALCIATAE gentis inſignia ſuſtinet Alce,
Vnguibus & μηδὲν fert ἀναβαλλόμενος.
Conſtat Alexandrum ſic reſpondiſſe roganti,
Quî tot obiuiſſet tempore geſta breui?
Nunquam, inquit, differre volens. quod & indicat Alce:
Fortior hæc dubites, ocyor ánne ſiet.

Alciatorũ ſchema. PRincipis & patriæ hactenus inſignia quaſi depinxit; nunc ſuæ familiæ gentilitium ſtemma proponit & explicat. Alciatos enim ab Alce fera nuncupatos, à fortitudine nimirum & diligentia commendabiles tacitè indicat, ſumpto argumento ab Alces feræ natura, quæ equi robore, cerui celeritate, &, ni proceritas aurium & ceruicis diſtingueret, iumento ſimilis habetur, auctoꝛe Plinio lib. 8. cap. 15. Quod quidem appoſitè illuſtrat eleganti Alexandri apo-

phthegmate, qui quærenti qua tandem via tanta ſibi adeò celeriter comparaſſet, reſpōdit (quod vnguibus Alces inſertum legitur) μηδὲν ἀναβαλλόμενος, nihil differēdo aut recraſtinando. Siquidem optima & accommoda belli comes eſt feſtinatio: quo fit, vt qui imperant, quò rerum difficultates, quæ nonnihil remorando vltrò ſeſe offerunt, arcere faciliùs poſſint, eò pede citiſſimo neceſſe ſit properare. Eam enim ob rem Alexander ab omnibus fermè laudatur, quòd ſua præcipiti in rebus agendis cura & induſtria, Principum omnium celeritatem multis quaſi ſtadiis anteuerterit. Narrant enim eum pedites ſic inſtituiſſe, vt ſua celeritate equorum curſum adæquarent: ipſe ne quidem ſibi parceret, noctes vt plurimùm inſomnes traduceret, ſeque crepitaculo excitaret, ſiquando ſomno corripi ſe ſentiret, quo maximè tempore vigilãdum eſſe intelligeret. Itaque cùm ab eo Darius impeteretur, maximè conquerebatur nullum ſibi ſatis longum relinqui ſpatium, quo Alexandrum pro viribus, & ea qua præſtabat animi contentione atque copiis, retunderet. Hoc enim præcipuè curabat Alexãder, vt diu noctuque, magnis itineribus confectis, improuiſum hoſtem offenderet. quem animum etiam adoleſcens habuiſſe memoratur. Huic enim cùm Ariſtoteles diceret expectãdam eſſe robuſtiorem ætatem, qua longè melius & opportunius ad res bellicas animum applicaret: At metuēdum mihi eſt, inquit, ne dum annos exſpecto firmiores, audacem iuuentutem interea mihi præripi per incuriam patiar. Hunc Cæſar imitatus, ardua quæque quaſi temerè & ſine conſilio aggrediebatur, imò verò dicebat de iis conſultandum non eſſe, quòd ad ea perficienda maximam vim celeritas haberet. Non prætermittam Aeliani locum de celeritate Alexandri in rebus conficiendis, variæ hiſt. lib. 10. Alexander Philippi filius ter decem ſtadiis continuo itinere confectis, antequàm quietem caperet, exercitus cum hoſtibus conflixit, & eos vicit. Ἀλέξανδρος τρεῖς τετρακόσια στάδια ἐφεξῆς μεθ' ὅπλων ὁδοιπορήσας, συμβαλὼν τοῖς πολεμίοις, πρὶν ἀναπαῦσαι τὸ στρατόπεδον, ἐκράτησε τῶν ἐχθρῶν. Rectè Flau. Vegetius libro quarto cap. 31. in rebus bellicis celeritatem amplius ſolere prodeſſe quàm virtutē. Huc facit M. Tullius 6. Philipp. Nam cùm pleriſque in rebus gerendis tarditas & procraſtinatio odioſa eſt, tum hoc bellum indiget celeritatis. Videram etiam quod idem habet oratione de Pompeij laudibus, ſeu, vt inſcribitur, Pro lege Manilia: Nō enim

Alexandri feſtinatio.

Iulij Cæſaris celeritas

Virtutes Imperatoriæ.

illæ ſunt ſolæ virtutes Imperatoriæ, quæ vulgò exiſtimantur, labor in negotiis, fortitudo in periculis, induſtria in agẽdo, celeritas in conficiendo, conſilium in prouidendo, &c. & deinceps: vnde illam tantam celeritatem, & tam incredibilem curſum initum putatis: non enim illum eximia vis remigum, aut ars inaudita quædam gubernandi, aut venti aliqui noui, tam celeriter in vltimas terras pertulerunt, ſed hæ res, quę ceteros remorari ſolent, non retardarunt. Prætermitto quæ de celeritate Alexandri retulit Q. Curtius libris maximè 5. & 7. Hæc enim prolixiora fortaſſe. Monemur itaque hoc lepido carmine maxima quęque perfici diligẽtia, & virium firmitate (quæ duo apertè repręſentat Alce) & aſſidua tam animi quàm corporis cura & cõtentione feliciter abſolui. Nullus enim eſt repertus hactenus (niſi ſit à fortuna quadam benigniore lactatus) qui abſque aliquo labore improbo, conſtantiaque animi ſit aliquam ſummam laudem conſecutus. Citatùr ex aliquo veterum: Ἀλέξανδρος μὲν τολμῶν, πονῶν, καὶ ἐργαζόμενος, μήτε καθήμενος ἐπιτυχεῖ. i. Alexander audendo, laborando, agendo, non deſidẽdo, ſummam celebritatem conſecutus eſt. Huic conuenit illud Heſiodi:

Celeritatis & diligentiæ laus.

μὴ δ᾽ ἀναβάλλεσθαι ἐς τ᾽ αὔριον, ἐς τ᾽ ἔννηφιν.

& Lucan. 1. bell. ciuil.

Tolle moras, ſemper nocuit differre paratis.

cui affine Ouidianum illud:

Sed propera, nec te venturas differ in horas:
Qui non eſt hodie, cras minus aptus erit.

Martial. *Non bene diſtuleris, videas quod poſſe negari.* Id vnum ex præceptis Socratis refertur à Xenoph. 2. ἀπομνημονευμάτων, Quicquid agas, prõptiſſimè, atq; optimè & diligẽter agere.

Fortior hæc, dubites. &c.] Id eſt, an fortior, velocior ne ſit Alce, dubium eſt. quo ſubindicat vires celeritate pares, & cõtrà celeritatem viribus æqualem eſſe debere: alterum enim ſine altero non multum poteſt adferre cõmodi, imò damna plerũque maxima, funeſtũque exitiũ hinc cõſequitur. Alcẽ deſcripſit Cæſar 6. Cõment. quæ ſi quis cõferat cũ Plinianis, facilè aduertet id tã facilè nõ poſſe cõciliari. Didici ex quibuſdã Germanis eruditis hominibus, quæ traduntur à Plinio de Alce, veriora eſſe quàm quæ à Cæſare. Is enim retulit aliorum quorundam, qui eam fortaſſe feram nunquã viderant opinionem: at eam eſſe, qualem Plinius deſcribit, experientia conſtare.

In Deo lætandum.

EMBLEMA IIII.

ASPICE *vt egregius puerum Iouis alite pictor*
Fecerit Iliacum ſumma per aſtra vehi.
Quiſne Iouem tactum puerili credat amore?
Dic, hæc Mæonius finxerit vnde ſenex.
Conſilium, mens atque Dei cui gaudia præſtant,
Creditur is ſummo raptus adeſſe Ioui.

COnſilium noſtrum fuit hac noſtra qualicunque commentatione, primùm quidem fontem Emblematis ex inſigniore quodam ſcriptore petere, vſumque indicare ſententiæ, quam peritus noſter artifex non modò animo committit, ſed etiam ob oculos ponit. Ne tamen videar, quod faciunt alij nonnulli

nimiam lectionis diligentiam oſtentare, non ſemper initio tam ambitioſè, vel ſuperſtitioſè potiùs, vt ita loquar, originem indicabo, ſed poſtquàm quædam præfatus ero, de iis quæ ad ſubiectum argumentum neceſſaria videbuntur. Statim enim me recipio ad huius carminis ingenioſi ſententiam, ſi quædam prius vice præludij & quaſi diſputationis anticiparo. Vniuerſam poëſim ænigmatum eſſe plenam docet Plato in Alcibiade 2. quippè quæ non ſit cuiuis intellectu facilis, quòd rerum veritas quibuſdam verborum inuolucris obtegatur. Huiuſmodi autem figmenta tribus modis explicari poſſunt, vt plerumque veterum monimentis deprehendimus: quidam enim phyſicen, alij ethicen inſpiciunt: nonnulli etiam rei Theologicæ rationem habent, vti ex doctrina Platonicorum plerique docti viri. Sic enim Homerus ingeniorum vertex quatuor illa prima στοιχεῖα inter ſe pugnantia, & ſeſe mutuò producentia effinxit ſub nominibus Iouis, Iunonis, Neptuni & Plutonis. Ad mores traducitur allegoria, vt cùm Palladem cum Marte diſſidia & pugnas ciere aiunt, eam nempè animi partem, quæ ſit rationis expers, in ſuperiorem ſeſe attollere intelligimus, virtutíque vitium aduerſari: quo de genere eſt ea, quam nunc ſumus explicaturi, fabula. Ad Theologicam verò rationẽ nonnulla referuntur, vt cùm cælum ſuo motu tẽpus producat, quęque gignat perpetuò abſumens, imaginem quandam intelligimus eſſe DEI, Cælum, Rheam atque Saturnum filios deuorantem: in quibus Cælus (vel Cælius) eſſentiam diuinam præfert, Rheam vitam, Saturnus autem eiuſdem mentem. Quæ antè viſum eſt operępretiũ admonere, vt maturiùs ad noſtri Emblematis ἐπιμύθιον deueniamus, Poëtáſque veteres, quantum fieri poterit, ab inepta quorundam ſciolorum contumelia vindicemus. Eos enim tale quippiam in fabuloſis narrationibus obſeruare voluiſſe crediderim, quale priores illi Iuriſperiti (vt M. Tullius in libris de Oratore memorat) obſeruarunt, qui vt auctoritatem aliquam obtinerent, eamque augerent, artem ſuam vulgarem eſſe noluere, niſi cùm Cn. Flauius primus eam propalauit, qui eam ob rem dictus eſt cornicum oculos confixiſſe. Eodem planè modo veteres illi poëtæ ſub aliquo quaſi velo certè obſcuro, fabuloſiſque ornamentis res ſuas occultarunt, vt imperitam plebeculam à myſteriis ſapientiæ reconditioris arcerent. Quod & Lactantius indicat, lib. 1. c. 11. & 19. cùm Poëtas ait, quæ verè geſta ſunt, in aliquas ſpecies obliquis figurationib. cum decore aliquo conuerſa traduxiſſe, & menda-

Poeſis penè tota ænigmatis plena.

Quatuor elementa totidem deorum nominibus intellecta.

Cur Pallas cum Marte diſſideat.

Saturnus, Rhea. Macrob. Saturn.

Quem ad finem poetæ figmentis uſi ſint.

Allegoriæ poeticæ ratio.

ꝛium non in factis, ſed in nominibus admiſiſſe. Quamobrem
nepti & planè ἄμυσοι ſunt, qui in poeticis narrationibus, &
igmentis explicandis, ipſas tantùm voces, nudáque vocabula,
ıut etiam ſimplices γνώμας conſiderant, nec ea potiùs eliciunt,
quæ ſenſum aliquem abſtruſiorem cõtineant: vt qui in picturis
diiudicandis colores aliquos, aut operũ lineas quaſdam conſpi
ꝛiunt, aut vt qui mercibus inuolutis appoſitas imaginum teſ-
ſerulas admirãtur, nec quid intus lateat, aut incluſum eſſe poſ-
ſit, animaduertunt. Habet enim diuinum hoc ſtudium neſcio quid latens & reconditum, quod æquè omnibus peruium & apertum non ſit, ſed ei duntaxat homini, *Laus poeticæ.*

Ingenium cui ſit, cui mens diuinior,

Vt Flaccus loquitur, ſicuti nõ obſcurè aliquot diſputationibus eſt à diuino Platone traditum. Sed & vt hoc adiiciam, Poetas ipſos Philoſophis ſapientia neutiquam poſteriores, aut inferiores fuiſſe, præter alios quoſdam Platonicos cõtendit Maximus Tyrius. Hi enim ſeſe videntur populari auræ, & infimæ plebeculæ accommodaſſe, dum fabuloſa eiuſmodi prodiderunt, quæ diuinis rationibus accommodarũt, rem quidem aperta ratione abſtruſiorem, ænigmatis autem clariorem, æqualiter à ſcientia atque inſcitia diſtantem, fidem ſibi facientem propter id quod iucundum eſt, & admirationem, aliáque non ſatis vulgo perſuaſa: adhæc quæ animum ad rerũ exiſtentium perueſtigationem, & eorum quæ remota ſunt, inquiſitionem diligentem concitet. *An poetæ philoſophis poſteriores.*

Qua in re præſtanda hi ſanè homines magnum quiddam effecere: quandoquidem auribus humanis inſidias quaſdam ſunt commenti, ij quidem re ipſa Philoſophi, nomine autem Poetæ rem inuidioſam ad eam artem reuocarunt, quæ populũ admodum demulceat. Seſe enim perinde habet erga multitudinem popularẽ Philoſophus, atque diues aliquis in eos qui premuntur inopia. Sic autem videmus natura cõparatum, vt qui vitio ſunt alicui addicti, virtutem contrariam non ſuſtineãt, niſi eam ſuperinductus aliquis fucus adumbrarit. Habetur autem Poeta mollis & facilis, proptérque delectationẽ diligitur, & propter virtutem nequaquam, aut ſaltẽ rarò cognoſcitur. Ita enim medici ſalubre quoddam alexipharmacum dulci aliquo liquore aſpergunt, ne deterreatur æger ſaporis aut ſucci acrioris amaritie. Eodem planè modo de Philoſophia illa veteri ſentiendũ, quæ ſententiis ſuis figmentorum ac carminum, tanquam veſte cultúque magnifico tectis, priſcorum hominũ animos primùm cepit atque deliniuit: neque ſecus id quidẽ, quàm diſſimulata *Poetæ nomine, re philoſophi.* *Poetæ ſe vulgo facilius accommodant.*

diſciplinæ moleſtia ad inſtitutionem & morum feritatem cicurandam illexit. Nec eſt auté quod in dubium reuoces, vtri melius de diuinis tractarint, Philoſophíne an Poetæ: quin potius ſtudium vtrumque tanquam inito fœdere, mutuò ſeſe cōplecti deprehendas, vt eadem non diuerſa putes. Cùm enim Philoſophum ais, Poetam etiam intelligis: & cùm Poetam, Philoſophum quoque innuis. Hæc & multa alia Tyrius, quæ huc conferre placuit, ne in ſequentibus repetere ſubinde cogar. quod ſemel admonuiſſe ſatis erit, vt quantum Poetis debeamus, philologus intelligat, noſtrúmq; conſilium in narrationibus mythologicis, & Poeticis allegoriis planum aliquándo faciamus. Si enim fabulam nudā aut hiſtoriam attexere ſatis eſſe ad commentationes has, quanquam tenues, exiſtimaſſemus, anſam ridendi, carpendíq; hæc, tanquam Poetarum deliria & nugaméta præberemus: (nōnulli enim ſunt, & fuere iam olim, qui poeticum hoc ſtudiū vt planè nugatorium aſpernentur) & maximè hoc de Ganymede figmentum, quod reprehendit Lactant. D. Auguſt. De ciuit. 18. ca. 13. & ipſe Plato 1. De legib. ſub perſona Athenienſis hoſpitis, nimirùm ob inſanum pæderaſtiæ flagitiū. Sed quia non video quàm ſit neceſſe ſingula tam anxiè perſequi, quin potius ad propoſitū finem me continuò recipere iam tandem par ſit; agè verò, per Ganymedem ab aquila raptum, animam humanam intelligimus, quæ, vt ait Plotinus, tum cōdere caput intra cælum dicitur, cùm relicta quaſi corporis ſecretione, cæleſtia mentis oculo contéplatur: quod ſanè abſque raptu quodam fieri minimè poteſt. Plato etiam in Phædone & Theæteto, cùm iubet animā à corpore ſeiungere, non loco ſegregandam eſſe intelligit; ſed monet ne corpori animus adhæreſcat, neque ob corporis cōmercium à mente ſuperiore fiat alienus, conetúrque, quantū fieri poterit, ſubditā ſibi animæ ſpeciem ad ſuperiora perducere. Cōſtat autem ſumptū Emblema ex Xenophontis Sympoſio, quo loci concinnè & appoſitè Ganymedis ἔτυμον explanat. Ait enim Deos & Heroas animæ amicitiā multò pluris facere, quàm vſum qui ex corpore percipitur. Iupiter enim quarū formam (cùm eſſent mortales) amauit, has ipſas mortales eſſe ſiuit: quorū verò animas eſt amore proſecutus hos immortalitate donauit; de quorū numero Hercules Caſtor ac Pollux eſſe dicūtur, cū aliquot aliis, quos Heroas appellabāt. Sic etiā aſſeuerat Ganymedem nō corporis, ſed animi gratia à Ioue in Olympū fuiſſe raptum. Cuius quidé rei & teſtimonium ex ipſo nomine colligam⁹ licet. Habetur enim alicub.

Poetica eadem ac philoſophia.

Ganymedis fabula varie accepta.

Quid per Ganymedem intelligimus.

Vnde Emblema ductum.

apud Homerũ *γάννυται δέ τ᾽ ἀκούων*, lætatur audiendo: & alibi, etiam *πυκινὰ φρεσὶ μήδεα εἰδώς*, id eſt, ſapientia plena mente conſilia ſciens. Ex ambabus igitur his vocibus, non corporis, ſed mentis deliciarum nomen Ganymedes referens, inter Deos eſt relatus. Sed dum vacat, huc aſcribam verba Philoſophi, vt aliquo tandem onere candidatos linguæ Græcæ leuare poſſim: Ἐπιθυμῶ δέ σοι, ὦ Καλλία, καὶ μυθολογῆσαι, ὡς οὐ μόνον ἄνθρωποι, ἀλλὰ καὶ θεοὶ καὶ ἥρωες τὴν τῆς ψυχῆς φιλίαν περὶ πλείονος ἢ τὴν τοῦ σώματος χρῆσιν ποιοῦνται. Ζεύς τε γὰρ ὅσων μὲν θνητῶν οὐσῶν μορφῆς ἠράσθη συγγενόμενος, εἴα αὐτὰς θνητὰς εἶναι· ὅσων δὲ ψυχὰς ἀγαθείη, ἀθανάτους τούτους ἐποίει· ὧν Ἡρακλῆς μὲν καὶ Διόσκουροι εἰσί, λέγονται δὲ καὶ ἄλλοι· καὶ ἐγὼ δέ φημι καὶ Γανυμήδην οὐ σώματος, ἀλλὰ ψυχῆς ἕνεκα ὑπὸ Διὸς εἰς Ὄλυμπον ἀνενεχθῆναι. μαρτυρεῖ δὲ καὶ τοὔνομα αὐτοῦ. ἔστι μὲν γὰρ δήπου καὶ Ὁμήρῳ,

—— γάννυται δέ τ᾽ ἀκούων·

τοῦτο δὲ φράζει ὅτι, ἥδεται δέ τ᾽ ἀκούων. ἔστι δὲ καὶ ἀλλοθίπου,

—— πυκινὰ φρεσὶ μήδεα εἰδώς.

ἐξ ὧν συναμφοτέρων τούτων οὐκ ἡδυσώματος ὀνομασθεὶς ὁ Γανυμήδης, ἀλλ᾽ ἡδυγνώμων ἐν θεοῖς τετίμηται. Hæc fermè Xenophon. Facillimum mihi eſſet repetere agalmatis hiſtoriam, niſi fallor à Plinio, qui ſic habet lib. 34. cap. 8. Leocras aquilam ſentientem quid recipiat in Ganymede, & cui ferat, parcentem vnguibus etiam per veſtem, &c. perindéque facilè ex Homeri Scholiaſte ad 4. Iliad. Homericæ. Sed quid opus in tantillo libro tam multis? Ceterùm raptum eiuſmodi Alciatus traducit ad eos, qui pia cogitatione, & ardenti affectu animi, Dei quaſi domicilium penetrant, tamque ſibi placent in iis quæ Deo grata ſunt, vt in hac etiam vita nonnihil æternæ beatitudinis deliciarum experiantur. Ab hoc non diſſentit Homeri ſcholiaſtes ad 4. Iliad. qui Iouis nomine primam intelligentiam *πρῶτον νοῦν*: Ganymedis verò, eum qui conſiliis diuinis gaudeat. *τοῦτο γὰρ ὁ Γαννυμήδης, ὡς ὁ νοῦς ἔχει οἰκεῖον τὸ τοῖς μήδεσι γάνυσθαι.* Hoc penè ſenſu dixit Naumachius vetus poëta, pulcrum eſſe virginem puris ſemper cogitationibus delectari, id eſt (nam Græca perbellè conueniunt huic Ganymedis etymo)

Locus è Plinio.

Iupiter quid.

—— καλὸν

παρθενικὴν καθαροῖσιν ἀεὶ μελεδήμασι χαίρειν. Sed & Grammatici non modò, quin etiam Philoſophi non poſtremi nominis beatos ſeu felices, quos *εὐδαίμονας καὶ μακαρίους* appellant, non alio ſenſu iis id impoſitum nomen putant, quòd habeant

Felices qui.

aliquem cum Diis conſenſum. Nam & δυσδαιμονεῖν Ariſtotelis interpretantur εὖ ζῶ: nonnulli etiam θεωρεῖν. μακάριος autem à μα, καὶ τοῦ χαίρω. Locus Ariſtot. eſt Moral. ad Nicomach. 7.

Auium regina aquila, & Iouis ales. *Iouis alite.*] Aquilæ περὶ φέρεσις. Hanc auium reginam appellant, credidítque antiquitas eam Ioui tela miniſtrare & fulmen. Horatius 4. Carm.

Qualem miniſtram fulminis alitem
Cui rex Deorum regnum in aues vagas
Permiſit expertus fidelem
Iupiter in Ganymede flauo.

Phornutus eam Ioui eſſe ſacram vult, quòd volandi pernicitate aliis auibus excellat. ἱερὸς δ' ὄρνις, inquit, αὐτοῦ ὁ ἀετὸς λέγεται εἶναι, διὰ τὸ ὀξύτατον τοῦτον εἶναι τῶν ἄλλων πτηνῶν. Lege Plinium lib. 10. cap. 4. & 5. Pierium Valerian. lib. 19. Hieroglyphicôn. Sunt qui aliò conuertunt aquilam: nauem enim intelligunt, cuius inſigne aquila eſſet; aut legionem militum, qua legione raptus eſſe putatur. Lactant. libro 1. cap. 10. Fulgentius Mythologic. 1.

Hom. Iliad. v. *Puerum Iliacum.*] Ganymedem, ab Ilio Troiæ ciuitate, qui Troem patrem habuit Troiæ regem: & à Poetis dicitur ab aquila raptus, & in cælum ſublatus, vt Deorum preficeretur aqualiculis. Martialis lib. 1.

Æthereas aquila puerum portante per auras
Illæſum tumidis vnguibus hæſit onus.

Puerilis ſimplicitas Deo grata. *Quiſne Iouem tactum puerili, &c.*] Puerilem ſimplicitatem, id eſt, innocentiam & mentis puritatem Deo gratiſſimam eſſe paſſim teſtantur ſacræ literæ. Quò illud ſacri oraculi referendum: Sinite paruuli ad me veniant. &, Niſi efficiamini ſicut paruuli, &c.

Homerus cur Mæonius dictus. *Mæonius finxerit vnde ſenex.*] Homerus, qui Mæonius cæcutiens appellatur à Martiano Capella lib. 1. de nuptiis Philologiæ, à Mæone rege à quo educatus fertur, ita cognominatus. Therſagoras apud Lucianum in Demoſth. encomio, ita de Homero verba facit: πατέρα δὲ μαίονα τὸν λυδὸν, ἢ ποταμὸν, καὶ μητέρα * μελανώπην φασὶν ἢ νύμφην τῶν δρυάδων.

** μελανίππην.*

Ganym. dis nomen vnde. *Conſilium, mens atque Dei, &c.*] Μυθολογία eſt, in qua aduertendum, quàm graphicè & commodè Ganymedei nominis vim exprimat. γάνυμι enim, vel γάννυμαι, lætor eſt: reſpondétque his quę dixit, Gaudia pręſtant: & μήδεα conſilia. vnde γάννυσθαι μήδεσι τοῦ Διός, Emblematis & figmenti ſenſum explanat.

Sapientia humana ſtultitia eſt apud Deum.

EMBLEMA V.

QVID dicam? quonam hoc compellem nomine monſtrum
Biforme, quod non eſt homo, nec eſt draco?
Sed ſine vir pedibus, ſummis ſine partibus anguis,
Vir anguipes dici, & homiceps anguis poteſt.
Anguem pedit homo, hominem eructauit & anguis:
Nec finis hominis eſt, initium nec eſt feræ.
Sic olim Cecrops doctis regnauit Athenis:
Sic & gigantes terra mater protulit.
Hæc vafrum ſpecies, ſed relligione carentem,
Terrena tantùm quique curet, indicat.

HOc in monſtro deſignãdo verbis vſus eſt obſcuris, & ſententiis planè ænigmaticis. Id tamen quicquid ſit, aperto primùm fonte; deinde auctoris conſilio, ſi tamen poſſim com-

modè, illuſtrare conabor. Totum hoc fermè videtur imitatus ex gryphis monoſtichis, & diſticho quodam, quæ in collectaneis epigr. Græcorum legimus, quæque huc aſcribemus. Sunt autem εἰς χείρονα ἱπποκένταυρον, li. 4. Anthologiæ, his verbis:

Fons Emblematis.

Ἀνδρόθεν ἐκκέχυθ' ἵππος, ἀνέδραμε δ' ἵπποθεν ἀνήρ·
Ἀνὴρ νόσφι ποδῶν, κεφαλῆς δ' ἄτερ, αἰόλος ἵππος.
Ἵππος ἐρεύγεται ἄνδρα, ἀνὴρ δ' ἀποπέρδεται ἵππον
Ἵππος ἔην ἀκάρηνος, ἀνὴρ δ' ἀτέλεστος ἔκειτο,
Ὃν γὲ φύσις παίζουσα θοῷ ἐνεκέντρισεν ἵππῳ.

ad verbum ſic effertur:

Ex viro deſcendit equus; aſcendit autem de equo vir.
Vir ſine pedibus, ſine capite autem celer equus.
Equus ructat virum, vir autem pedit equum,
Equus non habebat principium, vir autem carebat fine:
*Sed hunc natura ludens acri equo * miſcuit.*

*infixit.

Quid hoc monſtro intelligatur.

Hoc informi monſtro, quod nec omninò formam humanam, nec omninò ſerpentinam figuram habeat, natura quidem duplici, quódque necdum certam appellationem ſortiri poſſit, ij notantur, qui anima rationis participe à Deo informati, terrena tantùm ſapiunt: & neglecta conditione ſui meliore, humi repunt, in naturámque belluinam degenerant. Mõſtrum enim, vt hîc exprimitur, in hominem non deſinit, nec eſt feræ principium: non enim finem ſpectant Epicurei homines, propter quem homini ſit conceſſa ratio, qua miſerè abutuntur, eamque ſpõtanea quadam & exitioſa ignoratione inficiunt. Tales fuerunt rigidi illi Philoſophiæ ſatellites, qui cùm perpetuò dogmatis ſapientiæ veteris, & ſibi parùm conſtantis adhæſerint, nihil aliud ſpirarunt quàm quæ terræ ſunt, tametſi vnum illis videretur eſſe ſtudium cæleſtia diuináque contemplandi: quos ideò exagitat vir ſanctiſſimus Auguſtin. libris De ciuit. Dei, Lactantius, Euſebius, & alij multi. Opinor autem hîc Alciatum exempli cauſa Cecropem appoſuiſſe, nec quidem ab re. Ille enim primus idolorum cultu totam Græciam imbuit, primus Iouem inuocauit, ſimulacrorum vſum induxit, aras conſtruxit, & ſacra diis fecit (teſte Euſebio, Herodoto, & pluribus aliis) quæ omnia ante ea tempora omninò fuerant inaudita. Quòd verò, primus inter marem & feminam certa connubia dicatur inſtituiſſe, quæ antè vaga eſſent & incerta, διφυὴς, id eſt biformis, eſt nominatus. Hincque colligere licet mundi ſapientiam, quam technis & præſtigiis ſatanicis inuexere priores illi Principes, meram fuiſſe ſtultitiam, cùm perſpicuum ſit eam

Epicurei.

Philoſophi.

Cecrops biformis.

longè deſciuiſſe ab inſtitutis illis priſcorum patrum, qui leges diuinas à Noëo, & eius meliori poſteritate hauſerant. Hos itaque vafros, & religionis expertes, quibus tantùm curæ terrena ſunt, & quorum Deus venter eſt, ex hominum albo reiicimus. Neque enim hominum appellatione digni ſunt, quanquam planum ſit eos rationis, doctrinæ cuiuſdam & humanitatis haud expertes fuiſſe: nam ea re caruerunt, qua ſola differt homo à reliquis animantibus, id eſt religione, in qua certè nos hominis ſummum bonum conſtituimus. Quanquam enim homo ſit vera & expreſſa Dei imago, ſi tamen ſic ſe abiiciat atque proſternat, vt opificem Deum ignoret, in belluarum numerum meritò eſt aggregandus. Id porrò totum poteſt conuerti in profligatos, & perditos huius ſeculi ἀθέους, & voluptarios Epicuri aſſectatores, qui neglecta futuri boni ſpe, ſuas omnes cogitationes abiecerunt in id modò quod adeſt, quódque præſens eſt. Id quidem ego argumentum non inuitus explicarem copioſè: ſed ſatius eſt vt breuius contraham, ſi ſtudioſum quemque admonuero, id commodiùs repeti poſſe à Lactantianis Inſtitutionibus, maximéque lib. 2. cap. 3. & ſequent. item lib. 3. cap. 10. lib. 5. cap. 15. & iis quæ ſequuntur, vt denique lib. 6. capitib. 1. 7. 9.

Qua maximè re homo à mutis animalibus differt.

Quid dicam? quonam &c.] Quæ noua ſunt, ſtupenda, aut admirationis aliquid prę ſe ferunt, vt quæ à communi rerum natura ſunt aliena, deſcribi ferè ſolent quibuſdam verborum ſubobſcuris ambagibus & rerum inuolucris, vt hîc fit ab Alciato in monſtri huius periphraſi. Totum certè δεκαστιχὸν, vti periculoſæ plenum aleæ doctis viſum, mihi quidem non potuit non videri perobſcurum. Quòd ſi rem acu, quod aiunt, non tetigerim, tentaui tamen quid hac in parte vires alioqui imbecilles poſſent, & aliis tradidi lampada, vt maiore tandem induſtria diligentiam aliquam noſtram obſcurent.

Obſcura obſcuris deſcripta.

Quæ dum interea meditor, fortaſſe non malè vno claudam prouerbio, quod hîc obſcurè proponitur: Id igitur prouerbium vſurparunt duo eccleſiæ Chriſtianæ lumina, Nazanzenus Gregorius, & Chryſoſtomus: Ille quidem in epiſtolis ſic, τὴν πέζην στέργειν φιλοσοφίαν, καὶ κάτω μένουσαν, pedeſtrem amplexari, humíque manentem philoſophiam. Idem monodia in Baſilium: ὧν ἀνδραποδώδης καὶ κάτω νενευκὼς ὁ βίος: quorum vita ſeruilis eſt, qualis mancipiorum & humum ſpectans. Sic Chryſoſtomus adhortatur, humi repentes cogitationes erigamus, ἵνα τοὺς χάμαι συρομένους λογισμοὺς ἀνορθώσωμεν. Mitto

enim quod de paganorum ſtudio multi è noſtris tradiderunt, quos alicubi Theodoretus χαμαιζήλους καὶ ἐπιγείους appellat: id eſt, rerum caducarum & humi repentium ſtudiis addictos. Sed Lactantiana quædam lucem huic loco afferent, meo quidem iudicio, ex cap.3.lib.2. Quos homines (de philoſophis loquitur) philoſophus ac poëta Lucretius grauiter accuſat tanquam humiles & abiectos, qui contra naturæ ſuæ rationem ad veneranda terrena ſe proſternant. ait enim:

Et faciunt animos humiles formidine Diuûm
Depreſſóſque premunt ad terram. alio loco ſic idem:
Nec pietas vlla eſt, velatum ſæpe videri
Vertier ad lapidem atque omnes accedere ad aras,
Nec procumbere humi proſtratum &c.

Paulo pòſt, non oportet ſublimes & excelſos animos aduocari, atque in terram premi, ſed nihil aliud, quàm cæleſtia cogitare.

Biforme, quod non eſt homo, &c.] Secundi hi quique verſiculi ſenarij ſunt trimetri Iambici. Obiter admoneo hîc confundi virum & hominem, draconem cum angue ſiue ſerpente, &c. quæ ænigmatum lex eſt. Adhæc obſcuris verbis de induſtria videtur vſus, vt rem abſtruſam, & quaſi reconditam inſculpere potius quàm delineare videatur.

Anguem pedit homo, &c.] Hic Græcorum more non abſumit vocalem, quæ in cæſura hac remanet integra, idque ferè fit rei difficultatis aut grauitatis oſtendendæ ergô. Ceterùm nouè videtur vſus his verbis, pedit, & eructauit, quæ vim magnam habent ad demonſtrandam monſtri huius obſcœnitatem. Rem enim turpem turpia verba decent.

Pedere & eructare, obſcœna verba.

Nec finis hominis eſt, &c.] Non definit in hominem, quòd finem non ſpectet, cuius maximè cauſa conditus homo ſit: nec habet feræ principium, quòd primò anima rationis participe donatum à Deo ſit, vt omnibus aliis animantibus excelleret, ſicuti copioſa diſputatione Cicero 1. De legib.

Plin.7.cap.56.

Cecrops rex Athenienſium.

Sic olim Cecrops, &c.] Cecrops regionis Atticę rex primus, qui Athenarum arcem extruxit. hinc Cecropidæ Athenienſes. Pauſanias ait eũ διφυῆ, hoc eſt, naturæ duplicis, ſuperiori parte viri, inferiori feræ, quòd coniugia primùm inſtituerit in Attica regione. Malim tamen referre ad id quod ſuperiùs attigi, de ſuperſtitione nimirùm, & idolomania, quam primus illic dicitur induxiſſe. Lege D.Aug. De ciuitat.cap.8.lib.18. Iuſtin.lib.2.

Doctis Athenis.] Doctis, μεταφορὰ epitheti. Doctas poſuit, propter celebratiſſimã toto orbe ſcholã. Hinc enim magni Orato-

res,hinc Rhetores, hinc Sophiſtæ, hinc clari denique legumlatores. Plutarchus huius epitheti vim expreſſit commentario, *πότερον ἀθηναῖοι κατὰ πόλεμον, ἢ κατὰ σοφίαν ἐνδοξότεροι.* Reuera hæc vrbs, inquit, multarum etiam aliarum mater, artiumque benigna parens, quarum alias prima reperit, inque lucem miſit, aliis honorem, vim, incrementa contulit. Græcè verò ſic: *πολλῶν μὲν δὴ καὶ ἄλλων ἡ πόλις ἥδε μήτηρ καὶ τρόφος εὐμενὴς τεχνῶν γέγονε, τὰς μὲν ἐυρεμένη καὶ ἀναφήνασα πρώτη· ταῖς δὲ δύναμιν προσθεῖσα καὶ τιμὴν καὶ αὔξησιν.* Cicero 1. de Oratore, omnium doctrinarum inuentrices Athenas appellat. Sic idem pro Flacco: Adſunt Athenienſes, vnde humanitas, doctrina, religio, fruges, iura, leges ortæ, atque in omnes terras diſtributæ putantur. Hæc ſunt pręclara certè & antiqua vrbis Athenarum eulogia. Sed occurrunt etiam aliorum quorundam non pœnitenda teſtimonia: ſic enim Velleius Paterculus ad finem 1. hiſt. Rom. Vna vrbs Attica pluribus annis eloquentiæ, quàm vniuerſa Græcia, operibuſque floruit, adeò vt corpora gentis illius ſeparata ſint in alias ciuitates. Ingenium verò ſolis Athenienſium muris clauſa exiſtimes. Apuleius enim 10. Aſini aurei: Quale autem & illud iudicium apud legiferos Athenienſes & catoſillos, & omnis ſcientiæ magiſtros. Idem Apolog. 1. Apud Athenienſes cattos Melecides fatuus. Et Iuſtin. lib. 5. Athenas vocat patriam communem eloquentiæ. Lib. 2. idem ſcripſerat, literas certas ac facundiam, & ordinem ciuilem, diſciplinæ veluti templum Athenis. Mamertin. oratione panegyric. quam Iuliano dictam volunt: Ipſæ illæ bonarum artium magiſtræ & inuentrices Athenæ. Quid enim tranſiliam cum aliis quāplurimis Caſſiodorum, qui lib. 12. Variarum. epiſt. 15. Athenas ſedē eſſe ſapientium dictas ab antiquis ait?

Laus Athenarum.

Sic & gigantes, &c.] Gigantes terrigenæ dicuntur à Poëtis, id eſt, terræ filij, vt vi nominis intelligitur, *γῆ*, terra, *γίνομαι*, fio, naſcor. vel, *παρὰ τὸ ἐκ γῆς ἰέναι*, quaſi *ἐκ γῆς γεγενημένοι.* fuerunt autem ſtaturæ admirabilis, quorum pedes in ſerpentū volumina deſinebant, iique in Deorum perniciem nati putabantur: cum quibus pugnare auſi, fulmine concuſſi ſunt. Pugnā hanc attigit Pindarus in Nemeis. Huius figmenti rationem Mythologi adferunt, eamque traducunt ad homines quoſdam impios, qui Deos negligerent, aut etiam negarent: quorum pedes in draconum volumina deſiiſſe aiunt, quòd nihil ſuperum, nihil rectum cogitarent, totius eorum vitæ greſſu ad inferna mergente. Macrob. Saturnal. 1. Quod epimythion hexa-

ſticho complexus eſt Bartholom. Anulus in picta Poëſi: hunc enim ſcriptorem, alioqui recentem, eruditum tamen & acutũ, citare nihil verebor:

Tale gigantæum legitur genus, vt nihil altum
Cogitet, at ſpernat, vel neget eſſe Deum:
Et tantum, quantum ſenſu exteriore mouetur,
Commodat ad præſens ſe, vel ad id quod adeſt.
Hoc genus anguipedum mythici finxere Poetæ,
Quorum affectus humi (ſegnis ad alta) repat.

Si vacat, lege Pierium Valerianum lib. 16. & 25. Hieroglyphic. Miſſos facio, qui multi multa de Gigãtibus, quorum alij, fuiſſe negant, quidã contrà & certè plures, non enim vacat ſublegere quæ de gigantibus tradunt Herod. in Clio. Plin. 7. c. 16. Solin. cap. 5. tantùm admonuiſſe ſat eſt. Ego quidem facilè mihi perſuaſerim hoc gigantum nomine intelligi veteribus barbarã & impiam gentem, quæ ſub hominis figura feritatem exerceret, à quibus honeſtarum rerum inducta fuerit ἀταξία, quales deſcribuntur à poëtis Cyclopes, Læſtrigones, aliique qui ferinis moribus vagabantur, inſontes & probos quoſque impunè lædebant, nullam diuini humanique iuris rationem habebant.

Hæc vafrum ſpecies, &c. ἐπιμύθιον, ſeu figmenti ſententia.

Vafer. *Vafrum.*] Vafrum, callidum, & quaſi valde Afrum. Nonius. Cicero De repub. 3. Non ſunt in diſputando vafri, non veteratores, non malitioſi.

Religio homini propria. *Relligione carentem.*] In qua tamen ſummum hominis bonum eſſe liquidò conſtat: cetera enim quæ putãtur eſſe homini propria, in ceteris quoque animalibus deprehenduntũr. Religio ſola differẽtes homines à belluis facit: quam qui non admittit, alienus à natura hominis, vitam pecudum ſub humána ſpecie viuit. Lactant. lib. 2. cap. 3. & lib. 3. cap. 10. & de ira Dei, cap. 7. & 8. Notabo ad extremum humanam ſapientiam (quæ apud Deum ſtultitia dicitur D. Paulo) hîc potiſſimùm reprehendi, quippè quæ religione caruerit. Vult autem Lactantius vnam cum altera, id eſt, religionem cum ſapientia inſeparabili nexu colligari, in quibus hominis officium, & veritatem omnem incluſam eſſe colligat. Religio enim, quæ ſine ſapientia ſit, non religio, ſed ſuperſtitio putanda eſt: ſapiẽtia verò ſine religione, mera eſt ſtultitia, de qua eſt illud Prophetæ: Perdam ſapientiã ſapientum & prudentiam prudentum reprobabo, & D. Pauli, 1. Cor. 1. & 3. cap.

Humana ſapientia cur ſtultitia dicatur. Lib. 3. c. 11.

Eſa. 29. Abd. 1.

Ficta religio.

EMBLEMA VI.

REGALI reſidens meretrix pulcherrima ſella,
Purpureo inſignem geſtat honore peplum.
Omnibus & latices pleno è cratere propinat:
At circum cubitans ebria turba iacet.
Sic Babylona notant: quæ gentes illice forma,
Et ficta ſtolidas religione capit.

QVàm variè hoc agalma nonnulli hoc tempore accipiant, quamque obliquis interpretationibus contorqueant, & ad ſuos affectus accommodẽt, vt potè odio partium laborãtes, certè recenſere pudet. Quanquam enim ſalua fide & pudore, aliorum ſententias in medium afferre poſſem, ne cui tamẽ ſto-

machum moueam, tutius eſſe iudico veterum hominum do-
Falſa religio quæ. ctrinam potiùs, quàm nouorum placita conſectari. Id ex D.
Ioannis ἀποκαλύψεως 17. ſumptum eſſe clarum eſt: quod qui-
dem de ementita religionis obſeruatione, & veræ pietati op-
poſita intelligitur. Ea eſt collectio reproborum, quæ meretrix
dicitur, quòd Deo rerum omniũ auctore neglecto, & vero ſpõ-
ſo Ieſu ſeruatore, impuro, illicito & nouo quodam cultu, id eſt,
fucatæ religionis ritu, impuræ ac formidabili beluæ dicitur in-
Aureum poculum. ſidere. Aureum poculum manu tenet, id eſt, hypocriſim perſe-
quitur, qua diſſimulatis vitiis, & ſapientiæ fucatæ auro, pietatis
veræ prætextu, quãplurimis imponit, qui ebrietate plus quàm
fanatica correpti, miſerè præcipites in ima ruunt. D. Auguſti-
nus lib. 20. De ciuitate Dei, idem planè hunc locum interpre-
tatur: Quæ ſit iſta beſtia, inquit, quamuis ſit diligentiùs inqui-
rendum, non tamen abhorret à fide recta, vt ipſa impia ciuitas
intelligatur, & populus infidelium contrarius populo fideli &
ciuitati Dei. Imago verò eius, ſimulatio eius mihi videtur: in eis
videlicet hominibus, qui velut fidem profitentur, & infideliter
viuunt. Fingunt enim ſe eſſe quod non ſunt, vocanturque non
veraci effigie, ſed fallaci imagine Chriſtiani. Hactenus ille. Ca-
lix aureus adagij vice vſurpatur à D. Hieronymo: Multa de per-
fectione dicuntur, ait, vt qui volumen Philoſophi neſciunt, ſub
martyris nomine bibant de aureo calice Babylonis, Origen. de
vana & fucata eloquẽtia totum hoc intelligi voluit. Eos enim,
qui apud gentiles, inquit, eloquentiæ laude floruerũt, peſſimo-
rum dogmatum ſermones mortiferos, id eſt, venenum in calicẽ
aureum infuderunt. Lubens equidem huc referrem, quæ in eã
ipſam rem commentati ſunt nõnulli è neotericis viri certè eru-
diti doctrinæque veteris amantes. Sed ex auctorum recentium
fluuiis meos agellos tã ſæpe irrigare iam nõ eſt animus, ne quis
philologus mihi pro ſuo iure diem dicat: quòd longè pulcrius
ſit (vt Varro dicit apud M. Tullium) adire fontes, quàm riuulos
conſectari. At vt ad rem propiùs: Promptum quidem id nobis,
verumque eſſe conſtat: decipimur ſpecie recti. Nam vt prudẽ-
Virtutem vitia imitãtur. tiam malitia, & temperãtiam immanitas in voluptatibus aſper-
nandis, & magnitudinem animi ſuperbia in animis extollendis,
& deſpicientia in contemnendis honoribus, & liberalitatem
effuſio, & fortitudinem audacia: ſic ſuperſtitionem religio imi-
tatur. Vt enim olim apud Græcos nonnulli Philoſophi pallio
Pſeudoſophi. barbaque promiſſa raram quandam ſapientiam pollicebantur,
ſemperque habebant in ore libertatem & honeſti ſtudium, cùm

exiis longè multi vitiis pluſquam vulgaribus, planeq́ue ſeruilibus laborarent: Vtq́ue apud Iudæos Phariſæi & Eſſæi triſti vultu, latis phylacteriis, & cultu quodam fucato, apud imperitum & rude vulgus venabantur ſanctitatis opinionem: ita etiã, quod dicere nos admodum pudet & tædet, ſed dicẽdum tamẽ, inter Chriſtianos homines fuere iam olim, & adhuc hodie sũt, reuera nimis multi, qui ſuis præſtigiis fictáque doctrina imperitos homines ineſcant, quibus errorum quaſi poculo miſerrimè & fallaciſſimè imponunt: iiq́ue tandem facti ebrij, erronea perſuaſione tanquam mente capti, puriſſimos veræ & ſimplicis doctrinæ fontes aſpernantur, & ita inſanientes ad belluę nutũ ſeſe totos componunt, vt nunquam poſtea de commutãdo vitæ miſero ſtatu cogitent.

Phariſæi.

Pſeudochriſtiani.

Regali reſidens, &c.] Adiuncta ſunt maieſtatis & regiæ cuiuſdam magnificentiæ, Turpitudo & impuritas regio in ſolio locũ habet, qui ſoli virtuti debebatur. At nulla vitia præſentiorem inuehunt perniciẽ, quàm quæ ſplendoris & honeſti veſte tegũtur. Sedere enim in Hieroglyph. maieſtatẽ & auguſtum honorem exprimit, vt eſt à Pierio relatum lib. 43. Veſtis purpurea, pudoris & verecundiæ notam, idem lib. 40. Hieroglyphic.

Quæ vitia maximè perniciosa.

Purpura.

Peplum.] Sacrum & ſolemne veſtimentum. Prouerbium hinc fluxit, Peplo dignus, ab Ariſtoph. deductum, de ſtrenuo & inſigni quodam viro. Suidas tamẽ peplum ait eſſe *ἱμάτιον γυναικεῖον ϗ ποικίλον, οἷ περίπλ@ τις ὤν.*

Peplum.

Latices,] Latex, quòd intra aliquid lateat, dictus humor quiuis. Hîc vinum ſacrum, vt apud Virgil. in 4.

—*Latices nigreſcere ſacros.*

Illice forma.] Illiciente & ſeducente. Illicere eſt illaqueare. Nonius. vel illice, ab illex, id eſt, ſine lege. Plaut. Lectus illex eſt, eſca meretrix.

Capit.] Decipit & allicit. Virgil. 1. Georg.

—*Neque inſidiis noctis capiere ſerenæ.*

Cicero 3. Offic. ex veterum legum formula: Nam quanti verba illa, vti ne propter te fidemue tuam captus, fraudatuſúe ſim. Et in iure ſępe, capere pro decipere: vt, Non capitur qui ius publicum ſequitur, l. 116. de reg. iur. D. Sæpe etiã titulo de Minorib. vt l. 3. l. 11. & l. 12. hinc captionem accipi pro fraudatione, fallacia, damno non rarò reperimus, l. 1. de in integrum reſtitut. l. 1. in fin. de vacat. mun. l. 3. de coll. bon. D. Et captioſum pro fallacį atque damnoſo, l. 41. de vſucap. vt & aliquot locis aliis.

Non tibi, ſed religioni.

EMBLEMA VII.

ISIDIS effigiem tardus geſtabat aſellus,
Pando verenda dorſo habens myſteria.
Obuius ergo Deam quiſquis reuerenter adorat,
Piaſque genibus concipit flexis preces.
Aſt aſinus tantum præſtari credit honorem
Sibi, & intumeſcit, admodum ſuperbiens:
Donec eum flagris compeſcens, dixit agaſo,
Non es Deus tu, aſelle, ſed Deum vehis.

Sacerdotes honor afficiendi. SAcerdotes, Epiſcopi, & qui rebus ſacris præſunt, in honore ſunt habendi, ob id maximè, quòd ſacris præſint, quorũ ſunt admi-

adminiſtri, licet interdũ aut vitiis pluſquàm vulgaribus implicati, aut ignari & ſtupidi habeantur. Hi verò vt ſuum munus & officium curare vel maximè debẽt, ſic quantã dignitatem ſuſtineant, ipſos ſubinde animo ſecum reputare par eſt. Meminerint tamen ſe homines eſſe, nec ſibi arrogent impenſiùs, quòd tantum miniſterium gerant, & rerum diuinarum curã, quaſi humeris impoſitã habeant, ne, vt aſinus audiuit, Non es Deus, ſed Deum fers, illi audiant: Non vobis hæc, ſed Deo ſoli omnis eſt *Præfecti ac* tribuenda gloria. Itidem dici poteſt de præfectis Imperatorum *miniſtri* aliorúmque principum cùm popularem applauſum excipiunt *Principum.* audacius quàm par eſt in prouinciis, in quibus vicem regiam obtinent. Sic enim adeò modeſtè, tamque circumſpectè ſeſe gerere debent, vt priuati honoris nomine nihil, ipſius Principis laudi vel minimum detrahant, & ſe interea norint quales ſunt. Eſt enim òperæpretium *τοὺς ἐν ἀξιώμασι τιμωμένους γινώσκειν, ὅτι ἄνθρωποι εἰσίν.* Succurrit mihi exemplum nobile Cornelij Galli Ægypti prouinciæ præfecti. is quia ſeſe geſſiſſet inſolentiùs, multáque flagitioſè feciſſet, ſtatuas etiam ſibi locari paſſus & Pyramides in altum tolli, quibus à ſe geſta cõtinerentur; accuſatus eſt à Valerio Largo: cognitioni præfuit Auguſtus: ignominia notatus eſt Gallus: vetuitque Cæſar, ne reus prouinciam poſtea obtineret. Retulit Dion lib. 53. Huic penè ſimile quod narrat Corn. Tacitus lib. 4. de Lucilio Capitone; qui procurator Aſiæ ſub Tiberio accuſatus eſt in ſenatu à prouincialibus, quòd vim prætoris vſurpaſſet, militúmque manu ad comitatũ vſus eſſet: itaque conuictus, in exilium pulſus eſt. Laudatur à Plutarcho Vticenſis Cato, quòd quæſtor factus ſcribarum, officiorum, aliorúmque generis eiuſdem minuerit eam prærogatiuam, quam longo tempore vſurpauerant: iuſſit enim, miniſtros non magiſtros ſe eſſe meminiſſent. Sumptum eſt Emblema ex Gabriæ apologis. Sic enim ille: *Fons Emblematis.*

Ὤμοις ὄνος παρῆγεν ἀργυροῦν βρέτας,
Ὅπερ συναντῶν πᾶς τις αὖ ἐπροσκύνει,
Τύφῳ δ' ἐπαρθεὶς, μὴ θέλων μένειν ὄνος,
Ἤκουσεν, οὐ θεὸς σὺ, τὸν θεὸν δ' ἄγεις.

Qui verſiculi quoniam commodè (ſed *περιφραστικῶς*) redditi ſunt à Gabriele Faerno Cremonenſi, conferam huc perlibẽter:

Simulacrum aſellus baiulans argenteum,
Cùm id tranſeuntes flexo adorarent genu,
Sui hoc honoris gratia eſt fieri ratus:
Iamque inſolenti elatus arrogantia
Nolebat ambulare, donec aſpero

Probè dolatus fuſte clunes, audiit:
O ſtulte, non es tu Deus, ſed fers Deum.

SE NORIT HOMINEM, QVI MAGISTRATVM GERIT.

Fabulæ huius rationem vno diſticho complexus eſt Ioan. Mercerus, Hebrææ linguæ Doctor regius: quod memini ab eodem non ſemel in ſuggeſtu obiter dictum:

Quid ſibi vult aſinus tergo myſteria portans?
Indoctos videas ſæpè præeſſe ſacris.

Quid per aſini ſymbolum veteres intellexerunt. Non erit à re alienum, ſi adiecero, aſinum à veteribus Ægyptiis ſapientiæ, fortitudinis, laboris indefeſſi, & frugalitatis eſſe ſymbolum. Qui enim ſapientiæ ſit operam daturus, eum oportet victu eſſe tenui, omnia quæ in vitam humanam cadere poſſunt, æquo ferre animo, neque ad vllam excandeſcentiam aut contumeliam ſeſe conuertere: animo eſſe paruum, ſimplicem & inopem, vt aſinus eſt, qui nullum inter carduos & lactucam diſcrimen faciat: nullum denique ſit onus quod detrectet: & vbi opus fuerit, pro boue terrã proſcindat, ſitq; totius humanæ cõmoditatis aſſiduus miniſter, vt etiã, quod adagio dicitur, portare myſteria cõpellatur. Lege Pierium Hieroglyph. lib. 12. Et hęc *Aſini encomium per Cornelium Agrippam.* quidem mihi meditanti, ſuccurrit illa mordax & acuta Cornelij Agrippæ declamatio, quã De ſcientiarũ vanitate inſcripſit, ad cuius finem adiunxit Aſini encomiũ. de quo homine quid omninò ſentiam, nihil habeo neceſſe dicere: niſi quòd cum in literas declamitauit, videri voluit egregiè literatus: quanquam tamen non minùs apud ſanos videatur aucupio vanitatis delectatus, quàm otioſè ſolers in vanitate artium inſectanda.

Iſis. *Iſidis effigiem, &c.*] Iſis, vxor Oſiridis, Ægyptia dea, inuenit hordei ſegetem, vnde & Ceres appellatur. Eadem autẽ quæ Io, de qua Ouid. 1. Metamorph. Diodor. lib. 1. ca. 2. Cuius & meminit D. Auguſt lib. 8. cap. vlt. aliiſque locis. Lactant. 1. cap. 11. & 15. quidque ea ſignificetur, enarrat Macrob. cap. 20. primi Satur. & poſtremò Lilius Gyrald. Syntagmate 12.

Pando dorſo.] Reflexo, curuo propter impoſitum onus. Oui. 4. Metamor. *Suſtinet, & pando non fortiter hæret aſello.* Idem 1. Faſtor.

Venerat & ſenior pando Silenus aſello. & 3.
Vtque piger pandi tergo reſidebat aſelli.

Item 2. Amor. *Currit in immenſum panda carina ſolum.*

Myſteria. *Habens myſteria.*] Alludit ad parœmiã, ὄνος ἄγων μυστήρια. Sũt autem myſteria, arcana quedã vulgo minimè cõmittenda, & iis tantùm cognita, qui iiſdẽ ſacris initiãtur; ἀπὸ τοῦ μυεῖν τὸ στόμα, ab ore obſignãdo. omnibus enim myſteriis ſilẽtij fides debetur.

Quà Dij vocant, eundum.

EMBLEMA VIII.

In triuio mons eſt lapidum: ſupereminet illi
Trunca Dei effigies, pectore facta tenus.
Mercurij eſt igitur tumulus. ſuſpende viator
Serta Deo, rectum qui tibi monſtret iter:
Omnes in triuio ſumus, atque hoc tramite vitæ
Fallimur, oſtendat ni Deus ipſe viam.

Didicimus ex Stephano & Heſych. Grecis auctoribus, Mercurium Hodium & Hegemoniũ fuiſſe priſcis appellatum (Ὅδιος καὶ ἡγεμόνιος ἑρμῆς) tum à viis & ſemitis, in quibus ſtatuebatur ad viam monſtrandam peregrè proficiſcentibus. Proinde Hermæ, id eſt, ſtatuæ Mercurij, & lapidei ligneíve

Mercurius cur Hodius & Hegemonius dictus.

Mercurij officia.

cippi ſolebant in triuiis erigi ad indicanda viarum diſcrimina, quia αὐτῷ δέον εἰς πᾶσαν πρᾶξιν ἡγεμόνι χρῆσθαι, ait Phurnutus. Viatores itaque ſtatuis ſolebant lapidum aceruos cumulare: ſic enim Deum putabant honorari, ea ſcilicet re quæ in prõptu eſſet & obuia: vel quòd ita viam repurgare viderentur; vel quòd eo lapidum cumulo Dei effigies prætereuntibus eſſet notior. Vlpianus, auctor Græcus, annotat ad oration. Demoſt. aduerſus Leptinem, Hermas, id eſt, Mercurios eiuſmodi fuiſſe quadrangulos, ſuperiore parte Mercurij figuram referentes, inferiùs inſcriptiones viarum oſtendentes. Qua de re Gyraldus Syntagmate 9. Iuuenalis huc reſpexit, cùm ait, *truncóque ſimillimus Hermæ*: & Prouerb. Mercurio dextro, & Mercuriale, & Bifrons Mercurius. Hoc autem quaſi ænigmatio monemur, ea tantùm ſequenda eſſe, ad quæ Deus & natura nos idoneos eſſe voluit, cùm ſummæ fatuitatis & dementiæ ſit, aliquid inuita, quod aiunt, Minerua ſuſcipere & perſequi. Rectè dicebat Cato apud Ciceronem, naturam optimam ducem ſequendam, nihílque aliud fuiſſe olim gigantum more bellare cum Diis, niſi naturæ repugnare. Sed & D. Paulus adhortatur, eam vt ſortem vitæque rationem teneamus, cui nos Deus addixit. Sed quoniam menti humanæ ea eſt innata cæcitas & ignoratio, vt qua via ſit eundum planè ignoret, omni piæ vitæ cultu, & ſummiſſa mente ad eum perfugiendum eſt qui ſe viam, qui veritatem, qui vitam eſſe faſſus eſt; quem qui ſequitur, in tenebris nõ ambulat: continuóque illud Dauidicum nobis ardenti animo repetendum, γνώρισόν μοι κύριε ὁδὸν ἐν ᾗ πορεύσομαι: Oſtende mihi, Domine, viam in qua ambulem. Certè & Socrates apud Platonem in Critone, pergendum ea ſolùm eſſe via, qua Deus nos ducit, aſſeuerat. Quò pertinet illud Perſij è 3. Satyra:

——diſce quem te Deus eſſe
Iuſsit, & humana qua parte locatus es in re.

Ceterùm ne tranſiliam quod ad rem pertinere videatur, hic Mercurij nomine olim Deorum nuncij, vel ſacras literas (quæ nobis diuinam voluntatem aperiunt) intelligimus: vel Prophetas & Doctores, ſacri & cæleſtis oraculi nuncios, ex quibus orthodoxam ſalutis æternę viam & rationem excipere eſt neceſſe. Serta autem ſuſpenſa, honorẽ cultumque aliquem obſeruantię exhibendum eſſe ſignificant: Hoc addam poſtremò: videri hoc Emblema non malè referri poſſe ad cuiuſque vitæ genus & inſtitutum, ad quod ingrediundum cùm difficile ſit, opus eſt aliquo Mercurio, id eſt pręceptore ſeu doctore, qui viam doceat

Hermæ. *Sequenda natura.* *1. Cor. 7. Epheſ 4.* *Pſal. 143.* *Quid nomine Mercurij.* *Serta.*

Mercurij eſt igitur tumulus.] In aliis quibuſdam exemplaribus legitur Cumulus:ſed vtraque lectio tolerabilis. Tumulus,quaſi tumens tellus,pro ſepulcro frequentiùs vſurpari ſolet. Qui verò loco vocabuli tumulus,aut cumulus,legi malunt,facies,nõ mihi probantur:quia vocabulum, facies, pro effigie aut ſtatua hîc veram Latinitatem non ſapit. Non deſinam priùs, quàm quod improba lectione obſeruaui,ſtudioſis rerum antiquarum communicem. Olim conſuetudine receptũ fuit,vt ſuperſtitioſi temerè oblatos in via lapides ſtipitéſque,tanquam numina colerent. Apuleius de Aſino : Neque iuſtiùs religioſam moram viatori obiecerit, aut ara floribus redimita,aut ſpelunca frõdibus inumbrata, aut quercus cornibus onerata, aut fagus pellibus coronata : vel enim colliculus ſepimine conſecratus, vel truncus dolamine effigiatus, vel ceſpes libamine humigatus, vel lapis vnguine delibutus. Propertius: *Tumulus.*

Et quicunque ſacer, qualis vbique lapis.

Xenophon: Καὶ τοὺς μὲν οὐθ᾽ ἱερῶν, οὔτε βωμῶν, οὔτ᾽ ἄλλων τῶν θείων οὐδὲν τιμᾶν, τοὺς δὲ καὶ λίθους καὶ ξύλα τὰ τυχόντα, καὶ θηρία σέβεσθαι.

Suſpende viator Serta Deo.] Plinius hiſtoriæ mundi 21. cap. 2. Inter ſacra tantùm & bellicos honores,coronis nomen ſuum vindicantibus. Idem 3. c. Et iam tunc coronæ Deorum honos erat. Quibus ex locis intelligimus, coronas ſtatuis rebúſque ſacris olim ſolitas appendi. Quòd ſi quis auctoritatem etiam aliorum ſibi dari poſtulet, adferre poſſum Apuleium, qui ſic 3. De aſino aureo: In ipſo verè meditullio, inquit, Hipponæ Deæ ſimulacrum reſidens ędiculæ,quod accuratè corollis roſeis,& quidem recentibus fuerat ornatum. Et 4. lib. Iamque per plateas commeantem, populi frequenter floribus, ſertis, & ſolutis adprecantur. Idémque libro vndecimo, ſimulacrum Lunæ deſcribẽs: Corona, ait, multiformis variis floribus ſublimem diſtinxerat verticem. Et paulò poſt: Dextra proferens ſiniſtram Deæ coronam, mihi etiam Herculés coronam conſequenter. Itémque: Nam ſibi viſus eſt quiete proxima, dum magno Deo coronas exaptat. Ad hunc veterum ritum reſpexit Ouid. Faſtorum 2. de Arione loquens, qui citharœdus à piratis captus, iamque de vita deſperans, *De coronis quæ ſtatuis Deorũ appendebantur.*

—— capit ille coronam
Quæ poſſet crines, Phœbe, decere tuos.

Apponam & Tertulliani locum è libro De corona militis, vbi ait Pandoram primùm à Charitibus coronatam, honoris cauſa ſcilicet, cùm à Diis omnibus numeraretur.

Viatores homines.

Viator.] Quicunque ſis hac in vita hoſpes, vt omnes reuera ſunt. Plato vitam noſtram modò viæ, modò peregrinationi ſimilem facit. παρεπιδημία γὰρ ὁ βίος.

Omnes in triuio ſumus, &c.] Iuxta Ouidianum illud, Faſtor. 5.

Vt ſtat, & incertus, quà ſit ſibi neſcit eundum,
Cùm videt ex omni parte viator iter.

Theognis: ἐν τριόδῳ ἕστηκα: In triuio conſiſto. vt enim viam ſæpe pro conſilij ratione poni ſolemne eſt Græcis: ſic τριοδὸν pro incertitudine conſilij. Itaque Plato 7. Legum, καθάπερ ἐν τριόδῳ γενόμενος, &c. monet ne ad rem nouam & inuſitatam amplectendam accurramus, ſed conſiſtamus, quaſi ad triuium aliquod venerimus. & Minutius Felix in Octa. vt qui rectam viam neſcit, vbi, vt fit, in plures vna diffinditur, hæret anxius, nec ſingulas audet eligere, nec vniuerſas probare: Sic cui non eſt veri ſtabile iudicium, &c. Sic hac in vita tot tantæque ſeſe offerunt difficultates & ſalebræ. Adde quòd tam craſſa, tamque ſupina hominum mentibus inſita ſit ignoratio, vt quid potiſſimùm ſequi debeat, quiuis ignoret, & niſi adiutus ope cæleſti, in certam aliquam viam ſe recipere non poteſt. Dicebat enim ipſe ſalutis inſtaurator: Sine me nihil quicquam efficere poteſtis. Nec verò ſumus idonei ad aliquid vel cogitandum tanquam ex nobis; ſed ſi ad aliquid idonei videamur, id certè ex Deo eſt, ait D. Paulus, 2. Cor. 3.

Trames.

Tramite vitæ.] Curriculo vitæ & decurſu. Toto diſticho eandem continuat ἀλληγορίαν à viatoribus. Trames, tranſuerſa & obliqua ſemita.

Oſtendat ni Deus ipſe viam.] Alluſio ad illud Pindari: Διὸς ἐκ προοιμίου, ab Iouis prooemio. quo ſignificatur conatus omnis noſtri principium à Deo ſumendum eſſe. Ariſtides oratione panegyrica: ἀλλ' ὥσπερ ἔφη πίνδαρος, θεοῦ δείξαντος ἀρχὴν, οὐδὲν δὴ τὸ κωλύον. Sed, vt ait Pindarus, Deo initium oſtendente, nihil erit impedimenti. Idem auctor alio loco eandem ſententiam vſurpauit: θεοῦ δέ, φησι πίνδαρος, δείξαντος ἀρχὴν, εὐθεῖα δὴ κέλευθος εὑρεῖν τὸ προκείμενον: Deo initium monſtrante, ait Pindarus, facilis eſt ſemita ad inueniendum quod propoſitum eſt.

Fidei ſymbolum.

EMBLEMA IX.

STET depictus HONOS *tyrio velatus amictu,*
Eiusq; iungat nuda dextram Veritas.
Sitq; AMOR *in medio caſtus, cui tempora circum*
Roſa it, Diones pulchrior Cupidine.
Conſtituunt hæc ſigna Fidem, Reuerentia Honoris
Quam fouet, alit Amor, parturitq; Veritas.

EX antiquiſſimo marmore, quod etiã viſitur hodie Romę, ſumptum Emblema. Eſt autem Fidij ſimulacrum, quod imagine imberbi, ſed ætate matura, cui adiectum nomen HONOR. Hic VERITATI, quæ virginea eſt facie, manum por- *Vnde ſit & m Emblema.*

Fides adiunctis cauſis deſcripta. rigit: in medio AMOR puer. His tribus ſimulacris FIDES deſcribitur; quippè quæ veritate, fide & amore nitatur. Veritatem matrem habet, illam quidem nudam & ſimplicem non comptam fuco aliquo, non velo tectam. Et quidem fides definitur, *Fides quid.* dictorum conuentorúmque conſtantia & veritas, quæ ideò parentem habere Veritatem dicitur, & eam nudam, quòd in pactis, cõuentionibúſque nihil fucatum eſſe, aut à vero alienum debeat: *Veritas nuda.* cui adhæret Honos porrecta dextera, tanquam ſtabilis cuiuſdam, firmique pacti pignus. *Honos.* Is Honos purpurea indutus veſte, quòd veritas facillimè poſſit imminui & labefactari, niſi adſit honoris & reuerentiæ quędam ratio, qua eadem fulciri opportunè & cum dignitate poſſit. Hoc etiam virtutis præmium, & honeſtatis omnis tanquam patrem nutricium, pictores & plaſtæ nobis adumbrarunt. *Pudicus amor.* At locum medium occupat honeſtus Amor, qui veritatem & honorem nexu firmo colligat & deuincit. Niſi enim tanquam condimento aliquo amicitiæ & beneuolentiæ mutuæ conſocientur hęc inter ſe alioqui diuerſa, vinculum nullo penè negotio diſſolui poterit. Id etiã totum referre par eſt ad antiquam illam veterum Sabinorum *Sancta τριὰς Sabinis præfigurata.* præfigurationem ſacroſanctæ τριάδος, apud quos, diu ante CRISTI ſeruatoris aduentum, erat ſimulacrum quoddam triplici facie, cuius etiam nomen triplex, nempè Sanctus, Fidius, & Semipater, haud dubiè pręcipuum religionis Chriſtianę myſterium repræſentans. Quod ab Ouidio deſcribitur 6. Faſtor. Sanè Dionyſ. Halicarn. lib. 4. ait Iouem, Piſtium eſſe dictum, *Iupiter, Piſtius, Sanctus, Sagus.* quem Romani Sanctum appellabãt, qui & Sagus, Piſtius, Sanctus, & fidei ſponſor aliis nominibus efferebatur. Coniicere eſt Piſtium eundem fuiſſe cum Fidio. Nam vt πίςις Græcè fides, ita πίςιος καὶ πίςος, Fidius nominari commodè poteſt. Sed & *Fidij ſimulacrum.* hodie in Romanis antiquitatibus Fidij ſimulacrum ita effictũ conſpicitur. Marmor eſt in feneſtræ modum formatum, in quo tres imagines effictæ ſtatuuntur. Dextra quidem virilis habitu pacifico, ſiniſtra verò vt muliebris, eodem habitu, coronam in capite lauream geſtans, quæ dextram dextræ iungat cum priore imagine. In harum duarum medio ingenui pueruli effigies cernitur, cuius ſupra caput hoc legitur, FIDII SIMVLACRVM: apud imaginem dextram virilem HONOR: in ſiniſtra imagine muliebri, VERITAS. Gregor. Gyrald. Syntag. 1.2. & 10. Hiſtoriæ Deorum.

Honor Deus. *Stet depictus Honos, &c.*] Honorem pro deo coluerunt veteres, vt etiam Fidem & Virtutem. & Ouid. Faſt. 5. ex Honoris, &

Reuerentiæ coniugio ortam eſſe Maieſtatem voluit. Plin. 35. cap.10. Auguſt. De ciuit.4.cap.21.& 24. Adiiciam obiter: Amor honori adiunctus verecundiam creat, imò verò ipſamet verecundia dici non ineptè poteſt, quò ſpectat illud M. Ciceronis ex Lælio: Maximum ornamentum amicitię tollit, qui ex ea tollit verecundiam. itaque in iis pernicioſus eſt error qui exiſtimant libidinum, peccatorúmque omnium patere in amicitia licentiam.

Tyrio amictu.] Purpurea veſte. Ex Tyro vrbe Phœniciæ conchylia, & murices aduehuntur, quorum ſanguine fit purpura. Plinius lib.5. cap.19. Nunc omnis eius nobilitas conchylio atque purpura conſtat. Et lib. 35. c. 6. Quare Puteolanum potiùs laudatur, quàm Tyrium aut Gætulicum, vel Laconicum, vnde pretioſiſſimæ purpuræ. De purpuræ autem inuentione, ſi vacat, lege Caſſiodorum initio lib.1. Variarum formularum.

Jungat nuda dextram VERITAS.] Fingebatur ἀλήθεια, vt ſcribit in Amphiarao Philoſtratus, virgo niueis induta veſtibus. Hippocrates in quadam ad Philopœmenem Epiſtola, eam depingit mulierem pulchram, magnam, ſimpliciter ornatam, illuſtrem ac ſplendidam, cuius oculorum orbes pro lumine nitebant, vt aſtrorum & ſtellarum fulgorem viderentur imitari. Nuda hîc dicitur, quòd qui eam colunt, aperti ſunt ac ſimplices, nullo modo fraudulenti, aut inſidioſi; aut quòd veritatis oratio ſimplex eſſe debeat, aut quòd in luce & oculis omnium agnoſci velit. Hinc Horat. 1. Carm.

Veritas Dea quomodo picta.

Nuda Veritas cur.

——— & Juſtitiæ ſoror
Jncorrupta Fides, nudáque Veritas.

Ceterùm Fidei ſymbolum in dextris iunctis conſpiciebatur, idque Numæ Pompilij inſtituto. Moris etiam fuit, vt fidei faciendæ & comparandæ gratia dextras coniungerent. Quod multis auctorum meliorum locis facile eſt obſeruare. Veritatis nudæ rationem docuit libro 44. Hieroglyphicôn Pierius: ſymbolum verò dextrarum coniunctionis Gyrald. 1. Syntagmate Hiſtoriæ deorum: poſt ceteros omnes vir eruditus Cœlius Curio appendice Hieroglyp. Pierij quædam non pœnitenda retulit.

Dextra ſymbolum Fidei.

Diones pulchrior Cupidine.] De duplici Cupidine, & Venere duplici, maturiùs poſtea. Dione Veneris mater ex Ioue, vnde Venus Dionęa. Virgil.3. Æneid.

Sacra Dionææ matri, diuiſque ferebam.

Fœdera.

Ad Maximilian. Mediolanen. Ducem.

EMBLEMA X.

HANC citharam, à lembi quæ forma halieutica fertur,
Vendicat & propriam Muſa Latina ſibi,
Accipe Dux : placeat noſtrum hoc tibi tempore munus,
Quo noua cum ſociis fœdera inire paras.
Difficile eſt, niſi docto homini, tot tendere chordas:
Vnáque ſi fuerit non bene tenta fides,
Ruptáve (quod facile eſt) perit omnis gratia conchæ,
Illeque præcellens cantus, ineptus erit.
Sic Itali coeunt proceres in fœdera : concors
Nil eſt quod timeas, ſi tibi conſtet amor.
At ſi aliquis deſciſcat (uti plerumque videmus)
In nihilum illa omnis ſoluitur harmonia.

PRincipi ſuo indicat, quanta vis concordiæ ſit, ſumpta comparatione à lyræ temperato, aut confuſo concentu: ea enim conſtans ex ſummis, mediis, & infimis chordis concinnam reddit harmoniam, ſi tamen eam vir artis peritus aptauerit. Eodem quoque pacto Reſpublica omnis variæ ac diuerſæ conditionis hominibus compoſita, firma & concordi pace ligatur, ſi modò Principem habuerit idoneum, qui & conſilio & vſu rerũ valeat, quique beneuolentiam, aſſenſum, & commune pacis vinculum inter ciues fouere norit. Ea ratione præ aliis quotquot vſquam fuere ab omni ſeculorum memoria terrarum Dea gentiumque Roma perſtitit, quãdiu Principes habuit pacis & trãquillitatis ſtudioſos, iidéque auctoritate dignitateque cõmendabiles. Cicero de Republica diſputans, inducit Scipionem eum, qui Carthaginem deleuit, de Republ. verba facientem, quando iã iamque peritura præſentiebatur. Cùm enim Scipio in 2. lib. fine dixiſſet, vt in fidibus ac tibiis, atque cantu ipſo ac vocibus, concẽtum eſſe quendam tenendum ex diſtinctis ſonis, quem immutatum ac diſcrepantem aures eruditæ ferre nõ poſſunt, cúmque concẽtum ex diſſimillimarum vocum moderatione concordẽ tamen effici & congruentem: ſic ex ſummis & mediis, & infimis interiectis ordinibus, vt ſonis, moderata ratione ciuitatem conſenſu diſſimillimorum concinere: & quæ harmonia à muſicis dicitur in cantu, eam eſſe in ciuitate concordiam, arctiſſimum atque optimum omni in Repub. vinculum incolumitatis, quæ ſine iuſtitia eſſe non poteſt: quod à Cicerone petitum conſtat è 4. De republ. Platonis, cuius hæc verba: ὁρᾷς οὖν, ἦν δ᾽ ἐγὼ, ὅτι ἐπιεικῶς ἐμαντευόμεθα ἄρτι, ὡς ἁρμονίᾳ τινὶ ἡ σωφροσύνη ὁμοίωται; τί δὴ; ὅτι οὐχ ὥσπερ ἡ ἀνδρεία καὶ ἡ σοφία ἐν μέρει τινὶ ἑκατέρα ἐνοῦσα ἡ μὲν σοφὴν, ἡ δ᾽ ἀνδρείαν τὴν πόλιν παρείχετο, οὐχ οὕτω τὴν πόλιν ποιεῖ αὕτη, ἀλλὰ δι᾽ ὅλης ἀτεχνῶς τέταται διὰ πασῶν παρεχομένη ξυνᾴδοντας τούς τε ἀσθενεστάτους ταυτὸν, καὶ τοὺς ἰσχυροτάτους, καὶ τοὺς μέσους, εἰ μὲν βούλει, φρονήσει, εἰ δὲ βούλει, ἰσχύι· εἰ δὲ πλήθει ἢ χρήμασιν, ἢ ἄλλῳ ὁτῳοῦν τῶν τοιούτων· ὥστε ὀρθότατ᾽ ἂν φαῖμεν ταύτην τὴν ὁμόνοιαν σωφροσύνην εἶναι χείρονός τε καὶ ἀμείνονος κατὰ φύσιν ξυνφωνίαν, ὁπότερον δεῖ ἄρχειν καὶ ἐν πόλει καὶ ἐν ἑνὶ ἑκάστῳ. Hæc ex Ciceronis libris de Republica retulit diuus Auguſtinus libro 2. capite 21. De ciuitat. Dei. Sed hoc loco non erit alienum, ſi admoneam Romanos veteres per Lyræ Hieroglyphicum concordiam deſignaſſe, vt & veteres alij iudicium compoſitum, concordiam inæqualium, rectam

Reipubl. cum Lyra comparatio.

Locus inſignis è 2. de Repub. Ciceronis.

Quid per lyram veteres intellexerint

bonámque inſtitutionem, rationem, amorem, ſedatum animum, & alia plura; vt commodius ad concordiam ſuadendam ſymbolum ab Alciato minimè videatur excogitari potuiſſe. In lyra enim diuerſæ chordæ ſimul componuntur, & ad eundem tonum temperantur: quod prudens & ſedatus homo pręſtat vel in ſuis affectibus rationi ſubiiciendis, vel in œconomia moderanda, vel denique gubernatione Reipubl. in quibus homines varij ac diuerſi, cùm ſinguli ſint, non poſſunt non habere ſingulas de rebus opiniones: ſed ſapientis tamen Principis moderatione in vnum quaſi harmoniæ concentum conueniunt. Iſidorus quidem Cynicus meritò Neronem increpabat, quòd cùm Muſicæ arti operam daret, Nauplij mala bene caneret, ſua verò bona malè diſponeret; neque ſibi vllum in vita concentum proponeret. Et Diogenes Muſicos ſtultitiæ arguebat, qui lyrę chordas optimè iuxta ſuæ artis leges compararent, animum verò minimè componerent. Ea quidem ratio fuit, cur Plato animum harmonię & concentus nomine appellarit: & Ariſtophanes ſapientem hominem & Gratiis ornatum, optimum Muſicum & citharœdum eſſe. Nam idem Plato putauit Muſarum nomen à μύειν, quod ſonat idem ac honeſtè inſtituere. Sed inter ceteras ſymboli huius ſignificationes, mihi placet admodum ea, qua ratio, qua mens, qua iudicium, & recti perſpicientia intelligitur. Sic enim plerique optimi ſcriptores (inter quos principatum quendam ſibi ſuo iure Cicero vendicat) cōcordiam à corde deflectunt: cor enim animus videtur, eò quòd in corde ſit animi principatus: vnde cōcordes, vecordes, & excordes denominantur. Alij concordiam à chorda deriuari malunt, quòd variæ chordæ cantum vnum faciant. Iam verò quia ſtudiorum conſenſus atque ſimilitudo amorem pariat, Platoni lyra conſecratur, & annumeratur inter ea quę ſunt amoris monimenta. Cùm enim in ſe lyra ſuauitatem Muſicam contineat, non malè videtur habere quandam cum Venere, Amore, Gratiis ſimilitudinem: quippè quæ blando ad ſe homines illico pertrahat. Ceterùm ea ſedati animi iucunda gratáque imago, imò verò laborum, ſtudiorum & perturbationum dulce lenimen, bellè fuit inſtitutis Lacedæmoniorum expreſſa, apud quos erat ſolenne, vt ad lyræ aut tibiæ, vt alij volunt, ſonum aciem inſtruerent: & Achilles non alia ratione furibundum animum ſedabat, quàm lyræ modulis: vt planè mihi Hieroglyphicum iſtuc mirabile eſſe videatur. Sed de lyra plus ſatis, & fortaſſe πάρεργα: niſi quòd huc referrem lubens,

Concordia vnde dicta.

quæ de lyra retulit Stobæus ex Euryphamo Pythagoreo, cap. περὶ εὐδαιμονίας, quo loco humanā vitam cum lyra nō incōcinnè confert. Nō poſſum etiā, quin hoc loco memorem, quæ Diogenes Pythagoreus diſputat apud eundem Stobæum, cap. περὶ βασιλείας, Regis eſſe munus vt Rempubl. lyrę inſtar moderetur; nempe, vbi priùs ſibi ipſi imperarit ex præſcripto legis: quippè qui noſſe debeat populi, quem ſibi commiſſum habeat, harmoniam & concentum ad eam legem ſibi accommodandā eſſe.

Hanc citharam, &c.] Hîc lyram pro teſtudine, quæ vulgò eſt Lutina, accipit: cuius inuentionem Mercurio referunt. Polydor. lib. 1 cap. 15. *Lyra ſeu teſtudo.*

A lembi quæ forma halieutica.] Quæ formam habet lembi, nauiculæ breuis & celerrimæ. Lazar. Baifius lib. De re nauali. Halieutica autē per ſimilitudinē ſcaphæ piſcatoriæ. Hinc Halieuticum opus, in quo de piſcibus tractatur. ἁλιεὺς enim piſcator. vt Ouidius Halieuticō opuſculū ſcripſit: quod tamē plerique viri docti Lucano tribuunt. De Halieuticis quædā Plinius lib. 32. cap. 2. *Lembus. Halieutica.*

Vendicat & propriam, &c.] Vendicet ſibi propriam quantumuis, inuentionem tamen Græcis debet. Sed tamen Italos id ſibi vendicare ſuſpicor, quòd apud eos lyræ vſus ſit frequens habitus. Non erit incommodum repetere, quæ de Muſicæ prima inuentione collegit Polydorus Virgil. lib. 1. cap. 15. *Lyræ inuentio.*

Quo noua cum ſociis, &c.] Hiſtorias Italicorum bellorum tibi compares ex P. Iouio, Guicciardino, & aliis permultis, ſi vacat.

Gratia.] Concentus, decorum, ſuauitas.

Conchæ. Lyræ, teſtudinis.

Nil eſt quod timeas, ſi tibi conſtet amor.] Θέσις admodum efficax, planéque iis neceſſaria, qui ſuum imperium volunt eſſe ſtabile & permanēs. Sic Iſocr. ad Nicoclem: φυλακὴν ἀσφαλεστάτην ἡγοῦ σώματος εἶναι τὴν τε τῶν φίλων ἀρετὴν, καὶ τὴν τῶν πολιτῶν εὔνοιαν, καὶ τὴν σαυτοῦ φρόνησιν. διὰ γὰρ τούτων καὶ κτᾶσθαι καὶ διασώζειν τὰς τυραννίδας μάλιστ' ἄν τις δύναιτο. Et Claudian. *Optima principis cuſtodia quæ.*

Non ſic excubiæ, non circumſtantia pila,
Vt tutatur amor.

Preclarè Ageſilaus, cū rogaretur cur Sparta nō cingeretur mœnibus, ciues armatos, & inter ſe conſentientes, ſatis eſſe ad vrbis pręſidium reſpondit. Dicebat etiam ciuitatē non ſaxis, aut vallis, ſed incolarum virtute muniri, quos nimirùm ſi iungat concordia, nullꝰ poteſt firmior eſſe murus. Ad id reſpexit Cicero 2.

Philip. Nónne igitur millies perire eſt melius, quàm in ſua ciuitate ſine armorum præſidio non poſſe viuere? Sed nullum eſt iſtuc, mihi crede, præſidium: charitate & beneuolentia ſeptum oportet eſſe, non armis. Plutarch. ἐν πολιτικοῖς παραγγέλμασι, nihil cõmendatius eſſe viro ciuili ait, quàm vt ſuos ciues amicitia mutua, concordiaque deuinciat, litium & diſcordiarũ occaſionem omnem tollat. λείπεται δὴ τῷ πολιτικῷ μόνον ἐκ τῶν ὑποκειμένων ἔργων, ὃ μηδενὸς ἔλαττόν ἐστι τῶν ἀγαθῶν, ὁμόνοιαν ἐμποιεῖν καὶ φιλίαν πρὸς ἀλλήλους ἀεὶ τοῖς συνοικοῦσιν, ἔριδας δὲ καὶ διχοφροσύνας καὶ δυσμένειαν ἐξαίρειν ἅπασαν, &c. Nec verò aſpernanda vox eſt Agaſiclis, qui rogatus, qua ratione Princeps tutus haberi abſque ſtipatoribus & ſatellitio poſſet: Si ſubditis ita imperaret, vt pater liberis. Quid enim Periandri vel Antigoni præclara huc reſponſa conferam? Horum enim alter dictitabat, ſumma ope nitendum eſſe iis, qui tutò regnare vellent, vt beneuolentia potiùs quàm armis ſtiparentur: alter, amicis ſuadentibus, vt ſi Athenas caperet, firmis & validis eam præſidiis muniret, rectiſſimè dixit, nullum imperij firmius & ſtabilius eſſe præſidium, quàm ciuium beneuolentiam. Idemque penè Syneſius: εὔνοια μόνη καὶ μάλιστα βασιλέως ἐστὶν ἰσχυρὸν φυλακτήριον. Nec verò mihi temperare poſſum, quin adiiciã iſtuc ex Arato Plutarch. Veram ac ſtabilem ciuium beneuolentiã, optimam eſſe principis cuſtodiam: οὐδὲν, οἷον ἀληθινὴ καὶ βέβαιος εὔνοια φυλακτήριον ἀνδρὸς ἄρχοντος. Graſſatores enim & latrones ſeſe tutantur præcipitiis & rupibus, quantum poſſunt: Regi autem nihil fide & beneuolentia ſuorum firmius aut munitius eſſe vnquam poteſt.

Deſciſcat.] Diſcordet, aut factiones concitet.

Soluitur.] Diſſoluitur.

Harmonia vnde dicta. *Harmonia.*] Fidium concordia & concentus, ab ἁρμόζειν, coaptare. Fab. c. 10. lib. 1. Inſtit. Orator. & Macrob. 1. Saturn. c. 6. Laudatur Iuſtiniano, Nouella conſtitutione 8. καλή τε καὶ σύμφωνος τῶν τε ἀρχόντων καὶ τῶν ἀρχομένων ἁρμονία: qua ſoluta ſequitur ἀταξία & perturbatio omnium Reipubl. ordinum.

Silentium.

EMBLEMA XI.

V M tacet,haud quicquam differt ſapientibus amens:
Stultitiæ eſt index linguaque voxque ſuæ.
rgo premat labia,digitoque ſilentia ſignet,
Et ſeſe Pharium vertat in Harpocratem.

D expreſſum eſt ἐκ τοῦ Παλλαδᾶ,1.Anthologiæ Græcorum epigrammatum:

πᾶς τις ἀπαίδευτος φρονιμώτατός ἐστι σιωπῶν,
τὸν λόγον ἐγκρύπτων ὡς πάθος αἰσχρότατον.

Dum tacet indoctus,poterit cordatus haberi:
Is morbos animi namque tacendo tegit.

Tacentes pauciloqui. Sic enim ferè non diſtinguitur imperitus à docto,à circumſpecto prudentiq́ue homine imprudẽs,ſi linguam cohibuerit.Eam ob rem facile eſt coniicerè,cur quos Homerus,ingenioru͂ vertex,ſapientiſſimos effinxerit,eoſdẽ & ſilẽtes ferè,aut certè pauciloquos eſſe voluerit.Nouerat enim ſilentium , & parcum ſobriumq́ue orationis vſum,ſpecimen habere grauitatis: cõtráq; apud ſapientes maximè,loquacitatẽ indicem eſſe ſtultitię.Neque enim alio nomine Therſitem morionem vituperatione dignu͂ arguit,quàm quòd loquax eſſet , quàm quòd obſtreperus, importunè garrulus & ſeditioſus. Is enim nõ propriè loquitur, non verba facit,vt alij, ſed tumultuatur : Θερσίτης μοῦνος ἀμετροεπὴς ἐκολῴα.Neſtori cõſultiſſimo ſeni tribuit orationẽ melle dulcius ab ore fluentem : τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδή.Menelao argutã illam quidẽ , & nunquã à re diſcedentem breuiloquentiam:παῦρα μὲν,ἀλλὰ μάλα λιγέως,ἐπεὶ οὐ πολυμυθής.Vlyſſi grandem & vehementem,ſed diu tamẽ cogitabundum facit,antequàm loqui incipiat.Rectiſſimè dictum eſt à quodam ex veteribus,loquendi magiſtros nos habere homines,tacẽdi verò Deos.Proinde vt laudatur ἐχεμυθία Pythagorica & Spartanus ille Lycurgus, qui ſuos à pueris ſilẽtio initiari voluit.Notum eſt adagium Græcorum,Tutum ſilẽtij prę‑mium:& illud Simonidis,Locutum fuiſſe pœnituit,tacuiſſe verò nunquam.Succurrit Zeuxidis pictoris ad Principem Megabizum ſermo.Is enim Princeps cùm,animi cauſa,in pictoris officinam deſcẽdiſſet,& vnà cum ſuis de arte pingendi diſputare ad oſtentationem auderet: Cùm primùm huc veniſti (inquit Zeuxis) & linguam cõtinuiſti, pueri mei neſcio quid de te magni ſibi pollicebantur,quippè qui tuum cultum tuamq́ue purpuram obſeruarent:ſed vbi de arte,quam non tenes, loqui cœpiſti,te continuò vt ridiculum hominem eſſe putarunt. Quidã captiuus cùm duceretur ad Antiochum regem , qui hominem comitabantur,iubebant eſſe præſenti animo , experturum fortaſſe regis clemẽtiam,vbi ad eius oculos perueniſſet: Nulla ergo mihi ſpes,inquit:alludens ad luſcum regem.qui iocus intẽpeſtiuè iactus homini fuit exitioſus . Meritò apud Pindaru͂ celebratur Thebanus Epaminondas,qui quanquam multa ſciret, pauca tamen loquebatur.Et certè frequenter vſuuenit , vt qui plus habeant pectoris,vt ita dicam, id eſt,in quibus & eruditio & prudentia maior ,ij minus habeant linguæ . Demaratus cùm in cõſeſſu quodam ſileret,rogatus an id faceret ſtultitia,an ſermonis inopia? Atqui,inquit,ſtultus nu͂quam tacere poteſt:Non poſſum

Therſites Homericus. *Neſtor eloquens.* *Menelai oratio cordata.* *Vlyſſis oratio vehemẽs.* *Pythagoreorum ſilẽtium.* *Megabizus rep.chenſus à Zeuxide.* *Iocus intẽpeſtiuus.* *Laus Epaminondæ.* *Demaratus.*

poſſum tranſilire abſque piaculo auream Zenonis vocem, qui Athenis exceptus à quodam Principe vnà cũ regiis oratoribus (quòd ille ſciret eos eruditis ſermonibus oblectari, curauit & quoſdam Philoſophos arceſſere) ſolus nihil dicebat. Itaque comiter à legatis appellatus: De te verò, Zeno (inquiunt illi) quidnam ſumus noſtro Principi renunciaturi? Nihil, inquit, aliud, quàm Athenis eſſe ſenem, qui tacere ſciat inter pocula. Quod non ſimpliciter dignum laude habitum eſt. magnum enim eſt ſenem taciturnum eſſe, cùm ea ætas ſit admodum garrula: fortaſſe maius, quòd inter pocula, vbi non vno nomine ad loquendum homines prouocantur: denique quòd Athenis, vrbe omnium loquaciſſima. Itaque olim dictum eſt in neſcio quem, qui quamdiu ſiluit, tamdiu magnus & grauis habitus eſt: Philoſophus hic videri poterat, ſi tacuiſſet. Pindarus Iſthmiorum 1. Herodoti Thebani encomio, Sæpenumerò tacuiſſe, gloriam maiorem afferre dicit: ἦ μὰν πολλάκι καὶ τὸ σεσωπαμένον, εὐθυμίαν μείζω φέρει. Ad eundem omninò ſenſum occurrit ex Plutarcho id, in quo gloriatur vel in primis Ino Euripidea, nimirùm ſe ſcire σιγᾶν τε ὅπου δεῖ, καὶ λέγειν ἵν' ἀσφαλές. Non deſinam priùs, quàm huc retulero pulcrum certè Pythagoræ Samij elogium quod ſcriptum reliquit Apuleius 2. Floridorũ; quandoquidem de ſilentij laude mihi verba facienti occurrat, quod aliquis ex veteribus longè antè dixerat, nullos certè fore ſapientiæ fructus, niſi qui à radicibus ſilentij proficiſcantur. Sic igitur hic noſter Apul. Tot ille doctoribus eruditus (Pythagoram intellige ab Ægyptiis, Chaldęis, Pherecide Syro, Anaximandro Mileſio, Epimenide Cretenſi, aliiſque multis edoctus) tot tamque multiiugis comitibus diſciplinarũ toto orbe hauſtis, vir pręſertim ingenio ingenti, ac profectò ſupra caput hominis animi auguſtior, primus philoſophiæ nuncupator & creditor, nihil priùs diſcipulos ſuos docuit quàm tacere: primáque apud eum meditatio, ſapienti futuro linguam omnem coërcere: verbáque quæ volantia poetæ appellant, ea verba detractis pennis, intra murum candentium dentium premere. Prorſus inquam hoc erat primum ſapientiæ rudimentum, meditari, condiſcere: loquitari, dediſcere: &c. Idem fuit Iamblichi Pythagorei pręceptum, γλώσσης πρὸ τῶν ἄλλων κράτει, θεοῖς ἑπόμενος, linguam cohibe præ aliis omnibus ad Deorum exemplum. Sed ad id argumentum copioſe locupletandum, conſultò repete quæ habet doctiſſimè congeſta Plutarch. commentario De garrulitate, & tractatu De Iſide & Oſiride: quo

Zeno ſenex, inter pocula taciturnus.

loco docet quid olim Harpocrates apud Ægyptios myſterij habuerit. De ſilentij vtilitate Gellius lib. 11. cap. 10. Plin. 3. ca. 5. & 28. ca. 6. Prouerb. Tutum ſilentij præmium.

Amens. *Amens.*] Qui mente eſt minuta, vel qui à mente deſcendit, Varro. hic, pro ſtulto, vel eo qui non malè Abderologus dici poteſt, id eſt ſtulta loquens, quíque nihil niſi nenias, nugáſque meras effutiat.

Stultitiæ eſt index, &c.] Stultitiæ argumentum manifeſtiſſimum eſt lingua effrenata. interpres eſt enim mentis & conſilij.

Ergo premat labia.] Ad id Iuuenal. Satyr. 10. apparet alluſiſſe:

—— Digito compeſce labellum.

Labra vnde dicta. *Labia.*] Plutarchus 8. Sympoſiacôn, problem. 6. Labra, quòd iis cibus capiatur, appellationem ſortita eſſe vult, id eſt, λαμβάνειν τὴν βορὰν. Sed id fortè nihil ad rem, vt pluribus diſputare, an labia, vel labias ſit legendum. neque enim me mouet Gellius & Apuleius, qui labias vſurpant in voce feminina. Gellius quidem lib. 10. Noctium, cap. 4. bis vſurpauit labias in feminino. Et Macrob. 2. Saturn. cap. 2. citat quoſdam verſiculos, in quibus eſt, Cucurrit ad labias mihi. Sanè Apuleius lib. 3. Aſini aurei, dixit labias pendulas: lib. 10. contorta in modum linguæ extremâ labiâ grandiſſimum calicem vno hauſtu perhauſi. hîc enim labia extrema, eſt ſeptimus caſus. Eodem: labias modicas ambroſio rore purpurantes ſuauiari. At, quid opus pluribus? certè labias & labia citra differentiam veteres dicebant: quanquam Donatus ad Eunuchum diſtinxerit non aptè profectò, vt labra, ſuperiora; labia, inferiora ſint; & virorum labra, mulierum labia; & labias aſinorum: quod an verum vnquam fuerit, ceteris relinquo diuinandum.

Digitóque ſilentia ſignet.] Alludit ad illud Ouid. ex Metam. IX.

Quique premit vocem, digitoque ſilentia ſuadet.

Martianus Capella lib. 1. Verùm quidam redimitus puer ad os compreſſo digito ſalutari, ſilentium commonebat. Et Apuleius

Serapidi præpoſitus Harpocrates. lib. 1. De aſin. aur. At ille digitum à pollice proximum ori ſuo admouens, & in ſtuporem attonitus: Tace, tace, inquit, &c. Reſpexit autem ad id quod de ſimulacro Serapidis auctores referunt, cui præpoſitus erat ſilentij Deus Harpocrates, digito labia comprimens, aut Angerona ore ſera obſignato. D. Auguſt. De ciuit. 18. cap. 5. Gyrald. Syntag 1.

Reddere, & facere Harpocratem, quid. *Pharium vertat in Harpocratem*] Apud Catullum reperitur formula hæc loquendi prouerbialis, Patruum reddidit Harpocratem: pro eo quod eſt, imponere ſilentium. Idemque dixit, Et

factum me eſſe puta Harpocratem: id eſt omninò taciturnum & ſilentem. Politian. Miſcel. cap. 83 Prouerb. Reddidit Harpocratem.

Vertat in Harpocratem.] Verba Plutarchi ſunt ex diſputatione de Iſide & Oſiride: τὸν ἁρποκράτην οὔτε θεῶν ἀτελῆ καὶ νήπιον, οὔτε χεδρόπων τινὰ νομιστέον, ἀλλὰ τοῦ περὶ θεῶν ἐν ἀνθρώποις λόγου νεαροῦ καὶ ἀτελοῦς καὶ ἀδιαρθρώτου προστάτην καὶ σωφρονιστήν. διὸ τῷ στόματι τὸν δάκτυλον ἔχει προσκείμενον, ἐχεμυθίας καὶ σιωπῆς σύμβολον· ἐν τῷ μεσορὴ μηνὶ τῶν χεδρόπων ἐπιφέροντες λέγουσιν, γλῶσσα τύχη, γλῶσσα δαίμων. id eſt, Harpocrates non eſt habēdus Deus imperfectus, aut etiam infans, vel certè qui leguminibus præficiatur, ſed præſes atque cenſor aliquis nouæ, imperfectæ & incompoſitæ hominum de Diis ſententiæ. Itaque & digitum ori admotum habet, quod ſignum præ ſe fert taciturnitatis & ſilentij: proinde qui menſe Meſore offerunt ei legumina, dicere ſolent, Lingua fortuna, lingua genius.

Non vulganda conſilia.

EMBLEMA XII.

LIMINE quod cæco, obſcura & caligine monſtrum,
Gnoſiacis clauſit Dædalus in latebris,
Depictum Romana phalanx in prælia geſtat,
Semiuiróque nitent ſigna ſuperba boue:
Nóſque monent, debere Ducum ſecreta latêre
Conſilia. auctori cognita techna nocet.

Minotauri effigies in ſignis militaribus.

MInotauri effigiem inter ſigna militaria Romanis ideò fuiſſe ſcribit Feſtus, quòd non minus occulta eſſe debeāt conſilia Ducum & Principum, quàm fuerit olim domicilium Minotauri labyrinthus: idque vel maximè in bellicis expeditionibus obſeruari debet. Vt enim momenti plurimũ ad victo-

nam habet taciturnitas, ita ſæpenumerò ingentes adfert calamitates linguæ intemperantia. Dion auctor eſt, Tiberium Cæſarem, cùm aliquando apud eum quiſpiam percõtaretur, quid cauſæ eſſet cur ſua cõſilia minimè committeret iis quibus tutò fidere poterat, reſpondiſſe, Aut nulli, aut paucis cognitum eſſe oportere Principis conſilium. Id quod nouerat exactè & Metellus Macedonicus, qui ſciſcitanti cuidam ex amicis, qua ratione tam ſubito conſilio vteretur: Si ipſam, ait, veſtem ſcirem conſiliorum meorum eſſe conſciam, eam confeſtim abiicerem. Etenim *σύμβουλος ἱερὸν ἐστὶ χρῆμα*, Conſultor res eſt ſacra: proinde nõ cuiuis cõmunicanda. Plutarch. *περὶ πολυπραγμοσύνης οἱ τὰ τῶν μειζόνων κακὰ ζητοῦντες, προαναλίσκουσι τῆς γνώσεως ἑαυτοὺς*, Qui potentiorum mala inquirunt, ſæpe antè ſeipſos peſſundant, quàm cognouerint quod quærebant. Etenim qui ſolis radios, & ſplendorem omnibus apertum diffuſumque nolunt intueri, ſed ad ipſum ſolem conuertunt oculorum aciem, excæcantur. Itaque Philippides Comicus, cùm Lyſimachus ipſi dixiſſet, ſe velle de ſuis aliquid rebus impartiri: Quiduis (inquit) ô Rex, modò ne quidpiam arcani. Quæ enim ſuauiſſima & viſu pulcherrima Reges habent, ea liberè oſtentari volunt, vt ſplendida conuiuia, opes, munificentiam: ſi quid autem ſit arcani, id quidem non eſt mouendum, neque vel minimum attingendum, &c. Nota eſt hiſtoria de Fuluio, cui peſſimè ceſſit, quòd arcanum Principis Auguſti Octauij credere vxori non dubitaſſet. Scribit Q. Curtius lib. 4. de Alexandri rebus geſtis, Perſarum morem eſſe vt arcana regum mira fide celent: vt non metus neque ſpes vocem eliciat qua prodantur occulta: vetus enim diſciplina Regum ſilentium vitæ periculo ſanxerat. Linguam grauius caſtigari, quàm vllum probrum: nec magnã rem ſuſtineri poſſe putant ab eo, cui tacere graue ſit, quod homini facillimum natura eſſe voluerit: hæc ille. Huc reponenda verba Caſſiodori ex formula Notariorum, libro ſexto Variarum: Non dubium eſt, ait, ornare ſubiectos Principis ſecretum, dum nullis æſtimantur neceſſaria poſſe committi, niſi qui fuerint fide magna ſolidati. Publicum eſt quidẽ omne quod agimus: ſed multa non ſunt antè ſcienda, niſi cum fuerint Deo auxiliante perfecta: quæ tanto plus debent occuli, quanto amplius deſiderantur agnoſci, Regis conſilium ſolos decet ſcire grauiſſimos. Imitari debent armaria, quæ continent monumenta chartarũ, vt quando ab ipſis aliqua inſtructio quæritur, tunc loquantur. Totum autem diſſimulare debent, quaſi ſcientes neſciant. Nam ſolicitis

Tiberius.

Metellus Macedonicus.

Philippides Comicus apud Lyſimachum.

Fuluio male ceſſit ob detectum principis arcanum.

inquiſitoribus ſæpè & vultu proditur quod tacetur,&c.Leo imperator,lib. De bellico apparatu:In rebus (ait) occultis & abditis fideles adhibe tibi & temperantes viros & taciturnos, & qui in ſua & non aliorum poteſtate ſunt, cùm ſecretæ res iſtæ, vt ſecretiores fiant,minimè ad cognoſcendum multitudine indigent.Onoſander lib.De optimo imperatore,ca. De conſiliis non euulgandis, ſcribit, Stulti inconſideratíque eſſe temerè in vulgus cõſilium promere, & multitudini arcanum intempeſtiuè committere.Improbi enim,& qui de Repub.malè ſentiunt, eiuſmodi obſeruant occaſiones:quas nacti,in hoſtes confeſtim transfugiunt,eum nuncium allaturi, vnde ſibi honores & præmia conſequi poſſe rentur. Nec fuit vnquã vllus exercitus, de quo pleraſque ob cauſas tum liberi, tum ſerui in hoſtes haud cõmigrent:vbi preſertim arcanum aliquod atque ſeriũ tractari ſentiunt,vel conſerendi manũ,& prœliandi tempus aduentare animaduertunt.Hæc ferè ille. Ceterùm acerba certè lex fuit olim apud Ægyptios, qua iubebatur iis abſcindi linguam qui Reipub. arcana, quæ tecta eſſe oporteret, alicui detexiſſent, vt retulit Diodor.Siculus.Laudabile fuit inſtitutum maiorũ quo obſeruabatur vt ſi quis de Repub.quidpiã rumore alióve modo,id ad magiſtratum deferret anteà, néve cum alio quoquam cõmunicaret,ne inde publicis rebus detrimenti aliquid importaretur,Magiſtratus quæ accepiſſet,vel occultaret,ſi ita videretur,vel multitudini proderet.Eam ob rem Athenis,cùm hoſpes veniſſet in officinam tõſoris,narrare cœpit victos eſſe Atheniẽſes in Sicilia: tonſor ſtatim ad magiſtratũ renunciauit:hoſpes, quia non ſatis conſtanter affirmaret, vel quia vrbem totam eo rumore perturbaſſet,vinctus,tortúſque eſt,donec certiore nuncio de vero conſtitiſſet. Reuera multùm refert in rebus tã magni momẽti non temerè ſpargi rumores falſos,vel parum veri ſimiles:vnde ex ſumma profuſáque lętitia mæror acerbiſſimus, ſummáque conſternatio:aut contrà,ex mærore,lætitia nimia & immoderata. quo nihil vel corporum valetudini, vel publicæ ſecuritati pernicioſius. Referrem exemplum Val.Maximi de Publio Vatieno, ſed obuiũ eſt cuique,lib.1.cap.8.cui etiam argumento bellè conuenit,quod idẽ ſcribit initio lib.2.Valerius: ſingula enim exſcribere non vacat. Interea tamen non pretermittam quod Ammian.Marcellin.21.apud Perſas neminé conſiliorum fuiſſe conſcium, præter optimates taciturnos & fidos, apud quos ſilentij quoque numen coleretur. Vide Vegetium De re militari cap.6.lib.3.Frontin.Stratagem.lib.1.cap.1.

Limine quod cæco, &c.] Deſcriptio periphraſtica labyrinthi, in quo recluſus fuit Minotaurus. Plin. 36. cap. 13. Monſtrum hoc ex Paſiphaë & tauro procreatum Poëtæ tradunt, idque arte Dædalea, quod ſuperiore parte hominem, inferiore taurum referebat. Ouid. 2. De arte: Minotaurus.

Dædalus occluſit conceptum ſemine matris
Semibouémque virum, ſemiuirúmque bouem.

Hiſtoriam referunt Hygin. Palæphat. lib. 1. Fabuloſ. narration. Virgil. in 6. Ouid. 8. Metamorph.

Dædalus.] Dædalus ingenioſiſſimus faber, cuius inuenta plurima narrat Plin. lib. 7. cap. 56. Dædalus.

In latebris Gnoſiacis.] In tenebris labyrinthi Cretenſis. Gnoſos vrbs Cretæ clariſſima fuit Minois regia. Hinc Gnoſiacus, & Gnoſius adiect. Gnoſus.

Romana phalanx.] Exercitus Romanus. Phalanx vocabulum Macedonicum, pro cuneo & acie militari, connexione atque teſtudine quadrata militum. Phalanx.

Signa ſuperba.] Vexilla militaria.

Techna.] τέχνη, pro fraude, cauillatione: aliàs artem ſignificat, Techna.

Nec quæſtioni quidem cedendum.

EMBLEMA XIII.

CECROPIA *effictam quam cernis in arce Leænam,*
Harmodij (an neſcis hoſpes ?) amica fuit.
Sic animum placuit monſtrare viraginis acrem
More feræ, nomen vel quia tale tulit.
Quòd fidibus contorta, ſuo non prodidit vllum
Indicio, elinguem reddidit Iphicrates.

Leænæ meritricis patientia in tormẽtis.

PAtientia & fortitudo pluſquàm virilis in muliercula extremis etiam cruciatibus affecta, tenacem fidem & illibatam, & ad miraculum conſtantem arguit. Fuit Leæna ſcortum Harmodij & Ariſtogitonis, adoleſcentum in Athenieſi ciuitate nobilium, qui cùm inter ſe conſilium iniſſent de tollenda Piſiſtra-

ſidarum tyrannide, & Hiparchum duntaxat, è tyrannis alterum, de medio ſuſtuliſſent: (Hippiam enim fuerant adorſi) ſucceſſu conatus caruit: Hæc capta fuit, & torta fidiculis, vt conſilia iuuenum proderet: ſed cruciatibus, quanquam grauiſſimis, nō ceſſit: quin in his poſt multos cruciatus, animam exhalauit. Eam ob rem Athenis, vt honor ei haberetur (non tamen tanquam ſcorto) animal nominis eius erectum fuit, & vetitum in opere linguam addi ab artifice, vt honoris cauſa intelligeretur. Exemplum hoc conſtantiſſimæ mulieris adfert Tertullian. & in Apologetico, & ad Martyres: quò noſtri fierent animoſiores, & conſtantiores in tormētis quibuſcumque perferendis Chriſtianæ perſuaſionis nomine: quandoquidem leui adeò de cauſa repertæ mulieres eſſent, quæ tam forti animo pro amicorum ſalute ac fama non modò cruciatus intolerabiles parui feciſſent, ſed & ſpontaneæ morti ſeſe dediſſent. Hęc enim ipſa, carnifice iam defeſſo, poſtremò linguam ſuam comeſtam in faciem tyranni ſæuientis expuit, vt expueret & vocem, ne coniuratos proderet, ſi etiam victa voluiſſet, ait idem Tertullian. Exempla permulta eadem penè ſunt apud Valer. Max. lib. 3. cap. 3 idémque omninò Plutarch. in vita Hyperidis Rhetoris: & hoc memorabile Leęnę facinus celebrat, commentario περὶ ἀδολεσχίας. Eadem in tormētis patientia, vel pertinacia potiùs, prodita memorię fuit de quodam, qui Principem Gonzagam proditurus erat, & in hoſtium manus traditurus. quam hiſtoriam petas licet ex Cardani 8. cap. 40. De rerum varietate. Hiſtoriam hanc de Leęna plurimi retulerunt; vt Pauſanias in Atticis, Atheneus Dipnoſoph. 13. cap. 24. Plin. lib. 7. cap. 23. idémque lib. 34. cap. 8. Gellius 9. cap. 2. & 17. cap. 21. & Lactantius lib. 1. cap. 20.

Cecropia in arce.] Id eſt, Athenienſi, à Cecrope ſic dicta, vti ſup. memorauimus ex Plinio.

Viraginis.] Virago ἀντιάνειρα, vel ἀνδρὶς. Symmachus αὕτη κληθήσεται ἀνδρὶς, ὅτι ἐκ τοῦ ἀνδρὸς ἐλήφθη αὕτη. hoc eſt, vocabitur hęc virago, quia ex viro ſumpta eſt. Ouid. Metam. 2. Virago.

——*bello metuenda virago.*

de Pallade loquens, quę virili ſit animo & virtute. Et Martian. Capel. lib. 6. de eadem: Conſultiſque virûm pręſis, hinc dicta virago. Auſon. epigr. 1. Treſſęque viraginis arma retractat. ſic appellatur Iuturna 12. Æneid.

Fidibus.] Fiduculę dicuntur chordulę, non etiam vngulę, vt putat Iſidorus 5. Etym. cap. 27. quo loco ſcribit, Vngulas dictas, Fidiculæ vel fides.

quòd effodient: hæ & fidiculæ, quia his rei in eculeo torquentur, vt fides inueniatur. At Val. Maxim. lib.3. cap. De patientia, apertè oſtendit fidiculas eſſe funiculos ſeu chordulas: Rupit verbera, ait, fidiculas laxauit, ſoluit eculeum. Sueton. in Caligula cap.33. Quin & ſubinde iactabat exquiſiturum ſemel fidiculis de Cæſonia ſua, cur eam tantoperè amaret. Idem in Tyberio refert, eum Imperatorem excogitaſſe genus tormenti, vt repentè veretris deligatis fidicularum ſimul, vrinæque tormento homines diſtenderet. De his Seneca lib. 3. De ira, cap. 3. Apparatúſque illi reddendus eſt ſuus, eculei, & fidiculæ & ergaſtula. Ammian. Marcell. lib. 29. Intenduntur eculei, expediuntur pondera plumbea cum fidiculis & verberibus, &c. l.1. C. Theodoſ. De quæſtionib. Nullas omninò ob fidiculas perferendas incõſultis ac neſcientibus nobis, &c. & l.2. eod. Decuriones ſiue ob alienum, ſiue ob ſuum debitum exortes omninò earum volumus eſſe pœnarum, quas fidiculæ & tormenta conſtituunt. Extat in iure mentio eculei, vngularum, ſeu fidicularum l.4. Cod. ad leg. Iul. mai. l.16. Cod. de quæſtionib. l. 8. Cod. de malef. & Mathem. Curtius in 6. de Alexandri geſtis, Philotam ait poſt fidiculas lampadibus ardentibus tortum fuiſſe. Sed de fidibus aut fidiculis plus ſatis.

Iphicrates *Iphicrates.*] Huius meminit Plinius 34. cap. 8.

Conſilio & virtute Chimæram ſuperari, id eſt, ſortiores & deceptores.

EMBLEMA XIIII.

BELLEROPHON *vt fortis eques ſuperare Chimæram*
Et Lycij potuit ſternere monſtra ſoli:
Sic tu Pegaſeis vectus petis æthera pennis,
Conſilióque animi monſtra ſuperba domas.

NVlla eſt tanta difficultas, aut etiã vis, quæ conſilio & magnitudine animi ſopiri, & tolli tandem non poſſit. Quanquam enim nobis interdum ſit cõcertandum cum fortioribus, & fraudum omni genere inſtructoribus, pugnę tamen minimè eſt cedendum, ſi modò panoplia firmiſſima prudentiæ cõſtantiæque muniti & inſtructi ſimus. Notius enim eſt quàm vt con- Conſilij & fortitudinis vis.

firmare neceſſe habeam, nihil tam arduum tamque inacceſſum eſſe, quod dexteritate ingenij attingere & aſſequi nõ poſſimus: nullas deniq; tãtas vires aut molimina impetere poſſe, quæ tolerantia & mentis dexteritate non retundantur. quod hoc epimythio bellè proponit. Bellerophõ eques prȩſtãtiſſimus, & adoleſcẽs formȩ dignitate inſignis, ab Antia Prœti Regis Argiuorum vxore ſolicitatus ad amorem, idque cùm cõſtanter eſſet auerſatus, mulier doloris & odij impatiens, ad maritũ detulit, ſeque ab adoleſcente fuiſſe appellatam mentita eſt. Itaque exul factus, & vt quoquo modo de medio tolleretur, expeditionibus aleiſque valde periculoſis expoſitus, non tamen animum abiecit, ſed permultis laboribus exantlatis victor euaſit; & denique ad Chimæram delendam nõ tam vocatus, quàm coactus, Pegaſo equo alato vectus, monſtrum virtute incredibili cõfecit. Fabulam hanc copioſè & eruditè nõ modò retulit, ſed & ad hiſtoricam fidem reuocauit Sabellic. 5. Enn. 1. Non grauabor autem huc attexere mythologiam Plutarchi de Bellerophõte, deque Chimæra, ex lib. De virtutib. mulierum. Huius hæc eſt ſententia: Fabuloſum eſt quod in Lycia dicitur eueniſſe, tametſi hoc publica fama receptum ſit. Narratur itaq; ad eum modũ: Amiſodarus, ſeu Iſaras, vti nominatur à Lyciis, ex Lyciorũ colonia, quæ iuxta Zeliã erat, venit vnà cum nauibus piraticis, Chimaro duce, homine bellicoſo, ſed crudeli admodum & efferato. Huius nauis in prora Leonis, in pupi Draconis habebat inſigne. Cumque noxæ multum Lyciis intuliſſet, mareque infeſtũ habuiſſet, vt ne quidem traiici tutò poſſet, neq; vrbes maritimȩ proinde habitabiles eſſent, in eum quidem expeditionẽ ſuſcepit Bellerophontes, & ad extremum interfecit, fugientemque Pegaſo inſecutus: atq; Amazones expulit, & bellica virtute domuit, &c. Deinde ſequitur: Sunt qui affirment Chimæram illam Poëtarum figmẽtis decantatam, montem fuiſſe Sóli oppoſitum, in quem Solis radij cùm retroflecterentur, & vehementem æſtum in planiciem retorquerent, factum eſſe vt inde fruges marceſcerent. Quæ mali cauſa cùm nota eſſet Bellerophõti, excidi iuſſit ipſe præcipitij partem eam, quæ leuiſſima putabatur, & plurimum ſolarem æſtum reflectebat. ſed quòd non ei eſſent habitæ gratiæ, iratus ad vlciſcendum Lycios ſe contulit: tãdem tamen à mulieribus placatus eſt. Eandem hiſtoriã complexus eſt integram enarrator Homeri ad Iliad. ζ. vt & lib. 1. Palæphatus: ἀλληγορικῶς autem Fulgẽtius 1. Mythologicôn. Vide Prouerb. Bellerophontis literas.

Bellerophontis hiſtoria.

Bellerophon.] A Bellero Corinthiorum Principe à ſe interem-
pto ſic denominatus, quaſi malorum occiſor. τὰ βέλλερα enim
mala dicuntur: vel quaſi βυληφόροντα, ſapientem conſultorem
dixeris, vt apud Homer. βυληφόρον ἄνδρα, vt vult Fulgentius.

Bellerophon vnde dictus.

Chimæram.] Chimæra, monſtrum triforme, priore parte Leo-
nem, Draconem poſteriore, media Capram referebat, flammas
ore euomebat. Homerus: πρόσθε λέων, ὄπιθεν δὲ δράκων, μέσση
δὲ χίμαιρα, δεινὸν ἀποπνείουσα πυρὸς μένος. Proinde Virgil.
in 6. flammis armatam ait. quo loco Seruius aſſerit reuera mõ-
tem eſſe in Lycia, cuius tum cacumen arderet, iuxta quod Leo-
nes eſſent: media verò paſcua, & ima ſerpentibus plena, quẽ ha-
bitabilem feciſſe poſtmodum Bellerophontem. A qua ſentẽtia
parum diſcedit Palæphatus, cùm ait; ante planitiem montis
Chimæræ Leonem fuiſſe quendam, Draconem autem retrò, ex
quibus paſtores lęderẽtur. Ad quæ loca Bellerophõ vbi acceſ-
ſiſſet, montem occupauit, poſteaque iniecto igni feræ perierũt.
Triformis eſt autem Chimæra (qua notatur amoris petulantia,
id eſt, κῶμ' ἔρωτος) quia voluptas corporis inſultu leonino pri
mùm inuadat, deinde procacitatẽ & laſciuiam inducat, poſtea
verò pœnitentiam & venenum. Fulgent. 3. Pierius 1. & 14. Hie-
roglyphic.

Chimæra qualis & quid fuerit

Chimæra cur triformis.

Pegaſeis pennis.] Pegaſum nauim fuiſſe, qua vectus eſt Belle-
rophon, tradit Palæphat. Nauigia enim cùm ex alto cernun-
tur, ſi fortè remis agi contingat, ob celeritatem, mobiléſque v-
trinque remorum ordines procul ſpectantibus, alatorum præ-
bent animalium ſpeciem. Ad allegoriam verò ſi referamus, per
Pegaſum (ex Meduſæ cęde prognatum) famam & immortalita-
tem nominis intelligimus. Virtus enim cùm terrorem (quæ
Gorgone figuratur) amputauerit, famam procreat. Fulgent. &
Pierius lib. 4.

Pegaſus quid.

Petis æthera,] Prouerbialis formula, pro, laudem conſequeris
immortalem.

Conſilioque animi.] Plus conſilio & animi dexteritate effici,
quàm viribus corporis, exemplis infinitis perſpicuum eſt.

Monſtra ſuperba] ἀλληγορικῶς, pro doloſis ſycophantis, obtre-
ctatoribus, & aliis generis eiuſdem.

Monſtra hominum ſycophãtę

Vigilantia & Cuſtodia.

EMBLEMA XV.

INSTANTIS quòd ſigna canens det gallus eoi,
Et reuocet famulas ad noua penſa manus:
Turribus in ſacris effingitur ærea peluis,
Ad ſuperos mentem quòd reuocet vigilem.
Eſt leo, ſed cuſtos oculis quia dormit apertis,
Templorum idcircò ponitur ante fores.

Duo paſtoris eccleſiaſtici munera.

DVÆ sũt Epiſcopi neceſſariæ dotes, vt eius cui animarũ cura demandata ſit: nimirùm vt iis quibus præſit, continuò ſtudeat, vt nihil eorum eis deſit, quod ſpectet ad fidei verę profectũ & augmẽtũ: néve quis à recta via deſciſcat, aut ſacrę doctrinę terminos tranſiliat. Nec verò eſt ſatis, vigilantẽ eum eſſe, niſi

tiā cuſtodē ſeſe fortiſſimū præbeat,id eſt,cum cura & vigilan-
ia,quæ perpetua ſit oportet, eſt etiā neceſſe habeat coniunctā
ū moribus doctrinā,qua & ſuos inſtituat,& alienos etiam ho-
tes, atque erroneos homines forti animo retūdat, veræque &
inæ inſtitutionis quaſi haſta percellat.Quod duplici ſymbolo
ic oſtēditur,ſumpto argumēto ab iis animalibus,quę & ſacris
n turribus,& pro foribus templorū apponi ſolēt,gallo nimirū,
leone: quorum alter vigilantiam, cuſtodiam alter deſignat.
anè non citra myſterium veteres gallum editiori ſacrorū tē-
lorum loco cōſtitui voluerunt,quo paſtoris potiſſimùm vigi-
ntia repræſentaretur.Quò ſpectat illud D.Gregorij ex homi- Gallus cur ſacris turribus ſtatuatur.
a quadā:Quiſquis populi ſpeculator ponitur,inquit,debet in
lto ſtare per vitam,vt prodeſſe poſſit per prouidentiam. Sunt
ræterea qui Doctores ſacros hieroglyphicè galli nomine, ve-
int intelligi; propterea quòd illi inter præſentis vitæ tenebras
enturā lucem,quaſi cantādo prænunciēt. Vt verò gallus inter-
allis aliquot noctis, modò hos, modò illos excitat,& tempus
ntelucanū diſcrimine aliquo partitur:ita pro ratione perſona-
um, aliarumque circumſtantiarum, doctrinā ſalutarem ani-
is inſerere debet.Quantum verò ad leonem pertinet, Aegyp- Quid per Leonem.
j vigilantem innuere cùm vellent,aut etiam cuſtodem,leoni-
um caput appingebant:leo enim clauſis oculis vigilat,dormit
pertis.quocirca nō ab re ad ſacra clauſtra & fana leones erigū
ır,tanquā cuſtodes,ait Orus, & Pierius lib.1. Hieroglyph. ex
uo cetera petas licet,ſi quid præterea deſideres.Nō poſſum il-
ıd Plutarchi tranſilire,lib.De Pythiæ oraculis: ὁ δὲ ἀλεκτρυό-
α ποιήσας ἐπὶ τῆς χειρὸς τοῦ ἀπόλλωνος, ἑωθινὴν ὑπεδήλωσεν
ραν, καὶ καιρὸν ἐπιούσης ἀνατολῆς: i. qui gallū in manu pinxit
pollinis,matutinum tempus,& ſolis ortum inſtantem ſignifi-
ar voluit.Apuleius lib.2.Commodum noctis indutias cantus
erſtrepebat criſtatæ cohortis.Ouidius in Faſtis gallum Nocti
ædi ſcribit à Romanis:

Nocte deæ Noctis criſtatus cæditur ales,
Quòd tepidum vigili prouocet ore diem.

t elegantiſſimè Plinius lib. 10. cap.21. Proximè, ait, gloriam
entiunt & hi noſtri vigiles nocturni, quos excitandis in opera
ortalibus,rumpendoque ſomno natura genuit. Norunt ſide-
,& ternas diſtinguūt horas interdiu cātu.Cum Sole eunt cu-
itū,quartaque caſtrenſi vigilia,ad curas laboremque reuocāt.
ec Solis ortū incautis patiūtur obrepere, dieq; venientē nū-
ant cantu,ipſum verò cātum plauſu laterum.&c. Aelianus 4.

animal. hiſtoriæ, cap. 29. ὁ ἀλεκτρυὼν τῆς σελήνης ἀνισχούσης ἐνθουσιᾷ φασι, καὶ σκιρτᾷ· ἥλιος δὲ ἀνίσχων οὐκ ἄν ποτε αὐτὸν διαλάθοι· ᾠδικώτατος δὲ ἑαυτοῦ μᾶλλόν ἐστι τηνικάδε. i. Gallũ gallinaceum exoriente Luna, vt afflatum diuino quodam ſpiritu bacchari atque exultare ferunt. Oriens autem Sol nunquam ipſum fallit, tum vehementiſſimè vocem cõtendẽs. Lucre. 4. ſic:

Quinetiam gallum, noctem explaudentibus alis,
Auroram clara conſuetum voce vocare.

Poëticam rationem huius antelucani gallorum cantus tradit Lucian. in Somn. ſiue Gallo: Philoſophicã Heliodorus Æthiopic. 1. his verbis: καθ' ὃν γὰρ καιρὸν ἀλεκτρυόνες ᾄδουσιν, εἴτε, ὡς λόγος, αἰσθήσει φυσικῆς τῆς τοῦ ἡλίου καθ' ἡμᾶς περιστροφῆς ἐπὶ τὴν τοῦ θεοῦ πρόσρησιν κινούμενοι, εἴτε ὑπὸ θερμότητος, ἅμα καὶ τῆς περὶ τὸ κινεῖσθαι καὶ σιτεῖσθαι θᾶττον ἐπιθυμίας τοὺς συνοικοῦντας ἰδίῳ κηρύγματι ἐπὶ τὸ ἔργον ἐγείροντες. At verò pulcherrimum D. Ambroſij locum ex lib. 5. cap. 24. libri, quem Hexaëmeron inſcripſit, apponere non grauabor, quòd ſit huic Emblemati valde accommodus: Galli cãtus ſuauis eſt in noctibus, nec ſolùm ſuauis, ſed etiam vtilis, qui quaſi bonus cohabitator & dormientem excitat, & ſollicitum admonet, & iter facientem ſolatur, preſſum noctis canora ſignificatione proteſtans. Hoc canente, latro ſuas relinquit inſidias: hoc ipſe Lucifer excitatus oritur, cælumque illuminat. hoc canente, mœſtitiam trepidus nauta deponit, omniſque crebrò veſpertinis flatibus excitata tempeſtas & procella miteſcit: hoc canente, deuotus affectus exilit ad precandum: legendi quoque munus inſtaurat. hoc poſtremò canente, ipſa Eccleſiæ petra culpam ſuam diluit, quam, priuſquàm gallus cantaret, negando contraxerat. Iſtius cantu ſpes omnibus redit, ægris leuatur incommodum, minuitur dolor vulnerum, febrium flagrantia mitigatur, reuertitur fides lapſis, Ieſus titubantes reſpicit, errantes corrigit. Hæc ille. quo ex loco facilè videmus, quid nobis ſtatuendum ſit in vitæ & ſtudiorum ratione, cùm vir ille ſanctiſſimus tantum elaboret in eo explanando myſterio.

Inſtantis eoi.] Lucis aduentantis. ἠώς, aurora Græcis. Auſon. in Eidylliis:

--ter clara inſtantis eoi
Signa canit ſerus deprenſo marte ſatelles.

Et reuocet famulas.] Ouid. 1. Amorum, eleg. ad Auroram.

Tu, ne feminei poſſint ceſſare lacerti,
Lanificam reuocas ad ſua penſa manum.

Idem

Idem de Lucretia 2. Faſtorum:

Lumen ad exiguum famulæ data penſa trahebant.

Et in Epiſtolis:

Neue traham ſerua grandia penſa manu.

Ærea peluis.] Περίφρασις nolæ ſiue tintinnabuli, cuius inuentionem repete ex 6. Polydori cap. 13. De pelui ærea ipſe Alciat. 8. Parerg. cap. 11. Nola ſeu tintinnabulum.

Cuſtos oculis quia dormit, &c.] Sic Orus habet lib. 1. ἐγρηγορότα γράφοντες, ἢ καὶ φύλακα, λέοντος γράφουσι κεφαλήν, ἐπειδὴ ὁ λέων ἐν τῷ ἐγρηγορέναι, μέμυκε τοὺς ὀφθαλμούς, κοιμώμενος δὲ ἀνεῳγότας τούτους ἔχει, ὅπερ ἐστὶ τοῦ φυλάσσειν σημεῖον. διόπερ καὶ συμβολικῶς, τοῖς κλείθροις τῶν ἱερῶν λέοντας ὡς φύλακας παρειλήφασι: Vigilantem & ſedulum hominem & cuſtodem cùm Ægyptij volunt oſtendere, leonis capunt pingunt, quoniam leo vigilans oculos claudit; eoſdem cùm dormit, apertos habet: quod quidem cuſtodiæ atque excubiarum ſignum eſt. Vnde & non abſque ſignificatione, templorum clauſtris leones, qui ſint cuſtodum loco, appinxerunt. Leonem quidem παρὰ τοῦ λάειν, λᾶν, à videndo, deductum volunt. Et Fulgentius gallum Mercurio attribuit, ob mercatorum vigilantiam. Quid per leonem Ægyptij deſignabant.

Νῆφε, καὶ μέμνησ' ἀπιστεῖν. ἄρθρα ταῦτα τῶν φρενῶν.

EMBLEMA XVI.

Ne credas, ne (Epicharmus ait) non ſobrius eſto:
Hi nerui humanæ membráque mentis erunt.
Ecce oculata manus credens id quod uidet: ecce
Pulegium antiquæ ſobrietatis olus:
Quo turbam oſtenſo ſedauerit Heraclitus,
Mulxerit & tumida ſeditione grauem.

DVo hîc præcepta cuique honeſti ſtudioſo traduntur, nimirùm vt ſobrietatem amet, & credulitatem leuem & temerariam vitet: quam ad rē duabus (ſuo more) notis vtitur, nempè pulegio, & oculata manu: illo quidem, vt ſobrietas paruo contenta ſignificetur: hac verò, qua rerum certarum fides intelligatur. Cicero 1. Epiſto. ad Atticum, carmen hoc Græcum citat: Priuatis rebus meis, inquit, propter infirmitatem bonorum, iniquitatem malorum, odium in me improborum, adhibeā quan-

dam cautionem & diligentiam, atque ita Siculis inſuſurret Epicharmus cantilenam illam ſuam:

Νῆφε, καὶ μέμνασο ἀπιστεῖν, ἄρθρα ταῦτα τῶν φρενῶν:

Ac noſtræ quidem rationis ac vitæ quãdam formam, vt opinor, vides. Alteram autem partem idem vſurpauit lib. De petitione Conſulatus. Quamobrem, ait, Epicharmion illud teneto, neruos atque artus eſſe ſapientiæ non temerè credere. hęc Cicero. Relatum eſt etiam ab Alciato noſtro lib. Parergon 4. c. 8. Sobrietas virtutum penè omnium ſeminarium eſt: quã vnam qui habeat, & cæteras etiam facillimè habuerit. Plato in Charmide temperantiã, vitæ hominum cuſtodem appellat. in Gorgia pręcipit, vt qui ſanus ac beatus eſſe velit, hanc virtutẽ exerceat. Et Xenophanes nihil in homine naſci mali poſſe, qui tẽperãtiam fuerit amplexatus. Itaque quotquot ſapiẽtes olim habiti ſunt, temperatiſſimi prædicantur: vt Socrates, qui quòd tenui victu eſſet, ea peſte ſæuiſſima tactus non eſt, quæ Atticum inuaſit. Et Plato, apud quem cùm nobilis imperator Timotheus cænaſſet moderatis cibis exceptus, poſtridie illi factus obuius, dixit, Qui apud te, Plato, cænant, ſequenti die bene ſe habẽt. Nominatur & Pythagoras inter ſobrios, qui etiam dicebat, Venter pinguis non gignit ſenſum tenuẽm. idem cùm offendiſſet aliquem inſigniter obeſum; Non deſines, inquit, tibi moleſtiorem carcerem ſtruere? Prætermitto Græcorum veterum frugalitatem laudatã ſapientibus, qui ſemel tantùm interdiu epularẽtur. Ergo Plato delatus in Siciliam, cùm nullum iſthic patriæ frugalitatis veſtigium obſeruaret, admiratus eſt inſulæ corruptiſſimæ deprauatum morem, quemadmodum refert ipſemet in epiſtola quadã ad Dionis propinquos. Apud veteres Romanos, frequentior pultis vſus, quàm panis fuit: & eorum bonæ valetudinis quaſi quædam mater erat frugalitas, inimica luxurioſis epulis, & aliena nimiæ vini abundantiæ, & ab immoderato Veneris vſu auerſa. Val. Max. lib. 2. cap. 5. Hæc etiam virtus non modò philoſophos, ſed & Imperatores commendauit, vt Fabricium, Curium, Coruncanium, Catonem, Cæſarem Iulium, alióſque multos. Credulitas verò aut maturè admittenda, aut ſtatim repellenda, cùm nemo citiùs fallatur, quàm qui temerè credit: nemóque rectiùs iudicet & certiùs, quàm qui rem exploratam habet. Theocriti proinde laudatur illud:

Μὴ πίστευε τάχιστα πρὶν ἀτρεκέως πέρας ὄψει.

Ne crede citiſſimè, ni priùs finem videas.

Retulit etiam id Epicharmium Clemens 4. Stromatum, & ad

M. Tullij locus, vnde petita eſt Emblematis epigraphe.

Sobrietatis laus.

Credulitas.

inſtitutum Chriſtianum accommodat. De credulitate, quędam mox adiiciam.

Epicharmus. *Epicharmus.*] Siculus, Philoſophus & Poeta, Comœdiæ inuentor, Suida teſte.

Ne non ſobrius eſto.] Duo negata vni affirmationi æquiualent.

Nerui, membráque.] Μεταφοραὶ, quibus vim vtiliſſimi præcepti illuſtrat.

Sobrietas animi robur. *Hi nerui humanæ, &c.*] Ῥώμη ψυχῆς σωφροσύνη, vt refert alicubi Stob. quo ſenſu dixit Iuſtin. genitricem virtutum frugalitatem. Hic neruos & membra ſumit μεταφορικῶς: vt apud Demoſt. νεῦρα πολέμου τὰ χρήματα: vt M. Tullius, vectigalia, neruos Reipub. dicit. ſic Fabius lib. I. mollem educationem neruos omnes animi & corporis frangere, & Dion in Veſpaſiano, pecunias neruos eſſe imperij ſemper dixerunt, id eſt, νεῦρα γὰρ τῆς ἡγεμονείας τὰ χρήματα ἀεί ποτε εἶναι ἔλεγον.

Oculata manus. *Oculata manus.*] Adagium, quo rerum certitudo ſignificatur, vſurpatum à Plauto:

Cùm à piſtore panem petimus, vinum ex œnopolio,
Si æs habent, dant mercem: eadem nos diſciplina vtimur.
Semper oculatæ noſtræ ſunt manus, credunt quod vident.

Vim Prouerbij videtur expreſſiſſe Terentianus ille leno, cùm ait Adelphis; Nunquam ego adeò aſtutus fui, quin quicquid poſſem, mallem in præſentia auferre potius. Et ſacræ literæ admonent omni ſpiritui credendum non eſſe.

Non ſtatim fidendum. *Credens id quod videt.*] Herodotus: ὦτα τυγχάνει ἀνθρώποισιν ἐόντα ἀπιςότερα ὀφθαλμῶν: Aures ſunt hominibus magis incredulæ quàm oculi. Heſiod. autem I. ἔργων ſub finem:

Πίςεις δ' ἄρα ὁμῶς καὶ ἀπιςίας ὤλεσαν ἄνδρας.

Cuius ſententiæ vim tenere debent qui verſantur in Rebuſp. & negotiis grauioribus implicantur, ſed maximè tẽporibus periculoſis. Si enim propter amicitiã multorum fucatam vix fratri fides interdũ ſit habenda, perpetuò meminiſſe debemus Pythagoricæ parœmiæ, Ne cuiuis dextram inieceris, quandoquidem hominum ea ſit improbitas & verſutia, vt non modò ſermo, ſed & frons, vultus & oculi ipſi perſæpè mentiantur. Apollonius rogatus à rege Babyloniæ, qua ratione quietus in ſuo principatu perduraret: Si, inquit, paucis fidem habueris. Nulla enim regibus maior pernicies impendet, quàm cùm delatoribus facilem ad ſe aditum prebent. Plato de Repub. magiſtratũ optat, qui ſit τὰ ὦτα διατεθρυλλημένος, id eſt, qui aures obtuſas habeat ad rumores & fabulas populares. Addã & id Plautinũ è Truculẽto:

Non laudandus eſt is, qui plus credit quæ audit quàm

Quæ videt, non placet, cùm illi plus laudant quæ audiunt
Quàm quæ vident. pluris eſt oculatus teſtis vnus, quàm auriti
Decem. qui audiunt, audita dicunt: qui vident, planè ſciunt.

Quod tamen non probatur Apuleio, initio Floridorum, qui vt inſeruiat argumẽto quod tractat, plus fidei aurium quàm oculorum eſſe adhibẽdum vult. Huius hęc verba: Non itidem maior mens Socrates: qui cùm decorum adoleſcentẽ, diuq; tacentem conſpicatus eſſet: Vt te videam, inquit, aliquid eloquere. Scilicet Socrates tacẽtem hominem non videbat: etenim arbitrabatur homines non oculorum, ſed mentis acie & animi obtutu conſiderãdos. Nec iſta re cum Plautino milite cõgruebat, qui ita ait: Pluris eſt oculatus teſtis vnus, quàm auriti decem. Imò hunc verſum ille ad examinandos homines conuerterat: Pluris eſt auritus teſtis vnus, quàm oculati decẽ. Atqui ſi magis pollerent oculorum quàm animi iudicia, profectò de ſapientia foret aquilæ concedendum. Homines enim neq; longè diſſita, neque proximè adſita poſſumus cernere, &c. Apuleius tamen aliò ſententiam torquet, vt dixi, neque propriè contrariũ quid à Plauto ſtatuit, ſed certè diſſimile. Ad rem redeo. M. Tullius in Lęlio, Hęc in fabulis ſtultiſſima perſona improuidorum & credulorum ſenum. Non minimum commendarunt ἀπιστίαν quidam ex veteribus, non quidem vt omninò fidem omnibus abrogemus, ſed vt nullo non loco circonſpecti ſimus, videamúſque quatenus dextra ſit huic vel illi admouẽda. Demoſthenes hanc ἀπιστίαν vnam ait omnibus qui ſapiunt conceſſam à natura cuſtodiã ſalutis & fortunarum. Homerus Vlyſſem quem ſapientiſſimum facit, non alio vſum præſidio dicit, neque alia ratione terræ mariſque periculis euaſiſſe, quàm quòd nemini ſe crediderit, & callidè cõſilia ſua texerit. Heſiodus non ab re monet, vt neque fratri quiſquam adeò fidem habeat, aut etiam negotium aliquod vel ioco trãſigat niſi teſte adhibito. Nullus eſt qui neſciat ab inimicis nobis importari grauiſſima incõmoda: ſed longè pernicioſius damnum ab amico creatur ſæpenumero; quia ſit alioqui facile inimici effugere inſidias: ab amico verò, aut eo qui amici nomen mentiatur, quis ita prouidè cauteq; ſibi cauerit quin interdũ opprimatur? Niſi moleſtũ eſſet, oſtenderem multo plures ab amicis quàm inimicis oppreſſos eſſe: plures vrbes proditione captas, quã vi expugnatas: plures in veterũ libris, ipſáq; vita quotidiana reperiri amicorũ queſtus, quã inimicorũ accuſationes. Verũ lõgior eſſet oratio ex multis exẽplis, quędã ſatis erũt. Dion periit, quãquã ſuſpicaretur inſi-

dias ſibi ſtrui à Calippo,ſed verit᷒ eſt obſeruare amicũ & hoſpi tẽ.Antipater Caſſandri filius,vocato ad cænã Demetrio, illóq; viciſſim ſequẽti die vocato,verit᷒ ei diffidere,à cęna oppreſſus eſt.Sed ne lõgior ſim,lege orationem Dion.Chryſ.περὶ ἀπιςίας.

Pulegium

Pulegium.] Siti & vinolentiæ contrarium. cuius vires permultas habet Plin. lib. 20. cap.14 & Apul. De herbar. virtutib. cap. 92. multa.

Heraclitus vt cõcordiam ſuaſerit.

Heraclitus.] Heraclitus in ſeditione quadam rogatus à ciuibus,vt concordiam ſuaderet,ſuggeſtum aſcendit,calicẽ frigida compleuit, infuſam digito farinam miſcuit vnà cum pulegio, idque bibit, & hinc diſceſſit: nimirùm reipſa loquens, plerumque ſeditiones ex luxu rerumque ſuperfluarum vſu oriri: inter eos autem facilè conſtare concordiam, qui modicis ac tantùm neceſſariis eſſent contenti.Plutarchus De garrulitate.

Magna vis eſt orationis nõ modò, ſed & geſtus viri boni.

Quo turbam oſtenſo,&c.] In eo nonnullis fortaſſe σκοτεινὸς habẽdus eſt Heraclitus,ſed certè hac ambage,& ſymbolis aphonis plus fortè perſuaſit, quàm alius quiſpiã oratione prolixiſſima, ſiquidẽ πολλῶν πάνυ καὶ μακρῶν περιόδων ἓν ῥῆμα καὶ νεῦμα πίστιν ἔχοντος ἀνθρώπου κυριώτερον ἡγεῖται: Plerumque vir,cuius perſpecta fides eſt,vno verbo vel nutu longas aliorũ orationes ſuperat.Sic enim fidẽ fecit Amaſidi Pittacus,cùm linguam immolatitiæ victimæ remiſit,tanquam membrũ omnium vel optimũ,vel peſſimum.Sic Anacharſis,cùm apud Solonem repertus eſt eo geſtu dormiẽs, vt dextram haberet admotã ori,ſiniſtram pudendis:vt ſignificaret maiore ſtudio & cura linguam eſſe cohibendã,vt pars omnium maximè rebellis.Quid enim vel Sciluri facinus ad cõcordiam ſuos liberos adhortãtis,vel Tarquinij ſuperbi ſumma papauerum capita baculo decutientis huc commemorem,cùm hæc iam vulgò trita ſint? Olim enim cùm nondum Platonis opera,vel Carneadis,aut Chryſippi ſapiẽtia loquax eſſe didiciſſet, omnia breuibus oraculis, aut ſymbolis, interdúmque ἀφώνοις, non minus commodè tradebantur;quæ pertinerẽt ad vitæ humanæ cultum & informationem.Sed audiamus Plutarchũ ea de re ſtudiosè commentario περὶ ἀδολεσχίας diſſerentem: οἱ δὲ, inquit, συμβολικῶς ἄνευ φωνῆς ἃ δεῖ φράζοντες οὐκ ἐπαινοῦνται, καὶ θαυμάζονται διαφερόντως, ὡς Ἡράκλειτος, ἀξιούντων αὐτὸν τῶν πολιτῶν γνώμην τινὰ εἰπεῖν περὶ ὁμονοίας, ἀναβὰς ἐπὶ τὸ βῆμα, καὶ λαβὼν ψυχροῦ κύλικα, καὶ τῶν ἀλφίτων ἐπιπάσας, καὶ τῷ γλήχωνι κινήσας, ἐκπιὼν ἀπῆλθεν· ἐνδειξάμενος αὐτοῖς ὅτι τὸ τοῖς τυχοῦσι ἀρκεῖσθαι, καὶ μὴ δεῖσθαι τῶν πολυτελῶν, ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμονοίᾳ διατηρεῖ τὰς πόλεις.

Πῇ παρέβην; τί ἔρεξα; τί μοι δέον οὐκ ἐτελέσθη;

EMBLEMA XVII.

TALICÆ *Samius ſectæ celeberrimus auctor*
Ipſe ſuum clauſit carmine dogma breui:
Quò prætergreſſus? quid agis? quid omittis agendum?
Hanc rationem vrgens reddere quenque ſibi.
Quod didiciſſe Gruum volitantum ex agmine fertur,
Arreptum geſtant quæ pedibus lapidem:
Ne ceſſent, neu tranſuerſas mala flamina raptent.
Qua ratione, hominum vita regenda fuit.

HVnc Pythagoræ verſiculum in primis obſeruari diligenter, & addiſci cuperem, ab iis maximè qui ſtudia liberalia ctantur, & ex iis fructum aliquem ſperant vberrimum. Per-

Errores eorũ qui literas adiſcunt.

multi enim ex iis peccant,quòd nõ ſatis attẽti ſepta,vt ita dicã, lectionis tranſiliunt; & aliis rebus animum applicantes, non vidẽt ſe abſcedere ab eo laudabili & ingenuo inſtituto,cui nomen dederunt.Alij ſunt,qui quanquam laborioſi, non ſunt attenti ſatis,aut adiiciunt animum ad ea quę agunt:Alij denique, quanquam multa,& quidem ſæpè diúque agant, tamen innumerabilia,aut certè multa prætermittunt in tranſcurſu,quæ ad inſtituti laboris perfectionem valde conducerent. Sed præſtat Alciatum magiſtrũ audire citiùs,qui ita ſuos auditores adhortatus eſt quadam prælectione,ab iiſdem primùm rogatus,qua præcipuè methodo in ſtudiorum curſu eſſet vtendum: Præeat nobis(inquit ille)vetuſtiſſimus Italicæ Philoſophiæ auctor Pythagoras, qui diſcipulos ſuos carmine Græco, quod maximè neceſſarium adipiſcendæ diſciplinæ eſſet,admonuit, quodque quotidie eos in ore habere iuſſit. Id eſt eiuſmodi: πῆ παρέβην; τί δ᾽ ἔρεξα; τί μοι δέον οὐκ ἐτελέσθη; Etenim hæc tria non tam pręcepta, quàm oracula vnicuiq; noſtrûm ſemper ante oculos eſſe debent.

Locus Alciati ex prælectione quadam.

In primis ſcilicet,ne qua in re aut excidas,aut trãſuerſus ab inſtituto tramite feraris. quod iis cõtingit,qui aliis in rebus animi intentione occupata, ad ſcholas tamen accedunt: vt qui vel amore capti,vel armis rixiſq; dediti,vel aleæ luſuiq; mancipati,vel artibus illicitis addicti, ſcholaſtici tamen nomẽ ſeruant. In hos Annæus Seneca veteris Iuriſconſulti verbis inuehitur. Etiam magna,inquit, pars vitæ elabitur malè agentibus,maxima nihil agentibus.Qui enim auribus ſolis pręſentes, mentem aliò intendunt, ij aliud agere Latinis dicuntur.

1. Quò tranſgreſſus?

Alterum eſt,vt attendamus ad id quod agimus: vt cùm quid boni à nobis factum fuerit, magna voluptate afficiamur: ſi verò quid malè vertiſſe viderimus,in futurum abſtineamus. Etenim præmium virtutis maximum ipſa eſt animi voluptas.Iiſce enim iuuenibus,qui in ſophiſticis cauillationibus,vel legum optimarum ambagibus diutiùs immorantur,rectè quis dixerit: Vide quid agas.Cuius rei exemplum in huius anni lectionibus accipi poteſt.Fuerunt florẽte Romano imperio varij in eorum Reipubl. magiſtratus:vt Præfecti prætorio,vt Proconſules, vt Præſides prouinciarum,vt clariſſimi,vt ſpectabiles,vt illuſtres:& ſi qua alia ſunt huiuſmodi nomina. Hæc hodie mutata Reipubl. forma exoleuerũt,nec vllo in vſu permanſerunt, ſed vnuſquiſque iudex eam habet cognominationem,quæ ſibi vel lege municipij, vel Principis ſui diplomate conceſſa eſt. Ideóque parum refert diutiùs in veterum magiſtratuũ muneribus digno-

2. Quid agis?

ſcendis verſari. Bartolus certè & veteres nō vltra tres, aut quatuor lectiones hac in re videntur conſumpſiſſe. Quòd ſi quis maiorem anni partem hoc in argumento tranſigere velit, huic rectè præceptū Pythagoricum inſuſurrabitur, Vide quid agas. 3. Quid omittis agēdum?
Supereſt tertium, ne quid agendū omittamus, in quo ſanè adeò peccant vniuerſi ſtudioſi, vt vix vllum ſuperſit remedium. Et hæc quidem Alciatus: cuius diſputationem, & apertam dilucidámq; huius carminis explicationē huc attexere malui, quàm quidpiam aliud comminiſci, aut aliundè minus opportunè inculcare. Conſtet ergo inter nos omnem humanæ vitæ lapſum in tribus eſſe potiſſimùm; aut cùm ſecus quàm oporteat, facimus, quod eſt plus, quàm deceat; aut quod omiſſum oportuit: aut omittimus quod erat faciendum. Priori reſpondet illud, πῆ παρέβην; quò tranſgreſſus? alteri verò, τί δ᾽ ἔρεξα; quid feci? tertio, τί μοι δέον οὐκ ἐτελέσθη; quid feci non conueniens? Solebat itaque ſuos hortari Pythagoras, vt perpetuò id carminis in animo verſarent. Sic autem ille in Aureis carminibus: Triplex hominum lapſus. Aurea Pythagoræ carmina.

Μὴ δ᾽ ὕπνον μαλακοῖσιν ἐπ᾽ ὄμμασι προσδέξασθαι,
Πρὶν τῶν ἡμερινῶν ἔργων τρὶς ἕκαστον ἐπελθεῖν,
Πῆ παρέβην; τί δ᾽ ἔρεξα; τί μοι δέον οὐκ ἐτελέσθη;

Quæ interpretatus eſt auctor epigrammatis de viro bono, his quidem verbis:

Non prius in dulcem declinet lumina ſomnum,
Omnia quàm longi reputauerit acta diei:
Quæ prætergreſſus, quid geſtum in tempore, quid non?
Cur iſti facto decus abfuit, aut ratio illi?

Lepidiſſimum hoc Pythagoræ carmen vidit Seneca lib. 3. De ira, c. 36. cuius verba non piget huc adiicere: Omnes ſenſus perducendi ſunt ad firmitatem. Natura patientes ſunt, ſi animus illos deſinat corrumpere, qui quotidie ad rationem reddendam vocandus eſt. Faciebat hoc Sextius, vt conſummato die cùm ſe ad nocturnam quietem recepiſſet, interrogaret animum ſuum, quod hodie malum tuum ſanaſti? cui vicio obſtitiſti? qua parte melior es? Deſinet ira, & erit moderatior, quę ſciet ſibi quotidie ad iudicem eſſe veniendum. Quid ergo pulchrius hac conſuetudine excutiendi totum diem? Qualis ille ſomnus poſt recognitionem ſui ſequitur, quàm tranquillus, altus ac liber, cùm aut laudatus eſt animus, aut admonitus, & ſpeculator ſui, cenſorque ſecretus cognoſcet de moribus ſuis? Vtor hac poteſtate, & quotidie apud me cauſam dico. Cùm ſublatum è conſpectu lumen eſt, & conticuit vxor, moris iam mei conſcia, totū diem Præclarus Senecæ locus.

mecum ſcrutor, facta ac dicta mea remetior. Nihil mihi ipſe abſcondo, nihil tranſeo. quare enim quicquam ex erroribus meis timeã, cùm poſſum dicere, Vide ne iſtud amplius facias, nunc tibi ignoſco, &c. Neque eſt alienum etiam quod relatum eſt apud Apuleium 1. Florid. de Gymnoſophiſtis loquens: Vbi, ait, menſa poſita, priuſquàm edulia apponantur, omnes adoleſcentes ex diuerſis locis & officiis ad dapem conueniunt. Magiſtri perrogant, quod factum à lucis ortu ad illud diei bonum fecerit. Hic alius ſe cõmemorat inter duos arbitrum delectum ſanata ſimultate, reconciliata gratia, purgata ſuſpitione, amicos ex infenſis reddidiſſe. Itidem alius, ſeſe parentibus quidpiam imperantibus obediſſe, & alius aliquid meditatione ſua repeRiſſe, vel alterius demonſtratione didiciſſe: denique ceteri cõmemorant. Qui nihil habet adofferre, cur prandeat, impranſus ad opus foras extruditur. Hęc Apul. Confer Hieroclis commẽtarium ad carmina Pythag. & Arrianũ diſſertationum Epicteti lib. 4. c. 6. huc enim transferre ſingula, nihil attinet. Ceterùm Gruem cum lapillo depictam, prudentiæ ſymbolum fuiſſe notum eſt. Docent enim probatiſſimi auctores, lapillum Grues ideò ferre, dum in ſublime volant, vt illius lapſu explorent, ſupra terrámne an mare volitent: quod ex ſono intelligunt, ac proinde conſidẽdum, an vlterius progrediendum ſit. Maximus Tyrius diſputatione 40. lapilli arrepti aliam rationem adfert, nimirùm quòd propter imbecillitatem corporis aláſque parum fultas, inſtar nauis fluitent à ventis impulſæ. quod cùm intelligunt, non ante ſe volatui credúnt, quàm lapidem apprehẽderint, firmamentum videlicet vacillaturi volatus, ſalutíſque cuſtodiam. Harum prudentiam cùm non ignoraret cordatus homo Deucalion, à diluuij fluctibus ſeruatũ aiunt gruum beneficio: quarum quidem ſuperuolitantium clangore admonitus enatauit, teſte Pauſania. Non erit huc conferre alienum, quod ſcitè & ad hunc locum accommodatè Plutarc. retulit lib. *πότερα τῶν ζώων φρονιμώτερα, τὰ χερσαῖα ἢ τὰ ἔνυδρα.* ſic enim habet: *ἡ δὲ γεράνων μεταβολὴ τῆς πλήσεως πρὸς ἄνεμον, οὐχ ἑνὸς γένους ἐστὶν, ἀλλὰ τοῦτο κοινῇ πάντες ἰχθύες νοοῦντες, ἀεὶ πρὸς κῦμα καὶ ῥοῦν ἀντινήχονται, καὶ παραφυλάττουσιν ὅπως μὴ κατ' οὐρὰν προσφερομένου τοῦ πνεύματος, ἡ λεπὶς ἀναπτυσσομένη λυπῇ τὸ σῶμα γυμνούμενον καὶ διατραχυνόμενον· ὅθεν ἀεὶ συνέχουσιν ἑαυτοὺς ἀντιπρώρους. σχιζομένη γὰρ οὕτω κατὰ κορυφὴν ἡ θάλασσα, τά τε βράγχια καταστέλλει, καὶ κατὰ τῆς ἐπιφανείας ῥέουσα λείως πιέζει, καὶ οὐκ ἀνίστησι τὸ φρικῶδες.* id eſt, Illa verò gruum ad ven-

Apuleius de Gymnoſophiſtis.

Gruis ſymbolũ.

Gruum volatus.

um aciei commutatio,non vnius,ſed & vniuerſi maritimi ge-
eris eſt:ſiquidem & æſtum fluctúſque contrà natando niti, &
adem de cauſa aquaticis omnibus mos eſt: cauent quippè ne
entus à tergo incumbens, ſquamas ſubrigat cieátque, atque
a nudatum & exaſperatum corpus vulneret. vnde in ventum
bnixíque fluctibus curſum dirigunt: ſic enim à vertice ſciſſi
uctus & branchias cohibent,& per ſumma delati minus infe-
tant,& horrorem non incutiunt. Hæc ille. Aſcriberem alium
ocum non minùs commodum ex eo quem ſcripſit ipſemet De
nimal.ſolertia libro:ſed indicare duntaxat hîc mihi ſatis eſto.
mmian.Marcellin.lib.18.de Barbatione garrulo quodam ne-
ulone,eodémque proditore:Ignorabat,inquit,notum Ariſto-
elis ſapiens dictum, qui Calliſthenem,ſectatorem & propin-
uum ſuum, ad regem Alexandrum mittens, ei ſæpe manda-
at, vt quàm rariſſimè & iucundè apud hominem loqueretur,
itæ poteſtatem & necis in acie linguæ portantem. Ne ſit hoc
nirum homines profutura diſcernere nonnunquam & de-
entia, quorum mentes cognatas cæleſtibus arbitramur: ani-
nalia ratione carentia ſalutem ſuam interdum alto tueri ſi-
entio ſolent, vt exemplum eſt perquam notum: Linquentes
rientem grues ob calorem, plagámque petentes occiduam,
ùm montem penetrare cœperint Taurum aquilis abundan-
em,timentes fortiſſimas volucres,roſtra lapillis occludunt,ne
s eliciat vel neceſſitas extrema clangorem: iiſdémque colli-
us agiliore volatu tranſcurſis proiiciunt calculos, atque ita
ecurius pergunt, &c.Neſcio an huc conferre auſim Virgilij il-
ud ex 10. Æneid.

——— quales ſub nubibus atris
Strimoniæ dant ſigna grues, atque æthera tranant
Cum ſonitu, fugiúntque notos clamore ſecundo.

ide Plin.lib.10. cap. 23. Pierium Hieroglyph. lib. 17. & Pro-
erb. Grues lapidem deglutientes.

Italicæ Samius ſectæ, &c.] Pythagoram Italicorum Philoſo- Pythagoras.
horum ſectæ auctorem fuiſſe teſtatur Cic.1.Tuſcul. & D.Au-
uſtin.in lib.De ciuit.8.cap.2.Venit autem in Italiam Tarqui-
o Superbo regnante, tenúitque magnam illam Græciam
um honore & diſciplina, tum etiam auctoritate. Multáque
oſt ſæcula ſic viguit Pythagoreorum nomen, vt nulli docti
ij viderentur. Samius autem ab inſula Samo denominatus
t. Huius vitam pete ex Laërtio, Plutarch. Plin.lib. 2. Gellio
b.1.& 4.De huius doctrina Ouid.Metam.15.

Quò prætergreſſus?] Lege Prouerb. Quò tranſgreſſus?

Quod didiciſſe gruum.] Ex volatu gruum prudentiam hanc in rebus agendis nobis propoſuit, nimirùm ὡς αἰσχύνεσθαι τοὺς λογισμοὺς ποιεῖν ἢ φρονεῖν ἃ μήτ' ὄρνιτες: vt vereri addiſcant homines rationis participes, ſi deteriores ſe præſtiterint auibus in vitæ actionibus.

Mala flamina.] Aduerſi & impetuoſi venti.

Prudentes.

EMBLEMA XVIII.

IANE bifrons, qui iam tranſacta futuraque calles,
Quique retro ſannas, ſicut & antè, vides:
Te tot cur oculis, cur fingunt vultibus? an quòd
Circumſpectum hominem forma fuiſſe docet?

IAnum biformem ſeu bicipitem veteres quidã plaſtæ & pi-
ctores effinxerunt,vel quòd ferinũ & ſilueſtrem cultum ſuo- Ianus bi-
ũ hominũ in ciuilẽ mutarit: vel quòd pater Græcæ & Latinæ ceps cur.
ẽtis crederetur:aut quia Solem,quem eundem cum Iano vo-
ebant eſſe,cæleſtis aulæ ianitorem putarent, quippè qui eam
riens aperire,occidens verò claudere videretur.Sed tamen id
am celebre, variiſque nominibus decantatum Iani bicipitium
uamplurimi ad ſolertiam prudentiamque regis retulerunt:ſi
uidem prudentis eſt præterita noſſe, futuris verò multo antè Prudentis
rouidere.quod ſignificauit Perſius,inquiens: officium.

O Iane, à tergo quem nulla ciconia pinſit. Terent.in Adelph.
Iſtuc eſt ſapere, non quod ante pedes modò eſt,
Videre, ſed etiam illa quæ futura ſunt, Proſpicere.

t certè hic regis optimi typus eſt, qui cùm ceteris præſit, de- Typus op-
et etiam prudẽtia,aliiſque virtutibus antecedere.Neq; enim timi regis.
lia ratione puto Ægyptios oculum in ſceptro regio ſuis hiero-
lyphicis deſignaſſe, quàm vt in Principibus, ſummíſque Re-
ibus maximè, prudentiam, tanquam Reipub. vigilantem ac
roſpicientem oculum eſſe debere ſignificarẽt. Hoc de figmẽ-
o multi Poëtæ luſerunt,quorum alij ad alia ingenioſè traxe-
unt.Ouid.6.Faſtor.

---Videt Ianus quæ poſt ſua terga geruntur.

ed maximè in primo, vbi faciei duplicis rationes alias adfert.
Iacrob. 1. Saturn. Creditur, inquit, geminam faciem prætu- Macrobij
iſſe,vt quæ ante,quæque poſt tergum eſſent,intueretur.Quod locus.
roculdubiò ad prudentiam regis, ſolertiamque referendum
ſt,qui & præterita noſſet, & futura proſpiceret, ſicut Anteuor-
a & Poſtuorta,diuinitatis ſcilicet aptiſſimæ comites apud Ro-
nanos colũtur.Quò ſpectat adagium, πρόσω καὶ ὀπίσω, A fron-
e & à tergo; quod eſt diligẽter inſpicere,& præterita cum prę-
entibus & futuris conferre. Eundem fuiſſe Ianum cum Noëo Ianus idẽ
qui poſt diluuium vitem vinumque adinuenit) auctor eſt Be- qui Noëus
oſus, (niſi tamen nos fallit Beroſi nomen) quanquam diſſen-
iat Lilius Gregorius ſub finem Syntag. 4. Sed bicipitij huius
auſam aliam,& eãdem penè attulit Plutarch.in quæſtion.Ro-
nanis:Nempè quòd genere Græcus ex Perrhœbia fuerit,atque
n Italiam profectus, ſedibus apud barbaros poſitis, linguã vi-
æque rationem mutauerit. ſic enim fama receptum eſt; vel
uòd Italos,qui ferinis eſſent adhuc moribus,quiq; iniuſtè vi-
erent, ad aliud vitæ traduxerit & reuocarit inſtitutum, ita vt
griculturam & ciuilem cultum eos docuerit.Sic verò ille: διὰ

τί τὸν Ἰάνον διπρόσωπον οἴονται γεγονέναι, καὶ γράφουσιν οὕτως κ πλάττουσιν; πότερον ὅτι τῷ μὲν γένει Ἕλλην ἐκ περραιβίας ἦν (ὡ ἱστοροῦσι) διαβὰς δὲ εἰς ἰταλίαν καὶ συνοικήσας τοῖς αὐτόθι βα βάροις, μετέβαλε καὶ γλῶτταν καὶ δίαιταν; ἢ μᾶλλον ὅτι τοὺς περὶ τὴν ἰταλίαν αὐτὸς ἀγρίοις καὶ ἀνόμοις χρωμένους ἔθεσιν εἰς ἕτερο βίου σχῆμα, πείσας καὶ γεωργεῖν καὶ πολιτεύεσθαι, μετέβαλε κα μετεκόσμησε;

Imago Iani bifrontis, ſed corona ſpicea in numis etian nunc conſpicitur, tributa Pompeio ob curam annonæ, de qu Eriſius in Nomiſmatis: qua ſimilitudine deceptus Theodor Canterus eandem effigiem Iano tribuit lib. vlt. Variar. lection

Sanna. *Sannas.*] Irriſiones ab occipitio diſtorto, & labris contortis Perſ. I. Satyr. *Occipiti cæco, poſticæ occurrite ſannæ.*

Prudens magis quàm loquax.

EMBLEMA XIX.

OCTVA *Cecropiis inſignia præſtat Athenis,*
Inter aues ſani noctua conſilij,
Armiferæ meritò obſequiis ſacrata Mineruæ,
Garrula quo cornix ceſſerat antè loco.

VErborum parſimonia ſapientes maximè decet, eorumque perſpicacitas in rebus obſcuris & difficilibus agnoſci verìque debet. Eo enim præcipuè differt ab imperito & ſtulto udens, rerúmque ſciens, quòd pauciloquus, quodque ocula-s in iis ſit, ad quæ alij conniuent, vel oculorum mentis ob-ura caligine cæcutiunt. Eius quidem rei ſymbolum eſt No-ua, olim Athenienſium inſigne, ac Mineruæ ſacra, nimirùm

Pauciloqui ſapiẽtes.

propter oculos cæſios: quod indicat parœmia, γλαῦξ ἵπταται: priſcis enim Athenienſibus Noctuę volatus, victorię ſignũ cenſebatur. Iuſtin. lib. 23. rei huiuſce cauſam Hieroni duci aſcribit cui adoleſcenti prima bella ineunti, Aquilam in clypeo, Noctuam in haſta conſediſſe refert. Quod oſtentum, & in conſilio cautum, & manu promptum, Regémque futurum ſignificabat. Alij malunt referre ad numum aureum & argenteum, in quo inſculpta erat Noctua. Vnde fluxit prouerb. Noctuas Athenas: Pierius 20. Hieroglyph. Gyrald. Syntagm. 11.

Cur uoctua Mineruę ſacra, & Athenarũ ſymbolũ.

Sed quorſum hoc Emblema, dixerit aliquis, aut quodnam argumentum habet? Nimirum ciuitatem optimis moribus ac legibus inſtitutam ſapientia, conſilio maturo, recta prudentia firmari, ſpreta inani hominum loquacitate. Itidẽ de ſingulis magiſtratibus, quique Remp. adminiſtrent, eſt ſtatuendum: qua ratione Demoſthenes, aliique boni oratores auerſos habebant demagogos, blãdosque concionatores qui vulgi cupiditatibus inſeruiebant: nec minùs eos inſectabantur quàm ſophiſtas obſtreperos optimi quique Philoſophi. Certè epigraphes argumentum, quod habet inſtar oraculi, *Prudens magis quàm loquax*, poſſem nõ incommodè illuſtrare Fabij Maximi exemplo, qui quo tẽpore Annibalem iuueniliter exſultãtem ſua patientia fregit multis cõuiciis militari laſciuia impetitus, non ponebat rumores ante ſalutẽ: niſi occurreret laudatũ Eteonici facinus. Is Lacedęmoniis præfectus, cũ accepiſſet ſuos milites in inſula Chio annona laborantes tacitè cõiuraſſe in inſulares Chios: vtq; ſeſe diſcernerent, arundinem manu pileóue circuntuliſſe: cenſuit ille non aperta vi (quod fieri commodè non poterat) agẽdum ſed quindecim delectis comitibus per vrbem incedẽdo, qui primus ei obuiam veniebat arundinem habens, obtruncari iuſſit. Cauſſam ſciſcitantibus nihil aliud reſpõdebat, quàm id à ſe factum, quòd geſtaſſet arundinem. Itaque ceteri coniurati arundines ſtatim depoſuerunt. Imò Eteonicus Chiis conuocatis nvllũ quidẽ de cõiuratione verbũ fecit, ne metũ aut ſuſpicionem iniiceret, ſed pecunias imperauit, quas iuſſit militibus diſtribui, ne quid noui molirentur. Ii ſtatim paruēre. Sic paucorum pœna periclitantibus multis occurſum eſt. Retulit Xenoph. rerum Græcar.

Athenæ vnde nominatæ.

Cecropiis Athenis.] Athenas Cecropias à Cecrope Rege, & Atheniẽſes Cecropidas appellari, iam in ſuperiorib. attigimus. Athenæ autem ἀπὸ τῆς ἀθλῶας (ne iterũ adhuc repetere cogamur) hoc eſt, Minerua, quæ nomen huic ciuitati impoſuit

D.A

D.Auguſt.18. De ciuit.cap.9.ex Varrone diuerſum ab aliis ſentit. Vide Platon. in Cratylo.

Armiferæ Mineruæ.] Minerua ex cerebro Iouis armata proſiliit. Mihi ſuccurrit illud Anacreontis de roſa: — Minerua cur armata è Iouis cerebro proſiliit.

Πολεμόκλονόν τ' ἀθήνην
Κορυφῆς ἐδείκνυε Ζεὺς,

id eſt, vt cùm è vertice Iouis exiliit armata ſcuto & haſta Minerua: & Ouid.6. Faſtor.

Creditur armiferæ ſignum cæleſte Mineruæ.

Idem 2. Amorum, eleg. 6.

Viuit & armiferæ cornix inuiſa Mineruæ.

Martial. initio epigramm.

Accipe belligeræ crudum thoraca Mineruæ.

Meminit & in Olympiis Pindar. Ode 7. Armata autem fingitur (ait Phornutus) in ipſo ortu, quòd ſapientia ſuis ipſius præſidiis ſatis inſtructa ſit ad maximas & difficillimas res obeundas. Deinde artium omnium & belli Dea, quòd & diſciplinarũ liberalium vſum, & bellorum adminiſtrationem ſine ſapientia mancam, & inanem eſſe intelligimus. Pindar. Scholiaſt. — Armata cur Pallas.

Armiferæ merito, &c.] Noctuam dicatam fuiſſe Palladi, repudiata cornice, copioſè tradit Ouid.2. Metamorph. Minerua Erichthonium Cecropis filiabus ciſtella viminea incluſum, ſeruandum tradiderat, & ne aperirent, interdixerat. Quod cùm neglexiſſent, Coronis factum Mineruæ indicauit, vnde ab eiuſdem comitatu repulſa eſt, & in cornicem mutata. Sic enim conqueritur: — Noctua cur Palladi ſacra, reiecta cornice.

—— Mihi gratia talis
Redditur, vt dicar tutela pulſa Mineruæ,
Et ponar poſt noctis auem mea pœna volucres,
Admonuiſſe poteſt, ne voce pericula quærant.

Cuius poſtrema verba mythologiam habent. Garruli enim, quiſque nimio linguæ vitio laborant, haud vnquam poſſunt cum ſapientibus & cordatis viris habere commercium: quin vbi apud eos aliquid effutierint, tandem odioſa infamiæ labe aſperguntur, & à conuictu laudato virorum honeſtorum, & virtute inſignium abeſſe coguntur. De noctuæ prudentia Dion Chryſoſtomus doctè ac lepidè oratione Olympica, quæ eſt 12. Hoc etiam addere non grauabor, quòd Alciatus ſcribat, Mineruæ noctuam meritò conſecratam, nempe ab Euſtathio ingenioſè ad 1. Iliad. rationem redditam: γλαῦκα ſacram eſſe τῇ φρονητικῇ ἀθηνᾷ, διὰ τὴν πρὸς τὸ ἀθρεῖν τοῦ γλαύσσειν ταυτότητα

τα: quia nimirum ἀθρεῖν & γλαύσσειν idem ſignificent.

Cornicū & vlularū diſſidium.

Garrula quo cornix.] Memini legere me apud Plutarch. De odio & inuidia, inter cornices & vlulas perpetuum eſſe diſſidium, quarum vel occiſarum ſanguinem permiſceri quidam negant: vt etiam ſi quis confundat, vtrumque ſeorſum diffluere narrent. Ælian. lib. 3. cap. 9. de animalib. perſpicuè idem tradit. ἐπεὶ δὲ ἡ γλαὺξ ἐστὶν αὐτῇ (ſupple κορώνῃ) πολέμιον: καὶ νύκτωρ ἐπιβουλεύει τοῖς ᾠοῖς τῆς κορώνης, ἡ δὲ μεθ' ἡμέραν ἐκείνῃ ταὐτὸ δρᾷ. τοῦτο εἰδυῖα ἔχειν τὴν ὄψιν τὴν γλαῦκα τηνικαῦτα ἀσθενῆ.

Maturandum.

EMBLEMA XX.

Maturare iubent properè, & cunctarier omnes,
Ne nimium præceps, neu mora longa nimis.
Hoc tibi declaret connexum echeneide telum:
Hæc tarda eſt, volitant ſpicula miſſa manu.

IN rebus arduis, & quibus neglectis aliquid periculi eſſe poteſt, cauendum à nimia celeritate, atque etiam mora: ſed videndum maximè, vt maturè non modò ſuſcipiamus, ſed & conſectemur quod nobis propoſitum eſt, ne hac vel illac aberrando parte nos quodammodo pœniteat. Plutarch. oratione ad Apollonium: *σοφοὶ δὲ, τὸ μηδὲν ἄγαν, ἔπος ἤνεσαν περισσῶς*: Sapientes iſtud quidem, Ne quid nimis, præter modum celebrarunt. Laudatur & illud Phocylidis:

Πάντων μέτρον ἄριστον, ὑπερβασίας δ᾽ ἀλεεῖναι:

Eo enim vel maximè nomine Ariſtidem vrbe pepulerũt Athe-

Vitanda nimia celeritas & nimia tarditas.

nienſes, quòd nimis iuſtus eſſe videretur. Eodem penè modo Epheſij Hermodorum. At vt modum aliquem exemplis etiam imponamus, hoc vnum addamus ex Liuio: In bello Punico ſecundo, Terentio Varroni, homini iuueniliter exultāti & temerario datus eſt collega Paulus Æmilius, maturus ætate & conſilio, vt ſua prudentia feruorem alterius temperaret. Sic Fabium Max. creatum aliquando belli ducem memini, eum quidem cunctatorem & maturum, vt Marcelli celeritatem reprimeret. Id ſi placet ad nimiam quorundam ſtudioſorum induſtriam referre, ſic ſtatuo. Præceptum hîc eſt rebus in omnibus agendis validiſſimum, quo aurea mediocritatis regula commendatur. Sicuti nihil magis expedit quàm agrũ optimè colere: ita ſæpe putatur inutiliſſimum nimio ſe labore conficere. Plantæ aqua mediocri aluntur; immodica ſuffocantur: ſic iuuatur ingenium laboribus ac ſtudiis moderatis; contrà obruitur ſi immoderate exerceas. Nam vt plerũque luſciniis euenit ob nimium canendi ſtudium, quo mirificè delectantur, vt in eo exſpirent, nempe quas, vt ait Plinius, ſpiritus deficiat citiùs, quàm cantus: Ita, nõnulli, ſtudiis intenti plus quàm par ſit, in ipſo conatu interdum emoriuntur. Cæterùm nulla opera, quanquam ab illuſtri artifice profecta, commendatur, quæ immoderata ſit, vt Apelles Protogenis tabulas admirabatur quidem, vt immenſi laboris in hoc tamen non laudabat, quòd manum ponere de tabula vix vnquam poſſet. ſignificabat ei nocere nimiam diligentiam; quã etiam in compoſitione Iſocratea reprehendit Fabius: adeo modus in rebus, & certi denique fines ſpectandi ſunt in omni capiendo conſilio, labore ſuſtinendo, aggrediendo, perficiendóque negotio, vt quod ait Flaccus,

Inſani ſapiens nomen ferat, æquus iniqui,
Vltrà quàm ſatis eſt, virtutem ſi petat ipſam.

Quibuſdã certè in negotiis celeritate opus eſt: mora obeſt. hoc enim citat ex neſcio quo Plutarch. πεθεμένων ἀγώνων πρόφασις ἀρετὰν ἐς αἰπὺν ἔβαλε σκότον: Certaminibus iam propoſiti cunctatio virtutem profundas in tenebras deiicit. Itaque M. Curtius Dentatus Conſul, cùm delectum ſubitum coactus eſſet educere, nemóque iuniorũ reſpondiſſet, coniectis in ſortem tribubus omnibus, Polliæ, quæ proxima exierat, primum nomen extractũ vrna citari iuſſit. eo non reſpondente, bona haſtæ ſubiecit. Quod cùm illi nunciatum eſſet, accurrit ad tribunal Conſulum, collegiumq; tribunorum appellauit. At Conſul Dẽtatus appellationẽ non recepit, bona eius & ipſum vendidit, non ta

ſeſtinatione pœnæ, quàm præueniendi periculi cauſa, quando
es,tumultúſque belli moram dilationémque non reciperet,
lum interim cognoſceretur de excuſatione aut immunitate.
Retulit Val.Max.lib.6.Aliis in rebus probatur tardum conſiliũ
t multo præſtantius:contrà nimium præceps dãnatur,vt quod
diunctam pœnitentiam habeat. Sic Lucian.epigram.

Ἡ βραδύπους βουλὴ μέγ' ἀμείνων. ἡ δὲ ταχεῖα
Αἰὲν ἐφελκομένην τὴν μετάνοιαν ἔχει.

ed de his iam ſatis. Virtus ea maturitas appellatur,illa qui- Maturitas.
é media inter celeritatem nimiã & tarditatem.Nigidius apud
Gellium lib.10. ca.11. Maturè,inquit,eſt quod neque citius eſt,
eque ſerius,ſed medium quiddam & temperatũ eſt.Bene at-
ue propriè Nigidius.Nam & in frugibus & in pomis matura
icuntur, quæ neque cruda & immitia, neque caduca & nimiũ
octa,ſed tempore ſuo temperatè adulta.Interpretationẽ hanc
Nigidianã duobus verbis eleganter expreſſit Auguſtus Cæſar: Auguſti dictum.
am & dicere in ſermonibus,& ſcribere in epiſtolis ſolitum fe-
unt σπεῦδε βραδέως. per quod monebat, vt ad rem agendam
mul adhiberetur & induſtriæ celeritas, & tarditas diligentiæ:
x quibus duobus contrariis fit maturitas.Sic Poeta Neptunum
ducit diſceſſum ventis imperantẽ,vt & citò diſcedant,tanquã
igiant,& tamen flandi mediocritatem in regreſſu teneant,tã-
uam maturè, id eſt,temperatè abeuntes. Veretur enim,ne in
ſo diſceſſu claſſi noceant,dum raptu nimio tanquã per fugam
deunt.Ceterùm id duabus notis Hieroglyphis ob oculos po-
tur. Telum enim velocitatis agilitatíſque indicium eſt,vt ex- Telum quid.
icat lib.Hieroglyph.42. Pierius.Remora autẽ impedimẽtum
tarditatẽ deſignat,idẽ lib.30.Alij rẽ planè eãdem ſignificãtes, Remora quid.
elphinũ Remoræ adiunxerunt,vt Paul.3. Pont.Max. Alij an-
horã Delphino copularunt, vt Aldus Manutius nobilis typo-
aphus. Eraſmus Prou. Feſtina lentè, id pluribus explanauit:
quod vberrimum copioſæ orationis quaſi fluuium congeſſit.

Echeneide.] Remora, vel echeneis, à ſiſtendis nauibus ſic ap-
llata, παρὰ τὸ ἔχειν τὰς ναῦς, ναῦς, de qua in ſequentibus
pportunius.

Volitant ſpicula miſſa manu.] Ouid. ferè ſic 1.de Ponto,eleg.4.

—— *Sarmatica ſpicula miſſa manu.*

eſcio an huc etiam rectè contulero quod de Cymodocæa
ympha Virgilius in decimo:

—— *Fugit illa per vndas*
Ocyor & iaculo, & ventos æquante ſagitta,

In deprehenſum.

EMBLEMA XXI.

IANDVDVM quacunque fugis, te perſequor: at nunc
Caßibus in noſtris denique captus ades.
Amplius haud poteris vires eludere noſtras:
Ficulno anguillam ſtrinximus in folio.

Fugax tandem deprehenſus.

ALlegorica proſopopœia in quemuis deprehenſum, & fugacem, qui ob ſcelera notatus ſemel atque iterum è manibus iudicum ſublatus, & pro temporis occaſione ſubterfugiis vſus, non tamen poſſit effugere & expedire ſeſe, ſi tandem correptus arctiori nodo illigetur. Id facilè & commodè poteſt illuſtrari nobilibus hiſtoriis, de Perſe, Pſeudophilippo, Iugurtha, qui Romanorum infeſtiſſimi hoſtes dolis, fraudibus, ſubterfugiis vſi, vt vix capi poſſe viderentur, tandem tamen ſuc

cohibuerunt:ſed libri ſunt in omnium manibus.E multis quæ occurrunt, vnum ſublegere placet ex Iuſtino: Hanno Carthaginienſis adeò diues erat, vt ceteros ciues opibus anteiret.is de occupando regno cogitauit, ſed interfecto primùm ſenatu: quod machinatus ſimulatis filiæ nuptiis, plebi in porticibus publicis, Senatui ſuas in domo epulas parari mandauit, vt poculis veneno infectis ſenatores tectiùs enecaret, & ita Remp. inuaderet. Quo tamen conſilio nefario per miniſtros detecto, magiſtratibus placuit ſcelus declinari, non vindicari; periculum enim erat ne plus negotij exhiberet res cognita, quàm cogitata. Itaque decreto cohibuerunt, vt modus nuptiarum ſumptibus ſtatueretur. Quo conſilio præuentus Hanno, ſeruitia concitat, rurſúſque conſtituta cædibus die, cùm iterum ſe proditum vidiſſet, munitum caſtellum cum viginti ſeruorum millibus occupauit, ſed comprehenſus eſt ad extremum, dum ſibi conatur Afros & Mauritanos conciliare. Virgis cæſus, effoſſis oculis, & manibus cruribúſque fractis, necatus eſt: corpus verberibus lacerum cruci affigitur. Filij quoque cognatique, quãquam innoxij, vltimo ſupplicio affecti. Sed ne ſim longior, id & opportunè torqueri poteſt in eos qui fallacis ſunt fidei, quique crebrò furtim ſe ſubducunt ab iis, apud quos verum dicere neceſſe habeant: vti pleroſque (heu nimium multos) noſtra hac tempeſtate vidimus, qui aliud in ore promptum habent, aliud in pectore clauſum tenent, quod de Catilina Salluſtius ait; ſicque imponere aliis aſſueuere, vt non vereantur perfricta fronte pertinaciùs obſiſtere iis quos ſibi iuſtè interdum aduerſari norunt. Quod & accommodari poteſt in pertinaces quoſdam & refractarios, qui diuinis oraculis demum in noſtram ſententiam pertrahuntur, cùm eos nihil morentur humana. Ducta eſt ſimilitudo à natura anguillæ; quæ quia ſit lubrica, facilè contineri nequit, niſi folio fici ſcabro & aſpero. Lege prouerb. Cauda tenes anguillam: & Anguilla in ſtrigmento, in Eraſmicis & Iunij adagiis. Anguilla lubrica.

Ficulno anguillam, &c.] Alluſio ad Prouerb. Folio ficulno anguillam. Cui poteſt videri aliud finitimum quod refertur ab aliis, Inter Orci cancros adhærere: pro arctè irretiri, vt nulla pateat effugij ratio.

Cuſtodiendas Virgines.

EMBLEMA XXII.

VERA hæc effigies innuptæ eſt Palladis: eius
Hic Draco, qui dominæ conſtitit ante pedes.
Cur Diuæ comes hoc animal? cuſtodia rerum
Huic data: ſic lucos, ſacráque templa colit.
Innuptas opus eſt cura aſſeruare puellas
Peruigili. laqueos undique tendit amor.

Cur Palladis ſimulacrum Draconẽ premerat.

PHidias clariſſimi nominis ſtatuarius, Palladis ſimulacro Draconem appoſuit, quem pedibus Dea cõprimeret: quo ſignificabat virgines & puellas (fuit enim Pallas virginitati numẽ) peruigili cura continendas eſſe, vt ea ratione ſit optim

muliebri pudicitiæ conſultum. Nunquam eſt enim committendum, vt otio ſeſe dedant, aut plus quàm ſatis eſt, vagentur: quandoquidem eo ſexu nihil fragilius ſit aut imbecillius. Val. Maximus lib. 6. refert exemplum longè præclarum de Publio quodam Mænio, qui ſe pudicitiæ acerrimum vindicem præſtitit. Nam in libertum ſuum, quanquam admodum gratum ſibi, animaduertit, quòd filiæ ſuæ iam nubili oſculum dediſſet; cùm præſertim non libidine, ſed errore lapſus videri poſſet. Et quidẽ pœnæ grauitate, teneris adhuc puellæ ſenſibus caſtitatis diſciplinam ingenerari magni, æſtimauit: eique tam triſti exẽplo præcepit, vt non modò virginitatem illæſam, ſed etiam oſcula ad virum ſincera perferret. Sanè Draco à viſu, quem a- *Draco vnde nomen habet.*
cutiſſimum habebat, nomen apud Græcos habuit, id eſt παρὰ τοῦ δέρκεσθαι: nam δέρκομαι eſt, acutiſſimè video: vt & ὄφις, ſerpens, ab ὄπτω; ideóque Palladi ſacer eſt, quia vocabulum id παρὰ τοῦ πάντα ἀθρεῖν καὶ βλέπειν, καὶ περὶ πάντων νοεῖν, factum plerique tradunt, prudentiámque hinc interpretantur, quæ omnia perſpiciat, & ante omnes intelligat. Porrò quòd hîc ſcribat veram eſſe Mineruæ virginis effigiem, nec tamen explicet per partes, ſed Draconem tantùm adiungat, vigilantiæ veluti miniſtrum, non videtur alienum, ſi Deę panopliam ſubiecero. *Cur armata Pallas.*
Puella igitur armata virum ſapientem aduerſus omnes animi perturbationes ſe armantem, & vitiis animo forti reſiſtentem ſignificat: vel quòd virtutem ſuis ipſius præſidiis inſtructam ſatis eſſe intelligimus, vti iam dictũ eſt. Galeam habet criſtatam *Galea.*
in capite, quod referendum eſt ad iudicium, & cõſtantiam, qua vel maximè ſapientis cerebrum, arx & propugnaculum animi, potiſſimùm valeat: haſtam verò longam, quòd oratione percutiat eminus: Scutum cryſtallinum viri ſapientis magnam ſo- *Scutum.*
lertiam repręſentat, qua ſeipſum haud aliter intus diiudicat, quàm ſi in ſpeculo cryſtallino ea quæ externa ſunt, contempletur. Sed illud Gorgoneo capite terribile apparet, quod formidinis & terroris imaginem eſſe volunt: quam alij pectori Pal- *Caput Gorgonis in clypeo.*
ladis appingunt, quia ſapiens in pectore terrorem habet, quo aduerſarios afficiat. Inde enim Tritogeniam dictam eſſe vult Phornutus, quòd malis terrorem & metum ingeneret. Pallium *Pallium.*
triplici colore tinctum, quòd ſapientia ſit multiplex, ſeu quòd tecta & operta ſit, neque cuilibet ſeipſam conſpiciendam præbeat. Candidus in eo color ſimplicitatem reſpicit: aureus internitens, vim ſapientiæ fulgurantem: purpureus fulgorem penetrantem. γλαυκῶπις ideò eſt, καὶ φοβερὰ, καὶ χαροπὴ, καὶ δει-

νῶς ἀνδρικὴ, quòd vt illuſtris eſt & conſpicua, vt quidam volunt, ſic & formidabilis. Non enim tam cæſios habet oculos, vt acutè non videat: ὁρᾷ γὰρ δριμὺ· vnde & ὀφθαλμῖτις καὶ ὀπτιλέτις dicta, templúmque habuit à Diomede poſitum, nomine ὀξυδερκοῦ ἀθηνᾶς. Ceterùm alij, & Homerus maximè, tradunt eam glaucis eſſe oculis & cæſiis: qua ratione huic conſecrentur Dracones, & Vlulæ, nimirùm ob ſimilitudinem oculorum: acutiſſimo enim viſu eſt Draco, & quandam excubandi vigilandique vim habet, nec venatione capi poſſe videtur. Draconi autem ſimilem eſſe virtutem indagatricem aiunt, quæ diligentiſſimè omnia perſcrutetur, rimetúrque ſtudio indefeſſo: ideóque ab acuto viſu illi nomen factum, vt iam diximus. Sed placet huc, non præter rem tamen, attexere quod perſpicuè docuit Ponticus Heraclides in allegoriis Homericis: ἡ δὲ σὺν φρονήσει μετάνοια, δικαίως ἐν τοῖς ποιήμασιν ἀθηνᾶ νομίζεται· σχεδὸν γὰρ ἡ θεὸς, οὐκ ἄλλου τινὸς, ἡ συνέσεως ἐπώνυμος ἐστὶν, ἀθρηνᾶ τις οὖσα, καὶ πάντα τοῖς λεπτοτάτοις ὄμμασι τῶν λογισμῶν διαθροῦσα· διὸ δὴ καὶ παρθένον αὐτὴν ἐτήρησαν· ἄφθορον γὰρ ἀεὶ τὸ φρόνημα, οὐδεμία κηλῖδι μιανθῆναι δυνάμενον, ἐκ τε τῆς τοῦ διὸς κεφαλῆς γεγενῆσθαι δοκεῖ. τοῦτον μὲν γὰρ ἀπεφηνάμεθα τὸν χῶρον ἰδίως λογισμῶν εἶναι μητέρα: Quæ coniuncta eſt cum prudentia pœnitudo, iure apud Poëtas Athena, id eſt Minerua nuncupatur. Etenim eius nomen non aliundè ducitur, quàm ab intellectu, vt Athena tanquam ἀθρηνᾶ vocetur, hoc eſt contemplatrix, & nihil non inſpiciens acutiſſimis mentis oculis. Itaque virginem eam manere dicunt: quia prudentiæ vis non perit, neque vlla fœdari macula poteſt. Adhæc putatur è Iouis orta capite: quem locum præcipuè rationum eſſe matrem oſtendimus. Sed hactenus ſatis. Lege Phornutum lib. De natura Deorum, Fulgent. Mytholog. 2. Gyral. 11. Syntag. & Pierium Valerian. 14. Hieroglyphic.

Dracones & Vlulæ Palladi conſecrātur.

Innuptæ Palladis.] Hinc παρθένος dicta. eo enim nomine culta eſt in Acropoli Athenienſi: vnde & templum Parthenon. eius autem virginitas puri & incorrupti eſſe ſymbolum, Phornutus ait.

Pallas virgo.

Cur Diuæ comes hoc animal?] Huius quidem rei meminit obiter Plutarchus, commentario De Iſide & Oſiride.

Lucos ſacráque templa colit.] Nimirùm vt cuſtodiæ ſymbolum: eadem enim ratione hortis Heſperidum ſeruandis præfectus eſt Draco peruigil.

Virginum cuſtodia.

Innuptas opus eſt, &c.] Phocylidis eadem eſt ſententia:

Παρθενικὴν δὲ φύλασσε πολυκλείστοις θαλάμοισι,
Μηδὲ μιν ἄχρι γάμων πρὸ δόμων ὀφθῆναι ἐάσῃς.
Γάλλος δυσήρητον ἔφυ παίδων τοκέεσσι.

Clauſa tibi virgo thalamis ſeruetur honeſtis,
Nec ſinito hanc ad connubium foris vſque videri.
Forma puellarum ſeruata parentibus ægrè eſt.

Quò ſpectat etymon nominis παρθένος, quod Grammatici deflectũt à παρὰ θέειν τῇ μητρὶ, quòd virgo apud matrem manere debeát. quem morem veterum Heſiodus attigit 2. ἔργων. Vnde παρθένος dicatur.

Οὔτε δόμων ἔντοσθε φίλη παρὰ μητέρι μίμνει.

Sed & Homerus in perſona Penelopes, vult pudicam mulierem vix ſolam in medium procedere, ſed ancillis comitibus ſtipatam. ſic enim ille:

Οὐκ οἴη, ἅμα τῇ γε καὶ ἀμφίπολος δύ᾽ ἕποντο. id eſt,

Haud ſola, aſt illam duæ famulæ comitabantur.

Val. Maximus exemplum ſeueritatis memorat in Q. Antiſtio, qui vxorem repudiauit, quòd illam in publico cùm quadam libertina vulgari ſecretò loquentem vidiſſet. Is enim maluit occurrere incunabilis & initiis culpæ, quàm perfectũ ſcelus vindicare. Itidẽ fecit Sempronius Sophus, non alia dè cauſa, quàm quòd vxor, ignorante ſe, ludos ſpectare auſa eſſet.

Laqueos vndique tendit amor.]γνώμη.

Vino prudentiam augeri.

EMBLEMA XXIII.

HAEC Bacchus pater, & Pallas communiter ambo
Templa tenent, ſoboles vtraque vera Iouis.
Hæc caput, ille femur ſoluit: huic vſus oliui
Debitus, inuenit primus at ille merum.
Iunguntur meritò: quod ſi qui abſtemius odit
Vina, Deæ nullum ſentiet auxilium.

Qui Dij veteribus habiti.

PRo diis fuiſſe veteribus habitos, qui ſibi beneficiis humanum genus deuinxiſſent, notius eſt ex M. Tullij libris De nat. Deor. Lactantio & Euſeb. quàm vt confirmare ſit neceſſe. Tantùm obiter admonebo, quoſdam Deos iiſdem olim tẽplis & aris fuiſſe cultos, vt Cererẽ & Neptunum, quòd abſque ſale

cibi penè omnes inſipidi ſint,refert Plutarc.Sympoſ. 4. Vt Herculem & Muſas,quia Euandrum literas docuit Hercules,idem teſtis eſt in quæſtion.Rom. Sic denique Mercurium iuxta Venerem ſtatuere, vt oſtenderent matrimonij voluptatẽ maximè orationis indigere:itemque Suadam & Gratias, vt innuerent coniuges inuicem quæ vellẽt, perſuadendo impetrare debere. Certè reperio apud auctores quoſdã Græcos,nomine peculiari Deos nuncupatos eſſe συνναοὺς, quibus delubrum commune fuit.ij etiã dicti ὁμώχεται vt apud Thucydidem.Vt & metaphoricôs Syneſio epiſt. 1. συνναὸς ἡ ποιητικὴ τῇ φιλοσοφίᾳ. Romæ etiam in inſcriptione priuatæ cuiuſdam domus, teſte Fabricio, Διὶ ἡλίῳ μεγάλῳ σαράπιδι,καὶ τοῖς συνναοῖς θεοῖς.De his verò ſatis.Plinius autem lib.23.ait,Vino ali vires,ſanguinem coloremque hominum,& mentem augeri cum nobilioribus partibus. Gellius lib.15.cap.2.ex Platonis ſententia,vinum ingenij fomitem eſſe refert,virtutiſque incitamentum, ſi mẽs & corpus hominis eo flagret. Quod quidem malè à nugatore quodam citatum ſic emendat Gellius:Sed enim,inquit in primo & ſecundo De legibus,non vt ille nebulo opinabatur,ebrietatem iſtam turpiſſimam,quæ labefacere, & minuere hominum mentes ſolet,laudauit: ſed hanc largiorem paulò, iucundioremque vini inuitationem,quæ fieret ſub quibuſdam quaſi arbitris,& magiſtris conuiuiorum ſobriis,non improbauit.Nam & modicis honeſtiſque inter bibendum remiſſionibus refici integrarique animos ad inſtaurãda ſobrietatis officia exiſtimauit:redditque eos ſenſim lætiores,atque ad intentiones rurſum capiẽdas fieri habiliores.Hęc Gellius.Hinc illud vulgò tritum emanaſſe ſuſpicor.Vinum acuit ingenium.Commodè itaque ἄγαλμα proponit Bacchi, & Palladis, eodem altari erectis, vt nimirum ſignificetur prudentiæ incrementum eſſe aliquod , ſi Bacchi, id eſt, vini generoſi,ſed moderati,vſus acceſſerit. Etenim vinum prõptiſſimum habetur liberè loquendi tanquam calcar: itaque & vino facundiam & inuentionem tribuit Plutarchus. Adhæc

Ennius ipſe pater numquam niſi potus ad arma
Proſiluit dicenda.

Et Æſchylus,poëta clariſſimus,nõ niſi inter procula,tragœdias ſcripſiſſe fertur. Quid plura? Narratur & priſci Catonis Sæpè mero caluiſſe virtus. Præterire non poſſum quod ſcribit Athenęus Dipnoſoph.10.cap.13.exPolybio,vinum mulieribus olim interdictum: cauſam verò adiicit; ὡς λαθεῖν ἐστὶν ἀδύνατον τὴν γυναῖκα πιοῦσαν οἶνον,fieri non poſſe,vt quæ mulier vinum

Dij multi iiſdẽ aris poſiti.

Vini vis.

Plato quatenus vinũ laudet.

Cur Bacchus & Pallas eadem ara locarẽtur

biberit, lateat. Ea cauſa maximè puto ab eodem Gellio ſcriptũ lib.13. cap.11. Conuiuarum numerum à Gratiis ad Muſas deſinere. Sic veteres Bacchum Muſis adiunxerunt, quia vino non minimùm vires ingenij excitentur: quam ob cauſam laudata ſunt hominum veterum ſympoſia: eoque nomine Homerum puto ſuos Heroas, ipſumque Vlyſſem inter pocula de rebus lõgè ſeriis facere diſſerentem. quod Virgil. egregiè imitatus eſt. Scio quid Plutarchus ſentiat quo loco diſputat, An ſit inter pocula de rebus grauibus diſſerendum: ſed locum indicare mihi ſatis eſt ad alia properanti. Videtur porrò Alciati carmen confictum ex agalmate illo Διονύσου καὶ ἀθηνᾶς lib. 4. Epigram. Græcorum, quod tale eſt:

Εἰπὲ τί σοι, ξυνὸν καὶ παλλάδι; τῇ γὰρ ἄκοντες
Καὶ πόλεμοι, παρὰ σοί δ' εὔαδιον εἰλαπίναι.
Μὴ προπετῶς, ὦ ξεῖνε, θεῶν πέρι τοῖα μετάλλα,
Ἴσθι δ' ὅσοις ἴκελος δαίμονι τῇ δε πέλω.
Καὶ γὰρ ἐμοὶ πολέμων φίλιον κλέος οἶδεν ἅπας μοι
Ἠῷος δμηθεὶς ἰνδὸς ἀπ' ὠκεανοῦ.
Καὶ μερόπων δὲ φυὴν ἐγεγήραμεν ἡ μὲν, ἐλαίῃ,
Αὐτὰρ ἐγὼ ἐγλυκεροῖς βότρυσιν ἡμερίδος.
Καὶ μὴν οὐδ' ἐπ' ἐμοὶ μήτηρ ὠδῖνας ὑπέτλη,
Λῦσα δ' ἐγὼ μηρὸν πάτριον, ἡ δὲ, κάρη.

Quem dialogiſmum ſic Latio donatum reperi:

Dicito, quid commune tibi eſt cum Pallade? namque
Spicula ſunt illi, ſed tibi vina ſacra.
Talia ne temerè Diuos ſpectantia quæras,
Aduena, dicturi quin cape verba prius.
Bella mihi curæ, tum belli gloria, & iſtud
India teſtatur robore victa meo.
Prodeſt illa viris ſucco frondentis oliuæ,
Pocula ſed noſtro munere læta bibis.
Per me nec genitrix vllos eſt paſſa dolores:
Femur ego ſolui, ſed caput illa patris.

Bacchus pater] Bacchus, Liber pater, vt Neptunus pater, Apollo pater. Liberum autem patrem nominatum aiunt, quòd cùm in India bellaſſet, multas ſecum fœminas abduxiſſet, quæ Bacchæ dicebantur.

Bacchus cur pater.

Soboles vtraque vera Iouis.] Bacchus Iouis ex Semele filius, de quo poſtea. Pallas ex Iouis capite nata, vt ſuperiùs expoſitum eſt. Suſpicor hoc in loco nõ temerè Bacchum vnà cum Minerua coniungi, & vtrumque ſobolem Iouis dici: vt notet duo præ-

Bacchus & Pallas cur Ioue patre nati.

ſtantiſſima munera homini à Deo conceſſa, quorum alterum ad animum,nimirùm prudentia; alterum ad corporis vires inſtaurandas,nempè vinum,pertineat.

Ille femur ſoluit.] Hoc vberiùs in ſequentibus.

Huic vſus olim.] Olea Mineruæ tribuitur,quòd ſemper vireat, & aliquid ſemper habeat glaucedinis,& quòd oleum nihil cõtineat humidi admixtum, ſed ſemper ſincerũ & *ἀκήρατον* perſeueret:ita & virginitas, ait Phornutus. Sunt qui ſertum oleæ aſſignent, quòd arbor hæc pacis ſit ſymbolum; ideoque arma ferri dicuntur,bellaque ſuſcipi,quò tandem commodiùs in pace viuatur. Gyrald.Syntag.11.aliam habet rationem. Olea quid Mineruæ ſacra.

Inuenit primus at ille merum.] Præter alios quamplurimos, teſtis eſt Plin.7.cap.56.

Iunguntur meritò.] Antiphanes proinde *τὸ ζῆν* idem ac *τὸ πίνειν*,aut *πιεῖν* ſignificare dicit,id eſt, viuere eſſe bibere.

Abſtemius.] A vino abſtinens.temetum, vinum antiquis fuit. Gellius lib.10. Ouid.Metamorphoſ.15. Abſtemi⁹

---*Gaudetque meris abſtemius vndis.* Varro:

Quantoperè abſtemias mulieres voluerint eſſe,&c.Nonius.

Prudentes vino abſtinent.

EMBLEMA XXIIII.

QVID me vexatis rami? ſum Palladis arbor.
Auferte hinc botros, virgo fugit Bromium.

VIdetur hîc παλινῳδεῖν. Superiori enim dixit epigrāmate eum qui à vino abhorreat, haudquaquam prudentē euadere: quod rationibus aliquot, ſi non omninò neceſſariis, ſaltem tamen probabilibus confirmari poteſt. Nunc autem prudentem à vino abſtinere debere ponit. At hæc inter ſe ſic conciliare eſt facile, ſi dicamus prudentis eſſe vino moderatè vti: ſecus enim ſumptum, rationem obturbat, curas, vigoremque animi impedit, vt meritò ceſſerit in Prouerbium, Sapientiam vino obumbrari, ait Plinius. Cuius quidem rei non inſcius Romulus, vino ſemper eſt vſus parciſſimo. Capitale fuit Romani matroni

matronis vinum attingere. vnde inſtitutum, vt cognatis oſculũ ferrent, reprehendendi cauſa, quò indicium odor faceret ſi bibiſſent. Sed & M. Cato refert, nõ ſolùm probro affectas, ſed mulctatas quoque à iudice mulieres non minùs ſi vino vſæ eſſent, quàm ſi adulterium admiſiſſent. Egnatius Metellus vxorem, quòd vinum bibiſſet, interemit: cuius facti nec accuſatorẽ, nec reprehenſorem habuit, vnoquoque exiſtimante optimo exemplo illam violatæ ſobrietatis pœnas pependiſſe, ait Val. Max. lib. 2. ca. 1. Et ſanè, inquit, quæcunque femina vini vſum immoderatè appetit, & virtutibus omnibus ianuam claudit, & delictis aperit. Polybius etiam teſtis eſt, matronas liberas vino abſtinuiſſe, vt etiam ſeruos, item & ephebos omnes ad annum vitæ tricesimum. quod & apud Maſſilienſes in vſu fuiſſe nonnulli tradunt. Proditum eſt ab Æliano, lib. 2. cap. 37. De var. hiſt. Zaleuci legem apud Locrenſes fuiſſe, qua ſi quis merum bibiſſet, niſi valetudinis cauſa medico id iubente, morte mulctabatur. Ex quibus perſpicuum eſt, quàm olim odio habiti ſint ebrioſi, vinóque dediti. Porrò hîc oliua, Mineruæ arbor, vitem increpat, quæ ſuos ramos implicet, & admoueat oliuis. Sumptum eſt autem diſtichon ex eo Græco incerti:

Romulus ſobrius.

Matronæ Rom. vinũ non attingebant.

Quibus vinum interdiceretur.

Fons Emblematis.

Παλλάδος εἰμὶ φυτὸν, βρομίου τί με θλίβετε κλῶνες;
Αἴρετε τοὺς βότρυας· παρθένος οὐ μεθύω.

Quod Iambicis dimetris ſic reddidit Politianus:

Quid me implicatis palmites,
Plantam Mineruæ, non Bromij?
Procul racemos tollite,
Ne virgo dicar ebria.

Retuli paulò antè monitum Polybij certè graue, *λαθεῖν δὴν ἀδύνατον τὴν γυναῖκα πιοῦσαν οἶνον*, fieri non poſſe, vt quæ vinum biberit mulier, lateat. Bellè conſentit illud Varronis ex Agathone: Virgo de conuiuio abducatur ideò, quòd maiores noſtri virginis acerbæ aures Veneris vocabulis imbui noluerunt. Ouid. 3. artis:

Turpe iacens mulier multo madefacta Lyæo,
Digna eſt concubitus quoſlibet illa pati.

An verò etiam conciliabimus ad epigrapham huius diſtichi Plautinum iſtuc? Non vinum moderari, ſed vino ſolent, qui quidem probi ſunt.

Sum Palladis arbor.] Plin. lib. 12. cap. 1: & lib. 17. cap. 44. teſtis eſt. Phornutus & Martianus Capella lib. 6.

Mineruæ oliua ſacra, Pacifera dicta: humanis vſibus nõ pollue-

batur, nec temerè Deorum aris accendebatur. Græci quidam negabāt ab impudicis plantatam creſcere,fructúmue ferre.itaque à virginibus, & caſtis duntaxat inſeri volebant.

Botros.] Βοτρὺ,gemma,pro racemo accipitur συνεκδοχικῶς.

Virgo fugit Bromium.] Abhorret à vino.

Bacchus Bromius. Bromius autem Bacchus dicitur: παρὰ τὴν βρόντην refertur, id eſt, tonitru, qui dum naſceretur, eſt auditus, vt fabulantur: vel à βρέμω, fremo. Ouid. Metamorph.4.

— Bacchumque vocant, Bromiumque Lyæum.

Iuuenal. 6. Satyr.

— Bromium committere noli.

Et ad rem appoſitè Theogoniæ ſcriptor non inuenuſtus, Pylades:

A ſtrepitu Bromius, quòd vociferetur Iacchus:
Quòd curis ſoluat corda, Lyæus erit.

Reperi citatum ex Ennio Athamante:

His erat in ore Bromius, his Bacchus pater,
Illis Lyæus vitis inuentor ſacræ.

In ſtatuam Bacchi.

DIALOGISMVS.

XXV.

Bacche pater, quis te mortali lumine nouit,
Et docta effinxit quis tua membra manu?
Praxiteles, qui me rapientem Gnoßida vidit,
Atque illo pinxit tempore, qualis eram.
Cur iuuenis, teneráque etiam lanugine vernat
Barba, queas Pylium cùm ſuperare ſenem?
Muneribus quandoque meis ſi parcere diſces,
Iunior, & forti pectore ſemper eris.
Tympana non manibus, capiti non cornua deſunt:
Quos niſi dementeis talia ſigna decent?

Hoc doceo, noſtro quòd abuſus munere ſumit
Cornua, & inſanus mollia ſiſtra quatit.
Quid vult ille color membris penè igneus? omen
Abſit, an humanis vreris ipſe focis?
Cùm Semeles de ventre parens me fulmine traxit
Igniuomo, infectum puluere merſit aquis.
Hinc ſapit hic, liquidis qui nos bene diluit vndis:
Qui non, ardenti torret ab igne iecur.
Sed nunc me doceas, quî vis miſcerier? & quæ
Te ſanus tutum prendere lege queat?
Quadrantem addat aquæ, calicem ſumpſiſſe falerni
Qui cupit, hoc ſumi pocula more iuuat.
Stes intra heminas: nam qui procedere tendit
Vltrà, alacer, ſed mox ebrius, inde furit.
Res dura hæc nimium. ſunt pendula guttura, dulce
Tu fluis. heu facilè commoda nulla cadunt!

Vini incõmoda. BAcchicæ ſtatuæ profert ἐπιμύθιον ἠθικὸν per Dialogiſmũ, quo demonſtrat incommoditates & damna quæ temulentiam conſequantur: nam ex immodica vini potione ebrietas, ex ebrietate furor, quo nihil vel miſerius, vel exitialius videri, nedum cogitari poteſt. Deinde ſumendi vini legem quãdam præſcribit omnibus vtilem, & planè neceſſariam. Omnia ſigillatim diligentiùs aperiam, ne quid interturbẽ. De fugienda ebrietate Plinius fuſum orationis riuulum exprompſit lib. 14. toto 22. ca. Prouerbium, Vinum caret clauo: &, Vinum ſenem, etiam nolentem, ſaltare impellit. Plato 3. De Repub. & 6. De legib.

Bacchus Liber pater. *Bacche pater.*] Cur Baccho Liberi patris impoſitum nomen ſit, Plutarch. explicat κεφαλ. ῥωμαϊκῶν libro: quòd nimirùm bibentibus libertatem ingeneret. Nonnulli enim per vinolẽtiam liberi & feroces efficiuntur: aut quia liba exhibuerit, aut quòd ille apud Eleutheras vrbem Bœotiæ, Eleutherius, i. Liber appellaretur.

Mortali lumine.] Humanis oculis. hæc ad figmentum. Nam nefas olim fuit Deos fuiſſe homines putare.

Praxiteles *Praxiteles, qui me, &c.*] Id Plinius attigit inter plurima Praxitelis opera laudatiſſima lib. 34. cap. 8. Oriundus hic celebris artifex ex ea Italiæ parte, quæ quondam magna Græcia dice-

batur,& ob artis excellentiam ciuitate Romana donatus,

Rapientem Gnoſſida.] Ariadnen intelligit, Minois Cretenſium regis filiam, quæ Theſei amore capta, Minotauri necandi occaſionem ei præbuit, ea lege vt ſe vxorem duceret. Sed eam Theſeus in inſula Naxo ſomno ſepultam reliquit, cuius miſertus Bacchus eam ſibi connubio iunxit, quam in cælo raptam, Coronam Gnoſſiam appellant. Ariadne à Baccho rapta.

Cur iuuenis,&c.] Ouid.3. Faſtorum: Cur iuuenis Bacchus.

Siue quod ipſe puer ſemper iuueniſque videris,
Et media eſt ætas inter vtrumque tibi.

Et in Metamorph.

——*Tibi enim inconſumpta iuuenta,*
Tu puer æternus, tu formoſiſſimus.——

Iuuenis ideò effingitur, quòd ad iuueniles annos molliter trãſigendos maximè conferat, ſi parciùs,&,vt decet, ſumatur: vel quòd hilares & lætos faciat. Gyrald. Syntag.7.

Lanugine.] Barba molli, à lanæ ſimilitudine, vt eſt in cotoneis malis. Lanugo.

Queas Pylium cùm ſuperare ſenem.] Alluſio eſt ad Prouerb. proximè citatum, Senem vel nolentem vinum ſaltare compellit: cui conuenit illud ex Athenæo: Vinum inſanire facit.

Οἶνος καὶ φρονέοντας ἐς ἀφροσύνην ἀναβάλλει: hoc eſt,
Inſanire facit ſanos quoque copia vini.

Huc ſpectat quod Plato De legib.1. ait: non ſolùm ſenem fieri bis puerum, verùm etiam temulentum. Per ſenem Pylium ϲυνεκδοχικῶς, ſenem quemuis ſapientem hominem intelligit, qualem Neſtorem Homerus celebrat in Iliade. Quem tamen locum de Bacchi iuuenta, non de vi, ſed de ætate & tempore intelligendum eſſe mihi facilè perſuadeo cum Ioan. Fratre viro ſanè docto; mirari enim poſſit aliquis Bacchum iuuenem ſemper videri, cùm ſit ille Neſtore annoſior. Nam & apud Lucianum Iupiter ridet Cupidinem, qui ſe puerum eſſe iactet, cùm ſi ἀρχαιότερος πολὺ τοῦ Ἰαπετοῦ. Quam amici hominis explicationem lubens admitto, vt eruditam dignamque quæ probetur omnium calculis.

Tympana non manibus,&c.] Tympanum luxuriæ inſtrumentum dicitur à Iuſtino. lib.30. Suſpicor Baccho tribui tympanum, tanquam hilaritatis ſignum notiſſimum, vel propter ſtrepitum inconditum, quem edere interdum ſolent qui vino ſunt onuſti. Plutarchus de Ptolemeo Iuniore, qui temulentus in palatio, tympano comploſo obambulabat. Graue, inquit, & calamiro- Tympanũ cur adiunctum Baccho.

ſum ſi Cleomenes opperiretur otium diſſolutũ Regis Cybeleij præſtigiatoris, vbi primùm ille tympanũ poſuerit, & tripudiantium cœtus dimiſerit. Græcè ita: δεινὸν γὰρ εἰ Κλεομένης κάθηται μητραγύρτου βασιλέως σχολὴν ἀναμένων, ὅταν πρῶτον ἀπόθηται τὸ τύμπανον, καὶ καταπαύσῃ τὸν θίασον.

Cornutus Bacchus. *Capiti non cornua deſunt.*] Ouid. in Epiſt. Sapphus:

Accedant capiti cornua, Bacchus eris.

Nam priùs ab Orpheo in Hymnis βουκέρως, καὶ δικέρως eſt appellatus. Diodorus in 5. rationem reddit, quòd priùs boues iugo iunxerit, vel quòd Ammonis filius fuerit, qui capite arietino pingebatur. Cornua pro audacia Phornutus accipit, quòd audaces vinum reddat. Veteres cornibus pro poculis vſos, & eam ob cauſam Bacchum dici cornutum & temulentum ſcholiaſtæ quidam tradunt.

Vini vſus. *Hoc doceo, noſtro, &c.*] Sic Plin. cap. 1. libro 23. Vino modico nerui iuuantur, copioſiore læduntur, ſic & oculi. Stomachus recreatur, appetentia ciborum inuitatur, triſtitiæ cura hebetatur, vrina & algor expellitur, ſomnus conciliatur: Contrà, ſi nimius adhibeatur vini vſus, belluina cornua capeſſimus, & in furorem intolerabilem nonnunquam ruimus.

Οἶνος vnde dicatur. *Hoc doceo, noſtro quòd abuſus, &c.*] Non me fugiebat, vnde vini, τοῦ οἴνου, appellationem Plato in Cratylo deduceret, nẽpè παρὰ τὸ οἰήσεως τὸν νοῦν ἐμπιμπλᾶν, quòd opinione mentẽ oppleat: vel, vt etymolog. ἀπὸ τῆς ὀνήσεως, eo quòd iuuet & recreet. Sed ad hũc locum mihi ſatis fecerit Plutarchi monitum ex 7. Sympoſ. Probl. 10. cuius hæc eſt ſententia: Quod verò ſummum eſt, vt in conſultatione de rebus arduis imprudens atque imperitus rerum ſequatur prudẽtiores, hoc vinum ebriis adimit. Ideò enim Plato vino nomen ait impoſitum eſſe οἶνος, quòd efficiat, vt qui biberint, ſapere ſe putent, οἴεσθαι νοῦν ἔχειν.

Quòd abuſus munere ſumit cornua.] Atheneæus lib. 13. οἴνου κατιόντος εἰς τὸ σῶμα, ἐπαναπλεῖ κακὰ ἔπεα καὶ τὰ μαινόμενα: Vino in corpus deſcendente, aſcendunt verba improba & furioſa.

Cornua quid. *Sumit cornua.*] In effuſam prolabitur audaciã. Ouid. 1. Artis:

—Tunc pauper cornua ſumit. & 4. Triſt.

Iam ferro in pugnas, & nondum cornua ſumpſi;
Nec mihi ſumendi cauſa ſit vlla velim.

Idem 3. Amor. eleg. 10. quo loco ſignificat ſe reſipuiſſe, & ab amoris laqueis extricaſſe ſe, ait,

Venerunt capiti cornua ſera meo.

Plato Dialogo De impoſitione nominũ, οἶνον dictũ vult, qua-

ſι οἰόωυ nempè, διὰ τὸ οἰήσεως ἡμᾶς ἐμπιμπλᾶν. quod Horatius 1. Carm. videtur circumlocutione expreſſiſſe:

——— ſæua tene cum Berecyntio
Cornu tympana, quæ ſubſequitur cæcus amor ſui,
Attollens vacuum plus nimio gloria verticem,
Addis cornua pauperi.

Ouid. 4. Faſtorum.

Mitte pater caput huc, placatáque cornua vertas.

Quo loco admonendi mihi ſunt Philologi, Bacchum veteribus κερασφόρον depictum, id eſt cornutum, aut cornigerum: vel quòd primus rationem boum copulandorum ad agriculturam inueniſſe credatur: vel quòd eius pater Ammon cornutus colebatur. Plato aliam cauſam hiſtoricam retulit 2. Legum, & poſt eum Athenęus Dipnoſoph. 2. Olim ſoliti erant in capiendo potu cornibus vti pro poculis. hinc verbum κεράσαι, pro, vinum fundere: & κρατὴρ, quaſi κεράτηρ, quod à nomine κέρας deflexum eſt. Pompeius Feſtus ad moralem ſententiam accedit, quòd qui temulenti ſunt, adeò interdum truces apparent, vt cornua habere videantur. & Scholiaſtes Horatij ad Odam 19. ſecundi Carm. ibi, Bacchum cornutum quid finxerint.

Te vidit inſons Cerberus aureo cornu decorum --

ait cornua Baccho tribui ſolita, quia ebrietas arrogantiam & audaciam gignat.

Mollia ſiſtra.] Ebrius ad muſicam, vt aſinus ad lyram. Siſtro dulci & ſonoro inſtrumento in ſacris Iſiris vtebantur veteres. Martial. Siſtrum.

Hæc quatiet tenera garrula ſiſtra manu.

Ouid. de morte Tibulli,

Quid nos ſacra iuuant, quid nunc Ægyptia proſunt
ſiſtra? ———

De ſiſtro, Pierium Hieroglyph. 48. diligenter euolue. Inſtrumentũ hoc æneum fuit, curuum ad lebetis formam, vt Plutarc. commentario de Iſide retulit: circum erant parua quædam cymbala ſeu tintinnabula, & in eius parte ſuperiore ſculpta erat felis humana facie: in ima verò, figura Iſidis & Nephthys.

Quid vult ille color membris, &c.] Nuda fiebant Bacchi ſimulacra, inquit Phornutus, vt naturam vini oſtenderent, quòd arcana detegat. Horat. 1. epiſt. Nudus Bacchus.

Quid non ebrietas deſignat? operta recludit.

Rubedo autem colorem ſatis indicat, hincque cognomẽ Ignigenæ habuit. Strabo lib. 13. Igneus Bacchus.

Cùm Semeles de ventre parens, &c.] Notiſſima eſt fabula, quam fusè tractat Ouid.3. Metamorph. dicitur opera matris Bacchus

Fabula de ortu Bacchi ad quid.

vtero prodiiſſe, fabula nimirùm calorem eius & feruorem innuente, ait Phornutus: tali enim natura eſt vinum, vim obtinens igni parem. Sed apud Poëtas eſt: Femori Iouis inſutum ad perfectionem veniſſe, quòd ſecundò femoribus vinum matureſcat ac perficiatur. cùm primùm enim maturum eſt, vſui prorſus eſt imperfectum: ſed pedibus calcatum, fit perfectius. Nam prima illa generatio fit in autumni maturitate, quæ eſt etiam tum æſtu vigente. At cùm calcatur, & pedibus exteritur, id femoribus confici videtur. Et hæc quidem *φυσικῶς*. Alij modo alio enarrant. Prouerb. Perdidiſti vinum infuſa aqua, fabulę huius origo affertur. Veteres enim merum bibebant, non ſine noxa, donec Staphilius Sirrheni filius docuiſſet vini diluendi rationem. Plato etiam admonebat, Bacchum temulentum Deũ ſobriis Nymphis temperandum eſſe, id eſt, vinum aqua miſcendum. quod hoc Epigrammate Meleagri compertius eſt:

Αἱ νύμφαι τὸν Βάκχον ὅτ᾽ ἐκ πυρὸς ἥλαθ᾽ ὁ κοῦρος
Νίψαν, ὑπὸ τέφρης ἄρτι κυλιόμενον.
Τοὔνεκα σὺν νύμφαις βρόμιος φίλος· ἢν δὲ νιν εἴργῃς
Μίσγεσθαι, δέξῃ πῦρ ἔτι καιόμενον.

Bacchus Nymphis temperandus.

Id ego ita olim conabar reddere:

Proſiliit rapido cùm Bacchus ab igne puellus,
Eſt Nymphis lotus puluerulentus adhuc.
Cum Nymphis ideò gratus ſit Bacchus: at illum
Ni miſcere ſinas, igneus ardor erit.

Ponticus Heraclides lib. De allegoriis Homericis, id perſpicuè docuit, citans illud ex Illiad. ζ.

Ὥς ποτὲ μαινομένοιο Διονύσοιο τιθήνας, &c.

Ait enim Bacchum ſeu Dionyſium *μαινόμενον* appellatum à Poëta, id eſt, inſanum, & furentem, quòd nimio vino inſani homines fiant. Bacchi nutricibus, vites intelliguntur, quas Lycurgus pepulit per montem Nyſeron: quia conſuetudo fuit aſſeruandi vini cauſa admiſcere marinam aquam. Idem videtur ſentire Athenæus Dipnoſophiſt. 11. cap. 3. quo loco rationem

Nymphæ Bacchi nutrices.

reddit, cur Nymphæ dicantur Bacchi nutrices, nempè quòd aqua immiſta vinum augeat, & temperet. Priſci autem illi Ioui duas nutrices, Iunoni vnam, Apollini duas, Baccho plures attribuerunt, quòd oporteat hunc Deum pluribus nutricum Nympharum menſuris manſuefactum eſſe ac domitum. Huc adſcribere non piget lepidum Cœlij Rhodigini Epigramma,

quod,ni fallor,è Græco confinxit:

Ardentis Semeles audens puer excidit aluo,
Ardebátque vno mater & ille rogo.
Et ſpes nulla ſuper miſeræ ſuccurrere matri,
At puer in flammis non tamen vſtus erat.
Ogygis occurrit, ſed non prius attigit illum,
Succubuit multæ quàm Iouis ignis aquæ.
Ignis abit, ſed non abiit vis ignea prorſus,
Quique cuti ſummæ parcit, in ima furit.
Nympha igitur procul: O puerum ne tangito, clamat,
Quiſquis es; ignis enim eſt, ni priùs imbre laues.

Huc facit illud Plutarch.diſputatione, An ſeni regenda Reſp. Aquam mero miſcemus,quo Deum furentem(vt cum Platone iſtuc)ſobrio altero caſtigatum temperemus. ὥς φησὶν Πλάτων ἐπὶ τοῦ μιγνυμένου πρὸς ὕδωρ ἀκράτου, μαινόμενον Θεὸν ἑτέρῳ Θεῷ νήφοντι σωφρονίζεσθαι κολαζόμενον. Idem de philoſophis, qui non minus literatis ſermonibus condiunt apparatum conuiuij, quàm vinum aqua diffuſa diluit,οὐχ ἧττον ταῖς Μούσαις τὸν Διόνυσον ἢ ταῖς Νύμφαις κεραννύντες: non minus Bacchũ Muſis,quàm Nymphis permiſcentes.Huc pertinent Gnemonis verba ad Nauſiclem,lib.5.Æthiop.h?? Apud Heliodor.καί μοι δοκεῖς καὶ τοῦ δαιμονίου μάλιστα συνιέναι,τὸν ἑρμῆν τῷ Διονύσῳ συγκαθιδρύων,καὶ λόγων ἥδυσμα τῷ πότῳ συναναχέων.Videris mihi ſacræ rei tenere optimè rationem, qui coniungis Baccho Mercurium, & orationis condimentum poculis admiſces.Eiuſdem lege quæſtionem primam Sympoſ.

Hinc ſapit hic, liquidus, &c.] Idem eſt illud Antinoi, ni fallor, apud Homerum Odyſſ. φ.

—— οἶνός σε τρώει μελιηδής, ὅς τε καὶ ἄλλους
Βλάπτει, ὅς ἄν μιν χανδὸν ἕλῃ, μηδ' αἴσιμα πίνῃ.
Vinum lædit dulce quod & alios
Lædit, quicunque ipſum abundanter capit, neque decenter bibit.

At quæ cauſa incuſandi vini,ſi quis damnum inde conſequatur? οὐ γὰρ οἶνος ταῦτα, οὐδὲ ὁ Διόνυσος ποιεῖ. τὸ δ' ἄμετρον τῆς πόσεως καὶ τὸ πέρα τοῦ καλῶς ἔχοντος ἐμφορεῖσθαι τοῦ ἀκράτου· ὅς δ' ἐμμετρα πίνῃ, ἱλαρώτερος μὲν, καὶ ἡδίων γένοιτ' ἄν. Theocritus Eidyllio 13.à Baccho dari hominibus lætitiam & dolorem ait:

Οἷα Διώνυσος δῶκ' ἀνδράσι χάρμα καὶ ἄχθος.

Fabulam hanc ſcio à variis accommodari variè. Referam, ſi commodè poſſim, quæ Philo Iudæus habet lib. Quòd omnis probus, liber; de Theodoro & Lyſimacho loquens: Cùm, ait,

Lyſimachus præterea rogaſſet, num & è patria fugatus eſſet propter ſuorum inuidiam ciuium: reſpõdiſſe. Nequaquam, ſed propter excellentiam ingenij, quod patria minimè capiebat. Sicut enim Semele Baccho grauida cùm non potuiſſet perferre vterũ, Iupiter eam miſeratus, abortiuũ ambuſſit & inter Deos retulit: ſic cùm patria mea minor eſſet, quàm vt caperet Philoſophum, bonus quiſpiam, ſiue Deus, ſiue Genius, Athenas, in locum fortunatiorem commodiorémque me tranſtulit, &c.

Torret ab igne iecur.] Horat. 4. Carmin.

Comeſſabere maximi,
Si torrere iecur quæris idoneum. Idémque:
——— meum
Feruens difficili bile tumet iecur.

Vide Athenæum 10. Dipnoſoph. cap. 9. Plin. lib. 14. cap. 15. De Alexandri vinolentia.

Vino quo modo vtendum. *Sed nunc me doceas, &c.*] Non ſat fuit oſtendiſſe incommoda, & ægritudines, niſi remedia quædam adhibeantur. Præceptum itaque eſt de vino temperatè ſumendo, nimirùm vt quarta pars aquę ſemper immiſceatur. quod tamen prę ceptum pro ratione locorum, temporum & perſonarum ad ἐπιείκειαν reuocandum eſt. Prouerb. Epiſcythiſarc. Athenæum 10. cap. 8. & lib. 15. cap. 15. Quò etiam pertinet illud ex Græcis epigrammatis:

Βάκχου μέτρον ἄριστον, ὃ μὴ πολὺ μήδ' ἐλάχιστον,
Ἐστὶ γὰρ ἢ λύπης αἴτιος, ἢ μανίης.
Χαίρει κρινάμενος τρισὶ Νύμφαις τέτρατος αὐτὸς,
Τῆμος καὶ θαλαμοῖς ἐστὶν ἑτοιμότατος.
Εἰ δὲ πολὺς πνεύσειεν, ἀπέστραπται μὲν ἔρωτας,
Βαπτίσεται δ' ὕπνῳ γείτονι τοῦ θανάτου. id eſt,

Nec minor eſto modus Bacchi, nec largior æquo,
Hinc mæror mentes occupat, inde furor.
Quartus tres ſecum Nymphas admittere gaudet:
Sic thalamis aptus, coniugióque venit.
Namque ſolet teneros contemnere inuitus amores,
Et ſommum morti conciliare parem.

Intra heminas.] Significat vltra mediocres menſuras nihil adiiciendum, vel ſobriis menſuris vtendum. Neque enim Gręcorum veterum, bibacitate inſignium, aut Germanorum noſtri huius temporis conſuetudo probanda, qui inter conuiuandum potando certent.

Mox ebrius, inde furit.] Gallis veteribus non ebrietas modò, ſed ebrietatis comes rixa & concertatio à Platone, aliisq; qui-

buſdã notatur .In cuius culpæ ſocietatem Germani à Cornelio Tacito vocantur,parique & vinolentię & contentionis appellantur nomine:ſic enim ille:Aduerſus ſitim non eadem temperantia,diem noctemque continuare potando nulli probrum. ſi indulſeris ebrietati ſuggerendo quantum concupiſcunt, haud minùs facilè vitiis,quàm armis vincentur. Crebræ, vt inter vinolentos rixæ,rarò conuiciis,ſæpius cæde & vulneribus tranſiguntur. Hæc Tacit. Obiter adiiciam quod memini legere me apud Firmicũ Maternum, auctorem non poſtremi nominis, libello quo Paganorum errores conuellit:Lycurgum Thracium ideò vites excidi iuſſiſſe,quia vinum in Thracia inſaniam furoremque pareret:quò pertinere puto initium Odes lib.1. Carm. Horat.

Natis in vſum lætitiæ ſcyphis
Pugnare, Thracum eſt.tollite barbarum
Morem,verecundumque Bacchum
Sanguineis prohibete rixis.

Qua ratione etiam Aſtyages apud Xenophontem, cùm Cyrum rogaſſet,quam ob cauſam à vino abſtinuiſſet inter conuiuandum : quia metuerem, inquit, ne in cratere mixta venena eſſent.cùm enim tu ad natalitia amicos adſciuiſti,facilè obſeruaui venena mero mixta. Sed quo tandem modò, inquit ille? Videbam enim vos, ait,neque mentis neque corporis eſſe cõpotes.

Res dura hæc nimium, &c.] Dura quidem, iis potiſſimùm, qui ſibi omnia effusè licere volunt.

Gramen.

EMBLEMA XXVI.

GRAMINEAM *Fabio patres tribuere corollam,*
Fregerat vt Pœnos, Hannibalémque mora.
Occulit inflexo nidum ſibi gramine alauda,
Vulgò aiunt, pullos ſic fouet illa ſuos.
Saturno Martiq; ſacrum, quo Glaucus adeſo
Polybides, factus creditur eſſe Deus.
His meritò arguitur nodis tutela ſalusq;:
Herbaq; tot vires hæc digitalis habet.

Gramen quid ſignificet.

GRamen herbam, quę aliis eſt ſanguinaria, celebrat, vt tutelæ præſidij ſalutiſque ſymbolum. Ex ea enim corona graminea fiebat apud Romanos maximo in pretio habita. Sed &

proprias quaſdam in ea vires eſſe exemplo eſt Alauda, Martis auis, quę nidum gramineis ramulis vallare ſoleat. Adhęc Saturno & Marti gramen eſt conſecratum, ne quis eam in minimis habendam putet. Poſtremò comeſo gramine Glaucus, Deus marinus eſt habitus. His omnibus tanquam notis arcanis defẽſionem, ſalutemque intelligimus: quibus vti licebit, quoties effugij, aut præſidij ſpem voluerimus oſtendere: vt ſi potentior aliquis nos opprimere conetur, aut quiſpiam in nos malè affectus noxam inferre, nos in legum tutela, & iuris noſtri innocentia fiduciam collocãdo, prouerbiali hoc ſchemate vtemur, dicemúſque nos gramineas habere frondes. Vt autem varij ſeſe caſus offerunt, ita diuerſis modis iſtuc vſurpari poteſt. Graminis ſymbolum ſignificare mihi videtur certiſſimum ærumnarum omnium, & infortuniorum quaſi præſens alexipharmacum: quod & de diſciplinis humanioribus, integritate animi, aliisque generis eiuſdem, quorum portus tutiſſimus eſt, intelligi facilè poteſt. De gramine Plin. cap. vlt. 24. lib. Athenæus 7. Et hæc, prima mea coniectura fuit, inops quidem conſilij, quod verum fateri cogor, vt ætas in qua minutias haſce commentabar, nunc verò Emblematis huius veram ſententiam repeto ex Feſto Pompeio, cuius hæc verba: Herbam do, cùm ait Plautus, victum me fateor ſignificat: quod eſt antiquæ & paſtoralis vitæ indicium: nam qui in prato curſu aut viribus contendebant, cùm ſuperati erant, ex eo ſolo in quo certamen erat, decerptam herbam aduerſario tradebant. Citatur ex Attio,

Gaudent, currunt, celebrant, herbam conferunt.

Plinius de obſidionali corona, dari ſolitam è gramine teſtatur, quod gramen decerptum erat quo loco obſeſſos ſeruaſſe aliquis. Summum enim apud veteres victoriæ ſignum fuit, herbam porrigere victos, hoc eſt terra & altrice humo & humatione etiam cedere. Idem Plin. de elephante lib. 8. Mirus pudor eſt, victusque vocem fugit victoris, terram ac verbenas porrigit. Itaque herbam dare ſiue porrigere gramen, eſt ſeſe fateri victum, agnoſcere victorem, præſidij & ſalutis auctorem rereri.

Gramineam Fabio, &c.] Corona graminea (quæ & obſidionalis) duci dabatur ab iis quos obſidione liberarat, ait Gellius: Corona graminea. eaque fiebat è gramine quod eo loco natum eſſet, intra quem clauſi erant qui obſidebantur. Hãc coronam S.P.Q.R. Fabio Maximo dedit bello Pœnorum ſecundo, quòd vrbem Romam obſidione hoſtium liberaſſet. Hac nullam aliam fuiſſe nobiliorẽ,

quæ nũquam niſi ſumma deſperatione daretur, Plinius 22.lib. cap.3.4.5.memorat.

Patres, Senatores. *Patres.*] Romani Senatores, quòd erga Rempubl. paterno eſſe animo deberent, ſic nominati. Salluſt. in Catil. hi vel ætate, vel curæ ſimilitudine, patres appellabantur.

Pœni. *Pœnos Hannibalemque.*] Id eſt, Hannibalem Carthaginenſium Ducem. Pœni, quaſi Phœni, quia duxerunt originem à Phœnicibus. quam tamen deriuationem ab aliis vſurpatam refellit Pompon. Sabinus ad principium Æneid.

Fab. Maximus. *Mora.*] Cunctatione. Hinc Fabius cũctator appellatus, de quo Poëta 6. Æneid. Ennium imitatus, ſic:

Vnus qui nobis cunctando reſtituit rem.

Animaliũ quorundã ſolertia. Alauda in gramine nidificat. *Occulit inflexo nidum, &c.*] Quibuſdam auibus & belluis herbarum quarũdam cognitio eſt à natura inſita, vt quod arte maxima & diligenti obſeruatione homines ipſi ſciunt, hæ naturæ beneficio ſentiãt. Quòd autem alauda ſiue galerita nidum ſibi ex gramine conficiat, ex veteri Prouerbio ſic expreſſum eſt: Caſſiano Baſſo ſcholaſtico, lib. De agricultura: Galeritę, inquit in gramine nidificant. vnde etiam Prouerbium,

Ἐν κορυδοῦ κοίτᾳ σκολιὴ κέκρυπται ἄγρωστις:

Ramoſum gramen nido occultatur alaudæ.

Solet enim alauda peculiari quodam amuleto ſuum luſtrare nidum, impoſitis quibuſdã ramulis graminis, ſicuti aquila callitricho, cornix verbenaca ſupina, turdus myrto, palũbes lauro vt ex Zoroaſtræ magi 15. γεωπονικῶν retulit literatiſſimus vir Belgij decus Iunius, adagio,

Alaudæ in nido latet gramen.

Glaucus. *Quo Glaucus adeſſo, &c.*] Id variis modis ab Athenæo libro 7 cap.16.& aliis narratur. Hic piſcator fuit Anthenodius, natandi peritiſſimus, qui vel cunctos ſui temporis natatores in vndis exuperabat, ait Palæphatus: nam ſolebat è portu ſpectantibus, donec iam extra eorum eſſet proſpectum, enatare. Cùm autem rediret, perſuadebat ſeſe in marinis fluctibus vixiſſe; hincque marinus Deus primùm eſt nominatus. Tradunt alij eum aliquando ob nimiam piſcium, quos ceperat, multitudinem fuiſſe defeſſum, onuſque in media via abieciſſe: vnum ex piſcibus moribũdum herba guſtata reuixiſſe, & in fluuium proſiliiſſe. quod cùm Glaucus obſeruaſſet, eadem herba comeſa, immortalitatem adeptus putatur. Prouerb. Glaucus comeſa herba habitat in mari. Plinius lib.9.cap.16.& lib.32.cap.11. Auſonius:

Sic Anthenodius Bœotia per freta Glaucus,
Gramina guſtatu poſtquàm exitialia Circes
Expertus carptas moribundis piſcibus herbas
Sumpſit, Carpathium ſubiit nouus accola pontum.
Jlle hamis & rete potens ſcrutator operti
Nereos, æquoream ſolitus conuertere Tethym
Jnter captiuas fluitauit prædo cateruas.

…d id reſpexit Franc. Picus Mirandulan. in Voto pro ſalute cō-…gis (mihi enim aliud agenti pridem locus ille occurrit.)

Num mihi firmari poſſent mea vota, maligno
Impete depulſo morbi? num pallida tabes?
Num tetris pelli poterit mors improba ſuccis?
Gramine vel Glauci vel priſca Pæonis arte?

…uòd dixit gramen Saturno & Marti ſacrum, Aiſchyrion Sa-…ius in quodam Iambo ait, Saturnium ſeminaſſe gramen, quod …cat gramen Deorum: Marti autem, quòd in campo Martio …omæ creſceret, & Martiali donaretur præmio. Horat. princi-…o 4. Carminum: Gramen cur Saturno & Marti ſacrum.

Te per gramina Martij
Campi, te per æquas, dure, volubiles.

…oratius 3. Carm. Od. 7.

Quamuis non alius flectere equum ſciens
Aequè conſpicitur gramine Martio.

…ruius nititur cauſam reddere, cur gramen Marti ſacrum ſit: & …uid. etiam in Faſtis. Reuera gramen & in nominis ratione, & …ipſa, cum Marte aliquam habere ſimilitudinem videtur: nam …amen & Gradiuus (quod Martis cognomen) à gradiendo & …pendo duci videntur: & cùm fit caſtrametatio, locus com-…dus, id eſt planities campi deligitur ab Imperatorum mini-…is, quo loci ſolet eſſe gramen, cuius omninò tollendi vel a-…llendi nulla ratio eſſe poteſt; ideoque puto ab Ouidio, epi-…eto ad rem accommodato, inexpugnabile gramen appella-…n eſſe, 5. Transformat.

Polybides.] Polybi filius. In eo patronymico fateor me hæſiſſe: …hunc, quanquam leuem, ſcrupulum exemerunt proſopo-…phi ex Argonautis, Apollonij ſcholiaſte. Plerique noſtræ A-…lemiæ Pariſienſis viri eruditi mihi pridem ſignificarant, Po-…idem Glaucum, διὰ τὸν πολὺν βίον καὶ ἰδεῖν, eſſe fortè de-…minatum, quod ipſum non videretur abhorrere à Glauci …acis fabula: Sed huic tamen coniectaneo vt non planè ſum …nſus, ſic neque omninò repugnaui. Polibides.

Nodis.] Notis, ſymbolis.

Digitalis.] δακτύλιος , vt Ariſtolochia μάκρα ἢ δακτυλῖτις dicta: à digitorum forma, qui interſecti ſunt. q. d. herba hęc vires tantas habet, etſi digitum non excedat. Plin. 24. cap. 19. Sunt & qui aculeatum gramen vocant trium generum, cùm in cacumine aculei ſint, plurimum quini, dactylon vocant, &c.

Nec verbo, nec facto quenquam lædendum.

EMBLEMA XXVII.

ASSEQVITVR, Nemeſisque virûm veſtigia ſeruat,
Continet & cubitum, duraque frena manu.
Ne malè quid facias, néve improba verba loquaris:
Et iubet in cunctis rebus adeſſe modum.

NEmeſeos nomen, vt hinc ducam initium, ἀπὸ τοῦ νεμεσᾶν, indignari, ſuccenſere, iuſtè accuſare. νέμεσις verò apud Latinos nomen non habet, Plinius teſtatur lib.28.cap.2.& Auſonius eidyllio de Moſella:

—— Latiæ Nemeſis non cognita linguæ.

Adraſtia etiam dicta vltrix ſuperborum & arrogantium verborum, τιμωρὸς ὑπὲρ ὄγκων καὶ ἀχαλίνων λόγων: ait Suidas. Pauſanias Adraſtiam ἀπὸ τοῦ μηδὲν αὐτὴν ἀποδιδράσκειν: ἔστι γὰρ ἡ ὀργὰ τοῦ θείου δίκη ἀνέκφευκτόν τι καὶ ἀναπόδραστον: quòd nimirum ipſam nihil effugiat: nam diuina vltio eſt ineuitabilis, quæque non poteſt effugi. Quo ſenſu puto dictum à Catullo,

—— Precéſque noſtras
Oramus caue deſpuas ocello,
Ne pœnas Nemeſis repoſcat à te,
Eſt vehemens dea, lædere hanc caueto.

Idem Pauſanias in Atticis, auctor eſt, Nemeſim, ſiue Rhamnuſiam ſcelerum vindicem habitam, potiſſimumque cõtumelioſis & elatæ mentis hominibus ſuccẽſere, illóſque iuſtè perſequi & punire. Macrobius 1.Saturn.17. eam contra ſuperbiam coli fuiſſe ſolitam ſcribit: nec defuere qui apud Heſiodũ Nemeſim Iuſtitiam interpretentur, cùm cecinit, αἰδὼς καὶ νέμεσις, Pudor & Nemeſis homines reliquere, & ad immortalium cœtus euolarunt. Sæpenumerò pingebatur cubitum ſiſtens, & frenum manu tenens. De qua illud eſt in Græcorum collectaneis lib.4. Nemeſis vindex.

Η νέμεσις προλέγει τῷ πήχει τῷ τε χαλινῷ,
Μήτ' ἄμετρόν τι ποιεῖν, μήτ' ἀχάλινα λέγειν.

Vna manus cubitum oſtentat, gerit altera frenum:
Illa modum ſerua: hæc admonet os cohibe.

Et aliud eiuſdem fermè argumenti:

Η νέμεσις πῆχυν κατέχω. τίνος εἵνεκα; λέξεις,
Πᾶσιν ἀπαγγέλλων μηδὲν ὑπὲρ τὸ μέτρον.

Contineo Nemeſis cubitum. quæ cauſa, requiris?
Præcipio cunctis rebus adeſſe modum.

Plato Dialogo 4. De legibus Nemeſim iudicij angelum appellat; cuius ſententia proximè accedit ad noſtrã religionem: Nobis enim ex diuinis oraculis verè perſuademus ſupremum rerum omnium opificem nihil latêre, nihilque omnino impunè relinquere: quippe qui, vt cecinit Orpheus, Deus omnia videt.

Πάντ' ἐφορᾷ, καὶ πάντ' ἀκούει, καὶ πάντ' ἐπιβραβεύει.

Idem Tragic. Seneca:

Dominare tumidus, ſpiritus altos gere;

Sequitur ſuperbos vltor à tergo Deus.

Prouida itaque fuit admodũ veterum in moribus cõponendis cura, diligentiáque, qui vt oſtenderent ſuperbiã Deo præ aliis vitiis inuiſam eſſe, dixerunt eos qui hac correpti eſſent, nõ modò cenſura diuina, ſed etiã indignatione puniri: ideóque proprium ad hanc vltionem numen adhibuere, Nemeſeos nomine nuncupatum. Colligere eſt enim è multis, quatuor potiſſimùm (ait Ficinus) nempè legem, iudicium, iuſtitiam, Nemeſim. Horum exemplum quiſque noſtrum in ſe habet, in mente legem quid agendum ſit, quid non, communi norma dictitantem, & honeſtum quidem ſequẽdum, eius verò contrarium fugiẽdum. Habet in ratione iudicium diſtinctiori quadam argumentationũ diſcurſione diſcernens, quod in hac vel illa actione poſitum eſt honeſtum eſſe vel turpe. In voluntate eſt iuſtitia, quæ eligat aut proſequatur, quod ratio per mẽtis leges ſequendum vel fugiendum dictauerit. Eſt & in imaginatione Nemeſis, quæ turpibus actionibus verbiſque ſuccenſeat, ac legitimè indignetur. Ariſt. 2. de arte dicendi, *νέμεσιν* pro animi commotione accipit, & pro virtute, 2, Moralium ad Nicomach. mediam illam quidẽ inter *φθόνον καὶ ἐπιχαιρεκακίαν*, id eſt inuidiã & peruerſam lætitiã; definitur itaque in Rhetoricis, *λύπη ἐπὶ τῷ φαινομένῳ ἀναξίας εὐπραγεῖν*, dolor ob eius felicitatem qui ea ſit indignus; quod ita velim apertiùs explicari. Opponitur miſericordiæ Nemeſis, id eſt indignatio: ſunt itaq; quodãmodo inter ſe contrariæ: ſed nõ tamen propter ſe, at propter res ſubiectas: bonum enim bono nunquã contrarium eſt. Miſericordia, eſt ægritudo ex alterius miſeria, iniuria laborantis, & is quidẽ affectus naſcitur ex opinione mali, non cuiuſuis, ſed eius tãtùm quod vel dolorẽ, vel interitum afferat. dolorẽ quidem, vt ſi quis vir minimè malus pellatur in exilium, & ab amicis deſtituatur, aut aduerſæ fortunæ caſu aliquo concutiatur: interitum, vt ſi quem innocẽtem torqueri, vexariue videamus. At Nemeſis proſpera fortuna improborum excitatur. In vtraque dolor quidã eſt: nam miſericordia dolemus innocẽtis afflicti infortunio: Nemeſi dolemus felicitate hominis improbi. Qua in re plerique falluntur qui eandem eſſe Nemeſim atque inuidiam putãt, propter aliquam motuum ſimilitudinem. Nam inuidia nullum inter bonos & malos diſcrimen ponit, ſed bonis alienis cruciatur, ſeu illa dignè, ſeu indignè accidant: & inter æquales ac ſimiles præcipuè regnat. At Nemeſis ægre fert tãtùm indignos & improbos opibus & honoribus florere: qua ratione laudabilis animi cõmotio

Marginal notes: In mente lex. — In ratione iudicium. — In voluntate iuſtitia. — In imaginatione Nemeſis.

eſt, vt virtus exiſtimetur, & in probis tãtùm viris eſt. Cùm enim æquitas poſtulet, vt malis malè, bonis eueniat bene; certè vir probus & iuſtus maximè gaudet, cùm iuſtitia ſeruatur: vt cùm ſceleratos homines, ſicarios, graſſatores, prædatores alióſq; id genus de medio tolli videt: ſic neque minùs gaudet quãdo viris bene meritis aliquid optimè ſuccedit. Quæ omnia paulò pòſt exemplis illuſtrabimus. De Nemeſi ſic Ammia. Marcel. lib. 14. ad finem: Hæc & huiuſmodi innumerabilia vltrix facinorum impiorũ honorumq; præmiatrix aliquoties operatur Adraſtia, atque vtinã ſemper, quã vocabulo duplici etiam Nemeſim appellamus. Ius quoddã ſublime numinis efficacis, humanarum mentiũ opinione lunari circulo ſuperpoſitum, vel (vt definiunt alij) ſubſtantialis tutela generali potentia partilibus præſidens fatis: quã Theologi veteres fingentes Iuſtitiæ filiam, ex abdita quadam æternitate tradunt omnia deſpectare terrena. Hæc vt regina cauſarũ, & arbitra rerum, hæc diſceptatrix, vrnã ſortium temperat, accidentium vices alternans, voluntatúmque noſtrarum exorſa interdum aliò quàm quò cõtendebant exitu terminans, multiplices actus permutando conuoluit. Eadémq; neceſſitatis inſolubili retinaculo mortalitatis vinciens, faſtus tumẽtes incaſſum, & incrementorũ detrimentorũque momenta verſans, vt nouit, nũc erectas mentiũ ceruices opprimit & eneruat, nunc bonos ab imo ſuſcitans ad bene viuẽdum extollit. Pinnas autem ideò illi fabuloſas aptauit, vt adeſſe velocitate volucri cunctis exiſtimetur: & prætendere gubernaculum dedit eique ſubdidit rotam, vt vniuerſitatẽ regere per elementa diſcurrens omnia non ignoretur. Sic ille: qui etiam lib. 22. Quem ab ima ſorte aduſque iubendum Imperatori penè elatũ, ideoque intolerabilem, humanorum ſpectatrix Adraſtia, aurẽ (quod dicitur) vellens, monenſque vt caſtigatiùs viueret, reluctantem præcipitem tanquam è rupe quadam egit excelſa. Audiamus etiam Artemidorum, qui lib. 2. Nemeſis, ait, ſemper bona eſt viuentibus ſecundum legem, & moderatis hominibus, & philologis: at verò contra leges deliquentibus, & his qui aliquibus inſidias ſtruunt, & magnas res auſpicantur. Nam impedimento eſſe, & obſtare his quæ inconſultè & præter animi noſtri ſententiam ſiunt, Nemeſim vocamus. Quidam produnt, quòd Dea hæc bona quidem in peius vertat, mala autem in melius. De eadem Nemeſi Plutarch. diſputatione De iis qui ſerò corripiuntur à numine, multa eruditè collegit, vt & Gyrald. Syntag. 15. & Eraſm. in Prouerb. Adraſtia Nemeſis.

Locus ex Ammiano

Artemidori locus.

Veſtigia ſeruat.] Epigramma Græcorũ i. ἰχνάιη eã ob rẽ dicta, id eſt, veſtigiaria, quæ veſtigia hominũ inſequatur; eſt & quædã ad prouerbiũ alluſio, ἴχνος μετελθεῖν, & ἴχνη διώκειν: id eſt veſtigiis inſiſtere, & veſtigia perſequi: quod Platoni familiare eſt.
Continet & cubitum, duráque frena.] Hæc temperantiæ ſymbola diligenter annotat Pierius Hieroglyphicôn 36. & 48.
Ne malè quid facias.] Sic tandem Nero poſt multa impia & ſcelerata facinoroſa perpeſſus eſt ſuam Nemeſim. Is enim matre interfecta, iudicium non effugit eorum qui prehendi non potuerunt. cui enim ſenatus coactus fuerat aſſentiri, huius ſtatuæ populus noctu culeum ſuſpendit; palam etiam voces audiebãtur, his conceptæ verbis: Nero matrem interfecit: quas multi ad Neronem deferebant, non tam vt afferrent interitum delatis, quàm vt Nerone apud Neronem accuſarent. Tandẽ poſt miſeram, impiam, & indignam omninò vitam, à ſenatu iudicatus eſt, vt nudus per publicum duceretur, furca eius inſerta capiti, virgis ad mortem vſque cæſus, atque ita præceps de ſaxo daretur, vt retulit Xiphilinus, & Eutropius. Paſſus eſt etiam ſuam, certè vt atrociſſimã, ſic iuſtiſſimam Nemeſim Seianus, magno quidẽ ſed fallaci honore ſub Tiberio lactatus, adeò vt imperatori pro collega haberetur, ſed & Liuia Druſi, filij Tiberij ab eodem ſtuprata, & Druſo veneni potione per Eudemum medicum extincto, quòd denique Prætorianos militéſque alios multis ac magnis largitionibus ſibi deuinxiſſet, eóque in principẽ coniuraſſet, Tiberius hominem non aperta vi, ſed paulatim depreſſum irretiuit, eumque in ſenatu accuſauit. Crimine patefacto Patres ita cenſuerunt; vt Seianus capite multaretur, eius corpus in Gemonias proiiceretur, in liberos etiam animaduerteretur: qua de re multa Dio lib. 58. Corn. Taci. in 5. Val. Max. 9. cap. De improbè dictis & ſceleratè factis, aliique multi.
Neue improba verba loquaris.] Demadi peſſimè ceſſit, qui dum funeribus neceſſaria venderet, optaſſe dicebatur vt in hac arte ſua grande maiúſque ſolito lucrum obueniret; itaque damnatus eſt, quia id votum niſi ex mala mente, peſſimóque in Rempub. animo proficiſci iudicatum eſt: adeò id lucrum non poſſe ſine multorum morte contingere. Retulit Seneca de benefic. 6. Sic Theodoro præceptori Ptolomæi Ægyptiorũ regis ſua lingua fuit exitio: nam cùm Pompeium interfici perſuaſiſſet, quia mortuos non mordere dixiſſet, imò verò ſeſe iactaſſet Cæſare Iulio fortiorem: in Aſia tandem à M. Bruto deprehenſus, meritas pœnas luit, vt eſt apud Plutarch.

Tandem tandem iuſtitia obtinet.

EMBLEMA XXVIII.

Æ A C I D Æ Hectoreo perfuſum ſanguine ſcutum,
Quod Græcorum Ithaco concio iniqua dedit:
Iuſtior arripuit Neptunus in æquora iactum
Naufragio, vt dominum poſſet adire ſuum:
Littoreo Aiacis tumulo namque intulit vnda,
Quæ boat, & tali voce ſepulcra ferit:
Viciſti Telamoniade tu dignior armis.
Affectus fas eſt cedere iuſtitiæ.

APparet id ſumptum eſſe ex duobus Epigrammatib. Græcis lib. 1. titulo εἰς δίκην: primúmque ſic habet:

Ἀσπίδ' Ἀχιλλῆος τὴν Ἕκτορος αἷμα πιοῦσαν,
Λαρτιάδης Δαναῶν εἷλε κακοκρισίῃ.
Ναυηγοῦ δὲ θάλασσα κατέσπασε καὶ παρὰ τύμβον
Αἴαντος νηκτὴν ὥρμισεν, οὐκ Ἰθάκῃ.

Pelidæ clypeum non æquo ceſsit Vlyſſes
Iudicio, plenum ſanguinis Hectorei.
Sed mare naufragio detraxit; namque natando
Is tumulum Aiacis, non Ithacam petiit.

Quod autem ſequitur, Alciatus ipſe expreſſit, ſed Muſa paulùm fuſiore, addiditque poſtremo ἐπιμύθιον:

Καλὰ Ποσειδάων δίκασεν πολὺ μᾶλλον Ἀθήνης,
Καὶ κρίσιν ἐξ λήνων συγκρὴν ἀπέδειξε θάλασσα.
Ἀσπὶς ἐν αἰγιαλοῖσι βοᾷ, καὶ σῆμα πνάσσει,
Αὐτόν σ' ἐκκαλέουσα τὸν ἄξιον ἀσπιδιώτην,
Ἔγρεο παῖ Τελαμῶνος, ἔχεις σάκος Αἰακίδαο.

De armis Achillis contentio

Cæterùm de Achillis armis inter Aiacem & Vlyſſem coorta eſt nobilis illa, Poetíſque decantata controuerſia, quæ ſanè Aiaci cedere coactus eſſet aſtutus & vafer Vlyſſes, niſi ſua eloquentia tanquam faſcino aliquo iudices Græcos in ſuam ſententiam pertraxiſſet. His tamen armis iniuria & dolo partis, non diu potitus eſt malæ fidei poſſeſſor. Retulit enim Pauſanias non poſtremi nominis ſcriptor, ſe audiſſe ab Æolenſibus, qui Ilium poſt eius euerſionem tenuerunt, de armorum eiuſmodi prodidiſſe iudicio, illudque in primis: Poſt Vlyſſis naufragia, arma de quibus certamen fuerat, ad Aiacis tumulum tempeſtate delata. Id Deo volente factum colligit hîc Emblematographus, vt alludat ad vulgatum miſerorùm & afflictorum conqueſtum, Iuſtitia verumque laborat, ſed tandem eluctatur: & quanquam prematur, non opprimitur tamen. Cicero pro Cluentio: Multorum improbitate depreſſa veritas emergit, & innocentiæ defenſio interclusa reſpirat. Et pro Cœlio. exclamat magnam eſſe vim veritatis, quæ contra hominum ingenia, calliditatem, ſolertiamque, contraque fictas omnium inſidias facilè ſe per ſeipſam defendat. Idem in Sextiana defenſione: Alia quædam ciuem egregium iniqui iudicij procella peruertit, cæteri aut repentina vi perculſi, ac tempeſtate populari, per populum tamen ipſum recreati ſunt atque reuocati, aut omninò inuulnerati, inuiolatíque vixerunt. At verò qui ſenatus conſilium, qui auctoritatem bonorum, qui inſtituta maiorum neglexerunt, & imperitæ aut concitatæ multitudini iucundi eſſe voluerunt, omnes ferè Reipublicæ pœnas aut præ-

Pauſaniæ locus præclarus.

Veritas, & ius, premitur, non opprimitur.

ſenti morte, aut turpi exilio pependerunt. Permultis ſanè exemplis confirmari poteſt, pleroſque iudicum iniquitate, aut etiam populari rumore, vel alio modo damnatos, déque honoris gradu deceſſiſſe, qui tandem vita functi, certiſſimis coniecturis inſontes, & ab omni obiecto crimine immunes deprehenſi, concitatam de ſe opinionem non modò abſterſerunt, ſed immortali gloria tandem donati ſunt. Opportunè ergo dictum eſt à Liuio: Veritatem laborare ſæpè, extingui nunquam. Vt enim quæ falſa ſunt, vel nullo certè laborante delentur temporis aliquo tractu: vera autem & iuſta violentis hominum iniuriis interdum cedunt, ſed tandem emergunt. Rectè Menander:

Ἐν παντὶ δεῖ καιρῷ τὸ δίκαιον ἐπικρατεῖν,
Εἷς τοὶ δίκαιος μυρίων οὐκ ἐνδίκων
Κρατεῖ, τὸ θεῖον τὴν δίκην τε συλλαβών.

Tempore omni quod iuſtum eſt vincere par eſt:
Vnus vir iuſtus infinitis non iuſtis
Præſtat, Deo & iuſtitia adiuuantibus.

Quamuis monumenta præclarorum hominum ſitu ſqualleant, eorum tamen virtus nullis vnquam ſeculis obſcurari omninò poteſt. Huc fortè non incommodè illud Pindari ex Od. 8 Olymp.

Κατακρύπτει δ᾽ οὐ κόνις συγγόνων κεδνὰν χάριν,

Id eſt, Nec pulueris ſitum occulit congenitorum inclytam gratiam.

Æacidæ.] Achillis: ab Æaco Telamonis & Pelei patre.

Perfuſum ſanguine Hectoreo ſcutum.] Id dicit, propterea quòd Achilles Hectorem interfecit.

Concio iniqua.] Iniuſtum iudicium Græcorum procerum: vel iniqua concio Vlyſſis: quam repete ex Ouidij Metamorphoſ. 13. Concio, tria ſignificare Gellius lib. 18. cap. 7. notat ex Verrio Flacco: locum, ſuggeſtúmque vnde verba fierent: item cætum populi: & orationem ipſam quæ diceretur ad populum.

Ithaco.] Vlyſſi, ab Ithaca patria.

Iuſtior arripuit Neptunus.] Aqua marina fuit æquior Aiaci, quæ ſcutum & arma illi arrepta reddiderit. Tacitè videtur alludere ad id quod poſtea dicet, plus ineſſe piſcibus marinis humanitatis & fidei, quàm hominibus. Seneca Declamat. 1. Controuerſiarum 7. O maria iuſtiora iudiciis, ô mitiores procellæ patre! Sic Ouid. 1. Triſtium eleg. 4. vbi poëta ſuos labores cum Vlyſſis laboribus comparat:

Cúmque minor Ioue ſit tumidis qui regnat in vndis:
Illum Neptuni, me Iouis ira premit.

Idem 3.eiuſdem operis elegia vndecima:

Neptuniquе minor quàm Iouis ira fuit.

Apud eundem, Dido Æneæ.

Iuſtior eſt animo ventus, & vnda tuo.

In quibus ego comparationibus video Hyperbolen:& quidem mari nihil eſt implacabilius.

Dominum ſuum.] Aiacem,qui dominium quidem iure, poſt Achillem mortuum, animó retinuerat:poſſeſſionem verò minimè, quam Vlyſſes eloquentiæ viribus obtinuerat.

Boat.] Clamat.tranſlatè à bobus.

Voce.] Catachreſis, pro ſono,

Viciſti, &c.] προσωποποιΐα.

Telamoniade.] Aiax Telamonis fili.

Affectus fas eſt, &c.] ἐξήγησις & ἐπιμύθιον, ad quod illuſtrandum ſuccurrit Æliani exemplum nobile ex lib. 13. var. hiſt. de Macareo quodam ſacerdote Mitylenenſi, ſed quia liber eſt in omnium manibus, non aſcribam.

Etiam ferociſſimos domari.

EMBLEMA XXVIX.

ROMANVM *poſtquàm eloquium, Cicerone perempto,*
Perdiderat patriæ peſtis acerba ſuæ:
Inſcendit currus victor, iunxitq; leones,
Compulit & durum colla ſubire iugum:
Magnanimos ceßiſſe ſuis Antonius armis,
Ambage hac cupiens ſignificare duces.

TEſtis huius hiſtoriæ poteſt videri Plinius, qui ſic lib. 8. cap. 16. Primus Romæ leones ad currum iunxit M. Antonius, & quidem ciuili bello cùm dimicatum eſſet in Pharſalicis campis, non ſine quodam oſtento temporum, generoſos ſpiritus iugum ſubire illo prodigio ſignificante. Plutarchus au-

Emblema tractum ex Plinio & Cicerone 2. Antoniana.

tem in Ciceronis vita copioſa oratione recenſet interitus eiuſdem cauſas, quibus M. Anthonius eum ad necem poſtulauit. Nulla tamen potior fuit, quàm quòd Cicero, cum ſibi (è re ſua) maximè eſſet opus, ſeruire tempori non potuerit. Actionibus enim Philippicis in Senatu habitis ſic excanduit Antonius, vt inde omnẽ, quod aiunt, lapidem émouerit, quò Cicero de medio tolleretur. Cùm itaque ex vrbe diſcedens primò in Tuſculanum veniſſet, indéque tranſuerſis itineribus in Formianum, vt nauim conſcenderet, in altum prouectus eſſet, ventíſque aduerſis agitatus, & vitæ & fugæ eum cepit tædium. Itaque reuerſus in Formianum ab Antonij militibus petitus eſt, & Popilius Lænas (quem aliquando Cicero in Senatu defenderat patronus) prominenti ex lectica, præbentiq́ue immotam ceruicem caput amputauit, & ab Antonio inter duas manus in roſtris poſitum fuit, quo loco orationes in Antoniũ Cicero habuerat. Val. Maxim. 5. cap. 3. multa Seneca 7. Controuerſ. 2. & Suaſoriarum 6. cap. Seuerus Cornelius fatum hoc planè funeſtum ita deflet:

Abſtulit vna dies æui decus, ictáque luctu
Conticuit Latiæ triſtis facundia linguæ,
Vnica ſollicitis quondam tutela ſalúſque
Egregium ſemper patriæ caput: ille Senatus
Vindex, ille fori, legum, ritúſque togæque:
Publica vox ſæuis æternùm obmutuit armis.
Informes vultus, ſparſámque cruore nefando
Canitiem, ſacráſque manus, operúmque miniſtras
Tantorum, pedibus cuius proiecta ſuperbis
Proculcauit ouans: nec lubrica fata, deóſque
Reſpexit, nullo luet hæc Antonius æuo, &c.

Meminere alij quidem facinoris huiuſce Antoniani, vel potius inſolentię pluſquàm nefarię inſani huius hominis iugatos leones ad currum iungentis. Et hoc quidem certè ſat nobis intelligi datur, nullam eſſe tantam vim, aut firmum animi propoſitum, nullius tam præfractam vocem & ſententiam, quæ non coërceri aut edomari queat. Quoties enim vel libertas vel virtus oppreſſa, & quaſi ſopita eſt tyrannorum violentia? Vltrò ſeſe mihi offerunt exempla longè multa de iis qui indigna & immerita extincti nece à multis iam anteactis annis, deſiderium ſui nobis reliquerunt, vt eorum non poſſimus vel ſine lacrymis, vel iuſto dolore meminiſſe.

Nihil tam durum quod frãgi non poſſit.

Sed vt ad Ciceronem reuertamur: Cæſarem in ſenatu con-

foſſum accipimus à ciuitatis Romanæ principibus, qui tyrannidem perferre non poterant; qui tamen cùm aleam periculoſiſſimi & funeſtiſſimi conſilij ſubiiſſent, longè aliud cecidit quàm putaſſent; tyrannum enim de medio ſuſtulerunt, at ipſam tyrannidem tollere nòn potuerunt. Statim enim perturbatis rebus, & omnium conſternatis animis eandem potentiam neſcio quo fato M. Antonius occupauit, quanquam moribus & vitæ inſtituto diſſimilis aliiſque partibus Cæſare inferior; cui apertè omni contentione animi reſtitit M. Tullius, & plerique alij nobiles Romani: quos (inito fœdere cruentiſſimo Triumuiratus) proſcripſit Antonius, ex iiſque multos interfecit. Eam quidem quam non modò antè præſentiebat, ſed planè experiebatur inſanam M. Antonij rabiem non diſſimulat ipſe Cicero 2. Philipp. cùm ait: Doletis tres exercitus populi Romani interfectos? interfecit Antonius: auctoritas huius ordinis afflicta eſt? afflixit Antonius: deſideratis clariſſimos ciues? eos quoque eripuit vobis Antonius: omnia denique quę poſtea vidimus (quid autem mali non vidimus?) ſi rectè ratiocinabimur, vni accepta referemus Antonio. Et deinde ſubiecit: Verſatus in bello eſt, ſaturauit ſe ſanguine diſſimilimorũ ſui ciuium. Itémque 3. Philip. ait, eum in hoſpitis tectis Brunduſij fortiſſimos viros, ciues optimos, iugulari iuſſiſſe, quorum ante pedes eius morientium ſanguine os vxoris reſperſum fuiſſe conſtabat. Certè Plinius lib. 14. cap. 22. Antonium ſanguine ciuium ebrium, & eum ſitientem nominauit. Et hæc quidem fortè ſatis. Quanquam enim ad Emblematis explanationem videamur adduxiſſe quæ ſtudioſo cuique ſatisfaciant: tamen adiiciemus, quod non parùm fortaſſe conducat ad materiam ſeu fontem carminis huius explanandum. Si enim locus eſt coniecturæ noſtræ dandus (in quo tamen nihil cuiquam velim præiudicatum) videtur id Alciatus duxiſſe potius ex Antonianæ 2. M. Tullij loco, ſed (vt pleriſque doctis videtur) corrupto, qui ſic habet: Vehebatur in eſſedo Tribunus, &c. ſequebatur eum rheda cum lenonibus, comites nequiſſimi. Nonnulli hîc legunt, leonibus, quod non probatur criticis, & iis qui maiorem probabilitatem ſectantur, quique cenſoriam virgulam in ſcriptis auctorum meliorum ſubinde adferunt. Quo ex loco ſuum videtur Emblema confinxiſſe Alciat. &, leonibus, legiſſe pro lenonibus: adhæc non rectè temporum rationem habuiſſe. Si quos moueat Plinianus locus quem attuli, nihil certè moror, cùm nihil præfractè hac in parte auſim affirmare.

M. Antonius tyrannus.

Fons Emblematis.

M.Tullij laus.

Romanum eloquium.] κατὰ τὴν ἐξοχὴν. Romanæ princeps eloquentiæ vocatur Cicero, vt etiam diſertus artifex Reipubl. adminiſtrandæ à D. Auguſtin. Plinius ſenior eum ſic lib. 7. c.30. ſalutat: Salue, inquit, primus in toga triumphum, linguæque lauream merite, &c.

Peſtis patriæ.

Patriæ peſtis acerba ſuæ.] Allegorica nefarij hominis, Reique pub. pernicioſi hoſtis, deſcriptio, quam ſæpè orationibus vſurpat, vt Catilinariis, Poſt reditum, pro Sextio idẽ orator: vt cùm Clodium aliquãdo tetram & immanem belluam, ſæpè furiam, ſæpiùs peſtem appellat. Sed & Gabinium atque Piſonem, duas imperij Romani peſtes memini nominatos eadẽ oratione Sextiana. Sic in Politic. Plutarchus Reipubl. Hoſtes Ariſtiona, Nabim, Catilinam, peſtes, morbum & vomicam patriæ appellat, id eſt, νόσημα καὶ ἀπόστημα πόλεως. ſic Virgil. Aen. 3. Harpyias peſtem & iram Deorum: & 12.

---Turni ſe peſtis ad ora

Fertque, refertque ſonans.

Non mihi tempero, quin & hæc adiiciam, in eorum maximè gratiã, quos in politioribus literis inſtituimus: quicquid lethale, noxium & damnoſum eſt, id peſtis nomine ſolere appellari. verbũ enim, peſtis, παρὰ τὸ πεσεῖν: vnde ducta vox antiqua, peſſum, pernicies etiam à pernecando dicta. Salluſtius: Et ſi certa peſtis adeſſet, manſurum potius, &c. Catullus ſeipſum alloquẽs ita de amore ſuo,

Me miſerum aſpicite: & ſi vitam puriter egi,

Eripite hanc peſtem, perniciemque mihi.

Idem ad Rufum:

Eripuiſti heu heu noſtræ crudele venenum

Vitæ, heu heu noſtræ peſtis amicitiæ.

M. Tullius 1. in Catilin. Hoc autem vno interfecto, intelligo hanc Reip. peſtem pauliſper reprimi. & ibidem: Atque delebitur non modò hæc tam adulta Reipubl. peſtis, verùm etiã ſtirps ac ſemen malorum. Idem 2. in Anton. vt Helena Troianis, ſic iſte Reipubl. cauſa belli, cauſa peſtis atque exitij fuit. & Philip. 7. Tetram & peſtiferam belluam ne incluſam & conſtrictam dimittatis, cauete. Apuleius 5. Aſini aurei, De ſororibus Pſychæ: Sed iam, ait, peſtes illæ, teterrimæq; furię anhelantes vipereum virus nauigabant. Idem lib. 7. Verùm fortuna meis cruciatibus inſatiabilis aliam denuò mihi peſtẽ inſtruxit. Eodem ſchemate dixit idem Apuleius 9. Aſini. De muliere quadam: Sed omnia prorſus vt in quãdam cœnoſam latrinam in eius animũ

confluxerant flagitia. Et Arnobius lib. 5. contra gentes, de Ioue loquens; Vt eſſet, ait, criminum ſedes, maledictorum materia, locus quidam expoſitus, in quem ſpurcitiæ ſe omnes ſcenarum colluuionibus deriuarent, &c.

Iugum.] Nolim prætermiſſum quod notat Pierius 48. Hieroglyph. iugo ſeruitutem ſignificari, & fatigationem. vnde vulgatum illud, Subdere colla iugo, pro eo quod dicimus, in ſeruitutem trahere, à bobus ſumpta metaphora. Iugũ quid.

Ambage hac.] Signis & mutis demonſtrationibus eiuſmodi, Leones enim iunxit, vt ſignificaret ſe fortiſſimos quoſque ſub iugum miſiſſe. Leo in Hieroglyph. fortitudinem, robur, & alia multa ſignat: qua de re Pier. Valerianus lib. 1. Ambages autem primaria ſignificatione pro verborum circuitu, & ſententiarum aliorſum tortarum ductu accipi ſolet: at hîc, quantum coniicio, ſchema vel pompam, aut faſtum inſolentem arguit, quo tacitè quid ſibi vellet, innueret Antonius. Scio quidem apud auctores frequenter ſumi μεταφορικῶς pro verborum circuitu, qualis in criminibus excuſandis aut velandis adhiberi nonnunquã ſolet. Liuius 2. Per ambages tegens ingenij ſui effigiem. & 9. Vix pueris dignas ambages, ſenes & conſulares fallendæ fidei exquirere, & id quidem tranſlatitiè, propriè verò ambages ſunt flexus & mæandri fluminum. Claudianus itaque Æquoris ambages dixit, ſic ſæpe apud Cornel. Tacitum Annalib. Leo quid. Ambages.

Gratiam referendam.

EMBLEMA XXX.

AERIO inſignis pietate Ciconia nido,
Inueſtes pullos pignora grata fouet.
Taliaque expectat ſibi munera mutua reddi,
Auxilio hoc quoties mater egebit anus.
Nec pia ſpem ſoboles fallit, ſed feſſa parentum
Corpora fert humeris, præſtat & ore cibos.

Parẽtibus quantum debeamus

OMnibus iis qui humanitatis iura colunt, ab ipſa omnium magiſtra natura perſuaſum debet eſſe quantum parentibus debeant, niſi tamen omnem humanitatem ſibi detrahi patiantur. Siquidem nõ homines modò arcano aliquo ſenſu pietatis in parentes, ſed & animantium quædam, à quibus abeſt ratio, admonentur. Ciconiæ enim, vt eſt apud Solin.c.43. Po-

lyhiſt. quantum temporis impenderint fœtibus educandis,tantum & ipſæ à pullis ſuis inuicem aluntur. Quamobrem Ægyptij cùm ſignificarent hominem,qui patris curam gereret, Ciconiam & Cucupham depingebant,quòd hæ ſoleant genitoribus ſenio confectis eodem modo gratiam rependere,quo ipſæ fuerint educatæ.Iis enim nidum parant, pennas vellicant inutiles,& pabulum ſuppeditant: idque quoad reſumptis pennis ſibi ipſis queant ſufficere. Itaque hæ & pietatis, & grati animi ſymbola gerũt,vt videre eſt apud Pierium lib.17. Hieroglyph. Pudeat nos hac in re inferiores, aut etiã deteriores auibus eſſe. Atqui par eſt eo lubentiùs & alacriùs naturæ nos reddere quod accepimus, nimirum vitam eorum conſeruare tutarique, qui nobis auctores vitæ fuerunt:& quo nobilior eſt noſtra conditio, eò affectus debet eſſe paratior ad humanæ vitæ officia obeũda, & pietatem omnem exercendam. Nobis enim ætate iam affectis,& imbecillioribus factis,itidem liberi reſtituent. Nec verò eſt quòd pluribus has naturæ leges commonſtremus, quandoquidem omnes norint poſt tria illa, quæ ad diuinum cultum ſpectant præcepta,primum rerum humanarum decretum eſſe, vt parentes ipſos in honore habeamus: cui & ſpem certumque præmium vitæ longioris adiecit ſupremus ille legis auctor Deus,ad excitandam hominum tarditatem. Heſiodus huc alludens,1. ἔργων, ſeculum impium deſcribit ab effectis hominũ ſceleratorum,qui probro contumeliaque afficient, eoſque ſenio affectos non ſuſtentabunt. Iupiter, inquit, perdet hoc genus hominum,Ζεὺς ὀλέσει καὶ τοῦτο

ένος ἀνθρώπων οἳ γηράσκοντας ἀτιμήσουσι τοκῆας,
Μέμψονται δ' ἄρα τοὺς χαλεποῖς βάζοντ' ἔπεσι
Σχέτλιοι, οὐδὲ θεῶν ὄπιν εἰδότες, οὐδὲ μὲν οἵγε
Γηράντεσσι τοκεῦσιν ἀπὸ θρεπτήρια δοῖεν
Χειροδίκαι.

Sed vbi eſt illa naturæ vis(ait Caſſiodor.variar.epiſt.14.lib. 2.) quæ amplexu copulæ deſtinatur ad poſteros?ferarum catuli ſequuntur parentes:à ceſpite ſuo virgulta non diſcrepant:propago vitis propriæ ſeruit origini,& diſcrepat homo à ſuo fus' initio!Quid dicamus illa beneficia,quæ vel extraneam perſonam poſſunt obligare? Nutriuntur à paruulis: ipſis laboratur: ipſis diuitiæ conquiruntur: & cùm ſibi vnuſquiſque credat abundare quod poſſidet cùm à patribus adhuc quæritur, pro altera potiùs ætate peccatur.Proh dolor!non mœrebimus eorum affectum,pro quibus ſubire non recuſamus exitium? Maria ipſa ſæuis tempeſtatibus excitata genitoris cura nõ refugit,vt pe-

Ciconia pietas.

regrinis mercibus acquiratquod propriȩ ſobolirelinquat. Aues ipſæ, quarum vita ſemper in eſcis eſt, naturam ſuam extranea ſorde non maculant. Ciconia, redeũtis anni iugiter nunciatrix, eiiciens triſtitiam hyemis, lætitiam verni temporis introducẽs, magnum tradit exemplum pietatis. Nam cùm parentes eorum pennas ſenio coquente laxauerint, nec ad proprios cibos quærendos idonei potuerint inueniri, plumis ſuis genitorum mẽbra frigida refouentes, eſcis corpora laſſa reficiunt: & donec in priſtinum vigorem alis grandæua redierit, pia viciſſitudine iuuenes reddunt quod à parentibus paruuli acceperunt. Ideoq non immeritò vita longa ſeruantur, qui pietatis officia non relinquunt. Hactem. Caſſiod. Et hanc quidem naturæ legem, quòd plerumque à ſceleratis quibuſdam naturæ monſtris violaretur iura ciuilia confirmarunt, vt l. 5. *Si* quis à liberis, D. de liberi agnoſcendis: & de alendis liberis ac parentib. Cod. vbi reſponſum hoc legitur Antonini Pij: PARENTVM NECESSITATIBVS LIBEROS SVCCVRRERE IVSTVM EST. e tamen alimenta præſtari debent pro modo facultatum: & ſi nõ præſtentur, captis pignoribus & diſtractis cogetur quis ſatiſdare ſententiæ. Tractauit hoc argumentum Baſilius Magnus orationibus *εἰς ἑξαήμερον*. Nonnulla ex Platone 1. Alcibiad. pete licet, Ariſtotel. 1. De animal. hiſtoria, Plin. 10. cap. 23. & Val. Ma: lib. 5. cap. 4. Prouerb. *ἀντιπελαργεῖν*.

Aerio nido.] Alto, ex ſubiecto, adiunctum *μετωνυμικῶς*. vt apu Virg. 1. ecloga:

Nec gemere aeria ceſſabit turtur ab vlmo.

& 3. Palumbes eadem ratiõne dicuntur aëriæ.

Inſignis pietate.] Petronius Arbiter Ciconiam pietaticultricem appellauit, hinc in numis Adriani ſculpta eſt, cum inſcriptione, PIETAS AVGVSTA. Reges enim antiquitùs ſummo in ſceptro Ciconiæ geſtabant effigiẽ, in imo Hippopotam ait Suidas: vt admonerentur, pietatẽ plurimi eſſe faciendam ſæuitiam & crudelitatem cohibendam atque comprimendam.

Effigies Ciconiȩ, in ſceptris.

Inueſtes.] Impuberes, & quibus propter teneram ætatem nulla pars corporis pilat, ait Nonius. de hoc verbo multa doc Fornerius noſter Selection. 1. cap. 29.

Inueſtis.

Pullos pignora.] Appoſitio. Liberi inter virum & vxorem tam quam vinculi & charitatis mutuæ habentur pignora. Ouid. Faſtorum:

Inque ſinu natos pignora chara tenent.

Sic Nouella Valentiniani de libertis: Itaque libertus, qui

Liberi pignora.

uis Romani priuilegium fuerit conſequutus, ſiue vnicum pignus, ſiue plures cuiuſlibet ſexus habeat filios, cùm mori cœperit, ſoboli ſuæ omnes proprias ſi maluerit facultates ſupremo ſecurus dimittat arbitrio. Claudia.1. De raptu Proſerpinæ, ybi Pluto queritur ſe priuari ſpe ſobolis:

Aſt ego deſerta mœrens inglorius aula
Implacidas nullo ſolabor pignore curas?

Et paulo pòſt de Cerere:

Commendat Siculis furtim ſua pignora terris.

Idem 3. eiuſd. operis,

——Reuocat tandem cuſtodia chari
Pignoris.——

Abſtinentia.

EMBLEMA XXXI.

Marmoreæ in tumulis vna ſtat parte columna
Vrceus, ex alia cernere malluuium eſt.

Ius hæc forma monet dictum ſine ſordibus eſſe,
Defunctum puras atque habuiſſe manus.

Ariſteæ locus de Iudæorum ritu in manibus abluendis.

HÆc Epigraphe non plena ſatis eſſe, & argumento carminis accommodata mihi videtur. Velim itaque reponi ſic, *Abſtinentia à muneribus capiundis.* Ceterùm cùm nuper forte fortuna incidiſſem in Ariſteæ Græci ſcriptoris librum, qui eſt De lege diuina, commodè ſeſe locus obtulit huic Emblemati non parum accommodus. Ille ſic: ἐπηρώτησαν δὲ καὶ τοῦτο τίνος χάριν ἀπονιζόμενοι τὰς χεῖρας, τὸ τηνικαῦτα εὔχονται· διεσάφουν δὲ, ὅτι μαρτύριον ἐστὶ τοῦ μηδὲν εἰργάσθαι κακόν. πᾶσα γὰρ ἐνέργεια διὰ τῶν χειρῶν γίνεται, καλῶς καὶ ὁσίως μεταφέροντες ἐπὶ τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἀλήθειαν πάντα. id eſt, Interrogarunt (Iudęos intelligit) cuius rei cauſa manus abluerent vota facturi. ſignificarunt illi id fieri in teſtimonium & argumentum nullius ſceleris perpetrati. Nam quòd per manus omnes conatus ſolean expediri, ita pulchrè & ſanctè ad iuſtitiam omnia referebant Nonnulla ſunt apud Caſſiodorum præclara monita, quæ ad i maximè faciant. ex eo petat qui volet lib. 9. epiſt. 19. & lib. 11 epiſt. 8.

Aqualis & malluuiũ.

Marmoreæ in tumulis.] Hæ ſunt iudicis æquiſſimi notæ, quibus poſt mortem vel maximè celebretur. Siquidem vrceolu vel aqualis vna tumuli parte; malluuium cum mantili in alte ra depictum, arguit ſepulti hominis in adminiſtranda iuſtiti æquitatem & innocentiam. Quæ virtutes vt iudicem quem que maximè commendant; ſic ab eo ſi abſcedant, non iude

Virtutes iudicis.

ſed impius & inhumanus carnifex habendus eſt. Reclamar enim aduerſus iniquos iudices, & diuinæ & humanæ conſti tutiones, quòd in Republ. bene liberaliterque inſtituta nih debeat incorruptiùs obſeruari, quàm iudicium, quòd lingu ſæpiùs quàm nummis peruerti ſolet. Quamobrem non iniur Cicero dicebat ſe non intelligere, cur qui ſententiam pecun corrumpit, pœna dignus ſit: qui autem oratione, laudem fera At præcipuè iudicis eſt nec muneribus, nec affectibus priuat ab æquitate dimoueri: debet enim ipſe perpetuò meminiſ Deum habere ſe iudicem, cuius oculum nihil effugere aut pr terire poſſit. Adhæc, quantum ad ſymbola propoſita ſpecta malluuium & vrceus integritatem iudicis, & à muneribus c piundis abſtinentiam repręſentant. Manuum ſiquidem ablue

Manus abluere quid olim

darum geſtus olim fuit innocentiæ quędam aperta demonſtr tio. Cùm enim quis ſe inſontem & immunem à crimine a

quo vellet indicare, ſed nec vllum in eo admittendo aſſenſum
præbuiſſe, præſentibus quibuſdam manus abluebat, vt ex ea
nanuum munditie puritatem animi declararet. Huc quidem
pectat illud regij Pſaltis, Lauabo inter innocentes manus
neas: idémque eſt intellectum à peruerſo noſtri Redemptoris
udice Pilato, cùm accepta aqua manus abluit, innocentiam
rofeſſus, criménque in Iudæos reiiciens. Quod annotauit
ierius Hieroglyph. 35.

Vrceus.] Vas terreum aut æneum ad aquam excipiendam aut Vrceus.
auriendam. Malluuium, ſiue pollubrum, vas eſt ſiue lebes ad
nanus abluendas, quaſi manulauium.

Ius dictum.] Iudex, vt vult Varro, iuncto verbo dicitur, qui Ius dicere.
us dicit. Ius dicere ipſorum eſt magiſtratuum. Cicero pro
lacco: Qui anno antè ius dixerat. Idem ad Atticum: Quip-
è ius Laodiceæ me dicere cùm Romæ Plotius dicat. & 10.
ntoniana: Qui cùm Prætor vrbanus eſſet, vrbe caruit, ius
on dixit.

Sed id paulò diſtinctius eſt explicandum, ne mihi diem di-
ant iuris ſtudioſi. Didicimus itaque ex Vlpiano, l. Ius dicen-
s, D. de iuriſdic. omn. iudic. Ius dicentis, hoc eſt Prætoris,
fficium eſſe latiſſimum. At non modò prætorem intelligimus
ris dicentis nomine, ſed & præfectum vrbi, vt D. de off. præf.
rb. l. 1. &, De in ius voc. l. 2. præſidem prouinciæ, l. cùm hi.
ſed nec mandare, D. de tranſact. & ædilem curulem, qui
ertis de cauſis ius dicebat, l. 1. de ædilit. edict. fuit tamen ma-
is vſitatum, vt ius dicentis verbo, Prætor appellaretur, velut
ri dicundo præ aliis conſtitutus, l. 2. §. populo, D. de orig. iur.
t de vrbis prætore id modò intelligimus: alij enim qui creati
nt Repub. augeſcente, ius non dicebant, ſed tantùm de capi-
libus quæſtionib. cognoſcebant, quæ ipſis obuenerant ſorte,
nde Quæſitores appellati. Ne longior ſim, ita ſtatuo, alium
iſſe à Prætore iudicem, & à ius dicente: quod planum eſt ex
. Tullio, 2. in Verr. & pro Rabir. Poſt. Itaque diſtinguimus
ficium Prætoris, & ius dicentis: vt ſtipulationem etiam præ-
riam à iudiciali: tametſi aliquando iudicis & prætoris nomi-
confundantur. Etenim temporib. Imperatorum (quo anti-
ia penè omnia obſoleuerunt vnà cum linguæ Romanę puri-
te) iudicum nomine quicumque magiſtratus etiam maiores
pellari cœperunt.

Puras habuiſſe manus.] Hi puris manibus viuere dicuntur, qui Puræ manus.
rè atque integrè vitam tranſigunt: qui neque dolo neque

aſtu aliis negotium faceſſunt: qui denique ſunt (vt hîc Alciatus intelligit) ἀδωροδόκητοι, id eſt, à muneribus accipiendi alieni. Horatius paulò deflexit:

——*Bene ſi quis, inquit,*

Et viuat puris manibus.] Sic dicuntur in Nouell. 8. καθαρ χεῖρες.

Bonis à diuitibus nihil timendum.

EMBLEMA XXXII.

Iunctus contiguo Marius mihi pariete, nec non
Subbardus, noſtri nomina nota fori,
Aedificant bene nummati, ſataguntque vel vltrò
Obſtruere heu noſtris vndique luminibus.
Me miſerum! geminæ quem tanquam Phinea raptant
Harpyiæ, vt propriis ſedibus eiiciant.

Integritas noſtra, atque animus quæſitor honeſti,
His niſi ſint Zetes, his niſi ſint Calais.

QVerela eſt de duobus ſuis vicinis, qui ædificando luminibus ſuis officerent, ſicque ab eis importunè fatigaretur, vt olim Phineus ab Harpyiis, vt parum abeſſet quin propriis ædibus expelleretur, niſi ſuccurriſſet animi probitas & integritas. Sic enim viri boni ſæpenumero ab importunis dominis deturbantur ſine vlla legum & honeſti ratione, niſi æquanimitate, vel potius numinis aliquo præſidio, & quaſi ariete vindicentur. Demoſthenes in Calliclem: τὸ χαλεπώτερον οὐδὲν, ἢ γείτονος πονηροῦ, καὶ πλεονέκτου τυχεῖν: id eſt, Nihil moleſtius eſſe poteſt, quàm in vicinum malum & auarum incidere. Quò etiam illud Pindari non malè quadrabit ex Nemeor. 10. Χαλεπὰ δ' ἔρις ἀνθρώποισιν ὁμιλεῖν κρεσσόνων: Periculoſum eſt contendere cum potentioribus.

Pariete.] Proceleuſmaticus, dactyli vice.

Sataguntque vel vltro, &c.] Arguitur iniuſtus & violentus diuitum animus, à quibus in primis eſt timendum, quippe qui neque ius neque bonum, ſed nec æquum colunt. Qua ratione puto dictum à Platone 5. legum: valdè diuites homines non eſſe bonos. Refert Plutarc. ita quendam dixiſſe Syllæ glorianti: Quomodo vir bonus eſſe potes qui tam magnas opes poſſideas, cùm nihil à patre acceperis?

Obſtruere noſtris luminibus.] Obſtruere luminibus vicini ἐμποδίζειν τῇ ἀπόψει, eſt ſtructuram aliquam iuxta eius ædificium facere, quæ lumen eidem eripiat. Obſtruere enim luminibus, verbum antiquum iuris, vnde Cicero pro domo ſua: Cùm ille negaret, inquit, primò ſe luminibus eius obſtructurum minabatur: Idem in Bruto: Vt horum conciſis ſententiis (de Philiſto & Thucidide loquitur) interdum etiam non ſatis apertis cum breuitate, tum nimio acumine officit Theopompus elatione atque altitudine orationis ſuæ, quod idẽ Lyſiæ Demoſthenes: Catonis luminibus obſtruxit hæc poſteriorum quaſi exaggerata altiùs oratio. Quod dictum à Cicerone per metaphorã nemo non videt, pro eo quod dixiſſet ſine tropo; impedimento ſit ne orationis Catonianæ lumina viderentur. Rectè Thucydides: πρὸς τοὺς ἀστυγείτονας πᾶσι τὸ ἀντίπαλον καὶ ἐλεύθερον καθέσταται. Ex vicinis malum bonúmve proficiſcitur. Harpyiarum verò fabulam Plutarch. lib. De vſura vitanda, torquet in debitores, qui grauentur ære alieno: tolerant enim ac ſuſtinent tan-

Obſtruere luminibus quid.

quam Phineus Harpyias illas pennatas paſcentes, &c. ὡς ὁ φινεὺς ἁρπυίας τινὰς ὑποπτερέοις βόσκοντες. Referam Alciati verba ex Commentario ad tit. De verb. ſignific. l. 139. Finge, inquit: Concedit lex volenti lautè ædificare, vt vicinum ad proximæ rei venditionem cogere poſſit, an eum quoque adiuuabit, qui lautum ædificium perfecit, ſed addere illi aliquid deſiderat, puta hortum ampliare, vel impluuium? qua in re cùm ego impeterer, negabam adiuuari. Cùm enim ornatus vrbis ratione ita conſtitutum eſſet, & qui ciues ad expolienda ædificia incitarentur, in eo qui iam perfeciſſet, hęc ratio locum non habebat. Paulo pòſt ita: Verùm cùm non tam iuri meo quàm iudicibus diffiderem, tranſegi, vt veriſſimum ſit illud Heſiodi, μηδ᾽ αὖ βοῦς ἀπόλοιτ᾽ εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη. quod, vt ait Columella, non ſolùm de boue dicitur, ſed etiã de omnibus partibus rei familiaris; adeò refert non habere malum vicinum. hæc Alciat

Harpyiæ quot, & vnde dictæ.

Geminæ quem tanquam Phinea raptant Harpyiæ.] Heſiodum ſecutus, duas tantùm Harpyias ſtatuit. Virgil. trium meminit, quarum nomina Aëllo, Ocypete, & Celæno. Finguntur volucres monſtroſæ, facie virginea, vnguibus vultures referentes ἀπὸ τοῦ ἁρπάζειν, à diripiendo dictæ. vnde Suidas ait, ἁρπακτικοὺς δαίμονας εἶ). Sic autem habet fabula. Phineum vxorem duxiſſe Cleopatram, Boreæ & Orithiæ filiam tradunt; cúmque alteram nomine Idæam Dardani filiam ſuperinduxiſſet, eius nefario ſuaſu filios ex Cleopatra ſuſceptos excęcauit: qua de causa dicitur & ipſe à Diis excæcatus, in eúmque miſſæ Harpyiæ quæ cibos & menſam eius diriperent, & turpiſſimè fœdarent. Quòd verò Zetes & Calaïs cum argonautis Colchos proficiſcentes à rege Phineo ſuſcepti fuiſſent honorificè, vt eum ha intolerabili moleſtia liberarent, Harpyias magna dexterita te pepulerunt, & in Plotas vſque inſulas perſecuti ſunt. Cętera ex 3. Æneid. Virgilianæ, 6. & 7. Metamorph. Ouid. pete Vide etiam Valer. Flaccum 4 Argonautic. Sed quoniam nobis propoſuimus fabulis ipſis allegoricas enarrationes adiicere, non videbitur à re alienum, ſi explanemus quid Harpyiarum nomine intelligatur. Sanè vt vis nominis indica Harpyia rapacitatem notat: vnde Harpax, & harpagare ve bum apud Plautum. Fulgentius ait, ideò virgines fingi, qu rapina omnis ſterileſcat, nulliúſque ſit frugis: Volucres pr pter celeritatem qua feruntur, qui rapiunt: plumis oper quòd latitet quicquid ab iis eruſcatum eſt. Tres verò, qu niam primò aliena expetuntur, cui ſuccedit inuaſio, & poſt

Phineus.

Zetes & Calais.

Harpyiæ quid.

Cur volucres Harpyiæ.

mò abſconduntur. Hinc enim nomina è re facta. Aëllo, tanquam ἑλῶν ἄλλο, tollens alienum: Ocypete, citius auferens: Celænum verò nigrum. Sunt qui per tres Harpyias, auaritiam, inuidiam & ſuperbiam intelligi velint. Opinor autem hîc Alciatum de induſtria duarum tantùm meminiſſe, vt ad rem ſuam, id eſt, duos vicinos accommodaret. Ille quidem 2. Prætermiſſorum ait, Harpyias ira tonantis aduerſus Phineum impulſas à Poeta fingi, quòd quæcunque maxima oriantur mala, iræ diuinæ ſoleant aſcribi: & Theophraſtus haſce tempeſtates ſterilitates, & alia generis eiuſdem, quæ non vitio terræ, ſed cælitùs proueniunt, ἀπὸ τοῦ δαίμονος αἰτίαν appellat, id eſt, cauſam Deorum numine vrgentem. Si plura de Harpyis requiras, conſule Syntagma 6. Hiſtoriæ Deorum Gyraldi.

Cur plumis prææditæ. Cur tres. Aëllo. Ocypete. Celæno.

Integritas noſtra, &c.] Accommodat fabulam. Propriis ædibus cedere cogar, & his expellar, niſi mentis integritate & honeſtate vindicer, méque tuter, vt olim Phineus, Zete & Calai adoleſcentibus fortiſſimis. Vitæ innocentis conſcientia (vt hoc vel obiter adiiciam) eſt inſtar muri ahenei, qua nimirum quis ſuſtentatus, non eget Mauri iaculis, nec arcu ad retundendas inſidias iniquorum & violentorum hominum. Itaque rogatus Bias quæ vita metu careret? innocens, inquit, & eius qui it ſibi bene conſcius: nam omnes animum innocentem amant & charum habent, vt eſt apud Pindar. adeò vt innocentem dānare pro grauiſſimo crimine ſit iam olim habitum: ergò malè ceſſit Archiæ quòd Archilochum interfeciſſet: Cæcilio Metello de Dalmatis citra cauſam triumphanti: Attalo regi Aſiæ, quòd inſontes amicos occidiſſet. Sed hæc ſatis: longiùs enim oratio euagatur.

His niſi ſint Zetes, &c.] Pindarus Pythior. 4.

Θυμῷ γελανεῖ δᾶσσον ἔν ——
Τοὺν Βασιλεὺς ἀνέμων
Ζήταν κάλαΐν τε πατὴρ Βορέας
Ἄνδρας πτεροῖσι νῶτα πε ——
φρίκοντας ἄμφω Πορφυρέοις. Id eſt:

Ridenti animo velociter ornabat rex ventorum Zeten Calaimque pater Boreas viros, qui alis in tergo mouebantur ambo purpureis. Boream autem ventum eſſe Septentionalem nemo neſcit, cuius filij dicuntur Zetes & Calais, fictis ingenioſè vocabulis. Ex nominū etymo non eſt dubium quin longè multa peti poſſint, quæ quaſi nos manu ducant ad cognitionem rerum vberiorem, & quidem magis apertam. Certè mihi placet

Zetes & Calais, ad quid relata nomina.

ſcholiaſtis Pindari acumē, qui eo loco ζήτην ὡς ζαήτην, nempè ἄγαν ἄων, quòd nimium flet, interpretatur: κηλαῒν verò, vt qui κηλῶς ἄων, quia leniter flet. At ad rationem phyſicam nō vſurpat Alciatus, ſed ad mores conuertit, quò faciliùs ingenioſis hominibus ſuum id carmen oſtentet.

Integritas noſtra, atque animus quæſitor honeſti.

Nam κηλαῒς fortaſſe ἀπὸ τοῦ κηλοῦ, quo animi deſignatur integritas: animus autem quæſitor honeſti, eſt ille ζήτης à ζητεῖ nomen habens, quod quærere ſignificat. Idem video poſſe obſeruari facilè in Homericis nominibus permultis, & iis perſonis quæ à Platone inducuntur: quæ nomina interdum totius diſputationis argumentum implicant.

Signa fortium.

DIALOGISMVS XXXIII.

QVÆ te cauſa monet volucris Saturnia, magni
Vt tumulo inſideas ardua Ariſtomenis?

Hoc moneo, quantum inter aues ego robore præſto,
Tantum ſemideos inter Ariſtomenes.
Inſideant timidæ timidorum buſta columbæ;
Nos aquilæ intrepidis ſigna benigna damus.

HOc ex Epigrammatôn Græcorum libro 3. ſumptum pulchrè eſt æmulatus: quo ſub nomine Ariſtomenis Imperatorem Carolũ V. celebrat, alluditque apertè ad aquilam, quam in ſcuto habuit, & imperiali ſtemmate, quæ fortitudinis notam præ ſe ferat. Ea enim vt dignitate cæteris auibus antecellit: ita ille Princeps alios & fortitudine & ſplendore nominis longè antecedit. Epigramma eſt Antipatri, quod huc adſcribere non piget: Aquila pro ſtemmate Imperatoris.

Ὄρνι διὸς κρονίδαο διάκτορε, τοῦ χάριν ἕσας
Γοργὸς ὑπὲρ μεγάλου τύμβον ἀρισομένοις;
Ἀγγέλλω μερόπεσιν, ὅθ' οὕνεκεν ὅσον ἄρισος
Οἰωνῶν γενόμαν, τόσον ὅδ' ἡμιθέων.
Δειλαὶ τοὶ δειλοῖσιν ἐφεδρήσσουσι πέλειαι·
Ἄμμες δ' ἀτρέστοις ἀνδράσι τερπόμεθα. Hoc eſt:

Nuncia fare Iouis præpéſque volatibus ales,
Cur magni ad tumulum ſidis Ariſtomenis?
Hæc homines moneo, volucrum quantum optima viuo,
Tantum hic heroas optimus inter erat.
Stiparint pauidæ timidorum buſta columbæ,
Aſt ego delector fortibus vſque viris.

Volucris Saturnia.] Quaſi dixeris Iouiana: nam & Iupiter dicitur Saturnius. Vigil. in 4. Iupiter Saturnius.

Nec Saturnius hæc oculis pater accipit æquis.

Sic apud Homerum multis in locis κρονίδης.

Magni Ariſtomenis.] ἀρισομένης, optimæ mentis hominem ſonat, ait Pindari Scholiaſtes, & Pauſan. in Meſſenic. eum Græcorum omnium optimum Apollinis oraculo iudicatum refert: quod & alicubi confirmat D. Hieronymus. Vir fuit admirandæ planéque ſtupendæ dexteritatis, qui de Lacedæmoniis victorias nobiles retulerit, à quibus bis atque iterum captus, mirabiliter euaſerit, ſed tandem ab eiſdem occiſus, execto eius corpore (videndi cauſa) cor hirſutum eſt repertum. Plin. lib. 11. cap. 37. Valer. Maxim. lib. 1. cap. 8. meminit Dion Chryſoſtom. oratione 35. initiò ferè. Ariſtomenes.

Quantum inter aues.] Collatio partium.

Semidei. *Semideos inter.*] Semidei ſunt Heroës illuſtres, & nobiles viri, qui quoniam ad Deorum immortalium naturam quam proximè acceſſerunt, ab imperita plebecula, & Poëtis ipſis (qui vulgarem opinionem velis remiſque conſectati ſunt) in numero Deorum relati creduntur. Heſiodus:

Ζεὺς κρονίδης ποίησε δικαιότερον καὶ ἄρειον
Ἀνδρῶν ἡρώων θεῖον γένος, οἳ καλέονται
Ἡμίθεοι. ———— Ouid. Metam. 1.
Sunt mihi ſemidei ſylueſtria numina Fauni.

Et Statius in 2. Reges ſemideos appellat. Lucianus in mortuorum dialogis ſub Trophonij perſona, ἥρως, inquit, ἐστὶν ὃ μήτε ἄνθρωπος ἐστὶ μήτε θεὸς, ἀλλὰ καὶ συναμφότερον ἐστί. Mitto quæ Plutarch. de oraculorum defectu diſputat, quæque diuus Auguſtinus 10. de ciuit. Dei cap. 21. aliique certè multi retulerunt de heroibus.

Columba pro trepidatione. *Inſideant timidæ, &c.*] Columbam pro trepidatione & timiditatis ſymbolo ponere vulgatiſſimum fuit antiquis, nam & nomen illi apud Græcos τρήρων hoc idem ſignificat: deducitur enim à τρέειν, quod eſt trepidare. Homerus enim ſic:

Αἱ δὲ βάτην τρήρωσι πελειάσιν ἴθμαθ' ὁμοῖαι.

Hoc eſt,

Hæ pauidæ greſſu ſimiles abiere columbis.

Ouid. 1. artis.

Vt fugiant aquilas timidiſsima turba columbæ.

Pierius Hierogliph. lib. 22. id ſcitè perſpicuéque declarat.

Buſtum. *Buſta.*] Sepulchra. Iuuenal. Satyr. 3.

———— *portandum ad buſta cadauer.*

Ouidius Faſtorum 5.

Compoſitique nepos buſta piabat aui.

Et Virgillius:

———— *ſemiuſtáque ſeruant Buſta.*

Cicero in Piſonem: Quorum ego furori niſi ceſſiſſem, in Catilinæ buſto, vobis ducibus, mactatus eſſem. Mortuorum cadauera olim cremabant, & cineres, quæ religioſè aſſeruabant, buſta dicebantur, quaſi combuſta. Cicero tamen 3. De legib. buſtum pro monumento accipit, vt & Suetonius pro ſepulchro.

Aquila inſigne Romanorū. *Nos aquilæ.*] Aquilam Romanorum (rerum dominorum) inſigne fuiſſe quamplurimi auctores referunt. Neque verò id ſine cauſa factum coniicio, nam vetuſti quique aquilam auium principem vocitabant: vt Horatius proinde dixerit ei Iouem permiſiſſe regnum in aues vagas. Obſeruant enim

eius auis præſtantiam virium, eam politam, concinnam, intre- *Aquilæ*
pidam, ſtrenuam, liberalem:quę adiuncta perpetuò fortem de- *præſtātia.*
bent Principem comitari. Sed & aquilino naſo homines regios
appellarunt, teſtibus Platone & Plutarcho : ita vt Perſæ ad re- *Aquilino*
gnum nemini aditum liberum concederent, niſi qui ea nota in- *naſo homi-*
ſignis eſſet, atque Cyrus ille, quem aquilino naſo fuiſſe memo- *nes.*
rabant. Pyrrhus etiam Epirotarum Imperator, Aquilę cogno-
men ſibi datum à ſuis lubens admiſit. Cùm enim milites eum
Aquilam appellaſſent: τί γὰρ, inquit, οὐ μέλλω ταῖς ὑμετέροις ὅ-
πλοις, ὥσπερ ὠκυπτέροις, αἰρόμενος; Quid verò non debeo ve- *Pyrrhus,*
ſtris armis tanquam alis pernicibus in altum tolli? Imò verò *Aquila di-*
apud Thebanos Aquilæ vt ſacræ aues colebantur, vt apud Ae- *ctus.*
gyptios Crocodili, Ibes, Cynocephali. Imò non auſim equidē
tranſilire, Aquilam olim rerum ſucceſſum proſperarum portē- *Aquilæ*
diſſe, ſic enim Iupiter omen optimum cępit, cùm ſibi aduerſus *ſacra aues*
Titanas proficiſcenti apparuit Aquila. Prætermitto lubens quę *quibus.*
prolixa ſunt in Xenophontis commentariis. Certè Aquilā alij
referunt Gordij, pauperis alioqui viri, in curru per totum diem
ſeſſitaſſe: vnde regnum Phrygię filio Midæ pręmonſtratum vo-
lunt. Cùm Hiero admodum adoleſcens eſſet, & mediocriū ho-
mo fortunarum, primo bello quod vnquam iniiſſet, Aquila ſe-
dit eius clypeo, quod pręſagium regni fuiſſe creditur. Tarqui-
nio Romam migranti Aquila pileum è capite abſtulit: vnde
Tanaquil vxor vaticiniorum perita regnum illi portendi con-
iecit. C. Marius puer Aquilæ nidum cum ſeptem pullis in agro
reperit: cuius ominis ratio fuit ſeptem Conſulatibus oſtenſa. *Aquilæ*
Celebratur & Octauij Cæſaris Principatus primùm Aquilæ o- *omen.*
ſtento notatus. Cùm enim aliquando in via Campana prande-
ret, Aquila ex improuiſo panem ei de manibus eripuit, & leni-
ter deinde reddidit. Nec pretermittendum quod legitur de A-
lexandro Macedone, quo recens nato, Aquilę duę in culmine
domus per totum diem ſediſſe dicuntur: quod omen tum pri-
mùm captum fuit duplicis Imperij, nempè Aſiatici & Europęi.
Sed hæc dum colligo, ferè non ſentio mihi ad reliqua pergen-
dum.

Ἀνέχου καὶ ἀπέχου.

EMBLEMA XXXIIII.

Et toleranda homini triſtis fortuna ferendo eſt,
Et nimium felix ſæpe timenda fuit.
Suſtine (Epictetus dicebat) & abſtine. oportet
Multa pati, illicitis abſque tenere manus.
Sic ducis imperium vinctus fert poplite taurus
In dextro: ſic ſe continet à grauidis.

Philoſophia Epicteti duobus comprehenſa verbis.

DVobus his verbis, ἀνέχου καὶ ἀπέχου, Philoſopho Epicteto familiaribus, tota bene viuendi ratio comprehēdi poteſt. Primò ſiquidem ad patientiã adhortabatur, qua quiſque diſceret tum aduerſos fortunæ caſus, tum etiam laborem æquo animo perferendum: altero, eſſe ab omni luxu, potiſſimumque ve-

nereo præcipiebat abſtinēdum. Quæ duo præcepta duobus hiſce verbis comprehenſa, ſic Horatius illuſtrauit:

Qui ſtudet optatam curſu contingere metam,
Multa tulit fecitque puer, ſudauit & alſit,
Abſtinuit Venere & *Baccho.*

In tolerantia conſtans hominis animus agnoſcitur, quando ſcilicet malis non cedit, ſed cōtrà audentior exſurgit. Vnica ſiquidem conſtantia hominem ab hominum communi fecc differētem maximè, & longè nobiliorem facit: quandoquidem, vt doctè cecinit Prudentius, omnibus aliis virtutibus, & ſocietatem & auxilium ſuum fortis patientia miſceat: virtúſque omnis vidua ſit, quam non patientia firmet. At quantum conducat abſtinentia quantáſque habeat vires, pleni ſunt auctorū libri, plena antiquorum monumēta: tam enim latè patet, vt per omnia omnium virtutum domicilia ferè locū ſibi ſuo iure vendicet. Hinc apud Lactantiū triplex ſtatuitur virtutis gradus: primus eſt à malis operibus aſtinere: alter, à verbis malis: tertius, à rerū malarum cogitatione. Sed vt paucis, quemadmodum Patientia & Abſtinentia duæ virtutes ſunt præ ceteris vtiles, ſic iis oppoſita duo vitia, Intolerantia nempè & Incontinentia, multò omnium grauiſſimæ & exitioſæ maximè dicebantur Epicteto (teſte Gellio lib. 17. cap. 19.) nempè cùm aut iniurias, quæ ſunt ferendæ, nō toleramus, neque ferimus: aut à quibus rebus voluptatibusque nos tenere debemus, non tenemus. Itaque, inquit, ſi quis hæc duo verba cordi habeat, eaque ſibi imperando atque obſeruādo curet, is erit plerunque impeccabilis, vitamque viuet tranquilliſſimam. Verba duo hæc dicebat, ἀνέχου καὶ ἀπέχου. Hactenus Gellius. Alciatus, vti hoc ob oculos ponatur, συμβολικὸν diecit, nempè taurum roboris excelſi patientiſſimum & abſtinentiſſimum animal. Ægyptij enim ſacerdotes cùm fortem & temperantem ſignificare vellent, taurum valetudinis integræ pingebant, ait Orus. Onerum enim & laborum omnium patientiſſimus eſt, ærumnas nullas detrectat, inſtatque operi herili quantumlibet, ſed & abſtinens eſt, quippè qui poſt vaccæ cōceptum, cùm illa nōn coëat, vt idem Orus lib. 2. literarum Hieroglyph. & Plin. lib. 8. cap. 45. Vide Pierium Valerian. lib. 3. Hieroglyphicôn. De aduerſis æquo perferēdis animo, quędam Lactantius 6. cap. 18. & Plutarchus Cōſolatione ad Appollonium, de abſtinentia verò exempla longè multa ſunt apud Val. Max. lib. 4. cap. 3.

Patientia.

Abſtinentia.

Tauri ſymbolum.

Et toleranda homini, &c.] Huic reſpondet verbum ἀνέχου. Ad-

hortatio eſt ad patientiam: cui ſimile Virgil. illud:

Quicquid erit, ſuperanda omnis fortuna ferendo eſt.

Et nimium felix, &c.] Publij minus eſt is:

Fortuna cùm blanditur, captatum venit.

Tum enim maximè timenda eſt, cùm valde proſpera putatur, ergò idem Publius verè:

Fortuna vitrea eſt, quæ cùm ſplendet, frangitur.

Horatianum hoc etiam vulgò tritum: *Sæpius ventis agitatur ingens Pinus.* quò videtur reſpexiſſe ad illa Herodoti, in Polymnia: ὁρᾷς ὡς τὰ ὑπερέχοντα ζῶα κεραυνοῖ ὁ θεὸς, οὐδὲ ἐᾷ φαντάζεσθαι. τὰ δὲ σμικρὰ οὐδέ μιν κνίζει. ὁρᾷς δὲ ὡς ἐς οἰκήματα τὰ μέγιστα ἀεὶ καὶ δένδρεα, τὰ τοιαῦτα ἐπισκήπτει βέλεα; φιλέει γὰρ ὁ θεὸς τὰ ὑπερέχοντα πάντα κολούειν.

Epictetus.

Epictetus.] Stoicus fuit natus Hierapoli Phrygiæ, cuius quidem morum & vitæ tanta fuit admiratio, vt lucerna eius fictilis tribus drachmarum milibus penderetur. Circunfertur eius nomine Enchiridion multis paradoxis refertiſſimum, quod eius auditori Arriano tribuitur: continet libellus ille quaſdam diſputationes admodum vtiles & ſuccinctas ad perturbationes animi cohibendas.

Illicitis abſque tenere manus.] Id eſt tenere manus abs illicitis, nā abſque, hîc non eſt vna dictio, ſed duæ, conflatæ ex præpoſitione abs, & copulatiua, que, ne quis fallatur. Suadet itaque continendas eſſe manus ab illicitis, notum hoc,

Eſt virtus, placitis abſtinuiſſe bonis.

Cui non malè conuenit Ciceronis illud Offic. 1. Bene Pericles cùm haberet collegam in prætura Sophoclem poëtam, hique de communi officio conueniſſent, & caſu formoſus puer præteriret, dixiſſetque Sophocles: O puerum pulcrum, Pericles: at enim prætorem, Sophocles, decet non ſolùm manus, ſed etiam oculos abſtinentes habere.

Tauri ſymbolo quid ſignificetur.

Sic ducis imperium, &c.] Ægyptij cùm indicarent hominem modeſtum, & qui facilè poſſet à malè factis auerti, taurum genu dextro ligatum pingebant. Si enim dextro genu conſtringatur, manſuetum ſe præbet, & vincula conſequentem. Pierius eodem lib. 3.

Poplite.] Poples, genu eſt curuatura, pars genu oppoſita. Lucanus: ---- *niſi poplite lapſo*

Vltima curuati procederet vngula tauri.

In adulari neſcientem.

EMBLEMA XXXV.

SCIRE *cupis dominos toties cur Theſſalis ora*
Mutet, & vt varios quærat habere duces?
Neſcit adulari, cuiquàmve obtrudere palpum:
Regia quem morem Principis omnis habet.
Sed veluti ingenuus ſonipes, dorſo excutit omnem,
Qui moderari ipſum neſciat Hippocomon.
Nec ſæuire tamen domino fas: vltio ſola eſt,
Dura ferum vt iubeat ferre lupata magis.

EX Vlpiano Demoſthenis interprete, hiſtoriam primi huius diſtichi petitam ſuſpicor. Verba eius non piget adſcribere: ἀλεύας ἀπὸ γονός τις τῶ ἡρακλέους θετταλὸς, ἐτυράννησε

Locus è Demoſthenis interprete.

θετταλῶν. εἶτα καὶ οἱ τούτου παῖδες. μὴ φέροντες οὖν τὴν τυραννίδα οἱ θετταλοὶ, καὶ ἀποροῦντες τί δεῖ ποιεῖν, μετεπέμψαντο εἰς συμμαχίαν τὸν φίλιππον. εἶτα ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐξέβαλε τοὺς ἀλευάδας ἐκ τῆς τυραννίδος. καὶ ὑπὲρ τούτου χάριν αὐτῷ ὁμολογοῦντες οἱ θετταλοὶ, δεδώκασιν αὐτῷ νέμεσθαι παγασὰς καὶ τὰ χρήματα τὰ ἐκ τῶν λιμένων καὶ τῆς ἀγορᾶς. ἄπιστοι δὲ θετταλοὶ ἐνομίσθησαν, ἢ διὰ τὸν ἰάσονα θετταλὸν ὄντα ἄπιστον ὀφθῆναι περὶ τὴν μήδειαν. ἢ ὅτι ἐν τῷ πελοποννησιακῷ πολέμῳ, ἐν αὐτῇ τῇ παρατάξει ἀπὸ ἀθηναίων πρὸς λακεδαιμονίους μετετάξαντο, ὥς φησιν ὁ θουκυδίδης. id eſt, Aleuas quidam ex Herculis famili Theſſalus, tyrannide in Theſſalia potitus eſt: deinde huius eti liberi. Quam cùm Theſſalli nec ferre poſſent, & quò ſe verte rent, non haberent, Philippi opem petierunt. Is cùm veniſſe Aleuadas tyrannos expulit. Cuius beneficij nomine gratu ſuum animum declaraturi, vſumfructum Pagaſarum, portoric rum item ac mercatuum vectigalia illi conceſſerunt. Perfic autem exiſtimati ſunt, vel propter Theſſalum Iaſonem, que Medeæ fregiſſe fidem conſtat; vel quia bello Peloponneſiacc cùm vtraque acies iam ſtaret in procinctu, ab Athenienſibi ad Lacedæmonios defecerunt, vt ait Thucydides. Hactenu Vlpian. Innaſcitur autem plerunque popularis rebellio, vel o iniquam magiſtratus adminiſtrationem, vel intolerabile Principum tyrannidem. Accidit enim plerunque princip rerum gerendarum imperito, quod equiſoni, qui du equum alioqui violentum moderari neſciat, nec cùm ſit c pus aut freno, vt ſiſtat, aut calcaribus, vt incitet ad curſun aut modum teneat, excutitur facillimè, ſeque ex eius man equus eximit: Eodem modo Princeps importunus, & in ſu plus æquo ſæuiens, vel etiam omninò regni adminiſtrãdi pro ſus ignarus, vulgi animos in ſe commouet. Eam ob cauſam d cebat Ariſtippus bene ceſſurum Regi & Principi, ſi equitan artẽ primùm teneret: etenim ſi alias diſciplinas diſceret, id qu dem hominum opera & vigiliis effici, qui tamen ſæpenume verum dicere ne quidem audent, vt quod ſciunt odioſum e principibus, qui cùm deliquerint, argui nolunt: at equitan peritiam Princeps non modò ex hominibus, ſed ex equo didi rit, qui adulari neſciat, vt homo, nec certè blandiri, vt paraſit aut ſcurra. Si enim vel ipſe Princeps equum, vt decet, non r xerit, erratum ſtatim equus vindicabit, ſuumque ſeſſorem qu cunque ſit, deiiciet. Seriò itaque prius ars hæc addiſcenda pri cipi, aut ſeſe indignum reputet; qui in tanto dignitatis gra

Equitandi peritia qua ratione in principibus eſſe debet.

ſedea

edeat. Quod præceptum alicubi à Plutarcho literis conſigna-
um memini ad hunc fermè ſenſum: Qui equos domant, iis
rimùm adblandiuntur, ac molliſſimè tractant, vt aſſueſcant
reno: ſic popularis multitudo lenitate retinenda & excipien-
la ei qui diu in pace regere cupiat. Huc reſpicit grauiter di-
tum à Scipione Africano maiore, quo, regi Antiocho pacem Scipionis cordata vox.
um Romanis inire cupienti exprobrauit, non eſſe tempus,
quandoquidem rex ipſe perpeſſus eſſet lupatum & hippoco-
nonem. Quò etiam Stobæi ea pertinent, quæ retulit ex Epicte-
o, ſerm. 44. Quemadmodum, ait, bonus equorum domitor non
bonos tantùm pullos alit, feroces autem famelicos valere iu-
et, ſed ambos ex æquo nutrit, magis verò caſtigat alterum, &
ogit ſimilem fieri meliori: ſic vir prouidus, & ciuilis facultatis
eritus, bonos ciues beneficiis demereri, malos autem non cō-
inuò perdere conatur: ſed de alimento quidem minus ei pro-
iciet; inſtituet verò, & vrgebit eum vehementiùs qui rationi
 legi obſtiterit. Plutarch. initio De inſtitutione liberali: Qui
qui à primis bene domiti annis, ſuis non obſequuntur ſeſſori-
us? Qui autem indomiti perſtant, nónne ceruice duriſſimi, &
nimis feroces euaſerunt? Idem De diſcrimine adulatoris &
mici, ex Carneade ait, Diuitum & regum filios nihil rectè ne- Carneadis apophthegma.
ue bene diſcere, præterquàm equitare: quod his aſſentetur
ræceptor in exercitatione literarum, ſemper ea probans quæ
uer admiſerit, cedens ac ſubmittens ſeſe plus quàm par eſt.
ertiſſimum enim eſt, ſæpè ab equo ſeſſorem deiici, qui equi-
ndi fuerit ignarus. Hæc ferè Plutarch. Græca ſtudioſis penè
mnibus ad manum eſſe ſcio: itaque hîc conſiſto. Nec verò hîc
anſilire poſſum, equum rectè cum populo, non quouis ſed
rocienti, & qui niſi difficulter freno pareat, ſeſſorem cum
rincipe comparari. Didici enim frenato equo hieroglyphicè
ominem deſignari ferocem quidem & animo inuicto, ſed qui
men obſequatur rationi. Eſt enim equus, animal ferox & ſu-
erbum, ſed quod hominis leges ſubeat, & quas non egredia-
ur, vbi paululùm aſſueuerit; vt quod ait Horatius,

Non equitem dorſo, non frenum depellat ab ore.

ic Virgilius in Georgic.

Sed tamen iidem olim curru ſuccedere ſueti
Quadrupedes, & frena iugo concordia ferre.

dipſum & obſeruatur in Carthaginis hiſtoria: cùm enim vrbis
ndamenta iacerentur, caput acris equi repertum, & hinc gen-
m fore bello egregiam præmonſtratum eſt: cuius oſtenti ea

ſignificatio fuit,facilem victu per ſecula gẽtem. Addam & hoc apud Onirocritas & ſomniorum coniectores, caput equi,aſini canis,ſi in ſomnis apparuerit,ſeruitutem ſignificari. De quibu iam ſatis. Nunc ad hiſtoriam redeo, quam me non ſtatim eſſ nactum fateor, ſed penè aliud agens tandem reperiſſe. Cùn enim iam horum commentariorum,non quidem perpoliendc rum, ſed ſcribendorum me ſatietas aliqua tandem caperet quippè qui ad ſtudia grauiora feſtinarem, mihíque permult nondum ſatisfacerent,quòd omninò, ſicuti mihi propoſuerat initio, conſilium auctoris detexiſſe non viderer, maximéqu trium vel quatuor Emblematôn, & huius ipſius in primis, op portunè de iis verba facienti mihi,& ſtudia humanitatis rece lenti (tres ante annos, ni fallor, vnà cum viro doctiſſim ROBERTO VVEDIO,Tornodorenſi Glareani Loriti quon dam auditore, qui per ſeptennium hac in Academia Pariſien diligenter & eruditè docuit) mihi venit in mẽtem,quod aliu agens ab homine amico acceperam,huius Emblematis origin

Locus è Diodot Siculo.

videri hauſtam ex Diod. *Siculi* lib. 16. ad annum Philippi 4 Sic enim penè Diodorus: Alexandrum Phereum tyrannum ir terfecerunt Thebe vxor eiuſque fratres Lycophron & Tiſ phon: qua ex re ſibi gratiam popularem pepererunt.Hi tame in apertam tyrannidem prolapſi,ſeuitiam tantam exercuerun vt Principes Aleuadæ in Theſſalia nobiliſſimi in eos coniura rint. Quòd verò id per ſe non poſſent,Philippum Macedoniu in ſui auxilium aduocarunt: qui profectus in Theſſaliam, ty rannis deuictis libertatem huic populo reſtituit.

Theſſalis ora.] Regio Theſſalica, id eſt, ipſa Theſſalia.

Obtrudere palpũ.

Obtrudere palpum.] Prouerb. Plautinum,pro eo quod eſt,ar doloque fallere,ſiue adulari. Hinc Palpones dicuntur adulat res. Tranſlatio ab equiſonibus, qui refractariis equis vel ma nuum plauſu, vel linguæ palpo blandiri ſolent. Lege Chilia

Principes ab aſſentatoribus perditi.

Regia quem morem Principu.] Occurrit exemplum Conſtanti Manaſſis, de Imperatore Michaële ab aſſentatoribus miſe perdito: In fabulis eſt (inquit ille) venatorem illum Actæone à rabidis canibus pro fera dilaniatum: ſic certè cùm Michaële ſtipaſſent aſſentatores quidam improbi, effeminati, omnin que malè feriati, in quod exitium miſerum,in quam maloru lernam eum non coniecerunt! Curtius lib. 8. Non deerat tal concupiſcenti perniciosa adulatio,perpetuum malum Regun quorum opes ſæpius aſſentatio, quàm hoſtis euertit. Paterc lus 2.hiſtoriæ Rom. De nepote Auguſti Caio: Nec defuit co

uerſatio hominum vitia eius aſſentatione alentium, etenim ſemper magnæ fortunæ comes adeſt adulatio.

Sonipes.] Equus velox & ſuperbus, à ſonitu pedum ſic dictus. **Sonipes.**

Hippocomon.] Ab equis ornandis ſeu componendis, vt etiam Hippocomius ab equis inſtruendis fucato colore, robur inani ſagina mentientibus, ait Quintil. & Alciat. noſter Comment. in tres poſteriores lib. Codic. **Hippocomon.**

Nec ſæuire tamen domino fas.] Clementia principem maximè decet, nihilque debet eſſe ab eo tam alienum, quàm nimia cenſuræ ſeueritas; quòd ſi cogant iura & leges in facinoroſum aliquando ſæuire, id efficere debent, non quidem perſonæ, ſed vitij odio. **Clemētia principis.**

Lupata.] Frena aſperrima, quibus equus ferocior coercetur, à lupinis dentibus ita nominata, qui dentes inæquales ſunt. Ouid. 1. Amorum: **Lupata.**

Aſper equus duris contunditur ora lupatis.

Claudian. 2 de raptu Proſerpinæ:

Terruit orbis equos preßis parere lupatis.

Et Panegyrico de Probini & Olybrij conſulatu:

——— *Iuga ferrea nectit*
Cornipedes, rigidiſque docet ſeruire lupatis.

Obdurandum aduerſus vrgentia.

EMBLEMA XXXVI.

Nititur in pondus palma, & conſurgit in arcum;
Quò magis & premitur, hoc mage tollit onus:
Fert & odoratas, bellaria dulcia, glandes,
Queis menſas inter primus habetur honos.
I puer, & reptans ramis has collige: mentis „
Qui conſtantis erit, præmia digna feret, „

OCcaſione palmæ arboris, quæ pondere preſſa non flectitur, ſed attollitur, & cuius ſuauiſſimi fructus, nempè dactyli, cum voluptate ſecundis menſis apponuntur: ad laborum & difficultatum perpeſſionem fit adhortatio, ex qua nempè ſimus vtilitatem aliquam non minimam capturi. Locus ſeſe mihi offert Phornuti Græci ſcriptoris, qui ait, Muſas ex veteru

ſententia coronari palma, ob nominis ſimilitudinem, eo quòd Phœnices primi credantur literas inueniſſe. Probabilior autem ratio eſt, quæ ab eo ſumitur, quòd planta hæc tenella ſit, quòd benefica, quòd perpetuò virens. Arbor hæc difficulter ſcanditur, fructuſque refert ſuaues admodum, vt non ab re Muſæ coronis vtantur è palma confectis. Græca ſi quis malit, apponam: στεφανοῦνται δὲ φοίνικι, ὡς μὲν τινες νομίζουσι, διὰ τὴν μωνυμίαν, ἀπὸ τῶν φοινίκων δοκεῖν εὑρήματα εἶναι τὰ γράμματα. ς δὲ εὐλογώτερόν ἐστι, διὰ τὸ τρυφερὸν καὶ εὐεργὲς καὶ ἀείζωον αὶ δυσανάβατον καὶ γλυκύκαρπον τοῦ φυτοῦ. Nullus eſt certè, qui eruditionis aut famæ laudem maximam aſſequi poſſit, niſi rimùm graues & moleſtos labores pertulerit. Id velim ſymolum bene natis adoleſcentibus proponi, qui aliquando ſtuiorum liberalium difficultate non minimùm deterrentur. Si nim fructum maximum literarum, cogitatione intimóque ènſu deguſtarent, hac vna grata boni ſpe, moleſtias quantumis acerbas deuorarent. Sanè rebus in agendis propoſita ſemer debet eſſe conſtantia, quæ ſit ærumnæ cuiuſuis firmiſſimum ondimentum. Ad id explicandum palmam proponit; cui ſi ondera magna imponas, ac tam grauiter vrgeas & oneres, vt neris magnitudo ſuſtineri nequeat, non deorſum illa cedit, ec intra flectitur, ſed aduerſus pondus reſurgit, & ſurſum nitur. Idcircò in certaminibus fuiſſe victoriæ ſignum quamplumi prodidere. hinc vulgatum adagium, Palmam ferre. Vide ellium lib. 3 cap. 6. ex Plutarch. 8. Sympoſiac. & Plin. 16. ca. 42. onſtantiæ exempla Val. Max. habet lib. 3. c. 8.

Phornuti locus.

Studioſi deterrentur laborum difficultatibus

Palmæ natura.

Odoratas glandes.] Odoriferos dactylos.

Bellaria dulcia.] Πέμματα vel τραγήματα: ſuntque omnia quæ ſecundis menſis apponi ſolent. Gellius lib. 13. cap. 11. ocus eſt elegans apud Ioan. Saliſberienſem (auctorem quiem nõ ineptũ, & quem non ægrè inter optimos fortaſſe habemus, ſi meliore ſæculo floruiſſet) in Polycratico lib. 8, cap. 7. gnificant bellaria, ait, omne genus menſæ ſecundæ, quoniam i ſolent apponi quæ pulchriora ſunt & delicatiora. Vtitur tem hoc nomine M. Varro: Bellaria, inquit, ea maximè mela ſunt, quæ mellita non ſunt. Quod fortè eò referri poteſt, iòd vtenti gratiora ſunt ea quæ neceſſitas appetit, quàm quæ itatio gulæ inuenit. hæc ille. Addam & locum Arnobij ader. gentes lib. 7, nam & his verbis bellaria ſignificat. Pulmenrum varietatibus, ait, afficiuntur Dij cælites, vt fieri mos eſt oſt cœnarum ditium & locupletum ſaginas: fruſtilla hæc

Bellaria.

paruula pro ſuauibus mateolis ſumunt, non quibus famem ſe-
dent, ſed vt palatis admoueant otium, ſeque ipſos plenæ ap-
petitu voracitatis inſtigent. Sed vereor ne quis hæc prȩter rem
congeſta dicat.

Menſas inter.] Αναςροφὴ, pro inter menſas.

Reptans.] Nitens & conſcendens, μεταφορᾷ.

Mentis qui conſtantis erit, &c.] Γνώμη, quæ complectitur to-
tius Emblematis ſententiam. Eam illuſtremus licet exemplo
nobili, vt Emblema per ſe quidem lepidum, acceſſione qua-
dam fiat illuſtrius. Admirabilis Q. Fabij Maximi conſtanti
omni laudatione ſuperior venit in mentem. Is cùm pecuniam
pro captiuis Annibali numeraſſet, fraudatus ea publicè, tacuit
vt enim parentibus, ſic neque patriæ communi parenti putaba
eſſe aliqua occaſione ſuccenſendum. Cùm ſibi dictatori magi
ſtrum equitum Minutium iure imperij ſenatus æquauit, quan
quam queri poſſet, ſiluit tamen. Multis iniuriis, contumeliis
probris laceſſitus, in eodem animi habitu permanſit. In bell
gerendo prouidus, rumores qui de ſe temerè à ſuis ſpargeban
tur, quòd cum Annibale iuueniliter exultante non conſerere
manus, aut contempſit aut eluſit, adeò vt ſe inuictum aduerſu
iram, ſpem, metumque præſtiterit. Dignus ergo non vna palm
Fabius, qui niſi ſe imprimis ſuoſque fortitudine inuictoqu
robore animi viciſſet, Annibalem potentiſſimum hoſtem vi
etiam pugnando retudiſſet.

Omnia mea mecum porto.

EMBLEMA XXXVII.

VNNVS inops, Scythiciq; miſerrimus accola Ponti,
Vſtus perpetuo liuida membra gelu:
Qui Cereris non nouit opes, nec dona Lyæi,
Et pretioſa tamen ſtragula ſemper habet.
Iam murinæ illum perſtringunt vndique pelles:
Lumina ſola patent, cætera opertus agit.
ic furem haud metuit, ſic ventos temnit & imbres;
Tutus apudq; viros, tutus apudq; Deos.

EMblema hoc à Iuſtino hiſtorico petitum eſſe, facilè quiuis intelliget, qui Scytharum deſcriptionem, quam retulit

Locus è Iuſtino Hiſtorico

ille lib.2.euoluerit: Sic enim: Scythis inter ſe fines nulli: neque enim agrum colunt, nec domus illis vlla, aut tectum, aut ſedes eſt, armenta & pecora ſemper paſcentibus, & per incultas ſolitudines errare ſolitis. Vxores liberóſque ſecum in plauſtris vehunt: quibus, coriis imbrium hyemiſque cauſa tectis, pro domibus vtuntur. Iuſtitia gentis ingeniis culta, non legibus. Nullum ſcelus apud eos furto grauius: quippè ſine tecto munimêtóque pecora & armenta habentibus, quid ſaluum eſſet, ſi furari liceret? Aurum & argentum perinde aſpernantur, ac reliqui mortales appetunt. Lacte & melle veſcuntur. Lanæ iis vſus ac veſtium ignotus: & quanquam continuis frigoribus vtantur, pellibus tamen ferinis aut murinis veſtiuntur. Hæc continentia illis morum quoque iuſtitiam dedit, nihil alienum concupiſcentibus. Quippè diuitiarum cupido ibi eſt, vbi & vſus. Atque vtinam reliquis mortalibus ſimilis moderatio & abſtinentia alieni foret. Profectò non bellorũ tantũ per omnia ſæcula terris omnibus continuaretur: neque plus hominum ferrum & arma quàm naturalis fatorum conditio raperet. Prorſus vt admirabile videatur hoc illis naturam dare, quod Græci longua ſapientium doctrina, præceptiſque Philoſophorum conſequi nequeunt, cultóſque mores incultæ barbariæ collatione ſuperari: tantò plus in illis proficit vitiorum ignoratio, quantò in iis cognitio virtutis. Et hæc quidem Iuſtinus. Quem locum integrum, quia pulcherrimus eſt, aſcribere malui, quàm truncatum. Hinc enim Alciatus, vt opinor, materiam traxit Emblematis, vti iam dixi: cuius epigraphe, *Omnia mea mecum porto*, e apophthegmate Biantis, ſententiam complectitur, & quaſi animã ingenioſæ picturæ quam ſubiecit oculis. Ea verò ſignificatur, animũ hominis pẽdere non debere ex his quę caduca ſunt & fortuita, vtpotè quæ ſollicitudines & cruciatus innumerabiles pariant, ſed ea tantùm debere eſſe ſatis, quę benigna natura ſit elargita, vel quæ ab ingenio proficiſcuntur. Vel intelligi paupertatem vbicunque terrarum (etiamſi ab omnibus pen miſerrima cenſeatur) eſſe tutam & ſecuram. Quam ad rem deſcribit Hunni Scythici hominis cæterorum iudicio pauperrimi conditionem, vt ex eo concludat, tutiores eſſe opes & facultates quæ nobis inſunt, quàm quæ petũtur aliundè. Genus ho hominum ſic deſcribi ab hiſtoricis recentioribus animaduerto, ne vel minimùm ſtudioſi hæreant. Pannones initio eam terram tenuerunt, Pæones olim dicti: inde Hunni habuere, gen Scythica. Mox Gotthi ex inſulis Oceani Germanici profecti

Biantis apophthegma.

Animus ab externis minimè pendens.

Paupertas vbique tuta.

Deſcriptio Hunnorum.

poſt Gotthos Longobardi, nouiſſimè Hungari ex alia Hungaria Scythica egreſſi, quæ non lõgè a Tanais ortu extat, & Imbra hodie dicitur: miſera adhuc regio, vt potè quæ ſit ſub cælo frigidiſſimo, Duci Moſcouię tributaria: non tamen aurum, argentúm ve, quibus omninò carent, ſed pretioſas animalium pelles ſabellorum ſciſmorúmque pendunt homines. Non arant, non ſerunt, neque panes conficiunt: ferarum carnibus & piſcibus veſcuntur: aquam potant, ſub tuguriis ex virgultis contextis inter denſas ſyluas humiles habitant, vnde fit, vt homines ſyluëſtribus feris commorantes, veſtimentis ſe non laneis neque lineis induant, ſed pellibus nuper aut lupo, aut ceruo, vrſóve detractis. Nullius ipſis aut auri, aut argenti vſus: lac & mel in cibatu frequens: contra frigora & rigores ferinis pellibus muriniſque corpora communibant. Facilè huc poſſem aggerere nobilem eiuſdem gentis deſcriptionem ex 31. Ammiani Marcellini, ab initio ferè, ſed ſtudioſos admonuiſſe ſat eſt.

Accola.] Incola, qui aduentitius terram colat.

Vſtus perpetuo gelu.] Vrere etiam frigoris eſt. Virg. 1. Georg. Vrere.

——— Boreæ penetrabile frigus adurit.

& Lucanus:

Vrebant montana niues. ———

Sic Ouidius 3. Triſtium, eleg. 2.

Plurima me pelago terráque pericula paſſum
Vſtus ab aſſiduo frigore pontus habet.

Eodem lib. eleg. 4.

——— aſtricto terra peruſta gelu.

Sed & Faſtor. 1.

Vos date perpetuos teneris ſementibus auctus,
Ne noua per gelidas terra ſit vſta niues

Quanquam tamen verbum iſtud, Vrere, pro moleſtiam exhibere, accipi metaphoricôs, & quidem non rarò, palam eſt. Cornel. Tacitus lib. 13. Ambuſti multorum artus vi frigoris. & Feſtus Pompeius lib. 14. ait, primum nomen inde accepiſſe frigus, quòd fructus nempè ac virgulta perurat.

Qui Cereris non nouit opes.] Qui vſum panis atque vini non habet. Sic Marcellinus in ſua vita: viſu ſunt aſperi, vt neque igni, neque ſaporatis indigeant cibis, ſed radicibus herbarum agreſtium, & ſemicruda cuiuſuis pecoris carne veſcantur.

Lyæi.] Bacchi, id eſt, vini, ἀπὸ τοῦ λύειν ſic dicti, quòd hominum membra & animos diſſoluat, vti norunt omnes. Bacchus Lyæus.

Stragula.] Veſtimenta, pallia, pro lectorum opertoriis, aliis. Stragula.

Murinæ pelles.] E murium pellibus. Ammian. Marcell. ſic Indumentis operiunt linteis, vel ex pellibus ſylueſtrium murium conſarcinatis. Nec alia illis domeſtica veſtis eſt, alia forenſis: ſed ſemel obſoleti coloris tunica collo inſerta non antè deponitur aut mutatur, quàm diuturna carie in pannulos defluxit defruſtata. Hæc ille. Seneca in epiſtolis meminit pellicularum vulpium & murium, quæ ad arcendum frigus comparatę eſſent. Has Armelinos atque Zibellinos quidam putant. ſed nondum ſcio an rectè.

Sic furem haud metuit, &c.] Sic ſanè nemo poteſt non beatiſſimus eſſe, qui eſt totus aptus ex ſeſe, quique in ſe vno ponit omnia: cui autem ſpes omnis & ratio & cogitatio pendet ex fortuna, huic nihil poteſt eſſe certi, nihilque quod exploratum habeat, permanſurum ſibi, ne vnum quidem diem, ait M. Tullius. Huc pertinēt quæ Seneca diſputat epiſt. 14. quo loci comparat fortunæ & doctrinæ bona. Circunſpiciendum nobis eſt quomodo à vulgo tuti eſſe poſſimus. Primùm nihil inde concupiſcamus: rixa eſt inter competitores. Deinde nihil habeamus quod cum magno emolumento inſidiantis eripi poſſit; quàm minimum ſit in tuo corpore ſpoliorum. Nemo ad humanum ſanguinem propter ipſum venit, aut admodum pauci: plures computant quàm oderint. Nudum latro tranſmittit: etiam in obſeſſa via pauperi pax eſt. Ad philoſophiam ergo confugiendum: Hæ literæ non dico apud bonos, ſed apud mediocriter malos, inſularum loco ſunt, &c.

Concordiæ ſymbolum.

EMBLEMA XXXVIII.

CORNICVM *mira inter ſe concordia vitæ eſt,*
Mutua ſtatque illis intemerata fides.
Hinc volucres hæc ſceptra gerunt, quòd ſcilicet omnes
Conſenſu populi ſtantque caduntque duces:
Quem ſi de medio tollas, diſcordia præceps
Aduolat, & ſecum regia fata trahit.

PRincipibus & Regibus hæc vna & prima eſſe cura debet, vt populi concordiã tutẽtur, omnemq; motuũ & ſeditionũ cauſſas præcidant, ſi ſuũ ſtatum tranquillũ & ſecurũ eſſe velint. Plebis cõcordia principi neceſſaria.

Quam concordiam & conſenſum regię poteſtatis cõſeruatricem hîc proponit *συμβολικῶς*, adhibita cornicũ quæ ſceptum ſuſtinent imagine. Maxima itaque debet eſſe Regum prudentia & moderatio in eorum quibus præſunt, amore fouendo, & modis omnibus perſequendo, ſi modò ſibi bene velint eſſe cõſultum. Meminiſſe ſiquidem debent imperium ſuum pẽdere à populari conſenſu. Quod ne ſit moleſtum exemplis hinc inde conquiſitis confirmare, tantummodò repetam quę auctor ipſemet in l.15.Comment.De verbor. ſignific.attulit. Principio rerum omnium, inquit, non diuina iuſſione, ſed ex populi cõſenſu reges aſſumpti ſunt: quod & poſt Romani imperij occaſum ſeruatum fuit, cùm Carolus Magnus à populo Romano Auguſtus electus eſt, & à Pontifice Leone ſacro oleo inunctus: quod ius populi hodie Gregoriana lege in ſeptẽ Germaniæ Primates tranſlatum eſt. Sic & Franci Chilperico eiecto, quòd regno non eſſet idoneus, Pipinũ, *πανκελτικῶ* conſilio ſubſtituerunt. Et cùm Pipini proles à maioribus degeneraſſet, rurſus Odonẽ, mox eius fratrem Robertum, & deinde Roberti nepotem Hugonem ad ſummum faſtigium euexerunt. Is Hugo eſt, qui vulgò Capetus dicebatur, vnde oriundi ſunt qui etiam Francorum rebus moderantur. Et quod de maximis hiſce Regibus, nimirũ Romano & Franco, dictum eſt, idem & in inferioribus obſeruatum fuiſſe, qui hiſtoricos legerit, deprehẽdet, vt meritò cenſeã diuina lege eum iuſtum Principem eſſe, qui ex populi cõſenſu regnet; quod & Ariſtoteles tradit: qui verò inuitis dominetur, eum tyrannũ eſſe. Vnde cùm magna regna non ex ſubditorum conſenſu, ſed per violentiam primò conſtituta ſint, meritò D. Aug. de ciuit. Dei 4. magna latrocinia eſſe dixit, adducto etiam piratę cuiuſdam exemplo, qui comprehenſus, & ante Alexandrum Magnum adductus, cùm interrogaretur qua cauſa mare haberet infeſtum: Quid tibi, inquit, vt orbem terrarum habeas infeſtum? ſed quia id ego exiguo nauigio facio, latro vocor: tu quia magna claſſe, Imperator. Hactenus Alciatus. Quoties autem veterum monumenta percurrimus, facilè obſeruamus quàm fluxa, & momentanea ſit Principum potentia, quanquã ſublimis & altis nixa radicibus putetur. Hi enim niſi precariò, & quaſi populari ſuffragio imperant, nempe quorum niſi moderatum ſit imperium, quam citiſſimè corruit. Ælianus refert Thryſum inſignem tyrannum ſuos adeò torſiſſe, vt legem tulerit, qua nemo neque priuatim neque publicè inuicem colloqui aut miſcere ſermones auderet. Quod cùm

[Margin notes: Locus ex Alciato. — Hiſtoria Thryſi tyranni ex Æliano.]

ſubditis moleſtiſſimum & odioſiſſimum eſſet, qui nutu oculorum,manuumque geſtu animi ſenſa cogebantur exprimere, id etiã voluit eſſe prohibitum, vt moleſtiæ dolorem adiiceret intolerabilem:quiſpiam eorum locum publicũ petiit, qui multis lachrymis effuſis,alios etiam ad fletum prouocauit.Id cùm reſciſſet tyrannus, in forum ſtatim venit, quò etiam id ſi poſſet, populo eriperet,flendi nempè libertatem;ciues commoti arma regiis ſatellitibus extorſerunt,& ſuum tyrannũ de medio ſuſtulerunt.Eandem fortunæ mutationem ſenſit Amaſis Ægyptiorum Rex. Cùm enim pleroſque ex ſuis extremo ſupplicio affeciſſet, alios fortunis ſpoliaſſet,& in omnes inſolentior atque ſuperbior veniret,imperium eius aliquantò toleratum eſt, donec Actiſanes Æthiopum Rex in eum irrupiſſet:tum enim odia occulta erupere;cumque multi ab eo deſciuiſſent,regno tandẽ pulſus eſt, teſte Diodoro lib. 2. Cæterùm Cornices haberi pro cõcordiæ ſymbolo tradunt Orus & Pierius lib.20.Hieroglyph. Iuuenalis Satyra prima: Amaſidis fatum. Cornix quid.

Vt colitur pax,atque fides,victoria,virtus,
Quæque ſalutato crepitat concordia nido.

Quem Satyrici locum ſcio à pleriſque non de cornice (quod pro concordiæ nota hîc ſtatuimus) ſed de ciconia intelligi.Solent enim ad id Ouidianum iſtud adducere:

Ipſa ſibi plaudat crepitante ciconia roſtro.

Sed cornicis imago videtur in Fauſtinæ Auguſtæ nummis cum inſcriptione CONCORDIA.Sceptrũ autẽ virgã regiã Hieroglyphicum regni eſſe,ex literis ſacris tradit idẽ Pierius lib.41.

*Mutua ſtatque illis.*Priores editiones habent,

Inque vicem nunquam contaminata fides.

Quam autem ſequimur,correxit Barth.Anulus, vt alios quoſdam locos,quos poſtea indicabimus.

Quòd ſcilicet omnes,&c.]Huc,ni fallor, videtur pertinere Horatianum illud,Ode 35.lib.1.

Iniurioſo ne pede proruas
Stantem columnam:neu, populus frequens
Ad arma ceſſantes,ad arma
Concitet,imperiumque frangat.

Hîc columnæ nomine, ſceptrum Principis, ipſumque adeò ſtatum regium,populi,omniumque Reipub. ordinum concordia fundatum ſignificat:quæ niſi ſeruetur,concordia,omnia peſſum eunt.Proinde Nazarius panegyriſtes:concordiam, fundamẽtũ ac radicem otij,bonorum ciuium ſeminarium,quietis publicæ ſegetem appellat.

Diſcordia Dea. *Diſcordia præceps aduolat.*] Diſcordiam Deam coluere pagani homines, quam eandem cum Ate (de qua poſtea) plerique volunt. Vide Gyrald. Syntag. 1.

Regia fata.] Regis aut Principis mortem.

Concordia.

Emblema XXXIX.

In bellum ciuile duces cùm Roma pararet,
Viribus & caderet Martia terra ſuis:
Mos fuit in partes turmis coeuntibus eaſdem,
Coniunctas dextras mutua dona dare.
Fœderis hæc ſpecies: id habet Concordia ſignum,
Vt quos iungit amor, iungat & ipſa manus.

ME docuit Alciatus ipſemet Annotationibus, quas in Cornelium Tacitum edidit, vndénam materiam ſumpſerit Origo huius Emblematis. :mblematis, nempè ex eodem Tacito, lib. 2. & 18. quibus oſtéitur, dextras concordiæ ſigna vltrò citroque deſtinari ab exeritibus ſolitas. Nec verò aſpernor, quod libris Genialium dierũ Lib. 2. cap. 19. otat Alexander Neapolitanus, nempè Marium, cùm in Romaos maxima clade ſæuiret, quos ſeruare voluit, dextra porrecta ut ſalute data incolumes feciſſe: niſi quod ille, ſuo more, vel iulta confingat, vel auctorem nõ appellet ex quo aliquid muietur. Sed ad rem. Tacitus in lib. 2. Annalium, vbi de morte Dextra ſymbolum fidei. ermanici agit: Iurauere amici, dextram morientis contingẽ:s, hîc geſtus eſt datæ fidei Germanico, qua pollicebantur failiares, eius ſe mortẽ vlturos. Idem paulò antè: Ab rege Pariorum Artabano legati venere, miſerat amicitiam ac fœdus, : cupere renouari dextras. Hîc fœdus renouatum inter princis Germanicum & Artabanum ſignificatur. Occurrit exemlum Valerij Max. ex lib. 6. cap. 4. de Caio Popilio, qui legatus l Antiochum miſſus, iſque cùm prompto animo & amiciſſio vultu dextram Popilio porrexiſſet, inuicem ei ſuam porriere noluit, ſed tabellas ſenatuſconſultum cõtinentes tradidit, ıi cùm poſt aliquam breuem morã ſatiſfeciſſet, Popilius maım eius tanquam ſocij apprehendit. Cæſar 2. De bello Galli), tendere manus, petendæ pacis ſignum fuiſſe Gallicum meorat, vbi de Bellouacis: item 7. Gergouiorum mulieribus, quę ectore nudo prominentes, è muro paſſis manibus Romanos oteſtabantur. Signum item fuiſſe deditionis eodem lib. tradiır, vbi de Heduis, qui manus tendere, deditionem ſignificare, proiectis armis mortem deprecari dicuntur. Ferè tranſilierã uæ Iuſtin. de Dario moribundo retulit 11. lib. Is enim rex porcta manu expirauit, quam vnicum pignus fidei regiæ dextem ſe ferendam Alexandro dare dixit. Sic conqueritur Æneas irgilian. 1. Aeneid.

---- *Cur dextræ iungere dextram*

Non datur? Quò pertinet & illud ex vndecimo Aeneid.

Oremus pacem, & dextras tendamus inermes.

icero etiam pro Deiotaro: Per dextram ipſam, quam hoſpes oſpiti porrexiſti. Fuit enim & hoſpitij ſymbolum apud Syros Perſas. Hinc & Romani Principũ bene de Republ. meritorũ atuas pedeſtres & equeſtres ita effinxerũt, vt dextra porrecta, dem in Républ. oſtenderent. Itaq; in ipſo belli, ſeu tumultus uilis claſſico, ne amici cum inimicis abſque diſcrimine pre-

merentur,interpoſitum eſt eiuſmodi fidei ſacramẽtum.Hoc d
ſymbolo Pierius lib.35.

ciuile. Bellum *Viribus & caderet, &c*] Significat bellum ciuile, idque vide
tur ex Horatij Epod.16.Oda imitatus:

Suis & ipſa Roma viribus ruit.

Itaque conſultor ille apud Antiochum Annibal rebus omnibu
maturo iudicio perpenſis ait, Romanos nunquam niſi arm
ſuis vinci poſſe:nec Italiam aliter quàm Italicis viribus ſubig

Roma terra Martia. *Martia terra.*] Roma, vel quòd fuerit ſtudiis aſperrima bell
vel propter Romulum Martis filium, vt fama tulit, ſic appella
ta.Ouid.3.Triſt. eleg.7.

Dumque ſuis victrix ſeptem de montibus orbem
Proſpiciet domitum Martia Roma,legar.

Martial.5.lib.epigr.

Pulcrior, & maior quo ſub duce Martia Roma.

Alio quodã loco Martiam turbam, pro Romano populo dici
Crede mihi,nimiùm Martia turba ſapit.

Sic Symmachus lib. 1. epiſtolar. Ab exortu penè vrbis Martia
&c.

Scilurı

Concordia inſuperabilis.

EMBLEMA XL.

Tergeminos inter fuerat concordia fratres,
Tanta ſimul pietas mutua, & vnus amor:
Inuicti humanis vt viribus ampla tenerent
Regna, vno dicti nomine Geryonis.

COncordia, vinculum incolumitatis & pacis, tot tantáſque vires habet, vt vix ferè queat, etiamſi præ ſe ferat neſcio quid puſillum aut debile, nempè vbi ſingulorum habetur ratio. Vt enim lapides quidam inſulæ Cycladicæ (teſte Plinio) integri natant in aqua, fracti concidunt in fundum: ita Reſpublicæ diſcordiis peſſum eunt, & quã ocyſſimè collabuntur: cõcordi verò pace ligatæ manent & perdurant. Quod apertè docuit Scilurus ille Scytha, cùm moribundus ex telorum faſcicu- *Vis concordiæ.* *Sciluri factum.*

lo colligato, & poſtea ſoluto inuictam concordiam filiis com mendauit. Eam ob rem etiam finxerunt veteres, Geryonē fuiſſ tricorporem, aut tricipitem, quòd vnà cū fratribus, quos duo habebat, tanto amore tātáque fide æuum traduxit, vt ij vno no mine Geryones dicerentur; adeóque vnicam regi animam & voluntatem ineſſe, quanquam tres eſſent, communis iactaba opinio. quòd ſanè idem omninò videtur Iuſtino ſub finem lib 44. Nec enim moror, quòd alij id referant ad tres inſulas Hi ſpaniæ copioſiſſimas, duas nempè Balearides & Ebuſin, quibu imperauit Geryon: ſed neque quod Palæphatus, ad Trina criam, id eſt, tricipitiam ciuitatem in Euxino ponto malit con uertere, cùm hoc nihil ad noſtrum inſtitutum pertineat. Cete rùm aiunt Geryones ab Hercule vinci nunquam potuiſſe, niſ ſeparatos & à ſe diſiunctos; ex quo perſpicuum fit, quàm firmu & inuictus ſit vnanimus ille animorum & voluntatum quaſ nexus atque conſenſus. Vniuerſi quippè concordes inuicti, qu ſinguli debiles, & nullius ſunt roboris. Sic enim, vt Philoſoph loquuntur, vnita virtus valentior eſt ſeipſa diſperſa. Lege Pie rium lib. Hieroglyph. 32. c. De tricipitio. Tales fuiſſe Molio nes, aut Molionides obſeruo; ſiquidem D. Gregorius Nazian zenus, vt hoc obiter adiiciam, pro commodi fratrum amore verbum Molionides vſurpauit, non ſine aliqua prouerbij facie οἱ Μολιονίδαι τῆς ὁμηρικῆς δέλτου τὸ θαῦμα, οὓς κοινωνί συμφορῶν ἐγνώρισε: Molionidæ, Homerici poematis miracu lum, quos periculorum ſocietas coniunxit. Plutarch, περὶ φιλα δελφίας, θαυμάζουσιν οὐδὲν ἧττον ἢ τοὺς Μολιονίδας ἐκείνους συμ φυεῖς τοῖς σώμασι γεγονέναι δοκοῦντας: Non aliter quam Mo lionidas illos admirantur, quos coalito corpore concretos fuiſ ſe exiſtimarunt. Hi vaſta corporis mole Augiæ regi Elidis au xiliares, oppreſſi ſunt ab Hercule atque interfecti, ait Pinda rus. Interpres Homeri ad Iliad. λ. quaternas manus totidem que oculos illis tribui à veteribus adnotat. Horum nomina Eurytus & Creatus.

Tergeminos.] Lucretius lib. 5.

Quidve tripectora tergemini quoque Geryonæ vis.

Virgil. 8. Æneid. —— *Maximus vltor*

Tergemini nece Geryonis ſpoliiſque ſuperbus

Alcides aderat.

Vno nomine Geryonis.] Geryon, vocabulum priſcum à gera deriuatum; quod eſt aduena. vt interpretatur Hieronymus. Nam filius Priſci Hiarbæ Numidæ fuit: ergo aduenienſ claſſe

Geryō cur triceps & tricorpor.

Geryon vnde dictus.

n Hiſpaniam, Geryonæ, id eſt, aduenæ nomen habuit. Non
oſſum hoc loco ſubticere quod mihi occurrit ex Politicis
lutarchi: quo loco monet, eum qui ſit infirmo corporis ha-
itu, induſtrium ſibi pro ſocio debere ſumere, vt quondam
Jicias Lamachum. Siquidem proditum eſt memoriæ his arti-
uſ Geryonem admirabilem fuiſſe, qui multa crura, pluresſ-
úe manus atque oculos habere dicebatur, vnico tamen animo
tque conſilio regni ſui fines moderaretur. hæc ferè Plutar-
hi. Permulti meminere huius pegmatis, vt Eunapius Sar-
ianus auctor Græcus, vita Sophiſtarum: Lucianus in Toxa-
, ipſo extremo penè: Arrianus de Alexandri geſtis libro 2.
uo loco ſententiam retulit Hecatei Abderitæ de Hercule &
eryone.

Vnum nihil, duos plurimum poſſe.

EMBLEMA XLI.

Laertæ genitum, genitum quoque Tydeos vnà,
Hac cera expreſsit Zenalis apta manus,
Viribus hic præſtat, hic pollet acumine mentis,
Nec tamen alterius non eget alter ope.
Cùm duo coniuncti veniunt, victoria certa eſt,
Solum mens hominem, dextráve deſtituit.

Fons Emblèmatis.

EMblematis huius typum obſeruo apud Homerum Iliad quo loco vnà cum Agamemnone & Menelao Neſtor co ſultat de mittendis exploratoribus in Troianorum caſtra. Ha in ſe prouinciam recipit Diomedes animi magni vir, ſi tam ei ſocius aliquis vnà profecturus adiungatur. Eius hęc ver

Νέστορ, ἔμ' ὀτρύνει κραδίη καὶ θυμὸς ἀγήνωρ,
Ἀνδρῶν δυσμενέων δῦναι στρατὸν ἐγγὺς ἐόντα
Τρώων· ἀλλ' εἴ τις μοι ἀνὴρ ἅμ' ἕποιτο καὶ ἄλλος,
Μᾶλλον θαλπωρὴ, καὶ θαρσαλεώτερον ἔσται.
Σύν τε δύ' ἐρχομένω, καί τε πρὸ ὃ τοῦ ἐνόησεν,
Ὅππως κέρδος ἔῃ· μοῦνος δ' εἴπερ τε νοήσῃ,
Ἀλλά τέ οἱ βράσσων τε νόος, λεπτὴ δέ τε μῆτις. id eſt,

Neſtor me mouet cor, generoſúſque animus,
Fortium hoſtium ſubire caſtra, quæ propè ſunt,
Troianorum: ſed ſi ſit aliquis vir qui me ſequatur,
Maior erit mihi fiducia, & audacius erit
Euntibus vnà duobus: namque hic ante illum cogitat
Qualiter vtile ſit: ſolus verò quanquam intelligat,
Tamen ei tardior animus, & conſilium imbecillius.

lutarchi diſputatio, qua ciuilem hominem informat, huc fa-
t, cùm ita dicit: ἂν δ' ᾖ τις ἐγώδης, Ἐπιφανὴς δὲ καὶ μεγάλη
ρᾶξις, αὐτὸν ἐπὶ ταύτῃ τάξαντα πρῶτον, εἶτα προσελέσθαι
ὸν φίλον: ὡς ὁ Διομήδης,

Εἰ μὲν δὴ ἕταρόν γε κελεύετ' ἐμαυτὸν ἑλέσθαι,
Πῶς ἂν ἔπειτ' Ὀδυσῆος ἐγὼ θείοιο λαθοίμην;

ùm res aliqua proponitur, magna quidem illa atque illuſtris,
d ardua & difficilis, laborum & operis ſocium tibi amicum
ſumito, vt Diomedes, Quòd ſi mihi alterum adiungi iu-
etis, inquit, quî tandem poſſim obliuiſci diui Vlyſſis? &c.
undem Homeri locum Apuleius de dæmonio Socratis vſur-
uit, & breuibus verbis explicuit: Nónne Vlyſſes, ait ille,
m Diomede deliguntur, veluti conſilium & auxilium, mens
manus, animus & gladius? Nihil egregium, nihilque ma-
ificum perfici bellè poteſt, in his potiſſimùm quæ bellica
gotia reſpiciunt, niſi maturo conſilio coniungantur corpo-
vires, id eſt, niſi iuuenum robuſtiorum viuacitas, ſenum
eorum qui valeant experientia, ductu regatur. Non enim
lùm viribus, aut velocitatibus, aut celeritate corporum res
agnæ geruntur, ſed conſilio, ratione, ſententia. Proinde
phocles:

Γνῶμαι μὲν ἔργων τῶν ἐν ἀνθρώποις τροφοί·
Βουλαὶ τὰ δ' ἐξέπραξαν, οὐ χερῶν σθένος.

ominum quidem rationibus opera fiunt ac enutriuntur: ſed
s res cõſilia effecerunt, non manuum robur. Proponitur au-
m ἄγαλμα, in quo ſint expreſſæ & mutuo coniunctæ effigies
lyſſis & Diomedis, quorum alter prudentia & conſilio, alter

Cõſilium & vires.

Vlyſſis & Diomedis effigies iunctæ, quid.

verò firmitate virium commendabilis. Itaque quantum pro
fuerit, vtriuſque induſtria, & laudata ſtrenuitas in bello Troia
no, notum eſt ex Homero & hiſtoricis. Huc Prouerbium é
ἀνὴρ, οὐδεὶς ἀνὴρ, Vnus vir, nullus vir: quo intelligitur quan
tum conferat mutuum auxilium in rebus arduis, & alioqui di
ficilibus. Huc etiam referendum illud, σύν τε δύ' ἐρχομένω
ex Iliad. Homericæ κ. Quam ob cauſam apud Ægyptios Mer
curij gemini ſimulachrum ſic effictum conſpiciebatur, vt alte
rum ſenili eſſet vultu venerandum; alterum, florente iuuent
vt ſignificarent eum, qui Reipub. munia obire ritè velit, cu
animi prudentia vires habere debere coniunctas, quòd alte
rum alterius egeat adminiculo.

Mercurius geminus.

Ariſtoteles 8. Moral. ad Nicomach. σύν τε δύ' ἐρχομένω· καὶ γ
νοῆσαι καὶ πρᾶξαι δυνατώτεροι, &c. quod perſpicuè declar
Salluſtius initio Catilinarij belli: Diu magnum inter mort
les certamen fuit, vi'ne corporis, an virtute animi, res militar
magis procederet. Nam & priuſquàm incipias, conſultò, & v
conſulueris, maturè facto eſt opus. ita vtrumque per ſe ind
gens, alterum alterius auxilio eget. Lege Plutarch. diſputati
nem pulcherrimam, An ſeni gerenda Reſpubl. ſit. Sed occurr
mihi Heſiodi iſtud,

Πλείων γὰρ πλεόνων μελέτη, μείζων δ' ἐπιθήκη. id eſt,
Plus augere poteſt multorum induſtria vires.

Idemque Homericum ex Iliad. μ.

——Πλεόνων δέ τι ἔργον ἄμεινον.

Quid verò Euripideum hoc ſciens prætercam ex Phœniſſis?

——Εἷς δ' ἀνὴρ οὐ πάνθ' ὁρᾷ. vel illud ex Heraclidis,

Μιᾶς γὰρ χειρὸς ἀσθενὴς μάχη·

In id quadrat elogium de Fauno Aboriginum rege, quod in
retulit Dionyſius Halicarn. ἀνὴρ μετὰ τοῦ δραστηρίου καὶ συνετ
vir & impiger & conſultus. De Mithridate ſic Paterculus: Co
ſiliis dux, miles manu. Idem Pacatus panegyrico Theodoſ
dux conſilio, miles exemplo. Sed placet admodum quod fu
memoriæ proditum de Lælio & Scipione; quorum amicitia n
minus quàm conſiliũ de rebus magnis celebrabatur. Itaque q
gloriæ Scipionis inuidebant, dicebant eum eſſe egregiorum
cinorum hiſtrionem; nempe Lælium illius collegam geſtoru
Scipionem præclara quædam gerere, ſed Lælij conſiliis. Trad
Iul. Capitolin. Antonium Pium, nec in bellicis, nec in ciuilib
negotiis aliquid ſtatuiſſe, quàm ſumpto cum viris grauib
conſilio; dicebat enim æquius eſſe vt tot & talium viroru

onſilium ſequeretur ipſe, quàm vt tot præclari homines ab
nius conſilio penderent.

Laertæ genitum.] Id eſt, Vlyſſem Laërtæ & Anticleæ filium. Vlyſſes.
Hic Rex fuit Ithacæ & Dulichij inſularum, vir multichius, &
ſtutus admodum, cuius nomine Odyſſea tota Homeri con-
ripta eſt.

Genitum quoque Tydeos.] Diomedem, Tydei & Deiphiles fi- Diomedes.
um, inter Græcorum duces fortiſſimos inſignem.

Zenalis.] Quis ille fuerit, adhuc clam me eſſe fateor inge- Zenalis.
uè. puto equidem nomen eſſe cuiuſdam egregij pictoris, qui
tate Alciati non minus celebris fuit, quàm Alexandri tempo-
Apelles, aut Lyſippus, alter pictor, alter ſtatuarius: niſi ali-
uis malit eſſe nomen quoddam fictitium.

Solum mens hominem, &c.] Conſilium viribus deſtitutum pa-
m conducit: contrà verò corporis robur conſilij expers, faci-
nè in præceps ruit. Iſocrates Paræneſi ad Demonic. ῥώμη δὲ
μὲν φρονήσεως ὠφέλησεν, ἄνευ δὲ ταύτης πλείω τοὺς ἔχοντας
λαψε· καὶ τὰ μὲν σώματα τῶν ἀσκούντων ἐκόσμησε, ταῖς δὲ
ς ψυχῆς ἐπιμελείαις ἐπισκότησεν.

Firmiſſima conuelli non poſſe.

EMBLEMA XLII.

OCEANVS quamuis fluctus pater excitet omnes;
Danubiúmque omnem barbare Turca bibas:
Non tamen irrumpes perfracto limite, Cæſar.
Dum Carolus populis bellica ſigna dabit.
Sic ſacræ quercus firmis radicibus adſtant.
Sicca licet venti concutiant folia.

INnuit ea vix confici, aut labefactari poſſe, quę firmis hære radicibus, quæque vel longo temporis decurſu, vel inſig aliqua virtute famam ſibi pepererunt immortalem. Id aut fermè totum mutuatus eſt ex Epigrammate quodam Cri gori εἰς Ῥώμην.

Οὐδ᾽ ἢν ὠκεανὸς πᾶσαν πλημμυραν ἐγείρῃ,
Οὐδ᾽ ἢν γερμανίη ῥῆνον ἅπαντα πίῃ·

Ῥώμης οὐδ' ὅσσον βλάψει σθένος, ἄχρι κεμίμνῃ,
Δεξιὰ σημαίνειν καίσαρι θαρσαλέη.
Οὕτω καὶ ἱεραὶ ζηνὸς δρύες ἔμπεδα ῥίζαις
Ἑστᾶσιν. Φύλλων δ' αὖα χέουσ' ἄνεμοι.

Apponam Ioannis Sleidani verſionem, vt tyrunculus facilè deprehendat, quorſum imitatus ſit Alciatus auctorem Græcum, nec perinde ad verbum reddiderit, vt ſcilicet gratularetur Carolo V. Imperatori, qui Turcas inſigni victoria profligauit, vt mox dicemus. Sic ergo Sleidan.

Oceanus moueat licet omnes vndique fluctus,
Et potet Rhenum Teutona terra ſuum;
Non cadet imperium Romæ, quo tempore Cæſar
Præerit, atque ſalus publica facta reget.
Sacra Ioui quercus nam ſic radicibus hæret,
Et tamen aridulas huic capit aura comas.

Id conuertitur ingenioſè ad celebres illas victorias, quas Germani Principes de Turcarum exercitu retulerunt. Cùm enim Solymannus trecentis millibus armatorum, Vngaria maiori ex parte occupata, Auſtriam ipſámque Germaniam toto conatu inuadere ſtatuiſſet, de Vienna, clariſſima Auſtriæ vrbe, obſidenda cogitauit, quod immenſo apparatu circiter Idus Septemb. anno 1529. aggredi conatus eſt. cuius minas & impetum, quanquam maximum, cùm Germani non ita putarent eſſe metuendum, vrbe vndique obſeſſa, tanta fortitudine reſtiterunt, vt Tucæ multoties reiecti, vix ad oppugnationem vel fuſtibus adigi poſſent. Sic turca per menſem integrum continuis oppugnationibus Viennam fruſtrà tentauit, poſtridie Id. Oct. re infecta inglorius diſceſſit, & fugienti ſimilis in Thraciam rediit, multis millibus ex ſuis amiſſis. Germanorum Principũ victoriæ de Turcis.

Oceanus quamuis, &c.] Citatur ex Lucilio:

——— pater optimu' diuûm,
Vt Neptunus pater.

Patrem Neptunum, vt hîc Oceanum patrem, qui aquam ſignificet, à qua cuncta oriuntur, dici palam eſt, quæ doctrina fuit Thaletis. Homerus: *ὠκεανός θ' ὥσπερ γένεσις πάντεσσι τέτυκται.* Idem, *ὠκεανόν τε θεῶν γένεσιν, καὶ μητέρα τηθύν.* mater Tethys inquam, id eſt mare dicitur: vt Platoni prima illa rerum omnium materia: qua ratione Pindarus, *ἄριστον μὲν ὕδωρ* cecinit. Simile Virgilianum hoc,

Oceanúmque patrem rerum.

Cicero Academ. 2. Princeps Thales, vnus ex ſeptem, cui ſex

reliquos conſenſiſſe ferunt, ex aqua dicit conſtare omnia. Quò pertinent etiam Homerica iſthæc à multis decantata, quibus Oceani patris vbertas longè latéque patens oſtenditur,

Ἐξ οὗ καὶ πάντες ποταμοὶ καὶ πᾶσα θάλασσα
Καὶ πᾶσαι κρῆναι καὶ φρείατα πάντα νάουσι.

Sed & Catull. Argonauticis:

Oceanúſque pater totum qui amplectitur orbem,

Oceanus pater quid, allegoricôs. Quid ſi per Oceanum patrem ἀλληγορικῶς intelligamus Turcicum Imperatorem ſua celeritate, ſuóque (vt ita loquar) hominum, vel potius mancipiorum examine & inaudita multitudine, toti Europæ orbíque Chriſtiano, vt magnum & immenſum mare cęteris fluuiis bellum indicentem, dudúmque minitantem? Oceanus denique ἀπὸ ὠκύτητος, à celeritate. Videtur hîc alludere ad illud ex 1. Metamorph. Ouid. vbi loquitur de diluuio in terras miſſo: *——illum*

Cæruleus frater iuuat auxiliaribus vndis,
Conuocat hic amnes. ——

Intelligit itaque noſter hic auctor innumerabiles Turcarum copias in alto mari nauigantes, Danubiúmque Germaniæ fluuium nobiliſſimum numeroſo ſuo exercitu exhauriẽtes. Alludit ad exercitum Xerxis, quem Græci vt numeroſiſſimum facerent, flumina exhauſiſſe finxerunt.

Sic ſacræ quercus, &c.] Comparatio appoſitiſſima. Licet ventis hinc & hinc perflantibus è quercu frondes decidant aridæ, ipſa tamen immota ſedet arbor: ſic imperium firmis hæret fundamẽtis auguſtum & ſtabile, tametſi plerique hinc auocentur, aut pereãt in bellis Turcicis. Quò pertinet illa Virgiliana collatio:

——veluti annoſam valido cùm robore quercum
Alpini Boreæ nunc huc, nunc flatibus illuc
Eruere inter ſe certant, &c.

Quercus quid. Et aduerte interea, quercus nomine ſignificari in Hieroglyph. fortitudinem, diuturnitatem, imperium firmum & principatum, vt docet lib. 51. Pierius Valerian.

Firmis radicibus adſtant.] Huc fortè non omnino malè illud referam Senecæ è lib. De prouidentia. Id in quoque, ait, ſolidiſſimum eſt, quod exercuit. Non eſt arbor ſolida, nec fortis, niſi in quam frequens ventus conſurgat. Ipſa enim vexatione conſtringitur, & radices certiùs figit. Et id ex Epiſtola 265. Libanij Rhetoricis (quem librum Græcè ſi haberem, eò libentiùs vterer:) Ea inquit, me ne minimè quidem commouerunt. Neque enim vetuſta, & iam firmis radicibus arbor ad terram flecti, vento etiam maximè furenti, facilè poteſt.

Spes proxima.

EMBLEMA XLIII.

INNVMERIS *agitur Reſpublica noſtra procellis,*
Et ſpes venturæ ſola ſalutis adeſt:
Non ſecus ac nauis medio circum æquore, venti
Quam rapiunt; ſalſis iamq; fatiſcit aquis.
Quòd ſi Helenæ adueniant lucentia ſidera fratres:
Amiſſos animos ſpes bona reſtituit.

SI quid noſtræ coniecturæ dandum, ſuſpicamur id ab Alciato ſcriptum fuiſſe, quo tēpore ad Niceum colloquium, magna omnium ſpe & vocis expectabantur Reip. Chriſtianæ Principes potentiſſimi, Carolus quintus Imperator, & Franciſcus I. Galliarum Rex: quò loci nonnulli in certam ſpem veniebant Tempus Nicei colloquij.

fœdus aliquod firmum & ſtabile,pacemque inter eos compoſitum tandem aliquandò & ſancitum iri:vt eo tranſacto negotio rixarum omnium & contentionum,tum denique falſarum opinionum religione Chriſtiana tam longè lateque graſſantium omnis occaſio tolleretur,aut certè magna parte lues iſta ſanaretur. Comparat ergo Chriſtianam Rempublicam cum naui ventis & fluctibus hinc & illinc agitata,ſic vt parum abſit, quin inſanis & furentibus aquis obruatur,omniumque ſpes penitùs cadat,niſi tã craſſæ caligini & tempeſtati Deus Opt.Max.aliquid lucis immiſerit, quò bonorum virorum totiuſque populi conſternati animi recreentur. Sunt verò qui hîc per Caſtorem & Pollucem intelligi velint ſummum Pontific. & Imperatorem: à quibus vnanimi voto ad metam eandem collimãtibus bellorum ceſſatio,turbationumque optata fuit quies.M. Tullius Epiſt.ad Cornificium 12. lib. rectè nauis nomine Rempub. deſignauit. Conſcende, inquit, nobiſcum, & quidem ad puppim. Vna nauis eſt iam bonorum omniũ: quam quidem nos damus operam vt rectam teneamus, vtinam proſpero curſu. Idem in Piſonem non ſine gratia vſus eſt eadem allegoria: Non tam fui timidus, vt qui in maximis turbinibus ac fluctibus Reipub.nauem gubernaſſem,ſaluamque in portu collocaſſem,frontis tuæ nubeculam pertimeſcerem. Alios ego vidi ventos, &c. Et pro Sextio eandem tranſlationem mirè variat.Si mihi in aliqua naue cum meis amicis nauigãti hoc accidiſſet,vt multi ex multis locis prædones claſſibus eam nauem ſe oppreſſuros minitarentur,niſi me vnum ſibi dedidiſſent, &c. Cum verò in hanc Reipubl. nauem ereptis ſenatui gubernaculis, fluitantem in alto tempeſtatibus ſeditionum ac diſcordiarum,armatæ tot claſſes, niſi ego vnus deditus eſſem, incurſuræ viderentur, depugnarem potiùs cum ſummo,non dicam exitio,ſed periculo certè veſtro, quàm non id vnus pro omnibus ſuſciperem. Horat. 1 Carmin.eodem ſenſu & ſchemate:

O nauis referent in mare te noui Fluctus,&c.

Præter Stobæi locum cap. 44. & alium quendam è Plutarchi Bruto,quibus Rempublicam naui comparant, ſuccurrunt duo alij è Panegyricis Maximiano dictis.Prior is eſt Pacati: Statim igitur præcipitantem Rempub. refrenaſti, & gubernacula fluitantia recepiſti,omnibus ſpes ſalutis illuxit,poſuere vẽti,fugere nubes,fluctus reſederunt:& ſicubi adhuc in longinquioribus terris aliqua obuerſatur obſcuritas, aut reſiduus vndarum pulſus immurmurat,neceſſe eſt tamẽ ante tuos nutus dilucefcat &

Comparatio Reip. cum naui ventis agitata.

Caſtor & Pollux quid allegoricè.

ileat. Alter verò eſt Mamertini: Neque, inquit, cùm Reipubl. nauem ſecundus à puppi flatus impleret, ſalutarem manum gubernaculis addidiſti, &c. alia enim longiora ſunt, quàm vt huc transferri commodè poſſint. De naui quædam Pierius doctè collegit libro 47. quæ hîc commemorare nihil attinet.

Circum.] Circùm hîc aduerbij naturam induit.

Fatiſcit.] Deficit, & penè obruitur vi tempeſtatis & fluctuum. Virgil. 1. Aeneid.

Accipiunt inimicum imbrem, rimisque fatiſcunt.

Quòd ſi Helenæ aduenient, &c.] περίφραϲις eſt Geminorum, qui qui Caſtor & Pollux à Poëtis dicũtur, & Iouis ex Leda filij. Hi Castor & Pollux. vbi adoleuiſſent, mare piratis liberarunt, eaque de cauſſa propitij nautis olim credebantur. Ferunt, ſi horum alter appareat, tempeſtatem portendere; ſi ambo, ſerenitatem. De his ſic Plinius: Vidi nocturnis militũ vigiliis inhęrere pilis pro vallo fulgorem effigie ea, & antennis nauigantium, aliiſque nauium partibus, ceu vocali quodam ſono inſiſtunt, vt volucres ſedem ex ſede mutantes: graues cùm ſolitariæ venere, mergentéſque nauigia: & ſi in carinæ ima deciderint, exurentes: geminæ autẽ ſalutares, & proſperi curſus prænunciæ, quarum aduentu fugari diram illam ac minacem, appellatamque Helenã ferunt. Et ob id Polluci & Caſtori id numen aſſignant, eoſque in mari Deos inuocant. Hominum quoque capita veſpertinis horis magno præſagio circumfulgent. Omnia incerta ratione, & in naturæ maieſtate abdita. De ſtellis, quæ Dioſcuri appellãtur. Plutarch. 1. Decretorum philoſophicorum, cap 18. Ouid. ſub finem 5. Faſtorum. Diodor. Sicul. ſub finem etiam cap. 5. lib. 5. Lactant. lib. 2. cap. 2. Valer. Max. lib. 1. cap. 8. & alij quammulti. Sed obiter memini legere me apud Feſtum, ſtellam ſignificare lætum ac proſperum, idque ex Ateio Capitone, auctoritatem ſecuto Seruilij auguris. Lucem etiam ſeu lumen, id eſt φῶς pro ſpe accipi ſolemne fuit, vt apud M. Tull. 1. Philippica: Lux quædam videbatur oblata, &c. Euripid. item, φῶς ἥκει ἐμοῖς κακοῖς, lux venit meis malis. Nam & Varro de lingua Latina 2. teſtatur, lumen pro fauſto omine veteribus fuiſſe. Ex quo illud Virgilij:

—— Subitoque fragore
Intonuit læuum, & de cælo lapſa per vmbras
Stella facem ducens multa cum luce cucurrit.

In ſimulacrum Spei.

EMBLEMA XLIIII.

QVÆ Dea tam læto ſuſpectans ſidera vultu?
Cuius peniculis reddita imago fuit?
Elpidij fecere manus. Ego nominor illa,
Quæ miſeris proptam Spes bona præſtat opem.
Cur viridis tibi palla? quòd omnia me duce vernent.
Quid manibus mortis tela refracta geris?
Quod viuos ſperare decet, præcido ſepultis.
Cur in dolioli tegmine pigra ſedes?
Sola domi manſi volitantibus vndique noxis,
Aſcræi vt docuit muſa verenda ſenis.

uæ tibi adeſt volucris? Cornix fidiſsimus oſcen;
Eſt bene cùm nequeat dicere, dicit, erit:
ui comites? bonus Euentus, præcepsque Cupido.
Qui præeunt? Vigilum ſomnia vana vocant.
uæ tibi iuncta aſtat? ſcelerum Rhamnuſia vindex,
Scilicet vt ſperes nil, niſi quod liceat.

Legans eſt Spei deſcriptio per Dialogiſmum, cuius nempè vires & adiuncta conuenientiſſimis ſymbolis explicat. Ea im hominem lætum reddit, & ſemper meliora expectantem mortem vſque comitatur. Ea tamen ſi importuna ſit & im- oderata, vltricem Rhamnuſiam ſecum aduocat; quę vota plus uo ambitioſa faciat irrita. Alia ſigillatim enarrabo, ſi priùs c adſcripſero doctiſſimi viri B. Dardanij epigramma in em, vt, ſi fieri poſſit, cum Alciati Emblemate conferam. Eſt tem eiuſmodi: Spei effecta.

Tu quæ ſuſtentas tereti veſtigia ligno,
Eſne Dea? an noſtro ſanguine creta? Dea.
nde fata? è cæca rerum caligine, & ecquæ
Admouit nutrix vbera? Credulitas.
Ecquinam à tergo plaudent tibi? gaudia, dic quis
Pallidulo ſemper te præit ore? Timor.
uſpicis intento cur cælum lumine? tandem
Hinc dabitur votis meta ſuprema meis.
ate, age, quæ vultus deturpet cauſa ſerenos?
Excrucior quoties irrita vota cadunt,
ur baculo innixa es? dum paſcit opinio mentem
Cæca meam, irrepſit curua ſenecta mihi.
Quid titubas pedibus? rerum eſt ſpes lubrica: ſæpè
Quod p-to complecti, labitur è manibus.

iter adnotarim Spem Deam à Romanis cultã ædes habuiſ- foro olitorio. Gyraldus ait, eam ſe vidiſſe pictã in Adriani eratoris aureo numiſmate. Femina fuit ſtans, inquit, iuſtitię niam ſiniſtra manu nonnihil attolens: dextra in cubitum a pateram proferebat, in qua repoſitũ erat veluti ciboriũ, t, vas in floris ſimilitudine, cum hac inſcriptione SPES P. Quidam etiam Spem Deam viridi indutam palla effinxe- , & ſedentem ſupra dolium cum cornice: quidam etiam cũ neſi, &c. hæc ille. vide Syntag. 1. Spes Dea.

Suſpectans ſidera vultu.] Hîc aduertendum alicuius expecta- Spectare ſidera quid.

tionis ſignum,quod expreſsè notauit regius Pſaltes, 120. pſalmo, ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου εἰς τὰ ὄρη, ὅθεν ἥξει ἡ βοήθειά μου. & 122 πρός σε ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου τὸν κατοικοῦντα ἐν τῷ οὐρανῷ

Peniculus. *Peniculis reddita imago.*] Id eſt, penicillo depicta & expreſſa Peniculus,vel penicillus, ſiue peniculum, pictorum eſt inſtru mentum, ex caudarum extremitatibus confectum. Plin. 35.lib Arrepto peniculo lineam ex colore duxit ſummæ tenuitati per tabulam.

Elpidius. *Elpidij fecere manus.*] Nomen eſt è re fictitium. nam ἐλπίδιο ἀπὸ τῆς ἐλπίδος,hoc eſt,à Spe,quam depinxit,nomen habet.

Spes bona præſtat opem.] Alludit ad Prouerb. Spes ſeruat affli ctos:& Spes alunt exules.Ouidius:

Spes bona dat vires,animum quoque ſpes bona firmat:
Viuere ſpe vidi qui moriturus erat.

Sed & memini legere me apud Plutarchum,olim Romæ ara fuiſſe bonę Spei.Cui cōuenit & verſiculus è Comœdia quapi.

ἀνὴρ ἀτυχῶν σώζεται ταῖς ἐλπίσι.

Spes viridi veſte induta. *Cur viridis tibi palla?*] Palla veſtimenti genus eſt ad terra vſque promiſſum.Viridis autem color eorum eſt proprius, q ſpe lactantur aliqua dicet enim poſtea,

Nos ſperare docet viridis, ſpes dicitur eſſe
In viridi,quoties irrita retrò cadit.

Fracta tela mortis. *Quid manibus mortis tela, &c.*] Refracta mortis tela non tem rè Spei tribuuntur,quòd viuos etiam in extremas miſerias ad ctos ſoletur & recreet.vt enim habet Adagium, Aegroto du anima eſt,ſpes eſt:& Theocritus:

Θαρσεῖν χρὴ φίλε Βάττε, τάχ' αὔριον ἔσσετ' ἄμεινον,
Ἐλπίδες ἐν ζωοῖσιν, ἀνέλπιστοι δὲ θανόντες,
Χὡ Ζεὺς ἄλλοκα μὲν πέλει αἴθριος, ἄλλοκα δ' ὕει. hoſt e
Fidere,Batte,decet,melius cras forſan habebis;
Sperandum eſt viuis,non eſt ſpes vlla ſepultis.
Nunc pluit,& claro nunc Iupiter æthere fulget.

Quidam Rhodius ob intempeſtiuam libertatem à tyranno ie ctus in caueā,in qua more feræ alebatur, ad cruciatum ig miniamque amputatis naribus,ac fœdata vulneribus facie c à quibuſdam admoneretur, vt inedia ſibi dolorum finem quem quæreret,his reſpondit:At cuncta homini, quoad vi ſperanda ſunt.Repete pulcherrimam Spei deſcriptionem a Ouidium 1. De Pont. Eleg. 7. Quæ dum commentor, lub adiiciam Fornerij mei, præclari certè hominis diſtichon qu ille mihi vtraque lingua,eademque ſententia ſuggeſſit : ἐλ

γιοτ

Ελπὶς γηροτρόφος μούνη τρέφει ἔνδοθι ἦτορ,
Ης ἀπαιδῆ θανεῖν ἥδιον, ἢ ἐ βιοῦν.
Intus alit pectus noſtrum ſpes viuida: qua ſi
Deſtituar, durum eſt viuere, malo mori.

Præcido ſepultus.] Præcidere hîc amputare vel denegare ſigni-cat: & dicimus, ſpem alicuius rei præcidere, id eſt, auferre ſiue ræcludere, vt apud Ciceron. 2. Verr. Præcidere.

Cur in dolioli, &c.] Ignauiæ hæc nota eſſe poteſt. Nam ferè um ſperamus, deſidemus: ſed malim hoc ad fabulam referri, uam tradit Heſiodus de Pandora, principio fermè libri, qui ργα καὶ ἡμέραι inſcribitur. Hæc enim pyxidem omnibus malis :fertam cùm aperuiſſet, innumerabilia calamitatum genera ım primùm homines inuaſerunt, vna tantùm ſpe in dolij la-ris remanente, id eſt, in ipſius ore pyxidis conſiſtente. Sic nim Heſiodus: Locus ex Heſiodo.

Αλλὰ γυνὴ χείρεσσι πίθου μέγα πῶμ' ἀφελοῦσα
Εσκέδασ', ἀνθρώποισι δ' ἐμήσατο κήδεα λυγρά·
Μούνη δ' αὐτόθι ἐλπὶς ἐν ἀρρήτοισι δόμοισι
Ενδὸν ἔμιμνε πίθου ὑπὸ χείλεσιν, οὐδὲ θύραζε
Εξέπτη. hoc eſt, ——*Tegmen ab vrna*
Dum Pandora leuat, totum exiliere per orbem
Curarum infeſtæ effigies: Spes ſola remanſit
Intus, & è labris ima ſub parte reſedit.

)rigenes aduerſus Celſum lib. 4. hanc ridet fabulam. Ridicu-ım, inquit, eſt quod de dolio dicitur, quòd olim viuerent ho-ıines abſque malis, & graui dolore, & morbis moleſtioribus, uæ Parcæ mortalibus dederant: ſed femina manibus magnum olij operculum auferens, diffudit hominibus, & curas atroces artita eſt; ſola autem ibi Spes in tutiſſimis domibus intus re-cta eſt ſub dolij labris, nec extrà euolauit. Hæc Origen. My-ıologi tamen Pandoram, ad humanum corpus referunt, fœ-ıineo nomine expreſſum, quòd carnis imbecillitas minimo xſolui poteſt. Pandora.

Aſcræi vt docuit, &c.] Heſiodus ab Aſcra Bœotiæ vico. Virg. . Ecloga:

——*Hos tibi dant calamos, en accipe, Muſa*
Aſcræo quos antè ſeni.

Quæ tibi adeſt volucris? cornix.] Quòd vocem edat Cras, Cras, ornix Spei adiungitur.

Oſcen.] Oſcen, auis dicebatur olim ab Auguribus, quòd ore uſpicium faceret, ait Varro. Oſcen.

Locus ex Suetonio. *Eſt bene cùm nequeat, &c.*] Videtur hoc imitatus, & quiden mutuatus ex Suetonij Domitiano, vbi agitur de Cornice, qua paucis ante Imperatoris mortem diebus dicitur edidiſſe illud ἔςαι πάντα καλῶς. quod oſtentum ſic eſt aliquis interpretatus ait ipſe Suetonius:

Nuper Tarpeio quæ ſedit culmine cornix,
Eſt bene, non potuit dicere, dixit, erit.

Bonus Euentus. *Qui comites? bonus Euentus, &c.*] Duo hi Spei comites van quædam phantaſmata ingerunt, ne plus tædij adferat expecta tio, quàm ferre queant miſeri mortales. Boni Euentus ſimula chrum dextrâ pateram, ſiniſtrâ ſpicam ac papauer tenens, ſcul ptum Romæ fuiſſe ſcribit Plin. libro 34. cap. 8. & 36. cap. 5. Bon Euentus, & Bonæ fortunæ ſimulachra in Capitolio ex Praxite lis operibus. Gyrald. Syntagm. 1.

Spes vigilum ſomnia. *Vigilum ſomnia vana vocant.*] Plato dicebat τὰς ἐλπίδα ἐγρηγορότων ἀνθρώπων ὀνείροις εἶ). quò videtur alluſiſſe Mar in Bucolic.

——— An qui amant, ipſi ſibi ſomnia fingunt?

Non enim eſt qui verbis poſſit facilè conſequi, quàm varias i animo patiantur imaginationes, qui vehementer aliquid ſpe rant. Atque his inanibus ſimulachris perinde afficiuntur, ac ſe met oblectarit, vt ſi iam tenerent quæ ſibi pollicentur.

Vigilum ſomnia vana.] Pindarus Olymp. 12.

——— Αἵγε μὲν ἀνδρῶν
Πέλλ' ἄνω, τὰ δ' αὖ κάτω
Ψεύδη μεταμώνια τέμνοι-
σαι, κυλίνδοντ' ἐλπίδες. id eſt,

Spes etenim mortalium, multa ſurſum, deinde verò deorſun vana mendacia ſecantes volutant.

Scelerum Rhamuſia vindex, &c.] Quælibet enim ſperare, no eſt cuiuſlibet. Itaque in hoc præcipuè illud animo fixum hæ reat, Ne quid nimis. Fortunæ, vt naturæ noſcenda eſt menſur ſuæ; nec verò ſapiunt qui altiùs ſperant, pluſque animi gerun quàm virium habeant.

In dies meliora.

Emblema XLV.

ſtra nouo mihi ſetigeri ſuis obtulit anno,
Hæcque cliens ventri xenia, dixit, habe.
ogreditur ſemper, nec retrò reſpicit vnquam,
Gramina cùm pando proruit ore vorax.
ra viris eadem eſt, ne ſpes ſublapſa retrorſum
Cedat; & vt melius ſit, quod & vlterius.

VSticus quidam Alciati vicinus Kalendis Ianuariis porci- num caput pro ſtrenis obſtulit. Hinc ſibi Emblematis ar- mẽtum nactus Alciatus, ex natura ſuis (qui dum ſiliquas ore lexo colligit, ſemper vlterius progrediens, nunquam retrò icit) nempè vt nihil procraſtinando meliora ſequamur, ne- temporis aliquam particulam ſinamus effluere, quod non Natura porci.

pertineat ad aliquem progreſſum,& rei meliùs gerendæ occa-ſionem. Alludit autem ad extremum (vt ne in minutulis etiam

Symbolū Caroli Quinti Imp.

otioſum deprehendas) ad ſymbolum Caroli V. Imperatoris quod eſt VLTERIVS. Quid ſi hoc referamus ad ſtudij Philo-ſophici aſſiduitatem, vt Plutarchus facit diſputatione de pro-fectu morum? Sic enim ille: ἐν τῷ φιλοσοφεῖν οὐκ ἔςι ληγούση διάλειμμα προκοπῆς, οὐδὲ ςηριγμός: In philoſophando & vir-tutis itinere nulla eſt ceſſatio, nulla perpetui progreſſus inter-miſſio. Contrà, miſerè & nonnunquam improbè deſipiunt qu[i] ſuis ita malè rebus proſpiciunt, vt quò magis ætate prouehun-tur, peiores euadunt, ſicuti Menedemus permultos Athenas ſtudiorum cauſa, proficiſci dicebat, principio ſapientes, dein-de philoſophos, poſtea rhetoras, tandem idiotas. Qui itaqu[e] ſe meliorem in dies facit, quaſi ſeipſum vincit: qui in deteriu[s] abit, vinci ſe ignauè permittit: quod Plato 1. De legib. ait eſ[se] turpiſſimum: ἡ ἧττα δὲ αὐτὸν ὑφ᾽ ἑαυτοῦ, πάντων αἴσχιςόν τε ἅμ[α] καὶ κάκιςον.

Roſtra nouo.] Roſtrum non modò de auibus, ſed & de ali[is] animantibus dicitur.

Cliens.] Litigator, qui patronum ſequitur, vt ab eo defenda-tur in iudiciis.

Illicitum non ſperandum.

EMBLEMA XLVI.

pes ſimul & Nemeſis noſtris altaribus adſunt,
Scilicet vt ſperes non niſi quod liceat.

Rectè & verè Pindarus Nem. 8.

Κενεᾶν δ᾽ ἐλπίδων χαῦνον τέλος:

Vanæ ſpei imbellis euentus. quò ſpectat Horatianum illud ex . Carmin.

Terret ambuſtus Phaethon auaras
Spes, &c.

Meminimus in ſuperiori Spem cum Nemeſi vnà expreſſam uiſſe; ex quo intelligi liceret, nihil niſi quod fas & iuſtum t, quodque fieri facilè poſſit, expectandum, ſibique fingen- um eſſe. Nam valdè eſt inſolens & temerarium ambire quæ Spes cum Nemeſi.

nequeas aſſequi, aut ſi aſſequaris, non tamen tueri aut ſeruare poſſis. Occurrit exemplum Cæſaris Borgiæ Valentinorum Ducis, qui audaciùs quàm aliquis alius eiuſdem conditionis Imperij maieſtatem ſibi pollicitus, militaribus aliquot vexillis appingi curarat illud vulgo Italico, *O Cæſar, ò nullo*, id eſt, Aut Cæſar, aut nullus: qui tandem morte miſera interceptus, vaticinij locum inuenit; ſed non quem ſpe magnifica ſibi propoſuerat. Itaque de eo ſic luſit Sannazarius:

Cæſar Borgia

Aut nihil, aut Cæſar vult dici Borgia: quid ni,
Cùm ſimul & Cæſar poßit, & eſſe nihil?

Idémque in eundem:

Omnia vincebas, ſperabas omnia Cæſar.
Omnia deficiunt, incipis eſſe nihil.

Obiter aduertendum diſtichon Alciati videri è quopiam Græco expreſſum, ſed ad imitationem effictum:

Ἐλπίδα καὶ νέμεσιν Εὔνους παρὰ βωμὸν ἔτευξα,
Τὴν μὲν ἵν᾽ ἐλπίζῃς, τὴν δ᾽ ἵνα μηδὲν ἔχῃς.

Quod ſic eleganter reddidit Politianus:

Spem ſimul & Nemeſim poſita dicat Eunus in ara,
Scilicet vt ſperes omnia, nil habeas.

Scripſit & in eandem ſententiam lepidè ac doctè Marullus, qui quia proximè videtur accedere ad Alciati Emblema, huc adſcribere non grauabor:

Quænam hæc tam ſemper tam læta eſt? optima rerum
Spes bona. quæ lateri iuncta? potens Nemeſis.
Dux magis, an comes eſt? vindex magis. vnde duabus
Templa eadem? ſperes ne niſi quod liceat.

Pudicitia.

EMBLEMA XLVII.

*P*ORPHYRIO, *domini ſi inceſtet in ædibus uxor,*
Deſpondétque animum, præq́ dolore perit.
Abdita in arcanis naturæ eſt cauſſa: ſit index
Sinceræ hæc volucris certa pudicitiæ.

AElianus cap. 35. lib. 14. ait. Porphyrionem muliebris pudicitiæ obſeruationem eſſe matriſque familiâs adulterium diſpendio ſuo indicare. Quod Athenæus etiam commemorat Dipnoſoph. libro 9. cap. 12. ex Polemonis lib. 5. eorum quæ ad Antigonum & Adæum ſcripſit, retulitque Leonicus in Var. hiſt. libro 3. cap. 17. Aiunt itaque Porphyrionem domi educatum, mulieres quæ ſunt ſub viri imperio, diligenter obſeruare, eiuſmodique habere ſenſum adulterium admittentis, vt quan- Porphyrionis auis natura mira.

do hoc cognouerit, domino ſignificet, ſibique vitam ſuffoca
tione, vel vt alij volunt, ſuſpendio adimat; quam eſſe certiſſi
mam commiſſi adulterij notam aiunt. Huius rei cauſa eſt i
abditis naturæ arcanis: tantúmque licet hinc colligere, quā
turpe, quámque flagitioſum ſit adulterium, cuius actu vel cla
culario auis eiuſmodi vita priuetur. Itaque quantum ad id ar
gumentum pertinet, hæc adhiberi poteſt pro certæ & illibat
pudicitiæ ſymbolo. Huius etiam naturæ miraculi mentio e
apud alios quoſdam, ſed neotericos, quorum ſtudium & in
duſtriam laudo: ſed veteres in primis habeo. Secundus Ma
ternus (quem ego aliàs citaui, auctorem certè pium & do
ctum) ſcribit, à leone caſtiſſimo animali leænam feminam iu
gulari, quæ cum pardo coierit. Apud Ariſtotelem & Pliniu
exempla quædam alia leguntur, quibus eadem naturæ vere
cundia oſtenditur. Non eſt alienum quod Nouella 12. Iuſt
nian. ſcribit, eos qui ſe polluunt nefario coitu, ea facere qu
bruta rationis expertia deteſtantur. *πράττειν ἀσεβῆ τε καὶ ἀνό*
σια, καὶ τοιαῦτά γε ἐπιθυμεῖν, ὁποῖα πολλὰ καὶ τῶν ἀλόγων ἀπο
σείεται ζώων.

Inceſtus.

Inceſtet.] Polluat ſe adulterio. Inceſtus, vel inceſtum, eſt fla
gitium in affines admiſſum. Non. Marcel. ſed & pro quacun
que libidinoſa pollutione Seruius accipit. *κέστος*, pudoris cin
gulum, quo ſpōſæ ornabantur, per tranſlationem ſumitur pr
pudore ac legibus connubij. Hinc *ἀνίκεστον*, pro turpi flagiti
Græci accipiunt. Iuriſconſulti inceſtum ſumunt pro impudi
co, & turpetudinis flagitio, in propinquos admiſſo, l. vlt. D
de ritu nupt.

Deſpondere animum.

Deſpondétque animum.] Animum deſpondere, apud Cicer
nem nuſquam legi Budæus opinatur: vſum tamen eius lo
quendi formulæ apud Varronem, Liuium Columellam no
tat; apponit Plautin. id è Menæch. Pater eius poſtquam pe
didit puerum, animum deſpondit.

Cauſſa occulta.

Abdita in arcanis.] Cauſſam occultam philoſophi appe
lant; vt cùm quæritur, cur magnes ferrum? cur ſuccinum p
leam trahit? id in naturæ arcanis eſſe dicitur.

In victoriam dolo partam.

EMBLEMA XLVIII.

AIACIS tumulus lacrymis ego perluo Virtus,
Heu miſera albentes dilacerata comas!
Scilicet hoc reſtabat adhuc, vt iudice Græco
Vincerer: & cauſſa ſtet potiore dolus.

EXplicatur id agalma ab Euſtathio ad Iliados Homericæ β. citatúrque à Porphyrio alicubi. Quod epigramma tributum Virtuti, conditionem ſuam deploranti, mutatum fuiſſe à Mnaſalca Sicyonio, & in Voluptatem conuerſum, ex altero factum de Aiace, me admonuit doctiſſimus Camerarius. Hoc ex 3. Epigrammatón Græcorum ſumptum. eſt enim tetraſtichon Aſclepiadis. Fons Emblematis.

Ἁ δ᾽ ἐγὼ ἁ πλάμων ἀρετὰ παρὰ τῷ δὲ κάθημαι

Αἴαντος τύμβῳ κειρα[illegible]μένα πλοκάμοις,
Θυμὸν ἄχει μεγάλῳ βεβολημένα, οὕνεκ' ἀχαιοῖς
Αἱ δολόφρων ἀπάτα, κρεῖσσον ἐμοῦ κέκριται. id eſt,

Dilacerata comas, viſu miſerabilis eheu
Conſideo ad cineres hîc Telamoniadæ,
Icta dolore graui mihi quòd fraus callida quondam.
Iudicibus Graiis antè locata fuit.

Virtutem lugere quid. Proſopopœia eſt Virtutis ad Aiacis tumulum inſidentis, & magna lachrymarum copia eiulantis, propterea quòd iniuſtè lata ſit à Græcis iudicibus ſententia de armis Achillis Vlyſſi, non autem Aiaci, cui debebantur, adiudicatis. Quo intelligi datur, quoſdam viros bonos plerumque iniquorum iudicum decretis angi, & iniuſtè de ſuo iure deturbari; nullis tamen condolentibus aut opem vel conſilium præſtantibus. Eiuſdem omninò argumenti ſequitur eodem 3. lib. Epigramma nomine Antipatri, ex quo liquet Aiacis tumulum fuiſſe in littore Rethæo, vt etiam Q. Calaber: ſed fuiſſe prope Sigæum Troiæ promontorium ponit Plinius lib.5. cap.30.& Sozomen. hiſtor. tripart. cap.18.lib.2.

Dilacerata comas.] Signum doloris grauiſſimi. Sic Ouid. de Tibulli morte:

Venit inornatas dilacerata comas.

Æſchyli ſcholiaſtes ἐν πέρσαις: συνήθες γὰρ τοῖς θρηνοῦσι τίλλειν τὰς ἑαυτῶν τρίχας. Porro Alciat. imitatus eſt Ouidian. hoc 4.de Ponto, 13.

Venit ad albentes illabefacta comas.

Agamemnon. *Iudice Græco.*] Id eſt, Agamemnone, quem prauum Atridem vocat Auſon.in Epitaphio Aiacis, quod etiam huc non malè referri potuiſſet. Vide num alludat ad Prouerb. Græca fides. Sed is poſtremò locus mihi videtur altiore quadam conſideratione indigere.nam cùm dicit,

Hoc reſtabat adhuc, vt iudice Græco Vinceret.

Rem exaggerat ipſa Virtus lachrymarum plena, à iudicis perſona.Eſt enim indigniſſimum, virtutem à Grecis ipſis, à quibus bus id omnium minimè fuit expectandum, eiectam, oppreſſam ac deſertam fuiſſe: ſunt enim Græci ſapientiæ nomine commẽdati, quo etiam cæteris aliis nationibus præluceant. Atqui ſi id á Barbaris profectum eſſet, ferendum quidem aut ridendũ, denique fuerat.E multis quæ occurrunt locis ad id illuſtrandum, apponam vnum aut alterum ex M.Tullio: quibus clarorum virorum beneque de rep. meritorum caſus miſeros & indignam

fortunam conqueritur. Sic pro Sextio: Hæc audiuimus de clariſſimorum virorum conſiliis & factis: hæc accepimus, hæc legimus, neque eos in laudè poſitos videmus, qui incitarunt aliquãdo populi animos ad ſeditionem, aut qui largitione cæcarunt mentes imperitorum, aut qui fortes & claros viros, & bene de Repub. meritos in inuidiam aliquam vocauerunt: leues hoc ſemper noſtri homines, & audaces, & malos, & pernicioſos ciues putauerunt: at verò qui horum impetus & conatus repreſſerunt, qui auctoritate, qui fide, qui conſtantia, qui magnitudine animi conſiliis audacium reſtiterunt: ij graues, ij principes, ij duces, ij auctores, huius dignitatis atque imperij ſemper habiti ſunt. At ne quis ex noſtro, aut aliquorum pręterea caſu hãc vitæ viam pertimeſcat, vnus in hac ciuitate, quem quidem ego poſſum dicere, præclarè vir de Republ. meritus, L. Opimius indigniſſimè concidit, cuius monimentum celeberrimum in foro, ſepulcrum deſertiſſimũ in litore Dyrrhachino relictum eſt, &c. Idem 1. de Oratore vbi agit de Rutilij cauſa, qui C. Marij Proconſul à publicanorum iniuriis Aſiam defenderat, inuiſus equeſtri ordini, penes quem iudicia tunc erant, in exilium pulſus eſt damnatus repetundarum. Sic itaque Cicero: Cùm eſſet ille vir exemplum, vt ſcitis, innocentiæ, cumque illo nemo neque integrior eſſet in ciuitate neque ſanctior, non modò ſupplex iudicibus eſſe noluit, ſed ne ornatiùs quidem aut liberiùs cauſam dici ſuam, quam ſimplex ratio veritatis ferebat. Et poſt: nunc talis vir amiſſus eſt, dum cauſa ita dicitur, vt ſi in illa commentitia Platonis ciuitate res ageretur, nemo ingemuit neque inclamauit patronorum; nihil cuiquam doluit: nemo eſt queſtus: nemo Rempub. implorauit, nemo ſupplicauit. Cæterùm neſcio an cõferre huc poſſim opportunè adag. quo dicitur bonos viros eſſe lacrymabiles; faciles enim ſunt ad miſericordiam viri boni piique: vt de Heraclito palàm eſt, ſic Æneas Virgil. fatur lachrymans. Dido contrà duritiem eidem exprobrans in 4.

Num fletu ingemuit noſtro? num lumina flexit?

Et Horat. in Odis Plutonem illachrymabilem facit:

Non ſi trecenis quotquot eunt dies
Amice, places illachrymabilem Plutona.

Nolim prętermiſſum quod notatur à ſcholiaſtis quibuſdã, Aiacem (de quo hîc) nominatum ab αἶ, αἶ, heu, heu, nota dolentis, ſeu lamentantis particula, & αἰάζειν lamentari eſt.

In fraudulentos.

EMBLEMA XLIX.

PARVA lacerta, atris ſtellatus corpora guttis
Stellio, qui latebras, & caua buſta colit,
Inuidiæ prauique doli fert ſymbola pictus.
Heu nimium nuribus cognita Zelotypis!
Nam turpi obtegitur faciem lentigine, quiſquis,
Sit quibus immerſus ſtellio, vina bibat.
Hinc vindicta frequens decepta pellice vino,
Quam formæ amiſſo flore relinquit amans.

Stellio. PLinius lib. 29. cap. 4. tradit è ſtellionibus malum medicamentum fieri. Nam, inquit, cùm ſtellio immortuus ei

vino, eorũ qui biberint, faciẽ lentigine obducit. Ob hoc in vnguento necant eũ, inſidiãtes pellicũ formę. Alciatus lib.1. Parergôn, cap. 46. id copioſè ſatis enarrat. Sic enim ait: Crimẽ ſtellionatus nomen ſumpſit à ſtellione lacerta ſtellata: quod animal malè apud veteres audiit, ſiue quia inuidũ (cùm enim eodem, quo anguis modo pellẽ exuat, eam confeſtim deuorat, tanquã utilẽ eſſe pro comitialis morbi remedio norit, idcircòque hominibus præripiat, vt Plinius lib. 8. cap. 31. atteſtatur) ſiue quòd ex eo malum medicamentum fiat, quo mulieres decipiuntur. Nã cùm mortuus eſt in vino, faciem eorum qui biberint, lentigine obducit: ob hoc in vnguento eum necant, ſi quæ mulieres pellicum formæ inſidiantur, qua ex cauſſa veriſimile eſt primò proditum id iudicium: an quia in id animal verſus ſit, vt canis Ouid. Metamorph. 5. ---*Duri puer oris, & audax*: [Crimen ſtellionatus.]
vnde & impudentiæ eſt ſymbolum, Græceq; dicitur ἀσκάλαβος, quia ſit ἀσκελὲς τῆς ἁφῆς, contactu aſper & durus. Hæc Alciat. noſter. Sanè idem Plinius lib. 30. cap. 10. nullum eſſe animal dicit, ex opinione communi, quod fraudulentiùs inuideat homini: indeque ſtellionum nomen in maledictum tranſlatum ferunt. Plerique volunt ſtelliones eoſdem eſſe ac tarantulas, quas Græci ἀναλαβώτας nominãt. Quia verò ex proximo Alciati loco meminerimus criminis ſtellionatus, de eo hęc pauca obiter: Stellionatus iis obiicitur qui aliquid dolo fecerint: & vbicunque nomen proprium deficit criminis, ſtellionatus obiicitur, ait Vlpian. Locum autem præcipuè habet in eo qui rem fortè alij obligatam diſſimulata obligatione per calliditatem diſtraxerit: ſed & in eo qui merces ſuppoſuerit, vel corruperit, quique impoſturam fecerit, pœna ſtellionatus nulla eſt à legibus conſtituta, quia nec legitimum crimen eſt. Cæterùm & hoc aduertendum, vt auctoris mentem apertiùs aperiamus, in pleriſque animantibus certas quaſdam notas eſſe malignitatis à natura inditas, vt caueamus ne quid inde noxæ damnìve cõtrahamus. Vulgò enim fertur cauendum eſſe ab iis qui notis quibuſdam inſignes ſunt. Diciturque non raròeum qui pedibus claudicat, & animi quadam claudicare parte: quique gibbo ſit deformatus aut ſtruma, aut aliquo generis eiuſdem vitio, cæteris infeſtiorem eſſe, & magis verſipellem; ſi quid tamen vulgari hominum opinioni dandum: Vitioſum corpus vitioſæ naturę imaginem eſſe. Quod Homerus in ſuo Therſite confirmauit, qui vt deformior erat, ita etiam turpior, loquacior, & ſeditioſior, deſcribitur. [Notæ malignitatis.]

Sic Cicero pro Roſcio Comœdo cauillatur Fannium Chęream ex habitu corporis: Nónne ipſum caput, & ſupercilia illa penitus abraſa olere malitiam, & clamitare calliditatem videntur; nónne ab imis vnguibus vſque ad verticem ſummum (ſi quam coniecturam affert homini tacita corporis figura) ex fraude, fallaciis, mendaciis conſtare totus videtur? qui idcirco capite & ſuperciliis ſemper eſt raſis, ne pilum vllum viri boni habere dicatur. Luſit eodem penè ſchemate Martialis in Zoilum:

Crine ruber, niger ore, breuis pede, lumine luſcus:
Rem magnam præſtas Zoyle, ſi bonus es.

Stellatus corpora guttis Stellio.] Virg. 4. Georg.

—— Sæpè ignotus adedit
Stellio lucifugis congeſta cubilia blattis.

Ouid. 5. Metamorph.

—— Latebraſque petit, aptumque colori
Nomen habet variis ſtellatus corpora guttis.

Huc referam non inuitus doctiſſimi viri Turnebi carmina de Stellionis eadem animaduerſione, ex Epithalamio Franciſci Valeſij: hæc enim:

Sic quæ pellicibus nuptæ inſidiantur auaris,
Quas forma plus eſſe dolent, medicata propinant
Pocula guttata lentigine ſtellio quæ tu
Inficis, vt vario ſignetur tergore vultus
Diſcolor & maculis liueſcant ora ſubortis.

Et caua buſta colit.] Ouid. 3. Amor. 8. eleg.

Mors tamen à templis in caua buſta trahet.

Dolus malus. *Prauique doli.*] Doli mali, quem Seruius definit machinationē quandam alterius decipiendi cauſſa, cùm aliud ſimulatur, aliud agitur. Labeo autem omnem fallaciam, calliditatem, machinationem ad circumueniendum & decipiendū alterum adhibitā, cenſetque ſine dolo malo aliud agi poſſe, aliud ſimulari.

Zelotypus *Zelotypis.* ζῆλος, æmulatio ſeu inuidentia; τύπος, forma. Hinc mulier zelotypa, quæ formæ alienæ inuidet. Ea zelotypiæ opinio permultis mulieribus animum dedit viros quoquo modo tollendi de medio, vt hoc etiā adiiciam præter rem. Nam Cic. 2. de offic. refert Alexandrum Phereum ab vxore interfectum propter pellicatus ſuſpicionem. Sic Antoninū Verum Lucilla, Lemniæ viros omnes vna excepta interfecerunt: & Demetrius Antigoni filius, Nicanor, aliique à ſuis feminis interempti. Denique cùm omnia perueſtigaris, collige tecum, quòd vindicta nemo magis gaudet quàm femina. Ouid. 2. artis.

Sed neque fuluus aper media tam ſæuus in ira eſt,
Fulmineo rapidos dum rotat ore canes,
Femina quàm ſocij deprenſa pellice lecti
Ardet, & in vultu pignora mentis habet.
In ferrum, flammamque ruit, poſitoque decore
Fertur, vt Aonij cornibus icta dei.

Lentigine.] Lentigo, macula ſubrufa, aut nigricans in facie t manibus ad lentis ſimilitudinem. Lentigo.

ellice.] Pellex, quaſi παλλὰξ ἢ παλλακὶς, ait Gell. lib. 4. cap. el à pellendo, quòd vxorem legitimam è thalamo pellat, vel òd virum pelliciat. Paulus in l. 144. de verb. ſign. Digeſtis ex aſurij. Sabini ſententia pellicem pro ea ſumit quæ citra matrimonium cum aliquo conſueſcat, domique retineatur: adidit e vulgò ſic accipi, quæ cum eo ſe miſceat cui ſit vxor. Cæter an admittere auſim diſtinctionem Iuriſconſulti in dicta ge, inter pellicem, amicam, concubinam, nondum ſatis liquet. d præſtat audire Demoſthedem oratione aduerſus Neæram, egiè nomina τῆς παλλακῆς, τῆς ἑταίρας, καὶ τῆς γυναικὸς diguentem: ait enim τὰς μὲν ἑταίρας ἡδονῆς ἕνεκ' ἔχομεν. τὰς παλλακὰς τῆς καθ' ἡμέραν θεραπείας τοῦ σώματος, τὰς δὲ υναῖκας τοῦ παιδοποιεῖσθαι γνησίως, καὶ τῶν ἔνδον φύλακα, πι- ἔχειν. Amicas habemus voluptatis cauſa: pellices ſeu conbinas famulitij & curæ quotidianæ gratia, corporis vtimur: ores autem ducimus vt legitimos tollamus liberos, fidam rei familiaris cuſtodiam habeamus. Pellex.

Dolus in ſuos.

EMBLEMA L.

ALTILIS allectator anas, & cærula pennis,
Aſſueta ad dominos ire redire ſuos,
Congeneres cernens volitare per aera turmas,
Garrit, in illarum ſe recipitque gregem,
Prætenſa incautas donec ſub retia ducat:
Obſtrepitant captæ; conſcia at ipſa ſilet.
Perfida cognato ſe ſanguine polluit ales,
Officioſa aliis, exitioſa ſuis.

Proditorũ fraudes.

HAc ſimilitudine (cuius facilè ſubintelligitur apodoſ proditorum animum fraudulentũ apertè arguit: qui cũ be

ene velle ſe fingant, vt ſimulatis eiuſmodi alloquiis impo-
ant, eò ſanè nocentiores, quò verſutiores, habendi ſunt. Sic
nim plerumque inſontes & incautos in ignota diſcrimina, vel
l extremum vſque vitæ periculum adducant & compellant,
d potiſſimùm cùm vel vitæ conſuetudine, & familiaritate,
ut etiam obſequij aliqua ſpecie fucata eos tenent irretitos,
odíſque tam tenacibus illigatos, vt ſeſe hinc nequeant ex-
icare, quo de genere ſunt veſpertiliones quidam, & ſcelera-
ſſimi ſycophantæ (quorum numerus quantum his tempori-
us accreuerit, dici non poteſt) qui viros inculpatæ vitæ, ſim-
lices planè, & ab omni fuco alienos, in diſcrimen & præcipi-
um trahunt; nullumque non mouent lapidem, vt, quod eſt in
rouerbio, in laqueos inducant: quam ad rem cuniculis qui-
uſdam vtuntur, cùm impingunt nomen deteſtandi ſortilegij,
el etiam hæreſeos, aut ſectæ alicuius, vt ſecuriùs magíſque
npunè ouiculam, id eſt hominem ſimplicem, miniméque ma-
um ab omni crimine tam ſceleſto, támque obominando alie-
iſſimum mactent, vel certè quocunque tandem modo exter-
inent; ſic vt inſons ille miſellus hac aſperſus labe (tametſi
oto vitæ tempore virtuti pietatíque nomen dederit) humanæ
ocietatis pernicies, & peſtis habeatur ab imperita multitudi-
e, quæ vt in vitium plus quàm liceat credula, ita ob incon-
antiam maximam, quæ illi familiaris eſt, ad virtutes ipſas in-
ertendum ſic prompta & parata ſit, vt, quod ait Flaccus, ſince-
um auidè cupiat vas incruſtare. Sed vt paucis contraham, hoc
enus hominum vt exitialius & magis aduerſandum, ſic & præ-
er alios, in quod leges animaduertant, digniſſimum. Quod
nim vnicè docuit optima illa omnium magiſtra natura, hi tol-
unt, & improbitate iniquiore labefactant, nimirùm vbi con-
ra ſuum ſanguinem inſidiantur, & in animas ſuas fraudem
oliuntur, vt loquitur Salomon. Id totum tamen torqueri
elius fortaſſe poteſt in patriæ proditores, quales fuere *οἱ φι-
λιππίζοντες* apud Græcos, apud Olynthios Laſthenes. Talis
uit Metius ille Suffetius dux Albanorum, pugnæ deſertor in
ello Romanorum aduerſus Albanos, qui ſuæ proditionis pœ-
as dedit ab equis diſcerptus, vt lib. I. Liuius memorat.

Altilis allectator anas.] Anatem à natandi aſſiduitate dictam Anas.
ult Varro, 5. De ling. Lat. Altilis, quòd alatur domi, vel ruri,
t gallinæ, &c. Allectator porrò ab alliciendo. Legi alicubi
orem eſſe aucupibus exoculatam columbam in reti colliga-
e, quæ ſtrepitu cæteras columbas ad ſe pelliciat. ea dicitur

O

παλεύτρια, à παλεύειν, quod eſt decipere, ſeducere, in laqueum allicere. Sed audiamus ipſum Alciatum, qui ea de re ſic lib. Parerg. 9. cap. 11. Plaut. in Milite, Paleutrio nomen veteratori impoſtoríque ſeruo conueniens, vnde & παλεύτριαι, quaſi allectatrices aues Ariſtoteli lib. De hiſt. animal. 9. turtures vel columbæ, quæ aluntur, vt aucupes alias alliciant, eóſque ad congeneres capiendos adiuuent; quod & in coturnicibus fieri conſueuit, itémque anatibus, de quibus (eſt enim aucupij genus valde iucundum) nos quandoque carmine ſic luſimus:

Altilis allectator anas, & cærula pennas, &c.] Hæc Alciatus.

Ire redire.] Ire, pro abire, vt alludat ad verba Iuſtiniani, in § Ceruorum quoque, De rer. diuiſione, in Inſtitut. in ſyluam ire & redire ſolent. & paulo pòſt: In iis animalib. quæ ex conſuetune abire & redire ſolent. Martialis 12. lib. epigram.

Atque inter menſas ire, redire ſuas.

Garrire. *Garrit.*] Garrire, quaſi ineptè ſtrepere, Nonius. & proprium eſſe auium quidam putant.

Maledicentia.

EMBLEMA LI.

rchilochi tumulo inſculptas de marmore veſpas,
Eſſe ferunt, linguæ certa ſigilla malæ.

VEſpæ tumulo affixæ Archilochi, linguæ malæ petulantiam effrenem arguunt: hæ enim raucæ ſunt, & mordaces, ſed llam ab iis neque oblectationem, neque fructum compara- poſſis, vti nec à maledicis aut mordacibus expectare quic- am præter aculeum debeas. Hoc autem Archilocho intelli- ur ſcriptor quiuis, inſolita quadam verborum petulantia & rdacitate alios inſectans: in quo tamen neque curam, neque ditionẽ poſſis deprehẽdere: ſed hoc tãtùm notus, quòd auda in obtrectando maluerit oſtentare, tãque prauè innoteſcere, am ſtare gratis, & cũ ſilentio, vt loquitur Martialis. Fuit verò

Maledicentiæ nota.

Scriptor maledicus

hîc Archilochus Poeta Lacedæmonius, vel Parius, vt alij volunt, qui Lycamben ſocerum tam atrocibus & virulentis carminibus inſectatus eſt, vt eum adegerit ad laqueum. Hinc Prouerb. Archilochia edicta, pro contumelioſis & mordacibus: &, Archilochi patria, pro maledicis: &, Archilochum terere, pro eo quòd eſt, maledicentia delectari. Quò pertinet Archilochi epithaphium ex 3. Epigram. Græcorum lib.

Σῆμα τόδ' Ἀρχιλόχου παραπόντιον, ὅς ποτε πικρὴν
 Μοῦσαν ἐχιδναίῳ πρῶτος ἔβαψε χόλῳ,
Αἱμάξας Ἑλικῶνα τὸν ἥμερον, οἶδε Λυκάμβης
 Μυρόμενος τρισσῶν ἅμματα θυγατέρων.
Ἠρέμα δὴ παράμειψον ὁ δοιπόρε, μήποτε τοῦδε
 Κινήσῃς τύμβῳ σφῆκας ἐφεζομένους. hoc eſt,

Archilochus iacet hoc in littore tectus, amara
 Cuius vipereo carmina felle madent.
Sanguine fœdauit Muſarum Helicona, Lycambes
 Luget natarum turpia lora trium.
Hoſpes abi tacitè, irrites ne fortè crabrones.
 Illius in tumulo quos habitare vides.

Pindar. 2. Pyth. ait ſe nolle conuicio aliquo Ixionem afficere, quòd Archilocho conuicia non bene ceſſerint. Sic ille:

 —— Ἐμὲ δὲ χρεὼν
Φεύγειν δάκος ἀδινὸν, κακαγοριᾶν·
Εἶδον γὰρ ἑκὰς ἐὼν, τὰ πόλ-
λ' ἐν ἀμαχανίᾳ
Ψογερὸν Ἀρχίλοχον βαρυλό-
γοις ἔχθεσι πιαινόμενον. id eſt,

Me autem oportet effugere morſum imbellem & impotẽtem maledicentiam nempè. Vidi enim iam olim multa in egeſtate poſitum conuiciatorem Archilochum, infenſis obtrectationibus enutritum, & quaſi pinguem factum. Antiſthenes dicebat Diogenem veſpis eſſe ſimilem. Veſpis enim non magnum eſſe alarum ſtrepitum, aculeum autem acutiſſimum. Dion oratione 8. & Stobæus Sermon. 11.

Veſpæ obtrectatores.

Certa ſigilla.] Quæ ſunt ſymbola certæque notæ hominis intemperanter lingua abutentis, vt qui maledicentiſſimus fuerit

In receptatores ſicariorum.

EMBLEMA LII.

ltronum, furumque manus tibi, Scæua, per vrbem
It comes, & diris cuncta cohors gladiis:
Ëtque ita te mentis generoſum prodige cenſes,
Quòd tua complures allicit olla malos.
i nouus Actæon, qui poſt quàm cornua ſumpſit,
In prædam canibus ſe dedit ipſe ſuis.

In receptatores.] Hæc epigraphe mihi ſtatim reuocauit in entem quod de receptoribus, ſeu receptatoribus iura edixent, in quos nempe voluerunt acerrimè animaduerti, l. 3. §. gnoſcit, D. de off. præf. vigil. quia ſine his diu maleficia lare non poſſint. l. 1. de recepit. Sic Vlpia. in l. Congruit, de

præf. vult à præſide animaduerti in ſacrilegos, latrones, plagia rios, fures, prout eorum quiſque deliquerit: receptoréſque eo rum coercere, ſine quibus latro diutiùs latere non poteſt. C ſimile illud Quintiliani ex declamatione 255. vbi ait, prox mos eos eſſe transfugis à quibus transfugæ recipiuntur: qu natura ſimile ſit, facere ſcelus & probare.

Fons Emblematis à Stobæo. STobæo citatur illud ex Phauorino, ni fallor: ὥσπερ ὁ Ἀκ ταίων ὑπὸ τῶν τρεφομένων ἀπ' αὐτοῦ κυνῶν ἀπέθανεν, οὕτω οἱ κόλακες τοὺς τρέφοντας καταλύουσιν. Quemadmodum Actæo à canibus, quos alebat, diſcerptus eſt: ita paraſiti & aſſentato res eos à quibus enutriuntur, miſerè perdunt. Nonnulli ſe putant inſigniores & quidem nobiliores, ſi quoſuis ſicario nulliúſque frugis homines & ganeones inertes, domi & men ſuſcipiant, haud ſano mentis oculo præuidentes ſe vnà cu patrimonij comminuti damno, nominis & plerumque vitæ i cturam facere. Tutiſſimos enim ſe fore credunt, vtpotè tan tamque generoſo ſatellitio ſtipati; & tamen non aduertun quanti conſtat, quamque noxia ſit ea familiaritas. Anulus picta poeſi ſic:

Cornibus in ceruum mutatum Actæona ſumptis
Membratim proprij diripuere canes.
Næ, miſer eſt dominus, paraſitos quiſquis edaces
Paſcit, adulantum præda parata canum:
Se quibus irridendum ſuggerit & comedendum,
Seruus & ex domino corniger efficitur.

Venatores Actæones. Qui mythologica tractarunt, hoc de Actæone figmentum venatores referunt, qui ſuas opes miſerè dilapidant in vena di luxu inutili admodum & ſumptuoſo: etenim à canibu quos aluere, tandem vltione diuina quaſi membratim dil niantur. Nam tametſi nihil aliud ſceleris admitterent, niſi eo quod erogent in victum canum quod commodiùs po egenis & pauperie preſſis conferri: ea tamen culpa ſatis hab grauitatis ad prouocandum iuſtam Dei præpotentis iram, q tot bona nobis non eſt elargitus, vt iis tam malè vtamur. E que grauius illi peccant, quòd rebus neceſſariis animum n applicent, vt agriculturæ, vt Reip. vt aliis honeſtis actionib ſed omnem temporis vſuram collocant in venatu: quo f vt in vrgentem minúſque ſibi notam penuriam præcipi ruant. Itaque dici non ab re poteſt, eos non à canibus mod ſed auibus & equis abſumptos ac dilaceratos. Palæphatus Poetas hoc figmento nihil aliud docuiſſe, quàm homines c

uere maximè debere, ne quid agant quod diis inuiſum ſit aut ingratum, aut quod eos in iram prouocet. Adhæc olim omnes laborí fuiſſe intentiſſimos, & manibus victum quæſiuiſſe non ſeruis aut exteris ſua negotia, ſed ſibi tantùm commiſiſſe: ideóque qui laborioſi eſſent, opibus & facultatibus præ cæteris abundaſſe: contrà qui ſeſe otio dedebant, voluptates conſectabantur, venationi & aleæ dabant operam, in extremam rerum penuriam decidiſſe, & opibus exhauſtos eſſe, quemadmodum & ipſi Actæoni contigit. Sed id ſpeciatim in prodigos adoleſcentes non ab re licet conuertere, qui promi magis quàm cōdi, vt Phryges ſerò ſapiunt, & tum fortè, ſed fruſtrà reſipiſcunt, cùm nihil eſt amplius in loculis. Sibi quidem mirè placent, cùm ſecundis fortunæ ventis opes ſuppetunt, quibus impudentes & ignauos ganeones (qui nullum aliud ſibi penſum relictum habent, quàm vt lautas culinas affectentur, alienáque quadra viuant) paſcant & enutriant. At exhauſtis patrimoniis, quid illis ſupereſt niſi vt aliena compilent, tandémque in malam crucem adigantur, ab iis relicti, longúmque valere iuſſi, à quibus in conditionem tam miſeram, támque abiectam coacti ſunt? Non piget huc traducere, quæ Dion Chryſoſt. orat. 10. De ſeruis, appoſitè ſcribit, ſe non putare damna à malis canibus plures accepiſſe, quàm à malis hominibus. Etenim à canibus pernicioſis vnum Actæonem aiunt (inquit ille) perditum, & his quidem in rabiem cùm acti eſſent: à pernicioſis verò hominibus dici non poſſe, quot perierint & plebeij & reges, quot etiam ciuitates; hi quidem à ſeruis, illi autem à militibus & ſatellitibus; alij ab amicis quibuſdam, nomine tenus amicis: alij quidem à filiis & fratribus, vxoribúſque damna capiunt innumera. Retulimus ſuprà ex Conſtantino Manaſſe memorabile Michaëlis Imperatoris exemplum, quem cum Actæone diſcerpto à canibus comparat: ſiquidem inconſultò illi Principi, quòd ab aſſentatoribus obſeſſus eſſet miſerè omninò ceſſit.

Veterum induſtria.

Otioſi venatores.

Locus Dionis Chryſoſt.

Scæua.] Proprium quoddam nomen aut fictitium non temerè ſuſpicetur aliquis. plerique, ſæua, legunt, pro, dira, crudeli, terrifica, &c. ſed malim Scæuam accipi, vt Symmachus, pro improbo, ſiniſtræ famæ homine, rerum imperito. Quæ ſub obtentu tuo à quibuſdam ſcæuis deſignata dicuntur, ait ille. Et Græci, eum qui ſit ingenio tardo σκαιὸν appellant. οὐδὲ σκαιὸν, οὐδ' ἀπλήσμονα, dicit Ariſtophan. i. nequæ ſcæuam, neque conſilij inopem.

Manus.] Multitudo, vt maxima militum manus apud Ciceronem in Philipp. & ſæpè aliàs.

Prodige.] Cicero, Offic. Prodigi, qui epulis & viſcerationibus, & gladiatorum muneribus, ludorum venationúmque apparatu pecunias profundunt in eas res, quarum memoriam aut breuem, aut nullam ſunt omninò relicturi.

Allicit olla malos.] Ea eſt ollæ amicitia, vt habet Prouerbium, ad quod reſpexit Martialis lib. 2.

Hunc quem vina tibi, quem menſa parauit amicum,
Eſſe putas fidæ pectus amicitiæ?
Vinum amat & cyatos, & ſumina, & oſtrea, non te.
Sublato vino nullus amicus erit.

Ennouus Actæon, &c.] Tangit Actæonis fabulam, quam fusè narrat Ouidius 3. Metamorph. Hanc lubens prætereo, vt vel pueris notiſſimam.

In adulatores.

EMBLEMA LIII.

SEMPER *hiat, ſemper tenuem, qua veſcitur, auram*
Reciprocat Chamæleon:
Et mutat faciem, varios ſumitq́ colores,
Præter rubrum vel candidum.
Sic & adulator populari veſcitur aura,
Hiansq́ cuncta deuorat:
Et ſolùm mores imitatur Principis atros;
Albi & pudici neſcius.

EXpreſſum id è Plutarchi libello, De diſcrimine adulatoris & amici, huius hæc verba: Ὁ κόλαξ ἀτεχνῶς τὸ τοῦ χαμαιλέοντος πέπονθεν· ἐκεῖνός τε γὰρ ἁπάσι χροιᾷ πλὴν τοῦ λευκοῦ

Emblema è Plutarcho petitum.

συναφομοιοῦται καὶ ὁ κόλαξ ἐν τοῖς ἀξίοις σπουδῆς ὅμοιον ἑαυ τὸν ἀδυνάτων παρέχειν οὐδὲν ἀπολείπει τῶν αἰσχρῶν ἀμίμητον

Adulator vt Chamæleon. Adulatori quidem omninò id accidit vt Chamæleonti: ſiquidem vt ille colorum omnium ſimilitudinem exprimit præterquàm albi: ſic aſſentator, cùm ſe ſimilem præſtare no poſſit i: his quæ digna ſunt ſtudio, turpia quæque imitatur quantun poteſt. Vt enim nonnulli pictores imperiti, quia nequeant aſ ſequi quæ pulchra ſunt & difficilia, in næuis quibuſdam ac ver rucis aut rugis depingẽdis toti ſunt, & quælibet repræſentan præter ea quæ pulchra ſunt, quæque ingenioſi artificij lauden mereantur: Sic & aſſentator, vt principi viro, cui aſſidet, ali quid gratum faciat, eius diligenter imitatur intemperantiam iracundiam, ſupercilium, acerbitatem in ſeruos, diffidentian in domeſticos, & cognatione iunctos. Nam præterquàm quo ſponte naturæque propenſione ad deteriora propenſus eſt, vi detur eo modo ſibi longè abeſſe à vitio reprehenſionis, ſi tur pia imitetur. Quem morem vt barbaricis moribus conuenien tiſſimum, meritò perſtrinxerunt auctores grauiſſimi: hoc enin vitio quòd laborarit Alcibiades, vt qui ingenio eſſet verſatili & ad quiduis comparato, naturam Chamæleontis habuiſſe di ctus eſt. Sed mirum eſt ſanè quod narrant de Arabum quibuſ dam populis, apud quos inualuit conſuetudo, vt illorum Reg aliqua corporis parte affecto, aut decurtato, populus eius re gionis ęgritudinem imitetur Principis, illóque membro faſcii lanáque conuoluto ſic in medium prodit. Quod idem de ſcurra quodam Philippi Macedonis memoriæ proditum accepimus. Cùm enim in oppugnatione cuiuſdam ciuitatis Argiuorum, vnus Philippo fuiſſet erutus oculus, poſtridie ſcurra faſci: ſimilem oculum circumligatus proceſſiſſe fertur. Idémque cùm crus in quadam pugna Regi fractum eſſet, in eius conſpectum venire non erat ſolitus, niſi claudicans, eodémque crure colligato. Ea itaque eſt aſſentatorum mens, hoc vnum ſtudium, vt imitentur omnia, omnibus aſſenſum præbeant, præterquàm iis quæ ſunt à natura ſua longiſſimè remota, nimirùm quæ à niueo ſimplicitatis & innocentiæ decore, ac pudoris & verecundiæ quaſi rubori omninò ſit aliena. Nam quoc Antiſthenes dictitabat, vt meretrices omnia bona præter prudentiam, ſanúmque iudicium ſuis amatoribus imprecantur. ſic aſſentatores iis quibus cum agũt. Vide Pierium in Chamæleonte, lib. 27. Hieroglyph.

Alcibiades.

Arabum aſſentatio.

Scurra Philippi Macedonis.

Chamæleon. *Semper hiat, &c.*] De Chamæleonte ſic Plin. capit. 33. libro 8.

Ipſe celſus,inquit,hianti ſemper ore,ſolus animalium nec cibo nec potu alitur,nec alio quàm aëris alimento:& coloris natura mutabilior:mutat namque eum ſubinde,& oculis,& cauda, & toto corpore, redditque ſemper quemcunque proximè attingit,præter rubrum, candidúmque. Caſſiodorus Variar. formularum lib. 5. epiſt. 34. naturam Chamæleontis ad fruſtratorem debitorem non minùs ingenioſè traducit.Fugere neſcius, ſed ſuæ ſpōſionis ignarus:obliuioſus cùm relinquitur:trepidus, cùm tenetur.Mutat verba,variat conſtituta: nec in vna dicti ſui qualitate cōtētus,diuerſis imaginibus immutatur.Meritò Chamæleonti beſtiæ conferendus,quæ paruorum ſerpentum formę conſimilis,aureo tantùm capite,& reliquis membris ſubalbētis praſini colore diſtinguitur.Hæc quoties hominum aſpectus incurrerit,dum ei fugiēdi velocitas denegatur,nimia timiditate, colores ſuos variè commutat, vt modò veneta, modò blattea, modò praſina,modò poſſit cyanea reperiri.Prouer. Chamæleōte mutabilior.

Reciprocat.] Repetit, retroflectitur,vel recipit.procare,petere eſt;vnde procax,& proci dicti. Reciprocum verò à recipiendo dici ait Varro,quia eò redeat vnde profectū eſt.Hinc maris & animæ reciprocatio . Hoc loco verò reciprocare propriè eſt auram reſorbere,ſubindeque retrahere:ſic enim Liuius reciprocare pro reſpirare vſurpauit.

Veſcitur aura.] Alluſio ad Prouerb. Vento viuere. Populari aura veſci,eſt populi nugis aſſentiri,vulgi mores inſequi.

Color albus & rubeus.

Albi & pudici neſcius.] Color albus mentis integritatem, vt rubeus pudorem ſignat,vt dicemus poſtea.

Ei qui ſemel ſua prodegerit, aliena credi non oportere.

EMBLEMA LIIII.

COLCHIDOS *in gremio nidum quid congeris? eheu*
Neſcia cur pullos tam malè credis auis?
Dira parens Medea ſuos ſæuiſsima natos
Perdidit; & ſperas parcat ut illa tuis?

Typus Emblematis.

HOc ex Græco Archiæ:
Αἶαν ὅλην νήσοις τε διιπταμένη σὺ χελιδὼν,
Μηδείης γραπτῇ πυκτίδι νοσσοτροφεῖς;
Ἔλπη δ' ὀρταλίχων πίστιν σέο τὴν δὲ φυλάξειν
Κολχίδα, μηδ' ἰδίων φεισαμένην τεκέων;
Sic Marullus expoſuit 3. Epigrammatôn:
Quid vaga tot terras vrbéſque emenſa volucris,

Colchidos inſano nidificas gremio?
Pignoribusque tuis credis malè ſana fidelem,
Ipſa ſuos partus quæ laniauit atrox?
Ni fœtus excſa tuos Pandione nata
Phaſiaca quærit perdere ſæuitia.

ƷreuiùS reddidit Politianus, numirùm tribus hendecaſyllabis:

Medeæ ſtatua eſt miſella hirundo,
Sub qua nidificas; tuóſne credas
Huic natos, rogo, quæ ſuos necauit?

ſed breuiſſimè Borbonius noſter, vno diſticho,

Medeæ ſtatua eſt: natos cui credis, hirundo?
Fer aliò: viden' hæc mactet vt ipſa ſuos?

ɩpoſtrophe eſt ad hirundinem, ad ſtatuam Medeæ nidificantẽ:
x quo datur intelligi, cauẽdum eſſe ab eo qui ſemel impoſuit: Fidès non
el iis nullam amplius habendam fidem, qui ſemel vel quoquo habenda,
ɩodo læſerint: aut iis nullo pacto aſſentiendum, qui cùm ſua ei qui fidẽ
ilapidarint, vix aliorum curam commodè gerẽt. Nemini enim violarit.
es aliena quàm ſua debet eſſe charior aut cõmendatior. Quo-
ɩodo enim fieri poteſt, κακῶς κεχρημένον ἄνδρα τοῖς ἰδίοις,
ἶναι πιστὸν ἐν ἀλλοτρίοις; Id explicat Socrates apud Xenophõ-
em lib. 3. ἀπομνημ. nempè colloquio cum Glaucone. Refert
lutarch. ἐν γαμικ. παραγγελ: Qua ratione Timarchum impudi-
itiæ & prodigalitatis accuſauit Æſchines, non tam vt hominẽ
robro afficeret, quàm ne deinceps ad populũ concionaretur.
Qui enim rem familiarem adeò malè adminiſtraſſet, indignus
idebatur cui publica crederentur. Præclarè Tiberij factũ me-
ɩoratur à Corn. Tacito: qui vt honeſtam innocentium pauper-
ɩtem leuauit: ita prodigos, & ob flagitia egẽtes Vibidiũ Var-
onem, Marium Nepotem, Appium Appianum, Sullam, Vitel-
um mouit ſenatu, aut ſponte cedere paſſus eſt. Gorgia oratore
ublicè aliquando dicente vt concordiam ſuaderet, Melãthius
on ſuſtinuit. aiebat enim de pace eum minimè aliis verba fa-
ere debere, qui ſibi, vxori & ancillæ concordiã perſuadere nõ
otuiſſet. Idem in Laconicis: Agis Archidami filius ei minimè
uci fidẽ habẽdã dicebat, neque credendũ iuuenũ exercitum,
ui ſuam ipſius patriã miſerè prodidiſſet. Id dicebat Ephoris,
ui Imperat. quẽdã lubricæ hominẽ fidei in hoſtes mittebant.
Colchidos.] Medea Colchis nominata, quòd Colchorũ regis fi-
a fuerit, quæ Iaſoni vt nuberet, aurei velleris obtinẽdi corri- Medea.
iendíq; viam ei commonſtrauit, ſed priùs Dracone ſopito. Tã-
em ab Iaſone repudiata, quos ex eo liberos ſuſceperat, inte-
:mit. Repete fabulam ex 7. Metamorph. Ouid.

Temeritas.

Emblema LV.

IN PRÆCEPS rapitur, fruſtra quoque tendit habena
Auriga, effreni quem vehit oris equus.
Haud facilè huic credas, ratio quem nulla gubernat,
Et temerè proprio ducitur arbitrio.

Cui non credendú.

SIgnificatur nihil ei cõmittendum eſſe, qui in proprios affe ctus nullum ſibi ſumit imperium, ſed temerè huc atque il luc concitatus fertur, non aliter quàm equus, quem nulli fren nullæque habenæ continent. Similitudinem hanc mutuatus eſ ex Platone, qui animum noſtrum cum auriga, corpus verò & eiuſdem perturbationes cum equis comparabat. Iuxta quod al Hieronymo etiam dictum eſt, ſenſus corporum quaſi equos eſſe

ne ratione currentes : animam verò in aurigæ modum frena urrentium retinere. Maximè enim eſt efficiendum, vt appetitus rationi obediant, eamque neque præcurrāt, nec propter temeritatem, nec propter pigritiam aut ignauiam deſerant, ſintq; tranquilli, atque omni perturbatione careant, vt docet M. Tullius. Locus Platonis eſt in Phædro, de duobus equis bono & malo, & eorum auriga ratione; quò M. Tullius alluſiſſe viſus eſt 2. De Republ. Vt auriga indoctus è curru trahitur, operitur, eliditur, laniatur. Quē locū obſeruauit Heraclides Ponticus lib. De allegoriis Homericis. Locus hic, vt apparet, è Maximi Tyrij ſermone 55. tractus eſt. Neque verò grauabor locum integrū ſubjicere: τοῦτον δὲ τῆς ἀνθρωπίνης ἐνδείας πρὸς τὸ θεῖον ἐξεῦρε τρόπον, ἐπιθεὶς τὴν ψυχὴν γηΐνῳ σώματι, ὡς ἡνίοχον ἅρματι, καὶ παραδοὺς τὰς ἡνίας τῷ ἡνιόχῳ, ἀφῆκε θεῖν, ἔχουσαν μὲν παρ' αὐτοῦ ῥώμην τέχνης, ἔχουσαν δὲ καὶ ἀτεχνίας ἐξουσίαν· ἡ δὲ, ἐπειδὰν ἐπιβῇ ἁρμάτων, καὶ λάβηται τῶν ἡνιῶν, ἡ μὲν εὐδαίμων καὶ μακαρία ψυχὴ καὶ μεμνημένη τοῦ ἐπὶ τὸ ὄχημα ταύτην ἐμβιβασαμένου θεοῦ καὶ ἡνιοχεῖν προσάξαντος, ἔχεται τῶν ἡνιῶν καὶ ἄρχει ἅρματος, καὶ κολάζει τὰς τῶν ἵππων ὁρμάς· οἱ δέ εἰσιν ἀτεχνῶς παντοδαποὶ, ἄλλος ἀλλαχοῦ θεῖν διωρμημένοι, ὁ μὲν αὐτῶν, ἀκόλαστος καὶ ἀδηφάγος καὶ ὑβριστὴς, ὁ δὲ, θυμώδης καὶ ἰταμικὸς καὶ ἔκπληκτος, ὁ δὲ, νωθὴς καὶ ἐκλελυμένος, ὁ δὲ ἀνελεύθερος καὶ μικρόφρων καὶ ταπεινός· οὕτως ἅρμα ἐστασιασμένον ταράττει τὸν ἡνίοχον κᾆτα κἂν μὲν κρατήσῃ αὐτοῦ, κατὰ τὴν τοῦ δυναστεύοντος ἵππου ῥύμην ἄξων φέρεται, νῦν μὲν τῷ ἀκολάστῳ ἵππῳ πᾶν τὸ ἅρμα ξυμφερόμενον αὐτῷ ἡνιόχῳ ἐπὶ ὕβρεις καὶ παροινίας καὶ λαγνείας καὶ ἄλλας οὔτε εἰλικρινεῖς ἡδονὰς, νῦν δὲ τῷ θυμικῷ ἐπὶ κινήσεις παντοδαπάς. Quæ Latinè ita ſonant: Verùm hic vnus inuentus eſt modus ab ipſo Deo, quo humana conditio minorem ſe eſſe diuina fateretur, propterea ſcilicet quòd animū terreſtri corpori, tanquā aurigā impoſuit currui, cuius & habenarū retinendarū & incitādi vim eſſet habiturus. Huic enim aurigæ, ſimul aurigādi artē, viréſque tradidit: ſimul etiā liberū abutēdę artis arbitriū dedit, qui poſtquàm inſcenderit currū, & habenas ceperit, ſiquidē felix beatúſque animus ſit, memoriamq; habeat ſe iuſſu Dei ſublatum eſſe in currum, validèque aurigatione regere debere, nimirùm habenas moderatur, regitque currum, & equorum temeritatem contundit. At equi diuerſum arripiunt curſum, temereque huc atque illuc rapiunt currum, hic ad petulentiam, ingluuiem ac contumeliam, ille ad temeritatem atque ferociam, alius verò tarditatem, mollitiē, ſeruitutē,

fatuitatem, atque humilitatem ſectatur; cuiuſmodi ſedition
bus diſtractus currus, aurigam conturbat: & ſi vicerit eum pra
potentis equi vis, fertur currus pro libidine victoris. Quo ſi
vt victrice interdum petulantia, vnà currus & auriga ad conti
melias, conuicia, impuritates, atque alias nefarias, minimèqu
ſinceras voluptates; interdum verò dominante iracundia, i
Cypriani locus. multas variaſque calamitates vterque feratur in præceps. Hı
etiam referam commodè illud D. Cypriani, ex lib. De diſcipl
na & bono pudicitiæ: Coërceat animus, ait, ſtimulos carnis, r
frenet impetum corporis. Accepit hanc enim poteſtatem, vt i
ad imperium eius membra ſeruirēt. Et quaſi legitimus ac pe
fectus auriga vltra conceſſas corporis metas extollētes ſe ca
nis impetus, cæleſtium præceptorū habenis reflectat, ne vlt
terminos ſuos currus iſte corporis raptus in periculum ſuū
ſecum & ipſum rapiat aurigam, &c.

In præceps rapitur fruſtra, &c.] Alludit ad illud Virgilianu

—— Fruſtra retinacula tendens,

Fertur equis auriga, neque audit currus habenas.

Et ad prouerb. De curru delapſus. Citatus ex Platone locus e
in Phædro, qui explicatur commodiſſimè à Plutarcho, Qu
ſtionum Platonic. 8. quò pertinet Ciceronis hoc è 3. Tuſc
Exiſſe è poteſtate dicimus eos qui effrenati feruntur, aut lib
dine, aut iracundia. Qui igitur exiſſe è poteſtate dicuntur, id
dicuntur, quia non ſunt in poteſtate mentis, cui regnum toti
animi à natura tributum eſt; hinc cōpotes & impotes, qui an
mum habent, vel non habent in ſua poteſtate.

Effreni quem vehit oris.] Manifeſta alluſio ad parœmiam, Os i
frene, id eſt, ἀχαλινοῦ ϛόματος ἵππος.

In t

In temerarios.

EMBLEMA LVI.

Aſpicis aurigam currus Phaethonta paterni
Igniuomos auſum flectere Solis equos;
Maxima qui poſtquàm terris incendia ſparſit,
Eſt temerè inſeſſo lapſus ab axe miſer.
Sic plerique rotis fortunæ ad ſidera Reges
Euecti, ambitio quos iuuenilis agit;
Poſt magnum humani generis cladémque ſuámque,
Cunctorum pœnas denique dant ſcelerum.

PHaethontis caſus hîc traducitur in Principes quoſdam ducéſque iuueniliter exultantes, qui magno ſuo ſuorúmque malo cuncta ſurſum & deorſum vertunt:cumque quod volunt, Stulti Principes.

omne ſibi licere putent, non mirum eſt, ſi intolerabilem mal
rum lernam ſecum aduehant. Nihil enim aliud afferre pot
tam cæca præcépſque temeritas, quàm certiſſimum populi d
ſcrimen, & interdum exitium. Quòd ſi illi quandoque reſip
ſcant (quod ferè non fit, niſi accepto damno, eóque grauiſ
mo) id ſanè contingit, poſtquàm vulgus decidit in graue
fortunarum omnium iacturam, vt ſpei nihil reliqui habe
ferè fit enim, vt Principes illi fatui & excordes, eo quod h
beant in alios imperij ac potentiæ, pro ſua libidine miſer
mè abutantur, & quaſi prodigant in Reipubl. detrimentu
Vitio datur Agamemnoni, quòd ambitioſus magis quàm co
datus fuerit, qui pro vna Helena tot tantóſque homines
necem poſtularit, ſuóſque ad eandem belli aleam prouocar
Rectè Flaccus:

Fabula quæ Paridis propter narratur amorem
Græcia Barbariæ lento colliſa duello,
Stultorum regum & populorum continet æſtus.

Non eſt ambiguum, quin ſecurius æuum traduxiſſent, & gl
riam credo meliorem fuiſſent conſecuti nobiliſſimi Imperat
res Cyrus, Xerxes, & Alexander, ſi ſuis contenti finibus, malu
ſent regna propria tutari & adminiſtrare, quàm armorum al
plus quàm par eſſet, alienis inhiare. Itidem & innumerabil
alij, quorum efferatior ambitio, regnandíque cupiditas, & ſu
& populi interitum accerſiuit. Quid enim, vt cæteros tacea
aliud fecit Alexander, quanquam præclaris naturæ & doctri
ſubornatus muneribus, quàm vt graſſatorum princeps orb
circuncurſaret, ſibi ſuiſque labores & moleſtias innumera
les crearet, nullumque quietis & otij finem proponeret? Hu
inſatiabilem victoriarum ſitim nullus vel proſperrimus ſucc
ſus vnquam reſtinguere potuit: nullus honos, quamquam m
gnus, eius ambitionem ſedauit. Itaque non contentus ampl
ſimo imperio Perſico, impetum fecit in Scythas, in Bactrian
in Indos, vltrà etiam progreſſurus ſi per copias ſuas licuiſſ
aut niſi morte violenta repreſſus eſſet. Quid de Pompei
quanta virtute & experientia viro? quàm magni à ſuis habit
nec enim vna cauſa fuit cur à Romanis, aliiſque gentibus m
ximo in honore eſſet. Eum tamen miſerè occæcauit tande
que perdidit inſana ambitio, nec ſe modò, ſed & patriam
Remp. quam defendere ſe iactabat, oppreſſit & funeſtè di
cerauit. Totus enim in aucupanda gloria, in cuius communi
tionem admitti neminem ſuſtinebat, dum Spartacum per

nuit: dum Lucullo eripit victorias Ponticas & Armeniacas; lum Metello honorem de piratis ſuffuratur, vnúſque omnibus xcellere, omniúmque obſcurare gloriam cogitat, alienauit à e optimorum quorumcunque animos. Ergo dum potentiam uam putat egregiè fultam C. Cæſaris affinitate, quem ſibi adunx erat ad ſuas vires firmandas, ab eodem fuit oppreſſus.

Et hos quidem ſuæ ciuitatis Phaethontas rectè dicimus, uales nimium multos ſuperior patrum & noſtra vidit ætas. Conſtantinus Manaſſes, Annal. de Michaëlo Imperatore hunc n modum ferè ſcribit: (quia enim Græca non ſuppetunt, Lanam verſionem huc conferre non verebor:) Vbi Michaëlus naturam ad ætatem peruenit, iámque ſolus amplitudinem neotiorum imperij procurare cœpit, reapſe verum illud probait eſſe quod eſt in fabulis. Quippè mox vt alter quidam iuuenis Phaethon, curru conſcenſo, totum Romanorum imperium erdidit, & ipſe de auito patrióque regno, veluti quodam cur-, eſt deturbatus & excuſſus, non pronus tantùm cadens, ſed iam deorſum lædens. Quippè luxurioſæ humidæque vitæ ſe edidit, velut alter Nero, immodeſtus in vino, animo effeminto, impudicus, temulentus, omnem pecuniam in colluſores hauriens, qui erant ſcurræ impuri, curruum agitatores, mii, primo ſtatim diluculo temulentiæ dediti, delicias ciborum ſuauium opſoniorum auidè quærentes, totos dies apud inerecundas mulieres exigentes, potores, ludiones, libidinum mmis furentes: qualis ſcilicet olim erat ille Sardanapalus, x Niniuitarum, &c. Quod dum meditor, vltrò ſeſe offert aroli vltimi Burgundiæ Ducis fatum deploratiſſimum, qui opter virtutem bellicam, & ditionem ampliſſimam, inter incipes fortunatiſſimos haberi potuiſſet, ſi vim ingenij qua llebat, & magnitudinem animi qua ſe terribilem & formibilem oſtenderat, ad ſua potius aſſeruanda, aut etiam aunda, quàm ad extera expugnanda conuertiſſet; nec ſanè tam felicem mortem obiiſſet. De quibus tamen aliàs fortaſſe mmodiùs. Huc refert Adagium, Aut Regem, aut fatuum ſci: &, Habenas ignarus non tractet. Fabulam hanc alij aliò insferunt, nimirùm ad inſignem quandam conflagrationem, Plato in Timæo, cui Lucretius lib. 5. ſubſcribit. Ficinus & quot alij tradunt fuiſſe Cometam vaſtum natura ſolarem, i tandem diſſolutus, intolerabiles æſtus concitauerit. Sed c præter rem. Si ad mores referre malis, apponere huc tes exemplum Flaminij Conſulis, cuius temeritas inſi-

Michael Imperator.

Carolus Dux Burgundiorum.

gne detrimentum ſuæ Reipub. attulit. Valer. Max. 1. cap.
Phaethontis caſum ad principes improuidos, ambitioſos, ſui
que officij minimè memores torſit, etiam Dio Chryſoſtomu
oratione prima De regno.

Equi Solis.

Igniuomos equos.] Quatuor equi Solis naturam illius ignea
indicant: Phlegon, à φλέγω, quod eſt inflammo: Pyrois, qua
ignitus, ἀπὸ τοῦ πυρός: Eous, ab ἠώς, aurora; Aethon, quaſi a
dens: Sunt qui his equis quatuor horas iuxta Solis exortu
apparentes intelligi velint. vnde eſt illud,

Hæc iubet, hæc ſplendet, dein hæc calet, illa tepebit.

Malim ego à ſtudioſis legi diligenter quæ de iis Solis equ
habet Ouid. 2. Metamorph.

Sic plerique rotis, &c.] Similitudinis eſt ἀπόδοσις. Fortunæ r
ta, cui inſidet, tributa eſt, propter varietatem & inconſtantia
Galenus ἐν προτρεπτικῷ ἐπὶ τὰς τέχνας egregiè fortunam eiu
que inconſtantiam depinxit.

Furor & rabies.

EMBLEMA LVII.

RA *gerit clypeus rabioſi picta leonis,*
Et ſcriptum in ſummo margine carmen habet,
Hic hominum eſt terror, cuius poſſeſſor Atrida:
Talia magnanimus ſigna Agamemno tulit.

QVorundam Principum & Imperatorum ferocia & imma- Signa ferocitatis.
nitas ſignis plerumque notiſque vexillaribus exprimi-
r,ita vt quid in animo reconditum habeant, tacitis ſymbolis
perte oſtendant. Quid enim ſignificant in eiuſmodi ſtemma-
s Vultures, Gryphes, Dracones, Aquilæ, Leones, quàm rapa-
tatem, ferociam, internecionem, formidinem, & cætera ge-
eris eiuſdem, quę perpetuò ſanguinarios Duces comitantur?
t vt carmen noſtrum explanemus, habuit Agamemnon cly-

peum, in quo eſſet depictus Leo ad terrorem aliis incutiendum: quod quidem ſcutum in Olympiæ fano per aliquot tempora pependit, inſcriptione etiam adiecta:

Οὗτος μὲν φόβος ἐστὶ βροτῶν, ὁ δ' ἔχων Ἀγαμέμνων.

hoc eſt,

Terror hic eſt hominum, quique hunc gerit, eſt Agamemnon.

Leo, terrorum ſymbolum.

Leo quidem pro ſigno roboris & vigilantiæ apud Ægyptio[s] habebatur: ſic & ad terrificum hominem, qui reliquos aſpect[u] ſolo conſternaret, aſſumebatur. teſtis eſt Pierius in Leone. Plutarchus Ariſtide: Hanc iuſti appellationem, inquit, regum & potentum nullus eſt proſecutus: *ἀλλὰ πολιορκηταὶ καὶ κεραυνοὶ καὶ νικήτορες, ἔνιοι δὲ ἀετοὶ καὶ ἱέρακες ἔχαιρον προσαγορευόμενοι, τὴν ἀπὸ τῆς βίας καὶ τῆς δυνάμεως, ὡς ἔοικε, μᾶλλον ἢ τὴν ἀπὸ τῆς ἀρετῆς δόξαν ἀγαπῶντες*: ſed potius dicti ſunt vrbium vaſtatores, fulmina, & domitores: alij etiam aquilæ & accipitres vocari maluerunt, à vi & potentia, vt apparet, magis quàm ex virtute laudem & gloriam amplectentes.

In eos qui ſupra vires quicquam audent.

EMBLEMA. LVIII.

DVM dormit, dulci recreat dum corpora ſumno
Sub picea, & clauam cæteráque arma tenet,
Alciden Pygmæa manus proſternere letho
Poſſe putat, vires non non bene docta ſuas.
Excitus ipſe, velut pulices, ſic proterit hoſtem,
Et ſæui implicitum pelle leonis agit.

PIndarus Nem. 10.
Καλεπὰ δ᾽ ἔρις ἀνθρώποις ὁμιλεῖν κρεσσόνων. id eſt, Difficilis pugna eſt fortioribus repugnare velle. quod mihi declarat in Vrania Herodotus:
Καὶ δύναμις ὑπὲρ ἀνθρώπων ἡ βασιλῆος ἐστὶ καὶ ὑπερμήκης.

Apologus hîc admonet, nihil præter vires aggrediendum, ne vllum ſuſcipiendum negotium, ad quod perficiendum vire non ſuppetant. Rectè Pindar. Pyth. β.

Χρὴ καθ' αὑτὸν ἀεὶ παντὸς ὁρᾷν μέτρον:

Oportet quiſque ſui modulum ſpectet. Sic Propertius:

Turpe eſt quod nequeas capiti ſummittere pondus,
Et preſſum inflexo mox dare terga genu.

Et Cicero 1. Officior. Suum quiſque noſcat ingenium, acrémque ſe & vitiorum, & bonorum ſuorum iudicem præbeat, n ſcenici plus quàm nos, videantur habere prudentię: néue hi ſtrio videat in ſcena, quod non videat ſapiens in vita. Sed, n fallor, conuerti fabula in eos poteſt, qui licet tenuis fortun ſint, aut ingenio non perinde valeant, audent tamen potentio res, vel etiam doctiores impetere, quo ex conflictu nihil re portaturi ſint præter infamiam & detrimentum. Alluſio eſt a prouerb. Cùm ſis nanus, cede. Quod intellexiſſe videtur Am mian. Marcellinus 22. lib. quò loci magnum Iuliani Imp. ani mum celebrat, & maledicorum in eo contemptum illud effer prouerbiali ſchemate, eóque eruto è Græco apologo quo piam: Fruſtrà, inquit, virum circum latrabant, immobilem oc cultis iniuriis, vt Pygmæi, Thiodamas agreſtis homo Lyndiu cum Hercule. Quo innuit Iulianum nihilo magis commotun fuiſſe ſuſurronum & blateronum aulicorum conuiciis, quan Hercules ille μεγαλόσωμος καὶ μεγαλόψυχος ruſtici homini contumelioſa inſectatione, aut Pygmæorum inſultibus exter ritus fuerit. Meminit figmenti huius Politian. Epiſtola qua dam, his quidem verbis: Vincere non magis te potui, quàn Herculem ridiculi apud Philoſtratum Pygmæi, quos ille om nes correptos leonis pelle inuoluit, &c. Meminit & Alciat noſter Commentar. De quinque pedum præſcriptione. Hæ cùm ſcripſiſſem, commodè ſeſe hiſtoria Pygmæorum obtulit quam retulit Philoſtratus in ſuis Imaginibus; vnde perſpicu video Emblema hoc petitum eſſe.

Temerarij.

Sub picea.] Piceam, quintam cedri ſpeciem eſſe docet Pli nius cap. 10. lib. 16.

Alciden.] Herculem, vel Alcæo Amphitryonis & Perſe patre, vel ἀπὸ τῆς ἀλκῆς, à robore & fortitudine dictun volunt.

Pygmæi.

Pygmæa manus.] Pumilionum aut nanorum multitudo. Vocantur à Philoſtrato οἱ πήχεις παιδία, q. d. cubitales pueri. Euſtathius & diuus Auguſtin. de ciuit. Dei 16. cap. 8. Nanos aiunt

Pygmæos appellatos á πυγὼν, vel πῆχυς, quod cubitum ſignificat. vel πυγὸς, breuis: itaque πυγμαῖος quaſi πηχυαῖος. Hi homunciones extremas Ægypti partes inhabitant, agricolationi dediti, ſubinde cum gruibus bellum gerunt. Plin. libro 7. cap. 2. aliiſque locis. Gellius lib. 9. cap. 4. Exiſtimat tamen Cardanus De rer. variet. lib. 8. cap. 40. contra quorundam opinionem, qui fabuloſos Pygmæos faciunt, reuera Pygmæos eſſe. Sed hæc ἀπροσδιονύσως.

Proſternere letho.] Suffocare, elidere, tollere de medio.

Vires non bene docta ſuas.] Phraſis Græca, pro non bene dimenſis ſuis viribus, nulla ratione habita imbecillitatis ſuarum virium.

Et ſæui implicitum, &c.] Partim eorum contriuit vt pulices, partim recluſit in ſinu. Leonina autem pelle dicitur vſus pro thorace Hercules poſt occiſum in ſylua Nemea leonem truculentiſſimum, de quo poſtea.

Impoſſibile.

EMBLEMA LIX.

ABLVIS Aethiopem quid fruſtra? ah deſine. noctis
Illuſtrare nigræ nemo poteſt tenebras.

Typus Emblematis.

EX Luciani Epigrammate tranſtulit. ſic enim habet:
Εἰς τί μάτην νίπτεις δέμας ἰνδικόν; ἴσχεο τέχνης.
Οὐ δύνασαι δνοφερὸν νύκτα καθηλιάσαι.
Quod idem ab Eraſmo ſic eſt conuerſum:
Abluis Æthiopem fruſtrà. quin deſinis artem?
Haud vnquam efficies nox ſit vt atra dies.

Mores vel animum mutare difficile.

Id autem ex apologo quodã Æſopico manaſſe planum eſt: quo quidem ſignificatur, ὅτι μένουσιν αἱ φύσεις ὡς προῆλθον τὴν ἀρχὴν, naturas manere vt ſuum habuere principium. Pindar. Olymp. 13. Ἄμαχον δὲ κρύψαι τὸ σύγγενες ἦθος: Difficile eſt occultare morem ingenitum. Idem Ariſtophanes Veſpis: ἀποστῆναι χαλεπὸν φύσεως ἣν ἔχοι τις ἀεί: Tegere difficile eſt quã quis

naturam habeat. Succurrit illud Ciceron. ad Q. fratrem: hoc nunc non contendo, quòd fortaſſe cùm in omni natura, tum iam in noſtra ætate difficile eſt mutare animum, & ſi quid eſt penitus inſitum moribus, id ſubitò euellere. Quò referendum Diogenis apophthegma; qui cùm improbum quendam & proteruum caſtigaret, rogatus quid faceret: Æthiopem, inquit, abſtergo, vt difficulter candidum reddam. Quod in genere de his omnibus intelligi poteſt, quæ nulla arte nulláque induſtria corrigi aut mutari queunt. Sed ſpeciatim hoc torquebimus in ea quę fucata ſunt & ſimulata, vt gloriam inanem, non vitę meritis ſed precariò emptam, cuius omnia ſimulacra, vt ſic dixerim, tanquam floſculi celeriter decidunt: quandoquidem ſimulatum quicquam non poſſit eſſe diuturnum, & ficta citò ad naturam redierint ſuam. Verè Flaccus:

Naturam expellas furca, tamen vſque recurret.

Vel hoc traducemus ad mores indociles, & indomitam quãdam naturam, quę nulla vi aut arte miteſcere poteſt, vt ſunt efferata quorundam ingenia, à quibus non poſſunt auelli quæ rudibus annis primùm percepta ſunt. Nam

Quo ſemel eſt imbuta recens, ſeruabit odorem
Teſta diu. ————

Tametſi enim ad tempus deſinere videatur in pleriſque cacoëthes, multáque prohibeant ætas, metus, & magiſtri; eum tamen habitum delere, nedum tollere ferè non eſt qui poſſit. Aſcribam huc Epigramma lepidum Anuli ex picta Poëſi:

Indocile ingenium ſi pergas velle docere,
Infelix operam perdas: vt ſi quis aſellum
In campum doceat parentem currere freno.
Qui cùm quadrupedum in morem videatur equorum
Tollere poſſe caput, greſſus glomerare ſuperbos:
Hunc tamen aut frenis, aut ſi calcaribus vrges,
Auriculas dimittit iniquæ mentis aſellus
In terram, & pedibus poſticis calcitrat. ergo
Deſine: nam nunquam ars naturam vincet, equúſque
Nunquam ex degeneri fiet generoſus aſello,
Et nunquam ex ſtolido cordatus fiet in arte.

Abluis Æthiopem.] Huc pertinet prouerb. Æthiopem dealbare: & Æthiops non albeſcit. quò refert & illud Nazianzeni: Πάρδαλις οὐκ ἀποτίθεται τὸ κατάστικτον, οὐδ᾽ αἰθίοψ τὸ μέλαν: hoc eſt, Pardus non deponit pellis maculas, neque nigrorem Æthiops. Si quid de Æthiopibus pluribus requiras, conſule Plin. lib. 5 cap. 8. & cap. 30. lib. 6. Æthiops non albeſcit.

Cuculi.

EMBLEMA LX.

RVRICOLAS agreſte genus plerique cucullos
Cur vocitent, quænam prodita cauſſa fuit?
Vere nouo cantat Coccyx, quo tempore vites
Qui non abſoluit, iure vocatur iners.
Fert oua in nidos alienos, qualiter ille
Cui thalamum prodit vxor adulterio.

Cuculus quis, verò. ID nobis luculenter enarrauit Alciatus ipſemet lib. 7. Pareg. iuris, cap. 5. his verbis: Cuculum vocant, qui matrimonij ſui incurioſus ſit, quique vxorem ſuam mœchis permittat. Cucubitare verbum confinxerunt, quaſi cuculitare. Ego Cuculos pe-

culiari cōuicio agricolas dictos apud veteres legi, qui negligē-tes, ſocordes, tardique eſſent, quòd non priùs putatas vites haberent, quàm cuculus canere cœpiſſet. Horatius:

——— *Magna compellans voce cucullum.*

Græcè κόκκυξ à voce dicitur, vt appareat veteres Græcos ypſilō per u eo more quo nos Latini facimus, pronūciaſſe. Recētiores Grammatici Cuculos dici hos homines putant à natura auis, quæ in alienum nidum, maximè Hypolaidis, quam ipſi Curucā vocant, oua ſua transfert. Sed hac ratione nō cuculi ſed curucæ dici debuiſſent; cùm non ipſi in alienum, ſed alij in ſuum nidum congerant: vnde & adulterium dictum, quaſi ad alterius torum. Hactenus Alciat. Ait itaque Cuculi nomen abuſiuè in eos eſſe traductum, quorum impudicæ ſunt vxores; cùm ij contrà cuculi potius vocari debeant, qui alienas vxores adulterant, ſpectato nimirum auis ingenio, quæ ſua in nidis alienis oua ponere ſoleat. Idem reperies Adagio Eraſmico, Cuculi. Vide Plin. 18. c. 26. & Pierium lib. 25. Hieroglyph.

Scio etiam nomen Cuculi, alio accipi ſenſu, vt pro inepto homine, rerumque imperito, vt apud Lycophronem Aiax κόκκυξ appellatur, ſicuti Meleager Glauconis filius inſulſus cuculus, κόκκυξ ἠλίθιος apud Platonem Comicum.

Vere nouo cantat Coccyx.] Vnde & pro verni temporis ſymbolo ponitur Cuculus. Sic Heſiodus:

ἦμος κόκκυξ κοκκύζει δρυὸς ἐν πετάλοισι:

Vt cantum audieris quem reddit ab ilice coccyx.

Quo tempore vites, &c.] Illud eſt quod Plinius ait, probro ſolere obiici vindemiatoribus, ſi cuculus eos deprehendiſſet vitem putantes, & Horat. 1. Sermon.

Tum Prænestinus ſalſo multumque fluenti
Expreſſa arbuſto regerit conuicia, durus
Vindemiator, & inuictus, cui ſæpe viator
Ceſſiſſet, magna compellans voce cucullum.

Veſpertilio.

EMBLEMA LXI.

ASSVMPISSE ſuum volucri ex Mineide nomen,
Socraticum auctores Chærephoonta ferunt.
Fuſca viro facies, & ſtridens vocula, tali
Hunc hominem potuit commaculare nota.

Chęrephō Noctu a dictus.

CHærephon Athenienſis, Socratis diſcipulus, tam pertinaciter libris incubuiſſe fertur, vt lucubrationibus nocturnis extenuatus, maximum pallorem maciemque contraxerit, vt vulgari ioco Noctua, vel, vt aliis placet, Veſpertilio ſit vocitatus. Apud Ariſtophanem, in macilentum & pallore confectum petitur dicterium prouerbiale, οὐδὲν διοίσεις χαιρεφῶντος τῇ φύσει, nihil natura differs à Chærephonte. Philoſtratus in pręfat.

vit.Sophiſtarum,duos fuiſſe eius nominis tradit, quorum alter Buxeus eſt cognominatus(vt πυξίνους Græci nominãt,qui ſunt ...urida cute,& texturæ rarioris) quòd admodum pallidus eſſet. ...lle enim lucubratione nimia sãguine laborabat:isque eſt, qui ...ognomen habuit Noctuæ. Alter iniurius quidam homo fuit, ...mpudentiſſimeque momordit, qui etiam Gorgię ſtudiũ taxa...re auſus ſit.At quãtum coniicere eſt,id non torquetur in pallo...rem qui ex ſtudiis contrahitur, ſed in labes quaſdam corporis, ...uæ animi vitia produnt.Qui enim oculos habent ægros, aſſi...duisque lucubrationibus propè iam perditos, non ideò ludi...brio ſunt habendi;ſed potius qui veſpertilionis æmulati natu...ram,videtur aliquo modo tum vocem, tum vultum humanum ...exuiſſe in eo,quòd in luce hominum verſari refugiũt.Ex quo...rundam qui non extant commentariis Ælian.refert in 9. Varię ...hiſt.Philetam quendam Coüm fuiſſe adeò macilentum, vt oc...caſione etiam leuiſſima ſubuerti poſſet: qui ne à ventis tollere...tur,ferreis ſoleis vtebatur.Id tamen figmẽto ſimilius eſſe quis ...non videt ad iocandum?

Volucri ex Mineide.] Id eſt,veſpertilione.Mineides Thebanæ ...ſorores cùm Liberi patris ſacrificia in contemptum raperent, Mineides. ...Mineruæ lanificio addictæ,ex improuiſo, quadam vi numinis, ...vocibus tibiarum & tympanorum ſono perterritæ, telis inſtru...mẽtiſque ſuis in vites ac hederam repentè commutatis, omni...que loco feris repleto,noctu fugientes,in veſpertiliones trans...formatæ ſunt.Ouid.4 Metamorph. Hinc volucrem Mineidem ...pro veſpertilione dixit Alciatus.

Fuſca viro facies.] Eius quidem rei cauſſam referre non temerè ...poſſumus ad lucernarum fuliginem, qua lucubrantes inficiun...tur.Quintilian.vndecimi cap. 3. Et vigilandæ noctes, & fuligo ...lucubrationum bibenda.

Aliud.

EMBLEMA LXII.

VESPERE quæ tantùm volitat, quæ lumine luſca eſt,
Quæ cùm alas geſtit, cætera muris habet;
Ad res diuerſas trahitur: mala nomina primùm
Signat, quæ latitant, iudiciumque timent.
Inde & Philoſophos, qui dum cæleſtia quærunt,
Caligant oculis, falſaque ſola vident.
Tandem & verſutos, cùm clam ſectentur vtrumque,
Acquirunt neutra qui ſibi parte fidem.

QVanquam veſpertilionis nomen ad multa traduci poſſi ſpeciatim tamen triplici hominum generi accommod Alciatus. Primò veſpertiliones ij appellantur, qui ob malai famam, vel aliquam capitis diminutionem, domi ſe continent neque in medium prodire audent: hi quidem lucifugæ à Sen ca & Apuleio appellati: vel qui grauati ære alieno noctu tar tùm prodeunt, ne à creditoribus offendantur, & in ius quoqu modo vocentur. Deinde conuertitur id nominis in quoſdã r gidos Philoſophiæ ſatellites, qui omninò cæcutiunt, dum c quæ ſunt abſtruſa prorſus atque abdita, ſcrutantur, ac rerum c leſtium naturam conquirunt, quę à nobis longè remotę, nequ oculis intueri, neque tãgi manu, neque percipi ſenſibus poſſu & tamen ſic de his diſputare auſi ſunt, vt quæ aſſeruerunt, pr bata certaque videri velint. At profectò longè ſecus habendu nobis eſt. Illi enim dum contradicendi ſtudio inſaniunt, du etiam quæ falſa proferunt, arctè & accuratè defendũt, aliorun que argumenta, quanquam vera, refutant audaciùs, nõn tantù illis elapſa veritas eſt, quam ſe quærere ſimulant, ſed & ipſi e potiſſimùm ſuo vitio perdunt. Socrates cùm eſſet omnium Ph loſophorum vel Apollinis oraculo ſapientiſſimus iudicatus, t men vt cæterorum argueret ignorantiam, dicebat ſe duntax hoc vnum ſcire, quòd nihil ſciret. Videbat enim oculatiſſim ille veritatis indagator, Philoſophiam illam humanam nihil ſe habere certi, nihil veri; nec (vt plerique cenſent) doctrina ipſam diſſimulauit, vt alios refelleret, ſed quadam ex parte ver tatem nouit: humanam enim ſapientiam nullam eſſe faſſus e adeoque quam Philoſophi ſcientiam profitebantur, quæ tu maximè verſabatur in ſiderum inſpectione, contempſit, deriſ abieci

Mala nomina.

Philoſophi cæci.

biecit. Tertiò & poſtremò nomen hoc traducitur in callidos & erſipelles ancipitis fidei homines, qui nec huius ordinis ſunt ec illius, cũ vtroque tamen colludunt, & plerũque tanta dex- eritate res agunt ſuas, vt cum vtraque parte communicãdi ius abere videantur, & vtramque (vbi collibuerit) conuiciis pro- cindere & ridere: cumq; aliud temporis exiget occaſio, eãdem robabunt & extollent. Genus hominum certè vt verſatile & nfidum, ſic deteſtãdum maximè & execrandum. Quid enim cũ lis agas, qui neque fidem neque mentem habent ſibi conſtan- em? Non dubium eſt, quin alios, cum quibus verſantur, fallãt, ùm ſeſe ipſi priùs fefellerint. Si enim veritatis eſſent aliqua andem parte ſtudioſi, darent operam profectò, vt ſocietatem um melioribus & ſapientibus inirent, iiſque adhærerent, con- rarios verò fugerent, & ſeriò, non perfunctoriè aut oſcitanter, quaſi aliud agentes aduerſarentur. Sed quid lucri, aut prĕmij enique? nimirùm quòd mandaces atque impoſtores, quibus on credatur, etiamſi vera dixerint: ſed & illud adiicitur, quòd trique patri ſuſpecti & odioſi apud omnes turpiſſima infamiæ abe aſperguntur. Vtrinque enim proditorum habentur loco, uibuſque neutra pars ex animo fauere poſſit. quo fit, vt qui ctionis vtriuſque ſibi contrariæ conuictores & aſſeclæ volue- int haberi, non raró ab vtraque conficiantur & atterantur, vt Metius Suffetius Albanorũ dux, ancipitis & dubiæ fidei homo, uptor Albani, Romanique fœderis; cuius alio loco memini: vt uerunt in bello Italico Senenſes: in quo cùm ſe medios gere- ent in neutram partium inclinatos, ſedato tandem bello à di- iſis militibus confoſſi ſunt. vnde feſtiuè dixit quidã magni no- inis Princeps, Senenſibus idem accidiſſe, quod iis ſolet, qui ediã domus partem incolunt, vt fumo ab inferioribus, pulue- e autẽ & ſtrepitu vexentur ab iis qui ſupernas partes teneant. apienter itaque à Solone ſancitũ eſt, vt qui in ciuili diſcordia populi diſceſſione duas in partes, non vni aut alteri ſe adiũ- iſſet, ſed ſolitarius, neuterque à communi malo ciuitatis ſeceſ- ſſet, is domo, patria, fortuniſque omnibus priuaretur, & exul xtorriſque eſſet; quod non inflammandæ aut augendæ diſcor- iæ, ſed compeſcendæ potius, aut etiam extinguendæ gratia de- retum eſt. Idẽ Phauorinus Philoſohus inter fratres & amicos iſſidentes faciendũ eſſe cenſebat, vt qui eſſent in medio partis triuſque beneuoli, ſi in concordia amittenda parũ auctoritatis uaſi amici ambigui habuiſſent, tùm alter in alteram partem iſcederet, vt hac via concordiam vtriuſque inſtaurarent. Eo

Verſipelles.

Solonis lex.

conſilio Cicero actionib. in Catilinam, vult in fronte, nedu[m]
in animo inſcriptum eſſe quibuſcunque ciuibus, vt omnes a
pertè fateantur quid de bello tã nefario & periculoſo ſentian
Sed ad alia feſtinandum, ſi prius monuero, Heſychium dixiſſ
veſpertilionem impurum hominem, quique in ambiguo pon
ea quæ fidei ſunt, repræſentare, vt ſunt qui omnibus etiam di
ſimillimis ſectis adhærent, quibus non iniuria ἀπὸ τῦ μαρα
νεσθαι inditum nomen eſt. Pierius lib. 2. Sed perlege ipſius A
ciati caput integrum 16. lib. 9. Parerg. qui locus egregiè ti
Emblema declarat.

Veſpere quæ tantùm volitat, &c.] Veſpertilio, volucre biform
animal, à veſpere nomen trahens, quòd veſperi volitet. de qu
Plin. cap. 61. lib. 10. & cap. 37. lib. 11. Legi alicubi tetraſticho
hoc naturam veſpertilionis exprimens:

Vt quadrupes & auis volitat, diſcurrit, & inter
Quadrupedes non eſt nec numerandus aues:
Lacte ſuos nutrit pullos, & non parit ouum:
Sunt alæ, dentes, labra, pedeſque duo.

Aduerte autem illud (*Veſpere quæ tantùm volitat*) referri ad pr
mum genus hominum quos attigimus, eorum nempè qui inf
mes ſunt, & iudicium formidant.

Quæ lumine luſca eſt.] Membrum hoc refertur ad caligant
Philoſophos,

Quæ cùm alas.] Hæc pars ad poſteriores reſpicit, nempè ve
ſutos & infidos, qui de ſe poſſunt quod eſt apud Varron. i
Agathone, profiteri:

Quid multa? factus ſum veſpertilio, neque
In muribus planè, neque in volucribus ſum.

Caligant oculis.] Caliginem inducunt, obſcurant.

Ira.

EMBLEMA LXIII.

lcæam veteres caudam dixere leonis,
Qua ſtimulante iras concipit ille graues.
ıtea cùm ſurgit bilis, crudeſcit & atro
Felle dolor, furias excitat indomitas.

D è ſcholiaſte Apollonij Rhodij ad lib. 4. ἀλκαίη λέγεται κυρίως ἡ τοῦ λέοντος οὐρά, ἀπὸ δ᾽ αὐτῆς εἰς ἀλκὴν τρέπεται. cæa dicitur præcipuè leonis cauda, qua nimirum ad robur & rtitudinem excitatur. Impotentem & indomitum furorem nificantes Ægyptij, leonem catulos cauda flagellantem pinbant: leonem quidem ob iram, catulos verò cæſos, quoniam rum oſſa inter ſe colliſa ignem videntur emittere. Plinius 8. . leonis irati ſigna colligens, ait: Leonum animi index

Leo cauda catulos verberans quid.

cauda, ſicut & equorum aures. Immota ergo, placidus, clemen: blandientique ſimilis, quod rarum eſt: crebrior enim iracundi eius. In principio terra verberatur, incremento terga, ceu quc dam incitamento, flagellantur, &c. ex quibus colligere eſt f: cile, quantus ſit leonis concitati furor. Admonemur itaque ir impetum cohibendum eſſe, omnéſque occaſiones deuitanda quòd ea perturbatio ſic hominem extra ſe deiiciat, vt in be luam ferociſſimam quaſi transformet. M. Tullius 1. De offi ciis: Licet ora ipſa cernere iratorum, aut eorum qui aut lib dine aliqua, aut metu commoti ſunt, aut voluptate nimia g ſtiunt: quorum omnium vultus, voces, motus, ſtatúſque m tant r. Quid tandem? Ælianus 5. hiſt. animal. cap. 39. idem qu Plinius: déque Alcæa cauda videtur idem penè quod Alciat efferre lib. 13. c. 14. eiuſdem animal. hiſt. Sic ad finem ſui cl pei Heſiodus:

Ira cohibenda.

Δεινὸν ὁρῶν ὄσσοισι, λέων ὣς σώματι κύρσας,
Ὅς τε μάλ᾽ ἐνδυκέως, ῥινὸν κρατεροῖς ὀνύχεσσι
Σχίσσας, ὅττι τάχιστα μελίφρονα θυμὸν ἀπηύρα,
Ἐμμεμαὼς δ᾽ ἄρα τοῦ γε κελαινὸν πίμπλαται ἦτορ.

id eſt, *Sæuum videns oculis, vt quando nactus leo corpus,*
Quique alacriter admodum vnguibus ſæuis pelle
Diſſecta, quam citiſsimè lenem animum abſtulit:
Alacriter adhæc furibundum cor explet.

Sed huc propius accedit Lucani pulchra deſcriptio è lib. 1. q loco Cæſarem cum leone furibundo comparat:

Æſtiferæ Libyes viſo leo cominus hoſte,
Subſedit dubius, totam dum colligit iram.
Mox vbi ſe ſæuæ ſtimulauit verbere caudæ,
Erexitque iubas, vaſto & graue murmur hiatu
Infremuit, dum torta leuis ſi lancea Mauri
Hæreat, aut latum ſubeant venabula pectus,
Per ferrum tanti ſecurus vulneris exit.

Exemplo eſt Alexander Macedo, totius penè Orientis vict qui ſubita quadam ira correptus, Clytum nutricis ſuæ fili (à quo fuerat ad Granicum amnem ſeruatus) interfecit; qu que prouinciæ præfecerat, conuiuio admouerat, multiſque h noribus, vt amiciſſimum, donauerat, impetu neſcio quo flammatus ferro traiecit. At paulò pòſt cùm ad ſe rediiſſet, e ptum telum ex Clyti vulnere in ſeipſum doloris impatien vertebat, niſi ſuorum manibus fuiſſet prohibitus. Itaque ſu mè nobis elaborandum eſt in ira domanda, vel ſaltem ſic co

Ira percitus Alexāder amicū interfecit.

eſcenda & continenda, ne nobis poſſit vllum adferre nocumentum: hanc enim qui vicerit, hoſtem ſe viciſſe omnium maximum & perniciosiſſimum dicere non iniuriâ poteſt. Euolue totum Plutarchi librum De ira cohibenda, & Val. Max. 9. ca. 3.

Alcæam veteres caudam, &c.] Teſtis eſt Pierius Hieroglyph. lib. 1. Leonis caudam ab eruditiſſimis Alcæam, ἀπὸ τῆ δὶ αὐτῆς εἰς ἀλκὴν τρέπεσθαι, quòd eius incitamento ad fortitudinem exercitetur, vt dixi iam. Alcæa.

Lutea cùm ſurgit bilis.] Bilis Græcè χολή, omnis humor eſt in nobis calidus ſiccus. Duplex primùm ſtatuitur, naturalis vna, quæ ſimplici nomine bilis appellatur, eſtque vtilis ad alendum corpus: Alia verò eſt quæ recedit à naturæ mediocritate, additoque nomine vitium deſignante ſolet appellari, eſtque in multiplici differentia: alia enim rubra, alia glaſtea, alia nigra, flaua alia, liquida, aquoſa, fuſca &c. puto hîc intelligi glaſteam, quæ ἰσατώδης glaſtum colore cæſio refert. eam medici faciunt acerrimam, calidiſſimam, mordaciſsimam, quæque extremam inter bilis genera malignitatem obtineat. in ventriculo & circa ipſum gignitur à calore vehementiſsimo. Præter Galeni commentarios ea de re plura perdoctè diſputat Fernelius De functionibus & humoribus lib. 2. cap. 3. & 9.

Crudeſcit.] Crudus fit, commouetur, excitatur.

Atro felle.] Fel, iræ folliculus, quæ hominem pro ſui conditione commutare ſolet.

In eum qui ſibi ipſi damnum apparat.

EMBLEMA LXIIII.

CAPRA *lupum non ſponte meo nunc vbere lacto,*
Quod malè paſtoris prouida cura iubet.
Creuerit ille ſimul, mea me poſt vbera paſcet:
Improbitas nullo flectitur obſequio.

ID ex incerti auctoris Epigrammate Græco tranſtulit, qu
eſt eiuſmodi:

Τὸν λύκον ἐξ ἰδίων μαζῶν τρέφω οὐκ ἐθέλουσα,
Ἀλλά μ' ἀναγκάζει ποιμένος ἀφροσύνη.
Αὐξηθεὶς δ' ὑπ' ἐμοῦ, καθ' ἐμοῦ πάλι θηρίον ἔσται.
Ἡ χάρις ἀλλάξαι τὴν φύσιν οὐ δύναται.

Id eſt, *Capra lupum lacto mammis inuita, ſed illud*
Paſtoris cogit mens malè cauta mei.

Nutritus per me, tandem fera ſæuiet in me.
Vertere naturam gratia nulla poteſt.

Videtur confictum hoc Epigramma ex Theocrito, apud quem eiuſdem eſt argumēti apologus. Id torquetur in ingratos, eóſque potiſſimùm qui perniciem iis adferunt de quibus bene meriti ſunt: quo genere hominum nihil peius aut deterius educere vel gignere terra poteſt: tantúmque id flagitium atrocitatis habet & probri, vt omnia conuitia, ingratitudinis ſolo nomine contineri dicantur. Quid verò execrabilius eſſe poteſt, quàm iis vitam adimere, aut etiam quodam torquere pacto, qui nobis viuendi cauſſas ſuggeſſere, dederúntque operam, vt quod ſumus, eſſemus? C. Toranius ingratiſſimus filius trium virûm partes ſecutus proſcripti patris ſui prætorij & ornati viri latebras, ætatem, notáſque corporis quibus agnoſci poſſet, centurionibus edidit, qui eum perſecuti ſunt. Senex tamen pater de filij vita magis, quā de ſua ſolicitus, petiit an incolumis filius eſſet, & an imperatoribus ſatisfaceret. At ipſe eſt qui te nobis prodidit, inquit vnus è militibus: continuóque pectus eius gladio traiecit. Indigna quidem mors, ſed auctore cædis miſerior. Idem penè de Villio Annali narratur, qui cùm proſcriptus ad clientē ſuum confugiſſet, ſceleratus filius militibus occidendum patrem, ſe præſente obiecit, bis parricida, vt qui conſilio priùs, deinde ſpectaculo tam crudeli & impio ei vitam ademerit à quo vitam acceperat. Miſſos facio alios quoſdam, qui nobis interdum occurrunt in hiſtoricorum monumentis, ne nimiùm hîc hæream; tantùm adiicio quod ſcribunt auctores grauiſſimi, ingratitudinem ſceleris atrociſſimi loco eſſe poſitam, adeò vt tanto crimini non ſit vlla pœna legibus conſtituta: quod, ſicuti ſapienter arbitrantur, maius ſit quàm vt ab hominibus vindicari poſſit, ideóque ad vltionem diuinam remitti. Tamen legere eſt apud Xenophontem, in Perſarum moribus & ſtatutis hoc eſſe poſitum, vt maximè ingratitudinis notam inſectentur. Quem enim cognouerint poſſe gratiam referre, nec refert, in hunc ſeueriſſimè animaduertunt: quippè qui arbitrentur eos qui ſunt ingrati, & Deos negligere, & parentes, & patriam, & amicos. Ingratitudinem verò, ait, potiſſimùm impudentia ſequitur, quæ ad omnem turpitudinem maxima eſt dux. Sanè vt hoc quaſi per tranſennam adiiciam, pulcherrimas ingenij ſui penè diuini dotes multum obſcurauit Ariſtoteles, ἡμίονος dictus ab Athenęo, quòd animo in præceptorem Platonem fuerit ingrato; quanquam tamen alicubi diſſimulet

Ingrati.

Ingratitudo ſummum vitium.

in ſuis diſputationibus: ex quibus oculati homines facilè co
iiciunt, quid animi habuerit ille in doctorem, cui debebat or
nia lubens referre accepta. Confer huc, ſi vacat, pulcherrimu
Socratis monitum ad filium Lamproclem, matri Xantipp
contumelioſum, ex 2. ἀπομνημον. Xenophontis. & quædam Æ
liani De varia hiſtoria exempla, ex lib. 3. cap. vlt. De iis qui :
ingrata patria malè plexi ſunt, & iniuſtè damnati. Nihil eni
video aptius huic loco illuſtrando.

Iubet.] Permittit, ſinit: Græcum habet *ἀναγκάζει* cogit.

Improbitas nullo, &c.] Idem ſonat penè Publianus ille m
mus:

Maleuolus ſemper ſua natura veſcitur.

Quò refert Adag. Lupus pilum, non animum mutat: &, Col
brum in ſinu fouere: &, Aries nutricationis mercedem pe
ſoluit. Sed mihi multa legenti occurrit oportunè illud The
criti Eidyll. *θρέψαι καὶ λυκιδεῖς, θρέψαι κύνας, ὥς τυ φάγων*
ale & fœtus lupi, ale canes, vt te abſumant. ſic autem Scholi
ſtes: *ἐκτρέψειεν αὐτὸς καὶ λύκων ἐκγόνοις καὶ κύνας, ἐπὶ τῇ λ
μνηστῇ αὐτοῦ ὡς κἀγὼ τοῦτον ἐδίδαξα ἐπὶ ἀχαριστίᾳ ὅτι δὲ τοῦ
ξοκράτοις, κακοῖς ποιῶν εὖ θρέψαι κύνας.*

Fatuitas.

EMBLEMA LXV.

MIRARIS noſtro quòd carmine diceris Otus,
Sit vetus à proauis cùm tibi nomen Otho.
Aurita eſt, ſimiles & habet ceu noctua plumas,
Saltantémque auceps mancipat aptus auem.
Hinc fatuos captu & faciles, nos dicimus otos:
Hoc tibi conueniens tu quoque nomen habe.

HOc dictum eſt in quempiam temerarium, gloriabundum, & plus quàm par eſt, auitæ nobilitatis iactatorem, quem Othonem appellat, ab Otide aue fatua & geſticulatrice, captúque facili, quàm Ariſtoteles noctuæ ſimilem, & circa aures alarum quandam ſimilitudinem habere tradit. Prouerbialiter enim *ὠτοὶ* dicuntur, qui in re qualibet facilè decipiun-

Otho ab Otide.

ὠτοὶ qui.

tur, ac illi maximè, qui verbis ſeſe protelari facillimè ſinur
cuilibet ſine delectu & prudentia dextram, quod aiunt, ini
cientes, vt ex Euſtathio Homeri ſcholiaſte didicimus. Otos d
ci gloriæ vanitatem affectantes, id eſt κενοδόξοις, quidam er
diti homines adnotarunt. Vide prouerb. Aues quæris.

Otis auis. *Aurita eſt, ſimiles, &c.*] Plin. lib. 10. cap. 23. Otis bubone m
nor eſt, noctuis maior, auribus plumeis eminẽtibus, vnde & n
men illi; quidam Latinè Aſionem vocant: imitatrix aliàs auis
paraſita, & quodam genere ſaltatrix, capitur haud difficulter,
noctuæ, intenta in aliquo circumeunte alto. Idem ferè Athe
Dipnoſoph. 9. cap. 14.

Manci-pare. *Mancipat.*] Manu capit, propriam efficit, & vſu cap
Horat. 2. Epiſtol.

Quædam (ſi credis conſultis) mancipat vſus.

Hoc tibi conueniens.] Quaſi diceret: Tu te Otum iactas, vt q
originem trahas ab Othone Imperatore magno, cùm ingeni
ſis ad vanitatem compoſito, ad aucupãdam gloriolam pronu
ego vero te Otum ab Otide aue dixerim, quòd vti ea geſtic
labunda & ad ſuas laudes aſſultans facilè capitur; ſic tu inept
& glorioſulus conueniens tuis nomen moribus indutũ habe

Obliuio paupertatis parens.

EMBLEMA LXVI.

CVM lupus eſuriens mandit ceruarius eſcam,
Præque fame captum deuorat hinuleum,
Reſpiciat ſi fortè aliò, vel lumina vertat,
Præſentem oblitus quem tenet ore cibum,
Quæritat incertam (tanta eſt obliuio) prædam,
Qui ſua neglexit, ſtultè aliena petit.

EA eſt Lupi ceruarij natura, vt quamuis poſt longa ieiunia repertas ægerè carnes mandere cœperit, vbi quid caſu reſpexerit, obliuiſcatur, & copiæ præſentis immemor, aliud quæ‑rat, teſtib. Plin. lib. 8. c. 22. & Solino Polyhiſt. c. 18. Idem con‑ Lupus ceruarius

tingit ambitioſis & auaris,qui ſpe honoris amplioris, aut co
modi,in quo ſit vberior quæſtus, neglecta præſenti ſorte ven
tur aliam.Fit tamen ſæpenumerò,vt vtraque fruſtrentur. Hi
Sophocles in Thyeſte:

——— τῶν ἀμηχάνων δ᾽ ἔρως
πολλοὺς ἔθηκε τοῦ παρόντος ἀμπλακεῖν.

Pyrrhus Epirota.

Id quidem exemplis quam plurimis confirmari poſſet:ſed v
duntaxat ex Iuſtino ſubiiciam. Pyrrhus in ampliſſimo impe
faſtigio collocatus,iam nec eo contentus,Græciæ, Aſiæque r
gna meditabatur : neque illi maior ex imperio quàm ex bel
voluptas erat: nec quiſquam Pyrrhum, quà tuliſſet impetu
ſuſtinere valuit.Sed vt ad regna deuincēda inuictus habebatu
ita victis acquiſitisque celeriter carebat;tanto meliùs ſtudeb
acquirere imperia quàm retinere : quam ob cauſſam collat
eſt ab Antigono,luſori imperito, qui cùm multa & feliciter i
ciat,iis tamen vtendi modum negligat,Plutarch.teſte.Fruen
eſt itaque rebus præſentibus, & rectè agendo ſperanda meli
ra.Eſt enim animi valde puſilli & anguſti, inopiā metuere pl
quàm par eſt.ideoque iis quæ adſunt,non frui;& alienis anxi
inhiare,magnæ ſtoliditatis argumentū. Ferè enim fit,vt iux
prouerb.Duos inſequens lepores neutrum capiat:cuique illi
conueniat.

δυοῖν ἐπιθυμήσας οὐδετέρου ἔτυχες,
Ambo concupiſcens neutrum aſſecutus es.

Procopij locus.

Aſcribam locum è Procopij 2. De bello Gothico : refert en
Belliſarium initio belli ſcripſiſſe ad Theudebertum Franco
Regem(qui cum eo manus conſeruit :) Satius eſt ſecurè ſua
quiſque poſſideat , quàm dum aliena nimium appetit , de ſ
rebus periclitetur.Huic bellè cōuenit quod Seneca refert epi
73.Solebat Attalus hac imagine vti: Vidiſti aliquando can
à domino fruſta panis aut carnis aperto ore captantem?qu
quid excepit, protinus integrum deuorat , & ſemper ad ſp
futuri hiat.Idem nobis euenit: quicquid expectantibus fort
na proiicit,id ſine vlla voluptate dimittimus,ſtatim ad alter
rapinam erecti & attenti.Hoc ſapienti non euenit : plenus
etiam,ſi quid euenit,ſecurè excipit.Huc refert Adag. Præſe
mulge,quid fugientem inſequeris?Multæ ſunt affines huic ſ
tentiæ,vt apud Heſiodum:

νήπιος,ὃς τὰ ἕτοιμα λιπὼν,ἀνέτοιμα διώκει.

Salluſtius in Catilinario,quo loco verba facit de legatis All
brogū,pertractis ad ſocietatē nefarii belli,de euentu tamē a

è dubitantibus:in incerto habuere, quidnã conſilij caperent.
ı altera parte erat æs alienum,ſtudium belli magna merces in
ɔe victoriæ: in altera maiores opes, tuta conſilia,pro incerta
ɔe,certa præmia Sed & Pſeudolus ſeruus apud Plautum ſic ſe-
ım loquitur: Certa amittimus, dum incerta petimus atque
oc euenit in labore,atque in dolore,vt mors obrepat interim.
Qui ſua neglexit, &c.] Non videtur incommodum, ſi appo-
am lepidum & facile T. Mori tetraſtichon huic Emblemati
onuenientiſſimum:

Os canis implet anas; alium capturus hiabat;
Non capit,at quem iam ceperat, ore fugit.
Sic miſer in terra, dum rem captas alienam,
Sæpius & meritò perdis,auare,tuam.

Superbia.

EMBLEMA LXVII.

EN ſtatuæ ſtatua, & ductum de marmore marmor,
Se conferre Deis auſa procax Niobe.
Eſt vitium mulibere ſuperbia, & arguit oris
Duritiem, ac ſenſus, qualis ineſt lapidi.

Nubet fabula.

FIgmentum hoc Niobes ob inſolentem iactantiam in ſa xum rigens transformatæ, arguit potentiorum quarundu mulierum ſuperbiam, elationemq́ue immodicam, qua occæ tæ ne ipſis quidem Superbis ſubeſſe ſe putant: quo fit, vt ſu mortalitatis immemores, in deteſtandam ἀναίσθησιν incidar Hoc ergo verborum inuolucro mouentur, ne ſeſe altiùs eff rant, & plus quàm oporteat, apud alios intumeſcant, aut tiam plus ſibi ſibi tribuant, quam par eſt. Præterea de numin

ne ſentiendum eſſe, tacitè videtur innuere: quandoquidem n erratur periculoſiùs, neque ſceleſtiùs quàm in numinis cõnptu. Pindar. Olymp. γ. θ. ἐπεὶ τό γε λοιδορῆσαι θεοὺς ἐχθρὰ φία, καὶ τὸ καυχᾶσθαι παρὰ καιρὸν μανίαισιν ὑποκρέκει. nam is cõuiciari, inquit, odioſa ſapiẽtia eſt; & intẽpeſtiuè gloriaidẽ eſt atque inſanire. Preclarè monitor ille apud Vigilium.

Diſcite iuſtitiam moniti, & non temnere Diuos.

uò non inconcinnè referam Baptiſtæ Gyraldi elegiacam ɔſopopœiam in Niobes tumulum:

Eſte procul læti, cernant mea funera triſtes.
Non ſimilis toto mæror in orbe fuit.
Bis ſeptem natos peperi bis pignora ſeptem:
Me miſeram! Diuûm ſuſtulit ira mihi.
Dirigui demum lachrymis, & marmora manant.
Sic mihi mors dolor eſt; ſic mihi vita, dolor.
Diſcite mortales, quid ſit turgeſcere faſtu,
Et quid ſit magnos poſt habuiſſe Deos.

ɔpter ἀλαζονείαν itaque καὶ μεγαληγορίαν magnificos luit imflatus Tantalis, vt Statius cecinit Thebaid. 3. Huc congerã ignem Pindari locum ex Olym. 9. quo ſub Cadmi perſona ɔnet vnumquemque, vt exemplo Penthei filij, piè & reuerẽde Diis ſentire diſcat.

Εἰδ᾽ ἔστιν ὅστις δαιμόνων ὑπερφρονεῖ,
Εἰς τοῦ δ᾽ ἀθρήσας θάνατον ἡγείσθω θεούς.
Τὸ σωφρονεῖν δὲ, καὶ σέβειν τὰ τῶν θεῶν
Κάλλιστον οἶμαί γ᾽ αὐτὸ, καὶ σοφώτατον
Θνητοῖσιν εἶναι χρῆμα, τοῖσι χρωμένοις. id eſt,

quis ſit qui Deos contemnat, ad huius (nempè Penthei) mor n reſpiciens, ſecum animo reputet eſſe Deos. At verò tẽpeitem eſſe, & numen diuinum colere, cenſeo rem eſſe omniũ lcherrimam, & ſapientiſſimam hominibus, qui huic ſeſe imcant.

En ſtatua ſtatua, &c.] Hoc imitatus ex ſenariis his ex 3. Epiım.

Ὁ τύμβος οὗτος ἔνδον οὐκ ἔχει νεκρὸν,
Ὁ νεκρὸς οὗτος ἐκτὸς οὐκ ἔχει τάφον,
Ἀλλ᾽ αὐτὸς αὑτοῦ νεκρὸς ἐστὶ καὶ τάφος.

eſt, *Hoc in ſepulchro mortuus non conditur.*
Hoc eſt cadauer, & ſepulchrum non habens,
Sed eſt idem cadauer & ſepulchrum ſibi.

ud ſimile tit. εἰς ἡρωΐδας lib. 4.

ἐκ ζωῆς με θεοὶ τεῦξαν λίθον ἐκ δὲ λίθοιο.
ζωὴν πραξιτέλης ἔμπαλιν εἰργάσατο.

Cæterùm id variè accipi figmentum reperio, vt cùm torque in præfractæ ceruicis hominem, ſtupidum, eumque qui ſit animo vel corpore immotus. Ad id facit quod citatur ex I cilio, poëta Græco, de quodam ſaltatore, qui ſe mouere r poſſet, *ὀρχηστῆς νιόβης ἔμπνοον ἀρχέτυπον*. Orcheſtes ſpirans chetypum Niobes.

Niobe. *Se conferre Deis, &c.*] Niobe cùm liberorum numero eſſe lata, Latonam contempſit, ipſique ſe præferre nō erubuit, qu ea non niſi duorum, Apollinis & Dianæ mater eſſet. Itaque dignata Dea, Apollinis & Dianę ſagittis liberos eius omnes rauit interficiendos, ipſamque Nioben ſibi conuiciātem tu ne rapuit iuxta Sipylum montem, & in ſaxum transforma Ouid. 6. Metamorph. Rei veritatem, ſi vacat, ex Palæphati 1. & Pauſan. in Arcadic. exquire.

Vitium muliebre ſuperbia.] Sic Salluſt. in Iugurthino dicit ſu biam commune nobilitatis malum.

Ea eſt ἀναισθη-σία & ſenſuum vacuitas. *Arguit oris Duritiem, ac ſenſus, &c.* Lapis in Hieroglyphic. ho nem ſenſus expertem ſignificat: vt pro ſtupido & alienatæ m tis homine vſurpari certum eſt: vnde illud Comici; Quid lapis? & primos illos homines rudes & impolitos, nullaque ſciplinarum cognitione cicuratos, ſaxeos appellarunt. H enim Maronis illud: — *Quo tempore primùm*

Deucalion vacuum lapides iactauit in orbem,
Vnde homines nati, durum genus.

Theocritus in Eidylliis Milonē ruſticū impolitū planeque dē appellat fragmē durę rupis, id eſt *πέτρας ἀπόκομμα ἀτερ νε*. Lactantius lib. 1. cap. 20. loquēs de termino, qui in Capit locabatur: Quid de his dicam qui colunt talia? niſi ipſos p ſimùm lapides, ac ſtipites eſſe? Ouid. 5. Metamorph.

——— *Ad auditas ſtupuit ceu ſaxea voces,*
Attonitaque diu ſimilis fuit. ---

Idem 13. Metam. ---- *Duroque ſimillima ſaxo*
Torpet. --- Et in Ariad.
---- *in ſaxo frigida ſedi,*
Quamque lapis ſedes, tam lapis ipſa fui.

Quo ſenſu dixerat ante Ouidium Catullus de nuptiis Pe Ariadnen ſaxea effigie fuiſſe, vt vim doloris exprimere nō ſet, neque in vllam vocē erumpere, cùm vidit ſe à Theſe litore Naxus inſulæ relictam.

Til

Tibullus lib. 2, Eleg. 4.

O ego, ne poſſim tales ſentire dolores,
Quàm mallem in gelidis montibus eſſe lapis!
Stare vel inſanis cautes obnoxia ventis,
Naufraga quam vaſti tunderet ora maris.

Ouidius De Ponto:

Felicem Nioben, quamuis crudelia paſſam,
Quæ poſuit ſenſum ſaxea facta malis.

. de Ponto, Eleg. 2.

Fine carent lachrymæ, niſi cùm ſtupor obſtitit illis;
Et ſimilis morti pectora torpor habet.

t deinde:

Ille ego ſum fruſtrà qui lapis eſſe velim.

ic impoſſibilitate ipſa mutata in lapidem Pſyche, quamuis ræſenti corpore ſenſibus tamen aberrat. Apul. 6. De Aſin. aur. uod autem modò dicebam lapidem pro ſtupido vſurpari hie-oglyphicè, id oſtento planum eſt quod animum perculit Su-erbi Tarquinij, cùm à columna lignea repentè lapſus anguis mnes in fugam vertiſſet, omninò hoc viſo conſternatis. Nam ortendebat is ſerpens nouum & inexpectatum principem e columna lignea, hoc eſt ſtupore, quem diu ſimularat, pro-iturum.

Impudentia.

EMBLEMA LXVIII.

Pube tenus mulier, ſuccincta latrantibus infra
Monſtrorum catulis Scylla biformis erat.
Monſtra putantur auarities, audacia, raptus:
At Scylla eſt, nullus cui ſit in ore pudor.

Scylla in monſtrum marinum mutata.

SCyllam Phorci filiam, Glauci amore captam, Circe quò eundem deperiret, ſic affecit, vt fontem, in quo Nympha lauare conſueuerat, veneficiis & magicis herbis infecerit: cui rei neſcia Scylla fontem de more ingreſſa, inferiores corpo ſui partes in caninos rictus vidit eſſe commutatos: quam tãta deformitatem horrens, in mare ſe pręcipitem dedit, & in ſaxu mutata, Poetis argumentum fabulæ præbuit. Homerus Ody μ. Ouid. 14. Metarmor. Iuſtinus in Trogum 4. fabulæ de Scyl

ẞ Charybdi materiam Poetis ſuggeſtam ait ob fretum quod n Sicilia citato ſæuóque impetu fertur, in quo vndarum inter e concurrentium tanta pugna ſit, vt aliàs veluti terga dantes vorticibus in imum deſidere, aliàs quaſi victrices in ſublime erri videas: nunc hîc fremitum feruẽtis æſtus, nunc illic gemi-us in voragine deſidentis audias. Accedit perpetuum Aetnæ nontis incendium: hinc latratus auditos: hinc monſtri credita imulacra, dum nauigantes magnis vorticibus pelagi deſidẽtis xterriti, latrare putant vndas, quas ſorbẽtis æſtus vorago col-idit. Scyllam fuiſſe nauem triremem Palæphatus tradit. Sallu-tius ſaxum putat eſſe in mari prominens, quod procul viſenti-ous muliebrem formam repræſentet, in quod illi fluctus, quo-iam & luporum eiulatum, & canum latratũ videntur imitari, inxerũt illam pube tenus feris huiuſmodi ſuccinctam eſſe. Al-iatus id appoſitè tranſtulit ad impudentiam, quæ tribus potiſ-imùm vitiis rabidiſſimis comes eſſe ſoleat, auaritiæ, ſiue rapi-æ, audaciæ, inuidiæ, quæ ſub eleganti aut viri aut mulieris for na plerumque latitant. Quid enim non audeat impudens, qui iihil non ſibi permittit, turpe putat nil? Heraclides Põticus ait b Homero per Scyllam ſignificari omnis generis impudentiã, uæ non ab re canibus cingatur, rictibus, audacia, rapina & uaritia refertis. Locum Græcum apponam, ex quo Alciatum uto ſuum Emblema duxiſſe: σκύλλαν τε τὴν πολύμορφον ἀναί-δειαν ἠλληγόρησε· διὸ δὴ κύνας οὐκ ἀλόγως ὑπέζωσαι, προτο-μαῖς ἁρπαγῇ, τόλμῃ καὶ πλεονεξίᾳ πεφραγμένας.

Locus Iuſtini de Scylla.

Salluſtij locus.

Emblematis typus.

Pube tenus mulier, &c.] Duobus in locis Virgilium imitatus ſt: ſic enim,

——— *Pulchro pectore virgo*
Pube tenus. ——— Et alio loco,
Quid loquar aut Scyllam Niſi, aut quam fama ſecuta eſt,
Candida ſuccinctam latrantibus inguina monſtris, &c.

Ex quo loco aduertes duas fuiſſe Scyllas, quas plerumque Poe æ confundunt, vt 6. Faſt. Ouid. Lege Nannij Miſcellan. lib. 6. & acob. Bononienſem, Annotationib. quas pauculas ſcripſit in Virgil. & eundem Virgil. in opuſc. cui Ciris nomen.

Duæ Scyllæ.

Monſtrorum catulis.] Canibus monſtroſis. Virgil. dixit:
Ah timidos nautas canibus laceraſſe marinis. Et Ouid. 4. Triſt.
Eſſe canes vtero ſub virginis. ———
Cicero De haruſpic. reſponſis: Quam Scyllam tam eminenti-ous canibus, támque ieiunis Poetæ fingendo exprimere po-uerunt, &c.

Φιλαυτία.

EMBLEMA LXIX.

Quod nimium tua forma tibi Narciſſe placebat,
In florem, & noti eſt verſa ſtuporis olus.
Ingenij eſt marcor, cladéſque Φιλαυτία, *doctos*
Quæ peſſum plures dátque, deditque viros:
Qui veterum abiecta methodo, noua dogmata quærunt,
Nílque ſuas præter tradere phantaſias.

Vaticiniũ Tireſiæ de Narciſſo. Narce herba.

TIreſias vates tam diu victurum Narciſſum prædixit, qua diu à ſui conſpectu abſtineret. At ille propriæ ſorus ig rus, viſam in fonte ſui vultus imaginem ſic deperiit, vt ſui an re captus miſerè contabuerit, & in florem ſui nominis comm tatus ſit, qui Narce dicitur, & ſtuporem ſonat, quòd Narci odor caput aggrauet. Plin. lib. 21, capitib. 5. 11. & 29. Notant

ıoc figmento, qui à veterum legibus & inſtitutis deſciſcentes,
ıouam quandam doctrinæ formam conſectantur: tamque ſibi
ılacent, vt licet obtuſiores reuera ſint, quicquid tamen præci-
ıiunt, violentiùs aliquantum inculcant, neglecta prorſus & o-
ıliterata maiorum via & ratione: eóque deuentum eſt, vt fidem
llam canam, & priſcam veterum auctoritatem præ ſua opinio-
ıe nihili ducant: tanta eſt cæcutientia, ſtultitia atque peruer-
ıtas. Tales ſunt *νεόσοφοι* quidam impudentiſſimi, qui nouo- Noui doctores reprehenſi.
um dogmatum perſuaſione populum incautum ineſcant, ver-
orumque phaleris ſic protelant & peruertunt, vt miſerrimi
omines errore perciti, quaſi guſtata loto, libenter à Chriſtia-
æ Reipubl. communione, ſuo magno malo, deſciſcant. Tam
nim ſunt perfrictæ frontis, vt ſua dogmata omnium eſſe certiſ-
ma verbis ſcriptíſque aſſerere non veriti, nullam aliam me-
orem, aut certiorem de religione traditam fuiſſe ſententiam,
uàm quæ à ſe ſuiſque tradatur, affirment. Sicque plurimorum
amno & pernicie deteſtandam *Φιλαυτίαν* in rebus diuinis ex- Imperiti *φίλαυτοι*
erimur. Poteſt & hoc torqueri commodè in imperitos, &
μούσοις rerum ſuarum non æquos admiratores, quibus ſanè
vt Comicus ait) nihil vnquam quicquã iniuſtius: nihil enim
ctum putant, niſi quod fecerint: quo fit, vt aliena tam im-
enſè carpendo, ſuáque plus quàm par eſt, admirando, inge-
ioli flos abſque vllo fructu facillimè marceſcat. vnde meritò
lud repetam quod Alciatus in quadam Oratione dixit: Nul-
ım eſſe pernicioſiorem ſtudiorum calamitaté, quàm ſui ipſius
onfidentiam & admirationem, quem morbum Græci *Φιλαυ-
ίαν* appellant. Eſt enim ea lues adulatione deterior, eóque ho-
ıinem inducit, vt ſe exiſtimet optimè ſcire quæ non intelligit,
ddítque eum negligentem, ſuperbum, otioſum, aliorum con-
mptorem. Emẽdatur autem hic error & malum non tam ora-
one quàm frequenti auditu & collatione, quæ cum peritiori-
us habetur. Quapropter, inquit ille, cauendum ab hac bellua:
ullus enim erit veræ ſapientiæ capitalior hoſtis quàm qui me-
orum præceptorũ dogmata flocci facit. Diuinus Plato, quem Præclarus Platonis locus.
nquam raræ alicuius & veræ ſapiẽtiæ terreſtre oraculum me-
tò docti omnes ſuſpiciunt ac venerantur, lib. 5. De leg. auream
anè ſententiam pari verborum pondere ſcriptis mandauit:
*αὐτῶν δὲ μέγιστον κακὸν ἀνθρώποις τοῖς πολλοῖς ἔμφυτον ἐν ταῖς
υχαῖς ἐστὶν, οὗ πᾶς αὑτῷ συγγνώμην ἔχων ἀποφυγὴν οὐδεμίαν
ηχανᾶται· τοῦτο δ' ἐστὶν ὃ λέγουσιν, ὡς φίλος αὑτῷ πᾶς ἄνθρω-
ος φύσει τε ἐστὶ καὶ ὀρθῶς ἔχει τὸ δεῖν εἶναι τοιοῦτον· τὸ δ' ἀλη-*

θεία γε πάντων ἁμαρτημάτων διὰ τὴν σφόδρα ἑαυτοῦ φιλίαν αἴτιον ἑκάστῳ γίνεται ἑκάστοτε. Quę ſingula ſi diligenter expendamus, ſuppetet nobis accommodatum certè & præſens amuletum ad arcendum, aut minuendum hunc animi errorem, hominibus quidem gratum, ſed tamen exitialem. In primis enim φιλαυτίαν non ab re appellat maximum quoddam malum innatum in meliore hominis parte, nempè animo: & eo quidem deterius ac præſentius, quòd licet eo plerique morbo correpti ſint, non tamen vnquam de remedio quærendo, aut parti malè affectę applicando cogitant, vt tandem ſani poſſint euadere. Atqui nulla exitialior aut damnoſior ægritudo eſt, quàm quæ ſui ſenſum adimit, ita vt ἀναισθησίαν quandam inducat, & tenaciter foueat: quò fit, vt omni animi contentione & induſtria in eo malo periculoſiſſimo propulſando eſt enitendum, & eò maior cura conferenda, quò morbus hic (in quo ſit fons, & certè principium aliorum omnium, quæ in animum cadere poſſunt, vitiorum) grauiores affert corruptiones, cladémque ingenij præſentiorem. Nulla enim ratione fieri poteſt, vt qui hac perculſus peſte oberret, ſanum vel in aliis vel in ſeipſo iudicium retineat, cùm ſe non norit: quandoquidem ſit in oculis mentis, infuſa caligo tam denſa, támque ſpinoſa, vt vel apertis oculis nihil videat. Itaque qui ſui capitur amore, nõ verè ſeſe amare poteſt, ſed falſam quãdam de ſe opinionem, vt vmbram aliquam, quaſi qui in tenebris palpat, oſcitanter occupatur. At verò (vt Plato docet) ſeipſum à ſeipſo fallit πάντων χαλεπώτατον, imo vero adiiciam δεινότατον καὶ ἀθλιώτατον. Cùm enim impoſtor ipſe pręſtò ſemper habeatur, nec minimùm quidem abſcedat, quo pacto non eſſet grauiſſimũ malum, imprimiſque deplorandum. Cæcitas hæc omnium maximè intollerabilis, cùm inſcitiam noſtram ſapientiæ loco habemus, & quanquam omnium penè rerum ignoratione laboremus, tamen nos omnia ingenio aſſecutos arbitramur. Tolerabile alioqui vitium, ſi ea tantùm placerent, quæ ingenij ſpecimina quædam præ ſe ferunt, aut alia generis eiuſdem: in quibus ſi tantùm fallimur, nec fallimus, aut ſi ſic fallimur, vt melioribus & peritioribus aurem patientem agnito errore præbeamus, nemo eſt quin veniale putet. Quotus autem quiſque eſt, qui placido ferat animo, quòd ipſi næui, & vitia tam impensè nobis placeant, velut *amatorem amicæ*, vt ait Flaccus,

Turpia decipiunt cæcum vitia, aut etiam ipſa hæc
Delectant, veluti Balbinum Polypus agnæ.

φιλαυτία morbus maximus.

Quò ſit, vt verò verius dictum ſit à Theocrito (vt id ad noſtrum ſermonem conuertamus.) ——— ἔρωτι.

Πολλάκις ὦ πολύφαμε, τὰ μὴ καλὰ καλὰ πέφανται.

Nimirum id in cauſſa eſt, quòd, vt ait Varro, Omnes videmur nobis eſſe belli, feſtiui, ſaperdæ, cùm ſimus σάπροι. Ex Ariſtonymo citatur illud: ἐστὶν ἐν βίῳ μάλιστα βλάπτον, τὸ ἀνοήτοις, ὄντας τοῖς πολλοῖς οἴεσθαι φρονίμοις εἶναι: Id in primis eſt in vita humana noxium, quòd permulti cùm ſe ſapere putent, tamen deſipiant. Quamobrem nihil deterius aut periculoſius, quàm minimùm fidere. Certè (vt de me ipſe aliquid) ſum ſatis mihi conſcius, quàm debili & penè nullo ingenio ſim: ſi quid tamen ſit, numquam vllatenus me profeciſſe liberè confiteor, quàm cùm ignorare me multa, & quidem penè omnia primùm agnoui, túmque meo non minimo ſumptu deprehendi, & apertis, quod dicitur oculis expertus ſum, quàm non ſit tutum aliorum iudicio & famæ incumbere. Nam ſæpenumerò contigit, vt nos plerique præſentes laudent, vel amore, aut alio quouis affectu ducti; ſicque de nobis bene mereri putant, cùm ſæpius vt de coloribus cæci, ſic ij de noſtro captu & in litteris, aut etiã honeſtis actionibus profectu ſentiant. Interea tamen eorum in ſententiam pedibus imus, quod aiunt, atque importune falli nos ſinimus. Craſſam mehercle & ſupinã credulitatem. Agnouit lubens Socrates de ſe Phyſiognomi iudicium talémque à natura fore ſe palàm faſſus eſt, niſi ſe Philoſophiæ excolendum tradidiſſet. A qua quidem modeſtia longè ſemper abſumus, qui ementitos quoſdam ſapientiæ colores, & imaginaria virtutum ornamenta nobis ineſſe demiramur: & vt vera credimus abſolutáque, quaſi quibus ad perfectionem addi nihil poſſit, ideóque moleſte ferimus, ſi qui, dum noſtri mentionem faciunt, nõ ſatis honorificè loquantur, eàque tribuant quæ nos minimè attingunt, vel etiam nullo modo ad nos attinent. Qui morbus vt deploratiſſimus ſanari niſi ægrè poteſt, niſi tamen aliquando meliore quodam impulſi genio, potius ſpectemus quid nobis deſit quàm quid adſit. Si quid enim adeſt, cauendum eſt imprimis ne effluat, aut pretio ampliori quàm par ſit, æſtimatum vileſcat apud alios: ſi quid deeſt, quod ſciamus ornamento nobis eſſe poſſe & vſui, efficiendum eſt, vt labore & diligentia comparari à nobis & cõquiri poſſit. Sed in primis meminiſſe debemus, ſubindéque animo repetere, non quantum cæteris excellimus, ſed quantum aliis ſimus inferiores & quàm alioqui deteriores. Illud enim φιλαυτίας vitium tam

Aſſentationis malum.

Socratis modeſtia.

Quæ ſequantur. φιλαυτίαν.

nobis familiare ac domeſticum, ſed tamen in primis exitioſum, præterquàm quòd tumorem, inuidiam, audaciam, & deſidiam fouet, ſolet etiam vnà ſecum aduehere & alere turpiſſimam ignorationem, quam meritò Sophocles *δυσπέλαστον κακὸν* appellat. Veteribus illud in ore fuit, eum malignos habere vicinos, qui ſui laudator fuerit. Idcircò numquam probata eſt illa plus equo pruriens *φιλαυτίας* opinio in Aſtydamante hiſtrione, quòd ſuas ipſe laudes inſcribi vellet ſtatuæ quam meruerat. Non enim populus hominis votum inſolens ſibi ferendum eſſe putauit, quanquam de ſua patria bene meriti At quod penè mihi, dum ad alia propero, exciderat, Suidas auctor eſt, Nymphas à Narciſſo ſpretas veriſſimè dixiſſe:

Aſtydamas hiſtrio.

Πολλοὶ σὲ τε μισοῦσιν αὖ σαυτὸν φιλῆς.

Sophiſta.

Quid tam malè audiit Sophiſtarum nomen, niſi ob effrenatam illam, & cæcam ſui admirationem? Socrates vt eorum importunitatem frangeret atque eluderet (illi enim nihil ſe neſcire iactabant impudentius) eôſque contrariis armis oppugnaret: nempè honeſta diſſimulatione potius, quàm pari verborum ſtrepitu atque contentione, dicebat hoc vnum ſe ſcire, quòd rerum omnium eſſet inſcius. Quod non aiebat, vt falſa de ſe loqueretur, apud eos præſertim, quorum familiari conſuetudine vtebatur, ſed vt aſſereret ea lubens omnia ſe neſcire, quæ tam impudẽti fronte ſibi arrogabant triuiales illi *ματαιολόγοι* qui ſic liberales diſciplinas ipſámque Philoſophiam oſtentando, reuera proſtituerent & profanarent: aut potius vt ſignificaret ad veram ſolidámque ſapientiam neminem accedere vnquam poſſe, niſi primùm ſe norit ignorare. Sunt enim quidam ingenio tam ſtolido & lubrico, qui cùm nondum primoribus labiis literas deguſtarint, falſam tamen ſibi ſcientiæ perſuaſionem induant. Ex quibus alij ſe *αὐτοδιδάκτους*, alij *πανσόφους καὶ πανεπιστήμονας* efferre non verentur: alij alios quoſcumque conuellunt & impetunt, in quorum vel leuiculis & venia dignis erratis ingenioſiores, non perpendunt, *ὅτι μωμήσασθαι ῥᾷόν ἐστιν ἢ μιμήσασθαι*: ſibi nempè igno ſcunt, vt Næuius ille Horatianus, qui ſeipſum ignorans carpebat alios, ſéque venia dignum cenſebat. Quamobrem audiit ad extremum, ſtultum & improbum hunc amorem eſſe dignúmque notari. At quanto in errore verſantur, ſibi qui primas nullò rubore tribuũt? Agathocles Peripateticus cùm apud Demonactem iactaret ſe ſolum & primum eſſe Dialecticorum, audiuit: Si ſolus es, quî primus ſi primus, quî ſolus potes eſſe? Non eſt quòd repetam literato

Arrogantes.

Agathocles Peripateticus arrogans.

is illius Rhemnij intolerabilem arrogantiam; cùm diceret nā ſecum natas,& tandem perituras diſciplinas. Nec eſt quòd nemorem duorum in Philoſophia principum notam ſatis & eruulgatam φιλαυτίαν, Ariſtotelis nempè & Ciceronis; quorum hic tam ſuæ ipſemet induſtriæ & ingenio tribuit, vt nullis ſerè in procemiis laudem propriam conticuerit:ille verò,quòd non modò ſuis in eodem Philoſophico curriculo certatoribus parùm fauerit,ſed quòd contradicendi ſtudio doctorem etiam Platonem vexarit,ſui nominis celebritatem non parùm obſcurauit. Illi ipſi Philoſophi libris quos De contemnenda gloria ſcribunt, nomen etiam ſuum præfigi volunt. Permittatur hoc ad inflammandum ſtudium, & exercendam doctorum hominum induſtriam: honos enim alit artes, nullúſque ſui laboris præmio & contentionis honeſtæ laude fruſtrandus eſt. At quis ſanæ mentis eum dixerit,qui ſibi plura quàm habeat, arroget? Narrat Athenæus lib.12.cap.vltimò, Thraſilaum quendam tanta inſania fuiſſe percitum, vt quotquot naues in Pyræum appellerent,ſuas eſſe crederet:eas enim voluptate quadam incredibili numerabat, aliiſque ſuam fortunam lubens communicabat, donec frater eius è Sicilia reuerſus, hominem medico committeret,is vbi reſipuiſſet, affirmauit ſe numquam vixiſſe feliciùs,quàm cùm eo mentis errore teneretur; quippè qui in tanta voluptate nihil moleſtiæ ſenſiſſet. Perinde ſe habent φίλαυτοι,aut reuera deteriùs:quandoquidem vt aliis nocumento ſint,anxiè ſtudent,tum vel maximè quòd honorem alienum ſibi audaciùs arrogant, aut quòd aliorum conatum nigro lolliginis ſucco & mera ærugine conſpergant. Olim diſcipulis mos erat,vt proprio etiam Marte reperta ad præceptores referrent. Quem morem ſecutus Plato 2. ad Dionyſium Epiſtola fatetur, quicquid ſcripſerit, non ſua, ſed Socratis eſſe. Qui leges primùm tulerunt ad cicurandos mores, aut continendos hominum animos, earum inuentionem non ſibi, ſed alicui numini tribuerunt:tum vt diuinitatis nomine,quaſi obtentoaliquo velo, plus haberent auctoritatis;tum vt inſererent rudiorum animis leges;vt pulcherrimum Deorum inuētum, ſic & vtiliſſimū; à nemine non eſſe violandas, ſed toto pectore colendas tutendas, amandas. Sic & priores illi cùm referrent omnium artium & diſciplinarum inuentionem ad primam illam cauſſam, id eſt,præpotentem rerum omnium opificem Deum, Palladem è Iouis cerebro natam eſſe commenti ſunt. Quorſum hæc? vt nimirùm intelligamus, quàm in omnibus pulcherrima ſit mode-

Rhemnius Palæmon.

Ariſtoteles & Cicero φίλαυτοι.

Philoſophi φίλαυτοι.

Thraſylaus inſanus.

Platonis modeſtia.

Legum latores primi.

ſtia, quámque turpis valdéque pernicioſa φιλαυτία. Concludam itaque cum Platone, dicámque eum qui magnus eſt futurus, maximè decere, neque ſe, neque ſua ſic admirari, vt nihil putet exactius, nihil melius: *διὸ πάντα ἄνθρωπον χρὴ φεύγειν τὸ σφόδρα φιλεῖν αὑτὸν, τὸν δ' αὑτοῦ βελτίω διώκειν δεῖ μηδεμίαν αἰσχύνην ἐπὶ τῷ τοιούτῳ πρόσθεν ποιούμενον*: Idcircò eſt operæpretium, vt quiſque nimium ſui amorem fugiat, meliores inſequatur, nullo verecundiæ rubore præpeditus. Sed de his ſatis. cætera videamus.

Quòd nimium tua forma tibi, &c.] Huic ſimile penè eſt Epigramma pictæ Poëſeos Bartholom. Anuli, quod propter elegantiam aſcribam:

Narciſſus liquidis formam ſpeculatus in vndis,
Contemnens alios, arſit amore ſui.
Tabuit, & ſenſim venienti in membra ſtupore,
Ipſe ſui, factus flos hyacinthus, amans.
Hinc fugite (ô iuuenes) fons iſte Philautia, ſeipſum
Stultus vbi, cùm ſe non bene norit, amat.

Euolue pulcherrimam diſputationem ea de re Marſil. Ficini Orat. 6. cap. 17. in conuiuium Platonicum.

Tua forma tibi Narciſſe placebat.] Plutarch. Sympoſiac. 5. quæſtione 7. refert idem accidiſſe cuidam quem Eutelidam nominat, qui cùm ſe in vndis adſpectaret, amore ſui captus, penè periit dum ita deperiret.

Marcor. *Marcor.*] Putredo, caries. Metaphora, pro eo quod eſt deprauatio.

Cladéſque.] Mors & exitium, alia metaphora.

Φιλαυτία.] Cæcus amor ſui, attolens vacuum plus nimio gloria verticem. Horat. 1. Carmin.

Peſſum plures dátque dedítque.] Pro, peſſundat & peſſundedit tmeſis. peſſum, deorſum, quaſi ſub pedes proiectum. Apul. 5 Niſi eam peſſum de tantis opibus deiecero. Plaut. peſſum abire. Lucret. 6.

Multáque præterea ceciderunt mœnia magnis
Motibus in terris, & multis per mare peſſum
Subſedere ſuis pariter cum ciuibus vrbes.

Methodo.] Docendi ratione.

Phantaſias.] Opiniones. Rerum tamen viſiones & imagines
Phantaſia. φαντασίας appellat Fabius lib. 10. cap. 7. & lib. 12. cap. vt viſa Ciceron. 1. Acad.

Garrulitas.

EMBLEMA LXX.

QVID matutinos Progne mihi garrula ſomnos
Rumpis, & obſtrepero Daulias ore canis?
Dignus Epops Tereus, qui maluit enſe putare,
Quàm linguam immodicam ſtirpitùs eruere.

IMitatus eſt Anacreontis Odam εἰς χελιδόνα, quæ ſic habet: Character huius Emblematis.

Τί σοι θέλεις ποιήσω,
Τί σοι λάλη χελιδών;
Τὰ ταρσά σου τὰ κοῦφα
Θέλεις λαβὼν ψαλίξω,
Ἢ μᾶλλον ἔνδοθέν σου
Τὴν γλῶσσαν, ὡς ὁ Τηρεὺς

Ἐκεῖνος, ἐκθερίξω;
Τίμευ καλῶν ὀνείρων
Ὑπορθρίαισι φωναῖς
Ἀφήρπασας Βάθυλλον;

Quam ſic Latiis nnmeris donauit H. Stephanus.

Quibus loquax, quibúſnam
Te plectam hirundo pœnis?
Vtrúmne vis volucres
Alas tibi recidam?
Imam ſecémve linguam,
Tibi quod ille Tereus
Feciſſe fertur olim?
Nam tu quid ante lucem
Meas ſtrepens ad aures,
E ſomniis beatis
Mihi rapis Bathyllum?

Eiuſdem argumenti eſt lib. I. Epigr. Græcor. ἀργεντάριȣ hexaſtichon gallo indignantis, vt apud Lucianum Micylli, quòd eum importuno ſuo cantu excitatum, ſuauiſſimo ſomno priuarit; ideóque malum illi imprecatur. Hîc autem hirundinem obiurgat ſomnos matutinos auertentem, ſuóque importuno cantu dormientes abrumpentem: idque maximè in eos torquet, qui odioſa garrulitate rationis inopiam præ ſe ferre ſatis arguunt, vt Progne abſciſſa lingua in hirundinem garritu nimio inſignem commutata, eos ſignificet, qui ſapientiæ parum, loquentiæ multum habent. Et ſanè vſu venire ſolet, vt loquaciores ferè ſint quibus eſt rationis defectus, quàm qui prudentia & ingenij viribus anteſtant: cùm apud graues & ſapientes quoſque viros ſilentium commendatiſſimum, verborúmque parcimonia grata ſit. Extat apud Ariſtophanem de Cleophonte quodam garrulo dicterium:

Ἐφ' οὗ δὴ χείλεσιν ἐπιβρέμεται θρηϊκία χελιδών.
Ex cuius labris hirundo Thracia inſtrepit.

Quò ſpectat præceptum Pythagoricum, hirundinem ſub eodem tecto ne habeas. quo ſignificatur, abſtinendum eſſe à conſuetudine garruli & ſuſurronis: & illud Nicoſtrati,

Εἰ τὸ συνεχῶς καὶ πολλὰ καὶ ταχέως λαλεῖν
Ἦν τοῦ φρονεῖν παράσημον, αἱ χελιδόνες
Ἐλέγχονται ἡμῶν σωφρονέστεραι πολύ. hoc eſt,
Loqui ſi indeſinenter, multáque, & velociter,
Prudentiam indicaret; vtique hirundines

r.Nullum vitium inuidia penè vetuſtius eſt, aut homini dã-
ɔſius & efferatius:quandoquidem ſi cum quibuſlibet aliis cō-
ratur,inſpiciemus quàm cæca temeritate rapiūtur qui melio-
bus inuident.Nulla enim alia vitia ſunt,quæ non aucupentur
ıt ſentiant aliquam voluptatem. Inuidus perpetuò mœret ac
iſtatur,eoq; grauiùs afficitur,quo maiori tenetur inuidia,qui
on ſecus atque ædes,in quibus ipſe ſit,conflagret. Miſerrima
nè conditio,ſed quæ tãquam felicitatis pediſſequa, ſucceſſus
dendo proſperos intabeſcat, vt Naſo cecinit. Hæc autem de-
:iptio perelegans, qua inuidorum triſtiſſima & infeliciſſima
ta proponitur: quippè qui virulētis cogitationibus paſcãtur,
ıæ ſibi horribilem perniciem adferant,quique ſine cōſilio &
tione aliorum rebus opimis marceſcãt, & aculeis maledicis
ıngant & inſectentur, nullum tamen inde commodũ repor-
turi. Itaque,vt hoc quaſi per tranſennam,quid ea turpius aut
iſerius,cùm vt aliis noxam damnumque inferat,ſibi prius, &
ıidē ſæpenumerò grauiùs nocet? Ergo in cæteris iniquiſſima,
hoc tamē æquitatis aliquid habet,quòd eum,in quo eſt,tan-
ıã veneno proprio afficit,perdit,abſumit, eumque vlciſcitur
imum,à quo concepta & educata fuerit,quod habet illud:

ὁ φθόνος ἐστὶ κάκιστον, ἔχει δέ τι καλὸν ἐν αὐτῷ·
τήκει γὰρ φθονερῶν ὄμματα καὶ κραδίην.

Squallida.] Sordida & inculta. Squallor etiam triſtitiæ nota.

Vipereas manducans carnes.] Inuidia ſimile aliquid habet cum Inuidia vt. vipera.
pera,quam ferũt non prodire in lucem, niſi arroſis matris lã-
ribus:ſic liuor eum primùm afficit, & quaſi enecat in quo gi-
ıitur. Quò pertinet illud Ouidij in deſcriptione Inuidiæ, 2.
etamorph.

— Videt intus edentem
Vipereas carnes vitiorum alimenta ſuorum,&c.

:d alia fortaſſe ratio commodè reddi poteſt, vipereas carnes
lit inuidia quòd alienis malis gaudeat,iiſque paſcatur:(id vi-
um Græcis appellatur ἐπιχαιρεκακία) vel id dicitur vt eius
:rnicies oſtendatur,quæ enim venenata venenis aluntur ani-
alia,exitialius venenum habent.

Cuique dolent oculi,&c.] Hinc illud Maronis:

Teſtatur gemitu graues dolores,
Suſpirat,gemit,incutitque dentes,
Sudat frigidus intuens quod odit.

Quæque ſuum cor edit.] Alluſio ad prouerb. Pythagor. Cor ne Cor non
lito:id eſt, ne curis animum excrucies: vel ad vocabulum edendum.

edito : id eſt ne curis animum excrucies : vel ad vocabulu
Cura, quæ quòd cor vrat vel edat, dicitur. Cicero 3. Tuſcul,
Homero illud de Bellerophonte citat ex veterum neſcio qu
Ipſe ſuum cor edens, hominum veſtigia vitans.
Similes Maronis verſus hi.

Veſanos tacitè mouet furores.
Intentans animo faces Erinnys.
Lethalis, Tityiquæ vultur intus
Qui ſemper lacerat, comestque mentem.

Quò ſpectat dictum matreæ Alexandrini, qui ænigmate lu tando aiebat ſe belluam alere quæ ſe ipſam abſumeret : θηρί τρέφειν, ὅπερ αὐτὸ ἑαυτὸ ἐσθίοι. quo ſignificabat quorunda inuidiam qui improbè & ignauè dolerent ob proſperos ſuo laborũ ſucceſſus. Rettulit Euſtath. 1. Odyſſ. & Athenæus. Sen ca lib. De paupertate : Interdum non licet eſſe palam miſer ſed inter ærumnas cor ipſum exedentes. Græci dicunt δάκνεσ vel τὴν καρδίαν δάκνεσθαι, cùm grauem & moleſtam animi ſ licitudinem ſignificant. Et δακέθυμος ἄτη, noxa animũ mord vt Homerus Iliad. vltimo.

—— Τέο μέχρις ὀδυρόμενος καὶ ἀχεύων σὴν ἔδεαι κραδί
quouſque lamentans & mœrens cor tuum exedes?

Pallor in-
uidis.

Quam macies & pallor habent, &c.] Sic Ouid.

Pallor in ore ſedet, macies in corpore toto,
Numquam recta acies, liuent rubigine dentes,
Pectora felle virent, lingua eſt ſuffuſa veneno, &c.

& Virgilius.

Pallor, terribilis genas colorat,
Infelix macies renudat oſſa.

ſpinoſaque geſtat tela manu.] Hoc referendum eſt ad acule

Inuidi
maledi-
centia.

tam inuidorum maledicentiam. Siquidem.

Effundit mala lingua virus atrum,

& perpetuò carpit quod aſſequi numquam poteſt. Ad id r pexit Ouid. cùm ait:

Indoluit, baculumquæ capit, quem ſpinea tortum
Vincula cingebant.

Lu

Luxurioſorum opes.

EMBLEMA LXXIII.

upius aereis, ſummíque crepidine ſaxi
Immites fructus ficus acerba parit:
uos corui comedunt, quos deuorat improba cornix,
Qui nihil humanæ commoditatis habent:
ic fatuorum opibus paraſiti & ſcorta fruuntur,
Et nulla iuſtos vtilitate iuuant.

HOc ex apophthegmate Diogenis ſumptũ. Dicebat enim eos, qui profuſè & temerè bona decoquerent in rebus enereis, conuiuiis magnificis, & id genus aliis, arboribus eſſe niles in montium cacumine naſcentibus, quarum fructus hoinibus eſſent inutiles, à vulturibus aut coruis deuorandi. lud eſt quod vulgus noſtrâs crebrò vſurpat, E diuite malo Fons Emblematis.

malæ opes. Fit enim ſæpe, vt ampliſſimæ poſſeſſiones, quæ i
pios vſus conuerti debuerant, in ſumptus inutiles, aut etiar
pernicioſos & deteſtandos prodigantur, nulla habita iuſti a
æqui ratione. Sententiam illam argutam Diogenis retulit i
Paraphraſi Menodoti orationis ἐπὶ τὰς τέχνας Galenus, h
plane verbis: καλῶς οὖν καὶ ὁ Δημοσθένης καὶ ὁ Διογένης· ὁ μ
χρυσᾶ πρόβατα καλῶν τοὺς πλουσίους καὶ ἀπαιδεύτους· ὁ δὲ τα
ἐπὶ τῶν κρημνῶν συκαῖς ἀπεικάζων αὐτούς· ἐκείνων γὰρ τὸ καρπὸ
οὐκ ἀνθρώποις, ἀλλὰ κόρακας ἢ κολιοὺς ἐσθίειν· τούτων τε τὰ χρ
ματα, μηδὲν μὲν ὄφελος εἶναι τοῖς ἀστείοις, δαπανᾶσθαι ὑπὸ τ
κολάκων. id eſt, Præclarè itaque Demoſthenes & Diogenes. i
quidem ille diuites imperitos, nullóque literarum cultu pe
politos, aureas pecudes appellabat: hic autem eoſdem ficub
comparabat; quæ naſcuntur in locis præruptis, & ad quæ dif
cilis acceſſus eſt; earum enim arborum fructu non homines, ſe
coruos & graculos veſci: horum autem hominum bona & r
ditus non ab honeſtis hominibus, ſed à quibuſdam facetis
aſſentantibus abſumi.

Rupibus aeriis.] Id eſt, editiſſimis, altiſſimis, eadem meton
mia qua ſuperiùs *aerio nido* dixit.

Summique crepidine ſaxi.] Videtur hoc hemiſtichium ex 1
Æneid. imitatus:

Fortè ratus celſi coniuncta crepidine ſaxi.

Crepido. Editioris autem loci cuiuſque extremitas crepido appellat
eſtque ora terræ, quam alluit aqua. ἀκρόκαρπος arbor dicit
in cacumine aut extremo fructificans.

Ficus acerba.] Caprificum intellige.

Cornix inauſpicata. *Improba cornix.*] Id eſt, inauſpicata, quam Virg. ſiniſtram v
cat in Eclogis, & improbam 1. Georgicon, vt improbus an
ob garrulitatem. Cornicem autem priſci inter prodigioſas a
reponebant. Itaque his nominibus improbæ vitæ homines i
telligit, ex quibus nulla poteſt neque gratia, neque commo
tas elici.

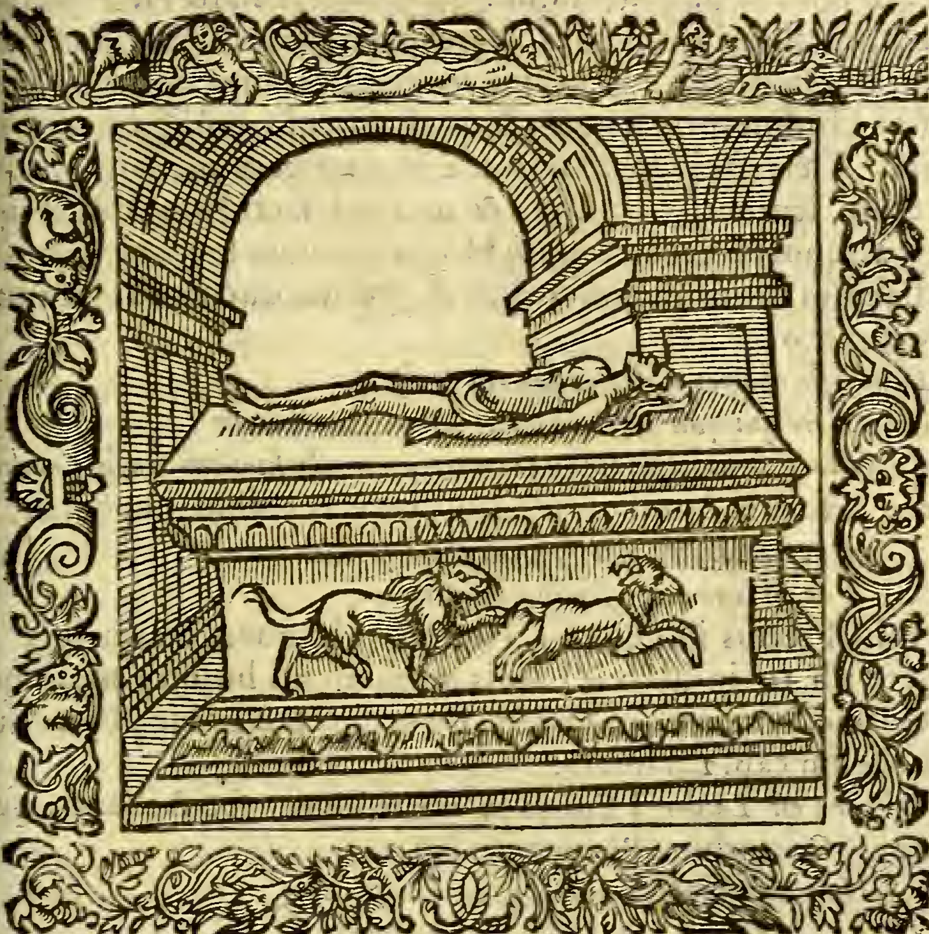
Paraſiti.] Scurræ, & homines qui omnia ventris gratia
ciunt. De his in ſequentibus commodiùs.

Scorta.] Meretrices.

Iuſti qui. *Iuſtos.*] Viros bonos. In ſacris iuſti dicuntur non tantùm
iuſtitiam, ſed & qui virtutes alias omnes colunt: eáque iuſt
eſt, quæ in ſe virtutem amplectitur omnem. & Plato Dialo
qui ἐρασταὶ vel περὶ φιλοσοφίας inſcribitur, virtutes mora
vno iuſtitiæ nomine complecti videtur.

Tumulus meretricis.

EMBLEMA LXXIIII.

uis tumulus? cuia vrna? Ephyrææ eſt Laidos. ah: non
Erubuit tantum perdere Parca decus?
ulla fuit tum forma. illam iam carpſerat ætas,
Iam ſpeculum Veneri cauta dicarat anus.
uid ſcalptus ſibi vult aries, quem parte leæna
Vnguibus apprehenſum poſteriore tenet?
on aliter captos quòd & ipſa teneret amantes:
Vir gregis eſt aries, clune tenetur amans:

LAidem tota Græcia celebrauit ob inſignem venuſtatem, ad cuius ædes frequens fuit concurſus, vt præter alios cecinit ropertius. Huius monumentum (Pauſan. teſte 2. Corinthiac.) xtra vrbem Corinthi, in qua ætatem exegerat, celebre viſeba- Lais formoſiſſima.

tur ſecundum Bellerophontis ſeptum, iuxta Veneris cognomine Melanidos templum, cui pro inſigni titulo leęna anterioribus arietem complexa pedibus impoſita fuiſſe perhibetur; quo ſimulacro petulantia & libido meritricis arguebatur. Per arietem, fatuum ſtolidumque animal, amatorem veſanum intellige, illum quidem à leęna partibus poſterioribus ſcalptum & detentum, quo rapina meretricia imperiumque in amaſios libidine prurientes, & quaſi vinculo colligatos exprimitur. Cæterùm leęnæ nomine meretricem intelligi multis veterum ſententiis conſtat, & maximè ſacrorum Bibliorum locis aliquot: Ezechiel enim Hieroſolymam leęnam vocat, & Heliachim catulum eius qui in Ægyptum ductus eſt. Plautus Truculento:

Leæna meretricem ſignificat.

Bonus eſſe oportet dentibus lænam probam,
Arridere quiſquis veniat blandè alloqui, malè corde
Conſultare, benè loqui lingua: meretricem eſſe ſimilem ſentis Condecet &c. Huic & conuenit ſenarius veteris cuiuſdam poetæ:
Ἴσον λεαίνης καὶ γυναικὸς ὠμότης.
Par eſt leænæ & feminæ crudelitas.

Retulit Pierius in Leone 1. Hieroglyph. quem etiam lege in Ariete lib. 10. in quibus Laidis monumenti huiuſce meminit, & Gyrald. Syntagmate 13. hiſt. Deorum. De Laide plura apud Atheneum cap. 20. lib. 13.

Ephyre.

Ephyrææ eſt Laidos.] Ephyręa ab Ephyre vrbe Achaiæ, quæ nunc eſt Corinthus. Propertius lib. 2.

Non ita complebant Ephyrææ Laidos ædes,
Ad cuius iacuit Græcia tota fores.

De eius patria concertant plerique, vt Athen.

Mors nemini vitatur.

Ah: non Erubuit tantùm perdere Parca decus?] Nimirùm mors nemini parcit. Virgilius in Appendicibus:

Illa rapit iuuenes prima florente iuuenta,
Non oblita rapit ſed tamen illa ſenes.

Et Horat. lib. 3. Odar. *Mors & fugacem perſequitur virum,*
Nec parcit imbellis iuuentæ
Poplitibus, timidóque tergo.

Senectute forma defloreſcit.

Parca.] Atropos, id eſt, mors ipſa rerum vltima linea.

Ætas.] Nempè ſenilis, qua veniente color & venuſtas flaccescit. Ouid. 3. Triſt. *Iſta decens facies longis vitiabitur annis,*
Rugáque in antiqua fronte ſenilis erit.
Iniicietque manus formæ damnoſa ſenectus,
Quæ ſtrepitum paſſu non faciente venit.

ʒapra refert ſcortum: ſimilis fit ſargus amanti.
Qui miſer obſceno captus amore perit.

HOc de ſargo piſce, qui ſit à laruato piſcatore deceptus, manifeſtè in eos torquetur, qui cœco turpique amore capti ecidunt in obſcenam perſonatarum meretricũ naſſam, mentis rrore neſcio quo rati pulchrũ eſſe quod pulchrũ apparet; vnle conditionem nacti miſeram eos diu & multũ pœnitet. Quod liſcrimen vt vitari tandem aliquando poſſit, adhibenda eſt cauio diligens. Nam, vt noſtrates dictitant, Prius noſſe opus eſt, juàm amare. qui enim primò viſam ſtatim exardet, leuitatis nõ ninimum præ ſe fert argumentum. Iudicio ſiquidem eſt opus t maturo conſilio. Proinde bellè profectò Ouid. De remedio moris primo, qui vt illicitos excludit eiuſmodi ignes, ſic hoeſtos probat: ait enim,

Sargus quid.

Quomodo à turpi amore cauend ũſit.

Capra meretricem ſignificat.

Si quis amat quod amare iuuat, feliciter ardet;
Gaudeat, & vento nauiget ille ſuo.

'orrò Caprã referre meretricem ex eo patet, quòd morſu peilenti maximè noceat germina enim perueſtigat, quæ auiiſſimè depaſcitur: ſic meretrix adoleſcentiæ potiſſimùm cupia eſt, nimirùm ætas ea eſt, quæ ob imperitiam faciliùs deciiatur. Vnde non illepidè Nico Attica meretrix αἲξ, id eſt, Cara cognominata eſt, quòd Thalum adoleſcentem, qui in Atcam mel & caricas empturus aduenerat, abliguriſſet. Huc ſpeat dictum Architæ Tarentini, ἡδονὴ δέλεαρ κακῶν, Eſca maloim voluptas: qua homines capiuntur, vt hamo piſces. Vide linium ſub finem cap. 59. lib. 10. Sed tibi factum ſatis iri puto, conſulas Ælianum De animalib. lib. 1. cap. 23. cuius verba huc onferre non piguit. φιλοῦσι πως τῶν ἀλόγων αἶγας ἰσχυρῶς. ἐὰν οῦν πλησίον τῆς ἠιόνος νεμομένων ἡ σκιὰ μιᾶς ἢ δευτέρας ἐν τῇ αλάσσῃ φανῇ. οἱ δὲ ἀσμένως προσνέουσι καὶ ἀναπηδῶσιν, ὡς ἡδόμεοι καὶ προσάψασθαι τῶν αἰγῶν ποθοῦσιν ἐξαλλόμενοι, καίτοι ὐπανύπ ντες ἁλτικοὶ τὴν ἄλλως· νηχόμενοι δὲ καὶ ὑπὸ τοῖς κύμασιν, ὅμως τῶν αἰγῶν ὀσμῆς ἔχουσιν αἴσθησιν, καὶ ὑφ᾽ ἡδονῆς προσελθεῖν ἐπ᾽ ὑτὰς σπεύδουσιν, ἐπεὶ τοίνυν εἰς τὰ προειρημένα δυσέρωτες εἰσιν, ξ ὧν ποθοῦσιν, ἐκ τούτων ἁλίσκονται. ἁλιεὺς γὰρ ἀνὴρ αἰγὸς δοὰν ἑαυτὸν περιαμπέχει σὺν αὐτοῖς τοῖς κέρασι δαρείσης αὐτῆς, αμβάνει δ᾽ ἄρα τὸν ἥλιον κατὰ νώτου ἐπιβουλεύων ὁ θηρατὴς τῇ ϑήρᾳ, εἶτα καταπάττει τῆς θαλάσσης ὑφ᾽ ἣν οἰκοῦσιν οἱ προειρηένοι, ἄλφιτα αἰγείῳ ζωμῷ διαβραχέντα. ἑλκόμενοι δ᾽ οἱ σαργοὶ ς ὑπὸ τινὸς ἴυγγος, τῆς ὀσμῆς τῆς προειρημένης, προσίασι καὶ σι-

Voluptas malorum eſca.

Locus Æliani, eſt typus huius Embl.

τοῦνται μὲν τῶν ἀλφίτων, κηλοῦνται δὲ ὑπὸ τῆς δορᾶς βλεπομένης ὡς αἰγός, αἱρεῖται δὲ αὐτῶν πολλοὺς ἀγκίστρῳ στηρῷ. Quorum verborum hæc eſt ſententia: Capras ſargi admodum amãt. Cùm enim vmbra quædam apparet earum caprarum quæ ſecundum littus paſcuntur, ſtatim præ lætitia geſtiunt, & quantum maximè poſſunt, adnatant: & quanquam ſalire non poſſunt, tamen ſalire nituntur, ſed fruſtrà tamen. Caprarum odorem percipiunt, etiamſi in fluctibus verſentur, quæ cauſſa eſt vt accedere ad capras in primis affectent. At cùm in ſuo amore ſint adeò infelici nati ſidere, earum cauſſa capiuntur quas tam depereunt. Piſcator enim caprina indutus pelle cum cornibus, inſidias ſtruit, ſole relicto à tergo: atque farinam iure caprino madefactam in eam deiicit partem maris in qua ſargi ſunt: quo illicio odoris capti ſargi accurrunt, farinã deguſtãt, & maximè detinentur eius pellis caprinæ odore quẽ ſentiunt. Ex his itaque piſcator multos valido hamo capit, &c. Ad id argumentum copioſiùs illuſtrandum repetenda eſt pulcherrima Socratis diſputatio cum Ariſtippo 2. Commentariorum Xenophontis & colloquium eiuſdem Socratis cum Theodota, lib. 3. Conſtat autem hîc alludi ad Platonicum hoc, ἡδονὴ δέλεαρ κακῶν: voluptas malorum eſca.

Villoſæ indutus tegmina capræ.] Hoc mutuatus eſt ex Moreto Virgiliano:

——— & cinctus villoſæ tegmina capræ.

Simus grex. *In laqueis ſimi quem gregis.*] Sargus capræ amore detentus, & ementita capræ forma deluſus illaqueatur. Simum gregem pro capris dixit; eodem enim epitheto vſus eſt Poëta 10. Egloca:

Dum tenera attondent ſimæ virgulta capellæ.

Citantur & hi verſiculi Næuij Ægiſtho:

Tum autem laſciuum Nerei ſimum pecus
Ludens ad cantum claſſium luſtrat.

Laqueo amorem ſignificari docuit Pierius, & venerem vinculo. quo ſenſu Virgil.

Compedibus Venerem, vinclis conſtringe Lyæum.

Ouid. appoſitiſſimè:

Dum cadat in laqueos, captus quoque nuper amator
Se ſolum thalamos ſperet habere tuos.

Obſceno captus amore perit.] Imitatus & mutuatus eſt Ouid. illud Faſtor. 2.

——— cæco captus amore furit

De Sexto Tarquinio loquentis.

Mercurioque datam nec fas eſt credere moly,
Ille ſed ingenio reppulit vſque dolum.

ɹinetiam nemo non videt eôdem recidere Horatij carmina
;piſtolar.

Sirenum voces & Circæ pocula noſti:
Quæ ſi cum ſociis ſtultus cupiduſque bibiſſet,
Sub domina meretrice fuiſſet turpis & excors:
Vixiſſet canis immundus, vel amica luto ſus.

:nophon 1. ἀπομνημονευμάτων, Socratem ait in conuiuiis, ad
æ non niſi coactus accedebat, parciſſimè cibũ capere ſolitũ,
oque vſurpare multis eiuſmodi appoſitis cibis, Circé homi-
: transformaſſe in ſues: ipſum autem Vlyſſem mutari nõ po-
ſſe conſilij Mercurij memorem, & aſtinentia ipſummet ſua
: vtentẽ. Ad hæc παρέργως. Non parũ illuſtrabit hoc Emble-
, Plutarchi Dialogus, quo Grillũ diſputantẽ facit. Idẽ ἐν γαμι-
ς παραγγέλμ., ſic habet: ἡ διὰ τῶν φαρμάκων θήρα, ταχὺ μὲν
εῖ καὶ λαμβάνει ῥαδίως τὸν ἰχθὺν ἄβρωτον δὲ ποιεῖ καὶ φαῦλον·
ως αἱ φίλτρα τινὰ καὶ γοητείας ἐπιτεχνώμεναι τοῖς ανδράσι καὶ
ρούμεναι δι' ἡδονῆς αὐτοὺς, ἐμπλήκτοις καὶ ἀνοήτοις καὶ διεφθαρ-
οις συμβιοῦσιν· οὐδὲ γὰρ τὴν Κίρκην ὤνησαν οἱ καταφαρμακευ-
τες, οὐδ' ἐχρήσατο πρὸς οὐδὲν αὐτοῖς ὗσι καὶ ὄνοις γενομένοις
δ' Ὀδυσσέα νοῦν ἔχοντα καὶ συνόντα φρονίμως, ὑπερηγάπησεν. id
. Vt piſces quibuſdam medicamentis celeriter capiuntur, ſed
i tamen fiunt inutiles: ita mulieres, quæ amoris poculis &
ɔeficiis viros captant, voluptateque in ſuam poteſtatẽ redi-
nt, ſtupidos eos, amentes & deprauatos vitæ ſocios deinceps
ɔent. Ij enim nihil Circæ profuerunt, quos veneficio muta-
rat, neque ad vllam rem iis vſa eſt, cùm in canes & aſinos de-
ıeraſſent: Vlyſſem autem prudentem virum, prudenterque
um verſantem, omninò dilexit.

xemplum prius eorum qui à Circe in belluas conuerſi ſunt,
ſolui. Alterum eſt Pici equûm domitoris. Picum Saturni fi-
m facit Æneid. 7. Virgil. & Ouid. 14. Metamorph. Rex fuit
tij, & ab vxore Circe in auem ſui nominis conuerſus. Quod
gi creditur, quoniam primus hac aue in auſpiciis vſus eſt,
odque augur fuerit: quod à Seruio eſt annotatũ. Sed id me-
s, & ad hunc locum opportuniùs referemus ad animi leuita-
n & inconſtantiam quæ ex turpi amore contrahitur. Tertiũ
:mplum fuit appoſitũ in Scylla, de qua iam ſuperiùs à nobis
tum ſatis. Hîc tamen ſpeciatim conuertitur ad meretriciam
pitudinem, quæ vt supernè faciem virgineam oſtentat, ita

Præclarus Plutarchi locus.

Picus in auem mutatus.

Scylla.

quę ad exitium miſeriamque certiſſimã præcipites agant,qu quot amore turpi capiuntur. Quæ omnia eò ſpectãt,vt quiſc virtutis & honeſti ſtudioſos impudicarũ mulierum dolos p ſtigiaſque omnes declinet;intelligatque,quod Cicero ait,c poris voluptatem non ſatis dignam eſſe hominis pręſtãtia, que vt belluarum propriam contemni ac reiici oportere.

Sole ſatæ Circes.] Ouid.initio 14.Metamorph.

Circe filia Solis. *Sole ſatæ Circes, variarum plena ferarum.* Teſtis Higinus. Filiam tem Solis habitam propter herbarum ſcientiam,quæ radiis S lis vim & incrementum capiunt, credibile eſt: Fabulæ hu meminere Diodor.lib.4.Plin. variis locis. D. Auguſtin. 18. ciuitate,cap.17.

Teſtis equûm domitor Picus.] Sic Virgil.

—— ancile gerebat
Picus equûm domitor, quem capta cupidine coniunx
Aurea percuſſum virga, verſumque venenis
Fecit auem Circe, ſparſitque coloribus alas.

Et rationem animi.] Ideò mythologici Venerem ἀφροδίτ quasi ἀφροσύνην,id eſt ſtultitiam & mentis priuationem int pretantur. Propiùs alluſit 2.de laudib. Stiliconis Claudianus

Luxuries prædulce malum, quæ dedita ſemper
Corporis arbitriis hebetat caligine ſenſus,
Membraque Circæis effeminat acriùs herbis.

M. Tullius prima Verrina (vt hoc quaſi per tranſennam) allu ad hanc poëticam fabulam: Eſt adhuc id quod vos omnes a mirari video, non Verres, ſed Q. Mutius. quid enim facere p tuit elegantiùs ad hominum exiſtimationem? æquiùs ad leua dam mulieris calamitatem? vehementiùs ad Quæſtoris libid nem coërcendam? ſummè hæc omnia mihi videntur laudand ſed repentè veſtigio ex homine, tanquam aliquo Circæo p culo, factus eſt Verres: redit ad ſe, atque ad mores ſuos, &c.

Amuletum Veneris.

EMBLEMA LXXVII.

IGVINA *dente fero ſuffoſum Cypris Adonin*
Lactucæ foliis condidit exanimem.
inc genitali aruo tantum lactuca reſiſtit,
Quantum eruca ſalax vix ſtimulare poteſt.

ATHenæus Dipnoſoph. 2. cap. 32. rationem affert, cur dica- *Lactucæ vis.*
tur Venus Adonidem ab apro interemptum lactucæ fo-
s occultaſſe (quod alij tamen de Phaone Lesbio tradidere, vt
ulit in hiſtoria Poëtarum Lil. Gyraldus) quòd nimirùm, qui
ctucis aſſiduè veſcuntur, hebetiores fiant, καὶ δυσρηπτικοὶ, & ad
idinem minus idonei: lactucam enim frigidam eſſe, iam in
perioribus docui ex Plinio. Venus itaq; fingitur emortui Ado

nidis genitalia lactucis recondere, vt moueamur libidinem t
pemque voluptatem ciborum moderatorum vſu ſopiandam
reprimendã eſſe. Nihil enim æquè conducit ad motus illicit
cohibendos, quam victus ratio temperata. Ouidius inter al
quæ de remedio amoris ſcripſit, vt à quibuſdam cibis abſtine
dum eſſe monet, ſic quoſdam eſſe tutò adhibendos ſuadet, l
quidem verbis:

Victus ratio quid conferat.

Ecce cibos etiam (medicinæ fungar vt omni
Munere) quos fugias, quóſve ſequare dabo.
Daunius an Lybicis bulbus tibi miſſus ab oris,
An veniat Megaris, noxius omnis erit.
Nec minus erucas aptum eſt vitare ſalaces,
Et quicquid Veneri corpora noſtra parat:
Vtilius ſumas acuentes lumina rutas,
Et quicquid Veneri corpora noſtra negat.

Sed & ex nimia ciborum copia turpem amorem excitari Ph
cylides teſtatur,

Οὐκ ἀγαθὸν πλεονάσων ἔφυ θνητοῖσιν ὄνειαρ,
Ἡ πολλὴ δὲ τρυφὴ πρὸς ἀμέτρους ἕλκει ἔρωτας.

Adonis.

Inguina dente fero, &c.] Fabulam Adonidis ab apro interem
Ouid. ſub finem 10. Metamorph. deſcripſit, nec tamen hu
myſterij meminit. Hanc attigit & Auguſt. De ciuit. 6. c. 7.
tumque illud ad Phyſicen retulit Macrob. 1. Saturn. cap. 21.

Cypria venus.

Cypris] Venus, ab inſula Cypro ei ſacra, libidini deditiſſi
Polydor. Virgil. lib. 3. cap 17. De inuentorib. rerum, poſt Iu
num Martyrem, Euſeb. Lactant. & alios ſexcentos retulit.

Aruum genitale.

Genitali aruo.] Hîc aruum genitale pro virilibus & puden
poſuit, quòd ſint generationis inſtrumenta, vt Virgil. 3. Ge

Hæc faciunt nimio ne luxu obtuſior vſus
Sit genitali aruo, & ſulcos oblinet inertes.

Loquendi eandem formulam non eſt aſpernatus Auguſt. lib.
cap. 23. De ciuitate Dei: Sed voluntati, inquit, membra illa
cætera cuncta ſeruirēt: ita genitale aruum vas in hoc opus cr
tum ſeminaret, vt nunc terram manus, &c. ſic aruum genit
κῆπος Græcis, Latinè hortus dicitur.

Lactuca reſiſtit.] Conſule Plinium. Dionyſ. Caſſius lib.
De agricult. cap. 13. Cocta, ait, coitum auertit. Vnde Pythago
ci ipſam eunuchum appellant. Martial. 13. palumbes torqua
reprimere Venerem tradit:

Inguina torquati tardant, hebetantque palumbi:
Non edat hanc volucrem qui volet eſſe ſalax.

Inu

Inuiolabiles telo Cupidinis.

EMBLEMA LXXVIII.

e dirus te vincat amor, neu femina mentem
Diripiat magicis artibus vlla tuam:
acchica auis præſto tibi motacilla paretur,
Quam quadriradiam circuli in orbe loces:
re crucem & cauda, & geminis vt complicet alis,
Tale amuletum carminis omnis erit,
icitur hoc Veneris ſigno Pagaſæus Iaſon
Phaſiacis ledi non potuiſſe dolis.

ARtificiale eſt in Venereos motus, & preſtigiarum laqueos amuletum, cuius tamen rei fides penes auctores eſto. indarus Ode 4. Pythiorum, auctor eſt, Motacillam à Venere

Motacilla Iaſoni à Venere tradita.

primùm è cælo ad homines deportatam, & Iaſoni traditam, v Medeam alliceret. Hanc autem auiculam aiunt veneficis mu lieribus ad incantationes eſſe perutilem:eam namque accipit trocho, & rota quadam alligant,quam in orbem voluũt preſti giatores, & noxia verba immurmurant. Alij, quòd exempt viſcerum interanea orbiculo appendunt.vnde prouerbio apu

Iynx.

Gręcos vulgato,Iyngem hi dicãtur habere, qui veluti quibu dam pręſtigiis homines ad amorem pertrahunt. Noſter Alci tus ex Homero ſcholiaſtis quibuſdam,extulit quod hîc octoſt cho tradit; nimirùm ad arcendas amoris illecebras (quo nul lum exitialius aut furioſius pręſtigium) adhibendam eſſe mo tacillam humano ſtomacho, quæ diſponatur inter binos circu los ſeſe quaſi interſecantes. Sanè numquam mihi perſuaſer virum doctiſſimum,& rerum multarum cognitione inſignem id aliis communicaſſe vt rem verã & ſeriam;& vt crederet tan tam eſſe amatorij philtri vim,vt mentis humanæ libertatem ſ cogere,aut torquere vel flectere eo tandem modo poſſet. Se tamen profectò non auſim diffiteri, pleraque eſſe remedia e bonis auctoribus petenda, quibus effrenata & indomita pe amoris huiuſce petulantia cohiberi,aut etiam ſopiri queat. A

Præſtigiũ amoris præſtigio non pellitur.

verò quis tam excors erit aut ſtupidus, qui furorem illum Cu pidineum inſigni hoc pręſtigio coerceri poſſe dixerit, & faſc no quodam cupidines mentem occupantes exturbari? Viderin alij,quibus amatoria Ouidiana quandoque placuerint imper ſiùs:tamen ipſemet extulit & verius, & quidem ſalubrius:

Ardet & aſſuetas Circe tendebat ad artes,
Nec tamen eſt illis attenuatus amor.
Ergo quiſquis opem noſtra tibi poſcis ab arte,
Deme veneficiis carminibúſque fidem.

Idem loco alio verè & disertè amorem non conciliari mag cis artibus docet:

Fallitur Æmonias ſiquis decurrit ad artes,
Dátque quod à teneri fronte reuellit equi.
Non facient vt viuat Amor Medeides herbæ,
Mixtáque cum magnis Marſa venena ſonis.
Phaſias Æſonidem, Circe tenuiſſet Vlyſſem,
Si modò ſeruari carmine poſſet amor.
Nec data profuerint pallentia philtra puellis:
Philtra nocent animis, vimque furoris habent.
Sit procul omne nefas: vt ameris amabilis eſto:
Quod tibi non facies, ſoláue forma dabit.

Sed miſeri homines amore perculſi graui,cùm re amata ſtatim potiri nequiuerunt, ad artes magicas & amatoria pocula perfugium habuere,res inprimis noxias & exitiales.Conſtat enim Lucretium poetam, Antiochum, Caligulam in furorem verſos ſumptis hiſce philtris, quemadmodum & Lucullum, alioſque nonnullos. Cæterùm nullum perinde remedium eſt efficax ad turpes hoſce motus ſedandos, quàm ſtudio & labori cupiam honeſto ſeſe prorſus dedere:ſic enim fiet,vt clauus clauo pellatur. Cùm enim perſpicuum ſit, amorem hunc non niſi in animos luxu & otio fractos irrepere,nullo planè modo auelli poteſt, niſi accedat labor aliquis & anxietas,quæ ſua moleſtia inatas amoris maculas oblinat. Ouidius: Remediũ efficax in amorem.

Deſidiam puer ille ſequi ſolet, odit agentes:
Da vacuæ menti, quo teneatur, opus.

Quid ſi amuletum certius, & profectò ſalubrius huc appoſuero, nempè vt iuxta D.Pauli conſilium, carnem cum vitiis crucifigamus? Iſte erit diuinus & cęleſtis ἀντέρως, qui terrenum illum & in hac corporis compage deliteſcentem ἔρωτα, robore validiore conficiet. Hoc vnum captiuarum animarum amuletum ſatis erit ad turpia omnia libidinum motuumque genera frangenda.

Bacchica auis præſto tibi motacilla.] Auicula eſt plumis diſcoloribus, prelongo collo, lingua exerta, colore vario, motu crebro circumagens,& ceruicem in orbem flectens:vnde & σεισοπυγίδα vocant, ſeu σείσουραν, aut κίλλουρον, vt apud Heſychium, Latinis Motacilla, Gallis *bergeronnette*, aut *hallequeue*, à caudæ motu,ſeu cauda tremula. Varro meminit De lingua Latina:Sic Galerita & Motacilla:altera quòd in capite habet plumam alatam:altera quòd ſemper mouet caudam. Non me tamen fugit, quòd pluribus verbis contendat Baptiſta Pius, Annotat. poſt. cap.3. Motacillam, & Iyngem pro vna & eadem accipi non debere, idque cõtra Seruij & Gazæ opinionem.Certè ἴυγξ, Iynx, eſt quæ Gallicè *turcot*, auis paulò maior fringilla coloris varii: cui collum circumagitur, lingua ſerpentibus ſimilis, prælonga (qua exerta formicas attrahit,vnde formicula dicta quibuſdam Italis) vngues vtrinque bini. Quæ autem hæc auis ſit, pete ex Ariſt.2.De hiſt.animal.& Plin.11.Lege prouerb. Iynge trahor.Adhęc cur Motacilla dicatur auis Bacchica,rationem auctores non reddunt. Heſychius quidem Bacchum ἰυγγίην cognominatum ait, quia (ni fallor) ad Venerem inflammet immoderatus vini vſus. Fortaſſe Bacchus ἰυγγίης appellatur, Motacilla quæ auis.

quòd vinum homines ad ſe iyngis inſtar alliciat,ac ſi dicamus illecebroſum vel meliùs etiam iynx à Pindaro dicitur *μαινὰς* non quòd Bacchi ſit auis, ſed quòd furorem inducat.

Quam quadriradiam.] Pindari eſt iſtuc ; nam *τετρακνάμον* eam,de qua hic agitur,auem nominat,id eſt quadriradiam.

Amuletum.] Remedium aduerſus veneficia, maláque med camenta, ab amoliendo: *ἀποτρόπαιον*, ab *ἀποτρέπειν* amolir depellere, quod verbum frequens eſt Plinio.

Pagaſa. *Pagaſæus Iaſon.*] Falluntur qui legunt *Pegaſæus.* Iaſon autei dictus eſt Pagaſæus à Pagaſa Theſſaliæ vrbe, iuxta quam Arg nauis fabrefacta : quam etiam Ouid. 7. Metamorph. princip Pagaſæam puppem nominat. Idem 8.

—— Auctor teli Pagaſæus Iaſon,

Et Faſtorum 1:

Paſſus idem Tydeus, & idem Pagaſæus Iaſon.

Lucan. 2.

Vt Pagaſæa ratis peteret cùm Phaſidos vndas,

Phaſiacis dolis.] Incantamentis Medeæ, quæ à Poetis cogn minatur Phaſias, à Phaſi Colchorum fluuio. Ouidius De art

——— Maritum

Barbara per natos Phaſias vlta ſuos.

Laſciuia.

EMBLEMA LXXIX.

licias & mollitiem mus creditur albus
Arguere, at ratio non ſat aperta mihi eſt.
n quod ei natura ſalax & multa libido eſt?
Ornat Romanas an quia pelle nurus?
rmaticum murem vocitant plerique Zibellum,
Et celebris ſuaui eſt vnguine muſcus Arabs.

Erſtringit mollitiem & laſciuiem nobilium quarãdam matronarum, quæ ad corporis ornatum oſtentent raras pellias animalculorum, nempè muris aranei, æluri Zibellini (fe libidinoſiſſimi) & præterea vtantur ſuffitu muſci Arabici. iè de muris ſalacitate multa ſunt à pleriſque ſcriptoribus

Ornatus matronarũ nimius. Mus albus

tradita. Hinc enim illud Martialis:

Nam cùm me murem, cùm me tua lumina dicas.

Opici mures dicuntur Iuuenali ſalaces, libidinoſi, obſceni, à ſpelunca quam Græci ὀπὴν, id eſt foramen, cauernam, vt D. Auguſtin. tradit quæſt. in Exod. lib. 2. Sic enim obſcenitatis partes per cauernam interdum argui docet Auſonius in epigrãmatis

Deglubit, fellat, molitur per vtranque cauernam.

Legi Meſſalinam portentoſæ libidinis mulierem ab Epicrate dictam eſſe Myconiam, quaſi dixeris murinam. Adhæc nonnulli feminam ſalaciſſimam per æluri feminæ ſimulacrum figurari dixerunt, propter animalis ingenium: cogunt enim mares ad coitum feminæ, ipſæque puniunt, niſi pareant. Cæterum muſcum Arabicum circumferunt, non modò matronæ principes: ſed & aliæ gradu longè inferiores: tantáque in iis eſt & cultuum, & ſuffituum varietas, vt fermè ignorent voluptatem quæ inde capi poſſit, quòd in his aſſiduè verſentur, quibus nempe perſpectum non eſt quod Satyricus ait, voluptates ex vſu ratione commendari. Cur autem mulieres ſuffitu & ſuauiſſimis odoribus vtantur, hanc eſſe cauſſam aiunt, quòd totæ ſint venereæ. Itaque Poëtæ Græci Venerem nuſquam loco egredientem fingunt, niſi odore aliquo exquiſitiſſimo relicto ad ſuam præſentiam declarandam: adiiciunt præterea ſuffitus omnes eſſe ſalaces. Muliebres ornatus ridet taxátque Lucianus in Amoribus, Iuuenalis Satyra 6. & vberrimè Plautus in Pœnulo: item Ælian. 1 De varia hiſtoria.

Muſcus Arabicus.

Mollitiem mus creditur albus arguere.] Lege Prouerb. Eraſm. Mus albus: in laſciuum & libidinis immodicæ hominem.

Nurus.] Matronas. nomẽ ſpecialius pro cõmuni, συνεκδοχικῶς

Zibellus.

Sarmaticum murem, &c.] Zibellus à quibuſdam mus Sarmaticus appellatur ad Alciati mentem, quòd è Sarmatia aduehitur: dicitur & Ælurus; de quo lege cap. 10. lib. 12. Ælian. De animalium hiſtor. Sed non à mure muſcum dici, at potius ab vmbilico capreoli cenſent eruditi homines.

Muſcus Arabs.] Dicam obiter, Romanos olim in obſidione Veiorum pellibus tectos hiemare cœpiſſe, vt eſt apud Liuium lib. 5. ſed hæ pelles rudiores erant, vt ſeculum vnde fuit, quas nulli alij vſurparent in vrbe. Conſtat tamen pellium vſum poſtea in veſtitũ irrepſiſſe: quod Seneca teſtatur in epiſtolis, quo loco mentionem facit pellicularum vulpiũ, muriúmque, quos Zibellinos atque Armelinos plerique nuncupant: tametſi Zibellini maiores ſint, quám quibus murium nomen conuen

Deſidia.

EMBLEMA LXXX.

ESIDET *in medio Eſſæus, ſpeculatur & aſtra,*
Subtus & accenſam contegit igne facem.
gnities ſpecie recti velata cucullo.
Non ſe, non alios vtilitate iuuat.

QVamquam id non incommodè torqueri poſſet in eos, qui concreditam ſibi eruditionis & ingenij dotem aliquã ex-lentem miſerè negligunt, idque non referunt ad vſum, cu-potiſſimùm gratia norunt ſibi eſſe demandatum & com-ſum à ſummo & præpotenti bonorũ omnium auctore Deo; nen, niſi me fallit animus, videtur hoc reuera tortum eſſe deſides quoſdam cœnobitas, qui θεωρίας imaginem ali-am profeſſi, ignauiæ ſitu ætatem terunt: literas aſpernantur, Quorundam cœnobitarum deſidia.

aut certè non magni faciunt, quanquam alioqui valeant ingenio & non parua naturæ dexteritate: iners omninò genus, & fruges cõſumere natum, & ex tertio illo hominũ genere quod aſſignat Heſiodus, meritò dixerim, cùm nec ſibi nec aliis commodum aliquod referant. Quod ipſum tamen velim æquis auribus accipi; non enim is ſum qui auſim aut etiam velim carpere inſtituta illa vetera primùm quidem à ſapientiſſimis inducta patribus, noſtræ pietatis Chriſtianæ anteſignanis & vindicibus, quorũ tanta eſt apud nos auctoritas, vt inuerecundũ eſſet ne dicam impium, eorum vitam, pietatem, doctrinam, fidem non probare, non colere, non amplexari. Vt ergo apertè dicam quod ſentio ea de re: hîc ab Alciato, à me, ab aliis etiã quibu ſimplex miniméque fucatus eſt animus, nullo modo reprehẽditur monachorum inſtitutum & regula, ſed multorum ex ii otium, ignauia, imperitia notatur; quippe qui eo nomine peſſimè de ſe déque aliis mereantur. Iactent ij quantumuis ſui ordinis ſuarúmque legum antiquã dignitatem & ſanctimonian niſi enim ſe ſimiles iis præſtiterint qui laboribus, vigiliis, ſtudiis, ieiuniis, omni denique patientiæ laude Chriſtianum nomen auxerunt & amplificarunt, non video qua ratione digr habeãtur eo, quod fuit honorificum apud priſcos, monachi nomine, quod illi ſua vecordia & inertia, ne quid dicam grauiu contemptum reddunt. Vtinam verò vt continuò ſolent inſolefcere ob veterum illorum patrum admirabilem toti poſteritati religionem, ita eorundem vitæ inſtitutum æmularentu non enim miſero & infelici otio ſe ita dederent, vt δὶς διὰ πασῶν abeſſent ab iis quos ad piæ vitæ religioſæque inſtitutione ſe imitari dictitant. Sed ne abeam longiùs, quid laborioſius e cogitari, quid ſanctius, quid diuinius in terris fingi aut audi potuit, quàm fuit illa verè ac meritò laudata priorum mon chorum vitæ ratio? quod purius aut vberius olim eccleſia ſem narium clarorũ virorum habuit, quàm quod à cœnobiis, ma dris illis & eremis ductum fuit? Nunc verò Deus optime! quã abſumus à prima illa canáque religione, cùm qui ſeuerioril inſtitutis ſeſe obligent, non tam pietatem quàm otium, n tam ſolitudinem meditandíque de rebus diuinis opportuni tem, quàm deſidioſam vitam ſibi proponant. At id quidem ce tè pluribus exaggerare videtur eſſe nõ modò ſuperuacaneu ſed & intempeſtiuum; quandoquidem notius ſit, quàm vt co firmare habeam, ne videar iniquiùs in eos debacchari, quos meliorem frugem reuocare laboris eſſet infiniti, & penè ἀδ

ναπεῖν:admonere intempeſtiuum & quidem importunum : re-
prehēdere,prorſus odioſum, & perinde non omnibus gratum:
Hac enim tempeſtate ſic omnia ſunt exulcerata, ſic lubrica &
peruicacia,vt quoquò te vertas, vel etiam nolens, experiaris te
per ignes incedere ſuppoſitos cineri doloſo; & quicquid in
eiuſmodi quorundam hominum negotio velis attingere,vlcus
& vomicam citiſſimè deprehendas, adeò ſub omni lapide dor-
mit ſcorpius. Itaque ſatius eſſe duco malum bene conditum
non mouere,& huius ordinis viros bonos (quos tametſi paucos
& colendos, & exoſculandos eſſe puto) à malorum fece ſemper
abſtrahendos & eximendos vnicè volo, ne errore quodam po-
pulari pro vitio virtus crimina ſæpè ferat.

Deſidet.] Cicero proinde in Verrinis dixit per Metaphoram Deſidere.
ignauis conſentaneā: Quid ſedes Verres? quid ſpectas? Idem in
Piſonem: An poteſt vlla excuſatio eſſe,non dico malè ſentienti,
ſed ſedenti,cunctanti,dormienti in maximo Reip.motu conſu-
li? Eodem ſenſu Heſiod. ait,ſpem non bonam,virum indigen-
tem tenere, ſedentem in taberna, cui victus ſufficiens non ſit:

Ἐλπὶς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένον ἄνδρα κομίζει,
Ἥμενον ἐν λέσχῃ, τῷ μὴ βίος ἄρκιος εἴη.

Sed & Demoſthen.1. Olynth. Athenienſibus ſuccenſet, eóſque
ſedere dicit, & Philippi potentiam non attendere. Sic enim:
ἀλλ' οἶμαι καθήμεθα, οὐδὲν ποιοῦντες, &c. Deſidere in medio,
pro ignaui ſigno ſuperiùs poſuit,in ſimulacrum Spei:

Cur in dolioli tegmine pigra ſedes?

Itémque aſtra ſpeculari:

Quæ Dea tam læto ſuſpectans ſidera vultu?

Lege Pierium Hieroglyph.lib.56.

Eſſæus.] Eſſæi,Iudæi fuerunt,ab aliis vitæ ſeueritate,ieiuniis Eſſæi qui.
& inſtitutis quibuſdam differentes. De iis Philo Iudæus. Euſe-
bius De præpar.euangel.& Philaſtrius in catalogo hæreſ.

Accenſam contegit igne facem.] Viſus eſt mihi hic locus inter alios Facem accenſam tegere quid, &, quid per ignem intelligitur.
permultos dignus eſſe qui maiore cura ſtudióque à nobis ex-
plicetur. Sed mihi ea de re cogitanti tam multa è multis & va-
riis occurrunt, vt verear ne quis me putet intemperanter abu-
ti ſtudio, aut etiam pleriſque otioſus videri. Sed ad rem. Plu-
tarchus 4. Decretorum de anima diſputās ex Democrito,igni-
tum quiddam eſſe ait ex naturis concretis mente perceptis,
globoſas ideas, quæ habeant igneam facultatem, idque cor-
pus eſſe. Succurrit id Lactantij è 2. cap. 3. Quòd ſi anima ignis
eſt,in cælum debet eniti,ſicut ignis, ne extinguatur, hoc eſt ad

immortalitatem quæ in cælo eſt, Virgil. in 6.

Igneus eſt ollis vigor, & cæleſtis origo
Seminibus. ———

Heſiodus, & eius interpretes, ab ea opinione non recedunt: cùm aiunt Prometheum igneum cæleſtem clepſiſſe, quem ſimulacro à ſe confecto appoſuit, vt animatũ fieret, ea enim mẽs eſt, quæ molem agitat, & toto ſe corpore miſcet. Quòd ſi quis fortè putat, cur Heſiodus & ipſe Maro dicant Iouem ab hominibus ignem remouiſſe, facilis eſt reſponſio. Vis enim & ſolertia humani animi difficilis eſt inuentu, quòd hebetiore ingenio ſimus: adeò nihil tam excellens & præclarum ſine magno aliquo labore vita dedit mortalibus. Cõtegunt ergo cœnobitæ otioſi ac languidi facem accenſam ſub pallio, nullis artibus, aut ſtudiis honeſtis animum applicantes, nulla ſua induſtria ac diligentia notiones animi exerentes, vt non minus verè quàm rectè in eos id Plautinum conuerti poſſit,

Summa ingenia in occulto latent.

Ad ea quæ de igni vel ardenti facula iam dicta ſunt, adiicerem lubens quę Plutarc. diſputat. Commentario, An rectè dictum λάθε βιώσας: eo etiam qui eſt de cupiditate diuitiarum. ſed maximè iuuat locus ille Problematum, quo ait, veteres obſcuris vſos rationibus, potiſſimùm in rebus ſacris, lucernam corpori animam continenti ſimilem dixiſſe. Lux enim eſt, inquit, quæ intus eſt animus, &c. Quòd ſi qui monachi, vt ſunt ex iis quidam boni viri, ſed non ſatis eruditi, dicant id à paganis auctoribus malè detortum, ne videar verbo moleſtus, quippè qui fauſta omnia illis precari non deſino, euoluant quæſo diligenter magni ac ſancti viri Chryſoſtomi Chriſtianam ſententiam ad illum ſacri Euangelij locum *Luceat lux veſtra, &c.* Hunc enim Chryſoſtomum iudicem honorarium ſi admiſerint; nihil dico amplius cauſſa dicta eſt.

Subtus accenſam facem contegit.] Petitum id è Socratis apophthegmate: οὔτε πῦρ ἱματίῳ περιστεῖλαι δυνατὸν, οὔτε αἰσχρὸν ἁμάρτημα χρόνῳ: Neque ignem veſte nec turpe aliquod delictum tempore occultare poſſibile eſt. quò refero adagium. Sub tunica & ſinu, de iis quæ occultè fiunt, non palàm & in propatulo. & Manum habere ſub pallio, pro eo quod eſt, languere otio.

Non ſe, non alios iuuat.] Proinde ex tertio illo genere hominum, quod Heſiodus aſſignat; Cicero 2. Offic. Quamobrem contemnuntur ij qui nec ſibi nec aliis proſunt, vt dicitur: in quibus nullus labor, nulla cura, nulla induſtria eſt. Lege prouerb. Nec ſibi nec aliis vtilis.

Deſidiam abiiciendam.

EMBLEMA LXXXI.

Quiſquis iners, abeat, nam in chœnice figere ſedem
Nos prohibent Samij dogmata ſancta ſenis.
Surge igitur, duroque manus aſſueſce labori,
Det tibi dimenſos craſtina vt hora cibos.

AD hortatio eſt ad laborem, ſumpto argumento ex parœmia Pythagorica, qua præcipiebat chœnici non eſſe inſiendum: cuius explanationem malumus ab ipſo Alciato repeère (cùm ſit obuius locus) quàm ab aliis quibuſque tametſi octiſſimis, emendicare, vt ſumus initiò polliciti. Sic itaque ile 1. Parergôn cap. 17. Sciendum eſt, inquit, apud Athenienſes uiſſe menſuram tritici, quantum quiſque vno die comederet, rat ea & maior libra, vocabaturque chœnix, vel μέτρον, vt in-

Chœnici non inſidẽdum, quid.

terpres Ariſtophanis ait. pendebat autem earum drachmas cι. hoc eſt ſeptem & viginti vncias Græcas, vt Iulius Pollux, & Nicandri interpres ſcribit: noſtra autem menſura ſeſquilibram: eius chœnicis dimidium drachmarum 75. libra ſeu libella dicebatur, vt Rhemnius Palæmon oſtendit eo carmine:

Attica non minor eſt; ter quinque hanc denique drachmis,
Et ter vicenis tradunt explerier vnam.

Igitur iubet conſtitutio duas libellas, id eſt chœnicem victualis ſubſtantiæ cuſtoditis præſtari: quod etiam olim fieri ſolitum oſtendit Pythagoræ ſymbolum, *Super chœnicem non eſſe ſedendum* id eſt, non debere quenquam præſenti cibo eſſe contentum, ſed potius aduerſus legem Euangelicam de craſtino ſollicitari. Sic & Corinthij χοινοκομέτραι dicti, quòd pluribus ſeruis abundarent, quibus demenſum, ſeu, vt in Euangelio Lucæ dicitur, σιτομέτριον quotidie præſtandum erat. Id ſingulis menſibus erat apud Romanos quaterni modij, vt ſcribit in Phormione Terentiana Donatus. Hactenus Alciatus. Hoc itaque prouerbio docebat Pythagoras, non oportere per inertiam & otium, cibum alienum ſectari, ſed ſua quemque induſtria debere ſibi facultates comparare, quibus vitæ mundicie cõſulatur. Proinde meritò Reſpub. omnis liberaliter inſtituta ſegnes & laborum oſores expellit & execratur. Inſtitutum celebre laudatur Athenienſium (profectum illud quidem ab Indis & Ægyptiis) quo inertia & otium iudicio publico damnabantur. Nam ſingulis annis ſtatóque tempore ciues in iudicio ſiſtebant, expoſituri, quo quæſtu, quáq; arte viuerent. Et Corinthi Periander hunc morẽ inſtituit, vt ſi quẽ ſplẽdidiùs obſonari animaduerterent, exquirerent vndenã ſumptus ille ſuppeteret: ſi eſſet vnde illud vitę genus tueri poſſet, ſinebant vti: ſi facultatũ modus non eſſet, iubebant hominem moderatiùs viuere: ni dicto eſſet audiens, mulcta damnabatur; at ſi nihil omninò haberet, nihilominus ita ſplendidè viueret, curabant interfici, quia hunc furẽ eſſe, aut prædatorem, aut calumniatorem neceſſe eſſet. Ea fuere veterum inſtituta; hi mores: ſic enim cenſebant ignauum & nullius frugis hominem indignum eſſe qui vitæ commodis frueretur. Præclara ſe mihi offert oratio Tiberij in ſenatu, qua reſpondit M. Hortalo, nobili iuueni, cui inopi Auguſtus antè ſuccurrerat, vt ſuum ordinem ſeruaret: ſed poſtea cùm ſe, ſuoſque liberos, quos multos habebat, ſuſtentare non poſſet, Tyberium Cæſarem rogauit, vti noua liberalitate iuuaretur. Cui ſic Tyberius: Si quantum pauperum eſt, venire huc, & liberis ſuis pe-

uaſi tendiculis auocati, vel quibuſdã illecebris amaſiæ alicu-
us deliniti. Qua in re, vt in Glauci & Diomedis armorum per-
mutatione, ſentiunt tandem ſuo magno malo quàm periculo-
um ſit, & quidem alienum à recta mente, Philoſophiæ ſeptis
uocari, vt rei vel leuiculæ, vel etiam flagitioſæ ſe adiiciant. Id
nim refert nauis, quæ remora piſciculo minutiſſimo ſiſtatur.
Mirum ſanè & planè incredibile, niſi fidem auctores magni no- Remora quid.
minis facerent. Hic remora, impedimentum & obiectam tar-
ditionem ſignificari apud veteres aſſerit Pierius Hieroglyph.
.Commodiſſimum habes exemplum ad id illuſtrandum, in
Critia & Alcibiade apud Xenoph. 1. commentar. hi enim ado-
leſcentes magnis naturæ & ingenij conformati dotibus, ad res
ſummas nati leuiculis occaſionibus non tam deterriti quàm
auocati ab officio, ſibi ſuæque Reipub. exitium crearunt. De
Echeneide Plutarch. 2. Sympoſiac. quæſtione 7. & 2. Problema-
tū, quæſt. 3. non enim commodè poſſumus citra tædium omnia
hic conferre.

Parua velut limax, Remora, &c. Teſtis eſt Plin. lib. 9. c. 25. Sic Locus Baſilij Magni.
Baſilius: ἐχῖνος ὅταν προίδῃ ταραχὴν ἐξ ἀνέμων, ψηφῖδά τινα
ὑπελθὼν γενναίαν, ἐπ᾽ αὐτῆς ὥσπερ ἐπ᾽ ἀγκύρας βεβαίως σα-
λεύει κατεχόμενος τῷ βάρει, πρὸς τὸ μὴ ῥᾳδίως τοῖς κύμασιν
παρασύρεσθαι. τοῦθ᾽ ὅταν ἴδωσιν οἱ ναυτικοὶ τὸ σημεῖον, ἴσασι τὴν
προσδοκωμένην βιαίαν κίνησιν τῶν ἀνέμων. id eſt, Echinus vbi
præſentit ventorum tumultus, calculum quendam & lapillum
ingnum arripit, in eoque quaſi in anchora innititur, ne facilè
impetu fluctuum dimoueatur: quod cùm naturę obſeruant, prę-
dicunt ventorum & fluctuum agitationem. Caſſiodor, memi-
nit epiſt. 35. lib. 1. Variar. formul. Cardanus De rer. variet. 7. cap.
ſatis conſtare ait hærẽtem remoram naues retardare. Et Rõ-
detius contendit experimento vidiſſe triremem, in qua Car-
dinalis Turonenſis Romam vehebatur, à curſu inhibitam, eã- Echeneis.
que deprehenſam præbuiſſe conuiuium. Echeneis ab ἔχω &
nomine ναῦς, quòd naues remoretur, vt Remora Latinè eadẽ
ratione nomen habet.

Impete.] Id eſt, impetu. Statius. Thebaid.

——— *Aurigamque impete vaſto,*

Vide Gellium cap. 7. lib. 19.

Ad ſidera vectos.] ἀλληγορία.

In medio tramite.] Pro, in media inſtituti via, & re infecta,
ἀλληγορικῶς.

Ignaui.

EMBLEMA LXXXIII.

IGNAVI ardeolam ſtellarem effingere ſerui
Et ſtudia & mores fabula priſca fuit:
Quæ famulum Aſteriam volucris ſumpſiſſe figuram
Eſt commenta fides ſit penes hiſtoricos.
Degener hic veluti qui céuet in aere falco eſt,
Dictus ab antiquis vatibus ardelio.

ANtequam veniam ad explicationē huius carminis, li paulum exſpatiari, non tamen vt omninò volitem pr caſam, quod aiunt, ſed vt à theſi ad hypotheſim, quod pręci Rhetores, faciliùs me recipiam. Quia enim id omninò to

t in ardeliones, eoſque qui multis, variiſque ſtudiis eodem
mpore animum applicant, quęramus an prouidi ſint qui ſic
gerunt. Primùm quidem videmus eſſe natura comparatum,
nemo ſit repertus hactenus ingenio adeò felici, naturæque
nitate pręſtans, vt pluribus artibus addictus, multum pro-
oueat. Rei enim vnius ſtudium, facultas vna, & negocium a-
qui ſerium, totum hominem requirit: quódque de cibis me-
ci ſolent præſcribere, itidem in ingeniis prudentes homines
ligenter eſſe cauendum præcipiunt; adeò nullus eſt ita va-
nti ſtomacho, quin ſibi permultùm noceat, ſi multiplici &
nfuſa, immoderatáque ciborum copia ventriculum ſaburra-
malit, & corpus onuſtum reddere, quod ait Horatius, quàm
ediocribus & neceſſariis epulis valetudini conſulere. Sic qui
uribus & variis ſtudiis vno eodemque tempore ingenium
erat, ſeipſum quidem ad tempus videtur reficere varietate
um: ſed interea tamen non modò nihil inde lucri capit, ſed
emoriam obtundit, aciemque ingenij debilitat. Aliquis for-
mihi Catonem Portium obiecerit, quem ſummum homi-
m fuiſſe memorant hiſtoriæ, nempè is ſummus Imperator,
mmus orator, ſummuſque Iuriſconſultus à quibuſdam elo-
magnifico celebratus. Si tamen conferatur cum quibuſdam
is vel Gręcis, vel Romanis qui ſuperiore aut inferiore ſe-
lo floruerunt, longè aliud ſentiendum erit: fuit enim M. Ca-
Aquilio Gallo multò inferior, ſi illius in iure peritia cum
m huius doctrina veniat in certamen. In oratorio munere ac
ultate dicendi neque Lucium Craſſum, Marcúmue Anto-
um, neque Hortenſium, aut Ciceronem ſuperauit. Iam verò
diſciplina belli non eſt cum C. Cæſare comparandus, aut a-
certè multis, quos Reſp. Romana olim laudatiſſimos aluit.
em iudicium de cæteris. nam & Plato relictis artibus leuio-
us, ſe totum philoſophiæ conſecrauit: & Demoſthenes cùm
gloriæ daret, relicta philoſophia, in qua non parum profe-
at, eloquentiam eſt amplexatus. Et quidem viri illi magni
id videntur incubuiſſe, vt vnam diſciplinam ſibi ornandam
excolendam proponerent, ad eamque vnam ſuum omne ſtu-
um reuocarent. Ita qui excellere aliis & anteſtare, aut ali-
a in laude eſſe volet, procul abeſſe debebit ab illo *πολυμα-*
ς immoderato ſtudio, quæ *ἀμαθίαν* ſæpenumero inducit.
atuo itaque cum Seneca: Certis ingeniis immorari & in-
triri oportere: nuſquam eſſe qui vbique eſt. In peregrina-
ne agentibus hoc euenire, vt multa hoſpitia habeant, nullas

V

amicitias: idem accidat eſt neceſſe iis qui nullius ingenio fa-
miliariter ſe applicant, ſed omnia curſim & properanter tran-
mittunt. Nihil æquè ſanitatem impedit, quàm remediorũ cre-
bra mutatio. Non cõualeſcit planta quæ ſæpius transfertur, &
Sed iam ſatis luſimus. Veniamus ad argumentum Emblemati
Suſceptum eſt in ardeliones, vanóſque oſtentatores, quo ho-
minum genere nullum aliud impudentius aut inutilius; quan-
doquidem ſe omnia tenere, & ad vnguem noſſe profiteantur,
cùm tamen reuera in iis præter iactantiam & importunam lo-
quacitatem inuenias nihil. Sed lubet paucis in eiuſmodi Thra-
ſones inuehere, quòd omnia ſibi tam temerè vendicent, ta-
nulla fronte arrogent, vt ſi cum aliis (quod fit ſæpiuſculè) ri-
xantur,

Ardelionum ſtudia taxantur.

Tot pariter pelues, tot tintinnabula credas
Pulſari. ———

Quam enim ex omnibus artem aut diſciplinam adduxeris in
medium, cuius ſe imperitos non negent? Quid tam recondi-
tum & obſcurum in rerum arcanis eſſe poteſt, quod illi ſua in-
duſtria, miráque ingenij ſolertia non ſint exactè complexi?
Tanta eſt horum hominum tam malè feriatorum impudentia,
tamque inſolens proteruia, vt cùm oculos, quòd aiunt, corni-
cum auſi ſint configere, nemini debeat eſſe mirum, ſi de rebus
quas minimè compertas habent, contra omnium ſententias &
iudicia pronuntient audaciùs, & plus quàm par eſt, iniquiùs.
Tum enim videas eos ſuam opinionem elato ſupercilio tue-
accuratiùs, ſic vt periculum ſit, ſi coneris eos de cauſſa deiice-
re, ne ſua efferata licentia in te impotentius ſæuiant quàm
velles, acriùs inuehant, ſuáque Stentorea & vocaliſſima lo-
quentia te tuáſque rationes inuidiosè traducant apud imperi-
tum vulgus, tibi omnem reſpondendi libertatem eximant.
verò ſit queſtio de literis quæ ad humanitatem pertinent, qu-
vel primoribus tantùm labris deguſtarint, aut tibi tace-
dum, aut ſi penitus auſcultare nolis, colloquendum eſt rariùs,
eóque pacto vt non vſpiam te quicquam refellere poſſe vi-
deare. Si quid de Iuriſprudentia fortè dicendum ſit, tum be-
ſuo more excurrent. Nunquam, inquient, veteres exactè di-
ciplinam legum ſunt interpretati, aut, Farragines ſunt gloſ-
matum intolerabiles, aut, Inter ſe mirabiliter pugnant, aut
liquid aliud eiuſmodi. Si de arte medica ſermo eſt, Nunqua-
tam concinnè, támque opportunè (ſi modo fidem illis habe-
Galenus aut Hippocrates. Si de aſtrorum ſcientia, quid? H-

Excurſus in ardeliones.

opis & tonſoribus eſſe notiſſimum contendent, nempè vt di-
genti hac & bene prouida cautione propriam inſcitiam te-
nt. At ſi ad Theologiæ reconditioris arcana deueniendum
, aperient ſtatim, quid iuris habeant in iis excutiendis: ſo-
ttes ſe eſſe fingent, ſudabunt nitendo, neque tamen hilum
oficient, & abundè ſatagent, nihil agent tamen. Nec eſt
uod Philoſophiam commemorem. Illi enim nihil neſciunt,
i tam ſeriò per omnem diſciplinarum circulum peruolita-
nt, vt ſuo iudicio vel ipſe Plato cæcutiat, Ariſtoteles ine-
iat, Cicero garriat, Aquinas deliret, & Peripatetici omnes
ſerabiliter errent. Adeò ſunt in omni diſciplinarum genere
ercitatiſſimi, vt, contra Socratis inſtitutum & mentem, hoc
ntùm ſciant, quòd omnia ſciant: quin potiùs hoc tantum neſ-
nt, quòd omnia ignorent. At ſi tam multa ſciant, mirum eſt
ximè, quòd ſe neſciant. Si enim vel quadam ex parte ſci-
nt quid illud ſit γνῶθι σαυτὸν, iampridem perſpexiſſent ſa-
entiæ aditum cuiuis obuium & patentem eſſe non poſſe, niſi
n aliquid ſe ignorare norit: aut ſi quid ſciat, non oportere
faſtu intumeſcere, vt nullum alium ſcire meliùs poſſe &
olutiùs audeat exiſtimare. Sed miſſos faciamus eiuſmodi
υπράγμονας, veniamúſque ad carminis explicationem. Ve-
r enim ne vehemètiùs in rei literariæ ardeliones inueham,
pecialiùs id conferre videar in Sophiſtas quoſdam iacta-
ndos, nihílque non tentantes: quod quidem tamen in gene-
video intelligi de iis poſſe, qui ſuam operam & ſtudium col
ant in variis & multiplicibus vno eodémque tempore ten-
s negotiis, quæ certè aggredi poſſunt illi ſatis audacter &
iè, perficere verò conſtanter minimè poſſunt. In vetere qua-
n fabula inductus erat ſeruus quidam fatuus, & nihil non
gens, qui aſteriæ vel ardeolæ ſtellatæ figuram repræſenta-
vt mores & conatus ardelionum exprimeret. Hi quotquot
t, ſatis mouent ſeſe: nihil tamen promouent, nihílque agunt,
tantùm ſatagunt, idque ad modum adulterini & degeneris
onis, qui ſit tantùm ceuentis in aere motus. Talem deſcribit
lum Martial. 1. & 2. lib. & Afrum 4. Talis eſt apud Terent.
unuch. Thraſo, vt etiam Suffenus apud Catullum. Huc re-
dagium, Callippides.

Ardeolam ſtellarem.] Plin. lib. 10. ca. 60. tria facit Ardeolarum Ardea.
era, quæ ſunt Leucon, ab albedine; Aſterias, ab aſtrorum
ore per ſimilitudinem dicta; & Pellos, quia non ita in

altum volat. πέλως enim propè ſonat.

Fabula priſca.] Locum hunc, ſeu Emblematis fontem, mali repetere ex loco Ariſtotelis, qui eſt lib. 9. cap. 18. De hiſtor animal. vbi meminit huius priſcæ ſeu veteris fabulæ. Ea auis Pauſaniæ ὄκνος, id eſt pigra & ignaua nominatur.

Ceuere. *Ceuet.*] Alas agitet, & volare contendat. Ceuere propriè cl nes mouere, verbum obſcenum. Perſius Satyra 1.

——— *An, Romule, ceues?*

Iuuenalis 2.

An te ceuentem, Sexte, verebor? & 9.

Computat & ceuet, ponatur calculus.

Fides ſit penes hiſtoricos.] Eiuſmodi eſt illud Salluſtij è Iugu thino: Cæterùm fides eius rei penes auctores erit.

Auaritia.

EMBLEMA LXXXIIII.

V miſer in mediis ſitiens ſtat Tantalus vndis,
Et poma eſuriens proxima habere nequit.
nine mutato de te id dicetur auare,
Qui, quaſi non habeas, non frueris quod habes.

ſt auari hominis εἰκὼν, ſumpta ex Petronio Arbitro & Horatio, verbis quibuſdam tantùm mutatis. Ille enim ita atyrico: Emblematis typus ex Petronio Arbitro & Horatio.

Nec bibit inter aquas, nec poma fugacia carpit
Tantalus infelix, quem ſua vota premunt.
Diuitis hæc magni facies erit, omnia latè
Qui tenet, & ſicco concoquit ore famem.

verò I. Sermon. Satyra I,

Tantalus à labris ſitiens fugientia captat

Flumina quid rides? mutato nomine de te
Fabula narratur congeſtis vndique ſaccis
Indormis inhians, & tanquam parcere ſacris
Cogeris, &c.

Et Cornelius Gallus:

Quid mihi diuitiæ, quarum ſi dempſeris vſum,
Quamuis largus opum ſemper egenus ero.
Imò etiam pœna eſt partis incumbere rebus;
Quas cùm poſsideas, eſſe violare nefas.
Non aliter ſitiens vicinas Tantalus vndas
Captat, & appoſitis abſtinet ora cibis.

Auari conditio. Sic enim auari hac in vita ſuos iam manes patiuntur, quib quid mali optes niſi vt viuant diu? Macrob. Saturn. 1. Illos, quit, epulis ante ora poſitis excruciari fame, & inedia tabeſ re, ſignificat eos quos magis magíſque acquirendi deſideri cogit, præſentem copiam non videre, & in affluentia inop egeſtatis mala in vbertate patiuntur, neſcientes parta reſpice dum egent habendis. χρημάτων δ' ὄρεξις, ἣν μὴ ὁρίζεται λό πενίης ἐσχάτης πολλῷ χαλεπωτέρη, μείζονες γὰρ ὀρέξεις μείζο ἐνδείας ποιοῦσι, aiebat Bion: id eſt, Cupiditas habédarum opu niſi aliqua ſatietate cohibeatur, extrema pauperie longè de terior eſt: maiores enim cupiditates egeſtatem quoque ma rem arceſſunt. Proinde ſi quem diuitem efficere voles, (di bat Epicurus) μὴ χρήματα προστίθει, τῆς δ' ἐπιθυμίας ἀφαί non eſt quòd opes augeas, ſed tollas cupiditatem. Diſſenti inter ſe Poetæ de cauſſa pœnarum Tantali. Alij enim ad in ros relegatum eſſe volunt, eiúſque capiti ſaxum impende cuius caſum ſemper extimeſcat: eaque pœna cruciari, q Deorum liberalitate ſit vſus intemperantiùs, cùm eorum c uiuiis intereſſet: vel quòd linguam habuerit incontinent vel quòd Pelopem filium membratim diſſectum coctum cœtui Deorum comedendum appoſuerit, vnde in inferis p petua fame ſitíque torquetur, vel etiam in mediis epulis & quis famelicus & ſiti enectus cogatur láguеſcere. Referam

Max. Tyrij locus. Maximi Tyrij Platonici verba ex oratione 25. Quid obſe continua hominũ cupiditate egentius? Vbi enim ſemel anir ſuprà quàm neceſſarius exigit vſus, voluptatibus indulſ priorem cõtinuò faſtidit, nouarum cupiditate detinetur. Et eſt quod Tãtali ſignificat ænigma, continuã videlicet volup rij ſitim, vt cùm oblectationum interdum latices affluant, r dant interdũ, propterea cupiditatum refluxus excitetur; qu

amen cupiditatibus infeſtiſſimus dolor, metus ac perturbatio
ermixta ſint. Nam quidnam homines timere peius ſolent,
uàm ne præſens voluptas elabatur? Græca ſi quis malit hæc
unt: τί γὰρ ἂν εἴη πενέστερον ἀνδρὸς ἐπιθυμοῦντος διηνεκῶς; ἐπει-
δὰν γὰρ ἅπαξ ψυχὴ γεύσηται ἡδονῶν ὑπὲρ τὴν αὐτῆς χρείαν, κό-
ος αὐτὴν προτέρων ἔχει, καὶ ἑτέρων ἔρως. καὶ τὸ τοῦ Ταντάλου αἴνι-
μα, τοῦτο ἦν ἄρα, δίψα διηνεκὴς ἀνδρὸς φιληδόνου, καὶ ἡδονῆς νά-
ατα προσιόντα καὶ ἀπιόντα αὖθις, καὶ παλίρροια ἐπιθυμιῶν, καὶ
υπαὶ πηγαὶ ταύταις ἀνακεκραμέναι. καὶ ταραχαὶ, καὶ φόβοι.
οβερὸν μὲν γὰρ παροῦσα ἡ ἡδονὴ μὴ ἀπέλθῃ. Clitophon apud Achiles
chillem. Statium ſcriptorem veterem, lib. 2. loquens de amo- Statius.
 puerorum, quem Menelaus vehementiorem dixerat mulie-
ri: Quo pacto, ait vehementior? An quia ſimul atque appa-
uit, euaneſcit, nec amanti ſui perfuendi poteſtatem facit? ſed
antali poculo ſimilis videtur: Sæpè enim etiam inter biben-
um auolat, amánſque nihil, quod hauriat, amplius inueniens,
ire cogitur, atque etiam id, quod iam hauſtum eſt, priùs eri-
tur, quàm qui bibit, exaturetur, &c. Apud eundem Achillem
eganter detorquet fabulam Tantali Mellite alloquens Cli-
phontem, cuius Venerem prouocare non poterat: Quamdiu,
t, eorum qui in aliquo ſacrario cubant, morem imitabimur?
argam tu quidem aquæ mihi copiam offers: verùm ne hau-
am, vetas. Tantóne tempore, vt propter fluuium ſedeam, ſi-
nque explere non poſſim? Næ ego Tantali menſæ haud diſſi-
ilem torum ſortita ſum, &c. Lege adag. Tantali pœnæ: &
antali talenta. Lucian. in Dialogis mortuorum, Horat. 1. Epi-
ol. ad Iulium Florum, & Ciceron. vltimum paradoxum.

Miſer.] Tantalus, quaſi ταλάντατος, id eſt, infeliciſſimus, Plato Tantalus vnde dictus.
Cratylo. Apul. lib. de Deo Socratis: ſolus Tantali vice in ſuis
uitiis inops, egens, pauper, non quidem fluentum vllum fu-
tiuum captat, & fallacis vndæ ſitim, &c.

Qui quaſi.] Vulgatiſſimum illud, Tam deeſt auaro quod ha-
t, quàm quod non habet. Marſupiorum miniſtrum. i. δοῦλον
 βαλαντίων, auarum hominem vocat Eunapius Sardianus.
lis deſcribitur in Aulularia Plauti Euclio, miſerrimus ſenex,
ittendi metu ſeſe perpetuò excrucians. Contrà laudatur à
heocrito Ptolemæus Philadelphus, qui domi ſuæ non occul-
ret opes inutiles, vt formicæ ſolent, quæ aurum penitus ege-
m in antris aſſeruare memorantur, vt Solinus & alij quidam
dunt. Huc Horatian. *Magnas inter opes inops*, 3. Carm. 16.

In auaros.

EMBLEMA LXXXV.

SEPTITIVS *populos inter ditiſsimus omnes,*
Arma ſenex nullus quo magis ampla tenet;
Defraudans geniumq́ ſuum, menſasq; paratas,
Nil præter betas duraq; rapa vorat.
Cui ſimilem dicam hunc, inopem quem copia reddit?
Anne aſino? ſic eſt: inſtar hic eius habet.
Namque aſinus dorſo pretioſa obſonia geſtat,
Seq; rubo aut dura carice pauper alit.

PLutarchus libello περὶ ἀθυμίας, meminit negotiatoris c-
iuſdam Chij, qui omnium maximè auarus, tametſi mu-
tum vini, primæque bonitatis venderet, ipſe tamen ſibi a-

lum, vappámque conquirebat. Et fortaſſe is fuit, à quo cùm profugiſſet ſeruus, rogatus quamobrem ſe ab heri dominio fugitiuus extuliſſet: Quia, inquit, cùm præſto bona ſint, mala tamen quærere ſolet; quippe qui vinum generoſum vendat, tantúmque ſubacido & vitiato vtitur. Itaque rectè genus id hominum comparatur aſino, qui tergo geſtet epulas, opiparas, obſoniáque delicatiſſima, & tamen carduis victitet. Plerique enim ſunt adeò excordes, támque ſui parum memores, vt ſolo pane mucido, vappa, & larido ſubrancido ſe expleant, quamquam opimis poſſeſſionibus abundent. In quo ſanè vt genium inſigniter defraudant, ſic & partis ad vſum humanum conceſſis miſerabiliter abutuntur. Verba huc apponam Plutarchi: ὥσπερ αἱ σικύαι τὸ χείριστον ἐκ τῆς σαρκὸς ἕλκουσιν, οὕτω τὰ κάκιστα τῶν ἰδίων συνάγεις ἐπὶ σαυτὸν, οὐδὲν τι τοῦ Χίου βελτίων γενόμενος, ὃς πολὺν καὶ χρηστὸν οἶνον ἑτέροις πιπράσκων, ἑαυτῷ πρὸς τὸν ἄριστον ὀξίνην ἐζήτει διαγευόμενος· οἰκέτης δέ τις ἐρωτηθεὶς ὑφ' ἑτέρου τί ποιοῦντα τὸν δεσπότην καταλέλοιπεν, Ἀγαθῶν (ἔφη) παρόντων, κακὸν ζητοῦντα. καὶ γὰρ οἱ πολλοὶ τὰ χρηστὰ καὶ πότιμα τῶν ἡδέων ὑπερβαίνοντες, ἐπὶ τὰ δυσχερῆ καὶ μοχθηρὰ τρέχουσιν· Referam Latinè, vt potero: Vt cucurbitulæ peſſimum è carne ſanguinem eliciunt; ſic tu quæque peſſima in teipſum confers, nihilo melior illo mercatore Chio, qui cùm magnam vini generoſi copiam venderet aliis, ſibi vappam & acidum vinum ſeruabat. Eius itaque famulus rogatus, cur ab hero fugiſſet: Quia, inquit, cùm ei bona adſint, malum tamen conquirit. Ei longè multi ſimiles ſuauia poculenta tranſmittunt, & ad moleſta prauáque quaſi accurunt. Idem περὶ φιλοπλουτίας: οὐδὲν εὖ πάσχων, ὥσπερ ὄνος βαλανέως, ξύλα καὶ φρύγανα κατακομίζων, ἀεὶ καπνοῦ καὶ τέφρας ἀναπιμπλάμενος, λουτροῦ δὲ μὴ μετέχων, μηδὲ ἀλέας, μηδὲ καθαριότητος. Nihil capiens inde commodi, veluti balneatoris aſinus, qui ligna & ſarmenta defert, ſemper fumo plenus ac fauillis, nunquam autem balnei particeps, neque teporis, neque mundiciei. Simile eſt illud ex ſecundo Epigrammatôn:

Auari aſino comparati.

Locus Plutarchi.

> Πολλὰς μυριάδας ψηφίζει ἀρτεμίδωρος,
> Καὶ μηδὲν δαπανῶν ζῇ βίον ἡμιόνων.
> Πολλάκις αἱ χρυσοῦ τιμαλφέα φόρτον ἔχουσαι,
> Πολλὸν ὑπὲρ νώτου χόρτον ἔδουσι μόνον.

Hoc eſt,

> *Viuens vt muli, dum ſumptus præcauet omnes,*
> *Supputat innumeras Artemidorus opes.*

Aurum ſæpè gerunt ingentia pondera dorſo
Muli, ſed ſiccum non niſi gramen edunt.

Ex M. Tullio citari hoc memini: ferebat hanc quoque iniquitatem Septius, & imbri frumenta in area corrumpi patiebatur.

Talis Opimius apud Horatium 2. Satyrarum 3.

Pauper Opimius argenti poſiti intus & auri,
Qui veientanum feſtis potare diebus
Campana ſolitus trulla, vappámque profeſtis,
Quondam lethargo grandi eſt oppreſſus, &c.

Defraudare genium.

Defraudans geniúmque ſuum.] Defraudare genium, eſt naturæ denegare quod appetit: cui opponitur, Indulgere genio, & animo obſequi. Plaut. in Aulul.

Perditiſſimus ego ſum omnium in terra;
Nam quid mihi opus vita eſt, qui tantum auri
Perdidi, quod cuſtodiui ſeduiò? egomet me fraudaui,
Animúmque meum, geniúmque meum, &c.

Et Terentius Phormione:

———— *ſuum defraudans genium.*

Betas duráque rapa.] Synecdoche, pro quibuſlibet abiectis eduliis: in quo notanda ſordities auarorum.

Inopem quem copia reddit?] Antitheta. Ouidium imitatur 3 Metamorph.

Quod cupio, mecum eſt, inopem me copia fecit.

Séque rubo, aut, &c.] Alludit ad illud: Aſinus ſtramina mauult quàm aurum. Id genus homines à Græcis nominati κερδοφάγοι, & cumini ſectores ab Ariſtotele, κυμινοπρίσαι, 4. Moral. ad Nicomach.

In aulicos.

EMBLEMA LXXXVI.

V ANA *Palatinos, quos educat aula clientes*
Dicitur auratis nectere compedibus.

ALluſio eſt ad Diogenis apophthegma: dicebat enim Ariſtippum (Philoſophum aulicum) aureis teneri compedibus, ne poſſet exire; quòd ſplendidiore Principum vita captus, Philoſophicam vitam mentiretur. In quo ſenſu etiam Seneca dixit, ſtultum eſſe compedes ſuas, quamquam aureas, adamare. Id tamen quàm ſtudioſè faciant aulici, nemo eſt quin videat. Non enim animaduertunt quantum voluptatis & oblectamenti ſuppeditet viuere λιτῶς μὲν, ἀλλ᾽ ἐν ἐλευθερίῃ, nec aliis gnathonum more, aut paraſitorum neſcio cuius rei gratia, manum deoſculari, ridenti arridere, & fœdè palpando quamlibet perſonam induere. In quibus fa-

Aureę compedes aulico-rnm.

ctitandis quid (obſecro) fidei aut bonæ mentis , quæ honeſti ratio eſſe poteſt , cùm ſimulationis & perfidia ſentinam inexhauſtam in animo præſentem vbique circumferant? Ea de re copioſiùs Lucianus,eo ſcilicet Commentario quod ſcripſit De iis qui conducti mercede in diuitum familiis viuũt. Apud Plutarc. Theophraſtus exprobrat Ariſtoteli , quòd relicta Academia mallet in Philippi aula verſari, quod & antè fuerat à Diogene reprehenſum,Ariſtotelem cęnare quando Philippo, Diogenem cùm Diogeni placeret. Quantum autem pertinet ad noſtri diſtichi materiam,videtur reſpicere ad M. Catonis lepidam ſententiam. Dicebat enim fures priuatorum furtorum in neruo & compedibus ætatem agere,publicos in auro & purpura viſendos.Retulit Gellius lib.11.cap. 18. Huc Aureæ compedes:&,Leo chordula vinctus.

In ſordidos.

EMBLEMA LXXXVII.

V Æ roſtro, clyſtere velut, ſibi proluit aluum
Ibis, Niliacis cognita littoribus,
ranſiit opprobrij in nomen: quo Publius hoſtem
Naſo ſuum appellat, Battiadeſque ſuam.

D dicitur in putidos & ſorditie quadam inſignes, vt qui tur- pia, & quæ alioqui ſilentij fidem requirunt, eructantes ape- unt, & quæ natura prouida voluit eſſe tecta, detegunt euul- intque: ſicque interdum loquuntur, vt quod vulgò dici ſolet, ɔdicem ex ore faciunt. Hos itaque non ab re Ibides dixeris, id l, ſordidos & ineptulos: indignos, inquam, qui in hominum bo numerétur, perſpecto auis ingenio. Hæc enim roſtri adū- Homines impuri & ſordidi.

citate ſe per eam purgat partem,id eſt, aluum qua reddi ciborum onera maximè eſt ſalubre: itaque clyſteris vſum primùm dicitur oſtendiſſe. Plinius lib.8.cap.27. & Ariſtot.9. De natura animal. Quamobrem Ouidius & Callimachus ſuos æmulos & obtrectatores hoc nomine inſignes eſſe voluerũt, vt mox ſubiiciam. Κλύζω idem eſt quod abluo: vnde clyſter nomen habet.

Callimachus. *Quo Publius hoſtem Naſo, &c.*] Callimachus Poëta Cyrenæus, Batti filius (hinc Battiades dictus) diſcipulus Hermocratis Iaſei Grammatici, Apollonium Rhodium, qui ſe ingratum diſcipulum præbuerat, diris imprecationibus deuouit, eumque per contemptum Ibim nominauit, quaſi auem Ægyptiam & Alexandrinam, ſiue quòd Alexandrinus eſſet, quamuis Rhodius diceretur, ſiue quòd ſpurciſſimus & impudẽtiſſimus. Sic etiam Ouidius Callimachum imitatus, aduerſarium quendam ſuum Ouid. in Ibim. Ibim appellauit, quòd virum Romanum mentiretur: vel quòd exulantis Ouidij vxorem turpi amore tactus ſollicitarit: multaque ad Auguſtũ deferret, quo diutiùs in exilio Poëta detineretur. Itaque doctum emiſit Poëmation in Ibim Naſo, in quo non expreſſit maledici nomen, ſiue quòd inultus maledicat, & prouocatus regerat in eũ conuicia, ſiue quòd aliquẽ nominatim carpere, & ita verbis proſcindere lege prohibitum eſſet. Ouidius eodem opuſculo in Ibim:

Nunc quo Battiades inimicum deuouet Ibim:
Hoc ego deuoueo teque, tuosque modo.

De Ibide, lege quæ ſcribit Plutarchus, Comment. Vtrum plus rationis inſit in terreſtribus animantibus quàm aquatilibus.

Strabo 17. lib. ἡμερώτατον δὲ ἡ ἶβις πελαργώδης μὲν κατὰ σχῆμα καὶ μέγεθος· διττὴ δὲ τὴν χροίαν, ἡ μὲν πελαργώδης, ἡ δὲ ὅλη μέλαινα, μεστὴ δ᾽ αὐτῶν ἅπασα τρίοδος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Suidas meminit huius poëmatis, ἶβις, inquit, ἐστὶ ποίημα ἐπιτηδευόμενον εἰς ἀσάφειαν καὶ λοιδορίαν εἰς τινὰ ἶβιν γενόμενον ἐχθρὸν τοῦ Καλλιμάχου. ἦν δ᾽ οὗτος Ἀπολλώνιος ὁ γράψας τὰ ἀργοναυτικά. At Apollonius non tam doctori ſuo, quàm patriæ ingratus, meritò nomen id ſortitus eſt, præcipuè cùm per ignominiam vocabulum ſpurciſſimæ volucris, qua refertiſſima patria fuit quã tum auerſabatur, ferre coactus eſſet.

In diuites publico malo.

EMBLEMA LXXXVIII.

nguillas quiſquis captat, ſi limpida verrat
Flumina, ſi illimes auſit adire lacus,
ſſus erit, ludetque operam: multum excitet ergo
Si cretæ, & vitreas palmula turbet aquas?
ues erit: Sic iis res publica turbida lucro eſt,
Qui pace, arctati legibus, eſuriunt.

) videtur ſumptum ex apologo quodam Æſopico, de piſca-
ore aquam verberante, vt fugientes piſces incautè in retia
labere ntur. Quam aquarum turbationem cùm culparet ali-
is, ſtatim huic piſcator: At niſi, ait, ſic moueatur vnda, me mo-
:ſurientem eſt neceſſe. Quod ſanè apertè deſignat, ὅτι καὶ τῶν

πόλεων δημαγωγοί τότε μάλιϛα ἐργάζονται, ὅταν τὰς πατρίδο
εἰς ϛάσιν ϖειάγωσιν: eos nempè qui Rerum publ. clauum tene
tum vel maximè quæſtum facere, cùm patria, ſua opera, lab
rat ſeditione. Proinde vulgato Adagio ij dicuntur anguill
Anguillas qui dicantur captare. captare, qui priuati quæſtus gratia tumultus concitant, cùm v
deant publico Reipubl. ſtatu nihil ſe poſſe corradere. Itaqu
nòn mirum, ſi ſeditiones enatas eſſe gaudeant, vel etiam exc
tent, quò publicum ciuitatis malum in ſuum vertant comm
dũ. Prouerbij vſum ex Ariſtophanis verbis colligere erit facil

Ὅπερ γὰρ οἱ τὰς ἐγχέλεις θηρώμενοι πέπονθας.
Ὅταν μὲν ἡ λίμνη καταϛῇ λαμβάνουσιν οὐδέν.
Ἐὰν δ' ἄνω τε καὶ κάτω τὸν βόρβορον κυκῶσιν
Αἱροῦσι, καὶ σὺ λαμβάνεις ἢν τὴν πόλιν ταράττῃς.
Feciſti, vt is qui captat anguillas, facit;
Quieta cùm ſunt ſtagna, venatur nihil:
Sed cœnum vbi omne illac & hac ſubuerterit,
Captura magna eſt: tu quoque vbi perturbaueris
Hanc ciuitatem, & inde plurimum capis.

Principũ quorundã rapina. Hanc artem (heu nimium) callent quidã Principes δημοβόρ
qui tyrannico concilio in ciuitatibus diſſidia ſerunt, quò lice
tius mulctent miſeram plebeculam. Notiſſimum eſt quod i
ctitant magni illi latrones à laqueo immunes, nihil eſſe vtili
& opportunius, quàm in aqua turbida piſcari. Sic viuitur: ea
morum deprauatio atque hominum peruerſitas, vt qui ipſi ſ
penumerò legum ſacra tractant, aut certè quibus vt cuſtodib
aſſeruanda & tutanda concreduntur, ipſimet legum ſolutis
perfractis repagulis victitent. Memini quæ aliquando Mari
apertè libereque faſſus eſt. Bello enim contra Cimbros geſt
cùm mille Camertes ciuitate donaſſet, idque quibuſdam rep
henderetur, vt à legibus patriis alienum; ſtatim ait ſe inter a
morum ſtrepitus legum præſcriptum & quaſi vocẽ audire n
nimè potuiſſe. Lege prouerb. Anguillas captare, & Pierij Hi
roglyph. lib. 29.

Caſſus erit, ludetque operam.] id eſt. ſpe excidet, fruſtrà ſe lab
raſſe ſentiet. Prouerbiales metaphoræ.

Palmula *Palmula.*] Remi extrema pars, ſic dicta eò quòd protẽſa eſt
modum palmæ. Virg. 5. Æneid.

Littus ara, & læuas ſtringat ſine palmula cautes.

Aqua vitrea. *Vitreas aquas.*] Per ſimilitudinem vitreæ dicuntur aquæ, cù
ſunt quietæ, nec turbatæ. Satius 5. Siluarũ; — *Vitreasque nat*
Plaudit aquas. —— ——

Sic

Sic iis res publica, &c.] Similitudo erat, cuius hîc eſt ἀπόδοσις.

Pace.] Pacis tempore.

Arctati legibus.] Elegans metaphora à vinculis aut compe- Lex cur
dibus, quibus illigati ſontes retinentur. Lex, teſte Cicerone, primùm
vinculum eſt ciuitatis, libertatis fundamentum, fons æquita- lata.
tis, &c. Nec ſanè aliunde magis florent Reſpublicæ quàm cùm
legum viget auctoritas: quæ inſtitutæ ſunt præcipuè, vt earum
metu humana coerceatur audacia, tutáque ſit inter improbos
innocentia, tradit Iſidorus auctor non omninò malus. Huc per-
tinet quod alicubi dictum eſt à Demoſthene: οὐδὲν ὄφελος πό-
λεως, ἥτις μὴ νεῦρα ἐπὶ τοὺς ἀδικοῦντας ἔχει.

Legis virtus eſt imperare, vetare, permittere, punire, ait
Modeſtinus. Seneca 95. epiſt. appellat leges minis mixta præ-
cepta. conſtituuntur itaque leges pœna; infirma enim lex eſt
quæ neruos non habet aduerſus facinoroſos, inquit Demoſth.
ergo punit lex ea etiam interdicto quæ non ſponte admittun-
tur flagitia, ſed culpa aliqua atque ignorantia: vt lex Aquilia
culpam in damno dato vel leuiſſimam, l.31. Si putator, l 44. ad
l. Aquil. D. Sed ad rem: leges conſtringunt improbos, aliόſ-
que in officio continent Repub. quieta, nullóque tentata tu-
multu. Sic M. Tull. pro Sextio: Illum tot iam funeribus Rei-
publ. exultantem ac tripudiantem, legum, ſi poſſet, laqueis
conſtringeret. Rebus enim perturbatis ſcelerati homines ſibi
pollicentur impunitatem, qua nulla maior ad peccandum ille-
cebra. Proinde apud Suetonium, Iulius Cæſar dictitabat iis
quos grauior criminum vel inopiæ luxuriæúe vis vrgeret, bel-
lo ciuili opus eſſe.

X

In auaros, vel quibus melior conditio ab extraneis offertur.

EMBLEMA LXXXIX.

Delphini inſidens vada cærula ſulcat Arion,
Hocque aures mulcet, frenat & ora ſono,
Quàm ſit auari hominis, non tam mens dira ferarum eſt:
Quique viris rapimur, piſcibus eripimur.

Fons Emblem. tis.

ID extulit è Græco Βιάνορος hexaſticho, quod eſt 1. Epig ſic autem:

* Ἀγχόθι.

Φῶρες ὅτ’ εἰνάλιοι τυρσηνίδος * ἐγγύθι δίνης
Φορμικτὰν ἀκάτου θῆκαν ὑπερβύθιον,
Αὐτίκα μιν κιθάρῃ λιγυηχέϊ δέξατο δελφὶν
Σύνθρονον, ἐκ δὲ βυθοῦ νήχεθ’ ἑλισσόμενος,
Μέχρις ἐπ’ ἰσθμὸν ἔκελσε κορίνθιον· ἦ ῥα θάλασσα,

Ἰχθῦς ἀνθρώπων εἶχε δικαιοτέροις.

Sic reddidimus:

Præcipitem è naui citharœdum aliquando latrones
In vaſtum pelagi fortè dedere fretum;
Protinus in mediis delphin apparuit vndis
Illicio gratæ dulciſonæque chelys:
Seſſorémque Iſthmum deuexit aduſque Corinthi,
Fluctibus & mediis reddidit incolumem.
Hinc patet indomito meliores æquore naſci
Piſces, quàm tellus gignat alumna viros.

Hiſtoriam, ſeu (ſi mauis) fabulam copioſè tractauit Herodotus lib.1.& poſt eum Gellius cap. vltimo lib.16. retulit & Ouidius 2.Faſtor.ea eſt de Arione citharœdo, qui arte ſua pecuniis partis cùm patriam repeteret Corinthum, in piratas incidit, qui nummorum cauſſa conſilium ceperunt de eo interficiendo; quod vbi animaduertiſſet, impetrata ab eis venia fidibus cecinit; tum ſtatim è prora ſeſe in profundum deiecit: quem ſubitò à delphino exceptum, & dorſo Corinthum vſque vectum aiunt. Alluſit ad hanc hiſtoriam Propertius, elegia 2. ad Cynthiam, de ſomnio naufragij: Arionis citharœdi à Delphino ſeruati hiſtoria.

Sed tibi ſubſidio delphinum currere vidi,
Qui puto Arioniam vexerat antè ratem.

Enalum etiam adoleſcentem in mari à Delphinis ſeruatum, eodem penè quo Ariona modo, retulit in Sympoſio ſeptem ſapientum Plutarch. Itidem narratur de Telemacho puerulo; qui cùm fortè in mare decidiſſet, excipientibus Delphinis, ab imóque retrahentibus, euaſit. Ait idem Plutarch. ad finem diſputationis, qua inquirit, An ſit aliquid in brutis rationis. Id autem dicitur, & non iniuria flectitur in crudelem & inſatiabilem hominum auaritiam, qui in vitam aliorum non verentur conſpirare, quò bonis eorum & opibus potiri quoquo modo queant. Hincque admonemur, mitiores eſſe feras in hominem quàm ipſe homo in hominem ſit. Quid verò ſceleſtius aut deterius ea cupiditate habendi, quæ non modò ſui facit immemorem, ſed etiam ſibi & aliis exitialem? Eam itaque rectè Menander appellat μέγιστον ἀνθρώποις κακὸν; Euripides veriſſimè, Auaritiæ quãta pernicies.

Ὅστις γὰρ ἐπὶ τὸ πλέον ἔχειν πέφυκ' ἀνήρ,
Οὐδὲν φρονεῖ δίκαιον, οὐδὲ βούλεται,
Φίλοις τ' ἄμικτός ἐστι καὶ πάσῃ πόλει.

Et Bion Sophiſta optimè τὴν φιλαργυρίαν μητρόπολιν πάσης

Auaritia ſummum malum.

κακίας εἶ) cenſuit. Cur autem ſummum malum à quibuſdam dicatur auaritia, in promptu ratio eſt, quòd ea vix vnquam ſola eſſe queat: quippè cùm perpetuas habeat ſibi comites rapinam, periurium, mendacium, proditionem, atque etiam parricidium, quod exemplis longè multis perſpicuum eſſe poteſt: ſed vnum ad rem præſentem ſatis erit, quod ex Ariſtotele protulit Ariſtonymus: Socios octo latrones de ſpoliis inter ſe concertaſſe, ex quibus quatuor ſunt interfecti: deinde quatuor alios rurſum eo nomine dimicaſſe: vnde factum vt duo tantùm fuerint ſuperſtites, qui etiam cùm rixandi finem non facerent vnus ex omnibus ad extremum incolumis euaſit. Sed quid reliqui tandem futurum, ſi etiam dextra in ſiniſtram armetur Hæc ille. Cicero pro Quintio: Nullum eſt officium tam ſanctum atque ſolemne, quod non auaritia comminuere atque violare ſoleat. Et quidem ſtatim omnis iuſtitia negligitur, & aliena per iniuriam occupantur, cùm pectus auaritia, miſeróque cupidine feruet, ait Horatius.

Vada cærula.] Mare cæruleum.

Sulcat.] Μεταφορὰ ab aratoribus, pro eo quod eſt, ſecat, proſcindit, tranſgreditur.

Frenat & ora ſono.] Ab equis tranſlatio in verbo, frenat, pro eo quod eſt, retinet, ſiſtit, regit.

Viris rapimur, piſcibus eripimur.] Id paulò antè carmen Græcum expreſſit:

Ἡ ῥα θάλασσα
Ἰχθῦς ἀνθρώπων εἶχε δικαιοτέροις.

Eſt & eiuſdem argumenti 4. Ἀνθολογ. Epigramma, cuius concluſio eadem cum Alciati verſu vltimo,

Κτεινόμεθ' ἀνθρώποις, ἰχθύσι σωζόμεθα.

Cui conuenit Ouidianum illud ex 1. Triſt. eleg. 4.

Cúmque minor Ioue ſit tumidis qui regnat in vndis,
Illum Neptuni, me Iouis ira premit.

Gula.

EMBLEMA XC.

CVRCVLIONE *gruis, tumida vir pingitur aluo,*
Qui Laron, aut manibus geſtat Onocrotalum.
Talis forma fuit Dionyſî, & talis Apici,
Et gula quos celebres delicioſa facit.

HAc eicone depinguntur lurcones & guloſi ſeu heluones, quorum illis tribuit gruis collum, vt ſibi dari poſtulabat Philoxenus: his, vel (etiam ſi mauis) vtriſque ventrem maximè prominentem. Expreſſit autem ventris hæc gulæque mancipia, duarum auium maximè furacium, & gulæ dedicarum imagine. Larus enim edaciſſimus eſt, qui quòd totam eſcam ore deuoret, locum fecit prouerbio, Larus hians. Auicula eſt è mari victum quæritans aut lacubus, quæ Gauia Latinis dicitur. Hinc Guloſorum imago. Larus.

Matron, quidam parodus, Chærephontem paraſitum comparauit famelico laro, eo quòd voraciſſimus eſſet helluo. Πεινῶντι λάρῳ ὄρνιθι ἐοικώς. Onocrotalus autem olorum ſimilitudinem habet: nec omninò differre videretur Onocrotali & olores, niſi faucibus ipſis ineſſet alterius vteri genus. Huc enim inexplebile animal congerit, mira vt ſit rapacitas, mox perfecta rapina ſenſim inde in os reddita, in veram aluum ruminãtis modo refert. Plin. cap. 47. lib. 10. Et hæc belliſſima guloſorum inſignia.

Onocrotalus.

Martialis vndecimo lib. ——— *Et quàm*

Turpe Rauennatis guttur Onocrotali.

Melanthius.

Melãthij Poetæ tragici ὀψοφάγου inſignis votũ fuiſſe traditur, vt collũ olorinum optaret, quo diutiùs dapum ſenſu frueretur: vt etiam eius quem ſuperiùs attigi, qui ſibi à Diis volebat impartiri τριῶν ἔχειν τὸν λάρυγγα πηχέων, id eſt, guttur tres longum cubitos, cuius eſt mentio apud Gellium 19. cap. 2.

Curculio.

Curculione gruis.] Gruis collo. Videtur ex proprio feciſſe appellatiuum: eſt enim curculio, vermis edaciſſimus, quaſi gurgulio ſic dictus, & frumenti ſortitus vocabulum; quo nomine ſunt etiam notati plerique paraſiti, vt ex 2. Miſcellan. Nannij diſces.

Tumida vir pingitur aluo.] Id eſt φύσκων, quaſi dicas ventroſum: quo epitheto notatus eſt Ptolemæus Euergetes, propter abdominis ſtudium. Vt Alceus Pittacum Mitylenęum φύσκωνα καὶ γάστρωνα, quòd pinguem haberet aqualiculum, appellauit, teſte Laertio. Citatur ab Athenæo ex Euripide, ſicuti & à Galeno oratione ἐπὶ τὰς τέχνας.

Γνάθευτε δοῦλος νηδύος θ' ἡσσημένος: Abdominis miniſter, & ſeruus gulæ. Huic conuenit Perſianum hoc Satyr. 1.

Pinguis aqualiculus propenſo ſeſquipede extet.

Id hominum genus vocantur προγάστορες Græcè, nempè queis pingui abdomine venter prominet.

Apicius.

Talis forma fuit Dionyſi, &c.] Duos hoſce inter guloſos inſignes memorat Athenæus lib. 1. cap. 3. Dipnoſoph. Apicius quidem omnium helluonum maximus gurges, librum etiam edidit De gulæ irritamentis: non enim ſatis habuit Principum congiaria & Capitolij vectigal deuoraſſe. Hunc ſibi manus intuliſſe quidam referunt, cùm ſubductis rationibus ex ſextertio millies quod in culinam congeſſerat, centies tantùm ſupereſſe ſibi cognouiſſet. Lege Plin. 9. cap. 17.

Inſigniter guloſi.

Et gula quos celebres, &c.] Vt, præter ſuperiùs nominatos, Gnatho Siculus, Publ. Gallonius, Æſopus, Clodius Albinus, Aſtydamas, Abron, & quamplurimi alij, quorum luxus ex veterum monumentis hinc inde colliges.

Ocni effigies, de iis qui meretricibus donant, quod in bonos vſus verti debeāt.

EMBLEMA XCI.

IMPIGER haud ceſſat funem contexere ſparto,
Humidáque artifici iungere fila manu.
Sed quantum multis vix torquet ſtrenuus horis,
Protinus ignaui ventris aſella vorat.
Femina iners animal, facili congeſta marito
Lucra rapit, mundum prodigit inq́; ſuum.

ID ex Pauſaniæ Phocicis tractum; enumeratis enim aliquot ſtatuis Deorum & Heroum Polygnoti manu depictis, poſt has virum quendam ſedere ait, inſcriptionémque indicare eum eſſe Ocnum, qui texat è iunco reſtim vel funem, ſed aſtan- Character Emblematis,

tem aſellam totum quod ille laborioſè texuerit arrodentem. Gnauum & induſtrium hominē fuiſſe Ocnum aiunt, qui vxorem ſumptuoſam & prodigam habuerit, quæ profundere conſueuerat quicquid ille opere faciundo per ſummum laborem quæritaſſet, idque per ambages voluiſſe Polygnotum deſignare. Compertum eſt etiam Ionum vulgò prouerbium eſſe, quoties hominem ſignificant ad laborem quidem vehementer propenſum, ſed nihil inde capientem commodi, Ocni funiculum torquet. Ita fermè Pauſanias. Huius quidem effigie Plutarchus meminit libello περὶ ἀθυμίας, & Plin. 35. cap. 11. inter opera, ni fallor, Socratis pictoris. Sic & Propertius 4. Elegiarū

Ocni funiculum torquere.

Dignior obliquo funem qui torqueat Ocno,
Æternúmque tuam paſcat aſella famem.

Retulit & commodè 12. Hieroglyphicôn Pierius. lege cap. 81 Miſcellan. Politiani.

Impiger.] Diligens, induſtrius. Virgil. 1. Æneid.

——— *ille impiger hauſit*
Spumantem pateram.

Et Ouid. 1. Metamorph.

——— *patrios adiit impiger ortus.*

Nomen Ocni.

Videtur tamen (quod obiter dixerim) adiectiuum hoc differre vel maximè à nomine Ocni, quod propriè ignauum, & qui faciat aliquid grauatè, ſignificat. Dicitur enim ὄκνος καὶ ὀκνηρὸς, & ipſa ῥαθυμία dicitur ὄκνος καὶ ὀκνηρία: ſed & ὀκνεῖν idem eſt quod pigreſcere. Hæc tamen dictio ad ſenſum potius attinet: ignauus enim eſt, nihilque agit, tametſi laboret, qui ſuas opes malè collocat, eáſque in vſus minimè neceſſarios erogat.

Sparto.] Geniſta. ſic enim quidam interpretantur. Spartum verò genus eſt herbæ apud Hiſpanos frequentiſſimæ.

Humidáque artifici.] περὶ φερομ teſtis.

Femina iners animal.] Laborat totis diebus homuncio, ſperátque diteſcere; ſed quicquid labore tam improbo partum enaſcitur, ad ornatum quendam ſuum transfert prodiga & inſolens mulier. vnde vero verius à Iuuenale ſcriptum Satyr. 6.

Mulier prodiga.

Prodiga non ſentit pereuntem femina ſenſum,
Ac velut exhauſta rediuiuus pullulet arca
Nummus, & è pleno ſemper tollatur aceruo:
Non vnquam reputat quanti ſua gaudia conſtent.

Mundus muliebris

Quò pertinet adagium, Mulieris podex, in Chiliad. Adag.

Mundum.] Liuius in oratione Catonis pro lege Oppia con-

ruanda:Munditiæ,ornatus,& cultus,hæc feminarum inſignia
nt,his gaudent & gloriantur , hunc mundum muliebrem ap-
ellarunt maiores noſtri.Nonius ex Lucilio:

Legauit quidam vxori mundum omne penúmque.

Vlpianus noſter ait mundo muliebri contineri ſpecula , vn-
uenta,vaſa vnguentaria, & ſi qua dici ſimilia poſſunt , diſtin-
uitque muliebria ornamenta à mundo muliebri, ac ſi mulier
oſſit eſſe munda,nec tamen ornata : vt ſolet in iis contingere
uæ ſe mundarint lotæ in balneo,neque ſe ornarint : & contrà,
ſt aliqua ornata, nec tamen mundata. Sed hoc nimiùm ſubti-
ter à Iuriſconſulto;nam apud oratores, poëtas,alióſque ter-
os auctores , mundo muliebri non ea modò continentur qui-
us mulier ſit mundior , ſed etiam quibus ornatior. Val. Max.
b.9.cap.De luxuria & libidine,memorabile refert exemplum
e abrogata lege Oppia quæ lata fuerat olim bello Punico ſe-
undo ad coërcendam mulierum luxuriam : ſed eas tamen ait
xcuſari mentis imbecillitate , & grauiorum operum negata
ffectatione, quamobrem omne ſtudium ad curioſiorem ſui
ultum illis permitti.

Prodigit.] Conſumit, diſſipat;verbum aptiſſimum ad prodi-
galitatem notandam.

In paraſitos.

EMBLEMA XCII.

QVOS tibi donamus, fluuiales accipe cancros;
Munera conueniunt moribus iſta tuis.
His oculi vigiles, & forfice pluribus ordo
Chelarum armatus, maximáque aluus adeſt:
Sic tibi propenſus ſtat pingui abdomine venter,
Pernicéſque pedes, ſpiculáque apta pedi.
Cùm vagus in triuiis, menſæq; ſedilibus erras,
Inq; alios mordax ſcommata ſalſa iacis.

APparet hoc ſuſceptum eſſe in mordacem quendam καὶ ἀχαλίνου στόματος ſcurram, cui ſymbolicè cancros fluuiales dono dat, paraſiticis moribus apprimè reſpondentes. De-

rum itaque ſeruat in eo, quòd rationem habeat perſonæ cui ec tribuat:intereaque graphicè depingat hominis importuni obtrectantis effrenatam licentiam,qui ad quæſtum & ventrē Licentia nimia paraſiti. nnia conferat ſua ſtudia,vt aliis,& plerumque etiam præſen-ous obloquatur,in quos eiaculetur moleſta & acria quædam cteria.Id autem genus hominum ſi quando iocandi fines trā-iant, ita vt è ſalibus hilari fronte acceptis, & datis ad ſcoma-mordacia ſe conferant, iam tum faſtidio eſſe non ab re inci-unt:nec enim ſapiunt qui iis omnia licere volunt; quando-uidem nihil magis lubricum ſit & importunū conuicio,quod uaſi melle litum animos ingreditur.Paraſitum Luciani & Iu-enal.3.& 4.Satyr.perlege.

Oculi vigiles.] Aperti: quod refert paraſitorum vigilantiam in bſeruandis aliorum menſis.Euolue Prouerb.ἀλλοτριοφάγοι in Chiliad.

Et forfice plurimus ordo,&c.] ἀλληγορία ab exercitu.Pedes habent Forfex. ancri fluuiales ad modum forficis. Forfex ſutorum eſt inſtru-nentum,quo pannum aptant, & in fruſta commoda diſſecant. Chelæ autem ſunt cancrorum brachia, à Græco χηλὴ, quod tiam ſignificat vngulam.Huc pertinet Pliniana deſcriptio can-rorum,quæ eſt lib.9.cap.31.

Stat pingui abdomine venter.] Abdomen, pinguedo eſt ſpinæ ıun Abdomen æręns, in qua ſunt renes: tamen à pube ad præcordia ſurſ-pe erſus abdomen peruenire Cornelius Celſus tradit lib 4.Iuuē.

——— Venter adeſt abdomine tardus.

Auſonius Eidyllio 9.cui Moſella nomen:

——— Cui prodiga nutat
Aluus,opimatoque fluens abdomine venter.

Certè paraſitus dicitur Euſtathio γαςερόπληξ,quòd abdomini inſeruiat.

Cùm vagus.]Horat.1. Epiſtolar. bellè ſcurram ita deſcripſit: Scurræ deſcriptio.

Scurra vagus,non qui certum præſepe teneret;
Impranſus, non qui ciuem dignoſceret hoſte:
Quælibet in quemuis opprobria fingere ſæuus:
Pernicies & tempeſtas,barathrumque macelli.

Menſæque ſedilibus erras.] Hinc epitheta, τραπεζολοιχὸς, quòd menſas illingat,& nidorem è cibis ſurgentē rabido ore carpat. Hinc θυρέπαξ,aut θυρέσπαξ,quòd foribus alienis inſidietur nępè qui ſueuerit aliena viuere quadra.Prou.Sartag.pernicies.

Scommata ſalſa.] Epitheti metaphora. De ſcommatum gene-ribus Macrobius Saturnal.7.cap.5.

Paruam culinam duobus ganeonibus non ſufficere.

EMBLEMA XCIII.

In modicis nihil eſt quod quis lucretur: & vnum
Arbuſtum geminos non alit erithacos.

Aliud.

In tenui ſpes nulla lucri eſt: vnoque reſidunt
Arbuſto geminæ non bene ficedulæ.

DVobus ganeonibus.] Ganeo, cui vitæ modus eſt culina, vti Varro deſcribit, quanquam à M. Tullio ſumatur etiam pro ſcortatore qui proſtibula & meretriculas aſſectatur.

Nõ eſt multum lucri expectandum ex rebus minimis, in qui-
is quanquam multum laboris & operæ collocetur, tamen
uctus inde parum capitur. At in rerum maiorum adminiſtra-
one vtilitas multo conſurgit vberior, quamobrem vulgo va-
s efferuntur modis adagia, vt in tenui ſtatu conſorti non eſſe
cum dicamus; qualia ſunt iſta, Domus vna duos non alit ca-
es, vt nec vnum arbuſtum duos erithacos: Vno ramo non be-
ſedent duæ ficedulæ: & quod noſtrates iocando efferunt,
oſtra ianua non ſuſtinet duos mendicos. Falluntur itaque,
ui è rebus minutulis ampliſſimum expectant quæſtum, præ-
rtim ſi ſit eodem ſtudio conſors, vbi plerumque res abſque
uidia tranſigi, niſi ægrè, poſſit.

E rebus minimis parum lucri.

Et vnum arbuſtum.] Prouerb. eſt Chiliad. Arbuſtum vnum non
it duos erithacos. Cedrenus πολυκοιρανίαν deteſtans, hanc ſi-
ilitudinem vſurpauit: δύο, φησὶν, ἐριθακοὺς μία λόχμη οὐ
έφει, οὔτε μία χώρα εὐοδωθήσεται ὑπὸ δύο κυβερνωμένη ἀρ-
χῶν. Vt vnum arbuſtum duos erithacos non alit: ſic vnum re-
num feliciter à duobus principibus adminiſtrari non poteſt.
rithacus auis eſt quędam ſolitaria, vt eodem in ſaltu non te-
ère niſi vna reperiatur, quam Theodorus Gaza nunc Syluiã,
unc Rubeculam nominat: alteram quidem à ſyluarum deſer-
s, alteram à ruboris indicio, quod ex Græco nomine intel-
gitur. huius meminit Plin. 10. c. 20.

Erithacus.

In tenui ſpes, &c.] Diſtichon eiuſdem argumenti cum ſupe-
ori, mutatis tantùm verbis. Alludit autem ad prouerb. Tenuis
es. Vide Chiliad.

Vnoque reſidunt arbuſto] Prouerbium aliud idem cum ſupe-
oribus. Ficedula à ficubus edendis nomen habet, cùm tamen
uis potius veſcatur. Martial. lib. 1.

Ficedula.

Cùm me ficus alat, cùm paſcar dulcibus vuis,
Cur potius nomen non dedit vua mihi?

ege Plin. lib. 10. cap. 29.

Captiuus ob gulam.

EMBLEMA XCIIII.

Regnatorque penus, menſæque arroſor herilis
Oſtrea mus ſummis vidit hiulca labris.
Queis teneram apponens barbam, falſa oſſa momordit:
Aſt ea clauſerunt tacta repentè domum.
Deprenſum & tetro tenuerunt carcere furem,
Semet in obſcurum qui dederat tumulum.

Guloſi in ſpontaneã lapſi ſeruitutem.

ID videtur propriè in eos eſſe tortum, qui lautioris victus er gô ſe in domos opulentas ſeruiliter ingerũt, vnde nihil præ ter damnum, aut etiam interitum conſequantur, vel in eo quadrabit, qui luxu & gulæ intemperantia mortem præprope

m ſibi arceſſunt, quique, vt vulgo dicitur Gallico, ſuum in ntibus tumulum conficiunt. Hi ſunt ἀκρατεῖς ſeu impoten- s, qui obiectam cupiditatem ſectantur, hi ſic deſcribuntur à ıcilio, vt citat Nonius Marcellus:

Qui ſex menſes vitam ducunt, Orco ſpondent ſeptimum.

orrò gulā in ſeruitutem pertrahere docet Lucianus de mer- de conductis. Itaque huc non incommodè retulero illud Ho- tij, quanquam fortè aliò recidat:

—— Qui pauperiem fugiens potiore metallis
Libertate caret, dominum vehet improbus, atque
Seruiet æternùm qui paruo neſciet vti.

nblema ex primo Epigrammatôn Græcorum Latinè hîc red- tum ab Alciato, huc non grauabor apponere.

Παμφάγος ἐρπυσμὴς κατὰ δώματα λιχνοβόρος μῦς
Ὄστρεον ἀθρήσας χείλεσι πεπταμένον.
Πώγωνος διεροῖο νόθλω ὠδάξατο σάρκα,
Αὐτίκα δ᾽ ὀστρακόεις ἐπλατάγησε δέμος.
Ἁρμόσθη δ᾽ ὁ δ᾽ ὕναισιν ὅδ᾽ ἐν κλείθροισιν ἀφύκτοις
Ληφθεὶς, αὐτοφόνον* τύμβον ἐπεσπάσατο.
 * πότμον

Regnatorque penus.] Penus eſt omne eſculentum aut poculen- m, ſed frequenter metonymicôs pro eo loco in quo aſſeruā- r eſculenta quæuis, accipitur, quo de nomine controuerſiam pete non pœnitendam ex Gellio cap. 1. lib. 4. Penus.

Oſtrea hiulca.] Hiantia, vel oſtreas hiantes. De oſtreis Plinius cap. 6.

Falſa oſſa.] Id eſt, teſtam oſtreæ, quam oſſa putabat eſſe.

Domum.] Pro cochlea, vel teſta, qua pro domo vtitur, idque etonymicôs & catachreſticôs.

Deprehenſum furem,] In iure eſt ἐπ᾽ αὐτῷ φόρῳ.

Tetro tenuerunt carcere furem.] ἀλληγορία à furibus, qui depre- enſi coniiciuntur in carcerem.

Tumulum.] μεταφορικῶς tumulum dicit, vel à conſequenti, uòd perierit ſorex in Oſtreæ teſta.

In garrulum & guloſum.

EMBLEMA XCV.

Voce boat torua prælargo eſt gutture, roſtrum
Inſtar habet naſi, mul iforique tubæ.
Deformem rabulam, addictum ventrique gulæque
Signabit, volucer cum Truo pictus erit.

SVſpicor id tractum ex Clementis Alexandrini 2. Pædago cap. 1. cuius hæc verba : τὸν νοῦν ἐγκατορύξας τῇ κοιλίᾳ. ἰχθύι τῷ καλουμένῳ ὄνῳ τὸ μάλιστα ἐοικώς. Qui animũ in al defodit, piſci qui aſellus dicitur, maximè ſimilis. Hunc ex p. cium genere ſolum habere cor in ventre, ἐν τῇ γαστρὶ, Athene ex Ariſtotele tradit. quamobrem vocatur ab Epicharmo ἐκτε πελόγαστρος propter monſtrificam ventris naturam. Cæterù

On

Onocrotalus,qui & Truo dicitur,gutturis eſt ampliſſimi, & ocis clamoſiſſimæ, ita vt ruditum aſini dicas, & naſum habere iſtar tubæ.Sic quidam *γαϛρίμαργοι*, vt verbo Ariſtotelis vtar, io incondito clamore, importunáque garrulitate cælo mare onturbare apud quoſdam videntur, cùm tamen importuna a loquacitate dent ſine mente ſonum; quippè qui omnia re-rant ad ingluuiem: quibus denique (vt apud noſtrates dicte-o vulgato notantur) omnia ſunt lingua & podex. Id genus omines, quòd in dicendo nemini cedere videantur, ab im-erita multitudine plurimi fiunt, quos tamen probi viri do-íque faſtidiunt. Onocrotalus, quid referat.

Boat.] Tranſlatio à bobus.

Inſtar habet naſi.] Feſtus ad hunc modum: Truo, auis onocro-lus, Cæcilius irridens magnitudinem naſi: Prô dij immorta-s, vnde prorepſit truo!

Rabulam.] Rabula, à radendis auribus, vel à rabie, vel à raui, eſt, raucitate. Hominem ſignificat, qui cauſſam quam defen-t, à iudice contendit extorquere, vt ſunt patroni illi triuia-s & plebeij cauſſidici: inter quos qui clamoſiſſimus eſt, pu-tur alios iudicio & doctrina excellere. Cicero De oratore: on enim declamatorem aliquem de ludo, aut rabulam de ro, ſed doctiſſimum & perfectiſſimum quærimus. Rabula.

Addictum ventríque gulæque.] Is vnico verbo *γλωσσογάϛης*, el *γλωσσογάϛωρ* appellatur. Iul. Pollux lib. 2.

Doctorum agnomina.

Emblema XCVI.

MORIS vetuſti eſt, aliqua profeſſoribus
Superadiici cognomina,
Faciles apertóſque explicans tantum locos,
Canon vocantur Curtius.
Reuoluitur qui eodem, & iteratque nimis
Mæander, vt Pariſius.
Obſcurus & confuſus, vt Picus fuit,
Labyrinthus appellabitur.
Nimis breuis, multa amputans, vt Claudius
Mucronis agnomen feret.

Qui vel columnas voce rumpit, Parpalus,
Dictus truo eſt ſcholaſticis.
Contrà eſt vocatus, tenuis eſſet Albius
Quòd voce, veſpertilio.
At vltimas mutilans colobotes ſyllabas,
Hirundo Craſſus dicitur.
Qui ſurdus aliis ſolus ipſe vult loqui,
Vt ſturnus in prouerbio eſt.
Hic blæſus, ille raucus, iſte garriens:
Hic ſibilat ceu vipera.
Tumultuatur ille rictu & naribus,
Huic lingua terebellam facit.
Singultit alius, atque tuſsit hæſitans.
At conſpuit alius, vt pſecas.
Quàm multa rebus vitia in humanis agunt,
Tam multa ſurgunt nomina.

HIc eſt natura vel potiùs conſuetudine quadam deprauata comparatum, vt citiùs vitia quàm virtutes obſeruemus; & maximè in iis qui literas profitentur. Quod hîc planum facit Alciatus in quibuſdã ſuperioris ſæculi Iuriſcóſultis, vel etiam, quantum coniicio, in aliquot aliis, qui ſuo tempore minus aptè ius ciuile profiterentur (quorum tamen, vt par erat, nominibus parcit) vnde ſinguli ſingula in ſcholis cognomina ſunt ſortiti, quibus notaretur ingenij vel naturæ proprium & peculiare vitium in legibus enucleandis; vel hoc generalius accipi poteſt. Homines enim imperiti, vt etiam argutuli quidam auditores, qui naſum rhinocerotis habent, faciliùs quod ſtultè dixeris reprehendere, quàm quod ſapienter tacueris, probare poſſunt, vt ait 2. de Orat. M. Tullius. Magnum profectò onus est atque munus, vt ipſemet aſſeuerat diſputatione 1. De natura Deorum, ſuſcipere atque profiteri ſeſe omnibus ſilentibus vnum maximis de rebus magno in hominum conuentu audiendum. Adeſt enim ferè nemo quin acutiùs atque acriùs vitia in dicéte quàm recta videat. Ita quicquid eſt in quo offenditur, id etiam illa quæ laudanda ſunt, obruit: & quoties dicimus, toties de nobis iudicatur. Nec quicquam eſt tam inſigne, nec tam ad diuturnitatem memoriæ ſtabile, quàm id in quo deliqueris.

Mæander. *Mæander.*] Mæander flexuoſus & ſinuoſus fluuius, quod nom nis ſæpè pro obliquitate ſumitur. Huc prouerb. Labyrinthu

Qui vel columnas voce rumpat.] Huc prouerb. Chiliad. Colum nas rumpere.

Truo.] De hac aui in ſuperioribus.

Colobotes.] Mancus & decurtatus. κολοβόω, comminuo trunco.

Sturnus.] De hac aui Plin. lib. 10. cap. 24. & Volaterranus i Philologia.

Pſecas.] Stillicidium vel gutta, aut ſtilla. Pſecas iam olim a diuit Antimachus Lyricus, quòd identidem exſpueret. quod cognomen datum fuit Olympico cuidam, cuius nomen mi excidit.

Magna hominum in vitiis notãdis proteruitas.

Quàm multa rebus, &c.] At iſtæc licentia, & deprauata co ſuetudo reprimenda erat. Siquidem conuicia quæ torqueri ſ lent, ob ea quæ ſunt in corpore vel in fortunis hominum viti ſa, proficiſcuntur ab animis parum ſanis. Proinde Vlyſſes apu Homerum Therſitæ non claudicationem, non gibbum aut ca uitiem exprobrat, ſed omninò garriendi vitium. Sic Achill non naturæ vitia inſectatur in Agamemnone, ſed ea quæ an mi maxima, quibus adhiberi modus, & quaſi frenum impo rectæ rationis poteſt.

Natura.

EMBLEMA XCVII.

ANA *colunt gentes (naturam hoc dicere rerum eſt)*
Semicaprumque hominem, ſemiuirumque Deum.
ſt vir pube tenus, quod nobis inſita virtus
Corde oriens, celſa verticis arce ſedet.
inc caper eſt, quia nos natura in ſæcla propagat
Concubitu, vt volucres, ſquamea, bruta, feras.
uod commune aliis animantibus, eſt caper index
Luxuriæ, Veneris ſignáque aperta gerit.
ordi alij ſophian; alij tribuere cerebro :
Inferiora modus, nec ratio vlla tenet.

PAn pingebatur, vt multarum diuerſarúmque naturarum particeps. Id enim nominis Pan totum vel vniuerſum ſonat. Itaque Macrobius Saturnal. 1. cap. 17. Pan ipſe ſub hoc habitu quo cernitur, ſolem ſe eſſe prudentioribus permittit intelligi. Hunc Deum Arcades colunt appellantes τὸν τῆς ὕλης κύριον, non ſyluarum dominum, ſed vniuerſæ ſubſtantiæ materialis dominatorem, ſignificare volentes; cuius materiæ vis vniuerſorum corporum, ſeu illa diuina, ſiue terrena ſint, componit eſſentiam, &c. Alciatus Panos naturam & habitum ad hominem tranſtulit. Homo enim conſtat animo diuino, cęleſti, immortali, Angelis & Deo ſimili: corpore verò mortali ex quatuor elementis compoſito, hac quidem parte belluinam naturam proximè referenti. In animo duæ partes ſunt: illa quæ intelligit, meminit, ſapit, ratione, iudicio, ingenio vtitur ac valet quæ pars ſuperior nominatur, & proprio nomino Mens, qua verè homines ſumus, qua Deo ſimiles, qua cæteris animalibus excellentiores, & longè ſuperiores: Altera eſt ex coniunctione corporis, rationis expers, bruta, fera, atrox, & beſtiæ quàm homini ſimilior: in qua ſunt motus illi qui Græcis πάθη dicuntur, pars longè inferior & abiectior, qua nimirùm à belluis nihil differimus. Homo itaque medium eſt quidam inter diuinas intelligentias, & bruta animantia, eámque ob cauſſam finxerunt veteres Pana eſſe Deum, qui ſuperiore parte hominem inferiore verò caprum referret: vt natura humana hoc inuolucro, & quaſi propoſito agalmate ſignificaretur, homo enim pro ſuperiore ſui parte rationem habet diuinam, & cæleſtem, inferiore appetitum & libidinem, quibus conuenit cum belluis. Cæterùm ſunt qui hominis naturam triplicem hîc notari velint; diuinam, humanam, & diabolicam: diuinam quidem, qua cum Angelis participat; humanam, qua cum belluis; diabolicam autem, qua quippiam ſceleſtè & deprauatè cogitat & molitur quod planum etiam facit Auguſt. ſub finem c. 3. lib. 14. de ciuit.

Pan, Deus.

Pan, homo.

Hominũ naturæ triplex.

Pana colunt gentes.] Conſule Lactant. & D. Auguſt. eod. oper. de ciuit. libro 18. cap. 17. Phornutum de natura Deorum, & post eum Gyraldum de hiſtoria Deorum Syntagm. 15. Nonnihil & tibi ſuppeditauerit Euſeb. 3. præpar. Euangelicæ. Seruius ad Eclogas Virgilianas, Pana Deum ruſticũ ad naturæ ſimilitudidinem factum eſſe ſcribit. Cuius boni Grammatici ſententiam integram aſcriberem, ſi omninò noſtro huic argumento reſpõderet.

Eſt vir pube tenus.] Alij legunt, Vir tenus vmbilico eſt. quan

oles, ſequitor lectionem.

Quod nobis inſita virtus.] Cicero 1. Tuſc. Platonem in Timæo ſecutus, & Ariſtotelem in 2. De animo, Principatum animi ait eſſe in capite ſicut in arce ſumma. ira verò & cupiditas locis iſclusæ: illa enim in pectore, hæc ſubter præcordia ſedem habere dicitur. Galenus in lib. De placitis Hippocratis & Platonis. in cerebro poſuit ſpiritus animales, id eſt, imaginationem, memoriam, ſenſum, motum, & intelligentiam: facultatem vitalem in corde, naturalem in iecore, de quo exiſtit nutritio & generatio; quæ tria ſunt non partes, ſed facultates & vires de vnico animo exiſtentes, qui vt ſeipſum moueat ratiocinando, iraſcendo & concupiſcendo, vtitur cerebro, corde & hepate, quæ tria ſunt inſtrumenta ſede & loco diſtincta. Quòd itaque Alciatus ait nos habere virtutem corde orientem, & celſa verticis arce ſedentem: animum ſiue eam animi facultatem quæ rationis eſt intelligit, quæ vitæ principium à corde, mentis verò & intelligentiæ à cerebro habeat: vel fortaſſe ad veterum quorundam ſententiam, qui animi principatum in corde ſtatuebant, vt Empedocles: alij in cerebro, vt Plato & Democritus. Plutarchus De placitis 4. cap. 5. Animus an in cerebro an in corde.

Celſa verticis arce ſedet.] περίφρασις & ἀλληγορία à ſummo & præſtanti Principe in arce ſumma, vt loco tutiori, ſedente.

Hinc caper eſt, &c.] In ſuperioribus dictum eſt, hircum libidinis eſſe ſymbolum, & concubitu fit generatio. Vide Macrob. cap. 8. Saturn. 1. lib.

Vt volucres, ſquamea, bruta, feras.] Animalium eſt diuiſio: ſunt enim aut aërea, vt volucres aues; aquatilia, vt piſces; terrena, vt homines & bruta omnia. Huc confer principium 1. Metam. Ouidianæ.

Cordi alij ſophian.] Id eſt, rationem & mentem, cuius ſedem in capite bona Philoſophorum pars, & quidem eorum qui melioris notæ putantur, eſſe voluere. Lege Opificium Dei Lactantij. Animalium genera.

Inferiora modus nec ratio.] Inferiora belluina planè ſunt, vt ira & appetitus, quæ tamen ſuperiori animi parti, id eſt ipſi menti ſubiici debent, niſi enim in motus imperium obtineat ratio, quid inter hominem & belluam putabis intereſſe?

Ars naturam adiuuans.

EMBLEMA XCVIII.

VT ſphæræ Fortuna, cubo ſic inſidet Hermes:
Artibus hic variis; caſibus illa præeſt.
Aduerſus vim fortunæ eſt ars facta: ſed artis
Cùm fortuna mala eſt, ſæpè requirit opem.
Diſce bonas artes igitur ſtudioſa iuuentus,
Quæ certæ ſecum commoda ſortis habent.

Liberales, quàm illiberales artes ſequi ſatius.

SOlebant veteres Fortunam ipſam ita effingere, vt mulier ſet quæ pilæ inſiſteret. At Mercurium ſtudioſorum num cùm deſignabant, baſim quadratam ſeu vndique quatuor a gulis nitentem teſſeram efficiebant: hoc enim modo firmu ſtudiorum & ártium liberalium fundamentum ſtatúmque

ngebant, vt quæ nullo fortunæ impetu poſſunt concuti. Sic
ias ille Prienæus omnia ſecum ſe portare prædicabat. Sic Ari-
ippus Cyrenæus ciuibus ſuis mandauit, vt eas ſibi pararent
oſſeſſiones, quæ naui fracta ſimul cum poſſeſſore poſſent ena-
re. Igitur hi mihi ſapientes videntur, qui periculoſis artibus
elictis, togæ ſtudia ſequuntur. Hæc ipſemet Alciatus oratione
uadam Ferrariæ habita. His itaque agalmatis propoſitis ad-
onet bonas diſciplinas opera diligenti amplectendas eſſe,
uibus nimirùm fortuitos caſus non temerè vel ſuſtinere, vel
tiam retundere poſſimus. Quò ſpectat illud vice Prouerbij
elebratum, *λιμὴν ἀπορίας ἐστὶν ἀνθρώποις τέχνη*: ſua enim cui- Emblematis fons.
ue ars pro viatico eſt. Video carminis huius materiam ſum-
tam ex Galeni oratione parænetica ad bonas artes, in qua fu-
è & oratorio more Fortunæ & Mercurij ſymbola diuerſiſſima
xplanat. Declaratur id vberrimè è Plutarch. commentario
e exilio. Locum Galeni, vel Menodoti (vt alijs placet) ex ora-
ione *ἐπὶ τὰς τέχνας* huc congeſſimus in gratiam Philologo-
um: *τὴν τῆς τύχης μοχθηρίαν ἐμφανίσαι βουληθέντες οἱ παλαιοὶ,*
ράφοντες καὶ πλάττοντες αὐτὴν οὐ μόνον ἐν εἴδει γυναικὸς ἠρκέ-
θησαν· καίτοι τοῦθ' ἱκανὸν ἦν ἀνοίας σύμβολον. ἀλλὰ καὶ πηδάλιον
δοσαν ἐν χεροῖν ἔχειν αὐτῇ, καὶ τοῖν ποδοῖν ὑπέθεσαν βάσιν σφαι-
ικὴν, ἐστέρισαν δὲ καὶ τοῖν ὀφθαλμοῖν, ἐνδεικνύμενοι διὰ τούτων
πάντων τὸ τῆς τύχης ἄστατον, ὥσπερ οὖν ἐν νηῒ χειμαζομένῃ σφο-
ρῶς, ὡς ἐπικλύζεσθαι τε τοῖς κύμασι κινδυνεύειν καὶ βυθισθῆναι,
οχθηρῶς ἄν τις πράξειεν ἐπιτρέψας τὰ πηδάλια κυβερνήτῃ τυ-
λῷ· κατὰ τὸν αὐτὸν οἶμαι τρόπον κἂν τῷ βίῳ μειζόνων ναυαγίων
περὶ πολλοὺς οἴκους γιγνομένων, ἢ περὶ τὰ σκάφη κατὰ θάλατταν, οὐκ
ρθῶς γινώσκοντός ἐστιν, ἐπιτρέπειν ἑαυτὸν ἐν τοιαύταις περιστά-
σεσι πραγμάτων τυφλῇ δαίμονι, μηδ' αὐτῇ βεβαίως ἐστηριγμένῃ·
μπληκτός τε γάρ ἐστι καὶ ἄνους εἰς τοσοῦτον, ὡς πολλάκις τοὺς ἀξιο-
λόγους ἄνδρας παρερχομένη, πλουτίζειν τοὺς ἀναξίους, οὐδὲ τούτους
βεβαίως, ἀλλ' ὅσον πάλιν οὕτως ἀφαιρεῖσθαι τὰ δοθέντα. ταύτῃ τῇ
δαίμονι πλῆθος ἀνδρῶν ἀμαθῶν οὐκ ὀλίγον ἕπεται, μηδέποτ' ἐν
τῷ αὐτῷ μενούσῃ διὰ τὸ τῆς βάσεως εὐμετακύλιστον, ἥτις αὐτὴν
ἄγει καὶ φέρει, καὶ κατὰ κρημνῶν ἐνίοτε καὶ θαλάττης. ἔνθα συνα-
πόλλυνται μὲν ἀλλήλοις, ἑπόμενοι πάντες αὐτῇ· μόνη δ' ἀβλαβὴς
ἐκείνη διεξέρχεται καταγελῶσα τῶν ὀλοφυρομένων τε καὶ καλούν-
των αὐτὴν, ὅτ' οὐδὲν ὄφελος. τὰ μὲν δὴ τύχης ἔργα τοιαῦτα· τὸν δ'
ἑρμῆν, ἅτε λόγου μὲν ὄντα δεσπότην, ἐργάτην τῆς τέχνης ἁπάσης
θέασαι πάλιν ὅπως ἐξ ὑπεναντίου τῆς τύχης κεκοσμήκασιν οἱ γρά-
φοντές τε καὶ πλάττοντες. νεανίσκος ἐστὶν ὡραῖος, οὐκ ἐπίπλαστον

ὐδὲ κομμωτικὸν ἔχων κάλλος, ἀλλ' εὐθὺς ὥστε συνεμφαίνεσθαι τ
τῆς ψυχῆς ἀρετὴν δὲ αὐτοῦ. ἔστι δὲ φαιδρὺς μὲν τὰς ὄψεις, δέδορ
δὲ δριμύ, καὶ ἡ βάσις τὸ πάντων σχημάτων ἑδραιότατόν τε καὶ
μεταπτωτότατον ἔχει, τὸν κύβον. ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ αὐτὸν τὸν θεο
τούτῳ τῷ σχήματι κοσμοῦσιν. ἴδοις δ' ἂν τοὺς θιασώτας αὐτοῦ φα
δροὺς μὲν ὁμοίως τῷ καθηγουμένῳ θεῷ, μεμφομένους δὲ οὐδέπο
αὐτὸν, ὥσπερ οἱ τὴν τύχην, οὐδ' ἀπολειπομένους ποτ', οὐδὲ χωρι
ζομένους, ἀλλ' ἑπομένους τε καὶ διαπαντὸς ἀπολαύοντας τῆς πρ
νοίας αὐτοῦ. id eſt, Cùm veteres declarare vellent fortunæ im
probitatem, non ſatis habuerunt eam pingendo fingendóqu
ſpecie muliebri repręſentare (quod tamen erat magnum ami
tiæ ſignum) ſed & fecerunt, vt manibus clauum prehenſum te
neret, pedibus autem ſedem globoſam ſuppoſuerunt: adhæ
eam priuarunt oculis: iisque omnibus fortunæ inſtabilitatem
deſignarunt. At verò quemadmodum, cùm nauis admodum
fluctuat, ita vt procellis vndique agitata parum abeſt quin pe
riclitetur, improbè certè ille prauéque omninò fecerit, ſi ca
co gubernatori clauum commiſerit: ita cùm longè plura nau
fragia, eáque grauiora multis in familiis quàm in mari acci
dant, profectò amens ille fuerit, qui in eiuſmodi caſibus ſe
pſum fortunæ, cæcæ Deæ, commiſerit; ea enim nullam ha
bet firmitatem & conſtantiam, ſtolida nimirùm & expers men
tis eſt, quæ ſæpenumerò viros honore dignos, & quorum ma
gna eſt habenda ratio, prætermittat; locupletet autem indi
gnos: neque hoc quidẽ conſtanti aliquo modo: nam & quæ de
derit, poſtea interdum adimit. Hanc autem Deam imperitor
hominum multitudo conſectatur, numquam in eodem maner
tem loco, eò quòd baſis cui inſidet, ſit maximè volubilis. quan
ob cauſſam fertur in loca quædam abrupta & præcipitia, inter
dum etiam in mare detruditur, in quo vnà omnes obruuntu
qui fuerint eam ſecuti: ipſa verò damni expers elabitur, intereá
que ſecurè ridet eos qui conquerantur, & à quibus inuocatur
cùm tamen ea tamquam ſurda nihil auxilij eis præſtet. Et qui
dem fortunæ facta eiuſmodi ſunt. Nunc verò contemplare
quæſo, Mercurium ſermonis dominum, omniſque diſciplina
opificem, quem contrario prorſus modo exornarunt pictores
& fictores. Iuuenis eſt & formoſus, formam habens non arceſſi
tam, neque fuco illitam: ſed ſtatim vbi apparet, ea quidem for
ma, virtus animi eluceſcit: hilaritatem oculis præ ſe fert; acutè
intuetur: eius autem ſedes, cubus eſt, omnium figurarum ma
ximè ſtabilis, permultúmque à caſu aliena. Hac etiam figura

Fortunæ imago.

Mercurius qualiter effectus.

eum hunc interdum ornant, vt poſſis intueri eos à quibus litur,hilari eſſe vultu, ſicuti & dux ipſe Deus: cui nunquam ccenſeant, vt ſunt qui fortunam accuſant, cùm ſe relictos à rgo contemptosque ſentiunt. Qui enim eum conſequuntur, r omne vitæ tempus eius prouidentia ſingulari perfruuntur.

Vt ſphæræ Fortuna.] Fortunam rotundo lapidi inſidentem nxerunt veteres, quo eius inſtabilitatem deſignarent;vt plu- ous verbis docet in Circulo Pierius. Lege 3. Diuina. inſtit. ctant.& Auguſtin.in ciuitate Dei 2.4.& 7.libris potiſſimùm. c porrò ſphæram pro quacunque re volubili & rotunda urpauit. Fortuna cur inſidea torbi

bo ſic inſidet Hermes.] Galenus in Oratione quam proximè ci- ui,ad artes (ſi modò eius eſt)ait Mercurium vt orationis pa- ntem,& artium omnium auctorem in aliam effigiem, quàm rtunę,effictũ eſſe à veteribus, tum pictoribus, tum ſtatuariis. uenis enim eſt forma conſpicua,non tamen fucatus, ſed na- ua quadam ſpecie in baſi quadrata, quæ firmitatis & ſtabili- tis nota eſt,&c.Idem ferè Pierius lib.Hieroglyph.39.

Hermes.]Herma à Græcis ponitur pro firmamento;ait Feſtus: nde Mercurij nomen inuentoris,vt putabant,firmæ orationis uctum.Hîc autem apud Feſtum(obiter admoneo) firma ora- o eſt pactum ſeu ſtipulatio, firmiſſimum iuris vinculum, vt dciſſe me memini ex Guilielmo Fornerio, Anteceſſore Au- elio doctiſſimo. Mercurij imago.

Diſce bonas artes,&c.] Mutuatus id videtur ex Ouidio 1. De te:

Diſce bonas artes,moneo,Romana iuuentus.

In iuuentam.

EMBLEMA XCIX.

NATVS vterque Iouis, tener atque imberbis vterque,
Quem Latona tulit; quem tulit & Semele,
Saluete, æterna ſimul & florete iuuenta,
Numine ſit veſtro quæ diuturna mihi.
Tu vino curas, tu victu dilue morbos,
Vt lento accedat curua ſenecta pede.

Duo ad valetudinem conducentia.

DVo ſunt, quæ vt corpus bene conſtitutum, ſanum, & incolume cōſeruant, ſic & animum ipſum curis expediunt, nimirùm certa victus ratio, vinúmque moderatè ſumptum; vt contrà crapula & vinolentia, vt etiam curæ edaces naturam ho-

inis labefactant & corrumpunt, ipſamque ſenectutem acce-
rant. Hîc itaque deſcriptos videas Apollinem & Bacchum: il- Apollo & Bacchus iuncti, quid.
m quidem medicinæ principem, qui ſalubri diæta præcipiat
uid quantumque ſit in victu ſequendum vel fugiendum: hunc
rò, qui vino ſollicitudines adimat. Marſil. Ficinus lib. De vita
litùs comparanda, duos hoſce Deos ſic copulat: Fratres certè
nt indiuiduique comites Phœbus atque Bacchus: ille quidẽ
bis duo potiſſimùm adfert, lumen videlicet atque lyram: hic
em pręcipuè duo, vinum odoremque vini ad ſpiritum recreã-
m, quorum vſu quotidiano ſpiritus ipſe tandem Phœbæus
adit & liber. Philoſophorum eſt etiam ea ſententia, ſed tria
men eſſe ad vitam longam, adeoque valetudinem tutandam
ceſſaria conſtituũt. Primò eſt frugalitas, temperãtia, ſobrietas
uàm modò *δίαιταν* appellabamus) eam enim eſſe matrẽ ſani
tis aſſeuerant artis medicæ profeſſores: eam virtutum omniũ
omicilium prædicant philoſophi omnes; victus enim tenuis
c efficit, vt in primis valeas bene, ait Flaccus 2. Satyr. Secũ-
labor & exercitatio corporis moderata, ocium enim vires e-
ruat, vt rubigine ferrum exeditur. Bene Ouidius,

Cernis vt ignauum corrumpant ocia corpus,
Et vitium capiunt, ni moueantur, aquæ.

tendum exercitationibus modicis, inquit Cato apud M. Tull.
ntumque cibi & potionis vtendum, vt reficiantur vires, non
pprimãtur. Tertiò voluptas animi honeſta & oblectatio: cor
nim in quo eſt calor vitalis, facilè moleſtiis atteritur, vt cõtrà
xhilaratur lætitia vireſque ſumit. Qua ratione Ariſt. 4. de mo-
ib. ad Nicomach. riſum & iocũ ait ad vitam degẽdam eſſe ne-
eſſarium. Democritus vitam beatam in vitæ tranquillitate po-
uit, & riſui lætitiæque operam dabat. Legimus & ſapientiſſi-
ium latorem legum Lycurgum τῷ γέλωτι, id eſt riſui ſtatuam
rexiſſe, eoque Lacedæmonios ad riſum & lætitiam inuitaſſe,
'lutarch. in Lycurgo.

Tenet atque imberbis vterque.] Sic Tibullus Eleg. 4. lib. 1.

Solis æterna eſt Phœbo Bacchoque iuuentus,
Nam decet intonſus crinis vtrumque deum.

)e Baccho & Apolline plura in Syntagmatib. 7. & 8. Gyraldi
)eorum hiſtoriæ.

Quem Latona tulit.] Apollo Iouis filius ex Latona in Delo
nſula vno partu editus vnà cum Diana, medicinæ vſum primus
radidit. Ouid. 1. Metamorph.

Saluete, &c.] vt illud Homeri Iliad. ω.

χαίρετε κήρυκες διὸς ἄγγελοι ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν.

verborum hæc formula ſolemnis fuit in Hymnorum epilog

Quem tulit & Semele.] Bacchus ex Semele Iouis filius, vt ſ periùs explicatum eſt in ſtatuam Bacchi.

Numine veſtro.] Veſtro beneficio.

Tu vino curas.] Horatius:

Curas edaces diſsipat Euthius.

& Tibullus 1. Eleg.

Bacchus & agricolæ magno confecta labore
Pectora, triſtitiæ diſſoluenda dedit.

Dilue. Tolle, aufer. *μεταφορά.*

Vt lento accedat, &c.] *ἀλληγορία* periphraſtica.

In quatuor anni tempora

Emblema c.

Aduenisse hiemem frigilla renunciat ales:
Ad nos vere nouo garrula hirundo redit.
Indicat æstatem ſeſe expectare cucullus:
Autumno eſt tantùm cernere ficedulas.

HOc referendum videtur ad quaſque temporum & annorum viciſſitudines, vel ad ea quæ ſuo non alio tempore ſolent eſſe tempeſtiua, quorumque magna vis eſt, ſi ſuo tempore vſum accommodemus. Rectè Ouidius: Temporũ viciſſitudo

Temporibus medicina valet, data tempore proſunt:
Et data non apto tempore vina nocent.

In hanc temporis quaſi cyclicam μεταβολὴν varij varia luſerũt.

quæ huc non piguerit aſcribere,eaque potiſſimùm,quæ mai-
rem cum hoc Alciati tetraſticho affinitatem habere mihi vid-
tur. Lubens enim prætermitto Horatianam Odam 9. lib. 2.
ſeptimam quarti. Ouid. ad Piſonem:

Ceſſat hyems,madidos & ſiccat vere capillos:
Ver fugit æſtates,æſtatum terga laceßit
Pomifer autumnus,nebulis ceſſurus & vndis.

Idem primo De remedio amoris:

Poma dat autumnus,formoſa eſt meßibus æſtas,
Ver præbet flores,igne leuatur hyems.

Et Triſtium quarto:

Vere prius flores,æſtu numerabis ariſtas,
Poma per autumnum,frigoribusque niues.

Claudian. de ſene Veronenſi, qui nunquam pedem limine ſ-
tugurioli extulerat:

Frugibus alternis,non Conſule computat æuum:
Autumnum pomis,ver ſibi flore notat.
Idem condit ager ſoles ,idemque reducit:
Metiturque ſuo ruſticus orbe diem.

Barthol. Anulus in Poëſi picta,ad hominum magnique mun-
perpetuum & æternum curſum ingenioſè traduxit:

Ver,æſtas,autumnus,hyems,hæ quatuor annis
Sunt tempeſtates orbe volubilibus.
Quatuor ætates homo ſic habet integer æui,
Qui puer,hinc iuuenis,mox vir,& inde ſenex:
Aeterno vt ſimilis mundo reuolutio vitæ
Nos itidem æternos arguat eſſe homines.

Huc prouerb. Ver hyemem ſequitur ; & varios locos Hier-
glyp. Pierij. Idipſum ait Seneca, Epiſtola quadam ad Luciliu-
diſcipulum: Nullius rei finis eſt,ſed in orbem nexa ſunt omni-
fugiunt atque ſequuntur. Diem nox premit,dies in noctem: æ-
ſtas in autumnum deſinit: autumno hyems inſtat,quæ vere c-
peſcitur: omnia tranſeunt vt reuertantur.

Frigila.] Auis à frigore dicta, vt quibuſdam placet: de qua A-
riſtot. lib. 8. cap. 3. De hiſt. animal.

Vere nouo garrula hirundo redit.] Ouid. Faſtor. 2.

—— an veris prænuncia venit hirundo?

Dicitur & à Sappho ἦρος ἄγγελος ἱμερόφωνος ἀηδὼν, ver-
nuncia blandiloqua luſcinia. Notum eſt adagium, Vna hirund-
non facit ver. Lege Pierium lib. 22. Hieroglyph. Huic ſimi-
adag. Audi Chelidonem, eo quòd hæc auis prænunciet ver-
aduentu-

luentum.

Cuculus.] De quo in ſuperioribus.

Indicat æſtatem cuculus.] Tribuitur hoc etiam Hirundini à Phi-
mone Comico:

Η μὲν χελιδὼν τὸ θέρος ὦ γυναι, λαλεῖ. Hirundo æſtatem
unciat, ô mulieres. ſed Ariſtophanis interpres Equitibus hoc
tat, νέα χελιδὼν ἐστὶν ἔαρος ἀρχὴ: Noua hirundo veris eſt ini-
um.

Ficedulas.] De ficedulis etiam alibi.

Scyphus Neſtoris.

EMBLEMA CI.

ESTOREVM *geminis cratera hunc accipe fundis,*
Quod grauis argenti maſſa profundit opus.
lauiculi ex auro, ſtant circum quatuor anſæ:

Vnam quamque ſuper fulua columba ſedet.
Solus eum potuit longæuus tollere Neſtor.
Mæonidæ doceas quid ſibi Muſa velit:
Eſt cælum, ſcyphus ipſe: colórque argenteus illi,
Aurea ſunt cæli ſidera clauiculi.
Pleiadas eſſe putant, quas dixerit ille columbas:
Vmbilici gemini magna minorque fera eſt.
Hæc Neſtor longo ſapiens intelligit vſu:
Bella gerunt fortes: callidus aſtra tenet.

Neſtoris crater.

HOmerus in Neſtore ſene eloquentiſſimo & conſultiſſim typum ſapientiæ repræſentat: cuius patera geminis fu dis, argentea, clauiculis aureis, quatuor anſis, & ſub haru quaque ſedens columba, cælum & pulcherrimum aſtroru ornatum ſignificabat. Nam crater, cui ſit color argenteus, cl uiculis aureis, cælum refert puriſſimum, & ſtellas aurei colo ris: columbæ ſunt Pleiades: duo vmbilici vtraque vrſa. H igitur ſchemate aſtronomiam tacitè commendabat, quam qu dem ſolus ſapiens & apprimè exercitatus, ingenio poteſt aſſ qui, vt ſolus Neſtor ſuum poculum manu ferre poterat. D huius artis excellentia plura repetere licet ex Plinio variis l cis, ſed potiſſimùm cap. 37. lib. 7. Cæterùm Homeri interpret memorant Neſtorem, quamquam ſenex admodum eſſet, p culum ſuſtuliſſe, cum cæteri iuniores vix à menſa tollerent. S habet Homeri locus:

Ἄλλος μὲν μογέων ἀποκινήσασκε τραπέζης,
Πλεῖον ἐόν· Νέστωρ δ' ὁ γέρων ἀμογητὶ ἄειρεν. hoc e
Vix alij plenum poterant ſuſtollere menſa.
Poculum; at ipſe ſenex Neſtor facilè abſtulit illud.

De hoc Neſtoreo poculo pluribus Athenæus Dipnoſophiſt. l cap. 12. ſed maximè 13. lib. 12. Quædam non pœnitendæ lecti nis adnotauit de illo cratere Neſtoreo Cornelius Vitellius A notationibus in Georgium Merulam.

Quod grauis argenti.] Circumlocutio, qua nimirùm Neſtor ſcyphum commendat à materia.

Fulua columba.] Fuluam, auream interpretor: ne quis ad colo rem ſimpliciter referat. Sex columbæ ſunt apud Athenæum, n quatuor dumtaxat, quæ ſeptem dici, ſex tamen eſſe ſolent, Naſo cecinit in Faſtis. Martialis huc alluſit in 8.

Hi duo longæuo cenſentur Neſtore fundi:
Pollice de Pylio trita columba nitet.

Eſt cælum.] Tribus diſtichis ſequentibus continetur epimy-hion, vel, vt melius dixerim, poculi ἐξήγησις.

Pleiadas eſſe.] Columbæ repræſentant Pleiadas; numero ta-nen non obſeruato. Nam Pleiades ſeptem ſunt ſtellæ iuxta Tauri ſignum, quæ Latinè dicuntur Vergiliæ, quòd veris tem-ore oriantur. Lege Ouidium Faſtor. 4. Pleiades.

Magna minorque fera eſt.] Vrſam maiorem ſiue Elicen, & mi-orem ſiue Cynoſuram intelligit, quæ Græcis arcti dicuntur, untque Septentrionali polo velut axe quodam nixæ, & arcti-o circulo clauſæ, ſicque diſpoſitæ, vt reſupinata vtraque caput lterius contegat: cuius autem caput quæ ſuperior eſt, ad infe-ioris caudam contendat. De his Ouid. Faſtorum 4. Vrſa duplex.

Magna minorque fera.] Ouidianum hoc 3. eleg. 4. Triſt.

Magna minorque fera ——

Longo vſu.] Longa exercitatio & experientia doctrinam pa-at certiſſimam, potiſſimumque ad diſciplinam aſtronomicam onga obſeruatione opus habent.

Bella gerunt fortes.] Collatio eſt diſſimilium: qui corpore ſunt rmo & valenti committunt prœlia atque inter ſe dimicant: ſa-iens verò rapitur & dicitur ad rerum cæleſtium cognitionem.

Quæ ſupra nos, nihil ad nos.

EMBLEMA CII.

CAVCASIA *æternùm pendens in rupe Prometheus*
Diripitur ſacri præpetis vngue iecur.
Et nollet feciſſe hominem: figulóſque peroſus
Accenſam rapto damnat ab igne facem.
Roduntur variis prudentum pectora curis,
Qui cæli affectant ſcire, deûmque vices.

Promethei fatũ.

HVius Emblematis inſcriptio ſumpta eſt ex dictis Socrati τὰ ὑπὲρ ἡμᾶς οὐ πρὸς ἡμᾶς, quod adagij vice ponitur doctis. Notiſſima eſt Promethei fabula, qui cùm hominem luto finxiſſet, & Mineruæ opera ignem cæleſtem ſurripuiſſet, luteam ſtatuam animaret, ægrè tulit Iupiter, eumque Mercur miniſterio ligari iuſſit ad Caucaſum montem Scythię aſperu

: inhabitabilem:aquilamque exhibuit,vel,vt aliis placet, vul-
urem, qui perpetuò cor exederet, exeſumque renouaretur.
Iartial. lib. I,

Qualiter in Scythica religatus rupe Prometheus
Aſſiduam nimio pectore pauit auem, &c.

Iacrob.lib.I.in Somnium Scipionis, huius fabulæ myſterium xponit. Per vulturem, ſiue aquilam,iecur immortale tundenm, nihil aliud intelligunt priſci illi Theologi, inquit, quàm ɔrmenta malæ conſcientiæ obnoxia flagitio viſcera interiora mantis, & ipſa vitalia indefeſſa admiſſi ſceleris admonitione niantis, ſemperque curas,ſi fortè requieſcere tentarint, excintis, tamquam fibris renaſcentibus inhærendo, nec vlla ſibi iſeratione parcentis,lege hac qua ſe iudice nemo nocens abluitur,nec de ſe ſuam poteſt vitare ſententiam. Plato Dialo- De regno, à Prometheo ignem, à Vulcano artes datas hoinibus eſſe tradit.Idem in Protagora,ſapiētiam à Prometheo rreptam ait,hominibuſque cōmunicatam;cuius hæc ferè vera ſunt:Communem Vulcani & Mineruæ officinam,in qua ars excolebantur, clàm ingreſſus, furatus eſt Vulcani artem neam,aliámque Mineruæ,qua viuendi facultas obuenit.Proetheum vatem fuiſſe ex etymo nominis oſtenditur: quid ſit nim προμήθεια,& quid προμηθεύεσθαι,notum eſt. Is Iouem moiſſe fertur ne cum Themide cōgrederetur.Scholiaſtes Apolnij Rhodij id figmentum retulit ad hiſtoriæ fidem. Ait enim Agreta neſcio quo ſcriptore rerum Scythicarum,Promethei ɔr ideò abſumi ab aquila, iuxta poetarum commenta, quòd am regionem fluuius (cui nomen Aquila) frequenti eluuio corrumperet.Cùm verò Hercules quibuſdam foſſis fluuium iertiſſet,ex eo factum, vt diceretur aquilam abegiſſe, ac Proetheum liberaſſe.Alij ſecùs tradūt,Prometheum nempe cum ręſtare non poſſet incolis Scythicis quibus pręerat,ea quæ neſſaria eſſent,ob inundationem fluuij Aquilæ,in vincula conctum, neque ſolutum inde, donec Hercules fluuium in mare eduxiſſet.Quædam ſunt apud Aphrodiſæum in problematis, erdocta ſanè & ad mythologiam pertinētia. Cicero in Tuſcul. rometheum ait virum quendam perſpicacē fuiſſe,& in rebus rcanis apprimè verſatum, quas hominibus communicauerit: uic Iouem iratū,quòd veritas in profundo demerſa videatur. ecur autem ab aquila exeſum ſignificat ſollicitudines & curam ardores,quibus vel prudentiores irretiantur,quarum vinulis cùm ſe conantur expedire, in alias moleſtiores recidunt.

Quid per Prometheū Caucaſo alligatum.

Fulgentius in Mythologico, non ab aquila Promethei cor, ſed à vulture corrodi tradit; idque perbellè interpretatus eſt: cui videtur aſſentiri Petronius Arbiter his hendecaſyllabis:

Cur vultur iecur vltimum pererrat.
Et pectus trahit, intimáſque fibras,
Non eſt quem tepidi vocant poetæ:
Sed cordis mala, liuor atque luxus.

Hîc autem conuertitur fabula, vel in eos qui diuina Philoſophiæ myſteria neſcio qua mente ſubtiliùs conantur indagare vel in eos, qui naturali iudicio, fidei Chriſtianæ oracula complecti, vel etiam ipſa arcana diuina (quæ ſcrutari periculoſiſſimum eſt, vt quid planè ἀδιώχτον) diſcutere, déque iis humano ſenſu aliquid ſtatuere ſe poſſe putant: ad quæ certè humani oculi caligant, vt noctuæ ad lumen ſolis diurnum. Proinde Sapiens Prou. 25. Qui ſcrutatur maieſtatem, opprimetur à gloria quò etiam ſpectat illud Euripidis: φρονεῖν δὲ θνητὸν οὐ χρὴ μέγα i. Mortalem non decet altum ſapere. Scitu digna ſunt illa Arnobij lib 2. contra Gent. Quæ nequeunt ſciri, neſcire nos confitemur, neque ea conquirere aut inueſtigare curamus, quæ comprehendi liquidiſſimum eſt non poſſe, quamuis mille per corda ſuſpicio ſe porrigat atque intendat humana. Et ideò Chriſtus cùm mortalium ſciret cæcam eſſe naturam, neque vllam poſſe comprehendere veritatem, poſitarum nec ante oculos rerum pro comperto habere, & cognitò, quicquid ſibi eſſe ſuaſiſſet: & prorſus ſuſpicionibus hæſitare, litigioſas ſerere atque intendere quæſtiones: omnia illa nos linquere & poſthabere præcipit, neque in res eas quæ ſint à noſtra procul cognitione dimotæ, infructuoſas immittere cogitationes. Et ibidem: Quid eſt, inquit, vobis veſtigare, conquirere, quiſnam hominem fecerit? animarum origo quæ ſit? quis malorum excogitauerit cauſſas? orbe ſit ſol amplior, an pedis vnius latitudine metiatur? alieno ex lumine, an propriis luceat fulgoribus luna? quæ neque ſcire compendium, neque ignorare detrimentum eſt. Remittite hæc Deo, atque ipſum ſcire concedite, quid, quare aut vnde ſit. Veſtris non eſt rationibus liberum implicare vocalibus, & tam remotas inutiliter curare res; hęc Arnob. Addam & aliud oraculum Minutij Felicis, Romani olim cauſſidici qui in Octauio ita ſcribit: Quo magis mirum eſt, nonnullos tædio inueſtigandæ penitùs veritatis cuilibet opinioni temerè ſuccumbere, quàm in explorando pertinaci diligentia perſeuerare. Itaque indignandum omnibus, & indoleſcendum

Præclarus Arnobij locus in futurorũ coniectores.

Minutij Felicis locus.

ſt, audire quoſdam, & hos ſtudiorum rudes, literarum profa-
os, expertes artium etiam ſordidarum, certum aliquid de
ımma rerum ac maieſtate decernere, de qua tot omnibus ſe-
ulis ſectarum plurimarum vſque adhuc ipſa Philoſophia de-
berat, nec immeritò: cùm tantum abſit ab exploratione diui-
a, humana mediocritas, vt neque quæ ſupra nos cælo ſuſpenſa
ıblata ſunt, neque quæ infra terram profunda demerſa ſunt,
ut ſcire ſit datum, aut ſcitari permiſſum, aut ſcrutari religio-
um: beati ſatis, ſatiſque prudentes iure videamur, ſi ſecundum
llud vetus Sapientis oraculum, noſmetipſos familiariùs no-
erimus. Idem etiam Minutius paulò poſt hac de re ita doctè
t prudenter: Proinde, ait, ſi quid ſapientiæ vobis aut verecun-
liæ eſt, deſinite cæli plagas & mundi fata & ſecreta rimari: ſatis
ſt pro pedibus aſpicere, maximè indoctis, impolitis, rudibus,
greſtibus: quibus non eſt datum intelligere ciuilia, multò ma-
is denegatum eſt diſſerere diuina. Quamquam ſi philoſo-
handi libido eſt. Socratem ſapientiæ principem, quiſquis ve-
trûm tantus eſt, ſi potuerit, imitetur. Eius viri, quoties de cæle-
tibus rogabatur, nota reſponſio eſt, QVOD SVPRA NOS,
ıIHIL AD NOS, quod oraculum idem ipſe præſenſit, ideir-
ò vniuerſis ſe præpoſitum: non quòd omnia comperiſſet, ſed
uòd nihil ſe ſcire didiciſſet. Ita confeſſio imperitiæ ſumma
rudentia eſt. Hoc fonte defluxit Arceſilæ, & multò pòſt Car-
ıeadis & Academicorum plurimorum in ſummis quæſtioni-
us tuta dubitatio: quo genere philoſophari, & cautè indocti
oſſunt, & docti glorioſè. Quid Simonidis Melici nónne ad- Simoni-dis corda-tum re-ſponſum.
niranda omnibus & ſectanda cunctatio? qui Simonides cùm
le eo, quid, & quales arbitraretur Deos, ab Hierone tyranno
uæreretur, primò deliberationi diem petiit: poſtridie biduum
rorogauit, mox alterum tantum admonitus adiunxit: poſtre-
nù cùm cauſſas tantę moręe tyrannus inquireret, reſpondit ille,
Quòd ſibi quanto inquiſitio tardior pergeret, tanto veritas fie-
et obſcurior. Mea quoque opinione, quę ſunt dubia, vt ſunt,
elinquenda ſunt: nec tot ac tantis viris deliberantibus temerè
& audaciter in alteram partē ferenda ſententia eſt, ne aut ani-
is inducatur ſuperſtitio, aut omnis religio deſtruatur. Sic Mi-
ıutius. Poterit etiam non incommodè torqueri in eos qui A-
trologi iudicarij vulgò nuncupantur, quorum animus quan-
is vagetur erroribus, alij viderint: Vel in quoſdam Philoſo-
phos, qui quæ abſtruſa prorſus atque abdita Deus eſſe voluit,
ſcrutati ſunt: ac naturam rerum cæleſtium inueſtigarunt, quæ

à nobis longè remotæ neque oculis conſpici, neque tangi manu, neque comprehendi ſenſibus poſſunt; & tamen de illarum omnium ratione ſic diſputarunt, vt ea quæ aſſeruerunt probata & cognita videri voluerint, ait Lactant. in opific. Dei. Fabulam hanc pertractat Heſiod. in operibus: quam ad rei veritatem explicat in procemio lib. vltimi naturalis Hiſt. Plinius & libro Problem. Alixandr. Aphrodiſ. Lege Lucianum in Prometheo, Diodorum Sicul. in ſexto, Lactant. lib. 2. cap. 2. 11. Huc referenda diſputatio nobilis Socratica ex Xenoph. 1. Cōment. initio ferè, & quæ Lactant. in 2. cap. 9. Diuin. Inſtitut. colligit.

Sacri præpetis vngue.] Sacri præpetis, id eſt, auis diuinæ: qua in ſignificatione vſurpatur à Virgil. 3. Æneidos:

Et volucrum linguis, & præpetis omnia pennæ.

Præpes. Præpes autem, vt docet Gell. lib. 6. cap. 6. auis dicitur, quæ opportunè in auguriis præuolat. Blondus præpetes dici ait, quæ ſe ante auſpicantem ferunt, nam præpetere dicebant anteire. Ouidius Faſt. 6.

Tunc oritur magni præpes adunca Iouis.

Qui cæli affectant.] Iophon Bacchis, vt refert in Eclogis Stobæus:

Ἐπίσαμαι καὶ τάδε, οὕσαπερ γυνὴ
Ὡς μᾶλλον ὅσις εἰδέναι τὰ τῶν θεῶν
Ζητεῖ, τοσοῦτο μᾶλλον ἧσσον εἴσεται.

In aſtrologos.

EMBLEMA CIII.

ICARE, per ſuperos qui raptus & aera, donec
In mare præcipitem cera liquata daret,
Nunc te cera eadem, feruenſq́; reſuſcitat ignis,
Exemplo vt doceas dogmata certa tuo.
Aſtrologus caueat quicquam prædicere: præceps
Nam cadet impoſtor dum ſuper aſtra volat.

ID videtur confinxiſſe ex Græco Ἰουλιανοῦ. Emblematis typus.

Ἴκαρε, κηρὸς μέν σε διώλεσε. νῦν δέ σε κηρῷ
Ἤγαγεν εἰς μόρφην αὖθις ὁ χαλκοτύπος.
Ἀλλ᾽ ἄγε μὴ πτερὰ πάλλε κατ᾽ ἠέρα, μὴ τὸ λυγρὸν,
Ἠερόθεν πίπτων, Ἰκάριον τελέσῃς. id eſt.

Cera tibi vitam prius abſtulit Icare, ſed nunc
Te cera finxit denuò docta manus.
Immotas liquidum ſeruato per aera pennas,
Balnea ne fiant nomine clara tuo.

Icari fabulam prolixè ſatis perſecutus eſt Ouidius octauo Metamorph.& ſecundo de arte. Meminit & pluribus aliis in locis, totámque narrationem, ſi vacat, repete ex Diodoro Siculo, lib. 4. Rerum antiquarum, cap. 13. Id autem torquet in Aſtrologos quoſdam falſarios & impoſtores, qui ſupra humanum captum conantur aliquid, quęq́ue longiſſimè abſunt ab ingenio humano, vi mentis, & artis experientia ſe hariolari poſſe putant. Rectè ſanè Iſocrates dixit in orat. κατὰ τῶν σοφις, τὰ μέλλοντα προγινώσκειν οὐκ ἡμετέρας φύσεως ἐστί. Diogenes cùm mente agitaret Philoſophorum, virorum politicorum, medicorum, & eius generis aliorum, in hominum ſocietate functiones, dicebat homine nullum aliud ſibi videri ſapientius aut abſolutius. Cùm verò contemplaretur aſtrorum inſpectores, diuinatores & coniectores, clarè pronunciabat nihil eſſe quod ſibi videretur homine ſtultius & ſtolidius. Attamen quotus quiſque eſt, qui non hodie plus propè fidei hariolis iſtis & coniectoribus, quàm ſacris oraculis habet? quis non ex ſua hora ſuorum euentorum ſeriem trahi putat, & rectè facta ac vitia ſideribus potiùs & ſtellarum curſibus, vt vocant, quàm ſibi aſcribit? At hæc figmenta, vel potiùs deliria, vir ſapiens facillimè declinarit, ipſáque popularis multitudo portenta hæc reſpuere occeperit, ſi tandem fucum agnouerit ſibi factum. Hanc coniectorum doctrinam omnem damnat apud Gellium 14. cap. 1. Phauorinus, nam aut aduerſa fore dicunt (ait ille) aut proſpera; ſi proſpera dicant, & fallant, miſer homo fruſtra timendo fiet; ſi vera reſpondeant, eáque proſpera non ſint, iam inde aliquis miſer ex animo erit, antequam è fato fiat; ſi felicia promittant, eáque ſint euentura, tum planè duo erunt incommoda: nam & exſpectatio ſpei ſuſpenſum fatigabit, & futurum gaudij fructum ſpes iam deflorauerit. Eleganter Actius poëta ſe nihil credere auguribus dicit, qui aures verbis diuitant alienas, ſuas vt auro locupletent domos nullóque pacto huiuſmodi hominibus res futuras præſagientibus eſſe vtendum. Cicero ad finem 1. de Diuinat. Nunc illa teſtabor, me non ſortilegos, neque eos qui quæſtus cauſa hariolentur, ne pſychomantia quidem agnoſcere.

Non habeo denique nauci Marcum augurem,
Non vicanos aruſpices, non de circo Aſtrologos,

Non Iſiacos coniectores, non interpretes ſomniûm.
Non enim ſunt ij aut ſcientia, aut arte diuini,
Sed ſuperſtitioſi vates, impudentéſque arioli:
Aut inertes, aut inſani, aut quibus egeſtas imperat:
Qui ſibi ſemitam non ſapiunt, alteri monſtrant viam:
Quibus diuitias pollicentur, ab iis drachmam ipſi petunt
De his diuitiis ſibi deducant drachmam, reddant cætera.

tque hæc quidem ex Ennio. Aſtrologos & fatidicos eiuſmodi ui ſe Deo plenos ſimulant, vti Paulus 5. ſententiarum loqui- ır, ſed maximè qui alienam mortem prænunciant, non ſecus uàm parricidas execrata eſt antiquitas omnis: itaque & ma- ɛfici dicti ob facinorum magnitudinem. Vitellius, vt eſt apud Ciphilinum, cùm diem prædixiſſet aſtrologis, quo excederent talia, hi contrà, noctu præſcripſerunt ei diem quo ei morien- um eſſet: & intra illum diem mortuus eſt, Dione teſte, fortè on fato, ſed propter vaticinium. Ergo cùm ſæpe aliàs, impe- antibus Auguſto, Tyberio, Vitellio, interdictum vatibus & athematicis fuiſſet, ne vllo modo de cuiuſquam morte præ- icerent (quòd id ſemper habitum ſit exempli peſſimi: & mor- s metus ſæpe ipſa morte deterior, aut etiam nonnunquam ortem acceleret) tandem etiam à Domitiano Cæſare Aſcle- ario Aſtrologus viuus comburi iuſſus, & Largius Proclus ca- ite dãnatus eſt, quia publicè prædixiſſent quo die imperator upremum vitæ diem clauſurus eſſet. Præclarus ſeſe mihi pri- lem obtulit Pici Mirandulani locus ex 2. lib. cap. 9. in Aſtrolo- gos: quem videtur vſurpaſſe hic noſter: Qui Homerum, inquit Picus, allegoricè exponunt, per illam Icari fabulã, qui factitiis ennis cælo tenuiore ſe commitens, in mare præceps datus eſt, Aſtrologos aiunt deſignari, qui pennis temerariȩ profeſſionis n cælum ſe ſubtollentes, cùm de ſuis cæleſtibus dogmatibus, quibus ſublimari videntur, quid ſunt prædicturi, in pelagus ruunt mẽdaciorum. Occurrit etiam diuinatoris cuiuſdam An- gli ſomnium. Is ex aſtris prædixerat Henricum ſeptimum An- glorum Regem (qui tum regno præerat) eo anno extinctum iri. Rumor ſtatim ad ipſum delatus eſt. Iubet itaque hominem ad ſe vocari: à quo ſciſcitatus fertur, an ex aſtris certum ali- quid poſſet præcognoſci. Innuit. Sed túne, inquit Rex, eius artis peritus eſt? ſic eſſe reſpondit; tum Rex. An certò con- iectas me hoc ipſo anno moriturum? ſic eſſe ait. Dic ergo mi- hi, Rex infert, vbi tu futurus es his feſtis natalitiis (inſtabat enim natalis Domini dies) nam & hoc fortè te non fugit. Ego

Locus ex Pico Mirandula in Aſtrologos.

Angli diuinatoris vana prædictio.

ait, cum meis familiaribus & domeſticis lautè me victurun ſpero. At certè, ait Rex, artis tuæ ſum peritior quàm ſis ipſe nam ſcio te futurum in carcere, ſimulque hominem in vincul coniici iubet. Illic vbi iam ſatis diuinandi calor refrixiſſet, cum riſu dimiſſus eſt. Eiuſmodi hominum fatuitatem acerrimè per ſtringunt Baſilius oratione 6. *εἰς τὴν ἑξαήμερον*. Euſeb. De præ paratione Euangelica libro 6. & Picus Mirandula in opere e profeſſo in nugones eiuſmodi edito. Ad finem penè 4. Commét Xenophon id ſub perſona Socratis eleganter & copiosè diſ putat: quò ſpectant Lactantiana ex c. 3. lib. 3. Icarium lapſum Dio Chryſoſtom. oratione 4. de regno, ad iactantiam principi iuuenilem & populares quas de ſe concitant opiniones tranſtulit.

Exemplo vt doceas.] Debemus aliorum periculis fieri cautiores & prudentiores: & maximè iſtuc eſt ſapere, dum alieno dãno ſapimus. Publius Mimus:

Ex vitio alterius ſapiens emendat ſuum.

Qui alta contemplantur, cadere.

EMBLEMA CIIII.

um turdos viſco, pedica dum fallit alaudas,
Et iacta altiuolam figit arundo gruem,
ipſada non prudens auceps pede perculit: vltrix
Illa mali, emiſſum virus ab ore iacit.
c obit, extento qui ſidera reſpicit arcu,
Securus fati quod iacet ante pedes.

D ex apologo quodam Æſopi de aucupe & vipera. Hic ac- cepto viſco & arundinibus exiit aucupatum. Viſo turdo in ta ſedentem arbore compoſitis arundinibus ſurſum ſpecta- at eum comprehenſurus. Verùm ignarus viperã dormientem

incidit; à qua morſus, iamque præ dolore vitã agens, dixit, A
alium capturus ab alio miſerè capior. Huic ſimile eſt Epigra
ma Antipatri Sidonij de Alcimene aucupe, qui cùm arcu & f
da peteret aues, in altum ſpeculatus, ictus à dipſade interiit. T
tum autem carmen eſt proſopopœia:

Ὁ πρὶν ἐγὼ καὶ ψῆρα καὶ ἁρπάκτειραν ἐρύκων
 Σπέρματος ὑψιπέτην Βιστονίαν γέρανον,
Ῥινοῦ χερμαστῆρος εὔστρωφα κῶλα πταίνων
 Ἀλκιμένης πτανῶν εἶργον ἀπόθε νέφος.
Καί με τις οὐτήτειρα περὶ σφυρὰ διψὰς ἔχιδνα
 Σαρκὶ τὸν ἐκ γενύων πικρὸν ἐνεῖσα χόλον
Ἠελίου χείρωσεν, ἴδ᾽ ὡς τὰ καθ᾽ αἰθέρα λεύσσων,
 Τοὐν ποσὶν οὐκ ἐδάην κῦμα κυλινδόμενον.

Prototypus Emblematis.

Hoc ſic vtcumque Latio reddidimus:

Qui ſturnum iactis ſementibus ante, rapacem
 Archeam altiuolam, Biſtoniamque gruem,
Extenſis manibus, bubulæque id verbere fundæ
 Alcimenes abigens ipſe procul volucres;
Infligit pedibus ſerpens tum vulnera dipſas,
 Lethiferoque nigrum virus ab ore vomit.
Meque dat ipſe neci, attentus dum ſidera ſpecto,
 Neſcius exitij quod foret ante pedes.

Cui conuenit quod de Thalete fertur, qui dum noctu cælu
contemplaretur, in ſcrobem decidit; quod ridens ancilla δίκα
παθεῖν ἔφη, ὡς τὰ περὶ ποσὶν ἀγνοῶν, τὰ ἐν οὐρανῷ ἐσκόπει.
alij tribuunt Anaximeni. Gabrias in tetraſtichis idem ſcribi
cuius hæc verba:

Ἄστροις περισκοπῶν τις ἀστεροσκόπος
Πίπτει λεληθὼς πρὸς φρέαρ· τυχὼν δέ τις
Ὁδοιπόρος, στένοντι ταῦτ᾽ ἔφη λέγων,
Νοῦν θεὶς ἄνω, βέλτιστε, τὴν γῆν οὐ βλέπεις.

Taxantur Aſtrologi, qui cùm cæleſtia, id eſt, corporum ſuperi
Aſtrologorum reprehenſio.
rum inſpectionem ſe conſectari putant, ea tamen ignorant q
propiùs ſunt admota: cumque præſentia ferè ignorent, futur
rum ſcientiam habere ſe gloriantur. Atqui, quod Pindar. hab
Olymp. 12. τῶν μελλόντων γὰρ τετύφλωνται φραδαί, id eſt, obſcu
ſunt admodum & cæcæ futurorum cognitiones. In eos Mor
Epigramma hoc luſit lepidum & feſtiuum:

Saturnus procul eſt iamque olim cæcus, vt aiunt,
 Nec propè diſcernens à puero lapidem.
Luna verecundis formoſa incedit ocellis,

Nec niſi virgineum virgo videre poteſt.
Iupiter Europam, Martem Venus, & Venerem Mars.
Daphnen Sol, Herſen Mercurius recolit.
Hinc factum, Aſtrologe eſt, tua cùm capit vxor amantes,
Sidera ſignificent vt nihil inde tibi.

[*urdos.*] Turdus inter primas à ſaporis bonitate inſignis. Mar- Turdus.
l.lib.13.

ter aues turdus, ſi quis me iudice certet:
Inter quadrupedes gloria prima lepus.

turdis Plinius libro 10.cap.42.& 53.

laudas.] Galeritas, de quibus Plin.lib.11.cap.37.

ruem.] De gruibus in ſuperioribus ſatis. Adnotanda ſynec-he, qua poſuit ſpeciales quaſdam aues pro aliis quibuſcun-.

Dipſada.] Dipſas, aſpidis genus, cuius morſu ſitis inducitur: Græcè δίψα, ſitis eſt. Huius meminit Plin.lib.23.cap.8.& lib. Dipſas ſerpens.
cap.5. Solinus Polyhiſtor. cap.30. Lege Lucian. præfatione dipſadibus, & Pierium Hieroglyph. 16.

curus fati.] Id eſt, ignarus & inſcius infortunij, quod ſibi rtem attulit. Sic Lactant.lib.2.cap.3.in philoſophos: Dum a-um præcipitium vident, non proſpexerunt quid ante ſuos les eſſet. M. Tullius in 2. De Diuinat. ridens haruſpicinam:
emocritus non inſcitè nugatur, vt phyſicus.
o genere nihil arrogantius: citatque illud ex neſcio quo ta.
Quod eſt ante pedes, nemo ſpectat: cæli ſcrutantur plagas.

Potentiſſimus affectus, Amor.

EMBLEMA CV.

Aſpice vt inuictus vires auriga leonis,
Expreſſus gemma puſio vincat Amor?
Vtque manu hac ſcuticam tenet, hac vt flectit habenas,
Vtque eſt in pueri plurimus ore decor.
Dira lues procul eſto: feram qui vincere talem
Eſt potis, à nobis temperet anne manus?

Fons Emblematis. ID extulit ex Græco Argentarij, quod aſcribam:
Αὐγάζω τὸν ἄφυκτον ἐπὶ σφρηγῖδος ἔρωτα
χερσὶ λεοντείαν ἀνιοχεῦντα βίαν,

Ὃς

Ὅς τὰ μὲν μάστιγα κατ' αὐχένος, ἃ δὲ χαλινοῖς
Εὐθύνει, πολλὰ δ' ἀμφιτέθηλε χάρις.
Φρίσσω τὸν βροτολοιγόν. ὁ γὰρ καὶ θῆρας δαμάσδων
Ἄγριον, οὐδ' ὀλίγων φείσεται ἀμερίων. id eſt.

Quid video in gemma hac? amor eſt, auriga leoni
Inſidet, & frenis ora ſuperba regit.
Vna manus flagro cædit, moderatur habenas
Altera: nulla magis ſigna placere queunt.
Sed metuo immitem puerum; mortalibus ægris
Quid faciet, qui ſic corda ferina domat?

uc reſpexit Lucian. in Deorum Dialogis. Conquerentem
im Venerem apud Cupidinem filium facit & ſibi nonnihil
formidantem, ne propter ſcelera quamplurima leonibus tan-
em obiiciatur, cui puer his ſatisfacit: θάρρει μῆτερ, ἐπεὶ καὶ τοῖς Luciani
ουσιν αὐτοῖς ἤδη ξυνήθης εἰμὶ, καὶ πολλάκις ἐπαναβὰς ἐπὶ τὰ locus.
τα καὶ τῆς κόμης λαβόμενος ἡνιοχῶ αὐτούς· οἱ δὲ σαίνουσι, καὶ
ὴν χεῖρα δεχόμενοι ἐς τὸ στόμα περιλιχμησάμενοι ἀποδιδόασι
ι: Confide mater; leonibus enim ipſis iam familiaris ſum
ctus, & ſæpenumerò conſcendi eorum terga, & apprehendi
bas; equitis more inſidens illos agito: illi verò interim mihi
udis adblandiuntur, ac manum inſertam ori receptant, lam-
ıntque; deinde mihi reddunt innocuam. Hoc quidem ſche-
ate ſatis oſtenditur, quanta ſit amoris vis, qui de fortiſſimis
iam & ferociſſimis triumphare ſoleat. Leonum enim nomine
gnificantur viri graues, & alioqui ſanctimonia probitatéque
iqua inſignes. Leones autem amore furere notat Plinius 8. Leones
ſtoriæ mundi, cap. 16. & Ariſtot. hiſt. animalium lib. 6. Sed qui.
on poſſum conniuentibus oculis tranſilire, quod ſcribit Plu-
rch. in Amatorio: ὁρῶν ὑμᾶς ἄρτι τοὺς μὲν εἰς τὴν ἀνδρωνῖτιν
λκοντας τὸν ἔρωτα, τοὺς δ' εἰς τὴν γυναικωνῖτιν, ὑπερφυὲς, καὶ
ῖον ἀγαθὸν, οὐκ ἐθαύμαζον ἐπεὶ τηλικαύτην δύναμιν ἔχει καὶ
μὴν τὸ πάθος, οἷς ἦν προσῆκον ἐξελαύνειν αὐτὸ πανταχόθεν,
ὶ κολούειν ὑπὸ τούτων αὐξανόμενον καὶ σεμνυνόμενον. id eſt,
on ſum ductus admiratione à quibuſdam veſtrûm in con-
auia virorum, ab aliis in gynæceum trahi amorem, ingens ac
iuinum bonum: quandoquidem tanta ſit vis, & tantus honor
nori exhibitus, vt à quibus omninò expelli debuerat & op-
rimi, ab iiſdem augeatur & prædicetur. Sed hæc videri non
tis aperta poſſunt, niſi exemplis illuſtrentur. Ælian. 12. Var.
iſt. narrat de Dioxippo Olympiis victore cùm pugilum more
thenas eques introiret magno populi concurſu, & alij rerum

aliarum quæ in eo eſſent apparatu, pulchritudine caperentu ipſe medio triumpho coniectis oculis in mulierem quandai formoſiſſimam, ab eius aſpectu non potuit abduci: quin etiai vultum ſępe mutabat, vt facilè appareret eum telis Cupidine ſaucium, iam non ſui fuiſſe compotem; quamobrem Diogenc Synopenſis ad populum: En, inquit, pugilem veſtrum ma gnum, vt à puella configitur! quaſi dixiſſet, turpe eſſe qui virc viciſſet, à muliercula ſuperari. At iocularis iſte reprehenſc ignorare ſe fingebat quanta ſit amoris vis, quāque efficax pu chritudo formáque decens corporis, quam non temerè Socra tes exigui tẽporis tyrannidem appellauit: Carneades, regnu quod nullis ſatellitibus egeat: Plato, naturæ priuilegium. Plu tarch. in Hyperide retulit exẽplum perquam venuſtum & mc morabile de Phryne, pulcherrima femina, quæ impietatis ac cuſata, defenſa eſt ab Hyperide, oratore certè nobili, qui quò videret eam iam damnationi proximam, commiſeratione vſu vti quoquo modo iudices flecteret, mulierem produxit in mc dium, & diſciſſa veſte, nuda pectora iudicibus oſtendit. Qu mulieris admirati pulchritudinem, eam dimittendam cenſue runt, ex quo & oratoris aſtum, & iudicum inexpectatam miſc ricordiam, ipſiúſque reæ venuſtatem (id eſt τὸ εἶδος ἄξιον τ εὐνίδος, vt loquitur in Phœniſſis Euripides) ſpectanda prc ponuntur. Ariſtotelis memoratur dictum, pulchritudinem on ni epiſtola commendatiorem, id eſt formam corporis habe maiorem perſuadendi vim quàm quæuis oratio vel epiſtol Ex eo itaque cùm aliquis quæreret, cur quæ pulchra eſſen tam impensè amarentur: dixit eam eſſe cæci hominis interrc gationem. Mirari enim poſſit aliquis fuiſſe cæcum, qui nu quam antea quicquam vidiſſet, &

Qui nunquam viſæ flagraret amore puellæ.

De quo Iuuenalis; nos hæc miſſa facimus. Proclus omne pu chrum, dicit honeſtum eſſe, idemque amabile, eo quòd natur diuinæ aliquam imaginem habeat; ex quo τὸ καλὸν, à καλέ quidam deducant, quod eſt vocare: quia ad ſe vocet & allici hominum animos: quam etiam ob rem credibile eſt à veter bus, reges eos in primis creatos qui pulchritudine aliis ant cellerent. Sic enim Homerus ſuos heroas à dignitate vult ipſaque pulchritudine commendat. Achillem, omnium pu cherrimum facit: quamuis enim Nireum nominet ex iis qui a Ilium veniſſent formoſiſſimum, tamen ei Achillem præfer Ita Virgilius de ſuo Ænea:

Nec temerè manibus florem, delphináque tractat:
Illa etenim terris, hoc valet ipſe mari.

egi alicubi Philoſtratum Cupidini roſam conferre. Nam ſi-
ıt illa recens mollis eſt, ita Cupido, cui aurei, non aliter ac ro-
;, capilli tribuuntur: hic quoque ſpinas pro iaculis geſtat, pro
cibus fulgorem, folia pro alis data ſunt: denique vtrique
mpus, color & mores conueniunt. Delphinus autem homi-
ım amaſius, maris quietum ſtatum & tranquillitatem oſten-
t, irámque & commotionem fluctuum ibi emollitam ſignat,
docet Pierius in Delphino ſuo Hieroglyph. 27. Id videtur
ꝗpreſſiſſe apertiùs in Hippolyto Euripides:

Ὁ ποικιλόπτερος ἀμφιβαλὼν
Ὠκυτάτῳ πτερῷ,
Ποτᾶται δ' ἐπὶ γαῖαν δ' ἠχητον,
Θ' ἁλμυρὸν ἐπὶ πόντον. hoc eſt:

le pennis ornatus variis vndique volitãs alis velociſſimis, vo-
t namque ſuper terram, ſupérque ſonorum & ſalſum mare. Amor omnia domat,
uod ſignificat omnia ſubiici imperio Amoris, qui nudus eſt,
opterea quòd hic affectus debet eſſe ſimplex & apertus: ri-
ꝛt, quòd oblectationem prę ſe ferat: blandè aſpicit, vt perſua-
ꝛat: nullis armis inſtructus eſt, vt cũ eo congredi non reformi-
ꝛs. Plura lege apud Athenæũ 13. cap. 5. & Platon. in Conuiuio.
Nec faculas.] Fax Cupidini tribuitur, quòd corda mortalium Fax Cupidinis.
lurat, & animos conficiat.
Cornua.] Arcũ, qui cornutus apparet, cùm potiſſimũ tẽſus eſt.
Scilicet vt terræ.] Notiſſimum eſt illud ex Eclog. 10. Virgil.

Omnia vincit amor, & nos cedamus amori.

lem alibi:

Omnia vincit amor: quid enim non vinceret ipſe?

lem, *Omne adeò genus in terris hominúmque ferarúmque, &c.*
Scilicet vt terræ iura det, atque mari.] Lucretius initio primi libri:

Alma Venus, hominum, Diuúmque æterna voluptas.

Item eodem:

Quæ mare nauigerum, quæ terras frugiferenteis
Concelebras. Et deinde:
———— tibi ſuauis dædala tellus
Submittit flores: tibi rident æquora ponti.

uidius:

Tu ſuperos, ipſúmque Iouem, tu numina ponti
Victa domas, ipſúmque regit qui numina terræ,
Tartara quid ceſſant?

Et Propertius:

Hic Deus & terras & maria alta domat.

Qua ratione tradit Pauſanias in Corinthiacis apud Sicyonios exſtare nobilem Veneris ſtatuam ex ebore, quæ capite geſte cæli orbes; altera manu teneat papauerum capita; altera vero malum: quo ſignificaretur Veneris in animantia omnia potentia, inque ipſos Deos.

Vis amoris.

Emblema CVII.

ÆLIGERVM fulmen fregit Deus aliger, igne
Dum demonſtrat uti eſt fortior ignis Amor.

EX lib.4. Epigrammat. Græcorum ſumpſit illud:

Ὁ πτανὸς τὸν πτανὸν ἰδὼν, ἄγνυσι κέραυνον,
Δεικνὺς ὡς κρεῖσσον πῦρ πυρὸς ἐστὶν ἔρως.

Tanta vis eſt amoris, vt ipſo fulmine concitatior ſit, & violentior: quippè qui nec ipſi Ioui cedat, quē multoties arcu petiiſſe Poëtæ referunt: quo ſignificatur amore ſtrenuo nihil vehemētius eſſe neque inſuperabilius. Itaque Græcis ἔρως πανδαμάτωρ dicitur. De quo illud eſt diſtichon per proſopopœiam: Amor fulmine ſuperior.

Perfringunt, penetrant, vrunt mea ſpicula fulmen:
Scilicet hinc nomen eſt mihi πανδαμάτωρ.

Quidam exſtant Euripidis verſus apud Stobæum, quibus Amorem Deum omnium potentiſſimum facit, hi ſunt:

Ἔρωτα ὅστις μὴ θεὸν κρίνει μέγαν,
Καὶ τῶν ἁπάντων δαιμόνων ὑπέρτατον,
Ἢ σκαιός ἐστιν, ἢ καλῶς ἄπειρος ὤν,
Οὐκ οἶδε τὸν μέγιστον ἀνθρώποις θεόν.

Ouidius:

Regnat, & in ſuperos ius habet ille Deos.

Huc facit illud Clemētis è 6. στρωματ. ἔρωτα γὰρ τὸν ἁβρὸν μέλπομαι βρύοντα μίτραις πολυανθέμοις ἀείδειν. ὃ δὲ καὶ θεῶν δυνάστης, ὃ δὲ καὶ βροτοὺς δαμάζει: Amorē cerebro delicatū florentibus plenum coronis: quippè qui & in Deos imperium obtineat, atque homines domet. Huc Augeriani octoſtichon, ſanè lepidum: Lepidum epigramma Augeriani.

Omne olim cælum (vt fertur) cælum omne ruebat,
Inter ſe ſuperi dum fera bella gerunt.
Fortis erat Bromius thyrſo, Mars enſe, tridente
Neptunus, fortis fulmine dextra Iouis.
At cùm viſus Amor fuit in fulgentibus armis,
Necnon accenſa lampade pulchra Venus:
Priuatur thyrſo Bromius, Mars enſe, tridente
Neptunus, fortis fulmine dextra Iouis.

Sed mirum fuit Ouidij ingenium in eo affectu exprimendo, eiuſque vi amplificanda: ſic enim 2. Amorum, eleg. 1.

In manibúſque Iouem, & cum Ioue fulmen habebam,
Quod bene pro cælo mitteret ipſe ſuo.
Clauſit amica fores: ego cum Ioue fulmen omiſi,
Excidit ingenio Iuppiter ipſe meo.
Iuppiter ignoſcas: nil me tua tela iuuabunt:
Clauſa tuo maius ianua fulmen habet.

Et in ſecundo eiuſdem operis, eleg. 5. vbi conqueritur de amica, quę ſe alteri communicarat, quámque ideò verberibus cædere conſtituerat:

Vt faciem vidi, fortes cecidere lacerti:
Defenſa eſt armis noſtra puella ſuis.
Qui modò ſæuus eram, ſupplex vltróque rogaui,
Oſcula ne nobis deteriora daret.
Riſit: & ex animo dedit oſcula, qualia poſſent
Excutere irato tela triſulca Ioui.

Lilius Gyrald. hiſt. Deorum Syntagmate 13. repetit ex Plinio, fuiſſe in curia Octauię Cupidinem fulmen tenentem, cuius auctor neſciebatur. Id affirmabatur Alcibiadem fuiſſe Principem forma in ea ætate, in cuius clypeo ita erat pictus. Poterit fulmen hoc à Cupidine concuſſum traduci ad id quod dici ſolet, Amore plus quàm vi effici, quod in quadam Epiſt. expreſſit D. Hieronymus: Ingenia quidem, inquit, liberaliter educata faciliùs verecundia quàm metus ſuperat.

Plus amore quàm vi effici.

Aligerum fulmen.] Epitheti metaphora, fulmen cum telo Amoris comparat: ſed & fulmen telum vocatur Gręcis, vt apud Sophoclem: ἐγκατάσκηψον βέλος πάτερ κεραυνοῦ: & Herodotum, βέλος ἐνέσκηψε Θεός. Fulmen aligerum dicitur propter celeritatem, ideóque pictores fulmini tribuunt alas, quod à Ioue immitti crederetur. Virg. 1. Æneid.

Fulmen aligerum, & aliger amor.

Atque his aligerum dictis affatur Amorem, vt Gręcis ἔρως πτερόεις

Ignis amor.] Meritò amor ignis dicitur. Itaque Virgil. paſſim Amorem ignis nomine nuncupat. Sic 3. Georg.

Omne adeò genus in terris hominúmque ferarúmque,
In furias ignémque ruunt.

Idem Æneid. ——— *& cæco carpitur igni.*

In Eclog. porrò,

At mihi ſeſe offert vltrò meus ignis Amyntas.

Ouid. epiſtola Paridis Helenę:

——— *quis enim celauerit ignem*
Lumine qui ſemper proditur ipſe ſuo?

Scripſit & perelegans ſanè tetraſtichon Ioan. Secundus in Cupidinem camino inſculptum, eadem fermè cauſſa:

Flammiuomo Veneris quiſquis fuit ille camino
Qui ſculpſit puerum, credite, doctus erat.
Scilicet æternæ penes hunc cuſtodia flammæ:
Per quem ſopitus non queat eſſe focus.

Fortior ignis Amor.] Teſte Xenophonte, qui ait amorem ipſi igni torrentiorem, & feruidiorem. nam ignis tangentem ſolùm vrit, & vicina depaſcitur: amori ſignis etiam in procul intuentes & longo terrarum tractu diſſitos ardétes ſuos radios vibra

In ſtudioſum captum amore.

EMBLEMA CVIII.

IMMERSVS ſtudiis, dicundo & iure peritus,
Et, maximus libellio,
Helianiran amat, quantum nec Thracius vmquam
Princeps ſororis pellicem.
Pallada cur alio ſuperaſti iudice Cypri?
Num ſat ſub Ida eſt vincere?

EX Guicciardino Italo, ſcriptore hiſtorię diligenti ac erudito, didici, Epigramma hoc Alciati ſpeciatim ſcriptum fuiſſe in Hieronymum Paduanum, doctum quidem hominem, ſed qui amatoria etiam tractaret. Quod & generatim traduci poteſt in quoſdam doctrinæ gloria celebres, qui amore turpi excæcati videre non poſſunt, quantum vitę ſuę & famę detra- Origo Emblematis.

hant. Pudet ſanè referre doctos homines quamplurimos, ſui nominis oblitos, qui hac perculſi non leuiter inſania, diſciplinarum liberalium (quibus ingenium perficitur, boniq́ue mores inſeruntur) cultum natiuum turpiſſima Veneris labe infamarunt. Tales fuerunt apud Græcos Callimachus, Sophocles, Philetas, quos ſecuti proximè Catullus, qui Leſbiam: Tibullus, qui Deliam: Propertius, qui Cynthiam: Naſo, qui Corinnam verſuum mira luxuria celebrarunt. Certamen eiuſmodi inter Palladem & Venerem etiam nunc durat, quodq́ue crebrò accidat, pleriſque etiam viris bonis (qui eo fortaſſe non tam inuiti hærent) videtur eſſe ludus. Quo loco referre placet quę Paulus Iouius, ætatis noſtrę hiſtoricus excellentiſſimus, de Auguſtino Nypho Philoſophię profeſſore retulit. Suſceptis enim liberis & vxore ſeneſcente ſeptuagenarius ſenex, puellæ citra libidinem impotenti amore correptus eſt vſque ad inſaniam; ita vt plerique Philoſophum ſenem atque podagricum ad tibiæ modos ſaltantem miſerabili pudore conſpexerint: vnde illi maturatum vitæ exitum conſtat. Melius quidem Panætius, qui adoleſcentulo quærenti an ſapiens amaturus eſſet: De ſapiente, inquit, videbimus: mihi & tibi, qui à ſapiente longè abſumus, non eſt committendum vt aliquando incidamus in rem tam commotam & impotentem, alteri emancipatam, & vilem ſibi. Marcus etiam Tullius mortua coniuge, ab amicis vocatus ad ſecundas nuptias: Vix poſſem ego, inquit, eodem modo vxori & ſapientię ſtudio dare operam. Quò referam illud Chryſippi. Cùm enim dixiſſet quidam ſapientem amore non capi, teſtimonio eſſe Menedemum, Epicurum, & Alexinum: Hac ego, inquit, ratiocinatione vtar: Si Alexinus ille diſſolutus, & Epicurus inſenſatus, & Menedemus canis ac delirus (ſic enim ab Eretrienſibus dicebatur) amore capti non ſunt: nec ſapiens quidem eo capietur. Porrò videtur hoc Emblema imitatus eſſe ex Gręco Pauli Silentiarij:

Qui inter doctos, amori operam dederunt.

Auguſtinus Nyphus Philoſophus.

Ὁ πρὶν ἀμαλδάκτοισιν ἐνὶ φρεσὶ ἡδὺν ἐν ἥβῃ
Ὁ ἱστροφόρου παφίης θεσμὸν ἀπειπάμενος·
Γυιοβόροις βελέεσσιν ἀνέμβατος ὁ πρὶν ἐρώτων
Αὐχένα σοι κλίνω κύπρι μεσαιπόλιος.
Δέξομαι καγχαλόωσα, σοφὴν ὅτι παλλάδα νικᾷς
Νῦν πλέον, ἢ τὸ πάρος μήλῳ ἐφ' ἑσπερίδων.

Senex eſt qui conqueritur ſe, cùm iuuenis eſſet, telo amoris inuiolabilem fuiſſe: ætate autem prouectum amoris iugo cogi. Epigramma ferè ita Latinè:

HOc decaſtichon tralatum reperio ex Græco Mariani Scholaſtici εἰς ἔρωτα ἐστεφανωμένον, quod ſic eſt 4. Epigrã.

Ποῦ σοι τόξον ἐκεῖνο παλίντονον, οἵ τ' ἀπὸ σεῖο
  Πηγνύμενοι μεσάτην ἐς κραδίην δόνακες,
Ποῦ πτερά, ποῦ λαμπὰς πολυώδυνος, ἐς τί δὲ τρισσὰ
  Στέμματα χερσὶν ἔχεις, κρατὶ δ' ἐπ' ἄλλο φέρεις,
Οὐκ ἀπὸ πανδήμου ξένε κύπριδος, οὐκ ἀπὸ γαίης
  Εἰμὶ καὶ ὑλαίης ἔκγονος εὐφροσύνης·
Ἀλλ' ἐγὼ ἐς καθαρὴν μερόπων φρένα πυρσὸν ἀνάπτω
  Εὐμαθίης, ψυχὴν δ' οὐρανὸν εἰσανάγω.
Ἐκ δ' ἀρετῶν στεφάνους πισύρων πλέκω, ὧν ἀφ' ἑκάστης
  τοὺς δὲ φέρων πρώτῳ τῷ σοφίης στέφομαι.

ffingit Cupidinẽ ἄτοξον καὶ ἄστοχον, ſine arcu & ſine telis, eru-
ito ſanè figmẽto dialogiſtico, quo quidem virtutis omnis diſ- Duo Cupi
ributionem aſſignat. Sed primùm aduertendum eſt ex Plato- dines & to
e, in Sympoſio, duas eſſe Veneres, & totidem Cupidines: hæc tidem Ve-
ntiquior & ſine matre, cælo nata, quam cæleſtem Venerẽ vo- neres.
amus: altera iunior, è Ioue & Dione progenita, vulgaris & cõ-
unis appellata. Eadem ratio eſt Cupidinis vtriuſque. Horum
nim alter honeſtas cupiditates animis ingerit: alter verò affe-
us voluptuoſos & terreſtres inculcat. Prior ille ἀντέρως eſt, ἀντέρως
uaſi dicas, priori contrarius; qui hominẽ attollit ad ſuperio-
& cæleſtia contemplanda, omnemque virtutem & honeſta-
m præſtat. Hic itaque tres coronas manibus contrectat, vnã- Quatuor
ue circumfert in capite: quibus quatuor illæ virtutes (ex qui- coronæ ad
us omnis honeſti fons petitur) deſignantur. Prior illa corona totidem
aput ambiens (partem quidem Platoni in Timæo omniũ cor- virtutes
oris partium diuiniſſimam, & certè principem) prudentiam relatę.
præſentat: prouidere enim & aliquid prudenter meditari, cõ-
mplationis eſt: tres aliæ, quas manibus continet, Iuſtitiam,
ortitudinem, & Temperantiam notant, quæ potiſſimùm in
tione poſitæ ſunt, manus enim actionis ſunt organa. Quod
erſpicuum eſt ex primo Officiorum Ciceronis: Qui maximè Locus Ci-
erſpicit, inquit, quid in re quaque veriſſimum ſit, quique acu- ceronis.
ſſimè & celerrimè poteſt videre & explicare rationem, is pru-
entiſſimus & ſapientiſſimus ritè haberi ſolet. Quocirca huic
uaſi materia quam tractet, & in qua verſetur, ſubiecta eſt ve-
tas: reliquis autem tribus virtutibus neceſſitates propoſitæ
nt ad eas res parandas tuendasque, quibus actio vitæ conti-
etur: quo ſanè loco differentem facit virtutem Prudentiam à
eliquis tribus, ea enim poſita eſt in veri inueſtigatione & con-

templatione,reliquæ ſunt actionis. De vtroque Amore Plato i
Conuiuio. Ficinus Oratione 2.c.7.& orat.7.cap.8.in idem Co
uiuium Platonis. Cæterùm ἀντέρωτα Proclus interpretatur A
morem diuinum animas à corporibus abſtrahentem: qua in ſi
gnificatione hîc vſurpatur. Alij duplicem Amorem ideò eff
ctum eſſe narrant,quòd nullius frugis aut commodi poſſit eſ
amor,niſi mutuus ſit:qua de re Porphyrius Phyloſophus hun
adfert Apologum. Cùm inquit, Cupido infans parum coale
ceret,Venus Themin Deam conſuluit: quæ Veneri reſpondi
Anterota neceſſarium eſſe qui rependat vices, vt ſeſe mutu
iuuent, cui Venus aquieſcens, Anterota, quaſi Contracupid
nem dicas,genuit:quo vix dum nato,Cupido cœpit adoleſcer
& procerior euadere. Sed hæc fortaſſe παρέργως. Scio quide
apud Plutarchum in ἐρωτικῷ, duos Amores eſſe iuxta Ægy
ptiorum ſententiam & Platonicorum, ἔρωτα πάνδημον, καὶ π
ὀυράνιον, id eſt, vulgarem, & cæleſtem amorem: ſed quia deflect
aliquãtum ab ea quam retuli ſententia Mariani, facilè præte
eo. Apuleius tres amores facit libello quem De philoſophi
ſcripſit (vbi Platonem auctorem appellat) vnum diuinum cu
incorrupta mente & virtutis ratione conuenientem: alteru
degeneris animi,& corruptiſſimæ voluptatis: tertium ex vtro
que permixtum,mediocris ingenij & cupidinis modicæ. Ani
mas autem fuſciores ait impelli corporum cupidine: vinu
quod illis propoſitum eſt,vt eorum vſura potiantur,atque eiu
modi voluptate & delectatione ardorem ſuum mulceant. Illa
verò facetas & vrbanas eſſe: animas bonorum deamare,& fact
velle vti qui potiantur plurimum bonis artibus, & meliore
præſtantioreſque reddantur. Medias ex vtroque conſtare: ne
delectationibus corporis prorſus carere, & lepidis animaru
ingeniis capi poſſe. Vt igitur illum amorem deterrimum, in
humaniſſimum, atque turpem facit,non ex rerum natura, ſe
ægritudine corporis,morboque natum: ſic illum diuinum, deo
rum munere,beneficioque conceſſum, aſpirante cæleſti cupi
dine in animos hominum venire credi. Tertiam ſpeciem amo
ris,quam mediam dicit, diuini atque terreni proximitate col
lectum, nexuque & conſortio parili copulatum: vtque ratio
propinquus eſt diuinus ille,ita & terrenum turpitudini iunct
eſſe voluptatis. Hactenus Apul.

Duplex amor quid aliis ſignificet.

Fax vbi triſtis.] Triſtis,à conſequenti: Fax autem Cupidini tri
buitur; quod indicarunt Aegyptij ſacerdotes, qui per ignem
amorem exprimi voluerunt.

Fax amoris

Ouid.2.Amorum,eleg.9.

ur tua fax vrit,figit tuus arcus amicos?

dorus non poſtremi ordinis auctor rationem reddit,quia nõ-
nquam amor cupiditate impatientiùs exurat,nonnunquam
ò præ ſatietate abuolet. Itaque apud Gellium Portius Lici-
is dixit hominem ob amorem non eſſe ignitum, ſed ipſum
em.Notum eſt illud Virgil.

Cæco carpitur igni,&,eſt mollis flamma medullas.

m:*Vritur infelix Dido.*Vti iam diximus paulò antè.

Vulgari cum Cypride.] Vulgaris illa Venus circa turpes amo- Venus vulgaris.
verſatur:honeſta verò ad virtutem & honeſtatem amplexã-
n inflammat,& ad rerum cæleſtium contemplationem ani-
s pertrahit.

Apuleius apologia 1.pro ſe ipſo dicit item ex Platone gemi-
n eſſe Venerem,quarum altera vulgaris, quæ ſit percita po-
ari amore,non modò humanis animis,ſed & pecuinis & fe-
is ad libidinem imperitare: Alteram verò cælitem Venerẽ,
e prędita ſit optimati amore:ſolis hominibus,& eorum pau-
curare:nullis ad turpitudinem ſtimulis, vel illecebris ſecta-
es ſuos percellentem,eius enim amore non amœnum & la-
ium, ſed cõtrà incorruptum & ſerium pulchritudine hone-
is,virtutis amatoribus ſuis conciliare: & ſi quando decora
pora commendet, à contumelia eorum procul abſterrere.
que enim quicquam aliud in corporum forma diligendum,
ìm quòd admoneat diuinos animos eius pulchritudinis,
ım prius veram & ſinceram inter deos videre.Quapropter,
emper,eleganter Afranius hoc ſcriptum reliquit:

Amabit ſapiens,cupient cæteri.

Ea de re multò fuſius Lucian.in dialogo,cui nomen ἔρωτες,
ἔρως καὶ ἀντέρως,de quo ſcripſere ſingulares commentarios
dam recentium,vt Cęlius Calcagninus, Auguſtin.Nyphus
.19.60.98.de amore,alij plures.

ed puris hominum.]Effecta pudici amoris:vbi notabis diligen-
ræparatione opus eſſe,priuſquàm aditum habere poſſis ad
ım diuinarum & pulcherrimarum ſpeculationem.

Animos aſtraque:] Hic raptus quomodo fiat, ſuperiùs docui-
s ad Emblema,cuius inſcriptio eſt,*In Deo lætandum.*

Ἀντέρως, Amor virtutis alium Cupidinem ſuperans.

EMBLEMA CX.

Aligerum, aligeroque inimicum pinxit Amori
Arcu arcum, atque ignes igne domans Nemeſis.
Vt quæ aliis fecit, patiatur: at hic puer olim
Intrepidus geſtans tela, miſer lacrymat.
Ter ſpuit inque ſinus imos: res mira, crematur
Igne ignis, furias odit Amoris Amor.

Amor quo modo ab Amore ſuperetur.

TRiumphus eſt amoris pudici, qui de Cupidine Vene[r]
ſpolia ampla referat. Nemeſis igitur vltionis Dea ſup[er]
biente Veneris filium voluit ab alio aduerſario Cupidine, [...]
opp[...]

ppoſito amore vinciri & conſtringi: quo ſignificatur, turpem
morem, aut noxiam aliquam cupiditatem poſſe ab honeſto
uodam affectu & labore non modò imminui, ſed & ſopiri.
anifeſta eſt itaque alluſio ad prouerbium, Clauum clauo pel-
re. quò pertinet illud Hieronymi ad Ruſticum Monachum:
hiloſophi ſæculi ſolent amorem veterem amore nouo, quaſi
auũ clauo pellere. Cicero 4. Tuſc. Loci denique, inquit, mu-
tione, tanquã ægroti non conualeſcentes, ſæpè curandus eſt.
iam nouo quodam amore veterem amorem tamquam cla-
m clauo eiiciendum putant. Id mihi in memoriam reuocat
Valerium Flaccum, qui primùm luxu perditus adoleſcens
mporibus belli Punici ſecundi, cùm captus flamen eſſet à
cinio Pontifice maximo, quo faciliùs à vita flagitioſa rece-
ret, ad curam ſacrorum & ceremoniarum conuerſo animo,
antum priùs luxuriæ fuerat exemplum, tantum poſtea mo-
ſtiæ & ſanctitatis ſpecimen euaſit, vt Val. Max. lib. 9. cap. De
utatione morum. Tralatum eſt hoc carmen ex Epigrammate
ræco incerti, quod ſic habet:

Archetypus Emblematis.

Πτανῶ πτανὸν, ἔρωτα τὸν αἴτιον ἔπλασ᾽ ἔρωτι
Ἁ νέμεσις, τόξῳ τόξον ἀμυνομένα.
Ὡς κε πάθῃ τά κ᾽ ἔρεξεν· ὁ δὲ θρασὺς, ὁ πρὶν ἀταρβὴς
Δακρύει, πικρῶν γευσάμενος βελέων.
Ἐς βαθὺν τρὶς κόλπον ἀπέπτυσεν· ἆ μέγα θαῦμα,
Φλέξει τις πυρὶ πῦρ; ἥψατ᾽ ἔρωτος ἔρως. id eſt:

Pennatum volucri puero atque vltricia pennis
Tela Cupidineis oppoſuit Nemeſis:
Vt quæ commiſit, ferret; qui fortis & audax
Antè, modò expertus ſpicula amara gemit:
Terque ſinum ſpuit in medium. prô mira! quis ignem
Igne vret? flammas ſenſit Amoris Amor.

on eſt alienum quod Ouidius cecinit 1. Amorum, eleg. 1.
Quid ſi præripiat flaua Venus arma Mineruæ?
Ventilet accenſas flaua Minerua faces?
eleg. 8. lib. 3. qua Tibulli mortem deflet:
Ecce puer Veneris fert euerſamque pharetram,
Et fractos arcus, & ſine luce facem.
uſanias in Eliacis memorat Cupidinem depictum fuiſſe, qui
eri Cupidini palmam è manibus extorquere niteretur: quo
lebant intelligi honeſtum amorem de amore Venereo vi-
oriam quærere. Ouid. 2. De remed. cùm ait:
Alterius vires ſubtrahit alter Amor.

Ἀντέρωτα certè, id eſt ἀντίθεον, oppoſuerunt veteres ἔρωτι, v
interpretes nonnulli exemplum ita apponant; In Phædra ἔρως
in Hippolyto ἀντέρως erat: vt apud Naſonem in Apolline per-
ſequente, & Daphne fugiente: cuius Poetæ verſus hi noti:

Deque ſagittifera prompſit duo tela pharetra, &c.

Vt quæ alii fecit, patiatur.] Adducitur idem à Suida:

Αἴκε πάθοι τά κ' ἔρεξε, δίκη δ' οἱ θεία γένοιτο. id eſt,
Si quis patiatur quæ aliis fecerit, iuſta pœna fuerit. & apu
Pindari ſcholiaſten 4. Pyth.
Οἷά τ' ἀνὴρ ἔρξοι, τοῖον τέλος αὐτὸν ἱκάνει. Alicubi & apud Pau
ſaniam: Iiſdem artibus capietur ille, quibus vſus eſt, ταῖς δ
αὐταῖς τέχναισιν ἁλώσεται, αἷσπερ ὑπῆρξεν. Lactantius lib. 1. c
16. Diuin. inſtitut. de Ioue loquens: An tandem, ait, illi venit i
mentem, ab alio expectes alteri quod feceris? & timet ne qui
ſibi faciat quod ipſe Saturno? Boethius (quid enim verear ad
ducere auctorem tam bonum?) De conſolat. 2. Quid autem
eſt, inquit, quod in alium quiſquam poſſit facere, quod ſuſti
nere ab alio ipſe non poſſit? Buſiridem accepimus necare hoſ
pites ſolitum ab hoſpite Hercule fuiſſe mactatum. Regulu
plures pœnorum bello captos in vincula coniecerat: ſed mo
ipſe vinctorum catenis manus prębuit. Vllámne igitur eius ho
minis potentiam putas, qui quod ipſe in alio poteſt, ne id i
ſe alter valeat, efficere non poſſit? hæc ille. Seneca longè ant
vſurparat idem verbum, ſed alio tamen ſenſu, epiſt. 39. Quo
rum voluptatum impotentiæ atque inſanæ libidini ob ho
vnum poſſis ignoſcere, quod quę fecere patiuntur. Accōmoda
tius ad hunc locum Cicero 2. de Oratore, alio tamen oration
filo: Vt ſementem feceris, ita & metes. Iuſtitia enim videtu
poſtulare vt qui fecerit aliis iniuriam, ab aliis itidem accipia
iniuriam. Hæc enim lex eſt talionis vt par pœna reddatur. Vi
gil. in decimo de Turno qui Pallantem Euandri filium inte
fecerat:

Aequum eſt eum ea pati quæ in alios fecit.

Neſcia mens hominum fati, ſortiſque futuræ,
Et ſeruare modum rebus ſublata ſecundis:
Turno tempus erit magno cùm optauerit emptum
Intactum Pallanta, & cùm ſpolia iſta, diemque
Oderis. Etenim cùm Æneas Turnum proſtrauiſſet, ill
que parcere decreuiſſet, viſo Pallantis balteo, quo ſe Turnu
cinxerat,

——— Furiis accenſus & ira
Terribilis: Tune hinc ſpoliis indute meorum

Eripiare mihi? Pallas te hoc vulnere, Pallas
Immolat, & pœnam ſcelerato ex ſanguine poſcit.

Et Orodes prędixerat in 10. eod. lib. fore, vt eadem pœna breui efficeretur Megentius, quam in ipſum intulerat.

——— *non me quicunque es inulto*
Victor, nec longum lætabere, te quoque fata
Proſpectant paria: atque eadem mox arua tenebris.

Glyca Annalibus ſcribit Adonibezecum, vinum captum extremiſque pedum ac manuum partibus mutilatis: Septuaginta, inquit ille rex, reges extremis pedum manuumque partibus truncati, mea ſub menſa micas collegerunt. Quemadmodum in illos ego me geſſi, ita mihi diuinitùs eſt repenſum. Ælius Lamprid. in Alexandro Seuer. Vetronium Turinum, ait, fumi venditorem accuſari Alexander iuſſit: probatiſque per teſtes omnibus, & quibus pręſentibus quid accepiſſet: & quibus audientibus quid promiſiſſet, in foro tranſitorio ad ſtipitem illum ligari præcepit: & fumo appoſito, quem ex ſtipulis atque humidis lignis fieri iuſſerat, necauit, pręcone dicente: Fumo punitur qui vendidit fumum. Tribellius Pollio in Gallica: Cùm quidã gemmas vitreas pro veris vendidiſſet eius vxori (Gallienum intelligit) atque illa rę prodita vindicari vellet, ſurripi quaſi ad leonem venditorem iuſſit. Deinde cauea caponem emittit: mirantibúſque cunctis rem tam ridiculam, per Curionem dici iuſſit: Impoſturam fecit, & paſſus eſt. Deinde negotiatorem dimiſit. Lampridius in vita Seueri: Clamabátque ſæpius quod à quibuſquam ſiue Iudæis, ſiue Chriſtianis audierat & tenebat: idque per præconem cùm aliquem emendaret, dici iubebat: Quod tibi fieri non vis, alteri ne feceris. Nec verò prętermittendum quod narrant ſacratæ hiſt. Eccleſiaſt. libro 6. cap. 5. & Sozomen. lib. 8. cap. 7. Eutropius primus Imperatoris cubicularius, ac primus eunuchus, cùm de nonnullis qui ad Eccleſiam confugerant, vindictam ſumere vellet, ſtudiosè in hoc incubuerat, vt lex ab Imperatoribus ferretur, qua vetaretur ne quiſquam ad Eccleſias confugeret; quin etiam vt inde abſtraherentur qui ad eas iam confugiſſent. Confeſtim pœna ſubſecuta eſt. Propoſita autem hac lege, haud diu poſtea Eutropius ipſe, quòd coniugi Imperatoris contumeliam intuliſſet, primus eam legem tranſgreditur, & ex palatio profugus ad Eccleſiam ſupplex accurrit. (Verùm Imperator Eutropium abſtrahi iuſſit) pœnáſque capite truncatus dedit, & lex quæ lata fuerat, prorſus è publicis commentariis expuncta eſt, hæc illi.

Quod tibi fieri nolles, alteri ne feceris.

Vide Prouerb. Neoptolemea vltio. Rectè Caſſiodorus lib.9. Variar.epiſt.2 Pœna iſta peccati eſt, vt vnuſquiſque in ſe recipere poſſit, quod in alterum proteruus exercuit. Et huc quidem videtur pertinere titulus 2. Pandectarum, Quod quiſque iuris in alium ſtatuerit, eodem iure vtatur.

Spuere in ſinum.

Ter ſpuit inque ſinus.] Irati & abominantis eſt geſtus. Tibullus Elegiar. 2. de ſene amatore loquens:

Hunc puer, hunc iuuenis turba circum ſtetit arcta:
Deſpuit in molles & ſibi quiſque ſinus.

Iuuenal. Satyr. 7.

Conſpuiturque ſinus veram deprehendere meſſem
Si libet.

Et apud Theocritum puella ruſticum quendam, à quo amabatur, ridens, dum illi deformitatem, graueolentiam, & alia corporis vitia exprobrat, ter in ſuum ſinum deſpuit; ait enim,

Τρὶς εἰς ἑὸν ἔπτυσε κόλπον.

Odit Amoris amor.] Eadem polyptoſis apud Ouid. 3. Amor. eleg. 10.

Cauſa fuit multis noſter amoris amor.

Dulcia quandoque amara fieri.

EMBLEMA CXI.

MATRE procul licta, paulum ſeceſſerat infans
Lydius: hunc diræ ſed rapuiſtis apes.
Venerat hic ad vos placidas ratus eſſe volucres,
Cùm nec ita immitis vipera ſæua foret.
Quæ datis, ah, dulci ſtimulos pro munere mellis;
Prô dolor, heu ſine te gratia nulla datur.

APparet id eſſe tractum ex Antipatri, atque etiam Bianoris Epigrammatis eiuſdem penè argumenti, lib. I. Anthologiæ, titulo εἰς θάνατον καὶ εἰς θανόντας. Sed Antipatri primùm eiuſmodi eſt: Origo Embl.

Τὸ βρέφος ἑρμώνακτα δὲ χήσαθε μέλισσαι,
(Φεῦ κύνες) ἑρπυστὴν, κηρία μαιόμενον.
Πολλάκι δ' ἐξ ὑμέων δηγμένον ὤλεσατ' αἶ, αἶ,
Κέντροις· οἱ δ' ὀφίων φωλεὰ μεμφόμεθα.
Πείθεο Λυσιδίκῃ καὶ ἀμύντορι, μηδὲ μελίσσας
Αἰνεῖν: κἀκείναις πικρὸν ἔνεστι μέλι.

Bianoris verò ſic;

Κοῦρον ἀποπλανίην ἐστιμάζιον ἑρμώνακτα,
Φεῦ βρέφος ὡς ἀδίκως εἵλετε βουγενέες.
Ἠγνοίησεν ὁ δείλαιος ἐς ὑμέας οἷα μελίσσαις
Ἐλθὼν, αἱ δ' ἔχων ἧττο χερειότεροι.
Ἀντὶ δὲ οἱ θοίνης ἐστεμάξατε φοίνια κέντρα,
Ὦ πικραὶ, γλυκερῆς ἀντίπαλοι χάριτος.

Nos vtcumque ita ſumus interpretati:

Repentem per humum tenerem Hermonacta, legentem
Dulcia mella (nefas heu) pupugiſtis apes.
Reddidit enectum ſic veſter aculeus, ah ah,
Serpentes nequeant vt nocuiſſe magis.
I, age, Lyſidicæ patri, Amyntori dicito matri:
Jmprobæ apes, melli cùm ſit amarities.

Alterum ſic:

Errantem in triuio, mollem Hermonacta puellum
Jniuſtè nimium corripuiſtis apes.
Vipera quàm ſit atrox peiores, venit vbi ad vos
Neſcius, infelix eſſe putabat apes.
At pro melle graues ſtimulum pingendo cruentum
Liquiſtis: ſic ſic gratia mellis abit.

Amoris mel & fel.

Hoc autem ſub figmento, amoris naturam intelligere licet qui, vt rectiſſimè Plautus ait, & melle & felle eſt fecundiſſimus: na guſtu dat dulce, amarum ad ſatietatem vſque aggerit. Quid e nim voluptate blandius? ſed eadẽ quid triſtius? Cauendum eſ itaque, dum oblectamenta magno labore conquirimus, ne ſul dulci melle venena lateant. Exemplũ præſto eſt in apibus, qua mel dulciſſimũ conficiunt: eędem aculeũ habent præſentaneũ ſi quis ſeſe propiùs admouerit. Hinc à Græcis γλυκύπικρος Amor dicitur; quod ſignificat Euripid. in Hipolyto his verbis

Τί τοῦθ' ὃ δὴ λέγουσιν ἀνθρώποις ἐρᾶν;
Ἥδιστον ὦ παῖ ταὐτὸν, ἀλγεινὸν θ' ἅμα. id eſt,

Amor γλυκύπικρος.

Quid hoc eſt quod dicunt homines amare; reſpondet nutrix Iucundiſſimum, ô filia: ſed idem calamitoſiſſimum. Verba ſun Phædræ ad nutricem, cui ſuos in Hippolytum amores credit Huc reſpexit Catull. ad Mallium;

Multa ſatis luſi,non eſt Dea neſcia noſtri,
Quæ dulcem curis miſcet amaritiem.

æterum Epigramma eſt Meleagri lib.7. Grecorum Epigram-
atum,in quo ex apicula quærit cur Heliodoræ corpus tan-
t: Num ideò vt ei nunciet,quòd ipſa amoris dulcem & ama-
m,ſtimulum habeat? Putabam pridem id de Amore ab api-
ıs puncto figmentum non incommodè reuocari poſſe ad id
ıod Plutarch. ſcribit (ſi tamen verè dicendum id eſſe Plutar-
.i problema)ab apibus eos pungi citius,qui ſtupro ſeſe com-
acularint: quòd id animal ſit munditiei & elegantiæ perſtu-
oſum,quippè quæ facilè odorentur, nec immunditiam libi-
noſorum ſuſtineant,citatúrque ibidem Theocriti locus,quo
ntinentur Veneris ad Anchiſen verba.

Ab apibus citius pungi nefanda pollutos libidine.

Paulum ſeceſſerat.] Hic figmento indulgetur. Nam Poëtæ o-
nes ſemper Cupidinem Veneri adeſſe faciunt. Rationem ad-
rt Seruius: Quia, inquit, venerea voluptas ſine amore non
teſt exerceri. Horat. 1. Carminium.

Cur Cupido Veneri adiungatur.

Liberum & Muſas Venerémque, & illi
Semper hærentem puerum canebat.

ato in Sympoſ. rationem longiùs repetitam narrat. Vide 3.
æpar. Euangel. Euſebij, & Gyrald. Syntagm. 13.

Infans Lydius.] Periphraſis Cupidinis. Lydi populi ſunt in
gione minoris Aſiæ, omni mollitie & voluptate deprauati,
ıi primi caupones & inſtitores fuerunt, Herod. libro 1. Lege
in.3.cap.5.& 5.c. 29. itémque Athenæũ Dipnoſoph.cap.4.lib.
.& Prouerb. Chiliad. Lydus oſtium clauſit: &, Lydus in meri-
e: & putant nonnulli verbum, ludere, à Lydis ductum.

Lydi mollitie inſignes.

Diræ ſed rapuiſtis apes.] Enallage perſonæ, per apoſtrophen.
preſſit vim uerbi εἵλετε, id eſt, ſuſtuliſtis de medio.

Prô dolor, heu ſine te.] Alludit ad illud 7. Metamorph.

——— *nulla eſt ſincera voluptas.*
Sollicitúmque aliquid lætis interuenit. ———

lautus in Amphit. *Eſt in ætate hominum (ita Diis placitum) volu-*
ati vt mæror comes conſequatur. & Horat. Odar. 2.

——— *nil eſt ab omni parte beatum.*

Huc prouerbia, Dulce & amarum: &, Ne quere mollia, ne tibi
ıra contingant: &, Fecem bibat qui vinũ bibit; itémque illud,
ı apes irruere. Cęterùm in eo tandem velim ſtudioſum admo-
tum: pro eo quod in Græco eſt, ὦ πικρὰ γλυκεροῖς ἀντίπα-
ι χάριτος, dicit Alciatus, *Prô dolor heu, ſine te gratia nulla da-*
r: nimiùm obſcurè id quidem, vt omnes vnà mecum ſentiunt.

Ego verò fateor his verbis (*ſic ſic gratia mellis abit*) me non aſſe
cutum eſſe Græcę concluſionis leporem,ſenſus is eſt; O ape
quæ non minus amaræ eſtis quàm mel ipſum dulce. Nam vo
ἀντίπαλοι,ſignificat virium æqualium contrarietatẽ,aut æqua
litatem virium quæ ſunt inter ſe aduerſæ: quaſi apertè dicere
apum acerbitatem æquare mellis dulcedinem, ſummúmqu
bonum ſummo compenſari malo.

Ferè ſimile ex Theocrito.

EMBLEMA CXII.

*A*LVEOLIS *dum mella legit, percuſsit amorem*
Furacem mala apes, & ſummis ſpicula liquit
In digitis: tumido gemit at puer anxius vngue,
Et quatit errabundus humum, Veneriq́ dolorem

dicat, & grauiter queritur, quòd apicula paruum
ſa inferre animal tam noxia vulnera poſſit.
ui ridens Venus, Hanc imitaris tu quoque, dixit,
ate, feram, qui das tot noxia vulnera paruus.

HOc ferè idem cum ſuperiori, niſi quòd cõcinniùs & lepidiùs claudat Theocritus: quem ſua lingua loquentem udire non pigeat:

Τὸν κλέπταν ποτ᾽ ἔρωτα κακὰ κέντασε μέλισσα
Κηρίον ἐκ σίμβλων συλεύμενον, ἄκρα δὲ χειρῶν
Δάκτυλα πάνθ᾽ ὑπένυξεν. ὁ δ᾽ ἄλγεε, καὶ χέρ᾽ ἐφύση,
Καὶ τὰν γᾶν ἐπάταξε, καὶ ἅλατο· τᾷ δ᾽ Ἀφροδίτᾳ
Δεῖξεν τὰν ὀδύναν καὶ μέμφετο, ὅττι γε τυτθὸν
Θηρίον ἐντὶ μέλισσα καὶ ἁλίκα τραύματα ποιεῖ.
Χ᾽ ἁ μάτηρ γελάσασα, τί δ᾽ οὐκ ἴσον ἐσσὶ μελίσσαις,
Χ᾽ ὠ τυτθὸς μὲν ἔης, τὰ δὲ τραύματα ἁλίκα ποιεῖς.

Eidyllion Theocriti.

Quod ſanè ex Anacreonte tranſcripſit, cuius Ode ſic habet:

Anacreõtis Oda.

Ἔρως ποτ᾽ ἐν ῥόδοισι	hoc eſt,	*Inter roſas Cupido*
Κοιμωμένην μέλιτταν		*Apiculam iacentem*
Οὐκ εἶδεν, ἀλλ᾽ ἐτρώθη.		*Non vidit, eſtque punctus:*
Τὸν δάκτυλον δὲ δαχθεὶς		*Manúmque ſauciatus*
Τᾶς χειρὸς, ὠλόλυξε.		*Mox eiulare cœpit.*
Δραμὼν δὲ καὶ πεπαθεὶς		*Et curſitans volánſque*
Πρὸς τὴν καλὴν κυθήρην,		*Ad candidam Cytheren,*
Ὄλωλα, μᾶτερ, εἶπεν,		*Heu occidi, occidi, inquit,*
Ὄλωλα, κ᾽ ἀποθνήσκω.		*Vitámque mater efflo.*
Ὄφις μ᾽ ἔτυψε μικρὸς		*En me minuta ſerpens*
Πτερωτὸς, ὃν καλοῦσι		*Pennata vulnerauit:*
Μέλιτταν οἱ γεωργοί.		*Apem vocant coloni.*
Ἃ δ᾽ εἶπεν, εἰ τὸ κέντρον		*Tunc illa: Apis ſi acumen*
Πονεῖ τὸ τᾶς μελίττας,		*Tantum facit dolorem,*
Πόσον, δοκεῖς, πονοῦσιν		*Quantum putas dolere*
Ἔρως ὅσοις σὺ βάλλεις;		*Quos tu feris Cupido?*

Carmen Theocriti certatim, ni fallor, à doctis quam plurimis conuerſum eſt.

Terram pedibus quatere.

Quatit humum.] Doloris ſignum, pedibus terram percutere, eſt & indignantis, & grauiter ferentis. Homerus de Iro:

——Σὺν δ᾽ ἤλασ᾽ ὀδόντας
Λακτίζων ποσὶ γαῖαν.

Horatius etiam multis in locis pro ſigno lætitiæ poſuit. Hanc

tamen calcitrationem non eſſe indignantis,ſed moribundi,pu
tat amicus meus Ioan. Frater Lauallenſis. Nam Irus ab Vlyſſ
grauiſſimo ictu ad terram afflictus , eorum more qui animai
efflant, apud Homerum terram pulſat pedibus , vt 10. Æneid
Virgilianæ:

Sternitur infelix Acron,& calcibus atram
Tundit humum expirans. ———

Ouid.1. Artis:

Lydius æquatam ter pede pulſat humum.

Venus amica riſus.

Ridens Venus.] Poëtæ Græci Venerem appellant φιλομειδῆ, id eſt,riſus amicam.Horat.1.Carminum:

Siue tu mauis Erycina ridens.

Tria genera riſus ponuntur à Clemente Alexãdrino:μειδίαμα riſum decorum : κιγλισμὸν, meretricium : καγχασμὸν,procacem & notas referentem libidinis.

Qui das tot noxia vulnera.]Huc ſpectat illud è 3.Eidyllio Theocriti:

Νῦν ἔγνων τὸν ἔρωτα, βαρὺς θεός· ἦ ῥαλεαίνας
Μασδὸν ἐθήλαζε, δρυμῷ τέ μιν ἔτρεφε μάτηρ.

Nunc amorem noui : dirus vtique Deus eſt ; & quidem leæna mammam ſuxit, inque ſaltibus ipſum mater enutriit. Sed propius eſt quod citatur ex Næuio:

Ædepol Cupido, cùm puſillus ſis , nimis multùm vales.

In ſtatuam Amoris.

EMBLEMA CXIII.

uis ſit Amor, plures olim cecinere Poetæ,
Eius qui vario nomine geſta ferunt.
onuenit hoc, quòd veſte caret, quòd corpore paruus:
Tela alaſque ferens lumina nulla tenet.
æc ora, hic habituſque Dei eſt. Sed dicere tantos
Si licet in vates, falſa ſubeſſe reor.
ccur nudus agat? Diuo quaſi pallia deſint,
Qui cunctas domiti poſsidet orbis opes.
Aut qui quæſo niues boreamque euadere nudus
Alpinum potuit, ſtrictaque prata gelu?

Si puer eſt, puerúmne vocas qui Neſtora vincit?
An noſti Aſcræi carmina docta ſenis?
Inconſtans puer hic obdurans, pectora quæ iam
Trans adiit, numquam linquere ſponte poteſt.
At pharetras & tela gerit, quid inutile pondus?
An curuare infans cornua dira valet?
Alas cúrue tenet quas neſcit in æthera ferre?
Inſcius in volucrum flectere tela iecur.
Serpit humi, ſempérque virûm mortalia corda
Lædit, & haud alas ſaxeus inde mouet.
Si cæcus, vittámque gerit, quid tænia cæco
Vtilis eſt? ideò num minus ille videt?
Quiſve ſagittiferum credat qui lumine captus?
Hic certa, at cæci ſpicula vana mouet.
Igneus eſt, aiunt, verſatq́; in pectore flammas.
Cur age viuit adhuc? omnia flamma vorat.
Quinetiam tumidis cur non extinguitur vndis
Naiadum, quoties mollia corda ſubit?
At tu ne tantis capiare erroribus, audi.
Verus quid ſit Amor, carmina noſtra ferent.
Iucundus labor eſt, laſciua per otia: ſignum
Illius eſt nigro punica glans clypeo.

Figmentum de Amore vt ſibi repugnans & *ἀδύνατον* parti culatim reprehendit, verámque Amoris definitionem a extremum ſe tradere docet: ſub quibus omnibus inuolucr graphicè exprimitur amatorum vita miſerrima: quæ ſigillati omnia explicabimus, ſi prius Marulli elegantem deſcripti nem ſubiecerimus:

Deſcriptio Amoris ex Marullo.

Quis puer hic? Veneris. plenæ quæ cauſſa pharetræ eſt?
Non bene prouiſus certa quòd arma mouet.
Cur ſine veſte Deus? ſimplex puer odit apertum.
Vnde puer? pueros quòd facit ipſe ſenes.
Quis pennas humeris dedit? inconſtantia. quare
Nulla Deo frons eſt? ſigna inimica fugit.
Quæ ſors eripuit lucem? immoderata libido.

Cur macies? vigilis cura, dolorque facit.
Quis cæcum præit? ebrietas, ſopor, otia, luxus.
Qui comites? rixæ, bella, odia, opprobrium.
Qui cælo dignati? homines: quæ cauſſa coegit?
Mitior auctore eſt credita culpa Deo.
Heu curuum genus, & veri corda inſcia! quo ius
Fasque, ſcelus miſeri ſi ſcelere abluimus?

dã & Augeriani poëtæ certè non illepidi eadẽ de re carmẽ:

Augeriani epigrãma de Amore

Angelus inuict a qui cuſpide ſemper oberras,
Dic mihi, te nudum cur tua mater alit?
Nudo homines qui noſtra petunt delubra. Rubenti
Cur ſtant in dextra ſpicula? irado necem.
Cur puer es? pueros facio quoſcumque ſagittis
Saucio, ſiue volans ignibus vro meis.
Ventoſas humeris cur fixit Iupiter alas?
Eſt quouis leuior flamine quiſquis amat.
Cur tecum faculæ? quia viuida corda fretumque,
Et iuga montoſa, & ſcrupea ſaxa cremo.
Cæcus es? an claro, dic, lumine? cæcus amator,
Non ego: luce poli lux mea clara magis.
Paſceris ambroſia, ſeu nectare? paſcor amœnis
Blanditiis, riſu, ſedulitate, iocis.
Cur tibi pulchra parens? quia denſos forma calores
Ingenerat, formæ munere naſcor ego.
Cur maris è fluctu prognata eſt mater? amator
Vt mota inſalſis fluctuat vnda vadis.
Dic, tua non vilis domus? an cultiſſima? nulla
Tecta colo, hiberno ſub Ioue dego miſer.
Dic vbi ſtas, dum laſſa tuo ſunt membra volatu?
Crede mihi, numquam me leuis ala vehit.

ed & nonnulli è veteribus commentitiam iſtam Cupidinis initatem doctè veréque perſtrinxerunt, vt Archias poëta.
Οὐχ ὁ ἔρως ἀδικεῖ μερόπων γένος, ἀλλ' ἀκόλαστοι,
Ψυχαῖς ἀνθρώπων ἐσθ' ὁ ἔρως πρόφασις.
Non amor eſt qui afficiat iniuria humanũ genus, ſed intẽpe- tes: animis enim hominum hanc occaſionem præſtat amor, aſi diceret ſine vllo verborum circuitu: non amor qualis à ëtis celebratur, fictitius ille puſio, lædit homines, ſed intem- antia. Refer huc Eidyllion Theocriti 21.
Vario nomine.] Propter diuerſa vel adiuncta vel effecta, quæ diosè in Syntagmatib. Hiſtoriæ Deorũ explanat Gyraldus.

Conuenit hoc, quod.] Abſurdum, vt fabulam refutet.

Eccur nudus agat.] Maxima, inquit, eſt impudentia eum nu pingere, cùm Dij nulla premantur egeſtate. Ea tamen nud importunam & perpetuò vigilantem amantium pertinaci arguit: vel manifeſtam eorum inſaniam prodit. Sic aliquis recentibus:

Nudus Amor cur?

Cur te cum nullo corpus velamine monſtrat?
Stultitia inſani manifeſta pateſcit amantis

Qui cunctas domiti.] Hinc dictus eſt πανδαμάτωρ, vt ſupe annotauimus.

Aut qui quaeſo niues.] Nil eſt quod timeant amantes, dum re amatis potiri ſe poſſe ſperant; ſic Plautus ſub amatoris p ſona:

Nulũ periculum detrectant amores.

Neque vlla mihi obſtabit amnis, neque mons, neque adeò mare;
Nec calorem nec frigus metuo, neque ventum neque grandinem
Imbrem perpetiar, laborem ſufferam, ſolem, ſitim:
Non concedam, neque conquieſcam vſquam, neque noctu neque diu,
Prius profectò quàm aut amicam, aut mortem inueſtigauero.

Tibull. item Eleg. 1.

Quiſquis amore tenetur, eat tutuſque ſacerque
Quà libet: inſidias non timuiſſe decet.
Non mihi pigra nocent hibernæ frigora noctis,
Non mihi cum multa decidit imber aqua.

Propter. lib. 3. eleg. 15.

Non tamen eſt quiſquam ſacros qui lædat amantes,
Scironis media ſic licet ire via.
Quiſquis amator erit, Scythicis licet ambulet oris,
Nemo adeò, vt noceat, barbarus eſſe volet.
Luna miniſtrat iter, demonſtrant aſtra ſalebras:
Ipſe amor accenſas percutit ante faces.
Sæua canum rabies morſus auertit hiantes,
Huic generi quouis tempore tuta via eſt.

Et Seneca in Hippolyto:

Non me per altas ire ſi iubeas niues,
Pigeat gelatis ingredi Pindi iugis:
Non ſi per ignes, & infeſta agmina,
Cuncter paratis enſibus pectus dare.

Puerúmne vocas.] Puer eſt ob amatorum varietatem & inc ſtantiam, qualis ineſt puero.

Puer Amor cur?

Ouidius 1. Amorum, eleg. 10.

Et puer eſt, & nudus amor, ſine ſordibus annos,
Et nullas veſtes, vt ſit apertus, habet.
Moſchus de fugitiuo amore: ἐςὶ δ' ὁ παῦς πρίσαμος.
Qui Neſtora vincit.] Senem quemque ſapientiſſimum. Heſio-
s & Orpheus Poëtæ Græci vetuſtiſſimi, mortalium & im-
ortaliũ mentes amore capi & domari tradunt. Ficin. in Plató.
nuiuium. Sed id non eſt ſatis, niſi aliquid aliud quæramus.
nor puer pingitur cùm Neſtore ſit antiquior, Heſiodo teſte,
i in Theogonia canit, Chaos, Tellurem, Tartara, Amorem
orum primos extitiſſe. Verba hæc Heſiodi ſunt:
Ἤτοι μὲν πρώτιστα χάος γένετ', αὐτὰρ ἔπειτα
Γαῖ' εὐρύστερνος, πάντων ἕδος ἀσφαλὲς αἰεὶ
Ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι κάρη νιφόεντος Ὀλύμπου,
Τάρταρά τ' ἠερόεντα μυχῷ χθονὸς εὐρυοδείης,
Ἠδ' ἔρος, ὃς κάλλιστος ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσι.
Orpheus Argonauticis:
Πρεσβύτατόν τε καὶ αὐτοτελῆ πολύμητιν ἔρωτα.
go, qui Neſtora vincit, ſic interpretor, qui Neſtora vincit æ-
e, qui ſit Neſtore annoſior; denique qui ſenior Iapeto, vt ex
ciano meminimus iam ſuprà.
Aſcræi ſenis.] Heſiodi, ab Aſcræo Bœotiæ pago in Helicone
nte. *Inconſtans puer.*] Ad id reſpexit Ouid. De Arte:
rrat, & in nulla ſede moratur amor. Error & inconſtantia Amoris.
Hic obdurans pectora.] Idem fermè in Hippolyt. Seneca:
Qui blandiendo dulce nutrit malum,
Serò recuſat ferre quod ſubiit iugum.
eophraſtus: ἔρως δέ ἐστιν ἀλογίστου τινὸς ἐπιθυμίας ὑπερβολή,
χεῖαν μὲν ἔχουσα τὴν πρόσοδον, βραδεῖαν δὲ τὴν ἀπόλυσιν: A-
r eſt irrationalis cuiuſdam cupidinis exceſſus, qui velocem
bet acceſſum, tardum autem diſceſſum. Id non poſſum doce-
commodiùs, quàm ex eius arte, qui ſe egregium doctorem
eſtitit naturæ amoris explicãdæ: ſic enim eleg. 10. lib. Amor. 3.
Luctantur pectuſque leue in contraria ducunt:
Hac amor, hac odium: ſed puto vincet amor.
Odero, ſi potero: ſi non, inuitus amabo;
Nec iuga taurus amat: quæ tamen odit, habet.
Sic ego nec ſine te, nec tecum viuere poſſum,
Et videor voti neſcius eſſe mei.
Quicquid eris, mea ſemper eris: tu ſelige tantùm,
Me quoque velle, velis, ánne coactus amem?
Lintea dum potiùs, ventiſque ferentibus vrar:

Vt quamuis nolim, cogar amare tamen.

Idem eleg. 2. primi:

—— —— hæſerunt tenues in corde ſagittæ:
Et poſſeſſa ferus pectora verſat Amor.

Et eleg. 18.

—— tener auſteros grandia frangit amor.
Sæpe meæ dixi, tandem diſcede, puellæ:
In gremio ſedit protinus illa meo.
Sæpe pudet, dixi, lacrymis vix illa retentis,
Me miſeram, cur te, dixit, amare pudet?
Implicuitque ſuos circum mea colla lacertos,
Et quæ me perdunt oſcula mille dedit.
Vincor: & ingenium ſumptis reuocatur ab armis,
Resque domi geſtas, & mea bella cano.

Eundem affectum expreſſit Catullus in Lesbiam:

Odi & amo: quare id faciam fortaſſe requiris:
Neſcio, ſed fieri ſentio, & excrucior.

Quod idem apud Marullum reperio, ſed Muſa fuſiore:

Odi te, mihi crede, quantacunque es:
Odi confiteor, Camilla, ſed quam
Et odi, & magis in dies magiſque
Velim odiſſe: ſequi, atque amare cogor:
Sic me amor retrahit tuus, trahitque:
Sic quem ſæuitia fugas proterua,
Tam raræ reuocas decore formæ.

Cur pharetratus Amor?

At pharetras, &c.] Xenophon iccircò Cupidines ſagitta fingi ait, quòd formóſi & formoſæ etiã è lõginquo loco vul rent, nimirum oculis ipſis tamquam ſagittis eminus in rẽ a tam emiſſis, *ἴσως δὲ καὶ οἱ ἔρωτες τοξόται διὰ τοῦτο καλοῦ ὅτι καὶ πόῤῥωθεν οἱ καλοὶ τιτρώσκουσι.* Propertius:

Et meritò hamatis manus eſt armata ſagittis:
Et pharetra ex humero Gnoſsia vtroque iacet.

Horat. Carm 2

Semper ardentes acuens ſagittas
Cote cruenta.

Moſchus in amore fugitiuo:

Καὶ χρύσεον περὶ νῶτα φαρέτριον, ἔνδοθι δ' ἐντὶ
Τοὶ πικροὶ κάλαμοι, τοῖς πολλάκι κ' ἡμὲ τιτρώσκει.

Fert humeris auream pharetram: intus autem multæ crue ſagittæ, quibus me ſauciat. Theocritus, in eidyl. *ἔρως δ' ἐρ...* ait Amori pharetrã tribui plenã telis, quia vulneret homin

anin

nimos multis certè modis. Origenes hoc figmentum allegoriôs exponit: ait enim pharetra ſignificari cor; telis cogitationes, rcu, os & labella; quæ habet aliquam cum arcu ſimilitudinem, deóque ipſa verba & orationem, quibus omnibus dominatur mor; huc facit illud Pindari ex Olimp. 2.

—πολλά μοι ὑπ' ἀγκῶ-
νος ὠκέα βέλη
Ἔνδον ἐντὶ φαρέτρας
Φωνᾶντα συνετοῖσιν· ἐς
Δὲ τὸ πᾶν ἑρμηνέων.
Χατίζει.

id eſt, multæ mihi ſunt ſub cubito celeres ſagittæ ıtra pharetram ſonantes prudentibus: at apud vulgus indiget ıterpretibus. Intelligit Pindar. pulchra animi ſenſa, quibus ſe ıretur ornatum & excultum, & oratione diſerta ad victorum ıudes celebrandas. Sed de his ſatis.

Alas cúrue tenet.] Cicero de Nat. Deor. pennatum Cupidiem vocat, vt Orpheus & Plato in Phædro πτερόεντα; idque ropter frequentiſſimas in eo viciſſitudines rerum, ait Pierius ı Accipitre. Alexand. Aphrodiſeus problem. 87. rationem redıt propter inſtabilitatem nempe. Cur alatus Am[…]

Propertius Elegiar. 1.

Quicumque ille fuit, puerum qui pinxit Amorem,
Nónne putas miras hunc habuiſſe manus?
Hic primum vidit, ſine ſenſu viuere amantes,
Et leuibus curis magna perire bona.
Idem non fruſtra ventoſas addidit alas,
Fecit & humano corde volare Deum:
Scilicet alterna quoniam iactamur in vnda,
Noſtráque non vllis permanet aura locus.

Ouidius initio 2. de Arte:

Magna paro quas poßit amor remanere per artes
Dicere, tam vaſto peruagus ore puer,
Et leuis eſt & habet geminas, quibus euolet, alas:
Difficile eſt illis impoſuiſſe modum.

ecundo Amor. 9. Eleg. ſic:

Tu leuis eſt multóque tuis ventoſior alis:
Gaudiáque ambigua dáſque negáſque fide.

loquitur Cupidinem.

Eubulus apud Athenæum lib. 13. figmentum hoc ridet, cuius narios propter elegantiam huc conferre non piget:

Τίς ἦν ὁ γράψας πρῶτος ἀνθρώπων ἄρα,

Ἤ κηροπλαςήσας ἔρωθ' ὑπόπτερον;
Ὅς οὐδὲν ᾔδει πλὴν χελιδόνας γράφειν,
Ἀλλ' ἦν ἄπειρος τῶν τρόπων τῶν τοῦ θεοῦ.
Ἔςιν γὰρ οὔτε κοῦφος, οὔτε ῥάδιος
Ἀπαλλαγῆναι τῷ φέροντι τὴν νόσον,
Βαρὺς δὲ κομιδῆ· πῶς ἂν οὖν ἔχοι πτερά;
Τοιοῦτο πρᾶγμα λῆρος ἄν, φήσειέ τις. id eſt,

Quis omnium primus virorum pinxit, aut
Alatum Amorem finxit in cera prior?
Hirundines ſolùm ſciebat pingere:
Mores nec ille norat, aut mentem Dei.
Nec eſt enim leuis, nec eſt is qui celer
Morbum ferentis auolet precordiis:
Grauíſque valde; quî fit alæ vt ſint ei?
Nugæ meræ ſunt hæc: quis ergo perferat?

Flectere tela iecur.] iecur, amoris ſedes. Horat. 1. Epiſt.

Non ancilla tuum iecur vlceret vlla, puérue.

Serpit humi.] Repugnantia ſunt quibus ſuperuacaneam Amoris εἰκόνα docet.

Si cæcus.] Amoris cæcitas impeditam hominis rationem oſ dit: nec enim modò τυφλὸς, ſed & τυφλοποιὸς ἔρως. Theocri Eidyll. 10. τυφλὸς δ' οὐκ αὐτὸς ὁ πλοῦτος, ἀλλὰ καὶ ἀφρόντιστος ἔρως: hoc eſt, cæcus non ſolum Plutus, verumetiam delitus mor. Proper. Eleg. 2.

Ante pedes cæcis lucebat ſemita nobis:
Scilicet inſano nemo in amore videt.

Ouid. Epiſt.——*quid deceat non videt vllus amans.*

Tænia.] vitarum extremitas, & pro tota vita ſumitur aliquot hîc pro panniculo, quo velantur oculi Cupidinis, accipe.

Cæcus Amor cur. *Sagitiferum qui lumine.*] Abſurdum aliud per collationem ſimilium.

Igneus eſt.] ab effectis, vt iam dictum eſt.

De amore igneo, aut potius amoris igni, è multis quæ mihi alia properanti occurrant, pauca ſeligam. Antipater Sidoni

μὴ κλαίων τὸν ἔρωτα δόκει, πλέμβροτε, παύσειν,
μηδ' ὀλίγῳ παύσειν ὕδατι πῦρ ἄπνεις.
Χρυσὸς ἔρωτος ἀεὶ παιώνιος. ἔσβεσθη δὲ
Οὐδὲ τότε ἐν πολλῷ πιπτόμενον πελάγει.

Circumferuntur hæc incerti cuiuſdam:

Αὐτὸ τὸ πῦρ καῦσεν διζήμενος οὗτος, ὁ νύκτωρ
Τὸν καλὸν ἱμείρων λύχνον ἀναφλογίσαι.

Δεῦρ' ἀπ' ἐμῆς ψυχῆς ἀνψονσέλας, ἔδοθι γάρ μου
Καιόμενον πολλὴν ἐξανίησι φλόγα.

Quò ſpectant quæ Aul. Gell. retulit 19. cap. 9. ex Æditùo:

Quid faculam præfers phileros, qua nihil opu' nobis?
Ibimus, hic lucet pectore flamma ſatis. &c.

At cur Amor igneus dicatur, ardere autem qui amore corripiuntur, Paulus Silentianus ita:

—— ἀντιτύπου γὰρ
Εὐθὺς ἀποτρώσκει κοῦφος ἔρως κραδίης.
Οἶστρος ὁ λισθήεσσαν ἔχει φύσιν ἤν τις ὀϊστοῦ
Ἄκρον ἕλῃ, φλογαίου δύεται ἐντὸς ὅλος.
Ἐλπίδι μὴ θέλξῃς φρένα μαχλάδι· γυιοβόρον γὰρ
Πῦρ ὑποριπίζει θυμὸν ἐφελκομένη.

Tumidis Naiadum.] Naiades aquarum Deæ per quas hic caſtas & pudicas puellas matronáſque poſſis intelligere. Quò referendum videtur illud Meleagri:

Δεινὸς ἔρως, δεινός. τί δὲ τὸ πλέον ἢν πάλιν εἴπω,
Καὶ πάλιν οἰμώζων, πολλάκι δεινὸς ἔρως; Nairdes quę.
Ἦ γὰρ ὁ παῖς τούτοισι γελᾷ καὶ πυκνὰ κακισθεὶς
Ἥδεται, ἢν δ' εἴπω λοίδορα καὶ τρέπεται.
Θαῦμα δέ μοι, πῶς ἄρα διὰ γλαυκοῖο φανεῖσα
Κύματος, ἐξ ὑγροῦ κύπρι σὺ, πῦρ τέτοκας. id eſt,

Sæuus Amor? ſæuus. quid tum, ſi talia mœrens
Conquerar? atque iterum talia; ſæuus Amor?
Nimirum puer hæc conuicia ridet, & ipſis
Gaudet, & inſultat iurgia ſi qua loquor.
Aſt ego demiror, glauco Venus edita ponto
Qui flammam ex vnda progeneraſſe potes?

Ouidianum hoc conuenit 3. Amor. Eleg. 5.

Flumina deberent omnes in amore iuuare:
Flumina ſenſerunt ipſa quid eſſet amor.

At tu ne tantis.] Hactenus refutatio fuit veterum de Amore commentationum, tandémque veram Amoris deſcriptionem ultimo perſtringit diſticho,

Iucundus labor eſt, laſciua.] Libidinis & obſcenæ voluptatis actum ſignificat; cuius ſchema eſt malum Punicum in nigra scuti planitie, quæ repræſentant ſimilitudine quadam ſexus vtriuſque γεννητικὰ μόρια: Punicũ quidem dulci ſapore, ſed amaro cortice, mihi referre poteſt ἡδονὴν γλυκύπικρον. Nigra planities cæcitatem & caliginem, quibus implicantur qui turpi-

ter amant. Cæterum vir doctus quiſpiam ait, hic glande ſignificari partem obſcenam genitalium, quam Cornel. Celſus, Ariſt. & Galenus Balanon appellant, quod glandem ſignificat: eſt quæ virilis penis prior pars, quæ Latinis eſt mentula.

In obliuionem patriæ.

EMBLEMA CXIIII.

IAMDVDVM miſſa patria, oblituſque tuorum,
Quos tibi ſeu ſanguis, ſiue parauit amor;
Romam habitas, nec cura domum ſubit vlla reuerti,
Æternæ tantum te capit vrbis honos.
Sic Ithacûm præmiſſa manus dulcedine loti
Liquerat & patriam, liquerat atque ducem.

MInimè mihi dubium eſt, Alciatum id Emblema cùm ſcriberet, habuiſſe in manibus Ammianum Marcellinum, & um ad eum reſpexiſſe locum qui eſt lib. 14. quem integrum ap- ponam, & deinde ſententiam explanabo. Verba itaque Am- niani ſunt hæc: Illud autem non dubitatur, quòd cùm eſſet ali- quando virtutum omnium domicilium Roma, ingenuos ad- enas plerique nobilium, vt Homerici baccarum ſuauitate lo- ophagi, humanitatis multiformibus officiis retentabant. Et æc quidem ille. In eos qui patriam obliuione delent, in alio uodam ſolo retenti, & fortuna quadam benignio relactati, orquet Alciatus. Notiſſima eſt illa Teucri vox apud Cicero- em Tuſc. 5. Patria eſt vbicumque eſt bene, tum enim vel ma- imè patriam ipſúmque natale ſolum tradere ſolemus obli- ioni, cùm aliena regio meliorem nobis & lautiorem condi- ionem proponit. Sed certè hoc potiſſimùm in eos torquetur, ui cùm ad amplum aliquem dignitatis gradum peruenerint, ii ſuorúmque immemores facti, tumidas attollunt vertice iſtas, vt iis nihil intolerabilius eſſe poſſit, neque aſperius; uippè qui nec de parentibus, nec de amciis amplius cogi- ent: ex quo perſpicuum fit, quàm deſipiant, quámque vecor- es ſint, cùm non intelligant leuiſſimo caſu ſe poſſe deturba- : quámque temerarij & inſtabiles fortunæ fluxus & reflu- us. At Oratorem audiamus licet: Si quam virtutis præſtan- am, aut ingenij, aut fortunæ ſplendorem ſumus conſecuti, am noſtris impertire eſt opus, & cum proximis communice- ius: vt ſi parentibus nati ſimus humili & obſcuro loco, ſi pro- inquos habeamus imbecilliores, vel animo vel fortuna eo- um augeamus opes, eiſque honori ſimus & dignitati: vt in fa- ulis, qui aliquando propter ignorantiam ſtirpis & generis in amulatu fuerint: cùm cogniti ſunt, & aut Deorum aut Regum lij inuenti, retinent tamen charitatem in paſtores, quos pa- es per multos annos eſſe duxerunt.

Typus & fons Emblematis.

Patria eſt vbicumque bene eſt.

Sui & ſuorum obliti.

Quos tibi.] Duo hîc amicorum genera notat; vnum eorum ui ſanguinis coniunctione, alterum qui vel vicinate, vel ſtu- iis quibuſdam paribus, vel commercio aliquo, aut vſu vitæ- ue conſuetudine amicitia nobiſcum iuncti ſunt.

Duo amicorum genera.

Romam habitas.] Poteſt hoc intelligi ſynecdochicôs, pro qua- is vrbe celebri.

Æternæ vrbis.] Vrbs κατ' ἐξοχὴν Roma, vt olim Athenæ ἄστυ, t Alexandria πόλις, quòd cæteris excellerent, quod vidit Ma- ius Miſcellan. lib. 4. cap. 6. Alluſit autem ad priſcorum Roma-

Roma, vrbs per excellentiam.

norum opinionem, qui Romam & Romanum imperium ſem-
per duraturum credebant. Hinc illud eſt Iouis apud Virg, Ve-
neri perpetuum imperium pollicentis:

Æterna Roma.

His ego nec metas rerum, nec tempora pono;
Imperium ſine fine dedi.

Et Auſonius.

Ignota æternæ ne ſint tibi tempora Romæ.

Idémque:

Vrbis ab æternæ deductam rege Quirino.

Romanæ Vrbis elogia.

Sed præter hæc, placet etiam quæ ſequuntur addere, philolo-
gorum gratia. Ammianus Marcellinus lib, 15. Tamen auctori-
tate qua potiores æternæ vrbis Epiſcopi, firmari deſiderio ni-
batur ardenti. Idem lib. 16. Et vrbis templorum, forúmque Pa-
cis, & Pompeij theatrum, & Odæum, & ſtadium, aliáque inte-
hæc decora vrbis æternæ. Idem lib. 19. Difficultatem aduentan-
tis inopiæ frumentorum vrbs verebatur æterna. Idem Ammia-
nus lib. 16. Romani ingreſſus imperij virtutúmque omnium la-
rem: & lib, 17. Si ablatum vno templo miraculum Romæ ſacra-
ret, id eſt in templo mundi totius, &c. Nec diſſimile eſt quo
ait Caſſiodorus lib. 1. Variar. epiſt. 32. Roma mater omnium di-
gnitatum. & epiſt. 39. Roma eloquentiæ fecunda mater, virtu-
tum omnium latiſſimum templum, &c. Facilè hic prætermitt
quæ notat Alciatus ipſe Commentario de verbor. ſignifica
ad l. 87.

Ithacûm præmiſſa manus.] id eſt, multitudo Vlyſſis ſocioru
quos exploratum miſerat in Lothophagorum patriam, præcla-
ra hæc certè Romanæ vrbis elogia: & meritò quidem; ea enim
tot populorum diſcordes feráſque linguas, Latini ſermonis co-
mercio ad colloquia contraxit, ait Plin.

Dulcedine loti.] Polybius, hiſtoriæ ſcriptor ἀξιόπιςος ait in 1
Loton arborem aſperam, pumilam, ſpinoſam, frondibus vir-
dantem rhamno ſimilibus, cuius fructus initio candidis myrt-
dibus non ſit diſſimilis, mox increſcens palmeo colore, magn-
tudine rotūdæ oliuæ, nucleo perpuſillo, è quo delicatus expr-
mitur latex, quo ſitis leuatur, ſine admixtu aquæ, ſed vltra die
decimum non durabilis. Theophraſt, 4. lib. de Plantis, ſcrib
Loton parem habere cum pyro magnitudinē, eiúſque pomu
fabæ ſimilem; quod dum matureſcit variat colores vuæ inſta
quo ex fructu memorant integrum quēdam olim exercitum
Africa, commeatus inopia laborātem fuiſſe ad dies aliquot r
fectum. Mitto quæ Ouid. 9. Metamorph. Homerus Odyſſ. 9. ai

'lyſſis ſocios dulci quadam guſtata loto, reliqua neglexiſſe, ; præſenti voluptate delinitos noluiſſe ad nauim redire, niſi :rberibus adactos. Ponticus Heraclides ait, ab Homero volu- :atem deſignari per Lotophagorum regionem, quæ voluptas)ſita eſſet in ea re perfruenda quæ dulciſſima putaretur. ἡδο- νὴ μὲν τὸ λωτοφάγων χωρίον ξένης γεωργὸν ἀπολαύσεως, ἣν υσσεὺς ἐγκρατῶς παρέπλευσε. Symmach. in epiſtolis allu- :Vt mihi, ait, quaſi apud ſcopulos hæſiſſe videaris. Aul. Gell. :xit in eos qui nimium immorentur in dialecticæ gyris & æandris. Lege prouerb. Lotum guſtare. De Lotophagis Stra-) lib. 17. Plin. lib. 13. cap. 17. Hanc fabulam plerique conuer- nt in voluptuoſos, & libidine prurienteis, qui guſtato ſemel ılci blandóque turpium voluptatum veneno, ab eo non ferè ſtineant. Lucianus de mercede conductis. Meminit & Dio hryſoſt. Orat. 35.

Lothus & Lotophagi quid.

Sirenes.

EMBLEMA CXV.

ABSQVE alis volucres, & cruribus abſque puellas,
Roſtro abſque & piſces, qui tamen ore canunt,
Quis putat eſſe vllos? iungi hæc Natura negauit:
Sirenes fieri ſed potuiſſe docent.
Illicium eſt mulier quæ in piſcem deſinit atrum;
Plurima quòd ſecum mõſtra libido vehit.
Aſpectu, verbis, animi candore trahuntur,
Parthenope, Ligia, Leucoſiáque viri.
Has Muſæ explumant, has atque illudit Vlyſſes:
Scilicet eſt doctis cum meretrice nihil.

Legans eſt Sirenum mythologia: hæ fuerunt Acheloi flu- Sirenes
minis & Calliopes Nymphę filiæ, tres nimirum, Partheno- quæ.
e, Ligia & Leucoſia. Virginea facie ſunt, & in piſcem deſi-
unt, alij volucres eas faciunt. Cùm littus Siculum incolerent,
autas prætereuntes, cantus & vocis amœnitate pelliciebant,
llectos ſopiebant, ſopitos demergebant, & poſtea deuora-
ant. Vlyſſes cùm illac ſibi prætereundum eſſet,

Illeuit cera ſociorum callidus aures,
Atque ſuas vinclis præbuit ipſe manus.
Tranſiluit ſcopulos & inhoſpita littora claßis:
Illæ præcipites deſiluere freto.
Sic blandas vociſque notas, & carmina vicit;
Sic tandem exitio monſtra canora dedit.

Martialis huc alluſit lib. 3. ad Caſſianum.

Sirenas hilarem nauigantium pœnam,
Blandáſque mortes, gaudiúmque crudele,
Quas nemo quondam deſerebat auditas,
Fallax Vlyſſes dicitur reliquiſſe.

Homerus Odyſſ. μ. id pertractat. Meminit & Plato in Phædro. Quid per Sirenes intelligē-dum.
Virgil. Æneid. 5. & 5. Metamorph. Ouid. Pleriſque dicuntur Σει-
ρῆνες, ſed altiore ſenſu, αἱ τῆς ψυχῆς ἐναρμόνιοι καὶ μουσικαὶ δυ-
νάμεις, vt Suidas: & in ſua Repub. Plato, cùm de ſphærarum cę-
leſtium volubilitate tractaret, ſingulas Sirenas dicit ſingulis
orbibus inſidere, ſignificat motu ſphærarum cantum numini-
bus exhiberi, nam Siren dea canēs Gręco intellectu valet. Ma-
crob. 2. Comment. in ſomn. Scipionis. Sirenes autem aues fabu-
loſas eſſe putat Plin. lib. 10. cap. 49. cui ſanè aduerſantur Theo-
dorus Gaza & Trapezuntius, qui Sirenes in mari ſe vidiſſe af-
firmant. Reuera meretrices fuere, vt tradunt Seruius & Palæ-
phatus, quę quia tranſeuntes deducerent ad egeſtatem, his fi-
ctæ ſunt inferre naufragia. Ad hanc fabulam alludens D. Hie-
ronymus, ait in Epiſtola quadam: Et nos ad patriam feſtinan-
tes, mortiferos Sirenum cantus ſurda debemus aure tranſire,
quò ſpectat illud Socraticum. δεῖ ὥσπερ σειρῆνας τὰς ἡδονὰς
παρελθεῖν τὸν ἀποδιδόντα τὴν ἀρετὴν ἰδεῖν ὥσπερ πατρίδα: Volu-
ptates oportet præterire tamquam Sirenes eum qui virtutem
vt patriam intueri percupit. Cæterùm in Vlyſſe typum ſapien- Vlyſſes,
tiæ obſeruamus, qui & ſuos auocat à turpi voluptatum com- ſapientiæ
mercio, & ipſe ſibi eandem legem imponit. Cicero 5. De fini- imago.
bus, paulo aliter enarrat, ſic enim: Mihi quidem Homerus hu-
iuſmodi quiddam vidiſſe videtur in iis qui de Sirenum can-

tibus finxerit. Neque enim vocum ſuauitate videntur, aut no- uitate quadam, & varietate cantandi reuocare eos ſolitæ, qu præteruehebantur: ſed quia multa ſe ſcire profitebantur, vt ho- mines ad earum ſaxa diſcendi cupiditate adhæreſcerent. Mi- rum ſanè cur hîc Cicero per Sirenum cantus nil ab Homer ſignificari dicat, quàm diſcẽdi ſtudium, & ſciendi voluptaten cùm Vlyſſes ne Sirenum cantibus caperetur, ligari ſe volueri quod non feciſſet, niſi inſignem quandam calamitatem & tu pitudinem ab eis ſibi ſuiſque importatum iri cognouiſſet. Ho- ratius Epiſt. 2. de voluptate turpi intellexit:

Sirenum voces, & Circæ pocula noſti, &c.

Me non fugit ab aliis variè trahi hãc Sirenum fabulam: vt cùn Pauſanias in Atticis ait Sophoclẽ dictum fuiſſe nouam Siren Siren etiam nominatus Bacchylides: εἰώθασι καὶ νῦν ἔτι ποιημά- των, καὶ λόγων τὸ ἐπαγωγὸν σειρῆνι εἰκάζειν. Syneſius epiſtol quadã ad Herculianum ἐγὼ μὲν οὐ δι' ἄλλο τι τὰς σειρῆνας ὑπὸ τῶν ποιητῶν ἡγοῦμαι βλασφημεῖσθαι, ἢ ὅτι τὴν μελιχρῷ τῆς φωνῆς ἀπώλ- λυον προσαγόμεναι τὴν πιστεύσαντα. ἤκουσα δὲ τινὸς τῶν σοφῶν καὶ ἀλ- ληγοροῦντος τὸν μῦθον: Σειρῆνας γὰρ αὐτὰς αἰνίττεσθαι τὰς ἀπολαυ- στικὰς ἡδονάς, αἳ τοὺς εἴξαντας καὶ καταγοητευθέντας αὐτῶν τῷ προσηνεῖ, μετὰ μικρὸν ἀπολλύουσι. τί οὖν ἀποδέουσιν εἶναι Σειρῆνες α τῶν ἐπιστολῶν ἡδοναί. Ego ſanè non aliam ob cauſam exiſti- mo Sirenas malè à poëtis acceptas, quàm quòd vocis dulcedi- ne adductos perderent. Audiui à quodam ex ſapientibus, qu allegoricè fabulam explicaret, Sirenas obſcurè ſignificare vo- luptates ſenſum oblectantes, quę eos perdant qui ipſarum can- tui & blanditiis aurem præbuerunt. Quid igitur impedit quo- minus tuarum epiſtolarum voluptates ſint Sirenes, &c. Horat. 2. Serm. aliò torſit, nempè ad deſidiam:

—— *vitanda eſt improba Siren Deſidia.*

De Sirenum fabula poſt Platonem quid ſentiat Plutarchus, re- pete ex Sympoſ. 9. quæſtione 14. Aliò torſit & Xenophon 2. ἀπομνημ. Lege Lucianum Commentario de ſaltatione: & pro- uerb. Ceram auribus obdis.

Abſque alis volucres.] Eadem deſcriptio, qualis fuit in ſupe- riori Emblemate de homine anguipede, idque ænigmaticôs. Eo pertinent Ouidiana hęc 5. Metam.

—— *vobis Acheloides vndæ*

Pluma pedéſque auium, cùm virginis ora geratis?

Mulier, illicium. *Illicium eſt mulier.*] Ab illiciendo, quòd blanditiis illiciat.

Quæ in piſcem.] Abſurdum eſt, quo alludit ad illud Horatij:

—————— *vt turpiter atrum*

Deſinat in piſcem mulier formoſa supernè.

r piſcem mollities & voluptas plerumque intelligitur. Vide ıcianum de Syria Dea, vbi mulierem ſupernè in caudam piſs deſinentem viſam fuiſſe ait. Piſcis quid allegoricôs.

Plurima quòd ſecum.] Quãplurimas certè calamitates ex libidine oficiſci nemo neſcit: tamen eius tres ſunt præcipuę illecebrę, uidẽ aut viſu, aut cantu, aut cõmercio capiuntur, & in turpis ıoris pedicas illaqueantur humani animi, vt mox dicemus. Tres ad voluptatem illecebras.

Aſpectu.] Viſu naſcitur amor. Hinc illud Propertij vulgatiſſium:

Si neſcis, oculi ſunt in amore duces.

ndarus formam amoris præconem 8. Nemeor. facit: Viſus, amoris initium.

Ὥρα πότνια κᾶρυξ ἀφροδίτας·

veneranda pulchritudo, Veneris præco, &c.

heocritus, Ὡς ἴδον, ὡς ἐμάνην.

uod Maro Ecloga 8. ſic eſt æmulatus:

Vt vidi, vt perij, vt me malus abſtulit error.

uidius item in Epiſtolis:

Tunc ego te vidi, tunc cœpi ſcire quis eſſes:
Illa fuit mentis prima ruina meæ.
Et vidi & perij, nec notis ignibus arſi.

dem 3. Amorum, eleg. 10. (alloquitur amaſiam)

Perque tuos oculos, magni mihi numinis inſtar;
Perque tuos oculos qui rapuere meos.

p. lib. 10. Cauſſa omnis & origo preſentis doloris, & eſt medeipſa, & ſalus vnica, mihi tute ipſe es. Ipſi enim tui oculi per ıeos oculos ad intima delapſi præcordia, meis medullis acermum commouent incendium. Plato amoris vulnera radios ſe quoſdam ait tenuiſſimos, qui ex intimo cordis expirant, bi vitalis ſanguis dulciſſimus & calidiſſimus ſedem habet, iáque ſibi per oculos patefacta, ſubinde per amantis oculos lapſi ad intimum eius cor penetrant. Lucian. dial. ἔρωτες: ἔρως ρῶτον ἔχει βαθμὸν ὄψεως, ἵνα ἴδῃ, κἂν θεάσηται, ποθεῖ προσάων ἐφάψασθαι: qua ratione Philoſtratus δᾳδούχους amoris ocuos fecit: ὦ καλοὶ δᾳδοῦχοι ἔρωτος, πρῶτοι μεθ' ἡμῖν τὸ κάλλος πυρσεύσατε. Itaque probatur ſententia Plautini: ἔρωτα deduentis, ἀπὸ τῆς ὁράσεως: lib. 3. De amore. Ex quo illud Propertij: Amoris vulnera ex oculis

Cynthia prima ſuis me incautum cepit ocellis,
Contactum nullis ante cupidinibus.
Aſſiduè creſcit ſpectando cura puellæ,
Ipſe alimenta ſibi maxima præbet amor.

Seneca de remediis fortuitorũ: Non intelligis partem innocẽ-

tiæ eſſe cæcitatem. Hinc oculi adulterium monſtrant, hinc i
ceſtum: hinc domum quam concupiſcat, hinc vrbem & ma
omnia. Certè oculi ſunt irritamenta vitiorum, ducéſque ſcel
rum. Ex Plutarcho refertur illud è Stobæo ἐν λόγῳ καὶ κάλλ
formoſos intueri iucũdiſſimum: tangere autem & tractare ſi
periculo nõ licet. Imò, vt Xenophon docet, qui ignem tangi
vruntur duntaxat: formoſi verò, quamquam procul diſtent, i
cendunt tamen. Eſt enim viſus, incitandi amoris occaſio. Græ
ita ſonant: τοὺς καλοὺς ὁρᾶν μὲν ἐπιτερπέστατον, ἅψασθαι δὲ καὶ λ
βεῖν οὐκ ἀκίνδυνον. μᾶλλον δ', ὥς φησιν ὁ Ξενοφῶν, τὸ μὲν πῦρ τ
ἁψαμένους καίει μόνον. οἱ δέ καλοί καὶ τοὺς μακρὰν ἑστῶτας ὑφά-
πτουσιν ἡ γὰρ ὄψις, λαβὴ τοῦ πάθους ἐστὶ.

Verba inflammant ad amorẽ.

Verbis.] Et verba certè non minorem vim habent ad pellici
dos animos quàm oculi: imò verò maiorem plerumque.

Candore.] Eloquentia compta ornataque, qua vel pertinaciſ
mi, vel etiam maximè refractarij molliri, & in aliam penè fo
mam mutari queunt. Vel candor hîc pro pulchritudine vſu
patur, vt apud Propertium in 1.

Nec Phrygium falsò traxit candore maritum
Auecta externis Hippodamia rotis.

Niſi candorem referre mauis ad illam Sirenem flexaniman
quam noſtri gratiam, animumque purum ac ſimplicem & ve
amabilem dicunt, qualis fuit mulieris cuiuſdam Theſſalę gr
tia, cuius amore ita exarſiſſe Philippum Macedonem aiunt,
plerique ſuſpicarentur eum amatorio quodam philtro eò ad
ctum. Quã ob rem Olympias Philippi vxor tantum operę p
ſuit, vt tandem Theſſalam illam prehenderit: quam cùm dil
genter intuita eſſet, eius formam certè bonã, verba omnia na
turam ingenuam ſpirantia, præclaram educationem, faceſſar
ergo calumniæ, ait Olympias: tu enim in te philtrum habes: n
alio faſcino capitur Philippus.

Trium Sirenum nomina vnde impoſita.

Parthenope.] Trium Sirenum nomina non temerè impoſit
ſunt. παρθένος virginem ſonat: Ligia, non à ligando, vt putan
nonnulli, neque ab illiciendo, ſed à Græco λιγέον, quod cano
rum ſonat: aut λιγέως, dulciter, quod ad ſermonis & colloqui
refertur illicium: Leucoſia, à λευκὸν, album, ab albedine, qu
in ſui admirationem rapit, mentiſque oculos quaſi faſcino ali
quo decipit. Eâ enim ſignificatur verborum ornatus.

A Muſis Sirenas explumari Suid.

Has Muſæ explumant.] Per Muſas intellige literatos, qui cum
voluptatibus corporis nihil habent commercij: præcipuum au
tẽ libidinis antidotum eſt literarum ſtudium. Huc placet adij

re fabulam Græcorum ſcholiaſtûm poëticam ſatis vulgatam. aſit aliquando Iuno Sirenibus, voce & cantus ſuauitate plus uo tumeſcentibus, vt Muſas ad canendum prouocarent, & s vincere niterentur. Muſæ conditionem, vbi aliquantum cō-taſſent, non recuſantes, facili negotio de iis victoriam retu-unt. Nec verò mirū cuiquam videri debet, ſi tam facilè vice-t. Quis enim ſuauem & natiuum Muſarum modulum cùm blando quidem, ſed fallaci & captioſo Sirenum cantu cōpa-? Muſæ igitur plumas Sirenibus auulſerunt, quibus ſibi coro-s confecerunt in victoriæ ſignum. Mythologi Sirenum voca-lo, ſophiſticen: Muſarum nomine, ſolidam & expreſſam ſa-ntiam volunt intelligi: plumæ, ſcripta ſunt ridicula eorū qui umbrata, non vera ſapientia ſeſe oſtentant: de quibus docti ientesque viri facillimè triumphant. Hoc veterum figmen-n Theodoretus De curandis Græcis affectionibus, ſtatim tio lib. 8. attigit, cùm ait ex Pythagoræ ſententia, aut eorum tè qui eius vitam ſcriptis tradiderunt, eſſe Muſas Sirenibus eferendas.

las atque illudit.] Antidotum eſt alterum in Amorem, nimirū regrinatio. Ouid. 10. Metamorph. Peregrinatio cōfert ad amorē declinandum.

Ire libet procul hinc, patriæque relinquere fines,
Dum ſcelus effugiam: retinet malus ardor amantem.

verò ſuadet apertiùs 1. De remedio:

Tu tantùm quamuis firmis retinebere vinclis,
I procul, & longas carpere perge vias.
empora nec numera, nec crebrè reſpice Romam:
Sed fuge, tutus adhuc Parthus ab hoſte fuga eſt.

em libro 2.

Manat amor tectus, ſi non ab amante recedas,
Turbaque in hoc omnes ingenioſa ſumus.
Proximus à tectis ignis defenditur ægrè:
Vtile finitimis abſtinuiſſe locis.
Non facilè eſuriens poſita retinebere menſa,
Et multam ſaliens incitat vnda ſitim.

Scilicet eſt doctis.] Epimythion eſt: quò refrenēdū videtur lepi-ſſimum Platonis tetraſtichon, vt habet Laërtius: Amore nō capi Muſas quid.

Α᾽ κύπρις μοῦσαισι, κοράσια τὰν ἀφροδίταν
Τιμᾶτ᾽, ἢ τὸν ἔρον ὔμμιν ἐφοπλίσομαι.
Χ᾽αἱ μοῦσαι ποτὶ κύπριν, ἄρει τὰ σωμύλα τοῦτα,
Ἡμῖν δ᾽ οὐ πέταται τοῦτο τὸ παιδάριον. id eſt.

Hæc Venus ad Muſas: Venerem exhorreſcite Nymphæ:

In vos armatus aut Amor inſiliet.
Cui contrà Muſæ, Verba hæc age dicito Marti:
Aliger huc ad nos non volat ille puer.

Idem argumentum tractat Lucianus in Dialogis Deorũ, qu eò ſpectat, vt ſignificetur, doctos, & laborioſa ſtudiorum m preſſos, ſtulto amore non corripi: quod accidere ſolet iis otio ſeſe turpi dedunt, laboremque honeſtum refugiunt, qu Cicero pro Cælio pluribus verbis extulit: Scitote Iudices, quit, eas cupiditates, quæ obiiciuntur Cælio, atque hæc ſtud de quibus diſputo, non facilè in eodem homine eſſe poſſe. F ri enim nõ poteſt, vt animus libidini deditus, amore, deſider cupiditate, ſępè nimia copia, inopia etiam nonnunquam im ditus, hoc quicquid eſt quod nos facimus in dicendo, non m dò agendo, verùm etiam cogitãdo, poſſit ſuſtinere. An vos a cauſſam eſſe vllam putatis, cur in tantis præmiis eloquentiæ, ta voluptate dicendi, tanta laude, tanta gloria, tanto h nore, tam pauci ſint, ſemperque fuerint, qui in hoc labore v ſentur? Omittendæ ſunt omnes voluptates, relinquenda ſtu delectationis, ludus, iocus, conuiuium, ſermo etiam penè o nium familiarium deſerendus; quæ res in hoc genere homi à labore ſtudioque dicendi deterret, non quò aut ingenia de ciant, aut doctrina puerilis.

Scilicet eſt doctis.] Carnem Theocriti eſt ex Eidyllio 9.
Οὔτ᾽ ἔαρ ἐξαπίνας, γλυκερώτερον, οὔτε μελίσσαις
Ἄνθεα, ὅσσον ἐμὶν μῶσαι φίλαι, οὓς γὰρ ὁρῶσαι
Γαθεῦσιν, τὼς δ᾽ οὔ τι ποτῷ δαλήσατο κίρκα. id eſt,
Neque ver ſubitum lenius eſt, neque apibus
Flores (tã dulces) quã mihi muſæ charæ [ſunt.] quos enim aſpiciendo
Exhilarant, eos ſua potione non poterit faſcinare Circe.

Senex puellam amans.

EMBLEMA CXVI.

um Sophocles (quamuis affecta ætate) puellam
A quæſtu Archippen ad ſua vota trahit,
llicit & pretio, tulit ægrè inſana iuuentus
Ob Zelum, & tali carmine vtrumque notat:
ctua vt in tumulis, ſuper vtque cadauera bubo,
Talis apud Sophoclem noſtra puella ſedet.

Vlgò apud noſtrates iactatur, vitia quædam eſſe, quę Deo & Naturæ repugnant, hominibusque valdè diſplicent: ni-rùm adoloſcétis ignauia, inopis ſuperbia, & ſenis iam capu-is libido intempeſtiua, tum enim vel maximè δὶς παῖδες οἱ ...οντες, cùm vitiis pluſquam iuuenilibus imtempeſtiuè dele- Bis pueri ſenes.

ctantur. Quantò enim quis ætate prouectior eſt, tantò à vol
ptatum corporis titillationibus remotior eſſe debet. Cicero

Senes procul à voluptatibus corporis.

Catone maiore: At non eſt voluptatum tanta quaſi titilatio
ſenibus, credo, ſed ne deſideratio quidem. Bene Sophocles, cu
ex eo quidam iam confecta ætate quæreret, vteretúrne reb
Veneres: Dij meliora, inquit: libenter verò iſtinc tanquam à d
mino agreſti & furioſo profugi, cupidis enim rerũ taliũ od
ſum eſt & moleſtum fortaſſe carere: ſatiatis verò & expletis
cundius eſt carere, quàm frui. Idem retulit Plutarch. Comme
tario περὶ φιλοπλουτίας, & Valer. Max: lib. 4. Ad id facit lib
Epigrammat. Græcorum inſtitutum Philodemi poëtæ iam
nectute caſſi, qui fatetur ſe quondam amori dediſſe operã, ſic
ti & alios, luſiſſeque cùm per tempus liceret: ſed tandem ca
tie admonitum, grauioribus curis & ſtudiis incubuiſſe. Mo
inquit, reiiciatur amor: canus enim adeſt pro nigro capill
ætatis iam maturæ nuncius: vbi ludendi tempus eſſet, luſim
cùm autem non amplius datur, ad meliores curas properem
licet, hactenus ille. Et certè, dum intempeſtiuos ſenum quo
dam amores, & affectũ libidinis huic ætati planè repugnant
aduertimus, facile eſt colligere, veriſſimum eſſe quod ait Pla

Senum amor vehemens.

Mercatore: —— *Labant iuuenes, itidem rapiuntur ſenes.*

Illi ſe amant: quod amant, amatum volunt atque cognitum.

Illi verò ſi amare ea ætate occeperint, multò inſaniunt acrius.

Tibullus Eleg. 2. lib. 1.

Vidi ego qui iuuenum miſeros luſiſſet amores,
Poſt Veneris vinclis ſubdere colla ſenem,
Et ſibi blanditias, tremula componere voce,
Et manibus canas fingere velle comas.
Stare nec ante fores puduit, charæué puellæ
Ancillam medio detinuiſſe foro.
Hunc puer, hunc iuuenis turba circumſtetit arcta,
Deſpuit in molles & ſibi quiſque ſinus.

Locus eſt elegans apud Plutarch. lib. contra Coloten, vbi do
ſenibus Venerem exercendam non eſſe: Minimè fefellerit, E
curum voluptates corporis, tanquam Eteſias ventos, vbi per
nerint ad ſuum incrementum, expirare: quod in cauſſa eſ
inquirat, vtrũ ſapiẽs ætate decrepita, qui res Venereas nequ
exercere, contactu formoſarum, & contrectatione adhuc g
deat: longè aliter ſentiens quàm Sophocles, qui libenter iſti
vt à domino agreſti & furioſo, ſe profugiſſe dicebat. Sed cũ p
raſq; voluptatum iſtarum ſenectute exareſcere videant, cur

Cy

Cytherea canos ſit peroſa milites,

ıulto potiùs debebant homines voluptuarij,animi voluptates ɔnquirere,ac velut cibaria quæ non putreſcunt, & incorrupta urant.Et ibidem:Obſoleto, intempeſtiuo, turpi remedio faıntur ſe vti, cùm recordatione priſtinarum voluptatum ſe ipſa ecreant:& quia non ſuppetunt recentes,quibus vti queāt, veribus illis,id eſt mortuis & pollinctis, alias iam moribundas ut enectas in carne, vt in frigido cinere, mouent aduerſante atura, ventilantque pauliſper fouendo: quippè qui in animo ullam habeant domeſticam voluptatem, dignam libero, conītam hilaritate.hæc ille.Sanè Iuuenalis in deſcriptione Seneutis oſtendit ſatis,quàm ſit aliena Venus à ſenibus. Cæterùm uantum ex hiſtoriis deprehendi poteſt, Sophocles Venereis Sophocles, amator ſenex, ebus multum fuit addictus, & iam grandæuus Theorida meetricem deperiit.Idem ſenex admodum, Archippen adamauit ortum nobile,cuius prior amaſius, Smicrines nomine, à quoam rogatus quid ageret Archippe: reſpondit, Velut noctua Noctua tumulo, mulo inſidet.Athenæus Dipnoſoph.lib.13.cap.22.

Quamuis affecta ætate.] Id eſt, quamquam iam ſenex eſſet. uidius rectè:

Turpe ſenex miles, turpe ſenilis amor.

Inſana iuuentus.] Aut quòd iuuenes à commercio Archippes ıocarentur:aut id referas ad pæderaſtiam,qua notatus eſt Soıocles:Athenæus cap.27.lib.13.& Hieronym. Rhodius in hioricis Commentariis meminit.

Ob Zelum.] Zelotypiam.

Super vtque cadauera bubo.] Senex morti proximus tumulum pectat, itidem mox cadauer futurus.

In colores.

EMBLEMA CXVII.

Index mæſtitiæ eſt pullus color: vtimur omnes
Hoc habitu, tumulis cùm damus inferias.
At ſinceri animi, & mentis ſtola candida puræ:
Hinc ſindon ſacris linea grata viris.
Nos ſperare docet viridis. Spes dicitur eſſe
In viridi, quoties irrita retrò cadit.
Eſt cupidis flauus color, eſt & amantibus aptus,
Et ſcortis, & queis ſpes ſua certa fuit.
At ruber armatos equites exornet amictus;
Indicet & pueros erubuiſſe pudor.
Cæruleus nautas, & qui cæleſtia vates
Attoniti nimia religione petunt.

ilia ſunt giluis, natiuáque vellera burrhis:
Qualia lignipedes ſtragula habere ſolent.
uem curæ ingentes cruciant vel Zelus amoris,
Creditur hic fulua non malè veſte tegi.
uiſquis ſorte ſua contentus, ianthina geſtet:
Fortunæ æquanimis tædia quique ferat.
t varia eſt natura coloribus in gignendis,
Sic aliis aliud: ſed ſua cuique placent.

Olores & eorum differentiæ non minimùm ſolet animos noſtros afficere, ob eamque rem docti & indocti παθήματα quæ ſunt in animis, paſſim coloribus exprimunt. Horum nen colorum tot ſignificationes eſſe poſſunt, quot ſunt honum affectus & opiniones. Quæ quò ad rationem aliquam opiùs accedunt, vel naturam rerum expreſſiùs declarant, eò lchriores habentur: vt cùm nigrore vtimur in mortuorum eriis, albore ad puritatem animi ſignificandam. Viror, ſpei ta, vt dictum eſt in ſuperioribus; auaris, amantibus, & id ges aliis, qui ſpem pretio non emunt, rufus haud malè conue-. Ruber tum militum, tum puerorum, quos verecundia manè decet, ſymbolum eſſe poterit: vt cæruleus nautarum: gils & burrhus, vilium, & eorum qui ſunt tenuis fortunæ. Meuloſis denique & zelotypis, quòd animo ſint perturbato, n malè fuluus color tribuitur: ianthinus iis qui ſua ſorte ntenti viuunt. Colorum octo differentias explicat Alciatus tio 2. Parergôn.

Coloribus exprimuntur affectus animi

Colorum ſignificationes.

Index mæſtitiæ pullus.] Nigro vel pullo colore in parentalibus intur; quod ex hiſtoria Theſei proditum nobis eſt. Ille enim erfecto Minotauro cùm rediret in patriam, nigróque velo t imprudentiam vteretur, pater Ægeus hoc ſigno tanquam gubri & funeſto conſternatus, quippè qui filium extinctum e crederet, ſe in mare præcipitem dedit. Quem colorem mœtiæ & doloris notam fuiſſe ſignificat Ouidius exul, ſuæ calaitatis memor, librum ab omni ornatu ablegans his verbis:

Nigroris ſymbolū.

Infelix habitum temporis huius habe.
Nec te purpureo velent vaccinia ſucco:
Non eſt conueniens luctibus ille color.
Nec titulus minio, nec cedro charta notetur:
Fortunæ memorem te decet eſſe meæ.

Tumulis cùm damus inferias.] Cùm mortuos ſepulchro manda-

mus. Inferiæ ſacrificia fuere, quæ diis inferis ſolui dicebantu
Inferias facere, eſt mortuorum animas ſacrificiis placare,
iuſta defunctis perſoluere. Virg. in 9.

Abſenti ferat inferias, decorétque ſepulchro.

Idem 4. Georg.

Inferias Orphei mittit, lucúmque reuiſit.

Catullus:

Multas per gentes & multa per æquora vectus,
Aduenio miſeras frater ad inferias.

& deinde:

Nunc tamen interea priſco quæ more parentum
Tradita ſunt triſtes munera ad inferias.

Gladiatorum prima inſtitutio.

Tradit Seruius morem fuiſſe in ſepulchris virorum forti
captiuos necari. Quod poſtquam crudele nimium viſum
placuit gladiatores ante ſepulchra dimicare, qui à buſtis
ſtuarij dicti ſunt. Eorum ſi fortè copia non fuiſſet, lania
fœminæ genas ſuas effundebant ſanguinem. De hoc Infe
rum nomine nonnihil Gellius 19. cap. 8. Contrà tamen, q
prætermiſſum nolim, Plutarchus libro Quæſtionum Roma

In luctu quo habitu Romanæ mulieres vſæ.

rum, quærit quam ob cauſſam mulieres in luctu veſtibus a
vterentur: quod factum ab iis putat exemplo Magorum,
aduerſus tenebras ipſúmque Plutonem lucida & illuſtri v
ſeſe obtegunt: vtque defuncti cadauer albo amictu tegitur
putant æquum eſſe amicos ac familiares veſtiri. At in luctu
lia maximè conuenire putant: quæ autem colore aliquo ti
ſunt & ſuffuſa, luxum arguunt, & ſuperfluarum rerum ap
ratum. Cùm itaque ſolum album ſincerum ſit, minimè mixt
purum, & tinctura non imitabile, optimè putant iis con
nire qui ſepulturæ committuntur. Proinde & Socrates ſcri
Argis veſtes albas in vſu eſſe dum lugent, quæ eædem
aqua elutæ. Sed enim tamen obſoleuiſſe morem idem I
tarchus ſcribit: nimirum deprauata conſuetudine, viros
bas veſtes in luctu vſurpaſſe; quod ferè colligimus ex iis
Paulus Iulius ait, in titul. de Sepulchris & lugendis: Qui lu
abſtinere debet à conuiuiis, ornamentis & alba veſte. Con
enim ex Varrone, de vita Patrum, vti citatur à Nonio, n
lieres in luctu nigrum colorem ſolemnem habuiſſe: Amic
nigello (inquit ille) capillo demiſſo ſequeretur luctú: alio lo
Funere ipſo pullis pallis amictæ. Idem fuiſſe vſus traditu
pud Græcos ex vltimo Iliados Homericæ, vbi Tethys futu

Achillis necem deflens velo nigro tecta Iouem adit. Apud ripidem, Iphigenia matrem Clytæmneſtram monet, ne co- m laniet ſuam ob mortem: ſuiſque vt renunciet ſororibus veſtibus nigris corpus eam ob rem contegant.

tſinceri animi.] Albedo, puritatis, fidei, caſtimoniæ, integri- s, & aliarum generis eiuſdem virtutum nota, ideóque reli- ni accommoda. Cic. 2. de legib. Color albus præcipuè deco- Deo eſt, cùm in cæteris, tum maximè in textili. Plutarchus de Iſide & Oſiride, quærit cauſſam cur Sacerdotes linteis tùm veſtibus vterentur. Id quidem factum ait, quòd immor- bus Diis omnia pura, mundáque conueniunt. Non enim fas (ait Plato) pura Deorum numina contaminatis & impuris us coli. Itáque cùm linum maximè purum fiat, ſitque ad endum expeditiſſimum, ſacrificis, & Deûm cultoribus præ eris conuenire cenſuerunt. Pierius 40. Hieroglyph. memi- & alij nonnulli. Reperio & veſtem candidam, ſignum fuiſ- etitiæ, apud Val. Max. lib. 1. cap. 1. quo loco ſcribit poſt Can- ſem cladem, qua maior virorum Romanorum pars abſor- fuit, decretum fuiſſe ne matronæ vltra trigeſimum diem tus extenderent, vt ab iis ſacra Cereris peragerentur. Hæ que abſterſis lacrymis, depoſitiſque doloris inſignibus, can- am veſtem induerunt. Nec prætermittendus Romanorum s in honorum petitionibus: qui enim magiſtratus ambibãt, a candida induti ſeſe commendabant populo: hoc cultu in- itatem, probitatémque ex colore omnium puriſſimo & pliciſſimo ſignificantes, ſéque pecunia minimè vſos quã ulum corrumperent: ideò candidati à candore veſtis no- ati, vel ſimplicitate, puritatéque animi potiùs. Alboris ſignificationes.

ndon.] Veſtis alba, vel amictus è lino Ægyptiaco.

Ios ſperare.] Spei color eſt viridis, quòd omnia ſpe duce ver- t. Vt enim cùm vireſcunt ſegetes & arbores, ab eis fructum ectamus: fit tamen interdum ea ſpes irrita, fallax, & nullius ninò frugis. Ouid. Viror, ſpei nota.

Fallitur augurio ſpes bona ſæpe ſuo.

Plautus: *Ego ſcio qui ſperauerint, ſpem decepiſſe multos.*

Eſt cupidis flauus.] Auaris, amantibus, & iis qui meretriceas es ſectantur, non malè quadrabit color flauus, qui ex albo, & viridi concretus eſt, qualis eſt color mellis, auri & ari- um. Auaris quidem, qui ſpem pretio non emunt, cùm ſint oris flaui, ob inſatiabilem habendi cupiditatem: Amãtibus, flauedinem contractam ex amoris affectu, licet interdum Flauus color, quorum ſit.

propter conceptam in animo ſpem, vireant: Scortis denique, turpium voluptatum ſectatoribus, qui præſentis opinione b ni ducuntur.

Ruboris nota.

At ruber armatos.] Rubor militum eſt: ardorem enim bel cum, cędem & ferocitatem tacitè arguit. Apud Pœnos in caſt Annibalis rubeam veſtem Ducis tabernaculo protentam, vt liis purpuream, indicium fuiſſe certaminis proditum eſt, q viſo miles ad pugnam ſe accingeret. Scribunt Val. Maxim. Plutarch. Lacedęmonios, non vt vulnerum ſuorum in bel cruorem diſſimularent & occultarent, Phœniceis in prœl tunicis vſos, aut ne ipſis terrorem incuteret: ſed ne hoſtib fiduciæ aliquid afferret.

Purpureus color, ſymbolum verecundiæ.

Indicet & pueros.] Purpureus color pudoris indicium. Hi prętexta Romanos pueros admonebat, verecundiam in dic factíſque ſeruandam. Notum eſt Catonis illud, cùm diceret bi magis placere adoleſcentes qui rubeſcerent, quàm qui pa ſcerent. Et Diogenes verenti cuidam, Confide fili, inquit; enim virtutis eſt color. Claudian. 1. de raptu Proſerpinæ: V iuuenculam viro iam maturam deſcribit adiuncto pudore:

——— Niueos infecit purpura vultus
Per liquidas ſuccenſa genas.

Cæruleus nautas.] Seruius in 8. Æneid. Cæruleus color ma eſt, à cuius Deo equum conſtat eſſe inuentum. Hunc cærule colorem, vt mundi colorem laudat obiter polyhiſtor Plutar 1. de philoſophorum decretis, cap. 6. Sed vt eſt varia homin mens, aliúſque aliorum ſenſus in colorum vſurpandis ſymb lis, reperio Agrigentinos tyrannide Phalaridis liberatos, p blicè conſtituiſſe, nulli cæruleo colore veſtitum geſtare per teretur, quòd tyranni ſatellites & corporis eius ſtipatores colore ſubligaculis fuiſſent vti ſoliti.

Byrrhus, giluus.

Vilia ſunt giluis.] Tenuis fortunæ homines decent vilia, byrrhum ſiue rufum, giluum ſiue melinum: de quibus Gelli cap. vlt. lib. 13.

Quem curæ.] Meticuloſis, zelotypis, & iis qui omninò ſ perturbati, fuluus amictus ex viridi & rufo permixtus pot eſſe peculiaris.

Lignipedes qui.

Lignipedes.] Hi ſunt reſtigeri quidam Monachi, qui ex in tuto ſeueriore ligneis calceis vtuntur, aut potius ſoleis q buſdam è ſubere vel ligno. Itali vocant Capuſſinos. Pro veſ pallia cinericia gerunt, eo colore, quo vilia ruſticorum ſa qui caminos emundant.

Quiſquis ſorte.] Violaceus ad eos pertinet, qui ſua contenti Violaceus
:te viuunt, vel etiam fortunæ ludibria pro nihilo ducunt: eos color.
im affectus violæ & roſæ ſignificare poſſunt, ἴα καὶ ἄνθη.

Ut varia eſt natura.] Verba ſunt ipſius Alciati ex 2. Parerg. cap. Colorum omnes appellationes Latinè expreſſim oſtendere : quiſquam poſſit, tam enim hac in re varia natura eſt, vt od in aliis pleriſque accidit, rerum multitudo vocabula ſuret.

Sed ſua cuique placent.] Homerus, ἄλλα παρ' ἄλλοις καλά. Suum im cuique pulchrum, ait Cic. & ſic ſe res habet, te tua delent, me mea. Virgil.

Trahit ſua quemque voluptas.

Virtuti fortuna comes.

EMBLEMA CXVIII.

ANGVIBVS implicitis, geminis caduceus alis
Inter Amaltheæ cornua rectus adeſt.
Pollentes ſic mente viros, fandiq́ peritos
Indicat, vt rerum copia multa beet.

Symbolum Alciati.

HOc ipſiſſimum fuiſſe Alciati ſymbolum refert Paulus I uius, lepido eo libro, quem ſcripſit lingua ſua vernacul De notis armorum & amoris. Quod ſchema quàm bellè Alci to conuenerit, facilè poſſunt intelligere, qui eius prudentia iuris & eloquentiam, qua cæteris excelluit, vnà ſecum rep tant. Id enim ſtudium, eáque facultas effecit, vt magnos hon res & honeſtas opes ad vitæ præſidium ſibi comparArit. Ide Iouius me docet eodem dialogo, ſymbolum hoc, VIR. TV

ORTVNA COMES, fuiſſe vſurpatum antè ab Iaſone Maï-
o nobili Iuriſconſulto: quo, ſua ſe virtute ac ſtudio, lautam
ortunam eſſe conſecutum oſtendebat. Sed id Emblema placet
d quoſcumque doctos & ſapientes homines transferre. His
ymbolis, virga nempè Mercuriali caduceo, duobus inter ſe
onnexis ſerpentibus, & duplici copiæ cornu ſignificatur, ho-
iines ſapientia & eloquentia præditos, rerum omnium co-
iam facilè conſequi. Quò ſpectat Ariſtotelicum illud, Diui-
èm ſi velit eſſe poſſe, qui ſapientia fuerit excultus; quod qui-
em ſymbola hæc tacitè indicant. Nam caduceus diſciplinæ, Caduceus.
loquentiæ, ſapientiæ, ſed & felicitatis notam habet, teſte Pie-
o lib. 15. de ſacris Ægyptiorum literis. Cornu verò Amaltheę, Amal-
erum omnium abundantia eſt. Hinc apud Stobæum Hippo- theæ cor-
amus Thurius ciuitatem bonis legibus conſtitutam, cornu nu.
maltheæ appellat: quandoquidem bona ingenia eius bene-
cio profectum capiant, tum mores, ſtudia, legéſque fiant opti-
æ, item rationes rectę & æquæ, pietas, ſanctimonia, reuerén-
ia. Enimuero.

Quiſquis Palladias totis quinquatribus artes
Emit, & Aonij pocula ſacra iugi,
Huic nil deeſſe poteſt, hunc pleno copia cornu
Imperat Attalica conditione frui.

b hac ſententia non multum abſceſſit Socrates: Τὸ γὰρ Ἀμαλ- Quid per
είας κέρας ἐξηγούμενος οὕτως. εἶναι γὰρ σύμβολον, ἄν μήτις ᾖ μάλ- Amaltheę
ων. ἀλλ' ἐργάτης, πάνθ' ἕξειν τ' ἀγαθά· κατὰ μὲν τὴν ἀμαλθείαν, cornu ex
οῦ μὴ μάλθωνος τυπτομένου· κατὰ δὲ τὸ κέρας τοῦ βοὸς ἐργατικω- Stobæo.
άτου ὄντος τὸν ἐργάτην ἐνσημαίνεσθαι. βότρυς δὲ ἐν τῷ κέρατι
ἶναι καὶ τὰ ὅμοια, ὅτι ἐν τῇ γεωργίᾳ πάντα ἔνεσιν ὧν χρείαν ἔχο-
ιεν. διὸ καὶ ἔχοντες αὐτὸ εἰσάγονται, ὅ, τε ἀγαθὸς δαίμων, καὶ ἡ
ἀγαθὴ τύχη. id eſt, Amaltheæ cornu ſic interpretabatur: eum
quidem ſignificare qui minimè ſit diſſolutus, ſed operi inten- Bos, ani-
us, genus omne boni conſecuturum: Per cornu verò bouis, mal ad la-
quod animal eſt laborioſiſſimum, virum operarium intelligi: borem natum.
Vuas autem & ſimilia in cornu haberi, quia ex agricultura con-
ſequimur quæcumque neceſſaria ſunt. Itaque ipſum geſtantes
nducuntur bonus genius & bona fortuna. In Collectaneis ex
Philemone de pecunia idem intelligitur.

Τὸ τῆς Ἀμαλθείας δοκεῖς εἶναι κέρας,
Οἷον γράφουσιν οἱ γραφεῖς κέρας βοός;
Ἀργύριόν ἐστι τοῦτ', ἐὰν ἔχῃς, λέγε
Πρὸς τοῦθ' ἃ βούλει, πάντα σοι γενήσεται,

Φίλοι, βοηθοὶ, μάρτυρες, συνοικίαι.
Putáſne Amalthee cornu huiuſmodi eſſe,
Quale pictores cornu bouinum depingunt?
Argentum eſt, quod ſi habueris, petas
Ab ipſo quicquid voles; omnia tibi addentur,
Amici, auxiliatores, teſtes, domuum multitudo.

Amaltheæ iſtud cornu, præter cęteros, ad felicitatem & fortunæ bona retulit Dio Chryſoſtom. Orat. I. de fortuna.

Caduceus Mercurij. *Caduceus.*] Virga Mercurij, qua dicitur vſus ad lites & iurgia tollenda, ad ſomnum inducendum, ad euocandas ex inferis animas, vel etiam immittendas: Homerus Odyſſ. ε.

Εἵλετο δὲ ῥάβδον, τῇ δ' ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει
Ὧν ἐθέλει, τοὺς δ' αὖτε καὶ ὑπνώοντας ἐγείρει.

Caduceus autem, à quo caduceatores legati, eſt *κηρύκειον* Grecis, cuius verbi meminit Martianus, l. 8. de rerum diuiſ. Digeſtis. Horatius:

Tu pias lætis animas reponis
Sedibus, virgáque leuem coerces
Aurea turbam, ſuperis Deorum
Gratus & imis.

Et Virgilius 4.

Tum virgam capit, has animas ille euocat orco
Pallentes alias ſub triſtia tartara mittit,
Dat ſomnos, adimitque, & lumina morte reſignat.

Iulian. Imperator epiſtola quadam ad Iamblichum, Mercurij virgam, ad eloquentiæ vim doctè retulit, οἷ Ἑρμοῦ ῥάβδῳ κινεῖς καὶ διεγείρεις καθεύδοντας, quaſi virga Mercurij moues, atque dormientes expergefacis. Idem poſt: πρέπει δ' ἑρμοῦ λογίου μαθητὴν, εἰ δὲ βούλει πρόφιμον ὄντα σε ῥάβδον οὐκ ἐν τῷ καθεύδειν ποιεῖν, ἀλλ' ἐν τῷ κινεῖν καὶ διεγείρειν μᾶλλον ἐθέλειν μιμεῖσθαι. Æquum eſt te, qui ſis Mercurij eloquentiæ pręſidis diſcipulus, aut ſi mauis alumnus, virgam non ſomni prouocandi gratia tractare, ſed illum imitari ad mouendum & excitandum. Hanc Mercurialem virgam *κηρόκειον* à Gręcis appellari dixi, qua legati, fecialéſque vſi, prouidéque caduceatores nominati, vt notat Vlpianus interpres Demoſthenis, ad orationem cõtra Timocratem: quo loci ſtatuit duplices Cerycas, qui ius idem haberent cum fecialibus, eandémque pęnè poteſtatẽ, vt belli denunciandi, pacis ineundæ: quos *εἰρηνοδίκας*, pacis ſequeſtros Dionyſ. Halicarn. interpretatur. De Serpẽtibus autem Caduceo implicatis, hæc eſt Mythographorum narratio.

Serpentes caduceo implicati.

Mercurius in Arcadiam iter faciens, duos inter ſe Dracones acerrimè concertantes offendit, quos interpoſito baculo ſtatim pacauit: qua de cauſa ne poſteri miraculum ignorarēt, Ægyptij virgam duobus interpoſitam draconibus Mercurio conſecrarunt, & Caduceum nominarunt. Baculus hic eloquentiæ typus eſt: dracones ſapientiæ gerunt ſymbolum. Alij ad pacem referunt, quam plerumque legati ſiue caduceatores componunt. Huc reſpexit Iſidorus: Mercurius, inquit, virgam tenet quę ſerpentes diuidit: nam bellantes & diſſidentes interpretum oratione ſedantur. Iamblichus in Epiſtola ad Deuxippum: Reuera Deus quiſpiam fuit, qui hominibus Dialecticam oſtendit, & e cælo demiſit: vel, vt quidam dicunt, eloquens Mercurius qui in manibus Dialecticæ ſymbolum geſtat, ſerpentes ſcilicet ſe inuicem reſpicientes.

Baculus quid.

Serpentes dialecticæ ſymbolū.

Amalthea cornua.] Amalthea capræ nomen fuit, cuius lacte Iupiter eſt enutritus, Adraſtes & Idæ Nympharum miniſterio & opera. Cùm verò aliquādo capra cornu, quod habebat ampliſſimum, in obiecta fregiſſet arbore, Nympha id ſuſtulit diuerſis pomis ac herbis onuſtum, & ad os ipſius Iouis detulit: cuius beneficij memor iam grandior factus, cornu ſeruatum Nymphę, cuius erat capra, dono dedit ea virtute imbutum, vt quicquid appeterent, ex eo cornu protinus exiliret. Alij hoc cornu referunt ab Hercule ereptum fuiſſe Acheloo ſeſe in varias figuras commutanti. Ouid. 9. Metamorph. & Faſtorum 5. Strabo lib. 10. Lactant. lib. 1. cap. 21. Mythologi referunt ad regionem antea ſterilem & infecundam, quam labore & induſtria Hercules feraciſſimam reddiderit. Nos facultatum & omnium bonorum copiam hîc interpretamur, quæ virtutem & liberalem omnem eruditionem conſequi iure debeat: quod ſignificat huius Emblematis inſcriptio, cuius Cicero meminit in Catone Maiore his verbis: Te Cyre beatum ferunt, quoniam virtuti tuæ fortuna coniuncta eſt: quæ petita videntur ex Oeconomico Xenophontis. Quò etiam refer Adagium, Virtute duce, comite fortuna, ex Ciceronis Epiſtolis familiaribus.

Amaltheæ hiſtoria.

Acheloi cornu.

Pollentes mente.] Exprimit Græcam locutionem νοῦν ἔχοντας, i. φρονίμους.

Fandique peritos.] Ariſtot. 1. artis dicendi appellat eos εἰπεῖν δυναμένους

Copia multa beet.] Beare, eſt prodeſſe, inquit Vlpian. l. 49. D. de verb. ſign. naturaliter enim bona ex eo dicuntur, quòd beant, hoc eſt, beatos faciunt.

Fortuna virtutem ſuperans.

EMBLEMA CXIX.

Cæſareo poſtquàm ſuperatus milite, vidit
Ciuili vndantem ſanguine Pharſaliam;
Iam iam ſtricturus moribunda in pectora ferrum,
Audaci hos Brutus protulit ore ſonos:
Infelix virtus; & ſolis prouida verbis,
Fortunam in rebus cur ſequeris dominam?

INterfecto Iulio Cæſare à Bruto & Caſſio, vt libertatem ciuibus ereptam reſtituerent, res tamen non ceſſit vt ſperabant. Siquidem extincto Caſſio in bello ciuili, cùm Brutus vidiſſet ſe ſuperatum iri, quibuſdam de fuga ſuadentibus: Nõ certè pedi-

bus, inquit, eſt fugiendum, ſed manibus: tandemque arrepto gladio prorſus deſperans ſe ipſum confodit, iuuante Stratone Rhetore. Dion in Auguſto refert tum verſus hos pronunciaſſe, qui in tragœdia Herculi tribuuntur: ὦ τλῆμον ἀρετὴ, λόγος ἄρ' ἦσθα ἄλλως· ἐγὼ δέ σε ὡς ἔργον ἤσκουν, σὺ δ' ἄρ' ἐδούλευες τύχῃ. hoc eſt, O miſera virtus, quàm tu res eras nugatoria: equidem ſeriò in te exercebar, at tu fortunæ inſeruiebas. vel ſic: O miſera virtus, ergo nomen inane eras; ego verò te vt rem ſolidam exercui, quamuis interim fortunæ ſeruires. Significabat tunc quidem temporis plus momenti & virium fortunæ quàm virtuti fuiſſe, viroſq; bonos improborũ machinis fractos & extinctos. quod Q. Curtius lib. 8. confirmat, cùm ait; Quis neget eximiam quoque gloriã ſæpius fortunæ quàm virtutis eſſe beneficium? Alciatus Parergôn libro 2. cap. 7. retulit hanc Bruti ſententiam, vſurpauitque in Epitaphio à ſe conſcripto de Pyrrhi Anglebermæi Aurelianenſis Academiæ Iureconſulti morte, his omninò verbis:

Mors Marci Bruti.

Fons Emblematis.

Quis non malignas mortis accuſat vices,
Virtute claros quæ viros præceps rapit,
Viuaciores improbos coruis ſinens?
En Pyrrhus ille, tot animi illuſtris bonis,
Lætoque clauo eſt ante præreptus diem:
Fruſtra putauit eſſe te virtus Deam,
Quæ fortuitis ſeruiebas caſibus.

At reuera hæc fuit Bruti, id eſt hominis pagani, nec verè Philoſophi, imò verò deſperantis opinio, qui quantum in eo errarit, colligere eſt facillimum ex ſcriptis Platonicorum & aliorum, quorum fuit iudicium acrius, & auctoritas maior. Certè non multũ ei poteſt obeſſe fortuna, qui ſibi firmius in virtute quàm in fortuna præſidium collocauit. Virtus enim omnia quæ in hominem cadere poſſunt, ſubtus ſe habet, eaque deſpiciens caſus contemnit humanos, culpaque omni carens, præter ſeipſam nihil cenſet ad ſe pertinere: vt rectè docet Cicero Tuſcul. 5. & Lactant. lib. 3. De falſa ſapientia c. 28. Neque verò cenſendus eſt fortis, & magno præditus animo, qui vt aliquod damnum, aut alioqui aſperã vitæ calamitatẽ effugiat, vitæ ſibi vſurã adimit: quod in Cleomene Plutarchus oſtẽdit. Cùm enim poſt miſerã acceptam cladem in bello contra Antigonũ, Cleomenes rebus omnibus deſperatis admoneretur à Theryclone, vt ſe interficeret: Generoſum verò putas eſſe, inquit, magnique animi facinus, ſibi vitam adimere: quo vno nihil facilius aut promptum

Deſperantis opinio quæ.

Virtutis vis.

Fortis non eſt qui ſe necat.

Cleomenis verba grauiſſima.

magis eſſe poteſt? Id verò ignaui hominis & inconſulti maxi-
mum argumentum eſt. Quis enim eum qui ſimile quidpiam i-
ſe receperit, non à ſua ipſius ignauia victum eſſe confitebitu-
Minimè eſt oppetenda mors, vt honeſtas actiones detrectemu-
imò diligenter prouidendum, vt ipſa mors in ſe generoſi quid-
piam & honeſti habeat: quia cum probro non minimo coniun-
ctum ſit, aut viuere, aut mori ſui cauſſa velle. Quod ſi aliquan-
do cogitandum eſſe videatur (quod numquam tamen permiſ-
ſum fuit inſtituto Chriſtiano) id fortaſſe permittitur, cùm null-
ſpes ſuperſit amplius defendendæ patriæ. Rectè ille quidem
veriùs tamen Poëta:

Rebus in incertis facile eſt contemnere vitam:
Fortiùs ille facit, qui miſer eſſe poteſt.

Huc Martialis in primo ad Decianum quendam:

Nolo virum facili redimit qui ſanguine famam:
Hunc volo, laudari qui ſine morte poteſt.

Idem ſic lepidè perſtrinxit Fannium:

Hoſtes cùm fugeret, ſe Fannius ipſe peremit:
Dic mihi, non furor eſt, ne moriare, mori?

Rectè Ariſtot. 3. de Morib. ad Nicomach. *τὸ ἀποθνήσκειν φεύγοντα πενίαν, ἢ ἔρωτα, ἤ τι λυπηρὸν, οὐκ ἀνδρείου, ἀλλὰ μᾶλλον δειλοῦ. μαλακία γὰρ τὸ φεύγειν τὰ ἐπίπονα, καὶ οὐχ ὅτι καλὸν ὑπομένει, ἀλλὰ φεύγων κακόν.* Cæſar in 7. de bello Gallico: Animi eſt
iſta mollities, inquit, nõ virtus inopiam pauliſper ferre nõ poſ-
ſe, qui dolorem patienter ferant. Idem pęnè Curtius lib. 5. de
Alexandri geſtis: Fortium virorum magis eſt mortem contem-
nere, quàm odiſſe vitam, ſæpe tædio laboris ad vilitatem ſu-
compelluntur ignaui. At in primis audienda vox Herodiani 9
χρὴ δ' ἄνδρας γενναίους τε καὶ σώφρονας εὔχεσθαι μὲν ὑπάρχειν τὰ βέλτιστα, φέρειν τε τὰ προσπίπτοντα: Viros generoſos atque ſa-
pientes decet optima quidem optare, ſed ferre quæcunque in-
cidant. Laudata non temerè ſapientibus & cõſultis hominibus

Ciceronis diſſimulatio poſt ciuile bellũ Põpeianũ laudatur.

M. Tullij ſententia, qui cùm videret fractas omninò & extra
ſpem poſitas eſſe Pompeianorum copias, cum Cæſare & Craſſo
ſentire maluit, quàm iis quos vincere ſe minimè poſſe ſperabat
obſiſtere, aut etiam verbis moleſtus eſſe. Nam neque pugnandũ
ſibi arbitrabatur eſſe tutum aut facile contra tantas opes, neque
permanendum in eadem ſententia, cõuerſis rebus, ac bonorum
voluntatibus immutatis, ſed tẽporibus aſſentiendum. Nunquã
enim, vt ait ille, præſtantibus in gubernanda Repub. viris lau-
data eſt in vna ſententia perpetua permanſio: ſed vt in nauigã-

o tempeſtati obſequi,artis eſt, etiamſi portũ tenere nequeas:
ìm verò id poſſis,mutata velificatione aſſequi, ſtultũ eſt eum
:nere cũ periculo curſum quem cœperis, potiùsquàm eo cõ-
utato,quò velis,tandẽ peruenire:ſic in adminiſtrãda Republ.
:udentibus viris propoſitũ debet eſſe OTIVM CVM DI-
NITATE:& non idem ſemper dicere,ſed idem ſemper ſpe-
are. Quæ laus Catonis fuit, qui cùm eſſet eo ingenio iiſque
oribus,vt ſeipsũ mutare,&(vt Salluſtij verbo vtar) naturam
rſare minimè poſſet,non modò ſuę Reipub.nihil profuit,ſed
iam valde obfuit? Eum quidẽ hominem cordatum & fortẽ &
mperatum facilè patior fuiſſe,at non tam prouidũ neque tam
rcumſpectum video in iis,quibus erat in primis ea ætate eoq;
mpore prouidendum. Vtque ſolis curſus non recto per cælũ
eatu fertur,ſed obliquo, leni, atque moderato; tamen orbis
iiuerſi machinam æquabili temperie calefacit: Ita Principes
magiſtratus ſeſe populi nonnunquam ſtudiis, vt ita dicam,
oliquis accommodare debent,vt melius ſit iis cõſultum,quos
gi par eſt non ſummo iure,ſed æquitatis vario eoque mutabi-
præſcripto.In quo Cicero,quanquam in cęteris vitę partibus
:ulatus, infeliciter lapſus eſt ea quam in M. Antonium inſti-
it miſera contentione. Nam quamquam non inuitus fatear
ius cauſſæ,quam pro libertate ſuſcipiebat, optimam condi-
onem fuiſſe,non poſſum tamen quin vnà cum Poëta dicam,

Catonis pertinax animus improbatur.

Infelix cõtentio M. Tullij in Antoniũ.

Heu nihil inuitis fas quemquam credere Diuis!

ıtabat enim ſe Antoniũ tam facilè,& eo iure, poſſe de medio
llere,aut certè in ordinem cogere, vt quondam Catilinam,
errem,& alios facinoroſos. Non videbat, inquam, ſe verſari
Romulidûm fece,& cùm alia vita eſſet,aliam eſſe vitam de-
re;vt non mirum videri debeat, ſi ei fato iniquiſſimo pereũ-
ım fuerit.Sed iam ſatis:ad alia nobis properandum. In eam
uti mortem ſpontaneam diſputat Seneca De beneficiis 2.c.
.& vndecimo Epiſtolarum ad Lucilium,83. epiſt. Et D. Au-
ſtin.Catonis factũ tribuit ignauiæ potius, quàm fortitudini.
Infelix virtus.] Manilius: *Quinetiam infelix virtus, & noxia felix,*
ıo ſenſu dicitur à Septim. Florente lib.aduerſus Valentinia-
os,deſultrix virtus, id eſt inſtabilis & motoria: tantùm quòd
ſultricem & defectricem illam virtutem non vult. Ita Sene-
Hercule Oeteo:

Sine hoſte vincor,quodque me torquet magis
(O miſera virtus) ſummus Alcidæ dies.

Huc pertinent Menandri quidam ſenarij:

Παύσασθε νοῦν ἔχοντες· οὐδὲν γὰρ πλέον
Ἀνθρώπινος νοῦς ἐστιν, ἀλλ᾽ ὁ τῆς τύχης &c.
——— ἡ πρόνοια δὴ θνητή, καπνός,
Καὶ φλήναφος· πείθητε, κ᾽ οὐ μέμψεσθέ με
Ἅπανθ᾽ ὅσα νοοῦμεν, λέγομεν, ἢ πράττομεν,
Τύχη ἐστὶν, ἡμεῖς δ᾽ ἐσμὲν ἐπιγεγραμμένοι.

Deſinite mentem habere: nam nil ampliùs
Humana mens eſt, tota fortunæ manet.
Mortalis autem fumus eſt prudentia
Nugæque, non vos pœnitebit, credite.
Quæcunque ſentimus, agimus, vel dicimus,
Fortuna cùm det, nos quidem inſcripti ſumus.

Solis prouida verbis.] In hoc ſequebatur quorundam dogm
qui aſſerebant, Virtutem nihil aliud eſſe quàm verba & voc
cuius meminit etiam Plutarchus Comment. De ſuperſtitio
vbi hoc quod ante aſcripſi ferè, citat ex Poëta quopiam: ὦ τ
μον ἀρετή, λόγος ἄρα ἦσθα, ἐγὼ δ᾽ ὡς ἔργον σε ἤσκουν, ἀφείς τ
πλουτοποιὸν ἀδικίαν καὶ τὴν γόνιμον ἁπάσης ἡδονῆς ἀκολασί
Idem ſcriptum tandem reperio (quid enim prætermittã qu
ſeſe vltro offert?) in Epitome hiſtoriæ Romanæ, quæ L. Fl
nomine circumfertur: Quanto eſt, inquit, efficacior fortu
quàm virtus? & quàm verum eſt quod moriens efflauit, Non
re, ſed in verbo tantùm eſſe virtutem? hæc lib. 4. c. 6. Cæterùm
eorum opinionem qui putarẽt virtutem, nihil aliud eſſe qu
verba, Horatius videtur alluſiſſe in Epiſtolis, cùm air,

——*Virtutem verba putas vt,*
Lucum ligna.

Paupertat

Paupertatem ſummis ingeniis obeſſe ne prouehantur.

EMBLEMA CXX.

DEXTRA tenet lapidem, manus altera ſuſtinet alas:
Vt me pluma leuat, ſic graue mergit onus.
Ingenio poteram ſuperas volitare per arces,
Me niſi paupertas inuida deprimeret.

ADoleſcentis eſt ingenioſi proſopopœia, quæ multis aliis communis eſt: quibus ſi quid ſuppeteret ad ſtudiorum progreſſum, non ſanè in minimis hærerent, ſed abſolutam aliquam perfectámque diſciplinarum cognitionem ſeriò contrectarent. At propter ſummam facultatum inopiam conſiſtunt, perpetuóque in infimo puluere volutari coguntur. Enimuerò vulgatiſſimum eſt illud Iuuenalis:

Ec

Haud facilè emergunt quorum virtutibus obſtat
Res anguſta domi.

Idémque:

——— cantare ſub antro
Pierio thyrſúmve poteſt contigere ſana
Paupertas, atque æris inops, quo nocte diéque
Corpus eget: ſatur eſt cùm dicit Horatius ohe.

Excurſus in miſerã adoleſcentum feliciſſimi ingenii conditionem.

Sed ne tranſiliam tam oſcitanter eam vulgatam & ſolemnem ſtudioſorum penè innumerabilium querelam, qui miſeram ſuam fortunam vitæque genus incuſant: quot quæſo iam olim & hoc noſtro tempore adoleſcentum myriades eſſe conſtat, in quibus ea ſit ingenij dexteritas, vt ad liberalem omnem diſciplinam non imbuti, ſed ficti à natura eſſe videantur? At in puluere cœnóque miſero hærere coguntur, & cùm meliores fruges non poſſint, ſiliquas affectantur, imò verò cum grauibus & moleſtis admodum colluctantur difficultatibus; quia quamquam ingenij mentiſque penè diuinæ pennas expeditas & alacres habeant, nullum tamen aut amicum aut locupletem hominem vel certè Mæcenatem beneficum nanciſci poſſunt, qui nodum, qui ſaxum illud egeſtatis adeò vrgentis, qui validum fortunæ impedimentum tollat. Quis laborioſum & induſtrium Cleanthem in hiſtoriis laude dignum non cenſeat, qui noctis magnam partem in aqua haurienda impendebat, quò ſibi victum compararet, interdiu verò Chryſippi doctrinæ operam daret. Nam ne longiùs abeam, nullus noſtiûm eſt, cui compertum non ſit vbiuis gentium permultos eſſe ſtudio addictos adoleſcentes, qui incredibili amore flagrent eas capeſſendi artes quibus hnmanitas & eruditio comparatur. Qui tamen arctiore, nimiſque violenta paupertatis remora ſic interdum prohibentur, vt cùm iis facultatibus omninò careant, quæ ad hoc iter conficiendum neceſſariæ ſunt, ad artes quaſdam ſordidas tamquam in piſtrinum, fortunæ, vt ita dicam, tyrannide compelluntur: vel ſi quid ſpei reliquum ſit, non tamen poſſunt emergere, niſi deuorent infinitas in ſtudio perſequendo moleſtias. Nam aut pædagogiæ onera ſuſtinent (qua conditione, ſi cum aliis conferatur, nulla alia miſerior) aut deterius aliquod ſubire munus & viliores quaſdam partes, imò verò labores indignos literatis hominibus perferre ac pati coguntur. Quæ ingenia certè acuta per ſe & viuida, ſed inopię tamen nimiis moleſtiis ſopita nimium ac languida ſi quis liberali animo iacentia excitaret, non dubium eſt quin longè plures haberem

Pædagogi miſeri.

ebus Theologicis exercitatos,graues profectò & eruditos Iuis vtriuſque conſultos,fidos & perſpicaces Medicos,Doctores ongè plures in omni literarum genere, Mathematicos, Phycos, Logicos, Oratores, Poetas, Grammaticos, ad Reipub. on minimum & ornamentum,& adiumentum. Quod cùm ita ueror,neſcio profectò an dicere auſim quę mihi nunc in menem veniunt:nempè huic inopiæ diligenter, magnáque liberatate fuiſſe iam olim occurſum à noſtris maioribus, ſapientius certè ac piis hominibus, qui tot ſcholas hac in noſtra Pariſienſi Academia (vt de cæteris taceam) à fundamentis excirunt,legibus & inſtitutis informarunt,reditibus etiam ac cébus annuis locupletarunt:quas opes rebus primùm iis quæ ad eligionem pertinent, & pauperibus alendis, iiſque quibus imis eſſet arcta ſupellex, aſſignari voluerunt. Quæ pia certè Chriſtianis hominibus digna beneficentia, inſtitutióque lieralis, mirum quàm hodie immutata ſit. Hunc enim adoleſentum ſtudioſorum & pauperum cenſum neſcio qui ſcholaræ malis artibus interdum occupant: ex quo fit, vt quæ iuſtè onferri debebant in vſus publicos,miſerè ab iiſdem & iniquè piantur: nec iam inopes ij admittantur, quos ſolos participes eſſe par erat huius munificentiæ, ſed ignaui quidam venes impunè ſanctos illos reditus depeculentur. Sed de his ais fortaſſe commodiùs.Lapis paupertatis eſt ſymbolum, proer grauitatem & difficultatem ponderis.Citatur à mnltis hic narius:

Multæ in Pariſienſi Academia ſcholæ.

Οὐδὲν πενίας βαρύτερόν ἐστι φορτίον:

ullum pauperie moleſtius eſt onus. Dextræ etiam lapis aderens,referri non incommodè poteſt ad impedimentum ſcriendi. Nam præ inopia nihil eloqui poteſt, vel ſcriptis manre adoleſcens, fortunæ bonis omninò deſtitutus. Et certè tas futurus erat Virgilius, taliſque Horatius, niſi liberalitatem æcenatis fuiſſent experti. Per alas ſiue pennas, vigorem innij & acumen intellige.

In Occaſionem.

EMBLEMA CXXI. Διαλογιστικῶς.

LYSIPPI *hoc opus eſt, Sicyon cui patria. tu quis?*
Cuncta domans capti temporis articulus.
Cur pinnis ſtas? vſque rotor. talaria plantis
Cur retines? paßim me leuis aura rapit.
In dextra eſt tenuis dic vnde nouacula? acutum
Omni acie hoc ſignum me magis eſſe docet.
Cur in fronte coma? occurrens vt prendrar. At heus tu
Dic, cur pars calua eſt poſterior capitis?
Me ſemel alipedem ſi quis permittat abire,
Ne poßim apprenſo poſtmodò crine capi,

ali opifex nos arte, tui cauſſa edidit, hoſpes:
Vtque omnes moneam, pergula aperta tenet.

D ſumptum è Græco Poſidippi Epigrammate, quod ſic habet:

Τίς πόθεν ὁ πλάστης; σικυώνιος· οὔνομα δὴ τίς;
  Λύσιππος. σὺ δὲ, τίς; καιρὸς ὁ πανδαμάτωρ.
Τίπτε δ' ἐπ' ἄκρα βέβηκας; ἀεὶ τροχάω· τί δὲ ταρσοὺς
  Ποσσὶν ἔχεις διφυεῖς; ἵπταμ' ὑπηνέμιος.
Χειρὶ δὲ δεξιτέρῃ τί φέρεις ξυρόν; ἀνδράσι δεῖγμα
  Ὡς ἀκμῆς πάσης ὀξύτερος τελέθω.
Ἡ δὲ κόμη, τί κατ' ὄψιν; ὑπαντιάσαντι λαβέσθαι.
  Νὴ Δία· τ' ἐξόπιθεν πρὸς τί φαλακρὰ πέλει;
Τὸν γὰρ ἅπαξ πτηνοῖσι παραθρέξαντα με ποσσὶν,
  Οὔτις ἔθ', ἱμείρων δράξεται ἐξόπιθεν.
Τοῖον ὁ τεχνίτης με διέπλασεν εἵνεκεν ὑμέων
  Ξεῖνε, καὶ ἐν προθύροις θῆκε διδασκαλίην.

Fons Emblematis.

aſmus eoſdem verſus paraphraſticôs reddidit, id eſt, muſa ulò fuſiore, in Prouerb. Noſce tempus. Auſonius in Epiammatis eodem fermè argumento deſcripſit occaſionem, l huic comitem fecit metanœam, id eſt pœnitentiam; qua de Politianus cap. 49. Miſcellan. Retulit & Syntagm. I. Gyrals. Admonemur hac icone occaſionem, cùm ſeſe offerat, ſta-n eſſe arripiendam: eius enim tanta eſt opportunitas, vt plenque ex voluptate triſtitiam, ex damno lucrum, ex honeſto ioneſtum parturiat; & contrà: breuitérque rerum naturam rmutet. In aggrediendo itaque & conficiendo negotio præouum habet momentum, vt non ab re veteres eam donaſſe iinitate videantur. Occaſionem Cicero definit libris De Inntione, partem temporis, in ſe habentem alicuius rei idoam faciendi aut non faciendi opportunitatem. Eam qui otam arripiunt, quíque cùm maximè tempus poſtulat aut dint aliquid aut faciunt, rectè illi ſapere dicuntur. Quædam im ſunt eius generis, vt quamquam honeſta per ſe & vtilia leri poſſunt, niſi tamen tempeſtiuè fiant, planè vileſcunt. M. cero 3. Antoniana Cæſaris Octauij virtutem verbis auget, òd opportuno tempore periclitantem Remp. iuuerit. Sic im: C. Cæſar adoleſcens, incredibili ac diuina quadam menatque virtute, cùm maximè furor arderet Antonij; cùmque is à Brunduſio crudelis & peſtifer reditus timeretur, nec polantibus, nec cogitantibus, nec opinantibus quidem nobis

Vis occaſionis.

(quia fieri poſſe non videbatur) firmiſſimum exercitum inuict... genere veteranorum militum comparauit. Idem oratione pr... Pompeio: laudat eum imperatorem, quòd præter omnium ſp... breui tempore bellum contra piratas ſuſceptum confecerit... Prò Dij immortales! tantáne vnius hominis incredibiiis ac di... uina virtus tam breui tempore lucem Reip. afferri potuit, &c... Et Æneas Virgilianus Didonem laudat quòd ſola miſeris Tro... ianis opem tulerit, quo tempore maximè opis indigerent.

O ſola infandos Troiæ miſerata labores,
Quæ nos reliquias Danaûm, terræque, mariſque
Omnibus exhauſtos iam caſibus, omnium egenos
Vrbe, domo ſocias. ———

Lyſippus. *Lyſippi hoc opus.*] Lyſippus ſtatuarius ex Sicyone vrbe Pelo... poneſi, multis variiſque ſuæ artis monimentis nobilitatus, ... Alexander vetuerit, ne à quoquam pingeretur, aut ſculperetu... præterquàm ab appelle & Lyſippo. Horat. Epiſt. 2.

Edicto vetuit, ne quis ſe, præter Apellem,
Pingeret, aut alius Lyſippo duceret æra
Fortis Alexandri vultum ſimulantia ——.

Idem Plutarch. lib. de Alexandri fortuna. Lege Plin. cap. 7. & ... lib. 34.

Cuncta domans.] Deſcriprio eſt Occaſionis: per articulum... punctum & momentum intellige breuiſſimum. Prouerb. Tem... poris punctum.

Occaſio volatica. *Cur pinnis ſtas?*] Hoc ſignificatur, volaticam eſſe & fluxa... occaſionem, idcircóque talaria pedibus, vt Mercurio, ei tri... buuntur.

Nouacula.] culter raſorius: quo etiam acutiſſimum momen... tum temporis exprimitur.

Nouacula Occaſionis. *Cur in fronte coma?*] Alludit ad illud:

Fronte capillata, ſed pòſt Occaſio calua eſt.

Calua Occaſio à tergo. Nam poſt neglectam occaſionem, ea frui non amplius lice... καιρὸς recaluaſter occipitio à coma libero, capillis in ſupercili... diffluentibus olim pingebatur, talémque prius finxit Sicyo... nius ille plaſtes Lyſippus. Demoſthenes Epiſtolis de Conco... dia, eandem ſentétiam Athenienſibus inculcat: Τὸν δὲ παρόντ... καιρὸν ὁρῶν, ἑλομένων μὲν ὑμῶν τὰ δέοντα, ἅμα δόξαν καὶ σωτη... ρίαν καὶ ἐλευθερίαν δυνάμενον κτήσασθαι, οὐ μόνον ὑμῖν, ἀλλὰ ... τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἕλλησιν. ἀγνοησάντων δὲ ἢ παρακρουσθέντω... οὐ ῥάδιον αὖθις τὸν αὐτὸν ἀναλαβεῖν, ᾤηθην χρῆναι τὴν ἐμαυτ... γνώμην, ὡς ἔχω περὶ τούτων εἰς μέσον θεῖναι. Reſpexit huc Pir...

r. Pythior. 9. ὁ δὲ καιρὸς, ὁμοίως παντὸς ἔχει κορυφάν: id eſt, ccaſio ſimiliter totius negotij perfectionem in ſe habet. A-enagoras pro Chriſtianis, οἱ μὲν γὰρ τὸν ἀέρα τὸν δια λέγου-ν, οἱ δὲ καιρόν. Cicero 5. Philippica Minimis momentis maxi-as inclinationes temporum fieri, cùm in omni caſu Reipubl, m in bello. Et in 6. Dies affert & hora magnas clades. Horat. imo Epiſt. ad Bullarium:

Tu quamcunque Deus tibi fortunauerit horam,
Grata ſume manu, nec dulcia differ in annum.

uid. 1. de Remedio:

Sed propera, nec te venturas differ in horas:
Qui non eſt hodie, cras minus aptus erit.

em alio loco:

Temporibus medicina valet: data tempore proſunt,
Et data non apto tempore vina nocent.

artialis idem:

Non bene diſtuleris videas quod poſſe negari.

ouerb. Premenda occaſio: &, Capere crines.

Alipedem.] Celerem & velocem, quaſi alas pedibus haben-n. Auſonius de ætatib. animalium, ceruam alipedem dixit.

Tali opifex.] Admonet ſpectatorem imago, docétque cuius gratia, & propter quam cauſſam locata ſit in loco vndique enti; ſcilicet, vt omnes & quoſcumque obuios ſui negotij moneat & doceat.

In ſubitum terrorem.

EMBLEMA CXXII.

EFFVSO cernens fugientes agmine turmas,
Quis mea nunc inflat cornua? Faunus ait.

Origo certiſſima Emblematis.

Pan dux Bacchi, & eius inuentum.

EX Poliæni auctoris Greci Stratagematôn lib. primo trac id Emblema video: ſententiam ita reddere ſum conatu Pan Bacchi dux fuit. Is Pan primus aciem inuenit, quam ph lãgem nominauit. Dextrum etiam & ſiniſtrum cornu inſtitu quæ cauſſa fuit cur ei cornua tribuãtur. Primus etiam fuit, q arte & calliditate hoſtes intercepit. Cùm enim aliquando q miſſi fuerant exploratum, retuliſſent hoſtes in altera ſyluæ c caue parte caſtra metari: Pan eo accepto nuncio ſuis precep vt ingentem clamorem tollerent, quibus ita conclamantibu locis cauernoſis ſonus exceptus multò quidem maior exauc tus eſt: quare perculſi metu hoſtes, ſtatim ſe in pedes coniec

unt. Quo ſtratagemate cùm Pan fuerit vſus, Echo Pani amica
eſſe fingitur: ideóque vani nocturnique terrores Panici dicun-
ur: hæc ferè Polyænus. Alij verò ad hunc modum explicant, ſed
ion ita ſcitè & verè, meo quidem iudicio. Putauit antiquitas
Pana paſtorum Deum repentinos terrores, & animi conſterna-
iones immitere vſque adeò impotentes, vt non ratione modò,
rerùm & mente careant: quemadmodum non raro vſu venire
olet in exercitu, cùm nulla mouente cauſſa equi atque homi-
es perturbantur. Phornutus Panicos terrores ait dici de re- Panici tumultus ac terrores.
entinis & ſine ratione factis: ita enim nonnumquam greges at-
que armenta pauere videntur, cùm ſonitus aliquis vel ſtrepi-
us ſurgit in ſyluis, aut è ſpeluncis, aut ex terræ cauernis. De
Panico illo tumultu præclarus Plutarchi locus eſt in M. Anto-
ij vita: quo loco tractat expeditionem Parthicam. Magnus
nim metus inceſſit Antonij milites, ob aurea quædam vaſa
Mithridati liberaliter ab Anthonio data. Hic terror Gallos in-
aſit, cùm Brenno Duce Delphos prædaturi acceſſerant. Ter-
es quippè, inquit, nulla certa cauſſa exiſtentes à Pane oriri
roduntur. Silius lib. 13. Punicorum, ſcribit hoc terrore Panico
Annibalem fuiſſe perculſum, cùm ad vrbis mœnia acceſſiſſet
eam expugnaturus. Apud Suidam Polybius ait: Cùm Luna de-
fectum eſſet paſſa temporibus Perſei, Macedonum Regis; vul-
gò rumor increbuit, hoc quaſi oſtento regis mortem ſignifica-
i. Quę res effecit, vt Macedones conſternarentur, ipſique Ro-
nani animos ſumerent. Itaque ἀληθὲς ὅτι τὸ περιφερόμενον, ὅτι
πολλὰ κενὰ τοῦ πολέμου Id ſignificat Cicero pro Cæcina: Exerci-
us, inquit, maximi ſæpè pulſi fugatique ſunt terrore ipſo, im-
etúq; hoſtium, ſine cuiuſquam nō modò morte, ſed etiam vul-
ere. Huc refer prouerb. Panicus caſus: &, Inanis metus: &, Mul-
a belli inania. Diodor. lib. 1. ea de re nonnihil. Quid ſi quis re-
ferat ad eum pauorem, qui omnem ſapientiæ vim ex animo
expectorat, vt ait ille? vel ad conſternationem terrorémque, cui
viri etiam fortiſſimi non poſſunt eſſe aliquando pares: non vi-
debitur abhorrere fortaſſe à mente Alciati. Rectè ſiquidem
Pindarus:

——— φόβος ἀνδροδάμας
Ἔπαυσεν ἀλκὰν φρενῶν.

Timor virorum domitor fortitudinem animis adimit.

Effuſo agmine.] Diſperſo exercitu & perturbato.

Faunus.] Pan, cuius cornua credebantur terrorem immittere.

In illaudata laudantes.

EMBLEMA CXXIIII.

INGENTES Galatûm ſemermi milite turmas,
Spem præter trepidus fuderat Antiochus:
Lucarum cùm ſæua bæum vis, ira, proboſcis,
Tum primùm hoſtiles horripuiſſet equos.
Ergo trophæa locans Elephantis imagine pinxit,
Inſuper & ſociis, Occideramus, ait,
Bellua ſeruaſſet ni nos fœdiſsima barrus:
Vt ſuperaſſe iuuat, ſic ſuperaſſe pudet.

Antiochi ſtratagema in Galatas.

HIſtoria hæc refertur à Luciano in Apologia quadam, quæ inſcribitur Zeuxis ſiue Antiochus. Cùm non ignoraret Antiochus, cui cognomen Soter erat, & corporis viribus & au-

acia inſtructos eſſe Galatas, illorumque multitudinem innu-
ιerabilem videret, ſpem valde malignam animo concipiebat
otiundæ victoriæ,illis tanquam inuictis exiſtentibus. Itaque
m de fœdere ineundo paciſque cõditionibus petẽdis cogita-
ıt,cùm Theodotas vir animi generoſi, & inſtruendæ aciei pe-
tus iuſſit interea Elephantos,quos Antiochus vndecim habe-
ıt,clam occultiſſimè tenere,ne ex acie apparẽtes hoſtibus fie-
t conſpicui;vbi verò manus eſſent cõferendæ,& Galatæ aper-
phalange currus immitterent, Elephanti in Galatas fecerũt
ıpetum;ipſique equi ferociã Elephantorũ nõ ſuſtinẽtes, ſeſ-
ores dorſo excuſſerũt.Ad extremũ itaq; Antiocho ceſſit victo-
a:ideoq; Macedones regẽ victorẽ coronabãt, lætũque Pæana
:nebant.Ille tamẽ effuſis lacrymis dixiſſe fertur:αἰσχυνώμεθα,
ϛρατιῶται,οἷς γε ἡ σωτηρία ἐν ἑνκαίδεκα τούτοις θηρίοις ἐγένε-
,ὡς εἰ μὴ τὸ καινὸν τοῦ θεάματος ἐπέπληξε τοὺς πολεμίους, τί ἂν
ιεῖς ἦμεν πρὸς αὐτοὺς; ἐπί τε τῷ τροπαίῳ κελεύει ἄλλο μηδὲν,
λέφαντα δὲ μόνον ἐγκολάψαι:hoc eſt,Pudore afficimur,inquit
milites, quibus ſalus in hiſce vndecim ſtetit belluis, adeò vt
ſi ſpectaculi nouitas hoſtium animos terruiſſet, quid tandem
eos potuiſſemus?Itaque trophæum nullum aliud quàm Ele-
ıantẽ iuſſit ſculpere.Hoc exemplo belli duces potiſſimũ no-
ntur,qui ſæpiſſimè honeſto vtile anteponunt. Antigonus ro-
ıtus,quo modo eſſent hoſtes aggrediendi,dixit:Aut dolo,aut
,aut apertè,aut inſidiis. Sed improbiùs Lyſander, qui expro-
:ãti cuidã artes & dolos quibus in prœliis vteretur:Si,inquit,
onina pellis ſufficere nõ poſſit,induẽda certè vulpina eſt.In-
ıebat quidem ad artes confugiẽdum eſſe,ſi quid virtute para-
non queat.Huic quidem Chilonis aduerſatur ſentẽtia,Dam-
ım inquientis præferendum eſſe turpi lucro:ſiquidẽ illud ſe-
el dolemus,hoc ſemper cum infamia durat. At vt Chorœbus
ud Virgilium, — *dolus an virtus quis in hoſte requirat?*

Imperatores ipſique principes ſępe honeſto vtile præferunt.

Lyſandri aſtus.

uod noſtris temporibus (prô dolor) in quibus virtuti fortuna
mes eſſe debuerat,magno noſtro malo pluſquàm ſatis eſt,ex
rimur.Quando enim vberior vitiorum copia?quando maior
ıaritiæ patuit ſinus?Imperator Ethnicus & Barbarus faſſus eſt
ſuperaſſe hoſtes non vi,ſed dolo,vnde & trophæũ iuſſit eri-
:pleriq; verò Chriſtiani duces(quod grauatè dico)ſępenume
dolis & inſidiis hoſtem circumueniunt,idque virtuti bellicę
cribunt:nec eſt quod apud eos de vincẽdi via diſputetur,quę-
et Martis alea vel aperta vel inſidioſa committitur: ſicque,
Cura quid expediat prior eſt,quàm quid ſit honeſtum.

Excurſus in fœderũ & fidei violatores principẽs.

Rex Sapor ſcribens ad Conſtantinum, apud Ammian. Marcel lin. lib. 17. inter alia, tum hoc eleganter: Idcóque Armeniam recuperare cum Meſopotamia debeo, auo meo compoſita fraude præreptam. Illud apud nos numquam acceptum fuit, quod aſſeritis vos exultantes nullo diſcrimine virtutis ac doli; proſperos omnes laudari debere bellorum euentus. Iſocrates in Panathenaico iniuſta bella ita exagitat: *θαυμάζω δ' εἴτινες τὰς μάχας καὶ τὰς νίκας τὰς παρὰ τὸ δίκαιον γενομένας, μὴ νομίζουσι αἰσχίους εἶναι, καὶ πλειόνη ὀνειδῶν μεστὰς, ἢ τὰς ἥττας τὰς ἄνευ κακίας συμβαινούσας· καὶ ταῦτα εἰδότες, ὅτι μεγάλαι δυνάμεις, πονηρῶν, πολλάκις γίγνονται κρείττους ἀνδρῶν σπουδαίων, καὶ κινδυνεύειν ὑπὲρ τῆς πατρίδος προαιρουμένων οὓς πολὺ δικαιότερον ἂν ἐπαινοίημεν, ἢ τοὺς περὶ τῶν ἀλλοτρίων ἀποθνήσκειν ἑτοίμως ἐθέλοντας καὶ τοῖς ξενικοῖς στρατεύμασιν ὁμοίους ὄντας· ταῦτα μὲν γὰρ ἐστὶν ἔργα πονηρῶν ἀνθρώπων· τὸ δὲ τοὺς χρηστοὺς ἐνίοτε χεῖρον ἀγωνίζεσθαι τῶν ἀδικεῖν βουλομένων, θεῶν ἄν τις ἀμέλειαν εἶναι φύσειεν.* i. Miror autẽ ſi qui ſunt qui prœlia & victorias præter ius & æquum partas, non eſſe turpiores, & pluribus plenas eſſe probis exiſtimẽt quàm clades ſine ignauia acceptas: præſertim cùm ſciant magnos exercitus, quamuis ſceleratos, ſæpè ſuperiores eſſe viris honeſtis qui pro patria pugnare nõ dubitãt: quos laudari multò ſit æquius, quàm eos qui alienarum opum cupiditate morti oppetere non recuſant, conductitiis militibus ſimiles, nam hæc facta ſunt hominum improborum. Quòd verò boni viri non numquam infeliciùs, quàm qui ſtudent iniuriis inferẽdis, prœliantur, id Deorum incuriæ fortaſſis eſt tribuendum.

Galatæ qui.

Galatûm.] Galatæ ſiue Gallogræci, populi minoris Aſiæ Phrygiæ & Bithyniȩ finitimi: de quibus Liuius 8. lib. Decad. 4. & Iuſtin. lib. 25.

Semermi milite.] Semiarmatis militibus.

Fuderat.] Diſiecerat. Liuius lib. 2. Exercitum fundit, fuſum perſequitur.

Elephanti, Lucæ boues.

Lucarum boum.] Elephantorum, qui primùm ab Italis viſi ſunt in Lucanis, vt ſentit Plin. lib. 1. cap. 6. & Solinus polihiſt. cap. 28. itémque Vegetius lib. 3. cap. 26. Varro 6. de lingua Latina: Luca bos, elephas: cur ita dicta ſit duobus modis inuenio ſcriptum: nam in Caij Ælij commentario erat, à Libycis Lucas; & in Virginij commen. ab Lucanis Lucas, ab eo quòd noſtri maximam quadrupedem, quam ipſi haberent, vocarent bouem, & cùm in Lucanis Pyrrhi bello, primùm vidiſsẽt apud hoſtes elephantos, identidem quadrupedes cornutas (nam quos dentes

ulti dicunt,ſunt cornua)Lucam bouem appellaſſe.Si à Libya
ictæ ſunt Lucæ,pantheræ & leones non Africanæ beſtiæ dice-
entur, ſed Lucæ: ſi ab Lucanis dictæ, vrſi cur potiùs Lucani,
uàm Luci dicti; Quare ego potius Lucas ab luce: quòd longè
lucebant propter inauratos regios clypeos, quibus eorum tũ
nate erant turres.Vide Prou.Priùs locuſta Lucã bouẽ pariet.
Proboſcis.] ἀπὸ τοῦ προβοσκεῖν,quod eſt antè paſcere.Pars eſt ſi- Proofcit ſeu promuſcu.
corporis porrectio naribus inhærens,qua vtitur Elephantus
nquam manu.Plin.cap.7.lib.8.
Trophæa.] Trophæum ἀπὸ τοῦ τρέπειν,à conuertendo:quòd qui Trophęum vnde.
ſtes in fugam conuerterat, trophæum merebatur; quod in
co publico conſpicuum erat, vt victoriæ ſignum. hinc illud
Virgilij vndecimo Æneid.

Mezenti ducis exuuias tibi magne trophæum
Bellipotens aptat rorantes ſanguine criſtas.

Bellua fœdiſſima barrus.] Barrus, Elephas eſt,qui barrire dici- Barrus & barrire.
r:inde barritus,talis vox.Appul.Florid.3.Vt eſt Taurorũ gra-
s mugitus, Luporum acutus vlulatus, Elephantorum triſtis
rritus,&c.ſed & pro clamore militari vſurpatur. Veget.lib.3.
p.18.Clamor,quem barritum vocant, prius non debet attol-
quàm acies vtraque ſe iunxerit.Corn.Tacitus: Sunt Germa-
s hæc quoque carmina, quorum relatu, quem barritum vo-
nt,accendunt animos,futuræque pugnæ fortunam ipſo cantu
gurantur. Obiter admoneo, melius hîc fortaſſe legi *fidiſſima*
àm *fœdiſſima* ſed in hoc ſcrupo tantillo immorari nolim.
Vt ſuperaſſe iuuat.] Alluſio ad illud,Lucrum pudori pręſtat: &
autin in Trinummo.

Pol pudere,quàm pigere præſtat,totidem literis.

ectè Theodericus apud Caſſiodorum lib. 1. Variar.ad Mar-
llum Aduocatum fiſci:Non quoties,ait, ſuperes, ſed quem-
modum vincas,inquirimus.Non quæras de poteſtate noſtra,
d potius de iure victoriæ:quãdo laudabilius à parte fiſci per-
tur,cùm iuſtitia non habetur,&c. Non minùs rectè Claudiã.
onorium admonens, vt non quod liceat, ſed id quod deceat
vita priuata & publica ſpectet:

Non tibi quid liceat,ſed quid feciſſe decebit Occurat.

Iuriſconſulti tradunt nõ modò quod liceat,ſed & quod ho-
ſtum ſit, videndum eſſe, l. ſemper, De ritu nup. & l. 197. de
rb.ſign.

In momentaneam felicitatem.

EMBLEMA CXXIIII.

Aeream propter creuiſſe cucurbita pinum
Dicitur, & grandi luxuriaſſe coma:
Cùm ramos complexa, ipſumque egreſſa cacumen,
Se præſtare aliis credidit arboribus.
Cui pinus, Nimium breuis eſt hæc gloria: nam te
Protinus adueniet, quæ malè perdet hyems.

SCribit Guicciardinus Italus ſcriptor, id Alciati carmẽ aff xum fuiſſe ianuæ cuiuſdam hominis Angli, qui factus inſ lentior ob proſperos rerum ſucceſſus, permultis inuiſum ſ præbebat. Idẽ eſt apologus apud Petrum Crinitum De hon ſta diſciplina lib. 2. cap. 14. Sata eſt olim, inquit, cucurbita iu

Vnde Emblema petitum.

ta pinũ arborem editiſſimam:cucurbita verò cùm multis plu-
iis atque cæli tẽperamento creuiſſet,laſciuire cœpit,& ramu-
os audaciùs porrigere:iamque in pinum ſerpebat,& ſuas in ra-
os frondes audebat inuoluere,prægrandia poma & vireſcen-
a oſtentans.Tanto itaque faſtu ac inſolentia intumuit,vt pinũ
ipſa ſit aggredi:Et vides,inquit,vt te iam ſupero, vtque foliis
virore præſto?Tum pinus,quæ ſenili prudentia preſtabat,ni-
l mirata eſt cucurbitæ inſolentis audaciam;ſed reſpõdit: Ego
rò hîc multos calores & hyemes, variáſque tẽporis calami-
tes pertuli,adhuc tamen integra cõſiſto:tu ad primos rigores
inus habebis audaciæ,cùm & frondes concident,& viror om-
s aberit. Hoc quidem dicitur in eos, qui ob momentaneam
andam felicitatem gloriantur,quique plus habent oſtẽtatio-
s & pompæ, quàm facultatũ aut virium. Itaque non mirum
deri debet,ſi dum ſe aliis præferunt,magnique videri volunt,
aliis & quidem naſutis hominibus ridendos propinent, &
nquam ſicci quidam floſculi citiſſimè exareſcant ac deſidãt,
rtè apud Onirocritas cucurbita ſpes inanes præſagit,vt potè
æ cùm verricoſam admodum ſpeciem præ ſe ferat, multúm-
e identidẽ nutrimẽti polliceri videatur, illud tamen tenue,
niſi condimento aliquo iuuetur,egregiè fatuum eſt, vt refert
erius lib. 58. Eodem planè modo ſeſe habent Thraſones illi,
tunæ ſuæ momentaneæ iactatores, vel qui ſecundis ventis
s æquo turgeſcunt,neque aduertunt ſeueriſſimã illam Ne-
ſim,quæ de ſuperbis & faſtuoſis vindictam ſumit. Id apertis
bis Pauſaniæ,Simonides ab eodem conuiuio lautiſſimè ex-
ptus ſignificauit Rogatus enim vt quidpiã ex arcanis Philo-
hiæ adferret in medium, vidénſque Pauſaniam rebus ſuis
nium fidere,dixit:Memineris te in tanto rerum ſucceſſu ho-
nem eſſe.At quæ eſſet verbi huius vis,quodque pondus, pa-
vidit Pauſanias. Itaque cùm ipſe iam in ſummo vitæ diſcri-
ne conſtitutus,mortem ſibi impẽdere intelligeret,exclamaſ-
ertur:Quàm inani perſuaſione deceptus eram, qui Cœi ho-
is ſaluberrimum conſilium ad me pertinere non putabam:
e nunc miſerè perire cogor. Rectè Philippus Macedo, qui
elicitate nimia ſe efferret, ex pueris aulicis vni id muneris
nandauit, vt ſummo mane cubiculum ingreſſus pronuncia-
ἄνθρωπος εἶ φίλιππε cuius rei faciendæ occaſionẽ fortaſſe
erat Archidamus Ageſilai filius;qui cũ à Philippo poſt par-
victoriam ad Cheronæam acerbas & minarum plenas lite-
accepiſſet, huic reſpondit: Si metieris vmbram tuam, Phi-

In eos qui ob proſpe-
ros ſucceſ-
ſus intu-
meſcunt.

Cucurbita quid allegoricè.

Pauſanias inſolens.

Philippus Macedo ex inſolenti moderatus.

lippe, haud quanquã reperies illam factam maiorẽ, quàm er
ante victoriam. Aliud, ſed vitæ priuatæ apponam exemplum
Mena liberto Pompeij, quem inſectatur Horatius Epod. 4. Od
Hũc populus indignabũdus Romanos ludos ẽ primis quatuo
decim ordinibus ſpectantem, nuper ſeruum, nec modò ſæ
vinctum, ſed & verberatum Ibericis funibus, durisque cõped
bus peruſta latera cruraque habentem; quod etiam grauius e
magni alicuius delicti cauſa ſeruilibus affectum flagris: mo
repentéque liberum, opulentum, ſuperbum, delicatum, præf
ctum claſſi aduerſus piratas. Carmen Horatianũ quia ſit in om
nium manibus, facilè prætermitto. Interea tamen ad hunc lo
multa obſeruari facilè poſſunt; primùm, eos longè arroganti
res eſſe, qui nuper diuites euaſerunt, quàm qui in amplo pat
monio educati opes & fortunas acceperunt à maioribus, qu
notat Ariſtot. ſecundo de arte dicendi. Deinde ſæpenumero fi
ri, vt diuitiæ mentem perſtringant, vt hominem inſolentẽ re
dant: quamobrem noſter Flaccus, *Stultitiam patiuntur opes*: & P
blij mim. Fortuna quem nimiùm fouet, ſtultum facit, vt Cic
ro de amicitia dicit, nihil quicquam inſipiente fortunato int
lerabilius; adeò verum eſt quod multorum eſt in ore, fortuna
non ſolùm ipſam eſſe cæcam, ſed etiam eos quos amplexa
cæcos efficere. Salluſt. Res ſecundæ animum etiam ſapientu
fatigant. Virgil. 10. Æneid.

Neſcia mens hominum fati, ſortisque futuræ,
Et ſeruare modum rebus ſublata ſecundis.

Idem Ouid. 1. artis:

Luxuriant animi rebus plerumque ſecundis.

Adhæc non poſſe non indignari viros bonos & cordatos ali
qui, cùm videt abiectos, viles, improbos in altum prouehi, o
bus & honoribus augeri, potentiam conſequi, qua tamen in
gni ſunt. Iuuenalis ſatyra prima:

Patritios omnes opibus cùm prouocet vnus,
Quo tondente grauis iuueni mihi barba ſonabat,
Cùm pars Niliacæ plebis; cùm verna Canopi
Criſpinus, Tyrias humero reuocante lacernas
Ventilet æſtiuum digitis ſudantibus aurum,
Nec ſufferre queat maioris pondera gemmæ,
Difficile eſt Satyram non ſcribere. ſequitur,
Quid referam quanta ſiccum iecur ardeat ira; &c.

Sed in ſumma, ferè fit vt cùm fortuna ita blanditur, captat
veniat: quod ſubinde debemus meminiſſe ne opprimamur

cat

uti, nam fallacia ſunt & caduca quæcunque à fortuna pẽdent,) es, diuitiæ, honores, clientelæ, magiſtratus, potentiæ; affluunt bitò, repentè dilabuntur, nullo in loco ſtabili nixa radice cõ- ſtunt: ſed incerto flatu huc atque illuc acta quos extulerunt in blime, decurſu improuiſo deſtitutos miſerrimè immergunt. ɛiani fatum atrociſſimum mihi occurrit, ſed quia iam alio lo-) adductum memini, facilè tranſilio. Venit in mentem quod ion retulit de Narciſſo quodam liberto Claudij Cæſaris. ùm expeditionem Britannicam legiones detrectarent, nec uci militiæ Plantio, laudato viro, parére vellent; Narciſſus) Imperatore miſſus ſuggeſtum conſcendit, verbáque factu- ıs pro concione ad milites, prohibitus eſt omnium acclama- onibus, vſurpato etiam in eum diuerbio. Io Saturnalia; quia Saturnalibus ſerui herili cultu induti epulari conſueuerant. Ioc autem dicterium nonnunquam in eos torquebatur qui ıæ conditionis immemores, inſoleſcebant. Non eſt igitur pru- entis ob fortunæ ſucceſſum intumeſcere, ſed opus habet vt ſe ropriis non externis bonis metiatur. Et quidem rectè præci- ere videntur, qui monent, vt quantò ſuperiores ſumus, tantò os ſummiſſiùs geramus. timenda eſt enim vel maximè fortu- æ volubilitas, quæ tantùm conſtans eſt in leuitate ſua, vt Naſo ait.

Æriam.] Editiſſimam, altiſſimam; vt Virgil. in 1. Ecloga:

Nec gemere aeria ceſſabit turtur ab vlmo.

Et 3. —— *Notaui*

Ipſe locum aeriæ quò congeſſere palumbes.

Aeriam propter.] i. prope aeriam pinum. Terent. Adelphis: Hîc, propter hunc aſſiſte. M. Tul. in Piſonem: Hic vir clariſſi- mus qui propter te ſedet, L. Gellius, &c. Ouid. 8. Metamorph.

Propter humum volitat, ponitque in ſepibus oua.

De perdice loquitur.

Ff

Ex damno alterius, alterius vtilitas.

EMBLEMA CXXV.

DVM ſæuis ruerent in mutua vulnera telis,
Vngue leæna ferox, dente timendus aper,
Accurrit vultur ſpectatum, & prandia captat:
Gloria victoris, præda futura ſua eſt.

Fons Emblematis. HOc petitum conſtat è Gabriæ apologis. ſic enim eſt tetraſtichon Senariis Iambicis:

Λέων μάχλῳ ἔστησε πρός ποτε κάπρῳ,
Γύπες δ' ἄνωθεν ἐσκόπευον τὴν ἔριν,
Βρῶσιν τὸν ἡττηθέντα ποιῆσαι τάχα·
Φίλοις δ' ὁρῶντες ἠσόχρων τῆς ἐλπίδων.

Quos ſic vtcumque reddidimus:

In aprum leo certare quandoque auſus eſt,
Quos longè ſpectabant lite mota vultures,
Qui vinceretur vt vorarent: attamen
Jis tandem amicis tota ſpes prædæ excidit.

uſceptum tamen id videtur ſpeciatim in Principes Chriſtia-os, qui cùm inter ſe non longè antè decertarent, Solimannus urca quaſi ſpectatorem agens, ſuam non parum ditionem ıxit, & in Germaniam irrupit, magna & ingenti totius Rei-ıb. Chriſtianæ calamitate & damno. Quod Georgius Sabi-ıs hoc hexaſticho perſecutus eſt:

Principū Chriſtianorum rixis auctū eſt Turcicum imperium.

Mutua diſcordes faciebant prœlia turdi,
Acris & alitibus pugna duobus erat.
Vidit vt amborum prædo certamina Niſus,
Vnguibus, & roſtro dilaniauit aues.
Sic modò dum faciunt diſcordes prœlia reges,
Turcicus Europæ diripit hoſtis opes.

x quo facilè intelligimus, quantum mali afferat inteſtinum iſſidium non modò ciuitatibus, ſed & imperiis tum labefa-andis, tum etiam euertendis. Nihil enim ciuili bello pericu-ſius eſſe poteſt, nimirùm quòd hoſti externo non paruas ad-it vires. Hîc ego non incommodè referam ex Iuſtini 8. hiſto-am nobilem de Philippo Macedone, qui ſe vulturem præſti-t in diſſidio duorum Thraciæ regum. Sic enim Iuſtinus: For-euenit vt Philippum fratres duo reges Thraciæ, non con-mplatione iuſtitiæ, ſed inuicem metuentes, ne alterius viri-us accederet, diſceptationum ſuarum iudicem eligerent. Sed hilippus more ingenij ſui, ad iudicium veluti ad bellum, ıopinantibus fratribus, inſtructo exercitu, ſuperuenit, regno trumque non iudicis more, ſed fraude latronis ac ſcelere ſpo-auit. Incidi aliquando in eam, quam de iis belli temporibus legiam Chriſtianam ſcripſit Franc. Franchinus, homo Italus, amque adiicere non putaui alienum, neque ingratum ſtu-ioſis. Sic ergo:

Ciuili bello nihil exitioſius.

Gallia cui paret, cui paret Bætica tellus,
Iam conferre manum Marte furente parant:
Tamque animis, & tam concurrunt fortibus armis,
Turbidus vt iamiam ſanguine Sabis eat.
Et tamen amborum ceruicibus imminet hoſtis
Thracius, in pharetris acer, & acer equis.
Qui maius nil mente petit, nil voce precatur,
Quàm ſemel vt pugnent hi duo Marte pari.

Sperat enim noſtris confractis viribus, omnem
Europam paruo poſſe labore premi.
Ne, Reges, ne tantæ animis diſcordibus iræ,
Ne gerite hoſtili bella petita prece.
Illius in vires & pectora vertite ferrum,
Sternere qui telis ardet vtrumque ſuis.
Roma rogat, Paulúſque rogat, datque arma, dat aurum
Paulus, & ad tantæ præmia laudis opem.
Tu Deus, ex alto qui proſpicis omnia cælo.
Quique vides, maneat quanta ruina tuos,
Conſule militibus ſacris, & conſule templis:
His ducibus prohibe bella cruenta geri.
Hi pietate graues, duo ſunt hi lumina pacis:
Hi duo ſunt belli fulmina, magne pater.
Infer te medium, liquidis da nubibus imbres,
Fac rapidum tumidis flumen inundet aquis?
E caſtris amboſque iube diſcedere ab armis,
Coge domum armipotens alter & alter eat:
Seque putet neuter victum, ſed iactet vterque
Victorem populus ſe rediiſſe ſuis.

Dente timendus aper.] Sic Martial. lib. 13.

Dente timetur aper, defendunt cornua ceruum,

Et Ouid. in Epiſt.

——— Obliquo dente timendus aper.

Idem loco alio:

Fulmen habent acres in aduncis dentibus apri.

Martialis:

Fulmineo ſpumantis apri ſum dente petita.

Conſtat apros cum ira feruent, dentibus vrere, in iiſque al quid igneum contineri, vt teſtatur Xenophon in Cynegetico

Prandia captat.] Captare prandia, eſt hîc, ni fallor, prædai expectare: quod explicat ſequenti diſticho. niſi tamen captare altiorem quendam ſenſum habeat, vt apud Iureconſultos; apu quos captare propriè dicitur qui dolis & illectamentis quibu dam aucupatur lucrum. Sic hereditatem captare dixit Vlpia nus, pro eo quod dicimus, artificioſè niti ſtructíſque technis vt eam præter defuncti voluntatem corradamus, l. 1. D. ſi qu aliquem teſt. Et votum captandæ mortis, ardens ille affectu eſt quo flagrant iniuſti quidam homines, ex morte alterius lu crum ſibi pollicentes, vitæque inſidias alij parantes, l. de fidei commiſſo, Cod. de tranſact. Martialis hoc verbum ita vſurpa uit vt propriè, ita lepidè:

Capto tuam, pudet heu, ſed capto Maxime, cœnam:
Tu captas alias: iam ſummus ergo pares.

Idem alio loco:

Dum me captares mittebas munera nobis:
Poſtquam cepiſti, das mihi, Rufe, nihil.

Bonis auſpiciis incipiendum,

EMBLEMA CXXVI.

AVSPICIIS *res cœpta malis, bene cedere neſcit.*
Felici quæ ſunt omine facta, iuuant.
Quidquid agis, muſtela tibi ſi occurrat, omitte:
Signa mala hæc ſortis beſtia praua gerit.

SOphoclis illud citatur à Plutarcho, lib. De Poetis audiendis:

Optima principia quid præſtent.

Ἔργου δὲ παντὸς ἢν τις ἄρχηται καλῶς,
Καὶ τὰς τελευτὰς εἰκὸς ἔσθ᾽ οὕτως ἔχειν.
Quicumque rem recta ratione inceperit,
Bonum illius certò ſperabis exitum.

Οὐ γὰρ οἷόν τε, ait Polybius, τοῦ τέλους τυγχάνειν, μὴ οὐ τῆς ἀ-
ρχῆς διαστοχήσαντα: Minimè enim fieri poteſt, vt finem ritè co
ſequatur, qui de principio non rectè primum coniecerit atq
cogitarit. Tantam vim dicunt ineſſe bonis fauſtiſque negoti
rum ſuſcipiendorum principiis, vt ea vix bene cadere poſſi
quæ infelix initium ſortiuntur. Et ſanè omina diligenter a
uertenda eſſe, graues nec pœnitendi auctores cenſuerunt. R
ctè quidem & prouidè, modò abſit ſuperſtitioſa illa & inutil
obſeruatio, quæ humanos animos terrore neſcio quo afficit
torquet. Nam vt in re aliqua ſuſcipienda non parum conduc
fauſtum felixque principium, quandoquidem vel Poeta teſt

Facti dimidium qui bene cœpit habet:

Muſtelam occurrere.

Ita non parum adfert impedimenti, aut etiam incommodi,
vel malo, vel inerti, aut etiam flagitioſo principio negotiu
ordiaris: tum enim muleſtam, id eſt, omen habere inauſpica
tum dicimur, cùm flagitij alicuius à nobis perpetrati, necdu
expiati purgatíque animo obrepit ſiniſtra quædam cogitatio
quæ intimam conſcientiam verberet atque lancinet: quo fit
frigidiùs & ignauiùs rem alioqui magnam auſpiceris. Rect

Aiax qualis apud Homer.

Aiax apud Homerum, qui Deos inuocat ſeſe ad arma compo
nens. neque enim putat ſibi felicius rei bene gerendæ auſpi
cium capere poſſe, quàm ab inuocatione numinis. Cur poeti
cum illud, vt verè Philoſophicum celebratur, ἐκ Διὸς ἀρχώ-
μεσθα: &, *Ab Ioue principium Muſæ*? Cur Romani ſuorum con

Sacrum carmen precationis.

ſiliorum & Senatus habendi ducebant initium à ſacro illo pre
cationis carmine, cuius tam ſæpè mentio eſt apud ſcriptores
Sed & in delectu militum iidem, vt legionibus conſcribendis
operam dabant, vt qui primus vocaretur, auſpicatum nome
afferret. Neque verò ad vtramque confirmandam partem (eo
rum nempè qui omina & auſpicia vel neglexerint vel obſer
uarint) multis verbis opus eſt. Exempla ſi quis euoluere velit
petat à Valerio Max. lib. I. cap. 4. Non ſolùm, ait Cic. I. D
diuinat. deorum voces Pythagorei obſeruarunt, etiam homi
num quæ vocant omina. Quæ maiores noſtri quia valere cen
ſebant, idcircò omnibus rebus agendis, QVOD BONVM
FAVSTVM, FELIX, FORTVNATVMQVE ESSE
præfabantur; rebúſque diuinis, quæ publicè fierent, vt FA

ERENT LINGVIS,imperabatur:inque feriis imperandis, litibus & iurgiis ſe abſtinerent. Itémque in luſtranda colo-a, ab eo qui eam deduceret: & cùm Imperator exercitum, nſor populum luſtraret, bonis nominibus qui hoſtias duce-nt, eligebantur. Quod idem in delectu conſules obſeruant, primus miles fiat bono nomine. Celebre eſt quod retulit edrenus, Græcus auctor, de Perſis,apud quos ſollemne fuit nulla re graui & ſeria quicquam ſtatuere priùs,eámque au-icari, quàm oratio & colloquium religioſè haberetur.

Muſtela tibi ſi occurrat.] Occurſum muſtelæ ominoſum fuiſſe adunt auctores. Vnde nunc etiam apud quaſdam nationes felix habetur omen,ſi cùm paratur venatio,aliquis muſtelam ominat: cuius etiam occurſus vulgò eſt inauſpicatus habitus. adem picta infortunium ſignificabat: animal enim putabatur fauſtum eſſe,maliq́ue præſagij, iiſq́ue maximè, quorum do-ios habitet. Dicitur enim inſidiari domeſticis animalibus, ræſertimq́ue altilibus, eáſq; ad internecioné vſque perſequi, it Pier.lib.13.idémque occurſum pleriſque religioſum haberi icit.Adhæc in negotiis obeundis vel nomen ipſum,vtpotè ef-caciæ contrarium,multos remorari.Lege prouerb. Muſtelam abes.

Occurſus muſtelæ

Nihil reliqui.

EMBLEMA CXXVII.

SCILICET hoc deerat poſt tot mala, denique noſtris
Locuſtæ vt raperent quicquid ineſſet agris.
Vidimus innumeras Euro duce tendere turmas,
Qualia non Atylæ, caſtráve Xerxis erant.
Hæ fœnum, milium fara omnia conſumpſerunt.
Spes & in anguſto eſt, ſtant niſi vota ſuper.

PAulùm immorabor in illuſtranda huius Emblematis epigrapha, antequam veniam ad explicationem carminis. Nihil reliqui itaque, prouerb. olet, ei ſimile quod vſurpauit Ariſtides, ἐν λόγῳ περὶ τοῦ παραφθέγματος· οὐδὲν ἔτι ὤν, Nihil amplius. Sed hæc oratoris verba, vbi de Neſtore: τὸ λεγόμενον δὴ τουτὶ, οὐδὲν ἔτι ἂν εἰς τοῦτο ὑπὸ γήρως: iuxta id quod dici ſolet

hil amplius exſiſteret præ ſenio. Cui conuenit illud, Præter
orare nihil: quod Horat. in Satyris, & M. Tullius vſurparunt.
æc ſatis, nunc ad carmen.
eflet horribilem quandam calamitatem, qua fuit effecta In- Hiſtoria de locu-
brum Longobardia circa annum, vt coniicere facile eſt, 1541. ſtis.
leuata enim nube locuſtæ ex aëre dicuntur cecidiſſe, quæ le-
umina, herbas, & grana fermè omnia depaſtæ, induxerunt fa-
iem, & quorundam deſperationem, quòd poſt tot tantáque
ıfortunia nihil eſſet relictum. Habebant digiti longitudinem,
ırgida capita, ventres obeſos, & ſanie refertos. Itaque extinctæ
ıtolerabili fœtore aërem corruperunt, vt etiam corui, corni-
es, accipitres, aliæque aues cadaueribus alioqui inhiantes fer-
e nequiuerint: quod colligimus ex Commentariis eorum qui
oſtri temporis hiſtoriam congeſſerunt. Iidémque tradunt, in
egionibus Poloniæ regno finitimis incredibilem fuiſſe eiuſ-
ıo di animalculorum multitudinem: nullas primò alas habuiſ-
e, ſed magnos dediſſe ſaltus: paulo pòſt quatuor adeptas, tan-
òque numero conuolaſſe, vt duo miliaria in longum & la-
um cubito tenus ita occuparent, vt ipſius quoque ſplendorem
Solis à toto illo terræ ſpatio ſua denſitate excluderent: vnde
colligere eſt facillimum, rebus humi naſcentibus damna innu-
nerabilia inde ſubſecuta eſſe, quæ ad radices vſque omnia de-
paſtæ eſſent: Cùm verò ſuccreuiſſent alæ, erant digiti huma-
ni magnitudine, túmque in fruges atrociùs graſſabantur. Cæ-
terùm hę neque vi, neque induſtria alia propulſari potuere.
Hoc autem ei ſimile eſt, quòd habetur Exod. 10. & apud Io-
ſeph. lib. Antiquitatum 2. cap. 13. Locuſtarum etiam in Africa
multitudinem prodigij ſimilem fuiſſe tradit Auguſt. in lib. de
Ciuitate Dei tertio, cap. vltimo, cùm iam populi Romani pro-
uincia eſſet. Conſumptis enim fructibus & foliis lignorum, in-
genti nube in mare dicunt eſſe deiectam: qua mortua, ſecuta eſt
aëris corruptio, quæ tantam aduexit peſtilentiam, vt in ſolo
Maſiniſſæ regno octingenta hominum millia periiſſe referan-
tur, & multo amplius in terris littoribus proximis. hæc ille. De
Locuſta ita ſcribit D. Ambroſius lib. 5. Hexaëmer. c. 24. Vſque
ad locuſtam, ait, quoque gratia diuina penetrauit, quæ cùm
agmine conferto regionis cuiuſque occupauerit latitudinem,
innoxio primùm fertur habitaculo, nec fructus inhoſpitali in-
curſione depaſcitur, niſi diuinæ ſignum præceptionis accepe-
rit. Etenim ſicut in Exodo legimus, ea quoque cæleſtis vltio-
nem offenſionis exequitur, pię miniſtra vindictę. Hanc quoque

auis deuorat Seleucis. Si enim Græco hæc auis nuncupat nomine, data ad remedium malorum, quæ locuſta conſue inferre, cui creator inexplebilem dedit deuorandi naturam, inſatiabili paſtu plagam ſuam poſſit extinguere : hæc Ambr Hertmannus Schedel in Chronic. de damnis ab eodem anim lium genere illatis ita cõmeminit: Lotharij Imperatoris ten pore, ait, à Carolo Magno tertij, locuſtę innumerabiles ſex al habentes & dentes duos lapide duriores in Gallia, veluti ni terram operuerunt: herbas, ſegetes & arbores, ac vniuerſa vi ditatem habentia deuaſtarunt. Tandem proiectæ in mare, ad littora in terram eiectæ, ſecuta eſt magna putrefactio: & i de mortalitatem magnam, aërem inficientes, generalémq hominum interitum ſuſcitarunt. Idem auctor hac de re ſic al bi ſcriptum reliquit: Tempore Caroli Burgundinonum Duci filij Philippi optimi, locuſtæ per Italiam vagatæ, Brixiæ agru deuaſtarunt, cùm in Brixiano agro in maxima multudine ac uolarunt: quæ Brixianis & Mantuanis maximum damnum in tulerunt. Quibus niſi Ludouici Mantuani Principis ſolicitud obſtitiſſet, ſata quoque in tota Lombardia corroſiſſent. Earun etiam meminere Imperatores in l.18. C. De loc. & cond. Exce pto, aiunt, tempore, quo edaci locuſtarum pernicie ſterilitati vitium interceſſit, ſequentis temporis fructus, quos tibi iuxt præteritam conſuetudinem deberi conſtiterit, reddi tibi Pro uinciæ Præſes iubebit. Locuſtam depinxit Claudianus in Epi grammat.

Horret apex capitis, medio fera lumina ſurgunt
Vertice, cognatus dorſo dureſcit amictus.
Armauit natura cutem, dumique rubentes
Cuſpidibus paruis multis acuêre rubores.

Ariſt. 3. Rhetor. ex Steſichoro prouerb. vſurpauit, Cicadæ apud eos humi canent. οἷον εἴ τις λέγοι ὅπερ Στησίχορος ἐν Λοκροῖς εἶπεν, ὅτι οὐ δεῖ ὑβριστὰς εἶναι, ὅπως μὴ οἱ τέττιγες χαμόθεν ᾄδωσιν. vt ſi quis dicat id quod Steſichorus in Locris extulit, non oportere conuiciari, ne cicadæ humi canant. Voluit poëta vaſtationem rerum omnium, ruinámque extremam intelligere, adeò vt non ædificia modò, ſed ne arbores quidem ſtantes relinquãtur, omniáque ſolo æquentur, vt cicade nihil habeant quo inſideant. Hoc inde ductum quod cicadæ arbuſtis maximè gaudeant. Exemplum eſt comminationis, quo ſignificatur cuncta arbuſta ſucciſum iri ſtirpitus ab hoſtibus, ita vt ſic truncatis ſtipitibus cicadæ neceſſariò cogantur humi cantillare. Apud

heocritũ, puella depaſtrix alieni patrimonij καλαμαία μάν-
; appellatur, id eſt locuſta, quę meſſem intercipiat. Multa au-
m veteribus prodita remedia arcendis locuſtis, ſi vacat, lege
ud Caſſium Dionyſ. de Agricultura lib. 13. cap. 1.

Euro.] Eurus ventus eſt Orientalis calidus.

Tendere turmas.] Ab exercitu allegoria.

Atylæ.] Atyla Princeps ex Scytharum genere, qui poſt ſuba- Atylæ.
am Pannoniam, Aquileiam deleuit, & in Germaniam tranſ-
ns multa vaſtauit: eius exercitus armatorum fuit 500000. cui
ux Romanorum Ætius, & Theodoricus Hiſpanicorum Go-
iorum rex fortiter in campis Catalaunicis occurrerunt; vbi
ommiſſo prœlio 180000. vtrimque cæſa ſunt Hunnis victis.
aucis verò interiectis annis, Ætię, deinde Valentiniani audita
ede rediit infeſtior, Aquileiáque deleta Romam properabat,
ed Leonis Pontificis Romani precibus delinitus, dum nouis
ntentus eſſet nuptiis, vino nimio obrutus, effuſa è naribus ſan-
uinis copia, eſt ſuffocatus.

Xercis erant.] Xerces rex Perſarum, Darij filius, in Græcos Xerxes.
imicaturus, habuit de regno ſuo ſeptingenta millia: de auxi-
iis trecenta: roſtratas naues mille & ducentas: onerarias, ad
ria millia: in quibus fuerunt hominum myriades 23. terreſtris
utem exercitus fuerunt centum & ſeptuaginta myriades,
quitum octo. Claudian. 2. in Rufinum:

Haud aliter Xerxem toto ſimul orbe ſecutus
Narratur rapuiſſe vagos exercitus amnes,
Et telis vmbraſſe diem, cùm claſſibus iret
Per ſcopulos, tectúmque pedes contemneret æquor.

Herodotus lib. 7. Lege Iuſtinum lib. 2. & Plutarch. initio libri, cui Parallela nomen fecit.

Farra omnia.] Rei difficultates ſpondiacum fecit: priores editiones non, farra omnia, ſed, corda omnia, elegantiùs habebant. Corda autem non à voce, cor cordis, ſed à cordum cordi, quod eſt ſecundum fœnum poſt meſſionem primam germinans, vt ex Plinio liquet cap. 28. lib. 18.

Spes & in anguſto eſt.] Reſtat deſperatio. Videtur Metaphora à captiuis.

Stant niſi vota ſuper.] Id eſt, nil niſi vota ſuperſunt, vt habet Ouid. lib. 1. Triſt. Elegia 2. Hic enim notanda Tmeſis, & Anaſtrophe.

Malè parta malè dilabuntur.

EMBLEMA CXXVIII.

Milluus edax, nimiæ quam nauſea torſerat eſcæ,
Hæi mihi, mater, ait, viſcera ab ore fluunt.
Illa autem, quid fles? cur hæc tua viſcera credas,
Qui rapto viuens ſola aliena vomis?

Emblematis typus. TEtraſtichō hoc paucis cōmutatis mutuatus eſt ex Gabrię apologo, quod ſic habet:

Βοὸς φαγὼν παῖς εἰς ἑορτὴν ἔγκατα,
Οἴμοι κέκληγ᾽, ὡς σπλάγχνα, μῆτερ, ἐγχέω.
Ἡ δ᾽ οὐ γελῶσα, μὴ φόβου τέκν᾽, ἔφη,
τῶν σῶν γὰρ οὐδὲν, ἀλλ᾽ ἐμεῖς † ἀλλοτρίων. id eſt,
Puer die feſto bouis cùm viſcera

ἀλλότριον. i

Voraſſet, Hei mater, clamat, mea effluunt
Inteſtina at ridens ait, Fili, haud time,
Nam non tua hæc ſunt, ſola at aliena vomis.

icitur in eos, qui quæ rapto & fraude congeſſerunt, ægrè perunt, ac ſi ſua eſſent. Proculdubiò non ab re dictum eſt à Chryſtomo, Pauca malè parta, multa bene comparata perdere: vt Plautus (vnde eſt Emblematis titulus) *Malè parta malè dilabi.* In furaces & raptores. oc ſi veniret aliquando in mentem iis qui tam impensè anio ſecum agitant, vt faciendi lucri rationem conquirant, huc illuc pecunias corradant, nec interea vnde habeant curant: ut certè timerēt, ne amittendi alea fortaſſe aliquādo impotēùs cruciarentur: aut ne iuſtam in ſe numinis iram prouocarēt: ut ſaltem cogitarent, quàm hæc fluxa ſint, quamque fragilia ea ortunæ bona, quorum habendorum cauſſa tot tantiſque curis iſtringuntur. Celebratum eſt iam olim doctorum hominum ocibus: Diuitem aut iniquum, aut iniqui hæredem: quod di- tū eſſe ſuſpicor in eos tantùm, qui quicquid omninò auidè cuiunt, iure vel iniuria congerunt. Qui verò fieri poteſt, vt opum acultatumque tam expedita faciliſque, & pænè momentanea, t ita loquar, adeptio, conquiſitio, poſſeſſio, iuſta eſſe & legitia cenſeri debeat? Iuuenalis optimè:

——— diues qui fieri vult,
Et citò vult fieri; ſed quæ reuerentia legum?
Qui metus aut pudor eſt vnquam properantis auari?

His itaque violentis & iniquis harpyiis, id eſt furacibus homiibus, ſi quid aduerſa fortuna detrahat, aut alius quidam caſus ripiat (quod nonnunquam ſolet accidere) iacturam hanc non am moleſtè ferre debent, quàm certē boni quique & honeſti iri in lucro eſſe deputarent, beneque cum mortalium rebus ctum eſſe non tam grauatè dicerent, ſi quæ iniuſtè poſſederūt niqui illi captatores, ad veros tandem poſſeſſores redirent. Eo le genere furum ſunt plerique foreſes rabulæ, atque importuni ſycophantæ, & maximè ærario publico nonnunquam præfecti, qui æquiſſima numinis vltione, aduerſa reflāte fortuna, plerumque ſumptus faciunt, quos nunquam putaſſent: & ſæpenùmerò citius quàm vellent, euomunt quod concoquere non potuerunt. Id etiam vulgò tritum.

De malè quæſitis non gaudet tertius hæres.

Porrò Cicer. Philipp. 2. vſurpauit hoc Adagium Plautinum, tranſtulitque in Antónij rapacitatem & ingluuiem, his verbis: At quàm inſolenter ſtatim heluo inuaſit in eius viri (Pom-

peium intelligit) fortunas, cuius virtute terribilior erat pop lus Romanus exteris gentibus, iuſtitia charior? In eius igi copias cùm ſe ſubitò ingurgitaſſet, exultabat gaudio, perſc de mimo modò egens, repentè diues: ſed vt apud Poëtam n cio quem, Malè parta malè dilabuntur, incredibile ac ſim portenti eſt, quonam modo ille tam multa, quàm paucis n dico menſibus, ſed diebus effuderit. Fortaſſe & huc referri p teſt illud Democriti, πλοῦτος ἀπὸ κακῆς ἐργασίας περιγινόμενο ἐπιφανέστερον τὸ ὄνειδος κέκτηται. & Heſiodus, mala lucra d nis eſſe ſimillima cecinit:

—— κακὰ κέρδεα ἶσα ἄτῃσι.

Contrà laudat, χρήματα οὐχ ἁρπακτὰ, quæque ſunt θεόσδοτ Sed præſtat audire Euripidem:

Ἀδίκως δὲ μὴ κτῶ χρήματ', ἢν βούλῃ πολὺν
Χρόνον μελάθροις ἐμμένειν. τὰ δ' ἀδίκως
Οἴκους ἐσελθόντ' οὐκ ἔχει σωτηρίαν. id eſt,

Ne compares iniuſtè vllas opes, quas velis tibi eſſe diuturna quicquid enim iniquè domi cumularis, ſaluũ eſſe minimè p teſt. Adhæc non prætermittam (quod attinet ad carminis ena rationem) Miluum in Hieroglyphicis locupletem deſignare rapacem: quod in Phædone ſignificat Socrates, cùm eos homi nes qui auaritiæ ſtuduiſſent, & ad imbecilliorum expilatione & rapinas parati ac ſemper prompti fuiſſent, in miluos & lupo conuerti ait. Sed & in ſacris Miluus pro prædone ac graſſator accipitur. Pier. lib. 17. Hieroglyph.

Viſcera, diuitiæ.

Quem nauſea torſerat.] Qui præ ingluuie vomebat.

Viſcera ab ore fluunt.] Viſcera ſunt diuitiæ: vnde Penelope O uidiana:

Viſcera noſtra tuæ diripiuntur opes.

Et vulgariter dicitur apud noſtrates, Eum qui ſuum perdit, ſenſum perdere: vel, Qui cenſum perdit, perinde videri, ac ſenſum profundere. Sunt enim χρήματα ἡ ψυχὴ καὶ ζωὴ βροτοῖς, vt eſt in quodam Græco Epigrammate. Cicero pro Quintio: non pecuniam modò, verùm etiam hominis propinqui ſanguinem vitamque eripere conatur.

Semper præſto eſſe infortunia.

EMBLEMA CXXIX.

idebant parili tres olim ætate puellæ
Sortibus, ad Stygias quæ prior iret aquas.
t cui iactato malè ceſſerat alea talo,
Ridebat ſortis cæca puella ſuæ:
im ſubito icta caput labente eſt mortua tecto,
Soluit & audacis debita fata ioci.
Rebus in aduerſis mala ſors non fallitur: aſt in
Fauſtis, nec precibus, nec locus eſt manui.

APologum hunc in primo Epigrammatum Græcorum reperi, de tribus puellis alea iacta inquirentibus, quænam

prior fato conceſſura eſſet: quæ verò ſortem iactam viderat mortem portendere, riſu neglexit, cùm ſtatim tegula in ca lapſa riſui finẽ dedit, quod ſignificat Adagium, Mala vel in cata veniunt: illudque apud Græcos vulgatũ, δίζημένοισι τὰ θὰ μόλις παραγίνεται, τὰ δὲ καὶ μὴ διζημένοισι: hoc eſt, Mala etiam non quærentibus obtingunt, bona vix accedunt eti quærentibus. Idem reſpondit Diogenes rogatus, quid de minum ſorte ſentiret: Miſeram & infortunatam hominum c ditionem eſſe dixit, cùm bona quærentibus vix obtingant, dant autem infortunia, non tantùm non quæſita, ſed præter mnem expectationem. Plautus Moſtellaria:

Mala veniunt etiã nõ vocata.

——— Vnum hoc ſcito, nimio celerius
Venire quod moleſtum eſt, quàm id quod cupidè petas.

Græcum Epigramma eiuſmodi eſt, in titulo εἰς δυσπραγί

Character emblematis.

Αἱ τρίσσαι ποτὲ παῖδες ἐν ἀλλήλῃσιν ἔπαιζον
Κλήρῳ, τίς προτέρη βήσεται εἰς ἀΐδην.
Καὶ τρὶς μὲν χειρῶν ἔβαλον κύβον· ἦλθε δὲ πασέων,
Ἐς μίαν, ἡ δ' ἐγέλα κλῆρον ὀφλόμενον.
Ἐκ τέγεος δ' ἄρ' ἄελπτον ἀπωλίσθησε πέσημα·
Δύσμορος, εἰς ἀΐδην δ' ἤλυθεν, ὡς ἔλαχεν.
Ἀψευδὴς ὁ κλῆρος ὅπω κακόν, ἐς δὲ τὸ λῷον
Οὔτ' εὐχαὶ θνητοῖς εὔσοχοι, οὔτε χέρος.

Cæterùm Socrates aleæ ludo humanam vitam compara πεττείᾳ τινὶ ἔοικεν ὁ βίος, καὶ δεῖ ὥσπερ ψῆφον τινὰ τίθεσθαι τὸ σ βαῖνον. οὐ γὰρ ἐστὶν ἄνωθεν βαλεῖν, οὐδὲ θέσθαι τὴν ψῆφον, Aleæ l ſimilis eſt vita, & quicquid euenit, veluti quandam teſſerã ponere oportet. Non enim denuò iacere licet, neque teſſe aliter ponere. Cui & conuenit illud Terentij in Adelphis:

Aleæ ludo vita hominis compa rata.

Sic in vita eſt hominum, quaſi cùm ludas teſſeris:
Si illud quod eſt maximè opus, iactu non cadit,
Illud quod cecidit ſorte, id arte vt corrigas.

Huc fortè non incommodè transferes illud Demoſt. σπουδα ἐστὶν ἀνθρώπων, ὅταν βελτίστῃ τῇ παρούσῃ τύχῃ χρῶνται, πλείω τὴν σπουδὴν πρὸς τὸ σωφρονεῖν ἔχειν· οὐδὲν γὰρ οὔτε φυλα μένοις οὕτω δεινὸν ὡς ἀφύλακτον εἶναι, οὔτε ὀλιγωροῦσιν, ἀπρ δόκητον παθεῖν.

Modeſtia decet vel maximè fortunatos

id eſt, Proborum hominum officium eſt, cùm fortuna vtun maximè proſpera, tum ſummũ habere modeſtiæ ſtudium. N que enim quicquam tam formidabile, quin vigilãtia præca ri, neque vllum malum eſt, quin oſcitantibus euenire poſſit.

Styx.

Ad Stygias aquas:] Id eſt, ad mortem. Styx inferorum fluui

er quem veteres putabant animas tranſire poſt mortem. La-
ant. lib. 1. cap. 11. Hanc phraſim mutuatus eſt ex Martiale:
am in primo ſic 79. epigr.

Decreuit Stygios feſtus adire lacus.

dem 102.

Nec prius ad Stygias famulus deſcenderat vmbras. & dein,

Dixit ad infernas liber iturus aquas.

ox 105.

Et Stygias æquum fuerat patrem iſſe ſub vmbras.

bro etiam 4. 73.

Et iam per Stygias eſſet iturus aquas.

enique vndecimo lib. 85.

Qui nondum Stygias deſcendere quærit ad vndas.

Cæca ſortis.] Ignara exitij futuri.

Tecto.] Tegula.

Rebus in aduerſis mala.] Prudens quiſque omnia quæ ſibi ſpe-
nda ſunt, non in meliora, ſed in peiora conſtituat: vt ſi quid
æter ſpem accidat, id tamquam lucrum reputet, vt monet
omicus. Ouidius 4. De Ponto:

Tu quoque fac timeas; & quæ tibi læta videntur,
Dum loqueris, fieri triſtia poſſe puta.

Remedia in arduo, mala in prono eſſe.

EMBLEMA CXXX.

ÆTHERIIS poſtquàm deiecit ſedibus Aten
Iupiter, heu, vexat quàm mala noxa viros!
Euolat hæc pedibus celer & pernicibus alis,
Intactumque nihil caſibus eſſe ſinit.
Ergo Litæ, proles Iouis, hanc comitantur euntem,
Sarturæ quidquid fecerit illa mali.
Sed quia ſegnipedes, luſcæ, laſſæque ſenecta,
Nil niſi poſt longo tempore reſtituunt.

Titulis Emblematis vnde ductus.

GEneralis ea theſis, præfixa Emblemati, ad quaſcum humanas calamitates & incommoda poteſt accom dari: eáque, niſi fallor, parœmia eſt medicis familiaris. E

conferre placet cum aurea illa Nazarij ſententia, ex Panegyrico quem Cæſari Conſtantino dixit: Facilior, inquit, & multò procliuior lædendi quàm commodandi ſemper eſt via: vulnerare integrum, quàm ſauciato mederi: diſſipare rapta, quàm diuulſa componere.

Aetheriis.] Homerus Iliad.1. Aten Deam fingit, mortales variis implicantem anguſtiis & perturbationibus, eorumque mentes ſeducentem, variisque opinionum monſtris afficientem: ad quæ mala ſarcienda placandáque Litæ Iouis filiæ opponuntur, quæ tamen non ſtatim poſſunt inſtaurare atque componere, quod ab ea motum atque diſſectum fuit: ſed id longo temporis interuallo fieri ait, vtpotè quæ ſint luſcæ, tardis pedibus, & ſenio confectæ. Verſus Homericos huc adiiciemus: Ate Homerica. Litæ.

Καὶ γάρ τε λιταί εἰσι Διὸς κοῦραι μεγάλοιο,
Χωλαί τε ῥυσαί τε, παραβλῶπές τ' ὀφθαλμώ.
Αἵ ῥά τε καὶ μετόπισθεν ἄτης ἀλέγουσι κιοῦσαι.
Ἡ δ' ἄτη σθεναρή τε καὶ ἀρτίπος, οὕνεκα πάσας
Πολλὸν ὑπεκπροθέει, φθάνει δέ τε πᾶσαν ἐπ' αἶαν
Βλάπτουσ' ἀνθρώποις. αἱ δ' ἐξακέονται ὀπίσσω.
Ὃς μέν τ' αἰδέσεται κούρας Διὸς ἆσσον ἰούσας.
Τὸν δὲ μέγ' ὤνησαν, καί τ' ἔκλυον εὐξαμένοιο.
Ὃς δέ κ' ἀνήνηται, καί τε στερεῶς ἀποείπῃ,
Λίσσονται δ' ἄρα ταί γε Δία κρονίωνα κιοῦσαι,
Τῷ ἄτην ἅμ' ἕπεσθαι, ἵνα βλαφθεὶς ἀποτίσῃ. hoc eſt,

Namque Litæ ſoboles magni Iouis, & pede claudo,
Rugoſæ, obliquoque oculo, medeantur vt illi,
Aten ſectentur. celeri peruertitur omnes
Illa gradu, & paſſim damnum mortalibus affert.
Hac verò actutum ſarturæ damna ſequuntur,
Conciliantque ſuis cultoribus optima ſemper.
At ſi quis reicit præfractè, ac perneget illis,
Tunc adito Ioue patre, precantur, vt ilicet Ate
Huic adſit, pænaſque ſuo det denique damno.

Eiuſdem Ate etiam meminit Iliad. τ. quo loco Iupiter in eam confert, quòd eſſet deceptus à Iunone: Illam enim ea cauſſa capillis arreptam in terras præcipitem dedit, indixitq; ne vnquã rediret in cælitum contubernium. Hoc quidem ſignificatur, aduerſa queque ſtatim & ex improuiſo impetere, tardè autem recedere: illud enim eſt quod Gallorum vulgus ait, Mala & ægritudines in equis accedere, ſed pedibus & lento gradu recedere. Res aduerſas ſtatim accedere, tardè recedere.

Ate enim noxa eſt velociſſima, quæ propter motum celerem infortuniorum aleam maximè ſubitam & improuiſam ſignifi- cat. Hanc Chriſtianæ pietatis auctores *φώσφορον*. i. Luciferu[m] è cælo deturbatum interpretantur, vt maximè Iuſtinus Philo- ſophus ac martyr, Euſebius Pamphil. Suidas, & Budæus noſte[r] ex Beſſarione Cardinale lib. 3. in calumniatorem Platonis. Sto- bæus Elegia *περὶ δικαιοσύνης* ex Solone hoc diſtichon retuli[t] vbi emergentem è diis noxam facit:

Lucifer è cælo deturbatus.

> Ἄτη δ' ἐξ αὐτῶν ἀναφαίνεται, ἣν ὁπόταν Ζεὺς
> Πέμψῃ τειρομένοις, ἄλλοτε ἄλλος ἔχει. id eſt.
>
> *Ex illis Ate apparet, quam vbi Iuppiter ipſe*
> *Miſerit vltricem, tunc aliam alter habet.*

Litæ claudæ & luſcæ cur.

Litas autem Deas claudas interpretantur Mythologi de iis qu[i] precantur, quòd genua flectant: quas rugis obſitas eſſe Poet[æ] volunt, ad deſignandam imbecillitatem. Has aiunt eſſe ſtrabi[s] luminibus, quòd conniuere videantur in quibuſdam, ſed po- ſtremò neceſſitate ad ſupplicationes deflecti. Phornutus clau- das eſſe tradit, quòd tardè & vix accedant ad eos ſupplicando[s] quos antè affecerint iniuria: rugoſas verò & ſtrabis oculis quòd grauiter & ore parum hilari intueantur quos offende- runt, & à quibus veniam deprecentur: Iouis porrò filias, quò[d] venerabiles ſint. hæc ille. Itaque id transfertur ad illatam cui- piam iniuriam, cuius difficulter memoria tollatur ex animo iniuriarum enim & contumeliarum memoria tardiſſimè ſene- ſcit, vt ferè vt niſi morte deleatur. Vel ad id traducetur no[n] omninò malè, quod habet Cornel. Tacitus in vita Iulij Agri- colæ, ſoceri ſui: Naturâ infirmitatis humanæ, inquit, tardior[a] ſunt remedia, quàm mala: & vt corpora lentè augeſcunt, cit[o] extinguuntur: ſic ingenia ſtudiáque faciliùs oppreſſeris, quà[m] reuocaueris. Sic Seneca Epiſtola 92. Eligit aliquid noui ca- ſus, per quod velut oblitis vires ſuas ingerat. Quicquid lon- ga ſeries multis laboribus, multa Dei indulgentia fluxit, i[d] vnus dies ſpargit ac diſſipat. Eſſet aliquod imbecillitatis no- ſtræ ſolatium rerumque noſtrarum, ſi tanto tempore repara- rentur cuncta, quanto finiuntur. Nunc incrementa lentè ex- eunt: feſtinatur in damnum: nihil publicè, nihil priuatim ſta- bile eſt, tumultuantibus cauſſis mala, vnde minimè expectaba- tur, erumpunt. Huc pertinet Scytharum legati ſententia e[x] Curtio lib. 7. Quid tu? ignoras arbores magnas diu creſcere, vn[a] hora extirpari? Ponticus Heraclides diſputatione De allegori[is] Homericis, eodem penè modo intelligit: quo loco eos argu-

Locus Cornelij Taciti.

Pontici Heraclidis allegoria de Ata & Litis.

ıperitiæ,qui Homerum vituperent, qui Litas Iouis filias im-
è deformi & mutilo corpore finxerit. His Poëta imaginem
preſſit eorum qui ſupplices ſunt. qui enim peccarunt,ex con-
entiæ verbere tardiores eſſe ſolent: eóſque verentur aggre-
quos læſerunt,& à quibus veniam impetrare poſtulant: pu-
ris enim ſui ſunt ipſi continuò memores. Nec verò præſenti
imo eſſe poſſunt,aut conſtanter intuentur,vt qui retrò auer-
ıt oculorum aciem.Primò itaque ſupplicum animus nullum
æ ſe lętum ruborem admittit,vt qui pallidi ſint,demiſſo vul-
,miſericordiam elicere conantur. Ea ergo cauſſa fuit,cur Li-
ita fuerint ab Homero depictæ. Contra valida eſt & pernix
e, cuius nimirùm acris & vehemens ſtultitia hominum non
odò ceruicibus, ſed & animis impendeat. Nam toto impetu
ſine aliqua ratione fertur ad omne flagitium. Is ergo Poëta
rinde ſe geſſit, vt qui pictor eſſet humanorum affectum,
os affectus Deorum nominibus allegoricôs affingere ſolet.
ge Lucian.in Imaginibus, & Tragopodagra.

Aten,] Ate eſt noxia παρὰ τὸ ἀάομαι,lædo.

Heu mala noxa.] De nomine noxæ & noxiæ hæc placet adde-
è commentario Alciati ad tit.De verb.ſignific.Noxam dixe-
antiqui, ait, id quod nocet: quapropter culpa,pœna,detri-
entum,noxa eſt.vnde & lib.33. T.Liuius,noxæ exoluere,id eſt
œna capitalis fraudis liberare, accepit. Seruus quoque qui
ntra legem Aquiliam alicui damnum dedit, noxa eſt. At no-
ſolummodo de maleficio ipſo dicitur, nec tam generali ſi-
ificatione accipitur, ſicuti noxa. Cicero libro 3. de Legibus,
oxiæ pœna par eſto,vt in ſuo vitio quiſque plectatur, vis ca-
e,auaritia mulctâ,honoris cupiditas ignominiâ. M. Mani-
s: Quinetiam infelix virtus, & noxia felix. Plautus in Bac-
id. Sat ſit, ſuſpectus ſum, cùm careo noxia. Quo ſenſu & in
oſtellaria & in Pſeudolo viſus eſt; Terẽtius quoque in Phor-
one:In re incipienda ad defendendam noxiam. ſed & in Eu-
cho & Hecyra ad eundem modum. Nec noxam eos aſcripſiſ-
quiſquam dixerit, cùm ratio carminis non conſentiret. Quæ
ducere volui vt palàm fieret quàm iniquo iure Iuſtinianum
Elegantiis ſuis inſectetur Valla,& Seruium Beroaldus, dum
iectiuè tantùm dici noxiam opinentur contra veterum au-
oritatem. Hæc ille.

Ex arduis perpetuum nomen.

EMBLEMA CXXXI.

CREDIDERAT *platani ramis ſua pignora paſſer,*
Et bene, ni ſæuo viſa dracone forent.
Glutiit hic pullos omnes, miſeramque parentem
Saxeus, & tali dignus obire nece.
Hæc, niſi mentitur Calchas, monimenta laboris
Sunt longi, cuius fama perennis eat.

PIndar. Olymp. 5. Αἰδ' ἀμφ' ἀρεταῖσι πόνος δαπά-
νατε μάρναται, πρὸς
Ἔργον κινδύνῳ κεκαλυμμένον. id eſt,
Circa virtutes labor ſumptúſque perpetuò implicãtur, vt opu
difficultate obtectum aſſequare. Sed propiùs apud Plutarcl

acchilides: πρὸν γὰρ κῦδος ἔχει ἀρετά.

Crediderat platani.] Cùm in Aulide Bœotiæ portu, Græcorum
l Troiam euertendam nauigantium claſſis aduerſo vento de-
neretur, Calchas augur peritiſſimus cũ cæteris Græcis profe-
us Agamemnonem docuit, qua ratione Dianam iratam pla-
ıret, & ex ſerpentis vel draconis augurio (qui in arborem ſub-
pens nouem paſſeris pullos vnà cum matre deglutierat) de-
mo tandem anno illum captum iri prædixit. Nam pro paſſe-
bus annos, pro angue tempus intellexit, vt explicat Pierius
ieroglyph. lib. 20. Narratio eſt apud Homerum Iliad. β. &
ic. 2. de Diuinat. quam eandem reperiri in vita Homeri quæ
lutarchi nomine à quibuſdam circumfertur. De Calchantis
.o vaticinio facile mihi eſſet adiicere Ciceronianos verſus,
ıos citat ipſe eodem de Diuinatione: ſed liber eſt in omnium
anibus. Locus Homeri ſic habet:

Historia ex Homero de vaticinio Calchantis.

Τίπτ' ἄνεω ἐγένεσθε καρηκομόωντες ἀχαιοί;
Ἡμῖν μὲν τόδ' ἔφηνε τέρας μέγα μητίετα ζεὺς, &c.

uē eundem ſatis feliciter Ouidius eſt æmulatus Transfor. 12.

——— *veri prouidus augur,*
Theſtorides, Vincemus, ait, gaudete Pelaſgi,
Troia cadet: ſed erit noſtri mora longa laboris,
Atque nouem volucres in belli digerit annos.

oc autem innuit, quòd pręclarum ſit idem eſſe arduum; & re-
ıs maximis difficultatem quanquam à natura eſſe propoſi-
m, ait idem M. Tull. Tuſcul. 3. Etenim nulla poteſt eſſe diu-
rna gloria, quam labor ſtrenuus & indefeſſus primùm non
ıteceſſerit. Quis enim magna coronari contendat Olympia,
ılcis ſine puluere palmæ? Vulgo tritum id, τὰ καλὰ τὰ δύσκο-
ı. Præclarè Xenophon, ἀπομνημ. 2. αἱ διὰ καρτερίας ἐπιμέλειαι
ν καλῶν κ' ἀγαθῶν ἔργων ἐξικνεῖσθαι ποιοῦσιν, ὥς φασιν οἱ ἀγα-
ὶ ἄνδρες· λέγει δὲ πον καὶ ἡσίοδος,

Nullam gloriam ſine labore parari.

Τὴν μὲν γὰρ κακότητα καὶ ἰλαδὸν ἐστὶν ἑλέσθαι
Ῥηϊδίως. λείη μὲν ὁδὸς, μάλα δ' ἐγγύθι ναίει·
Τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν
Ἀθάνατοι· μακρὸς δὲ καὶ ὄρθιος οἶμος ἐπ' αὐτὴν,
Καὶ τρηχὺς τὸ πρῶτον· ἐπὴν δ' εἰς ἄκρον ἵκηται,
Ῥηϊδίη δ' ἤπειτα πέλει χαλεπήπερ ἐοῦσα.

Virtus difficulter paratur.

αρτυρεῖ δὲ καὶ ἐπίχαρμος ἐν τῷ δε, τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν
ἄντα τ' ἀγαθὰ θεοί. id eſt, Curæ quidem laborioſæ efficiunt, vt
pulchra & honeſta facinora perueniatur, ſicuti virorum o-
imorum habet adagium. Ait enim Heſiodus:

Amplecti vitium cumulatim & ſumere promptum eſt:
Namque iter id facile eſt, nec eo vicinius vllum.
Dij quoque ſudorem virtuti præpoſuerunt,
Ad quam longa via eſt atque ardua, & aſpera multum
Offertur: tamen eſt vbi ad alta cacumina ventum,
Fit facilis, primò fuerat quæ tam ardua virtus.

Teſtatur autem Epicharmus, A diis omnia nobis vendi labori bus. Memoriæ ſuccurrit & illud Clementis Alexandrini Stro mat. δ. ἐστι τὶς λόγος ταν ἀρετὰν ναίειν δυσαμβάτοις ἐπὶ πε τρεαις· νῦν δέ μιν θοᾶν χῶραν ἁγνὸν ἀμφέπειν, οὐδὲ πάντων βλε φάροις θνατῶν ἔσοπτος, ὧν μὴ δακέθυμος ἱδρὼς ἔνδοθεν μόλ ἥκητ' ἐς ἄκρον ἀνδρείας: quorum verborum hæc eſt ſententi Fama eſt virtutis domicilium eſſe in quibuſdam rupibus, a quas difficilis admodum ſit aſcenſus, eámque celerem inco lere locum caſtum. Ea verò non conſpicitur quibuſcumqu hominum oculis: neque vnquam ad eam quiſquam peru niet, tanquam ad fortitudinis propugnaculum, niſi primù ſudore ac labore animum afficiente ſuam induſtriam probari Quid enim gloriæ Alexander, quid Epaminondas, quid The miſtocles ſibi comparaſſent, niſi laborioſis & moleſtis exped tionum anguſtiis arduum virtutis iter ſibi conficiendum pr poſuiſſent? οὐ γὰρ εὐτυχία τὰ ῥωμαίων, ἀλλὰ τλημοσύνῃ καὶ ἀρε πρὸς τὰ δεινὰ χρωμένων, εἰς τοῦτο προῆλθε δυνάμεως, ait Craſſo Plutarch. id eſt: Non tam fortunæ proſper euentus R manorum potentiam auxit, quàm egregia virtus, ac ſumma laboribus aſperiſque in rebus tolerantia, aduerſis caſibus ſu cumbere neſcia. Illud etiam mihi ſuccurrit Pindari ex Olym ſexto: ἀκίνδυνοι δ' ἀρεταὶ οὔτε παρ' ἀνδράσιν οὔτ' ἐν ναυσὶ κοίλα τίμιαι· πολλοὶ δὲ μέμνανται, καλὸν εἴ τι πονάθῃ. id eſt, Virt periculorum expers neque apud homines, neque mari hab tur in pretio: at multi memorant, ſi quid honeſti, laborioſè pe actum eſt. Quid, vt hoc poſtremò, laudis Cæſar eſſet conſec tus, ſi facile illi fuiſſet Britannis inferre bellum? Aut Annib quantum ſibi famæ cumulaſſet, ſi dum Italiam adiret, perui Alpes citra puluerem & ſudorem, ac non magna ſuorum cæ feciſſet? Rectè Naſo Triſtium 4.

Ardua per præceps gloria vadit iter.

Et Propertius 4. Elegiarum:

Magnum iter aſcendo, ſed dat mihi gloria vires:
Non iuuat ex facili lecta corona iugo.

Porrò Alciatus id carminis videtur imitatus è Græco ince

cuiuſdam Poëtę, apud quem tamen non eſt eadem concluſio. cùm de hirundine verba faciat, cuius nidum ſerpens deieciſſet & exturbaſſet, in eóque tandem igni ardenti combuſtus eſſet.

Crediderat.] Commiſerat, nidificauerat.

Sua pignora.] Pullos, vt alibi monuimus, de Ciconiæ nido.

Saxeus.] Fatalis ſerpens eſt, necnon perpetuæ belli Troiani memoriæ per metamorphoſim ſerpentis in perpetuæ duritiei ſaxum. ſonat etiam ſaxeus, durum, crudelem, inexorabilem, quique nulla flecti prece poſſit. Huc pertinet quod alio loco memini retuliſſe me de illo angui qui Tarquinij Superbi animum ſtupefecit, attonitúmque reddidit, cùm à columna lignea repente lapſus omnes in fugam vertiſſet, rei miraculo conſternatos: nimirum portendebat ille ſerpens nouum & inexpectatum principem, eundémque ætate florentem Iunium Brutum, de lignea columna, hoc eſt, ſtupore, quem diu ſimulauerat, ne opprimeretur à tyranno, proditurum. Serpens ſaxeus.

Ex literarum ſtudiis immortalitatem acquiri.

EMBLEMA CXXXII.

NEPTVNI tubicen (cuius pars vltima cetum
Aequoreum facies indicat eſſe Deum)
Serpentis medio Triton comprenditur orbe,
Qui caudam incerto mordicus ore tenet.
Fama viros animo inſignes, præclaráque geſta
Proſequitur; toto mandat & orbe legi.

Typus Emblematis.

ID petitum apparet è Macrobio Saturnal.1.c.8.illud nõ omiſerim, ait, Tritonas cũ buccinis faſtigio Saturni ædis ſuperpoſitos,quoniam ab eius commemoratione ad noſtram ætatem hiſtoria elata & quaſi vocalis eſt:antè verò muta,& obſcura, & incognita: quod teſtantur caudæ Tritonum humi merſæ & abſconditæ. Triton marinus Deus, Neptuniq́ue filius,& tubicen ſchemate ſerpentis circulo continetur; quod refertur qui

Triton, Deus marinus.

:m ad perpetuam & numquam intermorituram doctorum
rorum memoriam. Tuba enim famæ & commendationis no-
eſt, vt quæ ab omnibus exaudiatur. Serpens in ſe reuolutus,
ernitaté deſignat, vt docet Orus Niliacus in ipſo Hieroglyph.
incipio. Hoc ſignificat hiſtoriam rerũ geſtarũ ab Saturni cõ-
emoratione ad noſtra vſque tẽpora, quę aliàs obliterata eſſet,
tã & quaſi vocalẽ extitiſſe. Nam quæ ante Saturnũ geſta ſunt,
ſcura & incognita in tenebris delituiſſe: quod oſtẽdunt Tri-
num caudæ ad humum inclinatæ, quæque oculos effugiunt.
Alciatus ipſe Annotationibus in Tacitũ ſic attigit: Veteres;
quit, in templorum Saturni ianuis imagunculas Tritonum
tuebant, non aliam ob cauſſam, quàm vt ab eo cœpiſſe hiſto-
m, æternitatemque illis debere Deos oſtenderent, quorum
ęconio fuiſſent celebrati. Tibullus idem ſignificat his verbis:

Quem referent Muſæ, viuet, dum robora tellus,
Dum cælum ſtellas, dum vehet amnis aquas.

uid. 3. Triſtium:

Singula quid referam? nil non mortale tenemus,
Pectoris exceptis ingeniique bonis.
En ego, cùm patria caream, vobiſque, domoque,
Raptaque ſint, adimi quæ potuere mihi:
Quilibet hanc ſæuo vitam mihi finiat enſe,
Me tamen extincto fama ſuperſtes erit.

uò ſpectat Eudamidæ illud, qui rogatus cur Lacedæmonij ad
llum profecturi Muſis ſacrificarent, cùm nullum cum Marte Spartani Muſis cur ante bella ſacrificarent.
berent commercium: Vt, inquit, poſt præclarè facta, memo-
apud poſteros maneat. Et quidẽ docti, nõ ſolùm viui ac prę-
ntes ſtudioſos diſcendi erudiunt atque docent, ſed hoc idem
am poſt mortem literarum monimentis aſſequuntur, Cic. 1.
ficiorum. De Tritone plura apud Macrob. eo quem proxi-
citaui loco, & Gyraldum Syntag. 5.

Cetum.] Inferiore ſui corporis parte piſcem refert, ſuperiore
um. Plutarc. de Iſide commentario ait Amphitritem mino-
que Deos marinos, Tritonas dici. Eos deſcripſit vberrimè 4.
gonautic. Appollonius. Mitto quæ in Arcadicis habet Pauſa-
s: ſunt enim prolixiora, quàm vt huc attexere habeam ne-
ſe: Virgilius in decimo, vbi de apparatu nautico Mezentij:

Hunc vehit immanis Triton, & cærula concha
Exterrens freta, cui laterum tenus hiſpida nanti
Frons hominem præfert, in Priſtin deſinit aluus.
Spumea ſemifero ſub pectore murmurat vnda.

Tumulus Ioannis Galeacij Vicecomitis, primi Ducis Mediolanenſis.

EMBLEMA CXXXIII.

Pro tumulo pone Italiam, pone arma, Duceſque,
Et mare, quod geminos mugit aduſque ſinus.
Adde his Barbariem conantem irrumpere fruſtrà,
Et mercede emptas in fera bella manus.
*al. & *Anguiger * eſt ſummo ſiſtens in culmine, dicat:*
Quis paruis magnam me ſuperimpoſuit?

Galeacius. EPitaphium eſt Ioannis Galeacij quem celebrat eo maxim nomine, quòd fortiſſimè Turcis in Italiam irrumpere co nantibus reſtiterit, & Remp. ſuam legum auctoritate compo

ıerit. Huius hiſtoriam repete ex Sabellico Ennead. 9. lib. 9. ſed
ıaximè Paulum Iouium conſule de Ducibus Mediolanē. Vi-
ɛtur autem Alciatus id confixiſſe ad Grçcorum quorundam
pigrāmatum imitationem, vt eſt Germanici quoddam lib. 3.
.uo Themiſtocles rerum à ſe geſtarum commoratione indi- Vnde petitum Emblema.
ıt, quo pacto à Græcis ſepeliri velit: alioqui nullum ſatis ma-
ıum & dignum ſepulchrum ſuis virtutibus erigi poſſe, quò
ectat & Parmenionis in Alexandrum, cui pro magnitudine
rum non poſſe ſcribi dignum epitaphium, ſed Europam &
ſiam, quas ſubiugauit, eius eſſe ſepulchrum tradit. Simile eſt
ıod in Hectoris tumulo fecit Poëta quiſpiam: in quo Hector
ɔ vult comparari ſepulchro aut tumulo; quippè qui vniuerſæ
ræciæ reſtiterit, & cuius ampliſſimum ſepulchrum ſint Ilias,
omerus ipſe, Græcia, & Achiui fugientes. Eodem modo vt
gnum Galeacio tumulus ad perpetuam nominis commēda-
ɔnem extruatur, ait Alciatus, deſcribendam eſſe Italiam vni-
rſam, Duces ipſos, regiones conterminas, & Barbaros toto
ıpetu Italiæ ceruicibus imminentes: poſtremò conſtituatur
ɪguifer, qui ſymbolum habeat ſcriptum, ΤΙ' ΜΕ' ΜΙ-
ΡΟΙ͂Σ ΤΟ`Ν ΜΕ'ΓΑΝ ΕʼΝΤΙ'ΘΕΤΕ; Sed huc
ponam Germanici in Themiſtoclem epicedium, quod imi-
tus eſt, & fermè integrum (vocabulis aliquot dūtaxat immu-
is) mutuatus eſt Alciatus, vt videre eſt: Character Emblemæ.

Ἀντὶ τάφου λιθοῖο θὲς ἑλλάδα, θές δ' ἐπὶ ταῦτα
Δοῦρατα, βαρβαρικᾶς σύμβολα ναυφθορίας.
Καὶ τύμβῳ κρηπῖδα περίγραφε περσικὸν ἄρη
Καὶ ξέρξην· τούτοις θάπτε θεμιστοκλέα.
Στάλα δ' ἁ σαλαμὶς ἐπικείσεται, ἔργα λέγουσα
Τἀμά· τί με σμικροῖς τὸν μέγαν ἐντίθετε.

ɛminerimus interea, quòd priori huius libri Emblemate ad-
tauimus, Anguem ſiue ſerpētem ſtemma eſſe Ducis Medio-
ıenſis: quod hoc loco nimis anxiè repetere, non video quàm
ıeceſſe. Hoc mihi reuocat in memoriā ſpecies vndecim ho-
ɛum qui ab Ariſtotele ſtatuuntur Rhetoricorum primo,
ɴpe ſacrificia, monumenta vel carmine, vel oratione ſo-
a, præmia certa, luci, ſuperiores in ſedendo loci, ſepul-
a, imagines, publicæ epulæ, & quibus vtuntur Barbari,
ɔitus adorantium, & conſpectus euitationes, munera quæ
ıd quaſque gentes in precio ſunt. De quibus ſigillatim ali-
d dicere nihil hîc neceſſe habeo. De ſepulchris & monumē
agimus, quæ inter honores non paruos poni ſolemne iam

olim fuit: exemplorum varietate obruor; vnum huc confer:
vetus quidem & memorabile Menandro Bactrorum regi, h
mini mitiſſimo, in expeditione quadam vita functo, cun
regni ciuitates, cunctique populi inferias de more, commu
que conſenſu ſoluerunt. Sed de reliquiis cùm diu certatum
ſet, quibus in primis commendarentur, vix tandem inter o
nes conuenit, vt æquè partitæ ſingulis diſtribuerentur rata
parte, nempe quòd illius viri monumentum apud omnes p
ter cum veneratione exiſteret, teſtis eſt Plutarch. commenta
quo ciuilem hominem inſtituit.

Pone arma.] Pro deſcribe, aut diſpone, non placet Forne
noſtro, vt quòd à mera lingua Romana deflectat; quanqu
Cicero initio 5. Antonianæ dixerit: Pacem vult Antonius, ar
ponat: hîc enim, pro deponat, vſurpari liquet.

Et mare, quod geminos mugit.] Italia hinc & illinc mari Sicul
Adriatico clauditur.

Mugit.] A tauris tranſlatio.

Emptas manus.] exercitum mercede conductum.

Paruis magnam.] Antitheton. Apud Caietam in ſepulchro m
moreo æneaque vrna, hæc inſcripta reperiuntur Scipioni A
cano:

Deuicto Annibale, capta Carthagine, & aucto
Imperio, hos cineres marmore tectus habes.
Cui non Europa, non obſtitit Africa quondam,
(Reſpice res hominum) quàm breuis vrna premit!

Optimus ciuis.

EMBLEMA CXXXIIII.

Dum iuſtis patriam Thraſybulus vindicat armis,
Dumque ſimultates ponere quemque iubet,
oncors ordo omnis magni inſtar muneris, illi
Palladiæ ſertum frondis habere dedit.
inge comam Thraſybule, geras hunc ſolus honorem:
In magna nemo eſt æmulus vrbe tibi.

OPtimi ciuis eſt Rempub. ſuam non modò legum metu coërcere, ſed & omnes omnium animos pacis vinculo ontinere, & omnem rixarum occaſionem adimere. Præſto eſt xemplum Thraſybuli. Athenienſibus enim longiſſima obſi-

dione preſſis à Spartanis, poſt longam famem, & aſſiduam pe-
ſtilentiam, pacem poſtularunt; quam tandem impetrarunt, e-
tamen conditione, vt ciuitas Atheniẽſis à triginta Ducibus gu-
bernaretur. Sed temporis ſucceſſu horum tanta tyrannis & ſa-
uitia fuit, vt boni quique ciuitatis principes & opulenti, benè-
que nũmati homines exularent: inter quos Thraſybulus vnu-
ex præſtantiſſimis, cum aliis in exilium abire eſt coactus. Itaqu-
ille ſuo conſilio, & ſociorũ ope, tyrannos omnes induſtria ſin-
gulari repulit, patriæque libertatem recepit. Sed vt inter Ath-
niẽſes ciues pax ſtabilior eſſet, interpoſita fide publica, Thraſ-
bulus legem ſanxit De abolendis præteritis iniuriis, qua-
ἀμνηστίαν nuncupauit: quocirca coronam ciuicã magno toti-
ciuitatis applauſu meruit. Hæc lex conformis eſt oraculo Eu-
gelico de iniuriis remittendis & obliuione delendis. Huc Pr-
uerb. Ne malorum memineris. De Thraſybulo Æmilius Pr-
bus in eius vita, Iuſtin. in Trogum lib. 5. & Valer. lib. 4. cap-
Marullus in eam fermè ſententiam ſcripſit Epigramma ce-
venuſtum:

Historia Thraſybuli qui tyrãnos expulit.

Lex ἀμνηστίας.

Cùm fugeret ciuem ciuis deuictus in hoſtem
In patriam ſceleris conſcius ipſe ſui;
State viri, Thraſybulus ait, victoria veſtra eſt:
Nec mihi, ſed vobis vicimus, & patriæ.
Dixit, per medioſque ruens enſeſque viróſque,
Parcendum paſſim ciuibus, ingeminat.

Palladiæ ſertum.] Id eſt, ciuicam coronam, quæ dabatur ei ci-
qui ciuem in bello ſeruauerat: fiebatque ex oliuæ fronde, a-
querna, interdum ilice. Gell. lib. 5. c. 6. & Plin. lib. 16. cap. 4.

Strenuor

Strenuorum immortale nomen.

EMBLEMA CXXXV.

EACIDÆ tumulum Rhæteo in littore cernis;
Quem plerumque pedes viſitat alba Thetis.
btegitur ſemper viridi lapis hic amarantho;
Quòd numquam herois ſit moriturus honos.
Iic Graiûm murus, magni nex Hectoris. Haud plus
Debet Mæonidæ, quàm ſibi Mæonides.

A Chillis ſepulchrum fuiſſe in Sigæo Troiæ promontorio, Fama num-
ſcriptores tradunt. Id ſepulchrum amarantho viridi ſem- quam in-
er ornatum, famam heroum perpetuò vireſcentem, & apud termori-
oſteros numquam intermorituram arguit. Rectè Sophocles tura.

Hh

in Philoctetа περὶ εὐσεβείας, quod idem περὶ ἀνδρείας intelligere par eſt. ἡ εὐσέβεια, inquit, μηδὲ συνθνήσκει βροτοῖς, κἂν ζῶσι, κἂν θάνωσιν, οὐκ ἀπόλλυται. & Pindar. Iſthm.5. non obliterari prolixum laborẽ virorum ait, οὔτοι τετύφλωται μακρὸς μόχθος ἀνδρῶν. Adhæc tertio Græcorum Epigrammatum ſimile reperio in Laertæ tumulum: quod aſcribere placuit, quia eôdem fermè ſpectat:

Ψήχει καὶ πέτρην ὁ πολὺς χρόνος, οὐδὲ σιδήρου
  Φείδεται, ἀλλὰ μιῇ πάντ' ὀλέκει δαπάνῃ.
Ὡς καὶ λαερτάο τὸ δ' ἠρίον, ὃ σχεδὸν ἀκτᾶς
  Βαιὸν ἄπο, ψυχρῶν λείβεται ἐξ ὑετῶν.
Οὔνομα μὴν ἥρωος ἀεὶ νέον· οὐ γὰρ ἀοιδὰς
  Ἀμβλύνειν αἰὼν (κἢν ἐθέλῃ) δύναται. id eſt,

Saxa cauat tempus, ferro nec tempora parcunt,
  Omnia ſed mollit tempora longa dies.
Laertæ ſic buſta terit quoque littora propter
  Æthere de ſummo defluus imber aquis.
Immortale ſed, heu, nomen delere vetuſtas
  Herois, Muſa vindice, nullo poteſt.

Apponam & illud argumenti eiuſdem:

Τύμβος Ἀχιλλῆος ῥηξήνορος, ὅν ποτ' Ἀχαιοὶ
  Δώμησαν, Τρώων δεῖμα καὶ ἐσσομένων.
Αἰγιαλῷ δὲ νένευκεν, ἵνα στοναχῇσι θαλάσσης
  Κυδαίνοιτο πάϊς τῆς ἁλίας Θέτιδος. id eſt,

Hic poſitus Graiis tumulus pugnacis Achillis,
  Dardanidæ cuius membra ſepulta timent.
Adiacet ad littus, pelagi quo murmure natus
  Laudetur Thetidis contumulatus humo.

Amaranthus tumulis appoſitus. — Cæterùm Philoſtratus ad tumulos exornandos ſcribit amaranthum vſurpatum fuiſſe, orto à Theſſalis initio, qui Achillis ſepulchrum eiuſmodi coronis redimirent. Vel certè referemu[s] Emblematis huius materiam ad id quod 1. Attic. retulit Pau-ſanias de incolis, ni fallor, Salaminis, qui tradunt apud [ſe] poſt Aiacis cladem, florem quendam primum enatum candi-dum, modicè rubentem, lilio cùm cæteris partibus tum fo-liis minorem, inſcriptum iiſdem, quibus Hyacinthum, literis. (Typus Emblematis.)

Rhœteum. — *Rhœteo.*] Rhœteum oppidum & promontorium Troiadis Aiacis ſepulcro à Poëtis celebratum, ſicut & Sigæum ſepulcr[o] Achillis. Videtur iccircò Alciatus abuſus vocabulo, eſtqu[e] μνημονικὸν ἁμάρτημα.

Alba Thetis.] Dea maris, quæ quia ſemper in aquis habitet, Thetis.
edes albiſſimos dicitur habere à Poetis.

Amarantho.] Amaranthus ab ἀ priuante, & μαραίνομαι, ta- Amaranthus.
eſio, quòd numquam ſiccetur neque marceſçat. Plin. lib. 21.
ap. 8.

Graiûm murus.] Id eſt, Græcorum munimentum & robur: ele-
ans Metaphora, vt apud Maronem, duo fulmina belli Scipia-
is, & Cic. in Paradox. Duo belli propugnacula. Eo ſenſu Pin-
arus in Olympiis Hectorem Troiæ columnam appellat, ὃς
Ἕκτορ' ἔσφαλε Τροίας ἄμαχον, ἀστραβῆ κίονα: id eſt, qui He-
orem ſubuertit, inexpugnabilem, immobilem columnam. de
chille loquitur: quò referri poſſunt allegoricôs à Iuuenale
cta in ementitos nobiles, qui iactant magnificos generis ti-
los:

—— Miſerum eſt alienæ incumbere famæ,
Ne collapſa ruant ſubductis tecta columnis.

Nex Hectoris.] Effectum pro efficiente.

Haud plus debet Mæonidæ.] Tantum Homero debet Achilles
cuius Poetæ beneficio virtus tam inſignis tranſmiſſa eſt po-
eris) quantum Homerus ipſi Achilli. Niſi enim tam inſigne
præclarum virtutis exemplar Homerus ſibi nactus eſſet, for-
ſſe ingenij admirabilis vim non ita exeruiſſet.

Nobiles & generoſi.

EMBLEMA CXXXVI.

AVREA Cecropias nectebat fibula veſtes,
Cui coniuncta tenax dente cicada fuit:
Calceus Arcadico ſuberat cui lunula ritu,
Geſtatur patribus mullea Romulidis.
Indigenas quòd ſe adſcrerent, hæc ſigna tulerunt
Antiqua illuſtres nobilitate viri.

Qui Generoſi & qui nobiles.

EX eruditis hominibns, iiſque maximè qui vetera diligent obſeruarunt, aliquando didici, inter Nobiles & Generoſos intereſſe nonnihil. Ariſtoteles animalium hiſtoriæ I. εὐγεν ἐστὶ τὸ ἐξ ἀγαθοῦ γένους, γενναῖον δὲ τὸ μὴ ἐξιστάμενον τοῖς ὠ

ὑσεως. Nobile id eſt, quod ex eo bono genere profectum eſt:
;eneroſum, quod à ſua natura non degenerat. Exemplumque
pponit in lupis, quos generoſos; & leonibus, quos nobiles
ſſe dicit. Idem penè 2. De arte dicendi. quo loco ait præcla-
ius eſſe generoſum quàm nobilem dici; nobilis enim maio-
um tantum virtute gloriáque nititur: generoſus & virtute
naiorum & ſua commendatur: itaque generoſos omnes eſſe
obiles, ſed non contrà, nobiles generoſos omnes. Quidam
nim mobiles, degenerant à virtute maiorum, & humili ac de-
niſſo animo fiunt, atque ad ignauiam ſocordes delabuntur.
Cicero in Bruto, Scipionum ſtirpem generoſam vocat, quòd
n ea multi excellentes viri fuerint: Offic. 1. Pyrrhum Epiro-
um, generoſum & potentem dicit: vt in defenſione Cæliana,
Clodiam impudicam mulierem, & nobilem & notam appellat.
dem 2. de Offic. ait Phalaridis præter cæteros nobilitatam
rudelitatem. ex quibus apparet nobile, accipi etiam in ma-
m partem: generoſum, non niſi in bonam. Cornel. Fronto,
obilem appellat rerum nobilitate, generoſum verò cogna-
one. Eam ſignificationem Cicero in Paradoxis obſeruat.
ſius, inquit, libido lapſa eſt in muliere ignota, dolor ad
uciores pertinet, quàm ſi petulans fuiſſet in aliqua genero-
virgine ac nobili. Ea de re diſſertatio nobilis eſt euoluenda
hauorini apud Gellium cap. 23. lib. 13. Certè duo hæc tan-
uam ſynonyma coniungi certò ſcio, & interdum etiam con-
ndi. Apud M. Tullium, Roſcij Amerini pater, genere &
obilitate ſui municipij princeps dicitur. Iuuenal. 7. Sa-
ra:

Felix & ſapiens, & nobilis & generoſus.

: Ouidius in Heroidum epiſtolis:

Si te nobilitas, generoſaque nomina tangunt.

d, vt vno verbo claudamus, Hi nobiles generaliter appel-
ntur, qui vel familiæ nomine, vel alio tandem modo inno-
erunt: generoſi verò ſpeciatim, qui è nobili genere ortum
ixerunt. Apud Athenienſes Cicada nobilitatis inſigne fuit:
reas enim cicadas crinibus innodabant, vt ſignificarent ſe
digenas eſſe & nobiles, id eſt (Græco vtar verbo) αὐτόχθο-
ς, καὶ γνησίοις γένῳ τῆς πατρίδος πολίτας: quod Cicero ex-
eſſit Oratione pro Flacco. Id verò ridebat Antiſthenes, vt
fert Laert. lib. 6. aiebat enim hoc illis eſſe cum cochleis & te-
dinibus cõmune; quippè qui aliunde non commigraſſent,
c vnquam ſolum mutaſſent. Hinc ergo τεττιγοφόροι, id eſt,

Cicada, nobilitatis inſigne Athenienſibus.

Cicadigeri dicti Athenienſes : hæc enim nota indigenas & in-genuos ab aduenis & ſeruis diſtinguebat:cuius rei cauſſam nõ-nulli adferunt,quòd Cicadæ inter alia animalia indigenæ præ-cipuè videantur,quòd in ea regione,in qua naſcuntur, viuant, emoriantur, reliqua ferè omnia migrent aliò,neque ſedem v-lam firmam habeant. In quaque autem ciuitate & municipi- nobiliores eos agnoſcimus,quorum maiores pluribus antè an-nis in ſua patria claruerunt, ait Pierius lib. 26. qua de re Pla- nonnihil in Menexeno, Herodotus in Terpſic. Ælianus lib. Variar. hiſtor. cap.22. Scio ego per contemptum dici eos τετ-γων ἀναμέστοις cicadis opertos, glorioſi quidam iactatores; o-ſoletis iam & nimium vetuſtis vtentes. Romanos autem, q- nobilitate generis aliis excellerent, aiunt lunulas in calce- habuiſſe, fortaſſe vt ſignificarent Romani Imperij conditi-nem,quod ſenſim creuit,& temporum lapſu decreuit, vt in l-næ hemicyclis fieri ſolet. Alij putabant ſignum eſſe eius hab-tationis,quæ in luna eſſe dicitur, & quòd poſt mortem, ani- rurſus lunam ſub pedibus habebant. Vel ſuperbos homin- admonebant rerum humanarum inſtabilitatis, cuius rei lu- ſit exemplo, quæ ab obſcuro in lumen, inde in obſcurum r-dit. Philoſtratus de Herode ſophiſta narrat eum fratri de g-neris ſui claritate multa iactanti dixiſſe: Certè nobilitatem h-bes in talis.quod ſignificauit Iuuenalis,cùm de Fabio loquit- his verbis:

Lunulæ in calceis Romanorum.

——— & nobilis & generoſus
Appoſitam nigræ lunam ſubtexit alutæ.

Quin & Zonaras auctor Græcus, ait patricios geſtaſſe in vr- calceos corrigiarum inflexione, & formæ literæ, C,adornat- quod & Plutarch. retulit in Problemat. Nec quidem præte-mittendum, id genus calceorum lunatorum Arcadibus in v- fuiſſe, quò à diluuio Deucalionis primi ipſi lunam inſpexi- naſcentem ſe credidere quodque putarent vniuerſum gen- mortalium aquis obrutum periſſe, & à ſe rurſus originem pr-pagationis emanaſſe,ait præter alios vetuſtiores Pierius lib. De ſacris Ægyptiorum literis. Apollon. Argonautic.4.

Arcades lunam primi obſeruarunt.

Ἀρκάδες, οἳ καὶ πρόσθε σεληναίης ὑδέονται.

Strabo 8. Geograp. δοκεῖ δὲ παλαιότατα ἔθνη εἶναι τὰ Ἀρ-δικὰ τῶν Ἑλλήνων. Sic primo Faſtorum Ouidius:

Orta prior Luna (de ſe ſi creditur ipſi)
A magno tellus Arcade nomen habet.

Secundo Faſtor.huc reſpexit Naſo:

Ante Iouem genitum terras habuiſſe feruntur
Arcades, & lunæ gens prior illa fuit.

taque cùm ſe luna vellent antiquiores dici (adeò ſui generis ntiquitatem iactabant) dicti ſunt à Thucydide initio hiſtoriæ ροσέλlωοι, id eſt, ante lunam editi. Plerique ad hiſtoriam na- uræ referre malunt, quæ lunæ curſum primi obſeruarint. ræter has rationes alias refert Plutarch. in Problematis. Sed In ementitam nobilitatem æc quorſum attineant, non planè video, niſi ad communem ocum retulero de nobilitate, quam ſibi longè multi tribuunt, anis quibuſdam ſchematis & imaginibus maiorum tumidi: uorum arrogantiam intolerabilem quibus maximè verbis ceſſere debeam, planè non debeo. Quis enim ſuſtineat ali- uem tollere criſtas, ſibique arrogare quidpiam, quod tamen ropriè non poſſideat? Atqui genus ſuum qui laudat, quique tollit animos ob maiorum nobilitatem, & alienum laudat, falſis nominibus ſibi tribuit quod ad ſe minimè pertineat. Qui proculdubio mihi non videntur abſimiles fugitiuis iis ui præ metu cùm ad aras ſe receperint, tamdiu latent, inque to ſe eſſe putant, quamdiu eo perfugio vti poſſunt. At cùm de fuerint eruti, quid iis ſupereſt quàm certa quædam crux, it extremum aliquod diſpendium? Sic vulgares illi nobiles, ui nihil præter maiorum nomina crepant, ad quæ ſola hæ- nt ſuis diffiſi virtutibus, veráque gloria, quam nullam habẽt, on ſentiunt quàm miſeri ſint, & quanto in errore verſentur. ed retineamus aſſentionem cum iis qui nobilitatem in ani- o generoſo ſitam eſſe volunt, & qui pecudum nobilitatem in rpore valido ac vegeto, hominum autem in vitæ morúmque nitate ponunt. Laudatur à Dione Chryſoſtomo, Thebano- m optimum & æquiſſimum inſtitutum, qui eos ſeruorum imero non habebant, qui per vim & iniuriam belli ſerui fa- eſſent: Cur ignobiles eos eſſe vulgari opinione iudicamus, iorum ſi virtutes æſtimentur, ſi moderatio animi, ſi pruden- , ſi ſagacitas, alios quos vulgus admiratur, infinitis, vt ita cam, ſpatiis anteuertunt? Magnum fuit & plenum æquita- eorum quos proximè nominaui, iudicium atque conſilium, i ſolos eos nobiles eſſe cenſebant, qui ad virtutem propen- ſſent: neque tam curioſè, imò verò ſupeſtitioſè quære- nt, ex quibus orti parentibus eſſent, de quibus aliquid ſta- endum videretur. Sic autem vnà ſecum rationes cõficiebant: itiquitùs vt in animalibus quibuſdam mutis, ita & in ho- nibus idem nomen perdurauit. Nam in canibus, equis, gallis

etiam gallinaceis id facile eſt aduertere: quia equum ſi qu animoſum & ad curſum idoneum facto periculo norit, non r gat an eius pater ſit ex Arcadia, an Theſſalia: ſatis enim e putat, quòd equus animum generoſum habeat. Ita cùm can venaticus egregiè ad curſum valere intelligitur, nihil opus ſcire an ortum duxerit è Caria, vel Lacedæmone, ſed exiſtim tur eſſe ſatis, quòd generoſa illa canis ſit. Idem de gallis, deq aliis iudicium: idémque poſtremò de hominibus ſentiendu ex quibus qui virtutum ſtudioſi ſunt, qui iuſtitiam colunt, q humanitatis iura, qui religionem obſeruant, is reuera gener ſus eſt & nobilis, tametſi parentes eiuſdem & auos nemo v quam fortaſſe nouerit. Democritus, magnus imprimis & ca tus Philoſophus iam olim, vt ait Satyricus,

——— materiam riſus inuenit, ad omnes
Occurſus hominum, & cuius prudentia monſtrat
Summos poſſe viros, & magna exempla daturos
Veruecum in patria, craſſóque ſub aere naſci.

Quod tortum eſſe conſtat in ſuperbos quoſdam ementitæ bilitatis homines, qui orti ſtirpe Romana cæteros præ ſe ni li ducebant. Iactent itaque ſuum genus, qui de parentum tute nihil habẽt præter imagines: quos nihilo tamen puto n liores eſſe quàm equus aliquis nõ re, ſed opinione vulgari nerosus habitus, quòd frenos aureos, quòd ſtragula, quòd namenta externa omnia exquiſitiſſima circumferat.

Aurea Cecropias.] Veſtes Athenienſes nectebantur fib aurea, cui cicada circumligabatur.

Arcadico ritu.] Ad morem Arcadum.

Lunula.] Parua luna ad mora hemicycli.

Indigena. *Indigenas.*] Indigena, inde genitus, nec aliunde natus Gr αὐτόχθων, & ἐγχώριος, cui opponitur aduena.

Oblitus eram apponere huc quod Demoſthenes adue Æſchinem περὶ παραπρεσβείας, quo loco de Athenienſibu Arcadibus verba facit, μόνοι γὰρ ἁπάντων ὑμεῖς αὐτόχθονες κἀκεῖνοι.

Euripidis hæc refert Plutarch. commentario de Ex

Ἡ πρῶτα μὲν λεὼς οὐκ ἐπακτὸς ἄλλοθεν,
Αὐτόχθονες δ᾽ ἔφυμεν, αἱ δ᾽ ἄλλαι πόλεις
Πεσσῶν ὁμοίως διαφορηθεῖσαι βολαῖς,
Ἄλλαι παρ᾽ ἄλλων εἰσὶν ἐξαγώγιμοι.
Primùm nec inquilinus nos populus ſumus,
Sed indigenæ, ciues at aliarum vrbium

Sunt comparandi teſſerarum iactibus,
Quæ aliis aliæ ciues mittunt identidem.

Hoc poſtremò quod mihi alia conquirenti occurrit ex Tzeze oi.Hiſtoria 10. Chiliad. vbi cicadas Athenienſium refert ad d eorum nimiam loquacitatem:

Καὶ ὅτι λάλοι τέττιγες, κατάδηλον τοῖς πᾶσιν
Οἱ ἀττικοὶ ὁμοίως δὲ πᾶλιν τῶν μαγηγόρων,
Λάκωνες βραχυλόγοι δὲ τουτοις ἀπεναντίως.

d eſt,

Quòd cicadæ ſint loquaces compertum eſt omnibus,
Sunt eodem modo Athenienſes qui multi ſunt & garruli in perrando:
Contrà, Lacones paucis vtuntur verbis.

Duodecim certamina Herculis.

EMBLEMA CXXXVII.

ROBORIS *inuicti ſuperat facundia laudes:*
Dicta ſophiſtarum, laqueóſque reſoluit inanes:
Non furor aut rabies virtute potentior vlla eſt:
Continuum ob curſum ſapienti opulentia cedit:
Spernit auaritiam, nec rapto aut fœnore gaudet:
Vincit feminos ſpoliátque inſignibus actus:
Expurgat ſordes, & cultum mentibus addit:
Illicitos odit coitus, abigitq́; nocentes:
Barbaries feritáſque dat impia denique pœnam:
Vnius virtus collectos diſsipat hoſtes:
Inuehit in patriam externis bona plurima ab oris:

Docta per ora virûm volat, & non interit vnquam.

MVltos fuiſſe Hercules tradunt quam plurimi, ſed quem ex Alcmena ſuſcepit Iupiter, potiſſimùm celebrant ob [v]aria certamina, virtutemque bellicam: cuius duodecim labo[r]es præcipuos (longè enim plures perſequitur Diodorus rerũ [a]ntiquarum lib. 4.) complectuntur alij, quos hîc ſequitur Al[c]iatus, quantum ad laborum numerum pertinet, quid per vnũ[q]uemque laborem ſit intelligendum, allegoricôs enarrans. In [C]ollectaneis Græcorum Epigrammatum hoc hexaſtichon re[p]eri: Multi Hercules.

Ὤλεσα τὸν νεμέας θῆρ' ἄπλετον, ὤλεσα δ' ὕδρην
Καὶ ταῦρον, κάπρου δ' ἀμφὶ τίναξα γένυν.
Ζωστῆρ' ἑλκύσας, πῶλον διομήδεος εἷλον,
Χρύσα μῆλα κλάσας, γηρυόνην ἔλαβον·
Αὐγείαν ἐδάην, κεμὰς οὐ φύγεν. ἔκτανον ὄρνις.
κέρβερον ἠγαγόμην, αὐτὸς ὄλυμπον ἔχω.

Duodecim labores Herculis.

Extinxi Nemees monſtrum, lernamque peremi,
Et taurum, cecidit dilaceratus aper.
Balteon arripui, Diomedis equoſque cecidi,
Geryonem ſtraui, pomaque fulua tuli.
Augiam noui, capta eſt cerua, atque volucres,
Cerberus abductus, lætus in aſtra feror.

[H]ic in appendicibus Virg.

Prima Cleonæi tolerata ærumna leonis.
Proxima lernæam ferro & face contudit hydram.
Mox Erymantheum vis tertia perculit aprum.
Aeripedis quarto tulit aurea cornua cerui.
Stymphalidas pepulit volucres diſcrimine quinto.
Threiciam ſexto ſpoliauit Amazona balteo.
Septima in Augiæ ſtabulis impenſa laboris.
Octaua expulſo numeratur adorea tauro.
In Diomedeis victoria nona quadrigis.
Geryone extincto decimam dat Iberia palmam:
Vndecimum mala Heſperidum diſtracta triumphum.
Cerberus extremi ſuprema eſt meta laboris.

[H]eraclidis Põtici diſputatio ad Homeri allegorias mirè ad hãc [n]oſtrã facit explicationem. Verba eius auctoris hæc ſunt: ἡρα[κ]λέα νομιστέον οὐκ ἀπὸ σωματικῆς δυνάμεως ἀναχθέντα τοσοῦ[τ]ον ἰσχύσαι τοῖς δὲ χρόνοις, ἀλλ' ἀνὴρ ἔμφρων καὶ σοφίας οὐρανίου [μ]ύστης, ὥσπερεὶ κατὰ βαθείας ἀχλύος, ἐπιδεδυκυῖαν ἐφώτισε τὴν Locus Heraclidis.

Φιλοσοφίαν, καθάπερ ὁμολογοῦσι καὶ στοϊκῶν οἱ δοκιμώτατοι. τῶν μὲν οὖν τῶν ἄλλων ἄθλων, ὁπόσοι τῆς παρ' Ομήρῳ μνήμης ὑστερ- σι, τί δεῖ περὶ ἀκριβὲς ἐκμηκύνειν φιλοτεχνοῦντας; ὅτι κάπρον μὲν εἷλε τὴν ἐπιπολάζουσαν ἀνθρώποις ἀκολασίαν. λέοντα δὲ τὴν ἀκρίτως ὁρμῶσαν ἐφ' ἃ μὴ δεῖ φοράν. κατ' αὐτὸ δὲ θυμοὺς ἀλο- στοις πεδήσας, τὸν ὑβριστὴν ταῦρον ἐνομίσθη δεδεκέναι. δειλί- αν μὴν ἐφυγάδευσεν ἐκ τοῦ βίου τὴν κεραυνίαν ἔλαφον. καὶ τ ἀπρεπῶς ὀνομαζόμενος ἆθλος ἐκμεμόχθηται, διακαθήρα- τος αὐτοῦ τὴν ἐπιτρέχουσαν ἀηδίαν. ὄρνεις δὲ τὰς συννηνέμ ἐλπίδας, αἳ βόσκουσι τὸν βίον ἡμῶν. ἀπεσκέδασε δὲ καὶ τὴν π λύχρουν κόπρον, καὶ πολυκέφαλον ὕδραν, ἥτις ὅταν ἐκκοπῇ, π λιν ἄρχεται βλαστάνειν. ὥσπερ ἀΐδρειάν τινὰ διὰ πυρὸς τῆς π ραινέσεως ἐξέκοψεν· αὐτὸς γε μὴν ὁ τρικέφαλος δειμωεὶς ἦλ κέρβερος εἰκότως ἂν τὴν τριμερῆ Φιλοσοφίαν ὑπαινίττεται· μὲν γὰρ αὐτῆς Λογικὸν, τὸ δὲ Φυσικὸν, τὸ δὲ Ἠθικὸν ὀνομάζετ ταῦτα δὲ ὥσπερ ἀφ' ἑνὸς ἐκπεφυκότα, τριχῇ κατὰ τὴν κεφαλὴν μ ρίζεται· περὶ δὴ τῶν ἄλλων ὥσπερ εἶπον ἄθλων ἐν συντόμῳ δεδήλωται. quorum ſententia verborum hæc eſt: Minimè puta dum eſt Herculem corporis viribus olim tantum præſtare p tuiſſe: at cùm prudens eſſet, & cæleſti ſapientia plenus, ceu pr funda caligine demerſam Philoſophiam illuſtrauit: quæ ſe tentia etiam principum Stoicorum eſt. De aliis itaque cert minibus Herculis, quæ ab Homero non memorantur, quid a tinet ad ingenij oſtentationem multa præter rem verba facer Aprum enim cepit, hoc eſt verſantem inter homines intemp rantiam: & leonem domuit, nempè impetum temerè ruente quò minimè decet. Eadem ratione cùm brutam iracundia compeſcuiſſet atque frenaſſet, taurum cornupetam dictus astrinxiſſe. Expulit etiam & propulſauit è vita metum, qu per Ceraunìam ceruam oſtenditur. Et quoddam etiam cert men, quod nominare non conuenit, idem ſubiit, repurgata q priùs tenebatur, animi fœditate. Cohibuit & volucres, ner pè ſpem inanem & ventoſam, qua hominum vita vt plu mùm lactatur. Adhæc plurimum fimi expulit, & multis capit bus hydram ſuperauit, quę abſciſſa renaſci non deſinebat. Ha ſicuti *ἀΐδρειαν*, id eſt imperitiam aliquam, igni excîdit, hoc admonitione. Iam verò Cerberus triceps in lucem pertractu nō malè triplicem philoſophandi rationem innuit. Sunt eni Philoſophiæ partes, eà quæ rationis eſt, Logica: quæ natur Phyſiologia: quæ morum, Ethica nominatur: & eæ quide tanquam ex vna ceruice prognatæ, triplici etiam modo iux

iput diſtribuuntur. Et hæc quidem de aliis laboribus dicta
ıfficiant. Hactenus Heraclides, cum quo inſigni loco velim
ıà conferri quæ diſputat Lactantius diuin. Inſtitut. 1. cap. 9.
ætera enim percenſere nihil attinet, niſi maximè ad rem fa-
ant. Quo in argumento dum animus elaborat, mihi arriſit
ɔbilis diſputatio Dionis Chryſoſtomi, qui Herculis ἄϑλες
u labores vel ærumnas ita celebrat, vt eum ex aduerſo athle-
s opponat, & Principem fortiſſimum atque iuſtiſſimum faciat.
eruigil & tenuis erat, inquit ille, vt leones; neque enim carni-
ıs onuſtus, vt athletæ, potuiſſet Aſiam Europamque peragra-
. Acutè videbat; acutè audiebat: neque hyemis aut æſtus vim
ırabat, vt à præclaris actionibus reuocaretur. Sordida pelle
ıdutus, interdum fame correptus, bonis opem ferebat, impro-
ɔs verò aut de medio tollebat, aut in ordinẽ cogebat, Diome-
ẽ enim Thracium deliciis affluentem, & hoſpites afficientem
iuria, ſuosque ſubditos miſerè ſeruire cogentẽ, claua percuſ-
m de medio ſuſtulit. Geryonem boues permultos & multa
ecuaria poſſidentem, vt opulẽtia Principes omnes qui in Oc-
dente eſſent, facilè ſuperaret, ſed tamen eundem nimia ſuper-
a elatum, vnà cum fratribus interfecit, eorumque armenta
ɔrripuit. Idẽ cùm Buſirim offenderet certaminibus totos dies
ccupatum, totos dies conuiuia agitantem, ſibi vnicè placentẽ,
ıò egregius luctator eſſet, proſtrauit. Amazonum reginæ zo-
ım ſoluit, quæ illum fuerat aſpernata: quo congreſſu oſten-
t, ſe illius forma minimè fuiſſe ſuperatum, vel mulieris gra-
ı potuiſſe vnquam à rebus excellentibus, quas primùm ani-
o conceperat, auocari. Ne autem videretur arduis tantùm re-
ıs & gloria dignis operam impendiſſe, fimum iacentem in
ugiæ ſtabulis, à multis annis collectum ſterquilinium repur-
uit. Putabat enim non minus eſſe ſibi aduerſus gloriam de-
rtandum, quàm belluas & homines ſceleratos. Hęc penè Dio
ratione 8. De virtute. Idẽ labores Herculis retulit ad purga-
ɔnem animi & vitiorũ expulſionem, Oratione 5. Sed obiter
omoneo, plerosque exiſtimare, vt Lucianus (quemadmodum
ɔſtea dicemus) Herculẽ virum fuiſſe Gallum, qui tum ſolerti
ıadam prudentia, tum admirabili eloquẽtia, qua maximè va-
bat, præclara facinora inſigni fortitudine ſit exantlatus, & in-
enij dexteritate ſummas quaſque difficultates ſuperarit: quæ
men omnia Græcia quam plurimum mendax, ad armorum
oriam conuertere maluit. Prætermiſeram Apuleij ἐπιμύϑιον,
ıod imprimis ad rem facit, ex 4. Floridorum: Quòd Hercu-

Dionis Chryſoſtomi locus.

Hercules, vir Gallus.

lem Poëtæ olim memorant monſtra illa immania hominu
ac ferarum virtute ſubegiſſe,orbemque terræ purgaſſe: ſimil
ter aduerſum iracundiam & inuidiam,atque auaritiam ac lib
dinem, cæteraque animi monſtra ac flagitia Philoſophus iſ
Hercules fuit.Eas peſtes omnes mentibus exegit,familias pu
gauit,malitiam perdomuit,ſeminudus & ipſe,& claua inſigni
etiam Thebis oriundus, vnde Herculem fuiſſe memoria exta
Videram ego pridem locum Plutarchi in Problem.quo ratio
nem reddit,cur olim Herculi atque Muſis communis ara fac
ſit:quia nimirùm Hercules Euandrum literas docuit,vt à Iul
memoriæ traditũ eſt:honeſtũ enim & liberale ducebãt, ſi am
ci ac propinqui literarũ & ſapiẽtiæ cognitione perpolirentu

Roboris inuicti.] Huic reſpondet primum Herculis certame
quod fuit leonis Nemeæi iuxta Cleonas internecio: quo inte
ligi datur,facundiam corporis viribus eſſe præſtantiorem.No
enim viribus,aut velocitatibus,aut celeritate corporũ res m
gnæ geruntur,ſed conſilio,ratione,prudentia,eloquentia. N
verò aliquid magni momẽti vires obire poſſunt, aut ſuſciper
niſi conſilium & ingenij dexteritas anteceſſerit. Sunt qui alit
Nemeæi leonis cædem interpretentur, fuerunt enim qui è Lu
næ globo decidiſſe vana perſuaſione crederent: nam & veter
monſtra immania in Lunæ globo putabant naſci. Hunc erg
leonẽ inermis Hercules interfecit,vt ait Piſãder:hoc eſt irã c
hibuit ac repreſſit quæ in fortiũ virorũ animis maximè regn

Leonis Nemeæi cædes. quid.

Dicta ſophiſtarum.] Secundo labore,hydram, ſeptem capitu
belluam, in Lerna palude omnia vaſtantem pugna perdiffic
vicit,& ferro facibusque oppreſſit:quo arguitur,virum ſapie
tem & facundum,multiplices ſophiſtarum argutias, & elẽch
veritatis ſpecie adumbratos,ingenij viribus retundere. Hyd
vno capite reſecto ſeptem alia repullulabant: quod notat ar
ſophiſticæ captionem.Si enim agas cum ſophiſta,vno argum
to reprehenſo,multa alia tibi opponet,teque(ni diligenter c
ueris)ad abſurdũ,vel ἀδύνατον adiget. Certamen hoc ad ali
vſus conuertunt alij,vt ad diluuium,ad vitia,ad inuidiam, q
de re prouerbium eſt,Lerna malorum:&, Hydram ſecas.Socr
tes apud Platonem in Euthydemo fatetur ſe multò imbecilli
rem Hercule, qui pugnare ſimul non potuit aduerſus hydra
ſophiſticam,cui propter vnam ſapiẽtiam pro vno ſermonis c
pite amputato multa repullulabãt.Adhęc Pieriũ lib.16.euolu

Hydra Lernæa.

Laqueos.] Paralogiſmos & captiones.

Non furor aut.] Tertio, aprum terribilem in Erymantho mõ

Aper Erymanthæus.

rcadiæ omnia vaſtantem cepit, & ad Euryſtheum, viuum per-
ixit, quod innuit, virtutem furori & rabiei non cedere, imò
ngè antecellere. Impetus enim & furor per aprum indicatur,
docet Pierius Hieroglyph. 9.

Continuum ob curſum.] Quarto, ceruam aëripedem & celerri- Ceruæs aeripes.
am, aurea cornua geſtantem interfecit, quod ad ſapientem
ferendum eſt, cui & ditiſſimi cedunt & opulentiſſimi. Notum
ud Ariſtotelis in Politicis, facile eſſe ditari Philoſophis, ſi
lint: quò ſpectat adagium, Sapiens non eget.

Spernit auaritiam.] Quinta pugna fuit, auium Stymphalidum Aues Stymphalides.
pulſio, ſonitu ahenei cuiuſdam inſtrumenti: quòd eſt lucrum
ane, & auaritiam reſpuere, raptumque omnem putare nefas.
d quæ poteſt eſſe volucrum cum auaritia collatio? Volucres
r aërem volitantes, in quo tamen victum comparare nõ poſ-
nt, cupidi & auari hominis cogitationem (aliis atque aliis
ibus ſemper inhiantem, qui tamen nec partis bonis vtatur,
l tenuiſſimo victu genium defraudet, & in quo conſiſtat non
pet) ſatis oſtendunt, qui quoniam vel natura deprauata, vel
longo induratus eſt, ad reſipiſcentiam aliquando pertrahi
teſt quibuſdam acerrimæ orationis crepitaculis, quibus aut
eatur, aut à propoſito, malaque conſuetudine dimoueatur.
j malunt hoc intelligi de ſcortillis quibuſdam & impuris
lierculis, quarum illecebras & inſidias detegimus æneo ſa-
ntiæ crepitaculo, quod tanquam tuba in aures penetret, vt
ſilius loquitur: vix enim alia fugantur ratione communes
e peſtes adoleſcentium.

Vincit femineos.] Sexto certamine mulieres Amazonas debel-
it, earumque reginam Hippolytam cepit, cui cingulum mi-
re abſtulit, quod eſt aſtutiam muliebrem & dolos, fallaciáſ-
coërcere & vafritiei materiam penitùs eripere. Amazon
mulier bellicoſa, meretricem refert, quæ vel fortiſſimum
ſit deuincere.

Expurgat ſordes.] Labore ſeptimo Augiam repurgauit, quod
uit vitiorum errorumque innatorum, vel etiam qui ſuccre-
unt aſſuetudine quadam longa, ab animo expulſionem. Ni- Augiæ purgatio.
eſt enim tam horridum tamque ſordens, quod eloquentia
poſſit extolli.

Illicitos odit.] Octauo, taurum luctamine domuit: quod eſt Cum tauro lucta.
tes abigere, & omne illicitum facinus ſceluſque exſecrari:
furorem aut truculentiam animi cohibere.

Abigitque nocentes.] Hinc nomen habuit ἀλεξίκακος, nam & pl riſque dictus eſt natus ad homines iuuandos.

Diomedes victus. *Barbaries.*] Nono, Diomedem Regem Thraciæ crudeliſ mum,qui ſanguine & carnibus humanis equos alere conſueu rat,perdomuit,& eius exemplo ipſum ſuis equis dedit pabul quod ſignificat,Herculem eloquentiæ & ſapientię viribus b bariem & ferocitatem ab omnibus,quas incoluerit, regionib ſubmouiſſe.

Geryon tricorpor ſuperatus. *Vnius virtus.*] Decimo labore Geryonem tricorporem & t cipitem bello expugnauit:id eſt,collectam, & vnanimem h ſtium multitudinem ſua virtute compreſſit, indeque & vic euaſit.De Gerione in ſuperioribus ſatis.

Poma Heſperidum. *Inuehit in patriam.*] Vndecimo aurea mala Heſperidum, ciſo priùs dracone peruigili,ſuſtulit, quod eſt referẽdum ad lam,qua docti & ſapientes homines abundant,inſignem rer copiam,qua eos ſua fortuna vitæque conditio beat.

Cerberus triceps. *Docta per ora.*] Duodecimo & poſtremo, Cerberum tricipit ab inferis tractum ad auras deduxit, quod fortitudinem omnia omnium ora volitantem, & immortalem nominis g riam apud poſteros ſemper victuram perſpicuè ſignificat.N vt eſt apud Diodorum,magnos multoſque,dum vixit,labor pericula ſpõte adiit Hercules,vt pro ſuis erga omnes gẽtes neficiis immortalitate donaretur. Cic. 1. Tuſc. Abiit ad D Hercules:nunquam abiiſſet,niſi cùm inter homines eſſet, ſibi viam muniuiſſet. Facilè tranſilio Pindari locum,vt potè giorem,de Hercule, 1. Nemeorum. Nonnulli hoc traduci lunt ad auaritiã theſauros in tenebris occluſos aſſeruãtem, in lucem erui permittentem. Ea tamen ſi à viro gloriæ cup coërceatur,& ex animi receſſu,in quo locum occuparat,ex latur,opeſque illę conferantur ad vſus hominum, magnũ tè momentum aſſerunt ad obtinendum nomen:licet enim gloria ſita non ſit in opibus & facultatibus, ad gloriam ta obtinendam magnum adiumentum adfert.

In

In nothos.

EMBLEMA CXXXVIII.

ERCVLEOS *ſpurij ſemper celebretis honores:*
Nam veſtri princeps ordinis ille fuit.
ec prius eſſe Deus potuit, quàm ſugeret infans
Lac, ſibi quod fraudis neſcia Iuno dabat.

Orum qui nati ſunt ex iniuſto concubitu miſera videri conditio poteſt; quanquam enim ex nobilibus orti parenbus, nobiles tamen dici non poſſunt, neque in ius hæredita- ac familiæ ſuccedunt, niſi ſoluantur legibus, & à principiis agnoſcantur, quaſique adoptentur (quod vulgò dicimus uouere) tunc enim ſuccedere in familiam poſſunt, ſed naralem illam maculam delere minimè vnquam poſſunt. Qua Nothi nobiles.

de cauſa Solon ſtatuit ſpurios nihil debere parentibus, à qu
bus infamiæ labem accepiſſent. Sed & Athenienſes locu
quendam habebant, in quo ſpurtij ſeorſum ab ingenuis exe
ceri eſſent ſoliti:eum Cynoſargem appellabant:nam contam
nari nobilitatem putabant ſpuriorum conſuetudine. Them
ſtocles tamen aſtuto ingenio vir, adoleſcentes ingenuos & n
biles ſenſim primus ad Cynoſarges blanditiis allexit, vt toll
retur ea ſpuriorum & legitimorum differentia. Sed ad re
Rectè quidem & prouidè conſtitutum à ſapientibus fuit,
parentes vaga vſi Venere, quaſi in filiis punirentur; & effren
homines ſancti connubij quaſi cancellis vi legum continere
tur: vtque diſcrimen ſeruaretur inter legitimos & illegitim
partus. Hi & honorum & bonorum paternorum hæredes iu
fiunt, eoque admoneri debent paternæ virtutis: at illegitin
nihil ſæpenumero præter viuere triſte relinquitur, adeò
conqueri poſſint quòd adeo infeliciter nati maleque accej
ſint. Sunt tamen permulti ex iis qui omni alia ope deſtitu
omnia ſua in ſeipſis ponunt,ſuamque induſtriam excitant.N
mini dubium eſt qui vel paulùm aſſueuerit in monumen
veterum, permultos fuiſſe ſpurios, qui fortitudine & ani
dexteritate legitimis quibuſque liberis antecelluerunt,quiq
ſuſceperunt audenti magnóque animo, & certè perfeceru
quæ legitimi ipſi liberi numquam exequi, nedum atting
potuere. Talis Hercules fuit, ipſique omnes Iouis filij, Poe
rum fabulis decantati. Eo de numero fuere Themiſtocles,
neas, Theſeus, Romulus, ſed & ipſe Alexander Magnus, tot
fermè Orientis domitor: quibus adiiciam Conſtantinum M
gnum, Theodoricum Gothum, Guillielmum Normannum
alios quamplures; qui niſi hæreditate aliqua paterna freti
ſent, vix aut numquam pertingere potuiſſent tantos rerum ſ
ceſſus: vt ipſe Hercules, qui ne fieri quidem Deus potuiſſ
id eſt, immortalem famam non ſibi eam comparaſſet, qua o
nium voce prædicatur, niſi mammas Iunonis inſciæ ſuxiſſet
putarunt Thebani. teſtis eſt Cælius Rhodigin. lib. 21. cap.
Non piget huc congerere verba eadem Alciati ex 4. Parerg
iuris, cap. 3. Apud Græcos ſcriptum legi Iouem, nato Herc
quòd ſpurius eſſet, nec in Deorum numerum poſſet admi
dormienti coniugi ſuæ Iunoni eum clam ſuppoſuiſſe, & e
cto de mammis ab ea lacte, infantem ceu natalibus reſtitut
diuinitatis iura acquiſiuiſſe. Cuius rei & Higinus meminit
Arati interpres, & qui Collectanea rei ruſticæ Conſtant

Nothi nobiles.

Locus ex Alciati Parergo.

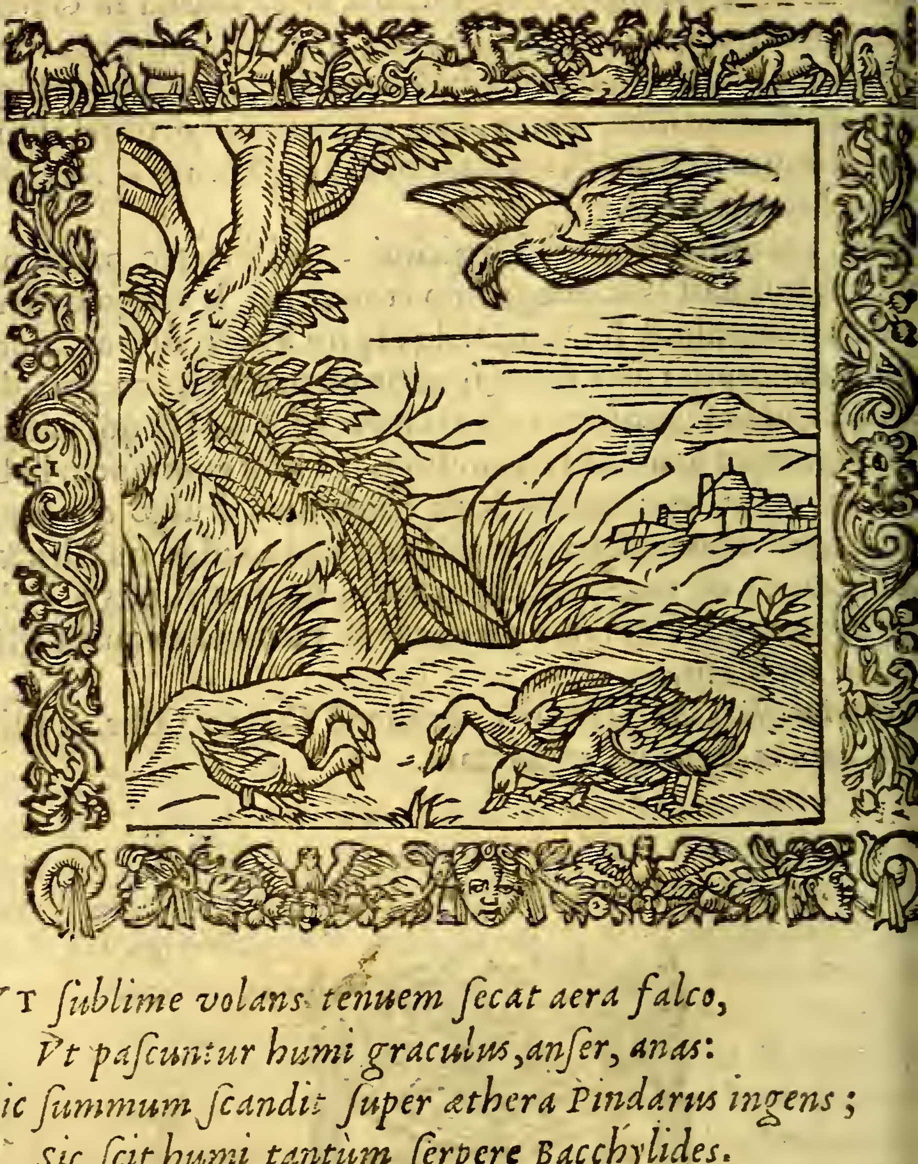
æſari inſcripſit. Hincque factum eſt, vt nothi ad Cynoſarges, Ad Cy-
bi templum eſt Herculis, exercerentur, quoniam is Deus il- noſarges,
s præeſt. cuius rei & in Emblematis mentionem fecimus. quid.
lem lib. De ſingulari certamine, cap.19. Legimus in hiſtoriis
rnulfum, qui primus & ante Othonem ex Gallia in Germa-
am Imperij titulum tranſtulit, ex Caroli Magni pronepoti-
ıs ſpurium fuiſſe. Fuerunt & in Cypro Reges, fuerunt vbique
iam approbatiſſimi duces, non abſimilibus orti natalibus:
veriſſimum ſit illud Platonis oraculum, Seruos à Regibus,
eges à ſeruis oriri.

Spurij.] Nothi dicuntur illegitimi, qui incerto patre nati
nt, vel qui nati ſunt illegitimo concubitu, l. vulgo quæſiti,
de ſtatu homin. & l. Diui, D. de captiu. Spurij diſtinguuntur
ulgò conceptis: ſunt enim ij quorum pater eſt incertus, d. l.
lgò, vt qui naſcuntur ex vulgari meretrice. Sed & qui patrem
idem certum demonſtrare poſſunt, ſed non eum quem habe-
liceat, veluti qui nati ſunt ex concubina, vulgò concepti,
impropriè tamen & tranſlatè dicuntur, d. l. vulgò quæſiti, & l.
loptiuus D. de ritu nupt. Olim ſpurij duabus literis S. P. de-
ıgebantur, quaſi qui ſine patre eſſent. rationes exquirit Plu-
ch. in Problem.

Nec prius eſſe.] De Herculis apotheoſi Cicero Offic. 3. Plin.
. 35. cap. 11. & Ouid. 11. Metam.

Imparilitas.

EMBLEMA CXXXIX.

VT ſublime volans tenuem ſecat aera falco,
Vt paſcuntur humi graculus, anſer, anas:
Sic ſummum ſcandit ſuper æthera Pindarus ingens;
Sic ſcit humi tantùm ſerpere Bacchylides.

ID apparet è Pindaro tractum. Sic enim de ſe ipſe in B
chylidem, Olymp. 2.

—— σοφὸς ὁ πολ-
λὰ εἰδὼς φυᾷ.
μαθόντες δὲ, λάβροι
παγγλωσσίᾳ κόρακες ὡς
ἄκραντα γαρύετον
Διὸς πρὸς ὄρνιχα θεῖον. id eſt,

piens multarum rerum gnarus eſt natura: at diſcentes pro-
ces inepta loquacitate corui imperfectè admodum garriunt,
uerſus diuinum Iouis alitem. ad quem Scholiaſtes locum,
ωτείνεται δὲ πρὸς τὸν Βακχυλίδην, γέγονε γὰρ αὐτῷ ἀνταγωνι-
ς. Alius eſt etiam locus ad finem Nemeorum γ.

—— Ἔστι δ' αἰετὸς ὠκὺς ἐν πετανοῖς,
Ὃς ἔλαβεν αἶψα τηλόθεν μεταμαιόμενος
Δαφοινὸν ἄγραν ποσίν.
Κραγέται δὲ κολιοὶ ταπεινὰ νέμονται. id eſt,

uila in auibus velox eſt, quæ ſtatim corripit procul veſti-
ns pedibus cruentam prædam: clamoſi verò graculi res hu-
les paſcunt. Quibus verbis intelligimus Pindarum ſe cum
uila conferre, alios verò, vt Bacchylidem, & alios Bacchylidi
iles nunc cum coruo, nunc cum graculis. Sic Scholiaſtes:
εῖ δὲ ταῦτα τείνειν εἰς Βακχυλίδην, ἦν γὰρ αὐτοῖς καὶ φώρασις
ὸς ἀλλήλους. παραβάλλει δ' ἑαυτὸν μὲν ἀετῷ,
κολοιῷ δὲ Βακχυλίδην.

nilitudine docet Alciatus, aliquam ſemper obſeruari facilè ingeniis inæqualitatem. Sunt enim qui vt falco vel aquila atu præſtent, id eſt, qui ingenij viribus cæteris antecellant: t & qui dumtaxat humi gradiuntur, vt aues illæ domeſti-, quibus vna eſt cura vulgatiora tantùm conſectari. quod tè referendum eſt ad debiliora quæque ingenia & minus ida, quæ tenues cogunt ſiliquas: quique plura & magis ar- velint, quàm poſſint; cùm, vt imperiti pictores, nihil ſciant terquàm ſimulare cupreſſum, vt loquitur Flaccus. Primas et inter Lyricos Poetas Pindarus, Bacchylides inferiora tùm conſectari dicitur. Poteſt non inconcinnè huc referri, od in Oratore Cicero ait: Si quem aut natura ſua, aut illa ſtantis ingenij vis fortè deficiet, aut minus inſtructus erit gnarum artium diſciplinis, teneat tamen eum curſum quem erit. Prima enim ſequentem honeſtum eſt in ſecundis ter-que conſiſtere. Nam in Poetis non Homero ſoli locus eſt de Græcis loquar) aut Archilocho, aut Sophocli, aut Pin-o, ſed horum vel ſecundis, vel etiam infra ſecundos. Nec ò Ariſtotelem in Philoſophia deterruit à ſcribendo ampli-o Platonis: nec ipſe Ariſtoteles admirabili quadam ſcien-& copia cæterorum ſtudia reſtinxit. Reuera tamen ſuſpicor, Alciatum traducere voluiſſe in quoſdam legum doctores nullo modo conferendos; à quibus tamen vel imperere-, vel ſugillaretur; vt colligere eſt ex eius aliquot ſcriptis.

Ingeniorum inæqualitas.

Non omnes poſſũt tenere primas.

Huic conuenit illud ex Olymp. 10.

——— Ἐντὶ γὰρ ἄλλας
Ὁδῶν ὁδοὶ περαίτεραι.
Μία δ' οὐχ ἅπαντας ἄμμε τρέψει
Μελέτα ——.

Viæ ſunt aliæ aliis excellentiores: eadem autem non omnes n
alit exercitatio. Auſonius ad Paulinum:

Si vitulum tauro, vel equum committis onagro,
Si confers fulicas cycnis, & aedona parræ,
Caſtaneis corylos æques, viburna cupreſsis.

Cæterùm mihi videtur alluſiſſe Alciatus ad vetus Adagiu
Aquila in nubibus: cuius explicationem ſtudioſus vbi euolu
rit, nonnihil ſibi ad huius loci diluciditatem comparabit.

Aquila in nubibus.

Sublime.] Adiectiuum neutrum pro aduerbio, more Græc
rum.

Pindarus imitationi inacceſſus

Pindarus.] Pindarus Lyricorum Poetarum princeps imi
tioni inacceſſus, vt referunt Horatius lib. 4. Carm. & Macrob
Saturnal. de quo Plinius lib. 7. cap. 29.

Humi ſerpere.

Humi tantùm ſerpere.] Sic Horatius in Arte:

Serpit humi tutus nimium, timiduſque procellæ.

Et 2. Epiſtol.

——— *Nec ſermones ego mallem*
Repentes per humum, ———

Hi ſunt Pindaro λόγοι χαμαιπετεῖς.

Bacchylides.] Lyricus Poeta, Cous genere, filius Medonis
thi Bacchylidæ athletæ, vt ait Suidas. Tres fuiſſe Ælianus t
didit: hunc primum, alium Athenienſem, tertium Arcad
Porrò mirum videri poteſt cur hîc Bacchylidem adeò ele
qui dictus eſt Siren ob carminis ſuauitatem: ſic enim in E
grammate 1. ἀνθολογίας,

——— Καὶ λάλε σειρὴν
Βακχυλίδη. quod imitatus eſt Politian. Nutri
Nec vulgare canit dulcis ab Iulide Siren
Bacchilydes.

Propterea Lactantius in Phœnice (ſi tamen eſt eius poe
tion) Iuleas voces pro ſuauiſſimis & delicatiſſimis accepit,
cabulo ab Iulide, Bacchilydis melici patria, ducto.

In deſciſcentes.

EMBLEMA CXL.

QVOD ſine egregios turpi maculaueris orſus,
In noxámque tuum verteris officium;
iſti,quod capra ſui mulctralia lactis
Cùm ferit, & proprias calce profundit opes.

CVm quiſpiam fermè toto ætatis curriculo prudenter pro-
béque ſeſe geſſerit, & in extrema ſenectute vel etiam poſt
eclarè facta, criminis aliquid aut vitij admittit, nec gloriæ
bitum ſibi præmium expectat, efficit vt capra, quæ mulctram
to pede diſpergit, totúmque lac emiſſum, iámque in Capra
lctrali paratum effundit; vnde natum prouerb. Capra Scy- Scyria.
Eiuſmodi ſunt qui è felici principio, id eſt, pueritia bene

& liberaliter inſtituta, deflectunt ad mores corruptiſſimos, v
támque deploratiſſimam, vt Nero, Tyberius, & ſimiles Ro
Reipubl. peſtes, qui è præclaris initiis ſemper in peiora pr
Exempla eorum qui deſciuerunt à virtute. ceſſerunt, & vitam omnium infeliciſſimè clauſerunt. His ann
merari poteſt Metellus Pius, qui cætero vitæ tempore con
nentiſſimus, ad extremum iam ſenex in Hiſpania Conſul, fo
dis indulſit voluptatibus. Idem euenit Hortenſio, & Luculi
& apud Græcos ſapientiſſimo legiſlatori Soloni, Antioc
magno, Xerxi, & aliis multis: &, vt etiam ex hiſtoria ſacra c
ligere eſt, Sauli, Salomoni & Samſoni, qui in peius progre
ſunt. Huc adagia referre poſſum, Auris Bataua: &, Primùm
gina optimos pueros alit: &, Mandrabuli more res ſuccee
Exempla verò ex Valeran. Maxim. cap. de Mutatione mor
& fortunæ

Quòd ſine egregios orſus.] Optimum principium. Liuius lib
Vt orſis tanti operis ſucceſſus proſperos darent.

In noxámque tuum.] Prouerbialis locutio, vt cùm offici
dicitur in maleficium conuerti.

Mulctrale. *Mulctralia.*] Vas in quo mulgetur, quod & mulctrum
mulctrale dicitur. Virgil. in Georgicis:

——— *implebunt mulctralia vaccæ.*

Calce.] Extrema pedis parte.

Æmulatio impar.

EMBLEMA CXLI.

ÆLTIVOLAM miluus comitatur degener harpam,
Et pædæ partem ſæpè cadentis habet,
Mullum proſequitur, qui ſpretas ſargus ab illo
Præteritáſque auidus deuorat ore dapes.
Sic mecum Oenocrates agit: at deſerta ſtudendum
Vtitur hoc lippo curia tamquam oculo.

AEgrè ferebat Alciatus æmulum quempiam eſſe ſibi ſyndromũ, eum quidem legum interpretem auditores quoſdam malè affectos allicientem, qui quantum poterat, operam dabat, vt eius gloriam obſcuraret, vel etiam eruditior haberetur: quem tamen vt imitatorem ignarum grauiùs pungat, per- Emblema ſcriptum in quendã *σύνδρομον*.

bella vtitur ſimilitudine, ac tum non ſibi temperat à conuiciis, nempè in eum conficto nomine οἰνοκράτης, quaſi dicas, vinipotens aut meripotor: & tandem lippum oculis appellat, quod ad iudicij imperitiam refertur. Quemadmodum, inquit, miluus degener comitatur harpam altè volantem, vt iis veſcatur ciborum reliquis, quæ ex eius roſtro fruſtulatim concidant: vtque ſargus marinus piſciculus mullum piſcem conſequitur, vt quæ prætèrierit, arripere queat: eodem modo mecum agit Oenocrates ille, ludi magiſter bibax, qui relictos à me quoſdam auditores excipit: quo iidem vtuntur, tamquam lippo oculo, id eſt, nullius iudicij doctore, & imperito legum interprete, cui ſit Iuris Ciuilis abſtruſa ſcientia penitus incognita. Eum itaque hominem maledicentiæ notat, vinolentiæ, ſtultæ cuiuſdam imitationis & imperitiæ. Hunc fuiſſe Alexandrinum nomine, Iuris interpretem Alciato infeſtum non leui coniectura faſſus mihi eſt Germanus Andebertus, Regiis tributis Aureliæ præfectus; cuius viri certè docti & amici non poteſt non eſſe mihi gratiſſima iucundiſſimáque recordatio, quem ſcio à permultis eruditis hominibus officiosè & honorificè cultum, & cum quo ſæpe de literis ſermones vltrò citróque habui ſuperioribus anteactis annis cùm Iuri Ciuili operam darem Aureliæ.

Oenocrates.

Miluus.

Miluus. [Auis rapaciſſima & guloſiſſima: de qua Plin. libr. 10. cap. 10. Miluum verò degenerem dixit, vt ſuo Oenocrati accommodet, quaſi extra ordinem doctori, ſeu potius inerti & imperito leguleio.

Harpa.

Harpam.] Harpa auis voraciſſima, ἀπὸ τοῦ ἁρπάζειν, à diripiendo dicta. de qua Plin. lib. 11. cap. 74.

Mullus.

Mullum.] Genus marini piſcis & fluuiatilis, qui quòd gemina barba inſignitur, barbatulus, barbo, vel barbatus dicitur. Huius mentio eſt apud Plin. lib. 9. cap. 17. & 33. cap. 11. quomodo differant inter ſe fluuiatilis & marinus, notent curioſi.

Sargus.

Sargus.] Sargus piſcis, de quo iam antè, in mari naſcens Ægyptiaco, vt eſt apud Feſtum: qui teſte Plin. eum quem Lucarium nominant, comitatur: & illo cœnum fodiente, hic excitatum pabulum deuorat. Vnde hominem ex aliis laboribus ſibi fructum & gloriam vſurpantem, & alienam, vt dicitur, meſſem demetentem, qui velint ſignificari, ſargum & mullum pingunt, Sequitur enim ſargi reliquias mullus, atque vbi ille excitato luto abierit (fodere enim poteſt mullus) deſcendit & paſcitur, vt retulit Pierius lib. 30.

Deſerta curia.] Ironicôs dictum, pro decuria, vel auditorio deſerto.

Lippo oculo.] Ipſemet Alciatus prouerbiale hoc dicendi genus interpretatur Parergôn lib. *6.* cap. 12. Vti tamquam lippo oculo, inquit, prouerbialiter dicitur de re qua carere non poſſumus, cùm tamen damnoſa nobis ſit. Eleganter Plaut. ad ſeruos improbos traxit, quos quamuis Dominum decipiant, tamen retinet Dominus, & vt poteſt, eorum opera vtitur, cùm vt velit non poſſit. Eius carmen eſt in Perſa: Oculo lippo.

Ego neque libenter ſeruio, neque ſum hero ex ſententia,
Sed quaſi lippo oculo me meus herus vtitur, manum
Haud abſtinere quit tamen, quin imperet mihi.

Sed & apud eundem in Bacchidibus ſic ſenex loquitur.

Lippo ille oculo ſeruus eſt ſimillimus, &c.

Lege Prouerb. Lippo oculo ſimilis.

Curia. De curiæ nomine, ſi vacat, euolue caput 16. lib. 1. Genial. dierum Alexandri Neapolitani: non enim mihi vacat omnes minutias perſequi. Curia.

Albutij ad D. Alciatum, ſuadentis, vt de tumultibus Italicis ſe ſubducat, & in Gallia profiteatur.

EMBLEMA CXLII.

Quæ dedit hos fructus arbor, cælo aduena noſtro,
Venit ab Eoo Perſidis axe priùs.
Tranſlatu facta eſt melior, quæ noxia quondam
In patria, hîc nobis dulcia poma gerit.
Fert folium linguæ fert poma ſimillima cordi,
Alciate hinc vitam degere diſce tuam.
Tu procul à patria in pretio es maiore futurus,
Multum corde ſapis, nec minus ore vales.

Albutius I.C. ALbutij, cuius hoc Epigramma eſt, Aurelij Iureconſulti meminit Alciatus ipſe libro Prætermiſſorum 2. Legi apo-

ogiam quandam eius nomine aduerſus Petrum Stellam,&Lõgouallium legum doctores. Hic monet,vt Alciatus à tumultibus & factionibus Italicis ſeſe ſubmoueat, & florentiſſimam Galliam petat,in qua futurus ſit commendatior. Sumit argumenti materiam à pomi Perſici tralatione,quod in Perſide viruentum fuit,in Italia verò conſitum, loci mutatione toxicũ habere deſiit. Eodem modo ſi patriã relinquat, in extera regione admirabilem futurum Alciatum ſperat: ſicque tacitè alludit ad illud Euangelicum,Non eſt Propheta ſine honore niſi in patria ſua. Simile eſt quod Eraſmus in quadam ad Alciatum epiſtola ſcribit: Pietatis erat,inquit,quòd patriæ tuæ potiſſimum bonum ciuem præſtare volueris:ſed Deus voluit eruditionem tuã velut in edito lucere pluribus. Nam virtutis ſplendor neſcio quo pacto in ſua cuique patria ferè obſcurior obtingit Quod apertius (vt carminis noſtri enarrationem habeamus magis perſpicuam) Alciatus ipſemet explicuit oratione quadã Ferrariæ habita, his omninò verbis: Scio, inquit, pleriſque ſuſpectam eſſe poſſe tam frequentem mutationem meam,qui nunc Auenioni, nunc Biturigibus,nunc Ticini,nunc Bononiæ profeſſus ſim:nec deerunt qui inconſtantiæ hoc tribuant,tãquam nuſquam poſſim conſiſtere,& quod in carmine Horatiano eſt. Locus ex Eraſmi epiſtola. Locus ex Alciati quadam oratione.

Romæ Tibur amem, ventoſus Tibure Romam.

Etenim non bene compoſitæ mentis argumentum eſt,cùm quis huc atque illuc vagus diſcurrit,nec quieſcere poteſt. Cæterùm mihi excuſatio eſt in promptu, notiſſimũque omnibus eſt, me, cũ bellicos tumultus ſubterfugio, tutamque ſtudiis meis ſedẽ perquiro, diutiſſimè eſſe peregrinatum, Principumque iuſſionibus huc atque illuc agitatum, certam ſedem tenere non potuiſſe. Idem Oratione Ticini habita ſic: Quamplurimi veſtrûm optimè ſciunt,vt belli calamitatibus eiectus, relicta patria trãs Alpes profectus ſum: ibi profeſſorio muneri addictus, aliquot annos ſumma cum gratia moram traxi: quod an illorum humanitati tribuam,an qualibuſcunque noſtris ſtudiis, non ſatis ſcio. Tria certè magnifica hac in diſciplina tribus in celeberrimis gymnaſiis mihi cõtigerunt,quæ neſcio (quod citra arrogãtiam dictũ ſit) an cuiquam alij: primùm vt Auenioni, cùm nunquam ad eam diem cathedram aſcendiſſem,ſtipendium ſexcẽtorum mererer, & ætate longè impar, ſenioribus tamen æquarer: alterum in Biturigibus, quorum liberalitate magiſtratus Chriſtianiſſimi,ipſo Rege adiuuante,ſecundo quàm eò venerã anno duplicatũ mihi eſt honorarium,& mille ducẽtiq; præſtiti Alter locus ex eodem.

tertium eſt, quòd tam à longinquis partib. in patriam ab excel lentiſſimo Duce noſtro accerſitus, Senatoria dignitate ornatus hanc acceſſionē ne quidē cogitans, tantū abeſt vt petierim, ſun cōſecutus, hactenus ille. Nec verò prętermittā hoc Perſici ſym bolū à Paulo Iouio explicari in eo Dialogo qui eſt De notis ar morū & amoris, cū inſcriptione, *Tranſlata proficit arbos*, ipſiq; Al ciato aſcribi. Sed & pomum Perſicū notā fuiſſe eius qui in ali cælo melior ſit, tradit Pierius lib. De ſacris Ægypt. literis 54.

Locus è Paulo Iouio.

Quæ dedit hos.] Cùm Perſæ aliquando in Romanos bellun gererent, multis in locis Italiæ Perſica implantarunt, quæ i Perſide venenum præſentaneum ferunt. Hac tādem arbore ho ſtes extinctum iri ſperabant: ſed in Italia mutato ſolo naturan etiam mutauit, qua in opinione eſt Columel. vbi refert,

Perſica Pyrus vnde.

——pomis cùm barbara Perſis
Miſerat, vt fama eſt, patriis armata venenis:
At nunc expoſiti paruo diſcrimine lecti,
Ambroſios præbent ſuccos oblita nocendi.

Id non videtur Plinio veriſimile lib. 15. cui tamen aduerſantu Galenus, Paulus Ægineta, Plutarchus, & alij.

Martial. 13. Perſica nux.

Vilia maternis fueramus præcoqua ramis,
Nunc in adoptiuis perſica cara ſumus.

Tranſlatu facta eſt melior.] Quaſdam arbores mutare naturan pro regionum varietate, teſtis eſt Plutarch. eo libro quem in ſcripſit, De facie quæ apparet in orbe Lunæ.

Fert folium linguæ.] Plutarch. commentario. De Iſide & Oſiri de, Perſicam arborem Iſidi conſecratam fuiſſe ſcribit, quòd lin guæ folium habeat, fructū cordi ſimilem. Eius hæc verba ſun τῶν δ' ἐν αἰγύπτῳ φυτῶν μάλιστα τῇ θεῷ καθιερῶσθαι λέγουσι τὴ περσέαν, ὅτι καρδίᾳ μὲν ὁ καρπὸς αὐτῆς, γλώττῃ δὲ τὸ φύλλο ἔοικεν· οὐδὲν γὰρ ὧν ἄνθρωπος ἔχειν πέφυκε θειότερον λόγου, καὶ μά λιστα τοῦ περὶ θεῶν, οὐδὲ μείζονα ῥοπὴν ἔχει πρὸς εὐδαιμονίαν· δι τῷ μὲν εἰς τὸ χρηστήριον ἐνταῦθα κατιόντι παρεγγυῶμαι, ὅσι φρονεῖν, ἔυχημα λέγειν: De ſtirpibus Aegyptiis maximè cōſe cratā Deæ aiunt Perſeā: quòd eius fructus cordis, foliū lingu ſpeciē referat. Nā eorū quæ in hominē cadere poſſunt, nihil di uinius eſt oratione, præcipuè verò de Diis: neq; vlla res alia ma ius ad felicitatē affert momentū. Itaq; hîc præcipitur ei qui ſ oraculū aditurus, vt ſanctè pieque ſentiat, & modeſtè loquatu

De perſica arbore.

Tu procul à patria. Virgiliana imitatio è 10. Ecloga:

Tu procul à patria (nec ſit mihi credere) tantum
Alpinas, ah, dura niues.——

Princeps ſubditorum incolumitatem procurans.

EMBLEMA CXLIII.

itanij quoties conturbant æquora fratres,
Tum miſeros nautas anchora iacta iuuat:
anc pius erga homines Delphin complectitur, imis
Totiùs vt poßit figier illa vadis.
uàm decet hæc memores geſtare inſignia Reges,
Anchora quod nautis ſe populo eſſe ſuo!

E Pigraphe ſimilis mihi videtnr ſententiæ Marcellini Ammiani, qui 29. lib. grauiter pronunciauit, Imperium curam ſe ſalutis alienæ. Principes enim debent habere perſpectũ ſe i minimè natos eſſe, ſed ſui populi cõmodo & vtilitati. Plius lib. 18. ait, Delphinum futuram tempeſtatem præſagire

Quocirca vt φιλάνθρωπ☉ ſi nauem ventis agitatã offenden
tutiùs vt figatur, anchorã quaſi humano quodam inſtinctu d
rigit:ſic Princeps quiſque ſuorum maximè ſtudioſus eſſe debe
potiſſimùm verò ſæuiente tempeſtate & impetu belli, vel et
infortunio quodam alio impendente, ne Reipub. ſtatus poſ
aliquo modo perturbari, aut etiam comminui. Cæterùm De
phinum anchoræ illigatum pro inſigni & ſtemate publico ge
ſerunt olim nonnulli Principes & Imperatores laudatiſſimi,
Auguſtus Cæſar, T. Veſpaſian. Seleucus & Nicanor: noſtroq
ſæculo Ald. Manutius, nobilis apud Venetos typographus: q
de re eſt elegãtiſſima παρέκβασις in Prouer. Feſtina lentè, ap
Eraſmum. Noſtris etiam tẽporibus Gallici Imperij Thalaſſia
chus, id eſt: Admiralius, inſigne hoc circumfert, vt nuper laud
tus ille noſtrorum patrum ætate Philippus Chabotius. In ſcu
Vlyſſis Delphinum depictum fuiſſe ſcribit Plutarch. ad fine
diſputationis, qua quærit, Vtra animaliũ plus rationis habe
an terreſtria, an aquatilia. Apponam & id Xenophont. è 3 ἀπ
μνημον. vbi facit Socratem diſputantem cum Dionyſiodo
Quam ob cauſſam, inquit, Homerus appellat Agamemnone
ποιμένα λαῶν: niſi quòd vt paſtor ſuarum ouium curam habe
debet, quo habeant quæ ſunt ad victum neceſſaria; ſic etia
Principem curare eſt neceſſe, quæ populo expediant? Nõ en
tantùm laudatur Agamemnon vt κρατερὸς αἰχμητὴς, ſed m
ximè vt βασιλεὺς ἀγαθὸς, qui non ſe modò bene regeret, ſ
etiam ſuis felicitatis cauſſa eſſet. καὶ γὰρ βασιλεὺς αἱρεῖται, οὐχ
ἑαυτοῦ καλῶς ἐπιμελεῖται, ἀλλ' ἵνα καὶ οἱ ἑλόμενοι διὰ τοῦτον
πράττωσι Rex non eligitur vt ſui curam habeat, ſed vt per ipſu
qui eum elegerunt, in felicitate viuant.

Titanij fratres.] Venti, qui Titanes dicuntur, à patre Tita
Saturni fratre, Gigãtes robuſtiſſimi, qui pro ventis vſurpan
à Poëtis. —— *miſeros* Epitheton conueniens, vt illud eſt Luc
lib. 8. —— *miſeros fallentia nautas*

Sidera non ſequimur: ——

Anchora iacta iuuat.] Prouerb. Anchoram ſacram ſoluere. F
autem anchora præſidij & ſalutis typus. Pierius lib. 45. Hiero
Ad gloriam & felicitatem retulit Pindarus 6. Iſthmiorum:
quis, inquit, hominum ſumptu & labore diuinas virtutes e
quitur, Deus illi amabilem gloriam præſtat, & ἤδη πρὸς ὄλ
βάλλετ' ἄγκυραν θεότιμ☉ ἐών: id eſt, Felicitatis iacit anch
diuino honore auctus. Quid ſi huc reuocemus aureũ Plutar
monitum è vita Solonis: quo loco dicit, Senatu velut anch
firm

Marginal notes: Delphin φιλάνθρωπος — Delphinus alligatus anchoræ. — Anchora Thalaſſiarchi Gallici. — Præclarus locus Xenophõtis. — Titanus. — Anchora quid.

firmari ciuitatem? Memini & Euripidem in Hecuba, Polydorum gentis familiꝗque ſuæ anchoram nominare, ὅς μόνος οἴκων ἄγκυρ' ἔτ' ἐμῶν: qui iam ſolus generis ſupereſt anchora noſtri. Ariſtides oratione Panathenaica prima, dicit Græcos omnes gbi viſos fuiſſe in portu quodam duabus nixos anchoris, quaſi ſiemino fultos præſidio.

In Senatum boni Principis.

EMBLEMA CXLIIII. *Dialogiſmus.*

EFFIGIES *manibus truncæ ante altaria diuûm*
Hinc reſident, quarum lumine capta prior.
Signa poteſtatis ſummæ, ſanctique Senatus
Thebanis fuerant iſta reperta viris.
Cur reſident? quia mente graues decet eſſe quieta
Iuridicos, animo nec variare leui.

Cur ſine ſunt manibus? capiant ne xenia, nec ſe
Pollicitis flecti muneribúſve ſinant.
Cæcus at eſt Princeps, quòd ſolis auribus abſque
Affectu, conſtans iuſſa Senatus agit.

Fons Emblematis. ID agalma Iudicum Thebanorum è variis auctoribus peti poſſe ſcio. Certè Plutarchus attigit libro De Iſide & Oſiride: quod idem Sermone 44. Stobæus retulit ex eodem Plutarcho, his verbis: ἐν Θήβαις εἰκόνες εἰσὶν ἀνακείμεναι δικαστῶν ἄχειρες, ἡ δὲ τοῦ ἀρχεδικαστοῦ μύουσα τοῖς ὄμμασιν, ὡς ἄδωρον ἅμα τὴν δικαιοσύνην καὶ ἀνέντευκτον οὖσαν: id eſt, Thebis imagines conſpiciuntur Iudicum manibus carentes: at ſummi Iudicis imago conniuet oculis: eò quòd iuſtitia nec muneribus capi, nec hominum vultu flecti debeat. Alciatus ipſe Oratione quadam in laudem Iuris ciuilis hæc ait: Chryſippus Iuſtitiæ imaginem ita expreſſit, vt puellari virginis forma, aſpectu vehementi, luminibus oculorum acerrimis conſpiceretur, quòd videlicet iudicem incorrupto eſſe iudicio, ſanctum, ſeuerum, contra improbos inexorabilem, vi ac maieſtate æquitatis, veritatiſque terrificum eſſe oporteat. Quapropter memoriæ eſt traditum, magiſtratuum ſtatuas à Thebanis ita ſolere formari, vt ſine manibus eſſent: Principum verò clauſis oculis, nimirùm eam iuſtitiæ naturam eſſe oſtendentes, vt incorrupta ſit, nec pretio precibúſve, aut alienæ vlli voluptati cedat. Non verebor in vſum rapere meum quæ retulit auctor induſtrius, multæque lectionis, Alexand. ab Alexand. lib. 3. Thebani, inquit, vt incorruptam iuſtitiam ſignarent, nec variari gratia, Iudicum imagines ſine manibus, Principis verò ſine oculis in foro propoſuere, vt ſignis oſtenderent, Iudices affectibus capi non oportere, cauſſaque definita damnatos vndecimuiris pœnis afficiendos tradebant. Certè legibus diuinis & humanis iudices à muneribus capiundis abſtinere debent: iccircò hîc truncis manibus pinguntur. quod non prætermiſit Pierius lib. Hieroglyph. 35. Præſes ipſe captus eſt oculis, ne affectu quodam moueatur. ſiquidem, vt ait Cicero Officiorum 3. neque contra Remp. neque contra iuſiurandum ac fidem amici cauſſa vir bonus faciet, ne ſi iudex quidem erit de ipſo amico. Ponit enim perſonam amici cùm induit iudicis. Nam ſi omnia facienda ſint, quę amici velint, non amicitiæ tales, ſed coniurationes putandæ ſunt. quocirca non oculis vtatur, ſed auribus, ne citò moueatur: &

Locus ex Alciati oratione.

cùm ipſi dicenda eſt ſententia, meminerit ſe Deum habere te-
tem, id eſt, mentem ſuam, qua nihil ipſe dedit homini diui-
ius. Adhæc omnes ſedent, quòd animus eorum debeat eſſe
ptimè compoſitus, nec hinc atque hinc flecti, quod eſt leui-
atis: ſedendo etenim & quieſcendo fit anima prudens, ait Phi-
oſophus. Euſtathius ad Iliad. ζ. notat ſtatuas Mineruæ olim
mnes ſedentis ſpecie fieri ſolitas. Interdum enim ſedere idem
ſt quod conſilium capere, vt apud Plautum is qui nimio plus
apere ſe ſedentem aſſerit. Vulgatumque eſt illud, Romanus
edendo vincit, id eſt conſultando. Pierius libro 43. Lubens huc
eferrē quæ de iuſtitiæ imagine olim à Carneade expreſſa Gel-
ius adnotauit lib. 14. c. 4. ſed quia liber eſt in omnium manibus,
cilè tranſeo. Velim potius id obſeruari diligenter, quæ con-
sè lib. 14. Hiſtor. var. ſcripſit Ælian. Olim apud Ægyptios
oſdem fuiſſe iudices, qui ſacerdotes erant: quorum Prin-
eps natu proximus in omnes ſtatuendi ius habebat: quem
mnium optimum atque æquiſſimum eſſe oportebat. Is circa
ollum imaginem è ſapphiro gemma confectam geſtabat, quæ
eritatis nomine nuncupabatur. Atqui, ait ille, Iudex veri-
tem non tam in lapide ſculptam aut expreſſam circumferre,
uàm in animo mentéque inſitam & infixam habere debet.

Cur ſedēt iudices.

Cur reſident.] Cicero ad finem proœmij Dialogi De claris
at. Sed quo, inquit, faciliùs ſermo explicetur, ſedentes, ſi vi-
tur, agamus. Cùm idem placuiſſet illis, tum in propatulo
nſedimus. hæc ille. Perſonæ Dialogorum ſedere vel dicun-
r, vel intelliguntur: Dicuntur quidem in libris Oratoriis, in
æſt. Acad. in lib. De nat. Deorum, in Phædro Platonico: In-
liguntur libris De finibus quatuor, in Lælio, in Catone, &
ultis Platonis Dialogis. Certè M. Tullius videtur ſemper
ibulare, cùm Peripateticum agit, vt 5. De finib. 1. De diui-
t. 1. De legib. aliàs, vt Academicum, vult ſedere, quo ſigni-
et aliquid ſtabiliùs diſſeri. Conſtat ex veteribus iudices ſe-
re ſolitos, cùm quid ſtatuendum eſſet. Ita enim Iuſtinianus
Nouella 8. De iudicibus: Sedebunt autem, ait, hi peda-
i iudices continuè & nunc in regia baſilica, in quibus & tunc
munculis iudicabit, &c. Idem in Nou. Vt ab illuſtrib. &
i ſuper eam dignit. Secundum quod, ait, datum eſt eis ſuper
c priuilegium, ne cogantur aut ſedere cum iudicibus cùm
licant, aut ſtare rurſus tamquam litigantes. Marcianus l. 7.
Quod met. cauſ. Confeſtim autem pro tribunali te ſeden-

Sedere quid habeat myſterij.

Iudices cur ſedeāt

tem adiit. Sic in l.2.D. Ad Senat. Tertyll. ſedere dicitur Prætor Confeſtim autem ſic erit accipiendum, vbi primum potuit, i eſt, Prætoris copiam habuit huic rei ſedentis. Et in l. 7. D. D in integ. reſtit. Confeſtim autem pro tribunali te ſedente adii Bonifacius in cap. fin. De ſentent. & re iudic. in v I. Senten tia, ait, quàm ſcriptam edi, à iudice litigatoribus non recitari vel quam ab ipſo ſtando, non ſedendo proferri contingit, nul lius penitus eſt momenti. Gellius lib. 7. De Scipione: Et quo dam die, ait, ius in caſtris ſedens dicebat. Plinius libro 5. Epiſ Sedebant iudices, centumuiri venerant, obuerſabant aduoca ti, ſilentium longum, &c. Cicero pro Rabir. Accuſaui de pe cuniis repetundis, iudex ſedi. Ad hanc verò rem Plautus i Moſtellaria:

Nimio plus ſapio ſedens.

Affectus ſedati in iudicibus.

Quia mente graues.] Huc illa Calliſtrati verba aptanda, qu habentur l. 19. D. De offic. Præſid. Sed & in cognoſcendo, ai neque excandeſcere aduerſus eos quos malos putat, nequ precibus calamitoſorum inlacrymari oportet. Id enim non e conſtantis & recti iudicis, cuius animi motum vultus detegi hæc ille.

Munera non debēt à iudicibus capi.

Capiant ne xenia.] Prohibetur enim 1. & 6. Deuteronomi Eccleſiaſt. 42. & Prouerb. 24. multiſque aliis in locis. Refe Plinius 8. Epiſt. Iulium Baſſum accuſatum repetundarum, quo in Bithynia quædam munera ab amicis prouincialibus acc piſſet. Lex enim dona & munera à magiſtratibus accipi, in verò & quid emi vetat, niſi victus quotidiani cauſſa. Hoc t men addamus licet: Non in totum xeniis abſtinere debet pr conſul, (ait Vlpian. in l.6. de offic. proconſ.) ſed modum adi cere: vt neque moroſè in totum abſtineat, neque auarè modu xeniorum excedat. qua de re verba hæc ſunt Seueri & Anton ni: Quantùm ad xenia pertinet, audi quid ſentimus. Ve prouerbium eſt: οὔτε πάντα, οὔτε πάντοτε, οὔτε παρὰ πάντ Nam valdè inhumanum eſt à nemine accipere, ſed paſſim vi ſimum eſt, & per omnia auariſſimum, &c. Qua ratione Pl Epiſt. 5. ad Seuerianum, ait in cauſis agendis & exercendis i diciis non modò pactione, dono, munere, verùm etiam xen ſe ſemper abſtinuiſſe, vbi rectè ſubiicit oportere quæ ſunt i honeſta, parumque decora non quaſi illicita, ſed quaſi pude da vitare. Sic Spartian. tradit Peſcennium Nigrum ſalaria i dicibus è publico dari voluiſſe, ne cui eſſent oneri: adieciſ que, iudicem nec dare debere, nec accipere.

Cæcus at eſt Princeps.] Oculus in Hieroglyph. pro gratia, ſeu, vt ita dicam, fauore vſurpatur, vt tradit lib. 33. Pierius. Non eſt quòd ſuſpitionibus aut coniecturis aliquid vſpiam tribuat ipſe iudex, nec litigantium verbis hæreat, ſed probationibus manifeſtis veritatem inueſtiget. Quod eleganti complexus eſt monoſticho Poëta neſcio quis:

Μηδὲ δίκην δικάσῃς, πρὶν ἀμφοῖν μῦθον ἀκούσῃς:

Ne de lite pronuncies, niſi vtramque partem priùs audieris. Decretum id dicitur propriè quod cauſſa cognita pronunciatur à iudice: nec enim decretum dici poteſt niſi vtraque audita parte. Tertullianus Apologetico: Reſpondendi, altercandíque poteſtas patet, quando nec liceat inauditos & indefenſos omninò damnari. Huic conuenit l. 1. Cod. de condemn. reis: & veterum conſuetudo qui reos niſi auditos condemnabant, quoniam qui auditi non eſſent, pro indamnatis habebantur, ex Lycurgi legibus; vt tradit Val. Max. cap. de Sapienter dictis & factis. Tritum id è Solonis Elegiis:

Ἄρχων ἄκουε καὶ δικαίως κ' ἀδίκως.

Magiſtratum gerens audi & iuſta & iniuſta.

Quòd ſolis auribus abſque Affectu.] Memini legere me, Athenienſes iudicia de cædibus habituros, ad Areopagum, Martis icum, ire noctu ſolitos: iiſque qui cauſas dicerent, affectibus bſtinendum fuiſſe teſtatur Iſocrates Areopagitico. Nolebant nim iudices miſerabilium perſonarum intuitu, vociſque lenocinio, quod magnas ad flectendum, perturbandúmque vires abet commoueri. Longè alia Romanorum conſuetudo fuit, ui quocunque modo iudices ad iracundiam vel miſericoriam flectebant: quod Cicero facere ſolet in perorationibus. Celebre eſt exemplum Sergij Galbæ, qui reus à Libone trib. leb. accuſatus, quòd prætor contra fidem Luſitanos quoſdam iterfeciſſet, cùm nihil haberet quo ſe purgaret, paruos ſuos lieros flens commendare cœpit: quo facto ita iudices permoit, vt nihil in eum grauius ſtatuerint. Hanc rationem produendi reorum liberos Fabius lib. 6. cap. 2. memorat, vt & Val. lax. 8. cap. 1. eámque ter vſurpatam memini à M. Tullio, neme pro Flacco, pro Sylla, pro Seſtio. Idem in Planciana ſic: Non pibus contendo, non auctoritate, non gratia, ſed precibus, ſed chrymis, ſed miſericordia, mecúmque vos ſimul miſerrimus optimus obteſtatur parens: & pro vno filio duo patres depreimur. pro Fronteio: Tendit ad vos virgo veſtalis manus ſupices eaſdem, quas pro vobis Diis immortalibus tendere con-

ſueuit: cauete ne periculoſum ſuperbúmque ſit, eius vos obſecrationem repudiare, cuius preces ſi Dij aſpernarentur, hæc ſalua eſſe non poſſent. Quibus ex locis intelligimus quàm graues illæ motuum faces admoueat, vt iudicum animos ad lenitatem & miſericordiam impellat.

Conſiliarij Principum.

EMBLEMA CXLV.

HEROVM genitos, & magnum fertur Achillem
In ſtabulis Chiron erudiſſe ſuis.
Semiferum doctorem, & ſemiuirum Centaurum,
Aſſideat quiſquis Regibus, eſſe decet.
Eſt fera, dum violat ſocios, dum proterit hoſtes:
Eſtque homo, dum ſimulat ſe populo eſſe pium,

CHiron Centaurus Saturni & Phillyrę filius (inde Phillyrides à Poëtis dictus) ſuperiore ſui parte homo, equus inferiore, datus creditur Achilli pædagogus, ſub quo diſciplinas liberales excepiſſe tradunt. Vt enim ait Homerus, fecit eum oratorem verborum, factorem verò rerum: id eſt,

——— διδασκέμεναι τάδε πάντα
Μύθων τε ῥητῆρ᾽ ἔμεναι, πρηκτῆρά τε ἔργων.

Ferina in Chirone natura variis modis exponitur à Mythologis: ſed hîc notantur maximè Principum Regúmque conſiliarij: qui ferinam quidem & pluſquam belluinam naturam referunt, cùm ſuo principi praua conſilia ſuggerunt, vt populares ſuos pecuniis emungant, vel ſuo commodo, Reipubl. procurent incommodum. Speciem humanitatis habent, cùm iuſtitiæ & pietatis imagine populum ſibi deuinciunt. Quod itidem explicatum eſt ab ipſo Alciato lib. 9. Parergôn, cap. 13. his omninò verbis: In Græcis auctoribus annotaui, à Chirone Centauro Achillem, alióſque Regum filios eruditos fuiſſe fingi, quòd ſoleant doctores & conſultores Principum natura quidem feri eſſe, & promptum ad aſperiora ingenium habere: humanitem verò in ſpeciem tantùm præ ſe ferre. Idem diſputat Macciauellius, auctor Italus (de quo quid ego cum aliis multis in totum ſentiam, nihil habeo dicere, niſi quòd exiſtimem eum in ciuibus negotiis alioqui perſpicacem, & magni certè ingenij virum, ſed in quo tamen parum aut nihil planè fidei eſſet & veræ religionis, vt eius ſcripta quædam teſtantur.) ille itáque ferè ſic diſſerit cap. 18. eius libri, quem de Principe lingua ſua edidit. Primùm quidem Principi fidem hoſti & aliis cum quibus rem habet, ſeruandam eſſe dicit, ſed ea tamen lege, ne obeſſe poſſit. Si quid enim noxæ importatnm iri ob fidem datam Princeps metuat, ei ſuadet ad fraudem & aſtus eſſe recurrendum. Docet perſpicuè concertationem omnem legibus vel fraude inſtitui atque perfici: has quidem hominum eſſe, hanc verò belluarũ. Sed quia interdum leges non ſatis eſſe firmæ ac ſtabiles videantur, inclinãdum animum ad dolos ille præcipit: Principem enim decere, vt humanã & belluinam naturam præ ſe ferat. quod à veteribus figmento quodam expreſſum notat in Achillis educatione, quem à Chirone Centauro inſtitutum tradunt, vt ſignificarent Principem quemcumque hac natura duplici præditum eſſe debere. E belluis autem duas in primis proponendas, Leonem nempè & Vulpem: illum quidem viribus, hanc aſtu & vafritie permultum valere: illum, vt incau-

Ferina Chironis natura quid.

Machiauellius Italus.

tus eſt, non rarò ſe in retia temerè coniicere: hanc, quia, non ſatis virium habeat, fallaciis vti. Quibus argumentis, parum quidem Philóſophicis, ne dicam impiis, Principem eum qui res magnas & periculoſas aggrediatur, eáſque tutò ad exitum perducere velit, fraude iuſtructiſſimum eſſe debere, docet non tam *πολιτικὸς ἀνὴρ*, quam *ἄθεος*.

Huc ferè pertinet Ciceronis illud ex primo lib. Offic. Duobus modis fit iniuria, aut vi, aut fraude: fraus quaſi vulpeculæ, vis leonis videtur: ſed fraus odio digna maiore.

Genitos.] Liberos.

Magni cognomē quibus tributum.

Magnum Achillem.] Diximus in ſuperioribus, magni cognomen paucis quibuſdam, & iis illuſtribus, tributum eſſe, vt Alexandro, Pompeio, & aliis. Plutarch. in Pompeio.

Centauri qui.

Semiferum Centaurum.] De Centauris ea mihi minimè repetenda ſunt, quæ ſtudioſè tradit Palæphatus eo, quem ſcripſit libro De non credendo fabulis. Id dumtaxat è Plinio, lib. 7. cap. 56. Pugnare, inquit, ex equo, Theſſalorum inuentum eſt, qui Centauri appellati ſunt. hinc nata fabula; quòd biformes dicantur, *διφυεῖς* ab Iſocrate, inferiori parte referentes equum, ſuperiore hominem. Dicuntur autem Centauri, *κένταυροι*, ſtimulatores, à *κεντέω*, ſtimulo. ſic enim & *ἱπποκένταυρον*, equorum ſtimulatores Luciano nominantur. id eſt, equites, nec modò qui vehuntur equis, ſed qui ſunt aſſueti prædis: quales ſunt & aulici permulti, & alij quidam reguli; vt & vicani illi præfecti qui apud nos honorifico nomine Gentiles homines appellantur. Aliunde ducit etymon centauri Tzezes 7. Chiliad. Hiſtoria 99. nimirum à *κεντῶν καὶ αὔρας*, ſed nihil ad hoc noſtrum argumentum.

Opulentia tyranni, paupertas ſubiectorum.

EMBLEMA CXLVI.

HVMANI *quod ſplen eſt corporis, in populi re*
Hoc Cæſar fiſcum dixerat eſſe ſuum.
Splene aucto reliqui tabeſcunt corporis artus.
Fiſco aucto arguitur ciuica pauperies.

SImilitudine oſtendit opulentiā tyranni, cauſſam eſſe ſubditorū inopiæ. Vt enim in corpore humano ſi ſplen ſit auctior & tumidior, tabem & maciem cæteris partibus inducit. Rationem adfert Ariſtot. in Problem. Quòd ſplen multam ad ſe trahit materiam, quę tranſire in alimentum debebat. Cōſtat enim, ait ille, homines pacui ſplenis pingues effici. Splem autem viſcus eſt in ſiniſtra animalis parte, ſuccos ad ſe attrahens craſſos & melancholicos in hepate genitos. Lienem Latini vocant, de

Lien quid & eius officium.

Traiani dictum.

quo Galenus lib. 4. De vſu partium cap. 15. Id verò Traiani Cæſaris apophthegma fuit: ſi quidem fiſcum lienem appellabat, quòd eo creſcente reliqua membra tabeſcerent. Magno certè regni & Reipubl. malo Princeps auarus naſcitur, cui nimirum cenſus publici, & vectigalia plus æquo placeant. quo fit, vt miſerrima plebecula cogantur ad egeſtatem & extremam pauperiem, cùm tyrannus in ſuorum poſſeſſionẽ violenter irruit, eorúmque peculium depeculatur. Certatim à doctis illud Tyberij celebratum eſt: Boni paſtoris eſſe tondére pecus, non deglûbere. Quo damnabat tyrannos illos δημοβόρους, qui ſuis abradunt quicquid poſſunt, & ſic importuniùs in fiſcum ſuum uóuertunt, vt à miſera plebecula non pellem modò, ſed & carnes ipſas detractas velint. Eandem ſententiam, ſed aliis verbis expreſſam ab Alexandro Macedone, literis proditam habemus. Huic enim cùm diſplicerent exactiones, eorúmque potiſſimùm qui à ſubditis ampliores vectigalium reditus, quàm per fortunas hominum liceret, extorquebant, apud ſuos dictitabat: κηπωρὸν μισῶ τὸν ἐκ ῥιζῶν ἐκτέμνοντα τὰ λάχανα, Olitorem odi qui radicibus herbas conuellit, atque ab ima ſtirpe arbores excîdit. Artaxerxes Longi manus dictitabat, Addere quàm auferre magis eſſe regium: Ptolemæus Lagi filius, Ditare quàm ditem eſſe, cõuenientius eſſe regi. Notum illud, Lucri bonus eſt odor ex re qualibet. Sed ad illuſtrationem hæc quæ ſequuntur, placuit adiicere. Theodoricus ſcribens ad Marcellum Aduocatum fiſci, apud Caſſiodor. Variar. lib. 1. Epiſt. 22. Non quoties ſuperes, ait, ſed quemadmodum vincas inquirimus: non quæras de poteſtate noſtra, ſed de iure victoriæ: quando laudabiliùs à parte fiſci perditur, cùm iuſtitia non habetur. Nam ſi dominus vincat, oppreſſionis inuidia eſt: æquitas verò creditur, ſi ſupplicem ſuperare contingat. Et lib. 4. Epiſt. 37. Crementa fiſcalium tributorum iuſtiſſimo ſunt penſanda iudicio: quia ſeruientium imminutio eſt huius illationis acceſſio, quantúmque pars illa proficit, tantum ſe hæc à firmitate ſubducit. Sed à nobis, qui fiſci vtilitatem ſtabili volumus diuturnitate conſiſtere, excludenda eſt diſpendioſa ſemper enormitas, ne augmento ſuo tumens ſumma deficiat, incipiátque magis deeſſe, quia immaniter viſa eſt accreuiſſe. Rectè itaque idem Caſſiodus. libro 1. Fit interdum cauſſa mala fiſci, vt bonus Princeps eſſe videatur. Rarò enim (vt eiuſdem Caſſiodori verbis vtar) vtrumque ſub admiratione perfectum eſt, vt & fiſcus creſceret, & priuata vtilitas nulla damna perferret. Et Alciati lib.

Locus præclarus è Caſſiodoro.

Lib. 2.

?arergôn 8.c.6.notanda hæc Pliniana ex Panegyrico ad Traia-
ıum: Quæ precipua tua gloria eſt, ſæpè vincitur fiſcus: cuius
nala cauſſa nunquam eſt,niſi ſub bono Principe. Iulius Capi-
olinus in M.Antonini vita:fiſco in cauſſis compendij numquã
udicans fauit.Eutropius & Sextus Aurelius in Conſtantij, ſeu
uliani vita:Pompeia Plotina,incredibile dictu eſt, quantũ au-
erit gloriam Traiani: cuius procuratores cùm calumniis pro-
iincias agitarent, adeò vt vnus ex iis diceretur locupletũ quẽ-
ue ita conuenire, Quæ habes? vnde habes? pone quod habes:
lla coniugem corripuit,atque increpans,quòd gloriæ ſuæ eſſet
ncurioſus,talem poſtea reddidit, vt exactiones improbas de-
eſtans,fiſcum lienem vocaret, quòd eo creſcente reliqui artus
ıbeſcunt. Et hæc quidem bonorum Principum exempla ſunt.
Iactenus Alciatus. Locus ex Alciati Parergo.

Fiſcum.] Fiſcus, receptaculum nummorum eſt, proprieque
rincipis, l.1.§. hoc interdictum, D. ne quid in loco publ. Res
ſcales,ait Vlpian.quaſi propriæ & priuatæ principis ſunt:à fi-
is, id eſt ſportulis, vt apud Aſconium 2. Verrina, quæ num-
ıorum receptacula ſunt ad maioris ſummę pecunias capiẽdas.
Iinc confiſcare deflexum verbum,pro deferre ad fiſcum prin-
pis.Et apud Sueton.in Auguſto cõfiſcata bona, quæ fiſco ſunt
diudicata. Aerarium verò publicum eſt, populique Romani,
uod Plinius Iunior teſtatur in panegyrico. Fiſcus quid.

Arguitur ciuica pauperies.] Conſtans Imperator Romanus dice-
at opes publicas melius à priuatis pluribus haberi, quàm in-
a vnum Principis clauſtrum reſeruari. Nec alienum eſt ab eo
uod ad Nicoclem ſcripſit Iſocrates: *σημεῖον ἔςω*, inquit, *σοί τοι
ιλῶς βασιλεύειν, ἐὰν τοὺς ἀρχομένους ὁρᾷς εὐπορωτέρους καὶ σω-
ρονεςέρους γινομένους διὰ τὴν σὴν ἐπιμέλειαν*: Argumentum hoc
bi ſit imperij recte honeſteque adminiſtrati, vbi videris eos,
uibus præees,tua diligentia curaque locupletiores & ditiores
ctos.

Quod non capit Chriſtus, rapit fiſcus.

EMBLEMA CXLVII.

Exprimit humentes, quas iam madefecerat ante
Spongiolas, cupidi Principis arcta manus.
Prouehit ad ſummum fures, quos deinde coercet,
Vertat vt in fiſcum quæ malè parta ſuum.

Commentum Principũ auarorum.

PRincipes auari eos publicis & maximis functionibus pra ficiant, quos ingenioſos & ſtrenuos eſſe norunt: qui ſi al quando ad rem plus æquo attenti publica in priuatũ trãſfun dant (quales potiſſimum ſolent eſſe qui fiſci rationes tractan ita vt populum & regiones ſibi commiſſas expilent, ſæpenume rò damnantur capitis, maleque parta bona fiſco addicũtur, ſun que tanquam ſpongiæ, quæ pro arbitrio nunc humectantur, a

ῖreſiunt. Exempla quamplurima ſunt in monumentis antiqui-atum,ſed & in noſtris Galliæ annalibus ; quæ non placet huc dducere,quòd peruia ſint.Satis autē nunc erit ſubiicere quod Suetonius de Flauio Veſpaſiano ſcripſit:Solus eſt in quo meri-ò culpetur pecuniæ cupiditas, inquit: non enim contentus o-miſſa ſub Galba vectigalia reuocaſſe,noua & grauia addidiſſe: negotiationes quoque vel priuato pudendas propalam exer-uit.Creditur etiam procuratorum rapaciſſimum quemque ad mpliora officia ex induſtria ſolitus promouere, quò locuple-iores mox condemnaret: quibus quidem vulgò pro ſpongiis licebatur vti, quòd quaſi & ſiccos madefaceret, & exprimeret umentes. Cæterùm neminem latere velim epigraphen huius etraſtichi tractam eſſe ex cauſſa XVII. q. 7. can. Maiores, ſic nim ſcriptum reperio: Maiores noſtri ideò copiis omnibus a-undabant,quia decimas Deo dabant, & Cæſari cenſus redde-ant:modò autem quia diſceſſit deuotio Dei, acceſſit indictio ſci:Nolumus partiri cum Deo decimas, modò autem tollitur otum.Hoc tollit fiſcus,quod non capit Chriſtus.

Veſpaſiani aſtus & auaritia.

Locus è Pontificis iure.

Principis arcta manus.] Alludit ad illud Ouidianum:

An neſcis longas Regibus eſſe manus?

Prouerbium, Longæ Regum manus, fortè non malè, arcta manus ſumetur pro auara & rapaci.

Prouehit fures.] i. depeculatores. Furum enim nomen gene-is eſt.

Principis clementia.

EMBLEMA CXLVIII.

Veſparum quòd nulla vnquam Rex ſpicula figet,
Quodque aliis duplo corpore maior erit;
Arguet imperium clemens; moderataque regna,
Sanctaque iudicibus credita iura bonis.

Veſpæ pro apibus abuſiuè.

VEſparum vocabulũ pro apum nomine hîc ſumi καταχρη-ϛικῶς docti quidam homines coniiciunt. Alij non minus eruditi citra figuram id ſcribi arguunt. Harum itaque hæc natura eſt, vt quem ſequantur, Principem habeant aliis proceriorem, & quaſi honore potiorem, qui quamquam imperium in alias habeat, aculeo tamen caret: quod his teſtatur verbis Baſilius homilia 8. in Hexaëmerô: ἐϛὶ κέντρον τῷ βασιλεῖ μελισσῶν.

Apum natura.

λλ' ἐ χρῆται τέτῳ πρὸς ἄμυναν· νόμοι τινὲς εἰσὶν ἔτοι τῆς φύ-
ως ἄγραφοι, ἀργὲς εἶναι πρὸς τιμωρίαν τὲς τῶν μεγίςων δυνα-
ιῶν ἐπιβαίνοντας.i, Regi apũ aculeus eſt,ſed eo ad vlciſcen-
i nõ vtitur.Sunt hæ naturæ leges nõ ſcriptę,vt quiſque maxi-
a eſt potentia præditus,ita tardum ad puniendum eſſe opor-
re,hæc Baſil.Eadem ferè retulit D.Ambroſ.Hexaëmer. lib.5.
p.20.Aelian.hiſtoriæ animal.1. & 5. Dio Chryſoſtom. Orat.
regno,4.Sed audiamus Principem Stoïcorum Senecam. Sic
im lib.De clementia: Maiorem poteſtatem non oportet eſſe
xiam,ſi ad naturæ legem componitur. Natura enim commẽ-
eſt regem,quod ex aliis animantibus licet cognoſcere, & ex
ibus,quarum regi ampliſſimum cubile eſt,medioque ac tu-
ſimo loco.Et ibid. Præterea inſignis Regi forma eſt,diſſimi-
que cæteris,tum magnitudine, tum nitore. Hoc tamen ma-
nè diſtinguitur.Iracundiſſimę,ac pro corporis captu pugna-
ſimæ ſunt apes,& aculeos in vulnere relinquunt:Rex ipſe ſi-
aculeo eſt.Noluit illum natura nec ſæuum eſſe, nec vltionẽ
gno conſtaturam petere,telumque detraxit,& iram eius in-
nem reliquit. Exemplum hoc magnis Regibus ingens eſt.
enim illi mos exercere ſe in paruis,& ingentium rerum do-
nenta minima agere.Pudeat ab exiguis animalibus non tra-
e mores, cùm tanto hominum moderatior animus eſſe de-
t,quanto vehementiùs nocet. Vtinã quidem eadem homi-
ex eſſet,& ira cum telo ſuo frangeretur, nec ſæpius liceret
ere quàm ſemel,nec alienis viribus exercere odia, hæc ille.
hoc optimo Principi ſymbolũ propoſitum eſt,vt inter alias
utes,quibus opus habet ad ſuæ Reipubl.adminiſtrationem,
il animi moderatione habeat antiquius.Etenim eius auc̃to-
s & agendi facultas,etiamſi maior ſit quàm in aliis,minimè
en ſæuire debet,iiſque quibus prĕeſt,terrificum ſe præbere.
m inter virtutes alias,quæ Principem maximè deceant,cle-
ntia eſt. M. Antonius, qui Philoſophi cognomen non ab re
conſecutus, nihil quicquam eſſe dicebat, quòd Imperatorẽ
nanum magis deceret,quàm clementiam: eamque ob cauſ-
neque in rebelles ſuos ſæuitum voluit. Recte apud Clau-
iũ Theodoſius Honorio filio ſalubre hoc conſiliũ ingerit:

is pius in primis:nam cùm vincamur in omni
Munere,ſola Deos æquat clementia nobis.

id.1. de Ponto eleg.3.

Sed piger ad pœnas princeps,ad præmia velox;
Quique dolet,quoties cogitur eſſe ferox.

Clementia vera principis virtus.

Iulij Cæſaris clementia.

Compertum eſt Cæſarem Iulium Deorum numero aſcriptu quòd clemens ac placabilis in eos fuerit, à quibus iniuriã b lis ciuilibus acceperat. Eadem virtus Auguſtum conſecrauit: cognomen dedit, alioſque permultos immortalitate donau

Boni piique Imperatores.

Pyrrhi Epirotæ laudatur animi moderatio, qui iuuenes, à q bus inter pocula irriſus erat, & conuinciis impetitus, illæ abire ſiuit, cùm vnus ex iis reſpondiſſet id vini cauſſa con giſſe. Celebratur eò plus Auguſtus Cæſar, cuius gratia cùm S natus iis adempturus eſſet ius teſtandi, qui eum contumeliis probris affeciſſent, non eſt paſſus id decerni, vt eſt apud Sue nium. Eam ipſam patientiam initio imperij finxiſſe Tiberiu teſtis eſt Cornelius Tacitus. Nam libellos famoſos & dicta ſe mordacia diſſimulauit, eorumque auctores ad cognition vocari noluit. Vſurpabat enim illud ſæpenumerò, In lib ciuitate liberas etiam linguas eſſe debere: & ſi quãdo hæc ap ta feneſtra eſſet, nullas alias in Senatu fore lites, & accuſa occaſiones. Magas Poëta quidam in ludis publicis Philemon perſtrinxerat. Is cùm veniſſet in Philemonis poteſtatem, ſta miniſtro cuidam Philemon præcepit aperta voce, vt maled caput gladio amputaret: ſed clam, vt nudo enſe ceruices at geret, moxque vt eum illæſum abire ſineret, eique daret nu talos, pilam, & alia quædã ludicra. Quibus ille Princeps ap tè indicabat, ſe aculeum quidem habere, ſed eo vti mini velle: deque potentiore maledicere, magis eſſe puerorũ qu virorum. Eam regiam virtutem vt actionibus aliis permu certè heroicis, ſic reſcripto egregiè probarunt Theodoſius, cadius, & Honorius, cuius reſcripti ad Rufinum hæc form Si opprobrium ex leuitate proceſſerit, negligendum: ſi ex fu re & inſania, condolendum: ſi ab iniuria, remittendum.

S

Salus publica.

EMBLEMA CXLIX.

HOEBIGENA erectis Epidaurius inſidet aris
Mitis, & immani conditur angue Deus.
ccurrunt ægri, veniatque ſalutifer orant,
Annuit, atque ratas efficit ille preces.

A Eſculapius inſignis Medicus, Dianæ precibus Hippoly- tum ab equis diſcerptum in vitam reuocauit: quàm ob n Iupiter iratus eum fulmine percuſſit. Poſt mortem Deus habitus,& ſub ſerpẽtis imagine diuinis honoribus affectus. hæc tali cultus effigie Romam graui peſtilentia laborãtem itur liberaſſe, ad quam tandem deductus eſt à fano ſibi ſa- , quod erat quinque millibus à Epidauro paſſuum. Hiſto- m hanc fuſiùs pertractant Valer.Max.c. De mirac.lib.1.Plin.

Æſculapius cur Deus habitus.

24.cap.4. Diuus Aug. De ciuit.3. cap.17. meminit & Lactanti variis locis, ex quo notum illud Sereni:

Qui colis Ægeas, qui Pergama, quique Epidaurum.
Qui quorundam placida tectus ſub pelle draconis
Tarpeias arces, atque indita templa petiſti,
Depellens tetros præſenti nnumine morbos.

Serpens quid. Hoc ſerpentis inuolucro nihil aliud verius & expreſſius int ligi datur, quàm Seruator noſter Chriſtus, verus animaru noſtrarum Æſculapius, & ſalutis humanæ vindex, qui ſub ſ pentis figura in deſerto à Moſe legiſlatore appenſus, omi omnium morbos & vulnera ſanitati reſtituit, & in cruce ta dem omnes noxas & crimina expiauit. Serpens, ſalutis ſymbolū. Cæterùm non imme tò ſalutis notam ſerpens ſibi videtur vindicaſſe, à quo nin rum multa in humanum genus remedia proficiſcuntur. qua re pluribus libro 16. De ſacris Ægyptiorum literis Pieri Æſculapium etiam, præter alios, Medicorum præſidem Pl tarch. Sympoſ. 9. quæſt. 10. tradit. Sed occurrit interea m locus è 2. Artemidori lib. De ſomniis: qui ait, per Æſcu pium in templo erectum, & in baſi ſtantem, ſignificari qu dam bonorum præſagium. Qui ſi moueatur, aut accedat, m bum & peſtem portendit: tum enim maximè hominibus Deo eſt opus. His autem qui ægrotant, ſalutem prædicit. non videtur omittendum, quod veterum monumentis pro tum eſt. Anguis Ambroſianus Mediolani. In numo Antiochi Soteris, SALVS Dea Roma habita pingebatur forma mulieris, habitu regio ſedentis pa ram tenentis, iuxta quam erat ara, & ad aram inuolutus ang caput attollens. Pleriqué noſtra ætate viri eruditi coniici ab Alciato hîc tacitam eſſe factam alluſioné ad Ambroſian illum anguem, qui Mediolani viſitur in marmorea colum erectus ipſa æde D. Ambroſij.

Epidaurius.] Ab vrbe notiſſima Peloponneſi in ſinu Saro co, ex qua in ſerpentis imagine Romam adductus credi Propertius:

Eſt Deus extinctum Creſsis Epidaurius herbis,
Reſtituit patriis Androgeona focis.

Lege Ouid. lib. 15. Metamorph.

Annuit, atque ratas.] Ouidium imitatur 1. Faſtorum:

Efficiatque ratas vtraque Diua preces.

Reſpublica liberata.

EMBLEMA CL.

ÆSARIS exitio, ceu libertate recepta,
Hæc ducibus Brutis cauſa moneta fuit.
nſiculi in primis, queis pileus inſuper aſtat,
Qualem miſſa manu ſeruitia accipiunt.

Ocɔiſo in Senatu Iulio Cæſare à Bruto, Caſſio, & cæteris coniuratis, ij ceu libertate populo reſtituta, fabricari nuiſma voluerunt, in quo ſculpti erant duo pugiones adiecto leo. Pugio cædem patratam omninò ſignificabat: pileus verò ertatem, vt refert Dion lib. 47. Vulgare olim prouerbium it, Vocare ad pileum; cuius meminit Noctium Atticarum 7. 4. Gellius & Macrobius 1. Saturnal. Aurelius Victor ſcribit, ortuo Nerone ſic cunctas prouincias, omnemque Romam Numiſma M. Bruti.

exultaſſe, vt plebs induta pileis manumiſſionum, tamqu
Pileus, ſignum libertatis. ſæuo exempta dominio triumpharet. Compertum habemus
bertatis indicium pileum fuiſſe: vnde & qui ſerui libertate
nabantur, pileum geſtabant raſo capite. Longum eſſet aucto
huc aduocare, qui longè multi idem tradiderunt.

Seruitia. *Miſſa manu ſeruitia.*] Serui manumiſſi, liberi facti, aut lil
tate donati. Seruitiorum nomen pro ſeruis, præter cætero
Catilinario vſurpat Salluſtius, & Cicero ſæpè.

In vitam humanam.

EMBLEMA CLI.

PLVS *ſolito humanæ nunc defle incommoda vitæ,*
Heraclite: ſcatet pluribus illa malis.

u rurſus, ſi quando aliàs, extolle cachinnum,
Democrite: illa magis ludicra facta fuit.
terea hæc cernens meditor, quâ denique tecum
Fine fleam, aut tecum quo modò ſplene iocer.

HEraclitus quoties domo egrederetur, ineptias humanas fletu ſolebat excipere, quòd omnia illi miſera & deplo-nda viderentur: contrà Democritus eadem de cauſſa ridebat uſiùs, quòd humanas actiones ludicras & ſtultas conſpice-: qui ſi hodie reuiuiſcant, ampliorem quidem & vberiorem l luctus vel riſus materiam offendent, quàm vnquam antea, m omnia in dies deteriora fiant. quando enim vberior vi-rum copia? quando maior auaritiæ patuit ſinus? Verè Ho-ius: Heracliti fletus & riſus Democriti.

Damnoſa quid non imminuit dies?
Aetas parentum peior auis tulit
Nos nequiores, mox daturos
Progeniem vitioſiorem.

ibium itaque relinquitur, vtrum ſequi ſit ſatius, cùm ſit umque nec planè tutum, nec omninò probatum. Seneca in De tranquillitate vitæ, I. c. 15. opinionem Democriti me-rem fuiſſe, & ad imitandum accommodatiorem, quàm He-liti fletum, ait. In qua ſententia fuit etiam Satyra 10. Iuue-is. Sed præſtat audire Philoſophum eundem lib. 2. De ira, diſputantem: Heraclitus, quoties prodierat, & tantum circa malè viuentium, imò malè pereuntium viderat, flebat: mi-ibatur omnium qui ſibi læti feliceſque occurrebant: miti mo, ſed nimis imbecillo & ipſe inter deplorandos erat. De-critum contrà aiunt numquam ſine riſu in publico fuiſſe: ò nihil illi ſerium videbatur eorum quæ ſeriò gerebantur. i iſti hîc iræ locus eſt? Aut ridenda omnia, aut flenda ſunt. n iraſcetur ſapiens peccantibus: quare? quia ſcit neminem ci ſapientem, ſed fieri: ſcit pauciſſimos omni æuo ſapien-euadere, quia conditionem humanæ vitæ perſpectam ha-. Nemo autem ſanus naturæ iraſcitur. Quid enim ſi mirari it non in ſylueſtribus dumis poma pendere? quid ſi mire-ſpineta ſenteſque non vtili aliqua fruge compleri? Nemo citur, vbi vitium natura defendit. Placidus itaque ſapiens equus erroribus, non hoſtis, ſed correptor peccantium, hoc otidie procedit animo: Multi mihi occurrunt vino dediti, Pulcher Senecæ locus.

multi libidinoſi, multi ingrati, muli auari, multi furiis ambitic
nis agitati. Omnia iſta tam propitius aſpiciet, quàm ægros ſuc
medicus. Cæterùm Emblema ſumptum eſt ex incerti Poët
Græci Epigrammate, quod eiuſmodi eſt:

Typus Emblematis.

Τὸν βίον, ἡράκλειτε πολὺ πλέον ἤπερ ὅτ' ἔζης
Δάκρυε, νῦν ὁ βίος ἐς' ἐλεεινότερος.
Τὸν βίον ἄρτι γέλα δημόκριτε τὸ πλέον ἢ πρὶν,
Νῦν ὁ βίος πάντων ἐςὶ γελοιότερος.
Εἰς ὑμέας δὲ καὶ αὐτὸς ὁρῶν τὸ μεταξὺ μεριμνῶ
Πῶς ἅμα σοὶ κλαύσω, πῶς ἅμα σοὶ γελάσω.

Heraclitus. *Heraclite.*] Heraclitus Philoſophus Epheſius, cuius vitam re
pete ex Laërtij lib. 9.

Extolle cachinnum.] Deride, naſo ſuſpende adunco. Cachin
nus, fictum vocabulum eſt à ſono riſus. Eſt enim riſus elatus,
ſolutus. Perſius 1. Satyra:

Ingeminat tremulos naſo criſpante cachinnos.

Democritus. *Democrite.*] Democritus Abderita fuit; de quo Plinius vari
locis, & lib. 9. Laërtius. Gelaſinum fuiſſe cognominatum ob r
ſus petulantiam notant veteres plerique. Iuuenalis:

Perpetuo riſu pulmonem agitare ſolebat
Democritus.

Splene iocer.] Abunde rideam. Lien ſiue ſplen, ſedes eſt riſu
Perſius Satyr. 1

—ſum petulanti ſplene cachinno.

Ære quandoque ſalutem redimendam.

EMBLEMA CLII.

pedibus ſegnis, tumida & propendulus aluo,
Hac tamen inſidias effugit arte fiber.
rdicus ipſe ſibi medicata virilia vellit,
Atque abicit, ſeſe gnarus ob illa peti.
ius ab exemplo diſces non parcere rebus,
t, vitam vt redimas, hoſtibus æra dare.

Pologus eſt Æſopicus de Caſtore, quem proditum eſt in venatione deprehenſum ſuos ſibi teſtes abſcindere, atque proiicere, gnarum ſe eorum præcipuè cauſſa peti: Idque ſi-t, ὅτι τοὺς ἀνθρώπων οἱ φρόνιμοι ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας οὐ-α λόγον τῶν χρημάτων ποιοῦνται, hoc eſt, Viros prudentes ſuæ Caſtoris ſeu fibri ſollertia.

ſalutis gratia non debere vllam pecuniam rationem habere,:id eſt,non ęgrè ferendam eſſe pecunię iacturam.Potiſſimùm verò vrgente neceſſitate non magni eſt ducendum, nummorum diſpendium facere, ſi modò vitæ hoc pacto poſſit conſuli.Id Ariſtippus ſuo exemplo demonſtrauit, qui cùm in eadem naui ſe ſe cum piratis verſari cognouiſſet, ſuas omnes pecunias de induſtria in mare proiecit, imprudẽter ſe id feciſſe ſimulans præuiderat enim ſe ab iis quibuſcum nauigabat,ſpoliatum, & in aquas propter pecuniam præcipitem datum iri. Vt itaque abeſſet effectus, cauſſam ſuſtulit. Idem Crates Thebanus cùm theſaurum ſponte perderet, Hinc abite, ait, malæ diuitiæ: ſatius enim eſt à me vos demergi, quàm ego à vobis ipſe. Simile quid apud Plutarch. traditur de Philoxeno, qui cùm opulentiſſimam hæreditatem nactus eſſet,& piſtiferas aduenarum delicias obſeruaſſet, Per Deos, inquit, me illa non perdent, ſed ego illa potiùs. *μὰ τοὺς Θεοὺς ἐμὲ ταῦτα τ᾽ ἀγαθὰ οὐκ ἀπολεῖ, ἀλλ᾽ ἐγὼ ταῦτα.* Non ſecùs quàm Catullus ille, de quo Satyra 12. Iuuenalis, qui maximo in diſcrimine tempeſtatis, partem ſuarum rerum quibus nauis onerabatur, proiecit in pelagus, quo nauis facta leuior, commodiùs portum appelleret.

Accidit & noſtro ſimilis fortuna Catullo,
Cùm plenus fluctu medius foret alueus, & iam
Alternum puppis latus euertentibus vndis
Arboris incertæ, nullam prudentia cani
Rectoris conferret opem, decidere iactu
Cœpit cum ventis, imitatus Caſtora, qui ſe
Eunuchum ipſe facit, cupiens euadere damno
Teſticulorum, adeò medicatum intelligit inguen.

Cui poteſt eſſe affine Ouidianum illud primo de Remedio:

Vt corpus redimas, ferrum patieris & ignes;
Arida nec ſitiens ora lauabis aqua.
Vt valeas animo, quicquam tolerare negabis?
At pretium pars hæc corpore maius habet.

Huc confer Adagium, Pax redimenda.

Propēdulus.] Propter pedum tarditatē,& ventrem pendulum.

Ariſtippi cautio.

Mordicus.] Ὀδὰξ, morſicatim, mordendo. Id tamen Plinius negat lib.32.cap. 3. non enim teſtes eorum, quæ vocantur Caſtorea, ab ipſis amputari cenſet, ex Sextij cuiuſdam rei medicæ diligentiſſimi ſcriptoris ſententia, ſed paruos eſſe ſubſtrictoſque & adhærentes ſpinæ, nec adimi ſine vita animalis poſſe. Sic Ælianus hiſtoriæ animal. lib. 6. cap. 33. ait à Caſtore cauſſam

Controuerſum, an fiber ſibi teſtes exſcindat.

ab inſequentibus venatoribus, cur tam cupidè petatur, non ignorari: iccirco mordicus ipſe premens vſque incumbit ad elidendos teſtes; quouſque abſciderit, & ſic eos abiecerit, tamquam homo ſumma prudentia in latrones incurrens, quęcumque portat, ad ſe redimendum exponit. Quòd ſi poſteaquàm exectus & ex periculo ſeruatus fuerit, ab inſectantibus iterum vrgeatur, hic ſeſe alleuans, atque quamobrem inſequi vlterius pergere non debeant, cauſſam oſtendens, ad reuertendum, quòd iam ea parte, quam expetunt, careat, venatores, inducit. Sæpè etiam nunc teſticulis præditus, cùm à venatorum conſpectu ſe longiſſimo curſu remouerit, eam partem deſideratam ita aſtutè comprimit & occultat, vt non habere viſus inſectatores fallat. hæc ille ferè. Sed & Apul. lepidiſſimè in lib. I. Aſin. aur. apud quem Socrates quidam loquens de Meroë anu ſaga· Amatorem, ait, ſuum, quòd in aliam temeraſſet, vnico verbo mutauit in feram Caſtorem: quòd ea beſtia captiuitatis metuens, ſe ab inſequentibus repræciſione genitalium liberat, vt illi quoque ſimilè, quod Venerem habuit in aliam, proueniret. Sed referam huc hiſtoriam nobilem Conſtantini Manaſſis ex Annal. quòd ad hunc locum faciat: Michaëlus quidem Imperator audita tyranni ferocia, impetu, defectione, ſuamet ſponte throno Imperiali ceſſit, hoc ipſo facto diuinis Chriſti iuſſis ſatisfaciens, & erga perſecutorem non aliter ſeſe gerens, atque caſtor ſiue fiber facere conſueuit. Legimus enim in priſcis illis monumentis eorum, qui de animalibus ſcripſêre, fibrum animal eſſe, quod in vtroque viuat elemento, & teſtes habeat artendis quibuſdam morbis ſanè grauibus conducibiles. Quod cùm plerique venatores norint, animal canibus longè velociſſimis inſectantur. Huius pugnæ cauſſam cùm ipſe fiber etiam cognitam habeat, perhibent eum morſu reſectos teſtes abiicere, atque ita currentem ſaluti ſuæ conſulere: quo facto venatores feram perſequi deſinant. Sic nimirum Michaëlus quoque volens Imperium reſignauit Leoni belluinis moribus & indole fęrina prædito, qui oriundus erat ex Armenia, &c. Commodè obtulit ſeſe mihi aliis implicato, & ad alia cogitanti, locus ex Ammiano Marcellino, ex 17. lib. quo loco faſtuoſus Rex Sapor Conſtantio Imperatori ſuadebat, vt regni parte vltrò cederet: Poſtremò, inquit, ſi morem gerere ſuadenti volueris rectè, contemne partem exiguam ſemper luctificam & cruentam, vt cætera regas ſecurus: ac prudenter reputans medelarum quoque artifices vrere nonnumquam & ſecare, & partes cor-

Locus Apuleij.

Ex Conſtantino Manaſſe, hiſtoria de Michaële Imper.

Ex Ammian. Marcell.

porum amputare, vt reliquis vti liceat integris: hócque beſtias factitare, quæ cùm aduertant cur maximoperè capiantur, illud propria ſponte amittunt, vt viuere deinde poſſint impauidè. Hæc Ammian. quo manifeſtè alluſum conſtat ad Caſtorem.

Meditata. *Medicata*] Medicinis apta, vt apud Martialem, medicata pocula: medicata vina, apud Columellam lib. 1. cap. 6.

—— *adeò medicatum intelligit inguen,*

Vt paulò antè Iuuenalis. Has partes Caſtoris genitales, vocant medici Caſtorea, quæ medentur multis morbis, vt vertigini, tremulis neruorum vitiis, paralyticis, iis qui affecto ſunt ſtomacho, iſchiadicis, aliiſque. Quidam referunt, poſt genitalium amputationem, ſi Caſtor iterum petatur à venatoribus, erigere ſe, & oſtendere nihil expectandum amplius.

Seſe gnarus ob illa peti.] Verba Plinij ſunt lib. 8. cap. 30. quòd eaſdem partes ſibi ipſi Pontici amputant fibri, periculo vrgente, ob hoc ſe peti gnari.

Aera.] Pecunias: materia pro materiato.

Vitam vt redimas.] Vt qui, apud Saluianum, contemptis diuitiis vitiis non ſuccubuerunt, auri & argenti cupiditate non victi, ſparſis, quod dicitur, redemerunt crimina nummis.

Cum laruis non luctandum.

EMBLEMA CLIII.

Æacidæ moriens percuſſu cuſpidis Hector,
Qui toties hoſteis vicerat antè ſuos;
Comprimere haud potuit vocem, inſultantibus illis,
Dum curru & pedibus nectere vincla parant.
Diſtrahite ut libitum eſt: ſic caſsi luce leonis
Conuellunt barbam vel timidi lepores.

ID ſumptum eſſe liquet ex Homericæ Iliados χ. Græci He- Locus
ctorem ab Achille iam interfectum circumſtantes impete- Home
bant, & mortuo inſultabant, nec erat quiſquam qui extincto
vulnus non infligeret. Sic enim Homerus:

—— ἄλλοι δὲ περὶ δράμον υἷες ἀχαιῶν,
Οἳ καὶ θηήσαντο φυὴν καὶ εἶδος ἀγητὸν
Ἕκτορος. οὐδ᾽ ἄρα οἵ τις ἀνουτητί γε παρέστη. hoc eſt,
At reliqui Graij accurrunt cingúntque cadauer,
Hectoris eximiam ſpeciem formámque ſtupentes:
Nec tamen aſtitit examini ſine vulnere quiſquam.

Cæterùm videtur diſtichon Emblematis tertium è quodam incerto auctore petitum, cuius quale eſt Epigramma:

Βάλλετε νῦν μετὰ πότμον ἐμὸν δέμας, ὅττι καὶ αὐτοὶ
Νεκροῦ σῶμα λέοντος ἐφυβρίζουσι λαγωοί.

Quod ſonat,

Poſt mortem, Dani, noſtrum configite corpus:
Et lepores audent cæco inſultare leoni.

Verba ſunt Hectoris à Græcis bigis rapti, quibus timiditatem & μικροψυχίαν ab ingenuis bellatoribus omninò alienam perſtringit. Alluſum eſt autem ad prouerbia, Iugulare mortuos: &, Mortuo leoni lepores inſultant: &, Cum laruis luctari. Quibus monemur, ne quid maleficientiæ in vita functos effundamus, aut iis obloquamur. Quemadmodum enim in bellis maximè ridiculum eſt & inauditæ cuiuſdam feritatis argumentum, ſi quis proſtratos atque iam interemptos feriat, aut quoquo modo afficiat: ſic intemperantiæ eſt, & certè dementiæ maximæ, mortuos iniuriis probriſque lacerare: vt ſunt qui vel libris editis, vel priuatis aut publicis colloquiis priſcorum, aut etiam clarorum virorum dogmata reuellunt, & nigro dente lacerant. Laërtius Chilonem ait vetuiſſe de mortuis malè loqui: quòd ignauum videretur eos inceſſere lingua, qui reſpondere non poſſent; ac turpe eſſet cum vmbris & laruis luctari, nam id eſt ſepultum quodammodò refodere. Philoſtratus Ælianum ſcitè coërcuit qui accuſationem cuiuſdam tyranni, ſed iam mortui ſcripſerat. Inſtitutum iſtud tuum laudarem equidem, ait ille, ſi viuum accuſaſſes. viuentem namque tyrannum inceſſere, viri eſſe duco; at mortuo inſultare, cuiuſuis. τὸ μὲν ζῶντα τὸν τύραννον ἐπικόπτειν, ἀνδρὸς εἶναι νομίζω, τὸ δὲ ἐπεμβαίνειν κειμένῳ, παντός. Sic Munatius Plancus cũ audiſſet in ſe orationes quaſdam factas ab Aſinio Pollione, quas tamen nollet ante mortem edere, cùm mortuis non niſi laruas luctari reſpondit. Contra Leptinem Demoſthenes ait, Nemini mortuo maledicendum eſſe. Refert Zonaras Annal. 3. cùm Eudoxiæ Heraclij Imperatoris funus efferretur, Epiphaniam filiam quòd ſpuiſſet in cadauer, viuam rogo impoſitam & exuſtam fuiſſe.

Non maledicendũ mortuis.

Laudatur Lycurgus, qui cadauera hoſtium nudari vetuerit; rectè profectò, quippe qui humanitatis memor eſſet. Vituperatur contrà, vir alioqui magnus, Alexander Macedonius, qui cadaueribus pontis loco vſus dicitur. Et Verris crudelitas à M. Tullio inceſſitur 7. Verrina, quòd nauarchos innocentes non modò vita priuaſſet, ſed & eorum cadauera ſepelienda non priùs parentibus reddidiſſet, quàm ab eis certam mercedem accepiſſet. Rectè Homer.

Οὐκ ὁσίη κταμένοισιν ἐπ' ἀνδράσιν εὐχετάασθαι:
Non ſanctum eſt viris interfectis inſultare.

Virgilius vndecimo:

Nullum cum victis certamen & æthere caſsis.

Qui toties hoſteis.] Ouidiana eſt imitatio, ex primo De arte:

Qui toties ſocios, toties perterruit hoſtes.

Dum curris.] Hector ab Achille interemptus, bigis alligatus eſt circa Troiæ mœnia. Virgil. 1. Aeneid.

Ter circum Iliacos raptauerat Hectora muros.

Caſsi luce leonis.] Lumine priuati. Lux pro lumine, & lumen pro vita vſurpatur. Barbam vellere.

Conuellunt barbam.] Alludit ad illud, Barbam vellere, quod irriſionis ſignum eſt. Perſius Satyra 1.

Si Cynico barbam petulans Nonaria vellat.

& Horatius primo Sermonum:

——— *Barbam tibi vellunt*
Laſciui pueri.

De Morte & Amore.

EMBLEMA CLIIII.

Errabat ſocio Mors iuncta Cupidine: ſecum
Mors pharetras, paruus tela gerebat Amor.
Diuertere ſimul, ſimul vna & nocte cubarunt:
Cæcus Amor, Mors hoc tempore cæca fuit.
Alter enim alterius malè prouida ſpicula ſumpſit,
Mors aurata, tenet oſſea tela puer.
Debuit inde ſenex qui nunc Acheronticus eſſe,
Ecce amat, & capiti florea ſerta parat.
Aſt ego mutato quia Amor me perculit arcu,
Deficio, iniiciunt & mihi fata manum.

Parce puer, Mors ſigna tenens victricia parce:
Fac ego amem, ſubeat fac Acheronta ſenex.

GVicciardinus libello quodam Italico, quo res quaſdam memoratu dignas, eaſque veteres & nouas, tum etiam alicubi feſtiuas & ioculares, exſcripſit, hoc carmen ab Alciato fuiſſe ſcriptum teſtatur, quo tempore in Italia vehemens peſtilentia ita graſſata eſt, vt permulti iuuenes extremum vitæ diem clauſerint, & ſenes ferè illæſi atque incolumes permanſerint. Quod facilè mihi probari poteſt. Sed tamen Emblematis huius materiam video ſumptam eſſe ex antiqua Græcorum fabula, quam Gallicis ſcriptis mandauit Ioannes Marius, Illuſtrationum Galliæ ſcriptor ſua ætate nobilis. Figmento enim lepido ſanè ac feſtiuo tradit, cur plerique ſenes amori placido ſuccumbant, quibus potiùs de fato imminente cogitandum erat: contrà iuuenes immatura morte decedant, quorum potius fuerat hilarem vitam ducere, & amorem conſectari, habita præſertim ætatis ratione. Ex Guicciardino detecta Emblematis veriſſima origo. Ioan. Marius Belga.

Hoc expreſſit non inconcinnè aliquis, ſed ἀνώνυμος:

Fortè locum horroris plenum, variiqve timoris,
Et Mors, & penna præpete venit Amor.
Dum trepidant animis ignita Cupidinis arma,
Mors capit, & Mortis frigida tela puer.
Hinc enata lues noſtros irrepſit in annos:
Hinc amat ipſe ſenex, hinc perit omnis amans.

Nec verò pigebit aſcribere Ioachimi Bellacij Epigramma in hanc ſententiam, quod in eius tumulis & poëmatis Latinis aliquando legiſſe me memini: Ioachim. Bellatus.

Mutarunt arma inter ſe Mors atque Cupido:
Hic falcem geſtat, geſtat at illa facem.
Afficit hæc animum, corpus ſed conficit ille.
Sic moritur iuuenis: ſic moribundus amat.
Vt ſecat hic iugulos, oculos excæcat & illa:
Illa vt amare docet, ſic iubet iſte mori.
Diſce hinc, humanæ quæ ſint ludibria vitæ:
Mors thalamum ſternit, ſternit Amor tumultum.
Tu quoque diſce tuas, Natura, inuertere leges:
Si pereunt iuuenes, depereuntque ſenes.

Mors aurata.] Ab effectis & conſequentibus Morti oſſea tela tribuuntur: Cupidini verò aurata, quòd delectet, videaturque mente captis in aliquo eſſe pretio. *ſenex Acheronticus.*] Hunc Oſſea tela mortis. Senex Acherōtic⁹.

loquendi modum videtur ex Plauto mutuatus, apud quē ſen
Acheronticus capularem & morti proximum ſignificat.

Aſt ego mutato.] Adoleſcentis eſt proſopopœia de Amo
conquerentis, quòd ab eo mortifero telo ſit affectus. Et ſanè
rè fit, vt immodicus amor in iuuenibus mortem arceſſat: qu
potiùs imprudentiæ & inſaniæ iuuenili quàm, Cupidinis ſag
tis aſcribendum eſt.

Fac Acheronta.] Quid Acheron ſignificet, explicat Plutarc
Conſolatione ad Appollonium, & lib. De primo frigido.

In formoſam fato præreptam.

EMBLEMA CLV.

Cur puerum Mors auſa dolis es carpere Amorem,
Tela tua vt iaceret, dum propria eſſe putat?

Eiuſde

EIuſdem eſt argumenti cum ſuperiori, quo deflet cuiuſdam formoſæ virginis, inmaturum obitum. Increpat itaque mor em tanquam huius funeſtiſſimi mali cauſſam, nimirùm quæ ımori dormitanti tela detraxerit: quo effectum eſt, vt poſt- ıodum lethiferis pro blandis lętiſque vteretur. Quod quidem epenumerò contingit, vel cùm puellæ amore captæ deſperan- es expirant, mortémque ſpontaneam aliquando malint, quàm b aliqua ſpe incerta ac dubia lactari diutiùs: aut cùm corpo- s aliqua ægritudine, vel cauſſa alia minimè cognita, quo tem- ore de coniugij negotiis agendum erat, antè mori diſcant, uàm viuere incœperint. Sic enim amor ille cæcus reuera & npatiens, imò verò exſpes, corripere tela mortis dicitur, cùm iuenculæ illæ teneræ & delicatæ aut ſe falli ſentiunt, aut ni- il ſpei fore intelligunt in eo quem ardenti animo concupiue- ınt. Memini me aliquando epigramma luſiſſe in gratiam obilis cuiuſdam adoleſcentis, qui magno ſuo dolore amicam, ctiſſimam primęque nobilitatis iuuenculam, pręmatura mor- e ſibi ereptam, lugebat: cuius carminis hæc fuit pars quædam: Puellarum mors præpropera.

Ah virgo infelix, quid te Libitina trucidat
Tam citò, formoſo digna puella viro?
Inuidit thalamo tumulus, quo tempore primas
Coniugij tedas ipſe parabat Amor.
Sic penetrabilius telum fuit iſtud Amoris:
Mors aberat, mortem cuſpide fecit Amor.
Sic male ſuadus Amor, Mortis qui ſpicula dirus
Arripuit, quando lethifer omnis erat.
Sed nil nos queſtuſque iuuant, molleſque ſuſurri;
Virgo iaces, thalamis aptior vna tuis.
Quàm miſerè ante diem Parcarum ſtamine rapta
Conderis, in tumulo digna puella thoro!

Mm

In mortem præproperam.

EMBLEMA CLVI.

QVI teneras forma allexit, torſitque puellas,
Pulchrior & tota nobilis vrbe puer,
Occidit ante diem, nulli magè flendus, Areſti,
Quàm tibi, cui caſto iunctus amore fuit.
Ergo illi tumulum tanti monumenta doloris
Aſtruis, & querulis vocibus aſtra feris.
Me ſine abis, dilecte? neque amplius ibimus vnà?
Nec mecum in ſtudiis otia grata teres?
Sed te terra teget, ſed fati, Gorgonis ora,
Delphinéſque tui ſigna dolenda dabunt.

DEflet amici cuiuſdam præmaturum obitum, eumque com
mendat à vultus dignitate, nobilitate generis, & amoris
um Areſtio adoleſcente æqualitate: huncque Areſtium præ
eteris tanti infortunij luctus debere perſequi ait: quippè qui
um eo & ſtudiis, & vitæ neceſſitudine fuerit maximè coniun-
us, iccircò tanti luctus, vt beneuolentiæ memoriam ſuperſti-
m profert hoc cænotaphio, epitaphio, ſub quo Delphinum
Gorgonæ imagines emineant. Delphin quidem φιλάνθρω-
πος, & hominum amaſius, hîc notam amicitiæ præfert. Gorgo-
eum Meduſæ caput pro mortis ſigno apud quoſdam vſurpa-
r, próque ſtupore & admiratione ἀναίσθησιν inducente, vt
pud Pierium lib. 16. Hieroglyph. diligenter explicatur. Philo-
ratus de Perſeo: τὸ δεῖμα τῆς γοργοῦς, ἔχων ἀπόθετον, μὴ ἐντυ-
ντες αὐτῷ λαοὶ, λίθοι γίνωνται: Sepoſito Gorgonis terricu-
mento, ne homines lapideſcerent ipſi occurrentes. Heliodo-
s hiſtoriæ Æthiopicæ 4. ἡ δ' ὥσπερ τὴν γοργοῦς θεασαμένη
φαλὴν, ἤ τι τῶν ἀτοπωτέρων ὀξύ τι καὶ μέγα ἀνέκραγεν: Illa
tem non ſecus quàm facie conſpecta Gorgonis, aut alio ter-
ico monſtro, altum vociferata eſt.

Nulli mage flendus.] Horatiannm iſtuc imitatur è 1. Carmi-
m:

Multis ille quidem flebilis occidit,
Nulli flebilior quàm tibi Virgili.

Terminus.

EMBLEMA CLVII.

QVADRATVM infoditur firmiſsima teſſera ſaxum,
Stat cirrhata ſuper pectore imago tenus,
Et ſeſe nulli profitetur cedere; talis
Terminus eſt, homines qui ſcopus vnus agit.
Eſt immota dies, præfixaque tempora fatis,
Deque ferunt primis vltima iudicium.

Mors ineuitabilis.

HIc Termini pictura nihil vlli concedentis, mortem ſig ficat, quæ ineuitabilem habet in res quaſcumque nece ſitatem: ad quam cùm peruenimus, tum ſolent hominum q ſuperſtites ſunt, liberæ de nobis eſſe opiniones atque iudic Quòd enim vltima quæque & poſtremò facta, imò verò inte dum cogitata tam lynceis oculis inſpici ſoleant, tamque ſec

è ac ſeuerè accipiantur, noſtræ partes ſunt, ne noſtrapte culpa in conficiendo vitæ huius noſtræ curſu aliquid agamus, aut etiam moliamur, ex quo ſiniſtri quidpiam de nobis homines iudicare poſſint. Quod facilè conſequemur, ſi Terminum, id eſt, extremum vitæ diem perpetuò, aut quidem ſæpe oculos ponamus; qui Terminus cùm minimè cedat principibus etiam viris, de quibus mortuis tam intrepidè fama pronunciat; quid de nobis infima conditione hominibus exiſtimandum? Quidam ſuſpicantur his verbis, Eraſmi (vt loquuntur) immodeſtiam modeſtè carpi (quod coniectaneum an probare debeam, nondum ſcio) quòd in annulari digito Terminum depictum habuerit cum inſcriptione, NVLLI CEDO: quaſi ſignificaret hoc ſymbolo in literarum cognitione ſe nemini cedere. Eam ob rem eum plerique ſugillarunt, interque cæteros Caruaialus Franciſcanus quadam Apologia in Eraſmum: cuius hîc verba malo adſcribere quàm aliquid de meo fingere. Malè habet Eraſmum, inquit ille, quòd Eccleſiæ doctores & Euangeliſtæ ad numerum quaternarium ſint redacti, quòd videat ſe non poſſe inter illos computari, neque credit ſe illis eſſe inferiorem, qui nulli cedit: hoc enim elogio ſua ſcripta claudit Eraſmus, Cedo nulli. Et, vt nemini fas ſit ignorare hanc Eraſmi præcipuam inſaniam, apponit Dei Termini effigiem cera ſignatam, qui Deus nec ipſi quidem Ioui cedebat. Nónne hæc Eraſmi inſolentia omnes eius inſolentias ſuperat? Non cedis Eraſme Budæo? non cedis Capnioni, Clitoueo, Pico, aut Angelo? Cedo, inquit, nulli. Non cedis Auguſtino, Ambroſio aut Hieronymo? Cedo nulli. Non Hilario, Cypriano, Lactantio, aut Origeni? nulli. O felix ſæculum, cui talis homo datus eſt! Hactenus Caruaialus: cui vt affectibus plus quàm par erat indulgenti, nimiaque animi impotentia debacchanti, animoſè ſatiſfecit Eraſmus, his planè verbis: Vt doceat me diſcruciari, quòd non annumerarer quatuor Eccleſiæ doctoribus, profert ſymbolum annuli mei, in quo eſt figura Termini: adieci, *Concedo nulli Terminus*. Et eſt Iambicus dimeter: ſi inuertas, Throchaicus eſt totidem pedibus, *Terminus concedo nulli*. At in fuſili Termino habet, ὁρῶ τέλος μακροῦ βίου: item Latinè, Mors vltima linea rerum, indicans mortem nulli cedere, méque ipſum admoneo inſtare ſupremum vitæ diem, quemadmodum Prudent.

Inſtat terminus, & diem
Vicinum ſenio iam Deus applicat.

Idque ſcripto quoque vulgato declaraui. Hîc itaque Terminus

Quid viuendo cogitandum

Terminus mors.

Eraſmi Terminus.

Caruaialus in Eraſmum.

Eraſmi reſponſio ad Caruaialum.

dicit omnibus, Concedo nulli, non Eraſmus. At me ferociter appellat Pantalabus: Quid ais Eraſme? non concedis Clitoueo non Hilario, non Cypriano, non Budæo, non Nebriſſenſi, non Thomæ, non Auguſtino? Si vis vt meo nomine reſpondeam nemini non concedo. Si poſtulas vt Termini, id eſt, mortis nomine, reſpondeam, dicam, Non concedo leonibus, non elephantis: non cedo Monarchis & ſummis Pontificibus: non ceſſi Prophetis & Apoſtolis: denique nec ipſi Franciſco ceſſi. Eat nunc, & iactet Termini mei ſuperbiam. hactenus Eraſmus. Certè apud auctores colligere eſt, Terminum ſublimitatis & gloriæ ſymbolum eſſe, atque etiam diſciplinarum cognitionem interdum pro ſymbolo referre. De Termino plura Ouid. Faſt. 2. D. Auguſt. De ciuit. Dei 4. c. 13. Gyrald. Syntag. 1. Qui enim ſtrennue decurſo ſpatio in literis profecerit, & ad tranquillum iam vitæ portum applicuerit, vndecumque prudentiſſimus effectus, neque ſecundis intumeſcit inſolenter, neque aduerſis perturbatur, atque in vtramque fortunam ita ſe comparat, vt æquum & indomitum ad omnes caſus animum præ ſe ferat. Pierius lib. 3. 8. & 49.

Stat cirrata.] Cirrati, ſunt qui capillos habent cirratos, cincinnos calamiſtratos. Cirrus, ad contorquendos capillos comparatum inſtrumentum: quaſi in circum tortus.

Martialis 9. lib. 30.

Nec matutini cirrata caterua magiſtri.

Perſius Satyra prima:

Ten' cirratorum centum dictata fuiſſe
Pro nihilo pendas?

Terminus eſt talis.] Huc ænigma de Termino, apud Gellium lib. 12. cap. 6. quod ſoluit Politianus in Miſcell. cap. 36.

Eſt immota dies.] Seneca Epiſt. Vnus dies de omnibus fert ſententiam. & Plin. hiſt. nat. 7. cap. 40. Ita eſt profectò, alius de alio iudicat dies, & tamen ſupremus de omnibus. Quid enim huc aggeram illud Pind. Olymp.

Αμέραι δ' ἐπίλοιποι
Μάρτυρες σοφώτατοι.

Dies poſteriores, teſtes ſapientiſſimi.

Opulenti hæreditas.

EMBLEMA CLVIII.

PATROCLVM falſis rapiunt hinc Troes in armis,
Hinc ſocij, atque omnis turba Pelaſga vetat.
Obtinet exuuias Hector, Græciq́ cadauer,
Hæc fabella agitur, cùm vir opimus obit.
Maxima rixa oritur, tandem, ſed tranſigit hæres,
Et coruis aliquid, vulturiisq́ ſinit.

Patrocli ſub falſis armis ab Hectore interfecti, mythologicè hiſtoriam enarrat. Vt enim hoc mortuo Hector ipſe eius exuuias ſibi retinuit, Græci verò corpus interemptum, vt ſepulturæ beneficio donaretur, magna pecunia redemerunt: ſic diues poſtquàm ſupremum vitæ diem clauſit, concertatio- Patroclus quid allegoricôs.

nem, rixámque inter hæredes de poſſeſſione relinquit. vnd
vulturij illi, togatæque curiæ hoſpites, imò verò & ipſi rabul
forenſes partem prædæ aucupantur. Cadauer ipſum humo à ſa
cerdotibus pro prietatis ratione mandatum, impenſarum ali
quid funeris gratia facit. Itaque Patroclus diuitum eſt typus
qui falſis armis non propriis belligerant: id eſt, opibus & diui
tiis, quæ externa non propria bona ſunt. ſuccumbit tandem &
proſternitur, quòd eiuſmodi præſidiis homo ſuam metiri feli
citatem minimè debeat.

Falſis in armis.] Alludit ad illud Ouidianum:

Siue Menœtiadem falſis cecidiſſe ſub armis.

Vultures quid.

Exuuias.] Hîc exuuias pro præda quæ hoſti detrahitur, v
ſurpat.

Et coruis aliquid.] Teſtamentorum captatores vulgata tranſla
tione vultures appellari obſeruamus, quòd ſenibus orbis au
aliis ſibi conſanguineis, ceu cadaueribus inhient. Hinc illu
Martialis:

Cuius vulturis hoc erit cadauer?

Et Seneca in Epiſtolis: At ſi hæreditatis cauſſa id facit, vultu
eſt, cadauer expectat. Et Dinarchus apud Plautum in Trucu
lento:

——— vide vt iam quaſi vulturi triduo
Priùs prædiuinant, quo die eſuri ſient.
Illum inhiant omnes. ———

Cicero pro Sextio: Exierunt malis ominibus atque execratio
nibus duo vulturij paludati. Intelligit autem Piſonem & Ga
binium, quos inimicos ſibi maximè infenſos dicit. Apuleio to
gati vulturij, cauſſidici & patroni forenſes ſunt: in qua ſignifi
catione hîc accipi palam eſt.

Amicitia etiam poſt mortem durans.

EMBLEMA CLIX.

ARENTEM *ſenio, nudam quoque frondibus vlmum,*
Complexa eſt viridi vitis opaca coma:
Agnoſcitq́ vices naturæ, & grata parenti
Officij reddit mutua iura ſuo.
Exemplóque monet, tales nos quærere amicos,
Quos neque diſiungat fœdere ſumma dies.

ID è Græco Antipatri Epigrammate tranſtulit, cuius carmen eſt eiuſmodi: Typus Emblematis.

Αὔην μὲ πλατάνιστον ἐφερπύουσα καλύπτει
Ἄμπελος, ὀθνείῃ δ' ἀμφιτέθηλα κόμῃ·
Ἣ πρὶν ἐμοῖς θαλέθουσιν ἐνιθρέψασ' ὀροδάμνοις
Βότρυας, ἧ ταύτης οὐκ ἀπετηλοτέρη.

Τοίλω μήν τοι ἔπειτα τεθνειῶτα τὶς ἐπαίρω,
Ἥτις ἀμείψασθαι καὶ νέκυν οἶδε μόνη.

Significatur autem hac vite vlmum vigore iam deſtitutan comprehendente ac ſuſtinente (à qua nimirum ipſa prius cùn tenera eſſet, & quaſi pubeſcens incrementi occaſionem mate riámque ſumpſerat) amicos nobis eſſe deligendos, qui nè temporum diuturnitate nec locorum diſtantia, ſed ne quiden poſt mortem amare deſiſtant. Illúdque eſt quod Phocion di xit, vt refert Stobæus, ζητεῖν δεῖ καὶ ἄνδρα καὶ τέκνα καὶ φίλοι τοὺς κατὰ τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ βίου παραμένοντας. Comparando eſſe libertos & maritum & amicos, qui ad mortem vſque con ſtantes ſint. Virgilius in obitum Mæcenatis:

Amici qui deligendi.

Et decet, & certè viuam tibi ſemper amicus,
Nec tibi qui moritur, deſinit eſſe tuus.
Ipſe ego quicquid ero, cineres intérque fauillas
Tunc quoque non potero non memor eſſe tui.

Huius amoris eſt quidam apud Propertium character. lib. 2. hi verbis:

Terra prius falſo partu deludet arantes,
Et citius magnos ſol agitabit equos,
Quàm poßim noſtros aliò transferre calores,
Huius ero viuus, mortuus huius ero.

Vlmis adiuncta vites.

Arentem ſenio.] Vlmis adiungi vites fuiſſe in more poſitum, vt etiam hodie in Italia, notius eſt quàm vt confirmare neceſſe habeam. Porrò aduerte an huc traduci poſſint Catulli verſus hi quodam Epithalamio:

Vt vidua in nudo vitis quæ naſcitur aruo,
Numquam ſe extollit, numquam mitem educat vuam,
Hanc nulli agricolæ, nulli accoluere iuuenci:
At ſi fortè eadem eſt vlmo coniuncta marito,
Multi illam agricolæ, multi accoluere iuuenci.

Coma.] Foliis, pampinis.

Vices naturæ.] Quæ nimirùm mutantur in horas, vt è iuuene ſenex citiſſimè fiat.

Parenti.] Vlmo, à qua ſuſtentata eſt, & incrementum cepit. Horatius:

Et vitam viduas ducit ad arbores.

Idem:

——— adulta vitium propagine
Altas maritat populos.

Ouid. 3. de Ponto. Eleg. 8.

Non hîc pampineis amicitur vitibus vlmus:
Nulla premunt ramos pondere poma ſuos.

Idem 2. Amor, Eleg. 16.

Vlmus amat vites: vitis non deſerit vlmum:
Separor à domina cur ego ſæpe mea?

Catullus in nuptiis Iuliæ & Manlij:

Lenta quin velut aſsitas
Vitis implicat arbores,
Implicabitur in tuum Complexum &c.

Claudian. 2. de Raptu:

—— hîc pampinus induit vlmos.

Mutuum auxilium.

EMBLEMA CLX.

LORIPEDEM *ſublatum humeris fert lumine captus:*
Et ſocij hæc oculis munera retribuit.

Quo caret alteruter, concors ſic præſtat vterque:
Mutuat hic oculos, mutuat ille pedes.

Fons Emblematis. Apparet ſumptum id eſſe è Græco: ſic enim libro I. Epigrãmaton reperi.

Τυφλὸς ἀλητεύων χωλὸν πόδας ἠέρταζεν,
Ὄμμασιν ἀλλοτρίοις ἀντιφανιζόμενος.
Ἄμφω δ᾽ ἡμιτελεῖς πρὸς ἑνὸς φύσιν ἡρμόσθησαν,
Τοὐλλιπὲς ἀλλήλοις ἀντιπαρεχόμενοι.

Cæcus claudum humeris geſtat: pro munere tanto
Ille oculos claudi mutua dona refert.
Imperfecti ambo coeunt: ſed corpus in vnum,
Quodque deeſt, ſocio præſtat vterque ſuo.

Et illud eiuſdem omninò argumenti, auctore Antiphilo.

Ἄμφω μὲν πηροὶ καὶ ἀλήμονες, ἀλλ᾽ ὁ μὲν, ὄψεις,
Ὃς δὲ, βάσεις· ἄλλυ δ᾽ ἄλλος ἐπηρεσίη.
Τυφλὸς γὰρ χωλοῖο κατωμάδιον βάρος ἄρας,
Ἀτραπὸν ὀθνείοις ὄμμασιν ἀκροβάτει.
Ἡ μία δ᾽ ἀμφοτέροις ἤρκει φύσις· ἐν γὰρ ἑκάστῳ
Τοὐλλιπὲς, ἀλλήλοις εἰς ὅλον ἠράνισαν. hoc eſt,

Ambo mendici cæcus, clauduſque fuere,
Alter at alterius ſuſtulit arte malum.
Attollens humeris claudum, qui luce carebat,
Claudi oculos dubiam tentat inire viam.
Coniunxere ſimul quod fors vtrique negarat:
Natura ambobus ſic ſatis vna fuit.

Sunt & alia duo ad idem ſpectantia, quæ à doctis certatim conuerſa huc non adiici. ſed illud tantùm breuius ex Politian aſcribam, quòd nonnihil leporis habeat:

Τυφλὸς ἄπυς τ᾽ ἤτην ἀλλήλοιιν θεράποντες,
Τυφλὸς ὁ δηγεῖτο νωτοφορεῖτο δ᾽ ἄπυς.

Ex quo intelligi datur, ad ſuſtentandam ſubleuandamque humanæ vitæ inopiam, homine hominem indigere: vt enim no omnis fert omnia tellus, ſic quiuis non abundat quibuſlibe vnde peruulgatas habemus parœmias, Vnus homo, nullus homo: Manus manũ fricat: Multæ manus reddunt onus leuius: & alia multa generis eiuſdem. Exiſtimo quidem hîc alluſionẽ eſſ quandam ad συνδυασμὸν, qua homines quibuſdam veteribu appellati ſunt συνδυαστικοὶ, quippè quos natura ita effinxeri ac formarit, vt gregales eſſent, & bini agerent. Ex quo & Platoni dicuntur ζῶα πολιτικὰ, id eſt, animalia ciuilia, & ad ſocietat

Homines συνδυαστικοὶ cur appellati.

ata:quandoquidem eo genio ſint,vt ſola viuere nequeant.Ita- Homines ſoli minimè viuere poſſunt.
que præclarè ille , qui humanum ingenium apiculæ compara-
it:vt enim illa perire dicitur ſi ſola viuat, ita natura hominis
a eſt, vt ſine opera mutua & ſocietate vitam traducere nullo
modo poſſit: vtque manus manum lauat, ita homo hominem
mutua quadam neceſſitudine atque ope iuuat. Quis enim arti-
fex tam per ſe ſapiat, tantanſque habere facultates putatur, vt
non indigeat aliorum artificum auxilio mutuo? Id autem cùm
à natura prouida omnium matre profectum ſit, vt ſinguli qui-
buſdam rebus ad vitæ præſidium & ornamentum indigeãt,quo
eas ab aliis mutuò capiant, vt ipſi meminerint aliquod ſuum
officium eſſe mutuò & viciſſim rependendum:certè nullus no-
ſtrum eſt, quin vel cæci vel loripedis agat partes,vt quà ſit eũ-
dum,minimè videat,aut quà progrediendum vlteriùs,planè nõ
habeat. Quid, cæce, conſilij capies, quò te in viam huius vitæ
anxiæ ac moleſtæ coniicies:quid,inquã, homo quantumuis di-
ues ac opulente,conſilij capies,vt te poſſis tandem expedire ex
inopiæ anguſtiis,quæ non ſinunt te vltrà progredi, niſi ducatũ
tibi præſtet aliquis oculatus? At,claude,& pedibus caſſe,quò te
proripies? imò verò erudite licet ac Muſarum alumne, an te lo-
co mouebis, niſi primùm firmis cuiuſdam opulenti beneque
nummati humeris ſuſtenteris? Sed quotus quiſque eſt, cui non
perſpicuum ſit quàm longè lateque pateat officij huius mutui
vſus? Nullum omninò rerum genus eſt,quod aut auulſum à cæ-
teris per ſeipſum conſtare,aut vim ſuam atque æternitatem cõ-
ſeruare poſſit. Stoici quæ in terris gignũtur, aiunt ad vſum ho-
minum creata eſſe:homines autem hominum cauſſa genitos,vt
ipſi aliis alij prodeſſe poſſent: qua in re neceſſe eſt naturã ducẽ
optimam ſequi, & vtilitates omnes in mediũ conferre officio-
rum commutatione,dando,accipiendo, commutando, condu-
cendo,& cæteris eiuſdem generis,tum artibus,tum opera,tum
facultatibus hominum inter homines ſocietatem deuinciendo.
Iam verò illa ſapientia, vt ſapienter ab Oratore dictum,diuina-
rum atque humanarum rerum ſcientia eſt,in qua continetur
Deorum & hominum ſocietas quædam & communitas inter
ipſos. Quòd cùm ita ſit,meminerimus ad extremum,quod antè
dictum eſt, vnum hominem pro nemine habendum: vnum in-
quam nihil ferè, duos ſimul iunctos permulta facere & conſe-
qui poſſe.

Auxilium nunquam deficiens.

EMBLEMA CLXI.

Bina pericla vnis effugi ſedulus armis,
Cùm premerérque ſolo, cùm premerérque ſalo.
Incolumem ex acie clypeus me præſtitit: idem
Nauifragum apprenſus littora aduſque tulit.

HOc è Græco Iulij Leonidę Epigrammate expreſſit Alciatus, inquo Myrtili militis proſopopœia eſt, ſcutum ſuum celebrantis. Græcum ſic habet:

Emblematis fons.

Εἰν ἑνὶ κινδύνους ἔφυγον δύο μυρτίλος ὅπλῳ,
Τὸν μὲν ἄρις εὔσας. τὸν δ᾽ ἐπινηξάμενος.
Ἀργεστὴς ὅτ᾽ ἔδυσε νεὼς πρόπιν ἀσπίδα δ᾽ ἔχον
Σωθεὶς κεκριμένῳ ὕδατι καὶ πολέμῳ.

Effugi geminum clypeo diſcrimen in vno
Myrtilus, & pugnans fortiter atque natans.
Arripui clypeum depreſſa flamine puppi
Fluctibus oppreſſum, belligeriſque viris.

uc refer & alia eiuſdem argumenti Epigrammata lib.1.tit. εἰς ωάγιον. Scutum hoc nuſquam in quouis periculo deficiẽs, ſed iam in iis auxilium præſtans, quæ videntur alioqui abhorre- ab vſu proprio & naturali, typus eſt amici veri nunquam nõ ppetias ferẽtis, vel etiã in iisquæ videntur à ſua facultate pe- è omninò aliena eſſe. Hoc etiam poteſt commodiſſimè trans- rri ad literarum ſtudia nuſquam non opportuna, nuſquam nõ cunda, quibus nimirùm non modo ab aduerſariorum telis & ominum iniuriis tuti ſumus, & tanquam oppoſito clypeo mu- imur, ſed & eorum miniſterio vſuque è mediis vitæ huius flu- ibus ad tranquillum otij portum recipimur. Sic enim Myrti- clypeum Alciatus ipſemet oratione quadã Ticini habita in- llexit. Tradunt, inquit, Zenonem Philoſophum, cùm naufra- ium feciſſet, dixiſſe, ſe nunquam feliciùs nauigaſſe, quàm cùm bus amiſſis vacare Philoſophiæ deinde cœpiſſet. Idẽ & vſur- re ego poſſum, qui cùm in patria otio quondam, nimiaque ãquillitate ferè marceſcerem, atrocitate bellorum demũ ex- tatus peregrinari cœpi, & ad hanc diſciplinam confugi, quæ ihi planè fuit, quòd Prouerbio Græco dicitur, Myrtili cly- eus. Fuit is ingentis animi miles, ſcuto pugnare ſolitus, qui ìm ad maritimam expeditionem nauigaſſet, ſubmerſa fortè aui eidem clypeo innixus in tutum portum delatus eſt. De uo hunc in ſenſum Leonides Poëta ſcripſit:

Veri amici typus.

Studia nuſquam non opportuna.

Zenonis naufragiũ

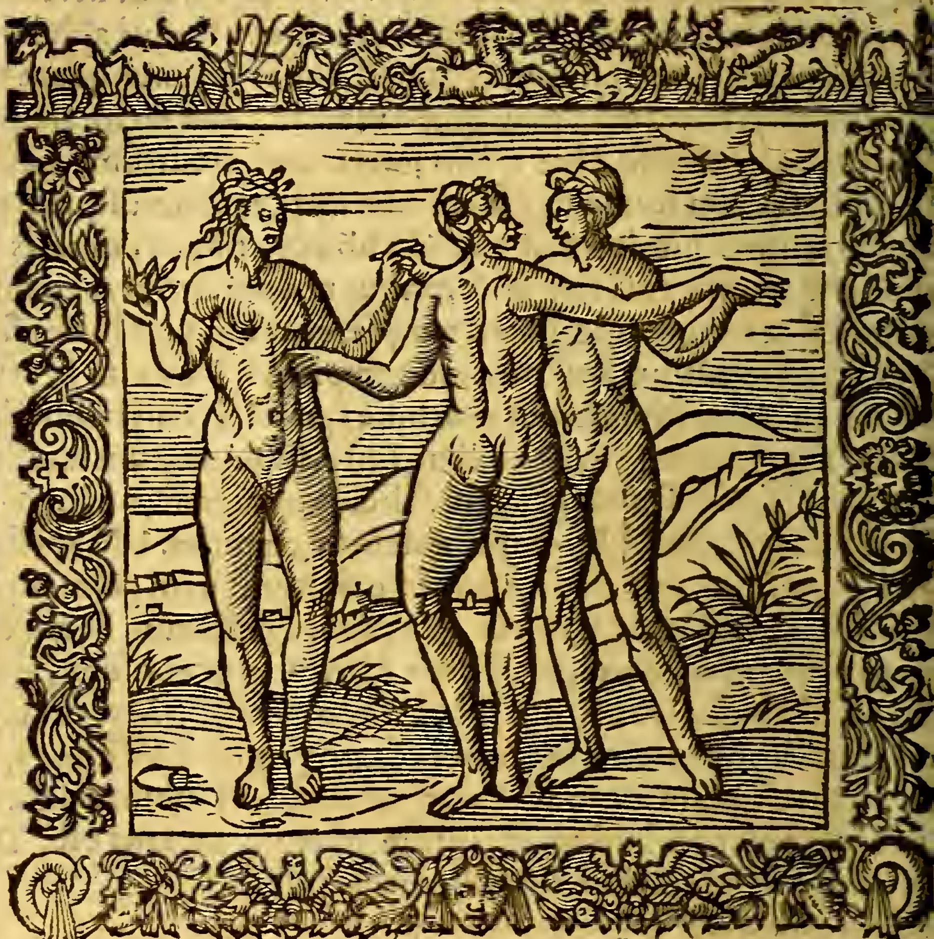
Myrtili clypeus.

Bina pericla vnis effugi Myrtilus armis,
Cùm premererque ſolo, cùm premererque ſalo.
Incolumem ex acie clypeus me præſtitit, idem
Naufragum apprenſus littus aduſque tulit.

ic mihi hæc egregia profeſſio omni in tempore, omni in for- ına auxilio fuit, quod ceu ſenectuti veſtræ viaticum, vt & vos omparetis, hortor ſuadeoque. Hæc ille.

Gratiæ.

EMBLEMA CLXII.

Tres Charites Veneri aſſiſtunt, dominamque ſequuntur:
Hincque voluptates, atque alimenta parant,
Lætitiam Euproſyne, ſpecioſum Aglaia nitorem,
Suadela eſt Pithus, blandus & ore lepos.
Cur nudæ? mentis quoniam candore venuſtas
Conſtat, & eximia ſimplicitate placet.
An quia nil referunt ingrati, atque arcula inanis
Eſt Charitum? qui dat munera nudus eget.
Addita cur nuper pedibus talaria? bis dat
Qui citò dat. minimi gratia tarda preti eſt.

Implicitis vlnis cur vertitur altera? gratus
Fenerat: huic remanent vna abeunte duæ.
Iuppiter iis genitor, cæli de ſemine diuas
Omnibus acceptas edidit Eurynome.

Conſtituitur hîc Charitum proſopographia, qualem fermè & pictores & ſtatuarij veteres expreſſerunt. Tres ſunt æquè nudæ, virgines, iuuenes, hilares, & quæ inuicem ſibi adhæreant: Nudæ quidem, quia beneficia non oportet eſſe fucata; in quibus ſimplicitas & puritas animi maximè requiritur: Virgines autem & iuuenes, quòd nuſquam ſeneſcere debeat interiori accepti beneficij recordatio: Sibi connexæ & adhærentes, quia (vt ait Sophocles) ἡ χάρις χάριν φέρει, quodque deceat eſſe perpetuum, & quaſi continuum beneuolentiæ fœdus. Adhæc pedibus habent alata talaria, quòd tardam gratiam eſſe non liceat. Poſtremò vnam auerſam duæ aliæ conſpiciunt; quòd pro accepto beneficio duplicem, & quaſi cum fenore gratiam rependere debeamus. Has ex Eurynome Iouem ſuſcepiſſe ferunt, vt affectum eiuſmodi non tam humanum quàm diuinum eſſe intelligas. Huius picturæ Pauſanias in Aeliacis diuerſis locis meminit: & Seneca pluribus agit libro De beneficiis, c. 3. Porrò huc non grauabor adſcribere in Charitum eiconem Epigramma non illepidum, quod etiamnum extare Romæ, teſtis eſt Lilius Gyraldus Syntag. 8. aſcripſitque Alciatus ipſemet cap. vndecimo libri primi Parergôn:

Deſcriptio Charitum ex adiunctis.

Nudæ.

Virgines.

Iunctæ.

Talaria pedum.

Vnam duæ aliæ conſpiciunt.

Cur filia Iouis & Eurynomes.

Sunt nudæ Charites, niueo de marmore: at illas
Diua columna ſuis ædibus intus habet.
Par tribus eſt facies, qualem decet eſſe ſororum:
Par tribus eſt ætas, par quoque forma tribus.
Grata Thalia tamen geminæ conuerſa ſorori,
Implicat alternè brachia nexa modis.
Iuppiter eſt genitor, peperit de ſemine Cæli
Eunomia, & Veneris turba miniſtra fuit.
Inde alitur nudus placida ſub matre Cupido,
Inde voluptates, inde alimenta Dei.

Charites.] Ἀπὸ τῆς χαρᾶς, à lætitia, vt Phornutus ait: ſed & notiſſimo Græcorum adagio, ταῖς χάρισι σπένδειν, Gratiis ſacrificare, ij iubentur, qui triſtes & ſolliciti ſunt.

Charites vnde dictæ.

Veneri aſſiſtunt.] Teſtis eſt in Æliacis poſterioribus Pauſanias, & Cælius lib. 28. cap. 18. vt ſignificaretur, quæ voluntas ferret ſine pugna, citráque contentionem vllam, & qui dat, &

Gratiæ iunctæ Veneri cur.

qui accipit, tranſigerent.

Euphroſyne. *Lætitiam Euphroſyne.*] Notatio eſt nominum. Euphroſyne læ-
titiam ſonat, vel quæ hilaritatem facit, παρὰ τοῦ εὐφραίνειν, læ-
tum reddere.

Aglaia.] Splendorem, dignitatem & honeſtatem ſonat. hin
Aglaia. ἀγλαΐζομαι καὶ ἀγλαΐζω, honoro, orno.

Suadela eſt Pithus.] Thaliam intelligit, quæ Suada ſiue Sua-
Thalia & Suada. dela, perſuaſionis Dea, & à Græcis πειθὼ nominatur. Cicer
in Bruto: Vt hominis decus eſt ingenium, ſic ingenij ipſius lu-
men eſt eloquentia, qua virum excellentem præclarè tum ill
homines florem populi eſſe dixerunt: Suadæque medull
Πειθὼ. πειθὼ, quam vocant Græci, cuius effector eſt orator, hanc Sua-
dam appellauit Ennius. Eius autem Cethêgum medullam fui
ſe vult, vt quam Deam in Periclis labris ſcripſit Eupolis ſeſſ
taſſe, huius hic medullam noſtrum Oratorem fuiſſe dixerit. hæ
ille. πειθὼ verò (ait Suidas) eſt ἡ πεισμονὴ, cui ſacrum nih
aliud quàm oratio, quam etiam Græci ψυχαγωγὸν appella-
bant; quòd animum ducat quò velit. Eo ſenſu eloquentia fle-
xanima dicitur Ennio.

Atque arcula inanis eſt Charitum.] Huc referendum videtu
Arcula Gratiarum inanis. quod de Simonide retulit Stobæus: Σιμωνίδης παρακαλοῦντ
τινὸς ἐγκώμιον ποιῆσαι, καὶ χάριν ἔχειν λέγοντος, ἀργύριον δὲ μ
διδόντος, δύο εἶπεν οὗτος ἔχω κιβωτοὺς, τὴν μὲν χαρίτων, τὴν
ἀργυρίου. καὶ πρὸς τὰς χρείας, τὴν μὲν τῶν χαρίτων κενὴν εὑρίσκ
ὅταν ἀνοίξω, τὴν δὲ χρησίμην μόνην: Simonides, rogante qu-
dam vt ſibi conſcriberet encomium, & gratiam ſe relaturu
dicente, argentum autem non dante: Duas, inquit, arcas habe
vnam Gratiarum, alteram argenti: & cùm neceſſitas exigit, G
tiarum quidem arcam aperiens, inanem ipſam reperio; altera
verò ſolam mihi commodam. Sed hoc videri poſſet illibera
nam libera & vltronea debet eſſe gratia, non coacta, aut illib
ralis. Adde, quòd pulchrius & magnificentius eſt beneficiu
conferre, quàm affici beneficio. Hinc enim illud Plutarch
ἐπίκουρος, τοῦ εὖ πάσχειν, τὸ εὖ ποιεῖν οὐ μόνον κάλλιον ἀλλὰ
ἥδιον εἶναι φησί. χαρᾶς γὰρ οὐδὲν οὕτως γόνιμόν ἐστιν, ὡς χάρις ἀλ-
σοφὸς ἦν ὁ ταῖς χάρισι τὰ ὀνόματα θέμενος, ἀγλαΐην, καὶ εὐφρ
σύνην, καὶ θάλειαν. τὸ γὰρ ἀγαλλόμενον καὶ τὸ χαῖρον ἐν τῷ διδό
τὴν χάριν, πλεῖον ἐστὶ καὶ καθαρώτερον. διὸ τὸ πάσχειν εὖ αἰσχ
νονται πολλάκις. ἀεὶ γὰρ ἀγάλλονται, τῷ εὖ ποιεῖν. hoc eſt, Epi
rus ait, non modò pulchrius eſſe beneficio afficere, quàm aff
ſed & iucundius. Nam nulla res perinde parit gaudium, vt

eficentia. Sapiebat autem qui indidit Gratiis nomina, Aglaiæ, ·uphroſynæ, & Thaliæ. ſiquidem exultatio & lætitia in dante ıaior eſt & purior. Itaque multi pudore ſæpè ſuffunduntur, ùm beneficium accipiunt: ſemper autem gaudent, cùm bene- cium præſtant. Non mihi temperare poſſum, quin addam Ci- ēronis illud è 2. Offic. Aut opera fit benignè indigentibus, aut ecunia, &c. quamquam in vtroque ineſt gratificandi liberalis oluntas, tamen altera ex arca, altera ex virtute depromitur: rgitióque quæ fit ex re familiari, fontem ipſum benignitatis khaurit.

Bis dat qui citò dat.] Prouerbiale eſt ex Publij Mimis: Bis dat qui citò dat.

Bis eſt gratum, quod opus eſt vltrò ſi offeras, Itemque.
Beneficium inopi bis dat, qui dat celeriter.

ulgatum eſt etiam in hanc ſententiam Luciani diſtichon:

Ὠκεῖαι χάριτες γλυκερώτεραι· ἢν δὲ βραδύνῃ,
Πᾶσα χάρις κενεὴ, μηδὲ λέγοιτο χάρις.

eſt, vt Auſonius reddidit:

Gratia quæ tarda eſt, ingrata eſt gratia: namque
Cùm fieri properat gratia grata magis.

ge Prouerb. Bis dat qui citò dat.

Vlnis.] Brachiis. Vlna frequentiùs pro longitudine duorum achiorum extenſorum accipitur.

Remanent vna abeunte duæ.] Siquidem referenda gratia nullum icium magis neceſſarium. Quòd ſi quædam acceperis vten- maiore menſura, ſi modò poſſis, reddere iubet Heſiodus, & itari agros fertiles, qui multo plus reddunt quàm accepe- t. Cic. 1. Offic. Grauiſſimè dictum à Valerio Max. dandi & ipiendi beneficij commercium (ſine quo vix hominum vi- :onſtat) perdit & tollit, quiſquis bene merito parem ſaltem ·rre gratiam negligit. Gratia vt referenda.

Eurynome.] Eurynomen dictam ait Seneca, quia latè paten- patrimonij ſit beneficia diuidere. Alij Eurynomen, quaſi s paſcuam, à ſpatioſis paſcuis interpretantur. Alio porrò nine dicitur Eurydomene, ἀπὸ τοῦ εὐρὺ καὶ δίδωμι, abundan- do: aliis Eurymeduſa, à μέδω, quod rego ſignificat. Heſiodus Theogonia: Eurynome.

Τρεῖς δ' οἱ Εὐρυνόμη χάριτας τέκε καλλιπαρῄους.

ius meminit Homerus Iliad. 18.

In detractores.

EMBLEMA CLXIII.

ÆVDENT flagriferi matulæ, ſtupidíque magiſtri
Bilem in me impuri pectoris euomere.
Quid faciam? reddámne vices? ſed nónne cicadam
Ala vna obſtreperam corripuiſſe ferar?
Quid prodeſt muſcas operoſis pellere flabris?
Negligere eſt ſatius, perdere quod nequeas.

Epigrāma id primò nominatim ſcriptum in Fráciſcum Floridum.

VEram ſcribendi huius Epigrammatis occaſionem mu tus ſum è libro, cui Iuriſperitorum nomenclatura non auctore incerto. Is ergo cùm ſcripta Zazij enumerauit. hęc ſequuntur ſubiicit: Sanè multum profuit Zazij prudentia I atque eximia doctrina, à Franciſco Florido ſugillata: in q

omine ipſius Zazij, Budæi, Alciati, & cæterorum titulo, In
anciſcum Olidum accepimus apologeticum, quod ſic habet:

Audent flagriferi matulæ, ſtupidíque magiſtri
Bilem in nos olidi pectoris euomere:
Reddemúſne vicem opprobriis? ſed nónne cicadam
Ala vna obſtreperam corripere iſtud erit?
Quid prodeſt muſcas operoſis pellere flagris?
Negligere eſt ſatius, quod nequeas regere.

omines certè liberaliter inſtituti contumeliam impotentius
unt quæ ſit illata à contempto quodam & inerti conuiciato-
cũ quo congredi vel turpe ſit, vel indignum putetur. vt apud
lian. in 14. Var. hiſt. Ariſtides Locrenſis morſus à muſtella
rteſia dixit ſe dolore vt qui maximè, quòd moreretur à be-
ola tam contempta ictus: multóque honeſtiorem mortem
iſſe, ſi id ſibi obtigiſſet ex morſu leonis vel pardalis. Itaque
erbiùs cauſam mortis, quàm mortem ipſam ferebat. Et qui-
m, vt facilè poſſum coniicere, vnà cum Forido illo, alioquí
cto homine, ſed certè parum verecundo, vt eius ſcripta teſtã-
r, malè feriati pædotribæ & inepti magiſtelli Alciato non-
ıil detraxerant, adeò ſolet intabeſcere inuidia, ſucceſſus ho-
num videndo, vt cum Naſone loquar. Vix enim vt ſine fumo
nis emicat: ſic excellens quædam gloria comitem inuidiam
plurimùm habet. Qui vir certè magnus, cùm ægrè ferret ſe
huiuſmodi literatoribus & magiſtellis importunè traduci,
ipſit hoc Emblema, dictante indignationis affectu, quo red-
rationem cur pluribus non reſpondeat: quippè cùm exiſti-
et cum iis concertare ſibi planè indecorum eſſe, quandoqui-
m minorem à maiori prouocari nec iuſtum [nec ingenuum
Quo in loco notanda eſt verborum energia vehemens, &
tyricæ comparationes, ſuccinctæ quidem, ſed acres admo-
m, & quæ plurimum neruorum habeant.

Flagriferi matulæ.] Per contumeliam flagriferos appellat eiuſ- Flagriferi.
odi ſciolos & impudentes obtrectatores. Eodem modo Plau-
in Pſeudolo dixit: Eo ingenio hi ſunt flagritribæ, qui hæc
bent conſilia. Matula porrò vas eſt, in quod vrina excipitur, Matula.
nonnumquam metaphoricôs vſurpatur pro homine fœtido
impuro, vt apud Plautum in Perſa:

Numquam ego te tam matulam eſſe credidi.

Bilem euomere.] Allegoria ab his qui concoquere nequeunt Bilem euomere.
tos quoſdam cibos præ ſtomachi debilitate, quod prouerb.
atur ex Ariſtoxeno Muſico apud Plutarch. Sympoſ. 7. cap. 8.

Quid faciam? reddámne vices?] Addubito, an par pari referam, Sic addubitare Ciceronem memini 13. ad Atticum, num ſibi contemnenda contumelia ſit à ſororis Attici filio illata, & diſſimulanter concoquenda: vel an ſit euomenda ſemel & apertè bilis omnis acerbitas. Verba eius hæc ſunt. Nunc me iuua, mi Attice, conſilio, πότερον δίκας τεῖχος ὕψιον, id eſt vtrum apertè hominem aſperner & reſpuam, ἢ σκολιαῖς ἀπάταις. vt enim Pindaro, ſic δίχα μοι νόος, ἀτρέκειαν εἰπεῖν. omninò moribus meis illud aptius; ſed hoc fortaſſe temporibus, Tu autem quod ipſe tibi ſuaſeris, idem mihi perſuaſum putato.

Cicadam ala corripere.

Cicadam ala corripuiſſe.] Reſpexit ad Prouerb. Cicadam ala corripuiſti. Animalculi hoc genus natura garrulum ala ſi corripueris, clarius obſtrepet: ita ſi maledico præbeas occaſionem odij, non modò non tacebit, ſed & importuniùs effutiet, & omnem bilem euomet.

Muſcas pellere.

Muſcas operoſis pellere flabris.] Doctum virum dedecet cum imperitis & inertibus Grammaticulis concertare. Alludit autem ad Prouerb. Muſcas depellere. cui & illud conuenit: Aquila non captat muſcas. Muſca autem in Hieroglyph. impudentiam & improbitatem ſignat; quòd etſi crebriùs abigatur, nihilominùs redeat. Lege Pierium lib. 6. & Orum lib. 1.

Muſca quid allegoricè.

Negligere eſt ſatius, &c.] Γνώμη. Non eſt quòd te tam excrucies in eo vel perſequendo, vel fugiendo, quod vitare nullo modo poſſis.

Inanis impetus.

EMBLEMA CLXIIII.

VNAREM *noctu, vt ſpeculum, canis inſpicit orbem:*
Séque videns, altum credit ineſſe canem,
t latrat: ſed fruſtra agitur vox irrita ventis,
Et peragit curſus ſurda Diana ſuos.

Arpit æmulos quoſdam imitatores, ſeu, vt dixerim veriùs, obtrectatores & maledicos, qui cùm doctrinæ vberem uandam gloriam in magno aliquo & excelſo viro conſpi- ant, conuiciis eum proſcindunt citius quàm imitantur. Eſt nim illud vulgo notũ, πολλὰ μωμήσασθαι ῥᾷόν ἐστιν ἢ μιμήσασθαι, n multis Momum agere & reprehendere longè facilius quàm nitari: vt vero verius mihi Xenophon dixiſſe videatur 2. Com- ientar. οὐ πάνυ γε ῥᾴδιόν ἐστι εὑρεῖν ἔργον, ἐφ' ᾧ οὐκ αὐτῆς αἰτίαν Carpere facilius quàm imitari.

ἔχοι. χαλεπὸν γὰρ οὕτω τι ποιῆσαι, ὥστε μηδὲν ἁμαρτεῖν· χαλεπὸν δὲ καὶ ἀναμαρτήτως τι ποιήσοντας, μὴ ἀγνώμονι κριτῇ περιτυχεῖν. Nō facilè eſt, ait, vt reperiri aliquod opus poſſit, in quo nihil à quoquam reprehendatur. Eſt enim arduum ita quicquam perficere, vt nō alicubi pecces. Quòd ſi etiam ſine aliquo errore quidquam peragat aliquis, difficile eſt non pati, aut inuenire aliquē iniquum iudicem. Sumpta eſt ὁμοίωσις à cane in Lunam latrāte, ſuámque ipſius vmbram temerè conſpicante, ſed qui eò plus ægrè ferat, quòd ſuo latratu Lunam non deterriri, neque inceptum curſum ſiſtere videat. Eodem prorſus modo exercendi ſunt importuni illi ſycophantæ, vt & alienæ famæ captatores, quos non modò animum deſpondere, ſed in rabiem agi deprehendes, cùm ab iis qui læſi ſunt, habentur contemptui, & eos reſponſo aliquo minimè dignentur. Cùm enim hoc vnum in primis expetant, vt eiuſmodi aculeis afficiaris, danda tibi eſt opera, ne ſubitus iræ impetus animum à ſua ſede & ſtatu dimoueat: ſed diſſimulandum, fingendáque vultus hilaritas, qua præ te feras, quàm minimi aut nullius planè momenti ea ſint quæ falsò & temerè in te feruntur. Sic enim fiet, vt tua hac tolerantia, calumniarum artifices deſinant, maledicta & noſcant ſua: vel impotenti quodam dolore perculſi rumpantur, quòd obeſſe tibi non potuerint. Qua de re pluribus apud Plutar. in Commentario, Quomodo quis vtilitatem ex inimicis capere queat. Huc facit præclarum Senecæ monitum ex 2. De ira: Non in beneficiis honeſtum eſt merita meritis repenſare, ita iniurias iniuriis: illic vinci, turpe eſt; hîc vincere. Inhumanum verbum eſt, & quidem pro iuſto receptum. Vltio: & à contumelia non differt niſi ordine. Qui dolorem tegerit, tantùm excuſatius peccat. M. Catonem in balneo quidam percuſſit imprudens. quis enim illi ſciens faceret iniuriam? Poſtea ſatis facienti Cato: Non memini, inquit, percuſſum me. Melius putauit non agnoſcere quàm vindicare. Nihil, inquit, illi poſt tantam petulantiam mali factum eſt? Imò multum boni: cœpit Catonem noſſe. Magni animi eſt iniurias deſpicere. Vltionis contumelioſiſſimū genus eſt, non eſſe viſum dignum, ex quo peteretur vltio. Multi leues iniurias altiùs ſibi demiſere, dum vindicant. Ille magnus & nobilis eſt, qui more magnæ feræ latratus minutorum canum ſecurus obaudit. Audiamus tandem conſultorem optimum in primis iuxtáque lepidiſſimum Comicum Philemonem:

Ἥδιον οὐδὲν, οὐδὲ μουσικώτερον
Ἔν, ἢ δύνασθαι, λοιδορούμενον φέρειν.

Nihil eſt quod reprehendi nō poſſit.

Canis orbem Lunæ conſpiciēs quid.

Amuletum in obtrectationem.

Ὁ λοιδορῶν γὰρ, ἂν ὁ λοιδορούμενος
Μὴ προσποιῆται, λοιδορεῖθ' ὁ λοιδορῶν.

Quod ita Latinè ſonat.

Iucundius nihil eſt, neque etiam concinnius
Eſt, quàm poſſe conuiciantem ferre:
Nam qui conuiciatur, eo in quem conuicium iactur,
Diſsimulante tacentéque, efficit vt ſibi ipſe conuicietur:

Cenſet nullam auribus iucundiorem muſicam, quàm tacere alterum, altero conuiciante. cùm enim patienti animo, ſed & forti pectore quis maledicta perferre ac pati poteſt, efficit ille quidem diſſimulando, vt maledicus ſibi maledicat, id eſt ſuum morbum prodat, vt ſibi potiùs quàm alteri noceat. Cæterùm hîc perbellè Canem inuidum & obtrectatorem popoſuit: canem enim pro inuidię typo ex veteribus quidam poſuerunt, vt etiam pro adulatore & ſcurra. Pierius lib. 5. Annotat. Canis pro inuido.

Lunarem orbem.] Lunam. Puto alluſum eſſe ad id quod in Pharmaceutria Theocrit. vbi ait canem terreri Hecate ſubterranea; compertum eſt autem canes vel ferociores terreri ſpectris nocturnis.

Canis.] Canem accipi pro conuiciatore, impudenti & maledico obtrectatore notum eſt. Apud Homerum, ab Achille Agamemnō inceſſitur, vt κυνὸς ὄμματ' ἔχων, qui caninis ſit oculis. Ea enim canis natura eſt, vt eum nihil pudeat. Itaq; Iulius Pollux Oculum is habere caninum dicitur, ait, qui nimio plus impudens eſt. Plautus Menæch. Hecubam ait ex eo appellatam canem, quòd in quoſcumque intueretur, conuiciatrix & malefica eſſet. Itaque & M. Tullius Oratione pro Roſcio Amerino, alios Oratores clamare ait, non etiam nocere; alios latrare, qui etiam mordere poſſint. Cur verò canis Diogenes eſt nuncupatus, niſi quòd mordax eſſet & maledicus? Hinc Cynicorum fluxit appellatio, & vox Homerica κυνώπης. Apud Terent. Eunucho, canis os durum, & impudentiam ſignificat. Catullus in quandam: Canis quid in Hieroglyphicis.

—— ruborem
Ferreo canis exprimamus ore.

Séque videns.] Suam vmbram. *Ventis.*] Catullus.

Idem nunc retrahis te, ac tua dicta omnia factáque
Ventos irrita ferre ad nebulas aerias ſinis.

Idem Argonauticis:

Irrita ventoſæ liquens promiſſa procellæ.

Et ibid. Ariadna de perfidia Theſei conquerens, ait ſe ſperaſſe:

—— optatos hymeneos,

Quæ cuncta aerij diſcerpunt irrita venti.

Tibullus lib.3. Eleg.4 ad finem:

Hæc Deus in melius crudelia ſomnia vertat,
Et iubeat trepidos irrita ferre Notos.

Surda Diana.] Epitheti μεταφορᾷ. Diana pro Luna apud Poëtas.

Aliquid mali propter vicinum malum.

EMBLEMA CLXV.

R A P T A B A T *torrens ollas, quarum vna metallo,*
Altera erat figuli terrea facta manu.
Hanc igitur rogat illa, velit ſibi proxima ferri,
Iuncta vt præcipites vtraque ſiſtat aquas.

ui lutea, Haud nobis tua ſunt commercia curæ,
Ne mihi proximitas hæc mala multa ferat.
Nam ſeu te nobis, ſeu nos tibi conferat vnda;
Ipſa ego te fragilis ſoſpite ſola terar.

Cum quibus nõ ſit ineunda ſocietas.

INſignis eſt apologus, quod admonemur cum potentioribus aut improbis ſocietatẽ nõ eſſe ineundã: quia ſi quid infortu-ij damniue acciderit, in infirmiorem ſemper reclinari ſoleat. pologus Aeſopo aſcribitur. Titulus Emblematis ſumptus eſt x Plauti Mercatore, ait enim Lyſimachus: *Nunc ego verum illud erbum eſſe experior vetus, Aliquid mali eſſe propter vicinum malum* Pin-ar.Nem.εἰδ.3. docet vtilitatem maximam adferre vicinum, ſi t idem & amicus: contrà, ſi ſit inimicus & malus, damnum ia-turamque. Quod bellè expreſſit Heſiodus:

Vicini boni ſumma commoditas.

Πῆμα κακὸς γείτων, ὅσσον τ' ἀγαθὸς μέγ' ὄνειαρ,
Οὐκ ἂν βοῦς ἀπόλοιτ', εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη.

emoſthenes aduerſus Calliclem de prædio, nihil moleſtius ſſe dicit, quàm incidere in vicinum auarum & improbum. τὸ αλεπώτερον οὐδὲν, ἢ γείτονος πονηροῦ καὶ πλεονέκτου τυχεῖν. Quò tiam illud Virgilianum ſpectat:

Mantua væ miſeræ nimium vicina Cremonæ.

uo deplorat Mantuanorum infelicitatem, quibus obfuit ſola remonenſium vicinitas, ait Seruius. Itidem euenit Chalcedo-iis & Byzantinis, itemque Aetolis & Acarnanibus, qui finiti-i mutuis armis & diſſenſionibus ſeſe cõfecerunt. Itaque apud oſtros vulgò circumfertur, Ei optimè cedere qui bonum vi-inum habebat. Cato ſenior eos qui prædia empturi eſſent, ad-onebat, vt præ cæteris aduerterent ne malum haberent vici-um. Celebratur & Themiſtoclis apophthegma. Cùm quis e-im prædium venale haberet, iuſſit præconem adiicere, ὅτι καὶ γαθοὺς ἔχει γείτονας· quaſi longè vendibilius eſſet vicini com-endatione. Apud Plautum pauper Euclio recuſat affinitatem um diuite Megadoro contrahere, his verbis:

Venit hoc in mentem mihi Megadore, te eſſe hominem diuitem,
Factioſum, me item eſſe hominem pauperum pauperrimum.
Nunc ſi filiam locaßim meam tibi, in mentem venit
Te bouem eſſe, & me eſſe aſellum, vbi tecum coniunctus ſiem.
Vbi onus nequeam ferre, pariter iaceam ego aſinus in luto.
Tu me bos magis haud reſpicias, notus quaſi nunquam ſiem?
Et te vt ar iniquiore, & me meus ordo irrideat.
Neutrubi habeam ſtabile ſtabulum, ſi quid diuortij fuat;

Aſini me mordicùs ſcindant, boues incurſent cornibus.

Hoc magnum eſt periculum, ab aſinis ad boues tranſcendere.

Torrens quid. Cæterùm hac ficta deſcriptione rapidus torrẽs repræſentat humanæ vitæ condicionem torrentis inſtar fluxam & celeri momento euaneſcentem. Etenim more fluentis aquæ labuntur tẽpora, vt cecinit Ouid. Olla ænea diuites opum congerie onuſtos & graues; terrea verò pauperes ſignificat, eos quidem facilè in his vitæ huius turbulentis fluctibus enatantes, & pericula grauiora effugientes. Videtur ſanè Apologus ex Eccleſiaſtici 13. expreſſus, cùm ait Sapiens: Pondus ſuper ſe tollet qui honeſtiori communicat. Et ditiori tu ne ſocius fueris. Quid cõmunicabit cacabus ad ollam? quando enim ſe colliſerint, confringetur. Diues iniuſtè egit & fremet: pauper autem læſus tacebit. Fabellam ſic redditam à Faërno huc aſcribam, quòd videatur admodum lepida:

Olla ænea quid. Olla terrea.

Duas trahebat amnis ollas, æneam
Vnam, alteram autem fictilem.
Sed ahena proprio prægrauata pondere,
Sibique porrò præcauens,
Suadere cœpit anteeunti fictili,
Coniungi vti vellet ſibi,
Quò rapidum aquarum ſuſtinerent impetum
Iunctis vtrimque viribus.
Cui fictilis: Tua mihi, ait, vicinitas
Non admodum placet, ſoror.
Nam ſiue te mihi vnda, ſiue me tibi
Prope adnatantem illiſerit,
Vt ſoſpitem te dura præſtabit cutis,
Fragilem meam ſic conteret.
Sic, *Potentiorum ſemper eſt vicinitas*
Vitanda tenuioribus.

Cardamus noxius vicinis herbis. Magnantes enim locupletiores vicinis pauperculis nunquam ceſſerint, quippè qui eos non deſinant exſugere, dum ad nihilũ redegerint; naturam cardami referentes, qui herbarum in propinquo naſcentium humorem attrahit, vnde illas arere poſtea ſit neceſſe. Notandum id Naſonis monitum:

Et quanquam ſoli poſſint prodeſſe potentes,
Non proſunt: potiùs plurimùm obeſſe ſolent.

Altera erat figuli, &c.] Id eſt, erat fictilis. κεράμεως.

Tua commercia.] Tua conſuetudo. Metaphora à mercibus.

In eum qui truculentia ſuorum perierit.

EMBLEMA CLXVI.

Delphinem inuitum me in littora compulit æſtus,
Exemplum infido quanta pericla mari.
Nam ſi nec propriis Neptunus parcit alumnis,
Quis tutos homines nauibus eſſe putet?

Totum hoc ἀλληγορικῶς accipe. Delphin enim marinis fluctibus eiectus conſultorem quendam virumque Principẽ, vel etiã nota aliqua probitatis inſignem, à populari turba beneficij loco iniurias, ludibria, mortemque ipſam referẽtem arguit: quales fuiſſe legimus Socratem, Ariſtidem, Phocionem, Demoſthenem, M. Tullium, & alios quamplurimos, qui poſt præclarè facta innumeraſque difficultates, & pericula nomine

Delphin in mari abſorptus quid.

patriæ exantlata, honoris & præmiorum vice iniuſtum exiliu
duramque morte perferre coacti ſunt. Delphin φιλάνθρωπος, v
qui ſuis bene conſultum velit: Pelagus ipſum, in quo piſces
piſcibus afficiantur & abſumantur, orbis huius anguſtias mul
tiplices & damna innumerabilia refert, nimirùm in quo nem
ſibi deterius quàm ab homine nocumentum impédere videa
Hoc tetraſtichon video petitum ex. 3. Epigram. nempe incert
cuiuſdam hexaſticho, quod tale eſt.

Κύματα καὶ τρηχὺς με κλύδων ἐπὶ χέρσον ἔσυραν
Δελφῖνα, ξείνης κοινὸν ὄραμα τύχης.
Ἀλλ' ἐπὶ μὲν γαίης, ἐλέῳ τόπος. (οἱ γὰρ ἰδόντες,
Εὐθὺς πρὸς τύμβον μ' ἔστεφον εὐσεβέες)
Νῦν δὲ, τεκοῦσα θάλαττα διώλεσε· τίς παραπόντῳ
Πίστις, ὅς οὐδ' ἰδίης φείσατο συντροφίης.

Id ita reddere ſum conatus:

Delphinem pelagi rapidus me ad littora fluctus
Ludibrium cunctis, ſorte volente, tulit.
Præſidium at pia terra dedit: me namque videntes
Ornarunt tumulo conueniente viri.
Me mare quod genuit, ſic ſuſtulit, ergo age ponto
Quanta fides? natos perdit & ipſe ſuos.

Me in littora compulit.] Id vno verbo deſtituere dicitur, vt me admonet perſpicaciſſimi vir ingenij Fornerius: quin etiam adducit hoc Virgilianum:

Et freta deſtituent nudos in littore piſces.

Exemplum infido.] Locus eſt huic accommodatus in 7. Controuerſ. Senecæ declamat. 1. O maria iuſtiora iudiciis, ait, ô mitiores procellæ patre, &c. (*Maris pericula.*)

Nam ſi nec propriis, &c.] Collatio maioris ad minus. Porrò inter ſummas difficultates nauigationem poſuere veteres, vnde præcepta de fugiendo mari, & terra incolenda. Dixit itaque Ariſtagoras, ὅτι πᾶσα θάλαττα θάλαττα, id eſt, ex æquo periculoſum eſſe mare, licet appellationes habeat varias, cui conuenit illud ex Hecyra Comici:

O fortunate, neſcis quid mali præterieris, qui nunquam
ingreſſus es mare!

Ouid. 2. Amor. eleg. vndecima:

Nauita ſolicitus & ventos horret iniquos,
Et propè tam lethum, quàm propè cernit aquam.
Quòd ſi concuſſas Triton exaſperet vndas,
Quàm tibi ſit toto nullus in ore color.

Ἐχθρῶν ἄδωρα δῶρα.

EMBLEMA LXVII.

llorum cepiſſe ferunt monumenta viciſsim
Scutiferum Aiacen, Hectoraque Iliacum.
ltea Priamides,rigidum Telamonius enſem,
Inſtrumenta ſuæ cepit vterque necis.
ſis enim Aiacem confecit;at Hectora functum
Traxere Æmoniis cingula nexa rotis.
c titulo obſequij,quæ mittunt hoſtibus hoſtes
Munera,venturi præſcia fata ferunt.

Vmptus eſt hic titulus ἐχθρῶν ἄδωρα δῶρα, ex Sophoclis Aiace flagellifero, qui ait ſe, poſtquàm ab Hectore inimi- ſſimo accepiſſet enſem muneris loco, nihil præter damnum

atrociſſimum à Græcis habuiſſe. Itaque poſtquàm multis c
conqueſtus, ſic poſtremò infert.

Ἀλλ' ἔστ' ἀληθὴς ἡ βροτῶν παροιμία,
Ἐχθρῶν ἄδωρα δῶρα κ' οὐκ ὀνήσιμα.

Ex hoc loco Scholiaſtes elicit, ab amicis dona quęlibet, vel et
pretij minimi, boni eſſe conſulenda: ab hoſtibus verò & inim
cis ne pretioſiſſima quidem expetenda, vt potè pernicioſa
noxia. *δῶρα* enim, *ἄδωρα*, ſunt *κακόδωρα*, id eſt, infelicia don
vt *μήτηρ ἀμήτωρ*. Plautus Milite:

In mala vxore, atque inimico, ſi quid ſumas, ſumptus eſt:
In bono hoſpite atque amico quæſtus eſt quod ſumitur.

Emblematis character.

Totum Emblema ex Græco tractum liquet:

Πικρὴν ἀλλήλοις Ἕκτωρ χάριν, ἠδὲ φέρασπος
Αἴας, ἐκ πολέμου μνῆμ' ἔπορον φιλίης.
Ἕκτωρ γὰρ ζωστῆρα λαβών, ξίφος ἔμπαλι δῶκεν·
Τὴν δὲ χάριν δώρων πείρασαν ἐν θανάτῳ.
Τὸ ξίφος εἷλ' Αἴαντα μεμηνότα, καὶ πάλι ζωστὴρ
Εἵλκυσε Πριαμίδην δίφρια συρόμενον.
Οὕτως ἐξ ἐχθρῶν αὐτοκτόνα πέμπετο δῶρα,
Ἐν χάριτος προφάσει μοῖραν ἔχοντα μόρου.

Subiiciam & breuius Epigramma, eiuſdem omninò argumen

Ἕκτωρ Αἴαντι ξίφος ὤπασεν, Ἕκτορι δ' Αἴας
Ζωστῆρ'· ἀμφοτέρων ἡ χάρις εἰς θάνατος.
Οὕτως ἐξ ἐχθρῶν αὐτοκτόνα πέμπετο δῶρα,
Ἐν χάριτος προφάσει μοῖραν ἔχοντα μόρου.

Aiaci datur enſis ab Hectore, balteus Aiace
Hectori, vtrique ſuum donum erat exitio.
Atque ita ab hoſte hoſti veniunt lethalia dona,
Quæ ſtudij ſpecie fata necemque ferunt.

Hectoris & Aiacis fœdus.

Narratio eſt apud Homerum Iliad. *η*. Hector & Aiax inito in
ſe fœdere, vltro citroque miſſis donis, de amicitia firmãda ſ
tuere, atque Hector Aiaci gladium, Aiax Hectori cingulum m
litare miſit; ſed vtrique ſuum munus fuit exitio. Victus en
Aiax ab Vlyſſe (in contentione armorũ Achillis) & cognitis
quæ per inſaniam dixerat & fecerat, eodem gladio ſeipſum
teremit. Hector verò per occaſionem cinguli iuxta Ilij mu
ab Achille occiſus, & ter circum mœnia tractus eſt. Ex quo p
ſpicuum apparet veriſſimum eſſę quod ait Euripid.

Κακοῦ μὲν ἀνδρὸς δῶρ' ὄνησιν οὐκ ἔχει.
Nullum iuuamen adferunt dona improbi.

Significat viri mali dona eſſe inutilia pernicioſaq;, quod L:

co

coon apud Virg. confirmat, cùm à Troianis equum dolo relictũ nequaquam in vrbem recipiendum cenſet, his quidem verbis;

——— O miſeri, quæ tanta inſania, ciues?
Creditis auectos hoſtes? aut vlla putatis
Dona carere dolis Danaûm, &c.

Et deinde, *Quicquid id eſt, timeo Danaos, & dona ferentes.* Et alibi de Capi ſic:

Aut, Capis, & quorum melior ſententia menti,
Aut pelago Danaûm inſidias, ſuſpectáque dona,
Præcipitare iubent, ſubiectiſque vrere flammis.

Huic conuenit monoſtichon Græcum,

Κακόνγε δῶρον ἴσον ἐςὶ ζημία.

Sæpe nihil intereſt, inquit Seneca, inter amicorum munera, & hoſtium vota. Quicquid illi optant accidere, in id horum intempeſtiua indulgentia impellit atque inſtruit. Bene Horatius:

Nil moror officium quod me grauat.

Scutiferum Aiacem.] Φέρεσακις αἴας, vt φερέσακις ἀθλωή, à Poetis dicitur. De nobili Aiacis ſcuto alibi iam ſatis.

Hectoráque Iliacum.] Troianorum fortiſſimum.

Baltea Priamides.] Baltea, in accuſandi caſu, quaſi à recto Balteus, nullo modo placet, vt neque tolerari in patria Romana poteſt, id in Alciato noſtro peccatum, ſeu erratum potiùs, Grãmatici noſtræ ætatis doctiſſimi obſeruarunt: ſicuti & ab Vrſino Velio, erudito ſanè viro, idem penè admiſſum notant verſu quodam de laboribus Herculis ex Anthologia Græcorum Latinis numeris expreſſo, ſic.

Balteon arripui, Thraciſque armenta cecidi.

Sed quid? in re tam vera manus dare cogimur, verúmque fateri quod Fabius ait initio lib. 10. Inſtitut. orat. doctos etiam viros labi aliquando, cùm & Ciceroni dormitare interdum Demoſthenes, Horatio etiam Homerus ipſe videatur; ſummi enim ſunt, homines tamen.

Priamides.] Hector Priami filius, patronymic.

Telamonius.] A Telamone, ad differentiam Aiacis Oilei.

Inſtrumenta ſuæ, &c.] Hectoris enim cadauer balteo circa Patrocli tumulum Achillis iuſſu tractum eſt: Aiax gladio ſibi ab Hectore donato ſeipſum confodit.

Æmoniis rotis.] Id eſt, Theſſalis, Græcis. Æmonia Theſſalia eſt, ab Æmone filio Deucalionis. Æmonia interdum etiam pro Græcia, συνεκδοχικῶς.

A minimis quoque timendum.

EMBLEMA CLXVIII.

BELLA gerit ſcarabeus, & hoſtem prouocat vltrò:
Robore & inferior, conſilio ſuperat.
Nam plumis aquilæ clam ſe neque cognitus abdit,
Hoſtilem vt nidum ſumma per aſtra petat.
Ouáque confodiens, prohibet ſpem creſcere prolis:
Hocque modo illatum dedecus vltus abit.

Muſca etiam ſplenem habet, & formica bilem.

EΧει καὶ ἡ μυῖα σπλῆνα, ἔνεστι καὶ μύρμηκι χολος, vt eſt in Adagio vetere. Sed & Pindar. Iſth. 4.

Ἔστι δ' ἀφανὴς ἃ τύχας
Καὶ μαρναμένων,
Πρὶν τέλος ἄκρον ἱκέσθαι.

Τῶνδε γὰρ δίδοῖ τέλος,
Καὶ κρέσσον᾽ ἀνδρῶν χειρόνων
Ἔσφαλλε, τέχνᾳ καταμάρψαισι. id eſt,

Eſt tamen incertitudo fortunæ vel hominum ſtrenuè pugnan-tium donec ad ſummum finem perueniant: his enim qualem-cumque vult finem dat fortuna: & meliora interdum deterio-ribus hominibus premuntur ac ſupplantantur. Sumptum au-tem id eſt ex apologo Æſopi, qui petitus apparet ex perpetua controuerſia, quæ naturæ vi quadam intercedit inter Aquilam auium principem, & ſcarabeum viliſſimum inſecti genus. Ille enim vt illatam ſibi ab aquila iniuriam vindicet, cùm ſe viri-bus haudquaquam parem eſſe norit, confugit ad dolos: clam enim ſe in plumis Aquilæ recondit, vt eo tandem modo ad ni-dum Aquilinum perueniat, eáque poſtmodùm abſente oua eius omnia confodiat. Cuius fabulæ apud Ariſtophan. mentio eſt. ſic enim: Diſſidium Aquilæ & ſcarabei.

Ἐν τοῖσιν αἰσώπου λόγοις ἐξηυρέθη,
Μόνος πετεινῶν εἰς θεοὺς ἀφιγμένος.
Ἄπιστον εἶπας μῦθον, ὦ πάτερ, πάτερ,
Ὅπως κάκοσμον ζῶον ἦλθεν εἰς θεούς.
Ἦλθεν κατ᾽ ἔχθραν αἰετοῦ πάλαι ποτέ,
Ὠ᾽ ἐκκυλίνδων, κ᾽ ἀντιτιμωρούμενος. hoc eſt,

In fabulis id eſt repertum Æſopicis,
Adiiſſe Diuos vnicum ex volucribus.
Haud credibilem ais fabulam, pater, pater,
Adiiſſe Diuos animal obſcenum atque olens.
Peruenit olim inquam ob ſimultatem aſperam,
Quæ illi fuit cum Aquila, oua voluens illius,
Et expetens pœnas ab hoſte mutuas.

Hoc quidem admonemur, hoſtem, quamuis infimæ fortunæ, non eſſe contemnendum, nec quemquam vel omnium mini-mum & contemptiſſimum eſſe prouocandum. ſiquidem, vt in Mimis Publius ait, Nullus eſt paruus hoſtis.

Inimicum quamuis humilem, docti eſt metuere.

Braſidæ illud memoratur, quem cùm ficus legentem ſorex mo-mordiſſet: O bone Iupiter, inquit, nullum eſt tam minutum animal, quod ſui defendendi, aut periculum vitandi, cùm ſit opus, occaſiones non perquirat. Eôdem recidit quòd vulgus noſtrâs ſæpè vſurpat: Cauendum ab iis quibus nihil eſt quod perdãt. ab iis enim citiùs iniuriam & damnum acceperis, quàm ab aliis, quibus aliquid eſt in loculis. Timent enim vt pluri-

Deſcriptio improborum quorundam tenuis fortunæ hominum.

mùm aliquem prouocare, ne quid vel famæ vel fortunis de-
trahatur. Homunculi verò illi ſortis infimæ, ſed dolis & fraud-
inſtructiſſimi, improbi non minùs quàm ſcarabei, neque mini-
putidi, neque abiecti minus, pertinacis ingenij malitia qui-
dam, cùm nemini ferè prodeſſe queant, magnis tamen viri-
ſæpenumerò faceſſunt negotium. Nam territant nigrore (qu-
vnà improbi animi nota;) obſtrepunt ſtridore (qui nemi-
non moleſtus eſt;) fœtore ſuo commaculant obuios quoſqu-
circumuolitant, hærent, inſidiantur, vt non paulò ſatius ſ
cum præſtantibus aliquando viris ſimultatem ſuſcipere, quà-
hos laceſſere turpiſſimos ſcarabeos, quos pudeat etiam vici-
(quæ enim victoriæ tam pudendæ modeſtęque ſpes? quod pr-
mium? qui finis?) quóſque nec excutere poſſis, cùm maxim-
velis, neque conflictari cum illis queas, niſi diſcedas contam-
natior. Huc prouerbium: Scarabeus Aquilam quærit. Certè Al-
xander, quamquam potentiſſimus, dexteritatem Ptolemęi ſu-
pectam habuit, Arrij turbulentiam, & Pythonis nouarum r-
rum ſtudium reformidabat. auctor Ælia. ſub finem 14. Var. hi-

Summa per aſtra.] Per aera ſummum. Aquilam in editiſſim-
locis nidificare, teſtis eſt Plinius, & alij nonnulli.

Spem creſcere prolis.] Spem creſcendæ prolis. Infinit. pro g-
rundino, locutio Græca.

Dedecus.] Iniuriam & damnum.

Obnoxia infirmitas.

EMBLEMA CLXIX.

ISCICVLOS *Aurata rapit medio æquore ſardas,*
Ni fugiant pauidæ, ſumma mariſque petant.
Eſt ibi ſunt mergis fuliciſque voracibus eſca.
Eheu intuta manens vndique debilitas!

VT nullo non loco ditiores, & qui ſunt ampliori fortuna, tutum in præſidium ſe recipiunt: ita miſeri & aliqua par- infirmi, præcipites in infortunium ruunt, quocumque fu- ant, eque Scylla, quod dicitur, in Charybdim, decidunt; vt igatoribus accidit iis, qui nullis opibus, nulliſque amicis fau- ribus adiuti, à iudice ad iudicem temerè fruſtráque prouo- nt, non minorem ab vno quàm ab alio gratiam inituri. Sic im dum cadere cauſſa timent, in diſpendium nocentius &

Diuitum ſemper tuta ſtatio, pauperum non item.

grauius vt plurimùm veniunt, tametſi iure diſceptent, & ex æquo bonóque, non dolo vel fraude aliqua, de ſua in integrum reſtitutione agitent. Enimuerò, quod ait Comicus, pauper dum nihil habet quod offerat in iudicio, non ſolùm non contemnitur, ſed etiam aduerſus veritatem opprimitur. Ad id illuſtrandum meo quidem iudicio huc reuocanda erit hiſtoria Hipperidis Oratoris, cuius exilium miſerum Plutarch. in vita decem Rhetorum deſcribit, M. Varro apud Nonium,

Natura humanis omnia ſunt paria.
Qui pote plus vrget, piſces vt ſæpe minutos
Magnu' comeſt, vt aues enecat accipiter.

De piſcum mutua laniena loquitur, idque torquet in intolerabilem potentiorum inſolentiam in tenuis fortunæ homines quos bonis omnibus deglubere ſolent, miſeréque ſpoliare. Sed huius Emblematis argumentum quodammodo cum Martialis hoc diſticho conuenit:

Dente timetur aper, defendunt cornua ceruum:
Imbelles damæ quid niſi præda ſumus?

Aurata. *Aurata.*] Marinus piſcis ab auri colore dictus, quem aiunt omnium timidiſſimum in maris reflexu ſub littoralium arborum radicibus ſeſe occultare ſolitum, ibique frondium agitatione exterritum facilè capi, quadam velut deditione. Martial. 13.

Non omnis pretium laudémque Aurata meretur,
Sed cui ſolus erit concha Lucrina cibus.

Lege Plin. lib. 32. cap. 5. & 11.

Sarda. *Sardas.*] Sarda, quæ & Sardinia, piſcis exiguus, de quo Plin. eodem 32. cap. vltimo.

Mergus. *Mergis.*] Mergus, auis à mergendo dicta. cibum enim in aquis captans ſe aſſiduè immergit: de qua Plin. lib. 11. cap. 37. Prouerb. Mergorum inſtar, de ingluuie inexplebili.

Fulica. *Fulicis.*] Fulica, ſiue fulix, auis marina, vel ſtagnenſis, paulò ſupra columbæ magnitudinem: de qua lib. 18. cap. 35. Plinius.

Vel poſt mortem formidoloſi.

EMBLEMA CLXX

ÆTERA *muteſcent, coriúmque ſilebit ouillum,*
Si confecta lupi tympana pelle ſonent.
anc membrana ouium ſic exhorreſcit, vt hoſtem
Exanimis quamuis non ferat exanimem.
c cute detracta Ziſcas, in tympana verſus,
Boemos potuit vincere pontifices.

VT nonnulli ob virtutum ſplendorem, vel etiam morum facilitatem, poſt mortem ſui memoriam acceptam poſte- s & amabilem relinquunt: ſic alij morum ferocitate, & inſi- ni quadam crudelitate, quamquam pridem extincti ſint, ſui nica memoria terrorem animis incutiunt: vt apud Turcas Amabiles poſt mortem.

Terrifici poſt mortem. Ioan. Hunniades.

Ioannis Hunniadis ducis fortiſſimi ſuperſtitem famam permultum formidabilem extitiſſe, hiſtoriarum monumentis proditum. huius enim nomen vſque adeò terrificum fuiſſe dicitur, vt nutrices ad ſiſtendum puerorum vagitum Hunniadem adeſſe ſimularent. Sanè exemplum Ziſcæ Boëmi memorabile eſt ac ſtupendum, qui etiam poſt mortem ſuos hoſtes inſolito planè modo terrefacere & fugare potuerit. Quod antequam explicemus, quædam ſunt à nobis prælibanda, vt Epigrammatis ipſa προότασις apertior ſit. eſt enim ſimilitudo perelegans.

Multæ rerum cauſſæ hominibus incognitæ.

Multa quidem in maieſtate naturę recondita latêre concedendum eſt, quæ ingenioſi & ſollertes homines nondum ſatis videntur excuſſiſſe. Quapropter Alexander Aphrodiſæus in Pręfat. Problem. quæſtiones ait quaſdam eſſe penitus inexplicabiles, ſoli Deo cognitas, qui ſcilicet earum exiſtentię auctor ſit.

Occcultæ proprietates.

Hæ à Medicis occultæ proprietates appellātur: de quibus cùm mentio fit in ſcholis Medicorum & Philoſophorum, feſtiui quidam & iocoſi homines vulgari ſcommate, Pōtem aſinorum appellant. Prauè autem nonnulli harum ſolutiones quaſdam proponunt, quæ nec ratione nec probabilitate nituntur. Earum enim cognitio excedit ingenij humani captum: neque verè hactenus repertus eſt, qui cauſſam teneat cur palea ſuccino attrahatur, cur ferrum magnete: & neque ſatis eſt, ſi arcanam quandam vim tam vulgò tritam nobis obtrudat. Apponere poſſumus exempla in concordia vel diſcordia multorum animalium, vel etiam animantium, in quibus ſentiendi facultas non eſt: quibus tamen, quia longum eſſet, prætermiſſis, attingam tantùm quæ ad hunc longum propriè attinent, quæque auctores non pœnitendi ſcriptis mandarunt.

Diſſidium luporum & ouium.

Odium luporum & ouium tam naturale eſt, vt ſi lupina pelle tympanum conficiatur oues non longè aſtantes ſonum exhorreſcant, ac ſi lupus prope gregem conſiſtat. Sunt etiam qui aſſeuerent harmoniam nullam vnquam coituram ex ouis lupique tenſis ad concentum viſceribus. Adiiciunt præterea, ſi lupina pellis in ouili pendeat, oues pauore conterritas omninò paſtum negligere: vtque leonina inficit aliorum animalium pelles, ſic ouinam à lupina exedi & conſumi. Quod ſanè fit virtute quadam interna & nemini cognita. Quare qui rei tam abſtruſæ & inuolutæ rationem conetur reddere, nihil certè adferet, ſed, vt Siſyphus verſans ſaxum, ſudabit nitendo, neque tamen proficiet hilum. Ait itaque Alciatus: Tympanum ex lupino corio confectum ſi pulſetur, aliud ex ouillo corio adiacens exhorreſcit, vt prope-

modum nullum ſonitum edat, tametſi ouis membrana lupum mortuum non ſentiat:Eodem modo Ziſcas in tympanum verſus, quibus in vita fuerat in bello formidoloſus, poſt mortem etiam eiſdem terrori fuit. Sed quid ad hæc? aut vnde iſte terror, ipſiſſima terroris ſublata cauſſa? id idem in opinione poſitum, nemo non videt. Seneca 9. Controuerſ. 5. Cùm Polyxene eſſet abducta, vt ad Achillis tumulum immolaretur, Hecuba dixit,

——— cinis ipſe ſepulti

In genus hoc pugnat.

Poterat hoc contentus eſſe Scaurus auctor; adiecit tamen,

——— tumulo quoque ſenſimus hoſtem.

Idem eſt in declamationib. lib. 4. 5. Et apud Tragicum Senecam Troade, conqueritur Hecuba, quòd poſtuletur ad mortem tumulo Achillis immolanda:

Adhuc Achilles viuit in pœnas Phrygum:

Adhuc rebellat.

De Achille mortuo loquitur, ſed qui tamen adhuc ſpirare videatur vltionem. Ad eum modum Cicero in Miloniana queritur de curia incenſa Clodij buſto, quam culpam omnem confert in Clodium quaſi poſt mortem furentem & bacchantem, vt cùm in viuis eſſet: Excitate, excitate, inquit, eum ſi poteſtis ab inferis: frangetis impetum viui, cuius vix ſuſtinetis furias inſepulti? Et illud ex eadem oratione: Quid vultu extimuiſtis? quonam modo vos ille viuus affecerat, qui mortuus inani cogitatione percuſſit?

Coriúmque ſilebit.] Corium pro pelle abuſiuè, quòd pelli corium adiaceat.

Membrana.] Superior pellis. Ea & charta pergamena dicitur quòd eius primùm vſus Pergami, Eumene regnante, cœperit. Membrana.

Exanimis quamuis, &c.] Licet ouis exanimata non ſentiat exanimatum lupum.

Sic cute detracta Ziſcas.] Ziſca, vel Ziſcas, dux bellicoſiſſimus, in Teutones & Boëmos diu ſatis acri Marte conflictatus eſt. Itaque Sigiſmundus Imperator cùm videret Ziſcæ cuncta ex animi ſententia proſperè ſuccedere, & iam illum eſſe vnum, ex quo res Boëmiæ penderent, clam ſibi eum conciliare tentauit. Ille opimis condicionibus ab Imperatore oblatis annuens dum ſe itineri accinxiſſet, peſte tactus expirauit. Ferunt illum cùm ægrotaret, rogatum quo loco mortuus vellet ſepeliri, iuſſiſſe cadaueri ſuo pellem adimi, carnes volucribus ac feris ob- Ziſca vel Ziſcas Boemus.

iectari, ex pelle tympanum fieri, eóque duce bella geri, indéque arrepturos fugam hoſtes, quum primùm eius tympani ſonitum audirent. His adiecit Albertus Crantzius, feciſſe amicos quod ille iuſſerat, & reperiſſe quod promiſerat. Hoc vnum præclarè aiunt ab eo factum, quòd ſectam Adamitarum deleuerit. Notum eſt, eum partibus Huſſitarum prorſus fauiſſe: Pragæ loca ſacra templáque deleuiſſe: in Catholicos, potiſſimùm ſacerdotes: crudelem & implacabilem animum geſſiſſe, idque Catholicis, quod Aſſur Iudæis, fuiſſe. Inſignis bellator, quamquam cæcus. Inter laudatiſſimos Principes, reíque bellicæ gloria illuſtres haberi poterat, niſi quædam flagitia laudem obſcuraſſent. Retulit Æneas Syluius 3. Comment. De reb. geſtis Alphonſi, & poſt eum Cochæus lib. 5. hiſtoriæ Huſſitarum.

Iuſta vindicta.

EMBLEMA CLXXI.

Dum reſidet Cyclops ſinuoſi in faucibus antri,
Hæc ſecum teneras concinit inter oues:
Paſcite vos herbas, ſociis ego paſcar Achiuis,
Poſtremumque Vtin viſcera noſtra ferent.
Audiit hæc Itachus, Cyclopaque lumine caſſum
Reddidit, en pœnas vt ſuus auctor habet?

VLyſſes, Troia iam exciſa, cùm domum repeteret, vi ventorum in Siciliã pulſus, ad Polyphemi ſedes appulit. Hic Gigas fuit vnoculus, ingẽtis magnitudinis, feritate implacabi-, qui hoſpites ſoleret enecare, eorũq; carnibus pro cibo veſci. Vlyſſes itaque cum ſociis captus, vbi aduerteret iam aliquot ex Polyphemus.

ſuis abſumptos à Cyclope de vino Maronio ei dedit:& rogatu ab eodem quod ei nomen eſſet, οὖτιν ſe vocari Vlyſſes aſſeruit. Gigas naturæ vini neſcius, alto iam ſomno preſſus, ſuique penitus immemor, ab Vlyſſe (cui pollicitus erat, vnum ſe poſtremũq; poſt ſocios omnes peremptũ & voratũ iri) oleagino trunco, in oculo, quem vnicum in fronte habebat, acriter læſus eſt & eodem effoſſo conſternatus: qui vulneris acerbitate vocem cœpit attollere, vt alios Cyclopas inſolito rugitu conuocaret. Quærentibus ab eo, quis vulnus inflixiſſet, & οὖτιν (quæ vox Nullum, vel Neminem ſonat) dixiſſet, riſerunt, eúmque velut furentem reliquerunt: Sic enim loquitur apud Euripidem:

Vlyſſis. aſtus.

Exoculatus ab Vlyſſe Polyphemus.

Οὖτίς μ' ἀπώλεσεν.

Chorus reſpondet,

Οὐκ ἄρ' οὐδείς ἠδίκει.

Deinde illud:

Οὖτίς με τυφλοῖ βλέφαρον. χο. οὐκ ἄρ' εἶ τυφλός.

Totum hoc fuſiùs apud Homer. Odyſſeas ι. Ouid. 14. Metam. Virgil. 3. Æneid. Compara feſtiuum Luciani dialogum κύκλωπος καὶ ποσειδῶνος. Qua fabula intelligi datur, quod vt breuiter, ſic appoſitè ſcripſit Heſiodus:

Οἷ αὐτῷ κακὰ τεύχει ἀνὴρ, ἄλλῳ κακὰ τεύχων.

Ipſum ſe lædit alium qui lædere quærit.

Et, quod eſt in prouerbio, Ruinam ſibi fabricat, aliis qui fabricat. Vel ſpecialiùs in eos torqueri poterit δημοβόροις tyrannos & Reipubl. peſtes infeſtiſſimas, qui diuina tandem ira vitali lumine priuantur, vel ad exitium morte grauius, aut infamiam & maximam capitis deminutionem præcipites ruunt, cùm interea quibus potiſſimùm terrori fuerant, rideantur & conuiciis proſcindantur. Meminit, ſed aliorſum, Brodæus Miſcellan. 2. cap. 7 hoc tandem obiter. Seruius ad 3. Æneid. aliò torſit fabulam de exoculato Cyclope. Cyclops, inquit, vir fuit ſapientiſſimus, & ob hoc oculum in capite habuiſſe dicitur, id eſt, iuxta cerebrum, quia prudentia plus videbat. Verùm Vlyſſes eum prudentia ſuperauit, & ob hoc fingitur eum excæcaſſe. Plutarchus Apophthegmatis refert Oratorem Demadem, Alexandro mortuo, dixiſſe. Macedonum exercitum Imperatore carétem ſimilem ſibi videri Cyclopi excæcato. Non percurrã Græcorum ſcholiaſtum allegorica placita, ſed Heraclidis Pontici dumtaxat explicationem ad Homericam Odyſſeam: qui ait Cyclopem nominari affectum ratione priuantem:

Qui aliis malum fabricat, ſibi arceſſit.

Cyclops quid Seruio.

Κύκλωψ ὀνόμασται ὁ τοὺς λογισμοὺς ἀπολωλεκώς.

ſinnoſi in faucibus antri.] Sic Virgil.dixit in 6.

Veſtibulum ante ipſum, primiſque in faucibus Orci.

Et hic noſter in Emblemate primo:

—— *ſinuoſi è faucibus anguis.*

Achiuis.] Achiui, ἀχαιοι, Græci: & nonnunquam pro quolibet populo ciuili: Horatius: Achiui.

Quicquid delirant Reges, plectuntur Achiui.

Catull. in Argonaut.

Nam ſimul ac feſſis dederit fors copiam Achiuis.

Poſtremumque Vtin, &c.] Οὔτινα ſe poſtremò voraturum bellè prædixerat, & οὔτινα, id eſt neminem, vorauit: imò ab eo, qui quanquam eſſet οὔτις, aliquis erat, exoculatus eſt. Vtis, οὔτις.

Lumine caſſum.] Cæcum. Virgil. 2. Aeneid. Caſſus lumine.

—— *Nunc caſſum lumine lugent.*

Idem.

Nullum cum victis certamen & æthere caſſis.

& Lucretius.

Nunc potis eſt cerni quod caſſum lumine fertur.

Auſonius Parentalib.

Saucius extinctꝰ corpore caſſus eras.

Sic enim poëtæ interdum vſurpant lumine caſſum, & luce carentē pro mortuo: vt & lumina lucēq; relinquere. Virgil. in 4.

Quò magis inceptum peragat, lucemque relinquat.

Catullus: *Nobis cùm ſemel occidit breuis lux.* Lucretius:

Lumina ſic etiam Solis bonus Ancu' reliquit.

en pœnas vt ſuus auctor habet!]

—— *non eſt lex iuſtior vlla,*

Quàm necis artifices arte perire ſua.

Alludit ad alia quæ ſequenti Emblemate conſultò adferemus.

Iuſta vltio.

EMBLEMA CLXXII.

Raptabat volucres captum pede coruus in auras
Scorpion, audaci præmia parta gulæ.
Aſt ille infuſo ſenſim per membra veneno,
Raptorem in Stygias compulit vltor aquas.
O riſu res digna: aliis qui fata parabat,
Ipſe perit, propriis ſuccubuitque dolis.

Coruus ſerpentē.

SImile eſt apud Aeſopum de Coruo cibum quæritāte, & ſerpentem in aprico dormientem corripiente, à quo lethiferi ſpiculum ſentiens, iuſtam in ſe vltionem animalculi viliciſſimi ſenſit: quod idem accidit iis, qui re flagitio parta, ſuc demùm magno malo diſcunt, malè parta malè diſperire. E

rè fit, vt, quod vulgò dici ſolet, captores ipſi capiantur, rapto-ſque ab aliis etiam viciſſim correpti decidāt & illaqueentur: cùm à veneficis falſarij, calumniatores, adulteri, & id genus ij tolluntur è medio, vel cùm latrones à prædonibus prehen-untur, & ſpoliantur. Quò ſpectant adagia, Cornix ſcorpium: , Suo ipſius laqueo captus: &, Coruus ſerpentem. Carmen ſum ex Archiæ Græco petitum eſt, lib. I. Græcor. Epigram.

Captores ſæpe ipſi capiūtur.

Emblematis typus.

Ἔν ποτε παμφαίνοντι μελάντερος αἰθέρι νομῶν,
Σκορπίον ἐκ γαίης οἶδε θορόντα κόραξ.
Ὃν μάρψων ὥρουσεν· ὁ δ' ἀΐξαντος ἐπ' οὖδας,
Οὐκ βραδὺς, εὐκέντρῳ πέζαν ἔτοψε βέλει,
Καὶ ζωῆς μὲν ἄμερσεν. ἴδ' ὅσον ἔτυχεν ἐπ' ἄλλῳ,
Ἐκ κείνου τλήμων αὐτὸς ἔδεκτο μόρον. id eſt:

Scorpius è terra prorepſerat, idque vidente
Coruo, qui cælo victitat in liquido,
Corripuit viſum, fugitque: ſed hic vt humum ales
Contigerat, telo mox ferit atque necat.
Ecce tibi, quod in hunc auis inſidioſa parabat,
Inde ſibi acciuit ipſa necem miſera.

Aliis qui fata parabat.] Fuere qui ſemet eodem illo pugione, io Cæſarem violauerant, interemerunt. Suetonius in Cæſare. uod de Cæſare memoriæ traditum eſt, hoc etiam de Gordia- Cordus eueniſſe ſcribit. Nam omnes quicunque illum gla-o appetiuerunt, qui nouem fuiſſe dicuntur, poſtea interem-is Philippis ſua manu, ſuiſque gladiis, & iiſdem quibus illum rcuſſerant, interiiſſe dicuntur. Iul. Capitolin. in Gordianis tri-is, ſub finem. Salluſt. in fragment. hiſtor. praua incepta conſul-ribus ſunt noxæ. Lucretius lib. 5.

Memorabile fatum

Circumretit enim vis, atque iniuria quæque,
Atque vnde exorta eſt, ad eum plerumque reuertit.

uid. I. De arte:

Fallite fallentes: ex magna parte profanum
Sunt genus: in laqueos quos poſuere cadant.

Parem delinquentis & ſuaſoris culpam eſſe.

EMBLEMA CLXXIII.

Præconem lituo perflantem claſsica, victrix
Captiuum in tetro carcere turba tenet.
Queis ille excuſat, quòd nec ſit ſtrenuus armis,
Vllius aut ſæuo læſerit enſe latus.
Huic illi: Quin ipſe magis timidiſsime peccas,
Qui clangore alios æris in arma cies.

Tubicẽ in bello captus, cur ſe excuſarit.

EX Aeſopi apologo, de tubicine in bello capto, qui ſe ſontem prædicabat quòd nullum occidiſſet, ſed nequ quenquam gladium diſtrinxiſſet, qui mox audiuit: Διὰ τῦτ μᾶλλον τεθνήξῃ, ὅτι σὺ μὴ δυνάμενος πολεμεῖν, τοὺς πάν

π

πρὸς μάχλω ἐγείρεις. Sed ideò magis tibi moriendum eſt, qui cùm pugnandi ſis expers, alios omnes ad pugnam concitas. Etenim (quod aiunt Iureconſulti) Qui agunt, & qui aſſenſum præbent, pari ſupplicio afficiendi ſunt; & ſatis ipſe facit qui per alium facit. Hoc in eos torquetur potiſſimùm, qui oratione & conſilio Principes ad ſuſcipienda bella inflammant, cùm ipſi pugnam detrectent, nec vlli ſeſe periculo patriæ aut Principis nomine committunt: quibus quidem certè nullus probabilis eſſe poteſt conſilij tam nefarij prætextus, cùm ipſi reuera ſint nocentiores, maiúſque detrimentum eminus linguâ cæteris adferant, quàm qui cominus gladiis decertant. Nulla enim fortè irreperet Marcis violẽtia, niſi antecederet eiuſdem committendi perſuaſio. Vel de iis intelligitur, qui cruore quidem manus non tingunt, at nihilominus parricidij faciendi conſilium ſuggerunt. Occurrit illud Demoſthenis de patre cuiuſdam ſacerdotis, quem Brauroniam appellat. Is, cùm alterum quiſpiam occideret, impellebat & hortabatur ad id facinus. Palam erat hominem mortuum ne digito quidem ab eo tactum, ſed ab occiſore dumtaxat; ita vulgò iudicabatur non teneri cædis. Sed Areopagitarum aliud iudicium fuit, qui cenſuerunt eum qui ſuadendo iuuiſſet, eodem obſtrictum ſcelere. Nam conſtat homines audaciores fieri adhortatione: nec ſolùm manu, ſed etiam voce & proclamatione opem & auxilium ferri. Itaque ille damnatus, & in exilium pulſus eſt. Ariſtot. 1. Rhet. argumentum citat quo vſus eſt orator Leodamas aduerſus Calliſtratum: dicebat enim eum qui conſilium dediſſet, magis in culpa eſſe, quàm qui ſcelus commiſſet: quia ſcelus admiſſum non eſſet, niſi eius auctor & conſultor aliquis extitiſſet. Ciceronis exemplum vnum proferam ex oratione in Piſonem. Quid interfuit inter Catilinam, & eum cui tu ſenatus auctoritatem, ſalutem ciuitatis, totam Remp. prouinciæ præmio vendidiſti? Quæ enim L. Catilinam conantem conſul prohibui, ea Pub. Clodium facientem conſules adiuuerunt, voluit ille ſenatum interficere, vos ſuſtuliſtis: leges incendere, vos abrogaſtis: interire patriam, vos adiuuiſtis. Quid eſt vobis Coſſ. geſtum ſine armis? incendere illa coniuratorum manus voluit, vrbem: vos eius domum, quem propter vrbs incenſa non eſt. Ac ne illi quidem, ſi habuiſſent veſtri ſimilem conſulem, de vrbis incendio cogitaſſent. Huc facit M. Quintilian. declamatione 270. Satis oſtendit ipſa pæna, inquit, eum teneri qui idem commiſerit, quod ſi occidiſſet. Neque enim grauius quicquam aduer-

Agentes & conſentiẽtes pari pœna puniendi.

Bellorum ſuaſores.

Locus Demoſthenis

ſus eum qui ſua manu interfecerit, conſtituere potuit legum-lator, quàm aduerſus eum qui cauſam præſtitiſſet. Ergo & ſimilitudine pœnæ etiam crimen par exigere debetis. Hæc ille. Cæterùm cum hoc noſtro Emblemate magis conuenit quod Leodamas, de quo proximè dicebat, eum in maiore culpa eſſe qui facinus commiſerit, quàm qui conſilium dederit. conſilium enim nullius eſt momenti, niſi ſit qui illud ſequatur. Et interitus cauſam, non interitum ſpectari oportere, dixit in Miloniana diſertus orator. Vlpianus etiam, vt eſt in l. II. de iniuriis: Non ſolùm is iniuriarum tenetur qui fecit iniuriam, hoc eſt qui percuſſit, verùm ille quoque continetur qui dolo fecit, vel qui curauit vt cui mala pugno percuteretur. Eôdem recidit l. 15. ad l. Cornel. de ſicariis, vbi idem Vlpin. ait, Nihil intereſſe, occidat quis, an cauſam mortis præbeat.

Lituus. *Lituo.*] Lituus, genus buccinæ incuruæ. Feſtus ex Ennio:

Inde loci lituus ſonitus effudit acutos.

Et Ouid. 3. Faſt.

Iam lituus pugnæ ſigna daturus erat.

Claſſicum belli. *Perflantem claßica.*] Claſſicum canentem. Claſſicum canere, ſignum eſt dare quo milites pugnare incipiant. cui opponitur, Canere receptui. Virgil. ad finem 2. Georg.

Necdum etiam audierant inflari claßica.

Victrix turma.] Victrices copiæ.

Clangore æris.] Tubæ ſonitu. Metonym. in dictione, æris, pro tubæ.

Alius peccat, alius plectitur.

EMBLEMA CLXXIIII.

ÆRRIPIT vt lapidem catulus, morſuque fatigat,
Nec percuſſori mutua damna facit:
ic plerique ſinunt veros elabier hoſteis,
Et quos nulla grauat noxia, dente petunt.

PLerique ſunt, qui cùm non poſſint iis noxam inferre à quibus ſe læſos putant, vt acceptam iniuriam vlciſcantur, vel ueros, vel famulos, vel etiam, ſi fieri poſſit, ſuorum aduerſarioum amicos adoriuntur, impotenti quidem & iniquo conatu. ui mos perinde eſt ac puerulorum, qui ſubita iracundia perulſi, virgas adurunt quibus plexi ſunt. Eiuſmodi ſunt, qui auſſas adiuuantes vel per ſe omninò ad agendum ineptas pro Impotentum hominum affectus.

efficientibus imperitè vſurpant, vt Medeæ nutrix, dum culpam conferret in trabes abiegnas è nemore Pelio auectas, quibus Argo nauis facta eſſet, in qua Medea cum Iaſone aufugiſſet. Sed vt ad noſtros mores ſermonem conuertam, omnibus in confeſſo eſt, quot quantáque infortunia in dies nobis impendeant, & interdum grauiter vrgeant: quorum cauſſam inconſultò reiicimus in eos fortaſſe, qui nullo modo ſunt in cauſſa, cùm potiùs errores & lapſus noſtros agnoſcere, & pia ſincerâque μετανοίᾳ tot contractas vitiorum ſordes eluere deberemus, nec vt canes in lapidem ſæuientes, incuſare iuſtiſſimam ſupremi & incorrupti iudicis Dei animaduerſionem. Id ſi placet ad iræ iniuſtitiam conuertere, vnà etiam Senecam audiemus ita diſputantem 1. De ira: Iam verò ſi affectus iræ damnáque velis intueri, nulla peſtis humano generi pluris ſtetit. Et deinde: Id non eſt ira, ſed quaſi ira: ſicut puerorum, qui ſi ceciderunt, terram verberari volunt, & ſæpè neſciunt quidem cur iraſcantur, ſed tantùm iraſcuntur ſine cauſſa & ſine iniuria, non tamen ſine aliqua iniuriæ ſpecie, nec ſine aliqua pœnæ cupiditate. Deluduntur itaque imitatione plagarum, & ſimulatis deprecantium lacrymis placantur, & falſa vltione falſus dolor tollitur. Idem Seneca eodem lib. cap. 16. iram oſtendit ita impotentem eſſe, vt ſæpè infeſta patrono, reum damnet: & ſi veritas oculis appareat, inquit, tamen errorem tuetur, & in male cœptis honeſtior illi videtur pertinacia quàm pœnitentia. Apponit exemplum in Piſone quodam, qui cùm iratus duci eum iuſſiſſet, qui ex commeatu ſine commilitione redierat, quaſi interfeciſſet quem non exhibebat: roganti tempus aliquod ad conquirendum, non dedit. Damnatus extra vallum deductus eſt, & iam ceruicem porrigebat, cùm ſubitò ille commilito apparuit, qui occiſus videbatur. Tunc centurio ſupplicio præpoſitus, condere gladium ſpiculatorem iubet, damnatum ad Piſonem reducit, redditurus Piſoni innocentiam: nam militi fortuna reddiderat. Ingenti concurſu deducuntur, complexi alter alterum cum magno caſtrorum gaudio commilitones. Conſcendit tribunal furens Piſo, ac iubet duci vtrumque, & eum militem qui non occidit, & eum qui non perierat. Quid hoc indignius? Quia vnus innocens apparuerat, duo peribant. Piſo adiecit & tertium, Nam illum centurionem, qui damnatum reduxit, duci iubet: conſtituti ſunt in eodem loco perituri tres ob vnius innocentiam.

Inſignes Senecæ loci.

Catulus.] Canis.

Morſu fatigat.] Mordet.

Mutua damna.] Talem iniuriam.

Veros hoſtes.] Ipſiſſimos aduerſarios, à quibus orta eſt iniuria.

Noxia.] Noxia de maleficio dicitur. Noxiam dixere antiqui quod nocet: & eſt detrimentum, culpa, pæna. Lege ipſummet Alciatum Commentario in tit. De verb. & rer. ſignific. l. 237. quem locum & nos ſuprà citauimus ad Emblema, cuius titulus, *Remedia in arduo, mala in prono.* Noxia.

Dente petunt.] Iniuriis vel conuiciis proſcindunt, quod vnum iniuſtitiæ non paruum facinus, quia iniquum eſt aliquem alieno odio prægrauari, ait Imperator Iuſtinianus in l. Si quis ſuo, §. legis autem, Cod. de inoffic. teſtam. Et Calliſtratus l. 26. D. de pœnis. Crimen, vel pæna paterna nullam maculam filio infligere poteſt, nam vnuſquiſque ex ſuo admiſſo ſorti ſubiicitur, nec alieni criminis ſucceſſor conſtituitur. Quod ſi ad vindictam publicam id protendere liceat, audiamus Arcadij & Honorij reſcriptum, ex l. 22. Cod. de pænis: Sancimus ibi eſſe pænam, vbi & noxia eſt. Propinquos, notos familiares procul à calumnia ſubmouemus, quos reos ſceleris ſocietas non facit, Nec enim ſocietas vel amicitia nefarium crimen admittunt. Peccata igitur ſuos teneant auctores: nec vlterius progrediatur metus, quàm reperiatur delictum.

Inſani gladius.

EMBLEMA CLXXV.

SETIGERI *medius ſtabat gregis enſifer Aiax,*
Cæde ſuum credens cædere Tantalidas.
Hoſtia ſic tamquam ſus ſuccedanea pœnas
Pro Laërtiade, pro caueáque dabat.
Neſcit obeſſe ſuis furor hoſtibus: errat ab ictu,
Conſiliique impos in ſua damna ruit.

Inſaniæ pœna in eum lapſa vnde manauit.

HOc quidem arguitur temerarius furentum hominum impetus, qui non aduerſariis, ſed ſibi maximè nocent, quòd iræ præcipiti omnia committant, omnémque viam rationi præcludant: vnde fit, vt, quod ait Horat.

Vis conſilij expers mole ruat ſua.

Is enim furentis animi affectus ſic hominis animum è ſua ſede dimouet & exturbat, vt non ſecus atque Circe altera hominem in belluam ferociſſimam transformet: quo fit, vt qui talem hoſpitem excipiat, non aliter faciat, ac qui ſeſe vnà cum ipſis ædibus incendio perdat: eóque deterior eſt, quòd ita tumultu, caligine, fumóque cuncta intus errore mentis compleat, vt nec cernere integrum ſit, nec eos audire qui volunt opitulari. Id quidem ob oculos poſuit Homerus Iliad.ς.& Odyſſ.α. ſub perſona tum Achillis, cuius iram facit implacabilem, tum Aiacis, quem tanta inceſſit rabies ob Achillis arma Vlyſſi adiudicata, vt in porcorũ gregem furibundus inſilierit, eóſque trucidarit, exiſtimans ſe Græcorum copias proſternere. Ille itaque cùm duos quoſdam maximos ſues de trabe ſuſpẽſos flagris cecidiſſet, hos eſſe Agamemnonem & Vlyſſem putans (quorum alteri vt iudici, alteri vt victori potiſſimùm erat infenſus) ſuibus ita ſuſpenſis multo cum riſu inſultauit, addẽs conuicia quæcumque bilis ſuggerebat. Poſtquam autem reſipuiſſet, facti pudore ſibi mortem conſciuit. qua de re pulcherrima eſt Sophoclis tragœdia, quæ inſcribitur αἴας μαστιγοφόρος. Horatius 2. Sermonum: Aiacis inſania.

——— *inſanus quid etiam Aiax*
Fecit, cùm ſtrauit ferro pecus? abſtinuit vim
Vxore & gnato, mala multa precatus Atridis.

&. ——— *cur Aiax heros ab Achille ſecundus*
Putreſcit, toties ſeruatis clarus Atridis,
Gaudeat vt populus Priami, Priamúſque inhumato,
Per quem tot iuuenes patrio caruere ſepulchro?
Mille ouium inſanus morti dedit, inclytum Vlyſſem,
Et Menelaum vnà mecum ſe occidere clamans.

Et deinceps: *Aiax immeritos dum occidit, deſipit, agnos.*

Cornelius Celſus de re medica lib.3.cap.18. inter inſaniæ genera illud longè maximum ponit, & longiſſimum, quod vitam ipſam nõ impediat, idque robuſti corporis eſſe conſueſcat. Huius ſpecies duas: nam quidam imaginibus, non mente falluntur, qualem inſanientem Aiacem vel Oreſtem fabulæ ferunt: quidam animo deſipiunt, &c. Seneca 2. de Ira, cap.36. videndum illud quàm multis ira per ſe nocuerit. Alij nimio feruore rupere venas & ſanguinem: ſupra vires elatus clamor egeſſit, & luminum ſuffudit aciem: in oculos vehementius humor egeſtus, & in morbos ægri recidere: nulla celerior ad inſaniam via eſt. Multi itaque continuauerunt iræ furorem: nec quam expulerant mentem, vnquam receperunt. Aiacem in mortem egit Locus ex Cornelio Celſo.

furor in furorem ira. Mortem liberis, egeſtatem ſibi ruinam domui imprecantur, &c. Hæc Seneca. Ad illuſtrationem argumenti huius commodè referes, quæ de impatientia & vindictæ appetitione doctè Lactantius diſputat lib. 6. Diuin. inſt. cap. 18. Hiſtoriam pete ex Ouid. Transf. 13. & lege. Prou. Aiacis riſus.

Setigeri gregis.] Porcorum.

Enſifer Aiax.] In ſuperioribus Aiacem ſcutiferum, hîc enſiferum vocat, ab affectu mortis vltroneæ, quæ eſt conſecuta.

Græci Tantalidæ.

Cæde ſuum.] Porcorum internecione.

Tantalidas.] Græcos, qui à Tantalo Tantalidæ dicti ſunt. eorum enim plerique à Tantalo Iouis ex Plota Nympha filio traxerunt originem. Iupiter Tantalum genuit: Tantalus filium Pelopem habuit: Pelops pater Atrei: Atreus Agamemnonis. Itaque Iupiter fuit Agamemnonis abauus. Id epitheton vſurpat opportunè Ouid. oratione Aiacis, qua heros ille Vlyſſis ortum genus à Tantalo, tamquam probrum, obiicit.

Succedanea hoſtia.

Hoſtia ſit tamquam ſus ſuccedanea, &c.] Sues erant tamquam victimæ, quæ pœnas luebant pro Græcis iudicibus & Vlyſſe. Succedanea autem hoſtia olim dicebatur, quę ſecundo loco fiebat. Si enim primis hoſtiis litatum non fuiſſe putaſſent ſacrifici, aliæ hoſtię poſt primas eductę cædebantur duæ, quæ prioribus iam cæſis luendi piaculi cauſſa ſubdebantur. Gell. lib. 4. c. 6. ſuccidaneas, nõ ſuccedaneas eſſe dicendũ ait, ob vocabuli cõpoſitionẽ.

Cauea quid.

Pro caueáque.] Cauea, polyſemum eſt. Hic Iudicum conſeſſum intellige. Eſt autem Metonymia, pro iudice Agamemnone. Olim Cauea pro ſubſelliis equitum & populi. Virg. 5. Æneid.

Hic totum caueæ conſeſſum ingentis, & ora
Prima patrum magnis Salius clamoribus implet.

Cicero in Lælio: Qui clamores tota cauea nuper hoſpitis, & amici mei M. Pacuuij in noua fabula?

Neſcit obeſſe, &c.] γνώμη. Iracundus & mẽte captus non iis quos odio proſequitur, ſed ſibi nocet: non inquam eos quos maximè vellet afficit iniuria, ſed ſe ipſe lædit & interdum enecat.

Neſcit obeſſe ſuis furor.] Furor, mentis cæcitas definitur à M. Tullio 4. Tuſcul. ea eſt μανία Grecis. In paradoxo contra Clodium exagitatur is animi morbus, quo docet omnes ſtultos furere, id eſt, cæco mentis impetu in omni ſcelere verſari. quæ perturbatio ſæpè à nimia ira proficiſcitur.

In ſua damna ruit.] Seneca Hercule furente:

———— in ſe ſemper armatus furor.

Ibidem, ———— *quódque habet proprium furor*
In ſe ipſe ſæuit.

Pax.

EMBLEMA CLXXVI.

TVRRIGERIS humeris, dentis quoque barrus eburni,
Qui ſuperare ferox Martia bella ſolet,
Suppoſuit nunc colla iugo, ſtimulisq́; ſubactus,
Cæſareos currus ad pia templa vehit.
Vel fera cognoſcit concordes vndique gentes,
Proiectisq́; armis munia pacis obit.

ELephantorum in bellis vſum olim fuiſſe celeberrimum, notius eſt quàm vt confirmare opus habeã: vnde apud pleroſque pro belli ſymbolo reperio, vt hîc etiam pro pace, diuerſa tamen ratione & fine: Elephantus enim, qui equis in acie terrorem incutiebat, qui ſui horrendo ſpectaculo milites ipſos conturbabat, quique eburneo dente pugnantum hominum

Vſus Elephantorum in bellis.

equos corripiebat, pace parta, collum iugo ſuppoſuit, & Cæſaris currum triumphalem ad templum vehit, quaſi agnoſcens initam inter populos concordiam, ideóque ad pacis munia obeunda ſeſe ſubiiciens. Quod ſanè intelligi licet de ferociſſimis quibuſque, & fortiſſimis belli ducibus, qui truculẽtos ipſi mores, & ferociam bellicam redempta parce deponunt: eóque fit vt ſeſe poſtea conuertant ad ea quę ad religionem, vel publicam ciuitatis adminiſtrationem pertinent: quæ quondam inter arma vel ſilebant, vel conſopita penéque oppreſſa miſero ſitu iacebant. Caſſiodor. Variar. formul. lib. 3. Epiſt. 1. populorum ferocia corda longa pace molleſcunt. Hæc quidem ita enarrari velim, niſi malis Epigrammatis huius literam referri ad Iulij Cæſaris triumphum, de quo Suetonius agit. Ait enim eum aſcendiſſe capitolium ad lumina quadraginta Elephãtis dextra atque ſiniſtra lychnuchos geſtantibus, idque in ſignum pacis bello partæ. Elephantis etiam Pompeium Magnum triumphaſſe teſtatur Plinius lib. 8. quod prius India victa Libero patre factum memoratur. Seneca de Vitæ breuitate cap. 14. ait, Metellum victis in Sicilia Pœnis triumphantem, vnum omnium Romanorum ante currum centum & viginti captiuos Elephantos deduxiſſe. Et Capitolinus de Gordiano iuniore: Quadrigæ Elephantorum Gordiano decretæ ſunt, vtpotè qui Perſas viciſſet, triumpho Perſico triumpharet. Cæterùm non prætermiſero Græcum hexaſtichon Φιλίππου, quod hîc Alciatus Latio reddit, ſed περιφραστικῶς:

Elephantus in triumpho. *Iulij Cæſaris triũphus.* *Senecæ locus.* *Typus Emblematis.*

> Οὐκέτι πυργωθεὶς ὁ φαλαγγομάχας ἐπὶ δῆριν
> Ἄσχετος ὁρμαίνει πυριόδους Ἐλέφας,
> Ἀλλὰ φόβῳ στείλας βαθὺν αὐχένα πρὸς ζυγοδέσμους,
> Ἄντυγα διφρουλκεῖ καίσαρος οὐρανίου.
> Ἔγνω δ' εἰρήνης καὶ θὴρ χάριν. ὄργανα ῥίψας
> Ἄρεος, εὐνομίης ἀντανάγει πατέρα.

Locus è Panegyrico Conſtantini.

Sed præclarus ſeſe locus offert ex Panegyrico, qui Cõſtantino Auguſto Conſtantij filio dictus eſt, nobiſq; tranſmiſſus incerto nomine. Hunc enim locum quia puto gratum fore ſtudioſis rerum antiquarum, totum aſcribam. ſic itaque: Quid egeras Imperator? in quæ nos fata proieceras? niſi te diuina virtus tua vindicaſſet. quæ hæc eſt impatientia? aut quò tibi manus noſtras, ſi verſa vice pugnas ipſe pro nobis? Hæc ego non dicerem Imperator, neque ab aliis dicta memorarem, niſi beneficio tuæ lenitatis tutior eſſet noſtra in verbis, quàm tua in armis audacia. Noua enim quadam varietate naturæ, confuſóque virtutum

:mperamento,idem es in prælijs ferociſſimus,& parta ſecuri-
ıte mitiſſimus. Cùm enim dato obſeſſis tempore pœnitendi,
quileiam quoque de legatis eorum ac ſupplicibus recepiſſes,
ınctíque ſe tibi dediſſent,quod obſidendo ſeruaueras,ignoui-
i omnibus,& vitam quam deſperauerant,reddidiſti,& quidē
ıſſiſti arma deponere,& multo tutiùs victoris pietate tegeren-
ır. Vt tamen pertinaciæ ſuæ merita ſentirent, corripi eos vin-
rique iuſſiſti,non ad ſupplicium,ſed vitam,ne conſcientię ti-
ore diffugerent,grauitérque delinquerent,cōſeruaríque ite-
ım non mererentur, ſi ſeruati non fuiſſent.Sed vnde tanto ho-
inum numero tot vincula,quæ continere militares, & paulò
ıtè armatas manus poſſent? Stupere milites qui producendos
ſceperant,& cuſtodiæ curam abnuere,& prorſus neſcire quid
cerent.Ipſi etiam,qui tibi in conſilio erant.ipſe etiam Præfe-
us hęrere,cùm tu diuino monitus inſtinctu,de gladijs eorum
:mina manibus aptari clauſtra iuſſiſti, vt ſeruarent deditos
adij ſui,quos non defenderant repugnātes.O pulcherrimum,
qui omnium oculis ſubiici debuiſſet,triumphum virtutis &
ementię tuę! Cuius enim potentiæ fuit hoſtibus arma diripe-
,eius humanitatis deditos ad impunitatem ſuis armis alliga-
,atque etiam vincere.Vt eos ferri illius,quod contra te geſſe-
nt,quotidie pœniteret,gladius ille quem in te diſtinxerat ho-
s infeſtus,ipſe domini ſui manus tenuit,& paratus ad cædam,
ſtos factus eſt ad ſalutem.Magnus Poëta, dum bellorum to-
orbe ſurgentium diſcurſum apparatúmque deſcribit,

*Et curuæ,*inquit,*rigidum falces conflantur in enſem.*

riſte nimium tempus id, cùm inſtrumenta cultui pecudum æparata, in cædem hominum verterentur. At nunc rigidi illi ortiferique mucrones in ſalutaria vincla curuantur, & exar- ıtum hominem non interimunt, ſed coërcent, deditóſque ſtes gladij ſui colliſi obtuſique tutantur, qui nihil illis pro- ſſe integri acutique potuerunt. Omnium ergo armorum mi- ſteria ad diuerſos effectus arbitrio tuo ſeruiunt Imperat.tibi ıcunt gladij,tibi ſeruant, te pugnante feriunt, te ignoſcente ſtodiunt. vt Deus ille mundi creator & dominus eodem ful- ne ſuo nunc triſtes,nunc lætos nuncios mittit,ita eaſtem ſub mine tuo tela inimicos,aut ſupplices tuos,pernicie aut con- uatione diſcernunt.

Locus hic cum Emblemate noſtro mirè conſentiens.

urrigeris humeris.] Expreſſit epithetō πυργωθεὶς,turribus one- us,id eſt,πυργοφόρος.Lege Plin.8.Cur autem barrus dicatur, n explicuimus Emblemate,cuius tit. *In illaudata laudantes.*

Qui ſuperate ferox &c.] Explicatius in Græco, ὁ φαλαγγομάχας ἐπὶ δῆριν ἄοχετος ὁρμαίνει, phalangibus pugnans indomitu[s] impetuosè irruit ad pugnam cum phalangibus in acie ſtans.

Vel fera cognoſcit.] De particula, vel, quædam Alciat. noſter ad l. 96. de verb. ſign. §. prædia.

Ex bello pax.

EMBLEMA CLXXVII.

En galea, intrepidus quam miles geſſerat, & quæ
Sæpius hoſtili ſparſa cruore fuit:
Parta pace apibus tenuis conceſſit in vſum
Alueoli, atque fauos grataque mella gerit.
Arma procul iaceant: fas ſit tunc ſumere bellum,
Quando aliter pacis non potes arte frui.

EIuſdem materiæ diuerſa & contraria poſſunt eſſe inſtrumẽta, vt cùm ex galea, enſe, vel ægide militari conflantur falces aut ligones agricolis idonei, quibus etiam pacis tempus intelligitur: quod κατὰ προσωποποιΐαν de falce ex enſe Martialis exprimit in Apophoretis: Signa redempta pacis.

Pax me certa ducis placidos curuauit in vſus:
Agricolæ nunc ſum, militis antè fui.

At Virgil. bellum ſignificans, ait Georg. 1.

Et curuæ rigidum falces curuantur in enſem.

Ouid. item Faſtor. 2.

Plus erat in gladio, quàm curuo laudis aratro.

Idemque alio loco:

Bella diu tenuere viros: erat aptior enſis
Vomere: cedebat taurus arator equo.
Sarcula ceſſabant, verſique in pila ligones,
Factaque de raſtri pondere caſſis erat.

Et deinde pacem, his ſequentibus:

Pax ades, & toto mitis in orbe mane.
Dum deſunt hoſtes, deſit quoque cauſſa triumphi:
Tum ducibus bello gloria maior erit.
Sola gerat miles, quibus arma coerceat arma,
Canteturque fera niſi pompa tuba.

Claudianus de bello Getico huc reſpexit, ſigna partæ pacis memorans:

Non iam delectus miſeri, nec falce per agros
Depoſita, iaculum vibrans ignobile meſſor:
Non tentat clypeum proiectis ſumere raſtris.

Occurrit & illud Bacchylidis Lyrici Poëtæ, ex Stobæo & Plutarcho: Bacchylidis Lyricis venuſtus locus.

Τίκτει δέ τε θνατοῖσιν εἰρήνα μεγάλα
πλοῦτον: Pax magna hominibus affert diuitias.

Et deinde ſequitur:

Ἐν δὲ σιδαροδέτοισιν πόρπαξιν αἰθᾶν ἀράχναν
Ἱστοὶ πέλονται, ἔγχεά τε λογχωτὰ,
Ξίφεά τ' ἀμφάκεα εὐρὼς δάμναται χαλκέων
Οὐκέτι σαλπίγγων κτύπος, οὐδὲ συλᾶται μελίφρων ὕπνος
Ἀπὸ βλεφάρων ἀμὸς, ὃς θάλπει κέαρ: id eſt,

At in reuinctis ferro clypeis nigrorum araneorum telæ ſunt, haſtaſque cuſpidatas, & enſes ancipites ærugo conſumit: æreaꝛumque non amplius tubarum clangor, neque ſubripitur mellitus ſomnus à palpebris, noſtrum qui cor fouet. Huc etiam re-

feram Eſaiæ vatis illud: Contundent, inquit, gladios ſuos in ligones aut vomeres, & lanceas haſtaſque ſuas in falces, neque vltrà aut bellum addiſcent, aut prœlio aſſueſcẽt. Sic Caſſiodorus in quadam ad Valerianum præf. prætorio epiſtola lib. 12 Variar. Arripiant ferrum, inquit, ſed vnde agros excolant: ſumant cuſpides, boum ſtimulos, non furoris. Quæ ideò adduximus, vt non modò Emblematis ἐπιγραφὴν, ſed & duo priora diſticha, per ſe alioqui clara, explicemus apertiùs, his enim oſtẽdit temporis quandam conuerſionem & viciſſitudinem, cùm ex bello pacem arguit ſub galeæ ſymbolo, quæ belli tempore ſæpiùs hoſtium ſanguine tincta, nũc demùm pace, in apum aluearium cõmutaretur. Eodẽ fermè modo Marius Molſa de roſtris naualibus, cuius carmen propter affinitatẽ aſcribere non piget.

Marii Molſæ lepidũ epigramma.

Ferrea roſtra olim preſſis erepta carinis,
Quæ Nili fractas teſtificantur opes,
Ecce apibus paruis pandas præpandimus aulas:
Congeſta redolent, (quis putet?) æra thymo.
Cæſaris hæc ingens laus eſt, quo vindice, pacis
Iucundos fructus arma inimica ferunt.

Quãta debeat eſſe cautio in bellis ſuſcipiendis.

Porrò ab armis diſſuadet, nec ea omninò ſumenda vult, niſi alia ratione in pace ac quiete viuere nõ poſſimus. Rectè Cicero dixit temerè in acie verſari, & manũ cum hoſte confligere, immane quiddam, & belluarum ſimile: ſed cùm tempus neceſſitaſque poſtulat, decertandum manu eſſe, & mortem ſeruituti turpitudinique anteponendam. Certè bellum non tam facilè ſuſpiendum, quàm putant quibus, inexpertis potiſſimùm, dulce, nec de vlla re alia magis deliberandum eſt, neque religioſiùs conſultandum, aut maturiùs aliquid ſtatuendum quàm de bello cuius alea vt anceps & dubia, & in quo bis peccare non licet, ſic damnoſa maximè, & omni parte periculoſa: quandoquidem & qui vicit, & qui victus eſt, ſuo damno de ſuo gradu decidit: ille quidem magno fortè ſui ſuorumque diſpendio victoriã eſt mercatus: hic, quòd ſpes irrita ceciderit, quàm ægrè ferat, quãtoque dolore contabeſcat, omnibus coniectandum relinquo. Principes itaque, magnates, aut etiam magiſtratus, nunquam niſi tanquam ineuitabili neceſſitate preſſi, aleam belli mouere vel minimùm debent, ſed omnibus primùm tentatis remediis, ſic ſe gerant, vt de ſuo iure quicquam decedat potius, quàm ſua auctoritate tale aliquid committatur. Notum eſt illud Africani Scipionis, turpe eſſe in re militari dicere, Non putarã quòd inemendabilis error ſit, qui violentia Martis committi

ır.Facillimum eſt enim arma ſumere,at eadem ſumpta depo-
:re,non æquè facile. Nec verò vt inficias iuerim belli princi-
um penes Principes eſſe,ſic exitus ſanè à diuina prouidentia
ndêre certò dixerim. Quòd ſi quiſque,vt decet,per ſe conii-
ret, quàm interſit leui de cauſſa bellum mouere, agnoſceret
ıã periculoſus ſit Principũ ludus,quibus tã parui eſt momen-
clades & ſtrages populi multitudine innumerabilis,ruina,va- Principũ
taſque:ſed & indigna locorum permultorum vaſtitas,ſolitu- ludus pe-
,conflagratio. Valeant itaque quibus tam placet belli fortu- riculoſus.
, cuius etiã vel proſperè geſti euentus ipſum pœnitere Prin-
pem decet,ſi modò vel minimùm ſapiat,aut niſi ab humanita-
prorſus abhorreat. Addam etiam & illud(quòd inteſtina hęc
plus quàm ciuilia bella Gallica nobis tam ſępè tamque diu
lem moueant)nullum regnum,nec vllam Remp.diu manere
columem potuiſſe, quæ arma crebrò mouerit. Meminerint Athenien-
ibus dulce bellum eſt,quoties in extremum diſcrimen vene- ſium bella
ıt Athenienſes quõdam feliciſſimi & potentiſſimi,tot tantis- extioſa.
e bellis attriti,& poſtmodùm deleti, quorum nempè ciuitas
ᵓerſis incẽdio perdita,à Laconibus affecta ſæpiſſimè, ac mœ-
ous ipſis exuta,à Philippo Alexandri patre fatigata,ab alte-
Philippo afflicta,à Rege Ponti Mithridate cædibus & cruo-
infecta,à Sylla propemodum concuſſa & diruta. Quid Lace-
monij? quamquam diu ſatis floruiſſe viſi ſunt, idem tamen, Lacedęmo
od aliæ florentiſſimę monarchiæ,& oligarchiæ,ſunt experti; niorũ bel-
arum quidem exitium non ab externis, ſed certè inteſtinis la inteſti-
tiſſimùm odiis atque diſſidiis eſt profectum. Nihil illa in- na.
ta Roma clarius aut admirabilius,vt quæ.

Imperium terris,animos æquauit olympo.

ius tamen quantò aliis gloria & præcellens dignitas emi-
ıtior fuit, tantò ruina caſuſque grauior & periculoſior. Si Romano-
ò tanti imperij labefacti cauſſam inueſtigemus, bellorum rum bella.
æ acceptũ eſſe referendum citra negotium iudicabimus. Ea
m Romana ciuitas primùm à Porſena obſeſſa,à Pyrrho ter- Breuis ca-
,ab Annibale identidem concuſſa,à Tatio capta, à Brenno talogus
ugnata,& Gallis incenſa: denique viribus ipſa ſuis miſerè bellorum
ſtrata, & penitus fracta, quid poſteris Gothis aut Vandalis Romano-
qui habuit,quod labefactandũ aut cõcutiendũ daret? Porrò rum.
dibile eſt tantum imperium tam citò non fuiſſe lapſurum, ſi
nores ipſi,quique Reipubl.clauum tenebant iis tẽporibus,
is quæ parta erant, conſeruandis citiùs elaboraſſent, quàm
nas tanto impetu & ardore animi prouincias inuaſiſſent,

vel in exteros, aut etiam ſeipſos ferrum ſtrinxiſſent.

Atque fauos grataque mella gerit.] Sic ex pace vbertas, quod di-cet in ſequenti, vt colligas omnium fructuum prouentum e pace, contrà ex bello vaſtitatem omnem & calamitatem. Quò pertinet etymologia Grãmaticorum, qui πόλεμον, qua ἀπὸ τοῦ τὰς πόλεις, ἢ τοὺς πολλοὺς μειοῦν, ἢ ὀλλύειν, quòd ciui-tates, multoſque homines concutiat, perdat, labefactet.

Quando bellum ſuſci-pienda.

Fas ſit tunc ſumere bellum &c.] Cicero 1. Offic. Suſcipiẽda bel ſunt, vt in pace ſine iniuria viuatur, & Vegetius lib. 3. cap. 1. Q deſiderat pacem, præparat bellum: qui victoriam cupit, milit imbuat diligenter. Adhæc ſcripſit Ariſt. τὸ τοῦ πολέμου τέλος εἰρ-ήνην εἶναι. Cicero 8. Philipp. Nec ego pacem nolo, ſed pacis n mine bellum inuolutum reformido. Quare ſi pace frui vol mus, bellum gerendum eſt: ſi bellum amittemus, pace nunq fruemur. Caſſiod. lib. 3. Variar. epiſt. 1. Tunc vtile ſolum eſt arma concurrere, cùm locum apud aduerſarium iuſtitia n poteſt inuenire. D. Auguſtinus Epiſt. 1. ad Bonifac. in ca. N exiſtimare. c. 23. q. 1. Pacem habere voluntatis eſt: bellum aut debet eſſe neceſſitatis, vt liberet Deus à neceſſitate, & conſ uet in pace. Non enim pax quæritur vt bellum exerceatur, bellum geritur vt pax acquiratur. Eſto ergo bellando pacific vt eos quos expugnas, ad pacis vnitatem vincendo perduc Idem can. Apud veros. ead. c. & q. Apud veros Dei cultores, quit, etiam ipſa bella pacata ſunt: quæ nõ cupiditate aut cru litate, ſed pacis ſtudio geruntur, vt mali coërceantur, & b ſubleuentur. Ariſtot. Politic. 7. cap. 9. ait neceſſe eſſe arma d neceſſario poſita in armentario iis qui Reipub. præſunt, tũ p pter eos qui detrectant imperium, tum propter exteros qui iuriam conantur inferre. Reperio & apud Cornel. Tacitum, tiorem fuiſſe Tiberium imperatorem, quia pacem ſapientia mauiſſet, quàm ſi bellum per acies confeciſſet. Addam hoc ſtremò, dignũ certè memoria exemplum. Victruuius cap. 7. 2. aut veteres Hetruſcos quò ciuibus ſuis perſuaderent, a inueniſſe, vt iis aduerſus hoſtes, non ad ciuilem diſcordiã rentur, qui ædem Martis ad campum, & extra vrbem non aliorum Deorum, intra mœnia conſecrarunt.

Ex p

Ex pace vbertas.

EMBLEMA CLXXVIII.

RANDIBVS *ex ſpicis tenues contexe corollas,*
Quas circum alterno palmite vitis eat.
Iis compta Alcyones tranquilli in marmoris vnda
Nidificant, pullos inuolucréſque fouent.
ætus erit Cereri, Baccho quoque fertilis annus,
Æquorei ſi rex alitis inſtar erit.

HVius carminis fontem lubens repeto è Baſilij Magni Hexaëmero, quamquam ſciam idem apud alios certè veteres legi: ſed mihi admodum placet viri huius ſanctiſſimi doctrina & eloquentia. Sic enim ille Oratione 8. in Hexaëmero, λκυὼν ὅτι θαλάττιον ὄρνεον αὕτη παρ' αὐτοῖς νοσσεύειν τοῖς **Emblema è Baſilio tractum.**

αἰγιαλοῖς πέφυκεν, ἐπ' αὐτῆς τὰ ᾠὰ τῆς ψάμμου καταθεμένη· νοσσεύει κατὰ μέσον που τὸν χειμῶνα, ὅτε πολλοῖς καὶ βιαίοις ἀνέμοι ἡ θάλασσα τῇ γῇ προσαράσσεται· ἀλλ' ὅμως κοιμίζονται μ πάντες ἄνεμοι· ἡσυχάζει δὲ κῦμα θαλάσσιον, ὅταν ἀλκυὼν ἐπω ζει τὰς ἑπτὰ ἡμέρας. ἐν τοσαύταις γὰρ μόναις ἐκλεπίζει τοὺς νεοτ τούς· ἐπεὶ δὲ καὶ τροφῆς αὐτοῖς χρεία, ἄλλας ἑπτὰ πρὸς τὴν τ νεοττῶν αὔξησιν, ὁ μεγαλόδωρος Θεὸς τῷ μικροτάτῳ ζώῳ παρέ σχετο. ὥστε καὶ ναυτικοὶ πάντες ἴσασι τοῦτο, καὶ ἀλκυονίδας τὰ ἡμέρας ἐκείνας προσαγορεύουσι· ταῦτα σοὶ εἰς προτροπὴν αἰτεῖν παρὰ Θεοῦ τὰ πρὸς σωτηρίαν, διὰ τῆς περὶ τὰ ἄλογα Θεοῦ προνοίας νενομοθέτηται. τί οὐκ ἂν γένοιτο τῶν παραδόξω ἕνεκέν σου, ὃς κατ' εἰκόνα γέγονας τοῦ Θεοῦ: ὅπουγε ὑπὲρ ὄρνιθ οὕτω μικρᾶς, ἡ μεγάλη καὶ φοβερὰ κατέχεται θάλασσα ἐν μέ χειμῶνι γαλήνην ἄγειν ἐπιταχθεῖσα. Quorum verborum ha

Alcyonis ſollertia, eſt ſententia: Alcyon auis eſt, quæ mare accolit: quæ cùm ſit maris littore parere ſolita, deponit oua in arena, & media hy me nidum componit; quo maximè tempore ventorum impe mare tempeſtuoſum eſt. Sed tum venti ſe remittunt. compe citur ipſum mare, cùm alcyon ſeptem diebus incubat: excl dit enim pullos totidem. qui cùm cibum appetunt, ſeptem lios dies ad pullorum incrementum minutiſſimo animali l beralis Deus elargitur. Omnes itaque qui ſe mari committũ id obſeruant, eóſque dies Alcyonios nominant. Quæ tibi co ceſſa ac tradita ſunt à diuina prouidentia, cuius etiam vis el ceſſit in iis animalibus quæ rationis expertia ſunt, vt te co monefacerent ad ea petenda ab eo quæ tibi ad ſalutem co ferrent. Quidnam etiam, quæſo, vel quod fidem excedat ali qui, non eſt tua paratum cauſſa, qui ad Dei factus imagine ſis; cùm propter eam tam minutam auem vaſtum illud ac te rificum mare ſedetur, & hyeme media Dei iuſſu coerceatu hæc ille. Naturalem hanc hiſtoriam accommodat Alciatus i genioſè ad pacis optimæ prouentum: cuius pacis laudes ex capite Stobæi adiicerem, niſi putarem ſatis eſſe ea de re ſt

Officium boni principis. dioſos admonere. Significat enim optimi Principis officiu in id incumbere penitùs debere, vt populum in ſuis region bus & prouinciis neceſſario prouentu inſtructis foueat & tu tur, habitu primùm ratione tempeſtatum, earumque calami

Alcyonũ ſollertia in nidificando. tum quæ ſolent in dies accidere: ſinátque ventos remittere, tandem procellas ebullientes hoſtium conquieſcere, vt ſec riùs in pace poſtea viuatur: idque Alcyonum more, quæ in m dio mari nidum conficiunt admirabili quadam ſollertia, pa

ìm eminentiore, & perquàm anguſto, grandium ſpongiarum
militudine, qui ferro non poſſit intercidi, nec vnde configa-
ır inueniri, tradit Plinius. Quidam ex ſpinis aculeatis, alij ex
ıicis ſegetum & vitium pampinis, eum confectum eſſe nidum
olunt. Fœtificant bruma, qui dies Alcyonides ideò vocantur,
otidemque pòſt diebus pariunt: quo tempore mare tranquil-
ım creditur nauigantibus, qui eos dies obſeruant accurratè.
arro De lingua Latina 6. Alcedo Græcè ἀλκυὼν. hæc hyeme
ıòd pullos dicitur tranquillo mari facere, eos dies Halcyo-
os appellant. Vnde Pacuuius:

Halcyonis ritu littus peruolgans furor.

ege Plin. 10. cap. 32. Plutarch. quo libro diſputat, vtrum ani-
alia prudentiora, terreſtriáne an aqualitia.

Halcyones.] Halcyones Grammatici rectè deducunt ab ἅλς
ὶ κύειν, quòd in mari pariant, id eſt, παρὰ τὸ ἐν ἁλὶ κύειν. &
ἀλκυόνιον marina ſpuma qua nidum congerunt Halcyones,
: Dioſcorides in 5. cap. 136. Theophraſt. lib. 1. cap. 8. περὶ αἰτίων
τῶν. Dies ſereni quibus Alcedo fœtificat, à re ipſa nomen in-
nere ἀλκυονίδες καὶ ἀλκυονίτιδες. dicuntur & Ariſtoteli αἱ
ʃιδναὶ ἡμέραι, Hiſt. animal. 5. cap. 8.

Comptæ.] Ornatæ, ſuaues, gratæ. vel ad nidum, vel ad tran-
ıillitatem refer. Plutarch. dixit alicubi bonam valetudinem
em eſſe voluptatibus, quod cæli tranquillitatem Halcyoni-
s, quoniam eis concedit vt tutò & ſecurè incubent.

Tranquilli marmoris.] Id eſt, in marmoreo vel ſaxeo ſcopulo,
ò aquâ marina alluit: vel potiùs marmor pro mari pellucen-
& æqualiter ſtrato accipitnr.

Innolucres.] Nondum apti ad volatnm, impuberes. Iuuolu-cres.

Lætus erit Cereri, Baccho quoque.] Prouentus & vbertas erit an-
næ maxima. Annona ponitur inter res eas quæ ciuitati maxi-
neceſſariæ ſunt: cui diligenter eſſe prouidendum Principi-
s & Magiſtratibus ſapientes monent, ne victus annuus ciui-
i deſit. Noti ſunt populares Romæ tumultus ob annonæ ca-
ıtem. itaque frumentum ſæpe aduehebatur ex Africa, Sar-
ıia, Sicilia: quas tres prouincias, tria Rom. populi frumen-
ia ſubſidia Cicero appellat in ea quæ eſt pro lege Manilia.
m quarta Verrina, Siciliam nominat cellam penariam Rei-
ol. nutricem Romanæ plebis. Et præfectus annonæ creaba-
, qui frumentum vndique coemendum curaret, & in vr-
m aduectum iuſto pretio venire iuberet.

Æquorei ſi Rex alitis inſtar erit.] Si ſeſe habeat in ſuos Princ quilibet ac Alcedo marina in pullos. Eſt enim Principis vir maxima non modò noſſe,ſed & tutari ſuos. Quod quamqu perſpicuum ſit omnibus,illuſtrandæ tamen huius pulcherri ſententiæ cauſſa, repetam grauem ſanè & cordatam Dio Chryſoſtomi diſputationem de regno,qua Regum officium conditionem ponit ob oculos. Sic ergo primùm: Princip continuis laboribus & vigiliis intentum eſſe decet. Nam naui licet vectoribus abſque cura plerumque deſidere, & aſpicere quidem marinos fluctus, imò verò neque ſcire, qu aiunt,vbinam terrarum ſint.Sic enim permulti hoc modo p tum ſecuri traiiciunt, talis ludunt, canunt, conuiuantur to dies, & tempeſtate ipſa vndique imminente inuoluti ex ctant euentum:alij oppreſſi altiſſimo ſomno non antè ſurgu quàm ad portum appulerunt. At gubernatori neceſſe eſt m ipſum continuò obſeruare,aerem cælumque intueri,ad terr aſpicere: neque ignorare quæ in fundo ſunt, niſi velit allid ad ſcopulos qui in aquis lateant. Neque verò ille vnus no dormit aliis altè ſtertentibus: interdiu autem ſi breuem ſo num aliquando ſuffuretur,tamen dubius hæret,neque præſe animo id facit, vt ſæpè ſuos adhortetur aut contrahenda ve aut clauum ſiſtendum,aut quidpiam tentandum aliud,vt eti inter dormiendum nihilo ſegniùs officium faciat,cùm aliis i punè ſomnum capere liceat. Eadem ratio eſt expedition militum quiſque ſui dumtaxat curam ſuſtinet. At ducis mi longè maius eſt atque difficilius,nempè vt omnes & ſinguli ne armati ſint, habeantque veſtium ſatis;nec modò vt illis borum ſatis ſit, ſed & vt equi diligenter inſtructi ſint. Quo ſecus videat quàm par ſit, maiore triſtitia ille afficitur,quà quibus ipſemet indigeret: quippè qui ſuorum ſalutem n minoris æſtimet quàm ſuam ipſius.Et quidem reliqua pulc reuera ſunt:ſed hæc hactenus ſatis.

Dionis Chryſoſtomi præclarus locus.

Doctos doctis obloqui nefas eſſe.

EMBLEMA CLXXIX.

VID rapis heu Progne vocalem ſæua cicadam,
Pignoribúſque tuis fercula dira paras?
ridula ſtridentem, vernam verna, hoſpita lædis
Hoſpitam, & aligeram penniger ales auem?
go abice hanc prædam: nam muſica pectora ſummum eſt
Alterum ab alterius dente perire nefas.

T hoc ἄδηλον ex I. Græcorum Epigrammatôn traxit. ſic enim habet Græcus:

Character Emblematis.

Ἀτθὶ κόρη, μελίθρεπτε, λάλος λάλον ἁρπάξασα
Τέττιγα πτανοῖς δαῖτα φέρεις τέκεσιν.
Τὸν λάλον, ἁ λαλόεσσα: τὸν εὔπτερον, ἁ πτερόεσσα:

Τὸν ξένον, ἀξεῖνα, ἀφίνον ἤαgινά.
Οὐχὶ πάχος ςίψ(ς; οὐ γὰρ θέμις, οὐδὲ δίκαιον
Ὀ'λλυσθ' ὑμνοπόλοις ὑμνοπόλοις ςόμασιν.

Rixæ & contentiones à ſtudioſis alienæ.

Increpat hirundinem, quæ cicadam ad paſtum corriperet. qu orationis inuolucro doctos mutuò ſeſe prouocantes arguit: h enim rixis & contentionibus ferè fit, vt nullum aliud pernici ſius malum ſuboriri poſſit. Si quo conuicio docti ab ignaris rerum inſciis impetantur, non debet haberi nouum aut inſ lens, cùm vt plurimùm audax eſſe ſoleat ignorantia, qua nu lum aliud malum aut intractabilius aut difficilius. At cùm d ctus doctum, & Chriſtianum Chriſtianus iniuriis, contumeli clamoſis diſputationibus, vel etiam famoſis libellis imperi quod bonis literis & Reipubl. malum atrocius aut exitiali eſſe poteſt? quæ clades, imò quod naufragium præſentius, cù in mediis fluctibus irato mari concertorio naſcitur inter nau doctores, aut etiam gubernatores ipſos, à quibus eorum q ſunt in eadem naui, vel vita, vel mors pendeat? Nullum cer miſerius accidere detrimẽtum ſocietati humanæ poteſt, quà eruditi eruditos (à quibus certè pendere debet popularis mu titudo, vt eorum ductu ſeſe in officio contineat) nigro den conuellunt: quo fit interdum, vt diutiùs altercando veritate opprimant. Num verò abſurdum & odioſum maximè omnib videri debet, eos, quos par eſt inter ſe omninò conuenire. m tuiſque officiis animos inuicem ſibi deuincire, nimirùm qu iiſdem ſacris initiati ad vtilitatem communem liberales diſ plinas excolere ex officio decet, quas tamquam communi q dam vinculo, & quaſi cognatione inter ſe contineri nemo n cit: nónne, inquam, prorſus riduculum eſt, eos ſeſe mutuis in riis proſcindere, in vitam moréſque debacchari, & falſis crim nationibus æmulos onerare, qui alios coercendi ius haber quoties aliqua vel leui occaſione rixantur & decertant? Q ſanè contumeliæ eò nocentiores ſunt, quò in plures deriua tur: ex iis enim non minimum famæ detrahitur eorum potiſ mùm, qui, vt loquitur Horatius, hoc ſucco lolliginis, & ær gine mera tinguntur. Non inuitus quidem fatebor in conce tationibus eiuſmodi quædam certè, nec obſcura ingenioru

Nullus è maledictis famam captat.

videri ſpecimina, id tamen generis eiuſdem ſemper iudica non tam laborioſæ quàm periculoſæ plenum opus aleæ, in q ſæpenumerò vbi quis commendationem nominis aucupat neſcio quo fato famæ iacturam ruit. Certè vt hoc adiiciam, n minem vnquam fuiſſe credo, qui maledictis & conuiciis in al

ctis honeſtiorem famam mercari vnquam potuerit. Quæ
orrò cæcitas in hiſce decertationibus ad iudicem confugere
nnium corruptiſſimum & iniquiſſimum, nempè turbam po-
ularem? cùm dubium non ſit, quàm non videat, quámque cæ-
ɩtiat, vt aduertere nequeat.

Ædibus in propriis quæ recta aut praua gerantur?

aque qui fieri poſſit, vt ſano mentis oculo quæ captum exce-
ınt ſuum, intueatur? Id quidem (quod tamen grauatè dicam)
mporibus noſtris exulceratiſſimis ſæpenumerò vidimus, non
odò in iis diſciplinis quæ ab humanitatem pertinent, ſed &
diuinis omninò ſcriptis, atque pietatis Chriſtianæ oraculis:
iorum auctoritati apud quamplurimos non parum detra-
ım eſt, quòd de iis importunè & intempeſtiuè doctores ple-
ſque digladiari viderint. Ex quibus mutuis diſſidiis nihil
rtè rei literariæ fructus, aut ornamenti acceſſit, ſed de pieta-
& bonis moribus non minimum deceſſit, dum non eſt qui
lit ingenio cedere. Sit aliqua inter ſtudioſos contentio, ſed
ſit à maledictis, à contumeliis, à rixis: & vt ſunt expertes in-
dentiæ Muſarum fores, quemadmodum ex veteribus pleri-
e dixerunt, ſic ne admittant quidem iurgia, vel animorum
tractionem aliquam inducant. Scitè Chryſippus: Qui ſta-
ım currit, inquit, contendere & eniti debet quàm maximè
ſſit, vt vincat; at eum cum quo certet, aut ſupplantare, aut
nu depellere nulla ratione debet: ſic tota animi contentio-
licet ex literis indefeſſo curſu ſplendorem, & nominis cele-
tatem aucupari, ſed ſocij aut riualis curſum dolo quodam
ılo remorari, aut eius mores impetere, vel etiam doctrinam
ſi prorſus mala ſit) mordaci aceto conſpergere, quò vel de-
at, vel habeatur contemptui, non modò hominis eſt diſſolu-
& inuidi, ſed & animi puſilli & planè illiberalis.

Progne.] Hirundo, de qua dicta eſt ſuprà.

Vocalem. Canoram, λάλολ.

Pignoribus. Pullis.

Stridula ſtridentem, &c.] In Græco eædem ſunt πολυπτώσεις.
ın τὸν λάλον ἀλαλόεσσα reddit, ſtridula ſtridentem: ἀφινὸν
ινὰ, vernam verna, id eſt, vere cantillantem: τὸν ξένον ἀ-
να, hoſpitam hoſpita: vtráque enim non abhorret, ab homi-
m hoſpitiis. altera enim prope lares patrios nidificat, altera
in hortulis noſtris exauditur. τὸν ἄπτερον ἀπτερόεσσα, alige-
ı aligera, aliger ales. Permultum illuſtrabit hoc Emblema Hirundo carniuora.
æſt. 7. Sympoſ. 8. Plutar. quæ eſt de nota ſeu ſymbolo Pytha-

gorico, quo hirundinem hoſpitem recipi vetabat Samius il ſenex. Carnem depaſci ſolet hirundo, inquit, venatúrque ſ cras illas Muſis canoras cicadas σαρκοφάγος γὰρ ἐστὶν ἡ χελιδ καὶ μάλιστα τοὺς τέττιγας ἱεροὺς μουσικοὺς ὄντας ἀποκτίννυσι κ σιτεῖται. vide reliqua.

Abice.] Abiice, Syncope.

Nam muſica pectora, &c.] Græcus dixit ὑμνοπόλοις, id eſt, c nentes, ſtridorem emittentes cicadas. Muſica autem pecto dixit interpres, quia plerique docent, omnes aues canoras di Muſarum volucres. Cicadas verò ob cantum Apollini ſacras e ſe volunt, iuxta Ariſtophan. Scholiaſten ἐν νεφέλ. οἱ τέττιγ μουσικοὶ ὄντες ἀνάκεινται τῷ Ἀπόλλωνι. & Troianos orator cicadis comparauit Homerus Iliad. γ. Cæterùm hîc γνώμη e qua innuit abſurdum eſſe, & fermè impium, eiuſdem ordir viros ſeſe mutuò conficere. tum enim vel maximè periculo eſſe tempora ferunt, quibus lupus lupinam eſt: & quamquai vt loquitur Iuſtin. lib. 16. aſſiduum inter pares diſcordia malu ſit, tamen id locum habere non debet inter doctos, & ſtudioſ Muſarum cultores, inter quos vna & conſtans animorum co ſenſio & concorda neceſſaria eſt. Huc facit Themiſtius, or tione quadam, quo loco ait Muſas inter ſe numquam rixa ſed optimè illis cum Apolline conuenire: ita etiam poëtas n nimè à poëtis debere diſſidere. Græcè ita, καὶ αἱ Μοῦσαι ἔνν συγχορεύουσιν ἀλλήλαις καὶ τῷ Ἀπόλλωνι, καὶ οὐδεμία αὐτ ἀγανακτεῖ πρὸς τὰς ἄλλας ὅτι μὴ μόνη σοφία ἐστὶ, μηδὲ αὐτῇ μ προσδέχονται οἱ ποιηταί. Huc Prouerb. Canina victitans, C nocephalum oppugnas.

Muſarum volucres.

Periculoſa tempora quando maximè.

Eloquentia fortitudine præſtantior.

EMBLEMA CLXXX.

ARCVM læua tenet, rigidam fert dextera clauam,
Contegit & Nemees corpora nuda leo.
Herculis hæc igitur facies? non conuenit illud
Quod vetus, & ſento tempora cana gerit.
Quid quod lingua illi leuibus traiecta catenis,
Queis fiſſa facileis allicit aure viros?
An ne quòd Alciden lingua, non robore Galli
Præſtantem populis iura dediſſe ferunt?
Cedunt arma togæ, & quamuis duriſſima corda
Eloquio pollens ad ſua vota trahit.

Typus Emblematis ex Luciani Hercule.

HÆc ἀνδριαντογραφία Herculis expreſſa eſt Luciani quadam præfatione, qua oſtendit Celtas, id eſt Gallos, olim Herculem ὄγμιον nominaſſe, eúmque eloquentię ſapienteque, Deum exiſtimaſſe: apud quos ita effingebatur, vt ſenex, caluus & rugoſus, inculto capite & glabro, cuiuſmodi ſeniores nautas marinos videmus: adhæc leonino tergore indutus, dextera clauam tenes, arcum ſiniſtra, pharetram ex humero pendulam habens; confertiſſimam quandam hominum multitudinem trahens catenulis ex auro & electro tenuiſſimis, linguæ ſuæ extremitaté perforata inſertis, eámque non inuitã, ſed vltrò ſequentem, imò etiam hilares omnes, nec vllo modo reſtitantes, vt huic aſſentiri videas, ducẽtem ſe Deum laudibus efferentes. Id nihil aliud indicabat, quàm Herculem eloquentia & fortitudine præſtantem, diſſipatos olim Gallos & efferatos, ad iuſtitiam, & mitiorem vitam viuæ viribus eloquentiæ reduxiſſe: cuius facti tam inſignis hiſtoriam mendax Græcia figmentis eſt perſecuta, & ad armorum ſtupenda facinora poſtea conuertit, atque ad ſuum Herculem Iouis ex Alcmena filium retulit: quod Herculi Gallo diuinæ cuiuſdam naturæ viro propter ſagacitatem, prudentiam ſingularem, & admirabilem eloquentiam peculiare fuit. Putant nonnulli ex philologis, nec leuibus ſanè coniecturis aſſerunt, Gallos veteres tum eloquentiæ, tum linguæ Græcæ fuiſſe perſtudioſos. Ioan. Annius in Beroſum (niſi me nomen Beroſi fallit) de regibus Babyloniæ, tradit Græcos à Gallis literas habuiſſe: apud quos quàm domeſtica fuerit eloquentia, pluribus contendit Budæus noſter 1. De aſſe, & maximè Commentariis in Pandectas ad l. 1. De ſeru. corrupt. §. Quod ait prætor. Quin audiamus ipſum Lucianum ſua loquentem lingua: Τὸν ἡρακλέα οἱ κελτοὶ ὄγμιον ὀνομάζουσι φωνῇ τῇ ἐπιχωρίῳ· τὸ δὲ εἶδος τοῦ θεοῦ πάνυ ἀλλόκοτον γράφουσι. γέρων ἐστὶν αὐτοῖς ἐς τὸ ἔσχατον, πολιὸς ἀκριβῶς, ὅσαι λοιπαὶ τῶν τειχῶν, ῥυσὸς τὸ δέρμα, καὶ διακεκαυμένος ἐς τὸ μελαύτατον, οἷοί εἰσιν οἱ θαλαττουργοὶ γέροντες, ἀλλὰ καὶ τοιοῦτος ὤν, ἔχει ὅμως τὴν σκευὴν τοῦ ἡρακλέους καὶ γὰρ τὴν διφθέραν ἐνῆπται, τὴν τοῦ λέοντος, καὶ τὸ ῥόπανον ἔχει ἐν τῇ δεξιᾷ, καὶ τὸν γωρυτὸν παρήρτηται, καὶ τὸ τόξον ἐντεταμένον ἡ ἀριστερὰ προδείκνυσι, καὶ ὅλως ἡρακλῆς ἐστι. καίτοι τὸ παραδοξότατον οὐδέπω ἔφην τῆς εἰκόνος. ὁ γὰρ δὴ γέρων ἡρακλῆς ἐκεῖνος ἀνθρώπων παμπολύ τι πλῆθος ἕλκει, ἐκ τῶν ὤτων ἅπαντας δεδεμένους· δεσμὰ δ' εἰσὶν οἱ, σειραὶ λεπταὶ, χρυσοῦ καὶ ἠλέκτρου εἰργασμέναι ὅρμοις ἐοικυῖαι τοῖς καλλίστοις, καὶ ὅμως ἀφ' οὕτως ἀσθενῶν ἀγόμενοι, οὔτε

Quid Hercules ille Gallicus.

Galli veteres ſapientiæ Græcæ periti.

ρασμὸν βουλεύουσι, δυνάμενοι ἂν εὐμαρῶς, οὔτε ὅλως ἀντιτείνουσιν,
ἢ τοῖς ποσὶν ἀντερείδουσι πρὸς τὸ ἐναντίον τῆς ἀγωγῆς ἐξυπτιά-
ζοντες, ἀλλὰ φαιδροὶ ἕπονται, καὶ γεγηθότες, καὶ τὸν ἄγοντα ἐπαι-
νοῦντες, ἐπειγόμενοι ἅπαντες, καὶ τῷ φθάνειν ἐθέλειν τὸν δεσμὸν ἐπι-
χαλῶντες, ἐοικότες ἀχθεσθησομένοις, εἰ λυθήσονται. ὃ δὲ πάντων
ἀτοπώτατον εἶναί μοι ἔδοξεν, οὐκ ὀκνήσω καὶ τοῦτο εἰπεῖν. οὐ γὰρ ἔχων
ὁ ζωγράφος, ὅθεν ἐξάψει ταῖς σειραῖς τὰς τῶν δεσμῶν ἀρχάς,
ἅτε τῆς δεξιᾶς μὲν ἤδη τὸ ῥόπαλον, τῆς λαιᾶς δὲ τὸ τόξον ἐχού-
σης, τρυπήσας τοῦ θεοῦ τὴν γλῶτταν ἄκραν, ἐξ ἐκείνης ἑλκομένους
αὐτοὺς ἐποίησε, καὶ ἐπέστραπταί γε εἰς τοὺς ἀγομένους μειδιῶν. τοῦτ'
ἐγὼ μὲν ἐπὶ πολὺ εἱστήκειν ὁρῶν καὶ θαυμάζων, καὶ ἀπορῶν καὶ
ἀγανακτῶν. κελτὸς δέ τις παρεστὼς οὐκ ἀπαίδευτος τὰ ἡμέτε-
ρα, ὡς ἔδειξεν, ἀκριβῶς ἑλλάδα φωνὴν ἀφιείς, φιλόσοφος, οἶμαι,
τὰ ἐπιχώρια ἐγώ σοι, ἔφη, ὦ ξένε λύσω τῆς γραφῆς τὸ αἴνιγμα. πά-
νυ γὰρ ταραττομένῳ ἔοικας πρὸς αὐτήν. τὸν λόγον ἡμεῖς οἱ κελτοὶ
οὐχ ὥσπερ ὑμεῖς οἱ ἕλληνες, ἑρμῆν οἰόμεθα εἶναι, ἀλλὰ ἡρακλεῖ
αὐτὸν εἰκάζομεν, ὅτι παραπολὺ τοῦ ἑρμοῦ ἰσχυρότερος οὗτος, εἰ δὲ
γέρων πεποίηται, μὴ θαυμάσῃς. μόνος γὰρ ὁ λόγος ἐν γήρᾳ φιλεῖ
ἐντελῆ ἐπιδείκνυσθαι τὴν ἀκμήν, εἴγε ἀληθῆ ὑμῶν οἱ ποιηταὶ λέ-
γουσιν ὅτι αἱ μὲν τῶν ὁπλοτέρων φρένες ἠερέθονται, τὸ δὲ γῆρας
ἔχει τι λέξαι τῶν νέων σοφώτερον. οὕτω γέ τοι καὶ τοῦ νέστορος ὑμῖν
ἀπορρεῖ ἐκ τῆς γλώττης τὸ μέλι, καὶ οἱ ἀγορηταὶ τῶν τρώων τὴν
ὄπα τὴν λειριόεσσαν ἀφιᾶσιν, ἄνθη τινά. λείρια γὰρ καλεῖται εἴγε
μέμνημαι, τὰ ἄνθη. ὥστε εἰ τῶν ὤτων ἐκδεδεμένους τοὺς ἀνθρώπους
πρὸς τὴν γλῶτταν ὁ γέρων οὗτος ἡρακλῆς, ὁ λόγος ἕλκει, μὴ
δὲ τοῦτο θαυμάσῃς, εἰδὼς τὴν τῶν ὤτων καὶ γλώττης συγγένειαν.
οὐδ' ὕβρις εἰς αὐτόν, εἰ ταύτῃ τετρύπηται. μέμνημαι γοῦν, ἔφη, καὶ
κωμικῶν τινῶν ἰαμβείων, παρ' *ἡμῖν μαθών. τοῖς γὰρ λάλοις ἐξ
ἄκρου ἡ γλῶττα πᾶσιν ἐστὶ τετρυπημένη. τὸ δ' ὅλον, καὶ αὐτὸν ἡμεῖς †al. ὑμῶν
τὸν ἡρακλέα λόγῳ τὰ πάντα ἡγούμεθα ἐξεργάσασθαι, σοφὸν γε-
νόμενον, καὶ πειθοῖ καὶ πλεῖστα βιάσασθαι· καὶ τά γε βέλη αὐτοῦ, οἱ
λόγοι εἰσὶν οἶμαι, ὀξεῖς καὶ εὔστοχοι, καὶ ταχεῖς καὶ τὰς ψυχὰς
τιτρώσκοντες. πτερόεντα γοῦν τὰ ἔπη καὶ ὑμεῖς φατὲ εἶναι. hoc
ſt: Herculē Galli Ogmiō lingua propria nominãt, eius autem
ei ſimulacrū monſtroſū & abſurdū repręſentãt. Apud eos ſe-
ex eſt, inculta glabraq; canitie, obrugata cute, & nigro admo-
ū colore, vt marinos nautas eſſe compertū habemus: atq; eiuſ-
nodi cùm ſit, tamen Herculis cultum gerit. Amictus enim eſt
ergore leonis, dextera clauam tenet, pharetram humeris apta-
am, ſiniſtra protenſum arcum prætendit, denique omni ex par-

te Hercules eſt. Verum quod in imagine admirandum maximè mihi viſum eſt, ſenex ille Hercules confertiſſimam quandam hominum multitudinem trahit, omnes auribus vinctos. Vincula ſunt tenues quædã catenulæ auro electróve fabrefactæ, ſpirulis collaribus pulcherrimis ſimiles. At hi certè tam exilibus vinculis ducti, ne de fuga quidem cogitant, tametſi facilè poſſint: nec omninò reſtitant, aut pedibus in diuerſum renituntur quaſi reſupinantes, ſed hilares lætique ſuum ductorem laudãt, ſponte feſtinantes omnes, vt ſtudio præueniendi laxa etiã vincula relinquant, perinde ac triſtes futuri, ſi eiuſmodi vinculis eximantur. Quod autem abſurdiſſimum mihi viſum eſt, non pigebit referre. Cùm enim pictori reliquum iam nihil eſſet, vnde catenarum extremitates innecteret, dextera nempè claua ferẽda occupata, ſiniſtra verò arcu tenendo, ſummam Dei linguam perterebratam eſſe voluit, ex eaque religatis catenis eos trahi fecit: ipſe nimirùm ad eos qui ducebantur, ſe conuertendo arridebat. Hæc ego quidem cùm diu conſiſtendo eſſem contemplatus, admirabundus, hæſitans & indignans; Gallus quiſpiam qui tum fortè aderat, haud quidem ignarus rerum noſtrarum, vt qui linguam Græcam exactè doctus eſſet, Philoſophus, vt opinor, ex iis qui in Gallica ſunt regione: Ego tibi, hoſpes, inquit, picturæ huius explicabo rationem: videris enim non nihil hac in re conturbari. Nos itaque Galli ſermonem & orationẽ vt vos Græci, dicimus eſſe Mercurium, ſed Herculi eam tribuimus, non quòd hic Mercurio longè robuſtior fuerit. Quòd autem ſenex fingatur, non eſt quod mirere. Solet enim eloquentia in ſenectute demum ſuum omnem vigorem †oſtendere, ſi modò vera ſunt quæ Poëtæ veſtri dixerunt: Iuniorum mẽtes inſtabiles & volucres eſſe; ſenectutem autem doctius ſcire dicere quàm iuuentus ipſa poſſit. Hinc certè ex Neſtoris lingua fluere mel à vobis dicitur, & Troianorum Oratores floridam quandã vocem emittunt, id eſt, lirioeſſam: nam liria, quantum commemini, vocantur flores. Proinde quòd auribus homines ad linguam vinctos trahit ſenex ille Hercules, id eſt ſermo, non eſt quod mireris, cùm ſcias linguæ auriumque eſſe cognationem. Neque verò ad contumeliam illius hoc dicitur: memini enim, ait, iambos quoſdam comicos è veſtris didiciſſe: loquacibus extrema in parte omnibus lingua eſt pertuſa. Cæterùm opinamur Herculem oratione omnia perfeciſſe, virum quidem ſapientẽ, qui perſuadendo facundia quamplurima ſubegerit: ſiquidem

Gallus Hercules philoſophus, linguæ græcæ gnarus.

Hercules apud Gallos, orationis numẽ.

Senectus eloquentior.

al. exerere.

Homines vincti auribus.

Herculis eloquẽtia.

tela ipſius acutos,certos,celeres,&animas ſauciantes ſermones interpretamur: hinc enim pennata verba vos etiam dictitatis. Et hæc Lucian. Nolim equidē trāſilire quod Seruius 6. Aeneid. annotat ad illud.

Tartareum ille manu cuſtodem in vincla petiuit.

Quo loco ait, Herculem à prudentioribus mente magis quàm corpore fortē habitum, adeò vt duodecim eius labores ad aliquod excellens virtutum opus referendi eſſe videantur. Huc pertinet quod de Porphyrio eloquenti homine dixit Eunapius Sardianus libro De vita ſapientum, quo loco ſumit catenam Mercurij, pro facundi & diſerti hominis lingua, his planè verbis: ὁ πορφύριος ὥσπερ ἑρμαϊκή τις σειρὰ καὶ πρὸς ἀνθρώπους ἐπινεύουσα διὰ ποικίλης παιδείας πάντα ἐς τὸ εὔγνωστον καὶ καθαρὸν ἐξήγγελλεν. Porphyrius, vt catena quædam Mercurialis ad homines tracta, produxit omnia clarè pureque variæ doctrinæ arcana.

Arcum læua tenet, &c.] Idem omninò cultus eademque figura ac Herculis illius, quem Poëtæ Græci leonis exuuio, claua & aliis armis inſtructum faciunt.

Contegit & Nemees.] In inſula Nemea leonem occidit Hercules, cuius pellem aiunt vice thoracis induiſſe, eo autem indumento eum fuiſſe vſum, & talem fingi, vt homines, antiqui cultus admonerentur, ait Feſtus lib. 14. Sed hæc parerga. Leo Nemeæus ab Hercule occiſus.

Non conuenit illud, &c.] Huius abſurdi & ἀπορήματος cauſſam ex Luciano repete.

Tempora cana] Caput canum. effecta ſenij.

Cedunt arma togæ, &c.] Hemiſtichium Ciceronianum, quo ſe Orator ipſe δημοτικὸς, pacis ſemper fuiſſe ſtudioſum declarabat. Verſus hic.

Cedant arma togæ, concedat laurea linguæ,

A permultis obtrectatoribus reprehēſus eſt, quo nomine Cicero laborauit inuidia. Sed apologia hæc fuit Oratoris ex oratione contra Piſonem: Non vlla tibi, inquit, Piſo, nocuit inuidia, ſed verſus tui. Nimis magna pœna, te Conſule, conſtituta eſt, ſiue malo Poëtæ, ſiue libero. Scripſiſti enim verſus, *Cedant arma togæ.* Quid tum? hæc res tibi fluctus illos excitauit. At hoc nuſquam opinor ſcriptum fuiſſe in illo elogio, quod, te Conſule, in ſepulchro Reipubl. inciſum eſt, Velitis, iubeatis, vt, quòd M. Cicero verſum fecerit; ſed quòd vindicarit. Verunmtamen quoniam te non Ariſtarchum, ſed Phalarim Grammaticum habemus, qui non notam apponas ad malum verſum, ſed Poëtā Verſus Ciceronis à multis reprehēſus. Locus ex oratione in Piſonē.

Græco illo Poëta:probabit genus ipſum, & agnoſcet, neque te nihil ſapere mirabitur. At in illo altero, inquit, hæres, *Concedat laurea laudi.* Imò mehercule habeo tibi gratiam. Hærerem enim, niſi tu me expediſſes. Nam cùm tu timidus ac tremens tuis ipſe furaciſſimis manibus detractam è cruentis faſcibus lauream ad portam Eſquilinam abieciſti, non modò ampliſſimæ, ſed etiam minimæ laudi lauream conceſſiſſe. Atque iſta ratione hoc tamen intelligi, ſcelerate, vis, Pompeium inimicum mihi iſto verſu eſſe factum: vt, ſi verſus mihi nocuerit, ab eo quem is verſus offenderit, videatur mihi pernicies eſſe quæſita. Omitto, nihil iſtum verſum pertinuiſſe ad illum: non fuiſſe meum, quem quantum potuiſſem, multis ſæpè orationibus ſcriptiſque decoraſſem, hunc vno violare verſu. Sic Cicero. Hic autem γνώμη eſt, & ἐξήγησις τῆς προσωπογραφίας, nimirùm quòd Hercules hic noſter (& Orator quiſque inſignis) non quidem viribus corporis, ſed eloquentiæ laude auditores trahat quò velit. Id Cicero locis quam plurimis confirmat. Nam & Orpheum aiunt citharæ dulciſonæ modulo feras & ſaxa mouiſſe: quod eſt referẽdum ad vim eloquentiæ, quam Euripides reginam, & Ennius flexanimam appellauit. Lege Valer. Max. 8. cap. 9. & 10.

Facundia difficilis.

EMBLEMA CLXXXI.

Antidotum Aeææ medicata in pocula Circes
Mercurium hoc Ithaco fama dediſſe fuit.
oly vocant: id vix radice euellitur atra,
Purpureus ſed flos, lactis & inſtar habet.
loquij candor facundiaque allicit omnes:
Sed multi res eſt tanta laboris opus.

HOmerus Odyſſ.κ. moly herbam à Mercurio Vlyſſi datam ait, tanquam amuletum præſentiſſimum aduerſus omnia eneficia, plerique deflectunt παρὰ τὸ μωλύειν τὰς νόσους, à ſe- ndis morbis, quod tradit Apuleius, libello De viribus herba- m, cap. 48. Herbam hanc nigræ radicis, ſed floris lactei, & in- ntu difficillimam facit: cuius etiam mentio eſt apud Plin. lib. .cap. 4. Sic autem habet Homerus.

Moly herba quid deſignet.

Ῥίζῃ μὲν μέλαν ἔσκε, γάλακτι δ' εἴκελον ἄνθος,
Μῶλυ δέ μιν καλέουσι θεοί, χαλεπὸν δὲ τ' ὀρύσσειν,
Ἀνδράσι γε θνητοῖσι, θεοὶ δέ τε πάντα δύναται.

Id figmentum non rarò intelligitur de virtute, omnique erud tione, ad quam primus aditus arduus eſt ac ſudoris plenus, ſ ſuauiſſimus omnium fructus. τὰ γὰρ χαλεπὰ τὰ καλὰ, vt hab vetus adagium. Hîc autem eloquentiam primò quidem abſtr ſam & difficilem, deinde multo labore & diligentia partam, i cundiſſimos adferre fructus, homineſque ſui candore allice intelligitur.

Antidotum.] Remedium, ex ἀντὶ καὶ δίδωμι. datur enim cont venenum.

Aeææ Circes.] Virgil. 3. Aeneid.

Infernique lacus, Aeææque inſula Circes.

Sed multi res eſt tanta laboris opus.] Cicero 1. de Orat. Hoc fuſiſ mè & eloquentiſſimè docet. Quis non iure miretur, inquit, omni ætatum memoria, vt temporum, ſic & ciuitatum tam ex guum oratorum numerum inueniri? Sed nimirum maius hoc quiddam, quàm homines opinantur, &c. Vult autem Tullius eloquentiam omnium difficillimam videri, quia co ſtet rerum pulcherrimarum ſcientia; compoſitione apta verb rum; motuum cognitione; iocorum & facetiarum eruditio ſubtilitate reſpondendi & laceſſendi; vrbanitate; hiſtoria; pr dentia iuris, actione, memoria. Eandem difficultatem eloque tiæ ipſemet aliis locis, ſed in ea maximè pro Cælio: An vos a cauſſam eſſe vllam putatis, cur in tantis præmiis eloquent tam pauci ſint ſemperque fuerint qui in hoc labore verſent Omittendæ ſunt omnes voluptates: relinquenda ſtudia del ctationis; ludus, iocus, conuiuium, ſermo etiam penè omniu familiarium deſerendus, quæ res in hoc genere homines à l bore ſtudioque dicendi deterret.

An

Antiquiſſima quæque commenticia.

EMBLEMA CLXXXII.

ALLENÆE *ſenex cui forma eſt hiſtrica, Proteu,*
Qui modò membra viri fers, modò membra feri:
ic age, quæ ſpecies rrtio te vertit in omnes,
Nulla ſit ut vario certa figura tibi?
igna vetuſtatis, primæui & præfero ſecli,
De quo quiſque ſuo ſomniat arbitrio.

Onuertit Protei πολυμόρφȣ fabulam in ſcriptores quoſdam rhapſodos, & rerum antiquiſſimarum, quæque extra nnium memoriam poſitæ ſunt, narrationem è variis & ſæpè ugnantibus inter ſe petitam concinnantes: qui cùm ſibi non onueniant, & pro arbitrio ſomnient de rebus à ſe remotiſſi- Scriptores rhapſodi taxantur.

Διὰ μὲν οὖν τοῦ λέοντος ἐμπύρου ζώου, τὸν αἰθέρα δηλοῖ. δράκων δ' ἐστὶν ἡ γῆ. τὸ γὰρ αὐτόχθων αὐτοῦ καὶ γηγενὲς, οὐδὲν ἄλλο πλὴν τοῦτο σημαίνει· δένδρον γε μὴν ἅπαν αὐξανόμενον, καὶ τὴν ἀπὸ γῆς ὁρμὴν μεταρσίαν ἀεὶ λαμβάνον, συμβολικῶς εἶπεν ἀέρα. τὸ μὲν γὰρ ὕδωρ εἰς ἀσφαλεστέραν ὧν προῃνίξατο δήλωσιν ἐκ τοῦ φανεροτέρου παρέστησεν εἰπὼν, γίνετο δ' ὑγρὸν ὕδωρ. ὥστε εὐλόγως τὴν μὲν ἄμορφον ὕλην πρωτέα καλεῖσθαι, τὴν δ' εἰδωλοπλαστήσασαν ἕκαστα πρόνοιαν, εἰδοθέαν· ἐξ ἀμφοῖν δὲ παν διακριθὲν, εἰς τὰ συνεχῆ καὶ προσακτικὰ τῶν ὅλων χιαθῆναι, πιθανῶς δὲ καὶ τὴν νῆσον, ἐν ᾗ ταῦτα διέπλασεν, φάρον ὠνόμασεν· ἐπειδήπερ ἐστὶ φέρσαι, τὸ γεννῆσαι, καὶ τὴν γῆν ἀφάρωτον, ὁ καλλίμαχος εἶπε τὴν ἄγονον, ἀφάρωτος οἷον γυνή· φυσικῶς οὖν τὸν ἁπάντων πατέρα χῶρον ὠνόμασε φάρον, ἐκ τῆς γονίμου προσηγορίας, ὃ μάλιστα ἐβούλετο σημῆναι, Pontici Heraclidis locum ex interpretatione Geſneri apponam, ne ſtudioſos noſtra paraphraſi remoremur. Narratur multiformis, in quaſcumque res voluiſſet, Protei mutatio: quæ omnia Poeticæ & monſtroſæ fabulæ videntur, niſi quis diuina Homeri myſteria, veluti ſacra, mente cæleſti tractet. Etenim hac fabula primigeniam vniuerſi originem conſtituit, qua omnes mundi partes confirmatæ, illan quam nunc videmus, ſpeciem effecerunt. Erat enim olim mundus informis & cœnoſus, nondum diſcretis rerum notis integritatem ſuæ formæ adeptus. Nam neque dum tellus centrun ſuum pro fundamento rerum omnium ſtabilierat, neque cæl perpetuus motus certa ſede voluebatur; ſed omnia ſine ſoli vſu immota, triſtíque ſilentio depreſſa languebant: aliud extabat nihil, quàm informis diffuſæ materiæ ſegnities, antequàm principium illud, à quo producta & conſtituta ſunt omnia, ſalubrem vitæ modum depromens, mundum mundo redderet cælumque à terra, & pelagus à continente diſtingueret: qu tempore primùm elementa quatuor, ex quibus ſeu radice a generis principio nihil non gignitur, ordinem ſuum & formam propriam acceperunt. Hæc igitur cùm diuina prouidentia diſpoſita ſint, numen illud quod informem priùs indiſcretámqu materiam certis formis obſignauit, ab Homero Protei filia Eidothea nominatur, idque meritò, vt quæ εἴδοις ἑκάστου θέα hoc eſt ideæ ſeu formæ cuiuſuis inſpectionem exhibuerit. Qu circa Proteus, qui vna prius natura fuerat, in multas deind ſpecies à prouidentia formatus diuiditur.

Eidothea filia Protei.

Principio eſt viſus ſpeciem ſubiiſſe leonis,
Mox aper inde draco fieri, fera pardalis inde.

In latices etiam ſe vertat, & arbore formam
Mutauit priſcam ramis ac frondibus alta.

Per leonem, animal igneum, ætherem indicat. Draco tellus eſt, vtpotè indigena & è terra natus. Arbor autem quæuis cùm augeatur, & à terra ſemper in ſublime natiuo motu feratur, ſymbolum aeris eſt. Aquam verò vt clariùs ænigmatis vim demonſtraret, ſuo nomine manifeſtò vocat, inquiens.

Leo quid. Draco quid. Arbor quid. Aqua.

In latices etiam ſe vertit.

Proinde conuenit informem materiam Proteum appellari, Eidotheam verò prouidentiam, quæ ſingulis formam effigiémque ſuam addidit, & vniuerſam molem ab vtriſque diſcretam in continuas ſibi & perficientes mundum partes diuiſam eſſe. Probabiliter verò & inſulam, in qua hæc facta ſunt, Pharum appellauit. Nam φέρβαι, generare ſignificat: & Callimachus ſterilem terram, ἀφάρωτον dixit, ἀφάρωτος οἷον γυνή, id eſt, ſeu mulier ſterilis. Itaque naturaliter locum parentem rerum omnium, nuncupauit Pharum, per vocis etymologiam à fecunditate ductam, quid ſibi vellet inſinuans. Hęc Heracl. Ponticus. Clemens Alexand. Pędagog. 3. cap. 1. retulit Proteum ad cupiditatem animi humani in varias ſeſe mutantem formas, plus quàm olim Proteus, inquit, marinus dęmon, &c. Iulianus epiſtola quadam ad Iamblichum de ſapiente quodam, qui ſuam eruditionem tegeret, intelligi maluit. πρωτέα μὲν δὴ τὸν αἰγύπτιον φασὶ ποικίλαις μορφαῖς ἑαυτὸν ἐξαλλάττειν, ὥσπερ δεδιότα μὴ λάθῃ τοῖς δεομένοις, ὡς ἦν σοφὸς, ἐμφήνας. ἐγὼ δὲ εἴπερ ἦν οὗτος σοφὸς πρωτεὺς, καὶ οἷος πολλὰ τῶν ὄντων γινώσκειν, ὡς Ὅμηρος λέγει, τῆς μὲν ὧν ᾔδει φύσεως αὐτὸν ἐπαινῶ, τῆς γνώμης δὲ οὐκ ἄγαμαι. διότι μὴ φιλανθρώπου τινὸς, ἀλλ᾽ ἀπατεῶνος ἔργον ἐποίει, κρύπτων ἑαυτὸν, ἵνα μὴ χρήσιμος ἀνθρώποις. id eſt, Aiunt Proteum illum Ægyptium ſe in varias formas commutaſſe, quaſi qui vereretur ne per imprudentiam hominibus requirentibus ſapientem ſe eſſe demonſtraret. Si autem verum eſt eum fuiſſe ſapientem, & vt qui multa animo perceperit (vt præter cæteros Homerus teſtatur) ſcientiæ quidem nomine laudari mihi poteſt, ob ingenium verò minimè. Non enim viri boni, & liberaliter inſtituti, ſed impoſtoris improbi artes agebat; cùm ita ſe fingeret occultando, ne hominibus prodeſſe poſſet. Baſilius Magnus oratione πρὸς νέους, ad inconſtantiæ fugam conuertit. φευκτέον οὖν, inquit, τὴν σωφρονοῦντι τὴν πρὸς δόξαν ζωὴν καὶ τὰ τοῖς πολλοῖς δοκοῦντα περισκοπεῖν, καὶ μὴ τὸν ὀρθὸν λόγον ἡγεμόνα ποιεῖσθαι τοῦ βίου. ὥστε κἂν

Proteus, materia informis.

Clement. Alexand. locus.

Iamblichi locus.

πᾶσιν ἀνθρώποις ἀπεχθάνεσθαι, κἂν ἀδοξεῖν, καὶ κινδυνεύειν ὑπὲρ τοῦ καλοῦ δέῃ, μηδὲν αἱρεῖσθαι τῶν ὀρθῶς ἐγνωσμένων παρακινεῖν. τὸν γὰρ μὴ οὕτως ἔχοντά τι τοῦ Αἰγυπτίου σοφιστοῦ φήσομεν ἀπολείπειν, ὡς φυτὸν ἐγένετο, καὶ θηρίον, ὁπότε βούλοιτο, καὶ πῦρ, καὶ ὕδωρ, καὶ πάντα χρήματα. Quorum verborum hic eſt ſenſus: Cauendum igitur ſapienti homini ne ad opinionem viuat, & ad ea quæ populo placent, ſed rectam rationem, vitæ ducem, referat. Si ergo ſe omnibus opponere, ſi malè audire, ſi periclitari oportuerit pro honeſto, nec vlla vnquam ratione abducatur à vera ſententia. Quod ni ita fecerit, quid ni dicemus eum ſimilem eſſe ſophiſtæ illi Ægyptio, qui modò in arborem, modò in feram, aliquando in ignem & alium quempiam habitum ſeſe transformabat? Sed iam ſatis; imò verò plus ſatis. Alij ad alia referunt, vt Iſacius Commentariis in Lycophonem. Certè vt id poſtremò, quæ antiqua ſunt, & extra hominum memoriam aut certè coniecturam poſita, quæ inquam παλαιά, non malè Proteum Pallænæum referunt: de quo varij varia καὶ παλαιὰ καὶ ποικίλα referunt. Plerique vatem faciunt, alij Oratorem, vel Sophiſtam, quidam ſaltatorem: alij marinum Deum: ſunt & qui eum regem aut tyrannum fuiſſe velint. Sed haſce tam varias & prodigioſas opiniones recenſere nihil hîc aliud mihi videretur, quã Proteum quendam hîc effingere. Si qui Proteum denique ad πρώτην ὕλην reuocant, ſentiunt cum Heraclide: ſi qui probabilem hiſtoriam, cum Diodoro libro 2. Quò pertinet adagium: Pellenæa tunica: &, Proteo mutabilior.

Pellenæ ſenex.] Valer. Probus Proteum facit Ægyptium, quem propter inſignem quandam crudelitatem Buſirim nominatum ait; etſi Virgil. Pallenium faciat. Pallene autem vrbs eſt Thraciæ. Poëta ſic:

Proteus Buſiris.

Hic nunc Æmathiæ portus, patriámque reuiſit,
Pallenen.

Ad eam enim reuerſus fertur, ob ſcelera filiorum Telegoni & Polygoni ab Hercule poſteà occiſorum.

Forma hiſtrica.] Varia & multiplex, qualis hiſtrionum, qui pro rei, quam fingunt, varietate varium cultum aſſumunt.

Inſignia Poëtarnm.

EMBLEMA CLXXXIII.

ENTILES clypeos ſunt qui in Iouis alite geſtant,
Sunt quibus aut ſerpens, aut leo, ſigna ferunt;
ra ſed hæc vatum fugiant animalia ceras,
Doctáque ſuſtineat ſtemmata pulcher Olor.
Phœbo ſacer, & noſtræ regionis alumnus:
Rex olim, veteres ſeruat adhuc titulos.

Onfert inſigna Poëtarum cum aliis ſtemmatis & ſymbolis gentilitiis, ceu κατ' ἐναντίωσιν καὶ ἀντίθεσιν. Sunt enim Aquilam circumferant, ſunt in Vulturem, alij Draconem, alia eiuſdem generis, quibus animorum diritas, immanitas, rapacitas apertè declaratur. At Poëtis Olor eſt candidus, Inſigna varia quid notent. Inſiguia Poëtarum cycnus.

Phœbo ſacer, quique Regi quondam nomen dedit; anin
puritatem repræſentat, qualis in Poëta ſacro debet eſſe, q
ſuos omnes labores ad Phœbum literarum Præſidem, &, vt l
quuntur Græci, μουσαγέτην referre debet, vt cantus dulcedin
poſteritatem ſibi deuinciat, nec minus in admirationem rapia
ac cycni paulò ante mortem cantio, de qua illud Martialis:

Dulcia defecta modulatur carmina lingua
Cantator cycnus funeris ipſe ſui.

Locus Platonis de cycno ante mortem canente.

Nec minus hoc Socratis ex Platonis Phædone: ὡς ἔοικε, τῶν κ
κνων δοκῶ φαυλότερος ὑμῖν εἶναι τὴν μαντικήν. οἳ ἐπειδὰν αἴσθω
ται, ὅτι δεῖ αὐτοὺς ἀποθανεῖν ᾄδοντες, καὶ ἐν τῷ πρόσθεν χρό
νῳ, τότε δὴ πλεῖστα καὶ μάλιστα ᾄδουσι γεγηθότες, ὅτι μέλλουσι πα
τὸν θεὸν ἀπιέναι, οὗπερ εἰσὶ θεράποντες: hoc eſt, Vt appar
ad diuinandum videor vobis eſſe cycnis deterior: Illi quide
quando ſe breui morituros agnoſcunt tum magis admodum
quidem dulcius modulantur quàm antea conſueuerint,
quòd ad Deum, cuius erant famuli, tunc ſint migraturi cong

Qui negent cycnum ante mortem canere.

tulantur. Hîc non me mouet, quòd Ælianus 1. ποικίλ. ἱστορ.
Plin. cap. 23. lib. 10. negant cycnum canere: id enim diſcute
non eſt noſtri inſtituti. ſed certè obiter adnotabo Ægypti
cùm muſicum ſenem ſignificarent, cycnum pinxiſſe: quòd,
quit Orus, ſeneſcens concentum edat ſuauiſſimum. Quin

Cycnus quid ſignificet.

Pierius hac aui Poëtam, animi candorem, & Apollinem d
gnari ſcribit: quem lege lib. 23. Artemidorus, vt poſtremò id
notem, lib. 2. de Somniis, Cycno virum ait muſicum ſignific
atque adeò muſicam ipſam: occulta is detegit, coloris rat
ne, &c.

Gentiles clypeos, &c.] Videtur eſſe hypallage, pro, Alitem
uis in clypeis, &c.

Ceras.] Imagines cera expreſſas. Iuuenal. Satyr. 8.

Tota licet veteres exornet vndique ceræ
Atria, &c.

De maiorum imaginibus cereis memini me quædam ſcrip
ad Orationem Syllanam M. Tullij: itaque hîc nihil repetam

Cycnus Phœbo ſacer.

Hic Phœbo ſacer.] Id teſtatur his verbis Plato: ἀλλ᾽ ἅτε οἶμα
ἀπόλλωνος ὄντες, μαντικοί τε εἰσι, καὶ προειδότες τὰ ἐν ᾅδου ἀ
θὰ, ᾄδουσι καὶ τέρπονται ἐκείνην τὴν ἡμέραν διαφερόντως,
τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ: Quia Phœbo ſacri ſunt, vt arbitror, d
natione præditi præſagiunt alterius vitæ bona, adeóque c
tant alacrius, geſtiúntque ea die, quem ſuperiori temp
Poëtæ μουσῶν ὄρνιθες dicuntur Theocrito: vt & Latini Po

cycnos pro poëtis accipere non rarò ſolent, vt in Eclogis Virg.

Cantantes ſublime ferent ad ſidera cycni.

Qua ratione Pindarum, Dircæum cycnum appellat Horatius, quo ſenſu luſciniam Muſarum, ἀηδόνα μουσῶν Polamedem Euripides dixit. ſed hæc obiter. Non verebor Octauij Cleophili, qui ad Ouidianam venam proximè acceſſit, lepidos ea de re verſus apponere, è lib. de Poëtarum cœtu:

Interea niueos liquidum prope flumen olores
Audio cæleſtes edere voce ſonos.
Hanc volucrem Phœbo fertur ſacraſſe vetuſtas,
Quòd referat cantus Delphice magne tuos.
Candida fama viget nullo violabilis æuo,
Nec mors huic nigras iniicit atra manus.
Tu famam vates candorem rere volucrum,
Atque ideò vates concinit inter auis.

Rex olim veteres, &c.] Cycnus Ligurum Rex, in Gallia tranſpadana, Muſicæ laude clarus: qui cũ deceſſiſſet, ab Apolline in ſui nominis auem mutatus creditur, ait Pauſanias in Atticis. Aliam cauſſam 2. Metamorph. Ouid. adfert. Cycnúmque alterum Neptuni filium, in auem ſui nominis mutatum facit, eius operis 12. Cycni regis hiſtoria.

Muſicam Diis curæ eſſe.

EMBLEMA CLXXXIIII.

LOCRENSIS *poſuit tibi Delphice Phœbe cicadam*
Eunomus hanc, palmæ ſigna decora ſuæ
Certabat plectro Sparthyn commiſſus in hoſtem,
Et percuſſa ſonum pollice fila dabant.
Trita fides rauco cœpit cùm ſtridere bombo,
Legitimum harmonias & vitiare melos:
Tum citharæ argutans ſuauis ſeſe intulit ales,
Quæ fractam impleret voce cicada fidem:
Quæq́; allecta ſoni ad legem deſcendit ab altis
Saltibus, vt nobis garrula ferret opem.

'go tuæ vt firmus ſtet honos, ô ſancte, cicadæ,
Pro cithara hic fidicen æneus ipſa ſedet.

D Strabo Geograph. 6. pertractat, cuius huc verba referam: Fons Emblematis.
ἐδείκνυτο δ' ἀνδριὰς ἐν τοῖς λοκροῖς εὐνόμου τοῦ κιθαρῳδοῦ,
ττιγα ἐπὶ τὴν κιθάραν καθήμενον ἔχων· φησὶ δὲ τίμαιος πυ-
οις ποτὲ ἀγωνιζομένοις τοῦτόν τε καὶ ἀρίστωνα ῥηγῖνον ἐρίσαι
ὶ τοῦ κλήρου. τὸν μὲν δὴ ἀρίστωνα δεῖσθαι τῶν δελφῶν ἑαυτῷ συμ-
άττειν. ἱεροὺς γὰρ εἶναι τοῦ θεοῦ τοὺς προγόνους αὐτοῦ, καὶ τὴν ἀπο-
ίαν ἐνθένδε ἐστάλθαι. τοῦ δ' εὐνόμου φήσαντος ἀρχὴν μηδὲ με-
ῖναι ἐκείνοις αὐτοῖς τῶν περὶ φωνὴν ἀγωνισμάτων, παρ' οἷς καὶ
τέττιγες εἶεν ἄφωνοι, τὰ εὐφθεγγότατα τῶν ζώων, ὅμως εὐδοκι-
ῖν, μηδὲν ἧττον τὸν ἀρίστωνα καὶ ἐν ἐλπίδι τὴν νίκην ἔχειν. νικῆ-
ι μὲν τοι τὸν εὔνομον καὶ ἀναχθῆναι τὴν λεχθεῖσαν εἰκόνα ἐν
πατρίδι, ἐπεὶ κατὰ τὸν ἀγῶνα μιᾶς τῶν χορδῶν ῥαγείσης, ἐπιστὰς
ττιξ ἐκπληρώσειε τὸν φθόγγον. id eſt, Oſtenditur apud Lo- Statua Eunomi.
ɔs Eunomi chitarœdi ſtatua, quæ inſidientem citharæ cicadã
bet. Scribit autem Timæus, aliquando in Pythiorum certa-
ne illum vnà cum Ariſtone Rhegino veniſſe in contentio-
m, vter præmium ſortiretur. Ariſtonem fuſis precibus Del-
orum ciues rogaſſe, vt ſibi adeſſent, maiores enim ſuos ipſi
eo Apollini conſecratos, & à Delphis Rhegium miſſam colo-
ım norat. Eunomum autem dixiſſe illis, numquam de muſica
eorum primordio certamina fuiſſe, cùm quidem apud eos
adæ cunctorum animalium cantu ſuauiſſimę omninò ſonum
n haberet. Nihilominus Ariſtonẽ ſpe victoriæ ad laudẽ aſſe-
endã ſtrenuũ: Eunomũ tamen victorẽ declaratum, ſtatuam,
am diximus, in patria collocaſſe. Cùm enim inter certandum
ɔrda vna fracta defeciſſet, cicada ſuperuolans adfuit, quæ
ɔplementum vocis faceret. Hactenus Strabo. Certè hoc Epi-
ımma Latio donatum, & aliquot verſibus ab Alciato coërci-
n, legere eſt in ſectione quarta Græcorum Epigram. titulo
κιθαρῳδοὺς, quod huc aſcribam. Typus Emblematis.

Εὔνομον, ὦ Πολλον, σὺ μὲν οἶσθά με πῶς ποτ' ἐνίκων
 Σπάρτην ὁ λοκρὸς ἐγὼ, πευθομένοις δ' ἐρέω·
Αἰόλον ἐν κιθάρᾳ νόμον ἔκρεκον. ἐν δὲ μεσεῦσα
 ᾠδᾷ μοι, χορδὰν πλᾶκτρον ἀπεκρέμασεν.
Καί μοι φθόγγον ἕτοιμον ὁ πανίκα καιρὸς ἀπῄτει,
 Εἰς ἀκοὰς ῥυθμὸν πωτρεκὲς οὐκ ἔμενεν.
Καί τις ἀπ' αὐτομάτω κιθάρας ἐπὶ πῆχυν ἀνασὰς
 Τέττιξ ἐπλήρου πωτρεκὲς ἁρμονίης.
Νεῦρα γὰρ ἐξετίνασσον ὅθ' ἑβδομάτας δὲ μελοίμαν

Κορδᾶς, κἂν τούτῳ γῆρυν ἐκιχράμεθα.
Πρὸς γὰρ ἐμὰν μελέταν ὁ μεσαμβρινὸς οὔρεσιν ᾠδὸς
Τῆνο τὸ ποιμενικὸν φθέγμα μεθηρμόσατο.
Καὶ μὲν ὅκα φθέγγοιτο, σὺν ἀψύχοις τόκα νευραῖς,
Τῷ μεταβαλλομένῳ συμμετέπιπτε θρόῳ.
Τοὔνεκα συμφώνων μὲν ἐγὼ χάριν. ὃς δὲ τυπωθεὶς
Κάλκεος, ἀμετέρας ἕζεθ' ὑπὲρ κιθάρας.

Muſicæ magna vis.

Miminit huius hiſtoriæ Clemẽs Alexandrinus initio ſtatim rationis, qua Gẽtes hortatur ad pietatem. Eius narrationis ἐ- γησιν continet ἐπιγραφή, nimirum Muſicam Diis eſſe cu quod & ſignificat Homerus Iliad. 1. cùm induxit Deos cith vtentes poſt contentionem de Achille. quod & certè non m dò paganorum ſcripta teſtantur, vt maximè libri ſacri con nent, quanta fuerit lege diuina Muſicæ commẽdatio, vt 1. R 16. & apud regium Pſaltem variis in locis. Conſule & D. A guſt. de Ciuit. Dei 17. cap. 14. Scripſit Plutarch. elegans de M ſica cõmentarium, cuius vires attingit poſteriore de fortuna virtute Alexandri, & de cohibenda iracundia. Atehn. item cap. 4. & 14. cap. 11. Sed & Muſicæ pulcra laudatio eſt apud C ſiod. lib. Variar. 2. Epiſt. 40. Quantum autem ad hunc locum tinet, repete Prouerb. Achantia cicada: &, Chordæ vice: &, fractam canere, in Chiliad. Eraſm. Sed ſi quis plura volet, ad luſtrationem huius Emblem. cõduxerit fortaſſe legere Plut chi tractatum de Animæ procreatione, ad finem. Sed vide nu huc conciliare poſſis Strabonis illud ex lib. 10. εὖ μὲν γὰρ εἴρη-

Locus Strabonis additus ex inte- ctura.

καὶ τοῦτο, τοὺς ἀνθρώπους μάλιστα μιμεῖσθαι τοὺς θεοὺς, ὅταν εὐερ- γετῶσιν· ἄμεινον δ' ἂν λέγοι τις, ὅταν εὐδαιμονῶσι. τοιοῦτον δὲ τὸ χ- ρειν, καὶ τὸ ἑορτάζειν, καὶ τὸ φιλοσοφεῖν, καὶ μουσικῆς ἅπτεσθαι: R ctè quidem dictum eſt, mortales tum maximè Deos imita quando benefici ſunt: rectius verò quis dixerit, cùm beati fu rint. quod ipſum eſt gaudere, feſtos dies agere, & philoſopha & muſicam attingere. Sed nimis fortaſſe verboſe hactenus. N ne otioſi omninò in hac explicatione ſimus, quatuor potiſ mùm ex hac hiſtoria certè nobili colligimus.

1. Primùm quidem apud veteres Muſicam in magna lau habitam fuiſſe, & eius vſum in magnis quibuſque conuen bus, conuiuiis, ſacrificiis proſecutum.

2. Deinde veteres illos, quãquam vera Dei cognitione deſ tutos, putaſſe tamen quædam eſſe numina, quorum opem rebus aduerſis ſe ſperabant imperraturos; vtque hominũ mul variæque cõditiones eſſent, ſic peculiares eſſe Deos, credidiſſ

.Teriò, iis qui temeraria quadam proteruia contenderent, ſuis æqualibus debitam omnem laudem eripere conarẽtur, ɔenumero malè cedere:iis verò qui modeſtè de ſe ſentirent, :um vltrò frequenter occurrere,adeò vt præter omnium ſpem fortioribus victores euadant.

Quartò & poſtremò, prodigia quædam & quaſi arcanorum ɔrum receſſus, Deum in rebus penè omninò deſperatis oſtẽ-re:vnde memoria ſempiterna tranſmeet ad poſteros.

)elphice Phœbe.] A Delphis Phocidis ciuitate Phœbus Delphi-s dictus eſt, in qua nimirùm oraculũ fuit toto orbe celeber-num. Phœbus Delphicus.

Plectro.] Inſtrumento, quo fides plectuntur & percutiuntur. ɪrtialis:

Exornent docilem garrula plectra lyram.

In hoſtem Spartyn.] In aduerſarium Spartanum, id eſt, Ariſto-m. *S*partyn, Græcus accuſatiuus. Græcum epigramma, vt ha-t vulgati codices, ſecutus, Alciatus, in errorem potuit impin-re. Quòd eò dico, quia vox, σπάρτην videri ſuſpecta, non te-ɪrè poteſt, ſic legendum putat Nicolaus Gulonius, literarum ræcarum profeſſor Regius: πατρίδ' ὁ λοκρὸς ἐγὼ, &c. pro eo od diceremus, κατὰ τὴν πατρίδα ὁ λοκρός. ſic enim recta erit minis ſententia: Eunomus enim Locrenſis erat, non Sparta-s, niſi fortè putet aliquis σπάρτην, eſſe agnomen quoddã vel gnomen, quod neſcio an probare debeam.

Trita fides.] Rupta.

Stridere.] diſſonare.

Bombo.] Sono.

Argutans ſuauis ales.] Cicada ſuauiter canens.

Deſcendit ad legem ſoni.] Aptauit ſeſe ad inſtrumenti muſici cõ-ɪtum.

Ab altis ſaltibus.] A ſyluis, & relictis nemoribus, in quibus po-ſimùm frequentia eſt cicadarum.

O ſancte.] Phœbe.

Tuæ cicadæ.] Tibi ſacræ, de quo ſuprà.

Pro cithara hic fidicen.] Ne tanti miraculi memoria temporis tuſtate deleretur, citharam Apollini cum cicada ænea inſidẽ-conſecrauit Eunomus. Ad finem huius Emblematis, Græci igrammatis particulã poſtremã ita corrigit Gulonius meus, νεκα συμφώνων μὲν ἔχω χάριν. quæ lectio, vt facilior, mihi obatur.

Litera occidit, ſpiritus viuificat.

EMBLEMA CLXXXV.

Vipereos Cadmus dentes vt credidit aruis,
Seuit & Aonio ſemina dira ſolo:
Terrigenûm clypeata cohors exorta virorum eſt,
Hoſtili inter ſe qui cecidere manu.
Euaſere quibus monitu Tritonidos armis
Abiectis data pax, dextraque iuncta fuit.
Primus Agenorides elementa, notaſque magiſtris
Tradidit, iis ſuauem iunxit & harmoniam.
Quorum diſcipulos contraria plurima vexant,
Non niſi Palladia qui dirimuntur ope.

Pimythion eſt elegantiſſimum, quo literatorum æmula-
tionem, quæ ſæpenumero rixarum plena eſſe ſolet, permul-
s vnà ſecum aduehere difficultates, & contentionum tricas
guit. Id quia non minus varium quàm ingenioſum ſit, haud
o quidem poſſum vel paucis verbis ſoluere, vel vno, quod
unt, faſce complecti. Quia enim multa ſimul occurrunt, au- Cadmi hiſtoria.
icandum eſſe video à Cadmi fabula. Is Agenoris Phœni-
m regis filius, à patre miſſus in remotas terras Europam
rorem quæſiturus, iuſſusque Phœniciam non redire priùs,
uàm illam vnà ſecum reduceret, Apollinis oraculum dicitur
iſſe, vt quid ſibi eſſet agendum, certò noſſet, eumque re-
onſum habuiſſe, vt indomitæ bouis ductum ſequutus, ibi
ndem ſiſteret, ſedemque figeret, quo loco illa procumberet.
que oraculo paruit, Thebas Bœotias condidit, Harmo-
am Martis ex Venere filiam dudixit vxorem. Draconem Ca-
lij fontis cuſtodem Marti ſacrum interfecit, cuius dentibus
aſu Palladis) humo, vt ſata quædam mandatis, armato-
m militum legiones prodiere, quæ ſe mutuò confecerunt:
mptis quinque reliquis, qui Palladis conſilio fœdus & pa-
n inierunt: quibus ita tandem conciliatis, & quaſi aliquo cer-
fœdere ſociatis, auxilium Cadmo tulerunt in Thebis inſtau-
dis. Ex quo factum, vt poſt aliquãtum temporis in numero-
n populum excreuerint, totamque Græciam ſuo genere &
eclarè geſtis complerint. Sed de fabula plus ſatis. Hiſtoriam
ius 3. Transformationum Ouid. eſt perſecutus. Sati dentes Sati dẽtes quid.
ore Cadmi, literæ ſunt per totam Græciam primùm ſparſæ,
as ille ingenioſus & induſtrius admodum artifex Græcis
is primus tradidit. Quod omninò vel de ſermone literarum Draco vnde dictus, & quid ſignificet.
onumentis comprehenſo, vel de contentionibus hominũ li-
atorum eſt accipiendum. Draconem primùm παρὰ τοῦ δέρ-
κειν, id eſt, acutiſſimè videre, nominatum aliàs admonuimus:
o ſapientiam intelligimus, & diſciplinarum circulum litera-
n contentum monumẽtis. Nemo enim eſt qui neſciat libera- Sermo vnde dicatur.
n omnem doctrinam ſermone vt plurimùm & ſcriptis qua-
nque lingua communicari. At ea liberalis cognitio ſermo-
communicatur & ſcriptis. Sermonem quidem à ſeren-
verbis eſſe dictum Grammatici nos admonent; qui ſermo
a parte literis continetur, ſedecim primùm characterum no-
conſtabat; tot enim Draconis eſſe dentes aſſeuerant; qui na-
æ arcana inueſtigarunt: & ij quidem characteres non modò
um inter ſe conſentiunt, ſed & ſeipſos mutuò quaſi tollunt:

id eſt, coaleſcere, aut ſignificare quicquam non poſſunt, n quinque vocales adfuerint, quarum ope ac beneficio redeu in gratiam, id eſt, articulatam orationem faciunt. Armatoru haſtas & gladios poſſumus transferre ad accẽtuum vel ſpiritu ſedes ſiue notas: quæ non niſi Palladis, id eſt, intelligentiæ b neficio, bene inter ſe cõponi & conciliari queunt. Vel hæ arm torum copiæ ex iis dentibus ortæ, ſtudioſorum quorundam f ctiones oſtendunt, qui liuore quodam, & æmulatione grauio moti, ſibi mutuam inferunt internecionem, dum ſcriptis vlt citroque editis, vel etiam verborum concertationibus, id e λογομαχίαις rixantur, ſuorum συνδρόμων & eorum qui ve ſantur in eodem circo laboribus detrahunt, eorumque doct nam importuniùs vellicant. Vidit plus quàm ſatis eſt eius r exempla noſtra ætas, quæ vt politiorem concinnioremque n modò artium, ſed totius philologiæ tradendę viam ac rationc ſummo Dei beneficio reſtitutam habuit: ſic certè plura, & qui nocentiora eò monſtra parturiit, ſic vt vero verius dictum ſ Vbi mel, ibi fel: & Vbi vber, ibi tuber ſuccreſcere. Porrò num rus perexignus à Minerua ſapientiæ Pręſide in gratiam redi iuſſus, & qui tandem in infinitum numerum excreuerit, ſtudi ſorum conditionem notat, qui cùm ſe mutuò iuuant, vber mum doctrinæ prouentum referunt: ſed quàm pauci ſint q animi candore & ingenuè id faciant, nõ eſt meum hoc loco c cere. Hanc fabulã ingenioſè & lepidè traducit Anulus in typ graphos Lugdunenſes, refertque dentes ſerpentis ad ſedec literas, quæ tot primùm fuerunt Cadmi tempore: ex quibus c ſonas ſeſe interficere ait, quòd nihil virium habeant ſi ſingu ſpectentur: quinque vocales, quæ per ſe vocem faciunt, qu que aliis ſoni vim communicant, referre quinque milites, q mutuò in pacem conſpirarunt, poſtremò typographum elem torum typos, quaſi Cadmum ſerpentis dentes diſſeminare, qu bus barbari ad vitæ cultum & humanitatem perueniant. Ca men Anuli hoc eſt:

Haſtæ, gladij quid.

Inuidia literarum.

Bartholomæus Anulus.

Cui iaculum, iaculoque animus præſtantior omni,
Atque leoninum vis erat exuuium:
Cadmus Agenorides præſtans facundia, & armis;
Vt iaculum penetrans, vt leo magnanimus,
Vexit in Europam literas Phœnicibus ortas,
In quibus humanæ circulus eſt Sophiæ:
Quarum quinque (aliis ſe collidentibus vltrò)

Ph

Plena vocales integritate manent.
Ac terreſtribus has animis inſeuit, & artes:
Ciuiles homines fecit & ex rudibus.
Fictus ob hoc vigilis dentes ſparſiſſe draconis,
Exque ſatis natos dentibus eſſe viros:
Qui ſe occiderunt per mutua vulnera, tantùm
Poſt reliquos cæſos, quinque ſuperſtitibus.
Ex quibus eſt hominum poſt multiplicata propago,
Qui primi Thebas incoluere nouas.
Huius ad archetypum, literas qui ſpargit in vrbe,
Quæ nomen, vires, ſtemma leonis habet,
Quique libris homines ſapientes perficit: an non
Iure pari poſsit dicere chalcographus?
Semino ſerpentis dentes in pelle leonis,
Hoc eſt Lugduni, qui Leo Gallicus eſt.

Vipereos dentes, &c.] Totam hanc narrationem Ouid. retulit Metamorph. Lege Plin. lib.7. cap.56. Solin. cap.13. Vipereos item dentes dixit, pro ſerpentinis, σωμεκδοχικῶς, ſpecei pro genere. Meminit Corn. Tacit. lib. vndecimo Annal. Alluſit Plutarch. ad fabulam Cadmi, qua dicitur ſerpentis dentes proſeminaſſe, initio diſputationis, Cur oracula dare Pythia deſierit. ſed fortaſſe conduxerit ſtudioſos euoluere Sympoſiacon 9. eiuſdem, quæſt.3. & 4. quo loco quærit cur A, literarum prima ſit accepta. Aliò flexit hanc fabulam Dio Chryſoſt. orat. 23. quem conſule, ſi vacat.

Credidit aruis.] Mandauit ſolo.

Aonio ſolo.] In Grçcia. Aonia dicta Grçcia, ab Aone Neptuni filio, rege Bœotiæ.

Monitu Tritonidos.] Suaſu Palladis. Ouidius.

Et ſua iecit humi monitu Tritonidos arma.

Agenorides.] Cadmus Agenoris filius. Hinc fabulæ materiam ſumpſerunt Poetæ, quòd Cadmus literas Grçcas à Phœnicia acceptas in Grçciam detulerit, vti iam à nobis dictum eſt,

Dicta ſeptem ſapientum.

EMBLEMA CLXXXVI.

HÆC habeas, ſeptem ſapientum effingere dicta,
Atque ea picturis qui celebrare velis.
Optimus in rebus modus eſt, Cleobulus vt inquit:
Hoc trutinæ examen, ſiue libella docet,
Noſcere ſe Chilon Spartanus quemque iubebat:
Hoc ſpeculum in manibus, vitráque ſumpta dabunt.
Quod Periander ait, frena adde, Corinthius, iræ:
Pulegium admotum naribus efficiet.
Pittacus, at ne quid, dixit, nimis. hæc eadem aiunt,
Contracto qui gith ore liquefaciunt.
Reſpexiſſe Solon finem iubet. vltimus agris
Terminus haud magno ceſſerit ipſe Ioui.

Ieu quàm vera Bias, Eſt copia magna malorum:
Muſimoni inſideat effice Sardus eques.
Ne præs eſto, Thales dixit; ſic illita viſco
In laqueos ſociam parra, meropsque trahit.

SEptem ſapientum tanta fuit apud priſcos auctoritas, vt pro- Septem
pter vitæ integritatem & ſententiarum quarundam paucis Græciæ ſa-
erbis comprehenſarum pondus & grauitatem, ſoli omnium pientes
φοὶ dicerentur. Vitæ quidem inſtituto & moribus ab aliis qui.
ifferebant, & ſeriis quibuſdam ſententiis & apophtegmatis
iorum mores informabant. D. Auguſtinus De ciuitate 8. &
. eos ait claruiſſe poſt Poetas Theologos, & vitæ genere lau-
ibilia quędam hominibus pręſtitiſſe, nullumque monumen-
m, quod ad literas attinet, poſteris reliquiſſe, niſi quòd So-
n quaſdam leges Athenienſibus dederit, Thales verò Phyſi-
s ſuorum dogmatum libros relinquerit. Horum apophtheg-
ata permulti doctè copioſéque ſermonibus illuſtrarunt. In
ręcorum Epigrammatôn collectaneis octoſtichon extat de
ptem horum ſententiis inſignioribus, & de cuiuſque nomi-
& patria, quod hîc propter concinnitatem aſcribere non
auabor. Adde quòd eadem ipſæ ſint, quas Alciatus illuſtrat
nbolis, vt Emblematis naturæ & decoro inſeruiat:

Ἑπτὰ σοφῶν ἐρέω κατ' ἔπος πόλιν, οὔνομα, φωνήν.
Μέτρον μὲν, κλεόβουλος ὁ λίνδιος εἶπεν, ἄριστον.
Χίλων δ' ἐν κοίλῃ Λακεδαίμονι, γνῶθι σεαυτόν.
Ὃς δὲ κόρινθον ἔναιε, χόλου κρατέειν, περίανδρος.
Πίττακος, οὐδὲν ἄγαν, ὃς ἔην γένος ἐκ μιτυλήνης.
Τέρμα δ' ὁρᾷν βιότοιο, σόλων ἱεραῖς ἐν ἀθήναις.
Τοὺς πλέονας κακίους δὲ βίας ἀπέφηνε πριηνεύς.
Ἐγγύην φεύγειν δὲ θαλῆς μιλήσιος ηὔδα.

Nomina, dicta, vrbes ſeptem canimus ſapientum.
Optima menſura eſt, Cleobulus Lindius inquit.
Te cognoſce ipſum, Lacedæmonis incola Chilon,
Quique Corinthius eſt, iram rege, ait Periander:
Pittacus at, ne quid nimis, effatur Mitylenis.
Atticus hinc Solon, vitæ, inquit, reſpice finem.
Non ſpondere, Thales Mileſius vtile cenſet.
Plena malorum cuncta, Bias canit vrbe Priene.

ud Auſonium pleniùs eadem apophthegmata Græcè &

Latinè repetes, apud quem etiam ludum eorundem ſapientu
videre eſt. Cætera percurramus.

Cleobulus *Cleobulus.*] Hic ex Pindo vrbe Rhodi inſulæ, patre Euagor
in Ægypto didicit Dicabat, cauendas eſſe inimicorum inſidia
& amicorum inuidiam. Eius vitam lege apud Laert. lib. 1. Hui
inſigne dictum fuit *ἄριςον μέτρον*, Optima menſura; vel, Opt
mus modus. Ad quod *συμβολικῶς* deſignandum, trutina ſi
lanx adhibetur: eâ enim quęque ponderantur. Idem hab
Heſiod. 1. *ἔργων*.

Chilon. *Chilon.*] Lacedęmonius fuit Ephorus, qui magiſtratus à tr
bunatu plebis Romani non multum differebat. Fuit paucil
quus, in ſermone cōciſus, quod ei fuit patrium. Hinc enim L
coniſmus. Elogio proditum eſt, ſeptem aliorum fuiſſe ſapie
tiſſimum. Eius inſigne apophthegma, *γνῶθι σαυτὸν*, quod p
ſpeculum intelligitur. Plura Laert. lib 1. Plin. lib. 7. cap. 32. &
raſm. in Adag. Noſce teipſum. Sententiam hanc tribuit Æſo
Plutarch. ad finem Sympoſij ſeptem ſapientum. Sed quid ſp
culum cum ſui cognitione? Inuenta ſunt ſpecula, inquit Sene
1. queſtionum naturalium, ca. 17, vt homo ſe ipſe noſceret. Mu
ta ex hoc conſecuta: primò, ſui notitia, deinde & ad quæda
conſilium. formoſus, vt vitaret infamiam: deformis, vt ſciret r
dimèdum eſſe virtutibus quicquid corpori deeſſet: iuuenis,
flore ætatis admoneretur, illud tempus eſſe diſcendi, & for
audendi: ſenex, vt indecora canis deponeret, & de morte a
quid cogitaret. At hoc rerum natura facultatem nobis de
noſmetipſos videndi. Hæc ille.

Periander *Periander.*] Hunc aiunt tyrannum fuiſſe immodica quad
iracundia, quique ciuitatem auro ſpoliarit, & inceſtus non n
minandos perpetrarit. vnde plerique negant hunc fuiſſe vnu
è ſeptem ſapientibus, ſed alterum quendā nomine Periandru
Ambraciæ natum. Dictum celebre *Iram cohibendam*: quod fre
ori admoto intelligi datur apud quoſdam ſcriptores. Sed
pulegium adhibetur, quod per inferiores partes bilem purg
& admotum naribus medetur lipothymiæ. Vide Plin. 20. cap.
& lib. 26. cap. 9.

Pittacus. *Pittacus.*] Hiradio patre Thrace natus, vir amans libertat
iuſtiſſimus & fortiſſimus. Huius egregium dictum, *μηδὲν ἄγ*
& *γνῶθι καιρὸν*: quorum altero mediocritatem, altero temp
eſſe cognoſcendum, id eſt, temporis habendam eſſe ration
admonebat. Symbolum autem prioris eſt gith, nigerrim
ſemen optimumque, excitatiſſimi odoris, quo minimo ſu

o in cibis dat ſaporis gratiam: largiùs autem, venenum exhi-
:t. Plerique ſuſpicantur eſſe minutulum piper, quod poyure-
m noſtri vocant, & pharmacopolæ Nigellam Romanam.
in. lib. 20. cap. 17. Melanthion & melaſpermon nominat, de
ius ibidem viribus ſatis, & lib. 19. cap, 8.

Solon.] In Salamine inſula natus, quæ iuris erat Athenien- Solon.
ım, parentibus nobiliſſimis ortus, leges Draconis ſanguine,
on atramento ſcriptas mitigauit, aliis promulgatis certè mi-
oribus toto orbe celebratis. Nullum ante mortem beatum
cendum, ſed expectandum vitæ finem dicebat. quod Ouid. 3.
ransformat. retulit his verbis:

——— ſcilicet vltima ſemper
Expectanda dies homini, dicique beatus
Ante obitum nemo, ſupremáque funera debet.

Termini figura refert, cuius effigiei rationem ſuprà iam ſa-
s expreſſimus.

Bias.] Hic Prienis vrbe Ioniæ natus, cuius inſigne dictum à Bias.
urimis celebratum: *Omnia mea mecum porto*: & illud noſtrum, οἱ
λείους κακοὶ, quo taxabat vitiorum inter homines omni parte
tentium multitudinem: quod figuratur per Sardum homi- Sardi.
m muſimoni inſidentem. Muſimones, aſini, muli, aut equi Muſimones.
eues, vt inquit Nonius. vnde Lucilius:

Pretium emit qui vendit equum muſimonem.

rdi autem deprauati & nefarij ſunt habiti. Notatur itaque
rum malarum copia ſub duobus hiſce, quibus abundat Sar-
nia. Lege Plinium 8. cap. 49. De Biante Laer. Valer. Max. lib.
& Gell. lib. 5.

Thales.] Nobiliſſima ortus familia Mileti, Geometriæ & A- Thales.
ologiæ peritiſſimus. Inter eiuſdem graues ſententias eſt ea,
ıa monebat ſponſionem non eſſe faciendam, ἐγγύα πάρα δ'
η, qui enim ſe vadem ſtatuit, ſibi ſeruitutem, alteri liberta-
m parat. Clemens Alexandrinus 6. Stromatum, Sponſionem
ſe noxæ filiam dicit (ex Thalete) ſponſionis verò mulctam:
eſt, ἐγγύα ἄτας θυγάτηρ, ἐγγύας δὲ ζαμία. Symbolum eſt
ırra vel merops, quæ pedibus aut viſco captæ conſocias at-
ahunt. Tales enim ſunt debitores, qui vt ſeſe explicent irre-
tos, alios quos poſſunt fide iuſſores aucupantur. Parra qui-
m auis inauſpicata, quæ galerita vel alauda dicitur. Plinius
. cap. 37. Merops, quòd apes comedat, apiaſtra, idem lib. 10.

Submouendam ignorantiam.

EMBLEMA CLXXXVII.

QVOD monſtrum id? Sphinx eſt. Cur candida virginis ora,
Et volucrum pennas, crura leonis habet?
Hanc faciem aſſumpſit rerum ignorantia: tanti
Scilicet eſt triplex cauſſa & origo mali.
Sunt quos ingenium leue, ſunt quos blanda voluptas,
Sunt & quos faciunt corda ſuperba rudes.
At quibus eſt notum, quid Delphica littera poſsit,
Præcipitis monſtri guttura dira ſecant.
Namque vir ipſe bipéſque tripéſque & quadrupes idem eſt,
Primáque prudentis laurea, noſſe virum.

VT minùs prouectis aliquantiſper conſulam, paulò altiùs repetam carminis huius argumentum ex ſententia Dio- ori Siculi, Sophoclis & Strabonis. Oedipus Colonæus, in- uiunt, Agenoris ex Labdaco nepos & Iocaſtæ filius: quē pater ìm ex oraculo futurum cognouiſſet, vt à filio vita priuaretur,)edipum recens natum paſtori dedit interficiendum. Ille ſu- enſum traiecta reſti per vtrumque pedem reliquit in Cythe- ne. Sed Meliboeus paſtor regius, tū forte miſericordia motus, l Regem ſuum Polybum detulit: qui cùm liberis careret, pro io curauit educandum, & à tumore pedum Oedipum nomi- uit, ἀπὸ τοῦ οἰδεῖν τοὺς πόδας. Cùm adoleuiſſet iam corpore ro- uſtus & animo forti, ſui generis ignarus, Apollinis oraculum : patre conſuluit: à quo reſponſum habuit ſe parricidam futu- m, & ſuæ matris maritum. Itaque Corinthū repetere noluit, ámque ingreſſus qua Thebas proficiſceretur, obuium paren- m (à quo, quòd non ceſſiſſet, ſceptro fuerat percuſſus) interfe- t. Regio Thebana tunc temporis infeſtata erat cladibus, & la- ociniis Sphingis. Monſtrum id erat ore virgineo, quod captis in præcipitium adductis ænigma ſolebat proponere, eóſque ui id neſcirent diſſoluere, de ſaxis præcipites dabat. Hoc verò le fuiſſe traditur ænigma: *Quod animal eſſet & quadruples, & bi- , & tripes.* Quod Auſonius Eidyllio decimoquinto, vbi de ter- rio numero bellè complexus eſt his verbis;

Qui bipes & quadruples foret, & tripes, omnia ſolus,
Terruit Aoniam volucris, leo, virgo triformis,
Sphinx volucris pennis, pedibus fera, fronte puella.

reon Thebanorum Imperator eam ob cauſſam edictum per niuerſam Gręciam promulgari iuſſit, eſtque pollicitus, vt qui hingis ænigma diſſolueret, ſuam illi ſororem daret vxorem. ıa fama excitatus Oedipus, ad montem Sphintium profe- ıs, ænigma ſoluit, déque humanæ vitæ partibus interpretatus : Homo enim quadruples infans, propter corporis imbe- litatem: ætate ineunte, bipes: ſenex autem tripes, quòd ſæ- ùs vtendum baculo ſit ea ætate, quæ aliquid vietum habet & ducum. Soluto ergo problemate Sphinx doloris impatien- ſe ex edito monte præcipitem dedit. Hanc fabulam variis odis à ſcriptoribus traditam reperi. Sphingis ortum habet eſiod. in Theogonia: ſuntque qui aſſerant Sphingem eſſe ex nere ſimiarum, vt Diodorus. At Albertus Magnus 22. De imalibus & Solinus cap. 30. Polyhiſt. ſimias eſſe volunt. ia Plin. ſcribit libro 8. cap. 21. & 11. cap. 72. & 35. cap. 12.

Oedipi vita & fatum.

ex quibus locis petendam eſſe veram Sphingis deſcriptionem plerique cenſent. Sabellic. principio Ennead. 7. libro 1. credi Sphingē pernicioſum quendam hominem fuiſſe qui ſua calli ditate multos peremerit. Sed hæc miſſa faciamus, & ad mytho logicam tractationem veniamus. Sphinx triformis (vtpotè qua puellari forma ſit, plumis tecta vt auis, & leoninis pedibus ignorantiam arguit, in editiſſimo huius vitæ monte, & qua theatro locatam, infinitam hominum multitudinem ſua ferita te opprimere nō alia de cauſſa, niſi quòd ſeſe non agnoſcant, i eſt, ſe homines eſſe ignorent. Triplex autem monſtri forma re fertur ad res primarias cauſſas efficientes ignorantiæ. Nam vir ginea facies voluptatem repræſentat, fœdámque libidinem quæ hominem ita excæcat & afficit, vt eum ab humanitate de generem in belluinam fermè naturam commutet, quo fit vt a omni vera diſciplina rectáque inſtitutione penitùs adhorrea Plumæ volucres, quibus totum corpus occupatur, & quaſi obſ detur, leuitatem & inconſtantiam animi ſatis apertè declaran quæ quidem cùm rationis principatum, vel naturæ, vel con ſuetudinis vitio præripuit & occupauit, quid in homine rel qui eſt, quod firmum aut conſtans eſſe vel videri poſſit? Cæte rùm pedes, quales ſunt leonis, indicant ſuperbiam arrogātiám que; quæ cùm falſam de rebus opinionem habeat, ſéque ſci putet quod neſcit, non mirum eſt ſi turpiter impingat, & lon giſſimè abſit à perfecta rerum cognitione. Prima itaque igno rationis cauſſa eſt ingenij leuitas, vel temeritas, quæ quid ma ximè ſe deceat, non videt. Altera eſt corporis voluptas, prim quidem aſpectu blandiens, ſed aſperrima, triſtiſque, poſtquà guſtaueris: De qua ſic antè,

——— meretricius ardor
Egregios iuuenes ſeuocat à ſtudiis

Tertia cauſſa omnium pernicioſiſſima, & ad nocendum impr mis efficax, eſt animi elatio & arrogantia: de qua, quia iam ſuperioribus, verbum non amplius addam.

Hanc faciem aſſumpſit rerum ignorantia.] Quia hîc Sphinx adh betur pro typo ignorationis, id certè primò videtur eſſe tract ex tabula Cebetis Thebani: cuius ipſiſſima verba huc tradu ad maiorem fidem: ἔστιν ἡ ἐξήγησις ἐοικυῖα τῷ τῆς σφιγγὸς αἰν γματι, ὃ ἐκείνη προὐβάλλετο τοῖς ἀνθρώποις. εἰ μὲν οὖν αὐτὸ συνι τις, ἐσώζετο· εἰ δὲ μὴ συνίῃ, ἀπώλλυτο ὑπὸ τῆς σφιγγός. ὡσαύτ δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ἐξηγήσεως ταύτης. ἡ γὰρ ἀφροσύνη τοῖς ἀνθρώπο σφίγξ ἐστίν. αἰνίττεται δὲ καὶ τάδε, τί ἀγαθόν, τί κακόν, τί οὔτ' ἀγ

Sphingis deſcriptio.

Virginis facies in Sphinge.

Pluma Sphingis.

Leonini pedes.

Ingenij leuitas.

Voluptas corporis.

Superbia.

Sphinx, ignoratio nis ſymbolum.

όν, οὔτε κακὸν ἐστὶν ἐν τῷ βίῳ. ταῦτ' οὖν ἐὰν μή τις συνίῃ, ἀπόλλυται ὑπ' αὐτῆς οὐκ εἰσάπαξ, ὥσπερ ὁ ὑπὸ τῆς σφιγγὸς καταβρωθεὶς ἀπέθνησκεν, ἀλλὰ κατὰ μικρὸν ἐν ὅλῳ τῷ βίῳ καταφθείρεται, καθάπερ οἱ ἐπὶ τιμωρίᾳ παραδιδόμενοι· ἂν δέ τις γνῷ, ἀνάπαλιν ἡ μὲν ἀφροσύνη ἀπόλλυται, αὐτὸς δὲ σώζεται, καὶ μακάριος καὶ εὐδαίμων γίγνεται ἐν παντὶ τῷ βίῳ. id eſt: Hæc expoſitio eius ænigmatis, quod à Sphinge proponebatur hominibus. Qui enim illud intellexerat, ſalutem quidem cõſequebatur; qui verò minimè, in exitiũ incidebat. Eo modo ſe habet ea explicatio. Sphinx enim eſt hominibus inſipientia. Hæc autem proponit quid bonum, quid malum; quid neque bonum, quid neque malum ſit in vita. Quæ ſi quis minus intellexerit, ab eo interimitur: neque id ſemel, ſicut is qui depaſtus à Sphinge moriebatur, ſed per omnem vitam paulatim abſumetur, vt qui perpetuis ſuppliciis addicti ſunt: contrà verò ſi quis agnouerit, occiſa tãdem inſipientia, ſalutem ipſe conſequitur, & beatus & felix per totum vitæ curriculum euadit. hæc ille. Cæterùm (quod nolim prætermiſſum) Clemens Alexand. 5. Stromat. Sphingem retulit ab ingenij ſollertiam, & robur corporis, ob humanam faciem & leoninum corpus. Attigit Ælian. de hiſtoria animal. lib. 2. cap. 7. Retulit ad iuſtitiam Dio Chryſoſtom. Orat. 10. ſub finem & torquet ad ſophiſtarum genus.

At quibus eſt notum, &c.] Plato in Charmide, & Plutarch. variis locis tradunt aſcriptum fuiſſe pro foribus templi Apollinis Delphici, literis aureis, ΓΝΩΘΙ ΣΕΑΥΤΟΝ, id eſt, NOSCE TEIPSVM, in quo omnis ſapientiæ neruos eſſe ſitos permulti auctores tradiderũt: quod Alcibiadi apud Platonẽ Dialogo de Natura hominis, omnium difficillimum videtur, eiuſque difficultatis rationem explicat Anton. Zimara lib. Problematôn. Hanc ſententiam diuino beneficio in terram ad homines delapſam pleríque exiſtimarunt, vt Iuuen. Sat. 11. cuius quidem diuini præcepti vires, vt copioſè, ſic & eruditè tractat M. Tullius de Legibus 1. Qui ſeipſum norit, inquit, primum ſe aliquid habere ſentiet diuinum, tantóque munere Deorum ſemper dignum aliquid & faciet & ſentiet: & cùm ſeipſe perſpexerit, totúmque tentarit, intelliget quemadmodum natura ſubornatus in vitam venerit, quantáque inſtrumenta habeat ad obtinendam, adipiſcendámque ſapientiam: quemadmodum principio rerum omnium, quaſi adumbratas intelligentias animo ac mente conceperit, quibus illuſtratus, ſapientia duce, bonum virum, & ob eam ipſam cauſſam cernat ſe beatum fore.

Noſſe ſeipſum quam vim habet.

Nam cùm animus cognitis perceptiſque virtutibus, à corporis obſequio indulgentiáque diſceſſerit, voluptatémque, ſicut labem aliquam dedecoris oppreſſerit, omnémque mortis doloriſque timorem effugerit, ſocietatémque carnis eiecerit, tum omnibus ſe naturâ coniunctum duxerit, cultúmque Deorum & puram religionem ſuſceperit, & exacuerit illam vt oculorum, ſic ingenij aciem ad bona eligenda, & reiicienda contraria: quæ virtus ex prouidendo eſt appellata prudentia: quid eo dici aut cogitari poterit beatius? Idémque cùm cælum, terras, maria, rerúmque omnium naturam perſpexerit, eâque vnde generata, quò recurrant, quando, quomodo obitura, quid in his mortale & caducum; quid diuinum æternúmque ſit, viderit, ipſúmque ea moderantem & regentem penè prehenderit, ſéque non vnis circundatum mœnibus popularem alicuius definiti loci, ſed ciuem totiùs mundi, quaſi vrbis vnius agnouerit, in hac ille magnificentia rerum, atque in hoc conſpectu, & cognitione naturæ, Dij immortales, cùm ſe noſcet (quod Apollo præcepit Pythius) quàm contemnet, quàm deſpiciet, quàm pro nihilo putabit ea quæ vulgò dicuntur ampliſſima! Atque hæc omnia quaſi ſepimento aliquo vallabit, diſſerendi ratione, veri & falſi iudicandi ſcientia, & arte quadam intelligendi, quid quámque rem ſequatur, & quid ſit cuique contrarium. Idem Cicero 1. Tuſcul. Eſt illud vel maximum, ait, animo ipſo animum videre: & nimirùm hanc habet vim præceptum Apollinis; quo monet, vt ſe quiſque noſcat: non enim, credo, id præcipit, vt membra noſtra aut ſtaturam, figurámve noſcamus: neque nos corpora ſumus: neque ego tibi hæc dicens, corpori tuo dico. Cùm igitur, Noſce te, dicit, hoc dicit, Noſce animum tuum. Nam corpus quidem quaſi vas eſt, aut aliquod animi receptaculum: ab animo tuo quicquid agitur, id agitur à te. Hunc igitur noſſe, niſi diuinum eſſet, non eſſet hoc acrioris cuiuſdam animi præceptum, ſic vt tributum Deo ſit, hoc eſt ſeipſum poſſe cognoſcere: & hæc hactenus Cicero. Apollo apud Ouidium 2. Artis de ſuo templo:

Eſt ibi diuerſum fama celebrata per orbem
Littera, cognoſcit quæ ſibi quemque iubet.

Auſonius eidyllio 4.

Quanquam difficile eſt ſe noſcere. γνῶθι σεαυτόν,
Quàm properè legimus, tam citò negligimus.

Hanc porrò ſententiam Thaletis eſſe vult Laërt. lib. 1. Chilonis verò Plinius lib. 7. cap. 32. Lege Platon. in Amatoribus, Stobæi

ſermonem περὶ τοῦ γνῶθι σαυτόν. Macrob. 1. Saturn. cap. 6. Adagium, Noſce te; multóſque alios qui aurcam hanc cæleſtémque gnomen ſcriptis commendarunt, & quantum habeat in mortalium rebus momenti, explicuerunt.

Delphica littera] Sententia Delphica perbellè declaratur à Xenophonte 4. Comment. ſub perſona Socratis. Platonis iſtuc mihi occurrit è Philæbo: τῆς πάσης πονηρίας ἐστὶ τοὐναντίον πάθος ἔχον, ἢ τὸ λεγόμενον ὑπὸ τῆς ἐν Δελφοῖς γραμμάτων. τὸ γνῶναι σαυτὸν λέγεις, ὦ Σώκρατες.

Præcipitis monſtri.] Ignorantiæ, quæ eſt reuera θηρίον ἄλκιμον, καὶ δυσπέλαστον κακὸν, vt loquitur Sophocles περὶ ἀμαθίας. Præcipitis monſtri, id eſt deiecti, deturbati, ruentis. Vel monſtrum præceps, idem eſt atque periculoſum, eo quòd in præcipitiis ſaxorum vel montium pericula maiora eſſe putentur.

Namque vir ipſe bipéſque, &c.] Tres hîc notantur ætatis humanæ partes, infantia, virilis ætas, & ſenectus. Alij aliter diſtribuunt: ſed non eſt inſtituti noſtri cuncta perſequi. Tres ætates.

Primáque prudentis laurea.] Primus ſapientiæ gradus à veteribus celebratiſſimus, SEIPSVM NOSSE, vltimus NOSSE DEVM; vt rectè piéque monuerunt quidam Philoſophi Chriſtiani. Primus ad ſapientiã gradus.

Laurea.] Victoria, gloria Martialis 7. lib. 4.

——— veniat laurea multa licet.

Idem in ſecundo dixerat, initio ferè:

Quæ datur ex Dacis laurea, tota tua eſt.

Auſonius Eidyllio 9.

Hæc profligati venit modò laurea belli.

Noſſe virum.] Oraculum id, γνῶθι σαυτόν, præter cæteros explicat Plutarch. libello De diſcrimine adulatoris & amici: quo loco ait, Deum ſequi, & ſeipſum noſſe, ſalutis eſſe ſummam. Et Clemens Alexandr. ſtatim initio 3. lib. cui Pædagogo nomen indidit, pulcherrimam & maximam diſciplinarũm omnium ait eſſe, ſeipſum noſſe: quia qui ſeipſum norit, Deum cognoſcit, &c. vide reliqua. Nemo inſipientium (inquit Dio Chryſoſt. 4. Orat. de regno) ſeipſum nouit. Neque enim id Apollo præcepiſſet in primis, niſi cuique difficillimum viſum eſſet. Nonne putas inter morbos nullum magis pernicioſum inſipientia? cúmque qui ſit inſipiens, ſibi ipſi nocentiſſimum? aut etiam plurimorum cauſſam malorum aliis eſſe?

Mentem, non formam, plus pollere.

EMBLEMA CLXXXVIII.

Ingreſſa vulpes, in Choragi pergulam,
Fabrè expolitum inuenit humanum caput,
Sic eleganter fabricatum, vt ſpiritus
Solùm deeſſet, cæteris viuiſceret.
Id illa cùm ſumpſiſſet in manus, ait,
O quale caput eſt? ſed cerebrum non habet.

Forma nihil, ſi ſola forma eſt.

ID ex Aeſopi apologo de vulpe & capitis humani ſimulacro, quod cùm offenderet, artem quidem & vultus effictí laudauit elegantiam, ſed nihil eſſe duxit, quia cerebro careret: quod torquetur πρὸς ἄνδρας μεγαλοπρεπεῖς μὲν τῷ σώματι, κατὰ δὲ ψυχὴν ἀλογίστους. vel in quoſdã formoſulos & elegantiore cultu

adoleſcētes, cætera verò prorſus obtuſos nulliuſque frugis qui certè nihil aliud circumferunt, quàm quod dici ſolet, In aurea vagina gladium plumbeum, vnde conqueſtus eſt neſcio quis Græcorum his quidem verbis:

> Πολλοῖσι θνητῶν ἡ μὲν ὄψις εὐγενής,
> ὁ νοῦς δ' ἐν αὐτῇ δυσγενὴς εὑρίσκεται. id eſt,
> *Multis mortalium aſpectus liberalis:*
> *Mens autem in ſe ignobilis deprehenditur.*

Rectè admonuit Thales laborandum non eſſe in facie exornāda, ſed potiùs in actionibus & ſtudiis honeſtis pulchritudinem eſſe quærendam. Lubens apponerem exemplum Nirei ex Homero Iliad. γ. qui κάλλιστος ἀνὴρ ὑπὸ Ἴλιον ἦλθεν, eorum qui ad Ilium venerunt formoſiſſimus: ſed, vt ille ſubiicit, ἀλαπαδνὸς ἔην imbellis erat, & in cæteris inutilis: cuius ſemel dumtaxat Homerus meminit in nauium catalogo; vt perſpicuè oſtenderet eam corporis formam ad res excellentes, & quæ laude dignæ ſunt minimè idoneam. Eſt itaque operæ pretium, iuxta Socratis prẹclarum monitum, quemque virtutis & honeſti ſtudioſum τὴν ἑαυτοῦ μορφὴν ἐν κατόπτρῳ θεασάμενον εἰ μὲν καλὸς εἴη τὴν ὄψιν, ἀσκῆσαι τοιαύτην εἶναι καὶ τὴν ψυχὴν, ἄτοπον ἡγησάμενον ἐν καλῷ σώματι ψυχὴν αἰσχρὰν οἰκεῖν, εἰ δ' αἰσχρὸς αὐτῷ φαίνοιτο τὴν τοῦ σώματος ἰδέαν εἶναι, πῶς δὲ μᾶλλον ἐπιμεληθῆναι τῆς ψυχῆς. id eſt: ſuam ipſius formam in ſpeculo debere conſpicere, vt ſi forma bona ſibi videatur, exerceat eam vnà cum animo, & faciat quæ forma digna ſunt: vt putet admodum abſurdum eſſe in pulchro corpore animum deformem continere: quòd ſi deformis ſit in iis quæ corporis ſunt, eo magis curandum ſibi nitendúmque, vt pulchritudinem animi conſequatur. Cæterùm Philoſophi permulti animæ ſedem in cerebro, tanquā in arce ſumma poſuere: vnde vecordes & inſipidi vulgò dicuntur cerebro vacui. Iuuenal. Satyr. 14.

Nireus formoſiſſimus

Socratis dictum ſapiens.

> *Cùm facies peiora ſenex, vacuumque cerebro*
> *Iampridem caput hoc ventoſa cucurbita quærat?*

Prouerb. Caput vacuum cerebro. Apologum ita ſcitè redditum huc apponam:

> *Mimi ingreſſa domum vulpes dum ſingula rerum*
> *Viſendi ſtudio, ſcenæ inſtrumenta reuoluit,*
> *Formoſi laruam ſimulacrum repperit oris:*
> *Inque manu ſumens, animoque & lumine luſtrans,*
> *O quàm inſigne caput, ſpecie quàm, dixit, honeſta,*
> *Sed rationis inops, caſſoque informe cerebro.*

Sordet honos formæ, niſi cui ſapientia iuncta eſt.

Fabrè.] Id eſt, affabrè, ingenioſè, artificio quodam ſingular. δαιδαλέως.

O quale caput eſt, ſed cerebrum non habet.] ὢ καλὴ κεφαλὴ, ἀλλ' ἐγκέφαλον οὐκ ἔχει. Græcè lepidiùs.

Diues indoctus.

EMBLEMA CLXXXIX.

Tranant aquas reſidens pretioſo in vellere Phryxus,
Et flauam impauidus per mare ſcandit ouem.
Ecquid id eſt? vir ſenſu hebeti, ſed diuite gaza,
Coniugis, aut ſeruit quem regit arbitrium.

HVc pertinet Diogenis apophtehgma, cùm diceret indoctũ
diuitem, arietem eſſe in aureo vellere; & Socratis, qui
ius generis homines aurea mancipia, & equos argento circũ-
ectos appellabat. Hîc verò notãtur potiſſimùm locupletes illi,
ui cùm ſint hebeti & obtuſo prorſus ingenio, ducuntur tra-
unturque pro vxorum arbitrio, vt eorum negotia è famulorũ
uctu regulaque pendeant: nec ſecus ac infantes anniculi è nu-
icis amplexu, illi quid loquantur, quidque ſtatuant, non ha-
ent quòd illos animus & rationis copia deficiat. In quos hoc
alladæ torqueri ſolet:

Aries in aureo vellere.

> Πλοῦτον μὲν πλουτοῦντος ἔχεις, ψυχὴν δὲ πένητος,
> Ὦ τοῖς κληρονόμοις πλούσιε, σοὶ δὲ πένης.

enophontis locus 4. Comment. ſatis eſſe poteſt ad id Emble-
a illuſtrandum: nempè ὅτι ἄνθρωποι δοῦλοι δι' ἀγνοίαν, κἂν
λούσιοι, quæ Socratis diſputatio eſt cum Euthydemo. Vt autem
ıryxi fabulã attingã, ille nouercæ inſidias vnà cũ Helle ſoro-
fugiens viſus eſt per mare vehi ab ariete velleris aurei. Aiunt
item ei nauẽ fuiſſe paratam fugienti, cuius inſigne aries erat.

Serui homines ob imperitiã.

Pretioſo in vellere.] De aureo vellere Ouid. 7 Metamorph. & Iu-
nus in Trogum lib. 42. Sunt qui aurei velleris pellem inter-
etentur fuiſſe librum quendã veterum more in pelle conſcri-
um, in quo auri conficiendi ſcientia traderetur: cuiuſmodi li-
os cùm Diocletianus ſumma diligentia perquiſiuiſſet apud
egyptios (qui huius peritiſſimi cenſebantur) omnes flamma
nſumpſiſſe fertur, ne diuitiis ita cõparatis Aegyptij Romanis
ferro bellum auderent, atque ex eo tẽpore artẽ hanc publico
æſaris edicto ſemper habitã fuiſſe flagitioſam. Sed dum alios
eroſque auctores voluo, occurrit id quod de aureo vellere
urimi referunt, ex Suida potiſſimùm, explicantque, vti iam
monui de arte, quam χημείαν Græci appellant. Alij verò ma-
nt hoc intelligi magnam auri vim, quæ apud Colchos eſſet, à
incipibus quibuſdam viris cõgeſtam. At verò Colchica regio
opter vicinitatem Caucaſi montis, auro abundabat, vel teſte
rabone, qui ſcribit multos fontes ex Caucaſo manare, ſcatu-
entes arena aurea, tam tenui, vt oculorum aciem effugiat,
mque colligi ab incolis, pellibus quibuſdam lanoſis in aquã
iectis. Hinc enim ſuſpicari poſſumus locum eſſe fabulæ datũ,
lles enim, ſubſidente in iis arena, ſpeciem au rei velleris pre
ferunt. Locum Strabonis ex 10. lib. huc transferre non pi-
at, παρὰ τούτοις δὲ λέγεται καὶ χρυσὸν κατα φέρειν τοὺς χειμάρ-
ς, ὑποδέχεσθαι δ' αὐτὸν τοὺς βαρβάρους φάτναις κατατετρημ

Aureum vellus.

μένας, καὶ μαλλωταῖς δωραῖς ἀφ' οὗ μεμυθεῦσθαι καὶ τὸ χρυσόμαλλον δέρας. Meminit Corn. Tacit. 6. Annalium.

Senſu hebeti.] Qualis eſt ouis, animalis ſtolidi & inſipient prorſus, vnde illud, προβατίου βίον ζῆν, & προβάτων ἦθος. Pierius libro 10.

Coniugis aut ſerui quem regit arbitrium] Is aptè dicitur à Græc γυναικοκρατούμενος, καὶ δουλοκρατούμενος.

In fidem vxoriam.

EMBLEMATA CXC.

Ecce puella, viro quæ dextrâ iungitur: ecce
Vt ſedet, vt catulus luſitat ante pedes?
Hæc fidei eſt ſpecies: Veneris quam ſi educat ardor,

MA

Malorum in læua non malè ramus erit.
Poma etenim Veneris ſunt. ſic Scheneida vicit
Hippomenes, petiit ſic Galatea virum.

DVo ſunt quæ matrimonio iunctis maximè conueniunt, idque ſtabiliunt, & communi vinculo ligant, nimirum fides & amor. Huius quidem ſymbolum, canis fidiſſimum animal: illius autem pomus vel malus frugifera. Coniugium ſiquidem copula, quæ fit mutua corporum coniunctione, fide conſtantiáque fouetur imprimis atque conſeruatur. Porrò autem Veneri conſecrata, cui nimirum aureum Heſperidum fuit adiudicatum: & earum beneficio Atalantam vicit Hippomenes, & Galatea ſuum amaſium malo petiit. Huc pertinet Epigramma Platonis ex Laertio: Malum, Veneri ſacrum.

Τῷ μήλῳ βάλλω σε, σὺ δ' εἰ μὲν ἑκοῦσα φιλεῖς με, &c.
Malo ego te ferio; cape, ſi me diligis, illud.

Dextra iungitur.] Dextra, fidei ſymbolum, vti ſuperiùs explicuimus.

Catulus.] Canis, catellus, qui etiam fidei notam repræſentat. Siquidem Socrates per canem iurat, cùm obſequium & fidem putat præſtandam iis qui rerum habenas in ciuitatibus tenent. Et in C. Mamilij numo, qui aliquando S.C. præfectus eſt limitibus metandis, eſt canis allatrans, qui notat fidem eſſe præſtandam ei qui eiuſmodi operæ præficitur. Pierius in Cane, vel li. 5. Canis, fidei nota.

In læua.] Parte ſiniſtra.

Sic Scheneida vicit Hippomenes.] Atalanta Schenei filia ſuis procis certamen curſus proponebat, ea lege vt eum qui vinceretur confoderet. Hippomenes, qui eam deperibat, Veneris arte curſum cum puella inſtituit, & primò in præcurrentem, pomum vnum aureum, deinde alterum, & tandem tertium iecit: quare capta pomorum tam rara pulchritudine, anteuertit curſum Hippomenes, & puellam vicit. Ouid. 10. Metamorph. Hippomenes vicit Atalantam.

Petiit ſic Galatea virum.] Galatea Nympha marina Polyphemo adamata, de qua 13. Metamorph. Ouid. Sed hoc intelligendum potiùs de ea quam 3. Ecloga Maro celebrat: Galatea.

Malo me Galatea petit laſciua puella.

Lege Prouerb. Malis ferire.

Reuerentiam in matrimonio requiri.

EMBLEMA CXCI.

CVM furit in Venerem, pelagi ſe in littore ſiſtit
Vipera, & ab ſtomacho dira venena vomit:
Murænamque ciens ingentia ſibila tollit,
At ſimul amplexus appetit illa viri.
Maxima debetur thalamo reuerentia: coniux
Alternum debet coniugi & obſequium.

HOc innuit, quanta in matrimonio requiratur puritas & reuerentia. Si enim eam obſeruent inſtinctu aliquo naturæ animalia ratione carentia, pudeat homines in hoc eſſe deteriores. Baſilius Magnus in Hexaëmeron Oratione 7. ita ferme ex anguis & murænæ congreſſu, quales coniugum mores eſſe debeant, oſtendit. Vipera, infeſtiſſimum animal eoru

uæ ſerpunt, inquit, cum marina muræna congreditur, ſibiló- *Fons Emblematis.*
ue ſe adeſſe ſignificans, ex profundo eam ad concubitum euo-
at: hæc autem morem gerit, & cum venenata beſtia copulatur.
Quorſum hæc ſpectat oratio? vt intelligamus, ſi duris & feris
ioribus ſit vir, eum eſſe vxori ferendum, nec coniugium vlla
x cauſſa dirimendum. Obiurgator eſt, at vir: vinolentus, at
aturæ lege coniunctus: durus & moroſus, at iam membrum
ıum eſt, atque omnium præſtantiſſimum. Audiat etiam vir
ıonitionem, quæ ad ipſum pertinet. Vipera virus euomit, re-
erentia coniugij: tu animi inclementiam & inhumanitatem,
oniugalem copulam reueritus, non depones? An aliam etiam
obis vtilitatem adfert viperæ exemplum, quòd adulterium
uoddam eſt naturæ viperæ atque murænæ concubitus? Diſ-
nt igitur ij qui in aliena coniugia inuadunt, cuiuſmodi be-
æ ſint ſimiles. Hæc ferè Baſil. Græca ſi quis malit, propter
ri tanti auctoritatem huc placet adiicere. ἔχιδνα τὸ χαλε-
πώτατον τῶν ἑρπετῶν πρὸς γάμον ἀπαντᾷ τῆς θαλασσίας μυραί-
νης, καὶ συριγμῷ τὴν παρουσίαν σημήνασα, ἐκκαλεῖται αὐτὴν
ἐκ τῶν βυθῶν πρὸς γαμικὴν συμπλοκήν. ἡ δὲ ὑπακούει καὶ ἑνοῦ-
ται τῷ ἰοβόλῳ. τί βούλεταί μοι ὁ λόγος; ὅτι κἂν τραχὺς ᾖ κἂν
ἄγριος τὸ ἦθος ὁ σύνοικος, ἀνάγκη φέρειν τὴν ὁμόζυγα, καὶ ἐκ
μηδεμιᾶς προφάσεως καταδέχεσθαι τὴν ἕνωσιν διασπᾶν. πλήκτης;
ἀλλ' ἀνήρ. πάροινος; ἀλλ' ἡνωμένος κατὰ τὴν φύσιν. τραχὺς καὶ
δυσάρεστος; ἀλλὰ μέλος ἤδη σὸν, καὶ μελῶν τὸ τιμιώτατον. ἀκουέ-
τω δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τῆς προσηκούσης αὐτῷ παραινέσεως. ἡ ἔχιδνα
τὸν ἰὸν ἐξεμεῖ αἰδουμένη τὸν γάμον· σὺ τὸ τῆς ψυχῆς ἀπηνὲς καὶ
ἀπάνθρωπον οὐκ ἀποτίθεσαι αἰδοῖ τῆς ἑνώσεως. ἢ τάχα τῆς
ἐχίδνης ὑπόδειγμα καὶ ἑτέρως ἡμῖν χρησιμεύει, ὅτι μοιχεία τις
τῆς φύσεως ἡ τῆς ἐχίδνης καὶ μυραίνης ἐπιπλοκή; διδαχθή-
τωσαν οὖν οἱ τοῖς ἀλλοτρίοις ἐπιβουλεύοντες γάμοις, ποταπῷ εἰσιν
ἑρπετῷ παραπλήσιοι. De matrimonij cultu D. Paulus 1. Corint.
x Lactant. 6. Diuin. inſtitut. 23.

Cùm furit in Venerem.] Dum coitum appetit.

Vipera.] A vi pariendo dicta, vt Græcis Echidna, παρὰ τοῦ μὴ *Viperæ partus & fetus qualis.*
ἔχειν ἐν ἑαυτῇ τὴν γονὴν ἄχρι θανάτου. Refert enim Herodotus
Thalia, quòd in concubitu mas in os feminę caput inſerit: at
poſt rem peractã illud pręcidit, mox paritura diſrumpitur:
nisi effractis lateribus erumpunt nati quos paritura eſt. Nã
oua, vt plerique ſerpentes, ſed catulos fermè viginti parere
itur. Ergo non niſi parentum cęde fetus in lucem prodeunt.
ũt autem ita cauiſſe naturam, ne tam noxij animalis ſpecies

ſupra modum augeſceret. Ait enim Solinus viperam inſanab
eſſe morſu, eiuſque venenum, vt vult Albertus, apprimè ca
dum eſt, ideoque magis noxium. Lege Plin. lib. 10. cap. 62.

Murænamque ciens.] De Muræna Plinius lib. 9. quo nom.
Lampetram intelligi pridem exiſtimaram, ſecutus quorund
opinionem: à qua me facilè reuocat Ioan. Frater vir exacti
dicij, amicus meus: ſiquidem Lampetra, muræna fluuiat
appellatur, ſed propter ſimilitudinem quam habet cum P
niana murena, non quòd eadem ſpecie dici debeat: nemo e
vnquam in dubium reuocauit quin mas eſſet in Lampetrar
genere; & cum feminis non difficiliùs & rariùs capi. Is v
captus, nunquam viſus eſt dentes habere extra os. Itaque
intelligendum de murænis carniuoris, præſertim cùm Pli
cap. 29. lib. eiuſdem 9. tradat in murænis documentum ſæu
Vedium Pollionem Romanum inueniſſe, qui viuariis mu
narum damnata mancipia immergeret, ac ſi ad id terrarum
ræ non ſufficerent. Quod Lampetræ non poteſt accommod
Cæterùm fabulam hanc, ſeu hiſtoriam mauis, de muræna
ſerpentis concubitu, lepidè & copioſè retulit Oppianus
Halieuticôn, Ælian. 1. de animalib. c. 50. & 9. vlt. Verba
Pliniana è 32. c. 2. Licinius Macer, murænas tantùm femi
ſexus eſſe tradit, & concipere è ſerpentibus, ob id ſibilo à pi
toribus tamquam ſerpentibus euocari & capi. Quam ipſe ſ
tentiam refutarat antè lib. 9. his verbis: Muræna quocum
tempore parit, cùm cæteri piſces ſtato tempore parant. In ſi
littore elapſas vulgus coitu ſerpentium impleri putat, Ari
teles Myrinum marem appellat qui generat: diſcrimen
quòd Muræna varia & infirma ſit; Myrinus vnicolor & ro
ſtus, dentéſque extra os habeat.

Maxima debetur thalamo reuerentia.] Imitatus eſt Iuuenal. il
è Satyr. 14.

Maxima debetur puero reuerentia, ſi quid
Turpe paras. ———

Coniunx Alternum debet, &c.] Idipſum eſt quod ait D. Pau
Vxori vir debitum reddat, & vxor viro. Mulier ſui corpo
poteſtatem non habet, ſed vir: itemque vir ſui corporis po
ſtatem non habet, ſed vxor.

In fecunditatem ſibiipſi damnoſam.

EMBLEMA CXCII.

DIBRIVM pueris lapides iacientibus, hoc me
In triuio poſuit ruſtica cura nucem:
æ laceris ramis, perſtrictóque ardua libro,
Certatim fundis per latus omne petor.
id ſterili poſſet contingere turpius? eheu,
Infelix, fructus in mea damna fero!

Roſopopœia eſt nucis arboris, de pueris & viatoribus conquerentis, quòd vndique lapidibus obruatur, propter, vbe- m ſuarum nucum prouentum: vnde colligit noxę & diſpen- ſibi fertilitatem eſſe. Quod certè transfertur in parentes, i liberos habent vſque adeò perditos & profligatos, vt dam- m atrociſſimum & infamiam iis arceſſant, à quibus ſunt

Mollius educati liberi damnum parẽtibus arceſſunt.

molliter educati. Tales ſunt quos vitæ improbitate, vel crimine aliquo inſignes cenſura corripit, aut coërcet magiſtratus non ſine parentum dolore incredibili. Ea enim vox eſt ſub perſona matris apud Ouidium:

Locus è Nuce Ouidiana.

Nunc vterus vitio eſt, quæ vult formoſa videri,
Raráque in hoc æuo eſt quæ velit eſſe parens.
Certè ego ſi numquam peperiſſem, tutior eſſem:
Iſta Clytæmneſtra digna querela fuit.

Itémque:

Fructus obeſt, peperiſſe nocet, nocet eſſe feracem;
Quæque fuit multis, hæc mihi præda malo.

Alciati Emblema tractum apparet è Græco Antipatri, aut, v alij volunt, Stratonis, ex quo etiam pulcherrima Ouidij Ele gia de Nuce videtur ſumpta, ſic enim habet Græcus:

Typus Emblematis.

Εἰνοδίην καρύην με παρερχομένοις ἐφύτευσαν
Παισὶ λιθοβλήτου παίγνιον εὐστοχίης.
Πάντας δ' ἀκρέμονάς τε καὶ εὐθαλέας ὀροδάμνους,
Κέκλασμαι, πυκιναῖς χέρμασι βαλλομένη.
Δένδρεσιν εὐκάρποις οὐδὲν πλέον. ἦ γὰρ ἔγωγε
Δυσδαίμων ἐπ' ἐμὴν ὕβριν ἐκαρποφόρουν.

Præter Alciati verſionem, hæc mihi quondam non pœnitend occurrebat:

Quid me quiſque petit, cur in me deſtinat ictum?
Hei mihi, quòd fuerim tam propè iuncta viæ!
Sunt mihi rami omnes, ſunt & viridantia fracta
Germina, tam crebris obruta miſſilibus.
Quid mihi profuerit, quòd ſim fecunda, parensque?
Me miſeram! fructus in mea damna tuli.

Quædam huc commodè transferri poſſunt è Collectan. St bæi Sermon. 74.

Ruſtica cura.] Ruſticus laborioſus, vt Horat. 2. Carm. dixit,

Iuuenumque prodis publica cura.

Ardua.] Altiſſima, ingens.

Per ſtricto libro.] Rupto & ſciſſo cortice. Librum vſurpat i primaria ſignificatione. Vide Caſſidorum lib. vndecimo, epi 38. Variarum.

Fundis.] Inſtrumentis ad lapides eiaculandos.

Petor.] Dilapidor.

Amor filiorum.

EMBLEMA CXCIII.

NTE diem vernam boreali cana palumbes
Frigore nidificat, præcoqua & oua fouet:
llius & pulli vt iaceant, ſibi vellicat alas,
Queis nuda hiberno deficit ipſa gelu.
quid Colchi putet, vel te Progne improba? mortem
Cùm volucris propriæ prolis amore ſubit?

HOc ſuſceptum eſt in quaſdam ferreas & abhorrentes ab omni humanitate matres quæ fetus enecant, aut etiam uria perire ſinunt: quas certè tanti flagitij vel eò magis pu-e deceret, cùm quæ rationis expertia ſunt, id numquam ad-tant: certúmque ſit ex iis aliqua, &, vt veriùs dixerim, præ-admodum pauca, ferè omnia, tanta cura paruulos educare Matrum quarundam in fetus impietas.

& tutari, vt ſe non foueant accuratiùs. Nemo eſt profectò qui neſciat tantam non eſſe belluarum feritatem, vt quorundam hominum, qui ſua pignora relinquere non verentur, aut etiam perdere non exhorrent, quæ communis omnium parentis inſtinctus & pietas ſeruare iubet, iiſdémque curare quæ ad vitam ſuſtentandam neceſſaria ſunt. Quibus itaque verbis, aut quibus, quæſo, diris deuouebimus eiuſmodi flagitium, non dicam parentum, ſed carnificum impiiſſimorum, qui naturæ ius vel etiam honeſti repagulum præcipuum diſſoluerunt, quibus in animum cadere potuit tam infandum ſcelus, tantúmque flagitium, vt vitam innocentibus adimant, non dicam ignotis aut exteris, ſed iis qui quaſi ſui corporis membra ſint, imò reuera expreſſiſſima, non muta aut adumbrata, vt ſic dixerim, ſimulacra? Id fortè ſit, vt famæ conſulatur, & ne ob hanc labem culpámque teterrimam apud eos, quibuſcum viuunt, ruborem contrahant. Sed tamen

Summum credo nefas animam præferre pudori,
Et propter vitam viuendi perdere cauſſas.

Etenim quæ hæc vita eſſe poteſt, quæ aſſiduò ſibi malè conſcia nocte diéque ſuum portet in pectore teſtem? Tantùm verò abeſt vt immanitas ea in belluis deprehendatur, quæ etiam pueros à matribus aut relictos, aut eiectos, vberibus interdum aluerint, & pro viribus immunes à damno fecerint. cuius rei teſtes habemus hiſtorias tum Græcorum, tum Romanorum. Hî autem exemplum proponit palumbis, quæ ſæuiente frigore nidificans, & partum emittens, ſibi plumas haud grauatur auellere, vt paruuli molliùs incubent: quo fit vt ipſa ſæpè mater gelu contabeſcat. Sulpicius Seuerus ait: lege diuina qui partum non deformatum mulieri excuſſerit, extremo ſupplicio puniendum. Quid igitur mulier, quæ audet partum elidere, quæ ſui ipſius viſcera (horrendum dictu factúque impium) euiſcerat? Succurrit ad hanc rem grauiſſimum Tertulliani teſtimonium. Cùm nobis homicidium ſemel interdictum ſit etiam conceptum vtero, dum adhuc ſanguis in hominem delibatur, diſſoluere non licet, Homicidij feſtinatio eſt, prohiberi naſci: nec refert natam quis animam eripiat, an naſcientium diſturbet. Homo eſt & qui eſt futurus: & fructus hominis iam in ſemine eſt. Qua ratione mulier quædam Mileſia quòd medicamentis partum abegiſſet, dammata eſt capitis: quanquam enim eum qui nondum eſſet homo, expuliſſet, ſuſtulerat tamen ſpem parentis, memoriam nominis, ſubſidium generis, heredem fami

Palumbes ſe ad fouendos fetus ex plumat.

Sulpicij Seueri locus.

Tertulliani locus.

iæ, deſignantúmque ciuem Reipub. vt Cicero in Cluentiana. Ouidius alicubi deteſtatur facinus idem matrum, quæ in ſuos fetus ita crudeles ſunt, vt vel abortiuos, vel etiam recens editos, vita priuent. Sic enim ait: Præclarus Ouidij locus in matres conſultò abortientes, aut fetum enecantes.

Quæ prima inſtituit teneros auellere fetus,
Militia fuerat digna perire ſua.
Si mos antiquis placuiſſet matribus idem,
Gens hominum vitio deperitura fuit.
Quid plenam fraudas vitam creſcentibus vuis,
Pomáque crudelis vellis acerba manu?
Sponte fluent matura ſua: ſine creſcere nata:
Eſt pretium paruæ non leue vita moræ.
Veſtra quid effoditis ſubiectis viſcera talis,
Et nondum natis dira venena datis?
Colchida diſperſam puerorum ſanguine culpam,
Atque ſua cæſum matre queruntur Ityn.
Dicite quis Tereus, quis vos irritet Iaſon
Figere ſollicita corpora veſtra manu?
Hæc neque in Armeniis tigres fecere latebris,
Perdere nec fetus auſa leæna ſuos.

Cæterùm ex Antipatri Græco tralatum eſt Alciati hoc hexaſtichon: Typus Emblematis.

Χειμερίαις νιφάδεσσι παλυνομένα πιθὰς ὄρνις,
Τέκνοις εὐναίας ἀμφέχεε πτέρυγας,
Μέσφα μιν οὐράνιον κρύος ἄλεσεν· ἦ γὰρ ἔμεινεν
Αἰθέρος οὐρανίων ἀντίπαλος νεφέων.
Πρόκνη καὶ μήδεια κατ᾽ ἄϊδος αἰδέσθητε
Μητέρες, ὀρνίθων ἔργα διδασκόμεναι.

Cæterùm quanta ſit, eáque naturalis in liberos στοργὴ parentum, doctè Xenophon diſputat. 2. Commentar. in colloquio Socratis cum filio Lamprocleo, & Plutarch. περὶ φιλοστοργίας. Euripidis citatur illud,

Ἅπασιν ἀνθρώποισιν ἡ ψυχὴ, τέκνα.
Cunctis hominibus liberi ſunt, anima.

Philoſtratus ſic: ζώοισιν ἡ ψυχὴ, τέκνα: animalibus liberi ſunt, animæ inſtar. Is affectus à M. Tullio epiſtolis ad Attic. nominatur ἡ στοργὴ φυσικὴ πρὸς τὰ τέκνα.

Ante diem vernam.] Palumbes poſt ſolſtitium parere Plinius docet lib. 10. cap. 35.

Boreali frigore.] Sæuiente Aquilone, qui frigidiſſimus eſt.

Colchi.] Ἀποστροφὴ ad Medeam, quæ liberos, quos ex Ia-

ſone ſuſceperat, interfecit, vt priùs annotauimus.
Progne.] Hæc Itym filium ex Tereo trucidauit, & patri comedendum appoſuit. De vtraque Iuuenal. Sat. 6.

Credamus Tragicis quicquid de Colchide torua
Dicitur & Progne. ———

Pietas filiorum in parentes.

EMBEMA CXCIIII.

PER *medios hoſteis patriæ cùm ferret ab igne*
Æneas humeris dulce parentis onus:
Parcite, dicebat: vobis ſene adorea rapto
Nulla erit, erepto ſed patre ſumma mihi.

HOc etiam extulit è Greco auctoris innominati, quod tale eſt: Ἐκ πυρὸς ἰλιακοῦ, δοράτων μέσον ἥρπασεν ἥρως Typus Emblematis.

Αἰνείας, ὅσιον παιδὶ βάρος πατέρα.
Ἔκλαγε δ' ἀργείοις, μὴ ψαύετε· μικρὸν ἐς ἄρη
Κέρδος ὁ γηραλέος, τῷ δὲ φέροντι, μέγα.

ic conatus ſum aliquando reddere:

Suſtulit Aeneas Graium per tela, per ignes
Jnualidi ſanctum quando parentis onus,
Parcite ei, dixit: nihil hoc è Marte lucelli,
At mihi, ſublato gloria ſumma patre.

Cum quo Epigrammate non inuitus conferre velim lepidum Epigramma Sannazarij. ctij Sinceri, Itali Poëtæ reuera politi & elegãtis carmen, quod n gemmam ſcripſit è Sinueſſæ ruinis erutam: qua in gemma culptus Aeneas Anchiſen patrem & Aſcanium humeris ſuſtolens conſpiciebatur. Id eſt eiuſmodi:

Hæc mihi quæ roſeos iuſsit ſordere hyacinthos,
Et nitet articulis vnica gemma meis:
Cuius in exiguo ductor ſtat Troicus vrbe,
Anchiſesque ſenex, Aſcaniusque puer.
Quis credat? veteres inter neglecta ruinas,
Et vili latuit ſemiſepulta ſolo.
Tu tamen obrueras, nec te Sinueſſa pudebat
Hoc decus, heu, terris occuluiſſe tuis.
Scilicet Aeneam, natumque patrémque gerentem,
Jgnibus ereptos obrueresque Deos?
Parcere debueras, cui iam pia flamma pepercit,
Nec te tam turpi dedecorare nota.
Et dubitem Belgasque feros, rigidosque Britannos
Hac comite ignotos & penetrare ſinus?
Hæc eſt Jliacos pietas ſpectanda per ignes,
Cùm verita eſt profugos lædere flamma Deos.

Aeneas potiſſimùm commendatur ob ſummam in patrem Anchiſen pietatem. Ilio enim expugnato, & iamiam conflagrante, Aeneæ pietas. lle cũctis aliis facilè neglectis, Deos penates abduxit, & patrẽ umeris è media flamma ſuſtulit: quod hoſtes Græci cùm viiſſent, moti pietate tam inſigni, ei quod ſibi dari poſtulabat, onceſſere, & abeundi quò vellet, facultatem non intercluſee, fatentes illi quidem hoſtilitatis remitti iura, & manſuetudiié eſſe adhibendã, aduerſus eos potiſſimùm qui ita verecundè e in Deos & parentes gerant. Refert Alian. 3. ποικίλ. ἱστορ. Hoc ertè monemur, quãta obſeruantia quantoq; amore debeamus

afficere parentes,à quibus ſecundum Deum vſuram vitæ communis accepimus. Sunt enim parentes viuæ quædam veræque imagines communis omnium parentis Dei, ἀγάλματα τοῦ πάντων πατρὸς διὸς, teſte Proclo: dixitque Hierocles τοὺς γονέας εἶναι τοὺς δευτέρους καὶ ἐπιγείους τινὰς θεοὺς, Stobæus retulit ſer. 77. neque vllus eſt, qui Deum rectè colere & obſeruare poteſt, qui in parentes fuerit impius. Platonis non malè quadrabit oraculum hoc loco, ſic enim 11. Leg. Cuius pater matérve, aut horum parentes ſenio confecti, quaſi theſaurus aliquis, domi iacent, is putet numquam aliud ſibi tale ſimulacrum ve magis efficax domi affuturum, ſi rectè, vt decet, ab eo colatur. Id eſt, πατὴρ οὖν ὅτῳ καὶ μήτηρ, ἢ τούτων πατέρες ἢ μητέρες ἐν οἰκίᾳ κεῖνται κειμήλιοι ἀπειρηκότες γήρᾳ, μηδεὶς διανοηθήτω ποτὲ ἄγαλμα αὐτῶν τοιοῦτον ἐφέστιον οἴκημα ἐν οἰκίᾳ ἔχων μᾶλλον κύριον ἔσεσθαι, ἐὰν δὴ κατὰ τρόπον γε ὀρθῶς αὐτὸ θεραπεύῃ ὁ κεκτημένος. Sed hæc etiam Senecæ addamus 3. De beneficiis quòd ad argumentum faciant. Hoc agite, optimi iuuenes, propoſita eſt inter parentes ac liberos honeſta contentio. Sumite modò animum qualē decet, & deficere nolite, vt vincatis optantes. Nec deſunt tam pulchro certamini duces, qui ad ſimilia vos cohortentur, ac per veſtigia ſua ire ad victoriã ſæpè iam parti ex parentibus iubeant. Vicit Aeneas patrem ipſe, cuius infantia leue tutumque geſtamen, grauem ſenio, per media hoſtium agmina, & per cadentis circa ſe vrbis ruinas ferens, cùm complexus ſacra ac penates Deos religioſus ſenex non ſimplici vadentem ſarcina premeret, tulit illum per ignes: & quid non pietas poteſt? Lege Val. Max. 5. cap. 4.

Locus Platonis, de pietate filiorum in parentes.

Pulcher Senecæ locus.

Per medios hoſteis.] per medias Græcorum militum copias.

Patriæ.] Ilij.

Ab igne.] Incendio. prouerbium ſapit, quo vſus Ariſtides in Apellæ genethliaco: ἐκ μέσου, φασιν, πυρὸς τὸν ἄνδρα σώζειν: medio, quod dicitur, incendio ſeruare virum; pro eo quod eſt, maximo periculo liberare.

Dulce parentis onus.] Sic ferè Ouid. 2. Faſt.

Deque viri collo dulce pependit onus.

de Lucretia loquitur Catullus ad Manlium:

Ingratum tremuli tolle parentis onus.

Adorea.] Gloria, victoria bellica. Horat. 4. Carm. Ode 4.

Qui primus alma riſit adorea.

Adorea quid.

Plinius cap. 3. lib. 18. Gloriam ipſam à farris honore adoream

appellabant,quia glorioſum eum putabant veteres, qui farris copia abundaret,vt tradit Feſt.Pompeius.Ammian.Marcell.20 Laborum factorumque vehens adoreas celſas.Sidonius Appollinar.Epiſt.7.Poſſet triumphalibus adoreis familiæ tuæ defatigari; Apuleius Aſini aurei 3. Iam & ipſe poſſum mihi primam iſtam virtutis adoream numerare. & 7. Vt, quod aiunt, domi foriſque fortibus factis adorea plenè gloriarer. Mamertinus Panegyrico: Cùm honorem meum adoreis millitaribus cumularet.Claudian.de laudib.Stiliconis in fine:

Hæc omnes veterum reuocauit adorea laurus.

Rapto, erepto.] Obſerua diſcrimen ſignificationis inter ſimplex & compoſitum, vt illud eſt in ſuperioribus:

Viris rapimur, piſcibus eripimur.

Mulieris famam, non formam, vulgatam eſſe oportere.

EMBLEMA CXCV.

Alma Venus, quænam hæc facies? quid denotat illa
Teſtudo, molli quam pede Diua premis?
Me ſic effinxit Phidias, ſexumque referri
Femineum noſtra iuſsit ab effigie:
Quodque manere domi, & tacitas decet eſſe puellas,
Suppoſuit pedibus talia ſigna meis.

Fons Emblematis. PLutarchi hæc ſunt ex eo quem De mulierum virtutibus libello ſcripſit: Περὶ ἀρετῆς γυναικῶν, οὐ τὴν αὐτὴν τῷ Θουκυδίδῃ γνώμην ἔχομεν· ὁ μὲν γὰρ ἧς ἂν ἐλάχιστος ἡ περὶ τοῖ

κτὸς ψόγου πέρι ἢ ἐπαίνου λόγος, ἀρίστην ἀποφαίνεται. καθάπερ ὸ σῶμα καὶ τοὔνομα τῆς ἀγαθῆς γυναικὸς οἰόμενος δεῖν κατάκλει- ον εἶναι καὶ ἀνέκδοξον ἡμῖν δὲ κομψότερος μὲν ὁ Γοργίας φαίνεται, ελεύων μὴ τὸ εἶδος, ἀλλὰ τὴν δόξαν εἶναι πολλοῖς γνώριμον τῆς υναικός. Longè aliter ego de mulierum virtute ſentio quàm 'hucydides. Is enim eam in primis laudandam eſſe mulierem ult, de qua vel minimus aut in bonam aut in malam partem ımor. Etenim cenſet optimè vt corpus, ita & famam ſapientis eminæ domi eſſe incluſam, neque in publicum exire debere. t mihi hac in parte concinnior videtur Gorgias, qui mulieris on formam, ſed famam vult multis eſſe notam. Hæc Plutarch. riſtotel. in Oeconomicis, nec veſtium elegantiam nitorem- ue, nec auri pretium aut magnitudinem tantum habere mo- enti ad mulieris commendationem ait, quantum modeſtia lleat & probati mores. Hinc illud Propertij matronas veteres udantis: Locus Ariſtotelis.

Non illis ſtudium vulgò conquirere amantes:
Illis ampla ſatis forma, pudicitia.

egyptiis mulieribus calceis vti non fuit patrij moris, quo do- i ſe continere quodammodò cogerentur. Et Valerius Maxi- us teſtis eſt quoſdam ſuas vxores repudiaſſe, quòd cum aliis iſſent collocutæ. Itaque Phidias Elienſibus Venerem finxit, ıæ pedibus teſtudinem premeret: idque innuebat matrem fa- ilias à domeſticis parietibus nuſquam oportere diſcedere, potè cuius omne munus intra domeſticos parietes continea- r: eamque tacitam, vel certè pauciloquam eſſe debere. Quod ctè in Heraclidis admonuit Euripides:

Γυναικὶ γὰρ σιγή τε καὶ τὸ σωφρονεῖν
Κάλλιστον, εἴσω δ' ἥσυχον μένειν δόμων.

quidem & in connubialibus præceptis Plutarchus docuit, & j permulti qui de œconomia & officio matris familiâs ſcri- erunt. Sed illud Propertij ſubinde occurrit:

Felix Admeti coniux, & lectus Vlyſsis,
Et quæcumque viri femina limen amat.

: Maro 2, Georg. *Caſta pudicitiam ſeruat domus.* Olim putabant n ſatis dignum matris familiâs nomine, ſi in publico verſare- r: quamobrem Conſtantinus l. Nemo, Cod. de off. diuer. iud. tuit ne materfamilias in publicũ protraheretur, nẽpe ob vere ndiã ſexus, l. 2. §. 1. Cod. de his qui ven. ætat. imp. Sed & mulie s virorũ cœtibus immiſceri nõ cõuenit, ait Bonifacius, in c. mu res, De iudiciis, in 6. Succurrit exemplũ nobile & graue im-

primis Sulpitij Galli, qui vxorem dimiſit, quòd eam aper capite foris verſatam cognouerat. Lex enim, inquit, tibi me tantum præfinit oculos, quibus formam tuam approbes. His d coris inſtrumenta compara, his eſto ſpecioſa, horum te certic crede notitiæ. Vlterior tui conſpectus ſuperuacua irritatio accerſitus, in ſuſpicione & crimine ſubhæreat neceſſe eſt. V Max. lib. 6. cap. De ſeueritate. Quantùm autem attinet ad m lieris ſilētium, Epicharmus aiebat ſermonis parcitatem in m liere probitatis eſſe argumentū: Nicoſtratus, caſtitatis pign Democritus, ornamentum pulcherrimum. Illudque Sophoc prouerbiale celebratur à doctis:

Silentium mulierem decere.

γυναιξὶ κόσμον ἡ σιγὴ φέρει.

Contrà verò, vt eſt apud Euripidem, quæ apud viros tacere n poſſunt, ſeſe dedecore aſpergunt. Silentium vxoris, ego neq ſuſpectum habeo, neque timeo (ait declam. 280. Quintilia decet hoc matronalem pudorem: & ſi ducta fuerit ad magiſt tum, hoc illam maximè facturam arbitror, vt taceat. Hoc eti agalma Phidiæ eodem penè modo Emblemate lepido expre Hadrian. Iunius, rariſſimum Galliæ Belgicæ decus:

Teſtudo premitur pede, clauem dextra retentat,
Vacat obſtruendo dentium ſepto altera.
Nec vaga diſcurſet coniux, neu futilis eſto,
Ipſamque cura opum tuendarum addecet.

Idem annotauit Pierius 28. lib. Hieroglyph. Multa ſunt ap Plutarch. libello De præceptis quibus coniuges inſtituun Interea tamen non tranſiliam id Columellæ è procemio 12. re ruſtica: Cùm & operam & diligentiam ea quæ propoſuin deſiderarent, nec exigua cura foris acquirerētur, quæ domi ſtodiri oporteret, iure à natura cōparata eſt mulieris ad don ſticam diligentiam, viri autem ad exercitationem forenſem extraneam. Itaque viro calores & frigora perpetienda: tum itinera & labores, pacis ac belli, id eſt ruſticationis & milita ſtipendiorum diſtribuit. Mulieri deinceps, quòd omnibus rebus eam fecerat inhabilem, domeſtica negotia curanda t didit. Et quoniam hunc ſexum cuſtodiæ & diligentiæ aſſig uerat, idcircò timidiorem reddidit quàm virilem. Nam me plurimum confert ad diligentiam cuſtodiendi.

Columellæ locus.

Teſtudo.] A tegendo, vel quòd teſta tecta ſit, ait Varro. H φερέοικον, id eſt, domiportam appellat Heſiodus 2. ἔργων. Ci ro. 2. De diuinatione, ex Pacuuio citat hoc ænigmaticum:

Teſtudo.

Sanguine caſſa, domiporta, terrigena traditur,

Quai

Quadrupes, tardigrada, agreſtis, humilis, aſpera,
Capite breui, ceruice anguina, aſpectu truci,
Euiſcerata, inanima, cum animali ſono.

Aenigma de teſtudine.

Et alius quiſpiam alludens ad noſtrum Emblema:

Tardigrada, herbigrada, domiporta, & ſanguine caſſa,
Sub pedibus Veneris Cous quam pixit Apelles.

Phidias.] A Plinio nominatur artifex numquam ſatis laudatus, excellens ſtatuarius: cuius opera præſtantiſſima repete ex Plin. cap. 8. lib. 34. & cap. 5. lib. 36. Phidias.

Sexúmque referri femineum.] Venus pro vxore, amica, & matre familias alicubi reperitur. Virgil. 3. Eclog.

Parta meæ Veneri ſunt munera.

Macrob. etiam Satur. 1. pro generandi facultate accipit, vt apud Pompeium Feſtum, Cypris vel Cypria Venus, quia parientibus præſideat, quòd Græcè *κύειν* parere ſit. Venus, vocabulum polyſemū.

Vv

In Pudoris ſtatuam.

EMBLEMA CXCVI.

PENELOPE deſponſa ſequi cupiebat Vlyſſem,
Ni ſecus Icarius mallet habere pater.
Ille Ithacam, hic offert Sparten, manet anxia virgo.
Hinc pater, inde viri mutuus vrget amor.
Ergo ſedens velat vultus, obnubit ocellos:
Iſta verecundi ſigna pudoris erant.
Queis ſibi prælatum Icarius cognouit Vlyſſem,
Hocque pudori aram ſchemate conſtituit.

Fons Emblematis.

ID ſumptum eſt ex Pauſaniæ 3. qui Laconica inſcribitur, v[...] agit de Pudoris ſimulacro, quod Icarij patris Penelopes d[...] num fuiſſe ferunt: Grecique hiſtoriam de hac re huiuſmodi c[...]

ſcripſere. Cùm Icarius ab Vlyſſe fruſtrà contẽdiſſet, vt Lacedæmone habitare mallet, id demùm filiæ perſuadere conatus eſt. cumque acriùs inſtaret, ne ſe desereret, Vlyſſes iuſſit vt ea ſpõte ſequeretur quem vellet, aut cum patre, ſi grauaretur, Lacedæmona rediret. Penelope obtecta facie, nihil quicquam reſpondebat. Quare pater, intellecta filiæ ſententia, eam dimiſit, & in facti monumentum eo loco Pudoris ſimulacrum erexit, quod in Laconia ſpectabatur. Cuius meminit Gyraldus Syntagm. I. hiſtoriæ Deorum. Id quidem arguit, mulierem debere magnam parentibus gratiam & pietatem, ſed maritum præ cæteris ſequi & obſeruare: quod & ſacræ literæ præcipiunt; ſiquidem homo relinquat patrem & matrem, & vxori adhæreat eſt neceſſe, ſintque duo in carne vna. Videtúrque huc referendum quadam ex parte, quod Ouidiana Penelope ad Vlyſſem ſcribere fingitur his verbis: Mulier parentibus virum præferre debet.

Me pater Icarius viduo diſcedere lecto
Cogit, & immenſas increpat vſque moras.
Increpet vſque licet, tua ſim, tua dicar oportet:
Penelope coniux ſemper Vlyßis ero.
Ille tamen pietate mea, precibúſque pudicis
Frangitur, & vires temporat ipſe ſuas.

Cui fortè diſſimile non eſt quod ſcripſit Euſtathius interpres Homeri: ἔχειν γυναῖκα λέγεται ὁ ἀνὴρ, ἔχεσθαι δὲ ἡ γυνὴ τοῦ ἀνδρί. Sed huc maximè pertinent illa Quintil. declam. 259. Virgo ad patrem, nupta ad maritum pertinet. Eiuſdem ſtatuæ mẽtio eſt apud Lucianum in Imaginibus.

Ithacam.] Vlyſſis patriam, inſulam in mari Ionio, vnde ipſe Ithacus & Ithacenſis cognominatur à Poetis. Ithaca.

Sparten.] Id eſt, Lacedæmonem, ex qua fuit Icarius pater Penelopes.

Virgo.] Penelope, quod vocabulum non ita ſtrictè accipitur, vt ſomniant plerique. Lege Vallam lib. 6. & apud Iuriſconſultos, virgo pro femina viripotente accipitur, vt l. Mulieris D. de verb. ſign. Virgo pro muliere quauis.

Obnubit ocellos.] Hoc ſimpliciter referri poſſe videtur ad verecundiam pudicæ mulieris, quæ rectà viros non aſpiciat, ſed cùm loqui neceſſe habet, demittat: qualis apud poetam Dido ἐπὶ τὸ πρέπον, lib. I.

Tum breuiter Dido vultum demiſſa profatur.

Et in 3. de Andromache,

Deiecit vultum, & demiſſa voce locuta eſt.

Vnde dictum olim, pudorem in oculis eſſe, ait Ariſt. 2. De ar dicendi. Sed coniicio noſtrum hunc non temerè verbo obnu bit, vſum fuiſſe, vt alluderet ad veterem nuptiarum ritum: di ctæ enim nuptiæ ſunt à nuptu, hoc eſt opertione; nubere e velo tegere; mulier enim nupta, id eſt obuoluta, & tecta vel mine ducebatur in viri domum. Sic Neptunus, ait Varro, dictu eſt quòd terras & mare obnubat, vt cælum nubes. Id proba apud Feſtum Pomp. Cælius & Ciutius, quòd nubentis cap flammeo obuolueretur.

Hoc ſchemate.] Hac figura, hoc cultu vel habitu, hac imagin σχῆμα, παρὰ τοῦ ἔχειν, ἔσχημαι. Schema, habitum, colorem, fig ram Rhetoricam, & alia permulta ſignificat.

Nupta contagioſo.

EMBLEMA CCXCVII.

DII meliora piis, MeZenti, cur age ſic me
Compellas? emptus quòd tibi dote gener,

Gallica quem ſcabies, dira & mentagra perurit:
Hoc eſt quidnam aliud, dic mihi ſæue pater,
Corpora corporibus quàm iungere mortua viuis,
Efferáque Etruſci facta nouare ducis?

Onqueritur hîc puella ingenua de patre perquàm diffi-cili & inhumano, qui eam locauerat viro cuidam turpi-er inquinato ac miſerè fœtenti, mentagra, morbo Gallico & lia ſimili lue conſumpto. Quod facinus illi ſimillimum eſſe icit, quod fuit olim ſollemne ac familiare μισανθρώπῳ Me-entio Tyrrhenorum Regi, Deorum & hominum contempto-: qui crudelitate omni & inaudita ferocitate ſolebat viua cor-ora mortuis colligare, vt fœtore & intolerabili tabe ſenſim nimã infeliciter exhalarent. Perinde ſeſe habent crudeles illi atres, qui ſuas filias egregia forma, integras, & bona valetudi-e, matrimonio (à quo diſſolui poſtea nefas) copulare non hor-ent hominibus leprâ & podagrâ confectis, & ſæpiùs Neapo-tana ſcabie corruptis, iis quidem viuis cadaueribus, qui mor-is eo quidem peiores, quòd eorum fœtor & cruciatus ad vi-e vſque, & interdum etiam diuturnæ finem maneat: illorum erò celeriùs animum debilitando enecet. Eiuſmodi coniu-ium tam impar vt eruditè, ita & feſtiuè depinxit Eraſmus in ialogo, cui titulus eſt ἄγαμος γάμος: ex quo placet huc tranſ-rre quæ ad rem faciant. Sic autem primùm nobilem puellam eſcribit. G A. Quid ego tibi depingam puellam non incogni-m, quamquam plurimum gratiæ addidit ornatus natiuo de-ori? Mi Petroni, dixiſſes Deam quampiam eſſe: nihil illam on deecbeat. Interim nobis prodit beatus ille ſponſus, trunco ſo, alteram trahens tibiam, ſed minus feliciter quàm Suiſeri lent, manibus ſcabris, habitu graui, oculis languidis, capite uincto: ſanies & è naribus & ex auribus fluebat. Alij digitos bent anulatos, ille etiam in femore geſtat anulos. P E. Quid rentibus accidit vt talem filiam tali portento committerent? A. Neſcio, niſi quòd hodie pleriſque videtur adempta mens. E. Fortaſſe prædiues eſt. G A. Eſt affatim, ſed ære alieno. P E. puella veneno ſuſtuliſſet ambos auos & auias, quod grauius pplicium de illa ſumi poterat? Si minxiſſet in patrios cine-s, ſatis pœnarum datura fuerat tali monſtro vel oſculum da-coacta. Mihi ſanè factum hoc crudelius eſſe videtur, quàm ſi am nudam obieciſſent Vrſis, aut Leonibus, aut Crocodilis.

Puellæ querela de patre inhumano.

Eraſmi locus è dialogo, cui⁹ titulus, Cõiugium impar.

Nam aut feræ peperciſſent tam inſigni formæ, aut ſubita mors finiſſet cruciatum: mihi planè videtur hoc factum Mezentio dignum, qui *mortua*, vt inquit Maro,

8. Æneid.

—— iungebat corpora viuis,
Componens manibúſque manus, atque oribus ora.

Quamquam nec Mezentius, ni fallor, tam immanis erat, vt tam amabilem puellam cadaueri iungeret. Nec vllum cadauer eſt, cui non iungi malis quàm tam putido cadaueri. Siquidem hoc ipſum quod ſpirat, merum venenum eſt: quod loquitur, eſt peſtis: quod contingit, mors eſt, hæc ille. Huc refer etiam Prouerbium, Malè coniugati.

Dij meliora piis] Optandi formula per apoſiopéſin. ſumptum id ex 3. Georg. Virgil.

Dij meliora piis, errorémque hoſtibus illum.

Dij meliora.

Græci ſic efferunt, ἔξω κακὸν, Malum foras: &, ἀπόφημι ὦ ἄρες apud Lucianum. Cicero Antoniana 8. Dij meliora: id enim ipſum agimus, ne quis poſthac eiuſmodi quicquam poſſit polliceri. Ouid. Epiſt. Helenes:

Dij melius: ſimilis non fuit ille tui.

Idem 15. Metamorph.

—— procul, ô procul omnia, dixit,
Talia Dij pellant.

Et Epiſtola Laodameiæ Proteſilao:

Dij, precor, à nobis omen remouete ſiniſtrum.

Amorum 2. Eleg. 10. idem:

Hoſtibus eueniat vita ſeuera meis:
Hoſtibus eueniat vacuo dormire cubili.

Et 3. eiuſd. operis:

Eueniat noſtris hoſtibus ille pudor.

Tibullus 3.

Dij meliora ferant, nec ſint inſomnia vera.

Liuius lib. 9. Oratione Poſtumij (qui Conſul ſub iugum miſſus ad Caudinas furcas, diſſuadebat fœdus à ſe ictum cum Samnitibus) Quid tandem? ſi ſpopondiſſimus vrbem hanc relicturum populum Roman. ſi incenſurum, ſi ſub regibus futurum? Dij meliora. Quæ loquendi formula plena eſt affectus & energiæ, vt facilè apparet ex iis, quos modò citaui, locis.

Emptus quòd tibi dote gener.] Emptus gener, vt apud Virgil. 1. Georg.

Téque ſibi generum Thetys emat omnibus vndis:

In quo alluſum ad matrimonij ſpeciem, quæ veteribus coëm

ꝺtio dicebatur; de qua Cicero in Topic. & Seruius. Quintilian. ꝺeclam. 257. Securus ſis pater: petiti ſumus: empti ſumus.

Gallica quem ſcabies.] Morbus hic Neapoli allatus, nondum ꝺuum nomen vnicum eſt ſortitus: nominatur interdum Indicus, ꝺuandoque Gallicus, quandoque Neapolitana aut Hiſpanica ſcabies: ea eſt ſuperbiſſima, quæ nec lepræ, nec elephantiaſi, nec ꝺichenibus, nec podagræ, nec mentagrę cedat, ſi res veniat in ꝺertamen. Hanc luem ex Indis profectam tradunt auctores, ꝺum qua in illa Hiſpanienſi India infantes naſcuntur. Alij aliò ꝺeferunt: ſed certò conſtat in iſtas regiones inuectam non mul-ꝺo abhinc tempore; nimirum ignota fuit ante glorioſam, ſed ꝺarùm felicem expeditionem Neapolitanam ſub Carolo 8. ꝺallorum Rege. Morbus Neapolitanus, & lues Hiſpanica.

Mentagra.] Morbus eſt à mento ſic dictus. Nam à mento ꝺer faciem collum, pectus & manus, fœdo & inſolito quodam ꝺurfure dilatatur. Plinius cap. 1. lib. 26. Grauiſſimum, inquit, ex ꝺis lichenas appellauere Græco nomine, Latinè, quoniam à ꝺento ferè oriebatur, ioculari primum laſciuia, vt eſt procax ꝺatura multorum in alienis miſeriis, mox & vſurpato vocabu-ꝺo, mentagram occupantem in multis totos vbique vultus, ꝺculis tantùm immunibus, deſcendentem verò in colla pectúſ-ꝺue ac manus fœdo cutis furfure. Mentagra.

Etruſci Ducis.] Mezentij Regis Etruriæ, quæ regio eſt Italiæ ꝺari Tyrrheno adiacens.

ARBORES.

Cupreſſus.

EMBLEMA CXCVIII.

INDICAT *effigies metæ, nomenque cupreßi*
Tractandos parili conditione ſuos.

Aliud.

FVNESTA *eſt arbor, procerum monumenta Cupreſſus,*
Quale apium plebis, comere fronde ſolet.

Aliud.

PVLCHRA *coma eſt, pulchro digeſtæque ordine frondes:*
Sed fructus nullos hæc coma pulchra gerit.

Indicat.] Multi Cypariſſum vocatam aiunt διὰ τὸ κύειν καὶ
φέρειν παρίσοις κλάδοις τε καὶ καρποῖς, à fructum æqualitate, pa- Cupreſſus vnde nominatus, & eius natura.
riterque ramorum quos producit. Siquidem Cupreſſus ab ra-
dice ad ſummitatem recto ſtipite cõſurgit, ſuáque brachia om-
nia pari æqualitate in coni figuram ad faſtigium protẽdit. Hoc
quidem admoneri poteſt Magiſtratus & Princeps, vt in Rep.
& prouinciis ſibi ſubiectis æqualitatem ſeruẽt atque tueantur.
Meminerit etiam optimus quiſque paterfamiliàs ſuorũ libero-
rum æquam habere procurationem, cùm ſint omnes æquè le-
gitimi. quod tamen in pleriſque noſtræ Galliæ prouinciis iure
patrio non obſeruari palàm eſt. Caſſius Dionyſ. lib. 11. c. 5. Cu-
preſſi duplex nomen habet: & Charites, hoc eſt Gratiæ appel-
lantur ad delectationem: Cupreſſi verò, ſiue (vt Græci rectiùs
appellant) Cypariſſi, quòd ferè pariles geſtent & producant tũ
ramos, tum fructus. Ambroſius Serm. 4. in Pſal. 118. de Cupreſſo
verba faciens: (quid enim me pudeat auctorem tam pium &
doctum huc aduocare?) Genus hoc arboris, ait, numquam ad-
mittit viriditatem ſuam hyeme. Iuxta ver & æſtatem comã pa-
ſcit, nec diuerſo colore mutatur. Solam hanc arborem ventus
ſuo numquam honore deſpoliat: ſola numquam vetere exuitur
amictu, aut nouo flore veſcitur. Sic Apoſtolica quoque gratia
neſcit defectum, ſed vetuſtate ſui floret. Ceterùm quòd hîc ſcri-
bit Alciatus de æqualitate, quæ patribus in liberos obſeruanda
ſit, illuſtrari non minimum poſſunt his Ambroſij eiuſdem ver- Locus D. Ambroſij.
bis in Hexaëm. lib. 5. c. 18. Quis docuit niſi homo, filios abdica-
ri? quis reperit tam immitia patrum iura? quis inter naturæ fra-
ternæ conſortia fratres impares fecit? Vnius diuitiis filij diuer-
ſa ſorte ceduntur. Alius totius paternæ ſortis adeptione inun-
datur, alius opulẽtæ hæreditatis patriæ deplorat exhauſtã atq;
inopem portionem. Nunquid natura diuiſit merita filiorum?
Ex pari omnibus tribuit, quod ad naſcendi atque viuendi poſ-
ſint habere ſubſtantiam. Iſta vos docent non diſcernere patri-
monio, quos titulo germanitatis æquaſtis. Etenim quibus dedi-
ſtis cõmuniter eſſe quod nati ſunt, non debetur his, vt id com-
muniter habeant, quod à natura ſubſtituti ſunt inuidere, &c.

Metæ.] Meta ſtrues in acutum tendens, Græcis κῶνος. Virg. Metæ.

Hic viridem Æneas frondenti ex ilice metam
Conſtituit.

Idem alibi, Aërias quercus, & coniferas cypariſſos appellat.
Citat & iſtuc ex Ennio, Nonius:

Capitibus nutantes pinos, rectoſque Cupreſſos.

Cupreſſum autem à Cypariſſo puero nomen habuiſſe, eo quidem Telephi filio, ab Apolline adamato, & in arborem ſui nominis commutato, fabulatur Ouidius in 10.

Cupreſſus adhibita funeribus.

Funeſta eſt.] Cupreſſus Diti ſacra, ideóque pro ſigno funebri ad domos poſita. Plin. lib. 16. cap. 33. Hæc enim procerum magnatúmque, ſicuti Apium plebeiorum, ſepulcris imponebatur, quòd putredinem auertere crederetur: quorum vtrumque ſimili propemodum folio, colore, odore, facultate naturáque ſit. Sunt autem qui ramos cupreſſinos ante defunctorum ædes poni ſolitos velint, ne quis per imprudentiam ingreſſurus polluerетur. In funeribus autem adhibebatur quòd ſemel exciſa nunquam renaſcatur: vel vt humanum corpus ab anima & animo iam relictum diutiùs ſeruaretur, atque incorruptum remaneret. Varro putat hunc morem inductum, ne cadauerum odor nares offenderet, interea dum vrerentur. Vide Cupreſſum Pierij, id eſt lib. 52.

Funeſta.] Funeribus deſtinata, vel pro mortis ſigno abhibita: Ideò enim Horatius Cupreſſus appellat funebres Ode 5. Epod. vt Virgil. in 6. ferales. ſic enim ait:

—— cui frondibus atris
Intexunt latera, & ferales antè cupreſſos.

Idem 3. Æneid.

—— ſtant manibus aræ
Cæruleis mæſtæ vittis, atráque cupreſſo,
Et non plebeios luctus teſtata cupreſſus.

Ouid. 3. Triſtium, Elegia 13.

Funeris ara mihi ferali cincta cupreſſu Conuenit.

Claudian. 2. de Raptu Proſerp.

Quercus amica Ioui, tumulos tectura cupreſſus.

Comere.] Ornare. hinc comptum dicimus ornatum.

Comere fronde.] Hoc μεταφορικῶς. Propriè Plautus: Dum poliuntur, dum comuntur, annus eſt. Claudian. in laude Serenæ:

Non illo nitidos vnquam bellante capillos
Comere.

Leoſthenis in Athenienſes dictum.

Pulcra coma, &c.] Huc refer dictum Phocionis in Leoſthenem Oratorem multis & magnificis promiſſis Athenienſes ad bellum concitantem: eius enim orationem cupreſſis eſſe ſimilem aiebat, quæ cùm pulchræ ſint & proceræ, nullum tamẽ fructum referant. Dicitur autem in eos, qui cùm membris ſint elegantibus & apprimè comptis, nullius tamen frugis ſunt, neque ſuis alicui commodo eſſe poſſunt. Refer huc Adag. Cypariſſi fructus.

Quercus.

EMBLEMA CXCIX.

Grata Ioui eſt quercus, qui nos ſeruatque fouetque:
Seruanti ciuem querna corona datur.

Aliud.

GLANDE *aluit veteres, ſola nunc proficit vmbra:*
Sic quoque ſic arbos officioſa Iouis.

Grata Ioui, &c.] Quercus Ioui ſacra, qui Deus habebatur Opt. Max. in ea enim reddebat oracula in Dodona ſylua. Virgilius 2. Georgic. Quercus ſacra Ioui.

——— memorúmque Ioui quæ maxima frondes
Eſculus, atque habitæ Graiis oracula quercus.

Claudian. de Raptu:

Quercus amica Ioui. ———

Huius autem glandibus priſci veſcebantur ante fruméti vſum: fiebat etiam è fronde querna ciuica corona quam ciuis ciui, à quo ſeruatus eſſet in prœlio, tamquam vitæ teſtem, ſalutíſque perceptæ monimentum dabat. Fiebat etiam ex illice: quod genus ſuperiori non admodum diſſimile eſt. Gellius cap. 6. lib. 5. & Plin. cap. 4. 16.

Seruanti ciuem.] Lucan. in primo:

Seruati ciuis referentem præmia quercum.

Glaudes, veterũm cibi. *Glande aluit veteres.*] Veteribus quernæ glandes victum præbuere: nunc verò arbor ipſa ſola vmbra prodeſt. quod conuerti poteſt ad veterem illam legem populo Iudaico à Moſe propoſitam, qua æterni patris filius & ſeruator noſter CHRISTVS expectabatur: cuius quidem ſpei fidem certiſſimam cùm nobis Chriſtianis dederit, poſſumus atque priſci illi ſubinde repetere, ἄλις δρυός, reperta tandem, vel potius cuique noſtrûm gratis conceſſa fruge omnium optima diuiniſſimáque, quam ab Euangelio decerpimus. In eam ſententiam luſi aliquando Epigrammat.

Glande partes aluit quercus, fagúſque vetuſtos:
Sed modò non cibus eſt, proficit vmbra tamen.
Glandibus antiquis tantùm fuit vſa vetuſtas:
Frugibus inuentis vtimur. at quid id eſt?
Tradidit in ſacro quæcumque volumine Moſes,
Glans erat, & veterum pabula priſca patrum.
At largitor opum fruges inuenit IESVS,
Et miſſa palea plurima grana dedit.
Vmbra licet nobis lex ſit vetus atque Propheta:
Sed noua lex CHRISTI *verior eſto cibus.*

Salix.

EMBLEMATA CC.

Quod frugiſperdam ſalicem vocitarit Homerus,
Clitoriis homines moribus adſimilat.

HOmerus Odyſſ. κ. ſalicem ὠλεσίκαρπον, vt etiam Theophraſtus 3. De plantis, cap. 2. & 2. cap. 13. De cauſſis, ὠλεσίκαρπον γένος appellat, quòd ſemen ocyſſimè amittat, antequam omninò maturitatem ſentiat, vt enarrat Plin. 16. cap. 29. ideoque hydropotarum poteſt eſſe ſymbolum, quò referes illud: Aquam bibens nihil boni parias. Sic autem Homerus, μακραί τ' αἴγειροι καὶ ἰτέαι ὠλεσίκαρποι. Retulit idem ex Homero Stobæus Serm. 100. ex Porphyrio, qui cum Plinio ſentit, salicis fructum cum vino propinatum, ſterilitatem inferre, genitale ſemen extinguere, ac libidinis impetum marcore afficere. Pierius Hieroglyph. 52. idem omninò, & alia quædam de ſalice notauit: vt Aelianus de hiſt. animal. 4. cap. 22. Salix ſemen amittit.

Clitoriis moribus.] Qui vino non vtuntur. Plin. enim 31. cap. 2. Clitorium lacum Arcadiæ aquam tali virtute imbutam habe-

re dicit,vt qui ex ea biberint,vinum aſpernentur. Ouid. 15. Metamorph.

Clitorio quicumque ſitim de fonte leuauit,
Vina fugit, gaudetque meris abſtemius vndis.

Clitorius lacus abſtemios reddit.

Itaque homines clitoriis moribus appellamus abſtemios. Memineram quidem, κλειτοριάζειν, obſcenum verbum, idem eſſ ac τὰ τῶν γυναικῶν αἰδοῖα ψηλαφίζεσθαι ἢ τούτων καθάπτεσθ muliebria contrectare. nam κλειτορὶς, vt traditur ab Heſychio eſt τοῦ γυναικείου αἰδοίου ἢ ὑποδερμὶς (mendosè ὑποδορὶς, v legitur in vulgatis Heſychij exemplaribus) καὶ νύμφη, καὶ μύρτος, καὶ κλειτορὶς, caruncula quædam muſculoſa in media part τῶν αἰδοίων γυναικείων. Itaque qui immoderatius muliebri cõtrectant, dicuntur κλειτοριάζειν, nempe nõ tam ὀλεσίκαρπ vt ſalaces, quàm τὸ σπέρμα διαφθείροντες, qui venere licentiù abutuntur, prouideque ad generãdum inepti fiunt. Quem eg germanum putò huius diſtichi ſenſum: non vt accipit iactabũdus neſcio quis & impudens plagiarius, qui bonam parter huius meæ commentationis ſibi ante annos aliquot audacte & impunè vindicarat. Is, vt ſibi videretur ingenioſior. κλειτοριάζειν verbum ad venerem maſculam retulit; Eraſmi auctoritate ductus: ſed in eo tamen dubius eſt Eraſmus, neque id perſpicuè aſſerit, vt qui dumtaxat ſuum coniectaneum afferat.

Abies.

EMBLEMA CC.

Apta fretis abies in montibus editur altis:
Eſt & in aduerſis maxima commoditas.

PLinius c.10.lib.16. In montibus editiſſimis naſcitur abies, ceu maria fugerit, quod hîc transfertur in eos, qui vt ampliorem mercedem conſequãtur, pericula ſubire non refugiũt.

Abies in montibus.] Sic Maro 7. Ecloga:

Fraxinus in ſyluis pulcherrima, pinus in hortis,
Populus in fluuiis, abies in montibus altis. Abies.

Idem 2. Aeneid.

——— *etiam ardua palma*
Naſcitur, & caſus abies viſura marinos.

Claudianus:

Apta fretis abies, bellis accommoda cornus.

In aduerſis.] Locis contrariis: dum enim abiete fit nauis in aquis fluctuans, videtur locum habere ſibi contrarium. Sic Plinius, Abies nauigiis expetita, ſitus in excelſo montium, ceu

maria fugerit, nec forma alia: materies verò præcipua trabibu
& plurimis vitæ operibus. Non piget Ambroſij ea de re h
ſententiam è 3. Hexaëmeron cap. 11. adiicere: Abies, inquit, n
contenta terrenis radicibus atque aërio vertice, etiã caſus m
ritimos tuto ſubitura remigio: nec ſolùm ventis, ſed etiam fl
ctibus certatura proceſſit.

Picea.

EMBLEMA CCII.

At picea emittat nullos quòd ſtirpe ſtolones,
Illius eſt index, qui ſine prole perit.

Picea. PIcea, quæ nullos emittit è ſua ſtirpe ſtolones, hominem
guit, qui ſine liberis vitam agat. De hac arbore ſatis m
Plin. lib. 16. cap. 10.

Stolo. *Stolones.*] Stolo, virgulta eſt ex arborum radicibus, aut tru
producta.

Coto

Cotonea.

EMBLEMA CCIII.

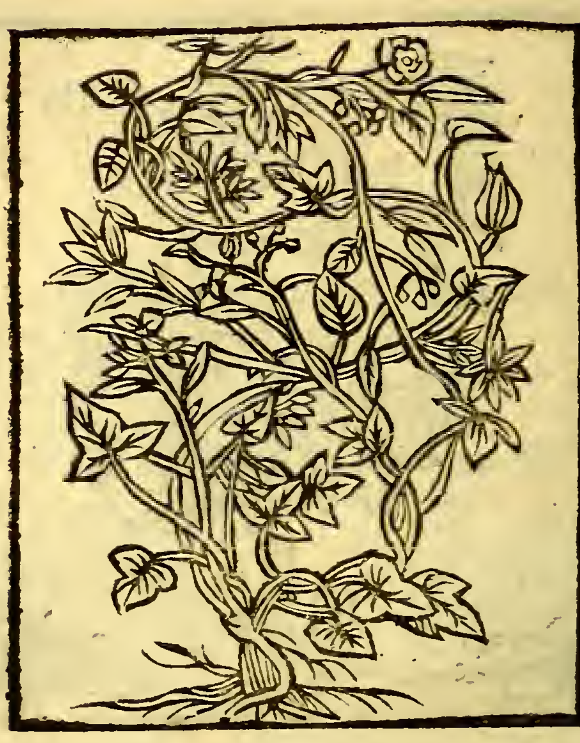

OMA *nouis tribui debere Cydonia nuptis*
Dicitur antiquus conſtituiſſe Solon.
rato ori & ſtomacho cùm ſint, vt & halitus illis
Sit ſuauis, blandus manet & ore lepos.

Lutarchus in γαμικοῖς παραγγέλμασιν ita ſcribit: Ὁ Σόλων ἐκέλευε τὴν νύμφην τῷ νυμφίῳ συγκατακλίνεσθαι μῆλον ιδωνίου κατατραγοῦσαν, αἰνιττόμενος ὡς ἔοικεν, ὅτι δεῖ τὴν πὸ στόματος καὶ φωνῆς χάριν εὐάρμοστον εἶναι πρώτην καὶ ἡδεῖαν: olon iubebat ſponſam cum ſponſo concubituram, priùs edemalum cotoneum: innuens ea re, primam quæ ore & voce itur, gratiam concinnam debere eſſe & ſuauem. Idem in Proematis ferè tradit. De Cotoneis Plin. 15. cap. 11. & 17. de eom ſapere & odore eiuſdem lib. cap. 28. Cotonea cur nouis nuptis ederentur.

Hedera.

EMBLEMA CCIIII.

Haudquaquam areſcens hederæ eſt arbuſcula, Ciſſo
Quæ puero Bacchum dona dediſſe ferunt:
Errabunda, procax, auratis fulua corymbis,
Exterius viridis, cætera pallor habet.
Hinc aptis vates cingunt ſua tempora ſertis:
Palleſcunt ſtudiis, laus diuturna vires.

Baccho ſacra hedera.

PIndarus in Olympiis, Bacchum κισσοφόρον, id eſt hede-
reum, vel hederaceum aut hederigeram appellat, quò
ei hedera dicata ſit. Tradunt autem nonnulli Ciſſum adole-
centem Liberi patris hiſtrionem ſaltatorémque fuiſſe: qui cu
Deo præſente Thyaſos exerceret, in quendam terræ hiatu
caſu lapſus interiit. Tellus autem cùm gratificari Baccho ve-
let, florem produxit adoleſcenti cognominem. Legitur qu-
dem primo Epigrammatôn;

Ciſſus, hiſtrio Bacchi.

Κισσῷ μὲν διόνυσος ἀγάλλεται, αἰγίδι δὲ ζεύς.

Bacchus amat hederas, & Iuppiter ægide gaudet.

Retulit autem in Atticis Pauſanias κισσὸν διονύσιον Bacchum ppellatum, quod in ea Atticæ regionis parte, id eſt Acharnis, rimùm hedera viſa ſit: quo loco ſtatuæ etiam ſunt hedereæ. ed & Homerus in hymnis κισσοκόμην διόνυσον, id eſt, hederi- omam vocat. Probus Grammaticus ait, in Cytherone ſacra iberi patris arcana tertio quoque anno celebrari ſolita. Li- er autem cum Muſis & Apolline eſſe perhibebatur, idcircó- ue ex hederæ eius fronde Poetas coronari. Porrò dicata eſt ei edera, quod vt ea ſemper viret, ſic ille ſemper iuuenis; vt dixi- nus initio: quanquam plerique referant ad ea ſerta ſeu corol- as, quas poſt expeditionem Indicam circumtuliſſe Bacchus icitur, Plinio teſte lib. 16. cap. 4. vnde & Dionyſiaca hedera di- a eſt, & Bacchica Ouid. Faſtor. 6.

Bacche racemiferos hedera redimite capillos.

dem alibi corymbiferum eum nominat. Plutarchus tamen ympoſiac. 3. ſectione 2. Hederam dicit à Baccho ſumptam, non t auxilium eſſet aduerſus ebrietatem, aut vt vino aduerſam, uippè qui Methymnæum, à methy, quod vinum ſonat, ſeſe ppellari voluit: ſed vt vinoſi vino vero deſtituti, hordeaceo otu pro vino vtuntur, & è malis aut palmulis quædam ſibi na conficiunt: ita qui hieme deſideraret coronam viteam, uòd tunc temporis vitem nudam vidit, & foliis carentem, ob nilitudinem quandam, hederam eſt amplexus. Non poſſum onniuentibus oculis ſubticere quod didici ex Poëtis Græcis, eorundem ſcholiaſtis, nempè vates appellari δαφνηφάγους, eſt lauriuoros, vel lauro veſcentes, aut laurum edentes: quò ſpexit Iuuenalis quadam Satyra, quo loco dixit,

——— *Laurumque momordit.*

oetis autem hederas decretas eſſe, cum Pierio, & aliis quibuſ- im doctioribus crediderim, vt vnà cum lauro permiſcerétur, on tam vt perpetuus vtriuſque viror, qui diuturna eorum ſcri a repræſentaret, in cauſſa fuit, quàm vt oſtenderetur eos, qui gni hederis euaſiſſent, laureamque meruiſſent, & arte & in- enio excelluiſſe. Siquidem per laurum intelligebant inſitam uandam ingenij vim ac venæ fecunditatem, Apollinis radiis ere atque locupletem: per hederam verò artem & induſtriã rruigili labore partam. Huius quidem rei indicium eſt, quod edera ſuapte natura ſit tã imbecilla, vt ſemper repere neceſſe beret, niſi vel muro, vel plantæ, aut ſaxis hæreret, & pertinax

Locus Plutarchi.

Poetæ & vates δαφνηφάγοι

Digni hederis.

Lauro, quid intelligebant veteres.

Hederæ quid.

conatu ſeſe attolleret, vt tandem paulatim irrepens victr
euadat. Eſt autem operæpretium, vtroque (arte ſcilicet & i
genio) ſi quis velit aliis antecellere; quandoquidem medi
cribus eſſe Poetis, non homines, non dij, non conceſſere c
lumnæ, vt habet ille, Sed & iſtuc aduertendum,

—— Ingenium cui ſit, cui mens diuinior, atque os
Magna ſonaturum, des nominis huius honorem.

Et, *—— Ego quod ſtudium ſine diuite vena*
Nec rude quid poßit video ingenium: alterius ſic
Altera poſcit opem res; & coniurat amicè.

Procax.] Donat. ad Hecyram Terent. procax petacem ſign
ficat, procari enim nihil aliud eſt quàm impudenter & imp
tunè petere, ait Nonius. Hinc procacitas, ſeu procacia, vt in
traditio, C de action. emp.

Hedera nigra. *Exterius viridis.*] Intelligit hederam nigram quæ florem c
ceum habet, pulla folia, Id eſt hederæ nigræ folia parte alt
vireſcunt, altera palleſcunt. Ne quid ad hæc requiras, conſ
Plinium lib. 16. cap. 34.

Hedera poetis ſacra. *Hinc aptis.*] Horatius 1. Carminum:

Me doctarum hederæ præmia frontium
Diis miſcent ſuperis.

Idem in Epiſtol.

Prima feres hederæ victricis præmia. ——

Virgilius in Eclogis:

Paſtores hedera creſcentem ornate Poetam.

Quod ridet in Satyrarum veſtibulo Perſius: ait enim,

Heliconidáſque pallidámque Pirenen
Illis relinquo, quorum imagines lambunt
Hederæ ſequaces. ——

Fama doctorum. *Palleſcunt vndique.*] Sicuti errabunda tenaxque hedera ſen
altum conſcendit, exteriùs vireſcens, in cæteris pallida, & a
reos corymbos ex ſe producit: ita Poeta ſuis laboribus hu
pedetentim ſeſe efferunt: & quamquam aſſiduo ſtudio pall
ſint, fama tamen ex ſcriptis & ingenio concitata ſemper vire
quippè qui aureos eruditionis & doctrinæ fructus parturia

Ilex.

EMBLEMA CCV.

VRITIE *nimia quòd ſeſe rumperet Ilex,*
Symbola ciuilis ſeditionis habet.

MVtuatus eſt huius diſtichi argumentum ex Ariſtot. Rhetoric. lib. 3. Pericles, inquit ille, Bœotios illicibus eſſe ſi-les dixit. vt enim ilices ſeſe viciſſim frangunt: ita Bœotios er ſe prœliari. Græcè ita: καὶ εἰς Βοιωτοὺς, ὅτι ὁμοίους τοῖς πρί-ς· τούς τε γὰρ πρίνους ὑπ' αὐτῶν κατακόπτεσθαι, καὶ τοὺς Βοιωτοὺς ὸς ἀλλήλους μαχομένους.

ſeditioſi duræq; ceruicis homines, quos citiùs frangas quàm ctas aut corrigas, ſuo magno malo efficiunt quod ilex, cuius ıta duries eſt, vt non niſi magna difficultate proſcindi queat, i etiam per ſe fatiſcat & diffindatur. Proterui enim, quibus litio & turbatus Reipublicæ ſtatus cordi eſt, cùm numquam ſſint cum aliis conuenire, ſæpenumero à reliquo ciuitatis rpore quaſi agmine facto, diſcedunt: & tandem cùm nonni- diſſentiunt à ſua factione, facillimè corripiuntur, ſuorúm-e flagitiorum pœnas luunt. Naturam huius arboris repete Plinij 16. cap. 8.

Ilex, nota ſeditioſorum.

Malus Medica.

EMBLEMA CCVI.

AVREA ſunt Veneris poma hæc: iucundus amaror
Indicat, eſt Græcis ſic γλυκύπικρος amor.

MEdica malus, quæ & Citrus, & apud noſtros ob aliqua
cum auro ſimilitudinem nomen reperit, non inconcint
Citrus, Amoris ſymbolum. amoris poteſt eſſe nota. Eſt enim coloris aurei, dulcis quide
& auſteri nonnihil ſaporis habet, ſed amari corticis: ita turp
voluptas primo blandiens aſpectu, tota videtur aurea, ſed v
guſtu dulce dedit, amarum ad ſatietatem vſque aggerit, quo
γλυκυπίκρου nomen indicat. Plato itaque, vt ſcribit Marſiliu
in Sympoſium, amorem rem amaram vocat, nec certè iniuria
Amor γλυκύπικρος. quia moritur quiſquis amat. Hunc & Orpheus γλυκύπικρο
id eſt, dulce amarum nominat; quippè cùm amor mors volun
taria ſit. Vt mors eſt, amara res eſt; vt voluntaria, dulcis. moritu
autem quiſquis amat. Hæc Marſ. Ficinus.

Iucundus amaror.] Paronomaſia elegans, quam lepidè vſu
pauit aliquis è recentibus ita:

Non amor antiquo fuerat, ſed amaror ab æuo
Dicendus, cùm ſit ſemper amarus amor.

Γλυκύπικρος amor] Sic Muſæus:

Ἤδη καὶ γλυκύπικρον ἐδέξατο κέντρον ἐρώτων.
Iam & dulcem amarum acceperat aculeum amorum.

t apud Hephæſtionem Sappho ait:

Ἔρως γλυκύπικρον ἀμάχανον ὄρπετον,
Amor dulciamara auis inexpugnabilis.

'oluptas eadem ratione γλυκυθυμία dicitur. Huc Prouer-ium, *Amaro dulce miſtum.* De amore qui γλυκύπικρος appella-ır Plutarchus 5.Sympoſ.Prouerb.7.

Buxus.

EMBLEMA CCVII.

ERPETVO *viridis, criſpóque cacumine buxus,*
Vnde eſt diſparibus fiſtula facta modis,

Deliciis apta eſt teneris & amantibus arbor:
Pallor ineſt illi, pallet & omnis amans.

Amantiũ conditio per buxũ repræſentata.

BVxus quorundam amantium vitam & conditionem refert. Vt enim eſt fronde ſemper viridi & pallida, ex cuius etiam ligno fiſtulæ optimæ conficiuntur: ita interno quodam vigore & vernantis ætatis affectu viuunt quicumque ſe amori dedunt, pallorem tamen cõtrahunt, huic affectui peculiarem, quòd ſingulis penè momentis reformident, ne ſpe concepta cadant, vel turpem quam ſibi fingunt, repulſam patiantur. At quidem nihilominus hilarem præ ſe vultum ferunt, vt blandum & feſtiuum ſermonem, ſempérque aliquid cantuum, aut legunt taciti, aut meditantur ſtudio, vel etiam ſcribunt aut recitant ad pellendos ex animo mærores, aut ex primenda ea quæ ipſi cõcipiunt.

Criſpóque cacumine buxus.] Huic proximum illud Claudian. 2. de Raptu:

——— hîc denſo criſpata cacumine buxus.

Diſparibus fiſtula.] Virg. 2. Ecloga:

Eſt mihi diſparibus ſeptem compacta cicutis
Fiſtula. ——

Ouid. 8. Metamorph.

——— ſic ruſtica quondam
Fiſtula diſparibus paulatim ſurgit auenis.

Idem loco alio de tibia buxea:

Longáque multifori delectat tibia buxi.

Deliciis teneris.] Amoribus blandis, & aliquando turpibus voluptatibus. Ouidius ſe tenerorum luſorem amorum vocat.

Paſtor ineſt illi.] Martial. 12. lib. 32.

Et non recenti pallidus magis buxo.

Amantes pallidi cur.

Pallet & omnis amans.] Cur amantes palleant, rationem aperit Ficin. Commenta. in Platonis Conuiuium. In Priapeis,

Vuis aridior puella paſsis,
Buxo pallidior, nouáque cera.

Ouid. 2. Metamorph.

——— cui protinus intima frigus
Oſſa receperunt, buxóque ſimillimus ora
Pallor obit.

Et 4. Metamorph.

——— oráque buxo
Pallidiora gerens exhorruit.

Idem in amatoriis:

Palleat omnis amans: color hic eſt aptus amanti.
Catullus de amaſio quodam:
———*inaurata pallidior ſtatua.*
Horat.3.Carm.10.
Nec tinctus viola pallor amantium.
D.Ambroſius lib.3.in Hexaëmeron cap.13.hæc de Buxo: Buxus elementorum apicibus vtilis exprimendis: leui materia vſum manus puerilis informat.vnde ait Scriptura:Scribe in buxo,ſimul vt admoneat te ipſa materia quæ ſemper viret, nec vnquã foliis exuitur ſuis; ne vnquam ſpei tuæ diſſimulatione nuderis, ſed ſemper tibi per fidem germinet ſpes ſalutis.Apuleius 1.De Aſino aur. Eúmque auidè eſitantem aſpiciens, aliquanto inferiore macie atque pallore buxeo deficientem video. Idem lib. .At ille modicum commoratus, refert ſeſe buxantique pallore trepidus, mira ſuper conſeruo ſuo renuntiat. Claudiani illud non eſt alienum à pallore amantum,qui de nuptiis Honorij & Margratus amantum pallor.Et Naſo 4.Metamorph. Locus D. Ambroſij.
———*Palles: facit hunc amor ipſe colorem.*

EMBLEMA CCVIII.

VR propecans foliis præmittis Amygdale flores?
Odi pupillos præcocis ingenij.

FLoret prima omnium Amygdala menſe Ianuario, Martis verò pomum maturat.Plin.15.cap.16.quod torquetur in illud ingeniorum velut præcox genus, quod non temerè vnquam peruenit ad frugem,ait Fab.lib.1.cap.3. Sunt enim pueri, qui ſtatim primóque omnia diſcant, memoritérque teneant, qui tamen quanto ætate fiunt prouectiores, tanto minus complectuntur, ita vt ad ſolidam eruditionem vix aliquando perueniant. Eam ob rem vulgò penè apud omnes creditum, eos, quibus ſit ingenium tam præcox & prematurum, aut inſanos fore,aut non diu victuros.Proinde Actius apud Gell.lib.13.cap. ait,in iuuenibus ingeniis itidem ſibi placere,vt in pomis immaturis acerbitas ipſa placet;ea enim demũ matureſcere (maturitas enim tempeſtiuam adfert ſuauitatem) reliqua ante tẽpus putreſcere. Id quidem obſeruatum maximè fuiſſe in Hermogene tradunt,cui vix dum pubeſcenti tam admirabilem ingenij & memoriæ vim fuiſſe dicunt, vt annos natus octodecim artem Rhetoricam conſcripſerit, quæ ab omnibus admodum Pueri præcoci ingenio. De Hermogene Rhetore mirum.

commendatur: quem etiam declamantem aliquãdo Muſonius Philoſophus grauiſſimus audire non refugit, quemadmodum nec Imperator. At cùm annum quartũ & viceſimum attigiſſet, mente lapſus dicitur, omniúmque penè rerũ oblitus nulla euidenti cauſſa. Præclara Lyſię vox oratoris, cũ diceret ſe nolle cõſcribere quę feſtinatio pręcipitaſſet, ὀ βούλομαι ἔγωγε συντάττειν ἐσπευμένα, quod tortum apparet in eos qui nimiùm pręcipitãtante ſtylo edunt, ſeu potiùs euomunt quæ nondum bellè concoxerunt. Non minùs lepidè Syneſius cùm diceret eos qui ſibi in ſtylo indulgerent, cæca & ſubuentanea parere: nec enim incubando fouere orationem eos quibus neceſſe eſt vomere. fieri namque ſtylum euanidum & ἐξίτηλον: qui non congrua tẽporis mora dictionem elimat: nam quod in fœtu imınaturo ſolet accidere, abortit; eoque fieri ſolet, vt abortus eiuſmodi nihil pariat quod ſi vitale, integrum, diuturnum. Philoſtratus tradit in Sophiſtis, cùm M. Antoninus fama excitus Ariſtidis Smyrnæi, audire ipſum diſſerentem vellet, dixiſſe: Hodie proponito, & cras audito; neque enim ſumus è numero vomentium, ſed exacta cura elaborantium. id eſt, τήμερον πρόβαλε, καὶ αὔριον ἀκροῶ, οὐ γάρ ἐσμὲν τῶν ἐσμέντων, ἀλλὰ τῶν ἀκριβούντων. Huc ſpectant adagia, Ante barbam doces ſenes: &, Odi puerulos præcoci ſapientia. cuius poſtremi meminit Apul. 2. orat. pro ſe, ſed aliò torquet.

Cur properans.] Properare aliud eſt quàm feſtinare, ait Nonius: qui enim vnumquodque maturè tranſigit, is properat: qui multa ſimul incipit, neque perficit, is feſtinat. Sic omnino Cato, oratione De ſuis virtutibus, & apud Gell. legimus, lib. 16. cap. 14.

Præcocis.] De huius vocabuli inflexione Gell. 10. cap. 11.

Amygdalus.

Morus.

EMBLEMA CCIX.

SERIOR *at morus numquam niſi frigore lapſo*
Germinat: & ſapiens nomina falſa gerit.

Morus vnde dicta ſit.

MOrus quaſi μοῦρος quibuſdam dicitur, quòd nigra ſit: ali à mora, id eſt, tarditate deriuant, quòd arborum poſtrem floreat. Nonnulli κατ᾽ ἀντίφρασιν, Morum quaſi μωρὸν appel latam exiſtimant, id eſt, ſtultam, cùm præ cæteris prudentiſſi ma eſſe videatur. Sic enim Plin. lib. 16. cap. 25. Nouiſſima, inquit vrbanarum germinat, nec niſi exacto frigore, ob id dicta ſapiē tiſſima arborum: ſed cùm cœpit, in tantum vniuerſa germina tio erumpit, vt vna nocte peragat etiam cum ſtrepitu. Hæc Pli nius. Ea itaque prudentiæ gerit ſymbolum, ait Pierius lib. 5 quòd, ne aëris iniuria lædatur, tempeſtiuam & commodam oc caſionem præſtolari videatur. Nam vbi primùm leniores & mi tiores aliquantùm auræ ſpirauere, erumpunt germina, & flore exſinuant magna interdum ſtrage ob temporis inconſtantiam Ne autem pruina lædi poſſit, quem hoſtem ſibi pernicioſum agnoſcit, non antè germinat quàm frigus penitùs lapſum fue

Prudentia ſymbolis, morus.

rit,atque ad amœniſſima adulti veris tempora peruentum omnino ſit. Ita vir prudens grauiora negotia,& conſilia omnia cõſultò prorogat:neque ante tempus ſe ſe effert,ſed maturam occaſionem citra noxam & periculum expectat. Huc facit prouerbium, Maturior moro.

Laurus.

EMBLEMA CCX.

PRÆSCIA *venturæ laurus fert ſigna ſalutis:*
Subdita puluillo ſomnia vera facit.

APhthonius Rhetor Laurum vaticinij ſymbolum eſſe prodidit:iccircò veteres μαντικὸν φυτὸν Laurum dixere, & Apollini diuinationis Deo ſacrã putarunt. Si enim ſtrepitu quodam in igne crepuiſſet,felicitatem portendebat. Adhæc puluillo ſuppoſita dormientium,ſomniorum veritatem cõciliare putatur,vt libris magicis proditum accepimus. Et quidem olim in maleficiis amatoriis incendi laurus,& aliqua religione in ignẽ coniici ſolebat,tanquam amantium querimonias repræſentãs. Laurus, vaticinij nota.

Adag. Clamoſior lauro ardente : quod videtur ſignificaſſe his verbis Tibulus, *Laurus vbi bona ſigna dedit, gaudete coloni.* ſi verò tacita conflagraſſet, habebatur inauſpicatiſſimum, vt ipſemet ait.

Et tacet extincto laurus aduſta foco.

δάφνη vnde dicta. Plerique hinc δάφνην dictam putant, à δα intenſiua particula, & φωνέω, quod eſt cano & voco: quòd in igne ſonitum & crepitum edat: vt Latini à la, particula, quam etiam dicunt habere vim intendendi, & vro, vt ſignificatione conueniat, non voce. Huc pertinet ex Lucilio illud à Macrobio citatum libro ſexto Saturn. cap. 4.

Nec res vlla magis quàm Phœbi Delphica laurus
Terribili ſonitu flamma crepitante crematur.

Praſcia venturæ.] Sic videtur legendum potiùs,

Præſcia venturi laurus, fert ſigna ſalutis:

Vt apud Claudian. 2. de raptu Proſerp.

— *Venturi præſcia laurus.*

Fluctuat.———

Aliud.

Debetur Carlo ſuperatis laurea Pœnis:
Victrices ornent talia ſerta comas.

CArolo V. victoriam Thunis referenti laurea corona debetur, quam triumphantes antiquitùs geſtabant. Plinius 15. cap. vlt. idemque miras lauri virtutes lib. 23. cap. 8. Vrbem eam ab imperatore Carolo expugnatam anno 1535. ereptam Barbaroſſæ, ſuoque regi tandem reſtitutam à patribus non ita dudum accepimus, qua de victoria libri editi circunferuntur.

Pœnis.] Pœni fuere Carthaginienſes : quo nomine Thunos intelligit, vel Thunenſes, qui eam regionem incolunt, in qua olim Carthago fuit, vt ſcriptores quidam tradunt, quorum in numero eſt Pacchimerius : qui tamen erroris conuincitur ab aliis quibuſdam ſtudioſis antiquitatum. Ea enim vrbs Ptolemæo eſt τύνητον: Straboni τύνις, vt Tunicenſe oppidum Plinio

Pœni. Thuni.

Populus alba.

EMBLEMA CCXIII.

ERCVLEOS *crines bicolor quòd populus ornet,*
Temporis alternat noxque dieſque vices.

Opulum albam Herculi ſacram Plinius tradit c.1. lib. 12.& lib.16.cap. 23. Hæc quòd ſit folio ſemper tremulo, ſupernè ndicanti,& inferiori parte viridi, temporis motum continuũ diem clarum, & obſcuram noctem diſtributum repręſentat. : autem Plinius: Pòpulus alia alba,alia nigra,alia quæ Liby- appellatur,minima folio,ac nigerrima, fungiſque enaſcenti- s laudatiſſima.Alba folio bicolor,ſupernè cãdicans,inferiori rte viridi.Hãc albam populum Herculi indigeni ſacram, idẽ n ſcribit;& Virgil.Ecloga 7.

Populus alba. Herculi ſacra.

Populus Alcidæ gratiſſima, vitis Iaccho.

hæc Lilius Gyraldus Syntagm. 17. hiſt. Deorum, his Virgi- na auctoritate reprehendit, qui tradunt eos ſola lauro coro-

nari ſolitos, qui ad aram maximam Herculi ſacra facerent. S
enim Virgil.in 8.

——— Herculea bicolor cùm populus vmbra
Velauitque comas, foliiſque innexa pependit.

Et paulò pòſt.

Populeis adſunt euincti tempora ramis.

Populus arbor, temporis ſymbolum.

Hoc quidem vidit diligentiſſimè Pierius lib.52.qui populo a bore tempus ſignificari ait, quòd ſit bicoloribus foliis, quip quæ diem ac noctem referre videatur. Quinetiam hæc hab populus commune cum tempore, quòd eius folia poſt ſolſtit circumaguntur, nec vllo argumento certiùs intelligitur ſid confectum. Sunt quidem pleræque arbores, quæ duorum c lorum folia habeant, vt ſunt oleæ, ſalices, citri: in illis tamen c lor penè idem, licet ab vna parte dilutior, altera denſior atq coloratior habeatur. In populo verò alba præſertim, cādor v ex parte penè niueus ac ceruſſatus, ex altera porracei folij i ſtar viridiſſimus. Eius arboris coronam geſtaſſe Herculem na rant, cùm ad inferos deſcendit, eamque partem quæ foris eſ conſpicua, fuligine tetri chaûs obſcuratam, quæ condeba interiùs, ſudore ablutam cādidiorem euaſiſſe. Secus habet Pa ſanias. Sed omnes haſce opiniones ſigillatim recenſere vt n eſt animus, ſic non video quàm ſit neceſſe.

FINIS.

NOTÆ POSTERIORES AD ALCIATI EMBLEMATA,

PER CLAVDIVM MINOEM.

Δευτέραι φροντίδες.

PARISIIS,
Apud Ioannem Richerium, via D. Ioannis Lateranenſis ſub Arbore Vireſcenti.

M. D. LXXXIX.

IN PRÆFATIONEM AD PEVTINGERVM.

E*Mblemata cudimus.*] Elegans à fabris ἀλληγορία, ſignificátque ſe horis genialibus hæc lepida carmina conſcripſiſſe. Sunt autem ἐμβλήματα (id enim placet addere) ornamenta exemptilia quæ ad placitum vaſis argenteis aureiſque tolli, & reponi poſſunt, qualia ſunt ſigilla, rerumque & floſculorum ſimulacra affabrè colata vel depicta. Sic itaque accipitur id nominis à M. Cicerone primùm deinde Vlpiano. Ex libris enim Iuriſconſultorum didicimus nihil aliud emblema eſſe, in l. cùm aurum 19. §. Idem Celſus: & l. Pediculis argenteis §. 1. Dig. de auro, argento, mundo legatis. Ea vox cùm peregrina eſſet, & Romanis auribus non ſatis nota, Tiberio Cæſari minimè placuit, vt principi qui linguam patriam externæ præferret. Quamquam enim, ait Suetonius, Græco ſermone promptus eſſet, non eſt tamen niſi opportunè vſus. abſtinuit enim, ſed in Senatu maximè, adeò quidem vt monopolium nominaturus, veniam priùs poſtularit, quòd ſibi verbo peregrino vtendum eſſet; atque etiam in quodam decreto Patrum, cùm ἔμβλημα recitaretur, vocem commutandam cenſueit, & pro peregrina Romanam requirendam, aut ſi non reperietur, vel pluribus, & per ambitum verborum rem enunciandam. † Sed retinemus Emblematis vocabulum, vt vſu iam receptum, dignúmque Romana ciuitate; eſt enim venuſtum & elegans, imò ſignificantiſſimum, & ad hanc inuentionis materiam appoſitiſſimum.

Emblema quid.

* Idem Dion in epitome, fol. 80.

Ipſe dabo vati carthacea munera vates.

Velim hæc addi ad poſtremum præfationis ſcholion, in quo de muneribus, quæ commodè & decenter viris dignis offerri debeant: non enim cuilibet rectè & opportunè datur quidlibet. ic Martialis in ſeptimo:

Diuitibus poteris Muſas, elegóſque ſonantes
Mittere: pauperibus munera pexa dato.

témque illud ex ſeptimo,

Muneribus cupiat ſi quis contendere tecum,

Audeat hic etiam, Caſtrice carminibus.

Et id quidem mihi reuocat in mentem diſtichon Latinum Laſcaris, doctiſſimi hominis, ad Iouianum Pontanum:

Verſiculos Pontane, tibi: ſic munera Baccho,
Libamus Bacchi: ſic Cereris Cereri.

AD EMBLEMA I.

De anguis augurio Cornelius Tacitus libro vndecimo, ſic: Sedente Claudio Circenſibus ludis, cùm pneri nobiles equis ludicrum Troiæ inirent, intérque eos Britannicus, Imperatore genitus, & L. Domitius adoptione mox in imperium & cognomentum Neronis adſcitus, fauor plebis acrior in Domitium, loco præſagij acceptus eſt: vulgabatúrque affuiſſe infantiæ eius dracones in modum cuſtodum, fabuloſa & externis miraculis aſſimulata; nam ipſe haudquaquam ſui detractor, vnam omnino anguem in cubiculo viſam narrare ſolitus eſt. Virgilius non temerè ſcripſit anguem exiſſe è tumulo Anchiſis: veteres enim, vt eſt apud Plutarchum in Cleomene, ſerpentes tribuerunt heroibus: cuius rei rationem non vnam multi afferunt. Sic enim poeta lib. 5. quo loco Æneas patri iuſta facit:

Salue ſancte parens, iterum ſaluete recepti
Nequicquam cineres, &c. Et deinde.
Dixerat hæc, adytis cùm lubricus anguis ab imis,
Septem ingens gyros, ſeptena volumina traxit,
Amplexus placide tumulum. Vide reliqua.

Pallas de capite orta Iouis.] Nolim mihi fore moleſtum lectorem ſi Iſacij Tzetzis rationes adiunxero: cuius hæc fermè ſententia ex iis commentariis quos ſtudioſè conſcripſit in Caſſandram Lycophronis: Tritonia Pallas dicta quod in Trito Lybiæ fluuio nata creditur: vel quod tertio menſis die orta: ideo enim tertia dies Mineruæ ſacra eſt Athenis: vel quod ἐκ τῆς τειτοῦς; id eſt Iouis capite progenita τείτω enim Bæotum lingua, caput nominatur. vel quod eadem cum Luna ſit, quæ apparet tertio quoque à coitu die vel quod eadem ſit cum anima, quæ tres partes habet ἐπιθυμίαν, θύμον, καὶ λογισμόν: vel quod eadem cum prudentia ſit: aut ex Democriti ſententia, quod hæc tria præſtentur ab anima, bene conſulere, rectè iudicare, iuſtè agere, id eſt, εὖ βουλεύειν, εὖ κρίνειν, καὶ εὖ πράττειν.

Pallas Tritonia.

AD EMBLEMA 2.

Nam vetus hoc Gallica lingua ſonat.] Hîc de lingua vetere Gallica lubens aliquid diſquirerem, ſi aut eruditorum hominum non ſatis inter ſeſe conſentientium opiniones aliquid haberent firmamenti: aut niſi vetera certáque monimenta nos in hac rerum caligine & ignoratione deficerẽt. Nihil enim ea de re certi poſſumus pronunciare, niſi primum conſtiterit nõ modò quæ lingua vetus, ſed etiam qui veteres, & quo ſeculo maximè ſint intelligẽdi. Alij enim fuere qui vixerunt antè tempora Iulij Cęſaris, qui primus de re Gallica ſcriptis aliquid mãdauit; quique veterum Druidarum ætatibus & poſteà floruerunt: alij veteres Galli qui ſub Imperatoribus Romanis ſeruile aliquod paſſi iugum, alij qui ſub prioribus regibus, vt vetuſtiores prætermittam, Clodouæo primo, Carolo Magno & aliis: quibus temporibus credibile eſt non eandem fuiſſe Gallorum linguam vernaculam, qualis hodie celebratur. Qua in re perquirenda, mihi quidẽ certè videntur ocioſæ diſputationes quorundam, qui vetuſtos Gallos lingua Græca vſos eſſe, vt penè familiari & domeſtica, contendere auſint. Alij ſunt in ea hæreſi vt putent linguam veterum Gallorum eandem fuiſſe quæ eſt hodie Suitenſium ſeu Heluetiorum: plerique etiam à Germanis volunt Francos oriundum, & linguam veterum Francorum eandem atque Germanorum quæ eſt hodie in vſu exiſtimant popularẽ fuiſſe. At qui volunt ingenioſiores videri Celtas illos veteres eodem modò loquutos aſſerunt, atque nunc Armoricos Britones: alij etiam, vt ſua cuiuſque eſt opinio, coniiciunt eam linguam, quæ nunc à Gallis Prouincialibus, vſurpatur, veterem extitiſſe. Sed neſcio quo modo, ſi ſit ſtandum ab vna ex his opinionibus quæ putatur ſimilior vero, nos commodè poſſimus extricare. Quis enim hac de re certi aliquid pronunciarit in tanta præſertim rerum omnium confuſione, populorum ac gentium migratione, multitudine coloniarum, principalium, rerúmque publicarum mutatione? Quis neſcit centum, aut eò minus annorum ſpatio linguas non ſecùs quàm res alias, vt variè traducuntur, aut vſurpantur, omninò vel non minima parte immutari? De lingua Latina exemplum inſigne proferrem in mediũ, niſi putarem ſatis eſſe notum iis qui veteres libros euoluerunt, longè puriorem & delicatiorem fuiſſe ſeculo Varronis, Ciceronis, Auguſti, quàm fuerit ætate Catonis ſuperioris, & tẽ-

De vetere Gallica lingua opiniones variæ.

poribus primi belli Punici. Sed dico linguam Gallicam quæ erat in vſu temporibus Caroli Magni nobis hactenus inauditam planeque incognitam deſunt enim vti iam dixi vetera monumenta quibus id probemus, etiamque adiicio eam quæ vulgaris erat aureo D. Lodoici principatu vſque adeo horridam & incultam fuiſſe, vt ſi cum noſtra hodierna conferatur nihilo plus vna altera differat quam hodie differt vulgaris Pariſinorum ſermo à Britonum oratione populari. De Gallorũ quidem vetere lingua corrupta conſtat, ſed vbinam Gallorum ſermo ſeruatus, & apud quos fuerit, nondum liquet. nam Galli ſermonem Gallicum dedidicerunt, cum non ſolùm Romanæ leges, ſed & legiones in Gallia conſtitutæ Gallos Romana vti lingua cogerent. vt facilè ſit intelligere à Romano foro ipſáque Romana militia Gallicam linguã à maioribus illis vſurpatam penè omninò fuiſſe abolitam. Sed vt vetera prætermittam, cui poteſt eſſe dubium, quin priſcum Gallorum idioma aut non parum fuerit immutatum. aut etiam adeo corruptum, vt primam ſui faciem amiſerit quo tempore Franci à Germania irrumpentes in Gallias tranſitum fecerunt, & a quibus non impetrabant ſedes, Gallos partim expuliſſe, partim etiam ſibi ſubieciſſe? At noſtra lingua, vt ſe hodie habet, quanquam locuples & abundans, habet tamen permultas voces quæ à Græcis deflexæ, non temerè videri poſſint, habet etiam non paucas Germanicas & Latinas, ex quo tamen non ſequitur maiores noſtros promiſcuè vel Græcè vel Germanicè aut Latinè ſciſſe. Quid igitur hac in re ſtatuam nondum video, vt promptum mihi ſit quid habeam refellere, quid autem certius adducere debeam nondum habeam. Vide quid apud Senec. conſol. ad Album cap. 8.

AD EMBLEMA 4.

GAnymedei raptus figmentum non Iouis habere flagitium docui, ſed hiſtoriam à qua poſſint ad Dei cultum homines inflammari. Laudaui meos auctores, certè ἀξιοπίστοις, Xenophontem nempe & Euſtathium Homericum interpretem. Sanè noſtri non temerè hieroglyphicum aquilæ D. Ioanni tribuere, vt eius in diuinis rebus acumen longè perſpicax & oculatum, vt ita dicam, oſtenderent. Vt enim aquila quaſi acula

D. Ioanni aquilæ hieroglyphicum cur tributum.

b acumine dicta eſt; & Homero teſte, αἰετὸς ὀξύτατον δέρκεσθαι ὑπουρανίων πετεινῶν; ſic Diuus ille oculorum acie in ltiſſimæ diuinitatis receſſum directa præ aliis omnibus θεανθρώπου arcana vidit, qua Ebionitarum nefandam hæreſim perfundedit, & præpetibus pennis euolauit, déque ipſo rerum diuinarum nido pellucidas illas gemmas eſt mutuatus; quæ poſtea oculis hominum caligantibus, veram certámque claritatem afferant. Sed hîc me cohibeo, quod id eſſe videam Theologorum penſum. Hiſtoria Ganymedis recenſetur à Suida: ſed nihil ad noſtrum propoſitum ea narratio.

AD EMBLEMA 5.

Serpens inter ſignificationes alias turpium voluptatum, & mollium illecebrarum notam eſſe didicimus aliunde. Interea, quandoquidem Alciatus noſter in monſtro tam informi effigiando primùm hæſerit, vti rem nouam & inſolentem, planéque ſtupendam expreſſurus, neſcio an huc cõferre auſim Lybiam illam fabulam, quam Chryſoſtomus Dion retulit oratione 5. ſed cùm nihil ſit in narrando pericli, non patiar ſtudioſos defraudari. Ait igitur eſſe in Lybia ferarum genus, ex promiſcuo belluarum diuerſi generis coitu, ſæuum admodum & ferox circa Syrtes imprimis verſari. Monſtri faciem eſſe muliebri corpore certè formoſo, papillis tumentibus, toto pectore ac ceruice pulcherrima, cutis colore admodum nitido, reliquis partibus corporis horridis, & ſquammarum ſcabritie aſperis, infernè demùm in longum anguem deſinentibus. Feras eſſe omnium velociſſimas ait, vt nemo ſit adeò alacer, qui earum inſultus effugerit. Animalia cætera quotquot nactæ fuerint, per vim aſſequuntur, tandémque opprimunt vnum hominem modò blanditiis adoriri, & præſtigiis implicare. Cætera Dion. At quia ſuperiore commentario conatus ſum inuentionem carminis Alciatini expiſcari, ſicuti feci paſſim, ex quodam auctore vetere, addo & hoc, apud Ælianum lib. 9. de Var. hiſt. antiquiſſimum quendam virum in Auſonia fuiſſe olim, nomine Marcum, cuius anterior facies hominis eſſet, poſterior equi: Græcis ἱπποφυής: cauſam autem naturæ duplices in id confert, quòd primus equum aſcenderit.

Locus Chryſoſtomi Dionis de monſtro quodam Lybiæ.

Sic olim Cecrops.] Tzezes in Caſſandram Lycophronis, Ce-

Cecrops biformis.

cropem ait biformem nominatum, quòd ex draconis dentibus egreſſus ſit: vel quod duorum hominum magnitudinis eſſet: vel duorum linguarũ peritus, Ægyptiacæ nimirum & Græcæ: aut, vt eſt in fabulis, quòd ſuperiores hominis partes, inferiores autem draconis habuerit: quod quidem ἀλληγορικῶς Demoſthenes interpretatus dixit, illum robore ſimilem draconi fuiſſe, homini mente. Exiſtimat tamen idem Tzetzes eum optimum regem extitiſſe, quippe qui hominum ferocitatem omnem de medio ſuſtulerit: vel quòd primus mulieres, quæ more ferarum coibant promiſcuè, ad certa coniugia reuocarit, ſicque nefandos concubitus & belluinos aboleuit.

Pedit, eructauit.] Duo verba poſita κατ' ἀντίθεσιν: atqui anguem pedit homo, nouè & inſolenter dictum, ob monſtr[um] quod proponit inſolentiam: ita hominem eructauit anguis, v[t] rem prodigioſam quoquo modo effingeret. Eructare, nihi[l] aliud eſt quàm efferre & egerere: quo ſenſu, dixit Catullus:

Eructare.

In pede ſtans fixo carmina ructat hians.

Et Lucilius apud Horatium, ducentos verſus ſtans pede i[n] vno ructabat.

Gigantes terra mater protulit.] Virgil. in Opuſculo de Ætna:

His natura ſua eſt aluo tenus, ima per orbes
Squammeus in tortos ſinuat veſtigia ſerpens.

Multa de Gigantum ortu & pugnis Diodorus lib. 4. & 5. Anguinei & anguipedes vocantur à Poëtis: quod mihi reuocat i[n] memoriam veteres ſtatuas, quibus Gigantum formæ obtorti[s] cruribus conſpiciebantur: quóque Lampridius retulit in Commodo: eum nempe quos obtortis cruribus eſſet vbicunqu[e] nactus, ſagittis ex libidine ſolitum configere, eóſque draconteos appellitare.

Gigantes anguipedes.

AD EMBLEMA 8.

HVius Emblematis character mihi videtur penè ſumptu[s] à Suida, ex quo didicimus Hermas eſſe Mercurij quaſdam ſtatuas; quo loco adducit Meneclem quendam, ſiue Calliſtratem in opere de Athenienſibus, à varia porticu adúſque regiam ſtatuas eſſe, quæ Hermæ dicuntur: vnde locum id accepiſſe nominis ait, quia multæ ibi & à priuatis & à magiſtratibus dicatæ eſſent, ex quibus quidam Hermæ Hipparchei, ab

Emblematis fons.

Hermæ ſtatuæ.

Hipparcho Piſiſtrati dicebantur: fuiſſéque Hermas ſaxeas in ædium veſtibulis & in fanis. Addit deinde ἑρμαῖον, primitias eſſe ad ſtatuas Mercuriales, quę in viis collocabantur à viatoribus: itémque aceruos lapidum Mercurio ſacros in obſcuris viis, quæque non ita cogniti eſſent peregrè euntibus. Interpres Homeri ἑρμαῖον vocat, lapidum congeriem ad Odyſſ. ρ. vt λιθινὸν σωρόν Epigrammatarius: & ἑρμαῖον λόφον Heſychius. Is honos congeriei ſiue cumuli lapidum, virorum fortium tumulis ſolitus fuiſſe conferri, teſtis eſt Pauſanias. Strabo: παρὰ ὅλην δὲ τὴν ὁδὸν ἦν ἰδεῖν ἑκατέρωθεν πολλαχοῦ ὥσπερ ἑρμαῖα πέτρων ἠλίβατον στρογγύλον. Reperio & huiuſmodi Hermas imponi ſolitas fuiſſe tumulis, ad propagandam defunctorum memoriam. M. Tullius 6. ad Atticum, Hermæ tui Pentelici cum capitibus æneis, de quibus ſcripſiſti, iam nunc admodum delectant. Sed gymnaſiis ſolitas fuiſſe conſecrari Hermathenas, id eſt ſtatuas Mercurij & Mineruę iunctas, idem alibi ſignificat Cicero: Quod ad me, inquit, de Hermathena ſcribis, per mihi gratum eſt, ornamentum Academiæ proprium meæ, quod & Hermes commune omnium, & Minerua ſingulare inſigne eius gymnaſij. Hermathenæ

AD EMBLEMA II.

—— Digitóque ſilentia ſignet,

ET *ſeſe Pharium vertat in Harpocratem.*] Satis iam multa nos hactenus ea de re, ſed nondum tamen ſatis, ſi ſtudioſorum deſiderio volumus obſecundare. Addamus itaque nonnulla licet Harpocratis ſigillum in annulis ſolitum geſtari à quibuſdam ex veteribus, teſtes ſunt longè multi, ſuúmque auctorem laudant Plinium: in cauſa autem fuiſſe putant, vti ſilentij fides indicaretur. Qua ratione Alexandrum Magnum exiſtimo cùm epiſtolam quandam matris Olympiadis, conuitiis plenam aduerſus Antipatri nomen, vnà cum Hepheſtione legeret, tractum è digito annulum, ori illius appreſſit tacitè quidem & amicè, ſed reipſa tamen ſilentium imperans. Quòd mihi vltrò reuocat in memoriam Titi Liuij imaginem à Patauinis ſupra Prætorij fores poſitam; habet enim ori appreſſum digitum: cuius geſtus cauſas multi multas afferunt, ſed qui ex

Harpocratis ſigillus in annulis.

T. Liuij imago.

aliis doctiores videri poſſunt, coniiciunt id ea confictum ratione, quòd is ſcribendo adeò multa ſit complexus, vt ſcriptoribus aliis ſilentium videatur indixiſſe. Sed id ego quidem malim ad ſingularem hominis tum ſapientiam, tum modeſtiam conuertere, vt qui multa ſcribendo, longè plura in hominum animos cogitanda infuderit, deque Romana origine ea non minus prudenter, quàm ſcitè & verecundè tradiderit, quæ ſine fabularum permiſtione dici nequaquam poterant, vel quæ ſi litterarum monimentis credita extitiſſent, non parum de dignitate & admiratione huius imperij, déque nomine populi rerum Domini detraxiſſent. Attigimus nonnulla de Angerona, cuius effigies ore fuit obſignato apud Romanos, vt ſilendum innueret, cuius tutela vbs eſſet, quódque illi proprium nomen: ea nimirum ſuperſtitione capti, ne Dij tutelares ſacris quibuſdam auocarentur. Et ea certè cauſa necatum Valerium Soranum legimus, quòd arcanum iſtud fuiſſe propalare auſus. Nullus enim eſt in litteris adeò mediocriter verſatus, quin ſciat ex veterũ ſcriptis, Romanæ vrbis duo fuiſſe nomina, vnum apertum & vulgare Roma, à ῥώμη, puella Troiana, vel à fortitudine, aut etiam à Romo, quem Romulum poſtea dixerunt: alterum verò ignotum, ſacris abditum, vel pauciſſimis cognitum, id nomen fuiſſe Anthuſam didici Plinius ſic libro 3. capite 5. Cuius nomen alterum dicere arcanis ceremoniarum nefas habebatur. Iam verò quia Romani eſſent ſilentij tenaciſſimi, vtebantur prima huius verbi littera S, quæ tricliniorum foribus ſuperponi erat ſolita, nimirum vt conuiuis ſilentium indiceretur, & ne fidos inter amicos eſſet, qui dicta foràs eliminaret, vt Flaccus ad Torquatum cauet. Sed hæc hactenus.

Angerona.

Romæ vrbis nomina duo, immo verò tria Politian. 1. Epiſt. 2. de origine ciuit. Florẽtinæ.

AD EMBLEMA 12.

Cõſilium, res ſacra.

EX Platonis Theage citaui illud, Conſilium, rem eſſe ſacram, id eſt, Συμβουλὸν, ἱερὸν εἶναι χρῆμα; cui conuenit quod affertur è Menandri γνώμαις: ἱερὸν ἀληθῶς ἐστὶν ἡ συμβουλία. Reperitur & in Xenophonte, ἡ λεγομένη ἱερὰ συμβουλή.

Ad locupletandum verò pulcherrimum thema de vulgan-

is principum arcanis ſuccurrunt ex Cornelio Tacito loci duo ıſignes: primus eſt initio ferè Annalium, vbi de nouo Tiberij rincipatu agit, cúius tacito iuſſu cæſus eſt Poſthunius Agrip-a centurionis cuiuſdam miniſterio. Nuncianti enim centu-.oni, vt mos militiæ, factum eſſe quod imperaſſet, neque im-eraſſe ſeſe, & rationem facti reddendam apud ſenatum reſpō-it. Quod poſtquam Salluſtius Criſpus particeps ſecretorum ɔmperit, metuens ne reus ſubderetur, iuxta periculoſo, ficta u vera promeret, monuit Liuiam, ne arcana domus, ne con-lia amicorum, miniſteria militum vulgarentur, neue Tibe-us vim principatus reſolueret, cuncta ad ſenatum vocando; ım conditionem eſſe imperandi, vt non aliter ratio conſtet, uàm ſi vni reddantur. Sed & lib. 2. vb. de fictitio Agrippa (is :at Agrippæ ſeruus, Clemens nomine, qui Auguſti audita orte, ſeſe pro domino geſſit, varioque apud multos rumore arſo, Agrippæ nomen mentitus) is vinctus ad Tyberium do-trahitur: & percontanti Imperatori, quomodo Agrippa fa-us eſſet? fertur reſpondiſſe: quomodo tu Cæſar. vt ederet ſo-os, ſubigi non potuit: nec Tiberius de eo ſupplicium ſumere ılam auſus, in ſecreta palatij parte iuſſit interfici, corpuſque am auferri.

Arcana domus Imperatoris nō detegēda.

" " "

Tiberij cautus animus.

AD EMBLEMA. 13.

ᴧVeton. in Caligula: Quo magis nullius non boni exempli) fautor videretur, mulieri libertinę octingēta donauit, quod :cruciata grauiſſimis tormentis de ſcelere patroni reticuiſſet. ʇuas ob res inter reliquos honores decretus eſt ei clypeus ıreus, quem quotannis certo die collegia ſacerdotum in ca-tolium ferrent, Senatu proſequente, nobilibúſque pueris ac ıellis, carmine modulato, laudes virtutum eius canentibus. pud Ammianum Marcellin. lib. 14. non tam nobilis, quàm cru ıta narratur queſtio de iis crudeliſſimè agitata, qui in Con-ıntium nouas res moliri accuſabantur. Inter cæteros emicuit ıſebius quidam nobilis, qui ita euiſceratus eſt, vt cruciatibus embra deeſſent, implorans cælo iuſtitiam, toruum renidens ndato pectore, manſit immobilis: nec ſe incuſare, nec quen-ıam alium paſſus: & tandem nec confeſſus, nec confutatus, ım abiecto conſorte pœnali eſt morte multatus, ducebatur

Honos tributus libertinæ in tormētis fidæ,

Euſebij cuiuſdam conſtans animus in tormentis.

intrepidus temporum iniquitati inſultans, imitatus Zenonem illum veterem Stoicum, qui vt mentiretur quædam, laceratus diutiùs, auulſam ſedibus linguam ſuam cum cruento ſputamine in oculos interrogantis Cyprij regiis impegit, hęc Ammian. Cornelius verò Tacitus lib. 15. Annal. quo loci de tormentis eorum agit, qui in Neronem putabantur coniuraſſe, de muliere quadam imperterriti & infracti animi ſic: Interim Nero recordatus Voluſij Proculi iudicio Epicharim attineri, ratuſque muliebrè corpus impar dolori, tormentis dilacerari iubet. At illam non verbera, non ignes, non ira eò acriùs torquentium ne à femina ſpernerentur, peruicere quin obiecta denegaret. Poſtero die cùm ad eoſdem cruciatus retraheretur, geſtamine ſellæ, nam diſſolutis membris nequibat inſiſtere, vinclo faſciæ quam pectori detraxerat, in modum laquei ad arcum ſellę reſtricto, indidit ceruicem, & corporis pondere conniſa, tenuem iam ſpiritum expreſſit, clariore exemplo Libertina mulier in tanta neceſſitate alienos ac propè ignotos protegendo, cùm ingenui & viri & equites Rom. ſenatoreſque intacti tormentis cariſſima quæque ſuorum pignorum proderent.

Mulier infracti animi in tormentis.

AD EMBLEMA. 14.

SAtis de Chimera hucuſque, niſi me Lycophronis interpres vt aliquid adderē reuocaret. Ille itaque Pegaſum pro equo fabuloſo agnoſcit, totiuſque fabulæ ſeriem tractat eodem penè quo cœteri modò, ſed ſubdit ἀλληγορίαν τὴν τῆς ϕυσικῆς γνώσεως, quę ad noſtrum hoc propoſitum nihil attinet. Adde etiā nunquam fuiſſe Pegaſum equum: quia nullus ſe vnquam vidiſſe alatum equum ſit teſtatus, at quia vir egregius Pegaſus nauim conſcendit, cuius alæ vela eſſent, locum factum eſſe fabulę. Ad hæc Chimęram pro muliere ponit filiam Amiſodari, Lycię prępſidis, cuius fratres duo. Leo & Draco, qui cum Lyciæ ingreſſus occupaſſent, viatores, alioſque multos trucidaſſent. Quod autem concordes eſſent, & vnà in aliorum perniciem conſpirantes, tricipitem belluam illos plerique nominarunt: vt quia periti bello eſſent & inſigni corporis præditi robore, ignem expirantem dixerunt. Hos Bellerophon vicit, iniecto faucibus plumbo, id eſt ſeruitutis freno. In priori parte Leo pugnabat, Draco in poſteriore, at in medio Chimera, eo quod eſſet infirmior: Alij ad hunc pene modum: Chimæram (vti col-

Pegaſus equo alato vect⁹ quid

Bellerophon Chimeram vicit.

gitur ex Homero) gentem fuiſſe bellicoſam, quam Leoni eſſe milem dicebant. Hæ fuerunt Amazones, quę à facie pugnaant valdè ſtrenuè & generoſè, quas poëta cum Chimera hoc t capra confert, quia per præcipitia incederent caprarum in odum, & in pręruptis locis habitarent.

AD EMBLEMA 15.

Leonis imago in valuis templorum.

T*Emplorum idcirco ponitur ante fores*) Erudite non minus quàm diligenter in ſuo copię cornu Pierius, leonis faciem illam uæ prima viſa eſt Ezechieli, initiandorum ſacrorum admonionem nobis oblatam fuiſſe tradit: eamque à primis viſam, uod à vita principum ſoleat totius populi conſenſus legem bi ſtatuere. Ponuntur itaque ad valuas templorum, vel poſtis ſuſtinendis, vel Hyperthyris, aliquando etiam pronaïs lorum, vt Deum venerari primò meminerimus. Addit etiam in onao Taruiſinę cathedralis draconem alatum vnguibus leoum duorum comprimi: draconem retorto collo leonis pectus mordere: cuius emblematis eam eſſe ſententiam docet: pram quidem cogitationem cor inceſſere: fortem animum eam otinus elidere: à læua leonem ſuo pectori ſubiicere appreenſum leũculum: generoſum quippe animũ ſeipſum vincere.

AD EMBLEMA 16.

Conſtantius credulus.

I Nter legendum ſeſe obtulerunt exempla quędam illuſtria de credulitate, ex Ammiano Marcellino, primum quidem o.14. de Conſtantio ſic habet. Arelate hyemem agens Conntius poſt theatrales ludos atque Circenſes ambitioſo edis apparatu, ad diem VI. Id. Octob. qui imperij eius annum ceſimum terminabat, inſolentia pondera grauius librans, ſi uid dubium deſerebatur aut falſum, pro liquido accipiens & mperto, inter alia excarnificatum Geruntium Magnentianę mitem partis exulari mærore multauit. Vtque ægrum cor- » is quaſſari etiam leuibus ſolet offenſis, ita animus eius an- » uſtus & tener, quicquid increpuiſſet, ad ſalutis ſuæ diſpendiũ » iſtimans factum aut cogitatum, inſontium cędibus fecit vi- »

ctoriam luctuoſam,& cæt.Idem libro 30. vbi narrat quibus do
lis interceptus & oppreſſus eſt Para rex Armeniorum Valen
tis iuſſu:qui quod accepiſſet eum ſibi infeſtum, maliſque arti
bus quiduis facere & moliri,agenti in Armenia Traiano, rem
que militarem curanti arcanis literis mandauit vt regem eun
quoquo modo de medio tolleret. Itaque illecebroſis regem
Param inſidiis primùm ambiit, ei Valentis litteras egregiæ i
cum voluntatis teſtes oſtendit, modò ſeſe conuiuā ei pręberi
ad vltimum compoſita fraude ad prandium verecundius inu
tauit.Qui nihil metuens mali,venit, conceſſoque loco honora
tiore diſcubuit. Cumque apponerentur exquiſitæ cupediæ,
ædes pulſu neruorum,& articulato flatilique ſonitu reſultarē
iam vino incaleſcente,ipſo conuiuij domino, per ſimulation
naturalis cuiuſdam vrgentis egreſſo,gladium diſtrictum inte
tans, toruo lumine ferociens quidam immittitur barbaru
aſper,ex his quos Supras appellant, confoſſurus iuuenem,
exilire poſſet etiam tum pręeditum. Quo viſo regulus for
prominens vltra torum,expedito dolo aſſurgens, vt vitā om
ratione defenderet, perforato pectore deformis procubuit v
ctima,ictibus multiplicatis fędè conciſa.Hocque figmento n
» fariè decepta crudelitate inter epulas quæ reuerendę ſunt v
» in Euxino ponto,hoſpitali numine cōtuente,peregrinus cru
» in ambitioſa toralia ſparſus, & ſpumas ſatietati ſuperfuit,co
» uiuarum horrore maximo diſperſorum.Libro verò vltimo,q
eſt 31. de Valente. Illud ferri non poterat, quod cum legib
lites omnes queſtiones committere veteres vellet, deſtinat
que velut lectis iudicibus negocia ſpectanda mandabat, nih
agi contra libidinem ſuam patiebatur. Iniurioſus alias & in
cundus, & criminantibus ſine differentia veri vel falſi facil
mè patens, que vitiorum labes etiam in his priuatis quotidi
niſque rationibus impendio eſt formidanda. Seneca epiſto
3. non minus eſſe vitioſum credere omnibus,quàm nemini
ſputat, eodem cum Heſiodi carmine ſenſu, πίςιες καὶ ἀπιςί
ὤλεσαν ἄνδρας. Si aliquem amicum putas eſſe, cui non tantū
habeas fidei, quàm tibi, vehementer erras, & veræ amicit
vim nondum tenes.Tu,omnia cum amico delibera,ſed de ip
priùs.Poſt amicitiam credendum eſt, ante amicitiam iudica
dum. Diu cogita an tibi in amicitiam aliquis recipiendus
cùm fieri placuerit,toto illum admitte pectore: tamque aud
ter cum illo loquere,ac tecum. Quid eſt cur me coram illo
putem ſolum? Quidam quæ tantùm amicis committenda ſu

Para rex Armenius à Valente oppreſſus.

Valentis nimia credulitas.

Senecæ locus de credulitate.

buiis narrant, & in quaſlibet aures quicquid illos vrit, exo-
erant: quidam etiam rurſus chariſſimorum conſcientiam re-
ɔrmidāt,& ſi poſſent, nec ſibi quidem credituri, interiùs pre-
iunt omne ſecretum, neutrum faciendum eſt. Vtrumque enim
itium eſt, & omnibus credere & nulli. Citatur de credulitate
oc Menandri

Ὁ προκατάγνώκων δὲ πρὶν ἀκοῦσαι σαφῶς,
Αὐτὸς πονηρός ἐστι, πιστεύσας κακῶς.

Quicunque damnat: remque non planè audiit,
Eſt improbus vir, ideò quòd credit malè.

tem illud:

μὴ πάντα πειρῶ πᾶσι πιστεύειν δεῖ.

Credenda cunctis eſſe cuncta ne putes.

AD EMBLEMA 17.

NEſcio an commodè huc conferam verba Senecę, quæ mihi quidem certè videntur non aliena à Pythagoreis, de
ıibus in commentatione noſtra hactenus. Magnam vitæ par-
m elabi nihil agentibus: maiorem male agentibus: totam,
iud agētibus. Certè Annianus diſſertationum Epicteti libro,
ite eſt interpretatus his pene verbis, πῆ παρέβην, vbi omiſi
lulationem? Quid reprehendi? num vt ingenuus? num vt ge-
:roſus? Si quid autem eiuſmodi deprehenderit, ſe ipſum in-
epat & obiurgat. Quid tua interfuit iſta loqui? An mentiri
ɔn licebat? Philoſophi enim aſſerunt, nihil prohibere quomi-
ı mendacim efferatur. Tu itaque ſi nihil cures aliud, niſi vt
ctè de rebus iudices, vbi manè ſurrexeris, ita tecum loque-
: Quid mihi deeſt ad tollendas animi perturbationes; quid
l tranquillitatem animi obtinendam?

Quod didiciſſe gruum volitantum.] Quòd de anſeribus, Marcelli-
ıs ſcribit, roſtra ſua lapillis occludere, Taurum montem a-
uilis abundantem, quas maximè timent, de gruibus malunt
ij. noſtrum non eſt de hac lite pronunciare, vt qui anſeres.
ınquam ad paſtionem duxerimus, neque gruum ordines ita
:rioſè inſpexerimus.

AD EMBLEMA 19.

HVius Emblematis character ductus videtur ex mimis aliquot vetuſtis, in quibus eſt Mineruę ſimulachrum cum ingenti vmbone ſub qua eſt Noctua. Sunt & alij, quidam mimi in quibus expreſſum eſt Palladis galeatum caput, à cuius altera parte noctua innititur proſtrato carcheſio : iuxtà quadriga cum Victoria, laurea circunducta cum baccis.

Garrula quo cornix.] Reiecta eſt cornix à Pallade, ſicuti à Gręcis accepimus, quod meditationum ſit infeſta peruigilio, & mentis agitationem interpellet ſua garrulitate, cuius ipſa ſignum gerit. Sic enim Græci κρώζειν dicunt de garrulis, vt cornicari Perſius in Satyris. Sed & reperio cornicem in Palladis manu apud Peloponneſios vſitatum Hieroglyphicum, longè ſecus quàm Athenis, vbi cornices ad arcem Palladis, non aduolabant: cuius rei cauſam non à fabualis, ſed ab ipſa natura repetit Lucretius.

AD EMBLEMA 20.

Telum, pro ſigno velocitatis.

TElum ſeu ſagittam pro ſigno velocitatis poni, non eſt recens itaque Armenij ſagittam Tigrim vocant per quandam verbi tranſlationem, nam velociſſimum animal tigris, & fluuius rapidiſſimus nominis eiuſdem, qui ex Armenia defluit in Meſopotamiam.

Maturare.

De verbo, maturandi, quædam adduximus quantum quidē ad noſtras notas videbantur conducere. Obiter iſtuc ex dialogo de Oratorib. qui tribuitur Tacito: Maturare huius libri editionem feſtino, vt dimiſſa priore cura nouæ cogitationi toto incumbam pectore. quo ex loco conſtat, verbum maturare, non ſemper ita ſtricte ſumi, vt à Gellio, Macrobio, aliis. Sed de verbo ſatis, nunc exempla à nobis prętermiſſa, reſumamus. Tacitus in 2. hiſtoriar. vbi de Muciano agit, quem penè imperij ſocium habuit Veſpaſianus, maturitatem perbellè deſcribit, &

Maturitas Muciani.

„ quidem paucis: Mucianus cum expedita manu, non lento iti-
„ nere, ne contari videretur, neque tamen properans, gliſcere
„ famam ipſo ſpatio ſinebat, gnarus modicas vires ſibi, & maiora

iora credi de abſentibus. Idem hiſtoricus lib. 4. eiuſdem operis in duobus principibus confert cum maturitate, vel tardatione potius, celeritatem nimiam & præcipitem ad hunc modum: Domitianus, Mucianuſque accingebantur diſpari animo: ille ſpe ac iuuenta properus: hic moras nectens, queis flagrantem retineret, ne ferocia ætatis, & prauis impulſoribus ſi exercitum inuaſiſſet, paci bellóque malè conſuleret.

Cunctationis pulcer eſt apud Ammianum locus initio 16. vbi de Conſtantio: hinc & deinde nec itinera, nec flumina tranſire poſſe ſine inſidiis putans, erat prouidus & cunctator; quod pręcipuum bonum in magnis ductoribus, opem ferre ſolet exercitibus & ſalutem. Sic idem lib. 29. de Theodoſia ſollerti duce ſub Valente Imp. Diutius agens, vt antiquus ille cunctator, pro negocio conſultabat, commentis potiùs & prudentia, quàm periculoſis congreſſibus, hoſtem pugnacem & impenetrabilem iactu telorum, ſi fors copiam dediſſet, oppreſſurus. Non mihi tempero quin exemplum nobile adiungam ex eodem hiſtorico, de duobus qui ſub Gratiano Cæſare ducibus meruerint, quos lubens ego confero cum Fabio Maximo, & Minutio, ſic itaque Ammian. 31. lib. Nannieno negocium dedit virtutis ſobriæ duci. Ei Mallobandem iunxit pari poteſtate collegam domeſticorum comitem, regemque Francorum, virum bellicoſum & fortem. Nannieno igitur ſecum reputante fortunæ caſus verſatiles, ideóque cunctandum eſſe cenſente, Mallobandes autem pugnandi cupiditate raptatus, vt conſueuerat ire in hoſtem, differendi impatiens angebatur.

Cunctatio

AD EMBLEMA 22.

TYpus Emblematis huius mihi ductus videtur ex Atticis Pauſaniæ lib. 1. vbi memorat ſimulachrum Mineruæ fuiſſe olim Athenis talari veſte, cuius pectus obtegeret Meduſæ caput eburneum, cum victoria cubitorum quatuor, & haſta in manu: ad pedes fuiſſe clypeum appoſitum: iuxtáque haſtam obuolutum draconem.

Emblematis typus.

Innuptas opus aſſeruare puellas.] Non eſt arx, neque poſſeſſio illa quæ tam difficulter aſſeruetur, quam fœmina, ait Alexis comicus,

Difficilis fœminæ cuſtodia

Οὐκ ἔστιν οὔτε τεῖχος, οὔτε χρήματα,
Οὔτ' ἄλλο δυσφύλακτον οὐδὲν ὡς γυνή.

Tibullus eleganter huius cuſtodiæ difficultatem expreſſit.

Hæc fecere malas, hinc clauem ianua ſenſit,
Et cæpit cuſtos liminis eſſe canis
Sed precium ſi grande feras, cuſtodia victa eſt,
Nec prohibent claues, & canis ipſe tacet.

Quod mihi reuocat in memoriam Apollodori lepidos ſenarios quibus ait occludi fores præpagulis, ſed nequaquam fabrum ianuam adeò clauſam ac munitam reddidiſſe, quin ad eam pateat aditus ſeli & adultero. Eius poetæ hæc verba:

Καὶ κλείεθ' ἡ θύρα μοχλοῖς. ἀλλ' οὐδ' εἷς
Τέκτων ὀχυρὰν οὕτως ἐποίησεν θύραν,
Δι' ἧς γαλῆ καὶ μοιχὸς οὐκ εἰσέρχεται.

AD EMBLEMA 23.

De Diis σωνναοῖς id eſt, eodem templo cultis.

HIs quæ dixi de Diis σωνναοῖς, velim adiūgi argutam ſanè & eruditam non minùs Ciceronis optationem ex 12. ad Attic. De Cæſare vicino ſcripſeram ad te, quia cognoueram ex tuis litteris: eum σωύναον Quirino mâlo, quàm Saluti. Tulliana hæc verba teneo, quibuſuis non facilia intellectu: ſententiam verò ænigmaticam interpretor. Optat itaque Cæſarem Iulium (qui extincto Pompeio Reipub, veterem faciem immutarat) Quirini σωύναον, non tam vt eodem templo, iiſdémque aris colatur Cæſar, atque Quirinus, quàm vt ſimiliter pereat, déque medio tollatur Cæſar, quemadmodum olim Romulus ad capræe paludem aduocata concione. Virgilius Deos communes appellat eodem ſenſu, in vndecimo Æneidos:

In medióſque focos, & Diis communibus aras.

Exempla quædam attuli in ſuperioribus, quibus adiungo quod nunc mihi occurrit, apud Ægyrenſes Amorem atque fortunam eodem in delubro coli ſolitos, nempe ad eorum ſignificandam mutabilitatem. Scribit Heſiodus in Helicone idem fuiſſe templum Muſarum & Cupidinis, quod iis ſcilicet Amor comparetur. Et Phornutus ait Mercurium ducem Gratiarum cumque iis adiungi, quod ratione quadam gratificari oportet, non temerè, & in primis merentibus & dignis. nam qui eſt indignus, ad retributionem pigrior eſt & negligens.

Olea Mineruæ ſacra.

Huic vſus olim debitus.] Palladi oleam eſſe dicatam ex veterum commentariis didici: eandem caſtitati ſacram, quæque humanis vſibus non pollueretur, imò quæ Deorum templis non accenderetur niſi conſultò. Inter Græcos auctores plæri-

que aſſeuerant oliuam ab impudicis conſitam aut non creſcere, aut fructum non ferre, qua opinione imbuti, à caſtis tantùm & virginibus inſeri debere putant.

AD EMBLEMA 25.

NOſtro quod abuſus munere.] Vini effecta quædam mala quidé adduximus, cum ſuperiore commentatione adiungo. Menandri celebratur illud: ὁ πολὺς ἄκρατος μικρὰ ἀναγκάζει φρονεῖν. Immoderatum merum nos parum ſapere cogit. Plato 2. legum, cenſet optimum fore, ſi quemadmodum Carthaginenſes olim, miles in caſtris nunquam vinum guſtet, ſed toto expeditionis tempore aquam bibat: ſeruis nunquam permittatur: magiſtratus abſtemij fiant, quandiu munere publico fungũtur: iudices, iiſque qui rebus præſunt publicis, vinum omninò non attingant, quo tempore cauſis & negotiis vacant. Ex Eripho comico citantur hæc, Quibus vinum prohibitum.

Λόγος γάρ ἐστ' ἀρχαῖος, οὐ κακῶς ἔχων.
Οἶνον λέγουσι τοὺς γέροντας, ὦ πάτερ,
Πείθειν χορεύειν οὐ θέλοντας.

Innuit, iuxta vetus verbum, certè verum, tantam eſſe vini vim vt ſenes vel nolentes ſaltare faciat.

Sumit cornua.] Cur Bacchus cornutus, déque primo vſu poculorum, qui è cornibus erant, quædam attigimus. Certè apud Xenophontem legimus Græcos non niſi corneis vſos poculis, & Nicandri interpretes non ignorarunt, cùm nondum apud gentes vaſa excogitata eſſent. Noſter hic ſuo more, ad mores & philoſophiam referre, quàm ad hiſtoriam maluit. Sumere verò cornua, pro inſolenter ſe gerere & arrogantem ſe præbere, præter alios Ammian. Marcellinus vſurpauit initio lib. 20. vbi de Lupicino, quem Iulianus miſerat ad Britannos tumultuantes: ſupercilia erigentem, vt cornua, inquit, &c. Corneis vſi poculis veteres. Sumere cornua.

Hinc ſapit hinc.] Apud Euripidem Bacchi verba ſunt interim minitantis Pentheo, a quo ſe contemni ſenſerat: Agnoſce Dionyſum filium Iouis, qui ſi eius auctoritatem ſpectes, Deus eſt vehementiſſimus: idemque hominib. mitiſſimus: id eſt, γνώσει δὲ τὸν Διὸς Διόνυσον, ὃς πέφυκεν ἐν τέλει θεὸς δεινότατος, ἀνθρώποισι δ' ἠπιώτατος. quod dictum eſt pro moribus bibentium: qui enim ſapiunt, eo moderatè vtuntur: qui ſecus, furorem Bacchi ſuo non leui malo experiuntur. Et id Modus vini, eiuſque.

explicant duo verba, χάρμα καὶ ἄχθος, ex verſu Theocriti à nobis adducto: quorum prioris à Marone vis explicatur ad finem 1. Æneid. vbi dicitur, Lætitiæ Bacchus dator. vt Heſiod. 2 Operum, δῶρα Διονύσου πολυγηθέος: Horatius Oda 14. 2.

—— mero
Tinget pauimentum ſuperbo
Pontificum potiore cœnis.

Triſti autem homini & mæſto Plautus bibendum monet, vt bilem diluat, & M. Tullius 3. diſputatione Tuſc. calicem mulſi impigendum eſſe dicit neſcio cui, vt plorare deſinat. Hæc quidem de altero verbo, χάρμα: alterum verò ἄχθος nempe dicitur de anxietate animi déque mæſtitia. eſt enim compertum eos qui meraco vtuntur, fieri melancholicos, & obliuioſos atque interdum furioſos. Virgilius:

Bacchus & ad culpam cauſas dedit, ille furentes
Centauros leto domuit, Rhæchumque, Pholumque
Et magno Hyleum Lapithis cratere minantem.

Mercurio non vino, ſed lacte ſacrificabatur.

Cæterum quod vinum lingnam impediat, balbutiémque inducat, Romæ olim Mercurio non vino, ſed lacte ſacrificabatur: quo volebant intelligere ipſam facundiæ quaſi lacteam dulcedinem miniméque impeditam: quod ipſum vbiuis, ſed in vico quem ſobrium nuncupabant fieri ſolemne fuit.

Qui vino abſtiuuerunt.

Sed nunc me doceas.] Permulti è veteribus vino in totum abſtinuerunt, ſed in primis Ægyptij ſacerdotes, qui iidem reges fuere. Reperio tamen vſos fuiſſe vino in deorum cæremoniis vt tradit Hecatæus, non rem quidem gratam Diis cæleſtibus oblaturi, ſed gigantum cruorem, qui in Deos pugnaſſent propinaturi, ſibi enim perſuaſerant vitem ex fuſo in terram gigantum ſanguini primùm pullulaſſe, vnde & amētiam & furorem ineſſe vino credebant. Primus Pſammetichus Rex Ægyptiis menſis vinum adhibuit, ſed certa menſura. Quo pertinet illud Heſiodi, τρεῖς ὕδατος προχέειν, τὸ δὲ τέτρατον ἱέμεν οἴνου.

Tres miſcebis aquæ partes, ſit quarta Lyæi.

Tigrides cur Bacchi currui iunctæ.

Hac ego putem ratione Tigrides Bacchi currui iunctas à veteribus, vt indicarent moderatum vini vſum ferocientis animi ſæuitiam cohibere. Sic enim Zeno Cittieus hilarior in conuiuio factus, quàm vt eius natura ferret, ſeuera illa quidem philoſophica, eius rei cauſam quærentibus dixit, Lupinum quanquam amarum, aqua tamen maceratum dulceſcere. Sed placet Eubuli comici legem conuiualem huc apponere: loquitur Bacchus vt συμποσιάρχης:

Τρεῖς γὰρ μόνους κρατῆρας ἐγκεραννύω
Τοῖς εὖ φρονοῦσι. τὸν μὲν ὑγιείας ἕνα
Ὃν πρῶτον ἐκπίνουσι. τὸν δὲ δεύτερον,
Ἔρωτος, ἡδονῆς τε. τὸν τρίτον δ' ὕπνου.
Ὃν εἰσπιόντες οἱ σόφοι κεκλημένοι
Οἴκαδε βαδίζοις, ὁ δὲ τέταρτος οὐκέτι
Ἡμέτερος ἐστ', ἀλλ' ὕβρεως, ὁ δὲ πέμπτος, βοῆς.
Ἕκτος δὲ μανίας. ὥστε καὶ βάλλειν ποιεῖν.
Πολὺς γὰρ εἰς ἓν μικρὸν ἀγγεῖον χυθεὶς
Ὑποσκελίζει ῥᾶστα τοὺς πεπωκότας.

Tres ſolum ego calices viris ſapientibus
Propino: ſanitatis vnum, quem ebibunt
Primum: eſt amoris & voluptatis dehinc:
At tertium ſomni, quem vt hauſerint viri
Nomen qui habent prudentum, in ædes illico
Suas redibunt: non enim quartus calix
Noſter, ſed eſt proteruis, clamoris eſt
Quintus: furoris ſextus & pugnas ciet.
In paruum enim vas quando largum infunditur
Supplantat ipſum ſæpe potorem merum.

Vltra alacer, ſed mox ebrius, inde furit.] Hiſtoriarum monimen-s proditum accepimus Cleomenem Spartanum apud Scythas ino in inſaniam verſum, quòd cùm eis voluiſſet contendere rgiore vini potione. Huc referrem prouerbium, Nemo can-it ſobrius, niſi eſſet omnium in ore, vinique eius tenerent el mediocriter eruditi. Certè vt quæ ſupra ſunt à me adno-ta hoc qualicunque auctario locupletem, reperio Thracibus more poſitum fuiſſe in conuiuiis præliari, ſéque inuicem ılneribus deformare, teſte Marcellino Ammiano. Quæ vero lduximus de Thrace Lycurgo lumen capient ab epigramma-rio Græco anonymo: cuius hoc carmen, ex lib. I. ἀνθολογίας.

Thracum mos barbarus.

Thrax Lycurgus vites ſecuit.

Τίς ποτ' ἀκηδέστως οἰνοτρόφων ὄμφακα βάκχου
Ἀνὴρ ἀμπελίνου κλήματος ἐξέταμεν.
Χείλεα δὲ συφθεὶς, χαμάδις βάλεν, ὥς ἂν ὁδίταις
Εἴη νισσομένοις ἡμιδαὲς σκύβαλον.
Εἴη οἱ διόνυσος ἀνάρσιος οἷα Λυκούργῳ,
Ὅττι μιν αὐξομένην ἔσβεσεν εὐφροσύνην
Τοῦ δὲ γὰρ ἄν τάχα τις διὰ πώματος ἢ πρὸς ἀοιδαὶ
Ἤλυθεν, ἢ γοεροῦ κήδεος ἔσχε λύσιν.

uærit poeta qua ratione quis adeò inconſideratè vnam vim ricem immaturam Bacchi ex vitis palmite abſciderit: labra

autem conſtrictus (ſic enim quæ ſunt immatura, ſunt eadem acerba prouidéque labra hebetant, & conſtringunt) humi proiecit, adeò vt eſſet viatoribus ſemicomeſtum putamen. Imprecatur itaque illi Dionyſum hoſtem, ſicuti olim fuit Lycurgo, quod ipſam creſcentem extinxerit lætitiam: (is eſt Lycurgus Thrax, qui quod vites abſcindi curaſſet, dicitur à Baccho hoſtili odio perſecutus, vt eſt apud Higinum:) Nam hunc fortè per polum, aut ad cantum veniſſet, aut curæ luctuoſæ ſolutionem habuiſſet. Si quis carmine idem malit, huc appono:

Quis temerè hanc vnam tenero de corpore matris
Anſus væſana eſt diſſecuiſſe manu:
Semeſámque via media proiecit, acerbus
Quod triſti ſenſu ſtrinxerit ora ſapor?
Infeſtus ſit Bacchus ei, velut antè Lycurgo,
Vt qui naſcentem ſuſtulit Emphroſynem.
Hanc qui libaſſet quondam, vel ludere verſu,
Vel poterat cura ſoluere corda graui.

Cui poëtę non bene ſano reſpondit vir multiſcius Pierius Valerianus, hoc limato hexaſticho:

Κεῖνος ἀριστεύσας κ᾽ οἰνοτρόφον ὄμφακα μισῶν,
Ὃς βάλε τὸν σκύβαλον ἡμιδαὲς χαμάδις.
Χλήματά τ᾽ ἐξέταμεν καὶ ὅλοις βλαστοῖς ἀπὸ ῥίζης,
Ὃς τὴν αὐξομέναν ἔσβεσεν ἀφροσύναν,
Τοῦδέ τις οἰνοβαρὴς διὰ πώματος ἢ πρὸς ἄρηα
Ἤλυθ᾽ ἂν ἤγ᾽ αὐτοῦ τάχα λέληθε πρέπων.

Macte animis quiſquis vinum hoc immite peroſus,
Alliſit putri vile putamen humo,
Ramóſque & plantam totam ab radice recîdit,
Atque ita gliſcentem ſuſtulit Aphroſynem.
Namque aliquis poto hoc vino grauis iſſet ad arma,
Aut decoris poterat non meminiſſe ſui.

Huc pertinet hiſtoria quam Hyginus retulit de Icario à paſtoribus interfecto, qui vinum ſibi à Baccho datum cùm iiſdem dediſſet, eóque facti ebrij concidiſſent, & ſibi venenum propinatum fuiſſe putaſſent, eum fuſtibus interfecerunt. Reperio apud Tranquillum in Domitiano, edixiſſe Imperatorem ne quis in Italia nouellaret: quod enim ſummam quandam vini vbertatem, frumenti verò inopiam videret, exiſtimans nimio vinearum ſtudio arua negligi, cohibuit nimiam hominum circa vites vel curam, vel libidinem. Iuſſit etiam vineta in prouinciis ſuccidi, relicta vbiplurimum parte dimidia. Et hæc fere

ille. Sed Philoſtratus in Appollonij vita, cauſam eam diſertè tradit quam ſupra poſui, nimium eduli cauſſam eã fuiſſe quod in Aſia præcipue homines vino nimium indulgentes ſeditiones excitarent.

AD EMBLEMA 26.

DE Glauco quædam commentatus eſt ad Caſſandram Lycophronis Iſacius Grammaticus, iis omnino ſimilia quæ ſupra ſunt à nobis allata. Quia verò ad finem huius Emblematis ingenuè ſum faſſus hærere me in verbo Polydes, neſcio an mihi videor nactus huius ſcrupi tollendi rationem, perlecto Iſaci commentario, quo loco ait Glauco vitam reſtitutam à Polyido vate (in cuius vocis locum, ſuffecit Polybidem Alciatus niſi me coniectura fallit). Glaucus, inquit ille, murem perſequens, cùm cecidiſſet in cadum melle plenum, exanimatus eſt. Huic vitam reſtitutam ferunt à vate quodam Polyido, Cerami filio, qui eum caſum antè prędixerat. Nam cùm Minos filium quæreret, accepit oraculum, id intellecturum ſe, & ei vitam ademptam reſtitutum iri ab eo qui diceret, cui ſimilis eſſet vacca Minois, quæ in agris paſcebatur. Dixit Polyidus illam ſimilem eſſe rubi fructui. Quo dato reſponſo, Minois vatem detinuit, & vbinam Glaucus eſſet coëgit dicere: ille vaticinandi arte dixit in cado ſuffocatum. Hoc itaque reperto mortuo, incluſus eſt Polyidus vnà cum Glauco, vt ei vitam reſtitueret. Cæterùm viſo dracone ad cadauer Glauci accedente, vitæ tædio Polyidus in eum irruit, vt ab eo interfici ſe pateretur, ſed contrà euenit, nam caſu illum percutiens exanimauit. Sed ſtatim draco alius acceſſit, & herbam quandam admouit draconi mortuo, cuius herbæ vi, illum excitauit. Id diligenter Polyidus obſeruauit, herbáque eadem arrepta & mortuo Glauco admota, illum viuis reſtituit. Idem narratur à Clearcho Solenſi Vitarum ſeptimo libro.

Glauco vita reſtituta à Polyido vate.

AD EMBLEMA 27.

Continet & cubitum.] Cubitus hîc ingenioſè accipi non in ſignificatione primaria, pro cubito manus, ſed pro vlna, ſex

Cubitus pro menſura.

palmorum mẽſura, tumprimùm animaduerti, cùm aliud agens incidi in Iulium Pollucem qui pro eodem accipi πῆχυν καὶ ὠλένην, i. cubitum & vlnam. Non patiar hîc de differentiis vlnarum, & cubitorum apud auctores controuerſis aliquid commiſceri, ſed ad rem dico πῆχυν à ſimilitudine cubiti, cum ad rectos angulos brachium flectitur, accipi pro inſtrumento Architectorum, quòd ex regulis duabus ad angulum rectum coagmẽtatis conficitur; γνώμονα Græci nominant, vt Latini normam. Quam eſſe veriſſimam carminis Græci (ἡ νέμεσις πῆχυν κατέχω) & huius noſtri Emblematis ſententiam philologi omnes facilè indicabunt. Cæterùm qui cubitum duobus conſtare palmis dicunt, digitos omninò quatuor & viginti commemorant; dicunt enim cubiti ſpatium id eſſe quod ab extremis vnguibus in medium brachij angulum protenſum eſt, illud quidem ſeſquipedale. Pictores cubitum quartam corporis humani partem volunt eſſe. Didici etiam ab Architectis regium cubitum (id menſuræ nomen) maiorem communi tribus digitis.

γνώμων.

Ne male quid facias.] Huc Menander facit,

Αἰσχρὸν δὲ μηδὲν πάρτε, μηδὲ μάνθανε.

Idem.

Ἔργων πονηρῶν χεῖρ᾽ ἐλευθέραν ἔχε.

Ait nihil faciendum, nempe diſcendum quod turpe ſiet: neque occupandum manum in factis improbis.

AD EMBLEMA 28.

HIſtoriam de armis Achillis lubens è Quinto Calabro, qui paralipomena ſcripſit ad Homericam Iliada, mutuatus eſſem, niſi me aliò properantem breuitas reuocata eſſet. Sententiam verò Alciatini carminis cum hoc Menandri monoſticho comparo.

Omnia tẽpus aperit.

Ἄγει δὲ πρὸς φῶς τὴν ἀλήθειαν Χρόνος.

Tempus in lucem tandem veritatem trahit.

Viri excellentes nullo in honore quandiu vixerunt, habiti.

Sed occurrit interea Senecæ cordatus ſermo ex Epiſt. 80. Vbi de virtute, quæ ſuos honores ſuúmque precium non obtinet niſi apud poſteros diſputat: Quandiu, inquit, videbatur furere Democritus? vix recepit Socratem fama? Quandiu Catonem ciuitas ignorauit, reſpuit, nec intellexerit, niſi cùm perdidit? Rutilij innocentia ac virtus lateret, niſi accepiſſet iniuriam: dũ violatur, effulſit. Numquid non ſorti ſuæ gratias agit, & exi-

lium ſuum complexus eſt? De his loquor, quos illuſtrauit fortuna, dum vexat. Quàm multorum profectus in notitiam euaſere, poſt ipſos? quam multos fama non excepit, ſed eruit? Nulla virtus latet, & latuiſſe non ipſius eſt damnum. veniet qui conditam & ſeculi ſui malignitate compreſſam dies publicet, paucis natus eſt, qui populum ætatis ſuæ cogitat. Multa annorum millia, multa populorum ſuperuenient. Ad illa reſpice, etiam ſi omnibus tecum viuentibus ſilentium liuor indixerit, venient qui ſine offenſa, ſine gratia iudicent. Et hæc quidem Senecæ verba de veritate iniuria vel ignauia hominum quodam occluſa tempore, ſed tandem tamen ſuum decus obtinente. De iuſtitia verò numinis certiſſima initio lib. 1. in Rufinum Claudianus, quo loco prouidentiam diuinam fatetur ex eo quod tandem Rufinus ſceleris pœnas digniſſimas tuliſſet: Cic. pro Sextio: hunc ego nedum repudiarem? qui ita florens fuit, vt verear, ne quis me ſtudio gloriæ putet idcirco exiſſe, vt ita redirem, Vid. comment. Manutij fol. 139. b.

Abſtulit hunc tandem Rufini pœna tumultum,
Abſoluitque Deos, iam non ad culmina rerum
Iniuſtos creuiſſe queror: tolluntur in altum
Vt lapſu grauiore ruant.

AD EMBLEMA 29.

EPigraphen huius Emblematis, etiam ferociſſimos domari, videtur mutuatus Alciatus è primo Annalium Cornelij Taciti, vbi facta Auguſti præclara paucis complectitur, déque mutatione Reipub. Rom. agit: poſito Trium-viri nomine, Conſulem ſe ferens: vbi militem donis, populum annona, cunctos ocij dulcedine pellexit: inſurgere paulatim, munia ſenatus, magiſtratuum legum in ſe trahere, nullo aduerſante: cùm ferociſſimi per acies, aut proſcriptione cecidiſſent. Typus Emblematis.

Iunxitque Leones.] Præter ea quæ de iunctis Leonibus adducta ſunt à nobis ſuperiore commentario, legimus apud Plutarchum hanc pompam non fuiſſe tum primùm ab Antonio vſurpatam: conſtat enim iam olim Annoni Duci Carthaginenſium malè ceſſiſſe, quod Leone pro iumento vſus fuerit ad ferendas ſarcinas, pulſúmque in exilium eo nomine, quia id tyrannidem portendere videretur. Quod obiter mihi reuocat in me- Annon Leone vſus pro iumento.

Bacchi currus tractus à tigribus. moriā hieroglyphicū EMOLLITÆ FEROCIÆ vbi Bacchus curru trahitur à tigridum pari: cuius animalis effigies indomitam & efferatam ſæuitiam arguit; ſed ad rem. In Antiochi mimo videre eſt Leonem ferè humi procumbentem, & ſuperuolantem noctuam: quo ſignificatur vires cedere ſapientiæ. Leo enim roboris habet hieroglyphicum: noctua verò Mineruæ. Referrem & Leones ſubiici magnæ Deæ vehiculo fuiſſe ſolitos, eóſque ſolis trahere currum, ſed hæc non ſunt huius claſſis. *Leones magnæ Deæ currum vehentes.* Certè in Fauſtinæ vetere mimo Cybele turrita ſellæ Leoninæ inſidet, quæ orbem intra manum & genu teneat, cum inſcriptione, MATRI MAGNÆ. Reperio apud Herodianum in vita Seueri, Iulianum Elephantos quos habebat ad pompam inſtitutos, conatum aſſuefacere vt ſeſſorem paterentur: quod & ab aliis tētatum non rarò accepimus. Sed de Antonij Leonibus iam ſatis, ſi tamen admonuero id oſtentum à Cicerone ipſomet præuiſum, Epiſtolis ad Attic. Tu Antonij Leones pertimeſcas, caue: nihil eſt illo homine iucundius, &c.

AD EMBLEMA 30.

NOſcopulus περὶ χελιδῶν: πελαργὸς, ζῶον, ἀφ' οὗ ἀντιπελάργωσις, ἐπὶ τῶν ἐπισταμένων χάριν, ἐφ' ὧν εὖ ἔπαθον, καὶ ἀντιδιδόντων, διὰ τὴν τῶν πελαργῶν πρὸς τοὺς ἑαυτῶν πατέρας, ὅτε γηράσκουσι, κηδεμονίαν καὶ ἀντίδοσιν τῆς γεννήσεως αὐτῶν καὶ ἀνατροφῆς.

AD EMBLEMA 31.

Ignis & aqua in thuribulo & phiala. APud Ægyptios per ignem, & aquam, vt quæ continerentur turibulo & phiala, maculas, labéſue deterſas elutáſque optimè didicimus ſignificari. Apud quaſdam gentes ſuffitio erat in vſu, qua qui proſequebantur funus, quia polluti haberentur, aqua ſparſi ſolebant ignem ſupergredi, vt qui ſibi perſuaderēt purgationem ita fieri. In aqua puritatem hanc intellexit Catullus, cum ait:

Aut quilibet qui puriter lauit dentes.

Puras atque habuiſſe manus,] Verba Iuſtiniani quæ integra reperiuntur in primo Codicis, titulo de mandatis principum, huc

ad ſcribam, digna quidem illa quæ litteris aureis paſſim conſignentur: Δεῖ τοίνυν σε καθαρῶς παραλαμβάνοντα τὴν ἀρχὴν, καὶ δόσεως ἀπάσης χωρὶς, πρὸ τῶν ἄλλων ἁπάντων καθαρὰς φυλάττειν θεῷτε καὶ ἡμῖν καὶ τῷ νόμῳ τὰς χεῖρας, καὶ μηδενὸς καθαραὶ
ἅπτεσθαι κέρδους, μήτε μείζονος, μήτε ἐλάττονος, ἀλλ' ἀρκεῖσθαι μό- χεῖρες.
νοις τοῖς παρὰ τοῦ δημοσίου σοι χορηγουμένοις· καὶ διά τε σαυτοῦ διά τε τῶν περὶ σὲ καθαρὸν αὐτοῖς πανταχόθεν φυλάττειν τὸ δίκαιον. Oportet igitur te purè ſuſcipientem hoc adminiſtrationis munus, procul ab omni largitione, præ aliis omnibus mundas ſeruare Deo nobiſque & legi manus, nullumque lucrum contingere, neque maius neque minus, neque captioſum quiddam contra ſubiectos facere negociando, ſed contentum eſſe ſolis à fiſco tibi miniſtratis, & tam per te, quàm per eos qui circa te ſunt, purum eis vndique ſeruare ius, Suetonius in Tito ait, Pontificatum maximum ideò ſe profeſſus accipere, vt puras ſeruaret manus, fidem præſtitit.

AD EMBLEMA. 32.

Bene nummati.] Horatius 1. epiſt.

At bene nummatum decorat ſuadela, Venuſque.

Cicero 2. in Rullum: non minus bene nummatus, quàm egregiè capillatus. Ammian. Marcellin. lib. 14. Si ad aliquem bene nummatum, tumentemque loculis honeſtus aduena ſalutatum introiris.

AD EMBLEMA 33.

ANtipatri exſtat epigramma certè nobile in Platonis, diuini hominis tumulum, cuius animam ad ſepulchrum è cælo allapſam in ſpeciem aquilę dicit:

Αἰετὲ, τίπτε βέβηκας ὑπὲρ τάφον, ἢ τίνος, εἰπὲ
 Ἀστερόεντα θεῶν οἶκον ἀποσκοπέεις,
Ψυχῆς εἰμι Πλάτωνος, ἀποπταμένης ἐς ὄλυμπον
 Εἰκὼν, σῶμα δὲ γῆ γηγενὲς Ἀτθὶς ἔχει.

Cur aquila ad tumulum hunc volitas dic: nunquid ab aſtris.
 Hîc habitare Deum fortè aliquem intuita es?

Imò anima extincti ſum diua Platonis, Olympum
Quæ colo, ſed corpus terrigenum Attica habet.

AD EMBLEMA 34.

ET *nimium fœlix ſæpe timenda fuit.*] Alexidis hoc laudatur:
Καὖ δυτυχῇ τις, ὡς ἔοικε, προσδοκᾷν
Ἀεί τι δεῖ, καὶ μή τι πιςεύειν τύχῃ.
Fortuna quamuis ſit tibi proſperrima
Semper aliquid timeto, diffidens ei.

Illicitis abſque tenere manus.] Anacharſis Scytha eo geſtu repertus eſt apud Solonem dormiens, vt altera manu pudenda, altera os obſignaret, continentiæ & ſilentij ſigna exprimens. Duo enim ſunt in homine membra, quæ non niſi admodum difficulter edomari poſſunt, lingua nempe & genitalia. Itaque quod Anacharſis toto ætatis ſuæ tempore bellum voluptatibus indixerit, ſtatuis eius inſcriptum fuiſſe legimus, γλώσσης καὶ γαςρὸς, καὶ αἰδοίων κρατεῖν. Quare cum ſacerdotes Ægyptij frænum libidinibus imponendum eſſe ſuaderent, viri genitale manu cohibitum & repreſſum pingebant. Referrem quæ de Alexandri Macedonis continentia ab hiſtoricis memorantur, qui nuptam mulierem attingere, neq; Darij filias captiuas videre ſuſtinuit sed hæc ſunt in ore omnium.

Conti-nentiæ geſtus.

Sic ſe continet à grauidis.] Huc pertinet egregium Ariſtotelis verbum ἀπαγελεῖ de tauro dictum, qui ſeorſum à vaccarum conſortio & grege paſcitur, id eſt, abarmentatur. Quæ laudatur hîc continentia; fuit in Druſo, qui ſe vxori ſeruauit integrum, quandiu verſatus eſt in expeditione Germanica. Et Peſcenius Niger ignarus rei Venereæ fuiſſe dicitur, niſi quantùm liberis procreandis impenderetur. Claudian. 2. de laudibus Stiliconis quo loci laudat pudicitiam Theodoſij:

Ἀπαμα-γελεῖ.

Hinc fuit vt primos in coniuge diſceret ignes,
Ordirique virum non luxuriante iuuenta,
Sed cum lege thori caſto cum fœdere vellet.

AD EMBLEMA 35.

FLauius Vopiſcus in Saturnino de Gallia neſcio quid tale ſcripſit: Saturninus, ait ille, oriundus fuit Gallis ex gente

omnium inquietiſſimis & auida ſemper vel faciendi principis vel auxilij.

Obtrudere palpum.] Grauiſſimam offenſam tulit Veſpaſianus, quod Neroni cantanti aut diſcederet aut obdormiſceret, vt eſt apud Sueton. in Veſpaſiano.

Regia quam morem.] Tacitus lib. I. Hiſtoriarũ, in oratione Galbe Piſonem Licinianum adoptantis: Irrumpet adulatio blãditiæ peſſimum veri affectus venenum. Suadere principi quod oportet, multi laboris. Hæc ille. Marcellinus verò Ammianus paſſim de aſſentatoribus Conſtantij Imperatoris, Iuliani virtuti laudique detrahentibus, ſed maximè ad finem lib. 16. ita ſcribit: His tot ac talibus proſpero peractis euentu, in palatio Conſtantij quidam Iulianum culpantes, vt princeps ipſe delectaretur, Victorium ſiue Victorinum ideò nominabant, quod verecundè referens quoties imperaret, ſuperatos iudicabat ſæpe Germanos. Interque exaggerationem inanium laudum, oſtentationemque apertè lucentium, imflabant ex vſu Imperatorem ſuopte ingenio nimium, quicquid per omnem terræ ambitum agebatur, felicibus auſpiciis eius aſſignantes. Quocirca magniloquentia elatus adulatorum, tunc & deinde edictis propoſitis, arroganter ſatis multa mentiebatur, ſe ſolum cùm geſtis non affuiſſet, & dimicaſſe & viciſſe, & ſupplices reges gentium erexiſſe aliquoties ſcribens: & ſi, verbi gratia, eo agente tunc in Italia dux quidam egiſſet fortiter contra Perſas, & cæt.

Adulatio in aulis principũ.

Adulatores Conſtantij.

AD EMBLEMA 36.

HVius Emblematis primarius typus mihi videtur, niſi cõiectura fallor, petitus è Quintio auctore Græco, qui editum quendam locum & admodum aſperum, difficilemque aſcenſu tradit, cuius in ſummitate palma conſurgat, illicque virtus inſideat, nimirum ex montis aſperitate varios & difficiles labores: ex palma verò temporis diuturnitatem intelligens. Nullus enim eſt qui virtutem aliquam poſſit aſſequi niſi multis laboribus diuque perpeſſis. At temporis diuturnitas nullo ſigno figurari melius poteſt, quàm id quod anni & menſis habetur ſymbolum. Huc facit illud Quintiliani: Definit in aduerſa niti qui peruenit ad ſummum, ſcandenti circa ima, labor eſt.

Emblematis prototypus.

Patientiæ conſtātiæque præmium.

Mentis qui conſtantis erit.] Seneca 2. de ira: Mille ſunt in quibus pertinacia omne impedimentum tranſcendat, oſtenditque nihil eſſe difficile, cuius ſibi ipſa mens patientiam indixerit. Et deinde: Nos non aduocabimus patientiam, quas tantùm præmium expectat?

AD EMBLEMA 37.

CORnelius Tacitus extremo de moribus Germanorum Fennos ita deſcribit, Fennis mira feritas, fœda paupertas: non arma, non equi, non penates. Victui herba, veſtitui pelles, cubile humus. Sola in ſagittis ſpes, quas inopia ferri oſſibus aſperant. Idemque venatus viros pariter ac fæminas alit. Paſſim enim comitantur, partemque prædę petunt. Nec aliud infantibus ferarum imbriumque ſuffugium, quàm vt in aliquo ramorum nexu contegantur. Huc redeunt iuuenes, hoc ſenum receptaculum. Id beatius arbitrantur, quàm ingemere agris, illaborare domibus, ſuas alienaſque fortunas ſpe metuque verſare. Securi aduerſus homines, ſecuri aduerſus Deos. Hæc Tacit. Quibus ex verbis facilè colligo ab Alciato ſumptum emblematis exemplar. Eadem penè deſcriptio exſtat accolarum ad Nilum apud Ammian. Marcell. lib. 14. non longè à principio.

Typus Emblematis.

Vſtus perpetuo gelu.] Locus Pompeij Feſti, vbi pruinam deriuat a perurendo, quia virgulta & fruges perurat, ſuppeditauit etiã mibi, curæ, verbum, quod à cor vrendo deflectunt, & illud Ennianum:

Vrere, verbum.

——— *Curamue leuaſſo,*

Quæ nunc te coquit. ——

Ammianus Marcellianus initiò ferè libri 17. accipit vt hîc noſter: Et quoniam aëris vrente ſæuitia, cùm diſcriminibus vltimis laborabatur. At μεταφορικῶς ſępe reperias, vt apud poëtam, alioſque non raro: qualia ſunt hæc.

——*Vritur infelix Dido, totaque vagatur*

Vrbe furens. ——— &, *Vrit atrox Juno.*

Suetonnius Tiberio: Vrebant inſuper anxiam mentem varia vndique conuicia. Seneca epiſt. 3. Quidam obuiis narrans, & in quaſlibet aures, quicquid illos vrit, exonerant. Marcellinus libro 20. perfugæ vrebant Iuliani virtutes, quas

per ora gentium diuerſarum fama celebrior effundebat. Idem ad finem eiuſdem libri Super his vrebat eius auxiam mentem quod velut patefacta ianua diuitis domus, irritus propoſiti reuerteretur, loquitur de Conſtantio ab expeditione Perſica incaſſum reuertente. Lib. 22. vbi de Iuliano bellum in Perſas meditante: vrebatur bellandi gemino deſiderio.

AD EMBLEMA 39.

CVm iis quæ adduxi è Cornelio Tacito locis velim addi hæc ex eodem lib. 2. hiſtor. Cẽturionem Siſenem, dextras concordiæ inſignia, Syriaci exercitus nomine ad Prætorianos ferentem, variis artibus aggreſſus eſt. Dextras hîc pro quodam vſitato fidei ſymbolo depicto in auro, argentoue aut alio quouis metallo accipi non repugno, quo ſenſu hîc locus alius Taciti ſumitur libro hiſtoriarum primo, vbi de initio principatus Vitellij: Miſerat (ait) ciuitas Lingonum vetere inſtituto dona legionibus, dextras hoſpitij inſigne. In permultis veteribus numis duæ manus iunctę oſtenduntur, additis inſcriptionibus, FIDES EXERCITVVM: nonumquam etiam, FIDES ROMANORVM.

Dextræ iũctæ pro cõcordia.

Fortaſſe huc pertinet illud Pythagoræ, Ne cuiuis dextram porrexeris, ne ſcilicet quempiam temere in interiorem noſtri amicitiam admittamus. Et verò poëta nullius antiquitatis ignarus, Ex dextra fideſque, ait, nimirum fœdus & concordiam per dextram ſignificari. Viderat hoc longè antè Xenophon lib. de inſtitutione Cyri. *καὶ Υ'ρκανίους, οἷς τοὺς ὅρκους καὶ τὰς δεξιὰς ἔδωκα, ἐμπεδώσω.* Scholiaſtes Ariſtophanis hunc morem attigit, *ἔθος ἐπὶ πίστει καὶ συνθήκαις βεβαίαις τὰς δεξιὰς δοῦναι ἀλλήλοις.* Mos ille ſolemnis olim fuit apud Parthos, vt qui dextris complexis, tamquam diis præſentibus & arbitris, pacta ſancirent. Idem Medi obſeruarunt & Perſæ, qui dextræ fideique pignore confirmabant, ſi quid ratum eſſe vellent. Id vno verbo Græci eleganter dicunt, *δεξιοῦσθαι.*

AD EMBLEMA 41.

Imperatoris & militis munera.

DE conſilio deque viribus ad res maximas vnà gerenda coniunctis, adduxi nonnulla, ſed addo iſthæc ex declamatione Quintiliani 317. Inter præcipuas vires eſt, Imperatorem non pugnare aliquando. Sic extrahitur hoſtis: ſic impetu ſubitos partis aduerſæ mora frangit: ſic interclusos commeatibus, in deditionẽ venire, fame cogimus. Itaque herclè legimu militem robuſtum, legimus iuuenem: Imperatorem facimu ſenem. In illis enim vis corporum, & manus ſola ſpectatur: i his, conſilium, & ratio, quæ bona procedentis ætatis, in locu virium ſubeunt. Ipſum præterea nomen Imperatoris ſatis ſi gnificat, non exigere, manum ipſius. Imperator enim deb præcipere.

AD EMBLEMA 42.

Mare pro tumultu.

O*Ceanus quamuis.*] Obſeruaui non rarò apud auctores li teratos, vitæ huius noſtræ perturbationes, tumultus, cla des, marinis fluctibus comparari, vt apud Græcos & Latin ſæpe, in ſacris verò libris ſæpiſſimè. Sic poëta,

Diluuio ex illo tot vaſta per æquora vecti.

Idem nubem belli dixit alio quodam loco. Si quis autem cau ſam requirat cur aqua pro vehementioribus ærumnis accipia tur, prompta ratio eſt, quia pericula, caſuſque reliqui corpu ſoleant ex vna parte aliqua labefactare: ſed aqua vniuerſo ſta tim circunfuſa corpori, ipſum obruit, eique ſeſe tuendi conſ lium omne adimit.

AD EMBLEMA 43.

DE eo regum conuentu quem attigi ſuprà, exſtat epigram ma Iani Laſcaris quod ſeſe mihi alia atque alia lectitan vltrò ſe obtulit.

Nu

Num Martis caſtra, an Veneris tentoria fulgent
Argento atque auro? aſt ære micant proceres.
Et Marti grata & Veneri. Venus aurea: ferrum
Mars amat: in precio eſt tempore quodque ſuo.
Littora ad Oceani ſummi cum coniuge vterque
Conueniunt Reges, Regia tecta vides
Conueniant alacres ad publica commoda: Turcæ
Europæ excedent finibus atque Aſiæ.
Eximij Heroum, Ledæa vt ſydera nautæ,
Vos ſeruatores terra fretumque colit.

AD EMBLEMA 44.

B*Onus Euentus.*] Legi de veteri numiſmate Imperatoris Titi, vbi quoddam ſimulachrum fuit BONI EVENTVS AVGVSTI, dextra pateram, ſiniſtra papauera tenens, vt apud Plin. Et in Seueri numo eadem boni Euentus ſpectatur effigies, figura ſtolata, ſtante, dextra pateram cum frugibus, ſiniſtra ſpicam & papauer tenente. Boni Euẽtus imago

Quid manibus mortis tela refracta geris?] Ammian. Macell. lib. 31. quo loci de bello planè cruento & miſero aduerſus Germanos agit: Et cùm omnia cæſorum corporibus opplerentur, iacebant inter eos quidam ſemianimes ſpem vitæ inaniter vſurpando. Ita planè Tibullus: Spes etiã in moribundis.

Iam mala finiſſem letho, ſed credula vitam
Spes fouet, & melius cras fore ſemper ait.

Apollodorus Comicus huc reſpexit, cùm ait non oportere animum abiicere eum cui aliquid aduerſi ceciderit, ſed ſemper exſpectandum eſſe melius.

Οὐδέποτ᾽ ἀθυμεῖν τὸν κακῶς πράσσοντα δεῖ,
Ἄνδρες, τὰ βελτίω δὲ προσδοκᾷν ἀεί.

AD EMBLEMA 45.

IN varij Caſſidiori formulis multa ſunt quibus hic locus commodè poteſt exornari. Alacriter, ait, incumbendum eſt inchoatis, cùm iam exſpectatur aliquid quo nos perfeciſſe gaudeamus. ſpes enim efficiendi laboris tædium adimit: " magnumque illicium & incitamentum, ſi nobis perſuadeamus id " Inceptа conſtanter perficienda.

"perfectum iri quod percupimus. Idem 8. lib. Natura ipſa boni adhibita perſeuerantia præliatur: qua minus eſt ſi quæ laude digna iudicantur incipiamus, quàm quod conſultò eſt incæptum perſequamur.

AD EMBLEMA 52.

De Actæone varia.

QVod narratur de Actæone in ceruum transformato, ſunt qui fabulam putant, plerique hiſtoriam malunt, auctore maxime Plinio, qui Actæonem & Cippum cornutos editos memorat. Quin & Maximius Tyrius à veris canibus Actęonem laceratum fuiſſe dicit apud Corinthios, huiuſque facinoris auctores Bacchiadas appellat. At quod apud Homerum legitur, Dianam per montium errantem iuga telis delectari, capreas & ceruos fugaces venando perſequi, ſunt qui referant ad fabulam Actæonis: alij veterum ſicuti philoſophiam, ſagittas eas quæ ceruum aſſequuntur, ſolares radios indicare volunt ἱερογλυφικῶς, quorum nempe radiorum repercuſſu, cornua ipſa pro conditione loci, vbi luna eſt, & apparent & obducuntur. Sed hoc in carmine Alciati illuſtrando, placet mythologia quam acceptam ferunt Anaximeni: nimirum quod Actæon periculis quæ multa venando pertulerat tandem expenſis, ætate iam affecta timidior factus, in ceruum dicatur mutatus, cumque canes nihilo ſecius aleret, ſuum omne peculium abſumpſit, hincque à canibus laceratum. Sed de his plus ſatis. Maluit Alciatus, & quidem ingenioſè torquere in eos qui latrones furéſque recipiunt: aut etiam (vt verbis vtar Marcellini de deprauatis Romani populi moribus agentis lib. 14.) qui familiarium agmina, tanquam prædatorios globos poſt terga trahunt, ne Sannione quidem domi relicto, vt ait Comicus.

AD EMBLEMA 53.

Chamæleontem non ſolo viſci aere.

QVæ de Chamæleonte adducta ſunt à nobis ex Plinio, non probantur omnibus, & iis quidem eruditis. Linguam enim hoc animal (inquiunt) ſeſquipalmum longam habet, quam porrò in inſecta, quibus maximè veſcitur, exerit ac

vibrat: eiuſque mucore ſcarabeos, locuſtas, formicas, muſcas ad ſe adducit: fatentur tamen ad multos menſes famem tolerare.

AD EMBLEMA 54.

CVm epigrapha huius Emblematis conuenit illud Senecæ de beneficiis 4. cap. 27. Quomodo malè filiæ conſulit, qui illam contumelioſo & ſæpe repudiato collocauit: quomodo malus paterfamilias habebitur, qui negociorum geſtorum dãnato patrimonij ſui curam mandauerit: quomodo dementiſſimè teſtabitur qui tutorem filio reliquerit pupillorum ſpoliatorem: ſic peſſimè beneficia dare dicetur quicunque ingratos elegit in quos peritura conferat. Non fidendũ ei qui fidem fregerit.

AD EMBLEMA 56.

P*Lerique rotis fortunæ, &c.*] Exſtat exemplum longè pulcherrimum apud Ammianum, hiſtoriarum lib. 26. de Cilice quodam Procopio, qui vana quadam motus ambitione deſciuit ab Imperatore Valentiniano: imò verò imperium mercatus, imperatórque appellatus leni paucorum ſuſurro illectorum pretio, deinde tumultuariis ſucclamationibus plebis, multos ad ſuam factionem concitauit, plurimas ſtrages edidit. Sed tandem victus poſt fœdam ſuorum defectionem, captúſque Imperatori offertur reticens atque defixus: ſtatímque abſciſſa ceruice diſcordiarum ciuilium gliſcentes turbines ſepeliuit, ad veteris Perpennæ exemplum, qui poſt Sertorium inter epulas obtruncatum dominatione pauliſper potitus, è frutectis ſub quibus latebat extractus, oblatuſque Pompeio, eius iuſſu eſt interfectus. Miſerrimus Procopij Cilicis caſus.

Poſt magnam humani generis.] Seneca epiſt. 95. Multi inueniuntur qui ignem inferant vrbibus, qui inexpugnabilia ſeculis, & per aliquot ætates tuta proſternant, qui æquum arcibus aggerem attollant, & muros in miram altitudinem adductos arietibus ac machinis quaſſent. Multi ſunt qui ante ſe agant agmina, & tergis hoſtium graues inſtent, & ad mare magnum perfuſa cæde gentium veniant. Miſera principũ quorundã ambitioſorum fortuna.

Sed hi quoque vt vincerent hoſtem, cupiditate victi ſunt. Ne
mo illis venientibus reſiſtit, ſed nec ipſi ambitioni crudelita
tique reſtiterant. Tunc cùm alios agere viſi ſunt, agebantu
Alexãder. Agebat infelicem Alexandrum furor aliena deuaſtandi, & a
Pompeius ignota mittebat. Nec Cneo quidem Pompeio extrema inir
bella, aut domeſtica virtus, aut ratio ſuadebat, ſed inſani
amor falſæ magnitudinis, modò in Hiſpaniam & arma Serto
riana, modò ad colligendos piratas ac maria pacanda vadeba
Hæ prætexebantur cauſæ ad continuandam potentiam. Qui
Cæſar. C. Cæſarem in ſua fata pariter ac publica immiſit? gloria, a
ambitio, & nullus ſupra cæteros eminendi modus. Quidni C
Marius. Marium ſemel conſulem (vnum enim conſulatum accepit, ca
teros rapuit) cùm Teutonicos, Cimbroſque concederet, cùm
Iugurtham per Africæ deſerta ſequeretur, tot pericula puta
appetiſſe virtutis inſtinctu? Marius exercitum, Marium duce
bat ambitio. Ideóque cùm multis fuerunt mali, peſtiferam
illam vim, qua pleriſque nocuerunt, ipſi quoque ſenſerun
Cum Phaetonte principes ambitioſi cõparati. Et hæc quidem Seneca. Cæterum nolim hoc loco prætermi
ti, Phaetontem hîc ſcite ab Alciato comparari cum ambitioſ
& improuidis principibus, vt tacitè alluderet, meo quide
iudicio, ad Tiberij de Caligula dictum. quod enim ſagaciſſ
mus ſenex Tiberius naturam adoleſcentes Caj Caligulæ ſa
uam atque probroſam non poterat inhibere, aliquoties præ
dicabat exitio ſuo, omniúmque Caium viuere: & ſe natrice
(ſerpentis id genus eſt) populo Rom. Phaetontem orbi te
rarum educare.

AD EMBLEMA 58.

In eos qui ſupra vires quicquam audent.

EPigrapha hæc reſpicit ad illud Heſiodi ex 1. ἔργων:

Ἄφρων δ᾽ οὐκ ἐθέλοι πρὸς κρέσσονας ἀντιφερίζειν
Νίκης δὲ στέρεται, πρὸς τ᾽ αἴσχεσιν ἄλγεα πάσχει

Inſipientis ait eſſe cum potentioribus velle congredi: q
eum ita ſe gerit, longè abeſt à victoria, & adhæc damna p
titur atrocia.

AD EMBLEMA 59.

TO' τολμᾶν ἀδύνατον, ἀνδρὸς οὐ σοφοῦ: Conari quod fieri non poteſt non pertinet ad ſapientem. Helenæ verba ſunt ad Menelaum apud Euripidem. Nullâ ſapientiâ, inquit, Seneca epiſtola vndecima, naturalia corporis aut animi ponuntur vitia: quicquid infixum & ingenitum eſt, leuiter arte non vincitur. Quædam nec diſciplina nec vſus vnquam excutit, ſed natura vim ſuam exercet, & illos vitij ſui etiam robuſtiſſimos admonet. Hæc vt dixi, nulla ſapientia abigit, alioqui haberet rerum naturam ſub imperio ſui, ſi omnia eraderet vitia. Quæcunque attribuit conditio naſcendi, & corporis temperatura, cùm multùm ſe diúque animus compoſuerit, hærebunt. Nihil horum vitari poteſt non magis quàm accerſiri. Vitia naturalia vix facilè tolli.

AD EMBLEMA 60.

QVo tempore vites, &c.] Cum loco Horatiano ſupra citato à nobis, & Pliniano, coniungo illud Auſonij conſentaneum in Moſella,

——— Inde viator
Riparum ſubiecta terens, hinc nauita labens.
Probra canunt ſeris cultoribus.

AD EMBLEMA 63.

QVa ſtimulante iras concipit.] De Leonis iracundo animo terſi ſunt hi Lucretij verſus: Leonis ira.

——— Calidi plus eſt illis quibus acria corda
Iracundáque mens facilè efferueſcit in ira,
Quo genere in primis vis eſt violenta leonum,
Pectora qui fremitu rumpant plerunque gementes,
Nec capere irarum fluctus in pectore poſſunt.

Horatius quo loco verba facit de excandeſcentia peritè dixit, Promethea inſani leonis vim ſtomacho appoſuiſſe noſtro.

Furias excitat indomitas.] Philæmon Comicus:

Μαινόμεθα πάντες ὁπόσαν ὀργιζόμεθα.
Τὸ γὰρ κατασχεῖν ἐστὶ τῆς ὀργῆς πόνος.

Et Cicero Tuſcul. 4. An quicquam eſt ſimilius inſaniæ quàm ira? quàm bene Ennius iram initium dixit inſaniæ. Et furiarum tædas ardentes dixit in Paradoxis aduerſus Clodium.

AD EMBLEMA 66.

A Φεὶς τὰ φανερὰ, μὴ δίωκε τ᾽ ἀφανῆ, vt è Menandro citatur.

AD EMBLEMA 71.

Inuidi rebus à Iuliano geſtis impenſè detrahebant apud Conſtantium.

AD finem huius placet addi exemplum inſigne inuida maledicentiæ ex Ammiano lib. 17. quo loco narrat quantum apud Conſtantium Auguſtum detraxerint aſſentatores rebus præclarè à Iuliano geſtis: Omnes qui plus poterant ir palatio adulandi profeſſores rectè conſulta, proſperéque facta vertebant in riſum, talia ſine modo ſtrepentes inſulſè, ir odium venit cum victoriis ſuis capella, non homo: vt hirſutum Iulianum carpentes, eumque talpam loquacem nominantes & purpuratam ſimiam, & litterionem Græcum: & his cógruentia plurima, atque vernacula principi reſonantes, audire hæ taliáque geſtienti, virtutes eius obruere verbis impudentibu conabantur, vt ſegnem inceſſentes, & timidum, & vmbratilem, geſtáque ſecus verbis comptioribus exornantem: quoe „ non tunc primitùs accidit. Nanque vt ſolet ampliſſima glori obiecta eſſe ſemper inuidiæ, legimus in veteres quoque ma gnificos Duces vitia crimináque (etiamſi inueniri non pote rant) finxiſſe malignitatem ſpectatiſſimis actibus eorum of fenſam: vt Cimonem Milciadis filium inſimulatum inceſti, qu propè Eurymedonta Pamphylium flumen Perſarum populun deleuit innumerum, coëgítque gentem inſolentia regis ela tam, obſecrare ſuppliciter pacem: Æmilianum itidem Scipio nem, vt ſomniculoſum, æmulorum incuſari maleuolentia cuius impenetrabili vigilantia obſtinatæ in perniciem Roma duæ ſunt potentiſſimæ vrbes exciſæ. Necnon etiam in Pompeium obtrectatores iniqui multa ſcrutantes, cùm nihil vnd vituperari deberet, inueniretur, duo hæc obſeruauerunt ludibrioſa & irrita, quod genuino quodam more caput digito vnc ſcalpebat: quódque aliquandiu tegendi vlceris cauſa defor

mis, faſciola candida crus colligabat: quorum alterum factitare vt diſſolutum: alterum vt nouarum rerum cupidum aſſerebant, nihil intereſſe oblatrantes argumento ſubfrigido, quàm partem corporis redimeret regiæ maieſtatis inſigni, in eum virum, quo nec fortior, nec cautior quiſquam patriæ fuit, vt documenta præclara teſtantur.

AD EMBLEMA 72.

*I*N*dex libidinis hircus.*] Hinc puto torquendum Ariſtotelis verbum τραγίζειν, quod nonnulli vertunt, hirquitalire, id eſt n morem hircorum ſalacium clunes mouere & laſciuire quãquam ab hircino odore fæculento alij trahant. Non poſſum ranſilire quod retulit Pauſanias de ſimulachro Veneris hirco nſidentis, ad ſignificandam nimirum coitus inſanam petulaniam. Idem Atticis, narrat hiſtoriam de Satyris, eorúmque liidine valdè prodigioſam: quam ſe ait accepiſſe ab Euphemo Care. Is cùm nauigaret in Italiam vi ventorum pulſus ad extinum mare, quod nauigari non ſoleat, perlatus eſt. Inſulæ ibi nultæ ſunt ac deſertę, quarum incolæ ſunt agreſtes homines. Eæ inſulę nominantur Satyrię, in quibus homines rubicundi, ui caudas in medio dorſo habeant, equinis non multò minoes. Qui ſtatim vbi ſenſerunt nouos veniſſe hoſpites, ad nauiium, quaſi facto impetu, accurrerunt, nullámque vocem edierunt, ſed mulieribus vnà aduectis manus iniecerunt. Nautę ietu perculſi, barbaram mulierem in inſulam proiecerunt. am Satyri non ſolùm qua parte naturę conſuetudo permitt, ſed & toto corpore libidinosè violarunt.

Hiſtoria prodigioſa de Satyris.

AD EMBLEMA 74.

*V**Ir gregis eſt aries.*]. Hanc loquendi formam vſurparunt auctores certè graues, vt miſſum faciam Ciceronem, qui ratione in Piſonem, admiſſarium pro homine immoderatę oidinis dixit. Papinianus enim de admiſſario Tauro,

——ſtabulíque maritus.

: Saluianus in 7. de Prouidentia: Hi verè vt emiſſarij equi,

non ad paucas tantùm, ſed penè ad omnes vernulas ſuas, id eſt ad greges proprios irruebant, & in morem eorum pecudum, qui mariti gregum appellantur, feruidæ Libidinis de bacchatione graſſantes, in quancumque eos primam fœminam ardens impudicitiæ furor traxerat, irruebant.

AD EMBLEMA 76.

ET rationem animi perdere quiſquis amat.] Simile eſt iſtud Menandri:

Ἀλλ᾽ ὅταν ἐρῶντα νοῦν ἔχειν τις ἀξιοῖ,
Παρὰ τίνι τὸ ἀνόητον οὗτος ὄψεται;
Carere amantes mente ſi quis non putat,
Quos eſſe potius mentis expertes putet?

AD EMBLEMA 89.

EX vno Pythagorico ſymbolo Emblemata duo finxit Alciatus: nam deſidere in modio, &, in chœnice figere ſedem, idem ſonat, ſed variè tamen accommodatur. Iam verò quædam, licet paucula, ſunt hîc adiicienda, non indigna cognitu. Docemur eo ſymbolo non debere nos in vitæ noſtræ ſportulis ita ſpem collocare, vt ſede in eis ſtatuta totum ætatis tempus ocioſè traducamus, ſed aliquam ineamus rationem, vt noſtra induſtria victum comparemus, neque ſemper ab aliorum ope pendeamus, vti ſupra ſatis. In diuinis autem litteris modius hieroglyphicum eſt doctrinæ Iudaicæ, veritatis lumen ſub eo recondentes, ſicuti explicat Hilarius in Matthæum.

Emblematis exemplar.

AD EMBLEMA 88.

ARctati legibus.] Cum ſuperioribus iſthæc adiungo: arctatos legibus pro iis qui legum nexibus, & quaſi iugo continetur. Nam & iugum, legum ſymbolum fuiſſe interpretes quidam rerum ſacrarum docent. Rectè apud Virgil. in 1. Æneid.

Iugum, pro legũ ſymbolo.

——legéſque viris, & mœnia ponet.

Qui enim legibus parent, ſimilitudine quadam colla ſubdere iugo videntur: vt ſubire iugum inferiores, qui potentiorum parent imperiis.

AD EMBLEMA 89.

V*Iris rapimur, piſcibus eripimur.*] Cornel. Tacitus 3. hiſt. dixit, Valenti mare tutius, quàm littera, aut vrbes.

AD EMBLEMA 91.

F*Oemina, iners animal.*] Menander ſic:

Γυνὴ τὸ σύνολον ἐστὶ δαπανηρὸν φύσει:

Mulier natura eſt omninò ſumptuoſa. Idem,

Γυνὴ πολυτελὴς ἐστ᾽ ὀχληρὸν, οὐδ᾽ ἐᾷ

Ζῆν τὸν λαβόντα ὡς βούλεται.

Res eſt per moleſta ſumptuoſa fœmina quę non ſinit maritum arbitrio ſuo viuere. Huc ſpectat Heſiod. comparatio fucorum cum muliere, in Theogonia, quam lubens tranſilio, vt ad alia veniam.

AD EMBLEMA 92.

NOn eſt mihi dubium quin, cùm auctor hic ſuum carmen cuderet, vel memoriæ adiutus theſauro, egregiam Taciti deſcriptionem ſibi tanquam archetypum fingeret. Sic enim ille lib. 15. Annal. vbi de Neronis laſciuiis ampliſſimè: Vatimus inter fœdiſſima eius aulæ oſtenta fuit, ſutrinæ tabernæ alumnus, corpore detorbo, facetiis ſcurrilibus: primo in contumelias aſſumptus: deinde optimi cuiuſque criminatione eoúſque valuit, vt gratia, pecunia, vi nocendi etiam malis præemineret. Scurræ deſcriptio.

AD EMBLEMA 95.

R*Vbulam.*] Ranę vox, rauca, inquit Feſtus, parúmque liquida, proxi mè canum latratum ſonans: vnde cauſidicus pu- Rabula quis & vnde.

gnaciter loquens, rabula. Noſtri vernacula lingua numquam niſi cõtumelioſè chicanos appellãt rabulas, fortè à verbo Græco κιχάνειν, corripere, offendere, inuentum aliquod comparare ad decipiendum, malim tamen à voce σικανοὶ, Siculorum enim gens querula, & controuerſa natura.

AD EMBLEMA 98.

Globo cur fortuna inſidet.

SPheræ ſeu rotulæ fortuna inſidet ad eius inſtabilitatem ſignificandam. Et quidem quæ primum fortuna dicebatur, à vortendo digammi mox mutatione in F. literam affinem, fortuna vocitata eſt: cuius nimirum præcipua vis eſt ſumma imis commiſcere, rerúmque inducere mutationem.

Aduerſus vim fortunæ eſt ars facta.

Λιμὴν ἀτυχίας ἐστὶν ἀνθρώποις τέχνη.

Ars hominibus eſt infelicitatis portus nempe ſua cuique ars pro viatico eſt. Item illud,

Τύχη τέχνην ὤρθωσεν, οὐ τέχνη τύχην.

AD EMBLEMA 100.

Quatuor temporũ ſymbola.

TEmporum anni quatuor alia eſſe apud alios ſymbola nemo neſcit, vt veris, ciſta florum, quia vere cuncta floreſcunt. Ciſta vero ſpicis referta æſtatem refert, vt eſt apud Euſebium. Et copiæ cornu vuis & pomis plenum autumni eſt index: ſicuti menſa apud ignem parata hyemem ſignificat.

Adueniſſe hyemem.] Apud Heſiodum cornix habetur pro hyemis hieroglyphico:

Μή τοι ἑρεζομένη κρώζῃ λακέρυζα κορώνη.

Vere nouo.] Hirundines plures à mari conuolantes verni temporis indicium eſſe docent auctores. Sed ciconiam reperio etiam Veris eſſe notam. Ea enim adueniente hyeme migrat in regiones calidiores, vere nos inuiſit. Sed & nonnulli addidere in ætatis pictura, quia conſtat eſſe ex erraticis æſtatis. Adhæc Miluius eiuſdem tẽporis verni ponitur indicium, quia verno primùm tempore incipit apparere, certúmque ſit eius nuncium. Ei aui nomen ἰκτῖνῳ ab aduentu, quod magno ruſticorum & pauperum deſiderio exſpectatus accedat.

AD EMBLEMA 104.

F*Igit arundo.*] Pro ſagitta hîc arundo ſumitur: ob vſum enim quem ſagittis conficiendis præbent arundines, hæ pro illis ıccipi palam eſt.

AD EMBLEMA 105.

DE Hercule ſcribitur ab Ouidio:

Quem non mille feræ, quem non Stheneleius hoſtis,
Non potuit Iuno vincere, vincit amor.

Scuticam tenet.] Scutica quid ſit, fortè non omnibus notum. Scutica. σκύτος pellis eſt, vnde ſcutica quia fiat è corio ſiue pelle: hinc ſcuta quia pellibus operta. Sed habeo penes me libellum mēbrana deſcriptum, in quo, præter alia quædam, commentarius eſt nunquam quod ſciam, editus in Satyras Perſij; ſcuticam ergo ſic definit innominatus ille: Scutica erat quædam corrigia, habens in ſummitate nodos quoſdam in modum fabæ: de qua Terentius: Hæc faba cudetur in me. hęc ille: huc ego prouerbium refero: Vnica ſcutica impellit omnes, Chiliad.2.Cent.10. Prouerb.65.

AD EMBLEMA 106.

APud Euripidem Hippolyto, nutrix Phædram heram alloquitur, eique amorem ſuadet, in quo ſi quid ſit vitij, culpam omnem in Venerem confert,

Φοιτᾷ δ' ἀν' αἰθέρ', ἔστι δ' ἐν θαλασσίῳ
Κλύδωνι Κύπρις, πάντα δ' ἐκ ταύτης ἔφυ.

Viuit per æthera: eſtque in marino æſtu Venus: omnia verò ex eo nata ſunt.

Altera ſed manum flores gerit.] Τὸ ἄνθος, καὶ τὸ ῥόδον, promiſcuè poni, apud poëtas ſolemne eſt. Sed non eſt hîc prætermittendum lepidum Auſonij Epigramma: (quod iandiu tribui Virgilio cœptū, inter eius appēdices etiam nunc legitur) de Roſa: Roſa Veneri dicata.

Vidi Peſtano gaudere roſaria cultu
Exoriente nouo roſida Lucifero. deinde,
Ros vnus, color vnus, & vnum mane, duorum
Sideris & floris nam domina vna Venus.

Forſan & vnus odor, ſed celſior ille per auras
Difflatur, ſpirat proximus iſte magis.
Communis Paphiæ Dea ſideris, & dea floris
Præcipit vnius muricis eſſe habitum.

Certè Philoſophi quidam odorem roſę & colorem à Veneris ſtella proficiſci exiſtimarunt, quare poëta venerem ſemper ore loqui roſeo dicit.

AD EMBLEMA. 107.

Amor omnium domitor.

ANacreon: Ὃς δὲ καὶ θεῶν δυνάστης,
Ὃς δὲ καὶ βροτοὺς δαμάζει.
Menander: Δέσποιν᾽, ἔρωτος οὐδὲν ἰσχύει πλέον
Οὐδ᾽ αὐτὸς ὁ κρατῶν ἐν οὐρανῷ θεῶν
Ζεύς, ἀλλ᾽ ἐκείνῳ πάντ᾽ ἀναγκασθεὶς ποιεῖ.

Dicit nihil amore potentius, vt neque ipſe Iuppiter, qui in cęlo diis aliis imperet, ab amore coactus ei obſequatur. In Troadibus Euripidis helena factum ſuum excuſans apud Menelaüm maritum, confert omnem culpam in venerem à qua coacta ſit, his verbis:

Τὸν θεὸν κόλαζε, καὶ Διὸς κρείσσων γενοῦ,
Ὃς τῶν μὲν ἄλλων δαιμόνων ἔχει κράτος
Κείνης δὲ δοῦλός ἐστι. id eſt:

Obiurga Deam: & fias Ioue potentior, qui aliis diis imperat, huius quidem (veneris nempe) ſeruus eſt.

AD EMBLEMA 108.

ἀφροδίτη Venus vnde dicta

QVia de turpis amoris quibuſdam affectis nonnihil attigi, iiſque maximè quibus eruditi plerique, & qui ſapientiam profitentur, argui nonnunquam ſolent, neſcio an huc rectè audeam coniicere τῆς ἀφροδίτης, id eſt veneris ἔτυμον, quam παρὰ τὸ ἀφραίνειν à deſipiendo non ineptè quidam deflectunt. quod confirmat Euripides quo loco ait, τὰ μωρὰ πάντ᾽ ἐστ᾽ ἀφροδίτης βροτοῖς: hominum eſſe ſtultitias quæcunque veneris cauſa fiant. Et Cytheream, veneris nomen Grammatici deflectunt παρὰ κεύθειν τὸν ἔρωτα, τούτεστι κρύπτειν αἰσχρὰν μίξιν: quia vt inquit Cicero 1. de Officiis, qui ad voluptatem corporis paulò ſunt propenſiores quamuis ea capiantur, occultant & diſſimulant tamen appetitum propter verecundiam.

AD EMBLEMA 112.

QVi das tot noxia vulnera.] Athenæus lib. 13. cap.4. dipnoſop. enumerat bella propter mulieres excitata.

AD EMBLEMA 113.

ECcur nudus agat.] Nudus pingitur amor, quia hic affectus tegi & diſſimulari non poteſt: Ouid. in epiſtolis: Cur nudus amor.

Sed malè diſſimulo: quis enim celauerit ignem,
Lumine qui ſemper proditur ipſe ſuo? &,
Qua licet & poſſum, luctor celare furorem:
Sed tamen apparet diſſimulatus amor.

Quo ſenſu dixit Antiphanes Comicus duo eſſe quæ tegi occultariue non poſſunt, amorem nempe & vinolentiam, quod ſi quis temere neget, ſtatim arguitur mendacij. Et ea imprimis cauſa factum puto, vt obiter dicam, qua Bacchus in ſtatuis omnibus pingatur nudus, ſicuti ſupra docuimus.

Flectere corda iecur.] Philoſophi libidinis vim & ſedem præcipuam in iecore putant contineri, quod Lactantius in Opificio Dei tradidit. Sic etiam Mathematum profeſſores cenſent à venere iecur ipſum regi: qua ratione ſedem amoris, poëtæ iecur agnoſcunt, Cupidinemque iecur ſagittis appetentem vlcerantemque ſuis queruntur carminibus. Iecur, ſedes libidinis.

Tænnia cæco vtilis eſt.] Verrius Flaccus ſcribit tęnias eſſe laneum honorati capitis ornamentum. Ennianum citatur illud: Tæmia.

Volans de cælo cum corona & tæniis.

Iucundus labor eſt, laſciua per ocia.] Labor opponitur ocio: duoque hæc ſimul, eodemque tempore & eodem modo poſſunt in eodem herere ſubiecto, vt loquuntur philoſophi vnde illa ſunt de amore vulgò etiam nota, ex ocio amorem naſci, ipſumque ociosum eſſe: ſed amatores ipſos laborioſam & ærumnarum plenam vitam trahere. Vnde illa Ouidiana: Ocia ſi tollas, &, Tam Venus ocia amat, quia facilè ſolet amor irrepere in malè feriatos & deſides animos, quique ferè nulli honeſto labori dāt operam. At vbi ſunt amoris correpti vinctique laqueis, tum demū ſentiūt ſeſe laborioſā vitā agere. Ex quo hæc eiuſdē poëtę. Amor ex ocio, & idē laborem creare dicitur.

Militat omnis amans, & habet ſua caſtra Cupido.

Item. —— *Amor odit inertes,* &,

Militiæ ſpecies amor eſt, diſcedite ſegnes.

Glans pro mentula.

Cæterum quod primo commentario monui, glanden accipi pro mentula, obſcœno nempe ſignificato, confir mo Arcadum epitheto, qui βαλανοφάγοι dicti, ob luxu nimios & obſcæuam venerem legibus vetitam. Et id quider ſymbolum glandis in nigra clypei planicie mihi ſuggerit eiuſ dem ſenſus hieroglyphicum. Veteres pingebant Venerē myrt coronatam. Myrtus pudendi muliebris ſignificatum habet. Iu lius Pollux Onomaſtico carunculam eſſe dicit intra muliebr pudendum laſciuo quodam motu nonunquam ſubſultanten Hinc iocus apud Ariſtophanem, vbi chorus ſenum ait, enſer poſthac ſe in myrti ramo geſtaturum. Qua de re fabula hæc Græcis circunfertur: Faunus Hecaten filiam ſolicitauit ad ſtu prum: quem cùm auerſaretur petulantem, ille virga myrte fertur eam primum verberaſſe, deinde vini tormentum adhi buiſſe, mox in anguem conuerſum ſpiris totam implicuiſſe atque ita pudicitiam virginis rapuiſſe. qua fabula virga myr tea, nequitiæ eſt imaginatio, vinum mentis hilaritas, at angue multiplices modi voluptatis repreſentant. Innuit hoc poëta,

——*Quos durus amor crudeli tabe peredit*
Secreti celant calles, & myrtea circum
Sylua tegit.

Puncia glans clypeo.] Etiam clypei nomen, latens & arcanun habet ſignificatum. clypeum quidē à κλύειν, dici, volunt, quo cluere, i. morem gerere ſignificat: vel eo quod clepat, & cele totum corpus, vt notat Soſipater Chariſius: vel γλύπτειν, e quòd imago & facies cuiuſque redderetur: quas tamen origina tiones aliqui trahunt ad obſcœnum ſenſum, de quo hîc aliqui aperte dicere me pudor vetat. Vide Godeſtat ad veget fol. 129

AD EMBLEMA 114.

APud Euripidem Iphigenia, verba Menelai Agamemnon mores mutatos obiicientis ob imperium & honorem e delatum.

Ἄνδρα οὐ χρεὼν
Τὸν ἀγαθὸν, πράσσοντα μεγάλα
Τοὺς τρόπους μεθιστάναι.

Α'λλὰ καὶ βέβαιον εἶναι τότε μάλιστα τοῖς φίλοις,
Κἀνίκ' ὠφελεῖν μάλιστα δυνατὸς ἐστιν εὐτυχῶν.

[V]irum bonum non decet, auctum rebus proſperis mores com[m]utare: ſed ſtabilem eſſe tunc amicis, cùm iuuare maximè po[te]ſt, felix exiſtens.

Aeternæ tantum te cepit vrbis amor.] Epitheton id vrbis æternæ, [m]irum quàm ſępe vſurpatur in hiſtoriis Marcellini, nam præ[te]r locos à me in ſuperioribus adductos commentariis, placet alios quoſdam ſublegere. Sic enim idem Ammian. lib. 21. In [lo]cum Tertullij Maximum vrbi præfecit æternę. Et 23. iiſdem [di]ebus legatos ad ſe miſſos ab vrbe æterna. Item 25. Tyberis [in]terſecans vrbem æternam. At 26. Apronianus regens vrbem [æ]ternam. Initio 28. ſæuiens per vrbem æternam vrebat cuncta [B]ellona. Eodem: per hæc & alia quæ decolorabant ſpeciē vrbis [æ]ternæ, deinde poſt: Funera deplorauit vrbs ęterna. Quod elo[gi]um certè magnificum ne cui videatur omnino ridiculum. [H]ic confero nummum veterem, in quo Romæ ſimulachrum eſt [in] ſede cum ancili, & inſcriptione, ROMÆ ÆTERNITAS. [E]t quidem ipſum Romę nomen, nationes nonnullæ ex patriæ [lin]guæ ſignificatione æternitatem interpretantur. Plutarc. libro [de] fortuna Romanorum, fortunam ait Tyberi traiecto, alis po[sit]is, exutis talaribus, abiecta inſtabili pila, ita Romam ingreſ[ſa]m: quod iudicium eſſet eam ibi conſtanter permanſuram, ne[q]ue in poſterum aliò non abuolaturam. Teneo tamen memo[ri]a quid de ea vrbis æternitate iam olim ſenſere Octauius Au[gu]ſtus, qui, vt Plutarc. retulit apopthegmatis, cum obſeruaret [Pi]ſonem ita magnifice ædes excitantem, vt propter materiæ [fir]mitatem quam adhibebat, videretur cum æternitate paciſci, [e]t ædificium nunquam interiturum cogitare, ſic dixit: Piſo[ne]m ita ædificare quaſi Roma foret æterna. Non repetam mi[ſer]am Romæ deflagrationem ſub Genſerico barbaro principe, [qu]amque fædè attritum fuerit id imperium ſub Athalarico & [O]doacre, id enim commodiùs ex Paulo Diacono & Oroſio [pe]tuandum eſt.

Vrbs æterna, Roma.

AD EMBLEMA 115.

[S]Irenas ſemiuolucres appellat Lycophron in Caſſandra, alij ſemiferas vertunt, quo loco Iſacius meminit victoriæ Muſa-

rum, quæ ſe alis Sirenum coronarunt. Putat tamen fuiſſe po tentoſas, earumque fabulam trahit ad allegoriam, dicit eni nomine Sirenum τὰς ἡδονὰς intelligi: & ſcorta eas fuiſſe qu lepôre ſuo nauigantes retinerent, tradit idem ex Plutarcho i niore.

Sirenes quid.

Aſpectu.] Huc pertinent illa Hecubę ad Menelaüm verl ex Euripide Troadib. quo loco ei ſuadet Helenam de med tollat.

Ὁρῶν δὲ τὴν δε, φεῦγε, μή σ' ἕλῃ πόθῳ,
Αἱρεῖ γὰρ ὄμματα ἀνδρῶν, ἐξαιρεῖ πόλεις,
Πίμπρησι δ' οἴκους, ὧδ' ἔχει κηλήματα.

Cernere hanc fuge, ne te trahat ſui deſiderio: capit enim vir rum oculos, ciuitates delet, accendit ædes, ſic enim habet mu cimenta.

AD EMBLEMA 116.

HVc pertinet illud Menandri.

Γέρων ἐραστής, ἐσχάτη κακὴ τύχη.

Senex amator ſummum eſt fortunæ malum.

AD EMBLEMA 117. In colores.

DE coloribus iterum quædam, ſed obiter, vt in mentem v niunt, placet addere, quo emblematis ratio omnis fiat i luſtrior, Plato itaque in Timęo dicit colorem, ſplendorem e quendam defluentem ſigillatim de corporibus, & talibus qu buſdam partibus, quæ ſunt aptæ ad oculorum ſenſum. Col rum autem ſunt pene innumerabiles differentiæ, ſed de noti ribus, iiſque maximè quas Alciatus hîc attingit, agimus: pr mumque de colore pullo, luctibus & funeribus accommod to, eum obſeruamus eſſe terræ colorem, quæ magna ſui pa pulla eſt: quodque mortuis iniiciatur, inſtituto maiorum, q iuſta perſoluunt mortuis, induuntur pullis palliis, terræ nim rum colore: indeque nominantur plæriſque atrati pullati. Na pullum ſæpenumero cum atro confunditur: ſic enim mors at dicitur, eò quod cadauer extincto calore vitali, & exhauſtis ſp ritibi

Color pullus.

Cur pullæ veſtes in funeribus.

Mors atra cur.

ritibus atrum relinquitur. At differt ater à nigro, quoniam omnis ater niger eſt: at non omnis niger, ater eſt. ater enim horroris aliquid habet, eſtque viſu triſtis & iniucundus, proindéque lugentibus peculiaris, at niger non item: eſt enim nonnunquam lepidus & venuſtus. Ater à nigro differt

Color Albus puriſſimus, quocirca pro ſincero capitur, cùm transfertur ad animum. cum eo confundunt Candidum: inde Candor animi pro ſimplicitate puritatéque nón raro accipitur. Itaque apud omnes ferè nationes mos inoleuit, vt ad Dei cultum indumentis Albis vtplurimum vtantur. Quo refero illud è Saty. 2. Perſij: Albus. Candidus.

—— Negato

Iuppiter hæc illi quamuis te albata rogarit.

Et flamen Ioui ſacra faciens albatus erat, albóque pileo vtebatur. Magi etiam Perſæ putabant Deum non delectari niſi in albis veſtibus. fuit & Veſtalium ſuffibulum veſtimentum album, prætextum, quadrangulum, oblongum. Itémque ſerui accepta libertate albis veſtibus vſi memorantur, vti liquet ex Septimio Florente. Denique fuit iſte color modeſtiæ ſignum, vt purpura ambitionis, ſublimiſque animi & elati. Huic illud Alexandri de Antipatro, quem quidam ob modeſtiam commendabat: foris Albo pallio vtitur, inquit rex, initus autem totus purpureus. notabat ſimulatum hominis ambitioſi, & ſumma appetentis parſimoniam. Flamen Iouis albatus. Veſtales albatæ. Serui manumiſſi. Album & purpureũ quid.

Color viridis, herbarum color eſt, & auis pſittaci, & lapilli, quem ſmaragdum nominant. huic colori ſimilis eſt Praſinus, qui nomen Praſinæ factioni dedit. Appellatur hic color etiam cæruleus, vt à Græcis glaucus, vnde Pallas γλαυκῶπις, à veteribus Latinis cæſia, quaſi cælia, à colore cæli, ait Nigidius. Viridis. Praſina factio.

Flauum, alij venetum, vulgò blauum appellitant, colorem illum quidem à factione Circenſi nobilitatum. Quidam eundem eſſe ac cæruleum volunt, quem Græci κυάνιον, nonnulli Lazurion. ſed inter hos magnum diſcrimen. Flauiæ familiæ nomen dedit flaua Cæſaries. Lucanus 10. belli Pharſalici, Flauus. Factio Veneta. Flauiæ familia.

—— Tam flauos gerit altera crines
Vt nullas Cæſar Rhemi ſe dicat in aruis,
Tam rutilas vidiſſe comas.

Loquitur de Cleopatræ pediſſequis. Sic Iuuenal. 13. Saty.

Cærula quis ſtupuit Germani lumina, flauam
Cæſariem, & madido torquentem cornua cirro.

Achilles flaua coma,& Menelaus.

Legi alicubi flauam Achillis comam,caloris & iracundiæ fuiſſe argumentum:quoniam ij ferè ſint ξανθοχόλοι, id eſt flaua bile laborantes, & ad iram propenſiores qui crines flauos habent. Sed tamen flauum fuiſſe Menelaum memorant,virum quidem mitem, proindéque mollem bellatorem.

Rubeus.

Rubeus,ex animantium ſanguine,& quo lana inficitur, crocus, vnde coccineæ veſtes, id eſt purpureæ. veſtis autem rubicunda erat pugnæ acieiue committendæ apud Romanos ſymbolum, vt Plutarc. teſtatur multis locis.

Cæruleus.

De cæruleo nihil ampliùs, quàm à cælo denominari. noſtri colorem cæleſtem dicunt,non quod cęlum particeps ſit coloris alicuius,ſed quia ita nobis appareat. Proinde ſacerdotes Ægyptij Deum veſte indutum cærulea, quia pręcipua eius in cælo ſedes,effingebant. Non referam quæ notantur à Plutarcho de colore Iſidis & Tiphonis cæruleo, hæc enim ἀπροσδιόνυσα.

Iſis & Tiphon cærulei.

Hinc colorem cæruleũ ἁλουργόν à colore maris, ἀπό τῆς ἁλός dici volunt. vt enim cælum cæruleum, ſic mare cæruleum dicunt poetæ.Cęrulei coloris veſtis nominatur etiam cymatilis, quia nomen ab vndis trahit. Ouidius.

Hic vndas imitatur, habet quoque nomen ab vndis.

Cymatilis.

Κῦμα enim fluctum ſonat.Apud Plautum veſtis cymatilis, eſt vndulata, nos camelotum vocamns.

Canus color iſque natiuus.

Candido colori proximus eſt,quem canum nominant:qui color eſt albi nigrique particeps.Græcis λευκόφαιος,qualis eſt capillorũ & barbæ in ſenibus,vnde canicies appellata. Is natiuus color eſt,vt qui non inficitur,ſed ex ipſa ouis lana ita capitur.

Cinericius.

Quia verò cineri penè ſimiles eſt, cinericius, inde veſtes cinericiæ, quales Franciſcanorum ſodalium. huic colori proximus eſt rufus, quem penè refert giluus, ſeu heluus ſic nominatus à vini genere quod colorem habet inter rufum albumque,ruſſum barbari appellant, aut ruſſeum:alij ſagittatum quaſi ſanguinatum,qui ſit cruentato ſimilis. Eſt & ille qui dicitur impluuiatus pullo ſimilis, ſic nominatus quaſi fumato ſtillicidio implutus. ſunt qui volunt ſuaſum eſſe, à ſtillicidio factum fumoſo in albo panno, & is color eſt peculiaris monachis, quos Minimos appellitant, Pariſini Bonos homines, eo fortaſſe ſenſu quo aurei homines ſeculi aurei ob morum vitæque ſimplicitatem, quam ipſi profitentur: veſtis enim natiui coloris minimeque infecti, vitæ innocentis & ab omni alienæ luxu index eſt. Tum autem primùm cœpit hominum exundare luxuries cùm natiuas lanas cœperunt ad cultum tingere.

Rufus.

Impluuiatus.

Fuluus, eſt color cœli & ſtellarum: qua ratione ſidera fulua dixit Tibullus. Sed hîc exiſtimo intelligi maximè Rauum colorem, qui obtuſus eſt quodammodo atque obſcuratus Gellius cap. 20. lib. 2. ex Frontone docet fuluum videri de rufo atque viridi mixtum, & in aliis plus viroris, in aliis plus habere ruffi. Vnde apud eundem reliqua. Fuluus.

Ianthinus qui & violaceus, ex quo Tirianthinus, è purpura factus & viola, vt nomen indicat, hinc veſtis Ianthina Martial. in 2. Coccina famoſæ donas & ianthina mæchæ. ſignificat veſtimenti genus infecti purpura violacea, quo de colore perdoctè Bayſius cap. 3. de re veſtiaria. Ianthinus

Vt varia eſt natura coloribus in gignendis.] Vt ſunt colores in infinita penè varietate, ſic eorum nomina varia diuerſaque: ſicuti ab herbis ſeu floribus, hiacynthinus, violaceus, roſeus, papaueratus, malachinus: à plantis, phœniceus, buxeus, praſinus, à virentis porri folio: à locis, Tyrius, Puniceus, Indicus: ab animantibus, vt ceruinus, muſtellinus, colorinus, coracinus: ab aqua, aquilus, neque albus neque niger, ait Feſtus: Cæterum quia nihil abſque luce poſſumus intueri, variéque ipſa mutetur lux, non eſt mirum ſi cum luce varient ipſi colores. Ea de re nonnulla Cælius Rhodig. antiquar. lection. 17. lib. cap. 7.

AD EMBLEMA 118.

SOcratis ſententiam de cornu Amaltheæ volo ita reſtitui τὸ γδ τῆς Αμαλθείας κέρας ἐξηγούμενος τοιαύτης τινὸς ἀναφορᾶς ἠξίωσεν. Amaltheæ cornu explicans eò referri volebat, vt eſſet ſymbolum quo deſignaretur is qui minimè diſſolutus eſſet, ſed intentus operi, genus omne boni confecuturum. Vocabulum enim Amaltheæ loco μὴ μάλθωνος, hoc eſt non diſſoluti poni. per cornu verò bouis, &c.

AD EMBLEMA 119.

IN eos qui ſibiipſis violentas manus afferunt lógè plura peti poſſunt ex refertiſſimo tum ſapiétum, tum hiſtoriæ ſcriptorũ

penu.ſed pretermiſſis aliis ferè omnibus ſuccurrit nobilis apud Hegeſippum diſputatio, quo loco Iudæi obſidione preſſi à Tito Veſpaſiano, extra omnem ſpem coniecti mucrones iamiam in ſe parant, alioſque ad ſimile adhortantur facinus. A qua ſententia eos conatur reuocare Ioſephus multis, iiſque validis rationibus. Quis enim, ait, animam ſuam nollit ex ipſo mortis corpore, ſi liceat, exſolui? At ſoluere non licet, niſi ei qui ligauerit. Iuncta eſt anima corpori naturæ quodam quaſi vinculo. Quis naturæ auctor niſi præpotens Deus? Ecquis hoc animæ & corporis contubernium à Deo informatum intercidere aut diſſociare audeat? Si quis ſeruus manibus ſuis impoſita vincula, ita volente & iubente Domino, non exſpectato eius arbitrio detraxerit, is damnabitur, vt qui Dominum iniuria certè graui affecerit. Nos verò Dei poſſeſſio ſumus, ipſique ſeruitium debemus: itaque vt ſerui exſpectemus imperia, vt vincti, nos in vinculis contineamus; vt fideles, depoſitum fide omni & religione aſſeruemus. Non eſt recuſandum vitæ iſtius munus quod à Deo nobis eſt permiſſum ac conceſſum, nec refugiendum iſtud profectò cæleſte ac diuinum naturæ donum. Species eſt contumeliæ, ſi quis aſpernetur ac reiiciat quod ab homine vel offertur, vel dono datur: quanta cura ſeruare debemus quod à Deo gratis accepimus? Eius enim munere ac dono viuimus & ſpiramus: ipſius ergo debet eſſe vt ſimus, quamdiu volet. Siquidem vtrunque ad ingratum hominem pertinet, & citiùs vita cedere quàm volet, & diutius velle vitam producere quàm volet qui vitæ auctor eſt. Optarunt permulti viri pij ex hoc corpore quaſi è quodam carcere & vinculis excedere: nullus tamen ex iis vnquam fuit qui ſibi necem inferret. Quod ſi quid eſt in morte lucri, furti eſt inſtar præripere quod exſpectatur.

Locus Hegeſippi. li. 3. c. 17.

Ioſeph nobilis adhortatio ad Iudæos ne ſibi ipſis manus inferant.

Si viuere bonum eſt, ſacrilegium eſt, vitam amittere antequam repoſcatur. Siglorioſum eſt in bello, multò glorioſius eſt pro patria mortem oppetere. Malo hoſtium latrocinio perire, quàm meo. Latrocinium meum eſt ſi mihi manus intulero violentas: ſi hoſtes, beneficium erit. Vtque hanc mihi necem facilius perſuadentis, miniſtras veſtras manus pollicemini. Sed neque meo ipſius, neque veſtro ſcelere perire volo. Nonnulli ex vobis aſſerunt ſuaue eſſe pro libertate mori: ſed dico perinde eſſe ſuaue pro libertate viuere. Timidus eſt & qui mori detrectat cùm oportet, & qui mori cupit cùm non oporteat. Nam quis neſcit eſſe muliebre ne moria-

mori velle? Conſtat enim aliquando vſuueniſſe vt percuiſæ metu mulieres,cum ſibi aliquod imminere periculum præſentiſcerent,ſeſe de edito loco dediſſe præcipites.Reuera qui ſunt animi anguſti & puſilli, quidquid timendum putant, horrent, ipſúmque mortis metum perferre non poſſunt.At vir fortis,qui non metuit ea quæ inſtant,quęque futura ſunt cogitat,non trepidat. Quid cauſæ eſt cur damnatur qui ſeipſum interfecerit? quia nihil eſt adeò alienum à naturæ legibus. Nullum eſt ex animalibus brutis quod non conſentiat inter ſe mutua quędam concordia.Naturę lex omnibus inſita,vitam tutari,à ſui abhorrere interitu.Informem leti laqueum homines inuenerunt, feræ quanquam immites neſciunt. Quod ſi quis dicat ferarum morſus pro armis eſſe, detéſque vt gladios & ſicas videri:quis, inquam,aliquando vidit belluam vel adeò ferocem quæ membrum ſibi ſecuerit, ſéque vitæ muneribus priuarit? Nobis quid amicius vita,quid tam inimicum quàm mors? Denique qui vitam alterius ope conſiliòue tutatus erit, defenſor eſt: qui vitam alteri tollere conatur, inſidiator eſt. Si ergo necem tam miſeram támque ab omni non dicam humanitate,ſed vniuerſa natura alienam cenſemus execrabilem; quid cauſæ eſt cur ipſi nobis inferre volumus? Iure inſectaremur eum gubernatorem, qui commiſſam ſibi nauem ſaxis illideret, vel eam quomodo ad naufragium faciendum perforaret:nos à Deo nobis noſtri corporis gubernationem ferro exſcindemus, & voluntario naufragio addicemus? Sed obiicitur mihi cita mors cùm peruenero in hoſtium manus.hoc ſi ita eſt futurum, quid faciam lucri,ſi quod ab hoſte metuo,hoc mihi ipſe inferam?fieri enim poteſt vt deſeuiat hoſtilis ira. Id non aliter ſe habet ac ſi quis gubernator metu tempeſtatis, quam præuiderit, nauem fluctibus obruendam curet. An verò quod ſupplicia grauiora ſit exacturus hoſtis, ideò putatis anteuertendum:an quia fortis & intrepidi animi cenſetis argumentum mortem ſibi cóſciſcere? Sed ita ſe gerere imbecillitatis potiùs habendum eſt ſuffugium,non trophæum virtutis.Sit igitur apud nos conſtitutum, id neque eſſe fortitudinis, nec habere aliquod momentum vtilitatis. Quid enim adiungam, violari depoſiti religionem? Deus theſaurum dedit optimum, incluſum illud quidem in hoc fictili vaſe idque cuſtodiendum dedit pro arbitrio tempeſtiuè repetiturus.Nunquid in vtroque crimen,vel abiicere depoſitum non repoſcenti qui dederit, vel negare repoſcenti? Pœna infamiæ eſt ſi quis homini depoſitum non reddiderit:

quanto magis violare Dei depoſitum? Anima in corpore depoſitum eſt, quam vt inutilem nobis remittimus, atque domo pellimus, corpúſque ipſum ſui gratia ſpoliamus atque in terram reſoluimus. Cur hinc exeundi præceptũ non exſpectamus? Miles non diſcedit à caſtris, niſi accepta teſſera: ſeruus imperio Domini retinetur: ſin aliter fecerint, alter deſertor, alter fugitiuus eſt. Qui ſeruus herum fugerit pœnæ eſt obnoxius, quamquam improbum fugerit. Nos cum optimum omnium fugemus, poſſumus non aſtringi impietatis flagitio? hæc ille longè præclarè & conditè, vt nihil apud Platonem vel ſapientes alios eruditiùs. Vide Lactant. lib. 3. cap. 18. & 23. initio.

AD EMBLEMA 121.

ACutum omni acie hoc ſignum, &c.] Mutationem repente afferre occaſionem Menandri docet monoſtichon.

Τάχισθ᾽ ὁ καιρὸς μεταφέρει τὰ πράγματα.

Cuncta domans.] Voluit exprimere Græcum epitheton, πανδαμάτωρ ὁ καιρός. rebus enim permultis cauſam & initium dat occaſio, vt etiam quæ potentem è paupere faciat, ait Menãder,

Πολλῶν ὁ καιρὸς γίγνεται παραίτιος, Et,

Καιροῦ τυχὼν γὰρ πτωχὸς ἰσχύει μέγα.

Imo & ſtrenuos facit qui non erant.

Fortuna pilæ inſiſtens cum nouacula. *In dextra eſt tenuis dic vnde nouacula.*] Fuit & fortunæ ſimulachrum pilæ inſiſtens cum nouacula, cum nauali clauo, & cõpiæ cornu nouacula ſignificat felicitatis amputationem: pila eius volubilitatem clauus, vitæ noſtræ curſum ſub eius ditione: cornucopiæ, bonorum largitionem.

Pergula.] Plin. 35. de Apelle: perfecta opera proponebat in pergula tranſeuntibus. Lactant, 1. c. 22. ex Lucio.

Pergula pictorum veri nihil, omnia ficta.

AD EMBLEMA 123.

Stratagema Megarenſium. CVm hoc Antiochi ſtratagemate, coniungo hiſtoriam certè nobilem de Megarenſibus; qui afflicti ab Antipatro ad exitium vſque, illéque vteretur Elephantis, excogitarunt porcos pice oblitos, & iniecto mox igne flammatos in Elephantorum gregem immiſſos. quo facto Elephanti ſtatim in fugam

conie᷎ti vi᷎toriam Megarenſibus reliquerunt. Et quidem nullum animal eſt æquè inuiſum Elephanto atque porcus, adeò vt eius pręſentiam nullo perferri modo poſſit, atque cum primùm audit grunitum, fugam elephas arripiat. Cęterùm veteres in bellis multùm fuiſſe vſos Elephantis facilè eſt videre apud au᷎tores rerum antiquarum. Ammianus Marcellin. lib. 19. Lux nobis aduenit mæſtiſſima, Perſarum manipulos formidatos oſtentans, adie᷎tis Elephatorum agminibus, quorum ſtridore, immanitatéque corporum nihil humanę mentes terribilius cernunt: Idem eodem lib. Vbi de pompis funebribus filij Regis Chionitarum Grumbatis, in obſidione Amidę vrbis baliſta perfoſſi: Occidentali portę, inquit, oppoſiti ſunt Segeſtani, acerrimi omnium bellatores, cum quibus elata in arduum ſpecie Elephantorum agmina, rugoſis horrenda corporibus, leuiter incedebant armatis onuſta, vltra omnem diritatem tetri ſpe᷎taculi formidanda. Idem lib. 25. vbi de Iuliani in Parthos expeditione: Poſt hos Elephantorum fulgentium formidandam ſpeciem & truculentos hiatus vix mentes pauidę perferebant: ad quorum ſtridorem, odorémque & inſuetum aſpe᷎tum magis equi terrebantur: quibus inſidentes magiſtri, manubritas cultros dexteris manibus illigatos geſtabant, acceptę apud Niſebin memores cladis, etſi ferociens animal vires exſuperaſſet regentis, ne reuerſum per ſuos, vt tunc acciderat, colliſam ſterneret plebem, vertebram quę caput à ceruice diſterminat, i᷎tu maximo terebrabant.

De Elephantis ex Ammiano.

Barrus.] Ammian. ſic lib. 16. Cornuti & Braccati vſu pręliorum diuturno firmati excipiunt eos, iam geſturientes barritum ciere vel maximum: qui clamor ipſo feruore certaminum à tenui ſuſurro exoriens paulatímque adoleſcens, ritu extolli-tur flu᷎tuum cautibus illiſorum. Idem lib. 26. de Procopio agẽs imperium fœdè ac miſerè mercato: pro terrifico fremitu, quem barbari dicunt barritum, nuncupatum imperatorem ſtipatúmque de more conſentientes in vnum, reduxerunt ad caſtra. Libero 31. ſic: Et Romani quidem voce vndique Martia concinentes, à minore ſolita ad maiorem protolli, quam gentilitate appellant barritum, vires validas erigebant.

Barritus clamor quis.

AD EMBLEMA 124.

ΤΑ` μεγάλα δῶρα τῆς τύχης ἔχει φόβον,
Καὶ τὸ πάνυ λαμπρὸν οὐκ ἀκίνδυνον κυρεῖ,

Fortunæ varietas.

Οὐδ' ἀσφαλὲς πᾶν ὕψος ἐν θνητῷ γένει,
Ὃ περιέτρεψεν ἢ χρόνος τις ἢ φθόνος,
Ἐπὰν ἐπ' ἄκρον τις τοῦ καλῶς πράττειν δράμῃ.

Ait Apollodorus Comicus. Sic verò Latinè,

Habent perampia dona fortunæ metum,
Periculóque non carent prælustria:
Nec vlla celſa tuta ſunt mortalibus,
Quæ euertere vel inuidia, vel tempus ſolet
Felicitatis culmen vbi quis attigit.

Eodem ſpectant verba Hecubæ ad Vlyſſem ex Euripide.

Οὐ χρὴ τοὺς εὐτυχοῦντας, εὖ δοκεῖν πράξειν ἀεὶ
Κἀγὼ γὰρ ἦν ποτε, ἀλλὰ νῦν οὐκ εἰμ' ἔτι,
Τὸν πάντα δ' ὄλβον, ἦμαρ ἕν μ' ἀφείλετο.

Non decet felices exiſtimare ſe felices ſemper fore. Ego enim eram quondam, nunc non ſum amplius: cunctas ſed opes dies vnica mihi abſtulit. Citatur illud Menandri,

Ὡς εὐκόλως πίπτουσιν αἱ λαμπραὶ τύχαι:
Quàm facile cadunt qui ſecunda fortuna vtuntur.

AD EMBLEMA 126.

Æquus in ingreſſu itineris ceſpitans.

LEgi alicubi equum in ingreſſu itineris ceſpitantem, aut prioribus lapſum pedibus, pro inauſpicato ſigno à veteribus accipi ſolitum fuiſſe. Cùm enim Sulpicius Galba in prouinciam exiens, ad portam ipſam Canterium ſuum cecidiſſe animaduertiſſet: Rideo, inquit, Canterie, te iam lapſum eſſe cùm tam longum iturus iter, vix ingreſſus laberis. Quæ hiſtoria prouerbio locum dedit, in eos qui animo deficiunt ipſo ſtatim negocij principio. Multæ ſunt eiuſdem argumenti apud M. Tullium hiſtoriæ libris de diuinatione.

AD EMBLEMA 127.

Locus Gregorij Turon. de locuſtis.

DE locuſtarum depaſtione ferè quid ſimile narrat Gregorius Turonenſis hiſtoriæ Francicæ lib. 6. cap. 33. ſub regno Childeberti prouinciam Carpitaneam grauiter à locuſtis fuiſſe vaſtatam, vt non arbor, neque vitis, neque ſylua, aut frutex

vel quicquam viride remaneret quod non locuſtis euerteretur. Et cap. 44. locuſtæ de Capitania prouincia, quam per quinque corroſerant annos progreſſæ, quaſi publicum tenentes aggerem, ad aliam prouinciam huic vicinam ſe receperunt. Harum ſpatia extendebantur in centum quinquaginta millia longitudinis: latitudo verò in centum milibus terminabatur. Hæc ille.

Caſtra Xerxis.] De Xerxis exercitu, ſi mauis habere fidem Iſacio Tzetzi Lycophronis interpreti, hæc habe: Numerus exercitus Xerxis erat, quingentæ myriades: naues mille ducentæ & ſexaginta: quadringentis talentis opus erit exercitui ſingulis diebus.

AD EMBLEMA 128.

Epigraphe huius è Plauto petita, refert illud Menandri,

Κέρδη πονηρὰ ζημίαν ἀεὶ φέρει. & illud,

Τὰ δ' αἰσχρὰ κέρδη συμφορὰς πολλὰς ἔχει.

Quo ſenſu apte dixit Euripides, τὰ εἰς οἴκους ἀδίκως εἰσιόντα οὐκ ἔχειν σωτηρίαν. Hoc malum eſſe maximum dicit Menander, quia qui aliena volunt vndique corradere, ſpe ſua excidunt, & ipſimet periclitantur: nam contrà quàm ſperabant, bonis aliorum ſua tandem adiiciunt, eáque admittunt. Comici hæc verba ſunt:

Aliena corradere, lucrum non eſt.

Πλεονεξία μέγιστον ἀνθρώποις κακόν,
Οἱ γὰρ θέλοντες προσλαβεῖν τὰ τῶν πέλας,
Ἀποτυγχάνουσι πολλάκις νικώμενοι.
Τὰ δ' ἴδια προστιθέασι τοῖς ἀλλοτρίοις.

Refert Corn. Tacitus I. hiſtoriarum grande gaudium Romanos inuaſiſſe, quod ij tam pauperes forent quibus donaſſet Nero, quàm quibus abſtuliſſet. Sed audiamus longè graue & cordatum Plauti monitum. Sic enim Rudente:

O Gripe Gripe, in ætate hominum plurimæ
Fiunt tranſennæ vbi decipiuntur dolis.
Atque ædepol in eas plerumque eſca imponitur:
Quam ſiquis auidus poſcit eſcam auariter,
Decipitur in tranſenna auaritia ſua.
Ille qui conſultè, doctè, atque aſtutè cauet,
Diutinè ei vti bene licet partum benè.

Viſcera ab ore fluunt.] Notus eſt ex Syllana defenſione M. Cic.

locus, de iis qui tanto amore ſuas poſſeſſiones amplexi tenent, vt ab eis membra diuelli citius & diſtrahi poſſe videantur. Ammian. vero Marcellin. lib. 17. Dum nullus obſiſteret, &c. ex barbarorum viſceribus alimenta congeſta ſunt.

AD EMBLEMA 133.

CVm his quæ antea dicta ſunt ad tumulum Galeacij, déque inſcriptione illa magnifica, *Quis paruis magnum me ſuper impoſuit?* Velim annecti quæ mihi nunc occurrunt ex aliis certè non pœnitendis auctoribus. Sic igitur Horatius Epod. Oda. 9.

—— Affricano, cui ſemper Carthaginem
Virtus ſepulchrum condidit.

Velleius Paterculus de Carthagine: Eam vrbem inuiſam Romano nomini Pub. Scipio funditus ſuſtulit, fecitq; ſuæ virtutis monumētum. Sed interea dum hæc meditor, neſcio quo modo mihi prę cæteris placet Martialis ſanè argutum & lepidum de Pompeio & filiis cenotaphium:

Pompeios iuuenes Aſia, atque Europa, ſed ipſum
Terra tegit Libyes, ſi tamen vlla tegit.
Quid mirum toto ſi ſpargitur orbe? iacere
Vno non poterat tanta ruina loco.

Dion Niceus in Adriano: poſtquam venit in Græciam ſpectauit myſteria, cúmque per Iudæam in Ægyptum veniſſet parentauit Pompeio, de quo hunc verſum fertur dixiſſe,

Τῷ ναοῖς βρίθοντι πόση σπάνις ἔπλετο τύμβου,
Oſſa viri magni tenui quàm clauſa ſepulcro.

AD EMBLEMA 135.

EVripid. Hercule furente:

Γενναίων ἀρεταὶ πόνων
Τοῖς θανοῦσιν ἄγαλμα.

Fortium laborum virtutes mortuis etiam decus exiſtunt.

Hic Graium murus.] Scribit Hyginus exclamaſſe Achillem cum bigis illigatum Hectorem raptaret: Troiam expugnaui. In apendicibus Virgilianis hoc legitur:

Defenſor patriæ, iuuenum fortiſſimus Hector,
Qui murus miſeris ciuibus alter eras,
Occubuit telo violenti victus Achillis:
Occubuere ſimul ſpeſque decuſque Phrygum.

Scribit Aelian. duodecimo var. hiſt. Epaminondam, accepto mortifero vulnere in pugna Mantinenſi, delatum in caſtra iuſſiſſe acciri Daïphantum, vt eum ducem ſibi moribundo ſufficeret: quem cum in acie cecidiſſe retuliſſent, rurſum Iolaidem vocari imperaſſe, quem etiam interfectum cùm dicerent, nihil aliud habuiſſe, quàm vt ſuaderet pacem cum hoſtibus eſſe faciendam, nullo iam duce Thebanis ſuperſtite. In Euripidis Hecuba, ſic loquitur vmbra Polydori: ἐπεὶ δὲ τροίαθ᾽. Ἕκτορός τ᾽ ἀπόλετο ψυχὴ, πατρῴα θ᾽ ἑστία κατεσκάφη: vbi Troia, & Hectoris animus periit, & patrij lares diruti ſunt.

AD EMBLEMA 136.

QVæ de arcadibus adduximus lumen capient ex iis quæ apud Tzetzem legimus in Caſſadram. Ideo natos dici Arcadas ante Lunam, quia nutrirentur ante Lunę coitum, coquendo glandes in igne. Vel προσέληνοι dicti, παρὰ τὸ προσελῆν quod eſt afficere iniuria. Apud alios verò pro ſtultis habentur, quia putent ſe Luna priores eſſe. Sed ſic ſe habet ratio, Annum, menſes, æquinoctia, & his ſimilia omnia quæ ſunt artis Aſtrologicę rex Arcadum, ſiue Atlas fuerit, ſiue Pœnus, à Luna ſupputans adinuenit, poſtea Thales.

Arcades cur dicti Luna antiquiores.

AD EMBLEMA 137.

DE cicadigeris Athenienſibus, deque Romanorum crepidis Lunatis ſuperiore commentario quę dicenda videbantur, attulimus. Non erit autem alienum ab huius carminis argumento, de iure imaginum quędam ſubiicere, eſt enim res non indigna cognitu, neque certe iniucunda ſtudioſis. Fuerunt ergo imagines inſignium virorum ſimulachra ad oris ſimilitudinem: artificioſe ficta, coloribus & pigmentis adumbratum corpus referentia, eaque in domus parte aliqua celebriore poſita, ligneoque armario incluſa. Licuit autem non omnibus habere imagines, ſed iis tantum qui curules magiſtratus geſſiſſent: eæque valebant ad memoriam poſteritatemque prodendam: & vt iis quaſi inſigniis nobiles ab ignobilibus diſtin-

Ius imaginum apud Romanos.

Vidi multa apud Ipſum 1. Electorum cap. 29.

guerentur. M. Cicero oratione 2. contra Rullum. Eſt hoc in more poſitum Quirites, inſtitutoque maiorum, vt ii qui beneficio veſtro imagines familiæ ſuæ conſecuti ſunt, eam primam habeant concionem, quæ gratiam beneficij veſtri cum ſuorum laude coniungant. Item in Verrem actione poſtrema. Ob earu rerum laborem ac ſolicitudinem fructos illos datos, antiquiore in ſenatu ſententiæ dicendæ locum, togam prętextam, ſellam curulem, ius imaginum ad memoriam poſteritatémque prodendam. Quod ideò dicitur à Cicerone, quia tunc ædilis erat & quæſtura iam perfunctus, nempe ius hoc imaginum non tam nobilitatis & generis, quàm virtutis inſigne fuit, quanquam & generis etiam eſſet. Qui enim familię imagines & generi ſuo conſequebātur, non dubium eſt quin & nobilitatem afferrent at neſcio quid maius & excellentius fuit, poſſe vti imaginibus. In oratione verò Syllana ſic: Ipſe, ſi erit veſtro iudicio liberatus, quæ habet ornamenta, quæ ſolatia reliquę vitæ, quibus lætari & perfrui poſſit? Domus erit, credo, exornata: aperientur maiorum imagines, ipſe ornatum ac veſtitum recuperabit. Omnia iudices hæc amiſſa ſunt, omnia generis, nominis, honoris inſignia atque ornamenta, vnius iudicij calamitate occiderunt. Hoc dicit Cicero, quia Publius Sylla conuictus ambitus cum P. Antronio ius imaginum perdidit, non vt cenſeri deſineret inter nobiles, ſed vt eius mortui imago cum maiorum ſuorum imagnibus non portaretur, nec horum imaginibus funus eius ornaretur. Ad id oſtendendum multò apertius, adduco in medium Plinij & Polybij auctoritatem certè locupletem. Plinius enim cap. 2. lib. 35. Apud maiores, imagines in atriis erant quæ ſpectarentur, non ſigna externorum artificum, nec æra, aut marmora. Expreſſi cera vultus ſingulis diſponebantur armariis, vt eſſent imagines quæ comitarentur gentilitia funera: ſemperque defuncto aliquo totus aderat familiæ eius, qui vnquam fuerat populus: Polybius verò lib. 6. ſcribit Romanos feſtis diebus, apertis armariis imagines exornaſſe: cumque ex domeſticis mortuus eſſet aliquis, eas in funere extuliſſe, addito reliquo corporis trunco, vt magnitudine quamſimillimę apparerent. Ius autem illud imaginum non ſic tranſibat ad poſteros, vt iis vti omnes & ſinguli poſſent: id enim vſurpabatur ab iis duntaxat, qui ſimile ius adepti erant. Aſſeruabantur autem domi, & in gentilitio funere efferebantur, ad exemplum rerum egregie geſtarum. Occurrit Valerij Maximi dictum præclare, lib. 5. cap. 8. vbi de

Manlio Torquato Iuriſc. agit: Videbat ſe in eo atrio conſediſſe, in quo illius Imperioſi Torquati ſeueritate conſpicua imago poſita erat: prudentiſſimoque viro ſuccurrebat effigies maiorum cum titulis ſuis, idcirco in prima ædium parte poni ſolere, vt eorum virtutes poſteri non ſolum legerent, ſed etiam imitarentur. M. Tullius Piſonem vellicat quod obrepſerit ad honores errore hominum, commendatione fumoſarum imaginum. fumoſas imagines appellat bene antiquas, quibus opponuntur ſubitæ imagines apud Plin. lib. 8. Epiſtol. pro recenti & nuper nata nobilitate, aut certè non diu duratura. Et hæc quidem hactenus de imaginibus, quarum vſum fuiſſe tum primum antiquatum puto, cùm Imperatores in Chriſti familiam tranſierunt, relictis ſuperiorum temporum deliramentis, ob metum nempe ſuperſtitioſi cultus & idolatriæ, quæ non minùs facilè inſinuari potuit ea imaginum approbatione, quàm olim Deorum & ſimulachrorum inducta perſuaſio. Loco itaque imaginum nobiles & generoſi vti cœperunt ſtemmatis gentilitiis, de quibus paſſim diximus.

AD EMBLEMA. 138.

QVam ſugeret infans lac.] Hiſtoriam hanc bis reperi in Iſacij Tzetzis commẽtario ad Lycophronis Caſſandram. huic itaque refero acceptum Emblematis characterem: cuius ego quidem vim ac ſententiam longe antè perſpexeram, ſed auctorem tamen ſatis idoneum laudare nondum poteram. Emblematis huius typus.

AD EMBLEMA 142.

PLin. lib. 17. cap. 10. vbi agit de arboribus quæ auulſione naſcuntur: Omnia ea non ſtatim moris eſt in ſua locari, ſed prius nutrici dari, atque in ſeminariis adoleſcere, iterumque migrare. Qui tranſitus mirum in modum mitigat etiam ſylueſtres, ſiue arborum quoque, vt hominum natura, nouitatis ac peregrinationis auida eſt: ſiue diſcedentes virus relinquunt, manſueſcuntque in tractatu, ceu feræ, dum radici auellitur planta.

Tu procul à patria inprecio.] Apud Euripidem Hercule furente:
—— οὐκ ἔσθ᾽ ὅπη
ἐσθλόν τι δράσας, μάρτυρ᾽ ἂν λάβοις πάραν.
Non eſt vbi ſtrenuè quid agens teſtem habeas patriam. Verba ſunt Amphitruonis ad Lycum, quibus docet magnorum Herculis operum teſtes eſſe gentes exteras.

AD EMBLEMA 146.

Valētiniani auaritia nimia.

AD illuſtrandum hoc tyrannicæ rapacitatis argumentum pulcher ſeſe mihi locus offert ex Ammiano Marcellino, vbi ſæuitiam auaram Valentiniani exagitat. *Auiditas plus habendi*, inquit, *ſine honeſti prauique differentia, & indagandi queſtus varios per alienæ vitæ naufragia, exundauit in hoc principe.* Flagrantius adoleſcens: quàm quidem prætendentes Imperatorem Aurelianum purgare tentabant, id affirmando, quod vt ille poſt Galienum, & lamentabiles Reipub. caſus exinanito ærario, torrentis ritu ferebatur in diuites: ita hic quoque poſt procinctus Parthici clades magnitudine indigens impenſarum vt militi ſupplementa ſuppeterent, & impendium, crudelitati cupiditatem opes nimias congerendi miſcebat: diſſimulans ſcire quod ſunt aliqua quæ feri non oporteat, etiamſi licet: Themiſtoclis illius diſſimilis, qui cùm poſt pugnam, agminaque deleta Perſarum, licenter obambulans armillas aureas vidiſſet humi proiectas, & torquem: Tolle, inquit, hæc (ad comitum quendam propè aſtantem) tu qui Themiſtocles non es: non quodlibet probans in duce magnanimo lucrum. Huius exempla continentię in Romanis exuberant ducibus: quibus omiſſis, quoniam non ſunt perfectæ virtutis indicia (nec enim aliena non rapere laudis eſt) vnum ex multis conſtans innocentiæ vulgi veteris ſpecimen ponam. Cùm proſcriptorum locupletes domos diripiendas Romanę plebi Marius dediſſet & Cinna, vulgi rudes animi & humana ſoliti reſpectare, alienis laboribus pepercerunt: vt nullus egens reperiretur aut infimus, qui de ciuili luctu fructum contrectare pateretur ſibi conceſſum. Hactenus Ammian. Apud Caſſiodorum epiſtola eſt Theoderici Gothorum regis ad ſenatum vrb. Rom. qua Venantium laudat honore donatum Comitiuę, moxque Præfectum prætorio, qui ſic principis fiſco conſuluit, vt nihil priuatis videretur offeciſ-

Themiſtoclis animus moderatus.

Romani continuerũt manus à bonis proſcriptorũ, ciuilis belli tempore.

ſe. Senſimus auctas illationes, inquit, vos addita tributa neſcitis. Ita vtrumque magnę fuit admirationis, quod fiſcus creſceret, & priuata vtilitas nulla damna perferret.

AD EMBLEMA 148.

OCcurrunt inſignia exempla clementię apud Suetonium, quę quia longè plura ſunt, hęc duntaxat ex Veſpaſiano: Offenſarum, inimicitiarumque minimè memor, executorue, Vitellij, hoſtis ſui filiam ſplendidiſſimè maritauit, dotauitque etiam & inſtruxit, & cæt. Non temerè quis inſons punitus reperitur, niſi abſente eo & ignaro, aut certè inuito atque decepto. Heluidium Priſcum, quamuis relegatum primò, deinde & interfici iuſſum, magni æſtimauit ſeruare quoquo modo miſſis qui percuſſores reuocarent: & ſeruaſſet, niſi iam periiſſe falſo nunciatum eſſet. Cæterùm neque cæde cuiuſquam vnquam lętatus, iuſtis ſuppliciis illacrymauit etiam, & ingemuit. Idem in Tito ſic: Pontificatum maximum ideò ſe profeſſus accipere, vt puras ſeruaret manus, fidem præſtitit: nec auctor poſthac cuiuſquam necis, nec conſcius, quamuis interdum vlciſcendi cauſa non deeſſet: ſed periturum ſe potiùs, quàm perditurum adiurans, &c. Ammianus verò Marcell. ad finem 21. lib. cum aliis comparans Imperatorem Conſtantium, ait immanitatem facilè ſuperaſſe Caligulę, Domitiani, Commodi & id vnum egiſſe maximè, vt quanquam ſęuiſſimus eſſet, iuſtus tamen vellet & clemens æſtimari, quique ex minimis cauſis malorum congeries excitabat, diſſimilia Marci illius, principis verecundi, qui cùm ad Imperiale culmen in Syria Caſſus ſurrexiſſet, epiſtolarum faſcem ab eo ad conſcios miſſum perlatore capto ſibi oblatum, illico ſignatum exuri præcepit, agens adhuc in Illyrico, ne inſidiatoribus cognitis inuitus habere quoſdam poſſet offenſos. Vtque rectè quidam ſentientes arbitrantur, virtutis erat potius iudicium magnæ, imperio eundem comitantium ſine cruore ceſſiſſe, quàm vindicaſſe tam inclementer: vt Tullius quoque docet, crudelitatis increpans Cæſarem in quadam ad Nepotem epiſtola. Neque enim quicquam aliud eſt felicitas, inquit, niſi honeſtarum rerum proſperitas. Vel vt alio modo definiam: Felicitas eſt fortuna, adiutrix conſiliorum bonorum: quibus qui non vtitur, felix nullo pacto eſſe poteſt.

Veſpaſiani cleuicus animus, & Titi filij.

Felicitas quid.

Ergo in perditis, impiiſque conſiliis quibus Cæſar vſus erat nulla potuit eſſe felicitas: feliciorque meo iudicio Camillu exulans, quàm temporibus iiſdem Manlius, etiamſi, id quo cupierat, regnare potuiſſet. Id Epheſius quoque Heraclitus ad ſerens monet, & ab inertibus & ignauis, euentus variante for tuna, ſuperatos aliquoties viros fuiſſe præſtantes, illud ver eminere inter præcipuas laudes, cùm poteſtas in gradu, velu ſub iugum miſſa nocendi, ſæuiendique cupiditate & ira ſcendi, in arce victoris animi trophæum erexit glorioſun hactenus Ammian. Addam etiam ex eiuſdem 30. lib. vitupera tionem ſanè acerrimã Valentiniani Imperatoris: Nonunquan etiam clementię ſpeciem prę ſe tulit, cùm eſſet in acerbitatem naturę calore propenſior, oblitus profectò quod regenti impe

Valẽtiniani truculẽtia.

rium omnia nimia, velut pręrupti ſcopuli, ſunt demittẽda. Ne enim vſquam reperitur miti coërctione contentus, ſed aliquo ties quęſtiones multiplicari iuſſiſſe cruentas, poſt interroga tiones funeſtas nonnullis aduſque diſcrimina vitę vexatis. E
» ita erat effuſior ad nocendum, vt nullum aliquando damna
» torum capitis eriperet morte ſubſcriptionis elogio leui, cùm i etiam principes interdum fecerint ſęuiſſimi. Atqui potuit exẽ pla multa contueri maiorum & imitari peregrina, atque inter na humanitatis & pietatis, quas ſapientes conſanguineas vir tutes eſſe definiunt: è quibus hæc poni ſufficeit. Artaxerxes Per ſarum ille rex potentiſſimus, quem Machrochira membri vniu
» longitudo commemorauit, ſuppliciorum varietates, quas na
» tio ſemper cruda exercuit, leuitate genuina caſtigans, tiaras a

Artaxerxis animus moderatus.

vicem capitum quibuſdam noxiis amputabat: & ne ſecaret au res more regio pro delictis, ex galeris fila pendentia præcide bat: quæ temperantia morum ita tolerabilem eum fecit & ve recundum, vt adnitentibus cunctis multos & mirabiles actu impleret Gręcis ſcriptoribus celebratos. Præneſtino Prętore qui bello quodam Samnitico properare iuſſus ad pręſidiun venerat, ſegnius, ad crimen diluendum exhibito, Papirius Cur ſor ea tempeſtate dictator, ſecurem per lictorem expediri, ho mineque abiecta ſe purgandi fiducia ſtupefacto, viſum prop fruticem iuſſit abſcidi: hocque ioci genere caſtigatum eur abſoluit, non ideo contemptus, vt ad reſiſtendum aptus Ale xandro magno, ſi calcaſſet Italiam æſtimatus. Hæc forſitan Va lentinianus ignorans, minimeque reputans afflicti ſolatia ſta tus ſemper eſſe leuitudinem principum, pœnas per ignes au gebat & gladios: quod vltimum in aduerſus rebus remediun

pieta-

pietas reperit maiorum, vt Iſocratis memorat pulchritudo: cuius vox eſt perpetua docentis, ignoſci debere interdum armis ſuperato rectori, quàm iuſtum quid ſit ignoranti. vnde motum exiſtimo Tullium præclarè pronunciaſſe, cùm defenderet Oppium: Etenim multum poſſe ad ſalutem alterius, « honori multis: parum potuiſſe ad exilium, probro nemini « fuit. Et hæc ille hactenus, tantò quidem libentius in eo ſer- « mone certè præclaro exſpatiatus, quàm ægrè commemoraret multorum principum Romanorum nimiam ſæuitiam ad ſua vſque tempora impunè graſſantem. Quia verò de conuitiis & probris in principes nonnihil diximus in prima noſtra commentatione, placet attexere nonnulla ex Tacito quæ ad id faciant. ſic enim ille oratione Cremutij Cordi apud Imperatorem Tiberium accuſati, quod editis Annalibus, laudatóque M. Bruto, C. Caſſium vltimum Romanorum dixiſſet. Marci Ciceronis libro, inquit ille, quo Catonem cælo æquauit, quid aliud dictator Cæſar quàm reſcripta oratione, velut apud iudices, reſpondit? Antonij epiſtolæ, Bruti conciones, falſa quidem in Auguſtum probra, ſed multa cum acerbitate habent: Carmina Bibaculi & Catulli referta contumeliis Cæſarum leguntur, ſed ipſe D. Iulius, ipſe D. Auguſtus & tulere iſta, & reliquere, haud facilè dixerim moderatione magis, an ſa- « pientia, namque ſpreta exoleſcunt: ſi iraſcare, agnita vi- « dentur.

Locus Taciti de Tiberio conuicia non curante.

Nos multa ex Seneca tranſilienda ducimus, tot enim penè ſententiæ & decreta leguntur apud eundem, quot verba. Satis habemus hunc commentarium claudere oraculo Imperiali. Nihil tam peculiare eſſe Imperatoriæ maieſtati, quàm huma- « nitatem, per quam ſolum Dei ſeruatur imitatio, l. Imperia- « lis, Cod. de Nuptiis. Nec arbitror aliam fuiſſe mentem Seueri, qui numo quodam ſuo ſimulachrum mulieris leoni exporrecto inſidentis, altera manu haſtam terræ affixam tenentis, altera fulmen abiicentis, oſtentauit vt clementiam inſinuaret, nam & eius id inſcriptio declarat INDVLGENTIA AVG. N. CAR.

Seueri numus.

AD EMBLEMA 150.

SVppetunt exempla quammulta de pilei vſu & geſtatione, & huc quidem pertinent numi veteres quamplurimi in

Pileus in numis. quibus eſt pileus cum inſcriptione LIBERTAS, vt in numis Tiberij, eſt enim effigies hominis dextera pileum tenentis, læua expanſa, cum inſcriptione, LIBERTAS AVGVSTA longum eſſet & alia eiuſdem generis muniſmata percurrere. In Ser. Galbæ numo ſimulachrum eſt cum iaculo & pileo, Dioſcuri pileati. inſcriptio verò, LIBERTAS PVBLICA. Caſtores etiam Dioſcuros fuiſſe pileatos legimus, quo habitu fuiſſe Lacones eos volunt. hi enim palaio inſtituto pugnabant pileati, vt animum in barbaros & tyrannos indomitum ſignificatione libertatis oſtenderent. Eadem fortè cauſa Græci illi qui noſtrorum patrum temporibus tyrannidem Turcicam fugientes in Italiam ſe receperunt, ingenuam ſuam libertatem & priſcam nobilitatem pilei ſui geſtatione profeſſi ſunt. Quid enim memorem pilei celebrem lauream iandiu in ſcholis non temerè vſurpatam.

AD EMBLEMA 153.

De iis qui ſæuiunt in homines mortuos. IN eos qui ſæuiunt in humana cadauera locus eſt Platonis longè pulcherrimus 5. de Reipub. *ἀνελεύθερον δὲ οὐ δοκεῖ καὶ φιλοχρήματον, νεκρὸν συλᾶν, καὶ γυναικείας καὶ σμικρᾶς διανοίας, τὸ πολέμιον νομίζειν τὸ σῶμα τοῦ τεθνεῶτος ἀποπταμένου τοῦ ἐχθροῦ, λελοιπότος δὲ ᾧ ἐπολέμει; ἢ οἴει τι διάφορον δρᾶν τοὺς* † *τοῦτο ποιοῦντας τῶν κυνῶν, αἳ τοῖς λίθοις οἷς ἂν βληθῶσι χαλεπαίνουσι, τοῦ βάλλοντος οὐχ ἁπτόμεναι; οὐδὲ σμικρὸν, ἔφη ἐατέον ἄρα τὰς νεκροσυλίας, καὶ τὰς τῶν ἀναιρέσεων διακωλύσεις.* Nonne videtur illiberale, & animi planè ſordidi, muliebris ac puſilli, cadauer ſpoliare, & mortui corpus hoſtem putare, cùm hoſtis ipſe abierit eo relicto quo pugnabat? Quid putas eos qui ita ſe gerunt differre à canibus in iactos lapides ſæuientibus, eo qui iecerit prætermiſſo? Nihil differunt profectò. Itaque ab eiuſmodi prædatione abſtinendum eſt, obſunt enim victoriæ. Cui quodammodo congruit quod in formula quadam Comitiuæ priuatorum non minus argutè, quàm piè inculcat Caſſiodorus lib. 6. variorum: Locus Caſſiodori. Defunctorum ſacram quietem æquabilia iura tuæ conſcientiæ commiſerunt ne quis veſtita marmoribus ſepulchra nudaret, ne quis columnarum decorem irreligioſa temeritate præſu-

† Οὕτως.

meret: ne quis cineres alienos, aut longinquitate temporis, aut voraci flamma conſumptos, ſcelerata perſcrutatione detegeret, ne corpus quod ſemel reliquerat moleſtias mundanas, humanas iterum pateretur inſidias. Nam & ſi cadauera furta non ſentiunt, ab omni pietate alienus eſſe dignoſcitur, qui aliquid mortuis abrogaſſe monſtratur.

Sic caſsi iuce leonis.] Si quem præſtantem dignitate & opibus hominem aduerſa fortuna præcipitem dederit, in hunc paſſim omnes inſiliunt, quem nimirum non iam tunc mordere poſſe putant. quo pertinet iactatum vulgò, ligna quiuis colligit abſciſſo arbore, id eſt *δρυὸς πεσούσης πᾶς ἀνὴρ ξυλεύεται.*

AD EMBLEMA 156.

D*Elphinéſque tui.*] Pro amoris nota hîc delphinem poni admonui ſupra dico adhæc à veteribus quibuſdam delphinem Cupidini iunctum, pro amoris firmitate *ἱερογλυφικῶς* exprimi ſolitum.

AD EMBLEMA 157.

CVm annotationes haſce meas in Alciatum relegerem, méque multa transmiſiſſe non tam dolerem, quàm nonnulla alia prætermiſſa conquererer, caſu incidit in manus meas Iulij Scaligeri, acuti philoſophi oratio in Eraſmum, qua eum acutè tranſfixit, vt hominem qui Ciceronis luminibus voluerit obſtruere, quò ſua vnius ſcripta legerentur. Certè video à Ciceronianis omnibus, qui paulò antè noſtrā ætatem non parua ſui laude Tullianam eloquentiam æmulati ſunt, non alia cauſa vnum Ciceronem in Latinæ linguæ Capitolium inducere, conatos eſſe quàm vt Eraſmianum inde terminum eiicerent. Et is poteſt videri fons ipſiſſimus Alciatini Emblematis, niſi me mea coniectura fallit.

AD EMBLEMA 159.

Verè amans ſemper amat.

EXemplóque monet, &c.] Euripid. appoſitè Troadib. ait eum non rectè amantis cenſeri nomine qui non ſemper amet.

Οὐκ ἔς' ἐραςὴς, ὅςις οὐκ ἀεὶ φιλεῖ.

Sed quia epigramma Græcum Antipatri de amica loquitur, quam nos vxorem poſſumus, intelligere, lubens hîc adiungi velim Menandri ſententiam, qua vbi matrimonij incommoda enumerauit, commoda etiam ſubiungit, ſed iis maximè verbis.

Ατυχοῦντι συμπαρέμεινεν, ἀποθανόντα δὲ
Ἔθαψε, περιέςειλεν οἰκείως.

In rebus aduerſis comes eſt, mortuum verò ſepelit.

AD EMBLEMA 162.

AD locupletandam huius Emblematis commentationem, multa ſunt apud Senecam de beneficiis paſſim, ſed in primis cap. 3. libri prioris. Cum hoc coniunge nobilem Lactantij diſputationem, de vero cultu, cap. vndecimo. ſingula enim exſcribere non vacat.

AD EMBLEMA 163.

MAtulæ.] Et matula Iuuenali, toulla, σκαφίον, Græcis: Feſto verò & Varroni, matellio.

Muſcæ improbitas.

Muſcas pellere.] Inter Deorum prælia Homerus pertinacem muſcæ improbitatem propoſuit, vbi ferox hoſtis inſultat hoſti, neque quietem dat vllã, donec vulnus inflixerit. Sic enim,

Καὶ οἱ μυίης θάρσος ἐνὶ ςήθεσσιν ἐνῆκεν,
Ἥτε καὶ ἐργομένη μάλα περ χροὸς ἀνδρομέοιο
Ἴσχανάα δακέειν.

Cynicorum impudentia.

Huc conferrem aliquid non inuitus de ſecta Cynicorum, quorum impudentia non toleranda mandata eſt omnium ſcriptis. Malim ex eo Emblematis argumento elicere id quod legitur apud Plinium iuniorem, Recta ingenia debilitari verecundiâ, peruerſa confirmari audaciâ. etenim vſuuenire ſolet vt quo quis imperitior eſt, ſit eò iactantior & ſui confidentior. Meritò igitur viro forti eſt odioſa muſca, & ſapienti atque prouido

temeritas. Qua ratione Hercules de ſuo ſacello muſcas dicitur abegiſſe.

Operoſis flabris.] Flabellum, muſcarium dicitur Martiali, quo muſcæ abiguntur, μυοσόβη, Græcè.

AD EMBLEMA 164.

CVm iis quæ de cane diximus, iungenda hæc ex Suetonij Veſpaſiano: Demetrium Cynicum in itinere obuium ſibi poſt dominationem, ac neque aſſurgere, neque ſalutare ſe dignantem, oblatrantem etiam neſcio quid, ſatis habuit, canem appellare.

AD EMBLEMA 165.

Q*Varum vna metallo, altera terrea.*] Duplex hominum ſors & conditio, diuitium nempe & pauperum totidem expreſſa ſymbolis quò ferè pertinet illud Auſonij.

Fercula gemmatis cùm poneret horrida vaſis,
Et miſceret opes, pauperiémque ſimul.

AD EMBLEMA 166.

I*Nfido mari.*] Infidum mare, ἀνέγγυος θάλασσα, in Græco epigramm. i. cum qua nulla ſponſio aut fides poteſt intercedere.

AD EMBLEMA 170.

V*El poſt mortem formidoloſi.*] Suetonius: Tiberij morte ita lætatus eſt populus, vt ad primum nuncium diſcurrentes pars Tiberium in Tyberim clamitaret: pars terram matrem Deóſque manes orarent, ne mortuo ſedem vllam, niſi inter impios darent, &c. Cùm ſenatuſconſultum actum eſſet, vt pœna damnatorum in decimum ſemper diem differretur, fortè accidit, vt quorundam ſupplicij dies is eſſet, quo nunciatum de Tiberio erat. Hos implorantes hominum fidem, quia abſente adhuc Caio, nemo exſtabat qui adiri interpella- Iudicium de tyrãnis poſt mortem.

rique poſſet, cuſtodies ne quid aduerſus conſtitutum facerent, ſtrangulauerunt, abiecerúntque in Gemonias. Creuit igitur inuidia; quaſi etiam poſt mortem, tyranni ſæuitia permanente.

AD EMBLEMA 171.

D*Vm reſidet Cyclops.*] Fuſiſſimè hanc hiſtoriam narrat Iſacius Tzetzes in Lycophronem, quam ne huc traducam, me prolixitas reuocat.

Poſtremúmque Vtin viſcera noſtra ferent.] Non parui beneficij loco habitum, vt qui prior interficeretur: exemplum apud Corn. Tacitum primo hiſtoriarum, vbi Othonis facta crudelia percenſet. Titus Vinius, inquit, ad hoc tantùm maiori fratri prælatus eſt, vt prior occideretur.

AD EMBLEMA 172.

Doloſi dolo capti.

A*Liis qui fata parabat ipſe perit.*] Corn. Tacitus 6. Annal. vbi de multis ob amicitiam initam cum Seiano periclitantibus, iuſtéque damnatis: quò lætus acceptum, ſua exempla in conſultores recidiſſe. Seneca Epiſt. 95. Ideóque cùm multis fuerunt mali (loquitur de Alexandro. Cn. Pompeio, C. Mario) peſtiferã illi vim, qua pleriſq; nocuerant, ipſi quoque ſentiant. Claudan.

Quam bene diſpoſitum terris, vt dignus iniqui:
Conſilij fructus primis auctoribus inſtet.

Chori verba ſunt apud Euripid. de lyco interfecto ab Hercule.

——— *ἀντάποινα δ᾽ ἐκτίνων*
Τόλμα, διδούς γε τῶν δεδραμένων δίκην.

Talionem perſoluens ſuſtine, dans pœnam ob patrata ſcelera.

AD EMBLEMA 173.

IN nefarios belli conſultores & publicos regnorum incendiarios hoc eſſe tortum diximus. Ad id Ciceronianum illud pertinet in Lelio: Improbis eſt pœna ſtatuẽda: nec minor ij qui ſecuti erunt alterũ, quàm iis qui ipſi fuerint impietatis duces.

Lituo.] Horat. de bello ciuili:

——— *iam litui ſtrepunt.*

Ammian. Marcell. 31. libro: Cúmque arma ex latere omni concuterentur, & tela lituóſque Bellona luctuoſos inflaret.

AD EMBLEMA 174.

ARripit vt lapidem catulus.] Fons Emblematis è Pacuuio, ſicuti à Marcello Nonio citatur: Nam canis quando eſt percuſſa lapide, non tam illum appetit qui ſe icit, quàm illum cum ipſum lapidem quo ea ipſa icta eſt, petit. Comparatio eadem eſt apud Platonem de Republ. 5. quo loco in eos agit qui ſæuiunt in humana cadauera: ἢ οἴει τι διάφορον δρᾷν τοὺς οὕτως ποιοῦντας τῶν κυνῶν, αἳ τοῖς λίθοις οἷς ἂν βληθῶσι χαλεπαίνουσι τοῦ βαλλόντος οὐχ ἁπτόμεναι. Non differre dicit eos à canibus, qui ſæuiunt in iactos lapides, eum verò qui iecerit prætermittere.

Mutua damna facit.] Reprehenditur Alciatus ineptæ latinitatis à quodam, qui ſe ſuo iudicio, pro docto venditat, quod damnum facere non dicamus. Sed imperitus nugator non legerat hunc M. Tullij locum 5. actore in Verrem. Quid ſi docebo, iudices, eos qui quadraginta millia modium lucri faciunt, damnum facturos fuiſſe, ſi tua iniquitas ſit, vt ex cohorte Recuperatores non intercederent? Id dictum paſſiue nō actiue.

AD EMBLEMA 175.

REctè monuit Menander:

Vlciſcere hoſtes, ſed abſque tuo damno.

Ἐχθροὺς ἀμύνου μὴ τὶ τῇ σαυτοῦ βλάβῃ.

AD EMBLEMA 178.

EX pace vbertas.] Inſcriptio conſentit cum hoc Euripidis, Supplicibus (vbi pacis commoda multa percenſentur à præcone. Theſeum monente, ne bellum moueat in Thebanos), Pacis cōmmoda.

Ὅσῳ τε πολέμου κρεῖσσον εἰρήνη βροτοῖς;
Ἣ πρῶτα μὲν μούσαισι προσφιλεστάτη,

Ποινᾶισι δ' ἐχθρά, τέρπεται δ' εὐπαιδίᾳ,
Χαίρει δὲ πλούτῳ· ταῦτ' ἀφέντες οἱ κακοὶ
Πολέμοις ἀναιρούμεσθα, καὶ τὸν ἥσσονα
Δουλούμεθ' ἄνδρες ἄνδρα, καὶ πόλις πόλιν.

Quanto bello potior pax hominum generi? primum quidem ea Muſis gratiſſima: cruciatibus inimica: delectatur felice ſobole: adhæc diuitiis abundat. Hæc tamen nos improbi contemnimus, belláque vltrò ſuſcipimus, & minus fortem ſubigimus viri virum, & ciuitas ciuitatem. Citantur & iſti Menandri ſenarij:

Εἰρήνη γεωργὸν κἀν πέτραις τρέφει καλῶς,
Πόλεμος δὲ κἀν πεδίῳ κακῶς ἔφυ.
Alit colonum pax vel in ſaxis bene:
At bellum in ipſo noxium campo quoque.

Lætus erit Cereri.] Huc quodammodo refertur quod quidam Alcyonem pro iuſtitij forenſis hieroglyphico ponunt. Qua ratione à Plauto dicitur, Alcedones eſſe iuxta forum: id enim commodi intelligitur de intermiſſis fori procellis & turbinibus: quò alluſit Horatius, cùm dicit, ſe merſari ciuilibus vndis: ita dies alcyoniæ nominantur in quibus fora conticeſcunt.

AD EMBLEMA 180.

SVperior ille locus quem adduximus ex Luciano de Hercule philoſopho Gallo, rerum Græcarum perito, non eſt alienus ab eo quod legitur apud auctores haudquaquam aſpernandos, nempe Gallos fuiſſe *φιλέλληνας*, hoc eſt, vt ego interpretor, Græcæ non modò linguæ, ſed & doctrinæ peritos: idque primùm ex C. Cæſare confirmant priuatim publicéque Græcis litteris vſos olim Gallos: & in caſtris Heluetiorum tabulas repertas Græcis elementis conſcriptas. Maſſilienſes quidem loquutos Græcè Strabo, Geographus primi nominis teſtatur, quo tempore incorrupta eſſet miniméque confuſa Phocenſium colonia. Nec verò prætermittunt Druidas illos veteres religionis Gallicæ antiſtites quos iiſdem fuiſſe diſciplinis imbutos atque ſophos Græciæ, memorant. Imò etiam coniecturis quibuſdam non inanibus aſſeuerant diſciplinam Semnotheorum, Druidarum, Bardorum, Saronidarum, vetuſtiſſimorum in Gallia doctrinæ omnis liberalis profeſſorum multis ante ſeculis apud Gallos floruiſſe, quàm Cadmus è Phœnicia ve-

An Galli veteres Græcæ linguæ periti.

niſſet in Græciam; quam ad rem probandam citant Ariſtotelem in Magico, qui ait philoſophiam à Celtarum Semnotheis duxiſſe initium, & Galliam fuiſſe magiſtram Græcię. Longum eſſet percenſere quàm doctis & eloquentiſſimis hominibus iam olim Gallia multiſque ſeculis abundarit: hoc vnum adiicio nullum numen maiore quondam religione cultum apud Gallos, quam Pitho fuerit quæ Suada ſiue Suadela eſt Romanis, illa vna non temerè dicta Ennio flexanima, id eſt ψυχάγωγος. Colligimus etiam ex vetuſtioribus litterarum monimentis, priſcos Gallos doctrinę & facundiæ gloria fuiſſe inſignes, eos inquam qui floruere temporibus priorum Galliæ principum, Samothis, Magi, Saronis, Bardi, Longonis, Celtis, Herculis, Galatis, Albonij, Lugdi, Belgij: ij enim memorantur inter eos qui legibus & moribus populum Gallicum excoluerunt. Et id quidem de Gallorum veterum cultu & diſciplina eò eſt ignotius, quò à paucioribus traditum fuit, quia vel nihil aut parum admodũ poſteris reliquerunt maiores illi Galli, aut quia ſuam doctrinam non ſcriptis, ſed per manus conſultò tradi voluerunt.

AD EMBLEMA 193.

GEntiles clypeos ſunt qui in Iouis alite.] Vt Pertinax, Antoninus Pius, Iuſtinianæa familia, Herculiani iuniores, qui ſub magiſtro militum Præſentiali militabant, Herculiani ſeniores id eſt Illyricæ legio, & Iouiani, alia legio: & quibus hæc ſub Maximiano, illa ſub Diocletiano meruit, aliique multi. Aquila in ſtemmates.

Sunt quibus aut ſerpens.] De quo ſymbolo ſatis primo diximus Emblemate.

Aut Leo.] In Antonini mimo facies Leonis horridè iubata conſpicitur in morem hiſtricis concitatę. Traianus verò fortitudinem ita voluit exprimi, vt claua Leonino capiti inſideret. Quò etiam ſpectat imago fortitudinis in C. Poblicij mimo. Leo enim cernitur ſuffocatus claua à pedibus ſtrata, pharetra cum ſagittis antepoſita. Nota eſt hiſtoria Lyſimachi, qui coniectus ab Alexandro in clauſtrum ferocientis Leonis, belluam quanquam maximè terrificam ſtrangulauit; quę res admirationi fuit ipſi Alexandro, deditque anſam pictoribus id in clypeis & tabulis exprimendi. Prætermitto alia multa quæ Leo in ſtemmate.

paſſim leguntur apud auctores.

Symbola debent apta rebus eſſe.

Dira ſed hæc vatum fugiant.] Signa hæc ἄφωνα, ſymbola, notę rerum hieroglyphica debent hominum moribus, quibus tribuuntur, aut etiam rebus, quarum cauſa pinguntur, vel finguntur, conuenire. Quę enim mitia ſunt & quieta non debent terrificis & truculentis ſpeciebus repręſentari. Et quidem recte colligit Ælian. lib. 12. & 14. hiſtor. variæ nullum neque pictorem aut ſtatuarium auſum fuiſſe Muſas Iouis filias efformare falſis & alienis imaginibus: neque opificem fuiſſe repertum hactenus adeò rationis expertem qui eas armatas expreſſerit. Nempe veteres illi ſcitè voluerunt oſtendere vitam eam quę ſtudiis liberalibus impenditur facilem, pacatàm, & alienam ab omni Martis ſtrepitu eſſe debere. Sic poëtis, quorum omnis vita eſt in ocio litterario, rectè tribuitur olor pro ſymbolo: Sed hęc ſatis.

Vſus imaginum.

Ceras.] De veterum imaginibus cereis: hęc addi placet; quanquam ſupra memini me ea de re nonnihil adnotaſſe. Vſus imaginum nobilitatis inſigne fuit: quo honore donabantur olim qui aliquo geſto magiſtratu, ſuam virtutem Reipubl. probaſſent: quod quidem ius non ita tranſibat ad poſteros, vt eo ipſi poſſent vti: nec qui familię ſuę imaginem inſeruerat, aliud efficiebat, quàm vt in ſuo funere & ſuorum gentilium ſua imago efferretur: quemadmodum hodie apud nos conſuetudo inualuit inſignia militaria præferendi, feretróque & ſepulchris affigendi, ſed eorum imprimis qui aut nobilitate donati, aut ſplẽdore generis, aut munere aliquo inſignes extiterunt. Eiuſmodi autem veterum imagines cera, aut ære, ſeu etiam ligno, ſaxóue efformabantur. Prudentius in Symmachum lib. 1. ad eum morem alluſit:

Quamuis illuſtres meritis, & ſanguine clari
Præmia virtutum titulis & honoribus aucti
Ardua retulerint, faſtorúmque, arce potiti
Annales proprio ſignarint nomine chartas,
Atque inter veteres cera numerentur & ære.

Appianus lib. 2. bell. ciuil. Vbi agit de funere Iulij Cęſaris, ait à Marco Antonio quaſi lymphato veſtem à pectore abſciſſam, eáque accinctum, manuum dexteritate lęctum ſub tentorio poſuiſſe, Et deinde: Sic furente turba, cum ad manus ſe accingeret, quendam ex caſtris lecto imaginem eius extuliſſe cera fabricatam. Hic mos de cereis imaginibus in pompa funebri latis, pridem exoleuit apud eos qui nomen Chriſtianę religioni

dederunt ob aliquam non ferãdam ſuperſtitionis & eidolomaniæ opinionem: inque eius locum ordinis ornamenta reſtituta.

AD EMBLEMA. 185.

QVanquam ſatis multa de ſeminatis à Cadmo dentibus adduxerim, vt nihil ſit quod ſtudioſos remorari poſſe videatur, quia tamen iam ab inſtituta hac commentatione mihi propoſuerim nullam illuſtrandi Alciati materiam pręętermittere, adiicio hîc quod apud Iſacium legi, ad hunc fermè ſenſum: Cadmus cùm draconem Martis interfeciſſet, aquam ad filiam portantes, euulſos illius dentes ſeminauit: ex quibus procreati ſunt armati viri: & à quibus aiunt Thebanos ſuum genus duxiſſe, quæ tamen fabuloſa eſſe conſtant. Palæphatus Stoicus (frigidè quidem ſed tamen allegoricè) tradit Cadmum è Phœnicia venientem, dentes Elephantum habuiſſe, quibus humo mandatis, ſuppetias illi aduerſus fratrem tulerunt. Sed Androtion hiſtoricus ſcribit, Cadmum cum quibuſdam Palantibus veniſſe Thebas. Exiſtimat tamen idem Iſacius, draconem illum prædonem fuiſſe, vel præfectum quendam, inſidiatumque ſacra facienti Cadmo, & aliquot ex ſuis ſociis ſuſtuliſſe: Deinde Cadmum inſtructis militum ordinibus eundem draconem & draconis ſocios interfeciſſe: quos dentes nominat, eo quod mordaces eſſent: ex iis autem multos fudit, alios ſibi affinitate iunxit. Hæc ille. Cornelius Tacitus, vti alio loco admonuimus, lib. vndecimo annalium meminit Cadmi vt literarum inuentoris apud Græcos.

Mythologia de ſeminatis à Cadmo dẽtibus.

AD EMBLEMA 187.

Q*Vid Delphica littera poſſit.*] Philæmon Comicus ait hanc ſententiam non temere laudem habuiſſe, in Delphis maximam.

Τὸ γνῶθι σαυτὸν, οὐ μάτην ἐστ᾽ ἰδ᾽ ὅτι
Τὸ ῥῆμα τοῦτο δόξαν ἐν Δελφοῖς ἔχει.

Laurea.] Martialis in 8.

N*on minor iſta tuæ laurea pacis erit.*

Item ſeptimo libro:

—— *inuidet hoſti*
Roma ſuo, veniat laurea multa licet.

In ſecundo verò,

Quæ datur ex Dacis laurea tota tua eſt.

AD EMBLEMA 188.

Locus mordax Ciceronis in P. Clodium.

CIcero in Oratione, quæ non extat, in Clodium & Curionem credo poſtquam tibi ſpeculum allatum eſt, longè te à pulcris abeſſe ſenſiſti. Iocatur Tullius in Clodij formam, & ad cognomen familiæ Pulchrorum alludit. Eos proditum eſt fuiſſe prudentes, ſobrios, continentes, modeſtos, reíque publicę ſuo tempore perſtudioſos, à quibus longè aberat Clodius. Sed quia de forma corporis nonnulla attulimus, huc conferre placet dictum Iuliani Imperatoris, quod vt memorabile laudatur à Marcellino lib. 25. hiſtoriarum: ,, Turpe eſſe ſapienti cum ,, habeat animum, captare laudes ex corpore.

AD EMBLEMA 189.

Locus Taciti de Phryxi ariete.

PHryxi meminit Annal. 6. Tacitus, Parthi ferunt ſe Theſſalis ortos, qua tempeſtate Iaſon poſt auectam Medeam, genitóſque ex ea liberos inanem mox regiam Æete, vacuóſque Colchos repetunt. Multáque de nomine eius, & oraculum Phryxi celebrant. Nec quiſquam ariete ſacrificauerit, credito vexiſſe Phryxum: ſiue id animal ſeu nauis inſigne fuit. Fabulam de Phryxo déque Helle copioſè narrat Iſacius Tzetzes in Lycophronem.

AD EMBLEMA 189.

Iulius Silanus, aurea pecus.

CVm Diogenis apophtegma, de quo ante, conſentit illud C. Cæſaris, quod à Corn. Tacito memoratur lib. 13. Annal. Iulium Silanum auream pecudem appellabat C. Cæſar ob ſegnitiem, vel væcordiam potius. Certè ouis in hieroglyphicis tum felicitatem, tum ſtultitiam arguit: felicitatem quidem ex oue portendi Etruſca diſciplina olim docuit. Maro diuitias oſtentans ſuas ait,

Mille meæ Siculis errant in montibus agnæ.
idemque felicitatem aurei ſeculi ſub Auguſto reuiueſcentis attingens:

Ipſe ſed in pratis aries iam ſuaue rubenti &c.

At de ſtultitia hæc pauca: Accius in ſomniis poſuit ouilem fœtum in Tarquinium Superbum concitatum, tanto impetu irruentem vt regem ſolo proſterneret: quod Brutum indicabat, quem rex ille hebetem, & quaſi pecudem exiſtimabat. Fabius etiam Maximus, cùm prima ætate communi hominum iudicio putaretur hebetior, Ouiculæ cognomine appellatus eſt.

Coniugiis quem regit arbitrium.] Philæmon Comicus rectiſſimè ſcripſit vxoris probę partes eſſe, vt ſe non ſuperiorem marito putet, ſed dicto audientem, adiungit enim magnum eſſe malum ſi mulier viro dominetur eumque ſuperet. Ita ille. Mulieris probæ partes.

Ἀγαθῆς γυναικός ἐστιν, ὦ Νικοστράτη,
Μὴ κρείττον' εἶναι τἀνδρὸς, ἀλλ' ὑπήκοον.
Γυνὴ δὲ νικῶσ' ἄνδρα κακὸν ἐστιν μέγα.

AD EMBLEMA 193.

CIc. 2. de Oratore: Feræ partus ſuos diligunt, & nos in liberos noſtros vti debemus indulgentia. Item 5. Tuſcul. Beſtiæ pro ſuo partu ita propugnant, vt vulnera excipiant, nullos impetus, nullos caſus reformident. Is vehementiſſimus in filios amor potiſſimum in Pelecano, aue Aegyptia, celebratur, quę ſe neci potius dedere ſoleat, quàm paruuli capiantur. Ea igitur viatores fallit, eoſque tranſuerſos ſeducit: femora etiam vellicat vt excuſſo ſanguine filij paſcantur aliquandiu. Imò in ardentem ignem ſe coniicit, ſeque torreri citiùs in rapida flamma ſuſtinet, quàm vt ſuos fœtus ſe ſuperſtite ſibi abripi patiatur. In Pandectis iuris ciuilis animaduertimus id eſſe verum quod natura omnium parens ſingulis noſtrum animis inſeuit, pro affectu parentes magis torqueri in perſona liberorum, l. 8. Quod metus cauſa. Ad id nobile eſt Arſinoes exemplum, quę à Ptolemeo fratre inſidiis & fraude decepta, cùm eſſet conſpicata immiſſos percuſſores in filios impuberes, complexa eos ad ſe fugientes, ea parte quà vulnera filiis intendebantur diu corpus ſuum cędendum oppoſuit, multiſque ita vulneribus acceptis, eorum ſaluti conſulere non potuit, ſed vna cum iis eſt

φιλοστοργία.

Pelecani auis pietas in ſuos.

„ „ Arſinoes mira in liberos pietas.

miſerrimè confoſſa. Legimus in expeditione Cyri minoris apud Xenophontem lib.4. à puero quodam, Dracontio nomine, per imprudentiam puerum interemptum fuiſſe, quamobrem in exilium pulſus quanquam puer & imprudens. Sed iudices non tam quidem iniuriam, quæ non poteſt eſſe ſine animo nocendi, quàm parentum incuriam in filio vindicauerunt.

AD EMBLEMA. 194.

SVb Vitellij nefarij hominis principatu mirum dictu accidit, & non poſtremæ pietatis exemplum. Iulius Manſuetus ex Hiſpania Rapaci legioni additus, impuberem filium domi liquerat. Is mox adultus inter Septimanos à Galba conſcriptus, oblatum forte patrem vulnere ſtratum, dum ſemianimem ſcrutatur, agnitus, agnoſcenſque, & exſanguem amplexus, voce flebili precabatur piatos patris manes, neuè ſe vt parricidam aduerſarentur: publicum id facinus: & vnum militem, quotam ciuilium armorum partem: ſimul attollere corpus, aperire humum, ſupremum erga parentem officio fungi: Aduertere proximi, deinde plures, hinc per omnem aciem miraculum, & queſtus, & ſæuiſſimi belli exſecratio. Hæc Tacit. lib. 3. hiſtoriar.

Exemptũ pietatis filij in patrẽ

Quo loco dixi parentes eſſe nobis debere inſtar Dei quaſdam viuas imagines addi hoc è Græco monoſticho velim,

Θεοὶ μέγιστοι τοῖς φρονοῦσιν οἱ γονεῖς.

Parentes ſunt inſtar deorum certè maximorum apud prudentes.

Adorea.] Marcellin. lib. 25. hiſtoriar. Catilina claras gloriarum adoreas ſempiternis maculis obumbrauit.

AD EMBLEMA 195.

Pudicæ mulieris officium.

PLutarchus in præceptis connubialibus, ait, mulieres à Luna oportere diuerſas eſſe, quæ quo à Sole ſpectatur remotior, eò apparet eſſe clarior: eadem cum Sole, nullum habere videtur lumen. Nam vxor modeſta & ſapiens præſente tantùm viro à cæteris conſpici, eodem abſente, domi ſe debet continere. Porrò didicimus ex veterum hiſtoriis mulieres olim, teſtu-

dineas imagines geſtare ſolitas, quas veneri conſecrarent. Apud Aegyptios tanta fuit pudicitiæ muliebris cura, vt patrio inſtituto calceorum vſus eſſet interdictus mulieribus, ne tam ſæpe palam conſpicerentur, ſed tanquam teſtudines in ſua coclea manere cogerentur. Ex quo intelligimus non poſtremã, fuiſſe matronarum laudem ſi domo non niſi neceſſario excederent, operaque muliebria tractarent. Legi epitaphium quoddam vetus pudicæ cuiuſdam matronæ, Rom. quod ita ſe habet:

Aegyptiæ mulieres.

Pudicę matronæ epitaphium.

Hoſpes quod dico, paulum eſt, aſta, ac pellege.
Heic eſt ſepulchrum haud pulchrum pulcrai fœminæ,
Nomen parentes nominarunt Claudiam,
Suom mareitom corde deilexit ſouo.
Gnatos doues creauit, horunc' alterum
In terra linquit, alium ſub terra locat:
Sermone lepido, tum autem inceſſu commodo:
Domum ſeruauit, lanam fecit, dixi, abei.

Quæ poſtrema verba mihi in memoriam reuocant veterum morem, quo nouam nuptam in pelle lanata iubebant conſidere: quo geſtu polliceri videbantur marito ſe adductas ad præſtandam lanificij operam. Sed & hodie in pleriſque locis Italię poſtero die quàm mulier eſt ingreſſa mariti domum, illi è geniali thoro prodeunti manè propinqui obuiam veniunt, eique offerunt fuſum, colum, lanam, acum, forficem, omneque vas domeſticum vt cuique promptum eſt, quò admoneatur officij mulieris, ſeque non ad delicias, ſed ad ea curanda quæ domi neceſſaria ſunt & accommoda vocari ſtatim intelligat. Auſon. Parentalib. in Aemilia Aernia matre.

Veterum ritus.

De Lucretia Ouid. 2. Faſtor.

Morigeræ vxoris virtus cui contigit omnis:
Fama pudicitiæ, lanificæque manus.
Coniugiique fides &c.

Item in Veria Liceria.

Huius ſi probitas, ſi forma & fama, fideſque
Morigeræ vxoris, laneficæque manus.

AD EMBLEMA 196.

V*Elat vultus.*] huc pertinet nummus vetuſtus in cuius inſcriptione legitur, SABINA AVGVSTA HADRIANI AVG. cuius in altera parte dea ſedet velo faciem operta, indice digito dextræ admoto ad iugulum, cuius inſcriptio PVDICITIA;

In alio quodam Herenniæ ſigillum muliebre ſedens cum conto in læuam vlnam iacente, dextra velum obducit ante faciẽ: huius inſcriptio, PVDICITIA AVG. Præclarè Septimius Florens qui non ſolum velum virginum & mulierum, armaturam pudoris appellat, verecundiæ vallum: ſexus fæminei murum, qui nec ſuos emittat oculos, nec admittat alienos, verum etiam modum præſcribit ad quem veli huius forma produci debeat. Sic enim ille: Quantùm reſoluti crines occupare poſſunt, tanta eſt velaminis regio, vt ceruices quoque ambiantur, & quæ ſequntur. Adducit exemplum Arabiæ fœminarum quæ non caput, ſed faciem quoque ita totam tegunt, vt vno oculo liberato, contentæ ſint dimidiam frui lucem, quàm totam faciẽ proſtituere, mauult enim fœmina videre quàm videri.

Velum virginum, pudoris armatura.

AD EMBLEMA 197.

AD huius Emblematis ſententiam puto ſpectare illud Senecæ ex 4. de beneficiis cap. 27. Malè conſulit ille filiæ, qui illam contumelioſo, & ſæpe repudiato collocauit.

AD EMBLEMA 198.

In arbores.

F*Vneſta eſt arbor.*] Reperio etiam pinum & myrtum pro mortis ſymbolis accipi ſolitas à veteribus, pinus, quia ſemel exciſa numquam reuiuiſcit, aut etiam repullulaſcit. Myrtus etiam funeſta, cuius foliis Thebani vtebantur ad tumulum Iolay herois maximi, vt ſcribunt ſcholiaſtæ Græci.

AD EMBLEMA 199.

S*Eruanti ciuem.*] Corn. Tacit. 12. Annal. M. Oſtorius ſeruati ciuis decus meruit. Et in 15. Si ſingulis manipularibus præcipua ſeruati ciuis corona Imperatoria manu tribueretur, quod illud, & quantùm decus, vbi par eorum numerus adipiſceretur, qui attuliſſent ſalutem, & qui accepiſſent? Sed quia fortè nota omnibus

Pinus & myrtus, pro mortis ſymbolis.

omnibus non ſunt quæ & quanta tribui ſolita eſſent iis qui ciuicam meruiſſent, adiicere placet. Ea primùm corona vtebantur in ſpectaculis, induenti aſſurgi etiam à Senatu moris erat, & ſenatui proximus erat aſſignatus locus. Ipſi munerum vacatio, patrique & auo paterno dabatur, quod filium Reip. ſalutarem genuiſſent. At ne temerè daretur leges latæ ſunt arctiores, nempe vt ciuis qui ſeruatus eſſet, ſeruatum ſe eſſe fateretur: teſtes enim adhiberi nihil proderat; neque ſi aliquem alium, quàm Romanum ciuem ſeruaſſet, quamuis Regem.

Ciuic donati qui

Is igitur honos quia in maximis eſſet, eum affectarunt Principes Romani, non probi modo, ſed & ſcelerati, adeóque ſuis numiſmatis exprimi curarunt. Vt enim de iis taceam quibus merito is tributus honos fuit, in Caí Caligulæ numo ciuica cum glandibus ſpectatur, cum literis his S. P. Q. R. P. P. OB CIVES SERVATOS Numus verò Galbæ Imperatoris ciuicam habet cum inſcriptione S. P. Q. R. OB C. S. Eadem in Vitellij Germanici, in cuius medio hæ literæ, S. P. Q. R. OB CIV. SER. In numo aureo & aliis quibuſdam ciuica etiam Neroni ex S C. dedicata.

AD EMBLEMA 204.

Amor hederæ comparatus.

E*Rrabunda, procax.*] Ideóque Plutarchus amorem hederæ confert: δεινὸς ἐςὶν ὁ ἔρως, ὥσπερ ὁ κιττὸς, αὐτὸν ἐκ πάσης ἀναδῆσαι προφάσεως. Ea eſt amoris vis, vt nõn ſecùs atque hedera, valeat ſe applicare, arrepta omni occaſione.

AD EMBLEMA 208.

Hermogenis elogium.

DE Hermogene, cuius antè memini, hoc iactatum olim ἐν παισὶ γέρων, καὶ ἐν γέρουσι παῖς: quo elogio ſunt qui laudatum adoleſcentis ingenium putent, ſunt etiam qui non probatum omninò ſuſpicentur: & quidem, vt eſt apud Menandrum,

Ὁ παρ' ἡλικίαν νοῦς, μῖσος ἐξεργάζεται,
Mens precox odioſa.

AD EMBLEMA LII.

Tunetum vrbs.

QVia fortè Tunetum, de qua nonnihil iam antè diximus, vel vt alij nominant Tunitium, digna monimentis litterarum ciuitas eſt, addo quæ ſequuntur in ſtudioſorum gratiam. Tunetum itaque Scipionis ætate tumulus erat editior, vnde ille ſpectauit Carthaginenſes ad claſſem Romanam exurendam accinctos. Poſt exciſam Carthaginem, eam incoluerunt pulſi à Romanis patriáque carere coacti: quam ob cauſam amplificata illa fuit adeò vt noua Carthago diceretur. Apuleius eam nominat Auguſtam ampliſſimam & honorificentiſſimam. In ea fuere viri literatiſſimi, & gymnaſium celebre, in quo profitetur ſe contendiſſe diuus Auguſtinus. Aberat olim à Carthagine duodecim fermè paſſuum milibus. Locus tum arte, tum natura ſuapte tutus & qui à Carthagine conſpici, & præbere conſpectum tum ad vrbem, tum ad circunfuſum mare vrbi poſſet.

GRÆCORVM EPIGRAMMATVM, SENTENTIARVM, VERSVVM HEMISTIchiorũ quæ paſſim occurrunt in iis ad Alciati Emblemata commentariis, EXPLICATIO AD VERBVM.

EPIGRAMMA D. GVLONII, LINGVÆ GRÆCÆ REGII Profeſſoris, ad verbum ferè.

NOVEM *annos magni Iouis fuit Minos auditor*
Gnoſſi rex, vt Homerus ait;
A quo prudentiam edoctus, & valdè prudens conſilium
Subiectis ſanctas Cretenſibus ſanxit leges.
Hunc verò noſtrum Minoem Muſæ educarunt, & eædem
Dederunt ei ſacrum ramum edere,
Atque potare fontis Heliconij diuinam aquam
Qua ſatiatis ſortem diuinam retulit
Ideóque ſiue oratorum enthymemata declarat,
Aureo ex ore latices limpidi manant:
Seu veterum monumenta ſonat virorum [*i. hiſtorias enarrat veteres*]
Non iuuenilis, ſed mens ſenilis ſapit:
Siue explanat occultorum ænigmata verborum,
Vates veritatis Oedipum ſuperat.
Emiſſa ſcripta in hæc Alciati artificioſa Emblemata
Intrepidè meum teſtantur ſermonem [*i. fatentur eſſe vera quæ dico.*]

Ad Embl. 23.

Εἰπέ τι σοι, ξυνὸν καὶ Παλλάδι, &c.

Dic, quid tibi commune [*eſt*] *cum Pallade? nam ei iacula,*
Et bella, tibi verò placent compotationes.
Ne temere, ô hoſpes de Diis talia ſcruteris,
Sed ſcito quibus [*ego nominibus*] *ſimilis Deæ huic ſim.*
Etenim mihi bellorum amica [*eſt*] *gloria: hoc ſcit omnis mihi*
Orientalis domitus Indus ab Oceano.
Ac certè hominum genus donis ornauimus. illa quidem oliuâ,
Ego autem dulcibus racemis vitis.
Quinetiam nec mater [*mea*] *propter me dolores partus perpeſſa eſt:*
Sed ſolui ego quidem femur paternum, illa verò caput.

Ad Embl. 24.

Παλλάδος εἰμὶ φυτὸν, &c.

Palladis ego planta, Bromÿ cur me affligitis rami?
Tollite racemos: virgo ego non ſum ebria.

Ad Embl. 25. in ſtatuam Bacchi.

Αἱ Νύμφαι τὸν Βάκχον, &c.
Nymphæ Bacchum, cùm ex igni proſiliit infans,
Abluerunt, in cinere nuper volutatum.
Ideò cum Nymphis Bromius ſuauis ſi verò ipſum prohibeas
Miſceri, capies ignem vtique ardentem.

Ad idem Embl.

Οὐ γὰρ οἶνος, &c. Non enim vinum hoc, neque Bacchus facit, ſed immoderatus potus, & vltrà quàm decet, & ſatis eſt. Cæterùm ſi quis immoderatè bibat, hilarior quidem & iucundior fieri ſolet.

Ad idem Embl.

Βάκχου μέτρον ἄριστον, &c.
Vini menſura optima quæ non nimia, neque minima:
Eſt enim vel doloris cauſſa vel inſaniæ.
Gaudet admixtus tribus Nymphis quartus ipſe,
Tunc enim thalamis [i. iugalibus amoribus] promptiſſimus.
At ſi multus ſpiret, euertet quidem amores,
Mergetúrque ſomno vicino morti.

Ad Embl. 27.

Ἡ Νέμεσις προλέγει, &c.
Nemeſis præmonet & cubito & freno,
Neque immoderatum quid agendum, neque effrenatè loquendum,
Ἡ Νέμεσις πῆχυν, &c.
Nemeſis [ego] cubitum contineo: cuius [rei] cauſſa? dices:
Omnibus mandatum annuncio, nihil præter modum agendum.

Ad Embl. 28.

Ἀσπὶς Ἀχιλλῆος, &c.
Clypeum, qui Hectoris ſanguinem biberat
Laertiades, Græcorum obtinuit iniquo iudicio:
Naufrago [Vlyſſi] autem mare detraxit, & ad tumulum
Aiacis natantem deiecit, non ad Ithacam.
Καλὰ Ποσειδάων, &c.
Rectè Neptunus iudicium tulit melius quàm Minerua,
Et iudicium Græcorum odioſum [iniquum] oſtendit mare.
Scutum in littoribus clamat, & monumentum agitat
Ipſum te vocans [ô Aiax] dignum ſcuto bellatorem,
Exſurge ô fili Telamonis, habes ſcutum Æacidæ.

Ad Embl. 33.

Ὄρνι Διὸς κρονίδαο, &c.

Auis Iouis Saturnij, nuncia quam ob cauſſam ſtas
Ferox, ſuper magni tumulo Ariſtomenis?
Nuncio hominibus, quòd quantùm hic præſtantiſſima
Volucrum ſuum, tantùm hic ſemideorum [fuit.]
Pauidæ quidem pauidis aſsidebunt columbæ,
Nos autem interritis viris delectamur.

Ζεὺς κρονίδης, &c.

Iupiter Saturnius fecit iuſtius & melius
Virorum Heroum, diuinum genus, qui appellantur
Semidei. ——

Ad Embl. 41.

Οὐ δ᾽ ἢν Ὠκεανὸς, &c,

Non ſi Oceanus omnem inundationem excitarit,
Non ſi Germania totum Rhenum biberit,
Romæ vel tantillum labefactabit robur, donec manebit
Cæſaris dextra ad imperandum ſtrenua.
Sic & ſacræ Iouis quercus firmiter radicibus
Stant, ex foliis autem ea quæ ſunt arida decutiunt venti.

Ad Embl. 48.

Ἁ δ᾽ ἐγὼ ἁ τλάμων, &c.

Illa ego miſera Virtus huic aſsideo
Aiacis tumulo, dilaceratis crinibus
Animum dolore magno ſaucia quod Græcis
Fallaciarum machinatrix fraus, res præſtantior me iudicata eſt.

Ad Embl. 51.

Σῆμα τόδε Ἀρχιλόχου, &c.

Sepulchrum hoc Archilochi littoreum, qui quondam amaram
Muſam ſerpentina primus tinxit bile.
Qui cruentauit Helicona manſuetum. nouit [id] Lycambes
Lugens trium nexus filiarum.
Senſim verò tranſi, viator, ne fortè huius
Moueris tumulo fucos inſidentes.

Ad Embl. 54.

Ἄιαν ὅλην νήσοις, &c.

Terram omnem inſuláſque peruolitans, tu hirundo,
Medeæ in picta tabula pullos alis.
Speras autem pullis implumibus fidem tuis hanc ſeruaturam
Colchidem, quæ neque propriis pepercit liberis?

Ad Embl. 64.

Τὸν λύκον ἐξ ἰδίων, &c.

Lupum propriis vberibus nutrio inuita,
Sed [ad id] me cogit paſtoris imprudentia:
Qui vbi creuerit ex me, contra me rurſum fera erit:
Gratia mutare naturam non poteſt.

Ad Embl. 66.

Τῶν ἀμηχάνων, &c.

Impoſſibilium cupido multos fecit re præſente fruſtrari.

Ad Embl. 67.

Ὁ τύμβος οὗτος, &c.

Sepulchrum hoc non habet intus mortuum,
Mortuus hic extra non habet tumulum,
Sed ipſe ſui mortuus eſt & tumulus.

Ad Embl. 70.

Τί σοι θέλεις ποιήσω, &c.

Quid tibi vis, faciam
Quid tibi, loquax hirundo?
Pennas tuas leues
Vis abreptas forfice reſecem?
Aut potiùs internam hanc
Linguam, vt Tereus
Ille, demetam?
Quid mihi gratos ſomnos
Matutinis vocibus
Eripuiſti Bathyllum?

Ad Embl. 71.

Ὁ φθόνος ἐστι, &c.

Inuidia eſt malum: habet autem aliquid boni in ſe:
Tabefacit enim inuidorum oculos & cor.

Ad Embl. 76.

Τὴν Κίρκην οὐ φημὶ, &c.

Circen non dico, vt dixit Homerus,
Pro viris feciſſe aut ſues, aut lupos.
Ad ipſam diuertentes, meretrix cùm eſſet vafra,
Hamo ineſcatos pauperrimos effecit.
Et humanam vbi prædata eſſet rationem,
Dein [fecit] vt nihil haberent amplius.
Alebat intus habens inſtar animalium expertium rationis,
Prudens autem cùm eſſet Vlyſſes iuuentutem vitans,
Non [tam] Mercurij [quàm] naturæ propriæ donum, rationem
Habebat, incantationis remedium contrarium.

Ad Embl.85.

Πολλὰς μυριάδας, &c.

Multas myriadas computat Artemidorus,
Et nihil impendens viuit vitam mulorum.
Qui ſæpe auri pretioſum onus habentes,
Multum ſuper dorſo fenum edunt ſolum.

Ad Embl.89.

Φῶρες ὅτ' εἰνάλιοι, &c.

Fures quando marini Tyrrhenum prope verticem
Citharœdum de naui poſuerunt gurgite mergendum,
Statim eum cum cithara arguta ſuſcepit delphin
Seſſorem: ex profundo autem enatauit emergens,
Vſque ad Iſthmum appulit Corinthium. certè mare
Piſces hominibus tum habuit æquiores.

Ad Embl.89.

Ὅςις γὰρ ἐπὶ τὸ, &c.

Quiſquis ambitioſum & auarum ingenium habet,
Nihil ſapit iuſtè neque vult,
Difficiliſque amicis eſt toti ciuitati.

Ad Embl.94.

Παμφάγος ἑρπυςὴς, &c.

Omniuorus, repénſque per ædes heluo mus
Oſtreum conſpicatus labris patens,
Barba madida ſpurcam momordit carnem,
Statim verò teſtacea crepuit domus,
Aptata [i. clauſa] cruciatibus: at mus in clauſtris ineuitabilibus
Captus, ſui interfectorem tumulum contraxit.

Ad Embl. 103.

Ἴκαρε, κηρὸς μὲν, &c.

Icare, cera quidem te perdidit, nunc verò te cera
Reuocat in formam rurſum ſtatuarius.
Sed agendum, ne pennas tolle per aerem, ne lauacrum
Ex aere cadens, Icarium facias.

Ad Embl.104.

Ὁ πρὶν ἐγὼ καὶ ψῆρα, &c.

Qui priùs ego & ſturnum & rapacem arcem
A ſemine alteuolantem & Biſtoniam gruem,
E corio fundæ tortilia brachia intendens
Alcimenes [ego] volucrum arcebam procul multitudinem.
Et me quædam vulneratrix iuxta talos dipſas vipera
Cuti [meæ] è mandibulis amaram immittens bilem,

Sole [me] priuarit [i.me interfecit] ecce vt æthera ſpectans
Pedibus non videbam malum obuolutum [i.proximum.]

Ad Embl .105.

Αὐγάζω τὸν ἄφυκτον, &c.
Contemplor ineuitabilem in ſigillo celato Amorem,
Manibus leoninum qui moderetur robur.
Qui hac quidem manu flagellum ad ceruicem; illa verò frenos
Dirigit: multa autem circumfloret gratia.
Horreſco homicidam. nam qui etiam feram domet
Atrocem, neque imbecillibus ignoſcet hominibus.

Ad Embl.106.

Γυμνὸς ἔρως διὰ τοῦτο.&c.
Nudus Amor ob id ridet & placidus eſt,
Quia non habet arcum neque ignita tela,
Haud ſanè fruſtrà manibus tenet delphinum florem,
Hac enim terræ, illa verò mari imperat.

Ad Embl.107.

Ὁ πτανὸς τὸν πτανὸν,&c.
Alatus alatum intuitus perſtringit fulmen,
Oſtendens quòd fortior ignis fulmine ſit Amor.

Ad Embl. 108.

Ἡ πρὶν ἀμαλθάκτοισι, &c.
Qui priùs duris in præcordiis iucundam in pubertate
Oeſtriferæ Paphiæ legem recuſaui,
Membriuoris telis imperuius qui priùs eram amoribus
Collum tibi inclino, ô Venus [ego] ſemicanus,
Suſcipe me lætabunda, ſapientem quia Pallada vincis
Nunc magis, quàm olim pomo ex Heſperidum.

Ad Embl. 109.

Ποῦ σοι τόξον,&c.
Vbi tibi arcus ille reflexus, vbi à te
Transfixæ medium in cor ſagittæ?
Vbi pennæ? vlli fax triſtis? ad quid tres
Coronas manibus tenes, in capite aliam fers?
Non [ego ſum natus] à vulgari, hoſpes, Cypride, neque à terra
Sum maternali genitus voluptate;
Sed ego in puris hominum mentibus ignem accendo
Honeſtæ doctrinæ, mentem verò in cælum induco:
Ex virtutibus autem coronas quatuor necto, quarum ab vnaquaque
Eáſque ferens, primâ quæ eſt ſapientiæ coronor.

Ad Embl. 110.

πτηνῷ πτανὸν ἔρωτα,&c.

Pennato pennatum Amorem contrarium finxit Amori
Nemeſis, arcu arcum vlciſcens.
Vt quæ mala fecit, patiatur: audax verò qui priùs (&) intrepidus
Lacrymat, amara vbi ſenſit tela.
In imum ter ſinum conſpuit. quàm valde mirum,
Accendet quis igni ignem, attigit Amorem Amor.

Ad Embl. 111.

Τὸ βρέφος ἑρμώνακτα,&c.

Recens natum Hermonaćtem occidiſtis, apes,
(Ah canes) reptilem, fauos inquirentem.
Sæpe ex veſtris punćtum perimitis ah ah
Aculeis, quæ ſerpentum latibula ſpernitis
Dic Lyſicidæ & Amyntori [parentibus tuis] neque apes
Laudare debes, etenim illis amarum ineſt mel.

Ad idem Embl.

Κοῦρον ἀποπλαγχθέντα,&c.

Puerum aberrantem [&] adhuc lactantem Hermonaćtem
Ah, infantem, vt iniuſtæ percuſsiſtis, ô bonigenæ [apes]
Ignorabat miſer ad vos, ſicuti ad apes
Cùm veniſſet: vos autem viperis eratis peiores.
Próque comeſtione [mellis] impreſsiſtis rubros aculeos,
O [vos] diræ, dulci aduerſariæ eſtis gratiæ [i. non minus amaræ quam mel dulce eſt.]

Ad Embl. 112.

Τὸν κλέπταν ποτ' ἔρωτα,&c.

Furem olim Cupidinem noxia punxit Apis
Fauos ex aluearibus prædantem, extremos autem manuum
Digitos omnes confixit: at ille dolebat, manibúſque tumebat,
Et terram percutiens exiliit, atque Veneri
Oſtendit dolorem, & queſtus eſt quòd tam exilis
Beſtiola [cùm] eſſet apis tanta vulnera infligeret.
Mater verò ridens: Quid, inquit, an non tu ſimilis es apibus,
Et cùm tam paruus ſis, tamen vulnera tanta facis?

Ad idem Embl.

Ἔρως ποτ' ἐν ῥόδοισι,&c.

Amor aliquando in roſis
Iacentem apem
Non vidit, & vulneratus eſt:
Inque digitis morſus
Manus, eiulauit.
Periï & morior.
Serpens me percuſsit
Alatus, quem vocant
Apem ruſtici:
Illa autem dixit, ſi aculeus

* Hi tres verſus debent legi pag. præcedenti ante Perij.

* *Currens itaque & volitans* *[tam] lædit apiculæ,*
* *Ad pulcram Venerem,* *Quantum putas dolent,*
* *Perÿ, mater, inquit.* *Amor, quos tu feris?*

Ad idem Embl.

Σὺν δ' ἤλασ' ὀδόντας, &c. ſimul autem excuſſit dentes calcitrans pede terram.

Ad Embl. 113.

Δεινὸς ἔρως, δεινὸς, &c.

Sæuus Amor ſæuus. quid verò ampliùs? ſi rurſus dixero,
Et rurſum, plorans ſæpe. ſæuus Amor.
At enim puer his ridet, & ſæpe vituperatus
Gaudet ſi autem dixero contumelias, inde inſultat.
Mirum autem mihi, quomodo vtique, è glauco vbi apparuiſti
Fluctu, ex humido, Cypri, tu ignem peperiſti.

Ad Embl. 115.

Ἁ Κύπρις μούσαισι. &c.

Venus Muſis [hic ait] ô puellulæ Venerem
Honorate, aut Amorem in vos armabo.
At Muſæ ad Cyprim: Marti ſtulta hæc blateramenta [i. iaciantur hæc in Martem, qui ſæpe ab Amore correptus eſt:]
In nos autem non volat iſte hic puerulus.

Ad Embl. 121.

Τίς πόθεν ὁ πλάστης, &c.

Quis vnde plaſtes? Syconius. nomen verò quod?
Lyſippus. tu verò quis? Occaſio omnia domans.
Cur verò ſummis pedum vnguib. incedis? ſemper rotor quid verò alas
Pedibus habes biformes? volito leuis.
Manu dextra quid fers nouaculam? hominibus documentum,
Quòd acie omni acutior ſum.
Coma verò quid verſus faciem? vt præueniente capiar.
Per Iouem, poſteriores partes [capitis] ad quid caluæ ſunt?
Nam ſemel pennis currentem me pedibus
Nullus deinceps expetens prehendet à tergo.
Talem me artifex effinxit veſtri gratia,
O hoſpes, & in veſtibulis poſuit adhortamentum.

Ad idem Embl.

Τὸν δὲ παρόντα καιρὸν, &c. Cùm autem videam hanc nunc eſſe occaſionem, quæ ſi recta conſilia caperetis, ſimul & ſalutem & libertatem poſſit comparare, non modo vobis, ſed & aliis omnibus Græcis: ſin erraueritis deceptíue fueritis, non facilè eandem occaſionem recuperari: exiſtimaui quam de his ha-

berem ſententiam, in medium eſſe proferendam.

Ad Embl. 125.

Λέων μάχην ἔστησε, &c.

Leo pugnam aliquando inſtituit in aprum,
Vultures autem ex alto loco obſeruabant certamen [vt pabulum eum qui vinceretur facerent ſtatim [ſibi]
Amicos autem cùm vidiſſent [eos eſſe factos] exciderunt ſpe.

Ad Embl. 128.

Βοὸς φηγῶν, &c.

Bouis puer cùm ediſſet die feſto viſcera,
Hei mei, gemebat, quia inteſtina mater emitto:
Jlla autem ridens, ne time, fili, inquit,
Tuorum enim nihil, at vomis alienum.

Ad Embl. 129.

Αἱ τρίσσαι ποτὲ, &c.

Tres quondam puellæ vnà ludebant
Sorte, quæ prima itura eſſet ad inferos.
Et tres quidem è manibus emiſerunt talum: venit autem ex omnibus
Ad vnam: ridebat autem ſortem debitam.
E tecto verò inopinatus lubrico lapſu ruit caſus,
Jnfortunata in Orcum deſcendit, vt erat ſortita.
Non fallax [eſt] ſors cui malum [imminet:] ad bonum autem
Neque preces mortalibus [ſunt] peritæ iaculandi, neque manus.

Ad Embl. 130.

Καὶ γάρ τε λιταὶ, &c.

Etenim Litæ [i. Preces] ſunt Iouis filiæ magni,
Claudæque rugoſæque ſtrabæque oculis,
Hæ & poſt Noxam curant euntes:
Noxa verò robuſtáque & pedibus integris ideò omnes
Longè præcurrit. anteuertit autem omnem per terram
Lædens homines: hæque medentur tandem
Qui certè venerabitur filias Iouis propiùs accedentes,
Hunc valde iuuant, & exaudiunt precantem:
Qui autem abnegarit & proterue recuſarit,
Precantur quidem hæ Jouem Saturnium euntes,
Hunc vt Noxa ſimul ſequatur, quò læſus luat.

Ad Embl. 133.

Ἀντὶ τάφου λιθοῖο, &c.

Pro ſepulcro lapideo pone Græciam, pone adhæc
Haſtas barbarici ſymbola naufragij:
Et tumuli [in] apice circumſcribe Perſicum Martem,

Et Xerxem: in illis humo conde Themiſtoclem.
Columna verò Salamis ſuperimponatur, geſta referens
Hæc mea: quid verò paruis magnum imponitis?

Ad Embl. 135.

Ψύχει καὶ πέτρην, &c.

Cauat & petram longum tempus, neque ferro
Parcit, ſed vnâ omnia perdit conſumptione.
Sic etiam Laertæ tumulus, qui prope littus
Pauiulum abeſt, frigidis liquitur à pluuijs:
Nomen quidem herois ſemper florens. non enim carmina
Obſcurare æuum, etiamſi velit poteſt.

Ad Embl. 137.

Ὤλεσα καὶ νεμέας, &c.

Peremi Nemeæ feram terribilem, peremi & Hydram,
Et taurum, apri circumcuſsi maxillam.
Cingulum detraxi, pullum equinum Diomedis ſuſtuli,
Aurea mala poſtquam fregi Geryonem cepi.
Augeam noui [i. repurgaui] cerua non effugit: interfeci aues
[Stimphalidas]
Cerberum extraxi, ipſe Olympum habeo.

Ad Embl. 151.

Τὸν βίον, ἡράκλειτε, &c.

Vitam, Heraclite multò plus quàm cùm viueres
Defle, nunc enim vita eſt miſerabilior.
Vitam nunc ride Democrite, plus quam antea,
Nunc enim vita eſt omnium maiore riſu digna.
In vos autem & ego contemplans, interea cogito
Quomodo ſimul tecum lugeam, quomodo vnà tecum rideam.

Ad Embl. 153.

Ἄλλοι δὲ περὶ δραμον, &c.

——alij autem accurrerunt filij Achiuorum,
Qui & admirati ſunt ſtaturam & formam ſpectabilem
Hectoris. neque ei quis ſine vulnere ſtetit.

Ad Embl. 159.

Ἄυλω με πλατάνιςον, &c.

Aridam me platanum irrepens tegit
Vitis, externa autem circumuireſcens coma.
Quæ priùs meis virentibus alens ramis
Racemos, hac ipſa eram non minus frondoſa.
Talem quidem certè poſthac conſtituat [ſibi] quiſque amicam,
Quæ rependere mortuo norit ſola.

Ad Embl. 160.

Τυφλὸς ἀλητεύων,&c.

Cæcus errans claudum pede ſuſtulit
Oculis alienis mutuum accipiens:
Ambo quidem imperfecti ad vnius naturam aptati ſunt,
Defectum inuicem retribuentes [i.accommodantes, ſeu præbentes operas mutuas.]

Ad idem Embl.

Ἄμφω μὲν πηροὶ,&c.

Ambo quidem mutili & errones, ſed alter quidem oculis,
Alter verò ingreſſu: alterius autem alter ſubminiſtratio [erat] i. alter alteri ſeruiebat.
Cæcus enim claudi ſuper humerale onus tollens
Viam alienis oculis, ſummis pedibus ibat.
Vna verò viriſque ſufficiebat natura: in vnoquoque enim
Defectum inuicem ad totum mutuata eſt.

Ad idem.

Τυφλὸς ἄπυς,&c.

Cæcus pedibúſque mancus erant ſibi inuicem miniſtrantes:
Cæcus per viam deducebatur [à claudo] dorſo ferebatur pedibus mancus.

Ad Embl. 161.

Εἰν ἑνὶ κινδύνυς,&c.

Vnis pericula duo effugi [ego] Myrtilus armis,
Vnum quidem fortiſſime dimicando, alterum verò natando.
Argeſtes [ventus] quando ſubiit nauis carinam, clypeum habui
Seruatus deſtinatum aquis & pugnæ.

Ad Embl. 165.

Πῆμα κακὸς γείτων,&c.

Detrimentum [eſt] malus vicinus, quantùm bonus eſt magnum commodum:
Neque bos perierit, niſi vicinus malus adſit.

Ad Embl. 166.

Κύματα καὶ τρηχὺς,&c.

Fluctus & aſpera tempeſtas ad terram traxerunt
Delphinem externæ commune ſpectaculum fortunæ.
Sed in terra miſericordiæ locus [repertus eſt] nam videntes
Statim ad tumulum me coronarunt pij [viri:]
Nunc verò quod [me] genuit mare perdidit. quæ tandem ponto,
Fides, qui neque propriis parcit alumnis!

Ad Embl. 167.

Πίκρην ἀλλήλοις,&c.

Acerbam inter ſe Hector gratiam atque ſcutifer
Aiax ex bello pignus dederunt amicitiæ.
Hector enim cingulum cùm accepiſſet, enſemque viciſſim dediſſet,
Hanc quidem gratiam, donum experti ſunt in morte.
Gladius interfecit Aiacem inſania correptum, & rurſum cingulum
Traxit Priamiden bigis raptatum.
Sic ab hoſtibus mortem vltro afferentia mittuntur dona,
[quæ] ſub gratiæ prætextu fatalem mortem contineant.

Ad idem.

Ἕκτωρ Αἴαντι,&c.

Hector Aiaci enſem obtulit: Hectori autem Aiax
Cingulum, ambobus donum [fuit] vna mors.

Ad Embl. 172.

Ἔν ποτε παμφαίνοντι,&c.

Aliquando conſpicuo in æthere nigrior ſe vibrans
Scorpium è terra vidit exilientem coruus.
Quem correpturus irruit; at ille [ſcorpius] eius qui irruiſſet ad ſolum,
Non tardus multùm aculeata pedem percuſſit ſagitta,
Et vita eum priuauit. ecce quantùm [quiſque] fecerit in alium,
Ex illo miſer ipſe accepit necem.

Ad Embl. 176.

Οὐκ ἔτι πυργωθεὶς,&c.

Non iam turritus, phalangibus pugnans in certamine
Indomitus irruit candentes habens dentes elephas:
Sed metu contrahens humilem ceruicem ad lora ſubiugia
Currum trahit Cæſaris diuini.
Nouit autem pacis etiam fera gratiam, inſtrumentis deiectis
Martis, æquitatis viciſſim vehit patrem.

Ad Embl. 179.

Ἀτθὶ κόρα,&c,

O *Attica decenti forma, cantu nutrita [cur] vocalis vocalem diripiens*
Cicadam, pennatis in prædam fers pullis?
Garrulam garrula; & volucrem plumis prædita,
Hoſpitam hoſpita, vernam verna?
Non cita conflicteris. nõ enim fas, neque iuſtum [eſt]
Perdere canoros canoro ore [i. vt animalia canora deglutiant & abſumant ea quæ ſunt ore vocali & canoro.]

Ad Embl. 181.

Ρίζῃ μὲν μέλαιν, &c.

Radix quidem nigra erat: lacti ſimilis flos:
Moly autem ipſum vocant Dij. difficile verò [eſt] effodere
Viris mortalibus: Dij autem omnia poſſunt.

Ad Embl. 184.

Ε'ὔνομον ὦ πόλλον, &c.

Eunomum, ô Apollo, tu quidem noſti me, quando vincebam
Patria Locrenſis ego interrogantibus autem dicam.
Æolium in cithara modum reſonabam: at in medio
Cantus, mihi chordam plectrum ſuſpendit [i. fregit]
Et mihi ſonum verum [i. paratum] quando occaſio poſtulabat,
Ad aures numerorum non verè reddebat.
Atque [tunc] quædam vltrò citharæ ad cubitum [ſiue, iugum]
exurgens
Cicada complebat veram harmoniam.
Neruos enim pulſabam, quando ſeptimæ curam haberem
Chordæ, huius voce vtebamur.
Ad meum enim cantum meridiana e montibus cantatrix
Illum paſtoricium ſonum accommodauit.
Et quidem cum ſonaret, vna tum inanimatis neruis
Mutato ſimul congruebat ſono.
Huius rei cauſſa congruam habeo gratiam: ſic autem formata [i. expreſſa
Aere, noſtra ſedet ſuper cithara. (cicada]

Ad Embl. 192.

Ε'ινοδίαν καρύαν, &c.

Viæ iunctam, nucem me prætereuntibus ſeuerunt
Pueris ludibrium, lapidum iaculatricis peritiæ [qua nempe petitur ſcopus
id enim ſonat ἐυςοχία]
Omnes autem ramos & virentes ſurculos
Fracta ſum, crebris lapidibus dum petor.
Plantarum frugiferarum nihilo melior eſt condicio: nam ego quidem
Miſera, in mei noxam, fructum retuli.

Ad Embl. 193.

Κιμερίαις νιφάδεσι, &c.

Hibernis niuibus conſperſa, cicur auis,
Pullis cubitorias circumfundit plumas,
Donec ipſam aerium frigus peremerit; ſiquidem permanſit
Aeris reluctatrix cæleſtium imbrium.
Procne & Medea, cum pudore pudeat vos,
Matres, auium affectus addiſcentes.

Ad Embl. 194.

Ἐκ πυρὸς Ἰλιακοῦ, &c.

Ex incendio Iliaco, telorum per medium eripuit heros
Æneas pium filio pondus, patrem.
Acclamabat autem Argius ne tangite, exiguum ad Martem
Lucrum ſenex. at [mihi] ferenti, magnum.

AD calcem huius Commentarij, admonitum eſſe volui philologum me de induſtria priore illa editione, quam tamquam fetum abortiuum parturieram ſuperioribus anteactis annis, tranſiliiſſe vnum Emblema, cuius argumentum mihi diſpliceret, ipſáque ſentētia tum quod mihi non faceret ad ſtomachum, tum etiam quia non videbatur caſtis auribus committēda cenſebatur indigna quæ mea explicatione illuſtraretur. Ne tamen ſtudioſos omninò defraudem qui me vrgent & certè cogunt, vt ſi nolim enarrare pluribus, quod ingenuè ac liberè me fateor ignorare, ſaltem ipſum fontem detegam Emblematis, id quidem certè ea velim cautione factum, ne quis offendatur. Epigrapha ſeu titulus carminis ſic habet, *Aduerſus naturam peccantes*: carmen verô ita.

Turpe quidem dictu, ſed & eſt res improba factu,
Excipiat ſi quis chœnice ventris onus.
Menſuram legiſque modum hoc excedere ſanctæ eſt,
Quale ſit inceſto pollui adulterio.

Video alluſum fuiſſe ad Pythagoræ dictum, audio id torqueri in nefandum aliquod flagitium, idque comparatione oſtendi, ſed hæc ſatis. Cæterum id apparet eſſe tractum ex Heliodori 5. De inſomniis eius hæc verba: ἔδοξέ τις εἰς χοίνικα χέζειν, ἑάλω ἀδελφῇ ἑαυτοῦ μιγνύμενος· μέτρον γὰρ ἡ χοίνιξ, τὸ δὲ μέτρον, νόμῳ ἔοικε. τρόπον οὖν τινα παρενόμει, παρὰ τὰ νενομισμένα κοινῇ τοῖς Ἕλλησι πράττων. Hæc Latinè ita ſonant: Quiſpiam ſibi viſus eſt in chœnicem aluum exonerare. cōuictus de eo quòd cùm ſorore cubitaſſet, damnatus eſt: menſura enim eſt chœnix: at quidem menſura legi ſimilis eſt, quodam itaque modo legem tranſgreſſus erat, qui nimirum admiſiſſet aliquid præter leges toti Grçciç communes.

FINIS.

AD ALCIATI EMBLEMATA LAVDATIO, VICE præfationis ad Emblematum explanationem:

Habita Lutetiæ in regia Burgundionum ſchola, 9. Kalend. Maias, 1576.

ETSI, AVDITORES optimi, non eſt meæ conſuetudinis, quo tempore ad aliquem egregium ſcriptorem explicãdum aggredior, initio meæ profeſſionis tam anxiè rationem reddere, cur hunc potius quàm illum ſumam in manus; propterea quòd ſtudioſis omnibus meam induſtriam & conſilium in officio meo perſoluendo, réque literaria iuuanda probatum iri confidam: tamen in hoc auctore certè nobili & acuto, ſed recenti nimis fortaſſe, vt mihi obiicitur, cauſſa proponenda eſt, cur hunc enarrandum publicè, meíſque commentariis illuſtrandum inſtituerim, ne quid à me temerè & inconſultò factum eſſe videatur. Sunt enim nonnulli, non quidem mali & improbi, neque alieni à literarum meliorum vſu & dignitate, qui dicant me non facere ſatis conſtanter, qui neſcio quo animo intermiſſis antiquis auctoribus, & iis à quibus ſolida puráque doctrina petitur, mutato priore conſilio; ad recentiorem iſtum diuertam: ac ſi priſci illi ſapientes, & iam longa ſeculorum diuturnitate probati mihi non ſatis arriderent. Ergo, Auditores, de me nihil poſſum excellens aut magnificum polliceri: ſed auſim tamen dicere me non ita eſſe plumbeum, vt pulcram & vtilem veterum hominum doctrinam tam parui faciam, qui nullis vnquam laboribus & vigiliis peperci, vt ex eorum quaſi pomœriis & fertilibus agris, ſtudiorum aliquem fructum tandem aliquando demeterem. Quia tamen ab ineunte ætate

cognitionem rerum & antiquitatis (nedum verborum floſculos, in quibus alij permulti ætatem exigunt) mihi primùm comparandam eſſe duxi, operæpretium me facturum putaui, ſi per varias melioris notæ ſcriptorum areas, libero & quieto animo exſpatiarer: nullóque auctore inſalutato, qui aliquid ſelectioris doctrinæ habere videretur, copiam quandam vberem rerum, quæ cognitione digniſſimæ ſunt, mihi compararem, & è meliorum maximéque locupletum, primæque dignitatis hominum Græcorum & Latinorum fontibus meos hortos irrigarem. In quo negotio conficiendo nunquam in animum induxi meum, vt veteres potiùs quàm vetera conſectarer, atque ita quorundam religioni me addicerem, vt nullo iudicio in cuiuſdam magiſtri verba iurarem. Et multis tamen quoſdam delibandos, non omninò deuorandos eſſe iudicaui; & ex iis ea ſublegenda vidi, quæ ad ſtudiorum liberiorem progreſſum facerent: non modò vt qui lacunas ædium complent, quibus vnum ſtudium eſt vt ea quæ ſunt hiulca obturent, ſed vt locupletes lautíque homines, qui cùm habeant quod eſt ſatis, & quibus vita ipſa carere tam facilè non poteſt, abundant etiam innumerabili eáque varia rerum copia, quippè qui ex magno aceruo quidpiam ſumere putent eſſe multò iucundius. Quod cùm dicere apud vos inſtituo, ſcio certè quàm facilius ſit ea de re initium præfandi reperire quàm exitum: tamen ne videamur in immenſum tela iaculari, & de rebus quæ ad inſtitutum hoc noſtrum ſtudium non pertineant, longum & odioſum prooemium texere, meam omnem orationem in duo capita conferam: quorum primo, de Alciato quæ dicenda hoc tempore arbitror: altero verò de meoipſius ſtudio atque conſilio pauca dicturus, quæſo diligenter attendite.

STATIM vbi primùm ex pueris exceſſit Andreas Alciatus, atque eas diſciplinas cœpit imbibere, quibus tenella ætas ad humanitatem ſolet informari, ad ius ciuile animum applicauit, primùm quidem Mediolani (nam ibi natus eſt loco nobili, & celebri vrbe & copioſa, doctíſque hominibus affluenti) naturæ bonitate celeriter omnibus antecellere ingenij gloria viſus eſt. Erat Italia his temporibus plena liberalium artium, in qua nempè ſtudia omnia, quibus ingenij cultus capitur, mirificè tum colebantur. Itaque cùm Alciati iam fama in aperto eſſet, ad quamcunque ſe Academiam nobilem conferre vellet, ſic eius aduentus celebrabatur, vt famam ingenij expectatio hominis, expectationem ipſius aduentus admiratió-

que ſuperaret. Quapropter hunc magna laude & ſumma omnium oblectatione apud ſe doctoré habuere Bononienſes, Ferrarienſes Ticinij, eumque ampliſſimis præmiis donauerunt: & omnes quotquot in Europa de ingeniis aliquid iudicare poterant, cognitione atque hoſpitio digum exiſtimarunt. Hac tanta nominis celebritate cùm eſſet etiam exteris notus, patriam primùm ſibi chariſſimam armis & factionibus oppreſſam ad tempus deſerere cogitauit, & Auenione moras trahere maluit: quo loco profitendi munus ſibi demandatum, ſtipendio ſexcentorũ ornatus, magna ſua laude ſuſtinuit. Deinde à Biturigum magiſtratibus accitus, ipſo etiam Rege Chriſtianiſſimo procurante, ſecundo quàm eò venerat anno, duplicatum habuit honorariũ, & mille ducentis eſt donatus. Fuit illis temporibus iucundus Antonio à Prato Galliarum Nomophylaci, Ioanni Seluæ principi Senatus ampliſſimo, multíſque legationibus in primis illuſtri ac nobili: cultus tum à Budæo, tum ab Eraſmo, quorum alterum rariſſimum Franciæ lumen non iniuriâ poſſumus appellare; alterum, literatorum huius temporis in Germania primum: adamatus à Bembo, Cardinale doctrinæ laude commendatiſſimo: cultus denique ab omnibus iis qui virtutem & literarum gloriam adamabant: quos omnes, quamdiu vixit, deuinctos ſibi conſuetudine tenuit. Sed confecto tam longo itinere, à ſuo tandem Principe reuocatus (ferè fit enim vt ipſa virtus in proprio & natali ſolo non niſi ſerò admodum cognita, ad extremum excipiatur, excepta reficiatur, refecta præmiis exornetur) à ſuo, inquam, Principe in patriam reuocatus, poſt ancipites varióſque caſus & labores nomine publico exantlatos, in ordinem Senatorum honorificè cooptatus eſt, quam acceſſionem, vt ipſe affirmabat, ne quidem cogitans, honore omni maximo dignus, impetrauit. Eam verò præſtantis ingenij & eruditionis famam permultùm auxit libris editis, quibus & ſuæ ætatis hominibus & poſteris conſulere ſibi propoſuerat. Et quidem intelligebat eos qui verè docti eſſent, non ſolùm cùm viui ſunt ac præſentes, ſtudioſos diſcendi erudire atque docere, ſed hoc idem etiam poſt mortem monumentis literarum aſſequi. In quo ſuam fidem & ſtudium tam mirificè probauit, vt nullus hodie ſit eleganti & polita cognitione tinctus, quin huius ingenium ſuſpiciat. Neque profectò hac parte video, quàm ſit æquum opinionem ſequi vel Marci Antonij Oratoris, aut Caij Lucilij,

tametſi doctus & vrbanus à M. Tullio nominetur: Alter enim cur ſuas orationes edi nollet, probabilem rationem reddere ſolitus, id à ſe ita fieri dicebat, vt ſi fortaſſe quædam minimè aliis placerent, infitiari poſſet: alter verò, quæ ſcriberet, neque à doctis, neque ab imperitis legi velle: quod illi melius quàm ſe, hi autem nihil intelligerent. At qua fronte aliquis noſtrum artifici huic tam laborioſo ſuccenſere auſit, quis candido animo ſcripta non exceperit, quæ & doctis iucunda, & indoctis profutura ſunt? Neque enim exiſtimandum nobis eſt veriora illa & ſimpliciora cenſenda, quæ viua voce dicuntur, quæque ſimulari, fingíque poſſunt, quàm quæ omnium ſubiecta oculis, quaſi ad publicum quoddam examen proponuntur. Et hæc quidem, Auditores humaniſſ. neceſſariò primùm dicenda videbantur, ne quis fortè putaret, me illotis, quod dicitur, manibus aggredi auctorem velle tam lepidum tamque terſum & egregiè doctum, eumque ſtudioſis adoleſcentibus proponere, niſi iuſtam aut certè probabilem conſilij mei rationem primùm redderem. Occurrunt enim viri non imperiti quidem & ignari rerum, ſatíſne conſtanter facere videar, qui relictis, aut certè ſepoſitis iis auctoribus, qui priſco & meliore ſeculo floruerunt, vnum è recentioribus aſſumam potiùs, & ad eum explanandum aggrediar, cùm alios pænè innumerabiles, eóſque maximè quos poſteritas communi conſenſu approbauit, explicare hoc tempore, pro mea conſuetudine & ex officio, debeam. Ego verò, AVDIT. non ſum is, qui veteres, vti iam dixi potiùs quàm vetera eáque præclara vnquam probarim: ac ſi antiquam & recoctam doctrinam, temporum ratione citiùs, quam dignitate & vſu æſtimarem. Quis enim tam alienus eſt à recta ratione & iudicio, qui hominum ætatibus, non autem ſuo pretio aliquid æſtimandum, magniqúe ducendum putet? Sed eò prolapſa eſt hominum inuidentia & cæca opinio, vt noua pænè omnia, quamquam ſapientum iudicio præſtantiſſima, non modò faſtidiant, ſed etiam apertè damnent. quod idem ſuo ſeculo non temerè videtur ille conqueſtus:

Eſſe quid hoc dicam (inquit) *viuis quòd fama negatur,*
Et ſua quò rarus ſecula Lector amat?
Hi ſunt inuidiæ nimirum, Regule, mores,
Præferat antiquos ſemper vt illa nouis.

Quæ quanquam nos interdum moueant, retinenda tamen eſt cum rectè ſentientibus perpetua conſenſio, vt numquam iniquis imperitorum quorundam opinionibus nos abduci patiamur. Quis enim Ennium vel Pacuuium Virgilio, quis Lucano Andronicum Liuium, quis M. Tullij orationibus omni dicendi lepore ac copia tinctis forenſes & horridas actiones M. Catonis ſenioris anteponat? Equidem ſcio quàm non facilè ſe nouitas apud quoſdam inſinuet, vt honorificum aliquem locum obtineat: adeò

—— nos noſtraque liuidus odit,
—— & niſi quæ terris ſemota, ſuiſque
Temporibus defuncta videt, faſtidit & odit:

Non quòd rectius in ea re iudicium adhibeat, neque quòd eo modo literarum dignitatem augeri velit, ſed quia non niſi ægrè patiatur ſe vltimo haberi loco, ſi res in certamen veniat: & induſtriam excitare ſe nihilo plus poſſe ſperet. At id quàm ab æquo & bono, quàm à recta ratione alienum!

Si enim tam Græcis nouitas inuiſa fuiſſet
Quàm nobis, quid nunc eſſet vetus? aut quid haberet
Quod legeret, tereretque viritim publicus vſus?

Quàm multi multa poſſint obiicere, vltrò mihi in mentem venit: ex iis enim moroſi quidam & tetrici caſtigatores, quæcumque ſe vetuſtate commendant, ea penè ſola & in primis omni honore habenda putant, nouis auctoritatem omnem fidemque detrahunt. In quo vt ſibi mirè placent, ita Plautinam cantionẽ in pergulis, in conuiuiis, in balneis, peneque dixerim medio ipſo foro perſonant:

Qui vtuntur, inquiunt illi, *vino vetere, ſapientes puto,*
Et qui libenter veteres ſpectant fabulas:
Antiqua enim opera & verba cùm vobis placent,
Nam nunc nouæ quæ prodeunt comœdiæ,
Multò ſunt nequiores quàm numi noui.

Agnoſco inquam ego Comici verba, teneo mentem, ni fallor: non tamen boni illi viri mihi vnquam perſuaſerint id in omne ſcripti genus eſſe torquendum, quod de ſolis fabulis Poëta ille perſpicuè & apertè pronunciauit. Quibus nimium ſeueris iudicibus vt non minus grauem quàm argutum opponam teſtem, Lyricorum Principem Pindarum, quæſo, audiant: *αἴνει παλαιὸν μὲν οἶνον, ἄνθεα δ' ὕμνων νεωτέρων.* Vinum vetus laudandum eſſe vult: at etiam recentiorum flores hymnorum ſuam etiam laudem mereri grauiter ac verè teſtatur. Ita quidem do-

ctrinam veterem ac eruditam nullus non laudat: quis tamen floridas, vt ita dicam, recentium quorundam hominum ſcriptiones, & quaſi tenellas nouaſque Muſarum corollas labore ac ſtudio concinnatas non aliquo putabit honore dignas, non etiam debita ſua laude ornandas exiſtimabit? Vultis itaque vno verbo dicam quid ſentio, Auditores, non poſſum faciliùs quàm Plinij iunioris arguta ſanè & opportuna ſententia: Sum ex iis qui mirer antiquos, inquit ille, non tamen ita vt ingenia noſtrorum temporum deſpiciam, neque enim in gignendis optimis laſſa eſt & quaſi effeta natura. Sit ergo recens Alciatus, dum tamen antiquam eius doctrinam eſſe conſtet. Quid enim excellentem illam, & eruditorum omnium calculis probatam prudentium Iuris, quid eloquentiam, qua aliis præſtitit, in medium adducam? Sic enim iam olim non temerè didicimus hanc pulcherrimam Iuris dicundi facultatem reuera πολυμαθίαν eſſe, & multiplicem atque vberem rerum optimarum pæneque innumerabilium cognitionem, veram profectò & in actione poſitam, non vmbratilem quandam & in puluere latétem decertationem, ſed in omnium oculis ac luce poſitam ſapientiam. Quid loquar de Alciati admirabili dicendi peritia, deque literariis monumentis ab eo æditis, quæ omnia non augeri verbis, nedum illuſtrari poſſe certò ſcio? Quanquam enim quidam è veteribus eleganter & acutè dixerit, facillimum eſſe laudare ſolem, cùm vbique præſto & ſemper eſſe poſſint laudationum argumenta penè innumerabilia: Ita cùm difficile non ſit hominem commendare, in quo tot egregiæ animi dotes eluceant: mihi tamen verendum eſt, ne quis obiiciat illud olim à Phauorino nobili philoſopho vſurpatum, Vituperari ſatius eſſe, quàm remiſſe laudari. Adde quòd ſi mihi aliquando ſtatuendum eſſet, vt Alciatum quadam inſigni meritaque laudatione exornarem, putarem equidem non alio eloquendi genere mihi opus eſſe, quàm eo quo celebritatem nominis Alciatus eſt conſecutus: vt qui olim ad laudandum commodè Pindarum, non alia quàm Pindari lyra ſibi opus eſſe cenſebat. Quamobrem ſi certò teneam, numquam, aut rarò admodum, parem gloriam eſſe in dicente vel ſcribente, atque in eo cuius laudes oratione celebrantur: tamen rei difficultate nullo modo deterritus, non poſſum quin pro ingenij mei tenuitate Alciatum commendem: quod ipſum tamen cùm pro tantilla mea facultate vix conſequor, vt certè cuperem, huius meæ vocis teſtes aduocabo potentiſſimas & nobiliſſimas in Europa gentes,

à quibus raram & exactam Doctoris huius ornatiſſimi eruditionem probatam fuiſſe à patribus accepimus. Primùm, teſtis eſt Italia, bonorum ingeniorum parens, quæ hunc Ferrariæ, Bononiæ, Ticini, ſumma omnium admiratione de ſuggeſtu fulminantem, ius ciuile magno applauſu parique auditorum concurſu & frequentia docentem audiuit. Teſtis Gallia, quæ eum Biturigibus per quinquennium aluit regiis allectum ſtipendiis: Teſtis Germania, quæ præ cæteris ſemper induſtrios & ſollertes homines habuit: quorum opera factum, vt literarum cultus & exercitatio, pridem extincta Gothorum incurſionibus, cœperit hac tandem mundi ſenectute reuiuiſcere. Teſtes exteræ nationes omnes, in quibus tamen eſt aliqua humanitas atque inſtitutio liberalis: quæ omnes vno ore, vnóque conſenſu Alciatum excipiunt: ambabus, quod aiunt, vlnis amplexantur, adamant, exornant. Et certè ea fuit egregij hominis ſuadela, vt etiam populos immanitate barbaros, multitudine innumerabiles, ſic etiam exteros abſentes demulſerit, vt mirer hoc penè vno Italo iuris ſtudium fuiſſe diuinitùs excitatum. Quæ cùm dico, non eſt quod veſtrum quiſpiam expectet à me, vt nobiles huius noſtræ ætatis Iuris doctores inter ſe conferam: neque enim id meum eſt: & quamquam mihi permiſſum ac conceſſum eſſe videretur, tamen ſcio in primis id & permoleſtum & odioſum iis, qui ſeſe poſtponi aliis non tam facilè ferunt, quique vel ingenio, quod ait ille, cedere nolunt, in quo ſi putarem eos ne verbo quidem mihi fore moleſtos, tamen vt verè & ingenuè fatear,

——— Non meus audet
Rem tentare pudor, quam vires ferre recuſent.

Sed quid immoror in iis quæ omnibus eruditis hominibus probata eſſe confido? Enimuerò, Auditores, non eſt mihi animus calculum adiicere meum ad eas diſputationes, quas magna ſua laude ſcripſit Alciatus ad Ius illuſtrandum: de Emblematum libello nunc temporis habeo dicere: de eo inquam libello, qui, vt vident omnes, perexiguus eſt, ſi molem ſcripti conſideremus: at magnus certè & locuples & ornatus, ſi pretiũ, ſi dignitatem, ſi officinam rerum omnium ſelectiſſimarum, quæque ſtudio & cognitione omninò dignæ ſunt, egregiè inſtructam: ſi, vt vno dicam verbo, bonorum mare aduertamus. Auſim equidem affirmare, nihil omninò eſſe quod philologi alioqui moroſi in eo deſiderẽt ſunt enim non pauci, qui lõgio-

res verborum ambitus, qui prodigioſas, vt ſic dicam, foliorum & paginarum amplitudines, qui prolixã in doctrina farraginem non temerè faſtidiant. Quis enim tam patienti animo eam librorum molem euoluerit? an tantum nobis relictum eſt temporis, an otij, an vitæ denique, quam tamen breuiſſimam eſſe datam nemo non conqueritur, vt ad alia etiam præclara, & in quibus plus vtilitatis eſſe intelligimus, non primo quoque tempore properemus? Rectè Callimachus ille Grammaticus, & iure quidem dicebat, magnum eſſe malum: vt intelligamus homines inſigni reuera magnoque damno mulctari, quibus libri tam multi atque ampli euoluendi proponuntur. At vt permulti ſunt qui prolixitatem auerſentur, ſic profectò alij quidã nominari hoc loco poſſunt non illiterati, nõ inertes, neque postremo in numero ponendi, qui ſimilitudinem, ſatietatis matrem, vt cramben bis malè recoctam planè refugiant. Quid enim de iis loquar, qui ægrè admodum ferunt ſibi quaſi onus quoddam grauiſſimum impoſitum humeris, vt è multis multa cõquirant, & non niſi labore indefeſſo moleſtóque ſtudia perſequãtur? Sunt etiam permulti auctores qui manibus teruntur, in quibus ſingulis non niſi fortaſſe ſingulas virtutes reperire eſt: adeò nihil ab omni parte beatum, aut omnibus abſolutum perfectumque numeris reperiri à nobis poteſt. Scio alios quoſdam doctos & vtiles eſſe libros, è quibus res memoria dignas exprimimus: alios qui verborum puritatem & elegantiam doceant: alios denique qui nonnumquam vtile dulci permiſceãt. Nihil dico de iis qui nihil niſi ſpinas habẽt, aut iis qui propter obſcurum dicendi genus, aut inſperſas opiniones erroneas pium & cordatum Lectorem ſæpenumerò à legendo reuocant. Quis verò in hac Emblematum officina, & quaſi locuplete rerum optimarum penu breuitatem non laudet? quis varietatem rerum iucundiſſimam, & exactam pulcramque copiam non amplexetur? quis multiplicem vnius libelluli theſaurum exigua mole comprehenſum, non putabit excolendum, & nocturna diurnaque manu verſandũ? Vt enim de prima illa virtute, qua breuis eſt, primo loco: certè Homerus ingeniorũ vertex, quos egregios & ſapiẽtes viros effingit, eoſdẽ etiã in dicẽdo parcos eſſe dicit: quantúmque mea mens diuturna lectione repetere poteſt, & veterem hiſtoriam recordari, non ægrè reperio, quamdiu manſerunt incorrupti hominum mores, ſermonem fuiſſe parciſſimum & breuiſſimum. Quod iis perſpicere facillimum erit, qui priorum temporum auctores cum iis

qui poſteri ſucceſſerunt, vnà conferre volent: vt Orpheum, Linum, & alios cum Homero, cum Heſiodo: Socratem, Platonem cum Chryſippo: cum Galeno Hippocratem. Veterum enim ſapientum fuere ſententię perbreues, quaſi decreta quædam & placita, vt illa celebrata omnibus Pythagorę ſymbola, Socratis, & aliorum quorundam ſapienter & argutè, doctè grauitérque reſponſa quę hodie circumferuntur, quibus quid eruditius, neruoſius, quid admirabilius? Nihil dico de Solonis legibus Athenienſium, Lycurgi Spartanorum: nihil de duodecim Tabulis, quibus mira breuitate contractis tam diu Romani vſi ſunt, vt non videam quid amplius poſteris acceſſerit, cum Philoſophia primùm loquax eſſe cœpit: vt ad rem Poëtæ illud hoc loco exclamare lubeat,

——*laudato ingentia rura,* *Exiguum colito.*——

Prætermiſeram Epictetum, in quem permulta confertur laus, quòd 2 duobus verbis ἀνέχου καὶ ἀπέχου vniuerſam Philoſophiam complexus eſt. Quod tamen ita nolim ſeuerè accipi, vt omnino exulare velim dicendi copiam, non vtilem modò, ſed etiam neceſſariam: at vt veſtrum quiſque intelligat Alciatum ſua illa breuitate concinnum & gratum omnibus non iniuria videri. Iam verò quis breuem illam & argutam priſcæ doctrinæ ſyluam non pluris habendam ducet, quàm immanes ſcriptorum quorundam paginas, quę mihi perinde videntur ac cibi neſcio qui, ex quibus alimenti minimum, reliquiarum multò plus, vt in cochleis & teſtudinum genere capitur? Sed pergamus quæſo ad varietatem illam qua ſe commendat, qua in deliciis habetur, qua ſtudioſos paſcit animos, qua eruditam cogitationem ſuſpenſam tenet. Quod cùm meditor vnà mecum, exiſtimo eos ineptos eſſe miniméque diligentes, qui ſemper idem aut legunt, idémque ſemper canunt, neque varietate rerum, quam nobis natura ipſa commendauit, ingenium perpoliunt. Quid enim morer Senecæ, acuti hominis, vitæ tamen inſtitutò planè Stoici, monitum conſiliúmque grauiſſimum, quo non obſcurè variam lectionem, vt alienam à ſtudiis inſectatur? Re-uera hic magni nominis Philoſophus non ſine iudicio videtur ſuam ea de re ſententiam dixiſſe: ſed nos naturę certiſſimum quoddam præſcriptum ſequimur, eique paremus: quo nomine nullus eſt, opinor, qui nobis moleſtus eſſe debeat. Nam quocumque oculorum aciem flectamus, quamcumque in partem ſeſe mens humana recipiat, multiplex & varium non tam numero, quàm infinitate diſtinctum deprehendemus. Planta-

rum enim, florum, herbarum magna eáque admirabilis eſt in omni genere varietas:tam diuerſa animalium facies, ea colorum certè innumerabilium diſtinctio. Imò verò terram ipſam videmus hac parte montibus eminentem, illa lacunoſam, fontium quadam perennitate, fluminum, lacuum, vaſtóque Oceano irriguam, & certè à terra ſecretam, vt ipſa ſui maximum omnibus vbique ſpectaculum pręberet videatur. Cuius naturę tam ſapientis & prouidæ ſollertiam, homines ingenio maximè, & arte feliciter æmulati ſunt, iis præcipuè rebus quæ literarum monumentis continentur. Etenim rectiſſimè putarunt ingenium humanum non eſſe ita ſterile & infecundum, & quaſi cancellis circumclusum, vt ſua vi non continere poſſet ea omnia, quæ abundans & opulenta natura educere voluiſſet. Ne tamen vos morer pluribus, Auditores, ſi conferre libeat hunc tantillum libellum cum aliis longè plurimis: & ſi maturè iudicium adhibere par ſit; quis non capietur admiratione vbi obſeruauerit, in eo vno innumerabiles opes contineri, quæ non niſi magna difficultate ſummóque ſtudio in permultis aliis commodè obſeruari poſſint? Vt enim id aliqua parte reuocem quaſi ad calculos, in Alciato puram, terſam, & antiquam dictionem nullus, vt opinor, deſiderabit: acumen logicum non abeſt à præclara illa fabrica & inuentione rerum tam multarum: non iudicium & ordo, quo res tam varię colligerentur: non hiſtoria rerum permultarum: non philoſophia morum & naturę, quæ tota in omnibus Emblematis occupatur: vt quémadmodum in Homero plerique veterum dixerunt eſſe diſciplinarum ominum officinam quandam locupletem: ita in Alciatum liberrimè concurrunt, quæ hominis eruditi & ingenioſi laudatam aliquam ideam poſſint effingere. Quæ certè omnia non ideò à me dicuntur, vt aliquis veſtrûm putet me tam libera & aperta laudatione meos qualeſcumque in hunc auctorem labores venditare cupere: quòd profectò quàm alienum ſit à meo ſenſu, facilè quiuis intelliget, ſi verecundum animum meum, ſi meæ vitæ rationem, ſi minimum penéque nullum ſtudiorum progreſſum viderit. Neque verò is ſum qui Alciati, viri certè maximi, dignitatem rarámque doctrinam cum mea tenuitate conferre audeam: Ille enim vir πολυΐςωρ καὶ πολυμαθὴς iocando liberè relaxandóque animum, Emblemata omni ſale & lepore Attico tincta effudit: nos induſtria, ſtudio, cogitatione, ſenſu denique omni nullum non lapidem mouemus, vt ſi pro dignitate non poſſumus ad vmbilicum perducere quę cogitamus, ſaltem tamen admiratione quadam rapti, coniecta

nea noſtra qualiacumque potiùs, quàm ſeriæ doctrinæ fructum aliquem proponamus Ille, vti ſe res offerebat (quando maximè à Iuris profeſſione honeſtam & liberam ceſſationem impetrabat) in medio ſuo otio negotium literarium conſectatus, rem quidem pulcerrimam, dignámque omni regio apparatu, eruditorum hominum oculis ſpectandam propoſuit: ego verò, vt libelli huius guſtum aliquem meo arbitratu perciperem, innumerabiles penè auctores Græcos & Latinos aliqua, quod certè audeo dicere, diligentia & voluptate animi deuoraui, eámque continuam operam in perquirendo fixi atque locaui, vt qui Siſyphus verſat ſaxum, ſudans nitendo, ſed neſcio tamen an hilum profecerim. Et hæc mea certè mens, ea cogitatio, id iudicium, Auditores, vt cùm ea de re apud vos tam liberè verba faciam, poſſim adoleſcentiæ lapſum deprecari. Fateor enim neſcio quo ætatis feruore ante annos ſeptem contuliſſe & ſublegiſſe me in libelli quandam formam aliquas minutias; quas cùm amicis aliquot meis oſtendiſſem, mihi auctores fuerunt, vt de iis edendis tum primùm cogitarē, & in publicam edi lucem paterer. Id certè, ne quid ego diſſimulem, mihi tum valde placuit, vt qui meorum ſtudiorum aliquod vel minimum ſpecimen non ægrè ferrem ſtudioſis eſſe conſecratum: ad eámque rem citiùs quàm licebat, neque tam maturè, vt oportebat, ad Chriſtophorum Plantinum, ciuem Antuerpienſem, Regium Typographum, ſcripſerunt amici meo nomine, vt quemadmodum is ipſe mihi coram pro ſua facilitate primùm hîc Lutetiæ pollicitus erat: deinde per literas idem non inuitus confirmarat, libellus prælo committeretur: quod tamen, vbi exemplar ad eum miſiſſem, penè omninò αὐτόχαρον, & reuera κακόχαρον, diuturna & moleſta negotiorum mole auocatus, tam citò præſtare non potuit, vt ipſe conſtituerat. Sed ea tandem edita ſcholia, immatura penè omninò, neque digna ſatis quę hoc tempore, tam eruditis hominibus abundanti, lucem ferrent: tamen excepta cum applauſu à ſtudioſis, mihi animos admouerunt, vt quę inculta parúmque terſa eſſe ſcirem, ſumpto quodam ocio libero corrigerem. Meæ itaque partes ſunt, vt cùm mihi tam gratos eruditorum hominum animos expertus ſim, qui pro eo labore, alioqui tenui, gratias mihi non ſemel habuerunt de caſtiganda illa editione cogitem: tum vt reſpondeam hominum de me bene meritorum expectationi, tum vt adoleſcentum ſtudia quacumque tandem ratione iuuare pergam. Quod negocium citiùs confeciſſem, & alacri ſtudio ma-

turaſſem,niſi profeſſionis meæ continua cura & laborioſa contentio, in qua ceſſatori eſſe non licet, me penè omninò à ſubſeciuis ſtudiis abſtraxiſſet: niſi inquam me toto iam ſexennio inexercuiſſet. Neque verò tam facile eſt ei qui noſtræ huius profeſſionis munus ſuſtineat. animum ad res tam varias & multiplices applicare: quem certè magnum & arduum laborem ſi qui tam facilem eſſe putant, vehementer admodum errant. Nullius enim planè animus eſt vel adeò rectè à natura informatus, vt hoc quicquid eſt quod facere debemus ex officio, qui non modò agendo, verùm etiam cogitando poſſit ſuſtinere. An vos aliam cauſſam eſſe vllam putatis, cur in tanto honore quo maximè artes aluntur, tam pauci reperti ſunt hactenus, qui in hac profitenti laborioſa contentione pro dignitate verſati ſint? Non eſt longè repetenda ratio: ſunt enim omittendę voluptates, prętermittenda ſtudia delectationis: ludus, iocus, conuiuia, confabulationes omnium penè familiarium deſerendæ. Quæ res vt plurimùm ardua & difficilis, in hoc genere homines à labore honeſtóque conatu ſtudiorum humanitatis auocat, & interdum omninò abſtrahit. Non longè abiero, dicámque hoc tempore quod tacitus nullo modo prætermittere poſſum: noſtra hæc profeſſio longè grauior eſt, magiſque ſeria, quàm ſuſpicari vnquam aut percipere poſſunt qui dolium hoc numquam volutarunt. Nulla ſiquidem ars eſt digna hominis liberaliter educati ſtudio, cuius non aliqua cognitione oporteat tinctum eum eſſe, qui munus hoc aliqua laude & hominum approbatione ſuſtinere meditetur. In quo ego docendi munere obeundo quantò magis in dies prouehor, tãtò etiam magis intelligo quàm abſim à perfectione ſummorũ operum, huiúſque profeſſionis dignitate: vt quãquam videar pleriſque nunc extra laboris aleam poſitus aliqua mea induſtria & exercitatione, imò verò hominũ eruditorũ approbatione; tamẽ haud dubiè fateri cogar, me fundaméta quę cogito, nondũ bene ieciſſe. Et hęc quidem quãquam veriſſima eſſe conſtet, ſcio tamen quàm imperitis & parũ cautis adoleſcentibus arrideant potius exoterica potiùs quàm acroamatica: quàm placeant, non ſolertes & induſtrij, non laborioſi & ingenuoſi doctores, ſed clamoſi quidam & importuni ardeliones, vt etiam fumorum venditores, qui audacia quadam impudenti & intolerabili, iuuentutem ſibi deuinciunt, cóque nomine literarum gloriam inſigni quodam faſtu complere non verentur. Quid enim nos, nos inquam laborioſi & induſtrij, non vbicum-

que fæci ſcholiaſticæ probamur? quia faſtum omnem præcludimus: quia malumus ſtudere vtilitati audientium quàm voluntati: non pendemus ab aura populari: huic multorum capitum belluæ non obſequimur, & hinc illæ lacrymæ, Auditores, vt nemini mirum ſit, cùm etiam Iupiter ipſe, vt eſt in adagio vetere, ne quidem placere omnibus poſſit. Sed vna tamen optimè factorum conſciẽtia, & doctorum quorumdam hominum de noſtris ſtudiis grauiſſimo iudicio ſuſtentamur atque animum colligimus: quamquam nihil ſit quod me pœnitere debeat, vt eorum hominum qui euentu metiuntur omnia, fortunam incuſare velim. Licet enim minimè gloriari poſſim, vt ille, *Cui mille Siculis errabant in montibus agnæ*: neque cantare audeaum quæ:

——ſolitus ſi quando armenta vocaret
Amphion Dircæus in Actæo Aracintho.

Tamen mea ipſe ſorte contentus, ſi fas eſt, ſi licet, Auditores, dicam ingenuè:

Non ſum adeò informis: nuper me in littore vidi
Cùm placidum ventis ſtaret mare. numquam ego Daphnim
Cantando metuam, ſi numquam fallit imago.

Sed iam nimis multa de me: in qua nimirum commemoratione vereor ne quis exiſtimet me meas merces alienis nominibus velle cariùs vendere quod ſi facio, mei planè ſum immemor, vt qui naſutis hominibus me ridendum propinem. At ne patiar vos hinc ſatiatos diſcedere, néve aberrem à ſcopo, quem mihi primùm propoſueram, vtque vno quaſi faſce complectar quæ hactenus à me dicta ſunt, quæſo, ſtudioſi Adoleſcentes (vos enim iam alloquor, in quorum gratiam noſtri hi labores inſtituti ſunt) quæſo inquam, noſtri huius auctoris antiquam doctrinam diligenter obſeruemus & exoſculemur: peritiam iuris admiremur: eloquentiam conſectemur, ſuccinctum dicendi genus eodem cum doctis hominibus conſenſu approbemus: varietatẽ certè grauiſſimã iucundiſſimámque veneremur: cuius ſingulas eáſque admirabiles virtutes ſi penitus intuemur, theſaurum habemus nullo auro nulliſque gemmis conferendum: multóque magis admirabilem, ſi eius vnius ſelectiſſimas doctrinæ gemmas cum aliorum vel certè permultorum floſculis comparemus. In quo Emblematum libello mea qualicumque commentatione illuſtrando, non puto me omninò malè bonas horas collocaſſe: quamquam id dictum nolim, vt cornicibus, quod aiunt, configam oculos, aut me apud vos efferam impenſiùs, quod neque veſtra de me expectatio, neque meus pudor

quam putaretur. Sed hoc vnum contendo: excuſetur quæſo (id enim mihi non ſemel deprecandum) excuſetur inquam nimius adoleſcentiæ meæ feruor, qui libellum quaſi è nido implumem vt ita loquar, & vt immaturum fetum emitti permiſerim: excuſetur denique nimia fortaſſe tarditas, quæ effecit vt nondum ſatis mihi facere potuerim, neque ſupremam admouere manum in eo diligenter emendando, eò quòd continuum mearum prælectionum penſum ab eo quod tandiu mihi propoſueram, me diutius auocarit. Sic enim mihi firmo quodam animi propoſito ſtatui, vt quandiu mihi liberè ac quietè verſari hac in Academia licuerit, efficiam vt qui eruditis hominibus rationem mei otij conſtare velim. Quid enim verear apud vos meas hic fateri delicias? ADOLESCENTES optimi.

Muſæ noſter amor Permeſſides.

In quarum ſtadio quamquam moleſto & ærumnarum pleno, honeſto tamen & laudabili, ſic me contineo, ſingulari Dei beneficio, vt nullus vnquam fuerit adoleſcēs, qui me toto iam ſexennio profitentem de ſuggeſtu audierit, cui tamen modeſtia commendata ſit, cui honeſti cultus, cui denique humanitatis litteræ, qui idem mihi ex animo non fuerit obſecutus. Nihil moror aliorum ſtudia & labores certè multos ſollicitudinum plenos, per me licet, oblectentur alij cæcis quibuſdam cupiditatibus: alij fori iurgia conſectentur: hi rei militari, aut mercaturæ faciundæ totos ſeſe dedant: alij lucris inhient, & optima ſacerdotia vel prece vel pretio, ſi poſſint, aucupari non deſinant:

Me verò primùm dulces ante omnia Muſæ,
Quarum ſacra fero ardenti perculſus amore,
Accipiant, cælique vias & ſidera monſtrent.

DIXI.

EMBLEMATVM INDEX IN LOCOS COMMVNES AD STVDIOSORVM COMMODITATEM DIGESTORVM.

Numerus ad Emblematis cuiuſque refertur ordinem.

INſignia ducatus Mediolanenſis. *Emblema.* 1
Mediolanum. 2
Numquam procraſtinandũ. 3

DEVS ſiue RELIGIO.

In Deo lætandum. 4
Sapientia humana, ſtultitia eſt, apud Deum. 5
Ficta Religio. 6
Non tibi, ſed religioni. 7
Qua dij vocant eundum. 8

VIRTVTES.

FIDES.

Fidei ſymbolum. 9
Fœdera. 10
Silentium. 11
Non vulganda conſilia. 12
Ne quæſtioni quidem cedendum. 13

PRVDENTIA.

Conſilio & virtute Chimæram ſuperari, hoc eſt, fortiores & deceptores. 14
Vigilantia & cuſtodia. 15
Νῆφε, καὶ μέμνησ᾽ ἀπιστεῖν, ἄρθρα, &c. 16
Πῆ παρέβην; τί δ᾽ ἔρεξα; τί μοι δέον οὐκ ἐτελέσθη; 17
Prudentes. 18
Prudens magis quã loquax. 19
Maturandum. 20
In deprehenſum. 21
Cuſtodiendas virgines. 22
Vino prudentiam augeri. 23
Prudentes vino abſtinent. 24
In ſtatuam Bacchi. 25
Gramen. 26

IVSTITIA.

Nec verbo, nec facto quemquam lædendum. 27
Tandem, tandem iuſtitia obtinet. 28
Etiam ferociſſimos domari. 29
Gratiam referendam. 30
Abſtinentia à muneribus capiundis. 31
Bonis à diuitibus nihil timendum. 32

FORTITVDO.

Signa fortium. 33
Ἀνέχου καὶ ἀπέχου. 34
In adulari neſcientem. 35
Obdurandum aduerſus vrgentia. 36
Omnia mea mecum porto. 37

CONCORDIA.

Concordiæ ſymbolum. 38
Concordia. 39
Concordia inſuperabilis. 40
Vnum nihil, duos plurimùm poſſe. 41
Firmiſſima conuelli non poſſe. 42

SPES.
Spes proxima. 43
In ſimulacrum Spei. 44
In dies meliora. 45
Illicitum nihil ſperandum. 46
Pudicitia. 47
VITIA.
PERFIDIA.
In victoriam dolo partam. 48
In fraudulentos. 49
Dolus in ſuos. 50
Maledicentia. 51
In receptatores ſicariorum. 52
In adulatores. 53
Ei qui ſemel ſua prodegerit, aliena credi non oportere, 54
STVLTITIA.
Temeritas. 55
In temerarios. 56
Furor & rabies. 57
In eos qui ſupra vires quidquã audent. 58
Impoſſibile. 59
Cuculi. 60
Veſpertilio. 61
Aliud. 62
Ira. 63
In eum qui ſibi ipſi damnum apparat. 64
Fatuitas. 65
Obliuio, paupertatis parens. 66
SVPERBIA.
Superbia. 67
Impudentia. 68
φιλαυτία. 69
Garrulitas. 70
Inuidia. 71
LVXVRIA.
Luxuria. 72
Luxurioſorum opes. 73
Tumulus meretricis. 74
In amatores meretricum. 75
Cauendum à meretricibus. 76
Amuletum Veneris. 77
Inuiolabiles telo Cupidinis. 78
Laſciuia. 79
DESIDIA.
Deſidia. 80
Deſidiam abiiciendam. 81
In facilè à virtute deſciſcentes. 82
Ignaui. 83
AVARITIA.
Auaritia. 85
In auaros. 85
In aulicos. 86
In ſordidos. 87
In diuites publico malo. 88
In auaros vel quibus melior conditio ab extraneis offertur. 89
GVLA.
Gula. 90
Ocni effigies. 91
In paraſitos. 92
Paruam culinam duobus ganeonibus non ſufficere. 93
Captiuus ob gulam. 94
In garrulum & guloſum. 95
Doctorum agnonima. 96
NATVRA.
Natura. 97
Ars naturam adiuuans. 98
In iuuentam. 99
In quatuor anni tẽpora. 100
ASTROLOGIA.
Scyphus Neſtoris. 101
Quæ ſupra nos, nihil ad nos. 102.
In Aſtrologos. 103
Qui alta contemplantur, cadere. 104
AMOR.
Potentiſſimus affectus, amor. 105.
Po-

Potentia Amoris. 106
Vis amoris. 107
In ſtudioſum captũ amore. 108
A'ντέρως, i. amor virtutis. 109
A'ντέρως, amor virtutis alium Cupidinem ſuperans. 110
Dulcia quandoque amara fieri. 111
Ferè ſimile ex Theocrito. 112
In ſtatuam Amoris. 113
In obliuionem patriæ. 114
Sirenes. 115
Senex puellam amans. 116
In colores 117

FORTVNA.

Virtuti fortuna comes. 118
Fortuna virtutem ſuperans. 119
Paupertatem ſummis ingeniis obeſſe ne prouehantur. 120
In Occaſionem. 121
In ſubitum terrorem. 122
In illaudata laudantes. 123
In momentaneã felicitatẽ. 124
Ex damno alterius, alterius vtilitas. 125
Bonis auſpiciis incipiẽdum. 126
Nihil reliqui. 127
Malè parta, malè dilabuntur. 128
Semper præſto eſſe infortunia. 129
Remedia in arduo, mala in prono eſſe. 130

HONOR.

Ex arduis perpetuũ nomen. 131
Ex literarum ſtudiis immortalitatem acquiri. 132
Tumulus Io. Galeacij. 133
Optimus ciuis. 134
Strenuorum immortale nomẽ. 135
Nobiles & generoſi. 136
Duodecim certamina Herculis. 137
In nothos. 138
Imparilitas. 139
In deſciſcentes. 140
Aemulatio impar. 141
Albutij ad Alciatum, &c. 142

PRINCEPS.

Princeps ſubditorum incolumitatem procurans. 143
In ſenatum boni principis. 144
Conſiliarij principum. 145
Opulentia tyranni, paupertas ſubjectorum. 146
Quod nõ capit CHRISTVS, rapit fiſcus. 147
Principis clementia. 148

RESPVBLICA.

Salus publica 149.
Reſpublica liberata. 150

VITA.

In vitam humanam. 151
Ære quandoque ſalutem redimendam. 152

MORS.

Cum laruis non luctandũ. 153
De morte & amore. 154
In formoſam fato præreptam. 155
In mortem præproperam. 156
Terminus. 157
Opulenti hæreditas. 158

AMICITIA.

Amicitia etiam poſt mortem durans. 159
Mutuum auxilium. 160
Auxiliũ nunquã deficiens. 161
Gratiæ. 162

HOSTILITAS.

In detractores. 163

Inanis impetus. 164

Aliquid mali propter vicinum malum. 165

In eum qui truculentia ſuorũ pericrit. 166

Ἐχθρῶν ἄδωρα δῶρα. 167

A minimis quoque timẽdũ. 168

Obnoxia infirmitas. 169

Vel poſt mortem formidoloſi 170

VINDICTA.

Iuſta vindicta. 171

Iuſta vltio. 172

Parem delinquentis & ſuaſoris culpam eſſe. 173

Alius peccat, alius plectitur 174.

Inſani gladius. 175

PAX.

Pax. 176

Ex bello pax. 177

Ex pace vbertas. 178

SCIENTIA.

Doctos doctis obloqui nefas eſſe. 179

Eloquentia Fortitudine præſtantior. 180

Facundia difficilis. 181

Antiquiſſima quæque cõmentitia. 182

Inſignia poëtarum. 183

Muſicam Diis curæ eſſe. 184

Litera occidit, ſpiritus viuificat. 185

Dicta ſeptem ſapientum. 186

IGNORANTIA.

Submouendam ignorantiam. 187.

Mẽtem non formam plus pollere. 188

Diues indoctus. 189

MATRIMONIVM.

In fidem vxoriam. 190

Reuerentiam in matrimonio requiri. 191

In fecunditatem ſibi ipſi damnoſam. 192

Amor filiorum. 193

Pietas filiorum in parentes. 194

Mulieris famam, non formam vulgatam eſſe aportere. 195

In Pudoris ſtatuam. 196

Nupta contagioſo. 197

ARBORES.

Cupreſſus. 198

Quercus. 199

Salix. 200

Abies 201

Picea. 202

Cotonea. 203

Hedera. 204

Ilex. 205

Malus medica. 206

Buxus. 207

Amygdalus. 208

Morus. 209

Laurus. 210

Populus alba. 211

FINIS INDICIS EMBLEMATVM.

INDEX RERVM ET VERBORVM QVÆ HIS COMMENTARIIS continentur.

*Quæ his notis *, **, ſunt inſignita, ex præfatione excerpta ſunt.*

A Bdomen. 331
Abies apta fretis. 687
Abſtemius. 111
Abſtinentia. 145.157. à muneribus capiundis. 146
Abſtinentię officia. 157
Acheloi cornu. 427
Achillis ſcutum ad ſepulcrum Aiacis delatum. 133
de Achillis armis contentio. 134
Achillis arma malè Vlyſſi adiudicata. 599
Achilles vt tractarit Hectoris cadauer. 541
Achillis ſepulcrum. 481
Achiui. 589
Actęon in ceruum mutatus. 214
Actęones venatores ibid.
Adonis ab apro interemptus. 288
Adonis lactucę foliis occultatus. 287
Adorea, quid. 668
Aduerſas res ſtatim accedere, tardè recedere. 467
Adulator vt Chamæleon. 218
Adulatorum mores. 218. & ſeq.
Ægyptiorũ ἱερογλυφικὰ. 3.22
Ægyptij quid per leonem deſignabãt. 79.81. quid per ſerpentem. 22
Aello harpyia. 151
Æluri feminæ ſalacitas. 294
Æneę pietas. 667
Ænigmatum lex. 5. 68
Ænigma de teſtudine. 673
Æſchylus bibax. 109
Æſculapius cur Deus habitus. 529
ſub forma ſerpentis cultus. ibid.
Ætates tres. 651
Æthiops non albeſcit. 235
Æthiopem dealbare. ibid.
Affectus moderandi. 222
Affectus ſedati in iudicibus. 516
A fronte & à tergo. 93
Agamemnon. 202
ambitioſus. 226
eius clypei ſymbolum. 229
Agathocles peripateticus arrogans. 264.
Agentes & conſentientes pari pœna puniendi. 593
Ageſilai cordatum conſilium. 61
Aglaia. 561
Aiacis & Vlyſſis contentio. 133
Aiacis inſania. 599
Aiacis tumulus. 201
Aiax qualis apud Homerum. 454
Aiax ſe interfecit. 599
Alauda in gramine nidificat. 126
Alboris ſignificationes. 421
Albutius iuriſconſultus. 508
Albutij ad Alciatum. ibid.
Alcea, cauda leonis. 245
Alce fera ſeptentrionalis. 30
Alciati ſymbolum 424. Epigramma in detractorem. 505
in pędotribas. 564
Alciati laus in aliena patria. 509
eius Emblemata philologis omnibus probata. 15
Alciatæ gentis inſignia 30
Alciatus ius ciuile profeſſus in Gallia 29. quid reſponderit, ſciſcitantibus qua methodo in ſtudiorum curſu eſſet vtendum. 88
Alcibiades aſſentator. 21
Alcimenes auceps. 366
Alcyonis ſolertia. 610. in nidificando. ibid.
Aleę ludo vita hominis comparata. 464
Aleuadę Theſſali. 160.
Alexand. Magno acceptum Emblema. 31. pellæus iuuenis. 24
eius pręclarus ortus. ibid.

mater Olympias. 22
filius Iouis Ammonis. ibid.
eius apophthegma. 31
ſumma celeritas in bellis. ibid
Piratæ ad Alex. reſponſum. 172
inſatiabilis. 226
iræ deditus: nam ira percitus amicum interfecit. 244
Alius peccat, alius plectitur. 595
Amabiles poſt mortem. 583
Amaltheæ cornu. 425
hiſtoria. 427
quid per Amaltheæ cornu intelligendum. 425
Amantes buxo ſimiles. 696
Amantes cur palleant. ibid
Amaranthus. 483
tumulus appoſitus. 482
Amaſidis fatum. 173
Amator, vt aries, ſtolidum animal. 278
Amatores meretricum. 280
Amatores nullum periculum detrectant. 290
Ambages. 141
Amens. 66
Amicorum duo genera. 405
Amici qui diligendi. 554
Amici veri typus. 559
Ἀμνηςίας lex. 480
Amor effectus potentiſſimus. 368
Amor in gemma ſculptus. 369
Amor leonum domitor. ibid.
Amor nudus, ridens, nullis armis inſtructus. 372
Amori fax tributa. 373. & 382
Amoris potentia. 372
Amoris vis. 374
Amor πανδαμάτων, omnia domat. 373
fulmine ſuperior. 375
Amor ignis. 374
Amore captus ſtudioſus. 377
Amore non capi Muſas, quid. 413
Amor ſine arcu & telis. 380
Amores duo. 381
Amor duplex quid aliis ſignificet. 382
Amoris honeſti agalma. 381
Amoris cæleſtis effecta. ibid.
Amor turpis vt pellatur. 384
Amoris natura. 390
Amoris mel & fel. ibid.
Amor γλυκύπικρος. ibid.
Amoris ſtatua. 395
Amor aliger. 376
Amor cur nudus. 398
puer. ibid. inconſtans. 399
pharetratus & ſagittifer 400. alatus 401. pennatus. ibid. cęcus. 402
τυφλὸς καὶ τυφλοποιός. ibid. & 396. igneus. 403
Amoris ſcutũ & ſymbolum. 395. 694
Amorem tribus rebus induci. 411
Amoris vulnera ex oculis ibi.
ad Amorem inflammant verba & cãtus. 412
Amoris antidotum. 413
Amor caſtus & pudicus. 56
Amor laqueos vndique tendit. 104
Amor ſui, peſſimus. 260
in Amando delectus & conſilium. 282
in Amorem turpem, amuletum ſiue remedium efficax. 291
Amor vt inhiberi & ſopiri poſſit. 291
quomodo ab amore ſuperetur. 384
ab amore turpi quomodo cauendum. 281
plus amore quàm vi effici. 376
Amphisbænæ ſerpentes. 25
Amuletum in obtrectationem. 568
Amygdalus. 699
ἀναισθησία & ſenſuum vacuitas (256
Anas prodit anates. 208. &c.
Anchora quid. 512
Anchora delphino iuncta. ibid.
Anchora Thalaſſiarchi Gallici. ibid.
ἀνέχου καὶ ἀπέχου. 156
Angerona ſilentij Dea. 66
Angli diuinatoris vana prędictio. 363
Anguilla lubrica. 103
Anguillas qui dicantur captare. 320
in aqua turbida piſcari. ibid.
Anguis quid ſignificabat. 23
ſinuoſus. 24

Anguis Ambroſianus Mediolani. 530
Animalium genera. 343
quorumdam ſolertia. 126
Animi contemplatio quæ. 36
Animi amor Diis gratus. ibid.
Animi puritas Deo gratiſſima. 38
Animus an in cerebro, an in corde. 343
Animus ab externis minimè pendens. 168
Animus vt auriga. 222
Animi ſedes. 343
Anni quatuor tempora. 351
Ἀντέρως, amor virtutis. 381
Anteuorta & poſtuorta. 93
Ἀντιάνειρα, virago. 73
Antiochi Soteris in Galatas ſtratagema. 442
Ἀντιπελαργία. 144
Antiquiſſima quæque commenticia. 625
M. Antonij facinus. 138
Antonius tyrannus & peſtis ſuę patriæ. 139
Aper Erymantheus. 494
Apes citius pungunt nefanda pollutos libidine. 391
Apicius guloſus. 326
Apollo & Bacchus cur iiſdem aris iuncti. 349
Apum natura. 526
Aqua. 629
Aquæ vitreę. 320
Aqualis & malluuium. 146
Aquilę cognomen habuit Pyrrhus. 155
Aquila, auium regina & Iouis miniſtra. 38
Aquila in nubibus 502
fortitudinis nota. 553
pro ſtemmate Imperatoris. ibid
inſigne Romanorum. 154
Aquilę omen. 155
pręſtantia. ibid.
Aquilæ ſacrę aues quibus. ibid.
Aquilæ & ſcarabei diſſidium. 599
Aquilino naſo homines. 155
Arabum aſſentatio. 218
Arbor, quid. 627
Arbuſtum vnum non alit duos erithacos. 332
Arcades lunam primi obſeruarunt. 486
Archilochus poeta maledicus. 211
Arcula Gratiarum inanis. 562
Ardea. 307
Ardeliones. 306
Ardelionum ſtudia taxantur. ibid. & 307.
Ardeola ſtellaris. ibid.
Ariadne à Theſeo relicta, à Baccho rapta. 117
Aries vir gregis. 280
Aries in aureo vellere. 655
Arion citharœdus à delphino ſeruatus. 325
Ariſtides iuſtus. 236
Ariſtippi cautio. 536
Ariſtomenes Meſſenius. 153
Ariſtotelis φιλαυτία. 265
ingratus in Platonem. 247
Arrogantes. 264
Ars naturam adiuuans. 344
Ars ſua cuique pro viatico. 345
Aruum genitale. 288
Aſini encomium per Cornelium Agrippam. 50
Aſinus portans myſteria. 48
Aſinus quid in Hieroglyph. 50
Aſſentationis malum. 263
Aſtrologi iudiciarij. 366
in Aſtrologos. 361
Aſtrologorum error & cæcitas. 362
Aſtydamas, hiſtrio. 264
de Ara & Litis, Pontici Heraclidis allegoria. 468
Ate Homerica. 467
Athenarum laus. 43
Athenæ doctæ. 42
Athenæ ſub Mineruæ tutela. 97
Athenæ vnde nominatæ. 96
Athenienſes αὐτόχθονες. 485
Athenienſium inſigne, cicada. ibid.
bella periculoſa. 607
Athei. 41
Ἀθέων hominum vituperatio. ibid.
Atyla. 459
Auaritia ſummum malum. 324

Auaritiæ quanta pernicies. 323
Auarus Tantalus. 311
Auari condicio. 310
Auari aſino comparati. 313
in Auaros. 312 & 322
Auarorum principum commentum. 524
Audentes quid ſupra vires. 231
Augiæ purgatio. 495
Auguſtinus Niphus ſenex philoſophus, amore captus. 378
Auguſti Cæſaris dictum. 101
Auguſti mater Actia quid ſomniarit. 24
Auium induſtria naturalis. 125
Aulicorum ſeruitus miſerrima. 316
Aurata, piſcis. 582
Auxilium mutuum. 555
Auxilium numquam deficiens. 558

B

de Bacchi ortu fabula ad quid. 120
Bacchi ſtatua. 115
Bacchi nuda ſimulacra cur. 119. & 120
Bacchi nutrices Nymphæ. 120
Bacchi mater Semele. 110
Bacchus & Pallas cur Ioue patre nati. 110. cur eadem ara locantur. 109
Bacchus pater vnde dictus. 110
Bacchus Bromius dictus. 114
Bacchus cur iuuenis. 117
cur ei adiunctum tympanum. ibid.
nudus, cornutus, rubeus, igneus. 118. & 119
Bacchus inſutus femori patris quid. 120
Bacchus Liber pater. 116
Bacchus Lyæus. 169
Bacchus κισσοφόρος. 690
Bacchus Nymphis temperandus. 120
Bacchylides lyricus. 605
Baculus, quid. 427
Barbam vellere. 541
Barrus & barrire. 445
Bartholomæus Anulus vir eruditus pictæ poeſeos auctor. 640
Batriades Callimachus. 318
Bella principum Chriſtianorũ quàm peruerſa. 451
Bellaria. 165
Bellerophon. 76
vnde dictus. 77
Belli comes feſtinatio. 31
Belli Troiani augurium. 471
Bellorum ſuaſores. 593
ex Bello pax. 604
Bellum ciuile. 176
nihil exitioſius. 451
Bellum non facilè ſuſcipiendũ. 606
quando bellum ſuſcipiendum. 608
in Bellis ſuſcipiendis quanta debeat eſſe cautio. 606
Beneuolentia ciuium, firmiſſima cuſtodia. 60. & 61
Biantis apophthegma. 168
Bias. 645
Bilem euomere. 565
Bilis duplex. 245
Bis dat, qui citò dat. 563
Bis pueri, ſenes. 415
Biturigum inſigne veruex. 27. 28. 29
in Biturigum Academia profeſſus eſt Alciatus. 29
Biturix Galliæ ciuitas. ibid.
Bonieuentus ſimulacrum. 194
Boni piique Imperatores. 528
Bonis auſpiciis incipiendum. 453
Bos animal ad laborem natum. 425
Botrus, βότρυς. 115
Βουκέρως καὶ δικέρως Bacch⁹. 118
Boues Lucæ. 444
Bromius Bacchus. 114
M. Bruti numiſma. 531
Brutus & Caſſius. 428
Brutus ſeipſum occidit. 429
Buſtum. 154
Buxus. 695
Byrrhus, giluus. 422

C

Cachinus. 534
Cadmi hiſtoria. 639
Cadmus dentes draconis vt ſeminarit. ibid.
Caduceus. 425
Caduceus Mercurii. 426
Caduceo implicati ſerpentes. ibid.
Cæcus claudum humeris geſtat. 555

Cæcitatis animi maxima. 262
Cæſaris interfectores. 428
Cæſar occiſus à Bruto. ibid.
Cæſar imitatus Alexandrum. 31
Cæſar occiſus in ſenatu. 138.& 139
Cæſaris Borgię inſolentia. 198
Καιρὸς recaluaſter. 438
Calais & Zetes Argonautę. 150
Calchas augur præſtantiſſimus. 471
Callimachus poeta. 318
Cancri fluuiales. 330
Canis quid in Hieroglyph. 569
Canis, fidei nota. 657
Canis ad Lunam allatrans. 567
Canis orbem Lunę conſpiciẽs quid. 568
Canis, pro inuido. 569
Capra lupi catulum lactans. 246
Capra meretricem ſignificat. 281
Capra Scyria. 503
Captatores ſæpe ipſi capiuntur. 591
Caput egregium, ſed cerebrum non habens. 653
Cardamus noxius vicinis herbis. 572
Carneadis apophthegma. 161
Caroli Burgundiæ ducis fatum. 227
Caroli Qu. Imp. ſymbolum, VLTERIVS. 196
Carolus Magnus vt factus Auguſtus. 172
Carpere facilius quàm imitari. 567
Caruaialus in Eraſmum. 549
Caſſus lumine. 589
Caſtor & Pollux. 189
Caſtor & Pollux quid allegoricè. 188
Caſtor ſiue fiber ſibi teſtes abſcindit. 535
Caſtoris ſeu fibri ſolertia. ibid.
Catonis pertinax animus improbatur. 331
Cauea, quid. 600
Cauſſa occulta. 200
Cauſſæ rerum multæ hominibus incognitæ, 584
Cecrops διφυὴς cur dicta. 40
- biformis. ibid
Cecrops idolatriæ inuentor. 42
Cecrops rex Atticæ. ibid.
Celęno harpya. 151
Celeritas nimia fugienda. 99
Celeritatis & diligentiæ laus. 32
Centauri, qui. 520
Cerberus triceps. 496
Cerua aeripes. 495
Ceuere, verbum obſcenum. 308
Chęrephon appellatus Veſpertilio & Noctua, cur. 238
Chamęleon. 217.& 2
Chamæleontis natura. ibid.
Charites vnde dictę 561
nudę virgines, iunctæ pedibus habent alata talaria: vnam duæ aliæ conſpiciunt. ibid.
cur filiæ Iouis & Eurynomes. ibid.
Chilon. 443.& 644
Chimęra victa à Bellerophonte. 77
Chimęra quale monſtrum & quid. ibid.
Chimęra cur triformis. ibid.
Chiron Centaurus, Achillis inſtitutor. 519
Chironis natura ferina, quid. ibid.
Chœnici non inſidendum, quid. 299
Chonrardus Peutinger Auguſtanus, eiúſque laus. 16
Chriſtianorum principum rixis auctũ eſt Turcicum imperium. 451
Cicada nobilitatis Athenienſium inſigne. 485
Cicada garrula. 566
Cicadam ala corripere. ibid.
Cicero ab amicis ad ſecundas nuptias ſollicitatus, philoſophiæ & amori ſimul operam ſe dare non poſſe dixit. 378
Cicero ſua emendare veritus non eſt *12. ſi qui dies ad ruſticandum darentur, ad eorum numerum accommodabat quæ ſcribebat. *45
Cicero à M. Antonio interfectus. 137.& 138
Princeps eloquentiæ. 139
φίλαυτος. 265
Ciceronis verſus à multis reprehenſus. 621
Ciceronis infelix contentio in Antonium. 431
Ciceronis diſſimulatio poſt ciuile

bellum Pompeianum laudatur. 430
Ciconiæ nidus. 142. pietas. ibid.
effigies in ſceptris. 144
Circe venefica & meretrix. 284
Circe filia Solis 286
eius fabulæ quid ſignif. ibid.
Ciſſus, hiſtrio Bacchi. 690
Ciuili bello nihil exitioſius. 451
Claſſicum belli. 594
Clauum clauo pellere. 385
Clementia vera principis virtus. 153
Cleobulus. 644
Cleomenis verba grauiſſima. 429
Clitoriis moribus homines. 686
Clitorius lacus abſtemios reddit. ibid.
Clypeus Myrtilli. 559
Clytum interfecit Alexander iratus. 244
κόκκυξ, cuculus. 237
Color viridis. 192
albus. 219
Color niger, albus, viridis, flauus, rubeus, purpureus, cæruleus. &c. 220. & 419. &c.
in colores. 419
Colorum ſignificationes. 418
Coloribus exprimuntur affectus animi. ibid.
Columba ſignum timidorum. 154
Commentaria in Alciati Emblemata ſcribendi, quod fuerit inſtitutum & conſilium Minoi. * & ** &c.
Comparatio Reip. cum naui ventis agitata. 188
Compedes aureæ aulicorum. 315
Concordia vnde dicta. 60
Concordiæ vis. 177
Concordiæ ſymbolum. 271
Concordia per lyram deſignabatur. 61
Concordiam vt ſuaſit Heraclitus 86
Concordiam ciuium, principes curare debent. 171
Concordia iuſuperabilis. 177
Conſcientiæ malæ tormenta. 357
Conſilia non vulganda. 68
cur occultanda in bellis. ibid.
Conſilij & fortitudinis vis. 75
Conſilij ſui conſcium nolebat eſſe aliquem Metellus. 69
Conſilio & virtute ſuperari fortiores & deceptores. 75
Conſilium cum viribus coniunctum. 181
Conſultor, res ſacra. 69
Cor ne edito. 271
Corinthij χοιρικομέτραι 300
Cornicum concordia. 171
Cornicum & vlularum diſſidium. 98
Cornicis vox, cras, cras. 193
Cornix quid. 173
Cornix inauſpicata. 276
Cornua Amaltheę. 425
Cornua audaciam ſignificant. 118
Cornutus Bacchus. ibid.
Corona ciuica. 684
de coronis quæ ſtatuis deorum appendebantur. 53
Coruus à ſcorpione ictus. 590
Cotonea iuſſa comedi, à Solone, nouis nuptis. 689
Credulitas fugienda. 83
Crepido. 276
Cuculi. 236. & 237
Cuculi nomen quibus tribuendum. 236
Cucurbita quid allegoricè. 447
Cucurbita audacior ad pini ramos. ibid.
Cui non credendum. 222
Culina parua duobus ganeonibus nō ſufficit. 332
Culpa reiecta in inſontes. 605
Cupido cur Veneri adiungatur. 391
Cupidinis fax. 373
Cupidines duo, & totidem Veneres. 381. vide Amor.
Cupreſſus vnde nominatus. 681
Cupreſſus ſymbolum funerum. 682
eius natura. 681
Curculio. 326
Curia. 507
Cyclops quid Seruio. 588
quid Heraclidi. ibid.
Cycnus Phœbo ſacer. 632
quid ſignificet. ibid.

de Cycno ante mortem canẽte Platonis locus. ibid.
qui negent cycnum ante mortem canere. ibid.
Cycni regis hiſtoria. 633
ad Cynoſarges quid. 499
Cypria Venus. 288

D

DAedalus faber ingenioſiſſimus. 71
Damnum præferendum turpi lucro 443
ex Damno alterius, alterius vtilitas. 450
Δάφνη vnde dicta. 702
Defraudare genium. 314
Dei arcana non opus eſt ſcrutari 361
Dei oculum nemo fallit. 146
in Deo lætandum. 33
Delphinus anchoræ alligatus. 512
hominũ amaſi' φιλάνθρωπος. 512.& 547
in mari abſorptus, quid. 573
Demarati ſapiens reſponſum. 64
Democritus riſor humanæ ſtultitiæ. 533.534
Deprehenſus interceptus eſt. 102
Deſcriptio improborum quorumdã tenuis fortunæ hominum. 581
Deſidere. 297
Deſidere in modio. ibid.
Deſidiam abiiciendam. 299
Deſperantis opinio quæ. 429
Deſpondere animum. 200
Deucalion ſeruatus gruum beneficio 90
Deus omnia vel tectiſſima nouit. 129
Dextra fidei ſymbolum. 57.& 175
Dextram iungere, ibid.
Dialecticæ ſymbolum ſerpentes. 427
Dicta ſeptem ſapientum. 642
Digni hederis. 691
Dij meliora. 678
Dij qua vocant eundum. 52
qui Dij veteribus habiti. 108
Dij multi iiſdem aris poſiti. 109
Diligentia omnia perfici. 32
Diomedes. 183
Diomedes victus. 496
Diomedis & Vlyſſis effigies iunctæ, quid. 181
Dione Veneris mater. 381
Dionyſius nepos & guloſus. 325.320
Dipſas ſerpens. 367
Diſcordia Dea. 174
Diſſidium aquilæ & ſcarabei. 579
luporum & ouium. 584
Diues indoctus. 654
Diues, aut iniquus, aut iniqui hæres. 461
Diuites publico malo. 319
Diuitum ſemper tuta ſtatio, pauperum non item. 580
Diuinatoris Angli vana prædictio. 363
Doctorum virorum diſſidia. 614
Doctorum agnomina. 338
certamen. 640
fama. 692
Doctos doctis obloqui nefas. 613
Dolus an virtus quis in hoſte requirat. 443
Dolus in ſuos. 208
Dolus malus, quid. 206
Dona hoſtium, non dona. 575
Draco, quid. 629
vnde dictus. 105.& 639
Draco peruigil. 105
Dracones & Vlulæ Palladi conſecrãtur. 106
Dulcia quandoque amara fieri. 389
Δύσκολα τὰ καλά. 471

E

ECheneis. 303
Ἐχθρῶν ἄδωρα δῶρα. 575
Eidothea, filia Protei. 628
Εἷς ἀνὴρ, οὐδεὶς ἀνήρ. 182
Elementa quatuor, totidem Deorum nominibus intellecta. 34
Elephanti, Lucæ boues dicti. 444
Elephanti ad vſum bellorum. 601
Elephantus in triumpho. 602
Elephas pictus in tropheo ab Antiocho. 443
Eloquentia fortitudine præſtan-

tior. 619
Epidius. 190.192
Emblema quid & vnde dicatur. 13.14
quid differat à gnome parabola, & ænigmate. ibid.
ἐμβλημα poteſt eſſe ἄφωνον. 14
Emblemata cur inuenta. ibid.
Emblemata quamquam varia, tamen ad tres ordines reuocari poſſunt. ibid.
Emblemata qui ſcripſerint. ** 3
Emblematon Alciati laus. * 14
Emblematon dignitas. * 15
Emblematum quorumdam primi interpretes. * 15
in Emblematis quid requiratur. 14
Eniti. 21
Epaminondę laus. 64
Ephyre. 278
Epicharmus poeta & philoſophus. 84
Epictetus. 156.158
eius doctrina & lucerna. ibid.
Epicurei, vitæ futurę contemptores. 40
Epidaurius ſerpens. 25
Epigramma Augeriani de amore. 375.& 397 Sannazarij. 667
Epiſcopi duo munera & officia. 78
Equi ſolis. 228
Equitandi peritia qua ratione in principibus eſſe debet. 160
Equus neſcit adulari. 163
Eraſmi Terminus. 549
Eraſmi reſponſio ad Caruaialum. ibid.
Erithacus auis. 333
Errores eorum qui literas addiſcunt
Eruca. 274. (88
Eſſæi Iudæi. 295
Euentus bonus. 194
Eunomi Locrenſis & Ariſtonis certamen. 635
Euphroſyne. 562
Eurynome, mater Gratiarum. 563
Excurſus in fœderum & fidei violatores principes. 443
Excurſus in miſeram adoleſcentum feliciſſimi ingenij condicionē. 434
Exempla eorum qui deſciuerunt à virtute. 504

F

FAb. Max corona ciuica donatus 124.& 125
cunctator appellatus. 126
Fab. Quintil. ſua ipſe correxit errata ** 4
Facem accenſam tegere quid. 297
Facundia difficilis. 623
Fama doctorum. 692
Fama numquam intermoritura. 481
Fatiſcere. 196. Fatuitas. 249
Fatum memorabile. 591
Fauces. 24
Felices qui. 37
Felicitas momentanea. 446
Femina, iners animal. 193
Ferociſſimos etiam domari. 137
Ferocitatis ſigna. 229
Fibri ſolertia. 535
an Fiber ſibi teſtes exſcindat, contrà uerſum. 536
Ficedula. 333
Fidendum quatenus vel diffidendum. 84
Fides non habenda ei qui fidem violarit. 221
Fides vxoria. 656
Fides in dextris. 55. Fides quid. 56
Fidei ancipitis homines. 241
Fidei fallacis homines vt retinendi. 103
Fidei ſymbolum dextra. 57. & 175
Fidiculę vel fides. 73
Fidij ſimulacrum. 56
Fidius qui & Piſtius Deus. ibid.
Firmiſſima conuelli non poſſe. 184
Fiſcus quid. 523
Fiſcus rapit, quod Chriſtus nō capit. (524
Flagriferi. 565.
Flauus color quorum ſit. 421
Fœdera. 58
Forfex. 331
Forma nihil, ſi ſola forma eſt. 652
Forma defloreſcit ſenectute. 278
Formoſa fato pręrepta. 544
Fortis non eſt qui ſe necat. 429

Fortium ſymbolum. 153
Fortuna comes Virtuti. 424
Fortuna cur inſideat orbi. 347
Fortuna momentanea. 425
Fortuna virtutem ſuperans. 428
Fortunæ deſcriptio. 344
imago. 346
rota. 225
Fraudulenti. 204
Frigilla. 351
Fruendum præſentibus. 252
Fugax tandem deprehenſus. 102
Fulica piſcis. 582
Fulmen aligerum. 376
Fuluio male ceſſit ob detectum principis arcanum. 69
in Furaces & raptores. 461
Furor & rabies. 229
in Futurorum coniectores. 358

G

Galatę qui. 444
Galatæ vt victi ab Antiocho 443
Galatea. 657
Galea in vſum aluearis. 105
Galeatii tumulus & gęſta. 476
Galli veteres, ſapientiæ Grecę periti. 620
Gallica ſcabies. 679
Gallica lingua vetus. 29
Gallus Hercules philoſophus, linguæ Grecę peritus. 620
Gallus cur ſacris turribus ſtatuatur. 79
Gallus vigilantię ſymbolum. 78 & 79
Ganeones & decoctores. 332
Γάννυσθαι μήδεσι, quid. 38
Ganymedes cur raptus à Ioue. 36
Ganymedis fabula variè accepta. ib.
Ganymedis nomen vnde. 38
quid per Ganymedem intelligamus. 36
Garrire. 210
Garrulitas. 267
Garruli odioſa opportunitas. 268
in Garrulum & Guloſum. 336
Γαστερόπληξ. 331
Γαστρίμαργοι. 337
Generoſi & nobiles qui. 484
Germaniæ ſeptem Primates ſeu Electores. 172
Germanorum Principum victorię de Turcis. 185
Geryon vnde dictus. 178
cur triceps & tricorpor. ibid.
Geryon tricorpor ſuperatus. 496
Geſtus boni viri ęquè magnam vim habet oratio. 86
Gigantes qui, & vnde dicti. 43
Gladiatorum prima inſtitutio. 420
Glandes, veterum cibi. 684
Glaucus Deus factus comeſo gramine. 126
Γλαῦξ ἵπτατο. 96
Gloriam nullam ſine labore parari. 471
Γλοσσογάστηρ. 337
Γλυκύπικρος Amor. 390. & 694
Gnoſſia ſeu Gnoſſis Ariadne. 117
Gnoſſus. 71
Γνῶθι σεαυτὸν. 649
Gorgoneum Meduſæ caput. 547
Gorgonis caput in clypeo. 105
Græci Tantalidæ. 600
Gramē tutelę, pręſidij & ſalutis ſymbolum. 124
Gramen cur Saturno & Marti ſacrum 127
in gramine nidificat alauda. 126
Graminea corona quæ & obſidionalis ibid
Gratia referenda. 142. 563
Gratiæ earúmque deſcriptio. 560
cur Veneri iunctæ. 561
Gratiarum arcula inanis. 562
Grex ſimus. 282
Grus cum lapillo depictus prudentiæ ſymbolum. 90
Gruum ſagacitas. ib.
Gruum beneficio Deucalion ſeruatus. ibid
Gula. 325.
Gula in ſeruitutem pertrahit. 335
Guloſi inſigniores. 326
ob gulam capti. 334
Guloſorum imago. 325

H

Halcyon, vide Alcyon.
Hannibal. 128

Halieutica lyræ forma. 61
Harmonia vnde dicta. 62
Harmonia in Repub. ibid.
Harpa. 506
Harpocrates ſilentij Deus. 65
Harpocrates Serapidi præpoſitus. 67
Harpocratem reddere & facere quid. 66
Harpyia, quid. 150
Harpyiç quot & vnde dictæ. ibid.
cur plumis præditæ & volucres. ibid.
cur tres. 151
nomina Harpyiarum quem ſenſum habeant. ibid.
Haſtç, gladij quid. 640
Hector ab Achille cæſus. 539
Hectoris & Aiacis fœdus. 579
Hedera, quid. 691
Hedera nigra. 692
Hedera Baccho ſacra & poetis. 690 & 692
Hedui & Auguſtodunenſes, olim Romanorum fratres appellati. 29
Heduorum ſchema. 28
Henricus ſeptimus, Angliç rex. 363
Heraclitus defleuit populi ſtultitiam. 533. 534.
Heraclitus concordiam vt ſuaſerit. 86
Herculis labores. 491
Hercules vt vicit Geryonem. 497
Hercules maximus animo & corpore. 232
Hercules nothus. 497. 498
Herculis Ogmij ſtatua. 617. 618
Hercules vir Gallus. 493
quid Hercules ille Gallicus. 493. & 618
Hercules apud Gallos, orationi & eloquentiç numen. 620
Herculem Pigmæi adoriuntur. 232
Hercules multi, 491
Hereditas opulenti. 551
Hermæ Mercurij figuræ. 52
Heſiodus Aſcræus. 193
Hieroglyphica Ægyptiorum. 322
Hieronymus Paduanus, vir eruditus, amore captus. 377
Hippocomon. 163
Hippocrates ſua emendare non erubuit. ** 4
Hippomenes vicit Atalantam. 657
Hircus libidinis ſymbolum. 342
Hirundo. 351
Hirundo, quid. 269
Hirundo carniuora. 615
Hirundo nidificans ad ſtatuam Medeç. 220
Hirundinem ſub eodem tecto non habeas. 268
Hiſtoriarum ſcriptores rapſodi. 625
Hodius & Hegemonius cur dictus Mercurius. 51
Homerus Mæonius cur. 38
taciturnos, prudentes facit. 64
Hominis deſcriptio, eiúſque natura triplex. 342
Hominis partes duæ. ibid.
Homines vincti auribus. 620
Homines συνδυαστικοί cur appellati. 556
Homines ſoli minimè viuere poſſunt 557
Homines impuri & ſordidi. 317
Hominum lapſus triplex. 89
Homo, Dei imago. 41
Homo qua maximè re à mutis animalibus differt. ibid.
Honoris imago. 55
ex Honoris & Reuerentiæ coniugio Maieſtas nata. 57
Honos. 56
Honos, Deus. ibid.
Horatij ſcholiaſtç, Acron & Porphyrio. ** 4
Hoſtia ſuccedanea. 600
Hoſtium dona, non dona, ſed noxæ potius. 576
Hugo Capetus. 172
Humi ſerpere. 502
Humum pedibus quatere, 393
Hunniadis ducis fortiſſimi, apud Turcas terrificum nomen. 184
Hunnorum deſcriptio. 168
Hydra Lernæa. 494
Hydra ſophiſtica. ibid.

I

Ianus biceps & cur. 93
Ianus idem qui Noeus. ibid.
Iaſon Pagaſęus. 292
Ibis auis. 317
Icari fabula. 361
Ἰχναῖν Nemeſis. 132
Ἱερογλυφικὰ Ægyptiorum. 3.22
Ignaui. 304
Ignaui & otioſi è ciuitatibus eiecti. 300
Ignorantia ἀλυσιτελέστατον κακὸν 264
Ignorantia ſubmouenda. 646
Ignorantię cauſſæ primariæ. 648
Ilex, nota ſeditioſorum. 693
Imperatores ipſique principes ſæpe honeſto vtile præferunt. 443
Imperatoriæ virtutes. 31
Imperiti φίλαυτοι. 261
Impoſſibile. 224
Impotentum hominum affectus. 695
Improbi non flectútur obſequiis. 246
Impudentia. 258
Inceſtus. 200
Inconſtantes. 302
Indigena. 488
In eos qui ob proſperos ſucceſſus intumeſcunt. 447
In eum qui ſibi ipſi damnum apparat. 246
In ęum qui truculentia ſuorum perierit. 573
Inferię. 420
Infirmitas obnoxia periculis. 581
Infortunia ſemper præſto. 463
Ingenij leuitas. 648
Ingeniorum inęqualitas. 501
Ingrati. 247
Ingratitudo ſummum vitium. ibid.
Innocentia mētis Deo gratiſſima. 38
Inſaniæ pœna in eum lapſa vnde manauit. 198
Inſigne Biturigum veruex. 27
Inſigne Eduorum ſus. ibid
Inſigne Mediolani. ibid.
Inſignia Ducatus Mediol. 20. & 21
Inſignia varia quid notent. 631
Inſignia gentilitia. 24
Inſignia poetarum, cycnus. 631
Inueſtis. 144
Inuidia. 270
eius effecta, & adiuncta. 271
Inuidia literatorum. 640
Inuidi maledicentia. 272
pallor. ibid.
Inuolucres. 611
Ioachimus Bellaius. 543
Ioan. Hunniades. 584
Ioan Marius Belga. 543
Iocus intempeſtiuus. 54
Iphicrates. 74
Ira. 243
Ira cohibenda. 244
Ira percitus Alexander amicum interfecit. 244
Irati deſcriptio. ibid.
Iſis Dea. 50
Iſocratis in compoſitione nimia diligentia. *12
Ithaca. 675
Iudęorum ritus in manibus abluendis. 146
Iudices abſtineant à muneribus. 516
Iudices cur ſedent. 515
Iudicis ęquiſſimi ſymbolum. 146
officium. ibid.
virtutes. 147
Iudicium in ratione. 130
Iugum, quid. 141
Iulij Cæſaris celeritas. 31
clementia. 528
triumphus. 602
Iupiter quid. 37
Iupiter, Piſtius, Sanctus, Sagus. 56
cur Ammon ab arena dictus. 25
Saturnius. 153
Iuriſperiti veteres artem ſuam vulgarem eſſe noluerunt. 34
Ius dicere. 147
Iuſti qui. 276
Iuſtitia tandem obtinet. 133
Iuſtitia in voluntate. 130
Iuſtitia premitur, non opprimitur. 134
Iuſtitiæ imago. 513. 514
Iuſtititiæ nomine quid Plato intelligat. 276
Iynx, qui & motacilla. 290

L

LAbra vnde dicta. 66
Labyrinthus Minotauri. 68. & 69
Lacedęmoniorū bella inteſtina. 607
Lactucæ folia. 287
vis. ibid.
Lactucarum vſus. 288
Lais formoſiſſima. 277
Laidis meretricis ſepulcrum. ibid.
Lanugo. 117
Lapides inſulæ Cycladicæ integri natant. 177
Lapis in Hieroglyphicis, quid. 257
Lapis, paupertatis ſymbolum. 435
Larus. 325
cum Laruis non luctandum. 539
Laſciuia. 294
Latex. 47
Latrones magni à laqueo immunes. 320
in Laudantes illaudata. 442
Laurus & hedera poetis tribuendæ. 691
Laurus vaticiniis apta. 701
Laurus victorię ſignum. ibid.
Lauro quid intelligebant veteres. 691
Leæna meretricem ſignificat. 278
Leęnæ meretricis patientia in tormētis. 72
Legum inuentio ad Deos relata. 265
Legum latores primi. ibid.
Lembus. 61
Lentigo. 207
Leodegarius Agathocronius, vir pius & doctus. *14
Leo quid. 79. 81. 141. & 629
Leo cuſtodiæ ſymbolum & vigilantiæ. 79
terroris ſymbolum. 230
Leo flagellans cruda catulos, quid. 243
Leo Nemæus ab Herculæ occiſus. 621
eius cædes, quid. 494
Leones, qui. 369
Leones amore furere. ibid.
Leonis imago ad ſacra clauſtra cur. 79
Leonis irati ſigna. 243
Leonini pedes. 648

Ad hunc modum ibi eſt legendū nō Agathochthonio.

Leoſthenis in Athenienſes dictū. 681
Lex cur primùm lata. 321
Lex ἀμνηστίας. 480
Lex in mente. 130
Libellio. 379
Liberales quàm illeberales artes ſequi ſatius. 344
Liberi, pignora. 144
Liberi molliùs educati damnum parentibus arceſſunt. 662
Liberorum amor. 663
Libidinis ſymbola. 273
Libidine nefanda pollutos, ab apibus citius pungi. 391
Libidinoſi Satyri. 273
Lien quid, & eius officium. 521
Lignipedes. 422
Lingua effrenata ſtultitiæ ſymbolum 64
Litæ Homericæ. 467
claudę & luſcæ cur. 468
Litera occidit, ſpiritus viuificat. 638
ex Literarum ſtudiis immortalitas. 474
Lituus. 594
Locuſtæ in Inſubriam lapſæ. 457
Loquaciores qui. 268
Lotus & Lotophagi quid. 407
Lucæ boues, elephanti. 444
Lucifer è cęlo deturbatus. 468
Lucro turpi damnum pręferendum. 443
Lunulę in calceis Romanorum. 486
Lupata. 163
Lupi ceruarij obliuio. 251
Luſcinia. 269
Luxuria. 173
Luxurioſorum opes. 275
Lydi mollitie inſignes. 391
Lydius infans Amor. ibid.
Lyra ſeu teſtudo. 61
Lyrę inuentio. ibid.
Lyra quid in Hieroglyphicis. 59
Lyſandri aſtus. 448
Lyſippus ſtatuarius. 430

M

MAcciauelus Italus. 519
Magni cognomen quibus tri-

butam. 520
Męander. 340
Maieſtas ex Honoris & Reuerentiæ coniugio. 57
Maledicentia. 211
Malignitatis notę quibuſdam animalibus. 205
Malluuium. 146
Malè parta, malè dilabuntur. 460
Mala vel non vocata veniunt. 464
Mala in equis accedere, pedibus verò & lento gradu recedere. 467
Mala nomina. 240
Malum Veneri ſacrum. 657
Malus medica. 694
Mancipare. 250
Manus oculata quid. 84
Manus abluere quid olim. 146
Marci Bruti mors. 429
Marcor. 266
Maris pericula. 574
Matrimonio reuerentia requiritur. 658
Matrum quarundam in fetus impietas. 663
in Matres cõſultò abortientes aut fetum enecantes. ibid. &c.
Matronarum ornatus nimius. 293
Matronę Rom. vinum non attingebant. 113
Matulę. 565
Maturandum, & maturitas quę virtus. 99.101.102
Maximinus Iunior. 24
Medea Colchica. 221
μηδὲν ἄγαν, celebrata ſētētia. *12
μηδὲν ἀναβαλλόμενος. 31
Medicata. 538
Mediolanenſis ducatus inſignia. 27. & 28
Mediolanum vt extructum & à quibus, & vnde nominatum. 28
Megabizus reprehenſus à Zeuxide. 64
Melanthius poeta, eiuſque votum. 326
Membrana. 585
Menelai breuiloquentia & oratio cordata. 64
Mentagra. 679
Mentem, non formam plus pollere. 652
in Mente lex. 130
Mercurij caduceus. 426
efficacia. 52
Mercurius interpres Deorum, ſermonis Deus. 51
viatorum numen. 51. & 52
ideò Hodius & Hegemonius dictus. 51
Mercurij imago. 347
Mercurij in manibus quid lyra ſtatueretur. 61
Mercurij inuentum lyra. ibid
Mercurius geminus, eiúſque ſimulacrum. 182
Mercurij deſcriptio. 344
Mercurius qualiter effictus. 346
Meretricis tumulus. 277
Meretricum amatores. 279
à Meretricibus cauendum. 283
Mergus, piſcis. 582
Meſſalina libidinoſiſſima. 294
Metelli Macedonici ſapiens dictũ. 69
Mezentius crudeliſſ. 677
Michaelus Imperator. 227
ſuamet ſponte throno imperiali ceſſit. 537
Miluus. 506
Mineides. 239
Minerua armifera. 96
virgo. 106
Minerua cur armata è Iouis cerebro proſiliit. 26.67
Minerua & Pallas vnde dicuntur. 26
Minerua inuita nil ſuſcipiendum. 52
Mineruæ cur ſacra Noctua. 95. 96. & 97
Mineruæ Deę panoplia. 105
Mineruæ rami implacati viri. 113
Mineruæ cur ſacra olea. 111
Mineruæ ſtatuæ draco cur appoſitus 104.105.
à Minimis quoque timendum. 578
Minois conſilium in his commentariis. *15
Minotaurus. 71
Minotauri effigies ſignis militaribus. 68
Modeſtia decet vel maximè fortunatos 464
Moly herba quid deſignet data Mercurio. 623

Monſtra hominum, ſycophantę. 77
Monſtri deſcriptio prodigioſa. 40
Morbus Neapolitanus & lues Hiſpanica. 679
Mores vel animum mutare difficile. 234
Morus. 700
Mors nemini parcit nec vitatur. 278 & 548
Mors & Amor mutant tela. 542
Mortis tela fracta. 192
oſſea. 543
in Mortem præproperam. 546
poſt Mortem formidoloſi. 583
Mortuis non maledicendum. 540
Motacilla quæ auis. 291
Motacilla à Venere Iaſoni tradita. 290
ex Motacilla fieri amuletum ad Venerem inhibendam. ibid.
Mulctrale. 504
Mulier parenti virum pręferre debet. 675
Mulier, illicium. 410
Mulieris famam non formam vulgatam eſſe debere. 670
Mulieres ſuffitu vtentes. 294
Mulieres ſuperbæ 254
Mulierum mollities in cultu. 293
Mullus. 506
Mundus muliebris. 328
Munera opportunè perſonis vt mittenda. 19
Munera non debent capi à Iudicibus 516
Mus albus. 293
Muris ſalacitas. ibid.
Muſcas pellere. 566
Muſca quid allegoricè. ibid.
Muſca etiam ſplenem habet & formica bilem. 578
Muſcus Arabicus. 294
Muſæ Sirenas explumant. 412
Muſarum volucres. 616
Muſicam Diis curę eſſe. 634
Muſicę magna vis. 636
Muſimones. 645
Muſtelę occurſus. 455
Myrtilli clypeus. 959
Myſteria vnde appellata. 50

N

NAiades aquarum Deę. 403
Narce herba. 260
Narciſſi metamorphoſis. ibid.
Natura. 341
Naturam ducem optimam ſequendam. 52
Nemeſis ſeu Rhamnuſa Dea vltionis. 129. 131
eius imago. ibid
Nemeſis in imaginatione. 130
Neſtor eloquens, eiuſque oratio qualis. 64
eius ſapientia. 354
Neſtoris crater. ibid.
Nicæi collo quij tempus. 187
Nigroris ſymbolum. 419
Nihil eſt quod reprehendi non poſſit. 568
Nihil procraſtinandum. 50
Nihil tam durum quod frangi non poſſit. 138
Nihil reliqui. 456
Niobe. 256
eius fabula, metamorphoſis & ſepulcrum. 254
Nireus formoſiſſimus. 653
νῆφε καὶ μέμνησ' ἀπιστεῖν. 82
Nobilitatis armorum iactator Otho. 250
in Nobilitatem ementitam. 487
Noctui, prudentiæ ſymbolum. 96
cur Athenarum ſymbolum. ibid.
Mineruæ cur ſacra, reiecta cornice. 97
Noctua tumulo. 416
Nola ſeu tintinnabulum. 81
Non es Deus aſelle, ſed Deum fers. 49
Noſſe ſeipſum quam vim habeat. 649
Nothi & ſpurij quidam celebres. 498
Noui doctores reprehenſi. 261
Noxia. 597
Nullus eſt paruus hoſtis. 579
Nullus è maledictis famam captat.

de Numine bene ſentiendum. 254
Nupta contagioſo. 976.

O

OBliti ſui & ſuorum. 405
Obliuio, paupertatis pares. 251
Obſcura obſcuris deſcripta. 41
Obſidionalis corona. 125
Obſtruere luminibus, quid. 149
Occaſio calua à tergo. 438
volatica. ibid
Occaſionis vis. 437
nouaculę. 438
Oceanus pater quid allegoricè. 186
Ocni effigies. 327
Ocni funiculum torquere. 328
ὄκνος καὶ ὀκνηρός, quid. ibid.
Oculata manus. 82. 84
Oculi ad amorem conciliandum illices. 412
Oculo vti lippo. 507
Oculus in Hieroglyph. quid. 518
Ocypete Harpyia. 151
Oedipi vita & fatum. 647
Oenocrates. 606
Οἶνος vnde dicatur. 118
Olea quid, Mineruę ſacra. 111
Olla ænea quid. 572
Olla terrea quid. ibid
Ollę amicitia. 227
Omnia mea mecum porto. 167
Onocratalus. 326
quid referat. 337
ὄνος ἄγων μυστήρια. 50
Opulenti hereditas. 551
Ornatus matronarum nimius. 293
Oſcen. 193
Oſſea tela mortis. 543
Otho ab Otide. 249
Otis auis. 250
ὦτοι qui. 249
Otium fugiendum virginibus. 105
Otus fatuus. 250
Ouidius in Ibin. 318
οὔτις. 589

P

ex PAce vbertas. 609
Pacis redemptæ ſigna. 605
Pædagogi miſeri. 434
Pagaſa & Pagaſæus Iaſon. 292
Paleutrio. 210
παλεύτρια. ibid.
Palla. 192
cur Palladis ſimulacrum draconem premeret. 104
Palladi conſecrantur dracones & vulpę. 106
cur Pallas cum Marte diſſideat. 34
quære reliqua in Minerua
Pallium. 105
Pallor inuidi. 272
Palma. 165
Palmę natura. ibid.
victoriæ ſignum. ibid.
vnde prouerb. Palmam ferre. ibid
Palmula. 320
Palpum obtrudere. 162
Palumbes ſe ad fouendos fœtus explumat. 664
Pan ſeu Faunus. 440
Pan, Deus. 342
homo. ibid.
Pan dux Bacchi, & eius inuentum. 440
Panici tumultus ac terrores. 441
Pandoræ pyxis. 193
in Paraſitos. 330
Paraſiti licentia nimia. 331
Parentibus quantum debeamus. 142
Parentibus damnum arceſſunt molliùs educati liberi. 662
in Pariſienſi Academia multę ſcholę. 435
Parma, quid. 18
παρθένος vnde. 106
Paſſeris pullos deglutiit ſerpens ante bellum Troianum. 471
Paſtoris eccleſiaſtici duo munera. 78
Patientia. 157
Patientia quorumdam in tormentis. 72 & 73
Patientia quid doceat. 157 & 166
Patres, Senatores. 126
Patriæ obliuio. 404
Patria eſt, vbicumque eſt bene. 405
Patroclus occiſus, eiuſque exuuię. 551
Patroclus quid allegoricè. ibid.

Pauli Iouij Dialogus de ſymbolis armorum & amoris. 424
Paupertas vbique tuta. 168
Paupertas grauiſſimum onus. 433
Paupertatem obeſſe ingenioſis. ibid.
Pauſanias inſolens rebus ſecūdis. 447
Pax. 601
Pedere & eructare obſcena verba. 42
Pegaſus equus alatus. 76
Pegaſus quid allegoricè. 77
Πειθὼ. 562
Pellęus Alexander. 23
Pellex. 207
Πέμματα bellaria. 165
Penelope ſequi Vlyſſem maluit, quā patrem. 675
Peniculus vel penicillus. 192
Penus. 335
Peplum. 45. 47
Peregrinatio confert ad amorem declinandum. 413
Periander. 644
Periculoſa tempora quando maximè. 616
cur Perſica arbor Iſidi conſecrata. 510
Perſicum pomum in Perſide virulentum. ibid.
eſt nota eius qui in alio cęlo ſit melior. ibid.
Peſtis patrię. 140
Petaſus quid. 18
Phaeton decidens è plauſtro paterno. 225
Phalanx. 71
φαντασία phantaſia. 266
Phariſęi. 47
Phidias ſtatuarius. 104. & 673
φιλαυτία morbus maximus. 262
& quanta inde pernicies. ibid.
quæ ſequantur φιλαυτίαν. 263
Philippus Macedo ex inſolenti moderatus. 447
eius ſcrinium. ibid.
Philippides comicus. 69
φιλομειδὴς Venus. 394
Philomela vt mutata in auem. 269
Philoſophia vetus qualis. 35. & 36
Philoſophia Epicteti duobus comprehenſa verbis. 156
Philoſophi. 40
Philoſophi veteres quę monſtra. ibid.
eorum nugacitas. ibid.
Philoſophi cæci. 240
φίλαυτοι. 265
Philoſophorum cum poetis comparatio. 35
Philoxenus guloſus. 325
Phineus ab Harpyiis infeſtatus. 150
Phœbus Delphicus. 637
Phryxi aureum vellus. 655
Picea. 688
nullos ſtolones emittit. ibid.
Picus in auem mutatus. 285
Pietas in parentes. 142. & 666
Pietas ciconię. 142
Pignora cariſſima, liberi. 144. 145
Pilatus Iudex iniquiſſimus. 147
Pileus, libertatis inſigne. 532
Pindarus imitationi inacceſſus. 502
Pipinus vt creatus rex Francorum. 172
Piſcari in aqua turbida. 320
Piſcis allegoricè mollitiem & voluptatem ſignat. 411
Πίςιος κ πιςός, 56
Pittacus. 644
Πῆ παρέβην, τί δ' ἔρεξα, &c. 87
Platonis modeſtia. 265
Plebis concordia principi neceſſaria, 171
Pleiades. 355
Poculum aureum. 46
Pœni. 126. & 702
Poeſis tota ænigmatis plena. 34
Poetę quem ad finem figmentis vſi ſunt. ibid.
Poetæ & vates δαφνηφάγοι. 691
an Poetæ philoſophis poſteriores. 35
Poetæ nomine, re philoſophi. ibid.
Poetę ſe vulgo faciliùs accommodant. ibid.
Poetarum inſignia. 638
Poetas quid ſpernunt, imperiti & ἄμυστοι. 35. 36
Poetica figmenta tribus explicari modis. 34

Poetica eadem ac philoſophia 36
Poeticæ laus & vis. 35
Poeticæ allegoriæ ratio. 34
Pollux & Caſtor. 189.
Polybides vnde dictus Glaucus. 127.
Polyphemus. 587
ab Vlyſſe excæcatus. 588
Poma Heſperidum. 496
Popilius Lænas Ciceronis occiſor. 138
Popularis rebellio vnde ſæpe. 161
Populus lenitate retinendus. ibid
Popularis conſenſus, regum ſtabilitas. 172
Populi conſenſu Reges primi. ibi.
Populus alba, arbor, ſymbolum temporis. 704
Porci natura. 195
Porphyrionis auis natura mira. 199
Præcidere. 193
Præpes auis. 360
Præſtigium amoris præſtigio non pellitur. 290
Praxiteles. 116
Princeps ignarus, iniquo equiſoni comparatus. 161
Princeps iuſtus ex philoſophia. 173
Principem decet clementia. 163
Principes fatui & temerarij. 225
ab aſſentatoribus perditi. 162
Principia optima quid præſtent. 454
Principis incolumitas ſubditorum, procuratio. 511
Principis boni ſenatus. 513
Principis clementia. 527
Principis boni ſignum. 522
Principis optimi officium. 610
Principis optima cuſtodia quæ. 61
Principum ludus periculoſus. 607
Principum conſiliarij quales. 518
Principum præfecti ac miniſtri. 49
Principum quorumdam rapinæ. 320.
Proboſcis ſeu promuſcis. 445
Prodiga mulier. 328
Prodigi. 216
Proditorum mores & fraudes. 208
Proditores ancipitis fidei. 242
Prognes fabula. 666
Prometheus. 356
Promethei fatum. ibid.
quid per Prometheum Caucaſo alligatum. 357
Proprietates occultæ. 584
Proteus, materia informis. 629
Proteus Buſiris. 630
Proteus multiformis. 625
Protogenis nimium ſtudium. *12
Prudens magis quàm loquax. 95
Prudentes pauciloqui. 64
Prudentes vino abſtinent. 112
Prudentiæ nota. 93. & 94.
Prudentis officium. 93
Pſeudochriſtiani. 47
Pſeudoſophi. 46
Pudicitia. 199
Pudoris ſtatua. 673
Puellarum mors præpropera. 545
Puellæ querela de patre inhumano. 677
Pulegium ſobrietatis nota. 86
Puræ manus. 147
Purpura vnde. 47
Purpureus color, ſymbolum verecundiæ. 422
Puſio. 371
Pygmæi qui. 232
Pygmæi Herculē adoriuntur. ibid.
Pyrrhus Epirota. 252
Pyrrhus, Aquila dictus. 155
Pyrrhus comparatus inepto luſori. 252
Pythagoras. 91
Pythagoræ aurea carmina. 89
ſymbola. 301
Pythagoreorum ſilentium. 64

Q.

Quædam nulla arte corrigi poſſunt. 235
Quæ ſequantur φιλαυτίαν. 263
Quæ ſupra nos, nihil ad nos. 357
Quercus annoſa ventis non excutitur. 186
Quercus quid in Hieroglyphicis. ibid.

Quercus grata & ſacra Ioui. 683
vetus veterum cibus. ibid.
Quæſtioni ne quidē cedendum. 72
Qui aliis malum fabricat, ſibi arceſſit. 588
Qui alta contemplātur cadere. 365
Quid viuendo cogitandum. 549
Quod tibi fieri nolles, alteri ne feceris. 387

R

RAbula. 337
Rapto & fraude viuētes. 461
in Ratione iudicium. 130
à Rebus minimis parum lucri. 333
Reges primi, populorū cōſenſu. 172
Regis optimi typus. 93
Regna magna, magna latrocinia. 172
Regum in ſceptris ciconiæ effigies & cur. 144
Reip. cum lyra comparatio. 59
Reip. Romanæ concordia. 83
Religio homini propria. 44
Religio falſa & ficta. 45. & 46
Religionis expertes philoſophi. 40
in Religione ſummum hominis bonum. 41
Religionem cum ſapientia coniungendam. 44
Religioni debetur honos. 49
Reſpub. Chriſtiana cum naui comparatur. 188
Ramnuſia vindex. 191
Rhea vitam præfert. 34
Remedia in arduo, mala in prono. 468
Remedium efficax in amorem, 291
Rhemnius Palæmon. 300
Remora ſeu Echeneis quid. 101. & 303
Rex ſeu Princeps iuſtus ex conſenſu populi. 172
aut Regem aut fatuum naſci. 227
Rhœteum. 482
Rixæ & contentiones à ſtudioſis alienæ. 614
Roma ſuis ipſa viribus ruit. 176
Roma, terra Martia. ibid.
Roma vrbs per excellentiam. 405
æterna. 406
Romam ſemper duraturam credebant veteres. 406
Romanæ vrbis elogia. ibid.
Romanæ mulieres in luctu quo habitu vſæ. 420
Romanorum in calceis lunulę. 486
Romanorum bellorum breuis catalogus. 607
Romulus viuo ſemper vſus parciſſimo. 113
Roſcius adhuc infans ſerpentis amplexu circumplicatus. 23
Ruboris nota. 422

S

SAbini prętigurarunt ſacroſanctam τριάδα. 56
Sacerdotes honore afficiendi. 48
Sacrum carmen precationis 454
Salix frugiperda. 685
Salus publica. 529
Salus ęre redimenda. 535
Sanctus Fidius & Semipater. 56
Sanna. 94
Sapiens an amaturus ſit. 378
diteſcere poteſt ſi velit. 425
Sapientes pauciloqui. 96
ſeptem Sapientes Græcię qui. 643
Sapientum ſeptem Gręcię auctoritas. ibid.
Sapientia humana cur ſtultitia dicatur. 39. & 44
ad Sapientiam primus gradus. 651
Sapientię imago, Vlyſſes. 410
Sarda piſcis. 582
Sardi, 645
Sargus piſcis, 506
Sargus quid. 281
vi decipiatur, 280
caprarum amaſius. 281
Sartaginum pernicies paraſiti. 331
Sati dentes, quid. 639
Saturnus. 34
mentem diuinam pręfert. ibid.
Satyrus ſeu faunus, 273
Satyri libidinoſi. ibid.
Scarabeus aquilam quęrit, 579

Sceptrum regni Hieroglyphicũ. 173
Sciluri factum. 177
Scipionis cordata vox. 161
Scriptor maledicus. 211
Scriptores rapſodi taxantur. 625
Scurra Philippi Macedonis. 218
Scurrę deſcriptio. 331
Scutica. 371
Scutum. 105
Scylla quid. 258. & 285. biformis. ib.
Scylla in monſtrum marinum mutata. 258
Scyllæ duæ. 259
Sedere. 47
quid habeat myſterij. 515
cur Iudices ſedeant. ib.
Sedere in dolio vel modio. 190. & (193. & 298
Semidei, qui. 154
Senatores, patres. 126
Senectus eloquentior. 620
Senenſes bello Italico, &c. 241
Senes bis pueri. 415
Senes procul à voluptatibus corporis. 416
Senex puellam amans. 415
Senex Acheronticus. 543
Senum amor vehemens. 416
Serapidis ſimulacro prępoſitus Harpocrates. 66
Sermo vnde dicatur. 639
Serpens ſeu draco in ſaxum mutatus. 473
Serpens cultus olim quid. 530
Salutis ſymbolum. ibid.
quid per Serpentem Ægyptij deſignabant. 22
quid per Serpentem qui caudam mordicus teneat. ibid.
Serpentes quoſdam ore parere. 25
Serpentes, dialecticæ ſymbolũ. 427
Serta. 52
Serui homines ob imperitiam. 655
Seruitia. 532
Seruius Grammaticus non omnibus ſatis fecit ſuis in Virgilium commentariis. 26
Seuerus Imp. 23
Sicariorum receptatores. 213
à Signatis cauendum, prouerb. 205
Silentium, eius vis, &c. 63. & 64
commendatiſſimum. 69
Silentium mulierem decere. 672
Simonidis cordatũ reſpõſum. 358
Simplicitas puerilis Deo grata. 38
Simus grex 282
Sirenes quæ, & quid iis ſignificetur. 408. 409
Sirenas à Muſis explumari, quid. 412
Sirenum trium nomina vnde impoſita. ibid
Siſtrum Iſidis ſacris adhibitum. 119
Sobrietas animi robur. 84
Sobrietatis præceptum & laus. 83
Societas cum quibus ſit ineunda. 576
Socrates ſapientiſſimus. 264
eius modeſtia. 263
eius dictum ſapiens. 653
Solis equi. 228
Solimanus Turcus. 185
Solon. 645
Solonis lex de non admittendis neutris in ſeditione. 242
Sonipes. 163
Sophiſtæ. 264
Sophocles, ſenex amaſius. 417
Spartani Muſis cur ante bella ſacrificarent. 475
Spectare ſidera, quid. 191
Speculum Veneri dicare. 279
Spei effecta & deſcriptio. 191
Spes Dea, eiuſque ſimulacrum. ibid.
Spes viridi veſte induta. 192
Spes vigilantium ſomnium. 194
Spes & Nemeſis eodem in altari. 197
σπεῦδε βραδέως, Auguſti Cæſaris dictum. 101
Sphingis deſcriptio. 648
in Sphinge virginis facies. ibid.
Sphingis plumæ. ibid.
Sphinx ignorationis ſymbolum. ibid
Splen quid. 521
Splen ſeu lien vbi augetur, tabida alia membra facit. 522
Spuere in ſinum. 388
Statua Eunomi. 635
Stellio. 204
è Stellionibus malum medicamentum fieri. ibid.
Stellionatus crimen. 205

Stemma quid. 24
Stemmata gentilitia. ibid.
Stragula 169
Studia nuſquã non opportuna. 559
Studioſus amore captus. 377
Studioſos amore non capi. 414
Studioſi deterrentur laborum difficultatibus. 165
Stulti principes. 225
Stimphalides aues. 495
Styx. 464
Suada ſiue Suedela quæ & Thalia. 562
Superbia. 254. 648
Succedanea hoſtia. 600
Sui & ſuorum obliti. 405
Sycophantę, hominum monſtra. 77
σύμβουλος ἱερὸν χρῆμα. 69
σύν τε δύ᾽ ἐρχομένω. 182
de Symbolis & notis earúmque vſu. 1
Symbola ἄφωνα. 86

T

Tantalus vnde dictus. 311
auari imago. ibid.
Tarditas nimia vitanda. 99
Taurus patientiſſimum & abſtinentiſſimum animal. 157
Tauri ſymbolum. ibid.
Tauri ſymbolo quid ſignificetur. 158
cum Tauro lucta. 495
Techna. 71
Telum velocitatis nota. 101
Temeritas. 225
in Temerarios. ibid.
Tempeſtiua. 352
Temperantiæ ſymbola. 113
Temporum viciſſitudo. 351
Tereus, Thraciæ rex. 379
Terminus Deus. 548
& Terminus Eraſmi ſymbolum. 549
Terminus mors. ibid.
Terrifici poſt mortem. 584
Terror ſubitus. 440
Terroris ſymbolum, leo. 230
Teſtamentorum captatores vultures dicti. 58
Teſtudo. 671
φερέοικος, domiporta ib.
de Teſtitudine ęnigma. 673
Thales. 645
Thales irriſus ab ancilla. 366
Thalia quæ & Suada ſiue Suadela. 562
à Thebanis quomodo iuſtitia repręſentata. 513
Thecla D. Pauli diſcipula martyr. 29
Therſites Homericus. 64
Therſitis oratio qualis. ibid.
Thetis. 483
Thraſybuli factum prudens. 480
Thraſybulus tyrannorum expulſor. ibid.
Thraſylaus inſanus vt ad ſe redierit 265
Timendum à minimis. 578
Tiberius Cęſar. 24. 69
Titanes. 512
Torrens quid. 572
Torulus quid. 46
Traiani dictum. 522
Trames. 54
Τριὰς ſancta Sabinis præfigurata. 50
Tritogenia dicta Pallas. 105
Triton Deus marinus, Neptuni tubicen. 474
Tritonij imagines. ibid.
Troiani belli augurium. 471
Trophæum vnde. 445
Tubicen in bello captus cur ſe excuſarit. 592
M. Tullij laus. 140
Tumulus. 55
Tumulus meretricis. 277
Turcarum exercitus ad Viennam Auſtraſiæ fuſus. 183
Turdus. 367
Turpia verba decent rem turpem. 24
Tympanum cur adiunctum Baccho. 117
luxuriæ inſtrumentum. ibid.
Tyrannus, quis. 172
Tyranni Thryſi clades & mors inſignis. 272 & 173
Tyranni opulentia, paupertas ſubditorum. 521

V

VAfer. 44
Vad Valetudinem duo conducentia 348
Vaticinium Tireſiæ de Narciſſo. 260
Vellus aureum. 655
Venandi ſtudium multos opibus ſpoliauit. 215
Venatores, Actæones. 214
Venatores otioſi. 215
Veneres duę. 381
Veneri poma conſecrata. 657
Veneri ſpeculum dicare. 279
Veneris amuletum. 287
Venus vocabulum polyſemum. 673
Venus vulgaris. 383
Venus cur amori iuncta. 391
amica riſus. 394
nata mari. ibid.
Phidię teſtudinem premiens. 670
Veneficia & incantationes nihil poſſunt. 284
Vento viuere, prouerb. 219
Verba inflammant ad amorem. 412
Veritas, mater fidei 56
Veritas Dea quomodo picta. 57
nuda cur. ibid.
Veritas, & ius, premitur, non opprimitur. 134
Veritatis magna vis. ibid.
Verſipelles. 241
Veſpæ Archilochi tumulo. 211
Veſpæ pro apibus abuſiuè. 526
Veſpæ obtrectatores. 212
Veſpaſiani aſtus & auaritia. 525
Veſpertilio. 238
Veſpertilio qui vocatus: ibid.
Veſpertilionis deſcriptio. 240
Veſpertilionis nomen in quos quadret. ibid.
Veterum induſtria. 215
Viatorum numen Mercurius. 51
Viatores homines hac in via. 54
Vicinus malus. 570
Vicini boni ſumma commoditas. 571
Victoria dolo parta. 201
Victus ratio moderata, quid conferat. 288
Vindicta iuſta. 587
Vini incommoda, 116
vſus. 118 & 119
Vini diluendi prima inſtitutio. 120
Vini modice ſumpti vtilitas. 118
Vini temperans Romulus. 113
Vino prudentia augetur. 108
eius vires. 109
Vino prudentes abſtinent. 152
Vino ſapientiam obumbrari. ibid.
quomodo vtendum. 122.7
Vino vſi apud Locros, niſi medico iubente, morte affecti. 113
Vinum acuit ingenium. 112
Vinum non attingebant Romanæ matronæ. 113
quibus vinum interdicebatur. ibid.
Vinum inſanire facit ſanos. 127
Vinum cur οἶνος Græcè. 118
Vinum quatenus Plato laudet. 109
Violaceus color. 423
Viperæ partus & fetus qualis. 659
Viperæ cum murena congreſſus. 660
Virago, ἀντιάνειρα. 73
Vir gregis. 280
Virgines cuſtodiendas. 104
Virginum cuſtodia. 106
Virgo, pro muliere quauis. 673
Viror, ſpei nota. 421
Virtus ad Aiacis tumulum deflens. 201
Virtus difficulter paratur. 471
Virtus ſolis prouida verbis. 428
Virtus, verba & voces. 432
à Virtute facile deſciſcere. 302
Virtutem vitia imitantur. 46
Virtutem lugere, quid. 202
Virtuti fortuna comes. 424
Virtutis efficacia. 429
Virtutes quatuor amoris honeſti obiecta. 381. 382
Viſcera diuitiæ. 462
Viſus, amoris initium. 411
Vita humana peregrinatio. 54
Vita humana miſerrima. 538
aleę comparata. 464
Vitæ humanæ lapſus in tribus. 87. 88 89
Vites vlmis adiunctę. 554
Vitia potius quàm virtutes obſeruari. 339
quæ Vitia maximè pernicioſa. 47

Vltio iuſta. 590
Vlulę & Dracones Palladi conſecrátur. 106
Vlularum & cornicum diſſidiū. 98
Vlyſſes. 183
Vlyſſes quid. 284
Vlyſſes Polyphemum Cyclopem vt exęcarit. 588
moly herbam accepit à Mercurio. 623
cum Aiace contendit de armis Achillis. 134
reſtitit poculis Circę. 284. & 285
ſapientię imago. 410
Vlyſſis oratio vehemens. 64
aſtus. 588
Vlyſſis & Diomedis effigies iunctæ quid. 181
Vlyſſis ſocij, qui. 284
à Circe in belluas transformati. 283
Vngaria occupata à Turcis. 185
Vnum nihil, duos plurimum poſſe, 180
Vnus vir, nullus vir. 182
in Voluntate iuſtitia. 130
Voluptas corporis. 648
Voluptas, malorum eſca. 281
ad Voluptatem tres illecebræ. 41
Vpupa. 26
in Vpupam Tereus transformatus. ibid,
Vrceolus & malluuium in tumulo Iudicis, quid. 14
Vrceus. 14
Vrere. 16
Vrſa maior & minor. 35
Vtis οὖτις. 58
Vultures qui. 55
Vxoria fides. 66

X

Xerxes. 45

Z

Zelotipus. 20
Zenalis. 1
Zeno ſenex inter pocula taciturnu 65
Zenonis naufragium. 5
Zethes & Calais Argonautę. 1
ad quid relata nomina. 1
Zibellus. 25
Ziſca ſeu Ziſcas, Boemus. 5

FINIS.

Acheuees d'imprimer ce dernier iour de Decembre, pour la premiere edition, 1588.